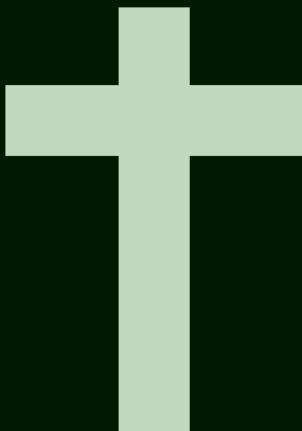

Dónbeenì páaní
fínle vŭahŭ

New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ

New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fcef9bf

Contents

Matiye	1
Maaki	59
Luki	95
Zān	158
Bè-wénia	201
Oroomusa	256
Koréntesa nín-yání	282
Koréntesa ɲun níi	306
Kalasiisa	321
Efɛɛzesa	330
Filiipusa	339
Koloosisa	345
Tesaloniikisa nín-yání	351
Tesaloniikisa ɲun níi	356
Timotee nín-yání	359
Timotee ɲun níi	366
Tiite	371
Filemɔn	375
Hebere	377
Zaaki	395
Piere nín-yání	402
Piere ɲun níi	409
Zān nín-yání	413
Zān ɲun níi	420
Zān tɪn níi	421
Zude	423
Bè-sànkani	425

Le Dónbeeni bin-tente vūahū na ó o Matiye túara

Vūahū túaró jūhū

O Matiye lé o Yeesu ni-kenínia píru jún ni-kéni. O bía mí vūahū yi le o Yeesu *Krista lé o kànfilo na khíi ɓuen, yá le Dónbeeni yánkaa dó mí jii non le mí ì na 6a *zúífúwa yi. O mún zéenia bío 6a zúífúwa ya-díwá pánáa o Yeesu.

O Matiye bía a Yeesu teró là a háyónmu bío. O bía le o Yeesu lé o bée na wà ɓueé kání 6a nùpua mí bè-kora yi (Matiye 1-2). O mún bía bío ó o Zán bátízéráa o Yeesu, làa bío ó o Satáni khàráa wo lora (Matiye 3-4). O zéenia bío ó o Yeesu sá là mí tonló ho Kalilee kōhū yi (Matiye 19-28).

O Matiye sankaa o Yeesu kàránló làa cúa-hónú:

1. Ho túiá poni bèró yi bío (Matiye 5-7).
2. Le *Dónbeeni béeni bío keníló (Matiye 10).
3. Há wàhio bío hēpun na wee zéeni le Dónbeeni béeni bío yahó (Matiye 13).
4. Bío le Dónbeeni nùpua ko 6a ɓua lè mítén (Matiye 18).
5. O Yeesu bíni ɓuenló bío (Matiye 24-25).

O Yeesu lé o Krista bío bon (Luki 3.23-38)

¹ O Yeesu *Krista nɔnkáni lé dío kà: O Yeesu Krista nɔnkáni can o *Daviide yi, ó o Daviide nɔnkáni ɓèn can o *Abaraamu yi.

² O o Abaraamu lé o *Izaaki ɓàn maá.

O o Izaaki za lé o *Zakoobu,

ó o Zakoobu za lé o *Zudaa lè mín zàwa,*

³ ó o Zudaa zàwa na ó o yú là a Tamaare lé o Farɛsi là a Zeraa,

ó o Farɛsi za lé o Hɛsiron,

ó o Hɛsiron za lé o Araamu,

⁴ ó o Araamu za lé o Aminadaabu,

ó o Aminadaabu za lé o Naasɔn,

ó o Naasɔn za lé o Salamɔn,

⁵ ó o Salamɔn za lé o Buaze na ó o yú là a Arahaabu,

ó o Buaze za lé o Obɛede na ó o yú là a Uruute,

ó o Obɛede za lé o Zesee,

⁶ ó o Zesee za lé o bée Daviide.

O o bée Daviide za lé o *Salomɔn na ó o yú là a Uuri ɓàn háa,

⁷ ó o Salomɔn za lé o Orobuamu,

ó o Orobuamu za lé o Abia,

ó o Abia za lé o Azaafe,

⁸ ó o Azaafe za lé o Zozafaa,

ó o Zozafaa za lé o Zoraamu,

ó o Zoraamu za lé o Oziasi,

⁹ ó o Oziasi za lé o Zuataamu,

ó o Zuataamu za lé o Akazaa,

ó o Akazaa za lé o Ezekiasi,

¹⁰ ó o Ezekiasi za lé o Manasee,

ó o Manasee za lé o Amɔsi,

* 1:2 O Zudaa lè mín zàwa lé bía lé o Isirayeele nípomu zɔ-júná píru jún ɓàn maáwà.

ó o Amᵋᵋsi za lé o Zoziasi,

¹¹ ó o Zoziasi za lé o Zekonia lè mín zàwa.

Bᵋn wó ká a *Isirayεele nᵋpomu á ho *Babiloonasa kíkáa yi á 6a vaá wee káyá 6a kᵋhᵋ yi.

¹² Bᵋo 6a wi ho Babiloona yi mu káyámu yi

ó o Zekonia ton o Salasiεle,

ó o Salasiεle za 6èn lé o Zorobabεεle,

¹³ ó o Zorobabεεle za lé o Abiyuude,

ó o Abiyuude za lé o Eliakiimu,

ó o Eliakiimu za lé o Azoore,

¹⁴ ó o Azoore za lé o Sadooki,

ó o Sadooki za lé o Akiimu,

ó o Akiimu za lé o Eliyuude,

¹⁵ ó o Eliyuude za lé o Eliazaare,

ó o Eliazaare za lé o Matan,

ó o Matan za lé o Zakoobu,

¹⁶ ó o *Zakoobu za lé o Zozeεfu, o Mari 6àn báa.

O Mari mu lé wón ton o Yeesu na 6a le *Krista.

¹⁷ A wáa lá a *Abarahaamu jii wán à 6uee 6úe o *Daviide yi, á 6a maáwà na sá mín á yú ho píru náa. O o Daviide jii à 6uee 6úe ho páahᵋ na ó o *Isirayεele nᵋpomu á ho Babiloonasa kíkáa yi á 6a vaá wee káyá 6a kᵋhᵋ yi, á maáwà na sá mín á yú ho píru náa. A 6èn lá bᵋo 6a wi mu káyámu yi jii wán à 6uee 6úe o Krista yi, á maáwà na sá mín á mún yú ho píru náa.

*O Yeesu teró
(Luki 2.1-7)*

¹⁸ Bᵋo ká lé bᵋo ó o Yeesu bᵋo wóráa á vaá 6ó a teró yi. Bàn nu Mari fᵋaamu hᵋa bᵋ nᵋn o Zozeεfu yi.† Ká sáni 6a ya mín, à bᵋn ò o sù lè sáni lè le Dónbeení Hácírí pánká.

¹⁹ Bàn fᵋaalè Zozeεfu fᵋ lée nᵋpue na téréna. O fᵋ yí wi ò o dé nᵋyio mín fᵋaalè Mari yi, ó o wi ò o sánka 6úe mu fᵋaamu.

²⁰ Bᵋo mu wi o sᵋi yi ká, ó o Nᵋhᵋso Dónbeení wáayi tonkaro bía làa wo há kónkórá yi: «*Daviide mᵋnmánii Zozeεfu, yí hézᵋn o Mari fé yaró. Le sáni na wi o wán ká ó o sù lè le Dónbeení Hácírí pánká.

²¹ O ò te o za báa. Fo ò cé o yèni làa Yeesu.‡ Orén lé yᵋa á à kání mín nᵋpomu mí bᵋ-kora yi.»

²² Mu 6úen6úen wó bèra a na à bᵋo ó o Nᵋhᵋso bía lè mí jii-cúa fεero jii à yᵋo lé.

²³ O bía:

«Yᵋa yí zᵋ báa á à sᵋ le sáni á à te o za,§
á 6a wé è ve làa Emanuwεεle.

Bᵋn kúará le: «Le Dónbeení wi làa wεn». * »

²⁴ Bᵋo ó o Zozeεfu sᵋna, ó o wó bᵋo le Dónbeení wáayi tonkaro le o wé. O fó a Mari á yan.

²⁵ Ká a Zozeεfu mähá yí wó a làa hᵋa yí mᵋn fᵋaa bᵋo ó o ton mí za, ó o Zozeεfu mu có a yèni làa Yeesu.

† **1:18** Mu lé mu yaamu ká lé bᵋo 6a ðᵋn yí páania le zᵋi yi. Ba zuifᵋwa cᵋn ó o hᵋnzoró hᵋa wee wé kerí mín zᵋi á yí le lᵋlᵋ-kᵋure sᵋi, à loᵋnáa wo ká a jᵋhᵋd téréna. ‡ **1:21** O Yeesu yèni kúará le: «Le Dónbeení wee kání 6a nᵋpua.» § **1:23** Mi loᵋ Ezayii vᵋahᵋd 7.14 * **1:23** Mi loᵋ Ezayii vᵋahᵋd 8.8,

2

Ba bè-zúrìlowà buée búεεkto o Yeesu

1 O Yeesu hía ton ho *Zudee kǎhǔ lóhó na 6a le Betelehεεmu yi. Mu páahǔ ká a *Herodee* lé o bée. O Yeesu mu teró mǎndén, á 6a núpua búí na káránna zú mu bío á zú há mànàayio lè mí kúaráwa, á ló lè le wii hēeníi buée dǎn ho Zeruzaleεεmu lóhó,

2 á 6a tùara: «Ba *zúífùwa bée na ton á wi wen? Le mànàayiire búí hà lè le wii hēeníi, á zéenia a bío, á wa ló buara wà buée búaaní a.»

3 Bío ó o bée Herodee já mu, ó orén lè ho Zeruzaleεεmusa búenbúen yilera lúnkaa.

4 O o von le *Dónbeení yankarowá júnása lè ho *lándá bío zéenilowa búenbúen na wi o nípomu yi á kúaa mín wán. O o tùara 6a yi làa hen na ó o kánílo á ko ò o te yi.

5 A 6a bíá nǎn wo yi: «O ko ò o te ho Zudee kǎhǔ lóhó na 6a le Betelehεεmu yi. Lé bío á bío ká lé bío á le *Dónbeení jì-cúa fεero tùara:

6 «Betelehεεmu, fo yínǎn ho *Zudaa kǎhǔ lórá búenbúen bǎn ló-za.

Lé fo ó o Núhúso na à dí ù nípomu *Isirayeεle yahó á à lé yi.»†»

7 O o *Herodee wáa sǎnkaa von 6a bè-zúrìlowá mu, ò o tùara 6a yi á zúrìnanáa ho páahǔ binbirí na 6a mǎn le mànàayiire yi.

8 Bún mǎn ó o le 6a lén va ho Betelehεεmu, ò o bíá nǎn 6a yi: «Mí va a tùaka o háyónza mu bío sese. Ká mí yú a mǎn, à mí bíní buee bío mu na mii, á ínén mún vaá búaaní a.»

9 Bío 6a já hǎn bíoní so o bée mu cǎn wó, á 6a wà. A 6a bínía wee mí le mànàayiire na 6a nǎnzon mǎn lè le wii hēeníi, à le wá á 6a bò yi. Páahǔ na le waá dǎn ho lahó na ó o háyónza mu wi yi, á le dín.

10 Bío 6a mǎn le mànàayiire ká síi, á mu wó sí-wεε 6a cǎn làa sòobée.

11 A 6a yòó zon le zli yi, á zoó mǎn o háyónza mu lè mín nu na Mari. A 6a líí fǎrá mí nǎnkópúná wán à 6a búaaní a háyónza. Bún mǎn á 6a feera mí sǎa à 6a hǎn wo lè ho sǎnú lè mu bíowa búí na sǎmu sí, ho *ǎnsǎn lè ho *mííre.

12 Bún mǎn le Dónbeení já 6a zeñ wán há kǎnkórá yi le 6a yí bíní yí vaa lé o Herodee wán. A 6a wáa lá wá-veere á vannáa mín kǎhǔ.

O Yeesu bǎn nùwá lùwa làa wo

13 Ba bè-zúrìlowá lénló mǎn, á le Dónbeení wáyai tonkaro búí buara a Zozeεfu cǎn há kǎnkórá yi, á bíá nǎn wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu à ù lùwá va ho *Ezipite kǎhǔ. Va a keení bín fúuu fúaa ká 1 khíi le ù bíní buen. Lé bío ó o bée *Herodee á à bío le 6a cǎnka a háyónza mu búε.»

14 O o Zozeεfu wáa hínǎn ho tǎnǎahǔ á fó a háyónza lè mín nu ò o jǎn ho Ezipite kǎhǔ.

15-21 Ká a Heroodee zúna le 6a bè-zúrìlowá khà a, ó o síi cǎ làa sòobée. O o nǎn le jii le 6a búε 6a zà-báawa búenbúen na ho Betelehεεmu lóhó yi, làa hǎa bǎmakaa ho yi. A wáa lá bíá lúlúio yú há bío jun jii à líiráa, à héha lè ho páahǔ na 6a bè-zúrìlowá zéenia le mí mǎn le mànàayiire yi. Bún lé bío á le *Dónbeení jì-cúa fεero Zeremii bío na ó o bíá á wóráa jii sú. O bíá:

«Wáamakaa búí sǎ já ho Aramaa lóhó yi.

Mu wó lè minka wée.

Lé o Araseεle wee wá mí zàwa bío yi.

O yí tǎ le 6a yanka mí

lé bío 6a jǎhǔ óó.‡»

* 2:1 O Heroodee na bío bíá hen lé o Heroodee Ní-beení. † 2:6 Mí lorí Miseε vùahǔ 5.1 ‡ 2:15-21 Mí lorí Zeremii vùahǔ 31.15

O Zozεεfu là a háyónza lè mín nu kará ho Ezipite yi fúuu fúaa bío ó o Heroode húrun.

O *Heroode húmú mǎndén, ó o Núhúso wáayi tonkaro bínía ɓuara a Zozεεfu cǎn hǎ kǎnkórǎ yi, á ɓueé bía nǎn wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu, à ù bíní va ho *Isirayεεle kǎhǔ yi. Lé bío á bía lá wee cà a háyónza mu á à ɓúe wǎa húrun.» O o Zozεεfu hínǎ á fǒ a háyónza lè mín nu á bínía ɓuarára ho Isirayεεle kǎhǔ yi. Mu wó kǎ sǐi bèra a na à bío ó o Núhúso bía lè mí jǐi-cúa fεero jǐi à yǐo lé. O bía: «Í von í za léra ho *Ezipite kǎhǔ yi.»[§]

²² Bío ó o Zozεεfu jǎ à ɓa le o Aakelayuusi lé yǐa zon mín maá Heroode lahó á lé o bée ho *Zudee kǎhǔ yi, ó o zǎna ho vaa kεεnílǒ bín. Bío á bío ó o ò wé á zéénía nǎn wo yi hǎ kǎnkórǎ yi, á ɓa wǎ jǎn ho Kalilee kǎhǔ.

²³ ɓa wáa kará ho lóhǒ ɓúii na ɓa le Nazareete yi. Mu wó kǎ sǐi, bèra a na à bío le *Dónbeení jǐi-cúa fεerowá yánkaa bía à jǐi sí. Bán yánkaa le ɓa khúii wé è ve o làa Nazareete nǐi.

3

O Zǎn Batiisi buera le Dónbeení bioní (Maaki 1.1-8; Luki 3.1-18; Zǎn 1.19-28)

¹ Páahǔ ɓúii ɓueé dǎn, ó o Zǎn Batiisi bío ɓa zǔna le o wi ho *Zudee kǎhǔ dùure yi, á wee bue le Dónbeení bioní. O wee bío na ɓa nǔpua yi:

² «Mí khí mu bè-kora wéró yi, à bè le Dónbeení yi, lé bío le *Dónbeení béení ɓueé ɓó.»

³ Lé orén Zǎn mu á le *Dónbeení jǐi-cúa fεero *Ezayii á bía bío kǎ sǐi:

«Nii ɓúii wee bío pǎnpǎn le dùure yi kǎ sǐi:

«Mí wíoka ho wǎhǔ

ká a Núhúso o ɓuen.

Mí muin ho wǎhǔ

na ò o bè.»^{*}

⁴ O Zǎn dà-zǐnii tǎ là a cǎn-jǔmúkú vará, á ku-cεènii wó lè ho sǎahǔ. O bè-dǐnii lé ɓa hawá lè hǎ sò-kǐa sǒró.

⁵ Ho Zeruzalεemu lóhósa, lè ho Zudee kǎhǔ nǐpomu, làa ɓǎa ɓó ho muhǔ na ɓa le Zurudēn yi ɓúenɓúen á wee ɓuen o cǎn.

⁶ ɓa wee zéení mí bè-kora ɓa nǔpua yahó, ò o Zǎn bátízé ɓa ho Zurudēn mu yi.

⁷ Bío ó o mǎn à ɓa *Farizǐewa lè ɓa *Sadusǐewa wee lé ɓuen o *bátéèmu lahó yi, ó o bía nǎn ɓa yi: «Mí yí mǎn miten le, dihioni zǎwa yén! Le Dónbeení sǐ-clíle na yóó lua á mí so wee leéka le mí dà à fé miten níi yi le? Lé o yén bía mu nǎn mia?»

⁸ Héyii! Mí wé wé hǎ wǎrá na se, hǐa wee zéení le mí khúii mu bè-kora wéró yi á ɓò le Dónbeení yi.

⁹ Mí yí leéka le bío mí lé o *Abarahaamu mǎnmǎnia á ɓún mí dǎn wǎa à yí dé. Le í bío mu na mia: Mí yí mǎn hǎ huua na kǎ le? Hǎn le Dónbeení yáa pá dà á à wé là a Abarahaamu zǎwa.

¹⁰ Á mí cén pa miten bío sese. Lé le dóorè hónhónía ɓuan hǎ vǐnsǐa kúioró bío yi. Vǐndεε léé vǐndεε na yí máa ha hǎ bia na sǐ, á dén ñ kúii á à sǐa à kúee mín wǎn á à clí.

¹¹ Inén wee bátízé mia lè mu jumu lé bío mí khúii mu bè-kora wéró á ɓò le Dónbeení yi. Ká yǐa á à ɓuen Inén mǎn, wón á à bátízé mia lè le Dónbeení Hácírí, lè ho dǎhǔ. O po mi. I yáa yí ko lá a nakáa tenlǒ huúu.

12 O ɓuan mí véeró dèe mí nii yi á ɓueé véeráa mí dínló. A hĩa lé ho dín-poni o ò khuii á à kúee mí nání yi. Ká hã ɓáakáa hõn o ò cǐi ho dõhũ na máa hí hùúu yi.»

*O Yeesu bátèèmù bïo
(Maaki 1.9-11; Luki 3.21-22)*

13 Mu pãahũ, ó o Yeesu ló ho Kalilee kõhũ yi á ɓuara ho muhũ na ɓa le Zurudẽn yi. O ɓuara a Zãn cõn le wón bátizé mí.

14 O o Zãn pá, ò o bía nɔn wo yi: «Ūnén lé fo lá ko á ũ bátizé mi, á léee webio òn nɔn á ũ le Inén bátizéeraa fo?»

15 Ká a Yeesu máhá bía nɔn wo yi: «Díaa le mu wé làa bũn. Lé ká síi á wa ko à wa wéráa à tírãa le Dónbeenĩ síi bïo jii.» O o Zãn wãa tà.

16 Bïo ó o Zãn bátizéera a Yeesu wó ó o Yeesu ló mu ɓumu yi. Ho pòn-kéní mu yi, á ho wáayi jii héra, ó o mɔn le Dónbeenĩ Hácírí à le lion lòn háponi o wán á líi wi làa wo.

17 A mu tãmu ɓúí sã ɓá ho wáayi á bía: «Yia ká lé 1 Za na á ï bô 1 tàká wán. O bïo sí mi.»

4

*O Satãni wi ó o khà a Yeesu lorí
(Maaki 1.12-13; Luki 4.1-13)*

1 Bũn mɔn á le Dónbeenĩ Hácírí ɓuan o Yeesu vannáa le dùure yi bèra a na ò o *Satãni khà a lorí.

2 Hã wizooní ɓúará-ɓun lè mí tɔnɔnna ɓúará-ɓun ó o Yeesu wó ò o yí dú, á le hĩni dà a.

3 O o Satãni vá ɓueé ɓó a yi, á bía nɔn wo yi: «Hã huua na ká fo yí mɔn lé? Ká fo lé le Dónbeenĩ Za bïo bon kénkén, à ũ bïo le hã huua na ká yèrémá wé ho dínló.»

4 O o Yeesu bía: «Bïo ká lé bïo túara le Dónbeenĩ bioní vūahũ yi: «Dínló mí dòn yí máa na mukãní nùpue yi. O nùpue màkóo mún wi le Dónbeenĩ bioní na le wee bïo yi.»*

5 Bũn mɔn ó o Satãni mu fó a vannáa ho Zeruzalæemu, á vaá yòò díníaa wo le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ ɓun-tãhũ,

6 ò o bía nɔn wo yi: «Ká fo lé le Dónbeenĩ Za bïo bon kénkén, à ũ yén lii ho tá yi, lé bïo mu túara: «Le Dónbeenĩ á à na le jii mí wáayi tonkarowá yi á ɓa à cõn fo á líi wíoka à bàrá, bèra a na à ũ zeñ yí túii làa huee ɓúí.»†

7 O o Yeesu bía nɔn wo yi. «Mu mún túara le Dónbeenĩ bioní vūahũ yi ká: «Yí ví ví yí khúaa ũ Nuhũso Dónbeenĩ jii yi hàrì lòn wizòn-kéní.»‡

8 O o Satãni mu pá bĩníaa fó a yòoraráa le ɓúee ɓúí na dõndõn wán, á yòò zéenia ho tá kãna ɓúenɓúen, lè mí nãfòró, lè mí semu na wi hã yi làa wo,

9 ò o bía nɔn wo yi: «Í ï na bïo ká ɓúenɓúen foñ ká fo tà líi fãrá ũ nonkóɓúná wán à ũ ɓúaaníaa mi.»

10 O o Yeesu wãa bía nɔn wo yi: «Lé bĩn, Satãni! Mu túara le Dónbeenĩ bioní vūahũ yi: «Ū Nuhũso Dónbeenĩ lé yíaa á ũ ko à ũ ɓúaaní, à mún sá na orén mí dòn yi.»§

11 O o Satãni wãa wà ò o díaa a Yeesu. A le Dónbeenĩ wáayi tonkarowá ɓuara a cõn, á ɓueé wó bïo ó o màkóo wi yi nɔn wo yi.

* 4:4 Mi lorí Lándá zéenílò vūahũ (Deutéronome) 8.3 † 4:6 Mi lorí Lení vūahũ (Psaumes) 91.11-12

‡ 4:7 Mi lorí Lándá zéenílò vūahũ (Deutéronome) 6.16 § 4:10 Mi lorí Lándá zéenílò vūahũ (Deutéronome) 6.13

O Yeesu búakáa mi tonló ho Kalilee k̄shú yi

(Maaki 1.14-15; Luki 4.14-15)

¹² Wizonle búí, ó o Yeesu já le o Zán 6a dó ho kàsó yi, ó o wà van ho Kalilee k̄shú.

¹³ O yi kará ho Nazaréete yi, ò o wà van vaá kará ho *Kapereyayuumu lóhó yi. Ho lóhó mu wi ho Kalilee vū-beení jii, ho Zabulon lè ho Nefutalii lua na bín yi.

¹⁴ Mu wó kà síi, à há bióní na le *Dónbeení jii-cúa fero *Ezayii bia à jii sí. O bia:

¹⁵ «Ūnén Zabulon lè ūnén Nefutalii kána
na wi lè ho vū-beení cōn ho Zurudēn jūhú yi.

Ūnén Kalilee na lé bia yínōn 6a *zuífùwa k̄shú.

¹⁶ Minén nīpomu na lá wi le tibirí yi
á mōn mu khon-beení.

Minén na lá kará mu húmú k̄shú yi mu yuumu yi

á mu khoomu ló wán.* »

¹⁷ Lé bñn jii wán ó o Yeesu wáa búakáa wee bue le Dónbeení bióní. Bío kà lé bío ó o hía wee bío: «Mi khí mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeení yi. Lé le *Dónbeení bēnī bueé bó.»

(Maaki 1.16-20; Luki 5.2-11)

¹⁸ Bío ó o Yeesu hía wee vará á bá ho Kalilee vū-beení, ó o mōn 6a ce-pawá nūwá jūn. Ba léé maá záwa, o Simōn na 6a mún wee ve làa Piere, lè mín za Andere. Ba wee yénní mí zúán dé mu jumu yi. ¹⁹ O o Yeesu bia nōn 6a yi: «Mi buee bè mī, á ī wé á 6a nūpua lé bia á mi wé è yi á à 6ua à buennáa 1 cōn làa bío mi wee paráa 6a cewá bío síi.»

²⁰ A 6a dēnía kúarà mí zúánwà á 6a bò là a Yeesu wà.

²¹ Bío ó o vā van cīnū, ó o tñn mōn maá záwa nūwá jūn búí. Ba lé o Zebedee nūwá, o Zaaki là a Zán. Ba wi mí woohú yi lè mín maá, á wee wíoka mí zúánwà. O o Yeesu von 6a.

²² Mí lahó yi, á 6a ló díá mí woohú lè mín maá, á 6a bò là a Yeesu wà.

(Luki 6.17-19)

²³ O Yeesu hía wee vará ho Kalilee k̄shú búenbúen yi, á wee kàrán 6a nūpua 6a *zuífùwa kàránló zíní na wi bñn yi, á wee bue le *Dónbeení bēnī bín-tente. O wee weé 6a nūpua na mu vāmú lè mí síiwá búenbúen tò.

²⁴ O Yeesu yèni ló fò ho Siirii k̄shú búenbúen. A 6a wee 6ua bia mu vāmú lè mí síiwá wee beé lò, làa bia sánía wee jí bío cèrèe bío yi à buennáa o cōn: Bia 6a cínáwa yi yi, làa bia á le dāndáhíoní wi yi, lè 6a múamúawá, ó o Yeesu wee weé 6a.

²⁵ Ba zāamá-kúii hía wee bè o yi. Ba wee lé ho Kalilee lè há Lóra Bío Pírú kána yi, lè ho Zeruzalēmu lóhó yi, lè ho Zudee k̄shú yi, lè há kána na khíi lè ho Zurudēn muhú mōn.

5

O Yeesu kàráanna 6a nūpua le búee wán

(Luki 6.20-23)

¹ Ká a Yeesu mōn bán minka ní-kúii so, ó o yòora le búee yóó kará. O o nī-kenínia wá bueé bó a yi.

² O o wáa lá le bióní ò o wee kàrán 6a kà síi:

³ «Bia zū le mí khon mí yiwa bán júná sí,
lé bío le Dónbeení bēnī á 6a níni wí yi.

* 4:16 Mi loñ Ezayii vūaht 8.23-9.1

- 4 Bía wee wá, bán júná sí,
lé bío le Dónbeení khíi híí 6a sía.
- 5 Bía wayika bán júná sí,
lé bío ho tá na le Dónbeení dó mí jii le mí ì na, á bío á à sí 6a yi.
- 6 Bía le Dónbeení síi bío wéro poni wee búe, bán júná sí,
lé bío á bío 6a wee ca á 6a à yí á mu jii ì sí.
- 7 Bía zū mí ninzàwa màkàrí bán júná sí,
lé bío le Dónbeení mún khíi zūrì 6a màkàrí.
- 8 Bía hácirí bò le Dónbeení bío mí dòn wán bán júná sí,
lé bío 6a khíi mi le Dónbeení.
- 9 Bía wee wé à ho hээрà керí bía làa ba páania wi páahú bán júná sí,
lé bío le Dónbeení khíi ve 6a le mí zàwa.
- 10 Bía 6a wee beé lò lé bío 6a wee wé bío le Dónbeení síi vá yi bán júná sí,
lé bío ho wáayi béení bío sá 6a yi.
- 11 Ká 6a núpua wee là mia, á wee beé mi lò, á wee fúaa há sabíoní lè mi sííwa
mí dání yi ínén bío yi, se mí júná sí.
- 12 Mí zámaka, mi le mí sía wa làa sòobéé, lé bío le Dónbeení búia beení pan
mia ho wáayi mu bío yi. Mu bon, lé ká síi á 6a beéraráa le *Dónbeení jii-cúa
fээрowà na dú mí yahó lò.

(Maaki 9.50; Luki 14.34-35)

13 «Minén ka lòn yámú ho ðímíjá núpua fíahú. Ká mu yámú yonyoró ló mu
yi, á 6a à wé kaka á mu ù bíní ì zoráa. Mu cúnú máa керí ká mu yinón à lée
yénní mu kúia á 6a núpua wé yonka.

14 «Minén ka lòn khoomu ho ðímíjá núpua fíahú. Ho lóhó na son le búee
wán wé ðín ðenkhéen.

15 Ba máa wé dé fíntání à bún yi làa láahó. Ba wé dé le bára hen na le ko le
bára yi, à bía wi le zli yi búenbúen керí mu khoomu yi. 16 Minén mún ko mi
керí lòn khoomu 6a núpua yahó, bèra a na ká 6a mún mu bè-tentewá na mi
wee wé, à 6a búaaní mín Maá na wi ho wáayi.

O Yeesu kàráanna 6a núpua ho lándá bio dání yi

17 «Mí yi leéka le 1 guara á wá búee búe o *Moyiize lándá lè 6a jii-cúa fээрowà
kàránlò júhú dé. Búee. I wá búee tíí mu jii lé bío.

18 Le 1 mí ho túia na mia: Hàrì ho wáayi lè ho tá à mia kaka, á ho lándá bân
bân-za na khúekhúe á máa fá ho jii, fúaa mu bío búenbúen véro.

19 Lé bún non ká yia wó khon há lándáwá mu bân dà-za búii dání yi, á wee
kàrán 6a núpua le 6a wé wé làa bún, wón bânso khíi керí cínú ho wáayi béení
yi. Ká yia bèn wee tà bè ho lándá yi, á wee kàrán 6a núpua le 6a wé wé làa
bún wón bânso khíi wé o ñi-beení ho wáayi bá-zámu yi.

20 Le 1 bío mu na mia: Ká mí yí máa bè bío le Dónbeení le mí wé yi á yí po
ho *lándá bio zéenilowa lè 6a *Farizéwa, á mí máa dání máa керí ho wáayi
bá-zámu yi.

Ho hээрà керílo minén lè 6a núpua na ká páahú bio

21 «Mí já à 6a bía bío ká non wán búaaawa yi: «Yí búe núpue.» * Yia wó ñi-búe
á bânso 6a à guaa á à varáa le cítii fíiníi.

22 Ká ínén màhá à bío á à na mia: Yia síi cá mín za yi, wón 6a à guaa á à varáa
le cítii fíiníi. Yia bía le mín za lée bónbú, wón bânso á ho lándá túia fээрowà
ko 6a cítii. A yia bía le mín za lé o khéero, wón bânso ko ò o dé le Dofíní dshú
yi.

* 5:21 Mí loñ Léró vūahú (Exode) 20.13; Lándá zéeniló vūahú (Deutéronome) 5.17

²³ «Ká fo wà ɓueé wé mu hāmu á à na le Dónbeení yi mu hāmu cíníi lahó yi, ká ũ hácírí ɓuara le fo wó khon lè mi ninza ó o sli wee cí foñ,

²⁴ à ũ bārā ũ hāmu mu hāmu cíníi lahó yi, ká ũ lén va a cón à mi vaá véení mu. Ká bñn wó vó, à ũ mǎhá ɓuee wé ũ hāmu à na le Dónbeení yi.

²⁵ «O ɓúí lá le fo wó khon làa mí síi, ó o von fo le cítii fiiníi, à ũnén na wó khon à fèn wé le jii dà-kéní làa wo ho wǎhǎ wǎn ká mi ðín yí vaá ðñ. Ká bñn mía á wón vaá dé fo o cítí-fi níi yi, á wón ɓèn á à yèrémá khii dé fo o paro níi yi o ò dé ho kásó yi.

²⁶ Le 1 mí ho túiá na foñ: Ho kásó mu á fo máa lé yi hùúu, ká ũ yí wá le wári na á fo ko à ũ na ɓúenɓúen á yí tíira jii.

Mi yi le mi sta vá núpue ɓàn hǎa yi

(Matiye 18.8-9; Maaki 9.43, 47-48)

²⁷ «Mi jǎ à ɓa bía ɓío kà: «Yí wé há-fé táá bá-fé.»†

²⁸ Ká ínén mǎhá à ɓío ɓío ká á à na mia: Yia lora mín za ɓàn hǎa á sli vá a yi, se ɓánsó fó a wó mí yilera yi.

²⁹ Ká mu lé ũ nín-tíání yère wee dé fo mu bè-kohó wéró yi, à ũ còkon le lèe día. Mu sǎaání à ũ sǎnia ɓío ɓúí yí keñ ɓín, á po ɓío há jii sú à ɓa lèera dó le Dofní dǎhǎ na máa hí lùe yi.

³⁰ Ká mu lé ũ nín-tíání níi wee dé fo mu bè-kohó wéró yi, à ũ kúii le lèe día. Mu sǎaání à ũ sǎnia ɓío ɓúí yí keñ ɓín á po ɓío há jii sú á fo ò zoráa le Dofní dǎhǎ na máa hí lùe yi.

O ɓúí yi ðíndín ja mín hǎa

(Matiye 19.7-9; Maaki 10.11-12; Luki 16.18)

³¹ «Mu túara: «Yia le mí i ja mín hǎa, á ɓánsó ko ò o wé mu yaamu fáaró vǎahǎ à na a yi.»‡

³² Ká ínén mǎhá wee ɓío mu na mia: Báa na día mín hǎa, à ɓàn hǎa mu jón yí fó báa, ká a wà vaá yan bá-veere, se lé ɓàn báa mu dó a ho bá-fénló yi. A yia mún fó a hǎa na ɓàn báa día wo á yan, wón mún lé o há-fé.

Mi wé yi báa ɓío hùúu

³³ «Mi mún jǎ à ɓa bía nɔn wán ɓúaaawa yi: «ɓío fo báa le Dónbeení yahó le fo ò wé à ũ yí khíní yi. Wé mu.»§

³⁴ Ká ínén mǎhá wee ɓío mu na mia: Mi yí báa hùúu. Mi yí báa lè ho wáayi, lé ɓío á ɓín lé le *Dónbeení béení lùe.

³⁵ Mi yí báa lè ho tá, lé ɓío á hón lé le Dónbeení zení ɓeeníi. Mi yí báa lè ho Zeruzaleemu, lé ɓío á hón lé ɓa bá-zàwa béé lóhó.

³⁶ Yáa mún pá yí báa lè ũ jǎhǎ, lé ɓío le jún-váni dà-kéní mí ðòn ɓàn cemu lè le ɓàn ɓímú á fo yí dà máa wé.

³⁷ Mi wé le ũuu, à mi ðín ɓún wán. Ká mi le ɓueé, à mi ðín ɓún wán. Ká ɓío mi wee ɓíní báa à bè mu wán ɓún wee lé o *Satáni yi.

Mi wé yi ði yúaa mín wán

(Luki 6.29-30)

³⁸ «Mi jǎ à ɓa bía: «Ká yia fia mí ninza yère á ɓa mún ñ fio ɓánsó yère. Yia kéra mí ninza jin-kéza á ɓa mún kén ɓánsó jin-kéza.»*

† 5:27 Mi loñ Léro vǎahǎ (Exode) 20.14; Lándá zéeníló (Deutéronome) vǎahǎ 5.18 ‡ 5:31 Mi loñ Lándá zéeníló vǎahǎ (Deutéronome) 24.1 § 5:33 Mi loñ Levii núwǎ vǎahǎ (Lévítique) 19.12; Míló vǎahǎ (Nombres) 20.3; Lándá zéeníló vǎahǎ (Deutéronome) 23.22-24 * 5:38 Mi loñ Léro vǎahǎ (Exode) 21.24; Levii núwǎ vǎahǎ (Lévítique) 24.20; Lándá zéeníló vǎahǎ (Deutéronome) 19.21

³⁹ Ká Ìnén màhá wee bío na mia le ká a nǐ-sǔmúí wí ò o wé mu bè-kora làa mia, à mi díá le o wé. Hen ká a búí dó ù nín-tíání sááhó yí, ù jǐ mu yí ká ù yèrémá hǎa so dá a yí.

⁴⁰ Hen ká a búí le mí ì cǐtí làa fo á à féráa ù báká, ù bè ù kánḡun ho wán na a yí.

⁴¹ Ká ho pánká ton-sá búí kíkáa foñ le ù sè bío búí à varákaráa ho kilomεεtere dà-kéní, à ù sè mu à varákaráa há kilomεεterewa bío ḡun làa wo.

⁴² Yia flora bío ù cǐn, à ù na mu wo yí. Yia le mí ì ke bío ù cǐn à ù yí pǐ.

Mi wé warí mi zúkúsa

(Luki 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Mí jǎ à 6a bía: «Fo ko à ù warí mí ninza ká ù jǐn ù zúkúso.»

⁴⁴ Eε ká Ìnén wón wee bío mu na mia: Mi warí mi zúkúsa. Mi wé fio na bǎa wee beé mi lò yí,

⁴⁵ lé bǔn á à zééní le mi lé mǐn Maá na wi ho wáayi zàwa. Orén lé yǎa wee wé à le wii hà 6a nǐ-sǔmáa lè 6a nǐ-tentewá wán. O wee wé à ho viohó tè bǎa téréenna làa bǎa yí téréenna cǐn.

⁴⁶ Ká bǎa wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi so pá à bǐnǐ ì yí cǔnú mu mǓn le? Hàrí 6a *lǎnpó féwá wee wé ká síi.

⁴⁷ Ká mǐn zàwa lè mǐn hǐnní lé bán mí dòn mi wee tēéní yí, se mi so pá yú bío wó lé? Hàrí bǎa yí zǔ le Dónbeení wee wé ká síi.

⁴⁸ Mi wé 6a nǔpua na jǐi tun làa bío á mǐn Maá na wi ho wáayi tentemu jǐi tunnáa bío síi.»

6

O Yeosu kàránlò na ó o nǎn mu hǎmu wéró dǎní yí

¹ «Héyíi! Hen ká mi wé le mí ì wé bío le Dónbeení làndá bò, à mi yí wé mu le 6a nǔpua mí. Ká mi wó mu 6a mǎn, á mi máa yí cǔnú mǐn Maá na wi ho wáayi cǐn.

² Hen ká fo wé le fo ò hǎ mu bío lè 6a nǐ-khenia, à ù yí yényení mu le 6a nǔpua jǐ làa bío 6a nǐ-kháwa wee wéráa mu ho kàránlò zǐnǐ lè hǎ bonfúaa yí bío síi. Ba wee wé mu à cà lè le yèni. Le í mǐ ho tǔiá na mia: Bǎnsowa so yú mí cǔnú wó.

³ Eε ká ùnén, fo wé le fo o hǎ mu bío lè 6a nǐ-khenia, à ù yí le hàrí mǐn bǓnlo binbirí à zǔn dèε búí mu yí.

⁴ Le mu hǎmu mu à wé bío na sǎnkaa wó. A mǐn Maá na wee mi mu bío na sǎnkaa á à na mu cǔnú foñ.

O Yeosu kàránlò na ó o nǎn ho floró lè le jǐi líró dǎní yí

(Luki 11.2-4)

⁵ «Hen ká mi wé wee fio, à mi yí wé lè 6a nǐ-kháwa bío síi. Bán wee wé dǐn ho kàránlò zǐnǐ làa hen na hǎ wána fò mǐn yí à wéráa mí floró, bèra a na à 6a nǔpua búenbúen wé mi 6a. Le í mǐ ho tǔiá na mia: Ba yú mí cǔnú wó.

⁶ Eε ká ùnén wé le fo o fio, à ù yòò zo ù zǐi à pe ho zǔajǐi, à ù fio mǐn Maá Dónbeení yí. Le làa fo páanía zoó wi bǐn. A lerén na zǔ bío fo zoó wee wé á à na mu cǔnú foñ.

⁷ «Hen ká mi wé wee fio, à mi yí dǐn la hǎ minka bióní yí làa bío á bǎa yí zǔ le Dónbeení wee wéráa mu. Ba wee leéka le ká mí yí bǎa cèrèε á le Dónbeení máa jǐi mí cǐn.

⁸ Mi yí wé bío 6a wee wé bǎn síi, lé bío á mǐn Maá Dónbeení á fèra zǔ bío mi màkóo wi yí wó, ká mi dǐn yí flora.

⁹ «Mi wé wee fio, à mi fio kà sii:

Wàn Maá na wi ho wáayi,

wé à 6a nùpua zúrì le fo lé le Dónbeenì na 6àn síi mia.

¹⁰ Dí ù béenì há lùà búenbúen yi.

Le ù síi bío wé ho tá wán làa bío mu wee wéráa ho wáayi bío síi.

¹¹ Há wèn lè mu bè-dínii na ko làa wèn ho zuia.

¹² Sèn wa bè-kora díá, làa bío á warén mún wee tà sèn díá à na bíá wó khon làa wèn yi.

¹³ Pa wèn bío wee khà wèn dé mu bè-kohó wéro yi bío yi. Káni wèn o *Satáni níi yi.

[Le béenì, lè ho dànló, lè ho cùkú bío sá fon fée. *Amiina.]

¹⁴ «Ká bíá wó khon làa mia bío á mi wee tà sèn díá, á mìn Maá na wi ho wáayi mún wé è sèn mi bè-kora á à díá.

¹⁵ Ká mi yí máa tà sèn díá na 6a yi, á mìn Maá na wi ho wáayi mún máa wé è sèn mi bè-kora máa díá.

¹⁶ «Hen ká mi wé lù mi jíní, à mi yí sè mi yara làa bío á 6a ní-khàwa wee wé wéráa mu. Ba wee wé sè mí yara à 6a nùpua búenbúen zúrì le 6a lù mí jíní. Le í mǐ ho tǔiá na mia: Ba yú mí cǔnú wó.

¹⁷ Εε ká únén wé le fo ò lí ù jii à ù se ù yahó, à wíoka ù jǔhǔ sese,

¹⁸ bèra a na à 6a nùpua yí zúrì le fo lù ù jii. Mìn Maá Dónbeenì mí dòn na wi le lùe na sànkáa yi á man bío fo sànkáa wó. Orén lé yía á à na ho cǔnú fon.»

Ho náfòrò binbirì bío

(Luki 12.33-36)

¹⁹ «Mi yí sá ho náfòrò ká lè miten ho dímjá yi. Ba sǔnbowa lè 6a làkábúaa wa wí bín á à yáa ho. Ba kǔnlowá wee wé háaka há wonna ká 6a zoo juaa ho.

²⁰ Ho wáayi lé bín á mi sá ho náfòrò binbirì bàrá yi à ká lè miten. Bín á sǔnbowa táá làkábúaa wa máa yí ho máa yáa. Kǔnlowá mún yí dà máa yòò háa woohǔ bín á máa juaa bío.

²¹ Mu bon, hen na á ù náfòrò wi yi lé bín á ù síi búenbúen á à dé yi.

²² «O nùpue yío lé o sánia fintání. Ká ù yío se, á ù sánia búenbúen á à kerí mu khoomu yi.

²³ Ká ù yío yi se, á ù sánia búenbúen á à kerí le tǐbirí yi. Hen ká mu khoomu na wi fon hía yèrémáa wó le tǐbirí, à ù loí bío le tǐbirí mu á à kerínáa cícíci.»

(Luki 16.13)

²⁴ «Nii woon yí dà máa sá máa na júnása nùwá jùn yi. O ò jín o ní-kéní ká a warí yía so. O wé è jí o ní-kéní bíoní, ká yía so ó o máa kǔnbi. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeenì yi ká mi mún pá henía le wárí càrò bío.»

Mi dé mi sta le Dónbeenì yi

(Luki 12.22-31)

²⁵ «Lé bǔn non á í wee bíoráa bío ká á à na mia: Mi wé yí yáa mi yilera mi mukání bío yi, le mi ì yí mu bè-dínii lè mu bè-junii wèn, táá mi sánia bío yi, le mi ì yí há sí-zǐnia wèn á à zǐ. Le mukání bío po mu bè-dínii, á há sánia bío po há sí-zǐnia, mu so yí bon le?

²⁶ Mi loí 6a jínzáwa. Ba yí máa dí bío á mún yí máa lá dínló. Ba náa mia, ká mìn Maá na wi ho wáayi máhà pá wee díiní 6a. A minén so bío jǔhǔ yí wi yí po 6a jínzáwa le?

²⁷ Minén tǔahǔ á yía dà mí mukání wizooní á à dé wán cǐnú mí yilera yáaró bío yi so wi le?

²⁸ «Á mi yilera yáaró há sɪ-zɪnia bɪo yi so ɲúhú wi le? Mi loŋ le púiflè. Le yí máa sá dɛɛ, á mún yí máa tɪ sɪa.

²⁹ Le tɪ bɪo mu na mia: Hàrì o *Salomɔn lè mí cùkú búenbúen ká wón pá yí zà sɪa na se yú lerén búí yi.

³⁰ Ká le Dónbeenɪ wee donkhueé le ɲíní kà sɪi, dɪo wé kɛɪ ho zuia ká ho yíró à 6a cɪí le, à sɔnkú minén á le è wé kaka máa zɪnɪ. Mi sɪadéro le Dónbeenɪ yí bɛntɪn fòora.

³¹ «Àwa, á mi wé yí yáa mi yilera à dɪn bɪo le lée webio mi ì dí táá lée webio mi ì ɲu, táá le mi ì yí há sɪa wen á à zɪ.

³² Mu bon, bɪa yí zú le Dónbeenɪ búenbúen wee dɪn cà bɪn fɛɛɛ, ká minén mɪn Maá na wi ho wáayi wón zú bɪo ko làa mia.

³³ Mi le mi yara sɪ le Dónbeenɪ bɛɛnɪ bɪo làa bɪo téréna le cɔn, á bɪo ká búenbúen á le Dónbeenɪ á à na mia.

³⁴ Mi cén yí yáa mi hácirí ho yíró bɪo yi. Lé ho yíró bɪo wi lè mi wəhú. Há wizooni lè mí dà-kéní kéní bè-wénia á à káɲa há.»

7

Mi wé yí cɪtí nùpue à sɪinɪ ɲúhú

(Luki 6.37-38, 41-42)

¹ «Mi wé yí cɪtí nùpue à sɪinɪ ɲúhú, á le Dónbeenɪ mún máa cɪtíi mia á máa sɪinɪa ɲúná.

² Lé bɪo á bɪo mi wee sɪinɪ lè 6a nùpua ɲúná, lé bɪn 6àn sɪi le Dónbeenɪ khii sɪinɪnáa mi ɲúná. Le wɪlò dɛɛ na á mi wee mɔnzá lè mu bɪo, lé dén 6àn sɪi á le Dónbeenɪ á à mɔnzá lè mí bɪo.

³ Le zóore na wi ù yère yi á fo yí zú bɪo, à le zàn-dɛɛ na wi mi ninza yère yi á fo màhá mɔn wee zéeni.

⁴ Fo dà à wé kaka à bɪo le mi ninza día le ù lén le zàn-dɛɛ na wi o yère yi, ká le zóore na wi ùnén yère yi á fo yí zú bɪo le?

⁵ Yí mɔn á ùten na le! Le zóore na wi ù yère yi lé dɪo á ù ko à ù lén vé, á ù yío màhá à mi wéréwéré á à dàɪ n lénnaa le zàn-dɛɛ na wi mi ninza yère yi.

⁶ «Mi yí lá mu bɪo na bɪo sá le Dónbeenɪ yi à na 6a boonɪ yi. Nún-sɪ, á 6a dà à yèrémá à cɪtaaka mia. Mi mún yí kúia ho lóro na yàwá here 6a nɔnbùɛnɪ tá le 6a yonka.»

Mi wé cà mu bɪo le Dónbeenɪ cɔn

(Luki 11.9-13)

⁷ «Mi wé fio le Dónbeenɪ cɔn, á le è há mia. Mi wé càka mu bɪo le Dónbeenɪ cɔn, á mi ì yí. Mi wé búanbúa ho woohú á le è hén ho mi ì zo.

⁸ Lé bɪo á yía wee fio á le è há, yía wee cà bɪo le cɔn, ó ò yí mu, yía wee búanbúa ho woohú á le è hén ho ó ò zo.

⁹ «Minén tɪahú ó o búí za flora ho búurú o cɔn, ó o so ò na huee wo yi le?

¹⁰ Táá ká á flora a ceza o cɔn ó o so na háa wo yi?

¹¹ Awa, á bɪo minén na yí seka á zú bɪo se naló mi záwa yi, à sɔnkú mɪn Maá na wi ho wáayi á à wé kaka máa nanáa mu bè-tentewá bɪa wee fio mu o cɔn yi?

¹² «Bɪo mi wi à 6a nɪ-vio wé na mia búenbúen à mi mún wé mu 6àn sɪi na 6a yi. Bɪn lé bɪo ó o Mɔyize landá lè le *Dónbeenɪ ɲi-cúa fɛɛrowá zéenia.»

Mi bánbá à mi cà le mukānɪ na máa vé

(Luki 13.24)

13 «Mi zo lè ho zūajii na finía. Lé bïo á hĩa ßúaa wōhū bèró sí, ká 6a nùpua na màhá wee bè ho á à hí mu húmú binbirí. Bïa wee bè ho á boo.

14 Ho zūajii na finía hón wōhū bèró do, ká bïa màhá wee bè ho á à yí le mukáni binbirí na máa vé. Bïa wee bè ho á yí tà yí boo sese.»

Ba ñi-cúa fεerowà na bio yi bon wee zūri kaka?

(Luki 6.43-44)

15 «Bia le mí lé le *Dónbeení ñi-cúa fεerowà ká mu yí bon, á mi pa miten bïo yi. Ba wee wayí miten lòn pia bïo síi, ká 6a yiwa yí se lòn dakhínkhíwa.

16 Mí ì zūri 6a bïo 6a wára yi. Nïa máa wé khé kíkáhó wán. A lunkúnsòró mún máa wé fáa bódiohó wán.

17 Le vīndèε na se wee wé ha há bia na se. A le vīndèε na yí se wee wé ha há bia na yí se.

18 Le vīndèε na se máa wé ha bia na yí se, á le vīndèε na yí se máa we ha bia na se.

19 Vīndèε léε vīndèε na yí máa ha há bia na se, dén ñ kúii á à sía à kúee mín wán á à cíí.

20 Lé ká síi á mi ì zūrnáa bia le mí lé 6a ñi-cúa fεerowà á 6a yí ñon 6a, há wára na 6a wee wé yi.»

(Luki 13.25-27)

21 «Bia búenbúen na wee ve mi le <Núhúso! Núhúso!> yínón bia khii kéí le Dónbeení béení yi. Bïa wee wé wán Maá na wi ho wáyai síi bïo lé bán khii kéí mu yi.

22 Le cítii fi ñonzon, á nùpua cèrèε á à bïo ò na mií: <Núhúso, wa buera le Dónbeení bíoní, á ñon 6a cínáwa léra 6a nùpua yi, á wó mu yéréké biowa cèrèε lè ú yèni.>

23 A í wáa à bïo ò na 6a yi: I yí zū mia húúu. Mi vá lé í ñisání, bè-kora wérowá yén.»

Hã zñi bio ñun wãhiire

(Luki 6.47-49)

24 «Àwa. Nùpue léε nùpue na wee ñíí bíoní à bè há yi wón ßanso bïo ßonmín làa nùpue na hácírí wi, á son mí zii ho búaaahó wán.

25 Ho vïohó ßueé tò, á há ßonnáa sú cáa, á ho pinpiró và lè mí pánká le zii mu wán à le yí tò, lé bïo le ñúhú fára ho búaaahó wán.

26 Ká nùpue léε nùpue na wee ñíí bíoní, ò o yí máa bè há yi, wón ßanso bïo ßonmín là a nùpue na lé o ßónbú, á son mí zii le hãnlè wán.

27 Ho vïohó ßueé tò, á há ßonnáa sú cáa, á ho pinpiró và lè mí pánká le zii mu wán, á le tò pùpè.»

28 Bïo ó o Yeesu bïa vó, á 6a zãamáa wó coon làa sòobéε bïo ó o wee kàrán lè 6a nùpua bïo yi.

29 Lé bïo ó o yí kàránna 6a nùpua lè ho *lànda bïo zéenílowa bïo síi. Orén wó mu lè ho pánká na le Dónbeení ñon wo yi.

8

O Yeesu wéera a ßueré ßui

(Maaki 1.40-45; Luki 5.12-16)

1 O Yeesu yóó ló le ßúee wán lion, á 6a zãamá-kúii hò a yi.

2 O o *ßueré ßuí vá ßueé bó a yi, á líí fára mí ñonkójúná wán o yahó, ò o bïa: «Núhúso, fo dà à wéé mi ká fo tà.»

3 O o Yeesu líí hò mi níi o wán ò o bïa ñon wo yi: «Í tà mu, wáa wa.» Mí lahó yi, ó o níi dèenía wan.

4 Bɔn mɔn ɔ o Yeesu bɔa nɔn wo yi: «Bɔ wo fɔn à ũ yɔ bɔo le nɔpue jɔ. Ká ũ mǎhá vaa zéeni ũten lè le *Dónbeenɔ yankaro. A ũ mún wé mu hámu bɔo na ɔ o *Mɔyɔize bò le ɓa wé wé mu dánɔ yi, à ɓa búenbúen zúrɔ ká ũ wan bɔo bon.»

O Yeesu wéera ɓa dásiwá jɔhúso ton-sá
(Luki 7.1-10)

5 Bɔo ɔ o Yeesu vaa wee zo ho *Kapeenayuumu lóhó yi, á ho Oroomu dásiwá jɔhúso búu vá bueé ɓó a yi, á fiara a le o séeni mí.

6 O bɔa: «Núhúso, ɔ ton-sá dumaná le zɔi yi. O lé o mùamúa, á lò wee be dákhlína.»

7 O o Yeesu bɔa nɔn wo yi: «ɔ bueé wéé wo.»

8 A ɓa dásiwá jɔhúso bɔa nɔn wo yi: «Núhúso, ũ buenlɔ ɔ zɔi léé bɔo na á ɔ yi koráa. Na le jɔi mí dòn, á ɔ ton-sá pá à wa.

9 Inén ɔ beere júnása wɔ á ɔ yi wee bè bionɔ yi. A inén mún wɔ ɓa búu jɔhú wán, á bán mún wee jɔi cón. ɔ le yɔa va hen à wón va bɔn. ɔ le o búu buen ɔ o dèeni buen. ɔ le ɔ ton-sá wé bɔo na, ɔ o dèeni wé mu mí lahó yi.»

10 Bɔo ɔ o Yeesu já hón bionɔ so, ɔ o wó coon, ɔ o bɔa nɔn bɔa bò a yi: «Le ɔ mí ho túiá na mia: O *Isirayele nɔpomu búenbúen yi á ɔ dɔn yi fò mín láa nɔpue na slidéro mɔi yú yɔa ká yi.

11 Nɔpua cèrèe khúí lé lè le wii hènɔni lè le tènɔni, á bueé keeni ká ɓa à dí ho sánú le *Dónbeenɔ bèeni dɔinɔni là a *Abaraamu, là a *Izaaki, là a *Zakoobu.

12 Ká bɔa lá ko à ɓa nɔni keɔ le Dónbeenɔ bèeni yi, bán ɓa à jɔa léé kúia ho khúuhú le tɔbírɔ yi, á ɓa léé wá á yiwa à vá bɔn.»

13 Bɔn mɔn ɔ o Yeesu wáa bɔa nɔn ɓa dásiwá jɔhúso yi: «Lén khíɓo, bɔo fiara á à wé, lé bɔo fo dó ũ sɔi mɔi.» Lé hón pòn-kéni so yi, á ɓa dásiwá jɔhúso ton-sá á wan yi.

O Piere ɓan hio háa lè ɓa vánvárowá búu wéerɔ bɔo
(Maaki 1.29-34; Luki 4.38-41)

14 O Yeesu van o Piere zɔi. O vaa yú a Piere mu ɓan hio háa le dāmu dèe yi á le tènɔni wee zèé wo.

15 O o Yeesu buan o nɔi yi á le tènɔni khíina. O o háa mu dèeniá hɔnɔn nɔn ho dɔnló wo yi.

16 Ho tá yuunɔ, á ɓa buan ɓa nɔpua cèrèe na ɓa cɔnáwa wɔ yi á guararáa o Yeesu cón, ɔ o wee bɔo à jɔa ɓa cɔnáwa lén ɓa yi. O mún wéera ɓa vánvárowá búenbúen na ɓa buan guararáa o cón.

17 O wó mu bera a na à le *Dónbeenɔ jɔ-cúaa fɛero *Ezayii bɔo na ɔ o bɔa à wé: «O lá wa lónbee. O fó wa vāmú bò mí wán.»*

Ba nɔpua nùwá jɔn búu na wɔ ɓa bè là a Yeesu bɔo
(Luki 9.57-62)

18 O Yeesu mɔn ɓa zāamāa na kɔniá wo yi, ɔ o nɔn le jɔi mí nɔ-kenɔniá yi le ɓa le mí khí lè ho vū-beeni mɔn.

19 A ho lándá bɔo zéeni lo búu bueé ɓó a yi, á bɔa nɔn wo yi: «Nɔ-karánlo, ɔ ɔ bè fɔn á à varáa há lùu búenbúen na á ũ wee va yi.»

20 O o Yeesu bɔa nɔn wo yi: «Ba cawanwá yú há kána wee zo. A ɓa jɔnzàwa mún yú mí lenna. Ká a *Nɔpue Za wón mǎhá yɔ yú ho lahó na ɔ o dà à vūrɔ yi.»

21 O o nɔ-kenɔniá nɔ-kéni búu bɔa nɔn wo yi: «ɔ ɔ bè fɔn. Ká ũ mǎhá díaa le ɔ vaa nùu wán maá vé.»

* 8:17 Mɔi loɔ Ezayii vūahɔ 53.4

²² O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Díá le 6a nǐ-hía à nùu mí nǐ-hía, ká ùnén 6uee bè miǐ.»

*O Yeesu dǐnta ho pinpi-beeni
(Maaki 4.35-41; Luki 8.22-25)*

²³ O Yeesu yòó zon ho woohú lè mí nǐ-keninia á 6a wà.

²⁴ Cúa-yen á ho pinpi-beeni wee và ho vǔ-beeni wán á wee yànbónka mu jummu kúee ho woohú yi fúaa ho wi ho lí. Mu wee wé ká a Yeesu dǔma. ²⁵ O o nǐ-keninia vá 6ueé 6ó a yi, á sǐnía wo, à 6a bía nɔn wo yi: «Núhúso, wa à hí. Kǎní wen.»

²⁶ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Lée webio nɔn á mi zǎnanáa? Mi sǐa déró miǐ 6èntǐn fòora.»

O o wǎa líi hǐnɔn, á yòó nàmakaa ho pinpiró lè mu jummu na wee yànbónka yi, á mu wó tétété.

²⁷ Ba búenbúen á mu wó coon, á 6a wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén sǐi ká? Hàrǐ ho pinpiró lè mu jummu ó o biaráa, á mu pá hò a bíoni yi.»

*Ba nùpua nùwǎ jun cǐnáwa na lenló bío
(Maaki 5.1-20; Luki 8.26-39)*

²⁸ Bío ó o Yeesu khǐi dǔn ho Kadaraa kǎhú yi, á nùpua nùwǎ jun 6úi ló 6a nǐ-hía nùunǐi wee sǐ a yahó. Ba nùpua mu 6a cǐnáwa wi yi á 6a zǎnǐi wi fúaa nǐi woon yǐ máa khǎ miten à lá ho wǔhú mu.

²⁹ Bío 6a mǎn o Yeesu á 6a wee bío ká pǎnpǎn: «Dónbeenǐ Za, lée webio fo lon làa wen. Fo 6uara wà 6ueé beé wa lò ká mu páahú dǐn yǐ dǎn le?»

³⁰ Mu wee wé à nǎnbùε-6oohú 6úi khèra vaá wee dí.

³¹ A 6a cǐnáwa mu yankaa o Yeesu ká sǐi: «Hen ká ũ wi ũ na wen, ũ wǎa bío le wa vaa zo ho nǎnbùε-6oohú na ká yi.»

³² O o Yeesu le 6a vaa zo. A 6a cǐnáwa mu ló 6a nùpua nùwǎ jun mu yi á vaá zon 6a nǎnbùεeni yi. A 6a búenbúen yòó lùwa le búee wán á kùenkaa líi zon ho vǔ-beeni yi á húrún.

³³ A bía lá wee pa 6a á lùwá lion ho lóhó, á líi lá bío wó búenbúen á fεera, sǎnkú bío wó 6a nùpua nùwǎ jun na 6a cǐnáwa lá wi yi.

³⁴ A ho lóhó nùpua búenbúen ló wà lée sǐ a Yeesu yahó. Bío 6a lée yú a, á 6a yanka wo le o sǎbéré ò o lé mín kǎhú yi à lén.

9

*O Yeesu wεera a nǐi 6úi na sǎnia húrún
(Maaki 2.1-12; Luki 5.17-26)*

¹ O Yeesu yòó zon ho woohú á yèrémáa kǎa ho vǔ-beeni á khú mí lóhó.*

² A 6a 6uan o mùamúa 6úi lè mí dǎmu dεε á 6uararǎa o cǎn. Bío ó o Yeesu mǎn bío 6a dórǎa mí sǐa wo yi, ó o bía nɔn o nǐi mu yi: «Wàn bǎnlo, henǐ ũ sǐi, ũ bè-kora séra día.»

³ A ho *lǎndá bío zéeniłowa nùwǎ yen 6úi wee bío mín yi: «O nǐi na ká wee mǎnǐ mǐten lè le Dónbeenǐ.»

⁴ O o Yeesu zǔna 6a yilera ó o bía nɔn 6a yi: «Lée webio nɔn á hǎ yile-kora wirǎa mia.»

⁵ Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío le o bè-kora séra día lée, táá lé à bío le o hǐnǐ varáka?

* ^{9:1} O Yeesu 6án lóhó na ó o Matiye bía bío hen lé ho Kapεεnayuumu. Mi loǐ Matiye vǔahú 4.13

⁶ Ká 1 máhà wi mi zūn le o *Nùpue Za yú ho pànká ho tá wán à sènnáa mu bè-kora díá.» O o wáa bíá bío ká nòn o mùamúá yi: «Lii híni, lá ũ dāmu dēe à ũ khí6o.»

⁷ O o nñi mu hínon yòò ðin, á wà van mí zli.

⁸ Bío 6a zāamāa mōn mu, á 6a zāna, á wee khòoní le Dónbeení ho pànká na ká 6an síi na le nòn 6a nùpua yi bío yi.

*O Yeesu von o Matiye le o bè mi yi
(Maaki 2.13-17; Luki 5.27-32)*

⁹ Būn mōn ó o Yeesu ló hón lahó so yi wà. Bío ó o wee khíi, ó o mōn o nñi búii na 6a le Matiye ká a kará mí tonló lahó yi, á wee fé ho lànpo. O o bíá nòn wo yi: «Híni bè mii.» O o Matiye líi hínon bò a yi.

¹⁰ O Matiye von o Yeesu lè ho ðnló mí zli. Ho *lànpo féwá lè 6a nñi-kora cèrèe wi ho ðnló mu ðiiní lá a Yeesu lè mí nñi-kenínia.

¹¹ Bío 6a *Farizíewa mōn mu ká, á 6a bíá nòn o nñi-kenínia yi: «Lée webio nòn á mi nñi-karánlo wee dí lè ho lànpo féwá lè 6a nñi-kora na ká?»

¹² O o Yeesu jíá bío 6a bíá, ó o bíá nòn 6a yi: «Héyii! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà ðini 6anso ðáni le? Bùeé. Ba vānvārowá lé bíá wee wé cà a ðáni.

¹³ Mí lén vaa kārán le Dónbeení bíoní na ká à zūn kúará: «Bíó á ī mākóo wi yi lé le yi na se. Ká 6a bà-kùio na 6a wee wé lè mu hāmu á ī pá bío.»† Mí zūn mu sese. Inén yí 6uara bíá wee leéka le mí téréna bio yi dé. Bíá zū le mí lé 6a bè-kora wérowá lé bíá á ī 6uara bío yi.»

*O Yeesu bíá hā jini lírō bio
(Maaki 2.18-22; Luki 5.33-39)*

¹⁴ O Zān Batiisí nñi-kenínia vá 6ueé 6ó a Yeesu yi á 6a wee tùa wo yi: «Lée webio nòn á warén lè 6a *Farizíewa wee lí wa jini túntún, únén nñi-kenínia yí máa lí mí jini?»

¹⁵ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Mí wee leéka le bíá 6a von mu yaamu sánú ðiiníi yara so dà à sè ká a há-fla 6an báa làa ba páania wi le? Būn yí dà máa wé. Ée ká páahú búii khíi dá, ó o há-fla 6an báa 6a à lén 6a ðahú, būn ká 6a máhà wé è lí mí jini.

¹⁶ Nùpue máa lá nín-ké-finle bío búii máa la làa báká kīnle. Lé bío ká a wó mu, á le nín-ké-finle á a wíoka a lèe ho.

¹⁷ Làa būn síi, nùpue máa wé kúee *dívén fla sūmāni-káa yi. Lé bío ká a kúaa ho bīn, ká ho hía wee za, á há à nāma, á ho dīvén á à kúia, á há sūmāniwa mún à yáa. Ho dīvén fla 6a wé kúee há sūmāni-fla yi. Ká mu wó ká, á mu búenbúen á à wé se.»

*Ba zúifúwa ya-dí hīnló
là a háa búii wéérō bio
(Maaki 5.21-43; Luki 8.40-56)*

¹⁸ Pāahú na ó o Yeesu wee bío lè 6a nùpua yi, á būn 6a *zúifúwa ya-dí búii 6ueé ðōn, á 6ueé líí 6úrá a tá ò o bíá: «Ī hínló húrun yí míana, ká ũ máhà 6uen 6uee bè ũ nñi o wán o ò vèe.»

¹⁹ O o Yeesu lè mí nñi-kenínia hínon bò làa wo.

²⁰ Hón páahú so yi, á būn ò o háa búii wee mí mí sēeró féee á ðōn há lúúio píru jūn à ho máa fi, á vá 6ueé 6ó a yi, á zoó túaa o dà-zīnii jī-kānī yi là a mōn.

²¹ O wee bío bío ká mí yi: «Hen ká 1 ðāna túaa o dà-zīnii yi mí ðōn, á ī i wa.»

† 9:13 Mí loŋ Ozee vuahú 6.6

²² Bïo ó o Yeesu yèrèmáa khii mɔn wo, ó o bía: «Wàn hínlò, yí z̄n dèè. Bïo fo dó ũ sli mi, lé b̄n wɛéra fo.» O o h̄a mu dɛɛnía wan mí lahó yi.

²³ Bïo ó o Yeesu w̄a vaá d̄n 6a zúifùwa ya-dí z̄li, ó o w̄a mɔn 6a s̄l-búawá à 6a wíokaa mítén vó o ní-hío nùulò bïo yi, lè 6a z̄amáa na wee wá ká 6a a zúnzúrá.

²⁴ O o bía: «Mi lé lè ho kh̄uh̄. O h̄nzo-za mu yí h̄urun, o léé ȳa na d̄uma.» A 6a wee yáa mí j̄iní yi na a yi.

²⁵ Bïo 6a z̄amáa ló vó, ó o Yeesu yòò zon le z̄li yi, á zoó fù o h̄nzo-za níi yi, ó o líí h̄nɔn,

²⁶ á mu j̄a ho k̄h̄ búenbúen yi.

Ba muiiwá là a níi na o c̄nà wi yi wɛéró bïo

²⁷ B̄n mɔn ó o Yeesu ló b̄n wà. Bïo ó o wee kh̄í, á muiiwá nùwá j̄un búii bò a yi ká 6a a w̄amaka: «*Daviide Za, màkárí wɛn.»

²⁸ Bïo ó o Yeesu vaá d̄n le z̄li, á 6a muiiwá mu bueé 6ó a yi, ó o t̄uara 6a yi: «Mi láa mu yi le 1 dà wee wɛé mia le?» A 6a le: «Ūuu, Núh̄so, fo dà mu.»

²⁹ O o Yeesu w̄a d̄n 6a ȳo, ò o bía: «Le mu wé làa bïo mi láaráa mu yi.»

³⁰ A 6a ȳo dɛɛnía wee mi. O o Yeesu henía bïo ká nɔn 6a yi: «Háyà, n̄pue yí ko ò o j̄í bïo wó mia kà.»

³¹ Ká bïo 6a wà, á 6a wee bïo o Yeesu bïo ho k̄h̄ búenbúen yi.

³² P̄ah̄ na á bán wee lén yi, à b̄n 6a buan o níi búii buararáa o Yeesu c̄n, c̄nà búii wi o yi, ó o yí dà máa bïo.

³³ O o Yeesu j̄on o c̄nà mu léra, ó o níi j̄ii dɛɛnía fá á wee bïo. A 6a z̄amáa wó coon mu bïo yi, á 6a wee bïo: «Warén *Isirayɛle nípomu yi á wa d̄n yí mɔn bïo ká b̄n s̄i h̄uu.»

³⁴ Ká 6a *Farizɛwa bán b̄n wee bïo: «Mu lé 6a c̄nàwa j̄uh̄so lé ȳa wee na ho d̄arló wo yi ò o j̄a lè 6a c̄nàwa lén b̄a 6a wi yi.»

Ba z̄amáa màkárí buan o Yeesu yi

³⁵ O Yeesu wee h̄é lé h̄a ló-beera lè h̄a ló-zàwa yi, á wee k̄arán 6a n̄pua 6a *zúifùwa k̄aránlò z̄iní yi. O wee bue le *Dónbeenl̄ b̄ɛn̄l̄ b̄in-tente, ká a wɛé mu v̄amú lè mí síiwá búenbúen na tò 6a n̄pua.

³⁶ Ba z̄amáa na ó o wee mi á màkárí buan wo yi. Lé bïo ó o mɔn à 6a san, á yilera lunkaa. Ba ka lòn pia na paro mía.

³⁷ O o w̄a bía nɔn mí ní-kenínia yi: «Ho d̄inlò bon d̄in c̄èrèè, ká ho lárowá lé b̄a yí boo.

³⁸ Awa. A mi fio o moh̄ b̄anso yi le o wíokaa na 6a ton-sáwá le 6a lá ho.»

10

O Yeesu tonkarowá píru j̄un yènnáa (Maaki 3.13-19; Luki 6.12-16)

¹ O Yeesu hueekaa mí ní-kenínia píru j̄un á nɔn ho d̄arló 6a yi à 6a wé j̄a lè 6a c̄nàwa lén b̄a 6a wi yi à mún wɛé lè mu v̄amú lè mí síiwá búenbúen.

² H̄a ká lé o tonkarowá píru j̄un yènnáa: O n̄n-yánl̄ tonkaro lé o Simɔn, na 6a mún có yèni làa Pièrè, lè mín za Andere, là a Zaaki lè mín za Z̄an na lé o Zebedee z̄awa.

³ A dé o Filiipu là a Baatelemii, o Toma là a l̄anpó fé Matiye, o Alifee za Zaaki là a Tade,

⁴ o Simɔn na lé 6a Zelootewa* kuure nùpua nǐ-kéní, là a Zudaa Isikariote na khií dé o Yeesu mí zúkúsa nǐi yi.

*O Yeesu tonkaa mi tonkarowà píru jun
(Maaki 6.7-13; Luki 9.1-6)*

⁵ Bán báawa píru jun so lé bǐa ó o tonkaa, á henía bío kà nɔn yi: «Mí yí va hǎ kǎna na á bǐa yínɔn 6a *zúífùwa kará yi, à mún yí zo ho *Samarii kǎshù lórá yi.

⁶ O *Isirayele nǐpomu na ka lòn pia na vǔnun bán lé bǐa mi va cǎn.

⁷ Mí lá ho wǎshù wà, à bío kà lé bío mí wé bue: Le *Dónbeení bǐení á sùaráa.

⁸ Mí wéé 6a vánvárowà. Bǐa húrun á mí vèení. Ba búeréwà à mí wéé, à ja 6a cǐnáwa lén bǐa 6a wi yi. Mí yú mu làa kǎamáa, à mí bèn mún wé na mu làa kǎamáa.

⁹ Mí yí lén làa sǎnú, tàá wǎrí. Hàrí le wén-wǐnǐwà à mí yí 6ua.

¹⁰ Mí yí 6ua puure. O búí yí 6ua báká tàá nakǎa à séení hǎa ó o zǎ. O búí yí 6ua búin-za. I bǐa bún lé bío ó o ton-sá ko le mí jii dǐnló.

¹¹ Mí wé vaá zon lóhó léé lóhó yi, à mí cà yía á à tà mí ì làa o wán, à keení wón 6ǎnso cǎn fúaa mí léró ho lóhó mu yi.

¹² Mí wé vaá zon zǐi léé zǐi na yi, à mí bío le ho hээрà à keń le zǐi mu nùpua wán.

¹³ Ká bǐa wi le yí á tà mí bío, á mí hээрà á à keń 6a wán. Ká 6a pǎ mi bío, à mí fé mi hээрà tǎení.

¹⁴ Mí wé vaá zon zǐi, tàá lóhó na yi, ká bǐa wi bǐn pǎ mi bío á le mí máa jí mi cǎn, ká mí wee lé bǐn, à mí púaa mí zení khǔnkhǔnǐ kúia.†

¹⁵ Le ǐ mí ho túia na mia: Le cítii fǐ nɔnzoń, á hón lóhó so nùpua bío na khií sá 6a yí á à porí bío sá ho *Sodɔɔmu le ho Komɔɔre lórása yi.»‡

*O Yeesu bǐa le lònbee na yòð lua bío
(Maaki 13.9-13; Luki 21.12-17)*

¹⁶ «Mí jí bío kǎ: I wee tonka mia. Mí ka lòn pia na wà vaá zo 6a dakhǐnkhǐnwa tǎahù. Mí zǔn miten 6uaró làa bío 6a háwá zúnáa míten 6uaró bío síi, à wé 6a nùpua na wayika le 6a búaa búuní bío síi.

¹⁷ Mí pa miten bío. Ba nùpua khií wé è 6ua mia á à varáa ho pǎnká 6ǎnsowà cǎn á bán vaá cítii mia. Ba wé è ha mia le hǎ lábáani 6a *zúífùwa kǎránló zǐnǐ yi.

¹⁸ Ba wé è 6ua mia á vaá dǐnǐ hǎ kǎna júnása le 6a bá-zǎwa yahó bío mí tà mí bío yi. Lé bún mí ì bè yi á à zéenínáa ǐ bío le 6arén làa bǐa yínɔn 6a zúífùwa.

¹⁹ «Hen ká 6a khií wé 6uan mia vannáa le cítii finíi, à mí yí le mí yiwa dè bío mí ì láráa mí jí-cúa làa bío mí ì bío bío yi. Mí ì yí hǎ bíonǐ na mí ì bío ho páahù mu yi.

²⁰ Hǎ bíonǐ mu máa wé mí kùrú bíonǐ. Mǐn Maá Dónbeení Hácíri lé dǐo á à dé hǎ mí jini yí á mí ì bío.

²¹ Ba nùpua búí wé è dé mǐn kùrú zǎwa á à na 6a à búe. Hàrí 6a maáwà búí á à wé mu 6ǎn síi le mí zǎwa. Ba zǎwa búí mún ñ hǐnǐ mǐn maáwà wán, á à na 6a à búe.

* **10:4** Ba Zelootewa lé 6a nùpua na fù wee cúii mǐn síi bío hení. Ba hǎa wee fǐ le 6a Oroomusa le tǐbíri yi. † **10:14** Hǎ zení khǔnkhǔnǐ púaa kúiaró léé bío na 6a zúífùwa wee wé hón páahù so yi ká 6a vaá lo ho kǎ-veere búí yi á bǐnǐa wà búeé zo mǐn kǎshù. Ká bío hen ká bún le 6arén zúífùwa wee wé mu làa mǐn, á zéení le le páanii mǐa 6arén làa bǐa pǎ le Dónbeení bǐení bío páahù. ‡ **10:15** Mí lorí Bío jǔhù búenǐi vǔahù (Genèse) 18-19

22 Ba nùpua búenbúen á à jín mia bío mi tà mǐ bío yi. Ká yíà màhà há mí sli fúaa mu véenii, wón á à fen.

23 Hen ká 6a khíi wee beé mi lò lóhó na yi, à mi lùwí va dà-veere yi. Le 1 mí ho tǔúá na mia: O *Isirayεεle kǎhú lórá búenbúen á mi máa bëeni máa vé ká a *Nùpue Za yí buara.

24 «Nì-kenínii na po yíà wee kení a wón mía. A ton-sá na po mí jùhúso wón mún mía.

25 Ká a nì-kenínii hía ka làa yíà kenía wo bío, se búñ á à kǎna. Ká a ton-sá mún hía ka le mí jùhúso bío, se búñ á à kǎna. Ká le zì-jùhú ní-kínle 6a hía wee ve là a *Belezebuule, § á se o zii nùpua á 6a a ve lè há yènnáa na yí seka po dén.

Le Dónbeení lé dío mi wé zón (Luki 12.2-7)

26 «Mí cén wé yí zón 6a nùpua. Mu bío na sànkkaa búenbúen khíi mi, á bío sà yí búenbúen mún khíi zǔñ.

27 Bío á í bía non mia le tǐbíri yi, à mí mǐ wéréwéré le 6a nùpua jí. Bío á í hǔmǎnkkaa làa mia à mí yòo bue há lòra.

28 Mí wé yí zón bía wee búe o nùpue ká 6a yí dà máa búe o mànaká. Le Dónbeení na dà a yáa há sánia lè ho mànaká le Dofnii dǎhú na máa hí yi, dén lé dío mi wé zón.

29 Ba jínzà-wíníwà buaa jùn so yí máa wé yèé ho tǔmón dà-kéní le? εε ká hàri 6a yà-kéní máa kùen ká mǐn Maá Dónbeení yí zǔ mu.

30 Ká mu lé minén, hàri mí jún-vání búenbúen á le Dónbeení zǔ jii.

31 Mí wáa yí zón dèe, lé mí bío jùhú wi po 6a minka jínzà-wíníwà.

O Yeesu bío tàró tàà mu pló (Luki 12.8-9)

32 «Yíà dǐn 6a nùpua yahó ò o bía wéréwéré le mí bío sǎ mǐi, á ínén mún khíi bío mu wéréwéré wàn Maá na wi ho wáayi yahó le 6ánsó bío sǎ mǐi.

33 Ká yíà 6èn bía wéréwéré 6a nùpua yahó le mí yí zǔ mi, á ínén mún khíi bío wàn Maá na wi ho wáayi yahó le 1 yí zǔ 6ánsó.

O Yeesu bío wee khéé 6a nùpua (Luki 12.51-53; 14.26-27)

34 «Mí yí leéka le 1 buara wà bueé dé ho héerà ho dímíjǎ yi. Bùeé. 1 yí wà bueé dé héerà ho yi. Há fio lé hía á í wà bueé dé.

35 1 wà bueé khéé o za lè mún maá, á à khéé o nu le mí hǐnló, là a 6úaa háa lè mí yàró háa.

36 O nùpue 6àn zii nùpua lé bán á à yèrèrà à wé o zúkúsa.

37 Yíà wa mún maá táá mún nu á po mi, wón 6ánsó yí dà máa páani làa mi. A yíà wa mí za táá mí hǐnló á po mi, wón 6ánsó yí dà máa páani làa mi.

38 Yíà yí máa lá mí *kùrùwá pí* à bèráa mǐi, wón 6ánsó mún yí dà máa páani làa mi.

39 Yíà wi ò o pa mí mukání bío wón á à vǐnii le. Ká yíà màhà vǐnii mí mukání ínén bío yi, wón á à bǐnii ò yí le.

§ 10:25 Belezebuule: Mu páahú ká le yèni mu á 6a zúifúwa cèrèe hía zǔ le lé 6a cǐnáwa jùhúso na lé o Satáni te le. * 10:38 Ho kùrùwá pílo bío wee zéeni le 6ánsó sǎ mu hǔmú yi. Hen ká á mu wee zéeni le yíà tà a Yeesu bío á zǔ le búñ stáani orén mí beere mukání.

Yia buan le Dónbeenĩ ton-sá cùnú na ó ò yi

(Maaki 9.41)

⁴⁰ «Yia buan mia sese, se lé 1nén á bǎnso buan sese. A yia buan mi se, se lé yia tonkaa mi á bǎnso mún buan se.

⁴¹ Hen ká yia buan le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fεero búí se lé bǐo ó o lé le Dónbeenĩ jĩ-cúa fεero, á bǎnso khií yí ba jĩ-cúa fεerowà cùnú na ba à yí. Hen ká á búí buan o nùpue na térénná lé bǐo ó o térénná, ó o khií yí bǐa térénná cùnú na ba à yí.

⁴² Ká nùpue nan hǎrĩ ho kóo-za yimú cúee nun-wia bǐa wi hen na jũhũ mía nĩ-kénĩ búí yí, lé bǐo ó o lé 1 nĩ-kenínii, wón bǎnso á à yí mu cùnú máa khií.»

11

¹ Bǐo ó o Yeesu zéenia mí nĩ-kenínia wó, ó o ló bǐn wà, á wà waá kǎrán ba nùpua ká a bue le Dónbeenĩ bǐo ho kǎhũ mu lórá yí.

O Zǎn Batiisi tonkaa ba nùpua o Yeesu cǎn

(Luki 7.18-35)

² Bǐo ó o Zǎn Batiisi wi ho kásò yí, ó o jǎ bǐo ó o *Krista wee wé, ó o tonkaa mí nĩ-kenínia nùwǎ yen búí

³ le ba va a tǔa wo yi: «Ūnén lé fo á wa jǎ bǐo le fo ko ũ buen léee, táá wa pá ko á wa lòonĩ nĩ-veere?»

⁴ O o Yeesu bǐa nan ba yi: «Bǐo mi wee jǐ láa bǐo mi wee mi á mi vaa bǐo na a Zǎn yi.

⁵ Ba muuǐwǎ yǐo wee mi, á ba mùamúawǎ hǎnǎn wee varáka. Ba búeréwǎ wee wa. Ba bekewǎ jikónna wee jǐ mu bǐo. Ba nĩ-hǐa wee vée. A le bǐn-tente wee bue na ba nĩ-khenia yi.

⁶ Yia yí pá 1 bǐo ká a tǎ mu yi, se wón bǎnso jũhũ sǐ.»

⁷ Bǐo ó o Zǎn nĩ-kenínia bǐnǐa wà, ó o Yeesu wee bǐo o Zǎn mu bǐo le ba zǎmǎa kǎ sǐi: «Lée webio á mi van waá lora le dùure yi? Lée ho konkohó na ho pinpiró wee hée vǐnvǎ lée? Bùee.

⁸ A lée webio mí waá lora? Lée nùpue búí na sǐa hǎnbǎnǎn le? Bǐa wee zǐ hǎn sǐ-seniso á wi ba páamǎ-beera zǐnǐ yi.

⁹ A lé o yén mi van bǐo yi? Lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fεero búí le? Ká mu lé wón, se mi tǔiǎ sǐ. O yǎá pá po wón, le 1 bǐo mu na mia.

¹⁰ O Zǎn mu lé yǐa á le Dónbeenĩ bǐonĩ vǔahũ bǐa bǐo kǎ sǐi: «1 i tonka 1 tonkaro ò o dí ũ yahó á buee wíoka ũ wǎhũ.

¹¹ Le 1 mǐ ho tǔiǎ na mia: ba nùpua na wi ho ðmǐjǎ yi búenbúen á yǐa bǐo jũhũ wi po a Zǎn wón mía. Ee ká le *Dónbeenĩ bǐenĩ zǎwa mǎn-dǐ mǎhǎ pá po a.

¹² Pǎahũ na ó o Zǎn Batiisi wee zéeni le Dónbeenĩ bǐo yi á buee búe ho zuia yi, á le Dónbeenĩ bǐenĩ bǐo á ba wee firǎa le mi sóobée. A bǐa wee fi láa bǐn wi ba fé mu le ho pǎnká.

¹³ Le Dónbeenĩ jĩ-cúa fεerowǎ búenbúen là a *Moyiize lǎndǎ á bǐa le Dónbeenĩ bǐenĩ bǐo yi fúuu á buee bó a Zǎn Batiisi páahũ.

¹⁴ Ká mi tǎ le bǐo bǐa búenbúen bon, se o Zǎn mu lé yǐa le o *Elii na búenló bǐo fèra bǐa.

¹⁵ Yia wee jǐ bǐo, á wón jǐ bǐo bǐa sese.»

¹⁶ O Yeesu pá bǐnǐa bǐa: «Ho zuia nùpua á ǐ dà à tée le ba yén? Ba ka le ba háyúwǎ na lée kará ba nùpua fémǐnló lahó yi, á ba wee háanǐ na mí nǐnzawa na zoó le bonfónii yi ká:

17 «Wa ɓúa hã sɓa san, à mi le mi máa lée yo. Wa bó le yèni, á mi le mi máa wá.»

18 Mi loŋ. Bïo ó o Zãn ɓuara, á yí máa dí ðɪn-poni, á mún yí máa ɓu ðivén, á ɓa le o cɪná wí o yi.

19 O o *Nùpue Za ɓèn ɓuara, á ɓueé wee dí ká a ɓu, á ɓa wee bío bío kà: «Mi loŋ. O n̄i na kà yí máa wé bío ɓúí ká mu yínɔŋ ðɪnló ðíró làa ðivén ɓuló. O lé ɓa *lànpo féwá lè ɓa n̄i-kora ɓàn ɓónlo.» Εε ká le Dónbeenì bè-zúrminì wee zéeni mí térénlò ɓa bè-zúrɓowà bè-wénia yi.

Hã lórà na nùpua pɔ a Yeesu bío

(Luki 10.13-15)

20 Bɓn mɔn, ó o Yeesu wee zá lè hã lórà na ó o wó mu yéréké ɓiowa cèrèè yi, lé bío á ɓa nùpua na wi hã yi á yí yèrémáa mi yilera lè mi wára. O wee bío bío kà:

21 «Ūnén Korazēn lóhó lè ūnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé bío ká mu yéréké ɓiowa na wó mi cɔn ɓàn s̄ií lá wó ho Tiire lè ho Sidɔn lórà* yi, se hã lórà mu nùpua lá h̄nɔn hãánì á khuiira hã pórókówá zã† á kúaa le s̄ani mi wán, á zéeniánáa le mí wi á mí khí mu bè-kora wéró yi.

22 Lé ɓn nɔn á ĩ wee bíoráa mu na mia: Le cíttí f̄i n̄nzoŋ á ho Tiire lè ho Sidɔn lórà lónbee na a yí hã, á á wé làa yi minén lónbee yi.

23 «Èε ká ūnén *Kapεεnayuumu, fo wee leéka le ɓa khíí lá fo á à yòoráa ho wáyai yi le? B̄ueé. Ho n̄i-h̄ɔnbó-lóhó lé h̄ia ɓa khíí líí dé fo yi. Lé bío ká mu yéréké ɓiowa na wó ū cɔn ɓàn s̄ií lá wó ho *Sodɔmu yi, se ho lóhó mu pá lá wi h̄ari lòn zuia.

24 Lé ɓn nɔn á ĩ wee bíoráa mu na mia: Le cíttí f̄i n̄nzoŋ á ho Sodɔmu bío á á wé làa yi ūnén bío yi.»

O Yeesu dó m̄n Maá Dónbeenì b̄arákà

(Luki 10.21-22)

25 C̄inú ɓn mɔn, ó o Yeesu ɓinía wee bío bío kà: «Ī Maá, ūnén lé ho wáyai lè ho tá Núh̄ɔso, ĩ wee dé ū b̄arákà. Lé bío mu bío na fo sà mu bè-zúrminì ɓànsowà lè le hácírí ɓànsowà yi á fo tà zéeniá làa ɓia bío ɓúh̄ú mia.

26 Ī Maá, mu bon. B̄io mu wóráa ká lé bío s̄ií foŋ.

27 «Ī Maá dó mu bío ɓúenɓúen ĩ n̄i yi. N̄i woon yí zū a Za, ká mu yínɔŋ o Maá. A n̄i woon mún yí zū a Maá, ká mu yínɔŋ o Za, làa ɓia ó o Za mu wí ò o zéeni làa wo.

28 «Minén ɓúenɓúen na ho s̄eró na lí wee beé lò, mi ɓuen ĩ cɔn, á ĩ na hã v̄urínà mia.

29 Mí lá ĩ zúu bè mi wán à díá le ĩ kárán mia. Lé bío á ĩnén wayi, á wee liinì ĩten, á minén mi beere á à yí hã v̄urínà.

30 ĩ zúu na á ĩ bè mi wán á yí lí, á ho s̄eró na á ĩ bè mi wán á mún záyi.»

12

O Yeesu lé yia á ho Sabaa bío wi n̄ti yi

(Maaki 2.23-28; Luki 6.1-5)

1 C̄inú ɓn mɔn, ó o Yeesu wee káa hã mana ɓúí yi ho *Sabaa zoŋ. A le h̄ini dá a n̄i-keninia, á ɓa wee khé ho ðɪnló na bon ðɪn à là.

* 11:21 Ho Tiire lóhó lè ho Sidɔn lóhó: Hã h̄ia le ho Fenisii k̄sh̄ú ló-beera ɓúí. Lé ɓn á ho wáah̄ú na ɓa le Baale wi yi. Hón wáah̄ú so lé h̄ia ó o b̄éε h̄aa na ɓa le Zezabele fó zonnáa o Isirayeεle k̄sh̄ú yi. Hã lórà mu f̄iró bío ɓia o Ezekiyεεle v̄uah̄ú yi 26.1-28.19. † 11:21 Hen ká ɓa zúif̄úwa f̄ú wi ɓa zéeni le mí wi le wéε yi, táá ká ɓa wi ɓa zéeni le mí wi á mí khí mu bè-kora wéró yi, á ɓa wé khuii hã pórókówá zɪ, ká ɓa wé k̄tee le s̄ani mí wán.

² Bío 6a *Farizílewa mɔn mu á 6a wee bío là a Yeesu: «Loí ũ nĩ-kenínia. Bío 6a wee wé yí ko làa wéró ho Sabaa zoñ. Wa làndá hò mu.»

³ O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Bío ó o *Daviide yankaa wó ká arén lè mí nùpua le híni dà á mi ðĩn yí káránna yí mɔn le?»

⁴ O wà zon le Dónbeenĩ pɔnsòni búkú yi, á zoó lá ho búurú na 6a wó lè mu hãmu á 6a là. Ká 6a nɔn lá yí ko à 6a là ho. Le *Dónbeenĩ yankarowà mí dòn lé bíá á ho làrò nĩ nɔn yi.*

⁵ Tàá mi so ðĩn yí káránna mu o *Mɔyíize làndá yi, le le Dónbeenĩ yankarowà na wee sá le Dónbeenĩ pɔnsòni búkú yi, á máa wé bè ho Sabaa làndá yí ká mu nɔn pá yí nɔn wé khe le?»

⁶ Le í bío mu na mia: Bío wi hen á nũhũ wi po le Dónbeenĩ pɔnsòni búkú.

⁷ Ká le Dónbeenĩ bíoní vũahũ bíoní na le bíá le mínén màkóo wi le yi na se yi, ká 6a bà-kùio na 6a wee wé lè mu hãmu á mí pá bío,† á mí lá zũ kúará, se bíá yí wó yí khon á mí lá máa síiní nũná.

⁸ Lé bío ó o *Nùpue Za lé yĩá á ho Sabaa bío wi nĩi yi.»

O Yeesu wéera a nĩi na bàhó húrún
(Maaki 3.1-6; Luki 6.6-11)

⁹ Bũn mɔn ó o Yeesu ló bĩn á wà van 6a *zúifùwa mu káránlò zli yi.

¹⁰ Mu zoñ à nĩi búii wi bĩn á bàhó húrún. A bíá wi bĩn wi 6a kooní a Yeesu yi. Lé bũn nɔn á 6a tũara a yi ká: «Wa làndá yi á nùpue so dà wee wéé *Sabaa zoñ le?»

¹¹ O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Minén ó o búii pio yà-kéní mí dòn lá wi síi, á wó wó kùera zon le buii yi ho Sabaa zoñ, ó o so máa líi lén wo le?»

¹² A bío ó o nùpue bío nũhũ màhá wi po a pio há. A bũn wa làndá yi, á nùpue dà à wé tentemu làa nùpue ho Sabaa zoñ.»

¹³ Bũn mɔn, ó o Yeesu yèrémáa bíá là a nĩi: «Hóoní ũ bàhó.» O o nĩi hóonía mí bàhó, á ho ðeɛnia wan ðĩn làa hĩa so bío.

¹⁴ A 6a *Farizílewa wà ló, á bío 6a à wé á à yíráa o Yeesu á à búe lé bũn 6a lée wee wãaní wán.

O Yeesu lé le Dónbeenĩ ton-sá na le mɔn léra

¹⁵ Bío ó o Yeesu zũna mu, ó o ló bĩn wà. A 6a minka zãamáa bò a yi. O o wéera 6a vánvárowà búenbúen na wi bĩn,

¹⁶ ká a màhá henía mu nɔn 6a yi le 6a yí bá mí bío na nùpua yi.

¹⁷ Mu wó ká síi, bèra a na ò o nĩ-cúa fɛero *Ezayii bíoní na ká à nĩi síi.

¹⁸ Le le Dónbeenĩ bíá:

«Yia ká lé í ton-sá na á í mɔn léra,

yia á í bò í tàkà wán.

Í síi wan o bío yi.

Í ì liiní í Hácírí o wán,

o ò bue í cítii bío á à na há síiwà yi.

¹⁹ O làa nùpue máa wãaní.

O máa wãamaka bío.

Ba máa ní a sã bonfúaa yi.

²⁰ Le nãaninle na nũmaa

ó o máa khé máa díá.

A le fĩntání na wee hí

ó o mún máa búe.

O ò gúa míten ká síi,

fúaa bío ó o térénlò bío yòó có ló,

* 12:4 Mí loí Samuwéle nín-yání vũahũ 21.2-7 † 12:7 Mí loí Ozee vũahũ 6.6

21 á há sǐiwà búenbúen màhá à dé mí sla wo yi.»‡

*O Yeesu pànká á yi ló Satáni cón
(Maaki 3.22-30; Luki 11.14-23)*

22 Ba guan o nǐi búí buararáa o Yeesu cón ò o cíná wi o yi, ó o lé o muíi á mún yí dà máa bío. O o Yeesu weéra a, ó o jii dèniá fá á wee bío, á mún wee mí.

23 A 6a zámáa wó coon mu bío yi, á 6a wee bío: «Yia kà màhá lé o *Daviide Za lé?»

24 Ká bío 6a *Farizíewa ja mu, á 6a wee bío: «O nǐi na kà á wee ja 6a cínáwa lén bío 6a wi yi là a *Belezebuule pànká, yia lé 6a cínáwa jùhũso.»

25 Ká a Yeesu màhá zúna 6a yilera, ó o bío nǎn 6a yi: «Kǎhũ léé kǎhũ na nùpua wee fi mún yi á à fi ì vé. Lóhó léé lóhó, tàà zii léé zii na nùpua wee fi mún yi á jùhũ á à búe.

26 Ká bío ó o *Satáni te ó o wee bíni ja se o wee fi lè mítén. A bío bío sá a yi jùhũ so máa búe le?

27 «Mi wee bío le í wee ja 6a cínáwa lé bío ó o Belezebuule wee na mu bǎn pànká mií. Ká lé búni mu wóráa, á yia bèn wee na ho pànká minén nùpua yi á 6a ja lé 6a cínáwa lé o yén? Bía làa mia léé dà-kéní bǎn mí bεεre yáá wee zéeni le mi bío yi bon.

28 Ká le Dónbeení Hácírí lé ðio wee na ho pànká ínén yi, à í ja lé 6a cínáwa, se búni wee zéeni le le *Dónbeení béeni á dèniá búéé 6ó mia.

29 «Nii woon yí dà máa zo pànká bǎnso zii á máa zoó khuii o níi bío, ká a yi can o pànká bǎnso mu yi wó. Ká a màhá can wo wó, ó o zoó khuii bío wi o zii búenbúen.

30 «Yia yí wi làa mi, se wón wee fi làa mi. A yia mún yí máa séeni mi ho vá kúeemínwánló yi, se wón wee saawaní.

31 Lé búni nǎn á í wee bío mu na mia: Ba nùpua bè-kora na 6a wó búenbúen lè há bín-kora na 6a bío búenbúen, á bío khii sèn ñ díá á à na 6a yi. Ká yia bía khon le Dónbeení Hácírí dǎní yi, wón 6a khii máa sèn bío máa díá.

32 Yia bía le bín-kohó o *Nùpue Za dǎní yi, wón 6a à sèn ñ díá á à na yi. Ká yia bía khon le Dónbeení Hácírí dǎní yi, wón 6a khii máa sèn máa díá máa na yi, hàrí ho zuia.»

*Le vǐndèε semu wé zūn há bía na le wee ha yi
(Luki 6.43-45)*

33 «Hen ká le vǐndèε se, à le bía wé sí. Ká le vǐndèε yí se, à le bía máa wé sí. Le vǐndèε semu wé zū há bía na le wee ha yi.

34 Díhioni yén! Bío mí yí se, á mí dà à wé kaka á à bíoráa mu bío na se. O nùpue bío na wi o síi yi, búni lé bío ó o wee wé bío.

35 O nùpue na se wón wee wé bío há bín-tentewá, lé bío á bío wi o síi yi se. Ká yia yí se wón wee wé bío há bín-kora lé bío á bío wi o síi yi yí se.

36 Le í mí ho túiá na mia: Le Dónbeení cítii fi nǎnzoñ, á há bín-conconwá na 6a nùpua bío á 6a à zéeni jùhũ.

37 Lé bío á ù ji-cua lé hía 6a à ðín wán á à fínáa le cítii á à zúrináa ká ù térénna, tàà ká ù yí térénna.»

*Ba le o Yeesu wé yéréké bío búí à mí mi
(Maaki 8.11-12; Luki 11.29-32)*

38 A ho *làndá bío zéeni lowa lè 6a *Farizíewa nùwá yén búí wáa bío nǎn o Yeesu yi: «Nì-karánlo, wa wi á ù wé bío búí à wa mi.»

‡ 12:21 Mí lorí Ezayii vuahũ 42.1-4

³⁹ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ho zuia nùpua na yí se, na wee bíní le Dónbeení món à wé mu bè-kora, á wee cà à 6a mí yéréké bio. Εε ká 6a máa mí yéréké bio 6úí ká mu yínón le *Dónbeení jì-cúa fεero Zonaasi bio. §

⁴⁰ Mu bon. O Zonaasi wó há wizooní bio tìn lè mí tìnónna bio tìn o ceza pìhó yi. Lé ká síi ó o Nùpue Za mún khíi wéráa há wizooní bio tìn lè há tìnónna bio tìn ho tá yi.

⁴¹ Ho Niniivesa yèrémáa mí yilera lè mí wárá, lé bio 6a jà a Zonaasi bióní. A yía wi minén t̄ahú, wón bio jùhú wi po a Zonaasi. Lé bún nòn á le Dónbeení cítii fì nònzoñ, á ho Niniivesa mu á à híní ì òn ho lònbio nùpua yahó, á à kooní 6a yi.

⁴² O béε háa na hía wi ho Saba kōhú jùhú wán á hía ló lùe na dání ná yi làa sòobéε, á gueé jà a *Salomòn bè-zúrìminí bióní.* A yía wi minén t̄ahú, wón bio jùhú wi po a Salomòn. Lé bún nòn á le Dónbeení cítii fì nònzoñ, ó o béε háa mu á à híní ì òn ho lònbio nùpua yahó á à kooní 6a yi.

Bío ó o cíná wee bíní buee zórda yía ó o lá ló yi

(Luki 11.24-26)

⁴³ «Hen ká a cíná ló a nùpue na ó o lá wi yi, ò o vaa héε vará le dùure yi, à cà ho lahó na ó ò kéení á à vúr yi ká a máa yí ho. Ká a hía cà san,

⁴⁴ ò o bio mí yi: «Ì ì bíní ì va hen na á ì ló yi.» Ká a bínia van bín ò o vaa yí ho lahó mu mí káamáa ká ho sàara, á wíokaa sesese.

⁴⁵ Ká a mòn mu, ò o bíní vaa fé 6a cínáwa bùaa hẹ̀run na 6èn jii po arén, à 6a páaní buee zoo kéení cìcàkà ho lahó mu yi. Ká mu wó ká, à wón nùpue so bio wíoka yáa poñ bio mu fù karáa. Lé làa bún síi á ho lònbio nùpua na yí se bio khíi wéráa.»

O Yeesu bân nu lè bân zàwa lé 6a yén?

(Maaki 3.31-35; Luki 8.19-21)

⁴⁶ O Yeesu wee bio lè 6a zâamáa, à bún à bân nu lè bân zàwa gueé dñ. Ba lée òn ho khūuhú, á wi 6a bio làa wo.

⁴⁷ O o 6úí bía là a Yeesu: «Loí. Mìn nu lè mìn zàwa lée òn ho khūuhú á wi 6a bio làa fo.»

⁴⁸ O o Yeesu bía lè 6ànso: «Wàn nu lé o yén? A wàn zàwa lé 6a yén?»

⁴⁹ Bún món ó o dá mí ní mí nì-kenínia yi ò o bía. «Mì loí. Wàn nu lè wàn zàwa wi hen.

⁵⁰ Lé bio á yía wee wé wàn Maá na wi ho wáayi síi bio, wón lé wàn za, le wàn hínló, lè wàn nu.»

13

O ònro wàhiire

(Maaki 4.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Bún zoñ ó o Yeesu hínòn le zii yi ló, à wà vaá kará ho vū-beení jii, á wee kàrán 6a nùpua.

² Ba minka zâamáa kínía wo yi, ó o wó san zon ho woohú á zoó kará, à 6a zâamáa bán òn mu jumu jii.

³ O wee wà há wàhio à kàránnáa 6a nùpua làa bío cèrèε. O bía: «Nii 6úí ló van mí mōhú yi, á wà vaá dé mí bè-dà.

⁴ Bío ó o wee dé mu á mu 6úí lion ho wōhú nísání, á 6a jínzàwa sèekaa bún vā.

§ **12:39** Zonaasi: O bio bía le Dónbeení páaní kñle vūahú na 6a le Zonaasi vūahú yi. * **12:42** Mì loí Bá-zàwa nín-yání vūahú (1 Rois) 10.1-13; Wizooní bè-wénia cúa-jun ní vūahú (2 Chroniques) 9.1-12

⁵ Mu búí lion ho búaaahó na le t́nǎ wi wán ká le yí lí, á mu dèèniá ló, lé bío le t́nǎ yí boo b́n.

⁶ Bío le wii já lè mí sòobéé, á ho d́nló na ló ẃniwíni á hon, lé bío ho nani yí vá yí lion.

⁷ Mu búí lion hen na há kíkara bia héra yí, á mu ló, á h́n kíkara so h́n n̄on yòó pà mu.

⁸ Mu búí búń lion ho tá na se yí, á mu ló, á yòó han mí bia. Há búí yú khímàni khímàni, há búí yú búará-t́n t́n, há búí yú bóńi láa píru píru.»

⁹ O Yeesu pá b́nia bía bò mu wán: «Yia wi ò o jí bío, á wón jí bío bía sese.»

Lée webio n̄n ó o Yeesu wee wáraa há wáhio

(Maaki 4.10-12; Luki 8.9-10)

¹⁰ O o ní-kenínia vá búee bó a yí, á wee túa wo yí. «Lée webio n̄n fo wee wáraa há wáhio na 6a yí?»

¹¹ O o Yeesu bía n̄n 6a yí: «Le Dónbeení wó á le béèní bío na sà yí á mi yú zúna, à 6a n̄i-vio yí zúna mu.

¹² Lé bío á yia bío wi á 6a khii b́ni yòó bè mu búí wán á à na a yí, ó o bío á à wé boo. Ká yia dèe búí mia, wón á h́rǎ mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mi ćn á 6a pà à fé.

¹³ Lé búń n̄n á ĩ wee wáraa há wáhio na 6a yí. Ba wee loń coon, ká 6a yí máa mi. Ba wee jí mu bío ká 6a yí máa 6ua mu á zúń kúará.

¹⁴ Lé ká síi á le *Dónbeení jí-cúa fèero *Ezayii bío na ó o bía 6a d́ńí yí á jii súráa. O bía bío ká:

«Mí khii wee jí mu bío

ká mi máa zúń mu kúará.

Mí khii wé è loń coon

ká mi máa mí h́rǎ dèe.

¹⁵ Mu nípomu na ká 6ènt́n bóńbúra.

Ba tun mí jikónna,

á muunía mí yí.

Ba yí wi à 6a mí bío.

Ba múń yí wi à 6a jí bío.

Ba yí wi à 6a zúń mu bío

à yèrémá buen ínén Dónbeení ćn à ĩ wéé 6a.»*

¹⁶ «Èé ká minén bán jíuná sí. Mí yíoo wee mí, á jikónna múń wee jí mu bío.

¹⁷ Le ĩ mí ho túia na mia: Le Dónbeení jí-cúa fèerowá cèrèè lè 6a núpua búí na téréna á sía h́a vá à 6a mí bío minén wee mí, à 6a yí m̄on mu. Ba sía h́a vá à 6a jí bío minén wee jí, à 6a yí já mu.

O Yeesu zéenta o díro wáhiire kúará

(Maaki 4.13-20; Luki 8.11-15)

¹⁸ «Mí wáa jí yia wee dé mu bè-dà wáhiire kúará.

¹⁹ Bía wee jí le *Dónbeení béèní bío á 6a yí zú mu kúará á ka lè ho wáhu n̄sání na mu bè-dà lion yí. O *Satáni wee búee lén mu 6a sía yí.

²⁰ Ba búí ka lòn búaaahó. Ba wee jí le Dónbeení bíoni, à tá le yí fua fua, à zámaka le bío yí.

²¹ Ká 6a máhǎ yí máa díá à le zo 6a. Ba wee tá le bío ho páahú na ćinú yí mí d̄on. Ká le lònbee, táá ho kúará lénló yú 6a le Dónbeení bíoni bío yí, à 6a dèèní pí le Dónbeení bío.

* 13:15 Mí loń Ezayii v̄uahd 6.9-10

²² Ba ɓúí ka lè ho tá na há kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba jíá le Dónbeení bióní, ká ho ðímíná bío yilera, lè ho náfòró poni na wee khá 6a nùpua, á wee hè le bióní mu, à le máa wé bío 6a yi.

²³ Ba ɓúí 6èn ka lè ho tá na se bío, na mu bè-dà lion yi. Ba wee jí le Dónbeení bióní, à zúrì le kúará, á 6a 6èn wee ha há bia. Ba ɓúí khímàni khímàni, 6a ɓúí ɓúará-tín tín, 6a ɓúí 6óní làa píru píru.»

Le jí-kohó wáhiire

²⁴ O Yeesu bíníá wà le wáhiire ɓúí nòn 6a yi: «Ho wáayi béení bío 6onmín làa bío kà: Níi ɓúí dó mu bè-dà tente mí mǎhú yi.

²⁵ A ho ðnáahú ɓúí ká 6a nùpua ɓúenɓúen dūma, ó o níi mu zúkúso ɓuara, á ɓueé dó le jíni bia ho mǎhú mu yi, ò o bíníá wà.

²⁶ Pǎahú na ho ðínló ló á yòó wee te yi, á le jíni mún líi ló.

²⁷ A ho mǎhú ɓánsò ton-sáwá bía nòn wo yi: «Núhúso, fo yí dó mu bè-dà tente ũ mǎhú yi le? A le jíni 6èn ló wen bín.»

²⁸ O o bía nòn 6a yi: «Lé í zúkúso wó mu.» O o ton-sáwá bía: «Fo wi à wa vaa de le jíni mu le?»

²⁹ A ho mǎhú ɓánsò bía nòn 6a yi: «Búeé. Mí díá, lé bío ká mí le mí ì de le jíni ká mí yí wó sese á mí ì de le á à lé lé lè ho ðínló.

³⁰ Mí díá le mu páani dá fúaa ho ðínló láro pǎahú. Hón pǎahú so yi, ká í bío ò na 6a ton-sáwá na à lá ho ðínló yi le 6a de le jíni vé, à kúia lè mí kúnkúwá à cí. Bún món à 6a mǎhá lá ho ðínló kúee í nání yi.»

Ho mútáàdè beere le le ja-fni wáhio

(Maaki 4.30-34; Luki 13.18-19)

³¹ O Yeesu tín bíníá wà le wáhiire ɓúí nòn 6a yi: «*Le Dónbeení béení bío 6onmín lè ho mútáàdè beere na ó o níi ɓúí vaá dù mí mǎhú yi.

³² Lé ka cínú po há bia na ká ɓúenɓúen. Ká le mǎhá ló, à le dá pon ho zen-ɓuahó bè-vàni ɓúenɓúen, à wé mí vɛndè-kúure, à 6a jínzàwa wé ɓuee tá mí lenna lakara wán.»

(Luki 13.20-21)

³³ O Yeesu bíníá wà le wáhi-veere ɓúí nòn 6a yi: «Ho wáayi béení bío 6onmín le le ja-fni na ó o háa ɓúí zúnzúio kúaa mu dūmu kiloowa 6óní làa hònú yi á khan bàrà á mu ló.»

O Yeesu wee wà há wáhio á zéeninda mu biowa yara

(Maaki 4.33-34)

³⁴ Bún ɓúenɓúen ó o Yeesu wee wà lè há wáhio à na 6a zǎamáa yi. O há yí máa wé kàrán 6a ká a yí wà wáhio. O há wee wé ká síi,

³⁵ bèra a na à le *Dónbeení jí-cúaa fεero bío na ó o bía à jíi sí:

«Í khíi wé è bío làa ba

lè há wáhio.

Mu ɓó na sà yi

hári ho ðímíná níhú ɓúeeníi

á í khíi zéení yara làa ba.»†

O Yeesu zéenia le jí-kohó wáhiire kúara

³⁶ Bún món ó o Yeesu wà vaá zon le zli yi ò o díá 6a zǎamáa. O o ní-kenínia wà zon o cǎn, á zoó bía làa wo: «Le jíni na ló ho mǎhú yi wáhiire kúará á ũ zéení làa wen.»

³⁷ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Yia wee dé mu bè-dà tente lé o *Nùpue Za.

† 13:35 Mi loí Lení vǎahú (Psaumes) 78.2

38 Ká ho mǎhú lé ho dímíjǎ. Mu bè-dà tente lé bia bǐo sǎ le Dónbeení béeńi yi. Ká le jí-kohó lé bia bǐo sǎ o *Satáni yi.

39 O zúkúso na dó le jí-kohó bia lé o Satáni. Ho dǐnló láró wee zéeni ho dímíjǎ véro bǐo. Ká 6a ton-sáwá na wee lá ho dǐnló lé le Dónbeení wáayi tonkarowá.

40 Bǐo 6a wee deeraa le jíni à kúee ho dǎhú yi, lé bǔn 6an sii mu khii wéráa ho dímíjǎ véro pǎahú.

41 O Núpue Za khii tonka mí wáayi tonkarowá, á 6a 6ueé lén bia wee khá bia ká dé mu bè-kora wéroró yi, láa bia wee wé mu bè-kora.

42 Ba khii kúee 6a ho dǎ-súmú yi, hen na le minka yi véé wi yi, á 6a à wá bǐn.

43 Ká bia téréńna bán á à juiika lè le wii bǐo sii mín Maá Dónbeení béeńi yi. Yia wi ò o jí bǐo, à 6anso jí bǐo bia sese.

Ho nǎfǒrǒ na sǎnkaa lè ho lóroró wǎhio

44 «Ho wáayi béeńi bǐo 6onmín lè mu bè-sení 6úi na 6a lú ho mǎhú yi. O o 6úi zǔna mu dǎní vaá khéra á bǐnía sǎ vaá lú. O sii wan wan, á vaá yéera bǐo wi o cǎn 6úen6úen, ò o 6ueé yà ho mǎhú mu.

45 «Ho wáayi béeńi bǐo 6onmín lá a duanlo 6úi na wee cà ho lóroró na yáwá here.

46 Bǐo ó o yú ho 6úi na yáwá here, ó o vaá yéera bǐo wi o cǎn 6úen6úen, ò o yà ho lóroró mu.

Ho zùdn wǎhiire

47 «Ho wáayi béeńi bǐo pá bǐnía 6onmín lè ho zùdn na 6a wee lée dé ho muhú yi à vǐnǎa 6a cewa lè mí sííwá.

48 Ká ho sú, á 6a ce-pawá vá ho léráa mu jumu jii, à lée keeni ká 6a hueeka 6a. A bia se 6a wee kúee mí sǎkíwá yi, ká bia yí se bán 6a wee kúia.

49 Lé bǔn 6an sii khii wé ho dímíjǎ véro pǎahú. Le Dónbeení wáayi tonkarowá á 6ueé lén bia yí téréńna bia téréńna tǎahú,

50 á à kúee ho dǎ-súmú yi, hen na le minka yi véé wi yi, á 6a à wá bǐn.»

51 Bǔn món ó o Yeesu tǔara 6a yi: «Bǐo ká 6úen6úen mí zǔ kúará le?» A 6a le ũuu.

52 O o Yeesu wáa bia nǎn 6a yi: «*Làndá bǐo zéeni lo lée làndá bǐo zéeni lo na kenía mítén á zǔ ho wáayi béeńi bǐo jǔhú á ka lòn zǐ 6ánso 6úi na nǎfǒrǒ á mu bè-fla lè mu bè-kía wi yi.»

Ho Nazaréete lóhósa yi tà a Yeesu bǐo

(Maaki 6.1-6; Luki 4.16-30)

53 Bǐo ó o Yeesu wá hǎn wǎhio so wó, ó o ló bǐn,

54 á wá van ho lóhó na ó o dǎn yi. O wá vaá wee kǎran 6a núpua 6a *zúifúwa kǎranló zǐnǐ yi. A 6a núpua na wi bǐn 6úen6úen wó coon á 6a wee bǐo: «Bǔn bè-zúrminí so ó o yú wen? O wó kaka wee wéráa mu yéréké biowa na ká?

55 Yǐnǎnǐ o 6úen-khéero te mí za le? A 6an nu yǐnǎnǐ o Mari le? O Zaaki lá a Zozεefu lá a Simǎn lá a Zude so yǐnǎnǐ 6an zǎwa le?

56 A 6an hǐnni so láa wen yí wi mín wán hen le? A lé wen ó o yú hǎn pǎnká so 6úen6úen yí?»

57 Lé bǔn bǐo yi á 6a yí wi à 6a dé mí sǎa wo yi. O o Yeesu wáa bia nǎn 6a yi: «Le *Dónbeení jí-cúa fεero wé yí le kǎnbii há lúu 6úen6úen yi. Ká 6a lóhósa lè 6an kúrú zǐ núpua bán máa wé kǎnbi o.»

58 O Yeesu yí dǎńna yí wó yéréké bǐo cǎrεε bǐn lé bǐo 6a sǎdéró wo yi fǒora.

14

O Zān Batiisi ɓúero
(Maaki 6.14-29; Luki 9.7-9)

1 Mu p̄ahú ó o *Herodee* na wi ho Kalilee k̄shú j̄uhú wán á ná b̄io ɓa wee b̄io o Yeesu d̄ání yi.

2 O o b̄ía n̄on mí m̄onsa na làa wo p̄aanía wi yi: «O n̄upue mu na kà lé o Zān b̄ínía v̄eera. Lé b̄un n̄on ó o dà wee w̄eráa mu ȳéréké biowa.»

3-4 Mu bon. O Heroode h̄ia n̄on le j̄ii le ɓa w̄i o Zān. Á ɓa w̄iira a can dó ho k̄asó yi. O Heroode wó mu lé b̄io ó o Zān b̄ía n̄on wo yi le o lá yí ko ò o fé m̄in za Filiipu ɓàn h̄aa Herodiade á ya.

5 O Heroode lá wi ò o ɓúe o Zān ká a m̄ahá z̄ana ɓa z̄amáa lé b̄io ɓa ɓúenɓúen wee leéka le o Zān lé le *Dónbeení j̄i-cúa f̄ero.

6 Ɛε ká a Heroode teró wizone s̄anú díró yí, ó o Herodiade h̄inló yon b̄ia ɓa von yahó. O o Heroode mu s̄li wan mu yi,

7 ó o báa le ká a h̄inzoró mu flora b̄io na mí c̄s̄n á mí ñ na mu wo yi.

8 O o h̄inzoró vaá b̄ia mu n̄on m̄in nu yi, á ɓàn nu le o b̄io le o Zān Batiisi j̄uhú lé h̄ia à ɓa dé ho lenɓuen yi à na a yi.

9 B̄io ó o h̄inzoró ɓueé b̄ia mu, ó o b̄éε s̄anía tò mu b̄io yi. Ká b̄io ó o báa b̄ia ó o von yahó, ó o n̄on le j̄ii le ɓa w̄é mu na a yi.

10 O o tonkaa o ɓúí le o va ho k̄asó yi à vaa kúii o Zān Batiisi j̄uhú.

11 Á ɓa vaá kúio ho dó ho lenɓuen yi ɓueé n̄on o h̄inzoró yi ó o ɓuan vaá n̄on m̄in nu yi.

12 O o Zān mu n̄i-keninia ɓueé lá a n̄una, à ɓa wà vaá b̄ia b̄io mu wóráa á n̄on o Yeesu yi.

O Yeesu d̄in̄ia ɓa m̄inka z̄amáa
(Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17; Zān 6.1-14)

13 B̄io ó o Yeesu ná b̄io wó ká, ó o zon ho woohú wà, á wi ò orén mí dòn va ho lahó ɓúí na á n̄upue m̄ia yi. Ká ɓa n̄upua m̄ahá z̄una mu. Á ɓa lóka h̄á lórá yi á vará mu j̄umu j̄ii bò a Yeesu yi.

14 P̄ahú na ó o zoó ló ho woohú yi, ó o m̄on ɓa m̄inka z̄amáa. Á ɓa makári ɓuan wo yi, ó o ɓúakáa wee w̄éε ɓa v̄anv̄arowà na wi ɓa t̄lahú.

15 B̄io ho z̄ihú d̄s̄n, ó o n̄i-keninia wà ɓueé ɓó a yi, á b̄ia n̄on wo yi: «Le wii tò, à ho lahó na ká á b̄io ɓúí m̄un m̄ia yi. B̄io le ɓa n̄upua len va h̄á lórá yi, à vaa yí mu b̄io yá dí.»

16 O o Yeesu b̄ia n̄on ɓa yi: «Ba varó ɓ̄in j̄uhú m̄ia. Minén miten na mu bè-d̄inii ɓa yi.»

17 Á ɓa b̄ia n̄on wo yi: «B̄io wi wa c̄s̄n hen, léε búurú bi-z̄awa b̄io hònú làa cezawa bùaa j̄un.»

18 O o Yeesu b̄ia: «Mi ɓua mu ɓuennáa.»

19 O o b̄ia n̄on ɓa z̄amáa yi le ɓa líí k̄eñí le j̄íní wán. O o fó ho búurú b̄io hònú le ɓa cezawa bùaa j̄un, ò o hóonia mí yahó ho w̄ayi, ò o dó le Dónbeení b̄arákà, ò o c̄εkaa ho búurú n̄on mí n̄i-keninia yi. Á ɓàn fó sankaa n̄on ɓa z̄amáa yi.

20 Á ɓa ɓúenɓúen dú sù. Á b̄io dú ká ɓa khiiira á mu sú h̄á s̄akíwá píru j̄un.

21 B̄ia ɓúenɓúen na dú mu, á ɓa báawa mí dòn á à yí ho muaaseé hònú s̄í, ká ɓa h̄áawa le ɓa háyúwá níí ló.

O Yeesu wee varáka mu j̄umu wán
(Maaki 6.45-52; Zān 6.16-21)

* 14:1 O Heroode mu lé yía ɓa wee ve làa Heroode Antipaasi.

22 Bún mǎn, ó o Yeesu dèenía kíkàá mí nǐ-kenínia yi le 6a zo ho woohú dí mí yahó khí ho vǔ-beenǐ mǎn ká mínén ñ na ho wǎhú 6a zǎamáa yi á 6a à 6oka.

23 Bǐo ó o wó bǔn vó, ó o wà yòora le búee wán mí dòn, á yóò wee wé mí fióró á ho tá hǔn yú bǐn.

24 Bún páahú á ho woohú vá zon mu jumu yi, á ho pinpi-beenǐ hǐnǎn wee vá lè mí pánká á wee lá mu jumu búee hénka lè ho woohú.

25 Há tá-tǎa yi, ó o Yeesu zoó wee varáka mu jumu wán á mà mí nǐ-kenínia.

26 Bǐo 6a mǎn wo ò o wee varáka mu jumu wán, á 6a zǎna dàkhǐina, á 6a wee bío: «O lée nǐ-hónbóní.» Á 6a wee wǎamaka.

27 O o Yeesu dèenía bíá ká síi nǎn 6a yi: «Mi hení mí sía, mu lé ñnén, mi yí zón bío.»

28 O o Piere wǎa bíá nǎn wo yi: «Núhúso, ká mu lé fo bío bon, ù bío le 1 varáka mu jumu wán à buen ù cón.»

29 O o Yeesu bíá nǎn wo yi: «Buen!» O o Piere ló wee varáka mu jumu wán á wee va a Yeesu cón.

30 Ká bío ó o mǎn bío ho pinpiró wee wéráa ó o zǎna. Á bío ó o wà lí lí mu jumu yi, ó o wǎamaka: «Núhúso fení mí.» 31 O o Yeesu dèenía dá mí níi cǎna a, ò o bíá nǎn wo yi: «Ū síidéro fòora. Lée webio nǎn á fo titikaarǎa?»

32 Bǐo 6a mí núwǎ jún yóò zon ho woohú yi, á ho pinpiró ñn.

33 Á 6a nǐ-kenínia na wi ho woohú yi á fǎrá mí nonkórúná wán o Yeesu yahó, á 6a bíá nǎn wo yi: «Fo bènñin lé le Dónbeenǐ Za bío bon.»

O Yeesu wéera 6a vǎnvárová búí (Maaki 6.53-56)

34 Bǐo 6a kǎa ho vǔ-beenǐ khíi dǎn ho Zenezareete kǎhú,

35 á 6a nǔpua na wi bǐn zǔna a Yeesu, á 6a bíá a buenló bío nǎn bíá sùarǎkaa bǐn búenbúen yi. Á 6a buan 6a vǎnvárová búenbúen buararǎa o cón.

36 Á 6a wee fio wo le o díá le 6a pá wǎa yi o dà-zǐnii jǐ-kǎní túii yi. Á bíá búenbúen na wee yi le túii yi á wee wa.

15

O Yeesu lè 6a Farizǐewa wee wǎani (Maaki 7.1-13)

1 Ba *Farizǐewa búí lè ho *lǎndá bío zéenílowa búí ló ho Zeruzalemu yi guara a Yeesu cón á bueé túara a yi:

2 «Lée webio nǎn á ù nǐ-kenínia yí máa wé bío á wán maáwá bò nǎn wen le wa wé wé? Ba yí máa sɛɛ mí níni á bè yi díráa làa bío mu koráa.»

3 O o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Lée webio nǎn á mínén bèn yí máa wé bío le Dónbeenǐ henía nǎn mia, á mi bò mi kúrú kǎránló yi?»

4 Le Dónbeenǐ bíá bío ká: «Kǎnbi mín maá lè mín nu,* le mún bíá: «Yǐa bíá khon mín maá táa mín nu dǎní yi, wón ko làa búero.»†

5 Ká mínén wee kǎrán 6a nǔpua le ká a búí 6àn maá lè 6àn nu ó o bíá bío ká nǎn yi: «Bǐo á ï ko á ï na à séení làa fo á ï hǎn lè le Dónbeenǐ,»

6 se wón 6ànso màkóo mía ò o séení mín maá. Mi wee pí le Dónbeenǐ bíoni ká síi á wé le làa bè-kǎamáa ká mí bè mi kúrú kǎránló yi.

7 Mi yí mǎn miten na le? Yaa o *Ezayii túiá sí mí wán páahú na ó o fɛɛra le *Dónbeenǐ jǐ-cúa na ká mi dǎní yi:

8 «Ba nǔpua na ká wee 6uani mí lè mí jini

* 15:4 Mi lorǐ Léro vǎahú (Exode) 20.12; Lǎndá zéeníló (Deutéronome) vǎahú 5.16 † 15:4 Mi lorǐ Léro vǎahú (Exode) 21.17

ká 6a yiwa yi á 6a khèra làa mi.

⁹ Le 6uàanii na 6a wee na mi jùhù míá.

Lé bío 6a nùpua làndáwá lé hã 6a wee kàrán làa mín.†»

Bíio wee tíi o nùpue

(Maaki 7.14-23)

¹⁰ Bún món ó o Yeesu von 6a zãmáa á bía nòn 6a yi: «Mí jí bío kà à zūn kúará.

¹¹ Bío wee zo a nùpue jii yí máa tíi wo. Hã bióní na wee lé là a nùpue jii, hñn lé hã wee tíi wo.»

¹² O o Yeesu nĩ-kenínia vá 6ueé 6ó a yi, á bía nòn wo yi: «Fo zū le ũ bióní mu á vá 6a *Farizíewa yi le?»

¹³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bè-fánii lée bè-fánii na á í Maá na wi ho wáayi á yí fá, á khíi deε á à kúia.

¹⁴ Mí díá 6a. Ba lé 6a muuivá na tò 6a muuivá búaa wán. Ká a muuì tò mí nínza muuì búini wán, á 6a à páani vaá zo ho kōhú.»

¹⁵ O o Piere wáa bía nòn wo yi: «Zéeni le wáhiire mu kúará làa wen.»

¹⁶ O o Yeesu bía nòn wo yi «Éee! Lé minén pá dñn yí zū mu bíowa yara le?

¹⁷ Mu bío búenbúen na wee zo a nùpue jii, à lii zo a pióhó yi, bún ó o wee bíni lée ní kúia.

¹⁸ εε ká hã bióní na ó o wee bío lè mí jii, á wee lé o sli yi, hñn lé hã wee tíi o nùpue.

¹⁹ Mu bon. Hã yile-kora wee lé le sli yi. Lé bún te le nĩ-6úee, lè ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá, lè ho kònló, làa bío yí bon bíoró o nùpue jii, lè 6a nùpua yènnáa yáaró.

²⁰ Bún bíowa so lé bío wee tíi o nùpue, ká ho dí le hã níní na yí seera, bún yí máa tíi nùpue.»

O sli veere hãa na tà a Yeesu yi bío

(Maaki 7.24-30)

²¹ Bún món ó o Yeesu ló bñn wá, á van ho kōhú búii na sùarãa ho Tiire lè ho Sidōn lórã yi.

²² A ho Kanan kōhú hãa búii na wi ho kōhú mu yi, á wá 6uara a cñn, á 6ueé wee bío pñnpñn ká síi: «Núhúso, *Daviide Za, mākárí mi. I hñnló á cñná búii wí yi á wee beé o lò làa sòobéε.»

²³ O o Yeesu yí dó mí jii wo yi. O o nĩ-kenínia vá 6ueé 6ó a yi, á wee bío làa wo: «O hãa mu na bò wá món wee wãamaka féεε á ũ bío le o bíni.»

²⁴ O o Yeesu bía: «O *Isirayεle nìpomu na ka lòn pia na vñnun lé bán 6a tonkaa mi bío yi.»

²⁵ O o hãa yáá wáa wá 6ueé líí fárã mí nònkòjúná wán o Yeesu yahó, ò o bía: «Núhúso, séeni mi.»

²⁶ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Mu yí se à 6a lá 6a háyónzàwa dñnló à yénní kúia na 6a booní yi.»

²⁷ O o hãa bía nòn wo yi: «Núhúso, bún bon. εε ká 6a booní wee wé sèeka ho dñnló na wee kùenka lii kúia mín so tá à dí.»

²⁸ O o Yeesu wáa bía nòn o hãa mu yi: «Fo bèntñn dó ũ sli mií làa sòobéε.» Mu ù wé làa bío fo lonnáa mu. O o hñnló dèeniá wan bún wán.

O Yeesu wééra 6a vánvãrowá cèrèε

(Maaki 7.31)

† 15:9 Mí loñ Ezayii vùahú 29.13

29 Bɔn mɔn ɔ o Yeesu lɔ hɔn laho so yi a van ho Kalilee vɔ-beeni jii, a vaá yɔora le búee wán yòó kará.

30 A 6a minka zámáa ɔuara a cɔn le 6a lóni, le 6a muiwá, làa bía sánia bío ɔúí mia bɔn, le 6a bekewá, le 6a vánvárowá cɛ̀ɛɛ ɔúí. Ba ɔueé báraka 6a o Yeesu tá, ɔ o wɛ́ɛra 6a.

31 Bío 6a zámáa mɔn a 6a bekewá na lá yí dà máa bío a wee bío, a mɔn a bía sánia bío ɔúí lá mia bɔn a wan, a mɔn a bía lá lé 6a lóni wee varáka sese, a mɔn a bía lá lé 6a muiwá a wee mi, a mu wó 6a coon dákhiina, a 6a wee ɔuaani o *Isirayɛle ɔan Dónbeeni yèni.

*O Yeesu bɔnia dɔinta 6a minka zámáa
(Maaki 8.1-10)*

32 O Yeesu von mi ní-keninia a bía nɔn 6a yi: «Ba nɔpua na ká makári ɔuan mi. Bío ká lé 6a wizooni tɔn ká 6a wi làa mi, a 6a bè-dɔni wáa vó. I yi wi a i día 6a a 6a 6o ká 6a yi yú bío yi dú. Lé bío 6a dà vaá lé è lùiorá ho wɔhɔ wán lé le hɔni.»

33 O o ní-keninia tɔara a yi: «Wa a yi mu bè-dɔni wen le dùure na ká yi a a na bán minka zámáa so yi?»

34 O o Yeesu tɔara 6a yi: «Lée búurú bío yɛn wi mi cɔn?» A 6a bía nɔn wo yi: «Lée búurú bío hɛnɔn làa cezawa ɔuaa yɛn ɔúí.»

35 O o Yeesu wáa bía nɔn 6a zámáa yi le 6a lii keeni,

36 ɔ o fó ho búurú bío hɛnɔn le 6a cezawa, ɔ o dó le Dónbeeni báraka, ɔ o cɛ̀ɛkaa mu nɔn mí ní-keninia yi a bán sankaa nɔn 6a zámáa yi.

37 Ba ɔúenɔúen dú sù, ɔ o ní-keninia khuiira bío ká, a mu sú há sákíwá bío hɛnɔn.

38 Bía ɔúenɔúen na dú mu, a 6a báawa mí dòn a à yi muaaseé náa sii, ká 6a háawa le 6a háyúwá níi ló.

39 Bɔn mɔn ɔ o Yeesu nɔn ho wɔhɔ 6a zámáa yi le 6a 6oka, ɔ o zon ho woohɔ mí dòn a van ho Makadan kɔhɔ.

16

*Ba wi ɔ o Yeesu wé yéréké bío
(Maaki 8.11-13; Luki 12.54-56)*

1 Ba *Farizɛwa le 6a *Sadusɛwa wi a 6a khúaa o Yeesu jii yi, a 6a vá ɔueé 6o a Yeesu yi a bía nɔn wo yi le o wé yéréké bío ɔúí na wee zéeni le o dani ló le Dónbeeni cɔn.

2 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Hen ká le wii líf wee zo, a ho wáayi mùia, a mi le ho tá hía wé se.

3 Ká le yɔnbii bùiri, ká ho wáayi mùiamu a dó mí yuumu, a mi le ho viohó a à ɔuen. Ká mi wee loɔ ho wáayi a zúrɔnaa bío a à wé, a lée webio nɔn a bío wee zéeni bío wee wé bío ká wán a mi yi zú?

4 Ho zuia nɔpua na yi se, na wee bɔni le Dónbeeni mɔn a wé mu bè-kora wee cá a 6a mí yéréké bío. Eɛ ká 6a máa mí yéréké bío ɔúí ká mu yínoɔ le *Dónbeeni ni-cúa fɛɛro Zonaasi bío.* Bɔn mɔn ɔ o wá ɔ o día 6a.

*Ba Farizɛwa le 6a Sadusɛwa bío
(Maaki 8.14-21)*

5 Bío 6a ní-keninia wee kɔhi le ho vɔ-beeni mɔn o Yeesu cɔn, a 6a nɔnsáa yi ɔuan ho búurú.

6 O o Yeesu wáa bía làa ba: «Mi pa miten 6a *Farizɛwa le 6a *Sadusɛwa bío yi. Ba bío ɔonmín le le ja-fini.»

* 16:4 Mi loɔ Matije vɔahɔ 12.39

⁷ O o nĩ-keninia wee bío làa mín: «O wee bío kà síi lé bío wa yí ɓuan ho búurú.»

⁸ O o Yeesu zúna bío ɓa wee bío, ó o tùara ɓa yi: «Lée webio nɔn mi wee bío ɓa le lé bío mi yí ɓuan ho búurú? Mi sladéro mi ɓèntín fòora.

⁹ Mi pá ðín yí máa jí mu bío à zúr mu kúará le? Ho búurú bío hònú na á ò cèekaa nɔn ɓa báawa muaaseé hònú yi, lè hà sàkiwá na mi khiira bío ká kúaa yi jii á mi nɔnsáa bío yi le?

¹⁰ A ho búurú bío hɛjun na á ò cèekaa nɔn ɓa báawa muaaseé náa yi, lè hà sàkiwá na mi khiira bío ká kúaa yi jii á mi nɔnsáa bío yi le?

¹¹ A lée webio nɔn á mi le mu lé ho búurú bío á ò wee bío? Mi pa miten ɓa Farizéwa lè ɓa Saduséwa na bío ka lòn ja-fini bío yi.»

¹² O o nĩ-keninia màhá wáa zúna le o lá yí bío le ɓa pa miten le ja-fini na ɓa wee wé lè ho búurú bío yi, ká lé ɓa Farizéwa lè ɓa Saduséwa káranló na ɓa wee na ó o le ɓa pa miten bío yi.

O Piere bío le o Yeesu lé yia le Dónbeení nɔn lera

(Maaki 8.27-30; Luki 9.18-21)

¹³ O Yeesu wá van ho kóhú na sùaráa là a Filiipu ló-faránii na ɓa le *Sezaaree yi. O o tùara mí nĩ-keninia yi: «Ba nùpua wee bío webio o *Nùpue Za ðání yi?»

¹⁴ A ɓa bío nɔn wo yi: «Ba ɓúí le fo lé o Zān Batiisi. Ba ɓúí le fo lé o *Elii. Ba ɓúí yáá ɓèn le fo lé o Zeremii, tàà le *Dónbeení ji-cúaa fɛero ɓúí.»

¹⁵ O o Yeesu tùara ɓa yi: «Minén cón á ò ɓèn lée wée?»

¹⁶ O o Simɔn Piere bío nɔn wo yi: «Fo lé o *Krista, le Dónbeení na wi fɛɛɛ Za.»

¹⁷ O o Yeesu wáa bío nɔn wo yi: «Zān za Simɔn, ũ nùhú sí. Mu yínɔn nùpue zénia ho tuiá poni na ká làa fo. Lé wán Maá na wi ho wáayi á zénia mu làa fo.

¹⁸ A ínén ɓèn n bío bío ká á à na foñ: Fo lé o Piere bɔn kúará le huee. A lé dén huee so á ò í fárá ò kuure wán, á hàrì mu húmú máa ðàn bío ɓúí máa wé làa de.

¹⁹ Ho wáayi bɛɛnì won-záwa á ò na foñ. Bío lée bío na á fo khií wé pá bío ho tá wán, á le Dónbeení mún n pì mu bío ho wáayi. A bío na fo khií wé tá bío ho tá wán, á le Dónbeení mún n tà mu bío ho wáayi.»

²⁰ O o Yeesu wáa henía mu nɔn mí nĩ-keninia yi le ɓa yí bío le mí lé o Krista.

O Yeesu wee bío mi húmú lè mi vèeró bío

(Maaki 8.31-9.1; Luki 9.22-27)

²¹ A lá bɔn jii wán, ó o Yeesu ɓúakáa wee bío bío ká wéréwéré lè mí nĩ-keninia: «Í ko á ò va ho Zeruzalɛmu, á lò vaa be bɔn làa sòobɛɛ ɓa *nĩ-kia, lè ɓa yankarowá júnása lè ho *làndá bío zéenilowa níi yi. Ba à ɓúe mí, ká hà wizoní tɔn zoñ á ò ò vèe.»

²² O o Piere wáa fó a ɓa vá lò, ò o wee bío: «Ébé! Nùhúso, bɔn máa wé làa fo. Le Dónbeení á à kání fo mu yi.»

²³ Ká a Yeesu màhá yèrémáa bío nɔn wo yi: «Vá lé ò nísání lè ũ *Satāni bioní. Fo wee búmaka ò tonló. Ū yilera yínɔn Dónbeení yilera. Hà lé ɓa nùpua yilera.»

²⁴ Bɔn mɔn ó o Yeesu bío nɔn mí nĩ-keninia yi: «Yia wi ò o bè mií, á ɓánsò khií mí kúrú sli bío wéro yi, ká a wé lá mí *kúrúwá pì á bèráa mií.

²⁵ Lé bío á yia wi ò o kání mí mukānì wón á à vīnì le. Ká yia màhá tà le mí ò vīnì le ínén bío yi, wón á à yí le.

26 O nùpue lá yú ho ðímíjǎ bïo búenbúen, ò o khon le mukānī binbirī yi, se lé ho cūnū yén á ðānsò yú? O nùpue lá khon le mukānī binbirī yi, ó o so dà á na bïo búí á á bīnī ì yírǎa le le?

27 Mu bon. O *Nùpue Za khíi buen mín Maá cùkú beenī yi lè mí wáayi tonkarowá, á ðueé sǎání ða nùpua nī-kéní kéní yi, á á héha láa bïo ða wó.

28 Le í mí ho túúá na mia: 'Ba nùwǎ yēn zǎwa búí na wi bīa hen tǎhú máa hí kǎ ða yí mǎn o Nùpue Za búenlò lè mí b'éenī.»

17

O Yeesu miníkaa le búee wǎn (Maaki 9.2-9; Luki 9.28-36)

1 Wízoóní bïo hézín bǔn mǎn, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zǎn na ló o Zaaki ðān za á yóoraráa le búee búí na ðān wǎn. Bïo ða yòò wi bīn mí ðòn,

2 ó o Yeesu miníkaa ða yǎo yi, á yahó wee juiíka lè le wii bïo síi, á sí-zǎnia ka púiapúia lòn khoomu.

3 A ða nī-kenínia le mí ì loń, á ða mǎn o *Mǎyíize là a *Elii* á ða ðín wee tà há láakáwá là a Yeesu.

4 O o Piere wǎa bía nǎn o Yeesu yi: «Núhúso, mu wó se á wa wi hen. Ká fo tà á ì ì tá há búkú zǎwa bïo tǐn. Unén dà-kéní, o Mǎyíize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

5 Bïo ó o wee bío, á bǔn le ðùndúure búí na wee juiíka á yòò ló líi pon ða yi. A mu tǎmu búí sǎ jǎ le ðùndúure mu yi: «Yia ká lè í Za na á ì bò í taká wǎn. O bïo sí mī. Mí wé jí a cǎn.»

6 Bïo ó o nī-kenínia jǎ mu tǎmu mu sǎ, á ða zǎnkaa dàkhíina, á líi búrá mí yara ho tà yi.

7 O o Yeesu ðueé bó ða yi, á bò mí níi ða wǎn, ò o bía: «Mí líi híńí. Mí yí zǎn bïo.»

8 A ða wǎa hoonía mí yara á ða yí mǎn nùpue ká yínǎi o Yeesu mí ðòn.

9 Bïo ða ló le búee wǎn wee líi, ó o Yeesu henía bïo ká nǎn ða yi: «Bïo mí mǎn ká á mí yí bío le nùpue jí fúaa o *Nùpue Za húrun á véera ló ða nī-hía tǎhú.»

(Maaki 9.10-13)

10 O o nī-kenínia túara a yi: «Lée webio nǎn ho *lándá bïo zéenílowa le o Elii ko ò o búen ho yahó?»†

11 O o bía nǎn ða yi: «Mu bon. O Elii ko ò o búen vé, á ðuee kúee mu biowa búenbúen mí lara yi.

12 Le í bío mu na mia: O Elii mu yáá ðuara wó. Ká ða nùpua máhá yí zúna le lé orén. A ða wó a láa bïo ða sía vá yi. Lé bǔn síi ða mún ñ beérǎa o Nùpue Za lò.»

13 O o nī-kenínia wǎa zúna le lé o Zǎn Batiisi ó o wee bío bío.

O Yeesu w'éera a háyónza na le dàndáhtoní wi yi

(Maaki 9.14-29; Luki 9.37-43a)

14 Bïo ða líi ðān hen na ða zǎmǎa wi yi, ó o nīi búí vá ðueé bó a Yeesu yi á líi fǎrá mí nǎnkóǎnǎ wǎn o yahó, ò o bía:

15 «Nī-kǎránlo, loń í za makárí yi. Le dàndáhíoní wi o yi. Le wee beé o lò. Pǎnna cǎrèe le wee lá a dé ho ðshú táá mu jumu yi.

16 A í ðuan wo buararáa ũ nī-kenínia cǎn, ká ða máhá yí ðǎnna yí w'éera a.»

17 O o Yeesu wǎamaa: «Éee! Mí zuia nùpua ðentǐn yí máa dé mí sía le Dónbeenī yi bío bon, á mí mún yí máa jí hári ðēē. Mí wee leéka le í kēení láa mia á wé è kǎrán mia fúuu le? Mí ðua a háyónza mu buennáa.»

* 17:3 Mí loń Luki vǎahú 9.31 † 17:10 Mí loń Malasí vǎahú 3.23

18 Bío 6a 6uara làa wo, ó o Yeesu nàmakaa o cíná yi, ó o ló. O o háyónza dèenía wan mí lahó yi.

19 Bún món ó o Yeesu wà. O o nĩ-kenínia wà vaá 6ó a yi à 6a tùara a yi: «Lée webio nòn á warén yí dàrña yí jònnaá o cíná mu.»

20 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Lé bío mí sùdéro mĩ ka cínú dakhíña. Le 1 mí ho tũíá na mia: Hen ká mí sladéro mĩ na khúekhúe lè ho mútáàdè bεere bío á mí yáá pá lá tà le mĩ wé làa bío, á mí lá dà à bío ò na le 6úee na ká yi le le lé ho lahó na le wi yi, à va lòn-veere, á mu ù wé. Bío woon á mí lá máa wé è wé máa sa.

21 [Eε ká mu máhá lé ho fioró lè le jii líró mí dòn lé bío dà à ja a cíná na ká 6àn síí á à lén.]»

O Yeesu wiokaa wee bío mí húmú lè mí vèeró bío

(Maaki 9.30-32; Luki 9.43-45)

22 Wizonle 6úí ká a Yeesu lè mí nĩ-kenínia 6úen6úen páanía wi ho Kalilee kòhú yi, ó o bía nòn 6a yi: «O *Nùpue Za á 6a à dé 6a nùpua níní yi.

23 Ba à 6úe o, ká mu wizooní tñ zoñ o ò vèe.» A 6a nĩ-kenínia yilera yáara làa sòobεε.

Le Dónbeení zĩ-beení lànpo caló bío

24 O Yeesu lè mí nĩ-kenínia wà van ho *Kapεεnayuumu lóhó. A le *Dónbeení zĩ-beení *lànpo féwá wà 6ueé 6ó a Piere yi à 6a tùara a yi: «Mí nĩ-káránlo so wee sàání le Dónbeení zĩ-beení lànpo le?»

25 O o Piere bía: «Ūuu o wee sàání ho.» Páahú na ó o Piere wà vaá zo le zii na ó o Yeesu wi yi, ó o Yeesu dèenía wee tùa wo yi: «Simón, lée wée ko ò o wé sàání ho lànpo lè mí sííwá à na ho ðímíjńá na ká bá-záwa yi? Fo wee leéka webio mu dání yi? Lé ho kòhú nùpua mí bεere lée táá lé bía 6a funnáa á dàrña?» O o Piere le lé bía 6a dàrña.

26 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Àwa, bún wee zéení le ho kòhú nùpua yí ko 6a wé sàání ho lànpo.

27 Eε ká wa máhá máa lúnka 6a nùpua mu yilera. Lén lii ho vū-beení yi, à lii pa le ce-hĩní. O o nín-yání ceza na fo ò vĩ à ũ lén à lée hén jii, á fo ò yí le wén-hõnló le yi na dà warén wa nùwá jun lànpo á à sàání. A ũ wáa 6ua dén à ũ va 6a cón vaa sàání wa lànpo.»

18

Lée wée po bía ká

(Maaki 9.33-37; Luki 9.46-48)

1 Hón páahú so yi, ó o Yeesu nĩ-kenínia wà 6ueé 6ó a yi, à 6a wee tùa wo yi: «Yia bío jùhú wi po bía ká le Dónbeení béení yi lé o yén.»

2 O o Yeesu von o háyónza 6ueé ðńńía 6a yahó,

3 ò o bía: «Le 1 mí ho tũíá na mia: Hen ká mí yí yèrémáa á yí ka lè 6a háyúwá bío síí, á mí máa zo le *Dónbeení béení yi.

4 Yia bío jùhú wi po bía ká le Dónbeení béení yi lé yia wee liiní mítén à wé là a háyónza na ká bío síí.

5 Yia 6uan háyónza 6úí na ka làa yía ká bío síí sese, se mu lé ínén 1 bεere á 6ánsò 6uan sese.

Mu bè-kohó wéró yi se

(Maaki 9.42-48; Luki 17.1-2)

6 «Ba háyúwá na dó mí síí mĩ nĩ-kéní á nùpue khà dó mu bè-kora wéró yi, se mu sáaaní á 6a ca le hue-beení 6ánsò fonle yi à lée dé ho mu-beení yi ò o lii lí.

⁷ Ho dímjǵná á ho yéréké khii sá yi, lé bǵo á bǵo wee khà 6a nǵpua dé mu bè-kora wéró yi á wi ho yi. Mu bon, mu lée bǵo na wéró máa khí ho yi. Eε ká yia níi wee bè mu, á ho yéréké khíi sá yi.

⁸ Ká mu lé ũ níi táá ũ zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, ũ kúio há lée kúia. Fo zon le mukáni na máa vé lùe yi lé ũ nín-kéní táá lé ũ zeñ-kéní, se mu súaani bǵo 6a à lée fo á à dé ho dǵhǵ na máa hí máa mi yi lé ũ níni mí bǵo jun táá ũ zení mí bǵo jun.

⁹ Ká mu lé ũ yère wee dé fo mu bè-kora wéró yi, ũ còkon le lée día. Fo zon le mukáni na máa vé lùe yi lé ũ yèn-kéní, se mu súaani bǵo 6a à lée fo ò dé le *Dofní dǵhǵ yi lé ũ yío mí bǵo jun.

O pio na vǵnun bǵnta yú wáhiire

(Luki 15.3-7)

¹⁰ «Mi pa miten bǵo, à 6a háyúwá na kà ní-kéní ò o búii yí zúani yi. Lé bǵo 6a háyúwá mu wáayi tonkarowá wi lé wán Maá Dónbeení fεεε.

¹¹ [O *Nǵpue Za 6uara wá 6ueé cá bǵa khèra lè le Dónbeení á à fení.]

¹² Le 1 túa mia. Hen ká a búii pia khímàni lá wi síi, ó o yà-kéní wó wó séra vǵnun, ó o so máa kúia 6a khímàni yà-kéní mía na ká le búee yi ká a máa cànka yia vǵnun le?

¹³ Le 1 bǵo mu na mia: Ká a hía yú a, ó o síi á à wa wa a bǵo yi á à porí 6a khímàni yà-kéní mía na yí vǵnun.

¹⁴ Lé làa bún síi á mǵn Maá na wi ho wáayi mún yí wi à 6a háyúwá na kà ní-kéní à vǵ.

Ká mǵn za búii wó khon làa fo

¹⁵ «Hen ká mǵn za wó khon làa fo, à ũ vaa zéeni a wékheró na a yi, únén làa wo mi nǵwá jun mi dòn. Ká a tà, á mi ì bǵní ì wé 6a zàwa.

¹⁶ Ká a pǵ, à ũ cá nǵpue ní-kéní táá nǵwá jun dé ũ wán, à héha làa bǵo le Dónbeení bióní vǵahǵ bíaráa mu: «Mu bǵo búenbúen á wa à lén yío 6a sérása nǵwá jun táá nǵwá tǵn bè-bionii wán.»*

¹⁷ Ká a pá pǵ le mí máa jí bán cǵn, à ũ bǵo mu lè mǵn zàwa na kúaa mǵn wán. Ká a pá le mí máa jí bàn cǵn, à ũ wáa wé o lòn lànpo fé, táa ní-veere búii na yí zǵ Dónbeení.

¹⁸ Le 1 mí ho túiá na mia: Bǵo lée bǵo na mi khii wé pǵ bǵo ho tá wán, á le Dónbeení mún ñ pí mu bǵo ho wáayi. A bǵo lée bǵo na á mi khii wé tà bǵo ho tá wán, á le Dónbeení mún ñ tà mu bǵo ho wáayi.

Mi wé 6un6ua flo

¹⁹ «Le 1 mún bǵo mu na mia. Hen ká nǵwá jun búii wé ló mi tǵahǵ á 6un6uaa flora bǵo lée bǵo ho tá wán, á wán Maá na wi ho wáayi á à na mu 6a yi.

²⁰ Mu bon, hen na á nǵwá jun táá nǵwá tǵn kúaa mǵn wán yi 1 yèni yi, se 1 wi 6a tǵahǵ.»

O ton-sá na pǵ ho séndiaró bǵo

²¹ O o Piere wáa vá 6ueé 6ó a Yeesu yi ò o túara a yi: «Núhǵso, ká wán za wee wé khe làa mi fεεε, á i ko à i sén día na a yi cúa-yen? Lée cúa-hèjun lée?»

²² O o Yeesu le 6ueé. «Í yí bǵa le cúa-hèjun mí dòn. I le 6úará-tǵn làa píru píru cúa-hèjun.

²³ Lé bún nǵn á i ì tée ho wáayi béení làa bǵo kà: Béε búii le mí ì catí mí kení na wi mí ton-sáwá yi.

* **18:16** Mi loí Lándá zéeníló vǵahǵ (Deutéronome) 19.15

²⁴ Bío ó o búakáa wee càtí há, á 6a ɓuan o ɓúi ɓuararáa, à le wári na ó o ko ò wí mí jùhúso yi á boo dàkhíina.

²⁵ O nii mu yí dà le máa wí. A 6a jùhúso nɔn le jii le 6a wáa yèé wo ò o wé o wobá-nii, à yèé ɓàn háa, là a zàwa, làa bío wi o cón ɓúenɓúen, à mähá wínáa le kee.

²⁶ O o ton-sá mu líí fàrá mí nankóɓúna wán mí jùhúso yahó ò o wee yanka a: «Sabéré ũ jǐ ũ yi. I i wí le kee mu ɓúenɓúen.»

²⁷ A 6a jùhúso zūna a makárí, ó o séra mu día nɔn wo yi ò o le o lén.

²⁸ «O o ton-sá mu wà léé sá mí ninza ɓúi yahó ò orén kee ɓèn wi wón yi. Le léé wén-hāani khímāni. O o wíira mí ninza mu tun kǎnlè ò o wee bío: «I wári na wi foñ á ũ wí.»

²⁹ A 6a ninza mu líí ɓúrá à tá, á wee yanka a kà: «Sábéré ũ jǐ ũ yi. I i wí le kee mu.»

³⁰ Ká a mähá pá, ò o vaá dó a ho kásó yi á pannáa o kee wíló.

³¹ Bío 6a ton-sáwá na ká mɔn bío wó, á mu vá 6a yi làa sòobé. A 6a wà vaá lá mu ɓúenɓúen fɛera nɔn mí jùhúso yi.

³² A 6a jùhúso von o ton-sá mu á ɓueé bía nɔn yi: «Yi kohó ɓānsó yén! Unén á i séra bío díá léé bío fo yankaa mi.

³³ Fo ɓèn mún lá ko à ũ zūn mi ninza makárí làa bío á ínén zūnanáa à ũ makárí.»

³⁴ Ba jùhúso sli cá dàkhíina, ó o le 6a ɓua a ton-sá mu vaa dé ho kásó yi à pa le kee na wi o yi ɓúenɓúen wí véro.»

³⁵ Būn mún ó o Yeesu bínía bía: «Lé ká sii á wán Maá na wi ho wáayi á khii wé làa mia, ká mi yí máa tà sén díá na mīn zàwa lè mīn hínni yi lè mi sía ɓúenɓúen.»

19

Bío ó o Yeesu bía mu yaamu fáaró dāni yi

(Maaki 10.1-12)

¹ Bío ó o Yeesu kārānna 6a nūpua ká sii wó, ó o ló ho Kalilee kǎhú yi á wà khú ho *Zudee kǎhú sǎn-kéní na wi ho Zurudén muhú mún.

² Nūpua cērɛɛ nɔn o mún khú bín lè mí vānvarowā, ó o wɛɛra 6a.

³ A 6a *Farizɛwa ɓúi wi 6a khūaa o Yeesu jii yi, á 6a wà ɓueé ɓó a yi, à 6a tūara a yi: «Wa lāndá yi, ká nūpue ɓàn háa dá wó khon làa wo, á níi so nɔn wo yi ò o dēnī ja a le?»

⁴ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi so yí kārānna bío ká yí mɔn le Dónbeenī bionī vūahú yi le? «Mu jùhú ɓúeenī, á le Dónbeenī léra a baa á léra a háa.»*

⁵ Lé būn nɔn ó o baa á à díá mīn maá lè mīn nu, ká à léé lè mīn háa. A 6a mí nūwā jūn á à wé sánia dà-kéní.†

⁶ Ba wáa yí nɔn nūwā jūn, 6a léé nī-kéní. Bío le Dónbeenī cɛera mīn yi à nūpue yí fáa.»

⁷ A 6a *Farizɛwa bía nɔn wo yi: «Lée webio nɔn ó o Mɔyīize bīarāa le ká baa le mí i ja mīn háa, o ò wé mu yaamu fáaró vūahú na a yi?»‡

⁸ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «O Mɔyīize nɔn le níi le mí dà a ja mi hānání, lé bío mí yí máa jí dɛɛ. Ɛɛ ká mu jùhú ɓúeenī á mu lá yí ka ká sii.

⁹ Le 1 bío mu na mia: Baa na díá mīn háa à ɓàn háa mu jūn yí fó baa, ò o kūn fó há-veere yan, se wón léé há-fé.»

* **19:4** Mi lorí Bío jùhú ɓúeenī vūahú (Genèse) 1.27; 5.2 † **19:5** Mi lorí Bío jùhú ɓúeenī vūahú (Genèse) 2.24 ‡ **19:7** Lāndá zéeniló vūahú (Deutéronome) 24.1

10 O o Yeesu nĩ-keninia bía nɔn wo yi: «Ká mu lé kà síi ó o báa ko ò o buaráa miten mĩn háa dání yi, ká nùpue wáa yí yan se mu sũaaní.»

11 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Hón kàránlò so na kà á báawa búenbúen yí dà máa tà yi. Bía le Dónbeení nɔn mu pánká yi, bán mí dòn lé bía dà á tà mu yi.

12 Bío wee hè 6a báawa búí á 6a máa ya á síiwà boo. Ba búí wee te ká 6a bámu húrun. Ba búí lé 6a nùpua bó 6a bámu. Ba búí 6èn wee pí mu há-yaamu ho wáayi béení bío yi. Yía dà hón kàránlò so á à tà yi, à wón tà ho yi.»

*O Yeesu dúbuua 6a háyúwá yi
(Maaki 10.13-16; Luki 18.15-17)*

13 Nùpua búí buan 6a háyúwá buararáa o Yeesu cón le o bè mí níní 6a wán, ò o fio na 6a yi. O o nĩ-keninia wee zá làa ba.

14 O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Mí díá 6a háyúwá le 6a buen 1 cón. Mí yí hè 6a. Lé bío ho wáayi béení bío sá bía ka lè 6a bío síi yi.»

15 O o Yeesu wáa bò mí níní 6a wán. Bún món ó o ló hón lahó so yi wá.

*Ho náfòrò lè le Dónbeení béení bío
(Maaki 10.17-31; Luki 18.18-30)*

16 Yío 6ueé tí, à nùpue búí vaá vá 6ueé bó a Yeesu yi, á tùara a yi: «Nĩ-kàránlò, léé webio á í ko à í wé ká mu se à yíráa le mukání binbirí na máa vé?»

17 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Léé webio nɔn á fo wee tùaráa mii lè mu bío na se bío? Le Dónbeení mí dòn lé dío se. Ká fo wi à ù yí le mukání binbirí na máa vé, à le Dónbeení bióní na le henía bío à ù bè yi.»

18 O o nii tùara: «Hón lé há bióní yén?» O o Yeesu bía: «Yí 6úe nùpue. Yí wé há-fénlò táá bá-fénlò. Yí juuaa bío. Yí fi sabéré mí ninza jii.

19 Kónbi mĩn maá lè mĩn nu. Wań mí ninza làa bío á fo waráa úten bío síi.» S

20 O o yàrónza bía nɔn o Yeesu yi: «Bún búenbúen á í bò yi. Lé mu yén á í pá bínia ko à í wé.»

21 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ká fo wi ù wé o nùpue na bío jii sú, à ù lén vaa yèé bío wi ù cón búenbúen, à na wáń 6a nĩ-khenia yi, á fo khíi yí ho náfòrò ho wáayi. Bún món à ù bíní 6uee bè mii.»

22 Bío ó o yàrónza já hñn bióní so, ó o bínia wá ká a sánia tò, lé bío ó o níi bío boo dà.

23 O o Yeesu bía nɔn mí nĩ-keninia yi: «Le 1 mí ho tùiá na mia: Ho náfòrò 6ánsò zoró le *Dónbeení béení yi 6èntin do.

24 I pá à bíní ì bío bío ká á à na mia: O cón-ńúmúktú zoró lè ho mísímí kshú á à wé wayi á à porí o náfòrò 6ánsò zoró le Dónbeení béení yi.» 25 Bío 6a nĩ-keninia já há bióní mu, á 6a wó coon dakhína, á 6a bía: «Éee! A yía wáa dà à fen léé wée?»

26 O o Yeesu yòó fá mí yío 6a yi ò o bía: «Ba nùpua cón á mu yí dà máa wé, èe ká le Dónbeení cón á bío búenbúen dà wee wé.»

27 O o Piere wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Loń, warén ló díá bío lá wi wa cón búenbúen à wá bò foń, á wa bío khíi wé kaka?»

28 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le 1 mí ho tùiá na mia: Hen ká a *Nùpue Za khíi kará mí cúkú beení kanmúiní wán ho díńjńá fínle yi, á minén píńjńun na bò mii á mún ñ keení 6a bá-zàwa kanmúiní wán, á à cítíráa o *Isirayeele z1-ńúná píńjńun.

²⁹ A b̄ia b̄uenb̄uen na ló díá mí z̄íní, lè mín z̄àwà, lè mín h̄inni, lè mín maáwà, lè mín nuwà, lè mí z̄àwà t̄áá mí manawà ínén b̄io yi, bán kh̄íí yí mu bán c̄ua-kh̄ím̄àni kh̄ím̄àni á mún ñ yí le muk̄àní binbir̄í na máa vé.

³⁰ Εε ká b̄ia dú ho yahó h̄ã làa na ká wán, á c̄èr̄εε kh̄íí wé 6a m̄ón-díwá. A b̄ia dú ho m̄ón h̄ã làa na ká wán, á c̄èr̄εε kh̄íí wé 6a ya-díwá.

20

Ho èr̄éz̄én v̄ns̄ta buahó v̄arowà w̄ahiire

¹ «Mi lor̄í, ho wáayi b̄éεn̄í b̄io ka làa b̄io ó o ñí b̄uí na èr̄éz̄én v̄ns̄ta buahó wi á h̄ã wó. Wizonle b̄uí ó o f̄era h̄n̄on ló le ȳinb̄ii b̄uir̄ii, á wà léε c̄a 6a v̄arowà á á k̄úee mí èr̄éz̄én v̄ns̄ta buahó yi.

² A 6a v̄arowà mu làa wo w̄anía tò le wén-h̄onlò dà-kéní na lé o n̄upue ñ-kéní wizon-k̄uure sámú s̄áání wán, ó o le 6a w̄áa vaa sá mí èr̄éz̄én v̄ns̄ta buahó yi.

³ B̄ún m̄ón ó o b̄íníá ló le ȳinb̄i-wi-bee yi, á léε yú 6a b̄uí 6a n̄upua f̄emínlò lahó yi á 6a yí máa wé ðεε.

⁴ O o b̄ia ñon 6a yi: «Minén mún lén vaa sá 1 èr̄éz̄én v̄ns̄ta buahó yi, ká 1 na le wizon-k̄uure sámú s̄áání mi ñ-kéní kéní yi.»

⁵ A bán wà van. B̄ún m̄ón á ho m̄oh̄ú òanso t̄n b̄íníá ló ká le wii yòó f̄ará, á k̄un ló le wi-h̄aarè, á léε wó b̄io ó o wó kh̄íína bán síi.

⁶ Mu véení ó o b̄íníá ló ho z̄ih̄ú j̄ii, á t̄n léε yú 6a n̄upua b̄uí ho f̄emínlò lahó yi. O o t̄uara 6a yi: «Mi kará hen á tò le wii k̄áamáa le we?»

⁷ A bán b̄ia ñon wo yi: «Lé b̄io á n̄upue yí lá w̄en.» A ho m̄oh̄ú òanso b̄ia ñon 6a yi: «Minén mún lén vaa sá 1 m̄oh̄ú yi.»

⁸ «Bio le wii tò, á ho m̄oh̄ú òanso b̄ia ñon mi ton-sáwá j̄úh̄úso yi le o ve 6a v̄arowà 6uee s̄áání yi. Le o b̄úaká làa b̄ia 6uara ho m̄ón, á vaa véení làa b̄ia 6uara ho yahó.

⁹ A b̄ia van ho m̄oh̄ú yi ho z̄ih̄ú á 6uara. A 6a lè mí ñ-kéní kéní yú le wén-h̄aani dà-kéní kéní.

¹⁰ A b̄ia van ho m̄oh̄ú yi ho yahó wee leéka le mínén ñ yí á à por̄í 6a. B̄io 6a 6uara, á ho m̄oh̄ú òanso mún ñon le wén-h̄aani dà-kéní kéní 6a yi.

¹¹ B̄io 6a fó mí s̄áání, á 6a sía yí wan le b̄io yi,

¹² á 6a wee b̄io làa a m̄oh̄ú òanso: «B̄ia ká sá ho z̄ih̄ú j̄ii mí ðòn. A ù pá s̄áánía 6a yi á m̄anía lè warén na tà le wizon-k̄uure sámú lònbee yi le wiso-h̄ád̄sh̄ú yi.»

¹³ A ho m̄oh̄ú òanso b̄ia ñon 6a v̄arowà mu ñ-kéní yi: «Wán b̄ónlò, 1 yí tò ù wán. Wa so f̄ù yí w̄anía yí tò le wén-h̄onlò dà-kéní wán le wizon-k̄uure sámú b̄io yi le?»

¹⁴ Awa, fé ù wárí ù lén. Yia 6uara ho m̄ón á ì mún wi á ì s̄áání yi á màní lè ùnén.

¹⁵ Inén lé yia te 1 wárí. Ká 1 le 1 wé le làa b̄io na, á ì 1 wé. T̄áá lé b̄io á ì wó mu s̄áamu lé b̄ún wee vá fon le?»

¹⁶ O o Yeesu b̄íníá b̄ia bò mu wán: «Ba m̄ón-díwá kh̄íí wé 6a ya-díwá, á 6a ya-díwá kh̄íí wé 6a m̄ón-díwá.»

*O Yeesu w̄lokaa wee b̄io mí h̄im̄ú lè mí v̄eeró b̄io
(Maaki 10.32-34; Luki 18.31-34)*

¹⁷ B̄io ó o Yeesu wee va ho Zeruzal̄εmu, ó o fó mí ñ-kenínia píró j̄un mí j̄ii yi, á wee b̄ioráa làa b̄io ká ká 6a wi ho w̄sh̄ú wán varákaa wá:

¹⁸ «Mi loŋ, wa wee yòo ho Zeruzaleemu. Lé bín ó o *Nùpue Za 6a à dé le *Dónbeení yankarowá júnása lè ho *lándá bío zéenílowa níi yi. Ba à siiní a jùhú á à búe.

¹⁹ Ba à na a bía yí zú le Dónbeení yi á 6a à zùaríka yi, á à ha a lè há làbàaní. Bún món, á 6a à búee wo ho *kùrúwá wán o ò hí. Ká mu wizoóní tìn zoŋ o ò vèe.»

Bío ó o Zaaki là a Zán bân nu flora a Yeesu cón

(Maaki 10.35-45; Luki 22.25-27)

²⁰ O Zebedee bân háa lè mí zàwa nùwá jùn wà buée 6ó a Yeesu yi, ó o háa mu lí fàrá mí nònkójúná wán o yahó, á wi ò o fio bío búí o cón.

²¹ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Lée webio á ù màkóo wi yi?» O o bía: «Dé ù jii na mi le í zàwa nùwá jùn na kà ò o ní-kéní khií kerí ù nín-tláni, ká a ní-kéní kerí ù nín-káahó* ù béení yi.»

²² O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bío mi wee fio mi yí zú. Le lònbee na á ì lá bân sii á mí so dà à lá le?» A 6a le úuu le mí dà mu.

²³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mu bon, mi lò á à be. Ká ínén màhá yí dà máa bío wéréwéré le lé yía kà á à keení í nín-tláni táá í nín-káahó. Hón lùà so bío sá bía á wán Maá wíokaa há káráa yi.»

²⁴ Bío 6a ní-kenínia nùwá píru na ká jà mu, á 6a sía cá 6a nùwá jùn mu yi làa sòobée.

²⁵ O o Yeesu wáa von 6a búenbúen á bía nòn yi: «Mi zú le há kána júnása wee wé mí pánká bía 6a wi jùhú yi wán. A bía lé 6a ní-beera wee zéení làa bía ká le mí po 6a.

²⁶ Ee ká minén bío yí ko mu wé ká sii. Hen ká minén ní-kéní búí wi ò o bío jùhú wé porí bía ká, ó o ko ò o wé 6a ton-sá.

²⁷ Ká minén ní-kéní búí wi ò o dí bía ká yahó, á 6ánsò ko ò o wé mi wobá-nii.

²⁸ Lé ká sii ó o *Nùpue Za bío karáa. O yí 6uara á 6a sá na a yi. O 6uara wà buée sá á à na 6a nùpua yi, á mún ò na mí mukáni á à lénnáa 6a nùpua cèrèe júná.»

O Yeesu héra 6a muiiwá nùwá jùn yío

(Maaki 10.46-52; Luki 18.35-43)

²⁹ Bío 6a ló ho Zerikoo lóhó yi, á 6a zámá-kúii bò a Yeesu yi.

³⁰ Mu wee wé à muiiwá nùwá jùn búí kará ho wòhú nísání, á jà à 6a le o Yeesu wee khií. A 6a wee bío pónpón: «Núhúso, *Daviide Za, màkárí wen!»

³¹ A 6a zámáa wee zá làa ba le 6a wé tété. A 6a yáa wáa wíokaa wee bío pónpón: «Núhúso, Daviide Za, màkárí wen!»

³² O o Yeesu ò o von 6a tùara yi: «Lée webio á mí wi à ì wé na mia?»

³³ A 6a bía: «Núhúso, wé le wa yío à wé mi.»

³⁴ A 6a màkárí guan o Yeesu yi, ó o dòn 6a yío lè mí níni. Mí lahó yi á 6a yío ðénia wee mí, á 6a bò a Yeesu yi.

21

O Yeesu zoró ho Zeruzaleemu lóhó yi

(Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40; Zán 12.12-19)

¹ O Yeesu lè mí ní-kenínia vaá sùaráa ho Zeruzaleemu yi. Bío 6a wi le búee na 6a le Oliiwewa vnsía búee wán, ho Betefazee lóhó jii, ó o fèra tonkaa mí ní-kenínia nùwá jùn á bía nòn 6a yi:

* **20:21** Nín-tláni làa nín-káahó: Mu wee zéení le hón lara bío jùn so lé háa bío jùhú wi.

² «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa dɛɛnii bín, á mi ì mi sùnpɛ̀-
nu ká a can dín lè mí za. Mi fee 6a 6uee na mi.»

³ Ká 6a tùara mia à mi bío le o Nùhúso màkóo wi 6a yi, á 6a à dɛɛnì ì díá 6a mi ì lénnaa.

⁴ Búñ wó kà síi bèra a na le *Dónbeení jì-cúa fɛɛro bíoní na ká à bío wéráa.

⁵ «Mi bío na ho Sion lóhó nípomu yi:

«Loñ, lé ũ bɛɛ na bò o 6uen ũ cón.

O wayi.

O yòora a sùnpɛ̀-
nu

lè mí za.»*

⁶ A 6a nì-keninia wáa wà, á vaá wó bío ó o Yeesu le 6a wé.

⁷ Ba vaá 6uan o sùnpɛ̀-
nu lè mí za 6uararáa, á bò mí kán6unwà 6a wán ó o Yeesu yóó kará wán.

⁸ Ba minka zámáa na bò a yi á 6a cèrɛɛ wee bá mí kán6unwà ho wòhú wán o yahó. Ba búí lé há vɛ́nsla vónna 6a wee khé à bá.

⁹ Ba minka zámáa na varákaa dú a Yeesu yahó làa bíá bò a yi á wee bío pónpón:

«Le ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.

Le le Dónbeení wé mu bè-tentewà làa yíá bò o 6uen o Nùhúso yèni yi.

Le le Dónbeení na wi ho wáyai à ho cùkú dé yi.»†

¹⁰ Bío ó o Yeesu vaá zon ho Zeruzalɛmu, á ho nípomu 6úen6úen kánkáa. Ba wee tùaka mín yi: «Yia kà lée wée ká?»

¹¹ A 6a núpua wee bío: «O lé o Yeesu, le *Dónbeení jì-cúa fɛɛro. O ló ho Kalilee kòhú lóhó na 6a le Nazarete yi.»

O Yeesu zon le Dónbeení zì-beení yi

(Maaki 11.15-19; Luki 19.45-48; Zán 2.13-16)

¹² O Yeesu vaá zon le *Dónbeení zì-beení yi, á zoó nɔn bíá wee yɛɛ mu bío làa bíá wee yá mu bín. Ba wén-pùarílowà tàbáriwa làa bíá wee yɛɛ 6a 6uàa6úuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa,

¹³ ò o bíá nɔn 6a yi: «Le Dónbeení bíoní vùahú bíá bío ká: «Í zii 6a wé è ve làa floró zii.»‡ O o bínia bíá: «Á minén 6ɛn wó le lè 6a kónlowà lùe há?»§

¹⁴ Ba múiivà lè 6a mùamúawà búí wà 6ueé 6ó a Yeesu yi, ó o wɛɛra 6a.

¹⁵ A 6a yankarowà júnása lè ho *lándá bío zéeniLOWA yiwa cã bío 6a mɔn ò o Yeesu wee wé mu yéréké bíowa bío yi làa bío 6a háyúwá wee bío pónpón ká síi bío yi: «Ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.»

¹⁶ A 6a wáa bíá nɔn o Yeesu yi: «Fo wee jí bío 6a wee bío le?» O o Yeesu le: «Ūuu, í wee jí mu. Minén so yí káranna bío ká le Dónbeení bíoní vùahú yi yí mɔn le? «Fo wó, á hàrì 6a háyúwá lè 6a kúnkúzàwa wee khòoní fo.»*»

¹⁷ Búñ món ó o ló ho lóhó yi wà díá 6a, á van ho Betanii lóhó vaá cãana bín.

O Yeesu dánkánia le vɛ́ndɛɛ na 6a le fíkíyɛɛ

(Maaki 11.12-14, 20-25)

¹⁸ Mu tá na lée tɔn yínbíi, ká a Yeesu bínia bò o 6uen ho Zeruzalɛmu, á le híni dà a.

¹⁹ O o mɔn le vɛ́ndɛɛ búí na 6a le *fíkíyɛɛ ho wòhú nísání. O o wà vaá 6ó le yi, ká a màhá yí yú bíá le wán, lée vónna mí dòn. O o wáa bíá nɔn le yi: «Fo máa bíni máa ha bíá huúu.» A le vɛ́ndɛɛ mu dɛɛnia hon mí lahó yi. ²⁰ Bío ó o

* 21:5 Mi loñ Zakari vùahú 9.9 † 21:9 Mi loñ Lení vùahú (Psaumes) 118.25-26 ‡ 21:13 Mi loñ Ezayii vùahú 56.7 § 21:13 Mi loñ Zeremii vùahú 7.11 * 21:16 Mi loñ Lení vùahú (Psaumes) 8.3

nĩ-keninia mɔn mu, á mu wó 6a coon. A 6a tũara a Yeesu yi: «Le vɛndɛɛ mu dɛɛnia wó kaka honnáa ká?»

²¹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le 1 mĩ ho tũia na mia: Hen ká mi dó mi sĩa miĩ, á yí máa titika, á bío á ɪ wó lè le vɛndɛɛ na ká 6àn sũí á mi wé è wé. Ká mi mún pá dà à bío ò na le búee na ká yi: «Hĩní hen na fo wi yi à vaa zo ho mu-beeni yi», á mu ù wé.

²² Ká mi dó mi sĩa miĩ, á bío búenbúen na mi wee fio le Dónbeeni cɔn, á mi ì yí.»

O Yeesu pànká ló wen?

(Maaki 11.27-33; Luki 20.1-8)

²³ O Yeesu yòò zon le *Dónbeeni zĩ-beeni yi zoó wee kàrán 6a nùpua. A 6a yankarowá júnása lè 6a *zúífúwa *nĩ-kía wà buée fó a yi, à 6a tũara a yi: «Fo yú le nĩi wen wee wéráa bío ká? Lé wée nɔn mu wéró nĩi fon?»

²⁴ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ínén 6àn mún ñ tũa mia làa bío dà-kéní mí dòn. Ká mi zéenia mu, á ínén mún ñ zéeni yĩa nɔn le nĩi miĩ á ɪ wee wéráa bío ká.

²⁵ Yĩa tonkaa o Zán le o wé bátízé 6a nùpua lée wée? Lé le Dónbeeni lée, táá lè 6a nùpua?» A 6a ðĩn wee wáani mún yi: «Ká wa le lè le Dónbeeni tonkaa wo, o ò bío le lée webio nɔn á wa yí tãraa o bío.

²⁶ Ká wa mún le lè 6a nùpua tonkaa wo, á 6a zãmáa máa día wɛn. Lé bío 6a búenbúen wee leéka le o Zán lé le *Dónbeeni jĩ-cúa fɛro.»

²⁷ A 6a wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Wa yí zũ yĩa tonkaa wo.» O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Áwa, á ínén mún máa zéeni yĩa nɔn le nĩi miĩ á ɪ wee wéráa bío ká.»

Ba zàwa nùwá jùn wáhiire

²⁸ O Yeesu pá bĩnia bía: «Mi jí bío ká: Nĩi búii zàwa nùwá jùn hĩa wi. O o von o nĩ-kéní á bía nɔn yi: «I za, lén vaa và ho èrèzén vɛnsła buahó yi ho zuia.»

²⁹ O o le mí máa va. O o hĩa bĩnia lon mi yi, ó o wà van á vaá và.

³⁰ Bũn mɔn, ó o maá mu bía mu bío dà-kéní mu làa yĩa so. A wón le mí ì va, ò o màhá yí van.

³¹ Awa, 6a nùwá jùn mu tãhũ, á lé o yén wó bío á 6àn maá lá wee cà?» A 6a bía: «Lé yĩa ó o biaráa ho yahó.» O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le 1 mĩ ho tũia na mia: Ba *lãnpó féwá lè 6a háawa na wee yèè mítén á à zo le *Dónbeeni béeni yi á à dí mí yahó.

³² Lé bío ó o Zán Batiisi buara, á buée wee zéeni ho wã-tente bío làa mia, á mi yí tà mu yi. Ká 6a lãnpó féwá lè 6a háawa na wee yèè mítén bán tà mu yi. Á bío mí yáá pá mɔn bũn, á mi pá yí yèrèmaa mí yilera lè mí wára, á yí tà a bío.»

Ho èrèzén vɛnsła buahó vãrowá wáhiire

(Maaki 12.1-12; Luki 20.9-19)

³³ «Mi wíoka jí wáhiire búii: Mɔhũ 6ãnsó búii hĩa fá ho èrèzén vɛnsła mí mɔhũ yi, á son ho dándá kɛnia yi. O o có ho kãhũ á wíokaa, hĩa ho èrèzén wee jaa yi. O mún son o paro lùe. Bũn mɔn ó o wãania tò lè 6a nùpua búii na à và ho, ò orén wà van le khũii. ³⁴ Pãahũ na ho èrèzén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sáwá le 6a va 6a nùpua mu cɔn le 6a khé bío bío sá mí yi á na.

³⁵ Ká 6a nùpua mu màhá vaá wíikaa 6a, á han o nĩ-kéní, á fó a jùn níi so, á mún lèekaa o tɛn níi so lè há huua fó.

³⁶ O o mɔhũ 6ãnsó bĩnia tonkaa 6a ton-sáwá mu búii. Bán boo po bĩa lè ho yahó. Ká 6a nùpua mu màhá vaá wó bán làa bío 6a wó làa bĩa so.

³⁷ Mu véeni, ó o tonkaa mí za, ò o wee leéka: «I za wón 6a à kɔnbi.»

³⁸ Ká bío 6a nùpua mu yèrè dá a wán, á 6a wee bío mín yi: «Yia lua kà lé yĩa á ho mǎhǔ bío khíi sí yi. Mi wa 6úe o, á ho mǎhǔ bío wáa à sí wén.»

³⁹ A 6a hínǎn wíira a, á khèra léé 6ó díá.»

⁴⁰ O o Yeesu tũara 6a yi: «Àwa, ká a mǎhǔ 6ànso khíi 6uara, ó o 6ueé wé 6a nùpua mu kaka?»

⁴¹ A 6a bía nǎn wo yi: «O máa cèè 6a bío máa díá. Ba nǐ-sũmáa mu o ò 6úe, ká a cá nǐ-vio á à kúee mí mǎhǔ mu yi. O orén làa bán á à wǎanǐ ò tè bío 6a khíi na a yi wán, ho pǎahǔ na 6a dó nǎn mín yi.»

⁴² Bũn mǎn, ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mi dǐn yí kǎrǎnna bío ká yí mǎn hũuu le Dónbeenǐ biónǐ vũahǔ yi le? «Le huee na 6a so-sowa fù pǎ díá lé dǐo hĩa 6uee 6uan ho soró dǐnǐa. Bío ká lé bío ó o Nũhũso Dónbeenǐ wó, mu léé bè-tente wa yèn-dǎnǐ yi.»†»

⁴³ O Yeesu pá bǐnǐa bía: «Lé bũn nǎn á ì bioráa mu á à na mia. Le *Dónbeenǐ bèenǐ á à fé mi cǎn á à na nǐ-vio yi, bía á à ha le bèenǐ mu 6àn bia mí bèere.»

⁴⁴ Yia lùwá le huee mu wán, á 6ànso sǎnǐa á à yáa. Ká yia á le 6èn kũera lion wán, á 6ànso á à fũfũuka.»

⁴⁵ Bío 6a yankarowá júnásá lè 6a *Farizǐewa jǎ a Yeesu wǎhio na ó o wá, á 6a zũna le lé 6arén ó o wee bío bío.

⁴⁶ A 6a wáa wee cá bío 6a à wé wé á à 6úeráa wo, ká 6a mǎhǎ zǎna 6a zǎmáa na wee lá a Yeesu lè le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fèro.

22

Mu yaamu sǎnú dǐnló wǎhiire (Luki 14.15-24)

¹ O Yeesu pá bǐnǐa wǎ hǎ wǎhio á bǐarǎa làa bǐa wee jǐ a cǎn. O bía bío ká nǎn 6a yi:

² «Ho wáyai bèenǐ bío 6onmín làa bío ká: Bée 6úi sá ho dǐnló mí za yaamu yi.

³ O o tonkaa mí ton-sáwá le 6a vaa yí bía ó o vonka ho dǐnló mu bío yi le 6a buen. Ká 6a mǎhǎ yí wǐ 6a buen.

⁴ O o bǐnǐa tonkaa mí ton-sáwá 6úi á nǎn le jǐi na ká 6a yi: «Mi vaa bío bío ká à na bía á ì von yi: I dǎanǐ lè ì bùaa na jǐnǐ wǐ á fũtaana, ì dǐnló bío 6úen6úen wíokaa vó. Mi wáa buen mu yaamu sǎnú dǐnló dǐinǐ.»

⁵ Ká bǐa 6a von mǎhǎ yí cǎtǐo mu, á 6a wá waá wee sáka mí tonni. Ba 6úi vanka mí mana. Ba 6úi vaá wee duan.

⁶ A bǐa ká wíira 6a ton-sáwá mu han lè mí sòobée, à 6a 6ó 6a.

⁷ O o bée sí cá, ó o tonkaa mí dásiwá le 6a vaa 6úe bía wó mu, à cǐ 6a lóhó.

⁸ Bũn mǎn ó o bía nǎn mí ton-sáwá yi: «Mu yaamu sǎnú dǐnló sá vó, ká bǐa á ì von lé bǐa yí ko 6a dí ho.

⁹ Mi wáa lén zo ho lóhó 6onfúaa yi, à bía mí zoó yí bǐn 6úen6úen à mi ve le 6a 6uee dí ho dǐnló mu.»

¹⁰ A 6a ton-sáwá wá zoó von bía 6a fòráa mín 6úen6úen, 6a nǐ-kora lè 6a nǐ-tentewá. A ho sǎnú dǐinǐ zǐi 6ueé sú lè 6a nùpua.

¹¹ «Ó o bée yòó zon le zǐi yi, á zoó wee loǐ bǐa 6a vonka. O o mǎn o nǐ-kénǐ 6úi 6a tǎahǔ ó o yí zǎ ho sǎnú báká.

¹² O o bía nǎn wo yi: «Wǎn bǐnlo, fo wó kaka zonnáa hen à ũ yí zǎ ho sǎnú báká? O o nǐ yí dǎnna dèè yí bía.

† 21:42 Mi loǐ Lenǐ vǎahǔ (Psaumes) 118.22.

13 O o bée nɔn le ɲii mí ton-sáwá yi: «Mi wii wo ca zení là a níní, à lée lée díá ho khúuhú le túbírí yi, hen na le wée lè le minka yi véé wi yi.»

14 O o Yeesu bíńía bía «Bia von boo. Ká bía hueekaa bán yí tà yí boo.»

Ho lánpó cǎló à na ho Oroomu bée yi bíó

(Maaki 12.13-17; Luki 20.20-26)

15 Ba *Farizíewa wà waá wǎanía tò bíó 6a à tùa là a Yeesu yi wán, á à yírǎa o níi ì 6ua yi.

16 A 6a tonkaa mí ní-kenínia nùwǎ yɛn búí là á *Heroode mǎn nùpua nùwǎ yɛn le 6a vaa bíó bíó kà na a Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa zú le fo wee mí ho túiá. Bíó le Dónbeení le 6a nùpua 6ua lè miten, lé búń 6ǎn kàránló binbirí á fo wee na. Fo yí máa zǎn nùpue. Fo múń yí máa kà nùpue yílo.

17 Awa, á ù zéení bíó fo wee leéka bíó kà dǎní yi: Wa lǎndá yi á ho lánpó ko ho wé cá na ho Oroomu bée yi lée, táá mu yí ko lǎa wéró?»

18 O o Yeesu zúna há yile-kora na wi 6a yi, ó o bía nɔn 6a yi: «Mi yí mǎn miten le. Mi wee cá 1 níi á à 6ua yi le we?»

19 Le wǎrí na á mi wee sǎání lè ho lánpó á mi na le 1 loí.» A 6a 6uan le wén-hǎnló 6ueé nɔn wo yi. 20 O o Yeesu tùara 6a yi: «Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hǎnló mu wán á wée te?»

21 A 6a bía: «Lé o bée Sezaare.» O o Yeesu wǎa bía nɔn 6a yi: «Àwa. Bíó sǎ a bée yi, à mi na mu wo yi. Ká bíó 6èn sǎ le Dónbeení yi, à mi na búń dén yi.»

22 Bíó 6a ɲá bíó ó o Yeesu bía kà, á 6a wó coon, á 6a wǎa díá wo à 6a wà.

Ba ní-hía vèeró bíó

(Maaki 12.18-27; Luki 20.27-40)

23 Mu zoń, á 6a *Sadusíewa wà 6uara a Yeesu cǎn. (Barén lé bía le 6a ní-hía máa vèe.)

24 Ba tùara a Yeesu yi lǎa bíó kà: «Nì-kàránlo, bíó kà lé bíó ó o *Mɔyíize bía: «Hen ká báa búí yan mín háa á húrun ò o yí yú za lǎa wo, á 6ǎn za búí ko ò o ya a maháa mu, à te 6a zǎwa yi mín za mu yèni yi.»*

25 Mu ù wé à zǎwa nùwǎ hɛɲun búí háa wi lǎa wɛn. Yia nín-yání yan á húrun ò o yí yú za lè mín háa.

26 A yǎa sǎ fó a maháa mu yan á wón húrun. O o tǎn níi so fó a, á wón múń húrun. Ba mí nùwǎ hɛɲun búenbúen yan wo bɛenia á húrunka.

27 Bíó 6a búenbúen húrun, ó o háa mu múń húrun.

28 Awa, á 6a ní-hía vèe nǎnzòń ó o háa mu bíó á à sí a yén yi 6a nùwǎ hɛɲun mu tǎahú? Bíó 6a búenbúen máhá yan wo bɛenia.»

29 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi wee vǐníní miten. Mi yí zú hàrí dɛɛ le Dónbeení bíoní vǎahú bíó dǎní yi. Mi múń yí zú le le Dónbeení dà bíó búenbúen wee wé.

30 Bíó wi bíń, hen ká 6a ní-hía khíi vèera, á 6a báawa lè 6a háawa máa ya mín. Ba à wé lè le Dónbeení wáayi tonkarowà bíó síi ho wáayi.

31 Ba ní-hía vèeró bíó dǎní yi, á mi so ðín yí kàránna bíó le Dónbeení bía nɔn mia le?»

32 Le bía le minén lé o *Abarahaamu, là á *Izaaki, là á *Zakoobu 6ǎn Dónbeení. Le Dónbeení lé bía yílo wi lua 6ǎn Dónbeení. Le yínǎrí ní-hía 6ǎn Dónbeení.»†

33 Ba zǎamáa na ɲá a bíoní á wó coon o kàránló bíó yi.

Le Dónbeení lǎndá na bíó ɲúhú wi po hla ká

(Maaki 12.28-34; Luki 10.25-28)

* 22:24 Lǎndá zéeníló vǎahú (Deutéronome) 25.5-6 † 22:32 Mi loí Léró vǎahú (Exode) 3.6

³⁴ Bïo 6a *Farizilewa ná ò o Yeesu bía 6ó 6a *Sadusilewa níhú, á 6a kúaa mín wán.

³⁵ A 6a ní-kéní na lé ho lándá bïo zéenílo wi ò o yí o níi 6ua yi, ó o tùara a yi:

³⁶ «Ní-kàránlo, há bíoní na bío henía ho lándá yi, á lé le yén níhú wi po hía ká?»

³⁷ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Fo ko ù warí ù Níhúso Dónbeení lè ù sii búenbúen, lè ù mánáká búenbúen, lè ù yilera búenbúen.»[‡]

³⁸ Dén lé dío bío here, á níhú wi po hía ká.

³⁹ Dío sá le yi na mún níhú wi lè lerén bío sii lé dío ká: «Fo ko ù warí mi nínza láa bío á fo waráa úten bío sii.»[§]

⁴⁰ O *Moyiize lándá búenbúen, lè le *Dónbeení ní-cúaa fèerowá kàránló búenbúen, á can há bíoní bío nún na bò henía ká yi.»

Yia le Dónbeení mən lera bío

(Maaki 12.35-37; Luki 20.41-44)

⁴¹ Bïo 6a *Farizilewa kúaa mín wán, ó o Yeesu tùara 6a yi:

⁴² «Mi wee leéka le *Yia le Dónbeení mən lera nònkāni can wen?» A 6a bía nòn wo yi: «O lé o *Daviide mənmanii.»

⁴³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Á bío le Dónbeení Hácírí dú a Daviide yahó, ó o bèn wo waka vonnáa wo le mí Níhúso? Bío ká lé bío ó o Daviide bía:

⁴⁴ «O Níhúso Dónbeení bía nòn í Níhúso yi:

Buee keení í nín-tlání

fúaa ká í búrá ù zúkúsa ù tá,

á ù bò ù zení wán.»*

⁴⁵ Ká a Daviide wáa wee ve o Yia le Dónbeení mən lera le mí Níhúso, ó o wé o Níhúso ká a mún pá à bíní ì wé o mənmanii kaka?»

⁴⁶ A 6a níi woon yí dàrna dèe yí bía. A lá bún zoñ ó o búí yí bíniá yí khá mítén yí tùara a yi láa bío búí.

23

Mi pa miten 6a zuifuwa ya-dtwa bío yi

(Maaki 12.38-40; Luki 11.43, 46; 20.45-47)

¹ O o Yeesu wáa yèrèmaa wee bío lè 6a zámáa lè mí ní-kenínia:

² «Ho *lándá bío zéenílowa lè 6a *Farizilewa wee kàrán o *Moyiize lándá láa mia. Hón lé 6a tonló.

³ Mi ko mí wé ní 6a cón, à bè bío 6a wee bío na mia búenbúen yi. Ká 6a wára hñ mi yí dé miten yi. Lé bío á bío 6a wee kàrán láa mia 6a yí máa wé.

⁴ Ba wee ní ho sèrò na lí 6a núpua bà-núná wán, ká barén mí beere máhá yí máa dé mí níni hári cínú à séení 6a sèráa ho.

⁵ Ba wee wé mí bío búenbúen à zéenínaa mítén. O Moyiize lándá bíoní búí kúeeníi lùakúaa zàwa na 6a wee ca mí búráa lè mí bàra yi á barén wee wé á há wé búaaaka. Ba kánbunwá ní-káa dùbúaaní á wee kerí khèekhàa. ⁶ Ho dínló díiníi keenínia na seka, lè ho kàránló zíní yahón lùaa, á 6a wa keeníló.

⁷ Ba wa à 6a núpua wé tēnii 6a yi lè le kōnbii 6a zámáa fēmínló lara yi, á mún wa à 6a núpua wé ve 6a láa ní-kàránlowá.

⁸ Ee ká minén ó o búí yí tà le 6a ve o láa ní-kàránlo. Mi búenbúen lè 6a zàwa mín yi, á mí ní-kàránlo mún lè o ní-kéní.

[‡] 22:37 Mi lorí Lándá zéeníló vùahú (Deutéronome) 6.5
(Lévitique) 19.18

[§] 22:39 Mi lorí Levii nùwá vùahú

* 22:44 Mi lorí Lení vùahú (Psaumes) 110.1.

⁹ Mi wé yí ve n̄i woon lè m̄n maá ho tá wán. Lé b̄io á m̄n Maá lé o n̄i-kéní, wón wi ho wáayi.

¹⁰ O búí yí tà le 6a ve o làa ɲúhúso. Lé b̄io mi ɲúhúso lé o n̄i-kéní. Wón lé o *Krista.

¹¹ Yia po mi búenbúen ko ò o wé mi ton-sá.

¹² Yia yòniá m̄iten, á wón 6a à liiní. Ká yia liinía m̄iten, á wón 6a à yòni.

Ho yéréké khií sá 6a zuífúwa ya-díwá yi

(Maaki 12.40; Luki 11.39-52; 20.47)

¹³ «Minén *lándá b̄io zéenílowa lè minén *Farizíewa n̄i-khàwa yén! Ho yéréké khií sá mia. Lé b̄io mi wee h̄e 6a n̄pua lè ho wáayi béení díró. Minén mi b̄ere yí dà máa dí le, á b̄ia wi 6a dí le á mi mún wee h̄e.

¹⁴ [«N̄i-khàwa yén! Ho yéréké khií sá mia. Mi wee fé 6a maháwa n̄i b̄io búenbúen véení, ká mi pá b̄n̄í wé ho floró na túee à zéenínáa le mi térénna. Lé b̄n̄ n̄n á minén cití khií wé here làa sòobé.]

¹⁵ «N̄i-khàwa yén! Ho yéréké khií sá mia. Mi wee vará ho tá lùà búenbúen yi, á pà h̄a muna h̄e cà 6a n̄pua le 6a yèrémá mí yilera lè mí wára. Ká mi yú a n̄i-kéní s̄ani à mi wé ò o b̄io s̄i le *Dofn̄i d̄sh̄u yi poɲ minén làa cúa-ɲun.

¹⁶ «Minén ya-dí muiiwá yén! Ho yéréké khií sá mia. Lé b̄io mi wee b̄io b̄io ká: Yia báa lè le *Dónbeení z̄i-beení yèni, se b̄n̄ d̄e búí mia. Ká a mahá báa lè le Dónbeení z̄i-beení b̄an s̄anú yèni, se b̄n̄ yí dà máa dí ká.

¹⁷ Mi lé 6a b̄n̄búwá, á lé 6a muiiwá. Lé mu yén ɲúh̄u wi po mu yén? Lé ho s̄anú léé, tàá lé le Dónbeení z̄i-beení na n̄n á ho s̄anú mu b̄io s̄anáa le Dónbeení yi?

¹⁸ Mi mún wee b̄io le yia báa lè mu h̄amu c̄l̄n̄i b̄an yèni, se b̄n̄ d̄e búí mia. Ká a mahá báa lè mu h̄amu na wi le wán yèni, se mu máa dí ká.

¹⁹ Muiiwá yén! Lé mu yén ɲúh̄u wi po mu yén? Lé mu h̄amu léé, tàá lé mu b̄an c̄l̄n̄i na n̄n á mu h̄amu mu b̄io s̄anáa le Dónbeení yi?

²⁰ Yia cén báa lè mu h̄amu c̄l̄n̄i, se b̄anso báa làa b̄io búenbúen na wi le wán yèni.

²¹ A yia báa lè le Dónbeení z̄i-beení yèni, se b̄anso báa lè le z̄i-beení mu, á mún báa lè le Dónbeení na wi le yi yèni.

²² A yia mún báa lè ho wáayi yèni, se b̄anso báa lè le *Dónbeení béení kanm̄uní yèni, á báa lè le Dónbeení mí b̄ere na kará lè wán yèni.

²³ «Minén lándá b̄io zéenílowa lè minén Farizíewa n̄i-khàwa yén! Ho yéréké khií sá mia. Lé b̄io h̄a ȳn-z̄a-w̄n̄iwa lè mí síwá na 6a wee kúee le zeení yi á mi wee na b̄an cúa-pirú n̄i, á ho lándá k̄ar̄anl̄o na ɲúh̄u wi á mi mahá wee p̄s̄n̄ díá. B̄n̄ na lé ho térénl̄o, lè le h̄ii, lè le Dónbeení b̄io t̄aró. A b̄n̄ lé b̄io mi ɲ̄n̄ lá ko mi wé wé, ká mi mún yí n̄nsá b̄io ká wéró yi.

²⁴ Ya-dí muiiwá yén! Mi wee líi mi b̄e-ɲuní à lén o d̄onw̄ia díá, ká a cón-ɲúmuk̄ú wón mi mahá wee v̄l̄.

²⁵ «Minén *lándá b̄io zéenílowa lè minén Farizíewa n̄i-khàwa yén! Ho yéréké khií sá mia. Lé b̄io mi wee s̄e mu ɲumu ɲunúí lè ho d̄n̄l̄o d̄iiníi s̄a b̄an máa, ká h̄a yiwa mahá zoó sú lè mí k̄n̄l̄o b̄io, lè mi yile-kora.

²⁶ Farizíe muii yén! Ƴ yi lé d̄io ū ceé vé, lé b̄n̄ á à na ká b̄io ho kh̄uh̄u á à ce.

²⁷ «Minén lándá b̄io zéenílowa lè minén Farizíewa, n̄i-khàwa. Ho yéréké khií sá mia. Mi ka lè h̄a búráa na 6a kh̄un̄ia máa á h̄a se, ká h̄a yiwa mahá zoó sú lè 6a n̄i-h̄ia h̄uaa lè mu b̄e-sooní lè mi síwá.

²⁸ Minén mún ka ká síi. Ho kh̄uh̄u á mi ka lè mí lé 6a n̄i-tentewá 6a n̄pua yahó, ká mi yiwa h̄s̄n̄ sú lè ho n̄i-kh̄enl̄o lè mu b̄e-kora lè mi síwá.

²⁹ «Minén làndá bío zéenílowa lè minén Farizíewa nǐ-khàwa yén! Ho yéréké khíi sá mia, lé bío mi wee so le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fεεrowà na húrun búráa, á wee donkhueé bíá fù téréenna miten búráa.

³⁰ Mi wee bío: Ká wán maáwá páahǔ á warén lá yánkaa wi yi, se 6a jǐ-cúa fεεrowá búero bío á wa níní mia yi.

³¹ A búñ mi bíoní lè mi wára wee zéení le bíá 6ó le Dónbeenǐ jǐ-cúa fεεrowá, bán mǎnmánía lé minén mi bεεre.

³² Awa á mǐn maáwá mu bío na á 6a búá júhǔ á mi wáa bánbá tíí jǐi.

³³ Mi ka lòn háwá, díhioní yén! Mi wee leéka le mi dà a kǎní le Dofní dǎhǔ yi le?

³⁴ Lé búñ nǎn, á ínén á à tonka 6a jǐ-cúa fεεrowá lè mu bè-zúñmíní 6ánsowá, làa bíá káránna dǎn mi cǎn. A mi ì búé 6a búí, ká 6a búí mi ì búéé há *kùrúwáwá wán. Ba búí bán mi ì ha lè há lábàaní mi káránló zǐní yi, á wé è naka 6a há lórá yi á à beé lò.

³⁵ Lé búñ á à na ká bíá minén lè mǐn 6úaaawa 6ó ká 6a bè-yáanii mia, lònbee na wi 6a búero mǎn á à yí mia. Le nǐ-6úee mu búakáa ó *Abεεle nǐ-tente búero jǐi wán, á 6ueé 6ó a Barasii za Zakari yi, wón na 6a 6ó le sòobá-lùe lè mu hámu cǐnǐi páahǔ.

³⁶ Le 1 mǐ ho túiá na mia: Ho zuia núpua lé bán á le lònbee na wi dén nǐ-6úee so mǎn á à yí.»

O Yeesu bíá ho Zeruzalεemu lóhó bío

(Luki 13.34-35)

³⁷ «Éee Zeruzalεemusa! Minén na wee búé le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fεεrowá, á wee leéka bíá le Dónbeenǐ tonkaa mi cǎn lè há huua á búé. Lée zen cúa-yen á i wi á i ve mia kúee mǐn wán làa bío ó o kùeerè wee we veráa mí záwa kúee mí mia tá bío síi á mi yí tà mu.

³⁸ Awa, le Dónbeenǐ á à pí mia á mi zǐi á à dǐn coon.

³⁹ Le 1 bío mu na mia: A lá ho zuia jǐi wán, á mi máa bíñí máa mi mi, fúaa nǎnzoñ na mi khíi wee bío bío ká: «Le le Dónbeenǐ dú6ua yia bò o 6uen o Núhúso yèni yi.»*

24

Le Dónbeenǐ zǐ-beení floró bío

(Maaki 13.1-23; Luki 21.5-24)

¹ Búñ mǎn ó o Yeesu ló le *Dónbeenǐ zǐ-beení lún yi. Bío ó o wee lén, ó o nǐ-kenínía vá 6ueé 6ó a yi á 6a wíokaa wee zéení bío le Dónbeenǐ zǐ-beení sonnáa síí làa wo.

² O o Yeesu wáa bíá nǎn 6a yi: «Bíó ká búenbúen mi yí mǎn le? Le 1 mǐ ho túiá na mia: Mu búenbúen khíi fi, á hári huee máa keñ mí ninza huee wán.»

Mu bè-súmda na khíi wé bío

³ O Yeesu yóó kará há Oliivewa vǐnsíla búee wán, ó o nǐ-kenínía mí jǐi yi vá 6ueé 6ó a yi, á 6a túara a yi: «Zéení ho páahǔ na le Dónbeenǐ zǐ-beení mu á à fi yi làa wen. Lé mu bíowa yén khíi zéení ũ 6uenló páahǔ lè ho dímjǐná véro páahǔ?»

⁴ O o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Mi pa miten bío. Mi yí díá le núpue khá mia.

⁵ Lé bío á núpua cǎrεε khíi 6uen 1 yèni yi á à bío le mí lé o *Krista. Ba á khá 6a núpua cǎrεε á à vǐnǐ.

* 23:39 Mi lorí Lení vǐahǔ (Psaumes) 118.26.

⁶ Hã hĩa táró á mi khií wé è jí sã, hĩa bó mia làa hĩa khèra. Ká mi màhá yí zón. Lé bïo á bún biowa so ko mu wé ho yahó. Εε ká bún dèenia máa wé ho ðmíjã véro.

⁷ Ho síi búii khií wé è lé vaá fi làa síi veere. A ho kãhũ búii khií wé è lé vaá fi le ho kã-veere. Le hĩni, le ho tá dèkéro á khií wé è wé há lùà búii yí.

⁸ Bún biowa so búenbúen wéro á khií kerĩ làa bïo ó o há-sániso sání vía wee wé bútakáraa bïo síi.

⁹ «Hón pãahũ so yi, á 6a núpua á à dé mia á à na 6a à beé lò, á à búe. Hã síiwá núpua búenbúen khií jin mia bïo mi tà miĩ bïo yi.

¹⁰ Hón pãahũ so yi, á núpua cèrèè á à khĩní mí sladéro miĩ. Ba wé è bĩní mín máa, á wé è jin mín.

¹¹ Bĩa le mí lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fèerowá ká mu yí bon á khií kerĩ cèrèè. Ba à vĩnĩ núpua cèrèè.

¹² Mu bè-kora khií dé wán, á 6a núpua cèrèè waminĩ á à tĩ yi.

¹³ Ká yĩa màhá há mí síi fúaa mu véenĩ, wón á à fen.

¹⁴ Le *Dónbeenĩ béenĩ bĩn-tente mu ko le bue ho ðmíjã lùà búenbúen yi, à há síiwá búenbúen jí le, à ho ðmíjã màhá bè yi véraa.

¹⁵ «Mi khií mi mu bè-súmúĩ na wee yáa mu bïo ká mu wi le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi, bïo á le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fèero Daniyele bía bïo.* (Yĩa wee kàrán bïo ká, à zũn mu kúará sese.)

¹⁶ Hón pãahũ so yi ká bĩa wi ho Zudee yi à bán lùwĩ yòo há búaa.

¹⁷ Yĩa á à kerĩ mí zĩi lòho yí ko ò o lii zoo lá mí bïo búii mí zĩi.

¹⁸ Yĩa á à kerĩ há mana yi mu pãahũ yí ko ò o bĩní 6o à lii lá mí kán6un mí zĩi.

¹⁹ Ho yéréké khií sá 6a há-sèenasa le 6a há-jãawa yi mu zoĩ.

²⁰ Mĩ fio le Dónbeenĩ yi à mi lùwíló mu yí wé há yio pãahũ, tàà ho *Sabaa zoĩ.

²¹ Lé bïo á hón pãahũ so yi ká le lònbee á à wé búaa á à porĩ ðio khĩna, à lá ho ðmíjã jũhũ búeenĩ na le Dónbeenĩ léra mu bïo búenbúen yi à 6uee búe ho zuia yi. A le bán síi mún máa bĩní máa kerĩ huũu.

²² Ká le Dónbeenĩ lá yí khò há wizoonĩ mu yi, á nĩi woon lá máa kãní. Εε ká le màhá khò há yi 6a núpua na le hueekaa bïo yi.»

O Núpue Za bĩni buenlò bïo (Maaki 13.24-31; Luki 17.23-24; 21.25-31)

²³ Ká a búii khií bía nòn mia: «Mĩ loĩ, lé o *Krista na hen, tàà nín-yĩa vaá hen, à mi yí tà mu.

²⁴ Mu bon. Ba kristawa le 6a jĩ-cúa fèerowá na bïo yí bon khií kerĩ. Ba khií wé è wé mu yéréké biowa le mí síiwá na ka le mu wee zéeni le Dónbeenĩ pánká á à vĩnĩnáa 6a núpua. Hàrĩ bĩa le Dónbeenĩ hueekaa ká mu lá dà à wé, á 6a mún ò vĩnĩ bán.

²⁵ Awa, 1 bèn wáa fèra bía mu nòn mia.

²⁶ «Ká 6a wáa khií bía nòn mia le o Krista wi ho tá henĩ yi, à mi yí va bĩn. Tàà ká 6a bía le lé hen ká ó o sãnkãa mĩten yi, à mi yí tà mu.

²⁷ Làa bïo ká ho vlohó jũĩna ho wáayi lùe búii à mu koomu dèeni kerĩ lùà búenbúen, lé bún bán síi ó o *Núpue Za bĩní buenlò bïo khií wéraa.

²⁸ Hen na ó o yà-hĩnii día yi, lé bĩn 6a dùúawá wee wé fè mín yi.

* 24:15 Mĩ loĩ Daniyele vùahũ 9.27; 11.31; 12.11.

²⁹ Hón wizoóní so ɓàn lònbee khíló món, á le wii á à dé mí yuumu. Ho pìihú khoomu máa bíní máa keń. Há mànàayio á à kùenka à líi. Ho wáayi bío ɓúenɓúen á à dèké.†

³⁰ Bɓn ká bío wee zéení a Nùpue Za ɓuenló á à mi ho wáayi. A ho ðímíná nùpua ɓuenɓúen wé è wá ká ɓa à zúnzúra. ɓa à mi a Nùpue Za ɓuenló há dùndúio wán ho wáayi lè mí dàrló lè mí cùkú beení.

³¹ Le ɓúaa-beení sá á à jí. O mún ñ tonka mí wáayi tonkarowà ho tá kónɓúaa mí bío náa yi, á ɓa à ve ɓia le Dónbeení hueekaa á à kúee mín wán.

³² «Mí loń ho fikíyee vɓndɛɛ bío le wee wéráa. Hen ká le ɓàn lakara hía wee náha, á wee sá mí wɓn-yórowà, se mí zū le ho viohó téré ðan.

³³ Lé làa ɓɓn síi ká mí khíi wee mi ɓɓn ɓiowa so ɓúenɓúen wéro, à mi mún zūń le o Nùpue Za ɓuenló sàaráa. O ò ɓuen máa khí.

³⁴ Le 1 mí ho tūiá na mia: Ho pàahú na ká nùpua máa hí máa vé ká ɓɓn bío so ɓúenɓúen yí wó.

³⁵ Ho wáayi lè ho tá khíi vé, ká 1 ɓioní hón ñ keń ɓɓn féɛɛ.»

Le Dónbeení mí dòn zū ho ðímíná véro pàahú

(Maaki 13.32-37; Luki 17.26-30, 34-36)

³⁶ «Nii woon yí zū ho ðímíná véro wizonle lè ho pàahú máa zéení. Le Dónbeení wáayi tonkarowà yí zū mu, hãri le Dónbeení Za mí beere yáa pá yí zū mu. O Maá mí dòn lé yí zū mu.

³⁷ Bío wó a Nòwee pàahú lé bío ɓàn síi khíi wé o *Nùpue Za ɓíní ɓuenló pàahú.

³⁸ Pàahú na mu ɓun-beení ðin yí ɓuara, ká ɓa nùpua wee dí ká ɓa a ɓu, á wee ya mín ká ɓa a yeé mí hínni. Fúaa nɓnzon na ó o Nòwee zon ho won-beení yi.

³⁹ ɓa yí zūna bío ɓúii yahó fúaa bío mu ɓun-beení ɓuara ɓueé lá ɓa ɓúenɓúen. Lé ɓɓn ɓàn síi mún khíi wé o Nùpue Za ɓuenló pàahú.‡

⁴⁰ Mu pàahú ká báawa nùwá ɓun wi mana yi, ó o ñi-kéní á à fé è lénnáa, ká yía so á à día.

⁴¹ Ká háawa nùwá ɓun páania ðin wee ni mu bío, ó o ñi-kéní á à fé, ká yía so á à día.

⁴² Mí cén tɓn mí yío, lé bío mi yí zū le wizonle na mi Núhúso á à ɓuen yi.

⁴³ Mí zū mu le ká le zli ɓanso lá wee wé zūń o kɓnlo ɓuenló bío ho tɓnàahú, se o lá wée tɓn mí yío, á máa día ó o máa zo a zli.

⁴⁴ Lé ɓɓn nɓn á minén mún tɓn mí yío, lé bío ó o Nùpue Za khíi ɓuen ho pàahú na mi yí máa dé le o ò ɓuen yi.

O ton-sá tente là a ton-sá kohó wáhiire

(Luki 12.41-48)

⁴⁵ «O ton-sá na yí máa lé mí ɓúhúso món, na hácirí wi lé o yén? Lé yía ɓa ɓúhúso dó ɓa ton-sáwá na ká bío níi yi, ò o wé na ho ðinló ɓa yi ho pàahú na mu ko yi,

⁴⁶ ó o wee sá ho tonló mu á ɓa ɓúhúso ɓínía ɓueé kúaa wán. O ton-sá mu ɓúhú sí.

⁴⁷ Le 1 mí ho tūiá na mia: O ɓúhúso mu á à bàrà a mí bío ɓúenɓúen ɓúhú wán.

⁴⁸ Ɛɛ ká a lé o ton-sá kohó, ó o wé è bío bío ká mí yi: «1 ɓúhúso míana ò o máa ɓuen».

⁴⁹ Ká à híni wé è ha mí ninzáwa ton-sáwá, ká à dí ká à ɓu lè ɓa ɓa-ɓuwá.

† 24:29 Mí loń Ezayii vùahú 13.10; 34.4 ‡ 24:39 Mí loń mu Bío ɓúhú ɓúeeníi vùahú (Genèse) 6-7.

50 Wón ton-sá so 6a ñúhúso khií buen le wizonle na ó o yí zū yi, lè ho p̄ahú na ó o yí dó yi.

51 Ká a khií buéé d̄n, ó o buéé beé o lò làa sòobéé, á à dé o 6a ton-sáwá na ló mí ñúhúso m̄n t̄ahú.»

25

Ba h̄nni nùwā p̄rú w̄hiire

1 «Ho wáayi béenì bío 6onmín làa bío kà: H̄nni nùwā p̄rú 6úi h̄a 6uan mí f̄ntéena wà vaá sínáa o há-fla 6àn báa yahó.

2 Ba nùwā hònú lé 6a b̄nbúwá ká 6a nùwā hònú na ká lé 6a hénlowá.

3 Bía lé 6a b̄nbúwá á 6uan mí f̄ntéena à 6a yí 6uan ho ñiló yí séenia.

4 A 6a hénlowá bán 6uan ho ñiló á séenia h̄a wi 6a f̄ntéena yi.

5 Bío ó o há-fla 6àn báa yuaanía ò o máa buen, á 6a h̄nni mí nùwā p̄rú búenbúen d̄ma á mu d̄amu 6ó.

6 «Ho tá t̄ahú á le zèerè s̄a ná: «Lé o há-fla 6àn báa lua, mi lé léé s̄i a yahó.»

7 A 6a h̄nni mí nùwā p̄rú s̄nkaa, á wee wíoka mí f̄ntéena.

8 A 6a b̄nbúwá wee bío làa bía hénkaa: «Mí há wen lè mí ñiló c̄inú. Wa f̄ntéena wee hí.»

9 A bán bía ñon 6a yi: «Bùéé. Wa máa wé mu. Ho ñiló na wa 6uan máa yí warén làa mia. Mu s̄aaní à mi va 6a ñi-yèerowá c̄ón vaa yà mi ñiló.»

10 A 6a b̄nbúwá w̄a h̄n̄on wà van ho ñiló yèenii. Ba lénlò m̄n, ó o há-fla 6àn báa 6uara. A 6a h̄nni nùwā hònú na wíokaa mí f̄ntéena vó pan wo, á páania yòó zon làa wo mu yaamu s̄ánú diinii z̄i. A 6a pon ho z̄uaj̄ii á dó.

11 Mu ù dé mí yi, à b̄n 6a h̄nni na so b̄en buéé d̄n, á buéé wee w̄amaka: «Ñúhúso, Ñúhúso, h̄n le wa zo.»

12 O o há-fla 6àn báa bía ñon 6a yi: «Le 1 mí ho t̄iá na mia: I yí zū mia.»»

13 O o Yeesu b̄nía bía b̄o mu wán. «Mí cén t̄nì mí ȳio. Lé bío mí yí zū le wizonle lè ho p̄ahú na ó o *Nùpue Za á à buen yi.»

Ba ton-sáwá nùwā t̄n w̄hiire

(Luki 19.11-27)

14 «Ho wáayi béenì bío 6onmín làa bío kà: Nii 6úi le mí ì va le k̄úii, ó o von mí ton-sáwá á k̄aráfáa mí n̄ii bío yi.

15 O ñi-kénì ó o ñon ho s̄ánú k̄uráa k̄h̄á-hònú yi. A ȳia s̄á ó o ñon há k̄uráa k̄h̄á-ñun yi. O o t̄n n̄ii so wón ó o ñon há k̄uráa k̄h̄im̄ani yi. Ba ñi-kénì kénì yú á héhaa làa bío 6a dà wee s̄aráa. B̄n m̄n ó o wá.

16 A ȳia yú há k̄uráa k̄h̄á-hònú d̄enía h̄n̄on wee duan làa há, á yú há k̄uráa k̄h̄á-hònú b̄o há wán.

17 Ȳia yú há k̄uráa k̄h̄á-ñun mún wó làa b̄n bío sii, ó o yú há k̄uráa k̄h̄á-ñun séenia.

18 Ká ȳia yú há k̄uráa k̄h̄im̄ani wón wà vaá có ho k̄h̄ú á lú mí ñúhúso s̄ánú k̄uráa yi.

19 «Mu m̄iana, b̄n m̄n á 6a ton-sáwá mu ñúhúso b̄nía 6uara. O o w̄a le 6a zéeni bío mí s̄ánú bío wóráa.

20 O o ton-sá na ó o ñon há k̄uráa k̄h̄á-hònú yi 6uara, á buéé zéenia há k̄uráa k̄h̄á-hònú na ó o b̄nía yú ò o bía: «Ñúhúso, fo h̄a ñon ho s̄ánú k̄uráa k̄h̄á-hònú m̄i. Loí, lé há k̄h̄á-hònú na á ì b̄nía yú.»

21 A 6a ɲúhúso bía nɔn wo yi: «Fobúa, fo wó se. Fo léee ton-sá tente. Bío fo téréenna mu bío na ɲúhú tà mía bío yi, lé bɔn nɔn á bío ɲúhú wi po bɔn á í khíi kàràfá foñ. Buen ɓuee zámaka làa mi.»

22 «Bɔn mɔn á yía yú há kùráa khíá-ɲun ɓuara á bía: «Núhúso, fo hía nɔn ho sánú kùráa khíá-ɲun mií. Loí, lé há khíá-ɲun ɓúí na á í bíná yú.»

23 A 6a ɲúhúso bía nɔn wo yi: «Fobúa, fo wó se, fo léee ton-sá tente. Bío fo téréenna mu bío na ɲúhú tà mía bío yi, lé bɔn nɔn á bío ɲúhú wi po bɔn á í khíi kàràfá foñ. Buen ɓuee zámaka làa mi.»

24 «Á yía yú há kùráa khímàni ɓèn ɓuara, á ɓueé bía: «Núhúso, 1 zú le fo lé o nùpue na lònbee wi. Fo wee lá ho ðínló ho lahó na fo yí te yi, à lá ho ðínló hen na fo yí dù yi.»

25 A í zána, á í vaá lú ũ sánú kùráa ho tá yi. Awa, fé ũ sánú.»

26 A 6a ɲúhúso bía nɔn wo yi: «Ton-sá kohó yén! Fo lé o pa-dí. Bío fo zú à í wee wé lá ho ðínló ho lahó na á í yí dù yi,

27 á fo so lá yi ko ũ vaa bàrà í wàrí ho banki yi le? Se bío á í ɓuara, á í lá vaá fé lé lé le ɓàn cùnú.»

28 Awa, mi fé ho sánú kùráa khímàni mu o cón, à na yía há kùráa khíá-pírú wi cón yi.»

29 «Yía bío wi á 6a à na mu ɓúí ɓanso yi yòò bè, o ò yí á à puuní. Ká yía bío mía, á hàrí mu bè-za na wi o cón, á 6a pa à fé.»

30 Ká a ton-sá na dà-ɲánii mía á mi lá léee lèe díá ho khúhú, le tìbí-cúaa yi, hen na le minka yi véé lé lé wée wi yi.»

O Nùpue Za khii ɓuee ctti 6a nùpua

31 «Ká a *Nùpue Za khii bíná bò lé mí wáayi tonkarowà ɓúenɓúen ɓuara lé mí cùkú beení, ó o ɓuee kéení mí bá-zàmú kanmúini wán á à fínáa le cítii.»

32 A há síiwà nùpua ɓúenɓúen á à kúee mín wán o yahó, ó o wáa à sanká 6a nùpua mín yi, làa bío ó o pi-pa wee wé sénnáa 6a pia lén 6a via yi bío síi.»

33 A 6a pia ó ò kúee lé mí nín-tfáni, ká 6a via ó ò kúee lé mí nín-káahó.»

34 Bɔn mɔn ó o bée á à bío á à na bía wi là á nín-tfáni yi: «Minén na á wàn Maá dúɓua yi, mi buen ɓuee fé le béeñí kía na wíokaa mi bío yi hàrí ho ðímɲá lénlò páahú.»

35 Mu bon. Le hini hía dà mi á mi nɔn ho ðínló mií. A le ɲu-háni dà mi á mi nɔn mu ɲumu mií. A bío á í lé o nĩ-háni á mi tà á í huera mi wán.»

36 A bío á í fù wee vará í bírí á mi nɔn le dà-zínii mií. I lò fù yí here á mi ɓuan mi sese. I fù wi ho kásó yi, á mi ɓueé ɓúεkío mi.»

37 A bía téréenna á à bío bío kà: «Núhúso, lé wen wa mɔn fo yi à le hini dà fo á wa nɔn ho ðínló foñ, tàá lé ɲu-háni dà fo á wa nɔn mu ɲumu foñ á ũ ɲun.»

38 Lé ho páahú yén á wa mɔn à ũ lé o nĩ-háni á wa tà á ũ huera wa wán. Tàá lé wen á wa mɔn fo à ũ wee vará ũ bírí á wa nɔn le dà-zínii foñ.»

39 Lé ho pɔn-yén á ũ lò yí here, tàá á ũ zon ho kásó yi á wa vaá ɓúεkío fo.»

40 O o bée á à bío ò na 6a yi. Le í mí ho tǔiá na mia: Mi wé sansan wó mu nɔn wán zàwa nĩ-kéní ɓúí na cínú yi, se mu lé ínén á mi wó mu nɔn yi.»

41 «Bɔn mɔn ó o bée á à bío ò na bía wi là a nín-káahó yi: «Minén na le Dónbeení dánkánia, mi khén làa mi. Mi lén vaa zo ho dshú na máa hí máa mi yi, hía lò á pan o *Satáni lé mí tonkarowà.»

42 Mu bon, le hini fù dà mi, á mi yí nɔn ho ðínló mií. Le ɲu-háni fù dà mi, á mi yí nɔn mu ɲumu mií.»

43 I fù lé o nĩ-háni á mi yí tà á í yí huera mi wán. I fù wee vará í bírí, á mi yí nɔn le dà-zínii mií. I lò fù yí here, á fù wi ho kásó yi, á mi yí ɓúεkío mi.»

⁴⁴ A 6a wáa à bío bío kà: «Núhúso, lé wen wa mən fo yi à le hīni lè le ɲu-hāni dà fo, à ũ lé o nī-hāni, à ũ wee vará ũ bíri, à ũ lò yí here, à ũ wi ho kàsó yi, á warén yí séenia fo?»

⁴⁵ O o bée á à bío ò na 6a yi: «Le 1 mī ho tūiá na mia: Mi wé sansan yí wó mu yí nɔn bía wíníwíní kà nī-kéní búí yi, se mu lé ínén á mi yí wó mu yí nɔn yi.»

⁴⁶ Bán núpua so á à va le lònbee na máa vé lahó yi. Ká bía térénna bán á à va le mukāni binbirí na máa vé lahó yi.»

26

*Ba zúífùwa ɲúnɔsa wee lè o Yeesu wán
(Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2; Zān 11.45-53)*

¹ Bío ó o Yeesu bía h́n bióní so wó, ó o bía nɔn mí nī-kenínia yi:

² «Mi zū le hen làa wizoóní bío ɲun ká ho *Paaki sánú á à dí. O o *Núpue Za 6a à dé á à na 6a à búεε ho *kùrùwá wán.»

³ A 6a yankarowá ɲúnása lè 6a *zúífùwa nī-kíá wáa kúaa mín wán 6a yankarowá ɲúhúso beení na 6a le Kayiifu lún yi.

⁴ Ba wānía tò le mí ì wii o Yeesu ká mu yí zū, á à búé.

⁵ Ba wee bío: «Wa yí ko wa wii wo ho sánú pāahú. Ká wa wó mu, á 6a zāamāa á à kánká mu bío yi.»

*O h́a búí kúaa ho ɲiló o Yeesu ɲuhú wán
(Maaki 14.3-9; Zān 12.1-8)*

⁶ Bío ó o Yeesu wi ho Betanii lóhó yi o Simɔn na h́a lé o *6ùéré nīi zii á wee dí,

⁷ ó o h́a búí 6ueé zon ká a 6uan ho d́ukó-za na sú lè ho ɲiló na sámu sí á yàwá here. O h́a mu vá 6ueé 6ó a Yeesu yi, ò o kúaa ho ɲiló mu o ɲúhú wán.

⁸ Bío ó o nī-kenínia mən mu, á 6a yiwa cá mu yi, á 6a wee bío: «Bíó ká yí nɔn bè-yáaré le?»

⁹ Ho ɲiló mu ɲɔn lá dà à yèé ho yàwá na here yi á à sanká 6àn wárí á à na 6a nī-khenia yi.»

¹⁰ O o Yeesu zūna bío 6a wee bío, ó o bía nɔn 6a yi: «Mi wee zá là a h́a mu le we? Bío ó o wó làa mi á se.

¹¹ Ba nī-khenia bán làa mia á a keŕí mín wán f́εεε, εε ká ínén wón máa keŕí làa mia f́εεε.

¹² Ho ɲiló mu ó o kúaa 1 wán á fèra wíokaaráa 1 sánía 1 nùuló bío yi.

¹³ Le 1 mī ho tūiá na mia: Le Dónbeení bín-tente wé buera lùe lée lùe yi, ho d́míɲá búenbúen yi á 6a à bío bío ó o h́a na ká wó, á 6a à leéka a bío.»

*O Zúdaa wi ò o dé o Yeesu na
(Maaki 14.10-11; Luki 22.3-6)*

¹⁴ Lé mu ó o Yeesu nī-kenínia píru ɲun nī-kéní na 6a le Zúdaa Isikariote wá van 6a yankarowá ɲúnása ćn, á vaá bía nɔn 6a yi:

¹⁵ «Hen ká 1 dó a Yeesu nɔn mia, á mi ì na webio miŕ?» A 6a mà le wén-hāni 6óní làa píru nɔn wo yi.

¹⁶ A lá búɲ ɲii wán ó o Zúdaa wáa wee cà bío ó ò wé wé è dérāa o Yeesu 6a nīi yi.

*O Yeesu wee dí ho Paaki d́nló lè mi nī-keninia
(Maaki 14.12-16; Luki 22.7-13)*

¹⁷ Ho *búurú na á ɲa-fni yí dó yi sánú díró 6àn nín-yání wizonle zoñ, ó o Yeesu nī-kenínia wá 6ueé t́ara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka ho *Paaki sánú d́nló bío yi.»

18 O o Yeesu wáa bía nɔn ɔa yi: «Mi lén zo ho lóhó yi, ká mi zoó fò mín làa nùpue na, à mi bío na ɔ̀anso yi: O Nùhúso bía le mí pàahú dɔn, á lé ùnén cɔ́n á mí ɔ́ueé dí ho Paaki sánú yi lè mí nǐ-kenínia.»

19 A ɔa nǐ-keninia wó bǐo ó o Yeesu bía le ɔa wé, á wíokaa ho Paaki dǐnló bǐo.

(Maaki 14.17-21; Luki 22.14; Zàn 13.21-30)

20 Bǐo ho zǐihú dɔn, ó o Yeesu lè mí nǐ-keninia píru jɔn kará ho dǐnló jɔhú yi.

21 Bǐo ɔa wee dí, ó o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Le 1 mí ho tǔiá na mia: Minén nǐ-kéní lé yǐa á à dé mi ì na.»

22 O o nǐ-keninia yilera lúnkaa mu bǐo yi làa sòobéé, á ɔa búakáa wee tǔa wo yi lè mí nǐ-kéní kéní. A yǐa le: «Nùhúso, mu lé mínén le?» A yǐa le: «Mu lé mínén le?»

23 O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Yǐa pánia zoó cá làa mi, wón lé yǐa á à dé mi ì na.

24 O *Nùpue Za á à hí làa bǐo le Dónbeení bióní vǐahú bíaráa mu. Ká yǐa mǎhá nǐi ì bè mu á ho yéréké è zo jǐhú. Bǎnsó yáá lá yí ton, se mu sǐaaní.»

25 O o Zúdaa na á à dé wo ò na á lá le bióní ò o tǔara: «Nǐ-karánlo, á lé ínén le, táá?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ùnén lé yǐa bía mu.»

O Nùhúso dǐnló

(Maaki 14.22-25; Luki 22.15-20; 1 Korénte 11.23-25)

26 Bǐo ɔa wee dí, ó o Yeesu lá ho búurú, á dó le Dónbeení bǎráká, ò o cèekaa ho nɔn mí nǐ-keninia yi ò o bía: «Mí fé là. Hón lé 1 sǎnia.»

27 Bǔn món ó o lá le jɔunú díè na ho *dǐvén wi yi, á dó le Dónbeení bǎráká ò o nɔn ho ɔa yi ó o bía: «Mí búenbúen fé jɔuka.

28 Dén lé 1 cǎni na wíokaa wee zéeni le Dónbeení pánii na le bò bǐo, dén lé 1 cǎni na kúaará ɔa nùpua cèrèè bè-kora séndiáro bǐo yi.

29 Le 1 bío mu na mia: A lá bǐo ká jǐi wán, á ǐ máa bǐnǐ máa jɔu ho dǐvén mu, fúaa nɔnzoñ na á ǐ khǐi bǐnǐ ì jɔu ho wán Maá Dónbeení béenǐ yi.»

30 Bǔn món, á ɔa sía ho sánú lení á ɔa wá yòora há Oliivewa vǐnsía búee wán.

O Yeesu bía le o Piere á à pí mi bǐo

(Maaki 14.26-31; Luki 22.33-44; Zàn 13.37-38)

31 O Yeesu wáa bía nɔn mí nǐ-keninia yi: «Ho tǐnɔn-kéní na ká yi, ká mi búenbúen á à pí 1 bǐo. Mu bon. Mu tǔara le Dónbeení bióní vǐahú yi ká sǐi á ɔa wee kǎrán:

ǀ ì búe o pi-pa,

á ho pi-ɔoohú pia á à kéná à lén ñ va há lua búenbúen yi.»*

32 Éé ká 1 véeró món, á ǐ ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kòhú yi.»

33 O o Piere lá le bióní á bía nɔn wo yi: «Hǎri á bía ká búenbúen pí ũ bǐo, á ínén wón máa pí mu hùú.»

34 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le 1 mí ho tǔiá na foñ: Ho tǐnɔn-kéní na ká yi, ó o kò-béé máa wá, ká ùnén bía há cúa-tǐn le fo yí zǔ mi.»

35 O o Piere bía: «ǀ máa bío le 1 yí zǔ fo hùú, hǎri ká 1 ko á ǐ hí làa fo.» A ɔa nǐ-keninia na ká búenbúen bía mu bǐo dà-kéní mu.

O Yeesu wee flo ho Zetesemanii yi

(Maaki 14.32-42; Luki 22.39-46)

* 26:31 Mi loñ Zakari vǐahú 13.7.

36 O o Yeesu lè mí nǐ-kenínia wáa vaá dǎn le lùe búí na 6a le Zetesemanii, ó o bía nǎn 6a yi: «Mi kɛɛní hen, ká ɪnén wón á à lén ò va vaá hen, á vaá fio.»

37 O o fò a Piere là a Zebedee zàwa nùwá ɲun wàráa. O o yi wáa búakáa wee dè, á hácirí yáara.

38 O o bía nǎn 6a yi: «Ǫ hácirí yáara dàkhíina. 1 ka lè 1 máa fen. Mi kɛɛní hen làa mi à tǐní mí yío.»

39 Bún mǎn ó o wáa vá van cǐnú, á vaá líí búrá, ò o wee fio kà síi: «Ǫ Maá, ká mu lá dà à wé, à ù yí le le lònbee na kà à yí mi. Ɛɛ ká búeé. 1 yí le ɪnén síi bío wé. Unén lé yía síi bío wé.»

40 O o bǐnía ɓuara mí nǐ-kenínia nùwá tǐn mu cǎn, á ɓueé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a. O o bía nǎn o Piere yi: «Ɛee minén, le lèèrè dà-kéní na mǐ fání mí yío yi á à fio làa mi lè bǐn mí yí dǎrna yí wó lon?»

41 Mí fání mí yío, á fio, bèra a na à mí yí zo mu bè-kora wéró yi. O nùpue síi wee wé vá mu bè-tente wéro yi, Ɛɛ ká ho pánká na ó o ò wé làa bú lé hǎ mia.»

42 O o Yeesu bǐnía wà mu cúa-ɲun nǐ, á vaá wee fio kà síi: «Ǫ Maá, hen ká le lònbee na kà yí dà máa dà 1 wán ká le yí yú mi, à unén lé fo síi bío pá wé.»

43 O o tǐn bǐnía ɓuara mí nǐ-kenínia cǎn, á ɓueé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a. Ba yí dǎrna yí fánía mí yío.

44 Mu cúa-tǐn nǐ, ó o bǐnía wà, á tǐn vaá flora mu bío dà-kéní mu.

45 Bún mǎn, ó o bǐnía ɓuara mí nǐ-kenínia cǎn, á ɓueé bía nǎn 6a yi: «Mi dǔma wee vǔnka le? Mi lorí, ho páahǔ dǎn. O *Nùpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérowá nǐ yi.

46 Mí hǐní wa lén. Yía á à dé mi ò na ɓueé dǎn.»

Ba wǐira a Yeesu

(Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53; Zǎn 18.2-11)

47 Páahǔ na ó o Yeesu wee bío yi, á bǐn ó o Zudaa ɓueé dǎn. O lé 6a nǐ-kenínia píru ɲun nǐ-kéní. Ba zǎamáa na bò làa wó á ɓuan há khà-túa lè há búaa. Lé le *Dónbeení yankarowá ɲúnása lè 6a *zúífúwa *nǐ-kǐa lé bán tonkaa 6a.

48 O Zudaa, yía á à dé o Yeesu mu á à na, á zéenia bío 6a zǎamáa á à zǔrnáa wo. O bía: «Ǫ hǐa vaá tɛɛnia nùpue na yi lè le kǎnbii, se wón lé yía mi wee cà, á 6a wáa wǐi wo.»

49 O o dɛɛnia wà ɓueé 6ó a Yeesu yi ò o bía nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, foó.» O o tɛɛnia wo yi lè le kǎnbii.

50 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Wàn bǎnlo, bío fo wà ɓueé wé hen, à ù wáa wé.» A bía ká wà ɓueé 6ó a yi, á wǐira a.

51 A bía wi là a Yeesu mu nǐ-kéní búí dò mí khà-tóní ò o hà le Dónbeení yankarowá ɲúhúso beení ton-sá nǐn-tǎní ɲikáahǔ kuío.

52 O o Yeesu wáa bía nǎn wo yi: «Dé ù khà-tóní mí lóoré yi. Lé bío á bia wee khuii há khà-túa ɓúenɓúen khíi hí làa há.

53 Fo yí zǔ ká 1 lá dà à ve 1 Maá le o ɓuee séení mi le? O o lá à dɛɛní ò tonka mí wáayi tonkarowá hǐn-táwá ká 6a po kuío píru ɲun le?†

54 Ɛɛ ká mu wó ká, á bío túara le Dónbeení bióní vǔahǔ yi á à wé kaka ɲii ò síráa? Mu bon, ho vǔahǔ mu yi á mu bía le lé ká síi á mu ko mu wéráa.»

55 Bún mǎn ó o Yeesu bía nǎn 6a zǎamáa yi: «Mi so lá ko mi ɓua khà-túa làa búaa ɓuee wǐiraa mi lòn nǐ-kánii le? Làa wizooní ɓúenɓúen ká 1 lá wee wé kɛɛní le *Dónbeení zǐ-beení yi á kàrán 6a nùpua á mí yí wǐira mi.

† 26:53 Ho wáayi tonkarowá hǐn-táwá kuío píru ɲun na bío bía ká á kuure dà-kéní wee yi hǐn-táwá muaaseé hèzln síi.

56 Ɛε ká b́n b́enb́en wó lée bèra a na, à le *Dónbeení jì-cúa fεεrowà b́o na 6a b́ía le Dónbeení b́ioní v́aht́ yì à j́ii sí.» A 6a nì-kenínia b́enb́en ẃa lùwa 6a día a.

Ba buan o Yeesu vannáa ho lándá t́iá fεεrowà ćn

(Maaki 14.53-65; Luki 22.54-55, 63-71; Zán 18.12-14, 19-23)

57 B́ía ẃira a Yeesu á buan wo vannáa 6a yankarowà j́úhúso na 6a le Kayiifu ćn. Lé b́n á ho *lándá b́io zéénilowa lè 6a *zuífùwa nì-ḱa kúaa mín wán yì.

58 O Piere khèra bò a Yeesu món fúaa o Kayiifu lún, á vaá zoó páania kará lè 6a parowà, á wee loí b́io mu h́a wéráa.

59 Ba yankarowà j́únása, lè ho lándá t́iá fεεrowà b́enb́en wee cà b́io 6a à kooníaa o Yeesu yì á à bè yì ì śinínaa o j́úhú á à na 6a à b́úe.

60 Ká 6a màhá yì yú b́io b́úí, hàrí b́io 6a núpua cèrèε pá ẃa 6uara 6ueé kooníaa o yì mí cúee. Mu véení, á núpua nùwá j́un b́úí

61 6uara 6ueé b́ía b́io ká: «O nni mu b́ía le mí dà à fio le Dónbeení zì-beení á à b́nì ì so h́a wizooní b́io t́n yì.»

62 A 6a yankarowà j́úhúso líí h́nən yòó đ́n ò o b́ía nən o Yeesu yì: «B́io 6a núpua mu wee b́io ù d́ání yì á fo le fo yì máa b́io d́εε b́úí yì le?»

63 O o Yeesu cèkè ò o đ́n. A 6a yankarowà j́úhúso ẃa b́ía nən wo yì: «Í wee fio fo, le Dónbeení na wi fεεε yèni yì, ká fo lé o *Krista, le Dónbeení Za, ù b́io mu na wən.»

64 O o Yeesu b́ía nən wo yì: «Lé fo b́ía mu. Le í mí ho t́iá na mia: A lá b́io ká wán, á mí ì mí a Núpue Za ká a kará le Dónbeení na dà mu b́io b́enb́en nín-t́ání.‡ Mí mún khií mí a ká a kará h́a dùndúio wán wá à 6uen.»§

65 A 6a yankarowà j́úhúso ẃa lèεkaa mí dà-źiní lè b́io mu v́a a yì dàkh́ina, ò o b́ía: «Lé le Dónbeení ó o là. Wa màkóo yáa ẃa ḿia sεérása yì. Mí j́á b́io ó o là lè le Dónbeení.

66 Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A 6a b́ía: «O wó khon, ó o ko ò o b́úe.»

67 A 6a wee ṕuiní mí j́insáni kúee o yahó wán, ká 6a a v́aa wo lè mí nún-ku. Ba b́úí wee fio o sáara,

68 ká 6a a b́io: «Ūnén Krista, ẃa zéení ýia v́ina fo làa wən.»

O Piere pá a Yeesu b́io

(Maaki 14.66-72; Luki 22.56-62; Zán 18.15-18, 25-27)

69 Hón páahú so yì, ò o Piere pá kará ho lún yì, á 6a yankarowà j́úhúso beení ton-sá h́aa nì-kéní v́a 6ueé bó a yì, á b́ía nən wo yì: «Ūnén mún lá wi là a Kalilee nni Yeesu.»

70 Ká a Piere màhá pá mu 6a núpua b́enb́en ýio yì, ò o b́ía: «B́io fo wee b́io ká á ínén yì zú.»

71 O o wá vaá đ́n ho lún zúaj́ii. O o ton-sá h́aa nì-kéní t́n mən wo, á wón b́ía làa b́ía wi b́n: «Ýia ká là a Nazarεete nni Yeesu lá páania wí.»

72 O o Piere t́n pá mu ò o b́aa: «O nni na ká a ínén yì zú.»

73 Mu dó mí yì ćinú, á b́ía b́n v́a 6ueé bó a Piere yì, á 6a b́ía nən wo yì: «Mu bon kénkén. Fo lé 6a nì-kéní b́úí. U b́ioní wee zéení mu.»

74 O o Piere wíokaa b́aa lè mí sòobéε á b́ía: «O nni na ká á í yì zú huúu.» Ho ṕàn-kéní mu yì, ó o kò-béε wá.

⁷⁵ O o Piere hácirí màhá b́nía ɓuara b́io ó o Yeesu b́ia nɔn wo yi wán: Sáni ò o kò-b́éé wá, b́n ká ùnén pá le fo yí zú mi á d́n há cúa-t́n. O o Piere ló, á lée wá búbùbù.

27

Ba ɓuan o Yeesu vannáa o Pilaate ćn
(Maaki 15.1; Luki 12.1; Zán 18.28)

¹ Le ýnbii búirri á le *Dónbeení yankarowà júnása, lè ɓa *zúífùwa nǐ-kía búenb́uen pánía wó le jii le mí ì na a Yeesu ɓa à ɓúe.

² A ɓa nɔn le jii le ɓa ca a, à ɓua varáa o *Pilaate ćn, ýia ho *Oroomu b́éé bará ho Zudee ḱhú j́hú wán.

O Zudaa húmú b́io
(Bè-wénia 1.18-19)

³ B́io ó o Zudaa, ýia dó a nɔn á mɔn ò o Yeesu ɓa siinia j́hú le mí ì ɓúe, ó o zúna le mí wó khon, ó o yilera yáara, ó o ɓuan le wén-h́aani ɓóni làa píru á b́nía ɓueé nɔn le Dónbeení yankarowà júnása lè ɓa nǐ-kía yi,

⁴ ò o b́ia: «Í ɓènt́n wó khon lé b́io á í nɔn ýia yí yáara d́e le ɓa ɓúe.» Ká bán màhá b́ia nɔn wo yi: «Á b́n ciran warén le? Unén lé ýia làa b́.»

⁵ O o Zudaa ḿina le wári kúaará le *Dónbeení zǐ-beení yi, ò o ló lée wá, á waá lù ho h́lóló zon.

⁶ Á le Dónbeení yankarowà júnása khuiira le wári, à ɓa b́ia: «Wa làndá yi, á dén wári so sii yí ko le kúee le Dónbeení zǐ-beení wári wán, lé b́io á le lé le cání wári.»

⁷ Á ɓa wáania tò, à ɓa yá ho ḿhú ɓúii na ɓa wee ve làa «Có-mí Ḿhú» làa de, á wó lè ɓa nǐ-h́ani núnii.

⁸ Lé b́n te b́io ɓa wee veráa ho ḿhú mu làa cání ḿhú hàri lòn zuia.

⁹ Á le *Dónbeení jǐ-cúa f́ero Zeremii b́io na ó o b́ia á jii súrú: «Ba khuiira le wén-h́aani ɓóni làa píru, dén na lé le wári na ó o *Isiraýe le nipomu héhaa là a yáamu

¹⁰ á yá là a có-mí ḿhú làa b́io ó o j́húso b́iaráa mu nɔn mi.»*

O Pilaate wee t́aka a Yeesu yi
(Maaki 15.2-5; Luki 23.2-5; Zán 18.29-38)

¹¹ B́io ɓa ɓuan o Yeesu vannáa o *Pilaate ćn, á wón t́ara a yi: «Lé ùnén lé ɓa *zúífùwa b́éé le?» O o Yeesu b́ia nɔn wo yi: «Fo b́ia mu.»

¹² B́n món, á b́io ɓa yankarowà júnása lè ɓa nǐ-kía wee kooni a yi, ó o yí b́ia d́e.

¹³ O o Pilaate wáa b́ia nɔn wo yi: «B́io ɓa wee b́io t́ jii búenb́uen á fo yí máa jí le?»

¹⁴ O o Yeesu yí b́ia d́e mu ɓúii dání yi. A mu wó a Pilaate coon dàkh́ina.

Ba stinia o Yeesu j́hú le mí ì ɓúe
(Maaki 15.6-15; Luki 23.13-25; Zán 18.39-40; 19.4-16)

¹⁵ Ho *Paaki sánú lée Paaki sánú diró yi, à ýia ho *Oroomu b́éé bará ho Zudee ḱhú j́hú wán à lén o kásó nǐ ɓúii día, ýia ɓa zámáa le o día.

¹⁶ Mu ù wé à kásó nǐ ɓúii wi b́n á yèni ló. Ba wee ve o làa [Yeesu] Barabaasi.

¹⁷ O o Pilaate wáa t́ara ɓa zámáa na kúaa mín wán yi: «Lé o yén á mi wi à í lén día? Lé o [Yeesu] Barabaasi lée táá lé o Yeesu na ɓa le *Krista?»

¹⁸ O Pilaate zú kénkén le ɓa dó a Yeesu nɔn mí yi lé b́io le yandee wi ɓa yi o b́io yi.

* 27:10 Mi loñ Zakari v́aht 11.12-13; Zeremii v́aht 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15

19 Pãahũ na ó o Pilaate wi le cítii fliníi lahó yi, á ɓàn háa le ɓa ɓuee bío ɓío kà na a yi: «Yí dé ũ jii o ñii mu ɓío ɓúii yi. Lé o yí wó yí khon. Ho tñàahũ, á ì ɓèntñn lò bon há kònkórá yi o ɓío yi.»

20 A le *Dónbeení yankarowá júnása lè ɓa *zúífùwa ñi-kía á bía ɓó ɓa zãamãa jũhũ, le ɓa fio o Barabaasi lén diaró ká ɓa ɓúe o Yeesu.

21 O o Pilaate lá le ɓióní ò o tũara ɓa yi: «Ba nũwã jũn na ká tñahũ, á lé o yén á mi le ì díá?» A ɓa bía ñon wo yi: «Díá a Barabaasi.»

22 O o Pilaate tũara ɓa yi: «Ká a Yeesu na ɓa le Krista á mi le ì wé kakarãa?» A ɓa ɓúenɓúen bía: «BúEE wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

23 A wón tũara ɓa yi: «Lée webio ó o wó khon yi?» A ɓa wíokaa wee bío pñpñn: «BúEE wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

24 Blo ó o Pilaate mɓn ò o yí dà bio ɓúii máa wé, á ɓa nũpua hoorà wíokaa wee dé wán, ó o lá mu jumu ò o sɛera mí níni ɓa zãamãa yahó ò o bía: «Ì ñii lò a ñii na ká ɓúeró ɓío yi.»

25 A ɓa zãamãa ɓúenɓúen bía: «Le o húmú bio sãnsá warén lè wa zãwa.»

26 O o Pilaate wãa léra a Barabaasi díá, ò o le ɓa ha a Yeesu lè há lábàani. O o ñon wo le ɓa ɓúEE ho kùrùwá wán.

Ba dásíwá wee zàarika a Yeesu yi

(Maaki 15.16-20; Luki 23.11; Zãn 19.2-3)

27 O Pilaate dásíwá ɓuan o Yeesu zonnãa le zì-beení lún yi, á ɓa von mí ñinzãwa na ká ɓúenɓúen á ɓa ɓueé kñía wo yi.

28-29 ɓío ɓa le mí ì zàarika a yi, á ɓa tɛra a sî-zínia, á ɓa zíníia wo lè ho kánɓun muhũ†. Ba tá ho jũhũ kírí lè há kíkara á yòò ɓò a jũhũ wán á wó là a bá-zãmu khònlúee, á ɓa dó le kãani o nín-tláni, á wee lii fãrá mí ñonkórjúná wán o yahó, ká ɓa a bío: «Zúífùwa bée, foó!» 30 Ba wee pũini mí jinsáni kúee o wán, á wee fé le kãani vñn là a jũhũ.

31 ɓío ɓa zàarika wo yi wó, á ɓa tɛra ho kánɓun muhũ, á ɓa ɓíníia zíníia wo là a kùrú sía, á ɓuan wo wá waá ɓúEE ho kùrùwá wán.

O Yeesu ɓa ɓúaa ho kùrùwá wán

(Maaki 15.21-32; Luki 23.26-43; Zãn 19.17-22)

32 ɓío ɓa zoó wee lé ho lóhó yi, á ɓa fò mín làa ñii ɓúii na ɓa le Simɓn. O wee lé ho Sírɛena lóhó yi. A ɓa dásíwá kíkãa wo yi le o fé o Yeesu kùrùwá pí.

33 ɓío ɓa waá dñn ho lahó na ɓa wee ve làa Kolokota, ɓñn kúará le «jũn-òòkúee lahó,»

34 á ɓa ñon ho *dívén na ɓa lúnkaa lè mu ɓío ɓúii na hɛɛ o Yeesu yi le o jũ. Ká a dindíio mu, ó o pá le mí máa jũ mu.

35 ɓío ɓa ɓúaa wo ho kùrùwá wán wó, á ɓa wó le jũn-síni ɓío á sankaarãa o sî-zínia,

36 á ɓa kará ɓín pan wo yi.

37 Ba tũara ɓío ñon ɓa síiníanaa o jũhũ ho penpenɛn wán á yòò ɓúaa o jũhũ yi: YIA KÁ LÉ O YEESU, ɓA ZUÍFÜWA BÉE.

38 Ñi-wanna nũwã jũn ɓa mún ɓúaa há kùrùwáwá wán là a Yeesu. O ñi-kéní wi là a nín-tláni, ó o ñi-kéní wi là a nín-káahó.

39 Ba nũpua na wee khíi làa ɓín wee kíɓon mí júná ká ɓa á là a,

40 ká ɓa a bío na a yi: «Ūnén na lá wi à ũ fio le *Dónbeení zì-beení á ɓíní so le ɓàn dà-veere há wizooni bío tñn yi, wãa fení ũten. Ká fo lé le Dónbeení Za, á ũ lé ho *kùrùwá wán lii.» 41 Hàrì le Dónbeení yankarowá, lè ho làndá ɓío zéenilowa, lè ɓa ñi-kía wee yáa mí jíní yi na a yi ká ɓa a bío:

† 27:28-29 Mi lorí Maaki vuhũ 15.17

42 «O fenía 6a 6úí, ò orén màhá yí dà máa fení mítén. O yí le mí lé o Isirayeele nípomu bée le? O o wáa lé ho kùrùwá wán líi, á wa à dé wa sía wo yí.

43 O dó mí síi le Dónbeení yí, á bía le mí lé le Dónbeení Za. Awa, ká le Dónbeení mu wa a, à le wáa fení a.»

44 Ba nì-wánna na 6a 6úaa há kùrùwáwá wán o nísáa mún wee là a làa bñn sii.

O Yeesu hùrun

(Maaki 15.33-47; Luki 23.44-56; Zàn 19.25-42)

45 Le wii yòo fàráló pàahù, á ho kshù búenbúen dñndñn wó le tìbírí, á míana fúuu fúaa le wi-háarè.

46 Le wi-háarè mu pàahù, ó o Yeesu bía bío ká pñnpñn: «Elii, Elii, lama sabatani?» (Bñn kúará le «wàn Dónbeení, wàn Dónbeení, fo pá mí día le we?»*)

47 A bía wi bñn nùwá yèn 6úí ná mu, á 6a bía: O wee ve o *Elii.

48 A 6a nì-kéní lùwa vaá lá le dèe 6úí na wee kùiní mu jumu 6ua, á 6ueé zlíra mu bè-jia yí, á can le 6úaaahiire yí yòó dá a Yeesu yí le o ju.

49 Ba 6úí bán bèn wee bío: «Mí día le wa lorí le o Elii 6ueé fení a le?»

50 O o Yeesu wíokaa wáamaa pñnpñn, ò o hùrun.

51 Hón pàahù so yí, á ho pñnsò-beení na zoó céra le Dónbeení zí-beení yí á yòó lèera mí tñahù líi ló. A ho tá dèkío, á há 6úaaará benkaa.

52 Há búráa jíní hénkaa, á le Dónbeení nùpua cèrèe 6úí na lá hùrun á vèera.

53 Ba ló há búráa yí, ó o Yeesu vèeró mñn, á 6a líí zon le Dónbeení lóhó Zeruzaleemu yí. A 6a nùpua cèrèe mñn 6a.

54 Á ho Oromu dásiwá jùhùso lè 6a dásiwá na lá pan o Yeesu yí á mñn ho tá dèkéró làa bío wó, á 6a zána dàkhína, á 6a wee bío: «O 6èntñn lá lé le le Dónbeení Za binbirí.»

55 Háawa cèrèe mún kera bñn, á khèra dñn wee lorí. Ba lé bía bò a Yeesu yí hári ho Kalilee yí, á wee sá na a yí.

56 Ba háawa mu tñahù ó o Makadala Mari, là a Zaaki là a Zozeefu 6àn nu Mari, là a Zebedee nùwá 6àn nu á wi yí.

57 Bío ho ziihù dñn, á ho Arimatee lóhó nii 6úí na lé o náfóró 6ànso á wà 6uara. O yèni 6a le Zozeefu. O mún lá lé o Yeesu nì-kenínia nì-kéní 6úí.

58 Wón lé yí wà vaá flora a Yeesu nì-hínmu o *Pilaate cñn. O o Pilaate le 6a día le o lá.

59 O o Zozeefu lá há, á bá lè ho pñnsò-finle,

60 á dó mí kùrú búure yí na ó o có ho 6úaaahó yí. O o bñinia le hue-beení á pon le jii, ò o wà.

61 Mu wee wé ò o Makadala Mari lè mí yèn-6ua Mari na so á kará sánsáa le búure.

Ba dásiwá pan o Yeesu búure yí

62 Mu tá na lée tñn, ho *Sabaa zoñ, á 6a yankarowá júnása, lè 6a *Farizíewa pánania van o Pilaate cñn,

63 á vaá bía nñn wo yí: «Cùkúso Pilaate, o sabín-fúaaalo mu bíoní 6úí á wa hácirí 6uara wán. Bio ó o ylo lá wi lua, ó o bía le mí húmú wizooní tñn zoñ ká mí ì vèe.

64 Cén na le jii le 6a pa le búure yí fúaa mu wizooní tñn níi, bèra a na ò o nì-kenínia yí 6uee lén o sánia ká 6a bío na 6a zámáa yí le o vèera. A dén sabéré so á à porí ño ho yahó.»

⁶⁵ O o Pilaate bía nɔn 6a yi: «Ba dásíwá na a pa le búure yi wi hen, nín-bía. Mi fé 6a à mi lén vaa pa le yi làa bío mi dà à wé làa bũ.»

⁶⁶ A 6a wáa wà vaá léra le búure mu paró bío yío. Le hue-beenĩ na pon le búure jii á 6a wíokaa pon kúinkúin, á bàrá 6a dásíwá le 6a pa le yi.

28

O Yeesu vèera

(*Maaki 16.1-10; Luki 24.1-12; Zán 20.1-10*)

¹ Ho dimaasi zòñ tá-tl̃a yi, ká ho *Sabaa khĩna, ó o Makadala Mari lè mí yèn-6ua Mari na so á wà van le búure wán.

² Yio 6ueé tl̃, á ho tá dèkíó lè mí pánká, ó o Núhũso Dónbeenĩ wáayi tonkaro 6úí yòó ló líí bínía le huee khíi bàrá á yòó kará wán.

³ O wee juiĩka lè ho vlohó juiĩkaró bío sii, á s̃l-z̃lnia ka p̃tiap̃tiap̃tia.

⁴ Ba parowá zána fúaa 6a wee zà, á ka lè 6a húrún.

⁵ A ho wáayi tonkaro lá le bíonĩ, ò o bía nɔn 6a hãawa yi: «Minén hãawa mu, mi yí z̃n. I zũ le mi wee cá a Yeesu, yía 6a búaa ho *kùrùwá wán.

⁶ O mía hen, o vèera làa bío ó o h̃a bíaráa mu. Mí 6uen 6uee loĩ ho lahó na ó o lá dũma yi.

⁷ Mi bánbá vaa bío na a nĩ-kenínia yi le o vèera. A bío ká wán, ó o dú 6a yahó van ho Kalilee k̃shũ, lé b̃n 6a vaá mi a yi. B̃n lé bío á ĩ lá wi á ĩ bío na mia.»

⁸ A 6a d̃enía b̃nía fúafúa ká 6a z̃nkaa, á 6a s̃la mún pá wan làa sòobéé, á lùwa vaá bía mu là a Yeesu nĩ-kenínia.

⁹ Yio 6ueé tl̃, ò o Yeesu wee s̃l 6a yahó, á bía làa ba: «Mi foó.» A 6a vá 6ueé 6ó a yi, á líí guan o zení yi á 6a 6úaanía wo.

¹⁰ O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Mi yí z̃n. Mi lén vaa bío na wán zàwa yi le 6a lén va ho Kalilee k̃shũ, lé b̃n 6a à mi mi yi.»

Ba dásíwá na lá pan o Yeesu búure yi j̃i-cúá

¹¹ Bío 6a hãawa wi ho w̃hũ wán wà, á 6a dásíwá nùwá ỹen 6úí na lá pan le búure yi 6̃en wà lion ho lóhó yi, á líí bía bío wó 6úen6úen nɔn 6a yankarowá j̃únása yi.

¹² Le *Dónbeenĩ yankarowá j̃únása kúaa mín wán lè 6a *nĩ-k̃la á w̃aanía tò, á 6a nɔn le wárí na boo 6a dásíwá yi,

¹³ á 6a bía nɔn 6a yi: «Mi bío le o nĩ-kenínia 6ueé j̃uaana a ho tá t̃lahũ ká mi dũma.

¹⁴ Hàrĩ ká a *Pilaate wó wó j̃á mu, á wa à z̃urí bío wa à bío á à 6úeráa o j̃uhũ, á mi j̃úná á à lè.»

¹⁵ A 6a parowá fó le wárí, á 6a wó làa bío 6a bíaráa mu nɔn 6a yi. A mu b̃nberá fò h̃a lùu 6úen6úen 6a *z̃uífùwa c̃n á 6ueé 6ó ho zuia yi.

O Yeesu zéenia m̃ten lè mí nĩ-kenínia

(*Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49; Zán 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8*)

¹⁶ Ba nĩ-kenínia píurú dòn wà van ho Kalilee k̃shũ, le 6úe-za na ó o Yeesu zéenia làa ba wán.

¹⁷ Bío 6a m̃n wo, á 6a 6úaanía wo, ká 6a 6úí wi 6a t̃lahũ pá titikaa.

¹⁸ O o Yeesu vá 6uara, ò o bía nɔn 6a yi: «Mu bío 6úen6úen wéró ho wáayi lè ho tá wán á le Dónbeenĩ nɔn pánká m̃i.

¹⁹ Mi wáa lén va h̃a síwá nùpua 6úen6úen c̃n, á vaa wé 6a lè 1 nĩ-kenínia. Mi bátizé 6a o Maá là a Za lè le Dónbeenĩ Hácírĩ yèni yi.

²⁰ Mi kàrán 6a à 6a wé bè bǐo 6úen6úen na á ĩ henía nɔn mia yi. Mi zǔn mu, ĩ ì kerí làa mia hã wizooní 6úen6úen yi fúaa ho dímjǎá véró.»

Le Dónbeení bin-tente vūahú na ó o **Maaki** túara

Vūahú túaró jūhú

O Maaki hía wee bè là a Piere là a Poole, á wee séení 6a le Dónbeení tonló yi (Bè-wénia 13.5; Koloosisa 4.10; Piere nín-yání 5.13). O Maaki vūahú wee zéení le o Yeesu lé le Dónbeení Za na yú ho pánká mu bío búenbúen wán (Maaki 1.1; 15.39).

Bío ó o Zán na hía wee bátizé 6a núpua á 6uara 6ueé wiokaaráa ho wōhú ká là a Yeesu, lé bún ó o Maaki nín-yání túara mí vūahú yi. O mún zéénia bío ó o Yeesu 6uara 6ueé bátizéararáa o Zán cón làa bío ó o Satáni khàráa wo lorína bío (Maaki 1.1-13).

Bío ó o Yeesu von lè mí nī-keninia, làa bío ó o wó, bún búenbúen ó o Maaki túara mí vūahú yi (Maaki 1.14-10.52).

O Yeesu fèra bíá bío va á wé o yi ho Zeruzalεmu yi á nōn mí nī-keninia yi. Ká 6a màhà yí zūrina a bioní mu kúará (Maaki 8.31; 9.30-32; 10.32-34).

Pāahú na ó o Yeesu wee zo ho Zeruzalεmu yi, á 6a zāamāa dó ho cùkú beení wo yi. Ká 6a *zúifùwa ya-díwá bán pá a bío (Maaki 11-13). O Maaki vūahú véení, ó o zéénia o Yeesu húmú là a vèeró bío (Maaki 14-16).

Le Dónbeení tonkaa o Zán Batiisi

(Matiye 3.1-12; Luki 3.1-9, 15-17; Zán 1.19-28)

¹ Dío ká lé le bin-tente, dío wee zéení le Dónbeení Za Yeesu *Krista bío jūhú búenbí

² làa bío le Dónbeení bíá mí jī-cúa fεero *Ezayii vūahú yi:

«Ī ì tonka ĩ tonkaro

o ò dí ũ yahó á 6ueé wioka ũ wōhú.*

³ Nii 6úí wee bío pónpón le dùure yi ká síi:

«Mí wioka hó wōhú ká a Nūhúso ò 6uen.

Mí muin ho wōhú na o ò bè.†»

⁴ A lé bún mu 6èn wórāa. O nīi 6úí na 6a le Zán hía wi le dùure yi, á bío ká lé bío ó o wee bue: «Mí 6uen à ĩ bátizé mia, lé bún á à zéení le mí khú mu bè-kora wéró yi, á bò le Dónbeení yi, á le è sén mí bè-kora á à díá.»

⁵ Ho Zudee kōhú núpua lè ho Zeruzalεmu lóhósa búenbúen wee lé 6uen o cón. Ba wee zéení mí bè-kora 6a núpua yahó, ò o Zán bátizé 6a ho Zurudēn muhú yi.

⁶ O Zán dà-zínii tá là a cón-júmúkú varà, á ku-cēénii wó lè ho sāahú. O bè-dínii lé 6a hawà lè há sò-kía sòró.

⁷ Bío ká lé bío ó o hía wee bue na 6a zāamāa yi: «Núpue 6úí wi ĩ món wà a 6uen, wón po mí. ĩ yáá yí ko là a nakāa tenló húúu.

⁸ Inén bátizéra mia lè mu jumu yi, ká arén wón khii bátizé mia lè le Dónbeení Hácírí.»

O Yeesu bátεmú là a kúará lénló bío

(Matiye 3.13-17; 4.1-11; Luki 3.21-22; 4.1-13)

⁹ O Yeesu wáa ló ho Kalilee kōhú lóhó na 6a le Nazarεete yi á van o Zán cón, á wón bátizéra a ho Zurudēn muhú yi.

* 1:2 Mí lorí Malasii vūahú 3.1 † 1:3 Mí lorí Ezayii vūahú 40.3

10 O Yeesu zoo léenfi mu jumuyi, ó o mɔn ho wáayi à ho jii héra lè mí pànká, á le Dónbeení Hácírí lion lòn háponi o wán.

11 A mu tãmu búí sá já ho wáayi, á bía: «Fo lé 1 Za na á ì bò 1 tàká wán, ù bío sí mi.»

12 Bún mɔn á le Dónbeení Hácírí dɛɛnía jàana a vannáa le dùure yi.

13 O wó há wizoóní búará-jun bín. Lé hón pàahú so búenbúen ó o Satáni khà a yi loína. O kera 6a najuwà òhú bín á bío ó o màkóo wi yi, á ho wáayi tonkarowà wee wé na a yi.

*O Yeesu von 6a ce-pawà nùwá nda
(Matiye 4.12-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)*

14 O Zán dérò ho kàsó yi mɔn, ó o Yeesu wà van ho Kalilee kòhú á vaá wee bue le Dónbeení bín-tente na 6a nùpua yi.

15 O wee bío na 6a yi: «Ho pàahú jii tun, le *Dónbeení bɛɛní bueé 6ó. Mi khi mu bè-kora wérò yi à bè le Dónbeení yi, à mi tà le bín-tente bío.»

16 Bío ó o Yeesu híá bá ho Kalilee vù-beení jii wà, ó o vaá mɔn 6a ce-pawà nùwá jun. Ba lé o Simɔn lè mín za Andere. Ba wee yénní mí zùán dé mu jumuyi.

17 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi buee bè mi, á ì wé á 6a nùpua lé bíá mi wé è yí á à 6ua à buennáa 1 cón làa bío mi wee paráa 6a cewà bío síi.»

18 A 6a dɛɛnía kúará mí zùánwà à 6a bò là a Yeesu wà.

19 O Yeesu dá vá van mí yahó, ó o mɔn o nni búí na 6a le Zebedee zàwa, o Zaaki lè mín za Zán à 6a wi mí woohú yi wee wíoka mí zùánwà.

20 O o Yeesu dɛɛnía von 6a, á 6a ló díá mín maá Zebedee lè 6a ton-sáwá ho woohú yi, á 6a bò là a Yeesu wà.

*O nni na ó o cíná wee beé lò
(Luki 4.31-37)*

21 O Yeesu lè mí nǐ-kenínia wà van ho *Kapɛɛnayuumu lóhó yi. Ba *zúífúwa vùnló wizonle na 6a le *Sabaa zòñ ó o zon 6a kàránlò zli yi, á zoó wee kàrán 6a.

22 A bía já a bíoní wó coon làa sòobɛ. Lé bío ó o yí kàránna 6a nùpua lè ho *làndá bío zéenílowa bío síi. Orén wó mu lè ho pànká na le Dónbeení nɔn wo yi.

23 Mu pàahú mí bɛɛre yi, à bún ò o nni búí na ó o cíná wi yi bueé zon 6a zúífúwa kàránlò zli yi, á bía pónpón:

24 «Nazareete nni Yeesu! Lée webio á ù wà bueé cà wa cón hen? Fo 6uara wa yáaró bío yi lée? Ba le 1 yí zú fo le? Ùnén lé yia lé le Dónbeení nùpue na le tonkaa.»

25 O o Yeesu nàmakaa wo yi: «Wé tété. Lé o nni mu yi lònbió.»

26 O o cíná zèkéra a nni lè ho pànká, ò o ló a yi ká a wáamaa pónpón.

27 A 6a nùpua wó coon dàkhína, fúaa 6a wee bío mín yi: «Éee! Bío kà lée webio? Ho lée kàránlò finle na pànká wi. Hàrì 6a cínáwa ó o nùpue mu wee na le jii yi, à 6a wé bío ó o wi à 6a wé.»

28 O o Yeesu yèni dɛɛnía ló fùafùaa ho Kalilee kòhú búenbúen yi.

*O Yeesu wéera 6a vánvárowà cèrɛ
(Matiye 8.14-17; Luki 4.38-41)*

29 Bún mɔn ó o Yeesu ló 6a *zúífúwa kàránlò zli á bò mín là a Zaaki là a Zán á térénná van o Simɔn là a Andere bân zli.

30 Mu wó ò o Simɔn bân hio háa wi le dãmu dɛɛ yi, lé bío le tɛɛní wee zèé wo. O Yeesu buee dɛɛní á 6a bía a bío làa wo.

³¹ O o Yeesu vá vaá d̄n o ɲúhú yi, ò o líí fù à níí yi hóoníà làa wo, á le t̄en̄í kh̄f̄ina ó o d̄en̄íà h̄n̄on n̄on ho d̄n̄l̄ó 6a yi.

³² Le wii zoró món, ho tá yuuní,^{*} á 6a n̄upua buan mi v̄ánvárowà làa bíà 6a c̄n̄áwa wi yi búenb̄úen buararáa o Yeesu c̄n̄.

³³ Ho lóhó ɲipomu búenb̄úen ló 6ueé kúaa mín wán le zli z̄uajii.

³⁴ O Yeesu w̄éera 6a n̄upua c̄èr̄è na mu v̄ámú lè mi síwà lá wee beé lò, á mún ɲon 6a c̄n̄áwa c̄èr̄è léra bíà 6a wi yi. O yí máa díà à 6a c̄n̄áwa mu bío, lé bío 6a z̄ú a síí.

(Luki 4.42-44)

³⁵ Mu tá na lée t̄an ȳinb̄ii bùir̄ii, ká ho tá ka ȳúii, ó o Yeesu h̄n̄on le zli yi, á wà lò ho lóhó món le lùe búí na á n̄upue mía yi, á lée wee flo le Dónbeen̄i ȳ b̄n̄.

³⁶ O o Sim̄on lè mi n̄inzawa ló lée wee cà a.

³⁷ Bío 6a vaá yú a, á 6a bíà n̄on wo yi: «Loñ, 6a n̄upua búenb̄úen wee cà fo.»

³⁸ Ká a Yeesu m̄ah̄á bíà n̄on 6a yi: «Mi wa lén va h̄á lórà na b̄amakaa yi. I mún ko à ĩ vaa bue le b̄in-tente b̄n̄, lé bío á b̄n̄ lé 1 6uenl̄ó ɲúh̄.»

³⁹ O o w̄aa h̄n̄on tò ho Kalilee k̄sh̄ú búenb̄úen yi wà, á wee bue le Dónbeen̄i bíon̄ na 6a n̄upua yi 6a *z̄uíf̄uwa k̄ar̄ánl̄ó z̄l̄n̄ yi, á mún wee ɲa 6a c̄n̄áwa lén bíà 6a wi yi.

O Yeesu w̄éera a búeré búí

(Matiye 8.1-4; Luki 5.12-16)

⁴⁰ *Búeré búí wà buara a Yeesu c̄n̄, á 6ueé líí f̄ará mí n̄onk̄ɔɲúná wán ò o wee yanka a k̄a síí: «Fo dà à w̄é mi ká fo tà.»

⁴¹ O o ɲii mak̄ar̄í buan o Yeesu yi dàkh̄f̄ina. O o líí bò mi níí o wán ò o bíà n̄on wo yi: «Í tà mu, w̄aa wa.»

⁴² O o búeré s̄aah̄ú d̄en̄íà b̄n̄íà se d̄n̄.

⁴³ O o Yeesu le o lén, ò o hen̄íà bío ká n̄on wo yi:

⁴⁴ «H̄áyà. Blo wó foñ á ũ yí bío le n̄upue ɲí. Ká ũ m̄ah̄á vaa z̄eení ũten lè le *Dónbeen̄i yankaro. A ũ mún wé mu h̄amu bío na ó o *M̄oyiize bò le 6a wé wé mu d̄án̄ yi, à 6a búenb̄úen z̄ūñ ká ũ wan bío bon.»

⁴⁵ Ká bío ó o ɲii mu wà ó o wee ȳenyéní bío wó a yi h̄á lùà búenb̄úen yi. Lé b̄n̄ n̄on ó o Yeesu yí máa tà zo lóhó à n̄upue mi, ò o wee kh̄en̄ k̄en̄í ho donk̄lah̄ú lùe búí na á n̄upue mía yi. A 6a n̄upua wee lé lùà búenb̄úen yi à buen o c̄n̄.

2

O Yeesu w̄éera a mùamúa á mún séra a bè-kora díà

(Matiye 9.1-8; Luki 5.17-26)

¹ Wizooni bío ȳen b̄n̄ món, ó o Yeesu b̄n̄íà buara ho *Kap̄eyayuumu. A 6a ɲá a s̄á le o wi le zli yi.

² A 6a z̄āam̄aa 6ueé f̄o mín bùir̄íb̄uir̄í á lùe yí ká, h̄ar̄i ho z̄uajii. O o Yeesu wee z̄eení le Dónbeen̄i bíon̄ na 6a yi.

³ A 6a n̄upua n̄uw̄a ȳen búí vaá ló wee buen. Ba n̄uw̄a náa 6a t̄lah̄ú buan o mùamúa.

^{*} 1:32 Ho Sabaa ɲúh̄ú wee wé 6úa ho ȳez̄úmá zoñ z̄l̄ih̄ú à vaa vé ho t̄b̄ír̄i zoñ le wii zoró p̄aah̄. Lé b̄n̄ n̄on á 6a bíar̄aa hen le 6a n̄upua pan le wii líi zoró á wee buar̄aa mí v̄ánvárowà 6uenn̄aa o Yeesu c̄n̄, lé bío 6a lá yí dà máa wé mu le wisoni yi ho Sabaa bío yi.

⁴ Ká 6a mǎhá yí dà máa zoó bàrá a o Yeesu yahó 6a nùpua booró bǐo yi. A 6a yòò kara ho lòho sánsáa hen na ó o Yeesu wi yi. Lé hón kǎhǔ so á 6a dó a mùàmúá yi lè há hǔni á liiníá ká a dǔma mí dǎmu dɛɛ wán.

⁵ Bǐo ó o Yeesu mǎn bǐo 6a dóráa mí sía wo yi, ó o bǐa nǎn o mùàmúá mu yi: «wán bǐnlo, ũ bè-kora séra díá.»

⁶ A ho *lándá bǐo zéénílowa na wi bǐn wee bǐo mí yiwa.

⁷ «O nùpue mu wee bǐo ká síi le we? O wee mǎnǐ mǐten lè le Dónbeenǐ. Lée wée dà à sɛn mu bè-kora á à díá ká mu yínǎn lè Dónbeenǐ mí dòn.»

⁸ O o Yeesu dɛɛnía zǔna 6a yilera ó o bǐa nǎn 6a yi: «Lée webio nǎn á há yilera na ká síi wiráa mia?»

⁹ Lé mu yén bǐoró wayi? Lé á bǐo na a mùàmúá yi le o bè-kora séra díá lée, táá lé á bǐo na a yi le o hǐnǐ lá mí dǎmu dɛɛ ò o varáka?

¹⁰ Ká 1 mǎhá wí á mí zǔnǐ na lé o *Nùpue Za yú ho pǎnká ho tá wán à sɛnnáa mu bè-kora díá.» O o wáa bǐa bǐo ká nǎn o mùàmúá yi:

¹¹ «Le 1 bǐo mu na foñ, lii hǐnǐ, lá ũ dǎmu dɛɛ á ũ khí6o.»

¹² Mǐ lahó yi ó o nǐi mu dɛɛnía hǐnǎn yòó dǐn, á líi lá mí dǎmu dɛɛ ò o lée wá ká 6a búenbúen dǐn wee loñ. A 6a búenbúen wó coon mu bǐo yi. A 6a wee khòonǐ le Dónbeenǐ ká síi: «Bǐo ká bǎn síi wa dǐn yí mǎn hùúu.»

O Yeesu ɓuara 6a bè-kora wérowà bǐo yi

(Matiye 9.9-13; Luki 5.27-32)

¹³ O Yeesu yeremáa van lè ho Kalilee vǔ-beenǐ jii. A 6a zǎamáa wee buen ò o kǎrán 6a.

¹⁴ O wee khǐí, ó o mǎn o nǐi ɓúí na 6a le Alifée za Levii ká a kará mí tonló lùe yi, á wee fé ho lǎnpó. O o Yeesu bǐa nǎn wo yi: «Hǐnǐ bè mǐ.» O o Levii líi hǐnǎn bó a yi.

¹⁵ O Levii von o Yeesu lè ho dǐnló mí zii. Ho *lǎnpó féwá lè 6a nǐ-kora cɛ̀ɛɛ wi ho dǐnló mu dǐinǐ lá a Yeesu lè mí nǐ-kenínia. Mu bon. Ba nùpua cɛ̀ɛɛ na hía wee bè làa wo lè bǎn nùpua so síi.

¹⁶ Ho *lándá bǐo zéénílowa na lé 6a *Farizǐewa kuure nùpua ɓúí á mǎn ò o Yeesu wee dí lè 6a nǐ-kora lè ho lǎnpó féwá, á 6a bǐa nǎn o nǐ-kenínia yi: «Lée webio nǎn ó o wee dírǎa làa bǎn nùpua so síi?»

¹⁷ O o Yeesu já bǐo 6a bǐa, ó o bǐa nǎn 6a yi: «Héyǐi! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cá tǐni bǎnsó dǎnǐ le? Bùeé. Ba vǎnvárowà lé bǐa wee wé cá a dǎnǐ. Inén yí ɓuara bǐa wee leéka le mí térénná bǐo yi dé. Bǐa zǔ le mí lé 6a bè-kora wérowà lé bǐa á ǐ ɓuara bǐo yi.»

Mu bè-kǐa lè mu bè-fla wi mǐn jǐnǎd yi

(Matiye 9.14-17; Luki 5.33-39)

¹⁸ Wizonle ɓúí ó o Zǎn Batiisi nǐ-kenínia lè 6a *Farizǐewa nǐ-kenínia lù mí jǐnǐ. A 6a nùpua ɓúí wá bueé tǔara a Yeesu yi: «Lée webio nǎn ó o Zǎn Batiisi nǐ-kenínia lè 6a Farizǐewa nǐ-kenínia wee lí mí jǐnǐ à ũnén nǐ-kenínia bèn yí máa wé mu?»

¹⁹ O o Yeesu bǐa nǎn 6a yi: «Mí wee leéka le bǐa 6a von mu yaamu sǎnú díró yi á 6a so dà a bǐo le 6a lí mí jǐnǐ ká a há-fla bǎn bǎa làa ba wi mǐn wán le? Bǐn yí dà máa wé.»

²⁰ ɛɛ ká pǎahǔ ɓúí khǐi dá, ó o há-fla bǎn bǎa 6a à lén 6a tǎhǔ, bǐn ká 6a mǎhá wé é lí mí jǐnǐ.

²¹ «Nùpue máa lá nǐn-ké-finle bǐo ɓúí máa la làa báká kǐnle. Lé bǐo ká a wó mu, á le nǐn-ké-finle á à wíoka à lèe ho.»

²² Lãa bũn sii, á nùpue máa kúee *dívén fla sũmàni-kla yi. Lé bïo ká a kúaa ho bĩn, ká ho hĩa wee za, á hã à nãma. A ho dívén lè hã sũmàniwa á à páanĩ ì yáa. Ho dívén fla ko ho kúee hã sũmàni-fla yi.»

*O Yeesu wee zéeni ho Sabaa bïo ya-binbiri
(Matiye 12.1-8; Luki 6.1-5)*

²³ Ho *Sabaa búii zoñ ká a Yeesu wee kãa hã mana búii yi, ó o nĩ-keninia wee khé ho dĩnló ho wõhũ nĩsání à là.

²⁴ A 6a *Farizíewa wee bío là a Yeesu. «Loñ, lée webio nòn á ù nĩ-keninia wee sárãa ho Sabaa zoñ ká wa lándá jnõñ hò mu?»

²⁵⁻²⁶ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Bíó ó o *Daviide yánkaa wó á mi dĩn yi káránna yí mòn le? Mu wó le *Dónbeenĩ yankarowá jũhũso beenĩ Abiataare pãahũ. O Daviide lè mí ninzáwa á le hĩni hĩa dà á 6a yí yú bío 6a à dí. O orén mí bæere zon le Dónbeenĩ zii yí á zoó lá le Dónbeenĩ hãmu búurú là, ò o mún buan ho búii lée nòn mí ninzáwa yi, ká le Dónbeenĩ yankarowá mí dòn lé bíá jnõñ lá ko 6a wé là ho làa bío ho lándá bõráa mu.»*

²⁷ O o Yeesu pá bĩnia bíá nòn 6a yi: «Ho Sabaa bàrá ò o nùpue bío we se, ká nùpue yí léra Sabaa bío yi.

²⁸ Lé bũn nòn ó o Nùpue Za á ho Sabaa bío mún wi níi yi.»

3

*O Yeesu wéera a nii na bàhó hũrun
(Matiye 12.9-14; Luki 6.6-11)*

¹ Bũn món ó o Yeesu bĩnia van 6a *zúifùwa káránlò zii yi. Mu zoñ à nii búii wi bĩn á bàhó hũrun.

² A 6a *Farizíewa na wi bĩn bò mí yĩo o Yeesu wán le mí ì loñ ká a wéé o nii mu ho *Sabaa zoñ, lé bío 6a wi 6a zéeni a Yeesu mu wékheró bío.

³ O o Yeesu bíá nòn o nii na bàhó hũrun yi: «Lii hĩni 6uee lée dĩn 6a nùpua búenbúen yahó le 6a mi fo.»

⁴ Bũn món ó o Yeesu tũara bíá wi bĩn yi: «Wa lándá yi á lé mu yén ó o nùpue ko ò o wé ho Sabaa zoñ? Lée bè-tente lée, táá lée bè-kohó? Lé ho kání a nùpue lée, táá lé ho díá ò o hí?» A bíá wi bĩn yí bíá dèe.

⁵ O o Yeesu loĩna 6a búenbúen yi khii fò lè le sí-çfilè. O mún yi wee vá lè mí sòobéé bío 6a yiwa tunka bío yi. Ó o wãa bíá nòn o nii yi: «Hóoní ù bàhó.» O o nii hóonia ho á ho dèenia wan.

⁶ A 6a Farizíewa fó mín à 6a ló á dèenia lée kúaa mín wán là a *Heroode kuure nùpua, à 6a wee loñ bío 6a à wé á à búerãa o Yeesu.

Ba zãamãa wee lé buen o Yeesu cõn

⁷⁻⁸ O Yeesu lè mí nĩ-keninia wá van ho Kalilee vũ-beeni jii á 6a minka zãamãa bò a yi. Ba nùpua mu búii ló ho Kalilee kãhũ yi. Ba búii ló ho Zudee kãhũ lóhó na 6a le Zeruzalæmu yi, lè ho kãhũ mu lórã búii yi mún. Ba búii ló ho Idumæe kãhũ yi, lè ho Zurudên muhũ món. Ba búii ló hã ló-zawa na bãmakaa ho Tiire lè ho Sidõn lórã yi. Bán zãamã-kúii so hĩa wee buen o Yeesu cõn, lé bío 6a jã bío ó o wee wé búenbúen.

⁹ O o Yeesu wãa le mí nĩ-keninia 6ua ho woohũ búii buennãa bèra a na ká 6a zãamãa hĩa wee hénka a, ò o zo hon.

¹⁰ Mu bon. Bíó ó o wee wéé 6a nùpua cèrèè ká sii, á bíá mu vãmú wee beé lò wee jãa mín o wán, bèra à na ò o yí 6a túii yi.

* 2:25-26 Mi loñ Samuwele nin-yání vùahũ 21.1-7

¹¹ Ba nùpua na 6a cínáwa wi yi ká 6a sansan m̀on o Yeesu, á 6a lé lùiorá tá, á wé wáamaka ká 6a à bío: «Fo lé le Dónbeení Za.»

¹² Ká a Yeesu m̀ahá wee hení mu na 6a yi le 6a yi bá mí bío na nùpua yi.

O Yeesu hueekaa mí tonkarowà pírú ñun
(Matiye 10.1-4; Luki 6.12-16)

¹³ B́n m̀on ó o Yeesu yòora le 6úee 6úí wán, ò o von 6a nùpua 6úí á 6a 6ueé yòora a c̀n.

¹⁴ O o hueekaa 6a pírú ñun 6a t́ahú á có yèni làa tonkarowà. O hueekaa 6a á 6a k̀ri m̀n wán làa wo ò o wé tonka á 6a bue le Dónbeení bío.

¹⁵ O m̀n ǹon ho pànká 6a yi á 6a wé ña le 6a cínáwa lén bía 6a wi yi.

¹⁶ B́a ó o hueekaa yènnáa lé h́a ká:

O Sim̀on, ýa ó o có yèni làa Piere.

¹⁷ O Zaaki le m̀n za Zán na lé o Zebedee zàwa. O Yeesu có 6a yèni làa

BuaneZeesi, b́n kúará le «nùpua na ka lòn viohó na wee nàmaka.*»

¹⁸ O Andere, o Filiipu là a Baatelemii,

o Matiye là a Toma,

o Zaaki na lé o Alifee za,

o Tade, o Sim̀on na lé 6a Zelootewa† kuure nùpua ǹ-kení.

¹⁹ O Zúdaa Isikariote na khíi dé o Yeesu mí zúkusa níi yi.

O Yeesu dànló yi ló Satáni c̀n
(Matiye 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10)

²⁰ B́n m̀on ó o Yeesu b́nía 6ueé lion le zli yi. A 6a minka zámáa t́n 6ueé fò m̀n fúaa o Yeesu le mí ǹ-kenínia yáa yí yú p̀ahú máa díraa.

²¹ Bío á b̀n nùwá ña mu, á 6a ló wà 6ueé fé o, á 6a wee bío le o ñúhú mía b́n.

²² Ho *lándá bío zéeniłowa na ló ho Zeruzalemu yi 6uara b́n bán 6èn wee bío: «Mu lé 6a cínáwa ñúhúso na 6a le *Belezebuule‡ lé ýa wi o yi. Lé wón ǹon ho pànká wo yi ó o dà wee ñanáa 6a cínáwa lén bía 6a wi yi.»

²³ O o Yeesu wáa von 6a wee bíoráa le h́a wàhio: «O *Satáni yí dà máa ña mí ninzàwa cínáwa.

²⁴ Ká k̀hú dà-kení nùpua h́a wee fi m̀n yi, se hón k̀hú so máa va yahó.

²⁵ Ká zli-ñúhú dà-kení nùpua h́a wee fi m̀n yi, á hón zli-ñúhú so máa va yahó.

²⁶ Ká a Satáni h́a wee fi le mí ninzàwa cínáwa, ká a b́eni sankaa, ó o pànká máa va yahó ká ho ò yáa.

²⁷ Nii woon yí dà máa zo pànká b̀nso zli á máa zoó khuii o níi bío ká a yí can o pànká b̀nso mu yí vó. Ká a m̀ahá can wo vó, ó o zoó khuii o zli bío 6úenb́en á à lénnaa.

²⁸ Le 1 mí ho t́iá na mia: Ba nùpua bè-kora le 6a b́n-kora na 6a à bío le Dónbeení dání yi 6úenb́en á le Dónbeení dà khíi s̀n ñ dia á à na 6a yi.

²⁹ Ká ýa m̀ahá khíi bía le b́n-kohó á leéra le Dónbeení Háciri yi, wón bío á le Dónbeení máa s̀n máa día máa mi hùúu. Mu ù ñi á ñúhú yi f́eee.»

³⁰ O Yeesu bía ká síi ǹon 6a yi, lé bío 6a wee bío le o cíná wi o yi.

O Yeesu b̀n nùwá binbiri
(Matiye 12.46-50; Luki 8.19-21)

* 3:17 Ba zúifùwa c̀n, ó o nùpue na ka lòn viohó na wee nàmaka lé o nùpue na sli khúaa. † 3:18 Mi loñ Matiye vùahú 10.4 ‡ 3:22 Mi loñ Matiye vùahú 10.25

³¹ Bío ó o Yeesu bân nu lè bân zàwa wáa 6ueé dôn, á 6a lée đĩn ho khũuhũ, á 6a tonkaa o 6úí le wón zoo ve o.

³² Ba nùpua na kará kńńa o Yeesu yi boo, à bũn à yĩ 6a tonkaa 6ueé wee bío lãa wo: «Loń, mĩn nu lè mĩn zàwa [lè mĩn hĩnni] wee cà fo, 6a lée wi ho khũuhũ.»

³³ O o Yeesu bía: «Lé o yén lé wàn nu? A wàn zàwa lé 6a yén?»

³⁴ O o lońna bía kará kńńa wo yi khii fò, ò o bía: «Mi loń! Wàn nu lè wàn zàwa wi hen.

³⁵ Lé bío á yĩa wee wé le Dónbeenĩ sli bío se wón lé wàn za, tàá wàn hĩnló, tàá wàn nu.»

4

O đĩro wãhiire

(Matiye 13.1-9; Luki 8.4-8)

¹ O Yeesu đĩn wíokaa wee kárán 6a nùpua ho Kalilee vũ-beenĩ jii. Ba minka zãamãa kńńa wo yi, ó o wó san zon ho woohũ á zoó kará. Ho woohũ mu wi mu jumu yi, ká 6a zãamãa bán lée wi le 6ón6óore yi mu jumu jii.

² O hĩa wee wã hã wãhio à káránnaa 6a nùpua lãa bío cèrèè. Bío ká lé bío ó o káránna lãa ba:

³ «Mi tántá mì jikõnna. Nii 6úí ló van mí mõhũ yi, á wã vaá dé mí bè-dã.

⁴ Bío ó o wee dé mu, á mu 6úí lion ho wãhũ nĩsãní, á 6a jĩnzàwa sèekaa bũn vã.

⁵ Mu 6úí lion ho 6úaa hó na le đĩn wi wán ká le yí lí, á mu dèenía ló, lé bío le đĩn yí boo bĩn.

⁶ Bío le wii jã mu lè mí sòobèè, á mu hon, lé bío mu naní yí zon ho tá yi sese.

⁷ Mu 6úí lion hen na hã kíkara bía héra yi, á mu ló, á hõn kíkara so hĩnõn yòó pã mu, á mu yí yú bía hũúu.

⁸ Mu 6úí bũn lion ho tá na se yi, á mu ló, á yòó dõn, á yú hã bía 6óni lãa píru píru, 6úará-đĩn đĩn, khĩmãni khĩmãni.»

⁹ Bũn món ó o bía nõn 6a yi: «Yĩa wee jí bío, à wón jí bío bía sese.»

O Yeesu wãhio wãrõ jũhũ

(Matiye 13.10-17; Luki 8.9-10)

¹⁰ Bío ó o Yeesu pãanía wi lãa bía yí máa tà lé o món là a nĩ-keninia píru jũn, á 6a flora a le o zéeni hã wãhio mu kúará lãa mí.

¹¹ O o bía nõn 6a yi: «*Le Dónbeenĩ bèenĩ bío na kúará lá đĩn yí zũ á minén yú zũna. Ká 6a nĩ-vio wee jí mu bío 6úen6úen lòn wãhio.

¹² Lé bũn nõn

«á 6a lé 6a nùpua na yĩo wi

ká 6a yí máa mì sese.

Ba mún wee jí mu bío,

ká 6a yí máa zũn mu 6àn kúará binbirĩ.

Ká bũn mía se 6a lá á à yèrè má à 6uen le Dónbeenĩ cñ,

á dén lá à sèn ñ díá á à na 6a yi.»*

O Yeesu zéenia o đĩro wãhiire kúará

(Matiye 13.18-23; Luki 8.11-15)

¹³ Bũn món ó o Yeesu bía nõn 6a yi: «Ká le wãhiire na ká 6àn kúará á mì yí zũ, á mì ì wé kaka á à zũrnãa hã wãhio 6úen6úen na ká 6àn kúaráwa?

¹⁴ Le Dónbeenĩ bionĩ ká lè mu bè-dã na ó o đĩro wee dé.

* 4:12 Mi loń Ezayii vùahũ 6.9-10

¹⁵ Ba nùpua 6úi ka lè ho wāhū nīsānī na le bionī lion yi. Hen ká 6a ná le Dónbeenī bionī, ò o Satāni dēenī lén le 6a yiwa.

¹⁶ Ba 6úi ka lè ho 6úaa hó na le tñn wi wán ká le yí lí. Hen ká 6a ná le Dónbeenī bionī, à 6a tà le yi, à zámaka le bio yi.

¹⁷ Ká 6a máhā yí máa tà à le bionī mu wii 6a sese à va yahó. Ká le lònbee, tàá ho kúará lénló yú 6a le Dónbeenī bionī bio yi, à 6a dēenī pí le Dónbeenī bio.

¹⁸ Ba 6úi ka lè ho tá na á hā kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba ná le Dónbeenī bionī,

¹⁹ ɛɛ ká ho yíró bio yilera, lè ho nāfóró símu na wee vīnī 6a nùpua, lè mu biowa síwá cērɛɛ na 6a nùpua sía wee vá yi, bún wee wii 6a, à hè le bionī mu à le máa dān dēɛ 6úi wé.

²⁰ Ba 6úi bēn ka lè ho tá na se bio. Ba wee jí le Dónbeenī bionī à tà le yi. Bán ka lòn dīnló na yòò ton, á ho 6úi yú hā bia 6óní làa píru píru, 6úará-tñn tñn, khīmāni khīmāni.»

Le fntānī wāhiire

(Luki 8.16-18)

²¹ Bún mōn ó o Yeesu bīnīa bía nōn 6a yi: «O 6úi so wee wé dé fntānī à bīnī lá láahó bún yi le? Tàá 6ānso so wee wé dé le zoo bārā kàtà tá le? Bùeé. Ba wé dé le bārā hen na le ko le bārā yi.

²² Mu bio na sànkāa 6úen6úen khii mi. A bio sà yi 6úen6úen bio khii zūn.

²³ Yia wee jí bio, à 6ānso jí bio bía sese.»

²⁴ O Yeesu pá bīnīa bía bio ká nōn 6a yi: «Mi wé jí bio wee bio na mia sese. Le wíló dēɛ na mi wee mōnzá lè mu bio, lé dén 6ān síi á le Dónbeenī á à mōnzá lè mí bio á à wíoka à bè mu 6úi wán á à na mia.

²⁵ Lé bio á yia bio wi á le è bīnī ì na mu 6úi wo yi á à bè mu wán. Ká yia dēɛ 6úi mía, á hārī mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mí cón, á le pá à fé.»

Bio mu bè-dīnii wee wé wé dānda 6ān wāhiire

²⁶ O Yeesu tñn bīnīa bía: «*Le Dónbeenī bēenī bio 6onmín làa bio ká: Nii 6úi dó mí bè-dà mí mōhū yi.

²⁷ O wee da à lée sīn làa wizoonī. Hón pāahū so ká hā bia wee hāa à yòò lé ká a yí zū bio mu wee wéráa.

²⁸ Ho tá mīten wee wé à mu bio na dó à lé, à wé mí mùunī, à te, à kúee mí yio.

²⁹ Ká ho dīnló hīa bon, á láró dōn, ò o mōhū 6ānso dēenī lá mí khónle ká a khè ho.»

Ho mútāádè vīndɛɛ bɛɛre wāhiire

(Matiye 13.31-32; Luki 13.18-19)

³⁰ Bún mōn ó o Yeesu tñn pá bīnīa bía: «Lé mu yén á wa dà à tée lè le Dónbeenī bēenī? Lé le wāhiire yén á wa à dīn wán á à zéenínáa le bēenī mu bio?

³¹ Mu bio dà à tée lè le vīndɛɛ na 6a le mútāádè 6ān bɛɛre. Le ka cīnū á po hā bia 6úen6úen na ho dīmīná yi.

³² Ká 6a dù le à le lé, à dá poñ ho zen-6uahó bè-vānii 6úen6úen, à lakara kēn á tārò wé, à 6a pínzāwa wé dān tá mí lenna yi.»

(Matiye 13.34-35)

³³ Lé ká síi ó o Yeesu hīa wee wārāa hā wāhio cērɛɛ làa hīa ká 6ān síi bio, à zéenínáa le Dónbeenī bionī na 6a nùpua yi. O hīa wee kārán 6a à héha làa bio á bia wee jí a cón dà à zūrnáa hā kúará.

³⁴ O hĩa máa wé bío lè 6a zãamáa ká a yí máa wà wàhio. Ká pãahũ na ó orén lè mí nĩ-kenínia wi mí dòn, ò o zéeni há kúará na bán yi.

*O Yeesu dńta ho pinpiró
(Matiye 8.23-27; Luki 8.22-25)*

³⁵ Mu nònzoñ mí beere zĩhũ, ó o Yeesu bía nòn mí nĩ-kenínia yi: «Mi wa khí lè ho vũ-beenĩ món.»

³⁶ A 6a wáa wà día 6a zãamáa. Ho woohũ na ó o Yeesu lá wi yi lé hĩa ó o nĩ-kenínia zon làa wo á 6a wà. Há wonna búii mún sùaráa yi làa ba.

³⁷ Cúa-yen à ho pinpi-beenĩ hĩnòn wee và, á mu jumu wee yànbónka zo ho woohũ. Lónbio à ho yòó wee sí lè mu jumu.

³⁸ Mu wee wé ò o Yeesu líi dũma ho woohũ fĩkshũ sá mí jũhũ á mu dãmu ó. O o nĩ-kenínia sńia wo á bía nòn wo yi: «Núhũso, wa à hí. Mu so lée bío na yí ciran fo lée?» ³⁹ O o Yeesu sńa nãmakaa ho pinpiró yi, ò o bía nòn ho vũ-beenĩ jumu yi: «Wé tété.» A ho pinpiró dẽnĩa dń. A mu búenbúen wó tété.

⁴⁰ O o Yeesu bía nòn mí nĩ-kenínia yi: «Lée webio nòn á mi zãnanáa? A lé minén pá dńi yí dó mí sĩa miĩ lon?»

⁴¹ Ká bío 6a zãna dàkhĩna, á 6a wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén sĩa ká? Hãri ho pinpiró lè mu jumu ó o bíaráa, á mu pá bò a bíoni yi.»

5

*O Yeesu nòn 6a cńáwa léra o nĩi búii yi
(Matiye 8.28-34; Luki 8.26-39)*

¹ Bũn món á 6a wà khii dñn ho Kalilee vũ-beenĩ món ho Zerasaa* kshũ yi.

² Bio ó o zoó ló ho woohũ yi lée wee dń, à bũn ò o nĩi búii ló 6a nĩ-hĩa nũnii† á wee sí a yahó. O cńá búii wi o nĩi mu yi á wee beé o ló.

³ O wee cãa 6a nĩ-hĩa nũnii. Nùpue yí dà máa bĩnĩ máa ca a làa dèe woon, hãri lè há zúakúariwà.

⁴ Põnna cèrèe 6a can wo lè há zúakúariwà. Ká a màhá wee wé khòo há zúakúariwà, à háaka há cianĩ na wi o zenĩ yi. Pánká bãnsò na dà a bío wón mĩa.

⁵ Fúuu lè há wizoonĩ, ká lé 6a nĩ-hĩa nũnii lè há búaa ó o wi yi, á wee wãamaka ká a hũaa mĩten bóonĩka yi lè há huua.

⁶ O nĩi mu khèra mòn o Yeesu ó o lùwa buara á buée líi búrá a tá

⁷ ò o wee bío bío ká pñpñ: «Dónbeenĩ na wi mu bío búenbúen jũhũ wán Za Yeesu! Lée webio fo lon làa mi? Sábéré, 1 wee yanka fo le Dónbeenĩ yèni yi, yí yáa 1 bío.»

⁸ O bía bũn, lé bío ó o Yeesu wee kíká a cńá na wi o yi le o lé.

⁹ O o Yeesu tũara a yi: «Û yèni 6a le we?» O o bía: «Í yèni 6a le Zãamáa, lé bío wa boo.»

¹⁰ O o wee yanka a le o yí ja mí lén ho kshũ mu yi.

¹¹ Mu wee wé à nòn bùe-òohũ búii wee dí le búee nĩsání.

¹² A 6a cńáwa mu yankaa o Yeesu ká: «Na ho wshũ wen le wa vaa zo 6a nòn búenĩ na ká yi.»

¹³ O o Yeesu nòn mu wshũ 6a yi. A 6a cńáwa mu ló a nĩi yi á vaá zon 6a nòn búenĩ yi. A 6a búenbúen yòó lùwa le búee wán á kũenkãa líi zon ho vũ-beenĩ yi á hũrun. Ba á yí lòn muaseé jũn sĩa.

* **5:1** Ho Zerasaa lé há Lórã Bio Pírũ kshũ ló-beenĩ. Le Dónbeenĩ bíonĩ vñna búii yi á ho Kadaraa lé ho Zekesa lórã lé hĩa bío bía. † **5:2** Ba zúifũwa búráa lé warén búráa yĩnóñ dà-kénĩ. Ba fũ wee wé cé mí búráa há 6ó-leeera yi kũia. Lé hñn búráa so sĩa ó o khéero ló yi guararãa o Yeesu cñ.

14 A bía lá wee pa 6a lùwa vaá bía mu nɔn bía wi mí manawà yi, á bía mu nɔn bía wi ho lóhó yi. A 6a nùpua ló wà 6ueé loń bío wó.

15 Bío 6a 6ueé dɔn hen na ó o Yeesu wi yi, á 6a mɔn o nni na 6a minka cínáwa lá wi yi, ò o wó mí nĩ-tente á zá mí sía kará, á 6a zána.

16 A bía mu wó yío yi lá bío wó a nni na 6a cínáwa lá wi yi làa bío wó 6a nònbùeéni yi á fɛera nɔn bía ló 6uaraka yi.

17 A 6a wee yanka a Yeesu le o sáberé ò o lén díá mí.

18 Páahú na ó o Yeesu bínía wà yóó zo ho woohú yi, ó o nni na yú mítén 6a cínáwa nni yi yankaa wo le o díá le mí bè làa wo.

19 O o Yeesu pá ò o bía nɔn wo yi: «Bíni va mĩn zli á vaa bío ũ makári na ó o Nuhúso zúfna, làa bío ó o wó nɔn foń 6uénbúen à na 6a nùpua yi.»

20 O o nni mu 6èn wáa wà á tò há Lóra Bío Pírú kshú yi ká a wee yényení bío 6uénbúen na ó o Yeesu wó nɔn wo yi. A bía 6uénbúen na já mu á mu wó coon dákhlína.

O Zayirusi hnló là a hda 6úi weéró bío

(Matiye 9.18-26; Luki 8.40-56)

21 Bún món ó o Yeesu zon ho woohú, á yèrémáa khú ho vū-beení món, hen na ó o ló yi 6uararáa. A 6a minka zámáa 6ueé klnía wo yi ká a wi mu jumu jii.

22 Hón páahú so yi à bún 6a *zúífùwa káránló zli ya-dí 6úi na yèni 6a le Zayirusi 6ueé dɔn. Bío ó o 6ueé 6ó a Yeesu yi ó o líí 6úrá á tá,

23 á wee 6ón6óni á kà sii: «Ī hnló máa fen, 1 wee fio fo, sáberé à ũ 6uee bè ũ nni o wán ò o ló fá.»

24 O o Yeesu wáa hò làa wo á 6a wà. A 6a minka nùpua 6ura hò a yi.

25 Háa 6úi wi 6a tshú á wee mí mí seeró féeé á dɔn há lúlúio píru jnun à ho máa fi.‡

26 O lò bon làa sòobéé le tñi 6ànsowá nini yi, á nni bío 6uénbúen wó. Ká a màhá pá yí yú mítén. O vámú yáá wiokaa wee dé wán.

27 O hãa mu hãa já a Yeesu bío, lé bún nɔn ó o 6ueé zon 6a zámáa yi, á jàana zoó 6o a Yeesu yi, á túaa o dà-zínii yi là a món.

28 O lá wee bío bío kà mí yi: «Hen ká 1 dàrina túaa o dà-zínii yi, á ĩ wa.»

29 Bío ó o 6èn yú zoó túaa o dà-zínii yi, ó o seeró deenia đñ, ó o zúna mu mí sánia yi le mí wan.

30 Mí lahó yi, ó o Yeesu zúna le pánká 6úi ló mí yi, ó o yèrémáa đñ 6a zámáa yi ò o túara: «Lée wée túaa 1 dà-zínii yi?»

31 O o nĩ-keninia bía nɔn wo yi: «Fo yí mɔn bío 6a nùpua 6uraráa foń á wee jàa mín le? A ũ pá wee túa le lée wée túaa foń.»

32 Ká a Yeesu wi ò o zún yia wó mu, ó o wee loń mí nísáa yi.

33 O o hãa zána, ó o wee zà, lé bío ó o zú bío wó a yi. O o wà 6ueé líí 6úrá a Yeesu tá, ò o fɛera bío mu wóràa 6uénbúen nɔn wo yi.

34 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wán hnló, bío fo dó ũ sli mií, lé bún weéra fo. Wáa lén, vaa yí héerá. Fo wan mu vóràa.»

35 Bío ó o Yeesu wee bío kà sii á bún 6a tonkarowá 6úi ló a Zayirusi zli nɔn o món á 6ueé wee bío làa wo: «Ū hnló wáa húrun. Fo tñ pa à seé o nĩ-káránlo le?»

36 Ká a Yeesu màhá yí lońna lè 6a cón ò o bía nɔn o Zayirusi yi: «Yí titika, dé ũ sli mií.»

37 O Yeesu yí tà le nùpue lèení mí ká mu yínóń o Piere là a Zaaki lè mín za Zán.

‡ 5:25 Mí loń Levii nùwá vùahú 15.25-33

³⁸ Bío ó o vaá dñn o Zayiruusi mu zli, ó o Yeesu mñn bío le lùe kánkáa dñnnáa. Ba nùpua wee wá pñnpñpñ.

³⁹ O o Yeesu yòó zon le zli yi ò o bía nñn 6a yi: «Lée webio te hñn minka kánkáa so. Lée webio nñn mí wee wáráa ká síi? O hñzo-za mu yí húrun, o lée yía na dñma.»

⁴⁰ A 6a wee zùarika a yi. O o wáa le 6a búenbúen lé, ò o fó a hñzo-za 6àn maá lè 6àn nu lè mí nñ-keninia nùwá tñn á zonnáa hen na ó o hñzo-za wí yi.

⁴¹ O o líí fù a nùí yi ò o bía: «Talita kumi.» (Bñn kúará le «hñzo-za, le 1 bío mu na foñ, líí hñní»).

⁴² O o hñzo-za dñnia líí hñnñn wee varáka. O teró lúlúio yú píru jñn. Bío 6a mñn mu ká síi á 6a wó coon dàkhíina.

⁴³ Ká a Yeesu máhã henía mu nñn 6a yi le 6a yí bío mu le nùpue jí. O o bñnia bía le 6a na mu bío wo yi le o dí.

6

Ho Nazaréete lóhósa yi tà a Yeesu bío (Matiye 13.53-58; Luki 4.16-30)

¹ Bñn mñn ó o Yeesu ló hñn lahó so yi á wà van ho lóhó na ó o dñn yi. O o nñ-keninia bò làa wó.

² Bío ho Sabaa dñn ó o zoó kàráanna 6a nùpua 6a *zúifùwa kàránló zli yi. Ba minka nùpua na jí a bioní á wó coon dàkhíina. A 6a wee bío: «Bío ká búenbúen ó o yú wen? O bè-zúrímíní lè mu yéréké biowa na ó o wee wé ó o yú wen?»

³ Yínñí orén lé o búen-khèero le? A 6àn nu yínñí o Mari le? O Zaaki là a Zozee là a Zude là a Simñn, bán so yínñí 6àn zàwa le? A 6àn hñnni làa wen yi wi mín wán hen le? Lé bñn nñn á 6a yí táráa o Yeesu bío.

⁴ Ká a Yeesu máhã bía nñn 6a yi: «Le *Dónbeení jí-cúa fεero wé yí le kñnbii lùu búenbúen yi. Ká 6àn kùrú lóhó mí bεere nùpua, lè 6àn temínlowá lè 6àn zí-jñhñ nùpua bán máa wé kñnbi o.»

⁵ O Yeesu yí wó yéréké bío bñn, ká mu yínñí 6a vánvárowá nùwá yen na ó o bò mí níní wán á wεéra.

⁶ Bío 6a yí dó mí sía wo yi á wó a coon.

O Yeesu tonkaa mí nñ-keninia lè 6a nùwá jñn jñn (Matiye 10.5-15; Luki 9.1-6)

Bñn mñn ó o Yeesu tò há lórá na bámakaa bñn yi, á wee kàrán 6a nùpua.

⁷ O von mí nñ-keninia píru jñn á wee tonka lè 6a nùwá jñn jñn. O nñn ho dàriló 6a yi, á 6a wé kíkánáa 6a cínáwa yi,

⁸ á bía bío ká nñn 6a yi: «Mí yí 6ua dεε à láráa ho wñhñ ká mu yínñí le bñn-za mí dñn. Mí yí 6ua bè-dínií, táá puure. Mí yáá pá yí 6ua wáí.

⁹ Mí zí há nakáa ká a 6úí yí 6ua báká 6úí à séení hía ó o zá.»

¹⁰ O o bñnia bía: «Mí wé vaá zon lóhó lée lóhó yi, à le zli na mí làara yi lé bñn à mí kεení yi fúaa mí léró ho lóhó mu yi.

¹¹ Ká lóhó na sa wé pá le mí máa làa mí wán, táá ká 6a pá le mí máa jí mí cñn, ká mi wee lé ho yi, à mí púaa mí zení khñnkhñní kúia bñn.* A bñn ñ zéení làa bán le 6a wó khon.»

¹² A 6a 6èn wá dñn jí so wán, á vaá wee hée bue mu na 6a nùpua yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá.

* 6:11 Mí lorí Matiye vñahñ 10.14

¹³ Ba cínáwa cèrèe 6a wee ja lén bía 6a wi yi, á mún wee khîi ho jíló lè 6a vánvárowà cèrèe, à wéé 6a.

O Zán Batiisi búeró bío
(Matiye 14.1-12; Luki 9.7-9)

¹⁴ Bún ñ wé ò o bée *Heroode† ja a Yeesu bío, lé bío ó o yèni ló há lùà búenbúen yi. Ba núpua búii wee bío le lé o Zán Batiisi á vèera, le lé bún non ó o dà mu yéréké bío wee wéráa.

¹⁵ Ká 6a búii bán bèn wee bío le mu lé o *Elii. Ba búii yáá bèn wee bío le mu lé le *Dónbeení ja-cúa fèerowà na yáania ní-kéní.

¹⁶ Bío ó o Heroode ja mu ká, ó o le éee! Le o Zán Batiisi na mínén non le jii 6a kúio jùhú lé wón bínía vèera le.

¹⁷⁻²⁰ Bío ká lé bío mu wóràa: O Heroode háa fó mín za Filiipu‡ bán háa Herodiade yan. O o Zán bía non wo yi: «Mín za bán háa á fo yí ko à ù fé ya.» § Bío ó o Herodiade ja mu ó o sli cá a Zán yi, á wi ò o cá a búeró yahó ká a máhá yí dáina mu yí wó, lé bío ó o Heroode mu fù wee hézón o Zán. O zú le o lée ní-tente na bío sá le Dónbeení yi, ó o bènfin fù pan o bío. Hen ká a wee jí a bíoní, ò o máa zúri bío o ò wé sese, ò o jañ pá wa a bíoní jíló. Ká bún pá yí hò bío ó o non le jii á 6a wíira a Zán mu can dó ho kàsó yí, á wééraràa o Herodiade sli.

²¹ A nonzòñ na ó o Heroode mu teró wizonle bánbáa buéé dñn yi, ó o Herodiade wáa hò bún yi á wóràa bío ó o lá wee leéka. Mu zòñ ó o Heroode wó ho sñn-beení ò o von mí béení ní-beera, á von 6a dásiwá júnása le ho Kalilee kshú bá-zàwa.

²² Mu zòñ ó o Herodiade hínló á wà zon hen na 6a wee dí ho sánú yi, á zoó yon. O o bío wééra a Heroode làa bía ó o von sli. O o Heroode wáa bía non o hínzoró yi: «Bíó fo le fo ò cá à ù zéeni, á ì na mu foñ.»

²³ Fúaa o háa baa á bía bío ká: «Bíó búenbúen na á fo le fo o cá á ì ì na foñ, hàri mu wé í béení bán sanká màní, á ì pá à na mu foñ.»

²⁴ O o hínzoró wáa wá lée túara mín nu yi: «Lé mu yén á ì ko à ì bío le o *Heroode na mii coon?» Á wón bía non mí hínló yi: «Lén zo o bío le o Zán Batiisi jùhú lé háa ò o na foñ.»

²⁵ O o hínzoró dèeníá yèrémáa bánbáa zon o bée cón á zoó bía bío ká non wo yi: «O Zán Batiisi jùhú lé háa à ù wáa dé ho lenbuen yi na miñ.»

²⁶ O o bée sánía búenbúen yòò tò. Ká a máhá yí wi ò o pí bía ó o von yahó bío ó o baa bío yi.

²⁷ Mí laho yi ó o dèeníá tonkaa mí dásí ní-kéní, á non le jii yi le o vaa kúii o Zán Batiisi jùhú bua buennáa. O o dásí nñi wá van ho kàsó zii yi, á vaá kúio o Zán Batiisi jùhú,

²⁸ á dó ho lenbuen yi á buéé non o hínzoró yi, á wón buan vaá non mín nu yi.

²⁹ Bío ó o Zán Batiisi ní-kenínia ja mu, á 6a buéé lá a vaá nùuna.

O Yeesu diinta 6a minka zdamáa
(Matiye 14.13-21; Luki 9.10-17; Zán 6.1-14)

³⁰ Ba tonkarowá vaá bínía buara a Yeesu cón, á buéé fèera bío 6a wó làa bío 6a kàrána búenbúen lé 6a núpua á non wo yi.

† **6:14** O Heroode na 6a bía bío hen lé o Heroode Antipaasi. ‡ **6:17-20** O Filiipu na 6a bía bío hen lé yia háa wi ho Oroomu lóhó yi. Wón wi mí dòn lá a Filiipu na fàrá ho Zezaaree lóhó. O Heroode háa fó bán háa yan ká a yio wi lua. § **6:17-20** Mi loñ Levii nùwá vùahú (Lévitique) 18.16

³¹ Ba nùpua na wee buen ká 6a bíni lén á boo dà, fúaa o Yeesu lè mi tonkarowá yí yú ho páahú máa díráa. Lé bñn nòn ó o bíaráa bío ká nòn 6a yi: «Mi buen le wa khèn lé á mi lée yí vñrñ cñnú.»

³² A barén mí dòn wáa zon ho woohú á khèra ló van hen na á nùpue mía yi.

³³ Ká nùpua cèrèè màhá mòn 6a lénlò, á zūna 6a. A 6a lóka há lórá búenbúen yi á òuniá dú a Yeesu lè mí tonkarowá yahó van ho lahó mu yi.

³⁴ Bío ó o Yeesu zoó ló ho woohú yi, ó o mòn 6a minka zāamāa. A 6a makárí buan wo yi, lé bío 6a bonmín lòn pia na paro mía. O o wáa káránna 6a làa bío cèrèè.

³⁵ Bío le wii wee tè, ó o Yeesu nñ-kenínia vá bueé bó a yi á bía nòn wo yi: «Le wii tò, á hen na wa wi yi, á nùpue mía yi.»

³⁶ Bío le 6a nùpua mu lén va há manawá lè há lórá na sùarākaa hen, á vaa yá mu bío dí.»

³⁷ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Minén miten na mu bè-dínii 6a yi.» A 6a bía nòn wo yi: «Háí wa vaa yá wén-hāani* khíá-jun búurú buee na 6a yi, á hon pá máa yí 6a.»

³⁸ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mi vaa lorí le lée búurú bío yèn ká mi cñn.» Bío 6a van buara, á 6a bía nòn wo yi: «Lée búurú bi-zāwa bío hònú làa cezāwa bùaa jun.» ³⁹ O o Yeesu wáa nòn le jii mí nñ-kenínia yi le 6a sanká 6a nùpua le 6a kèení lè mi kuio le jñ-sio wán.

⁴⁰ A 6a kará lè mí kuio. Ba búí lé ho khímàni khímàni, 6a búí lé ho búarā-jun làa píurú píurú.

⁴¹ O o Yeesu wáa fó ho búurú bi-zāwa bío hònú lè 6a cezāwa bùaa jun buan, ò o hóonia mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o dó le Dónbeení bārāká, ò o cèekaa ho nòn mí nñ-kenínia yi le 6a sanká na 6a nùpua yi. O mún sankaa 6a cezāwa bùaa jun nòn 6a búenbúen yi.

⁴² Ba lè mi nñ-kéní kéní yú dú á sù.

⁴³ Ho búurú lè 6a cezāwa na là ká á 6a nñ-kenínia khuiira, á mu sú há sákíwá píurú jun.

⁴⁴ Bía dú mu, á 6a báawa mí dòn á yú ho muaaseé hònú.

*O Yeesu wee varáka ho vñ-beení junu wán
(Matiye 14.22-33; Zán 6.15-21)*

⁴⁵ Bñn món ó o Yeesu dèeníá kíkāa mí nñ-kenínia yi le 6a zo ho woohú á dí mí yahó khí ho vñ-beení món lè ho Betesayidaa lóhó cñn, ká minén ñ na ho wñhú 6a zāamāa yí á 6a á 6oka.

⁴⁶ Bío 6a saawaa mín yi vó, ó o vaá yòora le búee búí wán á wá yòó fio le Dónbeení yi.

⁴⁷ Ho tá á à bío le mí ì hí, á bñn ho woohú na ó o nñ-kenínia zon á zoó wi ho vñ-beení sli yi. O o Yeesu mí dòn lée ðñ le bónbóore yi.

⁴⁸ O o mòn ó o nñ-kenínia lò wee be lè ho woohú paró, lé bío ho pinpiró wee sí 6a yahó. Há tá-tía yi, ó o Yeesu wee varáka mu junu wán á má 6a, á wá vaá nikhí 6a.

⁴⁹ Bío 6a mòn wo ò o wee varáka mu junu wán, á 6a wee leéka le o lée nñ-hñnbóní. A 6a wee wāamaka.

⁵⁰ Ba búenbúen á yía yi mòn wo mía. A 6a zónkaa dàkhíina. Ká a Yeesu dèeníá bía làa ba: «Mi hení mi sía, mu lé ínén, mi yí zón bío.»

⁵¹ O o yòó zon ho woohú yi làa ba, á ho pinpiró ðñ. O o nñ-kenínia wó coon dàkhíina.

* **6:37** Le wén-hñnló dà-kéní wee yí o nùpue nñ-kéní wizon-kùure sámú sááníi.

⁵² Ba yí zūna mu yéréké bïo na ó o wó lè ho búurú àn kúará, lé bïo 6a tun mí yiwa.

⁵³ Ba káa ho vū-beenī khīi dān ho lahó na 6a le Zenezareete kōhū, á 6a can mí woohū mu jumu jii.

⁵⁴ Bïo 6a zoó ló ho woohū yí á 6a núpua na mōn o Yeesu dēenia zūna a,

⁵⁵ á 6a hēera bía a bïo. A 6a núpua wee lé lùà búenbúen yi á 6a mí vánvárowà ká 6a wi mí dāmu s̄la wán, à varáa o cōn hen na 6a wee jí le o wi yi.

⁵⁶ Lùà búenbúen na ó o Yeesu wee va yi, hā ló-zàwa lè hā ló-beera lè hā manawà, á 6a núpua wee 6ua mí vánvárowà à varáa ho fēmínlò lara yi ká 6a yanka a le o díá le 6a tūiika a dà-znii ji-káa yi. A bía wee yí le tūii yi, bán búenbúen wee wa.

7

O Yeesu lè 6a Farizéwa wee wāni (Matiye 15.1-9)

¹ Ba *Farizéwa lè ho *lándá bïo zéenilowa nùwā yēn búi na ló ho Zeruzalemu yi, á 6ueé kúaa mín wán kńía o Yeesu yi.

² Ba lońna mōn ò o ni-kenínia búi wee dí à 6a yí s̄era mí níni á yí ceérarāa mítēn lāa bïo ho lándá bōráa mu.

³ Mu bon, 6a Farizéwa lè 6a *zúifūwa búenbúen á wee bè ho lándá na á àn maáwá zéenia nōn 6a yi. Ba máa wé dí ká 6a yí s̄era mí níni sese.

⁴ Ká 6a vaá ló ho yáwá yi á 6a máa dí ká 6a yí s̄era mítēn. *Lándáwá c̄èrèè na 6a yú mín maáwá cōn á 6a wee bè yi: Hā jūuníi s̄la, lè hā dūuná lè hā bánámáwá, bïo na á hā ko à hā wé s̄erāa.

⁵ A 6a Farizéwa lè ho lándá bïo zéenilowa wāa tūara a Yeesu yi: «Lée webio nōn á ū ni-kenínia yí máa bēráa ho kāránlò na á wán maáwá nōn wēn yi, á wee dí ká 6a níni yí s̄era lāa bïo ho lándá bōráa mu?»

⁶ O o Yeesu wāa bía nōn 6a yi: «Ni-khāwa yēn! O *Ezayii tūiá s̄l mí wán pāahū na ó o f̄era le *Dónbeenī ji-cúa na ká mi dāní yi. Bïo ká lé bïo ó o hīa tūara:

«Ba núpua na ká wee 6ūaaní mi lè mí jini,

ká 6a yiwa yi, á 6a khèra lāa mi.

⁷ Le 6ūaaní na 6a wee na mī jūhū mía.

Lé bïo 6a núpua lándáwá

lé hīa 6a wee kārán lāa mín.*»

⁸ O o Yeesu bínía bía: «Le Dónbeenī lándáwá á mi wee p̄l díá, ká mi bè 6a núpua kāránlò yi.»

⁹ O o pá bínía bía: «Bïo mi p̄l le Dónbeenī lándáwá à mi bò mín kùrú lándáwá yi lée bïo na se mi cōn sá!

¹⁰ Mu bon. O *Mōyizee bía: «K̄nbi mīn maá lè mīn nu.»† Mu mún bía: «Yīa bía khon mín maá táá mīn nu dāní yi, wón ko lāa búeró.»‡

¹¹ Ká minén bán wee kārán 6a núpua le ká núpue bía nōn mín maá yi táá mīn nu yi le mí níi bïo na mí lá ko à mí séení lāa wo lée Koroban. (Būn kúará le hāmu na bïo s̄a le Dónbeenī yi.)

¹² Se mi nōn le níi wo yi ò o yí séení mín maá táá mīn nu.

* **7:7** Mi loń Ezayii vūahū 9.13 † **7:10** Mi loń Léró (Exode) vūahū 20.12; Lándá zéenilò (Deutéronome) vūahū 5.16 ‡ **7:10** Mi loń Léró (Exode) vūahū 21.17; Levii nùwá (Lévitique) vūahū 20.9

13 Ká mi wee wé kà sii se lé le Dónbeenĩ biónĩ òn báhée á mi wee lén le wán lè mi kùrú làndáwá na mi wee zéení làa mín. Bũn òn síiwá cèrèe á mi wee wé.»

Mu bio na wee tií o nùpue
(Matiye 15.10-20)

14 Bũn mún ó o Yeesu von òn zãamáa á bía nòn yi: «Mi búenbúen jí bío kà á zúrĩ kúará:

15 Bío ó o nùpue wee dí, bũn òn woon yí máa tí wo. Bío wee lé o sli yi, bũn lè bío wee wé tí wo.

16 [Yía wee jí bío à wón jí bío bía sese.]»

17 Bío ó o Yeesu wà dí òn zãamáa ó o vaá zon le zli yi, ó o nĩ-kenínia zoó wee túa wo yi lè le wáhiire mu òn kúará.

18 Ó o bía nòn òn yi: «Minén mún yí zũ mu biowa mu yara le? Mi yí zũ le bío ó o nùpue wee dí òn woon yí máa tí wo le?»

19 Mu yí máa zo a sli yi, ká mu wee zo a píohó yi ò o bínĩ lée ní kúia.» Ó Yeesu wee zéení làa hõn biónĩ so le ho òn ló búenbúen dà wee dí. §

20 Ó o bínĩ bía: «Bío wee lé o nùpue sli yi lè bío wee tí wo.

21 Lè bío ó o nùpue sli lè bín á há yile-kora wee lé yi á dé o ho há-fénlò lè ho bá-fénlò lè mí síiwá yi, lè ho kònlò lè le nĩ-búee yi.

22 Há wee na ò o wé o bá-fé táá o há-fé, à sli wé vá òn nùpua biowa yi, à wé o nĩ-súmú, à wé khà òn nùpua vínĩ. Ó yí bío na ò o wé. Le yandee wee kèĩ wo yi. Ó wé yáa òn nùpua yèni, à wé búaanĩ miten, à wé o bõnbú.

23 Bũn biowa so búenbúen wee lé o nùpue sli yi. Bũn lè bío wee tí wo.»

O sli veere háa na tà a Yeesu yi bío
(Matiye 15.21-28)

24 Bũn mún ó o Yeesu ló dén lùe so yi á wà van ho kòhũ na sùaràa yi lè ho Tiire lóhó. Ó vaá zon le zli búu yi, á yí wí à òn zúrĩ o bío. Ká a màhá yí sà miten yí yú.

25 Háa búu na hínlò ó o cíná wi yi á ná a sã. Ó o òn dènia wà búara a cón á búee líi búrá a tá,

26 ò o fióra a Yeesu le o ná a cíná lén mí hínlò yi. Ó háa mu yínòrĩ zúifù, o ló ho Siiro-Fenisii kòhũ yi.

27 Ó o Yeesu bía làa wo: «Día le òn háyúwá dí vé. Mu yí se à òn lá òn háyónzàwá òn ló yénnĩ kúia na òn booní yi.»

28 Ó o háa bía nòn wo yi: «Núhũso, mu bon. Ée ká òn booní nòn mún pá wee wé sèeka ho òn ló na òn háyónzàwá wee dí ká ho òn kuenka.»

29 Ó o Yeesu wáa bía nòn wo yi: «Ū biónĩ na á ū bía kà bío yi, á òn nòn o cíná lera ū hínlò yi wó. Wáa hínĩ lén va ū zli.»

30 Ó o háa bèn bínia wà van mí zli, á vaá yú mí hínlò ò o òn dũma le òn òn dũmú òn wán, ò o cíná ló a yi.

O Yeesu wéera a beke búu

31 Bũn mún ó o Yeesu ló ho kòhũ na á ho Tiire lóhó wi yi, á ló ho Sidõn lóhó yi, á káa há Lórá Bío Pírú kòhũ yi bínia búararàa lè ho Kalilee vũ-beenĩ cón.

32 A òn bò là a nĩ búu búararàa o cón ò o lé o beke, á biónĩ mún yí máa jí. Ba fióra a Yeesu le o bè mí nínĩ o wán.

33 Ó o Yeesu wáa fó arén mí òn wàráa á khèra lè òn zãamáa, ò o kúaa mí nín-kízàwá o òn kònna yi. Bũn mún ó o bò mí jinsánĩ o nĩ òn òn wán,

³⁴ ò o hoonía mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o vūuna sùεε ò o bía nɔn o n̄i yi: «Efata.» (Mu kúará le «hén»).

³⁵ Mí lahó yi ó o n̄i jikōnna dɛɛnia wee jí mu b̄io, á dɛnle fá, á wee b̄io sese.

³⁶ O o Yeesu henía mu nɔn b̄ia wi b̄in búenb̄uen yi le 6a yí b̄io b̄io wó kà à na n̄upue yi. Ká b̄io ó o hò 6a kà s̄ii, á 6a wáa wíokaa wee yényení mu.

³⁷ Ba n̄upua wó coon mu b̄io yi dákhlína. Ba wee b̄io: «B̄io ó o wee wé búenb̄uen bènt̄n se. H̄arí 6a bekewá jikōnna wee jí mu b̄io. A b̄ia b̄ioní lá yí máa jí wee b̄io sese.»

8

O Yeesu b̄inia d̄inia 6a minka z̄amáa (Matiye 15.32-39)

¹ Hón p̄ahú so yi á 6a minka z̄amáa t̄n wà 6ueé kúaa mín wán. B̄io á b̄io 6a à dí m̄ia, ó o Yeesu von mí n̄i-kenínia á b̄ia b̄io kà nɔn yi:

² «Ba n̄upua na kà m̄akári 6uan m̄i. B̄io kà lé 6a wizooní t̄n ká 6a wi làa m̄i, á 6a bè-d̄inii wáa wó.

³ Ká 1 díá 6a kà s̄ii 6a wà, á 6a wé è lé è l̄uiorá ho w̄ohú wán lé le h̄ini. Lé b̄io 6a cèrèε léenia ná yi.»

⁴ O o n̄i-kenínia b̄ia nɔn wo yi: «Wa à yí mu bè-d̄inii wen le dùure na kà yi á à na bán m̄inka z̄amáa so yí?»

⁵ O o Yeesu t̄ara 6a yi: «Lée búurú b̄io yɛn wi mi c̄n?» A 6a b̄ia nɔn wo yi: «Lée búurú b̄io h̄ɛnun.»

⁶ O o b̄ia nɔn 6a z̄amáa yi le 6a lii kɛɛní. O o fó ho búurú b̄io h̄ɛnun, ò o dó le Dónbeení b̄arákà, ò o c̄ɛkkaa ho nɔn mí n̄i-kenínia yi le 6a sankaa na 6a z̄amáa yi, á 6a sankaa ho nɔn 6a yi.

⁷ Cezawa búaa yɛn 6úu mún lá ká 6a c̄n. O o Yeesu dó le Dónbeení b̄arákà 6a cezawa mu b̄io yi, ò o le 6a n̄i-kenínia mún sankaa bán na 6a yi.

⁸ Ba búenb̄uen dú s̄u, ó o n̄i-kenínia khuiira b̄io ká, á mu s̄u há s̄akíwá b̄io h̄ɛnun.

⁹ Ba báawa na kera b̄in á à yí muaaseé náa s̄ii. B̄un m̄ón ó o Yeesu nɔn ho w̄ohú 6a yi le 6a 6oka.

¹⁰ O o yóó zon ho woohú b̄un wán lè mí n̄i-kenínia á n̄on ho Dalamanuta k̄ohú.

Ba Fariz̄ewa le o Yeesu wé yéréké b̄io 6úu à mí mi (Matiye 16.1-4)

¹¹ A 6a *Fariz̄ewa 6uara 6ueé wee w̄aaní là a Yeesu. Ba wi 6a khúaa o j̄ii yi, á 6a le o wé mu yéréké b̄io 6úu na wee zéeni le o d̄aríló ló le Dónbeení c̄n.

¹² O o Yeesu yóó vūuna sùεε ò o b̄ia: «Lée webio nɔn á ho zuia n̄upua wee caráa mu yéréké b̄io? Le 1 m̄i ho t̄iá na mia: Yéréké b̄io d̄ɛ woon máa zéeni láa mia.»

¹³ O Yeesu wà díá 6a, á b̄inia yóó zon ho woohú lè mí n̄i-kenínia á n̄on lè ho vū-beeni m̄ón.

Ba Fariz̄ewa là a Heroode b̄io (Matiye 16.5-12)

¹⁴ O Yeesu n̄i-kenínia n̄onsáa á yí 6uan mu bè-d̄inii. Búurú bi-za dà-kéní mí dòn lé h̄ia wi 6a c̄n ho woohú yi.

¹⁵ O o Yeesu wáa b̄ia b̄io kà henía nɔn 6a yi: «Mí fání mí ȳio, á pa miten b̄io 6a *Fariz̄ewa là a *Heroode b̄io yi. Ba b̄io 6onmín lè le ja-f̄ini.»

16 O o nĩ-keninia wee bío mín yi: «O wee bío kà sii lé bío wa yí guan ho búurú.»

17 O o Yeesu zūna bío 6a wee bío, ó o tũara 6a yi: «Lée webio nɔn mi wee bíoráa le lé bío mi yí guan ho búurú? Mi pá dīn yí máa jí mu bío á zūrú mu kúaráa le? Mi tun mi yiwa le?»

18 Mi lée muiiwá lée, tǎá mi yí máa jí bío. Mi so yí máa leéka mi yiwa bío ká wán le:

19 Bío á ĩ cèekaa ho búurú bío hònú nɔn 6a báawa muaaseé hònú yi, á bío dú ká na mi khuiira wǎráa sú sǎkiwá bío yɛn?» A 6a bía: «Lée sǎkiwá píru nɔn.»

20 O o bínía tũara 6a yi: «Á bío á ĩ cèekaa ho búurú bío hɛjɔn á nɔn 6a báawa muaaseé náa yi, á bío dú ká na mi khuiira wǎráa á sú sǎkiwá bío yɛn?» A 6a bía: «Lée sǎkiwá bío hɛjɔn.»

21 O o Yeesu wǎa bía nɔn 6a yi: «Ó, o! A hàrì lòn zuia à mi pá yí zū mu bío yara le?»

O Yeesu wó ó o muii búí wee mi

22 Bũn mɔn á 6a wà vaá dɔn ho Betesayidaa lóhó. A 6a búí guan o muii buararǎa o Yeesu cɔn à 6a flora a le o tũii wo yi.

23 O o Yeesu tò a muii mu níi yi á lórǎa ho donkɩahũ, á lée bò mí jinsǎní o yío wán, ò o bò mí níni o wán ò o tũara a yi: «Fo wee mi bío búí le?»

24 O o muii yòó loĩna ò o bía: «Ī wee mi 6a nùpua. Ba wee varǎka, ká 6a mahǎ ka lòn vĩnsɩa.»

25 O o Yeesu pá bínía bò mí níni o yío wán, ó o loĩna sese á mɔn mu bío wéréwéré. O wan á wee mi mu bío búenbúen wɛɛn.

26 O o Yeesu wǎa le o lén va mí zii, ká a yí lii zo lóhó yi.

O Piere bía le o Yeesu lé yia le Dónbeenĩ mɔn léra

(Matiye 16.13-20; Luki 9.18-21)

27 Bũn mɔn ó o Yeesu lè mí nĩ-keninia wà nɔn lè há lórǎa na sũarǎa yi là a Filiipu ló-faránii cɔn, hĩa 6a le Sezaaree. Bío 6a lá ho wóhũ wà, ó o Yeesu tũara 6a yi: «Lée webio 6a nùpua wee bío ĩ dǎní yi?»

28 A 6a bía: «Ba búí le fo lé o Zǎn Batiisi. Ba búí le fo lé o *Elii. Ba búí bán 6ɛn le fo lé *Dónbeenĩ jí-cúa fɛerowá búí na yáania nĩ-kéní.»

29 O o bínía tũara: «Ká minén bán 6ɛn le ĩ lée wée?» O o Piere bía nɔn wo yi: «Ūnén lé yia le Dónbeenĩ mɔn léra.»

30 O o Yeesu wǎa henía mu nɔn 6a yi le 6a yí bío mu na nùpue yi.

O Yeesu wee bío mí húmú lè mí vèeró bío

(Matiye 16.21-28; Luki 9.22-27)

31 Bũn mɔn ó o Yeesu wee kǎrán mí nĩ-keninia ká a bío: «O *Nùpue Za ko ò o lò be làa sòobɛɛ. Ba *nĩ-kɩa, lè le *Dónbeenĩ yankarowá púnása, lè ho *lǎndá bío zéenilowa á à pí a bío. Ba nùpua á búe o ká há wizooni tĩn zoñ o ò vèe.»

32 O hĩa wee bío mu na 6a yi wéréwéré. O o Piere wǎa fó a á 6a vá ló, á lée wee bío làa wo.

33 Ká a Yeesu mahǎ yèrémǎa khii loĩna mí nĩ-keninia yi ò o nàmakaa o Piere yi ká sii: «Va lé ĩ nĩsǎní lè ũ *Satáni bioní. Ū yilera yínɔn Dónbeenĩ yilera. Há lé 6a nùpua yilera.»

34 Bũn mɔn ó o Yeesu von 6a zǎamǎa lè mí nĩ-keninia á bía nɔn yi: «Yia wi ò o bè miĩ, à 6ánsó khí mí kùrú sli bío wéro yi, ká a wé lá mí *kùrúwá pí* à bérǎa miĩ.

* 8:34 Mí loĩ Matiye vǎahũ 10.38

³⁵ O nùpue na wi ò o kǎní mí mukǎní wón á à vǐnǐ le. Ká yǐa mǎhá tà le mí ò vǐnǐ le ìnén lè le Dónbeenǐ bín-tente bǐo yi, wón á à kǎní le.

³⁶ O nùpue lá yú ho ðímǐná bǐo búenbúen ò o khon le mukǎní binbirí yi, se le ho cǔnú yén á bǎnso yú?

³⁷ Léee webio ó o nùpue dà à kǎní lè mí mǎnáká?

³⁸ Yǐa wee nǐyi ìnén lè ì bióní bǐo yi ho zuia nùpua tǎhǔ, bǐa wee bǐnǐ le Dónbeenǐ mǎn á wé mu bè-kora, ó o Nùpue Za ǎn mún khǐi nǐyi bǎnso bǐo yi ká a khǐi bǐnǐa ǒuara mín Maá Dónbeenǐ cǔkú beenǐ yi lè le Dónbeenǐ wáayi tonkarowá.»

9

¹ O Yeesu pá bǐnǐa bǐa nǎn ǒa yi: «Le ì mí ho tǔiá na mia: Ba nùwǎ yǎn búí wi hen á máa hí ká ǒa yǐ mǎn le *Dónbeenǐ béenǐ láró lè ho pǎnká.»

O Yeesu miníkaa le búee wán
(Matiye 17.1-13; Luki 9.28-36)

² Wizoóní bǐo hèzn bǐn mǎn, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zǎn á yòorarǎa le búee búí na dǎn wán á ǒa yòó wi bǐn mí dòn. O o Yeesu ðǐndǐn miníkaa ǒa yahó,

³ á sǐ-zǐnǐa wee ǐuǐíka kǔiákǔiá, á ka ǐuǐiapǔiá. Hǎ cemú ǒan sǐi a nùpue na dà à ceé làa sǐa ho ðímǐná yi wón mía.

⁴ Yǐo búee tǐ, ò o *Elii là a *Mǔyǐize * ðǐndǐn ló búee wee bǐo là a Yeesu.†

⁵ O o Piere wǎa bǐa nǎn o Yeesu yi: «Nǐ-kǎránlo, mu wó se á wa wi hen. Wa á tá há búkú zàwa bǐo tǐn: Unén dà-kéní, o Mǔyǐize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

⁶ O yǐ zǔ bǐo o ò bǐo lé bǐo ǒa nǐnzàwa là arén mí beere á zǎna dàkhǐina.

⁷ A le ðùndúure búí yòó ló lí pon ǒa yi á mu tǎmu búí sǎ wee ǐí le ðùndúure mu yi: «Yǐa ká lé ì Za na á ì bǐo ì táká wán, mí wé ǐí a cǎn.»

⁸ Mǐ lahó yi á ǒa nǐ-kenǐnia loríkaa mí nǐsǎa yi, á ǒa mǎhá yǐ mǎn nǐ-veere ká yǐnǎn o Yeesu mí dòn.

⁹ Bǐo ǒa ló le búee wán wee líi, ó o Yeesu bǐa nǎn ǒa yi: «Bǐo mí mǎn ká á mí yǐ bǐo le nùpua ǐí, ká mu yǐnǎn o *Nùpue Za húmú là a vèeró mǎndén.»

¹⁰ A ǒa tà bǐo ó o bǐa yi ká ǒa mǎhá wee tǔaka mín yi: «Ho vèeró mu húmú mǎndén ǒan kúarǎ lé mu yén?»

¹¹ A ǒa tǔara a Yeesu yi: «Léee webio nǎn á ho *lǎndá bǐo zéenǐlowa le o Elii ko ò o buen ho yahó?»‡

¹² O o bǐa nǎn ǒa yi: «Mu bon. O Elii ko ò o buen ho yahó à búee kúee mu bǐowa mí lara yi. Ee ká léee webio ǎn mún nǎn á mu tǔararǎa le Dónbeenǐ bióní vǔahǔ yi le o Nùpue Za lò ò be làa sòobée, á ǒa mún máa mí a máa dé ðee yi.

¹³ Awa, á le ì bǐo mu na mia: O *Elii mu ǒuara ho yahó, á ǒa nùpua wó a làa bǐo ǒa sǐa vá yi làa bǐo mu tǔararǎa le Dónbeenǐ bióní vǔahǔ yi o dǎní yi. §»

O Yeesu wéera a háyónza búí
(Matiye 17.14-20; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Bǐo ǒa búee ðǎn ǒa nǐ-kenǐnia na ká, á ǒa búee yú à ǒa zǎamáa kǐnǐa ǒa yi, á ho *lǎndá bǐo zéenǐlowa búí ðǐn wee wǎanǐ làa ǒa.

¹⁵ Ba nùpua miinǐi là a Yeesu á mu vǐnǐkaa ǒa. A ǒa búunia wà búee tǔenǐ a yi.

* 9:4 Mǐ lorí Luki vǔahǔ 9.31 † 9:4 O Elii là a Mǔyǐize lé le Dónbeenǐ nùpua na yǎnkaa wee fee le ǐí-cúa na le ǐǐpomu yi. Ba húrún míana. ‡ 9:11 Mǐ lorí Malasii vǔahǔ 3.23 § 9:13 O Elii na ó o Yeesu le o ǒuara ho yahó lé o Zǎn Batiisii ó o bǐa bǐo.

¹⁶ O o Yeesu tùara mí nì-kenínia yi: «Lée webio mi wee wǎaní wán làa ba?»

¹⁷ O o búí ló 6a zǎamáa yi á bía nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, 1 lá 6uan 1 za guararáa ù cǎn, cǎná búí wi o yi á wee beé o lò. O wee hè o ò o máa bío yí.

¹⁸ Lùe lée lùe ká a bío mu hínǎn o wán, ò o cǎná mu fé o dé ho tá yi, ò o jinsá-khùankhúá wé lé, à wé là mí jia, à pà díá. A í flora ù nì-kenínia le 6a ja a cǎná mu lén wo yi, ká 6a màhá yí dàrina mu.»

¹⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mí zuia nùpua 6èntín yí dó mí sía le Dónbeení yi bío bon. 1 màhá wáa à jì 1 yi mí bío yí, á wé è kàrán mia vaá dà ho páahú yén coon? Mí 6ua a háyónza mu 6uennáa.»

²⁰ A 6a 6uan wo guararáa. O cǎná miiní là a Yeesu ó o zèkéra a háyónza le mí pánká. A wón lí lùwá ho tá yi, á wee birónka, á jinsá-khùankhúá wee lé.

²¹ O o Yeesu tùara a háyónza 6àn maá yi: «Mu wee wé o yi míana lée táá lé lònbo?» A 6àn maá bía: «Lé o kúnkúzámú páahú á mu 6úakáa yi.

²² Pǎnna cèrèè yi ó o cǎná mu wé lá a à dé ho dǎhú yi táa mu jumu yi le mí ì búe. Ká fo dà à wé bío búí, à ù màkárí wen à ù séení wen.»

²³ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Fo bía le ká 1 dà mu. Yia dó mí síi mií á bío búenbúen dà wee wé cǎn.»

²⁴ Mí lahó yi ó o háyónza 6àn maá dèènia zoó wáamaa: «Í dó 1 síi fon ká ù màhá séení mí à í yí títika.»

²⁵ O o Yeesu mǎn à 6a zǎamáa 6ùunia wà 6ueé búe 6a yi, ó o wee zá là a cǎná ká síi: «Únén cǎná na wee wé ò o nùpue máa bío yí, à mún máa jí mu bío, le 1 bío mu na fon, lé o háyónza mu yi, à yí bíní yí zo a yi hùúu.»

²⁶ O o cǎná wee wáama, ò o zèkéra a háyónza le mí pánká ò o ló. O o háyónza díá lòn nùpue na húrun. Fúaa bía wi bín cèrèè wee bío le o húrun.

²⁷ Ká a Yeesu màhá lí fù a níi yi á hoonía làa wo ó o yòó òón.

²⁸ Bío ó o Yeesu wà van le zli yi á lé mí nì-kenínia mí dòn páanía wi, á 6a tùara a yi: «Lée webio nǎn á warén yí dàrina yí 6ǎnnáa o cǎná mu?»

²⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Ho fioró mí dòn lé hĩa dà à ja a cǎná na ká 6àn síi á à lén.»

*O Yeesu wlokaa wee bío mí húmú le mí vèeró bío
(Matiye 17.22-23; Luki 9.43-45)*

³⁰ Bún mǎn ó o Yeesu le mí nì-kenínia ló dén lùe so yi á kǎa ho Kalilee kǎhú wà. O Yeesu yí wi à 6a nùpua zúñ o dǎní,

³¹ Lé bío ó o wee kàrán mí nì-kenínia. O wee bío na 6a yi: «O *Nùpue Za á 6a à dé 6a nùpua níni yi á 6a à búe. O o húmú mǎn wizoóní tìn ká a vèe.»

³² Ká a nì-kenínia màhá yí zúna a bioní mu kúará. A 6a mún zǎna, á yí wi 6a tùa wo yi le mu jùhú.

*Lée wée po bía ká?
(Matiye 18.1-5; Luki 9.46-48)*

³³ Bún mǎn ó o Yeesu le mí nì-kenínia wà vaá dǎn ho *Kapeenayuumu lóhó. Bío á 6a wà van le zli yi ó o tùara 6a yi: «Lée webio mi lá wee wǎaní wán ho wǎhú wán?»

³⁴ A 6a wò tété, lé bío 6a lá wee wǎaní, á wi 6a zúñ yia po 6arén na ká.

³⁵ O o Yeesu wáa líi kará ò o von 6a mí píru jún á bía nǎn yi: «Hen ká yia wi ò o keí bía ká jùhú wán, à 6ànsò líiní mítén 6a búenbúen yahó, à wé 6a búenbúen ton-sá.»

³⁶ O o fó a háyónza búí 6ueé òónia 6a yahó, á líi lá a yòó 6uan ò o bía:

³⁷ «Nùpue lée nùpue na buan o háyónza na kà bàn sii sese ìnén bïo yi, se le ìnén 1 bæere á bànso buan sese. A yia buan mi sese, se mu yínón ìnén á bànso buan sese, mu lé yia tonkaa mi ó o buan sese.»

Yia yi máa fi làa wen se wón làa wen lée dà-kéni

(Luki 9.49-50)

³⁸ O o Zán bía nòn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa mən o nni búii ò o wee ja 6a cínawa lè ù yèni, á wa lá wi á wa hè o, lé bio ó o mia wa kuure yi.»

³⁹ Ká a Yeesu máhã bía nòn 6a yi: «Mi yí hè o, lé bio á Nùpue na wó yéréké bio lè ì yèni á yí dà máa bio bín-kohó 1 dǎni yi mí lahó yi.

⁴⁰ Yia yí máa fi làa wen se wón làa wen lée dà-kéni.

⁴¹ Le 1 mí ho túiá na mia: Yia nòn mu ñumu kóo-cúe mia lé bio mi bio sã yia le Dónbeení mən léra yi, wón bànso á à yí mu cúnú máa khi.

Mi pa miten bio mu bè-kohó wéró yi

(Matiye 18.6-9; Luki 17.1-2)

⁴² «Ba háyúwá na dó mí sãa mí á yia khà dó mu bè-kohó wéró yi, wón bànso á 6a lá can le hue-beení fonle yi á lèera dó ho muhú yi, bñn pá à wé sũaaní le lònbee na à yí o.

⁴³ Ká mu lé ù nii wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ù kúii le día. Fo yú le mukáni binbirí na máa vé lè ù níi dà-kéni bñn sũaaní bio 6a à dé fo le Dofní dšhú na máa hí lùe yi lè ù níni bio ñun.

⁴⁴ [‘Ba sũñowa na wee là hã sãnia wi bñn, 6a yí máa hí. A ho dšhú mún yí máa hí bñn hùúu.}]

⁴⁵ Ká mu lé ù zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ù kúii le día. Fo yú le mukáni binbirí na máa vé lè ù zeñ kéní bñn sũaaní bio 6a à dé fo le Dofní dšhú na máa hí lùe yi lè ù zení mí bio ñun.

⁴⁶ [‘Ba sũñowa na wee là hã sãnia wi bñn, 6a yí máa hí, á ho dšhú mún yí máa hí bñn hùúu.}]

⁴⁷ Ká mu mún lé ù yère wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ù còkon le lén día. Fo yú le *Dónbeení béení lè ù yèn-kéni bñn sũaaní bio 6a à dé fo le Dofní dšhú na máa hí lùe yi lè ù yío mí bio ñun.

⁴⁸ ‘Ba sũñowa na wee là hã sãnia wi bñn, 6a yí máa hí. A ho dšhú mún yí máa hí bñn hùúu.*

⁴⁹ «Nùpue lée nùpue á le Dónbeení khi khén kúará lè le lònbee na ka lòn dšhú bio, á à ceéráa wo, làa bio 6a hía wee wé kúeeráa mu yámú mu hámu wán á ceéráa mu bio sii.†

⁵⁰ Mu yámú yoo. Éε ká mu yámú yonyoró hía ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bñni ì zoráa? Minén mi bæere keñ lòn yámú na yonyoró wi. Mi keñ mín wán làa héerá.»

10

Bio ó o Yeesu bía mu yaamu fáaró dǎni yi

(Matiye 19.1-12; Luki 16.18)

¹ Bñn món ó o Yeesu ló bñn á wà van ho *Zudee kšhú, á khú ho Zurudēn muhú món. A 6a zãamãa tñn kúaka mín wán hen na ó o wi yi. Ó o wee kàrán 6a làa bio ó o lá wee wé wéráa mu.

² A 6a *Farizíewa nùwã yèn búii vá bueé 6ó a yi. Ba wi á 6a yí o níi 6ua yi, á 6a túara a yi: «Wa làndá wee na níi báa yi ò o ja mín hãa le?»

³ O o Yeesu mún túara 6a yi: «Lé mu yén ó o *Moyiize làndá henia nòn mia mu dǎni yi?»

* 9:48 Mi loñ Ezayii vñahú 6.24 † 9:49 Mi loñ Levii nùwã vñahú (Lévítique) 2.13

4 A 6a bía: «O Mɔyiize nɔn le nɔi le ká báa wi ò o díá mín háa ò o lén, ò o wé mu yaamu fáaró vūahú vé à bè yi díaráa wo.»*

5 O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «O Mɔyiize mà bɔn lé bɔo mi yí máa jí dèe.

6 Bɔn mía á mu jɔhú búeeni ká mu lá yí ka ká. Mu bɔo búenbúen lénló pāahú, á le Dónbeení léra a báa, á léra a háa.»†

7 Bɔn bɔo yi ó o báa á à díá mín maá lè mín nu ká à lée lè mín háa,

8 á 6a mí nūwá jɔn á à wé sánia dà-kéní.»‡ Ba wáa yínɔn nūwá jɔn, 6a lée nɔ-kéní.

9 Bɔo le Dónbeení cɛéra mín yi à núpue yí fáa.»

10 A bɔo ó o Yeesu lè mí nɔ-keninia háa zon le zɔi yi, á 6a wíokaa tūara a yi mu bɔo mu dání yi.

11 O o bía nɔn 6a yi: «Báa na díá mín háa ò o kún fó há-veere yan, se wón lée há-fé bàn nín-yání háa cón.

12 Mu lée dà-kéní là a háa na díá mín báa ò o wá vaá yan bá-veere. Wón mún lée bá-fé.»

*O Yeesu wee fan 6a háyúwá bɔo yi
(Matiye 19.13-15; Luki 18.15-17)*

13 Ba núpua búí buan mí háyúwá guararáa o Yeesu cón le o bè mí níní 6a wán. O o nɔ-keninia wee zá làa ba.

14 Ká bɔo ó o Yeesu mɔn mu, ó o sɔi cá ó o bía nɔn mí nɔ-keninia yi: «Mi wé díá le 6a háyúwá buen 1 cón. Mi yí hè 6a. Mu bon, bía ka lè 6a háyúwá na ká bɔo sɔi, lè bán á à kɛn le Dónbeení bá-zamu yi.

15 Le 1 mí ho tūia na mía: Yia yí tà le *Dónbeení béení bɔo là a háyónza bɔo sɔi á bánso yí dà máa zo le yi húúu.»

16 Bɔn mɔn ó o wee láka 6a 6ua ò o bò mí níní 6a nɔ-kéní kéní wán ò o fara le le Dónbeení wé mu bè-tentewá làa ba.

*Ho náfòró bánso lè le Dónbeení béení bɔo
(Matiye 19.16-30; Luki 18.18-30)*

17 Bɔo ó o Yeesu wee lá ho wóhú á à lén, à bɔn ò o nɔi búí lúwá mà a, á 6ueé líí fàrá mí nonkójúná wán o yahó ò o tūara a yi: «Nɔ-karánlo tente, lée webio á í ko á í wé à yíráa le mukání binbirí na máa vé?»

18 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lée webio nɔn fo wee veráa mi làa nɔ-tente? Nɔ-tente mía ká mu yínɔn le Dónbeení mí dòn.

19 Fo zú le Dónbeení lándáwá na ká: Yí búe núpue, yí wé há-fénló táá bá-fénló, yí juuaa bɔo, yí fi sabéré núpue jɔi, yí khà núpue à fé bɔo, kònbí mún maá lè mún nu.»§

20 O o nɔi bía: «Nɔ-karánlo, bɔn búenbúen á í bò yi háríí yàronzámu pāahú.»

21 O o Yeesu loína a yi, á wara a. O o bía nɔn wo yi: «Bɔo dà-kéní ká á fo yí wó. Lén vaa yéé bɔo wi ù cón búenbúen à sanká bàn wárí na 6a nɔ-khenia yi, bɔn ká le Dónbeení kía na ho wáayi á fo ò yí. Bɔn mɔn á ù bɔn 6uee bè mií.»

22 Ká a nɔi já h́n bióní so, ó o sánia tò, á yèrémáa wá ká a yilera yáara, lè bɔo ó o nɔi bɔo boo.

23 O o Yeesu loína mí nɔ-keninia na kɔnia wo yi ò o bía: «Ho náfòró bánso wá zoró le *Dónbeení béení yi bènɔn lònbee wi.»

* **10:4** Mí loń Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 24.1, 3 † **10:6** Mí loń Bɔo jɔhú búeení vūahú (Genèse) 1.27; 5.2 ‡ **10:8** Mí loń Bɔo jɔhú búeení vūahú (Genèse) 2.24 § **10:19** Mí loń Léró vūahú (Exode) 20.12-16; Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 5.16-20

24 Hã bióni mu yáara 6a hácirí làa sòobée. O o Yeesu pá bínia bía nɔn 6a yi: «Wàn bɔnlowá, ho zoró le Dónbeení béeñí yi 6èntín lònbee wi.

25 O cón-ɲúmúkú zoró lè ho mísímí kòhú á à wé wayi á à porí o náfòró 6ánsò zoró le Dónbeení béeñí yi.»

26 Ba nĩ-keninia wó coon dàkhíina hã bióni mu bío yi. A 6a wee tùaka mín yi: «Éee! A yia wáa dà à fen lée wée?»

27 O o Yeesu loína 6a yi ò o bía: «Bío yí dà máa wé 6a nùpua cón á dà wee wé le Dónbeení cón. Lé bío le Dónbeení dà bío búenbúen wee wé.»

28 O o Piere bía nɔn wo yi: «Loí, warén ló díá bío lá wi wa cón búenbúen à wa bò foñ.»

29 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le 1 mí ho túiá na mia: Yia ló díá mí zli, lè mín zàwa, lè mín hínni, lè mín nu, lè mín maá, lè mí zàwa, lè mí manawá ínén lè 1 bín-tente bío yi,

30 á 6ánsò ò yí hã zlí, lè mín zàwa, lè mín hínni, lè 6a nuwá, á à yí 6a zàwa, lè hã manawá. A le lònbee mín ñ yí o. Mu 6àn khímáni khímáni á 6ánsò ò yí ho páahú na wa wi yi. A mín ñ yí le mukáni binbirí na máa vé ho páahú na wá à buen yi.

31 Éé ká bía dú ho yahó bío ká wán á cèrèé khii wé 6a món-díwá. A bía dú ho món bío ká wán á khii wé 6a ya-díwá.»

*O Yeesu wioka wee bio mi húmú lè mi vèèro bio
(Matiye 20.17-19; Luki 18.31-34)*

32 O Yeesu làa bía làa wo bò mín wáa lá ho wòhú wee yòo ho Zeruzaléemu. O o varákaa dú mí nĩ-keninia yahó. O o nĩ-keninia hácirí yáara, á bía làa ba bò mín zána. O o Yeesu tɔn bínia fó mí nĩ-keninia píru ɲun, ò o wee bío bío ko mu wé o yi hen làa cɔnú à na 6a yi:

33 «Mi loí, wa wee yòo ho Zeruzaléemu, hen na ó o *Nùpue Za 6a à dé le *Dónbeení yankarowá ɲúnása lè ho *làndá bío zéenilowa nii yi. Ba à siini a ɲúhú, á à na bía yínón 6a *zúífúwa yi á 6a à búe.

34 Bán á à zùarika a yi, á à púini mí ɲinsáni ì kúee o wán, á à ha a lè hã làbáani, á à búe o. Ká hã wizooni tɔn zoñ o ò vèe.»

*Bío ó o Zaaki là a Zán wee flo o Yeesu cón
(Matiye 20.20-28)*

35 Bún món ó o Zebedee zàwa Zaaki là a Zán á buée bó a Yeesu yi á bía nɔn wo yi: «Ni-karánlo, wa wi à ù wé bío wa à flo ù cón à na wen.»

36 O o Yeesu tùara 6a yi: «Lé mu yén á mi le 1 wé na mia?»

37 A 6a bía nɔn wo yi: «Hen ká ù khii wi ù béeñí cùkú yi, à ù tà díá le wa keeni ù nísáa. O nĩ-kéni keñi lè ù nín-tíání, à yia so keñi lè ù nín-káahó.»*

38 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Bío mi wee flo á mi yí zú ɲúhú. Mi so dà a lá le lònbee na à dé mi mu húmú yi làa mi le?»

39 A 6a le úuu le mí dà mu. O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mu bon. Le lònbee na à yí mí 6àn sii á à yí mia. Mi ì zo le lònbee mu yi.

40 Ká mu máhú yínón ínén á à bío le yia ká 6ánsò à keeni 1 nín-tíání táá ì nín-káahó. Hón lùsò so bío sã bía le Dónbeení wiokaa hã karáa yi.»

41 Ká bío 6a nĩ-keninia nùwá píru na ká ɲá mu, á 6a sía cá a Zaaki là a Zán yi.

* 10:37 Mi loí Matiye vñahú 20.21

⁴² O o Yeesu von 6a 6úen6úen á bía nɔn yi: «Mi zū mu le bía 6a nùpua yío wi wán le 6a lé há kána júnása, bán júnása so á wee wé zéeni mí pánká 6a nùpua wán. A 6a ni-beera wee wé zéeni làa bía ká le mí po 6a.

⁴³ Εε ká minén bío lá yí ko mu wé ká síi. Hen ká mí ní-kéní 6úí wi ò o bío jùhú wé poñ bía ká, à 6ánsò wé minén na ká ton-sá.

⁴⁴ Hen ká mí ní-kéní 6úí wi ò o dí bía ká yahó, á 6ánsò ko o ò wé mi 6úen6úen wobá-níi.

⁴⁵ O Nùpue Za mí beere yáa yí 6uara à 6a sá na a yi. O 6uara wá 6ueé sá à na 6a nùpua yi, á mún ñ na mí mukáni á à lénnáa 6a nùpua cèrèe júná.»

O Yeesu wéera a muí 6úí na 6a le Baatimeε yi

(Matiye 20.29-34; Luki 18.35-43)

⁴⁶ O Yeesu lé mí ní-kenínia lé 6a zámáa vaá dɔn ho Zerikoo lóhó. Bío 6a wee lé ho yi, à bɔn ò o muíi 6úí na 6a le Baatimeε á kará ho wɔhú nísání wee fioka. Bàn maá 6a le Timeε.

⁴⁷ Bío ó o já le mu lé o Nazareete níi Yeesu, ó o bía pónpón: «*Daviide Za, Yeesu, makári mi.»

⁴⁸ A 6a nùpua cèrèe wee zá làa wo le o wé tété. O o yáa wáa wíokaa wee bío pónpón: «Daviide za, makári mi.»

⁴⁹ O o Yeesu dín ò o bía: «Mi ve o le o 6uen.» A 6a bía nɔn o muíi mu yi: «Hení ũ síi, líi híní, lé o wee ve fo.»

⁵⁰ O o wáa lèera mí kán6un díá, ò o líi tá hínon á mà á Yeesu wee 6uen.

⁵¹ O o Yeesu tùara a yi: «Lée webio á fo le 1 wé na fon?» O o muíi bía nɔn wo yi: «Ní-karánlo wé le 1 yío à wé mi.»

⁵² O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lén, bío fo dó ũ síi mi lé bɔn á í wéeraráa fo.» Mí lahó yi ó o dèenía wee mí á bò là a Yeesu wá.

11

O Yeesu zoró ho Zeruzalεmu yi

(Matiye 21.1-11; Luki 19.28-40; Zán 12.12-19)

¹ Bío ó o Yeesu lé mí ní-kenínia vaá sùaráa ho Zeruzalεmu yi, ho Betefazee lé ho Betanii lórá nísání, lé há Oliivewa vɔnsla 6úee cɔn, ó o Yeesu tonkaa mí ní-kenínia nùwá jún le 6a dí mí yahó,

² á bía nɔn 6a yi: «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa dèení á mí ì dèení ì mí sùnpè-bòohú 6úí na á nùpue dín yí yòora yí mɔn hùúu ká a can dín. Mi fee wo à 6ua 6uee na mií.

³ Ká a 6úí tùara mia le lée webio nɔn mi wee feeráa wo, à mí bío na 6ánsò yi le o Núhúso makóo wi o yi, ó o mún ñ bíní ì 6uen làa wo lòn6úo.»

⁴ A 6a wá van á vaá zoó yú a sùnpè-bòohú 6úí le 6onfónii ho wɔhú nísání ká a can dín le zli 6úí zúajii. A 6a feera a.

⁵ A 6a nùpua nùwá yen 6úí na wi bɔn á tùara 6a yi: «Lée webio mi wó ká? Mí feera o sùnpèení mu le we?»

⁶ A bío ó o Yeesu lá bía nɔn 6a yi lé bɔn á 6a bía nɔn 6a nùpua mu yi. A 6a díá 6a á 6a wá.

⁷ Ba 6uan o sùnpèení mu 6ueé nɔn o Yeesu yi, à 6a bò mí kán6unwá o mání wán, ó o Yeesu yóó kará wán.

⁸ Ba nùpua cèrèe wee há mí kán6unwá ho wɔhú wán o yahó. Ba 6úí lé há vɔnsla vɔnna na 6a khó há mana yi á 6a wee bá. ⁹ Bía dú a yahó làa bía dú a mɔn á wee bío bío ká pónpón:

«Le ho cùkú à bío sí le Dónbeení yi.

Le le Dónbeení wé mu bè-tentewá

lâa yîa bô o buen o Níhúso Dónbeení yèni yi.*

¹⁰ Le le Dónbeení wé mu bè-tentewá

lâa yîa wá buée fàrá wán òuaa *Daviide bééni á à ðñí.

Le ho cùkú à bîo sí le Dónbeení na dà mu bîo búenbúen wán yi.»

¹¹ Bîo ó o Yeesu vaá ðñn ho Zeruzalæmu, ó o wá van le *Dónbeení zî-beeni lún yi, á zoó loŋkaa le khú fò. Bún món ó o fó mí nî-kenínia píru òun à 6a bînia òun ho Betanii. A bún à le wii wáa tò.

O Yeesu dánkánia le vîndèe na 6a le fikiyée

(Matiye 21.18-19)

¹² Mu tá na lée tñn, pãahú na 6a wee lé ho Betanii yi á à lén, à bún ò o Yeesu á le hîni dà.

¹³ O khèra mòn le vîndèe na 6a le fikiyée à le sà ðñn. O o wá le mí vaá loŋ le mí ì yí bia le wán lé. O o vaá yú à lée vónna mí òun yi, lé bîo mu yí wó há vînsia mu haró pãahú.

¹⁴ O o Yeesu wáa bía òun le vîndèe mu yi: «Fo máa bîní máa ha bia húuu á nùpue máa dí.» O o nî-kenínia òun bîo ó o bía.

O Yeesu òun 6a bè-yéerowá

(Matiye 21.12-17; Luki 19.45-48; Zàn 2.13-22)

¹⁵ Ba vaá ðñn ho Zeruzalæmu ó o Yeesu wá vaá zon le *Dónbeení zî-beeni lún yi á zoó wee òun 6a bè-yéerowá lè 6a bè-yàwa. Ba wén-pùarílowá tabáriwa, lâa bía wee yéé 6a òuaabúuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa.

¹⁶ O wee hè 6a le nùpue yí 6ua dèe à káanáa ho lún mu yi.

¹⁷ O o màhá wáa wee kàrán 6a nùpua lâa bîo ká: «Le Dónbeení bioní vùahú yi á mu bía: «Ì zî 6a wé è ve le kána nùpua búenbúen floró zî.»» O o Yeesu bînia bía: «Á minén wó le lè 6a kònlowá lùe há?»

¹⁸ A le *Dónbeení yankarowá òunása lè ho *làndá bîo zéenílowa òun mu á 6a wee cà bîo 6a à wé wé è búeráa o Yeesu. Ba zána a lé bîo ó o kàránló á 6a zâamáa búenbúen sía wee wa bîo yi.

¹⁹ Bîo le wii tò ó o Yeesu lè mí nî-kenínia á ló ho lóhó yi lée wá.

Mi dé mi sía le Dónbeení yi

(Matiye 21.20-22)

²⁰ Mu tá na lée tñn yînbîi búirîi ká 6a lá ho wõhú wá, á 6a vaá mòn ho fikiyée mu à ho hon lè mí naní búenbúen.

²¹ O o Piere leékaa bîo wó khîina bîo, ó o bía òun o Yeesu yi: «Nî-kàránlo, loŋ. Ho fikiyée na fo dánkánia á hon.»

²² O o Yeesu wáa bía òun mí nî-kenínia yi: «Mi dé mi sía le Dónbeení yi.

²³ Le ì mí ho túiá na mia: Ká a 6úi lá bía lè le 6úee na ká: «Hîní hen na fo wi yi à vaa zo ho mu-beeni yi.» Ká bánso yí titikaa ò o dó mí síi le Dónbeení yi le bîo mí bía á à wé, á mún ñ wé á à na a yi.

²⁴ Lé bún òun á ì wee bíoráa mu á à na mia: Hen ká mí wé wee fio bîo 6úi le Dónbeení cón à mí láa mu yi le mu yú wó. Le è wé mu á à na mia.

²⁵ Mi wé sansan wee fio, ká a 6úi wó khon lâa mia á mi sía wee cî bîo yi, à mí sèn mu día. Bún ká mînn Maá Dónbeení á mún ñ sèn mí bè-kora á à día.»

²⁶ [Ká mí yí máa tá sèn día na 6a yi, á mînn Maá na wi ho wáayi mún máa wé è sèn mí bè-kora máa día.]

O Yeesu pánká ló wen?

(Matiye 21.23-27; Luki 20.1-8)

* 11:9 Mi loŋ Lení vùahú (Psaumes) 118.25-26 † 11:17 Mi loŋ Ezayii vùahú 56.7

²⁷ Bũn mɔ́n á 6a wáa ɲɔn ho Zeruzaleemu. Bío ó o Yeesu zoó wee varáka le *Dónbeení zì-beení lún yi, á 6a yankarowá ɲúnása lè ho *lándá bío zéeniłowa lè 6a nĩ-kía á wá 6ueé 6ó a yi

²⁸ à 6a tũara a yi: «Fo yú le nii wen wee wéráa bío kà? Lée wée ɲɔn mu wéro níi fon?»

²⁹ O o Yeesu bía ɲɔn 6a yi: «Ínén mún ñ tũa mia làa bío dà-kéní. Ká mi tá á zéeniá mu, á í 6èn mún ñ zéeni yía ɲɔn mu biowa mu 6án wéro níi mĩ làa mia.

³⁰ Yía ɲɔn le níi o Zán yi le o wé bátízé 6a nũpua lée wée? Lé le Dónbeení lée, táá lé 6a nũpua? Mi bío lon!»

³¹ A 6a yèrèmaa wee wáani mún yi: «Ká wa le lé le Dónbeení tonkaa wo, o ò bío le lée webio ɲɔn á wa yí táráa o bío.

³² Táá ká wa 6èn le lé 6a nũpua tonkaa wo, á mu ù wé kaka?» Ba zána 6a zámáa lé bío á bán 6úen6úen wee leéka le o Zán hía lé le *Dónbeení ɲi-cúa fero binbirí.

³³ A 6a wáa bía ɲɔn o Yeesu yi: «Wa yí zũ yía tonkaa wo.» O o Yeesu bía ɲɔn 6a yi: «Àwa, á ínén mún máa zéeni yía ɲɔn le níi mĩ á í wee wéráa bío kà.»

12

Ho èrèzén vɛnsɛa 6uahó várová wáhiire (Matiye 21.33-46; Luki 20.9-19)

¹ Bũn mɔ́n ó o Yeesu wáa wee bío làa ba lè há wáhiio: «Nii 6úii hía léra ho èrèzén vɛnsɛa 6uahó á son ho dándá kɛnía yi, á có ho kɔ́hũ na ó o wé è ɲaa ho èrèzén yi. O mún son o paro lùe. Bũn mɔ́n ó o wáaniá tò lè 6a nũpua 6úii na á vá ho, ó orén wá van le khúii.

² Páahũ na ho èrèzén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá nĩ-kéní le o va 6a nũpua mu cɔ́n le 6a khé bío bío sá mí yi á na.

³ A 6a nũpua mu vaá han wo á díá ó o wá lè mí níi káamáa.

⁴ O o mɔ́hũ 6ánsɔ bɛnía tonkaa mí ton-sá veere. A wón 6a vaá vúaana vúaana ɲúhũ, à 6a là là a.

⁵ O o mɔ́hũ 6ánsɔ tɛn pá bɛnía tonkaa nĩ-veere. A 6a vaá 6ó wón. Lé ká sii 6a wó lè 6a ton-sáwá cèrɛ na ó o mɔ́hũ 6ánsɔ tonkaa. Ba 6úii 6a han, à 6a 6úii 6a 6ó.

⁶ O mɔ́hũ 6ánsɔ za na ó o bò mí tàká wán lé yía wáa ká a cɔ́n. A wón lé yía ó o tonkaa, ò o wee leéka: I za wón 6a à kɔ́nbi.

⁷ Bío 6a nũpua mu yère dá a wán, á 6a wee bío mún yi: «Yía lua ká lé yía á ho mɔ́hũ bío khii sí yi. Mi wa 6úe o á ho mɔ́hũ bío wáa á sí wen.»

⁸ A 6a hɛnɔn wiira a za mu 6ó, á lá lée lèera díá lè ho soró mɔ́n.»

⁹ O o Yeesu wáa tũara 6a yi: «Lé mu yén á ho mɔ́hũ 6ánsɔ wáa à wé? O o ò buen 6ueé 6úe 6a nũpua mu, ká a cà nĩ-vio á à kúee mí mɔ́hũ mu yi.

¹⁰ Le bioní na ká á mi so ñĩn yí káránna le Dónbeení bioní vúahũ yi yí mɔn le?

«Le huee na 6a so-sowa fù pá díá lé ñio hía 6ueé guan ho soró ñinia.

¹¹ Bío ká lé bío ó o Núhũso Dónbeení wó, mu lée bè-tente wa yèn-dáni yi. *»

¹² Ba *zúifúwa ɲúnása wee cà bío 6a a ñin wán á à wiiraa o Yeesu, lé bío 6a zũ le lé 6arén á le wáhiire mu wá bò wán. ɛ ká bío 6a zána 6a zámáa, á 6a díá wo à 6a wá.

* 12:11 Mi loí Lení vúahũ (Psaumes) 118.22-23

Ho lànpo cáló à na ho Oroomu béε yi bío
(Matiye 22.15-22; Luki 20.20-26)

¹³ Bún món á 6a tonkaa 6a *Farizíewa núwá yɛn 6úi là a *Heroode kuure núpua núwá yɛn 6úi o Yeesu cón le 6a 6uee tùa wo yi, à yíráa o níi 6ua yi.

¹⁴ A 6a 6ueé bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, wa zú le fo wee mí ho tùúá. Fo yi máa zún núpue. Fo mún yi máa kà núpue yí. Bío le Dónbeení le 6a núpua wé 6ua lè mítén lé bún 6àn kàránló binbirí á fo wee na. Awa, á ù bío na wɛn. Wa làndá yi á ho lànpo ko ho wé cá na ho Oroomu kshú béε yi léé, táá mu yi ko làa wéro? Wa ko wa wé cá ho léé, táá wa wé yí cá ho?»

¹⁵ O o Yeesu zúna le bío 6a lon binbirí á 6a yí bía. O o wáa bía nɔn 6a yi: «Mí wi mí khúaa í nii yi à yíráa í nii 6ua yi le we? Mí cá le wén-hónló 6úi na mí le í loí.»

¹⁶ A 6a cá le 6ueé nɔn wo yi. O o Yeesu tùara 6a yi: «Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hónló mu wán á wée te?» A 6a bía: «Lé ho Oroomu béε.»

¹⁷ O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Áwa. Bío sá ho Oroomu béε yi à mí na mu wo yi. Ká bío 6èn sá le Dónbeení yi à mí na mu le yi.» A 6a wó coon bío ó o bía bío yi.

Ba ní-hía vèéro bío
(Matiye 22.23-33; Luki 20.27-40)

¹⁸ Ba *Sadusíewa lé bía le 6a ní-hía máa vèe. Wizonle 6úi, á 6a 6úi á 6ueé 6ó a Yeesu yi á tùara a yi ká:

¹⁹ «Nì-kàránlo, bío ó o *Moyiize tùara henía nɔn wɛn lé bío ká: «Hen ká a 6úi yan mín háa á húrún ò o yí yú za làa wo, á 6àn za ko ò o fé 6àn háa ya à te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.»†

²⁰ Awa. Ka lòn núpua núwá hɛɲun 6úi yánkaa léé zàwa síi. O o yahón so yan mín háa á húrún ò o yí yú za làa wo.

²¹ O o ɲun níi so fó a maháa mu yan á húrún ò o yí yú za làa wo. Lé bún ó o tɪn níi so bío mún wóráa.

²² Ba mí núwá hɛɲun yan wo bèenia á húrunka ò o 6úi yí yú za làa wo. Mu 6àn véení ó o háa mu mún húrún.

²³ Awa. Nónzoñ na 6a ní-hía á à vèe yí o o háa mu bío á à sí a yén yi? Bío 6a mí núwá hɛɲun mahá yan wo bèenia.»

²⁴ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mí wee vliní miten. Í bía bún lé bío mí yí zú le Dónbeení bíoní vūahú bíoní kúará. Mí mún yí zú le le Dónbeení dà bío búenbúen wee wé.

²⁵ Mu bon. Ba ní-hía khú vèera á 6a báawa lè 6a háawa máa bíní máa ya mín. Ba à 6onmín lè le Dónbeení wáayi tonkarowá ho wáayi.

²⁶ Ba ní-hía vèéro dání yi á mí so ñin yí kàránna ho lahó na wee bío le vɪndè-za na ho dshú wi yi bío o Moyiize vūahú yi yí mɔn le? Mu tùara bín le le Dónbeení bía nɔn o Moyiize yi: «Inén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu 6àn Dónbeení.»‡

²⁷ O o Yeesu wáa bía: «Le Dónbeení lé bía yílo wi lua 6àn Dónbeení ká le yínón ní-hía 6àn Dónbeení. Mí sòobáa wee vliní miten dà.»

Le Dónbeení làndá na bío here po hía ká
(Matiye 22.34-40; Luki 10.25-28)

²⁸ Ho *làndá bío zéenílo 6úi ɲá 6a wáaní. O o mɔn ò o Yeesu bía se nɔn 6a Sadusíewa yi ó o vá 6ueé 6ó a yi ò o tùara a yi: «Le Dónbeení làndáwá búenbúen tshú á lé ho yén bío here po hía ká?»

† 12:19 Mí loí Làndá zéenílo vūahú (Deutéronome) 25.5-6 ‡ 12:26 Mí loí Léro vūahú (Exode) 2.6

²⁹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le Dónbeení lándáwá yí á hĩa kà lé hĩa bío here po hĩa ká: «*Isirayεεle nǐpomu, jí bío ká: Wa Nùhúso Dónbeení lé o Nùhúso mí dòn.

³⁰ Fo ko à ù warí ù Nùhúso Dónbeení lè ù sli búenbúen, lè ù mànáká búenbúen, lè ù yilera búenbúen, lè ù pánká búenbúen.»[§]

³¹ Hĩa sá ho yí lé hĩa ká: «Fo ko à ù warí mí nínza làa bío fo waráa úten bío sli.» *Lándáwá na kún bío here á po há bío jun na kà h́n mía.»

³² A ho lándá bío zéenílo wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo mu se, bío fo bía lé ho t́iá. O Nùhúso lé le Dónbeení mí dòn. Dónbeení búí kún mía ká mu yínɔn lerén.

³³ A warí le Dónbeení lè ù sli búenbúen, lè ù yilera búenbúen lè ù pánká búenbúen, à mún warí mí nínza lè úten bío sli, bún sdaaní mu hámu na 6a wee wé na le Dónbeení yi lè 6a bà-kúio na 6a wee ya lè le muini na le Dónbeení yi.»

³⁴ O o Yeesu mɔn ò o nni mu bía 6a bè-zúrlowà bióní ó o bía nɔn wo yi: «Hen làa dínú ká fo ò keɛn le Dónbeení bá-zámu yi.» Bún mɔn ó o búí wáa yí bínia yí khà miten yí túara a yí làa bío búí.

*Yia le Dónbeení mɔn léra bío
(Matiye 22.41-46; Luki 20.41-44)*

³⁵ Mu wó ká a Yeesu wee kàrán 6a núpua le *Dónbeení zì-beení yi, ó o túara bío ká: «Ho *lándá bío zéenílowa dà a wé kaka a bioráa le yia le Dónbeení mɔn léra lé o *Daviide mɔnmánii?

³⁶ Lé bío ó o *Daviide mí beεεe á le Dónbeení Hácírí wó ó o bía bío ká: «O Nùhúso Dónbeení bía nɔn í Nùhúso yi:

Buee keɛn í nín-tláni fúaa ká í búrá ù zúkúsa ù tá á ù bò ù zení wán.†)

³⁷ «Bío ó o *Daviide wee ve yia le Dónbeení mɔn léra le mí Nùhúso. O o wé o Nùhúso ká a mún pá à wé o mɔnmánii kaka?» Ba zámáa wee jí a Yeesu cón le le sí-wεε.

*Mi yí wé lè ho lándá bío zéenílowa bío
(Matiye 23.1-36; Luki 20.45-47)*

³⁸ Bío ó o Yeesu wee kàrán 6a zámáa ó o wee bío na 6a yi: «Mí yí wé lè ho *lándá bío zéenílowa bío. Bán na wa há báká-beera zíló á wé héεkaráa. Ba wí 6a núpua wé t́éni 6a yi lè le kánbii 6a zámáa fémínló lara yi.

³⁹ Ba *zúifúwa kàránló zíní yahón kanmúini lè ho dínló dínii keɛnínia na seka á 6a wé hueeka keɛnii yi.

⁴⁰ Ba wee khà 6a maháawa à fé níi bío búenbúen. Ba mún wa ho f́loró na túee wéro à wé lè 6a téréna. Barén cítii khii wee here le Dónbeení cón.»

*O mahá-khenii hámu bío
(Luki 21.1-4)*

⁴¹ O Yeesu kará le *Dónbeení zì-beení hámu 6onkoní nísání á wee loɛ bío 6a zámáa wee kúeeráa le wári le yi. Ho náforó 6ánsowá c̀εεεε wee buee kúee le wári na boo.

⁴² Mahá-khenii búí mún 6ueé kúaa mí t́mónwá bío jun.

⁴³ O o Yeesu wáa von mí nì-kenínia á bía nɔn yi: «Le í mí ho t́iá na mia: O mahá-khenii na ká bío na ó o kúaa á boo po bía ká búenbúen bío.

⁴⁴ Lé bío le wári na 6a búenbúen wó lè mu hámu lé dío 6a yú puunía. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bío wí o cón búenbúen na ó o lá wé é dí.»

§ 12:30 Mi loɛ Lándá zéeníló vúahú (Deutéronome) 4-5 * 12:31 Mi loɛ Levii núwá vúahú (Lévítique) 19.18 † 12:36 Mi loɛ Lení vúahú (Psaumes) 110.1

13

*Ho dímjǎ véró là a Nùpue Za buenlɔ bío
(Matiye 24.1-44; Luki 21.5-33)*

1 Bío ó o Yeesu zoó ló le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, ó o nǐ-keninia nǐ-kení bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, há huua na kà bɛntín seka, á há mún búaaaka. Há soni dáamu yáá!»

2 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo mɔn há dáamu lon? ÈÈ ká huee khíi máa keń mí nɔnza huee wán. Mu búenbúen khíi fi.»

3 Bún mɔn ó o Yeesu yòò kará há Oliivewa vɛnsɩa búee wán á sánsáa le Dónbeení zǐ-beení. O o Piere là a Zaaki là a Zán là a Andere na wi làa wo mí dòn á tùara a yi:

4 «Lé ho páahú yén á mu bío mu ù wé yi? A lé mu bío yén khíi zéeni le mu wéró páahú dɔn?»

5 O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Mí pa miten bío. Mí yí día le nùpue khà mia.

6 Nùpua cèrèè khíi buen í yèni yi á à bío: «Í lé o Krista.» Ba à khà nùpua cèrèè á à vǐnǐ.

7 Ká mí khíi wee jí há hǎ táró sá, hǎa lúio yi làa hǎa khèra làa mia à mí yí le mí yiwa dé, lé bío á bún bíowa so ko mu wé ho yahó. Ká bún dɛɛnía máa wé ho dímjǎ véró.

8 Ho síí búii khíi wé è lé vaá fi le ho síí veere. A ho kǔhú búii khíi wé è lé vaá fi le ho kǎ-veere. Ho tá dèkéro khíi wé há lùà búii yi. A le hǐnǐ khíi lé. Mu ù wé làa bío o há-sániso sǎnǐ vǐa wee wé búakáraa bío síí.

9 «ÈÈ ká minén pa miten bío. Ba nùpua khíi wé è 6ua mia á à varáa ho pánká 6ànsowà cǔn á bán vaá cíti mia. Ba wé è ha mia 6a *zúífùwa kàránló zǐnǐ yi. Ba wé è 6ua mia á vaá dǐnǐ há kána júnása le 6a bá-zàwa yahó bío mí tà mǐ bío yi. Lé bún mí ì bè yi á à zéeni náa í bío làa ba.

10 Mu bon, sǎni ho dímjǎ vé, á le Dónbeení bín-tente ko le bue à na há sííwá búenbúen yi.

11 Hen ká 6a khíi wé wǐkaa mia á 6uan vannáa le cíti yi à mí yí le mí yiwa fèn dè bío mí vaá bío bío yi. Hón páahú so yi á há bíonǐ na à bío ò na mia lé hǎa à mí bío. Lé bío á há máa lé minén mí bɛere yi. Mu lé le Dónbeení Hácírǐ á à dé há mí jǐnǐ yi.

12 Ba nùpua búii wé è dé mín kùrú zàwa á à na 6a à búe. Hǎrǐ 6a maáwá búii á à wé mu 6àn síí le mí zàwa. Ba zàwa búii mún n hǐnǐ mín maáwá wán, á à na 6a 6a à búe.

13 Ba nùpua búenbúen á à jǐn mia bío mí tà mǐ bío yi. Ká yǐa màhá há mí síi fúaa mu véeni, wón á à fèn.

14 «Mí khíi mí mu bè-súmúí* na wee yáa mu bío ká mu wi hen na mu yí ko mu keń yi. (Yǐa wee kàrán bío ká à zún mu kúará sese.) Hón páahú so yi ká bíi wi ho Zudee yi à bán lùwǐ yòò há búaa.

15 Yǐa á à keń mí zǐi lòho yí ko ò o líi zoo lá bío búii.

16 Yǐa á à keń há mana yi mu páahú yí ko ò o bǐnǐ 6o à líi lá mí kán6un mí zǐi.

17 Ho yéréké khíi sá 6a há-sɛɛnasa le 6a há-jàawa yi mu zoń.

18 Mí fio le Dónbeení yi à mu bíowa mu wéró yí lí há yio yi.

19 Lé bío ho páahú mu 6àn lònbee á à wé búaa á à porǐ dío khǐna. Hǎrǐ ho dímjǎ jǐhú búaró páahú na le Dónbeení léra mu bío búenbúen yi à búee búe ho zuia yi, á le lònbee mu síi yí kera yí mɔn. A le 6àn síi mún máa bǐnǐ máa keń hùúu.

* 13:14 Mí lorǐ Daniyele vùahú 9.27; 11.31; 12.11

²⁰ O Nùhũso lá yí khò le lònbee mu wizooní yí, á n̄i woon lá máa k̄n̄í. Ká a máh̄á khò há yí 6a n̄upua na ó o hueekaa à 6a wé làa wo b̄io yí.

²¹ Ká a 6úí b̄ia n̄on mia ká síi: «Mi loí. Lé o *Krista na hen, táá n̄in-yíá vaá hen», à mi yí tá mu.

²² Mu bon, 6a Kristawa lè le Dónbeení j̄i-cúá f̄eewòwà na b̄io yí bon khii kerí. Ba à wé mu yéréké b̄iowa lè mí síiwà na ka lè mu wee zéení le Dónbeení p̄ánká á à v̄inínáa 6a n̄upua. Hàrì b̄ia le Dónbeení hueekaa ká mu lá dà à wé, á 6a mún ñ v̄iní bán.

²³ Awa. A minén cén pa miten b̄io. I f̄era b̄ia mu 6úen6úen n̄on mia vó.

²⁴ «Le lònbee khífló m̄ondén á

de wii á à dé mí yuumu.

Ho plihũ khoomu máa b̄iní máa kerí.

²⁵ H̄a mànáayio á à k̄uenka à lii.

B̄io bon ho wáyí b̄iowa d̄íná 6úen6úen á à d̄eké.»†

²⁶ Hón p̄ahũ so yí á 6a à mi a N̄upue Za 6uenlò há d̄undúio wán lè mí dàrló lè mí c̄ukú beení.

²⁷ O khii tonka le Dónbeení wáyí tonkarowà ho tá kón6úaa b̄io náa yí lè ho d̄m̄íná 6úen6úen yí á 6a a ve b̄ia le Dónbeení hueekaa á à k̄úee mín wán.

²⁸ «Mi loí ho *fikiyé v̄ind̄e b̄io le wee wéráa. Hen ká le 6án lakara h̄ia wee n̄ama á wee sà mí v̄on-yórówà, se mi z̄ú le ho v̄iohó t̄erò d̄on.

²⁹ Lé làa b̄un síi ká mi khii wee mi mu b̄iowa mu wéró, à mi mún z̄ur̄ le o *N̄upue Za 6uenlò s̄uaráa. O ò 6uen máa khii.

³⁰ Le 1 m̄i ho t̄úia na mia: Ho p̄ahũ na ká n̄upua máa hí máa vé ká b̄un b̄iowa so 6úen6úen yí wó.

³¹ Ho wáyí lè ho tá khii vé, ká 1 b̄ioní h̄ón ñ kerí b̄in f̄eew.

³² N̄i woon yí z̄ú ho d̄m̄íná véro wizonle lè ho p̄ahũ máa zéení. Le Dónbeení wáyí tonkarowà yí z̄ú mu, hàrì le Dónbeení Za mí 6eere yáa pá yí z̄ú mu. O Maá mí d̄on lé yíá z̄ú mu.

³³ «Mí pa miten b̄io. Mi yí wé lòn n̄upua na d̄uma. Lé b̄io mi yí z̄ú ho p̄ahũ na mu ù wé yí.

³⁴ Mu b̄io bonmín làa b̄io ká: N̄i 6úí le mí ì va le khii. O o k̄aràfáa mí z̄i mí ton-sáwá yí, á sankaa há tonni n̄on 6a lè mí ñ-kéní kéní yí. B̄un m̄on ó o b̄ia n̄on o paro yí le o t̄iní mí yio.

³⁵ Minén mún t̄iní mí yio, lé b̄io mi yí z̄ú a z̄i 6ànso b̄iní 6uenlò p̄ahũ. O dà à 6uen z̄ihũ táá tá t̄ahũ, táá kò-bá-wéé yí, táá ȳinb̄i.

³⁶ Ká a khii d̄ind̄in 6uara ò o yí 6uee yí mia ká mi ka lòn n̄upua na d̄uma.

³⁷ B̄io á ì wee b̄io na mia ká, á yahó sá 6a n̄upua 6úen6úen. Mi yí wé lòn n̄upua na d̄uma.»

14

Ba z̄uíf̄uwa j̄unása wee lè o Yeesu wán

(Matiye 26.1-5; Luki 22.1-2; Zán 11.45-53)

¹ Wizooní b̄io j̄un wáa ká ho Paaki s̄anú díró lè ho *b̄úurú na á ja-f̄iní yí d̄ó yí s̄anú díró yí. Á le *Dónbeení yankarowà j̄unása lè ho *l̄ándá b̄io zéenílowa wee cá b̄io 6a à wé wé è w̄iráa o Yeesu ká mu yí z̄ú, á à na 6a à 6úe.

² Ba wee b̄io: «Wa yí dà máa w̄i wo ho s̄anú díró yí. Ká wa wó mu á 6a z̄amáa á à kánká mu b̄io yí.»

O h̄aa 6úí k̄uaa ho j̄iló o Yeesu j̄uhũ wán

(Matiye 26.6-13; Zán 12.1-8)

† 13:25 Mi loí Ezayii v̄uahũ 13.10; 34.4

³ O Yeesu kera ho Betanii lóhó yi o Simón na hía lé o *6ùéré nni zii. Páahú na ó o kará wee dí à bñn à hãa 6úi 6ueé wee zo, á 6uan mí dñukó-za 6úi na wó lè le huee na 6a le alibaatere à ho sú làa jiló 6úi na sãmu sí. Ho jiló mu 6a le naàré á yàwá here làa sòobéε. Bío ó o 6ueé 6ó a Yeesu yi ó o pùina ho dñukó-za mu jii, ó o kúaa ho jiló mu o Yeesu jùhú wán.

⁴ A bía wi bñn 6úi sía cá. A 6a wee bío mín yi: «Ho jiló na kà yáaró jùhú lé mu yén?

⁵ Ho jñn lá dà à yéé á à yí hã wén-haani khíá-tñn* á à sanká a na 6a nñ-khenia yi.» A 6a lan wee zá làa wo.

⁶ O o Yeesu wáa bía: «O hãa mu mi día bío. Mi wee zá làa wó le we? Bío ó o wó làa mi á se.

⁷ Ba nñ-khenia bán làa mia á à kerí mín wán fεεε. A páahú lée páahú á mi dà wé è wé mu sãamu làa ba ká mi tà. Εε ká Inén wón máa kerí làa mia fεεε.

⁸ Bío ó o dà à wé lé bío ó o wó. O kúaa ho jiló na sãmu sí 1 sãnia wán à fèn wiokaráa hã paráa hã nuuló.

⁹ Le 1 mí ho túiá na mia: Le Dónbeení bín-tente wé buera lùe lée lùe yi ho dñinjá 6úen6úen yi, á 6a à bío bío ó o hãa na kà wó, á 6a à leéka a bío.»

*O Zudaa wi ò o dé o Yeesu na
(Matiye 26.14-16; Luki 22.3-6)*

¹⁰ O Yeesu nñ-keninia píru jñn nñ-kéní na 6a le Zudaa Isikariote á wà vaá bía non 6a yankarowá jñnása yi le mí wi à mí dé o Yeesu na 6a yi.

¹¹ A bán sía wan wan á dó mí jñn non le mí ì na le wári wo yi. O o wáa wee cá ho páahú na o ò dàñ nñ wé mu yi, á à dérãa wo 6a níní yi.

*O Yeesu wee dí ho Paaki dñnló lè mí nñ-keninia
(Matiye 26.17-25; Luki 22.7-14, 21-23; Zán 13.21-30)*

¹² Ho *búurú na á ja-fñn yí dó yi sãnú díró 6àn nín-yání wizonle zon, dío 6a wee wé fúaa ho Paaki piozáwa yi,† ó o Yeesu nñ-keninia túara a yi: «Lé wen á fo wi à wa vaa wíoka ho Paaki dñnló yi?»

¹³ O o tonkaa mí nñ-keninia nùwá jñn á bía non yi: «Mí lén zo ho lóhó yi, á mí zoó sí a nni 6úi yahó ká a sò mu jñmu lè ho dúuhú. Mí bè o yi,

¹⁴ ká a vaá zon zii na yi à mí bío na le zii mu 6ãnsó yi: O nñ-karánlo le wa túa fon: Ho lahó na á Inén lè 1 nñ-keninia á à dí ho Paaki dñnló yi lé ho yén?

¹⁵ O ò zéeni la-beení 6úi làa mia ho nónwíohú yi na sía bàráka wó. Lé bñn à mí wíoka wa Paaki dñnló bío yi.» ¹⁶ A 6a wà vaá zon ho lóhó yi, á zoó yú mu 6úen6úen làa bío ó o Yeesu bíarãa mu. A 6a wíokaa ho Paaki dñnló bío.

¹⁷ Bío le wii tò, ó o Yeesu lé mí nñ-keninia píru jñn 6uara.

¹⁸ Bío 6a kará wee dí ó o Yeesu bía: «Le 1 mí ho túiá na mia: Minén na làa mí páanía kará ho dñnló jùhú yi nñ-kéní á à dé mí ì na.»

¹⁹ O o nñ-keninia yilera lunkaa, á 6a wee túaka a yi lè mí nñ-kéní kéní. A yía le: «Mu lé Inén le?» A yía le: «Mu lé Inén lé?»

²⁰ O o Yeesu bía non 6a yi: «Mu lé minén píru jñn nñ-kéní, yía làa mí páanía wà zoó cñ.

²¹ Mu bon. O *Nùpue Za á à hí làa bío le Dónbeení bíoní vùahú bíarãa mu. Ká yía màhá ní ì bè mu á ho yéréké è zo jùhú. Bànso yáá lá yí ton se mu síaani.»

(Matiye 26.26-30; Luki 22.15-20; 1 Korente 11.23-25)

²² Bío 6a wee dí, ó o Yeesu lá ho búurú á dó le Dónbeení bàrákà. O o wee cèeka ho na mí nñ-keninia yi ká à bío: «Mí fé là, hón lé 1 sãnia.»

* **14:5** Mu páahú á hã wén-haani khíá-tñn lé o nùpue lùlù-kùure sãmú sãání. † **14:12** Mí loñ Léro vùahú (Exode) 12.6, 14-20

²³ O o bíníá lá le ɲuuníi dèɛ na ho *dívén wi yi ò o dó le Dónbeení bāráká. O o nɔn ho 6a yi á 6a búenbúen ɲun.

²⁴ O o bía nɔn 6a yi: «Dén lé 1 cāni na wíokaa wee zéeni le Dónbeení páanii na le bò bío, dén lé 1 cāni na kúaará 6a nùpua cèrèɛ bío yi.»

²⁵ Le 1 mí ho tūiá na mia: I máa bíní máa ɲu dívén huúu fúaa ho páahú na á í kǎí ɲu ho 6àn bè-fla yi le Dónbeení b'éeni yi.»

²⁶ Bún món á 6a sía ho sánú lení, á 6a wá yòora há Oliivewa vɪnsɪa 6úee wán.

O Yeesu bía le o Piere á à p1 mí bío

(Matiye 26.31-35; Luki 22.31-34; Zan 13.36-38)

²⁷ O Yeesu bía nɔn mí nǐ-kenínia yi: «Mí búenbúen á à lùwí ì día mi. Làa bío le Dónbeení bíoráa mu mí bíoní vūahú yi ká síi: † í 6úe o pi-pa á 6a pia á à kéná à lén n va há lùa búenbúen.»[‡]

²⁸ Ɛɛ ká 1 vèeró món, á í ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kǎhú yi.»

²⁹ O o Piere bía: «Hári á bía ká búenbúen p1 ũ bío, á ínén wón máa p1 mu huúu.»

³⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le 1 mí ho tūiá na foñ. Ho tɪnɔn-kéni na ká yi, sáni ò o kò-b'éɛ wá há cúa-ɲun, bún ká ũnén bía le fo yí zū mi á dǎn há cúa-tɪn.»

³¹ O o Piere pá bíníá wíokaa tǐina mí bíoní yi: «Í máa bío le 1 yí zū fo máa mi huúu, hári ká 1 ko á í hí làa fo.» A 6a nǐ-kenínia na ká búenbúen bía mu bío dà-kéni mu.

O Yeesu flora ho Zetesemanii yi

(Matiye 26.36-46; Luki 22.39-46)

³² Bún món á 6a wá vaá dǎn le lùe 6úí na 6a le Zetesemanii. O o Yeesu bía nɔn mí nǐ-kenínia yi: «Mí kɛɛní hen le 1 lén vaa flo.»

³³ O o fó a Piere là a Zaaki là a Zán á bòráa. O 6úakáa zána á yi wee dè

³⁴ O o bía nɔn 6a yi: «Í hácírí yáara dàkhíina. I ka le 1 máa fen. Mí kɛɛní hen, á tǐní mí yío.»

³⁵ Bún món ó o wáa vá van cɪnú, á vaá líí búrá ò o flora le ká mu dà à wé, à le lònbee na ká à yí yí mí.

³⁶ O bía bío ká: «Í Maá, fo dà bío búenbúen wee wé. Yí le le lònbee na ká à yí mí. Ɛɛ ká mu yí wé ínén síi bío. Le ũnén lé yía síi bío à wé.»

³⁷ O o bíníá 6uara mí nǐ-kenínia cǎn á 6ueé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a. O o bía nɔn o Piere yi: «Simɔn, dǎmu 6ó fo le? Fo yí dà máa tǐní ũ yío hári le lèrè dà-kéni yi le?»

³⁸ Mí fání mí yío à wé flo bèra a na à mí yí zo mu bè-kora wéroró yi. O nùpue síi wee wé vá mu bè-tente wéroró yi, ɛɛ ká ho pánká na ó o wé làa bún lé hía mía.»

³⁹ O o tɪn wíokaa khèra vaá flora ò o bía há bíoní dà-kéni mu.

⁴⁰ Bún món ó o bíníá 6uara mí nǐ-kenínia cǎn á 6ueé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a. Ba yí dǎina yí fánía mí yío. A bío 6a wáa à bío á à na a Yeesu yi á 6a yí zū.

⁴¹ Bío ó o Yeesu wá á bíníá 6uara mún cúa-tɪn níi yi, ó o 6ueé bía nɔn 6a yi: «Mí pá dǎma wee vúnka lon? Mu wáa vó. Ho páahú dǎn. O *Nùpue Za á 6a à dè 6a bè-kora wérowá níi yi.»

⁴² Mí híní wa lén. Yia á à dé mi ì na 6ueé dǎn.»

Ba wǐira a Yeesu

(Matiye 26.47-56; Luki 22.47-53; Zan 18.3-12)

† 14:27 Mí loní Zakarí vūahú 13.7

43 Pãahũ na ó o Yeesu wee bío yi, à bũn ò o Zudaa ɓueé dõn. O lé 6a nĩ-keninia pírú ñun nĩ-kéní. Ba zãamãa na bò làa wo á ɓuan há khà-túaa lè há ɓúaa. Bĩa tonkaa 6a lé le *Dónbeenĩ yankarowà ñúnãsa lè ho *làndá ɓio zéénúlowa lè 6a nĩ-kĩa.

44 O Zudaa, yĩá á à dé o Yeesu mu á à na, á zéenia ɓio 6a zãamãa á à zũrnãa wo. O bĩa: «I hĩa vaá tɛɛnía nùpue na yi lè le kònbii, se wón lé yĩa mi wee cà. A mi wãa wĩ wo à ɓua sese lénnaa.»

45 O Zudaa ɓuee dɛɛnii ó o wà vaá ɓó a Yeesu yi ò o bĩa nɔn wo yi: «Nĩ-kàránlo.» O o tɛɛnía wo yi lè le kònbii.

46 A bĩa làa wo bò mín wãa wĩira a Yeesu.

47 A 6a nĩ-kéní ɓúii dò mí khà-tóní á hà lè le *Dónbeenĩ yankarowà ñúhũso beenĩ ton-sá nĩ-kéní ñikãahũ kúio.

48 O o Yeesu bĩa nɔn bĩa wà ɓueé wĩ wo yi: «Mi so lá ko à mi ɓua khà-túaa làa ɓúaa à ɓuee wĩirãa mi le? I léé nĩ-kãanii le?»

49 I làa mia lá wee keñ mín wán túntún, á wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á mi yĩ wĩira mi. Ee ká mu wó ká, à le Dónbeenĩ ɓionĩ vùahũ ɓio ñii sírãa.»

50 O o nĩ-keninia ɓúenɓúen wãa lùwa wà à 6a díaa.

51 Yàronza ɓúii lé yĩa bò a Yeesu yi. Lée ɓunló mí dòn wi o wán. Ba le mí ì wĩ wo, á 6a ɓuan o ɓunló yi,

52 ó o kueera ho díaa, ò o lùwa wà mí kãamãa.

O Yeesu 6a ɓuan vannãa 6a tũii fɛɛrowà yahó

(Matiye 26.57-68; Luki 22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14, 19-24)

53 Bũn món á 6a ɓuan o Yeesu vannãa le *Dónbeenĩ yankarowà ñúhũso zii, hen na 6a yankarowà ñúnãsa lè 6a nĩ-kĩa lè ho *làndá ɓio zéénúlowa ɓúenɓúen kúaa mín wán yi.

54 O Piere khèra bò a Yeesu món. O ɓueé zon 6a yankarowà ñúhũso lún yi, á zoó pãania kará lè 6a parowà á wee huee ho dõhũ.

55 Ba yankarowà ñúnãsa lè 6a *zúifùwa tũiiá fɛɛrowà ɓúenɓúen wee cà ɓio 6a à koonĩnaa o Yeesu yi á à bè yi ì síinĩnaa o ñúhũ á à na 6a à ɓúe. Ká 6a màhá yí yú ɓio ɓúii.

56 Nùpua cèrèe wee ɓuee fũaa há sabionĩ o ñii, ká 6a màhá wee ɓinĩ kán mín.

57 A 6a nùwã yén ɓúii wãa hĩnɔn koonia o yi lè le sabéré na ká:

58 «Wa ñá ò o bĩa le mí ì fio le Dónbeenĩ zii na 6a nùpua son, á à ɓinĩ ì so le ɓúii há wizoonĩ tĩn yi ká dén á nùpua máa so.»

59 Hàrĩ bũn á 6a yáá pá wee kán mín wán.

60 A 6a yankarowà ñúhũso wãa lii hĩnɔn yòò ñin 6a ɓúenɓúen yahó ò o tũara a Yeesu yi: «Bío 6a nùpua wee bío ũ dãní yi á fo le fo máa bío dɛɛ ɓúii yi le?»

61 O o Yeesu cèkè ò o ñin. A 6a yankarowà ñúhũso wíokaa tũara a yi: «Le ũnén lé o Krista, le Dónbeenĩ na wa wee khòonĩ za le?»

62 O o Yeesu bĩa: «Ūuu, í lé orén. Mí ɓúenɓúen á à mi a *Nùpue Za ká a kará le Dónbeenĩ na dà mu ɓio ɓúenɓúen nĩn-tĩnĩ. Mí mún khíi mi a ká a kará há dùndúio wán bò ò ɓuen.Š»

63 A 6a yankarowà ñúhũso wãa lèkkaa mí dà-zĩnii lé ɓio mu vá a yi dàkhĩna, ò o bĩa: «Wa màkóo wãa mía seérãsa yi.

64 Há ɓin-kora na ò o mà leéra le Dónbeenĩ yi á mi ñá. Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A 6a ɓúenɓúen le o wó khon ó o ko ò o ɓúe.

⁶⁵ Ba nùwá yɛn zàwa búí ɓa t̪ahú á búakáa wee khàani kúee o Yeesu wán. Ba pon o yahó yi á ɓa wee v̪aa wo lè mí nín-kuio ká ɓa à tùa wo yi le o zéeni yia wó mu làa wo. Le *Dónbeení yankarowá n̪úhúso lún parowá fó a, á wee dé sáarà yi.

O Piere p̪á a Yeesu bío

(Matiye 26.69-75; Luki 22.56-62; Zán 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ P̪áahú na ó o Piere p̪á líí wi ho lún yi, à b̪n le Dónbeení yankarowá n̪úhúso beení ton-sá háawa n̪í-kéní búí ɓueé d̪n.

⁶⁷ B̪o ó o m̪n o Piere ò o wee huee ho d̪hú, ó o wíokaa lorína a yi sese ò o bía: «Ūnén mún lá wi là a Nazareete nii Yeesu mu.»

⁶⁸ O o Piere p̪á mu ò o bía: «B̪o á fo wee bío ká á ī yí zū.» B̪n m̪n ó o wá vaá b̪nía d̪n ho lún z̪aj̪ii. [O o kò-béé wá.]

⁶⁹ B̪o ó o ton-sá háa mu m̪n o vaa b̪n̪iló, ó o wee bío làa bía wi b̪n: «O n̪pue na kà lé ɓarén n̪í-kéní búí.»

⁷⁰ O o Piere t̪n p̪á. Mu yáá yí míana, à b̪n à bía wi b̪n t̪n bía n̪n o Piere mu yi: «Ho t̪úíá poni. Fo lé ɓarén búí. Ūnén mún lé o Kalilee nii.»

⁷¹ O o Piere wáa bía: «Káí f̪á sabéré à le Dónbeení le ī mi mu. I ì báa mu n̪ii wán, o n̪pue na mi wee bío bío á ī yí zū.»

⁷² Hón p̪áahú so yi ó o kò-béé wá há cúa-n̪un nii. O o Piere hácírí m̪áhá b̪nía ɓuara bío ó o Yeesu f̪ú bía làa wo yi wán: «S̪áni ò o kò-béé wá há cúa-n̪un b̪n ká ūnén p̪á le fo yí zū mi á d̪n há cúa-t̪n.» O o Piere wáa wee wá.

15

Ba ɓuan o Yeesu ɓuarar̪áa o Pilaate c̪n

(Matiye 27.1-2, 11-14; Luki 23.1-5; Zán 18.28-38)

¹ Le y̪nb̪ii búir̪ii á ɓa *yankarowá n̪únása, lè ɓa n̪í-kía, lè ho *lándá b̪o zéeniłowa, b̪n búenb̪uen na lè ɓa *zúífúwa t̪úíá f̪erowá á kúaa mín wán, ɓera a na á ɓa bío tè bio d̪á-kéní wán. Ba can o Yeesu, á ɓuan ɓueé n̪n o *Pilaate yi.

² O o Pilaate t̪àra a yi: «Lé ūnén lé ɓa zúífúwa b̪éé le?» O o Yeesu bía n̪n wo yi: «Fo bía mu.»

³ Ba yankarowá n̪únása wee kooní a Yeesu yi làa b̪o c̪èr̪e.

⁴ O o Pilaate wíokaa t̪àra a yi: «Fo le fo máa bio d̪èé le? B̪o ɓa wee bío ū n̪ii á fo yí máa n̪í le?»

⁵ Ká a Yeesu m̪áhá yí b̪nía yí bía d̪èé. B̪n wó a Pilaate coon.

Ba le o Yeesu ko ò o ɓúe

(Matiye 27.15-26; Luki 23.13-25; Zán 18.39-19.16)

⁶ Hen ká ho *Paaki s̪ánú sansan d̪n, ò o Pilaate lén o kàsò nii búí día, y̪a ɓa z̪ámáa le o día.

⁷ Mu ù wé à n̪ii búí na ɓa le Barabaasi p̪áania wi ho kàsò yi lè ɓa búí na làa wo k̪á á ɓó a n̪ii búí.

⁸ Á ɓa z̪ámáa wáa wá van o Pilaate c̪n á vaá wee f̪io wo ò o wé b̪o ó o lá wee wé na ɓa yi.

⁹ O o Pilaate bía n̪n ɓa yi: «Mi wi à ɓa zúífúwa b̪éé lé y̪a à ī día le?»

¹⁰ O Pilaate z̪ú k̪énk̪én le ɓa yankarowá n̪únása dó a Yeesu n̪n mí yi lé b̪o le yandee wi ɓa yi o b̪o yi.

¹¹ Ká ɓa yankarowá n̪únása m̪áhá s̪úkúra ɓa z̪ámáa le ɓa f̪io o Pilaate c̪n le o Barabaasi lé y̪a ò o día.

12 O o Pilaate wíokaa tùara 6a zâamâa yi: «Lé mu yén mi le 1 wé làa yïa mi wee ve làa zúífùwa béε?»

13 A 6a wee bío na a yi ká 6a a wâamaka: «Búεε wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

14 O o Pilaate tùara 6a yi: «O wékhe lé ho yén?» A 6a yáá wíokaa wee wâamaka pónpón: «Búεε wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

15 O Pilaate wi ò o wεé 6a zâamâa síi, ó o léra o Barabaasi díá, ò o le 6a ha a Yeesu le há lábáani, ò o non wo le 6a búεε ho kùrùwá wán.

Ba dásíwá wee zùaríka a Yeesu yi
(Matiye 27.27-31; Zán 19.2-3)

16 A 6a dásíwá buan wo zonnâa ho *Zudee kôhú béε lún yi, à 6a von mí ninzâwa na ká búenbúen.

17 Ba zíníia o Yeesu lè le dà-muhú, á tá ho kírí lè há kíkara á dó a jùhú yi.*

18 Bún món á 6a wee tēni á yi ká: «*Zúífùwa béε, foó!»

19 Ba wee vûaa o jùhú lè le káani, á wee khàani kúee o wán ká 6a à fàrá mí nonkópúná wán à líi búrá a yahó.

20 Bío 6a zùaríkaa wo yi wó, á 6a tēra le dà-muhú o wán, à 6a zíníia wo là a kùrú sía. Bún món á 6a buan wo lórâa ho donkíahú á wà léε búεε ho *kùrùwá wán.

Ba búaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.32-44; Luki 23.26-43; Zán 19.17-27)

21 O Sirēena nūi Simōn na lé o Alekisāndere là a Urufuusi 6àn maá, á ló há mana yi bó ho wôhú buéé wee khíi, á 6a dásíwá buéé kíkâa yi le o fé o Yeesu kùrùwá pl.

22 Ba buan o Yeesu vannâa lahó búii na 6a le Kolokota yi, bún kúará le «jún-6òkuee lahó.»

23 Ba lúnkaa ho *dívén lè mu bío búii na 6a le mírè á wi 6a na a Yeesu yi ò o ju, ká a màhá yí jún mu.

24 Bún món á 6a búaa wo ho kùrùwá wán. Ba le mí ì sanká a sí-zíníia á 6a wó le jún-síni bío à zúrnâa dío á à sí yíia làa yíia yi.

25 Le wi-bee páahú lé bío 6a búaa wo yi ho *kùrùwá wán.

26 Bío 6a túara le dēε wán, bío wee zéeni bío non 6a búaarâa wo lé bío ká: «ZÚÍFÚWA BÉε.»

27 Ba mún búaa 6a ní-wanna nùwá jún búii là a Yeesu. O ní-kéni wi là a nín-tíani ká a ní-kéni wi là a nín-káahó.

28 [Bún wó à le Dónbeení bioní vūahú bioní na ká a jii sí: «Ba mà a dó 6a ní-kora tlahú.»]†

29 Ba núpua na wee khíi làa bín wee kíbón mí júná ká 6a a là a. Ba wee bío: «Fo yí mōn mu le. Unén na lá le fo ò fio le *Dónbeení zí-beeni á à bíní ì so le 6àn dà-veere há wízonni bío tín yi,

30 wáa fení ūten. Lii ho *kùrùwá wán le wa lorí.»

31 Le *Dónbeení yankarowá júnása lè ho *lándá bío zéeni lowa mún wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a a bío làa mín: «O feníia 6a búii ò orén màhá yí dà màa fení mítén.

32 Le o Krista, o *Isirayēle béε, à lé ho kùrùwá wán líi. Ká wa mōn mu á wa à dé wa sía wo yi.» Bía páanía búaa há kùrùwáwá wán là a Yeesu bán mún wee là a.

* 15:17 Ba bá-záwa lè 6a ní-beera lé bíi yánkaa dà há sí-muna wee zí. Há yáwá fù here. Há kíríwá 6a wee wé, à kúee 6a bá-záwa júná yi à zéeni náa 6a bá-zámu pánká bío. Ká bío 6a wi 6a zùaríka a Yeesu yi, á 6a zíníia wo lè ho kánfun muhú á dó há kíkara kírí o jùhú yi. † 15:28 Mí lorí Ezayii vūahú 53.12

*O Yeesu húmú**(Matiye 27.45-56; Luki 23.44-49; Zán 19.28-30)*

³³ Le wii yòo fàráló pàahú á ho kshú búenbúen òòndín wó le tibirí. Mu míana fúuu fúaa le wi-háarè.

³⁴ Le wi-háarè le mu pàahú, ó o Yeesu bíá bíó kà pónpón: «Eloyii, Eloyii, lama sabatanii?» Bún kúará le «Wàn Dónbeení, wàn Dónbeení, fo pá mi díá le we?»

³⁵ A bíá wi bín núwá yen búí ná mu á 6a bíá: «Mí loí, o wee ve o *Elii.»

³⁶ A 6a ní-kéní búí lùwa vaá lá le dèè búí na wee kúiní mu jumu á zíira mu bè-níá yi á can le òuahiire jii yi á yòó dá a Yeesu yi le o yèè, ò o bíá: «Mí òòndín, wa à loí ká a Elii buée liini a ho *kùrúwá wán.»

³⁷ Lé bún pàahú ó o Yeesu wáamaa yi pónpón, ò o húrun.

³⁸ A ho pònsò-beení na zoó céra le *Dónbeení zí-beení á yòó lèera mí tshú líí ló. ³⁹ Ho Oroomu dásiwá jùhúso na òòndín o Yeesu yahó á mán bíó ó o húrunnáa ó o bíá: «O núpue na kà bèntín lá lé le Dónbeení Za binbirí.»

⁴⁰ Háawa núwá yen búí mún háa wi bín á khèra òòndín wee loí. Ba háawa mu tshú ó o Mari wi yi, yia wee lé ho Makadala lóhó yi. A séení a Mari na lé o Zaaki háyónza là a Zozee òòndín nu, là a Saloméè.

⁴¹ Ba háa wee bè o Yeesu yi ká a wi ho Kalilee yi á wee séení a. Háawa cèrèè búí mún háa wi 6a háawa mu tshú á bò là a Yeesu òuara ho Zeruzalèmu yi.

*Ba nùuna a Yeesu**(Matiye 27.56-61; Luki 23.50-56; Zán 19.38-42)*

⁴² O Yeesu hí-nònzòò ho ziihú jii, à bíó á lé bún zoò á 6a wee wíoka mítén ho *Sabaa bíó yi,

⁴³ Ó o Zozèfu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á òuara. O fù lé 6a *zúifùwa tùia fèerowà ní-kéní na 6a nínzàwa wee kònbí. Wón mún lá wee lòoní le Dónbeení bèení láró pàahú. O henía mí síi ò o van o *Pilaate cón á vaá fióra a Yeesu ní-hínmu.

⁴⁴ Ká a Pilaate ná bíó ó o Yeesu dèeníá húrun ó o wó coon mu bíó yi. O o von 6a dásiwá jùhúso á buée tùara yi le o Yeesu mu húrun míana le.

⁴⁵ A bíó ó o ná mu 6a dásiwá jùhúso cón wó, ó o nòn le jii o Zozèfu yi le o lá a sánia.

⁴⁶ O o Zozèfu yà ho òun-sení dà-poni ò o liiniá o Yeesu ho *kùrúwá wán á líí bá le ho òunló òuan vaá dó le búure yi, òòndín lá có ho òuáahó yi díá. Bún món ó o biniá le hue-beení pon le búure mu jii.

⁴⁷ O Makadala Mari là a Zozee òòndín nu Mari á òòndín mòn hen na ó o dó a yi.

16*O Yeesu vèèrò**(Matiye 28.1-8; Luki 24.1-12; Zán 20.1-10)*

¹ Bíó ho *Sabaa khíina, ó o Makadala Mari là a Zaaki òòndín nu Mari là a Saloméè á yà ho jiló na sámu sí le mí vaá khii làa Yeesu sánia.

² Ho dimaasi zoò yinbíi búiríi, le wii hàró pàahú, á 6a hínon wà òòndín le búure.

³ Ba wee bíó mún yi: «Lé wée yáá vaá bini le hue-beení na pon le búure jii á à na wen coon?»

⁴ Ká bíó 6a vaá òòndín, á 6a le mí ò loí, à le hue-be-beení biniá ló le búure jii á khii díá le nísání. ⁵ A 6a wà vaá zon le yi, á zoó mòn yàronza búí ò o kará le le nín-tláni, á zà ho báká poni na túee. Á 6a zána.

⁶ Ká a yàrónza mu màhã bía nɔn ɓa yi: «Mi yi zɛ́n. I zū le lé o Nazarɛɛte n̄i Yeesu na ɓa ɓúaa ho *kùrùwá wán á mi wee cá. O m̄ia hen, o vèera. Mi loí. Lé ho lahó na kà á ɓa lá bàrà a yi.

⁷ Mi lén vaa bío mu na a Piere là a Yeesu mu n̄i-kenínia na ká yi le o dú ɓa yahó van ho Kalilee k̄shú. Lé b̄n ɓa vaá mi a yi làa bío ó o biaráa mu.»

⁸ A ɓa yilera lùnkaa, á ɓa wee zà. A ɓa ló á lée lùwa wà. Ba yi bía d̄ɛɛ yi nɔn n̄pue yi lé bío ɓa zãna.

*O Yeesu zéenia m̄iten lè mi n̄i-keninia
(Matiye 28.9-10; Zàn 20.11-18)*

⁹ [O Yeesu vèeró m̄ón ho dimaasi zon̄ ȳn̄b̄i á mu n̄in-yání, ó o zéenia m̄iten là a Makadala Mari, wón na ó o h̄ia n̄on ɓa c̄náwa bùaa h̄ɛ̄n̄un léra yi.

¹⁰ O o Mari wà van b̄ia là a Yeesu lá páania wi c̄n̄, á vaá yú ɓa á ɓa yara só á wee wá, ó o b̄ia làa ba le mí m̄on o Yeesu.

¹¹ Ká bío ɓa n̄á bío ó o Mari b̄ia le o Yeesu vèera, ó o mún m̄on wo, á ɓa yí tà mu.

¹² B̄n̄ m̄ón ó o Yeesu zéenia m̄iten làa s̄i veere lè mí n̄i-kenínia n̄uwá n̄un ká ɓa n̄on h̄a mana.

¹³ A ɓa b̄n̄ia ɓueé b̄ia mu lè ɓa n̄i-kenínia na ká á bán mún yi tà mu yi.

¹⁴ Mu ɓàn m̄ón, ó o Yeesu zéenia m̄iten lè ɓa n̄i-kenínia píru dòn ká ɓa wee dí. O zà làa ba bío ɓa yi dó mí s̄ia wo yi, làa bío ɓa tun mí yiwa á yi tà b̄ia b̄ia le mí m̄on wo ò o vèera bío.

¹⁵ O o w̄aa b̄ia nɔn ɓa yi: «Mi lén va ho d̄im̄iná lùà ɓúenɓúen yi à vaa bue le Dónbeen̄i b̄in-tente na ɓa n̄upua ɓúenɓúen yi.

¹⁶ Ȳia á à dé mí s̄i le yi, á ɓa à b̄at̄izé, wón á à fen. Ká ȳia yi dó mí s̄i le yi, won̄ n̄úh̄ú á à s̄i.

¹⁷ B̄ia dó mí s̄ia le yi wé è wé mu yéréké b̄iowa na wee zéeni le Dónbeen̄i p̄anká: Ba à n̄a ɓa c̄náwa á à lén b̄ia ɓa wi yi lè 1 yèni; ɓa a bío h̄a s̄i-viò b̄ioní;

¹⁸ ȳia wé ɓuan h̄aa yi, tàá ká a n̄un b̄ɛ̄-n̄un̄ii ɓúii na dà a ɓúe n̄upue, á d̄ɛɛ woon̄ máa wé ɓanso; ɓa à bè mí n̄in̄i ɓa v̄ánv̄arowá wán á bán á à wa.»

¹⁹ Bío ó o b̄ia b̄n̄ vó, ó o N̄úh̄uso Yeesu ɓuan yòora ho wáayi á yòó kará le Dónbeen̄i n̄in-t̄iání.

²⁰ A ɓa n̄i-kenínia wà vaá wee bue le b̄in-tente h̄a lùà ɓúenɓúen yi. O N̄úh̄uso wee séeni ɓa, á ɓa wee wé mu yéréké b̄iowa na wee zéeni le Dónbeen̄i p̄anká à zéeni le bío ɓa wee bío á lée t̄iia poni.]

Le Dónbeení bín-tente vūahú na ó o Luki túara

Vūahú túaró nūhú

O Luki hía wee bè là a Poole va hā kúio. O yínǎi zúifù. O lé o *Kεεεsi nii. O fù lé o òkòtúarǎn. Lé orén túara ho vūahú mu, á mún túara 6a Tonkarowà bè-wénia vūahú.

Bio non ó o Luki túararǎa mí bín-tente:

1. O Luki wi á 6a kèrètɛwa búenbúen zúr le bía dó mí sia o *Krista yi á bio bò bio na wó mǎn kénkén wán. O o wi ò o hení 6a sia à 6a wíoka fǎrá tǐn.
2. O mún wi ó o zéeni le 6a kèrètɛwa yínǎi núpua na wi á 6a fá mí jii ðní le 6a *zúifùwa.
3. Nún-sí ó o Tiofile hía lé o Poole ji-tà ho Oroomu yi. O o Luki túara ho vūahú mu non wo yi, à sénia o tonló yi.

O henia mu bè-kora séndiaró lè ho fioró bio. O zénia a *Isirayεle nípomu lándáwá yara.

Yia lé 6a núpua búenbúen kánilo ó o zénia bio mi vūahú mu yi.

1-2 Tiofile, * bio wó khíina wa cǎn lè mí dà-kéní kéní búenbúen le Dónbeení ðání yi á lá mu nūhú búeenii á 6a búii mǎn á lé mu seérasa, bán lé bía wó le Dónbeení bín-buerowà na zénia mu làa wen. Ba cèrèè wi á 6a kúeeka mu mín wán à túa hā vǎnna yi.

3 A bio á ínén mún wi á í túa mu lè 6a bio sii, á í tuakaa mu cincíira bía mǎn mu lè mí nǐ-kéní kéní cǎn á zúrnanáa mu ya-tente. A bio mu sámaanáa lé bún á í wi á í túarǎa mu à na únén Tiofile cùkúso yi,

4 bún lé bio o na á fo ò zúr kénkén ká bio á 6a fù káranna làa fo búenbúen lé ho túia poni.

O Zan Batiisi teró bio zéeniló

5 Ho Zudee kǎhú bεε *Herodee páahú, á le Dónbeení yankaro búii fù wi bún á yèni 6a le Zakari. O lé o Abia kuure núpue búii. Bàn háa yèni 6a le Elizabεti. Wón fù lé le *Dónbeení yankarowà nūhúso *Aaron nonkǎni hínló búii.

6 Ba mí nùwǎ jun fù léé núpua na téréna le Dónbeení yahó, ó o Núhúso lándáwá là a bè-zéeniinia lè mí dà-kéní kéní búenbúen á 6a wee bè yi lè mí nǐ-kǎa.

7 Ba lá ðín yi yú za lé bio ó o Elizabεti híana yi máa te, à 6a mí nùwǎ jun mún kǐnkaa.

8 Wizonle búii, ó o Zakari zon le *Dónbeení zǐ-beeni yi lé bio á 6a kuure núpua lé bán ho yankaró páahú yèrémáa 6ueé ðǎn,

9 á bio 6a le mí ì cà yia zoó cíi mu bio na sǎmu sí le *sòobá-lùé† yi làa bio mu bòráa le Dónbeení yankarowà lándá yi á 6a wó le jún-síni bio, ó orén lé yia ó o Núhúso léra.

10 Hón páahú so yi, ká 6a zǎamáa léé ðín ho khúuhú á wee wé ho fioró.

11 Yio 6ueé tǐ ò o Núhúso wáayi tonkaró líi ðín o yahó mu bio na sǎmu sí cǐnii ðεε nǐsǎni bàn nǐn-ñǎni.

12 Páahú na ó o Zakari mǎn wo, ó o zǎna làa sòobéε á wee zà wǎwǎwà.

* 1:1-2 Tiofile: Le yèni mu kúarǎ lé bio kǎ: ‘Yia le Dónbeení wa. Yia ó o Luki von lè le yèni mu á bio yi tá yi zú sese. † 1:9 Le sòobá-lùe: Lé le Dónbeení zǐ-beeni lahó búii na á núpue woon yi dá máa zo yi ká mu yínǎi le Dónbeení yankarowà mí ðǎn.

¹³ Ká a tonkaro màhá bía làa wo: «Zakari, yí zón dèè, le Dónbeení ná ù floró. Mìn háa Elizabēeti á à sī le sání á à te o za báa; ká a khii ton á ù cé o yèni le Zàn.

¹⁴ O bío khii wé há zámakaa lè le sī-wēe ù cón, á nùpua cèrèè mún khii zámaka a teró bío yi.

¹⁵ Lé bío ó o khii wé ni-beeni o Nùhúso yèn-dání yi. Bè-ḡunii na dà a vī há yío ó o máa bè mí jii yi hùúu, á le Dónbeení Hácírí á à fèn ò keri wo yi ká a yàá òn yi ton.

¹⁶ Orén lé yia khii bíni ì fé o *Isirayēle nípomu cèrèè á ba à yèrè má à buen ba Nùhúso Dónbeení cón.

¹⁷ Orén mí beere lé yia khii fèn ò wíoka a Nùhúso wòhù lè le Hácírí lè ho dànló na le Dónbeení yánkaa nòn mí jì-cúa fēero *Elii yi. U za mu lé yia khii véeni há bíoní na wi ba maáwà lè mí zàwa páahù, á mún ò yèrè má bía pá le Dónbeení bíoní sía á ba à wé lè ba nùpua na téréna lè ba bè-zúrìlowà bío sii. Lé ká sii o ò wíokaráa ba nùpua á à paráa o Nùhúso buenló.»

¹⁸ O o Zakari bía nòn le Dónbeení tonkaro mu yi: «Bío ò wé á ì tārāa mu yi lé mu yén? Bío á ì màhá kína, á wàn háa mún yío tòn yú.»

¹⁹ A le Dónbeení tonkaro bía: «Ìnén na òn ù yahó ká lé o Kabiriyēle. I wi le Dónbeení nísání á wee sá na le yi. Lerén lé òn tonkaa mi le ì buee bío le bìn-tente na ká na foñ.

²⁰ Awa! A bío fo yí tà ì bíoní yi, lé bún nòn á ù jii á à ò á máa bíni máa bío fúaa ù za báa mu te nònzoñ. Loñ mu sese, bío á ì bía làa fo búenbúen á à wé ho páahù na le Dónbeení le mu ko yi.»

²¹ Hón páahù so yi ká ba zámáa pá lée òn ho khúuhù á pan o Zakari. Ho pòn-tóní na ó o zoó wó le sòobá-lùe yi á lúnkaa ba yilera.

²² Páahù na ó o wá bueé lé yi, á bún ò o jii lù, ó o wee bío lè ba nùpua lè mí níni. A ba dèenía zúna mu le o bío mu yínón kámáa, Dónbeení zéenía bío búí làa wó zoó le sòobá-lùe mu yi.

²³ Nònzoñ na ó o Zakari mu tonló wó yi, ó o wá van mí zli.

²⁴ Lé bún món á bèn háa Elizabēeti sùráa mí sání. Bío ó o zúna mí sání mu bío, ó o wó há píina bío hónú búenbúen ká a yí máa tà lé khúuhù. Hón páahù so yi ó o wee bío mí yi:

²⁵ «Pátí! Bío ká yàá òn yi bon. O za máa teró bío na fù wee wé bío na mī fēēē á wáa wó ho zuia. O Nùhúso na pánká wi á zúna ì màkárí á hóonía ì jùhù.»[‡]

O Yeesu teró bío zéenilo

²⁶ Píina bío hèzín bún món, á le Dónbeení bía nòn mí tonkaro Kabiriyēle yi le o òn lén va ho Kalilee kòhù lóhó búí na ba le Nazareete yi, o hínzo-sínií búí cón.

²⁷ O hínzoró mu fúamu[§] á bò nòn o bée *Daviide nònkāni nùpue búí na yèni ba le Zozeefu yi. O hínzo-sínií mu yèni ba le Mari.

²⁸ Bío ó o Kabiriyēle vaá zon o zli yi ó o tēnía a yi: «Mari, foó. O Nùhúso Dónbeení wó mí sáamu làa fo: Orén mí beere mún wi làa fo. Wáa zámaka.»

²⁹ O o Mari kará coon á yilera yáara. O wee le mí yi, le dén tēení so jùhù lè mu yén.

³⁰ A le Dónbeení tonkaro bía: «Mari, yí zón dèè woon, le Dónbeení sáamu á òn fo.

³¹ Loñ! Bío fo kará wán á fo ò sī le sání á à te o za báa, ká ù le fo ò cé o yèni á ù bío le Yeesu.

[‡] 1:25 Ba zúúfúwa cón ó o háa na ton hínzoñ yóó kína ò o yí fò za hùúu á bío fù lée níyio na búaa dàkhína.

[§] 1:27 Mi loñ Matiye vùahù 1.18

³² O khii wé nùpue na ñúhú wi á 6a wé è ve o lè le Dónbeenĩ na wi mu bïo búenbúen ñúhú wán Za. A le Dónbeenĩ mún khii bàrá a 6án 6úaa Daviide bá-zàmu kanmúiní wán.

³³ O khii lá lé béeñĩ o *Zakoobu ñipomu zli, á bá-zàmu máa ve máa mi.»

³⁴ O o Mari bíá nòn wo yi: «Mu dà a wé kaka? Bío á ì màhá yí zū báa.»

³⁵ A ho wáayi tonkaro zéenia mu ya-tente làa wo: «Le Dónbeenĩ Hácirí á à lii ũ wán, á le Dónbeenĩ na wi mu bïo búenbúen ñúhú wán dàrló á à búñ foñ lè ho taró bïo sii. Lé búñ nòn ó o za na á ũ khii te á 6a wé è ve le yi poni 6ánsò, làa Dónbeenĩ Za.

³⁶ Loñ! O Elizabæeti na làa fo te mín pá sù le sání lè mí há-kñmu; wón na 6a fù le o hñana yí máa te, nín-yia sání pñina yú há bio hèzn.

³⁷ Lé bío á bïo na le Dónbeenĩ á à wé è sa búñ bïo so mía huúu.»

³⁸ Hón pàahú so yi ó o Mari bíá nòn ho wáayi tonkaro yi: «Ì wi o Ñúhúso níi yi ho zuia, ì wi o níi yi ho yíró. Le mu wé miì làa bïo fo bíaráa mu.» A ho wáayi tonkaro zoó ló léé wà ó o díá a Mari.

O Mari búεεkiró là a Elizabæeti bïo

³⁹ Wizoóni bïo yèn búñ món, ó o Mari hñnòn bánbáa ñòn ho lóhó búí na wi ho *Zudaa kshú 6úaa yi.

⁴⁰ Bío ó o vaá dñn ó o téréenna vaá zon o Zakari zli, á zoó tēēnia a Elizabæeti yi.

⁴¹ Bío ó o Elizabæeti ñá a Mari tēēnií sã, ó o za dēēnia zoó kúrúnna a yi, á le Dónbeenĩ Hácirí wáa sú a Elizabæeti mu,

⁴² ó o zoó bía pñpñn: «Ba háawa búenbúen tñahú ũnén lé yia le Dónbeenĩ dú6úaa wi wán, ó o za na sání wi ũ wán á le mún dú6úaa yi.

⁴³ Inén léé wée á ì Ñúhúso 6án nu ló buararáa ì cñn!

⁴⁴ Loñ! Pàahú na á ì ñá ũ tēēnií sã, á ì za sli wan wan á kúrúnna ì yi.

⁴⁵ Yia tà le bïo ó o Ñúhúso bíá nòn mí yi á à wé máa khí 6èntñn bïo se.»

Le Dónbeenĩ khòoniló leni na ó o Mari sia

⁴⁶ O o Mari wáa bíá:

Inén wee dé o Ñúhúso yèni wán,

⁴⁷ á ì sli mún wan le Dónbeenĩ
na lé ì kánilo bio yi.

⁴⁸ Lé bïo le lora mí ton-sá háa
na bïo ñúhú mía.

Bïo kà wán á 6a nùpua búenbúen
na wee te lè mí pñna
á à bío lé ì bïo se.

⁴⁹ Lé bïo le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen
á wó mu bè-beera nòn miì.

Le yèni po há yènnáa búenbúen.

⁵⁰ Le sãamu á bēñbéra fò 6a nùpua
na wa le á wee kññbi
há pñna búenbúen yi.

⁵¹ Le wee wé zéeni mí pánká
bíá wee 6úaaní mítén wán
á ña 6a vñvñná.

⁵² Le wee wé liiní 6a bá-zàwa mí kanmúiní wán
à hóoní 6a yídàwa ñúná.

⁵³ Bíá le hñni wee 6úe
á le wee wé siiní níni

lè mu bè-tentewà cèrèè,
à ja ho náfòró òánsowá
á 6a lén lè mí nín-kámáa.

54 Le séeníá mí ton-sá *Isirayēle,
à zéenínáa le le yi yí nònsáa mu sáamu

55 na le wee wé là a *Abarahaamu lè mí món yi fúuu,
làa bío le hía dóráa mí jii nòn wàn maáwà yi.

56 O o Mari wáa kará là a Elizabēti á yú há piina tìn sii, bún món ó o binía wá
6on.

O Zán Batiisi teró

57 Bío ó o Elizabēti teró dān, ó o ton mí za báa.

58 A bíá làa wó kará bó mín yi lè bān temínlowá j1á le o Núhúso wó mí sáamu
làa wo, á 6a páaníá wee zámaka làa wo.

59 O kúnkúza mu teró wizooní bío hētín zòñ á 6a buan wo bueé *kúio, * á 6a
le mí ì cé bān maá Zakari yèni á à na a yi.

60 A bān nu Elizabēti pá ò o bíá: «Bùeé. O yèni 6a le Zán.»

61 A 6a bíá nòn wo yi; «Lée webio? Le yèni mu 6a yèn-6ua mía mìn zì.»

62 A 6a wáa wee tùa bān maá yi lè mí níní le lé le yèni yén ó o le mí ì cé á à
na mí za yi.

63 O o Zakari le 6a lá le dēè na wee túa wán na mí yi, á bío kà lé bío ó o túara:
«O yèni 6a le Zán.» Á mu wó 6a coon.

64 Lé bún wán ó o Zakari jii dēeníá feera wee bío, á wee 6úaaní le Dónbeení.

65 A bíá sùarákaa bñ búenbúen zána, á ho *Zudee kshú 6úaa lùá búenbúen
yi á 6a wee bío bío wó.

66 A bíá wee j1í mu búenbúen wee 6ua mu mí s1a yi. Ba wee tùa mítén yi: «O
kúnkúza mu bío khii wé kaka coon?» O Núhúso pánká bēntín wi làa wo.

Le Dónbeení khòoniló leni na ó o Zakari s1a

67 O o kúnkúza mu bān maá Zakari á le Dónbeení Hácírí s1ú á le le o bío há
bióní na kà:

68 «Mí wé sío 6úaaní a Isirayēle n1pomu
bān Dónbeení na lé o Núhúso.

Lé bío le 6uara káníá mí n1pomu
á mu wi mítén.

69 Le nòn ò kánílo na pánká wi wēn
na ló le ton-sá *Daviide z1-júhú yi.

70 Le yánkaa bíá bío kà háání
mí j1i-cúá fēerowá j1iní yi:

71 I khii kání mia mi zúkúsa
làa bíá j1ina mia búenbúen níní yi.

72-73 Bún sáamu so lé bío le hía wó,
le hía wó mu á nòn wàn 6úaaawa yi.

Le yi pá yí nònsáa bío lerén làa ba j1iní tò wán
le mí ì 6ua làa mìn yi.

Le yáaníá báa lè wàn 6úaa *Abarahaamu

74-75 le mí ì fé wēn wá zúkúsa níní yi,

A wa à dàrì ò ò dīn wé è sá a na le yi
wa mukānī wizooní búenbúen yi.

* 1:59 Mu lé o nùpue bámu dēè bān j1ii sáahú wēndiaró. Ba zúifúwa cón á mu fù lée bío na 6a wee wé
à zéenínáa mu temínmu na yánkaa wi le Dónbeení là a Abarahaamu lè mí món nùpua páahú. Hári ho
zuia á 6a món nùpua pá wee wé mu. Mí loñ Levii nùwá v1ahú (Lévitiq) 12.3

Mu húaaràmu lè mu tentemu yi
le yahó ká zánii mía wèn.

76 Unén háyónza mu, 6a khíi ve
lâa yîa dà mu bïo búenbúen wán ni-cúa fεero.

Fo khíi dí o Núhúso yahó loo
á à wíoka a wôhú á à na a yi.

77 O o nípomu à zúrî ho fenló
bïo 6a bè-kora séndiaró bïo yi.

78 Wán Dónbeenî sîi se, á hii wi
le léé waminî 6ânso.
Le wó á mu khoomu ló ho wáayi
lè le wii na líi hà bïo sîi.

79 Le khoomu mu ù lé á à kúia
bîa kará le tîbírî yi wán
lâa bîa na wi mu húmú yuumu yi,
á à dí wa yahó ho héérà wôhú wán.»

80 O o háyónza mu wáa wee dá á hácírî wee dé wán ká le wà. O o ò keení há
mana tá henî yi fúaa nânzoñ na ó o khíi ðn o Isirayεεle nípomu yahó á 6a a
mi.

2

O kânîlo teró bïo (Matiye 1.18-25)

1 O Zán mu teró páahú lé bún á ho *Oroomu béε Okusite á nòn lè jii, le há
kána na bïo sâ mí yi á 6a túa núpua búenbúen yènnáa á mí zúrî jii.

2 Hón nín-yání mîló so wó ká a Kiriniyuusi lé yîa ó o bàrà ho Siirii kôhú
núhú wán.

3 Lé bún nòn ká núpue na nònkáni can lóhó na yi ò o lén va bún à vaa túa
mí yèni.

4 O o Zozεεfu mún hínòn ló ho Kalilee lóhó na 6a le Nazareεte yi á wà van ho
Zudee kôhú lóhó yi, hîa yèni 6a le Betelehεemu. Lé bún ó o béε *Daviide ton
yi. O Zozεεfu mu lé o Daviide mòmmanîi bú.

5 O o Zozεεfu mu lè mín fúaalè Mari hínòn páanía bò mín á wà vaá túa mí
yènnáa bún. Hón páahú so yi ká 6àn fúaalè mu sání dòn.

6 Bïo 6a vaá wi ho Betelehεemu yi, ó o Mari teró páahú dòn,

7 Ó o ton mí hínbii za á 6a bá a lè ho pònsòró á dó ho boohó yi, lé bïo 6a yí
yú le lùe 6a nî-hání làanîi.

Ba pi-pawà ná le bín-tente

8 Mu wee wé ká 6a pi-pawà khèra vaá wee pa mí pia fé mín yi há mana na
súaráa bún yi.

9 Yio 6ueé tí à le Dónbeenî wáayi tonkaró búti ðn 6a yahó, ó o Núhúso khon-
be-beenî lion 6a wán lè mí pánká á 6a yiwa lèεkaa á zána dàkhîina.

10 Ká ho wáayi tonkaró mahá bîa á hîina 6a sía: «Mí yí zón wà. Léé bín-tente
á ì bío á à na mía. Le bïo á à wé há zámaka-beenî mîn nípomu búenbúen cón.

11 Mí yú a kânîlo, o ton ho tînáahú na ká yi o Daviide 6a lóhó yi. O lé o
*Krista á lé o Núhúso.

12 Bïo mí ì zúrînáa wo lé bío ká: Mí wáa lén, ká mí hîa vaá mòn kúnkúza yîa
ká a duma ho boohó yi á bá lè ho pònsòró se wón lé orén.»

13 Mí lahó yi à bún à ho wáayi tonkarowà ku-beenî búti yòó ló lion o cón á
6a páanía wee khòonî le Dónbeenî:

14 «Ho cùkú lè le yèn-beenĩ à bĩo sí le Dónbeenĩ
na dà mu bĩo búenbúen ɲúhú wán yi!

O o héerà na ó o wee na ɓa nùpua
na bĩo sí a yi à yí mí pánká ho tá wán.»

15 Bún món á ho wáayi tonkarowá bĩnía yòò wà à ɓa día ɓa pi-pawá, á ɓa
yèrémáa wee bĩo mín yi: «Mí hĩnĩ le wa bánbá va ho Betelehεmu yi à vaa mí
bĩo ó o Núhúso zéenia láa wen à zúrĩ mu yahó.»

16 Mí lahó yi á ɓa dèenia hĩnɔn bánbáa vaá yú à Mari là a Zozeεfu là a
kúnkúza yía mu ká a dũma ho boohó yi.

17 Bĩo ɓa mɔn wo ká síi, á ɓa dèenia lan wee bĩo bĩo ho wáayi tonkaro bía
nɔn ɓa yi o kúnkúza mu bĩo yi à na bía wi bĩn yi.

18 A bía ɲá ɓa pi-pawá mu ɲi-cúa búenbúen á dĩn coon mu bĩo yi.

19 O o Mari wón bèn ɓuan há bionĩ mu mí yi, á wee le mí yi há bĩo yi fεεε.

20 Bĩo ɓa vaá mɔn o wán vó, á ɓa bĩnía wà ká ɓa wee ɓuaani le Dónbeenĩ
yeni, á wee khòonĩ le bĩo ɓa ɲá làa bĩo ɓa mɔn búenbúen bĩo yi.

O Yeesu ɓa vaá nɔn le Dónbeenĩ yi

21 O teró wizooni bĩo hêtĩn nii zoñ á ɓa *kúio* wo, á có yèni le Yeesu. Dén
yèni so le dĩa á ho wáayi tonkaro hĩa zéenia lè ɓàn nu ká a sání yáá dĩn yí sù.

22 Bún món á bĩo ɓa ceera mítén vó làa bĩo mu bòráa o *Moyiize làndá yi,
ó o Mari là a Zozeεfu ɓuan mí za Yeesu vannáa ho Zeruzaleεmu á wà vaá na
a ɲúhúso yi,

23 làa bĩo mu túararáa o ɲúhúso làndá vūahú yi: «Ba nùpua hĩnbii zà-
báawa lè ɓa sáron búa nín-yání zà-tenia bà-báa búenbúen bĩo sá a Núhúso
yi.»†

24 Ba mún ko ɓa na ɓa ɓúaaɓúunĩ búa ɲun, ká bán yí yú, á ɓa a na ɓa háponĩ
búa ɲun à á wé lè mu hámu, làa bĩo mu túararáa o Núhúso làndá vūahú yi.‡

25 Bún páahú ká a nĩ-kĩnle ɓúii fù wi ho Zeruzaleεmu yi á yèni ɓa le Simiɔn.
Le Dónbeenĩ Hácirí fù wi làa wo. O léé nùpue na fù téréna ɓa nùpua yahó,
á dó mí síi le Dónbeenĩ yi, á mún bò le làndáwá lè mí dà-kéní kéní yi. O fù
kará wee looni yía wà ɓueé kání a *Isirayεle nipomu mí wobámu yi.

26 Le Dónbeenĩ Hácirí yánkaa bía nɔn wo yi: «Fo máa hí ká fo yí mɔn o
*Krista na lé le Dónbeenĩ tonkaro lè ũ yío.»

27 Ho páahú na ó o Yeesu ɓàn nùwá ɓuan wo wà ɓueé tíiraa o Núhúso làndá
ɲii, lé hɔn páahú so yi á le Dónbeenĩ Hácirí dà-kéní kéní mu á ɲàana a Simiɔn
ɓuararáa le *Dónbeenĩ zĩ-beeni yi.

28 Bĩo ó o mɔn o kúnkúza mu ó o dèenia vaá fó a ɓuan mí bàra yi, ò o wee
khòonĩ le Dónbeenĩ ká síi:

29 Núhúso, bĩo á ũ fù bía
εε lé mu wáa wó ho zuia.
Lɔnbio ũ ton-sá à ũ wáa día
o ò yí níi à hí làa héerà.

30 O kánílo á ĩ yío á wáa mɔn,

31 yía ũ fèra wíokaa bàrà
há síiwá búenbúen yahó loo,
o ò wé yía wé è dé há khoomu.

32 Orén lé yía á à wé mu khoomu
á há síiwá nùpua á à bè yi ì zúrínáa fo

* 2:21 Mi lorĩ 1.59 † 2:23 Ba sáron búa nín-yání zà-tenia bà-báa bán wee ɓue à wé lè mu hámu
na a Núhúso yi. Mí lorĩ Léró vūahú (Exode) 13.2, 12, 15 ‡ 2:24 Mí lorĩ Levii nùwá vūahú (Lévítique)
12.1-8

o ò wé ũ n̄pomu *Isirayεεle
cùkú lè ho yèni loo.

O Simiṁn là a Aana bío na 6a bíá a Yeesu dání yi

³³ O o Yeesu 6àn maá lè 6àn nu wó coon hã bíoní na ó o Simiṁn bíá 6a za dání yi bío yi.

³⁴ Bún mán ó o Simiṁn dú6uaa 6a yi, ò o bíá n̄n o Yeesu 6àn nu Mari yi: «Àwa! Le ì fèn bío mu na foñ: Ú za mu na kà bío khii wé hã kánkáa o Isirayεεle n̄pomu 6úen6úen c̄s̄n. Orén bío yi, á le Dónbeení khii siini 6a c̄èr̄è 6úí 6úná, á le orén bío yi, á le mún ñ lén 6a c̄èr̄è 6úí 6úná. O ò wé yíá wé è zéeni le Dónbeení bío, ká 6a n̄pua máhã máa tà a yi.

³⁵ Bún lé bío á à na ká 6a n̄pua c̄èr̄è s̄la bío na fù tun yi á à lé ho khũhũ. εε ká ũnén Mari, le lònbee na à yí fo á à ker̄ lòn càn6úa na 6a cú lè ũ kos̄i.»

³⁶ Hón p̄ahũ so yi ò o há-k̄inle 6úí mún 6ueé d̄s̄n. O lé le *Dónbeení 6i-cúa fεero. O yèni 6a le Aana, ká 6àn maá lé o Fanuwεεle na ló a Azεere n̄wã z̄íi. B̄an báa na ó o h̄íá yan lé mí h̄inmu ó o karáráa d̄s̄n hã lúlúio bío h̄eṁun.

³⁷ Bío á wón h̄urun ó o yí b̄iníá yí yan á teró lúlúio yòó yú ho 6úará-náa làa bío náa. O fù wee wé 6uen le *Dónbeení z̄i-beení yi túntún à 6uee sá na le yi lè mí 6ii líró lè mí floró le wisoni lè ho t̄nàahũ.

³⁸ Bío ó o m̄n o kúnkúza Yeesu ká 6àn n̄wã 6uan wo, ó o d̄èniá wee khòni le Dónbeení ká a bío o háyónza yíá mu bío à na bíá 6úen6úen na fù wee lóni ho p̄ahũ na le Dónbeení á à k̄áni ho Zeruzalεemu yi.

Ho Nazarεete b̄ni varó bío

³⁹ Bío ó o Yeesu 6àn n̄wã wó bío ó o Nuh̄so lándá lé 6a bè yi á mu 6úen6úen 6ii tun vó, bún m̄ndén á 6a van ho Kalilee k̄shũ yi, ho Nazarεete lóhó na 6a lá wi yi.

⁴⁰ O o háyónza mu wee d̄á ká a líika, á háciri wee dé wán. O fù sú lè mu bè-z̄ur̄miní á le Dónbeení dú6uaa mún fù wi o wán.

O Yeesu fò min lè ho lándá z̄ur̄lowà

⁴¹ Lúlúure lée lúlúure ká a Yeesu 6àn n̄wã fù wee wé va ho Paaki s̄ánú[§] d̄iníi ho Zeruzalεemu yi.

⁴² Bío ho p̄ahũ mu yèr̄emáa 6ueé d̄s̄n, á 6a le mí i va b̄in làa bío 6a lá wee wé wéráa mu. Hón p̄ahũ so yi, ò o Yeesu lúlúio wáa yú ho píru 6un* ó o b̄ò lè mín n̄wã van ho s̄ánú mu d̄iníi.

⁴³ Bío ho Paaki s̄ánú mu vaá dú vó, á 6a b̄iníá wee 6o, á 6a za Yeesu wón pá kará ho Zeruzalεemu yi ká 6a yí z̄u mu.

⁴⁴ Barén háciri yi á 6a wee leéka le o wi mí ninz̄awa t̄lahũ. Lé 6a wizon-kùure v̄èni m̄n, á 6a máhã z̄ur̄nanaa mu ká a yí b̄ò làa bán. A 6a máhã wáa wee h̄éè t̄uaka a bío mín tem̄inlowà lè mí n̄i-z̄ur̄lowà c̄s̄n.

⁴⁵ A bío 6a t̄uakaa san, á 6a b̄iníá lá ho w̄shũ van ho Zeruzalεemu á vaá wee c̄anka a b̄in.

⁴⁶ Mu wizooní t̄in n̄i z̄on á 6a vaá zoó yú a le *Dónbeení z̄i-beení yi ká a p̄anía kará lè ho lándá z̄ur̄lowà á wee 6i 6a c̄s̄n ká a t̄uaka 6a yi. ⁴⁷ A b̄ia wee 6i a bíoní 6úen6úen wee wé coon le háciri na ó o wee cikonnáa mu bío dání yi, làa bío ó o wee b̄iní zéeni náa mu yara bío yi.

§ 2:41 Ba z̄úif̄uwa Paaki s̄ánú lè 6a ker̄t̄f̄ewa Paaki s̄ánú ȳin̄n̄ d̄á-kéní. Mi lor̄ Dónbeení bíoní v̄uah̄ bíoní 6úí 6àn kúará v̄uah̄ yi. * 2:42 Ba z̄úif̄uwa c̄s̄n ká a za báa teró lúlúio h̄íá yú ho píru 6un b̄in ká a wáa d̄á wee mí dé 6a n̄pua na ȳio t̄s̄n t̄lahũ le Dónbeení bío dání yi.

48 Bïo ó o Yeesu bân maá le bân nu zoó m̄n wo b̄n á 6a d̄n concáan. A bân nu bía lãa wo: «Éé! Ünén, fo wó w̄n kã le we? Lorí! M̄n maá lãa mi cãnkãa fo hã lãa búenbúen yi san à wa yí m̄n fo, á wa hácirí yáara lãa soóbéé ũ bïo yi.»

49 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «À mi lá wee cãnkã mi le we? Mi so yí zũ ká 1 ko à ĩ pa bïo bïo sã wãn Maá yi sese à wé o s̄i bïo le?»

50 A bân nũwã yí zũna a bioní mu kúará.

51 Bũn m̄n ó o Yeesu h̄n̄n b̄o 6a yi vannãa ho Nazaréete á vaá wee bè 6a bioní yi. Bũn biowa so na wee wé lè mí dà-kéní kéní búenbúen á bân nu fũ wee 6ua mí s̄i yi, á wee le mí yi mu wãn f̄ééé.

52 O o Yeesu wãa wíokaa wee dá ká a líka. O hácirí là a bè-zũrminí wee dé wãn ká mu wã. Lé bũn n̄n ó o bïo weérãa le Dónbeení lè 6a nũpua s̄ia.

3

O Zãn Batiisi tonló jũhũ

(Matiye 3.1-10; Maaki 1.1-6; Zãn 1.19-23)

1 Bũn pãahũ ká 6a bá-zãwa b̄éé Tib̄ere wi mí pãnká láró lúliúo píru hònu níi yi.* A bïo ká lé bïo ó o b̄arãka lè mí nũpua hã kãna búu na bïo sã a yi jũnã wãn: O *Pãnsi Pilaate lé ho Zudee á wón wi jũhũ wãn; ká a *Herodee lé ho Kalilee. Bân k̄nle Filiipu lé ho Ituree lè ho Tarakoniite á wón wi jũnã wãn; ò o Lizianiasi 6èn lè ho Abilene á wón wi jũhũ wãn.

2 Bia hã lé le *Dónbeení yankarowã jũnáa mu pãahũ lé o Aana là a Kayiifu. Lé hón pãahũ so yi á le Dónbeení dó mí bioní o Zakari za Zãn jii yi ká a wi hã mana yi ho tá hení yi.

3 O o wãa h̄n̄n tó hã lórã na bá ho Zurud̄en muhũ á wee bue bïo ká na 6a nũpua yi: «Mí buen à ĩ b̄atizé mia, lé bũn á à zéeni le mi khú mu bè-kora wéró yi, á b̄o le Dónbeení yi, á le è s̄en mi bè-kora á à díã.»

4 Bũn lé bïo wee zéeni le le *Dónbeení j̄i-cúa f̄ero *Ezayii bïo mu na ó o yãnkãa túara mí v̄uahũ yi ká wéró d̄n:

«Nii búu wee bïo p̄np̄n le dùure yi ká s̄i:

«Mí wíoka ho w̄hũ ká a Núhũso o buen.

Mí muin ho w̄hũ na o ò bè.

5 Hã léé bonconí à mi ti hã.

Hã búaa lè hã búe-zãwa

à mi dà le hã màní.

Hã wãna na kunka

à mi b̄nì t̄erén.

Hã wã-zãwa na kùarãnkúarãn

à mi b̄nì wíoka.

6 Hón pãahũ so yi á 6a nũpua

na wi ho s̄i yi búenbúen

á à mi bïo le Dónbeení wi à le k̄nínãa 6a.»†

7 A bïo 6a zãamãa lè mí kuio wee lé buen o Zãn mu c̄n b̄era a na o ò b̄atizé 6a, ó o wee bïo na 6a yi: «Mí yí m̄n miten le, díhioni zãwa ȳn! Le Dónbeení s̄i-c̄lilè na yòó lua á mi so wee leéka le mi dà a fé miten níi yi le? Lé o ȳn bía mu n̄n mia?

* 3:1 Bïo ó o Tib̄ere wi mí pãnká láró lúliúo píru hònu níi yi, á bũn ò o Yeesu teró lúliúo yú ho 6óni lãa píru. Bũn wee zéeni le o Yeesu lúliúo píru j̄un bïo na bía là a Zãn Batiisi bïo mu yí c̄éra m̄n yi, ká lúliúo c̄èr̄e wi mu pãahũ. † 3:6 Mí lorí Ezayii v̄uahũ 40.3-5

⁸ Héyíi! Mi wé wé hã wárá na se, hãa wee zéeni le mi khú mu bè-kora wéró yi á bô le Dónbeení yi. Mi yí bío mi yiwa le bío mi lé o *Abarahaamu m̀nmanía á b̀n mí dòn wáa à yí dé. Le í bío mu na mia: Mi yí m̀n hã huua na kà le? H̀n le Dónbeení yáá pá dà à yèrémá à wé là a Abarahaamu zàwa.

⁹ A mi cén pa miten bío sese. Lé le dóorè hónhónía buan hã v̄ns̄la kíúoró bío yi. V̄nd̄e lé v̄nd̄e na yí máa ha hã bia na sí, á dén ñ kíúí á à sía à kúee m̀n wán á à c̄í.»

¹⁰ A bia wi b̀n búí túara a yi: «Àwa! A bío wa wáa ko wa wé lé mu yén coon?»

¹¹ A bío ká lé bío ó o bía n̄n 6a yi: «Hen ká ȳa bákáwá léee bío ñun ká a m̀n mí ninza búí na báká mía hùúu, ó o ko ò o na ho búí wo yi. Ká ȳa bè-dínii wi ò o m̀n páaní sanká mu làa ȳa bè-dínii woon mía máa dí.»

¹² Ba *l̄npó féwá búí m̀n buara a Z̄n mu c̄n á wà buée bátizé. A bán m̀n túara a yi: «N̄-karánlo, lé mu yén á warén b̀n ko wa wé?»

¹³ O o bía n̄n 6a yi: «Mi yí fé ho l̄npó à yòo poñ bío ho làndá zéeni làa mia.»

¹⁴ A 6a dásiwá m̀n buara á buée túara a yi làa bío á 6arén b̀n ko 6a wé. O o bía n̄n 6a yi: «Mi wé yí h̄h̄ika 6a n̄pua à fé wári, à m̀n yí báká n̄pue woon yi le sáberé ñii wán, ká mi s̄ánii lé dío à mi k̄ña yi.»

(Matiye 3.11-12; Maaki 1.7-8; Z̄n 1.24-28)

¹⁵ B̀n búenbúen yi ká 6a n̄pua kará dó mí s̄la wee lòoní bío le Dónbeení le mí ì wé. Ba mí ñ-kéní kéní wee leéka le ñúh̄ sí ó o Z̄n mu lé ȳa lé o *Krista.

¹⁶ Ká a m̄h̄á bía n̄n 6a yi: «Ínén wee bátizé mia le mu ñumu, èe ká a búí na b̀n p̄nká po ñn̄n á wi le ho m̀n bô o buen. Í yáá yí ko là a nakáa tenló hùúu. Wón lé ȳa buée bátizé mia le le Dónbeení Hácírí le ho d̄sh̄.

¹⁷ O buan mí véeró d̄e mí níi yi á buée véeráa mí d̄nló. A h̄a lé ho d̄n-poni o ò khuii á à kúee mí nání yi. Ká h̄a ñáakáa h̄n o ò c̄í ho d̄sh̄ na máa hí hùúu yi.»

¹⁸ O Z̄n m̀n pá k̄n h̄a bía bióní c̄èrèe làa b̀n 6àn síi á n̄n 6a n̄pua yi á m̀n zéeni le Dónbeení b̄n-tente bío làa ba.

O Z̄n kàsó zoró bío

(Matiye 14.3-4; Maaki 6.17-18)

¹⁹ B̀n wee wé ká a *Heroode, ȳa wi ho Kalilee k̄sh̄ ñúh̄ wán á fó m̀n k̄nle 6àn h̄a Herodiade yan. O m̀n lá wee wé hã wén-kora le mí síiwá á séenia bío ká. B̀n búenbúen lé bío ó o Z̄n ñá ó o vaá yú a á bía n̄n wo yi le o lá yí ko ò o wé mu.

²⁰ O o yáá wíoka dó mu wán, ò o le 6a fé o Z̄n vaa pe ñii ho kàsó yi.

O Yeesu bátè̀m̀ù bío

(Matiye 3.13-17; Maaki 1.9-11)

²¹ Bío 6a n̄pua h̄a wee lé buen o Z̄n c̄n à buée bátizé, ó o Yeesu m̀n buara ó o Z̄n bátizera a. Bío o Z̄n bátizera a vó ó o Yeesu wee fio. Lé hón p̄ah̄ so á ho wáayi ñii h̄era

²² á le Dónbeení Hácírí lá a háponi síi, á lion o wán. A mu t̄amu búí s̄a ñá ho wáayi á bía: «Fó lé í Za na á ì bô í tàká wán, ù bío sí m̄.»

O Yeesu n̄nk̄ni

(Matiye 1.1-17)

²³ P̄ah̄ na ó o Yeesu h̄a wee búá mí tonló ñúh̄ yi ká a teró lúluúo wee yí ho bóní làa píru síi. A bío 6a yánkaa wee leéka làa b̀n ó o h̄a lé o Zozeɛfu za, ká a Zozeɛfu mu 6àn maá b̀n lé o Helii,

24 ó o Helii bân maá lé o Mataate,
 ó o Mataate bân maá lé o Levii,
 ó o Levii bân maá lé o Mɛliki,
 ó o Mɛliki bân maá lé o Zanayii,
 ó o Zanayii bân maá lé o Zozeɛfu,
 25 ó o Zozeɛfu bân maá lé o Matatiasi,
 ó o Matatiasi bân maá lé o Amɔɔsi,
 ó o Amɔɔsi bân maá lé o Nahuumu,
 ó o Nahuumu bân maá lé o Hɛsilii,
 ó o Hɛsilii bân maá lé o Nakayii,
 26 ó o Nakayii bân maá lé o Maate,
 ó o Maate bân maá lé o Matatiasi,
 ó o Matatiasi bân maá lé o Semɛɲɛɛ,
 ó o Semɛɲɛɛ bân maá lé o Zozeɛki,
 ó o Zozeɛki bân maá lé o Zodaa,
 27 ó o Zodaa bân maá lé o Yuanan,
 ó o Yuanan bân maá lé o Erezaa,
 ó o Erezaa bân maá lé o Zorobabɛɛle,
 ó o Zorobabɛɛle bân maá lé o Salasiɛle,
 ó o Salasiɛle bân maá lé o Nɛrii,
 28 ó o Nɛrii bân maá lé o Mɛliki,
 ó o Mɛliki bân maá lé o Adii,
 ó o Adii bân maá lé o Kosaamu,
 ó o Kosaamu bân maá lé o Elemadamu,
 ó o Elemadamu bân maá lé o ɛɛre,
 29 ó o ɛɛre bân maá lé o Zozue,
 ó o Zozue bân maá lé o Eliyezɛɛre,
 ó o Eliyezɛɛre bân maá lé o Zoriimu,
 ó o Zoriimu bân maá lé o Mataate,
 ó o Mataate bân maá lé o Levii,
 30 ó o Levii bân maá lé o Simiɔn,
 ó o Simiɔn bân maá lé o Zudaa,
 ó o Zudaa bân maá lé o Zozeɛfu,
 ó o Zozeɛfu bân maá lé o Zonaamu,
 ó o Zonaamu bân maá lé o Eliakiimu,
 31 ó o Eliakiimu bân maá lé o Mɛleyaa,
 ó o Mɛleyaa bân maá lé o Mɛnaa,
 ó o Mɛnaa bân maá lé o Matataa,
 ó o Matataa bân maá lé o Natán,
 ó o Natán bân maá lé o *Daviide,
 32 ó o *Daviide bân maá lé o Zesee,
 ó o Zesee bân maá lé o Obɛɛde,
 ó o Obɛɛde bân maá lé o Buaze,
 ó o Buaze bân maá lé o Sala,
 ó o Sala bân maá lé o Naasɔn,
 33 ó o Naasɔn bân maá lé o Aminadaabu,
 ó o Aminadaabu bân maá lé o Ademen,
 ó o Ademen bân maá lé o Aanii,
 ó o Aanii bân maá lé o Hɛsiron,
 ó o Hɛsiron bân maá lé o Farɛɛsi,
 ó o Farɛɛsi bân maá lé o *Zudaa,
 34 ó o Zudaa bân maá lé o *Zakoobu,
 ó o Zakoobu bân maá lé o *Izaaki,
 ó o Izaaki bân maá lé o *Abarahaamu,

ó o Abarahaamu bân maá lé o Teraa,
 ó o Teraa bân maá lé o Nahoore,
 35 ó o Nahoore bân maá lé o Seruuki,
 ó o Seruuki bân maá lé o Arakoo,
 ó o Arakoo bân maá lé o Faléki,
 ó o Faléki bân maá lé o Ebeere,
 ó o Ebeere bân maá lé o Sala,
 36 ó o Sala bân maá lé o Kayinaamu,
 ó o Kayinaamu bân maá lé o Aafakisaade,
 ó o Aafakisaade bân maá lé o Semu,
 ó o Semu bân maá lé o Nwee,
 ó o Nwee bân maá lé o Laméki,
 37 ó o Laméki bân maá lé o Matuzala,
 ó o Matuzala bân maá lé o Enoki,
 ó o Enoki bân maá lé o Yarede,
 ó o Yarede bân maá lé o Maleyele,
 ó o Maleyele bân maá lé o Kayinaamu,
 38 ó o Kayinaamu bân maá lé o Enosi,
 ó o Enosi bân maá lé o Sete,
 ó o Sete bân maá lé o Adama,
 ó o Adama bân maá lé le Dónbeení.

4

O Yeesu kíarà lénlò bío (Matiye 4.1-11; Maaki 1.12-13)

1 Le Dónbeení Hácírí pànká wi o Yeesu wán. O o wáa ló ho Zurudēn yi lée wá, á le Dónbeení Hácírí lénlò na vannáa le dùure yi.

2 A mu yú wizoóní búará-ɲun ká a *Satáni wee khà a loŋ bíŋ. Hón wizoóní so yi búenbúen ó o yí dú bío húúu. Há wizoóní mu vaa véenú, á le híni dà a.

3 Bío ó o Satáni mɔn mu ká, ó o bíá nɔn wo yi: «Le huee na ká á fo yí mɔn le? Ká fo lé le Dónbeení Za bío bon kénkén, á ũ bío le le huee na ká yèrémá wé ho dínló.»

4 O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Bíó ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vūahú yi: «Dínló mí dòn yí máa na mukáni nùpue yi.»*»

5 Bún mɔn ó o Satáni mu fɔ a yòoraráa le búee búí na dɔn wán á yòó dín ò o zéénia ho tá kána búenbúen láa wo le cúekúee wán,

6 ò o bíá nɔn wo yi: «Í ì na ho pànká foŋ á fo ò kéŋ há ɲúhú wán, á à na há nàfòró lé há semu na wi há yi foŋ, lé bío le Dónbeení nɔn há mií. Í dà a na há yi á í síi vá yi.

7 Ká fo tá á líí fàrá ũ nɔnkóɲúná wán á ũ búaanía mi, á há bío ò sí foŋ.»

8 O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Mu túara le Dónbeení bíoní vūahú yi: «Ū Núhúso Dónbeení lé yíá á ũ ko á ũ búaaní à mún sá na orén mí dòn yi.»†»

9 Bún mɔn ó o Satáni mu pá bínia fɔ a vannáa ho Zeruzalemu, á vaá yòó dínia wo le *Dónbeení zí-beení ɲún-tíahú, ò o bíá nɔn wo yi: «Ká fo lé le Dónbeení Za bío bon kénkén, á ũ yén líi ho tá yi,

10 lé bío mu túara: «Le Dónbeení á a na le ɲii mí wáayi tonkarowá yi le 6a pa ũ bío sese.»

11 A mu mún bínia túara: «Ba à cɔn fo á líí wíoka à bàrá, bèra a na ũ zeŋ yí túii láa huee búí.»‡»

* 4:4 Mi loŋ Lándá zééniló vūahú (Deutéronome) 8.3 † 4:8 Mi loŋ Lándá zééniló vūahú (Deutéronome) 6.13 ‡ 4:11 Mi loŋ Lení vūahú (Psaumes) 91.11-12

12 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Mu mún túara lè Dónbeení bioní vūahú yi: ‹Yí v1 v1 yí khúaa ũ Nuhúso Dónbeení jii yi hãrì lòn wizon-kéní.›Š»

13 Bío ó o Satáni mu khà a làa bío búenbúen san ó o wà ò o día a, á pannáa pòn-veere.

*O Yeesu bân kùrú nùwá p̄ a bío
(Matiye 4.12-17; Maaki 1.14-15)*

14 Bío á bún búenbúen wó khíina, ó o Yeesu wà van ho Kalilee kòhú ká le Dónbeení Hácírí pànká wi o wán. O yèni ló ho Kalilee mu kòhú lórá búenbúen yi.

15 O fù wee wé kàrán 6a núpua 6a *zúifùwa kàránlò zíní yi. A 6a búenbúen bènṭín fù wee wíoka a yèni.

(Matiye 13.53-58; Maaki 6.1-6)

16 Bún món ó o wà van ho Nazaræete, hen na ó o dñn yi. Ho *Sabaa zon ó o van 6a zúifùwa kàránlò zii làa bío ó o lá wee wé wéráa mu. Bío ó o le mí ì kàrán le Dónbeení bioní vūahú, ó o líi hínan yòò ñn, 17 á 6a lá le *Dónbeení jii-cúa fæero *Ezayii vūahú nɔn wo yi. O o fó ho bera á fò mín làa bío kà:

18 «O Nuhúso Hácírí á wi mií.

Lé bío ó o léra mi

le í vaa bío le bín-tente bío
à na bía lé 6a ní-khenia yi.

Le tonkaa mi

le í bío na 6a kàsósa yi

le 6a à kɛrí mítén,
à í mún bío na 6a muiiwá yi
le 6a yío á à bíní wé è mi.

A í na há sání-wia

bía 6a wee beé lò yi.

19 A í mún bue le lúlúure na ó o Nuhúso sáamu bío ò wé yi bío.*

20 Bún món ó o bun ho vūahú á khii nɔn ho kàránlò zii ton-sá yi ò o líi kará á wee zéeni há bioní mu júná làa ba. A bía wi le zii yi búenbúen fá mí yío o yi.

21 Bío ó o jii zoó wee hen á bío ká lé bío ó o bía nɔn 6a yi ho yahó: «Mi yí mɔn le? Le Dónbeení jii-cúa fæero bioní na mi já lé hón bío lan wee wé ho zuia.»

22 Bía wee jí há bioní mu búenbúen wee wíoka a yèni á mún wó coon há bío yi. Ba lá yí máa dé le hón bín-tentewá so na ká ó o dà wee bío. A 6a wee bío mín yi: «Yia ká kúani yínòrò o Zozeffu yàrò na wa búenbúen zú lé wón wee bío há bioní mu na kà.»

23 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi túiá sí, mi dà à wà le wáhiire na ká á à na mií: ‹Tini bânso weé ütén ütén.› Lé bún nɔn á mi yáá pá dà à bíní ì bioráa bío ká á à na mií: ‹Bío á fo wó ho *Kapæenayuumu yi búenbúen á wa já, á ũ bèn wé mu bân sii hen ká mìn kùrú lóhó yi le wa mi.›»

24 O o Yeesu pá bínia bía: «Le í mí ho túiá na mia: Le Dónbeení jii-cúa fæero na dà à yí le yèn-tente mín kùrú lóhó yi, wón mia.

25 Le í mí ho túiá poni na mia: Le Dónbeení jii-cúa fæero *Elii p̄ahú, á ho viohó hía ñn á yí máa tè á dñn há lúlúio bío ñn le mí píina bío hẽzín, á le hini ló ho kòhú búenbúen yi. Bún p̄ahú ká 6a maháawa mún boo o *Isirayæele nípomu t̄ahú.

Š 4:12 Mi loñ Lándá zéeni ló vūahú (Deutéronome) 6.16 * 4:19 Mi loñ ‹Dónbeení sáamu lúlúure› Dónbeení bioní vūahú bioní 6úú bân kúará vūahú yi.

26 Ká le Dónbeení mǎhǎ pá yí tonkaa o Elii 6a nǐ-kéní woon cǎn, ká yínǎn ho Sidǎn kǎhǔ lóhó 6úi na 6a le Sareputaa mahǎa mí dǎn cǎn.†

27 Ba 6ùeréwǎ mún hǎa boo o Isirayeele nǐpomu tǎhǔ le Dónbeení nǐ-cúa fεεro Elize páahǔ, à 6a nǐ-kéní woon ó o 6úi sǎnǎa yí wan ká yínǎn o Siirii nǐ Naaman mí dǎn.‡»

28 Hǎn bióní so bío vaa véenii, à bǔn à bǎa wi le zǐi yi 6úen6úen hǎnǎn yòo dǎn lé le sí-cǐlǐ.

29 Lé bǔn 6a dǎenǎa wiira a wán, á vá lórǎa léé líikaa lórǎa ho lóhó mǎn, á vaá yòora le 6úee mu na ho lóhó son wán 6àn jǔn-tǎhǔ le mí ì dǎn wo ó dè ho kǎhǔ yi.

30 O o dǎndǎn fó mítén 6a níní yi á léé wǎ ò o díá 6a.

*O Yeesu wéera 6a vǎnvǎrowǎ
(Maaki 1.21-28)*

31 Bǔn mǎn ó o wǎ van ho Kalilee lóhó, hǎa 6a le *Kapeenayuumu. Ká 6a *zúífúwa vǔrǐló wizonle na 6a le *Sabaa dǎn, ò o kǎrán 6a 6a kǎránló zǐi yi.

32 A bǎa jǎa a bióní wó coon làa sòobée lé bío ó o bióní pǎnká wi binbirí.

33 Mu zon ò o nǐi 6úi na ó o cǐná wí yi á wi 6a kǎránló zǐi mu yi. A wón zoó bío kǎ pǎnpǎn:

34 «Eee! Nazarēete nǐi Yeesu, léé webio á ũ wǎ 6ueé cá wa cǎn hen? Fo 6uara wa yáaró bío yi léé? Ba le í yí zǔ fo le? Unén lé yǎa lé le Dónbeení nǐpue na le tonkaa.»

35 O o Yeesu nǎmakaa wo yi: «Wé tété, lé o nǐi mu yi lǎnbǐo!» O o cǐná mu dǎenǎa fó a dó ho tá yi 6a nǐpua na wi bǐn 6úen6úen tǎhǔ ò o ló a yi ká a mǎhǎ yí yú a yí 6óonǎa yi.

36 A bǎa kera bǐn na mǎn mu wéró bán 6úen6úen zǎnkaa kará concáan. Cúa-yen, à 6a yèrémǎa wee bío mín yi: «Pátí! Dío kǎ lé le bióní yén síi kǎ? O nǐpue mu wee na le jǐi 6a cǐnáwa yi lè ho pǎnká, à 6a máa dǎn kǎn wo ká 6a dǎení wé bío ó o le 6a wé.»

37 O o Yeesu yèni dǎenǎa ló hǎ lórǎa na bǎmakaa bǐn 6úen6úen yi.

(Matiye 8.14-17; Maaki 1.29-34)

38 Bío ó o zoó ló ho kǎránló zǐi, ó o téréenna van o Simǎn zǐi. O vaa dǎenǎa à bǔn 6a wee bío làa wo le o Simǎn 6àn hio hǎa le tǎenǐ wee zèé. A 6a flora a le o wéé wo.

39 O o vaá zon á líí lúnlúrá a jǔhǔ yi ò o bǎa le le tǎenǐ lé o yi, á le dǎenǎa ló. Mí lahó yi ó o hǎnǎn nǎn ho dǎnló 6a yi.

40 Bío le wii líí zon, § á bǎa 6úen6úen na 6a vǎnvǎrowǎ lè mí sííwǎ wi cǎn á 6uan 6a 6uararǎa. O o bò mí níní 6a nǐ-kéní kéní wán á 6a wan.

41 Ba nǐpua cèrèe na 6a cǐnáwa wí yi á 6a wee lé yi ká 6a a bío pǎnpǎn: «Unén lé yǎa lé le Dónbeení Za.» Ká a Yeesu wón mǎhǎ wee zá làa ba le 6a yí bío. Lé bío 6arén mí beere yáá zǔ mu le o lé *Yǎa le Dónbeení mǎn léra.

*O Yeesu wee bue le Dónbeení bǐn-tente
(Maaki 1.35-39)*

42 Bǔn 6àn tá léé tǎn yǐnbǐi bùirǐi, ó o Yeesu hǎnǎn khèra ló van le lùe 6úi na a nǐpue miá yi, á vaá kará mí dǎn. Bío 6a nǐpua sína yí mǎn wo, á 6a wee cǎnka a. Bío 6a vaá yú a, á 6a wǎa yí wi à 6a bǐní díá ò o khèn làa ba.

43 O o Yeesu bǎa nǎn 6a yi: «Ó, o! Í mún ko à ï va hǎ lórǎa na ká yi à vaa bue le *Dónbeení bǎenǐ bǐn-tente bǐn, lé bío á bǔn lé bío le Dónbeení tonkaa mí bío yi.»

† 4:26 Mí loŕí Bá-zǎwa nǐn-yǎní vǎahǔ (1 Rois) 17.9 ‡ 4:27 Mí loŕí Bá-zǎwa cúa-jun nǐi vǎahǔ (2 Rois) 5.1-14 § 4:40 Mí loŕí Maaki vǎahǔ 1.32

44 O o hínɔn wà, á vaá wee bue le bín-tente 6a *zuífùwa kàránló zíní yi ho *Zudee kòhú yi.

5

O Yeesu von mí nin-yáni nì-kentnia

(Matiye 4.18-22; Maaki 1.16-20)

1 Wizonle búí ká a Yeesu wi ho Zenezarɛɛte* vū-beeni jii á 6a zāamāa kńia yi wee jàa mín, lé bío 6a wi 6a jí le Dónbeení bióní, ó o mɔn há wanna bío jún ká há ðín mín nísáa mu jumu jii.

2 Ba ce-pawà na zon há buararàa búenbúen ló léé ðín wee sɛɛ mí zùánwà.

3 Há wanna mu bàn dà-kéni lé o Simɔn te ho, á hón lé hĩa ó o Yeesu flora zon, ó o bía nɔn wo yi le o jàa zo mu jumu yi cfinú, bún mɔn ó o líí kará ò o wee kàrán 6a zāamāa na ðín bín.

4 Páahú na ó o bía vó yi, ó o khii wee bío là a Simɔn: «Wáa vá zo mu jumu na boo yi, à únén lè mí ninzàwa na páanía wee sá à yénní mí zùánwà kúee mu jumu yi à mí wíika 6a cewà.»

5 O o Simɔn bía làa wo: «Éee! Unén! Lorí! Wa púia mu jumu yi cāana à wa yí fò hárí ceza. Eɛ ká ũ bióní jii wán, á ĩ yénní há á à kúee.»

6 A 6a yénní há kúaa mu jumu yi á há líí vūn 6a cewà cèrèè, léé cfinú ká há zùánwà hūni lá à fáa.

7 Á 6a von mí ninzàwa ce-pawà na wi ho won-veere yi le 6a buee séení mí. A bán buara buee séení 6a á há wanna mí bío jún sú lè 6a cewà fúaa há wi há líí lí mu jumu yi.

8 Bío ó o Simɔn Piere mɔn mu ká sii, ó o líí búrá a Yeesu tá ò o bía nɔn wo yi: «Búí! Núhúso, ĩ yàá bènðín lá yí ko à ĩ sùará fon lé bío á ĩ lé o bè-kora wéro.»

9 O Simɔn wee bío ká sii lé bío 6a ce-kuii na 6a vūn ká bío zánia wo dàkhíina, orén làa bía páanía wi ho woohú yi làa wo.

10 Hárí o Zebedee nùwá Zaaki làa Zán na mún lé 6a ce-pawà, bán mún zána lè 6a bío sii. O o Yeesu bía nɔn o Simɔn mu yi: «Áyí! Yí zón dɛɛ woon. Lii híní. A lá ho zuia jii wán, á 6a núpua lé bía fo wé é yí á à bua à buennáa ĩ cón.»

11 Bún mɔn á 6a vá mí wanna buee ðnía mu jumu jii, à 6a kúará mí bío búenbúen bín, à 6a bò là a Yeesu wà.

O Yeesu wéera a buéré nñi

(Matiye 8.2-4; Maaki 1.40-45)

12 Wizonle búí ká a Yeesu wi ho lóhó búí yi, ó o fò mín là a *bùéré nñi búí. Bío ó o mɔn o Yeesu ó o ðeeníia líí búrá à yahó á buure bó ho tá yi. O o flora a yi ká: «Núhúso! Fo dà à wéé mi ká fo tà.»

13 O o Yeesu líí bò mí nni ò wán ò o bía nɔn wo yi: «ĭ tà mu, wáa wa.» Mí lahó yi ó o nñi ðeeníia wan.

14 Bún mɔn ó o Yeesu heníia bío ká làa sòobɛɛ nɔn wo yi: «Bío wo fon á ũ yí bío le núpue jí. Ká ũ máhá vaa zéeni ũten lè le *Dónbeení yankaro. A ũ mún wé mu hāmu bío na ó o *Moyiize bò le 6a wé wé mu ðání yi à 6a búenbúen zūn ká ũ wan bío bon.»

15 Ká bún yí hò bío 6a wíokaa wee bío o Yeesu bío há lùu búenbúen yi. A 6a núpua cèrèè wee vá kúee mín wán à jínáa o bióní à mún bua mí vánvárowà lè mí síwà à buennáa ó cón le o wéé.

* 5:1 Ho Zenezarɛɛte vū-beeni yèni, ho Kalilee vū-beeni lè ho Tiberiade vū-beeni búenbúen lé ho vūhú dà-kéni 6a wee ve ká.

16 Ká a Yeesu wón màhá wee wé wé ká a lén mí dòn vaa fio le lùe búí na wan búírín yi ká a bíní buen.

*O Yeesu wééra a mùamúa
(Matiye 9.1-8; Maaki 2.1-2)*

17 Wizónle búí ò o Yeesu wee kàrán 6a nùpua. Mu nànzòn ká 6a *Farizléwa lè ho *lándá bío zéenílowa wi bín á kará bó a yi. Ba ló ho Kalilee lè ho *Zudee lórá cèrèe yi. Ba búí yáá pá ló ho Zeruzaléemu lóhó yi. O Núhúso Dónbeení pánká na wi o Yeesu yi lé hía nòn ó o wee wééráa 6a vánvárowá.

18 Yio buée tí, à nùpua búí sò mí mùamúa luaráa ká a wi mí dāmu dèe wán. Bío 6a buée dān á 6a wí 6a zo le zii yi làa wó à zoó bàrá a Yeesu yahó.

19 A 6a wó fúuu san lé bío 6a nùpua boo dà. A 6a díá 6a yòora làa wó le zii mu lòho, á yòò kara ho sǎn-kéní à 6a can hā hūni o mùamúa mu dāmu dèe yi á linía làa wó líi bàrá a Yeesu yahó bíá wi bín búenbúen tíahú.

20 Bío ó o Yeesu mǎn bío 6a dóráa mí sía wo yi, ó o bíá nòn o mùamúa yi: «Wàn bǎnlo, ù bè-kora séra díá.»

21 Bío ó o bíá bǎn ká á ho lándá bío zéenílowa lè 6a Farizléwa á wee bío mí yiwa: «O nùpue mu lée wée á wee mǎní mítén lè le Dónbeení ká síi? Lé wée dá a sǎn mu bè-kora á à díá ká yínǎí le Dónbeení mí dòn.»

22 Ká a Yeesu màhá zúna 6a yilera ó o bíá nòn 6a yi: «Lée webio nòn á hā yilera na ká síi wiráa mia?»

23 Lé mu yén bíoró wayi? Lé á bío le o bè-kora séra díá lée tǎá lé à bío le o híni varáka?

24 Ká í màhá wi á mí zǔn le o *Nùpue Za yí ho pánká ho tá wán à sénnáa mu bè-kora díá.» O o wáa bíá bío ká nòn o mùamúa yi: «Le í bío mu na foñ, líi híni, lá ù dāmu dèe á ù khíbo.»

25 O o níi mu dèeníá hínon yòò dǎn bǎn wán 6a búenbúen yio yi á líí lá mí dāmu dèe ò o wee búaaní le Dónbeení ká a wá nǎn mí zii.

26 A 6a búenbúen wó coon mu bío yi. A 6a zǎna à 6a pá wee khòoní le Dónbeení ká síi: «Wa bènǎn mǎn yéréké bè-bárakáwá zuia.»

*O Yeesu von o Levii le o bè mí yi
(Matiye 9.9-13; Maaki 2.13-17)*

27 Bǎn mǎn ó o Yeesu ló lée wá. O vaá wee khíí ó o mǎn o lànpo fé búí na 6a le Levii ká a kará mí tonló lùe yi. O o bíá nòn wo yi: «Híni bè míí.»

28 O o Levii dèeníá hínon díá mí tonló lè mí bío búenbúen, ò o bó a Yeesu yi.

29 O Levii sá ho dǎnló o Yeesu bío yi, ò o von wo mí zii. O mún von 6a nùpua búí 6a buée páanía kará wee dí. Ba cèrèe lé 6a ninzáwa *lànpo féwá.

30 A bío 6a Farizléwa lè ho lándá bío zéenílowa na bío sá 6a yi mǎn mu á 6a wee khíí mí kíó yi. A 6a túara a Yeesu ní-kenínia yi: «Lée webio nòn á mí pá tà wee dí ká mí í nu lè 6a lànpo féwá lè 6a ní-kora na ká?»

31 O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Héyíi! Mínen! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tíni bǎnsò dǎní le? Búeé, 6a vánvárowá lé bíá wee wé cà a dǎní.

32 Inén yí guara bíá wee leéka le mí térénná bío yi dé. Bíá zǔ le mí lé 6a bè-kora wérowá lé bíá á í guara bío yi, bèra a na à 6a khíí mu bè-kora wéro yi.»

*O Yeesu bíá le níi líró bío
(Matiye 9.14-17; Maaki 2.18-22)*

33 Bǎn mǎn á 6a nùpua búí túara a Yeesu yi: «O Zǎn ní-kenínia wee wé lí mí níni à mún wé mí fioró, á 6a Farizléwa ní-kenínia mún wee wé ká síi. A únén nùpua bǎn bèn wee dí ká 6a a nu lée webio?»

³⁴ O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Mi yí mɔn le: Páahú na ɔa nùpua wi mu yaamu sánú díró yi là a há-fla ɔán báa á ɔa so dà à bío le ɔa lí mí jíní le?»

³⁵ Ho páahú ɔúí kúúí dā ó o há-fla ɔán báa ɔa a lén ɔa t̄ahú, bún ká ɔa màhá wé è lí mí jíní.»

³⁶ O o mún bíníá wà le wáhiire na kà nɔn ɔa yi: «Nùpue na a lá mí báká fl̄le á à kúúí bío ɔúí á à là lè mí báká k̄nle na l̄era wón míá. Lé bío ká a wó mu, á ho dà-fl̄le á à yáa. A bío lan mún yi mún máa wíi mún.

³⁷ Làa bún síi, nùpue máa kúee *d̄iv̄én fl̄a s̄um̄ani-k̄la yi. Lé bío ká a kúaa ho b̄n ká ho h̄ia wee za, á há à nàma, á ho d̄iv̄én á à kúia, á há s̄um̄aniwa mún ñ yáa.

³⁸ Ho d̄iv̄én fl̄a ko ho kúee há s̄um̄ani-fl̄a yi.

³⁹ A nùpue mún máa díá d̄iv̄én k̄la ká a máa j̄u d̄iv̄én fl̄a. Lé bío á ɔa wee bío le ho d̄iv̄én k̄la lé h̄ia sí.»

6

O Yeesu zéenia ho Sabaa bío lè ɔa nùpua

(Matiye 12.1-8; Maaki 2.23-28)

¹ Mu wó ká a Yeesu wee k̄aa há mana ɔúí yi ho *v̄ur̄ló wizonle na ɔa le Sabaa zoñ, ó o ñi-kenínia wee báará zoo khé ho d̄inl̄o lée p̄uká là.

² A ɔa *Fariz̄iɛwa ɔúí mɔn mu á ɔa wee bío làa ba: «Lée webio nɔn mí wee wéráa bío ká? Wa làndá hò mu.»

³ O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Bío ó o *Dav̄iide yánkaa wó ká arén lè mí nùpua á le h̄ini dà á mí d̄in̄ yí káránna yí mɔn le?»

⁴ Orén m̄iten zon le Dónbeen̄i z̄ii á zoó lá le Dónbeen̄i h̄amu búurú á là, ò o ɔuan ho ɔúí lée nɔn b̄ia làa wó bò mún yi. Ká a j̄uñ lá yí ko ò o wé mu, lé bío le *Dónbeen̄i yankarowà mí dòn lé bán wee wé là ho.»

⁵ O o t̄in pá b̄iníá bía nɔn ɔa yi: «O *Nùpue Za lé yia á ho Sabaa bío wi níi yi.»

(Matiye 12.9-14; Maaki 3.1-6)

⁶ Ho Sabaa mu ɔúí zoñ ó o Yeesu van ho káránl̄o z̄ii yi á vaá zoó wee kárán ɔa nùpua. Mu zoñ à ñii ɔúí wi b̄in á ñin-t̄áni b̄ahó h̄urun.

⁷ A ho *làndá bío zéenílowa lè ɔa Fariz̄iɛwa bò mí ȳio o Yeesu wán le mí ì loñ ká a pá à wéé nùpue ho Sabaa zoñ, lé bún ɔa à d̄in wán á à yíráa wo ò kooni yi.

⁸ O o Yeesu z̄una ɔa yilera ò o pá bía nɔn o ñii na b̄ahó h̄urun yi: «Lii h̄ini vá ɔueé lée d̄in hen ká ɔa nùpua yahó le ɔa mí fo.» O o ñii líi h̄inɔn á vá ɔueé lée d̄in.

⁹ O o Yeesu bía làa ba: «Le 1 t̄ua mia làa bío ɔúí: Lé mu yén ó o nùpue ko ò o wé ho Sabaa zoñ? Lée bè-tente lée, t̄aa lée bè-kohó? Lé ho k̄aní a nùpue lée, t̄aa lé ho ɔue o?»

¹⁰ O o Yeesu lora ɔa búenbúen yi k̄hii fò ò o bía nɔn o ñii yi: «Hóoní ũ b̄ahó.» O o ñii hóonía ho á ho d̄enia wan.

¹¹ A ho làndá bío zéenílowa lè ɔa Fariz̄iɛwa sía cá mu yi làa sòob̄é, á ɔa wee w̄aní mún yi: «Lée webio á wa yáá à wé á à yíráa wo ò fi níi yi coon?»

O Yeesu hueekaa mí tonkarowà píru j̄un

(Matiye 10.1-4; Maaki 3.13-19)

¹² Wizonle ɔúí ó o Yeesu h̄inɔn le mí yòó wé mí floró le ɔúee wán, ó o yòó flora le Dónbeen̄i yi b̄in fúuu cáana.

¹³ Bío ho tá t̄on, ó o von mí ñi-kenínia kúaa mún wán, á hueekaa ɔa píru j̄un ɔa t̄ahú á có yèni làa tonkarowà. H̄ia ká lè ɔa yènnáa:

14 O Simṓn na ó o có yèni làa Piere,
 o Andere na lé o Simṓn mu bàn za,
 o Zaaki là a Zàn, o Filiipu là a Baatelemii,
 15 o Matiye là a Toma, o Alifee za Zaaki,
 o Simṓn na lé 6a Zelootewa* kuure nùpua nǐ-kéní,
 16 o Zaaki za Zudaa,
 là a Zudaa Isikariote na khii dé o Yeesu o zúkúsa nǐ yi.

*O Yeesu kàrdnna 6a nùpua á wééra 6a búí
 (Matiye 4.23-25; Maaki 3.7-11)*

17 Bǔn mǓn, ó o Yeesu bǐnǐa bò lè mí nǐ-kenínia lion ho tá pèerú yi hen na
 ó o mǓn-bèwa cèrèè ðǐn yi. Ba minka zámáa mún wi bǐn. Ba ló 6a *zúífùwa
 kǔhú kuaráa búenbúen yi, ho Zeruzalæemu lóhó, lè ho Tiire lè ho Sidṓn lóra
 na wi mu yámú jumu jii ló-záwa yi.

18 Ba búenbúen wá 6uee jí a Yeesu cǓn á mún ñ cànka ò o wéé 6a véena. Bǐa
 6a cǐnáwa wee beé lò wee yí mítén.

19 Ba nùpua búenbúen wee cànka á 6a yí o túii yi, lé bio le Dónbeení pánká
 na wi o yí á wee lé léee wéé 6a nùpua búenbúen.

(Matiye 5.1-12)

20 O o Yeesu wáa yòó lora mí nǐ-kenínia yi ò o bǐa:

«Minén na lé 6a nǐ-khenia, mi júná sí,
 lé bio le Dónbeení béeñí á mi níni wi yi!

21 Minén na le híni wee búe ho zuia, mi júná sí,
 lé bio á bio mi wee ca á mi ì yí á mu jii ì sí!

Minén na wee wá ho zuia, mi júná sí
 lé bio mi khií ðí há konsíní!

22 «Ká 6a nùpua khií jina mia, á pá mia, á wee là mia, á wee yáa mi yèni o
 *Nùpue Za bio yi, se mi júná sí.

23 Mi zámaka á wé coronka lé bio le Dónbeení búíá beení pan mia ho wáayi
 mu bio yi. Mu bon, lé ká síi á 6arén bàn 6úaawa mún yánkaa beéarará le
 *Dónbeení jii-cúa fæerowá lò.

24 Ée ká minén náfóró 6ansowá á ho yéréké khií sá yi,
 lé bio á mu bio búenbúen mí yú vó,

á bio máa bǐní máa bè mu wán máa na mia.

25 Minén na wee dí búubaa ho zuia á ho yéréké khií sá yi,
 lé bio á bio cèrèè híni khií tè mia.

Minén na wee ðí há konsíní ho zuia á ho yéréké khií sá yi,
 lé bio mí bio khií wé ho yahó sèró lè le wéé.

26 Minén na 6a nùpua wee wíoka yèni á ho yéréké khií sá yi,
 lé bio á lé ká síi á bàn 6úaawa mún yánkaa wó làa bǐa fù le mí lé le
 Dónbeení jii-cúa fæerowá ká mu jǔn yí bon.

*Wa ko wa wé mu bè-tentewá làa bǐa yí wa wæn
 (Matiye 5.38-48)*

27 «Áwa, minén na wáa ðǐn wee jí 1 cǓn búenbúen lé minén á ì wee bio bio
 ká a na yi:

Mi warí mi zúkúsa.

Bǐa jina mia á mi wé mu bè-tentewá na yi.

28 Bǐa wee dánkání mia
 à mi wé dúbua yi.

* 6:15 Mi lorí Matiye vùahú 10.4

Bĩa wee yáa mi yèni
à mi wé flo na yi.

29 Hàrí ká a 6úi dó ũ sáahó yi,
à ũ yèrémá hĩa so dá a yi.

Ká a 6úi fó ũ kán6un,
à ũ mún díá le o fé ũ báká.

30 Yia flora bío ũ cón,
ũ na mu wo yi.

Yia lá ũ bío,
à ũ díá le o 6ua.

31 Bío mi wi à 6a nĩ-vio wé na mia,
à mi wé mu 6àn síi à na 6a yi.

32 Ká bĩa wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi so pá à bíní ì yí bío mu món le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wa bĩa wa 6a.

33 Ká bĩa wee wé mu bè-tentewà na mia lé bán mí dòn mi wee wé mu 6àn síi na yi, á mi wee leéka le mi so pá à bíní ì yí bío mu món le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wee wé bún.

34 Ká bĩa khíi dàni mu á à wí mia, lé bán mí dòn á mi wee ke lè mí bío, á mi wee leéka le mi so pá à bíní ì yí bío mu món le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wee ke mìn bíowa làa mìn làa bún síi à paráa mu khíi wíló.

35 Èe ká minén yí wé bún. Mi warí mi zúkúsa, mi wé wé mu bè-tente na 6a yi. Ká nùpue kon ũ bío, ũ yí dé ũ síi mu khíi bíní wíló yi. Lé bún ñ na ká mi ì wé le Dónbeení na wi mu bío 6úen6úen ɲúhú wán zàwa, lé bío á 6a bè-yízúnlowà lé 6a nĩ-súmáa á le wee wé mu bè-tentewà na yi.

36 Mi zúñ le hii wéró làa bío á mìn Maá Dónbeení zúnáa le hii wéró bío síi.

Mi wé yi cítí nùpue (Matiye 7.1-5)

37 «Mi wé yí cítí nùpue, á le Dónbeení mún máa cítí mia. Mi yí síini nùpue ɲúhú, á le Dónbeení mún máa síini mí ɲúná. Mi wé sén díá na mún yi, á le Dónbeení mún wé è sén ñ díá á à na mia.

38 Mi wé hã mu bío, á le Dónbeení mún wé è hã mia. Mu bío na le Dónbeení á à hã làa mia á à wé bío na à kúee mí dèe yi á à didíi fúaa ká mu sú cáa púuu. Lé bío le wíló dèe na mi wee mánzá lè mu bío, lé dén 6àn síi á le Dónbeení á à mánzá lè mí bío á à na mia.»

39 O bínía wà le wáhiire na kà: «Muui so dà a tè mí ninza muui bũini wán le? Bùee. Lé bío ká 6a vaá dñn ho kòhú á 6a mí nùwá ɲun á à páani ì zo ho.

40 Nĩ-keníni na po yia wee kení a wón mia. Nùpue lée nùpue na kenía dñn ó o dà à wé làa yia kenía wo bío síi.

41 Lée webio non á le zóore na wi ũ yère yi á fo yí zũ bío, à le zàn-dèe na wi mi ninza yère yi á fo màhã mɔn wee zéeni?

42 Fo dà a wé kaka à bío le mi ninza díá le ũ lén le zàn-dèe na wi o yère yi, ká le zóore na wi unén yère yi á fo yí zũ bío le? Yí mɔn úten na le! Le zóore na wi á ũ yère yi lé dño á ũ ko á ũ lén vé, á ũ yío màhã à mi wéréwéré á à dàni ñ lénáa le zàn-dèe na wi mi ninza yère yi.

Le vñdèe le mi bia wáhiire (Matiye 7.16-20; 12.33-35)

43 «Vñdèe na se máa wé ha bia na yí se, á le vñdèe na yí se mún máa wé ha bia na se.

44 Mu bon, le vñdèe bia lé hñn 6a wee wé bè yi à zúñnáa le síi. Lunkúnsòró máa wé fáa bódíohó wán. Á ɲia mún máa wé khé kíkahó wán.

⁴⁵ O nùpue na se wón wee wé bío há bín-tentewà lè bío á bío wi o sli yi se. Ká yíá yí se wón wee wé bío há bín-kora, lé bío á bío wi o sli yi yí se. O nùpue bío na wi o sli yi, lé bún wee wé lé là a jii.

Há zíní bío jùn wáhiire
(Matiye 7.24-27)

⁴⁶ «Mí wee ve mí le <Núhúso! Núhúso!> à mí mahá yí máa wé bío á í wee bío na mia á mu jùhú so wi le?

⁴⁷ Mí òn le í zéení a nùpue na wee buen í cón, à jí í bioní, à mún bè há yi bío ó o bío ònnaa mín làa mia.

⁴⁸ O bío ònnaa làa nùpue búí na le mí ì so mí zii ó o náana ho tá á líi óó le huee yi a mahá bò yi fàráráa le jùhú. Há vi-beera téré páahú á mu jùn-beení òéé dèkio le à le pá òn. Le yí tò lé bío le jùhú fàrá se.

⁴⁹ Εε ká yíá wee jí í bioní ò o yí máa bè há yi, wón gánsò bío ònnaa làa nùpue búí na fàrá mí zii jùhú ho tá káamáa yí á son. Bío ho vi-beení tò á mu jùn-beení guara òéé óó le yi, à le òééní tò púpè.»

7

Ba dásiwá jùhúso ton-sá wééró bío
(Matiye 8.5-13; Zán 4.46-54)

¹ Bío ó o Yeesu bíá hún bioní so búenbúen á òn ba zámáa yi vó, ó o wà van ho *Kapεεnyuumu.

² Mu páahú ká ho *Oroomu dásiwá jùhúso búí wi bín á ton-sá ní-kéní na ó o bènín na làa sòobéé á lò yí here díá mu húmú jii wán.

³ Bío ba dásiwá jùhúso mu já a Yeesu bío, ó o tonkaa ba *zúífúwa ní-kía nùwá yèn búí le ba vaa flo wo le o buee wéé mí ton-sá.

⁴ A bán wà van o Yeesu cón á vaá wee ónónóní a ká ba à bío làa wo: «O ní mu na tonkaa wεn bènín ko lè ù séení,

⁵ lé bío ó o wa wa nípomu. Orén lé yíá léra mí níi yi á séeníá wεn á sonnáa wa káranló zii.»

⁶ O o Yeesu òééníà hò làa ba á ba wà. Bío ba vaá sùaráa o níi mu zii à bún ò o tñ tonkaa mín bónlowà le ba léé bío na a yi: «Núhúso, yí séé ütén í bío yi. Ú búenló í zii yi léé bío na á í yí koráa.

⁷ Lé bún bío yi á í yí heníanaa í sli á yí guara ù cón íten. Na le jii á í ton-sá pa à wa.

⁸ Inén í beere júnása wi á í wee bè bioní yi. A inén mún wi ba búí jùhú wán, á bán mún wee jí í cón. Í le yíá va hen à wón va bín, í le o búí buen ò o òéení buen. Í le í ton-sá wé bío na, ò o òéení wé mu mí lahó yi.»

⁹ Bío ó o Yeesu já hún bioní so, ó o wó coon o níi mu bío yi, ó o yèrémáa khii bíá lè ba zámáa na bò a yi: «Le í bío na mia: O *Isirayεele nípomu búenbúen yi á í òn yí fò mín làa nùpue na sídéro mí yú yíá ká yi.»

¹⁰ A ba dásiwá jùhúso bán bónlowà bíníá khiíon á vaá yú ò o ton-sá mu wan.

O Yeesu vèeníá o Napeε maháa za

¹¹ Bún món ó o Yeesu wà wee va ho lóhó búí na ba le Napeε. O o ní-kenínia lè ba zámáa-kúii hò làa wo.

¹² Bío ó o vaá òn ho lóhó jii, ó o fò mín làa nùpua búí à ba buan mí ní-hío wà vaá nùu. Yíá húrun léé maháa búí te mí za kéní. Ho lóhó nùpua cèrèèe ló á hò là a háa mu.

¹³ Bío ó o Nuhũso mɔn o hãa mu ó o màkàrí buan wo yi. O o bía làa wo: «Hãa mu, yí yáa ũ yilera.»

¹⁴ O o wà vaá bó 6a yi á lá mí nni bò le khãare wán á bía buan o ní-hío dñ. O o Yeesu bía: «Yàrónza, lii hñí, lé mi bía mu.»

¹⁵ O o dèenía líi hñɔn yóó kará wee bío. O o Yeesu hónía wo yóó dó bãn nu nni yi.

¹⁶ A bía wi bñn búenbúen zãna á 6a wee khòoní le Dónbeení kà síi: «Yia kà màhá lé le *Dónbeení jì-cúa fɛero binbirí á wa yú. Le Dónbeení ló 6uara á wà buée feni mí nìpomu.»

¹⁷ O Yeesu bío na ó o wó kà dèenía já 6a *zúifùwa kshũ búenbúen yi á dà khii zon hãa làa ba bó mín yi mún.

*O Yeesu zéenia mí buenló jũhũ nɔn o Zãn Batiisi yi
(Matiye 11.2-6)*

¹⁸ O Zãn Batiisi nĩ-keninia vaá bía bío wó búenbúen á nɔn wo yi. Bñn mɔn ó o von 6a nùwã jũn búí 6a tlahũ

¹⁹ á tonkaa le 6a vaa tùa o Yeesu yi: «Ũnén lé yia á wa já bío le fo ko ũ buen léé, tàá wa pá ko à wa lòní nĩ-veere?»

²⁰ A bán wà vaá yú a Yeesu á bía nɔn wo yi: «O Zãn Batiisi tonkaa wen ũ cón le wa buée tùa foñ le lé fo lé yia ko ũ buen léé, tàá wà pa nĩ-veere?»

²¹ A mu wãa wó se à 6a buée dñ ò o lan wee wɛé 6a nùpua cɛɛɛ na mu vãmú lè mí síwã tò. O mún wee ja 6a cínáwa lén bía 6a wi yi, á mún wee hén 6a muiiwã yio à hã mi wéréwéré.

²² Bñn wéro mɔn, ó o màhá yèrèmaa wee bío là a Zãn tonkarowà: «Mí lén vaa zéeni bío mí mɔn làa bío mí já à na a Zãn yi: Lé 6a muiiwã yio wee mi, á 6a mùamúawa hñɔn wee varáka, 6a bùeréwã wan, 6a bekewã jikónna wee jí mu bío, 6a nĩ-hía wee vèe, á le bín-tente wee bue na 6a nĩ-khenia yi.*

²³ Yia yí pá 1 bío ká a tà mu yi se wón bãnso jũhũ sí.»

*O Yeesu wee bío o Zãn Batiisi bío
(Matiye 11.7-11)*

²⁴ Bío ó o Zãn tonkarowà bñnia wà, ó o Yeesu wãa wee bío o Zãn mu bío lè 6a zãamãa kà síi: «Lée webio á mí van vaá lora le dùure yi? Lé ho konkohó na ho pinpiró wee hɛé vñvã léé? Bueé.

²⁵ A lée webio mi vaá lora? Lée nùpue búí na sía hñbñnɔn le? Hón sí-seni bãnsowã so lé 6a pãamã-beera zñí á 6a wi yi.

²⁶ A lé o yén mí van bío yi? Lé le *Dónbeení jì-cúa fɛero léé? Ká mu lé wón se mí túiá sí. O yáá pá po wón, le 1 bío mu na mia.

²⁷ Orén lé yia le Dónbeení fèra bía bío mí vɔnna yi: «1 ò tonka 1 tonkaro o ò dí ũ yahó á buée wíoka ũ wshũ.»†

²⁸ Le 1 bío mu na mia: «Ba nùpua na ho ñmíjá yi búenbúen á yia jũhũ wi po a Zãn wón mia. Eɛ ká le *Dónbeení bɛeni zãwa mɔn-dí màhá pá po a.

(Matiye 11.16-19)

²⁹ «Ba nùpua búenbúen, hãri ho *lãnpó féwá á hía wee buée jí a Zãn cón. A 6a tà zũrna le le Dónbeení bío bon á 6a wee buen o cón ò o bátizé 6a.

³⁰ Ká 6a *Farizɛwa lè ho *lãndá bío zéeni lowa bán yí tà bío le Dónbeení le mí ì wé è na 6a yi, á 6a bèn mún pá à Zãn *bátɛmù bío.»

³¹ O o Yeesu bñnia bía: «Ho zuia nùpua na ká á ì dà à tèè lè 6a yén? Lé 6a yén á 6a bío bɔnnáa mín?

* 7:22 Mi loñ Ezayii vùahũ 35.5; 61.1 † 7:27 Mi loñ Malasii vùahũ 3.1

³² Ba ka lè 6a háyúwá na lée kará 6a nùpua fèminló laho yi, á wee háani na mí ninzáwa na zoó le bonfónii yi kà:

Wa búá há sía san,
à mi le mi máa lée yo.

Wa bó le yèni,
á mi le mi máa wá.

³³ Bío ó o *Zán Batúisi buara á yí máa dí òn-poni, á mún yí máa ju *dívén, á mi le o cíná wi o yi.

³⁴ A bío ó o *Nùpue Za bèn buara wee dí, á mún wee ju ho dívén á mi mún yí tà bún, à mi wee bío bío kà: «Mi lorí! O nni na kà yí máa wé bío búí ká mu yínón ònló diró làa ja-juónló. O lé 6a *lànpo féwá lè 6a bè-kora wérowà bàn bónlo.»

³⁵ Εε ká bía búenbúen na mu bè-zúrímíní wi yi bío bon, bán wé è wé mu bè-zúrímíní mu bàn wára.»

O bá-fé na bè-kora séra dia bío

(Matiye 26.1-13; Zán 12.1-8)

³⁶ Wizonle búí ó o Farizé búí von o Yeesu le o buée dí mí zii. O o Yeesu van á 6a vaá khónkaa dùmaka[‡] wee dí.

³⁷ Hón páahú so yi ò o háa búí na á ho lóhó nùpua búenbúen zū bá-fénló bío á já bío ó o Yeesu wi o nni mu zii, ó o buan mí ðeé búí na yáwá here na sú lè ho jiló na sámu sí á guararáa bín.

³⁸ Bío ó o buée zon, ó o bánbáa khii hùerá a Yeesu món ò o wee wá, ó o yèn-caa wee lii o Yeesu mu zení wán. O o juún-vání lé ðío ó o wee bíni sùuka làa há, bún món ó o wee bíni yèe há ká a kúee ho jiló mu há wán.

³⁹ A bío ó o Farizé na ó o wi zii á mən mu, ó o wee bío mi yi: «Yia ká cén lá lée Dónbeení ji-cúa fero kénkén, ó o lá a zúrí o háa mu na wee lanláka a zení léenii, là a bè-wénia.»

⁴⁰ O o Yeesu bía nən wo yi: «Simən, í ì bío bío búí á à na foñ.» O o Simən le: «Núhúso, bío.»

⁴¹ O o bía làa wo: «Nùpua nùwá ju hía kon náforó bānsó búí wári. O ní-kéní lée wén-hāani khíá-hònú, ò o ní-kéní na so lée wén-hāani búará-juon làa píru.

⁴² Bío á yia 6a kon le cón zū á 6a yí dà le máa wí, ó o bó 6a mí nùwá juon kení. Awa! Ba nùwá juon mu fahú, á ũ wee leéka le lé o yén ñ warí o nni mu á à porí mí nínza.»

⁴³ O o Simən bía: «Í wee leéka le lé yia ó o dia le kee na búaa nən yi.» O o Yeesu le: «Ū bío bon, fo mà ho túiá.»

⁴⁴ O o yèrémáa khii sánsáa o háa mu ò o wee bío là a Simən: «Fo yí mən le: í buée zon hen coon á ũ yí le 6a bua mu juumu buee seé le í zení, ò o háa na ká wón wá siinia há á bínia sùukaa lè mí juún-vání.

⁴⁵ Bío á í buée ðən ũ zii, á ũ yí hínən yí wíira mi á yí yèera nii, ò orén lè mí buee zoró hen á í zení lé hón ó o wíira lè ho yèeró.

⁴⁶ Fo mún yí kúaa jiló í juhú wán á yí doráa ho cùkú mi, ò orén wón lé ho jiló na sámu sí ó o kúaa í zení wán. §

⁴⁷ Lé bún nən á í ì bío mu á à na foñ: Bío ó o háa mu 6a séra bè-kora cèrèe dia lé bún nən ó o waminí wára booráa. Εε ká yia bè-kora na séra dia ka cínú, wón waminí wára na o ò zéeni á bèn ñ keñ cínú.»

[‡] 7:36 O Yeesu páahú ká 6a zúifúwa le mí ì dí, á 6a khón daráka klní ho ðnló yí diráa. § 7:46 Le ní yèeró, há zení seeró lè ho jiló kúeeró ho juhú wán, bún búenbúen lé bío á 6a zúifúwa fú wee wé á déráa ho cùkú mí ní-háni yi.

48 Bũn mɔ́n ó o Yeesu bía nɔ́n o háa yi: «Ū bè-kora séra díá.»

49 A bía làa wo páania wee dí wee bío mí yiwa: «O nùpue mu léé wée á wee hení mí síi à bío le mu bè-kora séra díá?»

50 O o Yeesu bía nɔ́n o háa yi: «Fo wáa yú ho héerà, híní lén, ũ slidéro míi á fenía fo.»

8

Ba háawa na fù wee bè là a Yeesu

1 Bũn mɔ́n ó o Yeesu hínnɔ́n tò há ló-beera lè há ló-zàwa yi á wee bue le *Dónbeení béeńí bín-tente. Bía bò làa wó lé o ní-kenínia pírú nɔ́n,

2 lè 6a háawa nùwá yɛn búí, bía ó o nɔ́n 6a cínáwa léra yi á mún weéra véena.

Ba lé o Mari na 6a wee ve làa Makadala* Mari, yía ó o nɔ́n 6a cínáwa bùaa hènun léra yi,

3 là a Kuza na ó o *Heroode bàrá mí zli tonni nùhú wán 6àn háa Zaana, là a Suzaana. Háawa cèrèe mún háa wí bín á séenia 6arén á fù wee wé lén mí níi bío à séení là a Yeesu lè mí ní-kenínia.

O Yeesu wà o díró wáhiire á bñia zéenia kúará (Matiye 13.1-9; Maaki 4.1-9)

4 Ba nùpua háa wee léka há lórá yi 6uen o Yeesu cón. Bío 6a kínia wo yi boo, ó o wá le wáhiire na kà nɔ́n 6a yi:

5 «Níi búí háa ló van mí mɔ́hú yi, á wá vaá dé mí bè-dà. Bío ó o vaá wee dé mu á mu búí léé lion ho wóhú wán, á 6a wá-bèwa yonkaa, á mu búí á 6a jínzàwa 6èn sèekaa vâ.

6 Mu búí lion há huua yi hen na le tñí yi boo yi, á mu ló ká mu dèenia bñia hon, lé bío á ho hínló mía bñ.

7 Mu búí bũn lion hen na há kíkara bia héra yi, á mu ló á yòó zon mín yi làa há, á hón pà mu.

8 Mu búí bũn lion ho tá na se yi, á mu ló á yòó dɔ́n á han mí bia, á há lè mí dà-kéní kéní á yú há bia khímàni khímàni.» Bũn mɔ́n ó o pá bñia bía bío kà nɔ́n 6a yi: «Yia wee jí bío, à wón jí bío bía sese.»

(Matiye 13.10-13; Maaki 4.10-12)

9 O o Yeesu ní-kenínia tùara a yi: «Le wáhiire mu kúará lé mu yén?»

10 O o bía nɔ́n 6a yi: «Le Dónbeení béeńí bío na ó o nùpue yí zú kúará á le wee zéení à céé na minén mí dòn yi. Ká 6a nùpua na ká wee jí mu lòn wáhiio káamáa, lé bũn nɔ́n á 6a lé 6a nùpua na yío wí ká há yí máa mí, á mún wee jí mu bío ká 6a yí máa zúrí mu kúará.†

(Matiye 13.18-23; Maaki 4.13-20)

11 «Le wáhiire mu kúará lé bío kà: Mu bè-dà lé le Dónbeení bióní.

12 Bío lion ho wóhú wán lé 6a nùpua na ká 6a jí le Dónbeení bióní à 6a máa yí tà le yi, ká a *Satáni dèení bánbá 6uee lén le 6a yiwa yi, á mún ti 6a káníló wóhú.

13 Bío lion há huua na le tñí yi boo yi lé 6a nùpua na ká 6a jí le Dónbeení bióní à 6a tà le yi, à zámaka le bío yi, ká ho kúará lénló yú 6a páahú na yi, à 6a dèení lé lè mí mɔ́n, lé bío á le bióní mu yí wiira 6a sese.

14 Bío lion há kíkara yi lé bía wee jí le Dónbeení bióní ká 6a jún-sèró, lè ho dímjá náfòró, lè ho bán símu á wee hè le à le máa dàń ha há bia na dɔ́n.

* 8:2 Makadala: Lé ho lóhó 6úti na wi ho Kalilee vù-beení jii lè le wii téenii. † 8:10 Mí loń Ezayii vùahú 6.9.

¹⁵ Bío ɓèn lion ho tá na se yi lé bía wee jí le Dónbeení bióní à ɓua le lè le sli na se, dño púaara díá. Ba yí máa bíní lé lè mí món. Bún lé bío nòn á ɓa wee haráa há bía na se.

Le fntáni wáhiire
(Maaki 4.21-25)

¹⁶ «Nùpue na à dé le fntání mí zli á à bíní ì lá le dɛɛ ɓúí á à pe yi, tàá ká a dó le vó o ò lá le zoó bàrá mí kàtá tá wón mía. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi, à bía wee zo le zli wé mí. ¹⁷ Mu bè-sànkanií na mu khoomu khíi máa lé wán bún mía. Hári bío kúará yí zúrí ɓúenɓúen bío khíi bío yi le wizon-kéní.

¹⁸ A mi cén wé jí bío wee bío na mia sese, lé bío á yía bío wi á ɓa à bíní ì na mu ɓúí wo yi á à bè mu wán. Ká yía dɛɛ ɓúí mía, á hári mu bè-za bío na ó o wee leéka le mu wi mí cón á ɓa pa à fé.»

O Yeesu ɓàn nu lè ɓàn zàwa bío
(Matiye 12.46-50; Maaki 3.31-35)

¹⁹ O Yeesu ɓàn nu lè ɓàn zàwa ɓuara a cón à ɓa màhá yí dà máa zoó ɓúe o yi, lé bío ɓa nùpua boo dà.

²⁰ O o ɓúí bía mu nòn wo yi: «Mìn nu lè mìn zàwa wi ɓa mi ũ wán, ɓa lée dñ ho khúhú pan fo.»

²¹ O o Yeesu bía nòn bía wi bún ɓúenɓúen yi: «Bía wee jí le Dónbeení bióní à bè le yi, bán lé wán nu lè wán zàwa.»

O Yeesu dñta ho pinpiró
(Matiye 8.23-27; Maaki 4.35-41)

²² Wizonle ɓúí, ó o Yeesu zon ho woohú lè mí nì-kenínia, ò o bía nòn ɓa yi: «Mí wa khíi lè ho vù-beení món.» A ɓa dɛɛnía zoó wà mu jummu yi bún wán.

²³ Bío ɓa vá zon yú, á ho pinpi-beení hínòn wee và lè mí pànká ho vù-beení wán, á mu jummu wee yànbón zo ho woohú, lónbío à hó yóó wee sí lè mu jummu. Bún ɓúenɓúen wee wé ká a Yeesu wón mu dàmú ɓó.

²⁴ O o nì-kenínia vaá wee síní a ká ɓa à bío bío ká: «Núhúso! Núhúso! Wa à hí.» Bío ó o sña, ó o líi hínòn á nàmakaa ho pinpiró lè mu jummu na wee yànbónka yi á mu ɓúenɓúen dñ wó tétété.

²⁵ O o Yeesu bía làa ba: «Mí sña déró mií wáa wi wen?» A ɓa ɓúenɓúen zónkaa dñ concáan, á wee bío mìn yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén síi ká? Hári ho pinpiró lè mu jummu ó o biaráa, á mu pá bò a bióní yi.»

O Yeesu weéra a nni na ɓa cñáwa wi yi
(Matiye 8.28-34; Maaki 5.1-20)

²⁶ A ɓa khíi dñn ho Zerasaa kòhú, hía sánsáa mìn lè ho Kalilee kòhú.

²⁷ Bío ó o Yeesu ló ho woohú yi líi le mí ì dñ, à bún ho lóhó na ɓa wi yi nùpue ɓúí na ɓa cñáwa wi yi á wee sí a yahó. O wee vará mí bírí míana. O mún yí máa da zli yi, lé ɓa nì-hía nùnníi ó o wee da yi.

²⁸⁻²⁹ Pònna cèrɛɛ ká ɓa cñáwa mu hínòn o wán, à ɓa sí sa ca a níní là a zení lè há zúakùariwà ò o yí dani yí va lùe. Ká a màhá wee khòo há ɓúenɓúen kúia, à ɓa cñáwa na wi o yi ja a dé há mana yi. O o Yeesu nòn le jii ɓa cñáwa na wi o yi le ɓa lé. Lé bún nòn ó o miíní là a Yeesu mu, ó o líi búrá a tá ò o wee bío bío ká pónpón: «Dónbeení na wi mu bío ɓúenɓúen jùhú wán Za Yeesu, lée webio á ũ lon làa mí? Sábéré, 1 wee yanka fo, yí yáa 1 bío.»

³⁰ Bún món ó o Yeesu tùara a nni mu yi: «Ū yèni ɓa le we?» O o bía: «Ī yèni ɓa le Zámáa.» Lé bío ɓa cñáwa na wi o yi á boo dà.

31 A bán lé bía wee yanka a Yeesu le o yí ja mí vaa kúee 6a cínáwa kshú na náyiló jii mía yi.‡

32 Mu wee wé à nònɓù-foohú búí yòò wee dí le búee yi. A 6a cínáwa mu yankaa o Yeesu le o sáberé ò o na ho wshú mí yi, à mí vaa yòò zo bán yi. O o nòn mu wshú 6a yi.

33 Lé bún wán 6a cínáwa mu ló a nii mu yi á vaa zon 6a nònɓùɛɛní yi. A 6a búenbúen yòò lùwa le búee wán á kùenkaa líí zon ho vù-beení yi á húrun.

34 Bío á bía lá wee pa 6a mən bío wó kà, á 6a lùwa vaa bía mu nòn bía wi mí manawà yi, á bía mu nòn bía wi ho lóhó yi.

35 A 6a nùpua ló le mí buée loñ bío wó. Bío 6a buée dɔn o Yeesu, á 6a mən o nii mu na 6a cínáwa lá wi yi, ò o wó a ni-tente á zá mí sía kará a Yeesu tá. A 6a zána.

36 A bía mu wó yío yi wee bío bío ó o nii mu wó wó wannáa làa ba.

37 Ho Zerasaa kshú n̄pomu yi á yía yí zána mu bío mu wón mía, fúaa 6a wee yanka a Yeesu le o sáberé ó o lén díá mí. O o Yeesu wa vaa zon ho woohú le mí ì b̄n̄í ì lén ñ va hen na ó o ló yi,

38 ó o nii na yú m̄iten 6a cínáwa níi yi yankaa wo le o díá le mí bè làa wo. O o Yeesu pá ò o bía nòn wo yi:

39 «Lén va m̄in z̄íí à vaa bío bío búenbúen na le Dónbeení wó nòn foñ à na 6a nùpua yi.» O o nii mu b̄n̄ía wá á vaa wee yényení bío búenbúen na ó o Yeesu wó nòn wo yi ho lóhó búenbúen yi.

O Zayiruusi h̄nló là a h̄aa búí w̄ééró bío

(Matiye 9.18-26; Maaki 5.21-43)

40 Bío ó o Yeesu b̄n̄ía kh̄ii d̄ɔn hen na ó o ló yi buararáa, ó o kh̄ii yú 6a nùpua c̄èr̄è à 6a wee zámaka a b̄n̄í buenló bío yi. Ba búenbúen lá wee lóoní a.

41 Hón p̄aahú so yi à bún ò o nii búí na lé 6a *zúífúwa k̄ar̄ánló z̄íí ya-dí na yèni 6a le Zayiruusi buée d̄ɔn, á buée líí búrá a Yeesu tá ò o wee yanka a le o bè làa mí va mí z̄íí,

42 lé bío ó o h̄nló yà-kéní na ó o yú á wee hí. O lúlúio wáa lá wee yí ho píru j̄un s̄ii. Bío ó o Yeesu bò làa wo wá a va a z̄íí, á 6a minka nùpua 6ura bò a yi.

43 H̄aa búí wi 6a t̄aahú á wee mi mí s̄ééró f̄ééé á d̄ɔn h̄a lúlúio píru j̄un à ho máa f̄i. O nii bío yáara le t̄ini 6ànsowá c̄èr̄è c̄ɔn ká bán búenbúen m̄ah̄á yí d̄ar̄ina a yí w̄ééra.

44 Bío ó o v̄a zoó bó a Yeesu yi, ó o zoó t̄úaa o dà-z̄in̄ii j̄i-k̄aní yi là a m̄ón. O o s̄ééró d̄èniá d̄in bún wán.

45 O o Yeesu d̄in ò o t̄úara: «Lé o yén t̄úaa m̄ií?» A b̄ia bó a yi búenbúen à ȳia le mí yí t̄úaa wo yi, à ȳia le mí yí t̄úaa wo yi. O o Piere lé ȳia b̄ia làa wo: «Éee! N̄uh̄úso! Fo yí m̄an bío 6a nùpua buraráa foñ á wee j̄aa m̄in le?»

46 O o Yeesu le: «Ī m̄an mu, ká a búí m̄ah̄á pá t̄úaa m̄ií. Lé bío á ĩ z̄úna mu le p̄anká búí ló m̄ií.»

47 Bío ó o h̄aa mu m̄an ò o z̄úna a bío ó o wá 6uara ká a wee z̄aka á buée líí búrá a Yeesu tá, ò o z̄éeniá bío nòn ó o t̄úaanáa wo yi, làa bío ó o wó wó wannáa mí lahó yi b̄ia wi b̄in búenbúen yahó.

48 O o Yeesu b̄ia nòn wo yi: «W̄an h̄nló, bío fo dó ũ s̄ii m̄ií, lé bún w̄ééra fo. Wáa lén, vaa yí h̄éera.»

49 Bío ó o Yeesu wee bío ó o j̄ii yáá yí tò, à bún ò o tonkaro búí ló a Zayiruusi z̄íí á j̄on o m̄ón buée d̄ɔn á buée wee bío làa wo: «Ū h̄nló wáa húrun. Wáa yí s̄éé o n̄i-k̄ar̄ánlo.»

‡ 8:31 Ba zúífúwa c̄ɔn á ho kshú na náyiló jii mía mu lé 6a cínáwa kásó lùe.

⁵⁰ Bío ó o Yeesu ná mu, ó o bía nòn o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ũ sli mií, á ũ hínló á à wa.»

⁵¹ Bío 6a vaá dān, ó o le bía ká dīn ho khūhū, ò o Piere là a Zān là a Zaaki là a hínzo-za bān maá lè bān nu lé bán ó o fò zonnáa le zli yi.

⁵² Ba núpua búenbúen wee wá kúará a hínzo-za mu bío yi. O o Yeesu bía: «Mi yí wá bío. O hínzo-za mu yí húrún, o lée yia na dūma.»

⁵³ A 6a núpua wee zúarika a yi lé bío 6a zū kénkén le o húrún.

⁵⁴ O o Yeesu lii fù a níi yi, ò o von wo pónpón: «Ī hínló, lii híní.»

⁵⁵ O o vèera á dēnia líi hínòn. O o Yeesu bía le 6a na mu bío wo yi le o dí.

⁵⁶ A bān nùwā can dīn coon mu bío yi. Ká a Yeesu mǎhá henía mu nòn 6a yi le 6a yí bío bío wó kà le núpue jí.

9

O Yeesu tonkaa mí nī-keninia píru jún (Matiye 10.5-9, 11-14; Maaki 6.7-13)

¹ O Yeesu von mí nī-keninia píru jún á nòn ho dǎrló lè le jii 6a yi, á 6a wé kíkánáa 6a cínáwa yi á mún wééráa mu vǎmú lè mí síwǎ.

² O tonkaa 6a le 6a vaa bue le *Dónbeení bēení bío à mún wéé 6a vǎnvárowà.

³ Bío ká lé bío ó o henía nòn 6a yi: «Mi yí 6ua hǎri dēé à lǎráa ho wǎhú. O búí yí 6ua búin-za, táá puure, táá bē-díni. Mi yáá pá yí 6ua wǎrí. O búí yí 6ua báká búí à séení hǎa ó o zǎ.

⁴ Mi wé vaá làara núpue na wán, à wón zli lé dío mi kéení yi fúaa mi léro ho lóhó mu yi.

⁵ Mi wé vaá zon lóhó na yi, ká bía wi ho yi pá mi bío, ká mi wee lé ho yi, á mi púaa mi zení khúnkhúní kúia bín.* A búñ ñ zéení làa bán le 6a wó khon.»

⁶ A 6a bèn wá dén jii so wán á vaá wee héé bue le Dónbeení bín-tente, á mún wee wéé 6a vǎnvárowà hǎ lórá lè mí dà-kéní kéní yi.

O Heroode háctri yáara a Yeesu bío yi (Matiye 14.1-2; Maaki 6.14-16)

⁷ Bún bíowa so na wee wé ká búenbúen ó o *Heroode na 6a bàrá ho kǎhú jühú wán ná á mu lúnkaa o yilera, lé bío 6a búí wee bío le lé o Zān Batiisi vèera.

⁸ Ba búí bèn le lé o *Elii bínía 6uara. Ba búí yáá bèn wee bío le mu lé le *Dónbeení jii-cúa fēerowà na yáania nī-kéní lé yia vèera.

⁹ Ká a Heroode wón wee bío mí yi: «O Zān á ínén í beere nòn le jii á 6a kúio jühú. O o níi mu na bèn wee wé bún bē-beera so na à ĩ ná bío lée wée coon?» O o wáa wee cà ò o mi a Yeesu wán konloon.

O Yeesu díinta 6a núpua na po muaseé hòni (Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Zān 6.1-15)

¹⁰ Bío ó o Yeesu tonkarowà bínía 6ueé dān á bío 6a wó búenbúen á 6a lá fēera nòn wo yi. Bún mǎn ó o fò 6arén mí dòn á 6a khēra van lè ho lóhó búí na 6a le Bētesayidaa cǎn.

¹¹ A bío 6a zāamáa zūna mu, á 6a bò a mǎn. O o Yeesu mǎn 6a ó o yèrémáa sǎ 6a yahó, á wee bío le Dónbeení bēení bío na 6a yi. A bía wee cà le lòn-hebúee ó o mún wééra.

¹² Bío ó o nī-keninia píru jún mǎn à le wii wee tē, á 6a vá 6ueé 6ó a yi á 6a bía làa wo: «Bío na 6a zāamáa yi le 6a lén va hǎ ló-zàwa lè hǎ manawà na

* 9:5 Mi loí Matiye vūahú 10.14

sàaràa hen à vaa làa, à mún yí mu bío dí. Lé bío á hen na wa wi yi á lóhó yí sàaràa yi, dèe woon mía hen.»

¹³ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Minén miten na mu bè-dínii 6a yi.» A 6a bíá nòn wo yo yi: «Búurú bi-záwa bío hònú làa cezàwa bùaa òun mí dòn lé bún wi wa cón hen, táá fo le wa lén vaá yà ho dínlò á 6uee na 6a nì-kúii na ká yi le?»

¹⁴ Lé bío á 6a báawa na wi bún mí dòn mu zoñ á à yí ho muaaseé hònú sii. O o Yeesu bíá nòn mí nì-kenínia yi: «Mí sanká 6a nùpua le 6a kèenì lè mí kuio ho búará-òun làa píru píru wán.»

¹⁵ A 6a hínon sankaa 6a á 6a búenbúen karáka.

¹⁶ O o Yeesu wáa fó ho búurú bío hònú lè 6a cezàwa bùaa òun mu á 6uan ò o hoonía mí yahó yòó dá ho wáayi, ò o dó le Dónbeení bārākà mu bío yi. Bún món ó o cèekaa mu nòn mí nì-kenínia yi le 6a dá lè 6a zāmáa.

¹⁷ A 6a búenbúen dú sù, á bío ká á 6a khiira á mu sú hā sákíwá píru òun.

*O Piere le o Yeesu lé o Krista
(Matiye 16.13-21; Maaki 8.27-31)*

¹⁸ Wizonle búii, ó o Yeesu khèra vaá wee flo, ò o nì-kenínia wi bún, ó o tùara 6a yi: «Ba nùpua wee bío webio í dání yi?»

¹⁹ A 6a bíá: «Ba búii le fo lé o Zán Batiisi, 6a búii le fo lé o Elii. Ba búii bán 6èn le fo lé le Dónbeení òi-cúa fèerowá na yáania nì-kéní búii na vèera.»

²⁰ O o Yeesu bínia tùara 6a yi: «Ká minén cón á mi le í léé wée?» O o Piere bíá: «Fo lé o *Krista na le Dónbeení tonkaa.»

²¹ O o bíá bío ká henia nòn 6a yi: «Mí yí vī vī bío mu le nùpue òi dé.»

²² O o pá bínia bíá nòn 6a yi: «O *Nùpue Za ko ò o lò be. Ba nì-kía, lè le *Dónbeení yankarowá òúnása, lè ho *lándá bío zéenílowa á à pí a. Ba á na a 6a á 6úe, ká hā wizooní òin zoñ ó ò vèe.»

*O Yeesu wee bè yi kaka
(Matiye 16.24-26; Maaki 8.34-9.1)*

²³ Bún món ó o yèrèmaa wee bío làa bíá wi bún búenbúen: «Yia wi ò o bè mií, à 6ánsò khí mí kúru sii bío wéro yi, ká a wé lá mí *kúrúwá pí[†] lè hā wizooní búenbúen, à bèráa mií.

²⁴ O nùpue na wi ò o kání mí mukání, wón á à vīnii le. Ká yia mähá tà le mí ò vīnii le ínén bío yi, wón á à kání le.

²⁵ O nùpue lá yú ho òimíhá bío búenbúen ò o khon le mukání binbirí yi, táá o bío yára búenbúen, se lé ho cúnú yén á 6ánsò yú?

²⁶ Yia wee niyi ínén lè í bíoní bío yi, ó o Nùpue Za 6èn mún khii niyi 6ánsò bío yi ká a khii bínia 6uara lè mí cùkú beení, là a Maá Dónbeení lè mí wáayi tonkarowá cùkú beení yi.

²⁷ Le í mí ho túiá na mia: Bíá wi hen tñahú, á 6a búii wi yi á máa hí ká 6a yi mən le *Dónbeení bèenii.»

*O Yeesu minikaa le búee wán
(Matiye 17.1-8; Maaki 9.2-8)*

²⁸ Bío á bún búenbúen bíá khíina, wizooní bío hētín bún món ó o fó a Piere là a Zán, là a Zaaki á yòoraràa le 6úee wán á wà yòó flo.

²⁹ Páahú na ó o wee flo yi, ó o yahó òin òin minikaa, á sí-zínia mún yèrèmaa wee òiika kúiakúia.

³⁰⁻³¹ Yio 6ueé tí à nùpua nùwá òun búii òin là a Yeesu ho wáayi cùkú beení yi á wee tà hā láakáwá làa wo. *Ba lé o Mòyiize là a *Elii.‡ Hā láakáwá na 6a

[†] 9:23 Mi loñ Matiye vñahú 10.38 [‡] 9:30-31 O Mòyiize bío wee zéeni ho Lándá bío o Isirayeele nipomu cón. Ká a Elii bío bún wee zéeni le Dónbeení bíoní tánílo bío. O Yeesu lé yia 6èn 6ueé tíira mu mí cúa-òun òii.

wee tà lé o Yeesu bío na ó o ò va ho Zeruzalεemu á vaá hí á à tíiráa ho tonló na ó o buara bío yi jii.

³² Bɔn búenbúen wee wé ká a Piere lè mí ninzàwa dùma kákáká. Bío 6a sína á 6a mɔn o Yeesu cukú beení lè 6a nùpua nùwá jɔun na pánia ðn làa wo.

³³ Páahú na á 6a nùpua mu le mí ì lén, ó o Piere wáa yí zú bío o ò bío, ó o bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, mu wó se á wa wi hen. Wá à tá há búkú-zàwa bío tɔn: Únén dà-kéní, o Mɔyizi dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

³⁴ Páahú na ó o wee bío yi, á le dùndúure búí yóò ló lii pon 6a yi. Bío ó o ní-keninia mɔn bɔn, á 6a zána.

³⁵ A mu tãmu búí sá wee jí le dùndúure mu yi: «Yia kà lé í za na á ì mɔn léra. Mi wé jí a cón.»

³⁶ Bɔn tãmu so bío vaa véenii, á 6a le mí ì loí ò o Yeesu ðn mí dòn. A lá bɔn jii wán á 6arén ó o búí yí bía bío 6a mɔn yí nɔn nùpue yi hùúu.

O Yeesu wéera a háyónza na ó o cɔná wi yi

(Matiye 17.14-18; Maaki 9.14-27)

³⁷ Mu 6àn tá na lée tɔn ká 6a ló le búee wán wee lii, á 6a zãmáa lée sá a Yeesu yahó.

³⁸ Ba ní-kúii mu tlahú á níi búí ðn ðn ò o wáamaa yi: «Nì-kàránlo! I wee yanka fo, loí í za bío yahó yi; lé orén mí dòn lé yia á ì ton kánaa yi.

³⁹ Cɔná búí wi o yi, á wee ðn ðn fé wo dé, ò o wé wáama ká a táara, à jinsá-khúankhúá wé lé. Mu wee wé híní o wán túntún. Hen ká mu hínɔn o yi á mu bío le mí ì khí ká a díá sùrén lòn ní-hío.

⁴⁰ A ù ní-keninia á ì yáá fèra yú á yankaa le 6a ja a lén wo yi, ká 6a màhá yí dàrina mu.»

⁴¹ O o Yeesu bía: «Mi zuia nùpua 6èntɔn yí máa dé mi sía le Dónbeení yi bío bon, á mi mún yí máa jí hàrì ðεε. Mi wee leéka le í kéení làa mia á wé è kàrán mia fúuu le?» Bɔn món ó o mún bía là a níi: «Bua ù za mu à ù buen le í loí.»

⁴² Bío ó o háyónza vá wá buée sùará a yi, ó o cɔná mu tɔn fó a dó ho tá yí o o lii wee dá kékéké. O o Yeesu kíkáa o cɔná mu yi le o lé, ò o wéera a yàrónza nɔn 6àn maá yi.

⁴³ A bía wi bɔn búenbúen can ðn le Dónbeení na dá mu bío búenbúen pánká na 6a mɔn bío yi.

O Yeesu wee bío mí humú lè mí vèeró bío

(Matiye 17.22-23; Maaki 9.30-32)

Bío 6a lè mí ní-kéní kéní ðn wee loí mu bè-beera na ó o Yeesu wó ká, ó o yèrémáa wee bío lè mí ní-keninia:

⁴⁴ «Há bioní na á ì í bío ò na mia á mi jí à 6ua mi yiwa: O *Nùpue Za á 6a á dé 6a nùpua níi yi.»

⁴⁵ Le bioní mu ó o ní-keninia yí já jùhú sese, le kúará á tun 6a yi, lé bɔn nɔn á 6a yí zú le 6àn ya-tente, á 6a mún hézána mu bíni tuaró làa wo.

Lée wée po bía ká?

(Matiye 18.1-5; Maaki 9.33-37)

⁴⁶ O Yeesu ní-keninia wee wáaní mín yi á à zúrínáa yia po 6a búenbúen.

⁴⁷ Bío ó o Yeesu zúna 6a yilera, ó o vaá fó a háyónza búí buee bàrá mí nísání

⁴⁸ ò o wee bío làa ba: «Nùpue lée nùpue na 6uan o háyónza na ká sese ínén bío yi, se lé ínén á 6anso mún 6uan sese. A yia 6uan mí se, se wón mún 6uan yia tonkaa Mi sese. Lé bío á yia bío jùhú mía mi búenbúen tlahú wón lé yia po mínén na ká.»

Yia yi máa fi làa mia se wón sà mi jii

(Maaki 9.38-40)

⁴⁹ O o Zàn lá le bioní ò o bía: «Núhúso, wa mɔn o nni búí ò o wee ja ba cínáwa lè ù yèni, á wa lá wi wa hè o, lé bío ó o mía wa kuure yi.»

⁵⁰ O o Yeesu bía bío kà nɔn ba yi: «Mi yí hè o, lé bío á yia yí máa fi làa mia se wón làa mia lée dà-kéni.»

Ho Samarii lóhó búí nùpua yí tà a Yeesu bío

⁵¹ Bío ó o Yeesu léró ho òmíjǎnà yi pàahú wà buée sùará, ó o hã mí sǐi ò o le mí wáa à lén á à va ho Zeruzalɛmu.

⁵² O o fèra tonkaa ba nùpua á ba dú a yahó. A ba wà vaá zon ho *Samarii lóhó búí yi le mí zoó wíoká le lùe á à ká làa wo.

⁵³ A ho lóhó mu nùpua pǎ le o máa làa mí wán, lé bío ó o veeni yahó sá ho Zeruzalɛmu.

⁵⁴ Bío ó o Zaaki lá a Zàn mɔn mu ká, á ba bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, fo le wa bío le ho dǎhú lé ho wáayi à lii cíí ba búe jǎhú le?» §

⁵⁵ O o Yeesu yèrémáa khíi zá làa ba.*

⁵⁶ Bún mɔn á ba wà van ló-veere.

Yia le mi ì bè o Yeesu bío

(Matiye 8.19-22)

⁵⁷ Pàahú na á ba wi ho wǎhú wán, ó o nni búí vaá ló buée wee bío là a Yeesu: «ǐ ì bè fon á à varáa há lùe búenbúen na á ù wee va yi.»

⁵⁸ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ba cawanwá yú há kána wee zo, á ba jínzáwa mún yú há lenna. Ká a *Nùpue Za wón máhá yí yú ho lahó na ó o dà à vǔri yi.»

⁵⁹ O o Yeesu bínia bía làa búí: «Buee bè mi.» A wón bía làa wo: «ǐ ì bè fon. Ká ù máhá dia le 1 vaa nùu wán maá vé.»

⁶⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Día le ba ní-hía à nùu mí ní-hía, ká únén vaa bue le Dónbeení bɛeni bío.»

⁶¹ O o búí pá bínia bía làa wo: «Núhúso, 1 ì bè fon, ká ù máhá dia le 1 vaa dé wán nùwá cáawése vé à ǐ bini buen.»

⁶² O o Yeesu bía làa wo: «Yia wee vǎ le mí nàwa súnbúahó ká a yèrémá khíi lon lè mí mɔn, wón yi ko lè le *Dónbeení bɛeni.»

10

O Yeesu tonkaa mi ní-keninia búí

¹ Bún mɔn ó o Núhúso pá bínia hueekaa ba nùpua búará-tin làa píru làa nùwá jun* búí á tonkaa lè ba nùwá jun jun le ba dí mí yahó va há ló-beera lè há lùe búenbúen na ó orén mí beere ko ò o va dá.

² O o bía nɔn ba yi: «Ho òmínló bon òmínló, ká ho lárówá lé bía yí boo. Awa. A mi fio o mahú bánso yi le o wíoká na ba ton-sáwá le ba lá ho.

³ Mi lén! Ká mi jí bío ká: I wee tonka mia. Mi ka lòn pìozáwa na wà vaá zo ba dakhínkhinwa fahú.

⁴ Mi yí gwa wári, mi yí gwa puure, hári nakáa. Mi yí òmínló na ba nùpua tɛeniló yi ho wǎhú wán.

⁵ «Mi wé vaá zon zli lée zli, à mi fèn bío le ho hɛerá keñ le zli mu yi.

§ 9:54 Le Dónbeení bioní vɔnna búí yi á bío ká lé bío túara sá le bioní mu jii: «Làa bío ó o Elii há wóráa mu bío sǐi.» *

9:55 Le Dónbeení bioní vɔnna búí yi á bío ká lé bío túara sá le bioní mu jii: «Le hácirí na wee ja mia dé bío ká yi á mí yí zú sǐi. O Nùpue Za guara ba nùpua kániló bío yi ká a yí guara ba búeró bío yi.» *

10:1 Le Dónbeení bioní vɔnna búí yi á ba tonkarowá mu lée búará-tin làa píru.

⁶ Ká nùpue na ko lè ho hээрà wi le yi, á mí hээрà á à dà ɓànsò. Ká a ɓèn yí ko làa ho, á ho máa dǎ a.

⁷ Dén zli so lè ɗio à mi keeni yi, ká mi wé yí làa zli yi à bini lé vaa làa le ɓui yi. Ba wé yú bio na non mia à mi dí bɔn. I bía bɔn lé bio ó o ton-sá ko lè mí jii ɗinlò.

⁸ «Lóhó léé lóhó na mi wé vaá zon yi, ká ɓa tà ɓuan mia, ká ɓa wé yú bio na bára mi tá, à mi dí bɔn.

⁹ A ɓa vánvárowà na wi ho lóhó mu yi à mi wée, à mi mún bio na ho nùpua yi le le *Dónbeení béeñí ɓueé ɓó ɓa yi.

¹⁰ Ká lóhó na mi vaá zon yi ká ho nùpua yí tà mi bio, à mi zoo ɗin ho lóhó mu sli yi ká mi bio bio kà na ɓa yi:

¹¹ «Mí lóhó khúnkhúni na fà wa zení á wa à púaa á à kúee mi wán,† ká mi máhá pá zúri mu le le Dónbeení béeñí ɓueé ɓó.»

¹² Le 1 bio mu na mia: Le cítii fi nonzon, á hón lóhó so nùpua bio na khií sá ɓa yi á à pon bio sá ho *Sodɔmu lóhósa yi.‡

(Matiye 11.20-24)

¹³ «Ūnén Korazēn lóhó lé ūnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé bio á ho yéréké bè-beera na wó minén cɔn ɓàn sli lé bɔn lá wó ho Tiire lè ho Sidɔn lórá§ yi, se há lórá mu nùpua lá hnon haani á khuiira há porókowá zá, á kúaa le sáni mí wán, á zéeniánaa le mí wi à mí khií mu bè-kora wéro yi.

¹⁴ Lé bɔn non le cítii fi nonzon á ho Tiire lè ho Sidɔn lórá lonbee na à yí há á à wé làa yi minén lonbee yi.

¹⁵ Εε ká ūnén *Kapεεnayuumu, fo wee leéka le ɓa khií lá fo á à yóoráa ho wáayi le? Búee. Ho ni-hɔnbó-lóhó lé hía ɓa khií líf dé fo yi.»

¹⁶ O o wee bio lè mí ni-keninia: «Yia wee jí mí cɔn, se ɓànsò mún wee jí 1 cɔn. A yia pá mia se wón mún pá mi. A yia pá mi, se lé yia tonkaa mi ó o mún pá.»

Ba tonkarowà bini buenlò bio

¹⁷ Bía ó o tonkaa mí ɓúará-ɗin làa píru làa nùwá jun* binia ɓuara à ɓa sía wan làa sòobée, á ɓa bía non o Yeesu yi: «Núhúso, hári ɓa cínáwa ká wà von ū yèni le ɓa wé bio na, à ɓa wé mu.»

¹⁸ O o Yeesu bía non ɓa yi: «Í lá wee wé mi a *Satani, ɓa cínáwa júhúso ká a yòò kùera ho wáayi wee lii lè ho viohó na juiina bio sii.

¹⁹ Mí loñ! I non ho pànká mia, hía mi wé è varakaráa ɓa háwá, lè ɓa naawá wán, à mún pùpúuráa o zúkúso pànká ɓuénbúen, ká dɛɛ woon máa yí mia.

²⁰ Εε ká mí máhá yí zámaka bio mí yú ho pànká ɓa cínáwa wán bio yi, ká mi zámaka lé bio á mi yènnáa túara ho wáayi le Dónbeení cɔn.»

(Matiye 11.25-27)

²¹ Hón pàahú dà-kéni so yi á le Dónbeení Háciri wéeera Yeesu sli, ó o wee bio bio ká: «Éee! I Maá, ūnén lé ho wáayi lè ho tá Núhúso, 1 wee dé ū bārāká. Lé bio mu bio na fo sá mu bè-zúminí ɓànsowá lè le háciri ɓànsowá yi á fo tà zéenia làa bía bio júhú mía. I Maá, mu bon. Bio mu wóráa ká lé bio sí foñ.

† 10:11 Mí loñ o Matiye 10.14 ‡ 10:12 Ho Sodɔmu lé há ló-beera bio jun na le Dónbeení yánkaa ɓó júhú o Abarahaamu pàahú dà-kéni. Ho bio wee zéeni mu bè-kora mónlò le le Dónbeení cítii bio. Mí loñ Bio júhú ɓúeenii vūahú (Genèse) 18.20-21; 19.24-25 § 10:13 Mí loñ Matiye vūahú 11.21 * 10:17 Mí loñ o Luki 10.1

22 I Maá dó mu bío búenbúen 1 nni yi. Nni woon yí zū a Za, ká mu yínóni o Maá. A nni woon mún yí zū a Maá, ká mu yínóni o Za, làa bíá ó o Za mu wi ò o zéeni làa wo.»

(Matiye 13.16-17)

23 Bún món ó o yèrèmaa wee bío lè mí nì-keninia mí jùhú wán: «Minén na wee mi bío ká lè mí yío, mi júná bènín sí.

24 Lé bío le *Dónbeení jì-cúa fèerowá lè 6a bá-zàwa cèrèe sía hía vá à 6a mi bío mínén wee mi à 6a yí mən mu. Ba sía hía vá à jí bío mínén wee jí, à 6a yí já mu.»

O Samarii nni na wó le hii wahiire

25 Ho *lándá bío zéeni lo bíi wi ò o yí o Yeesu níi 6ua yi, ó o tùara a yi: «Nì-kàránlo, í ko à í wé kaka à bè yi yíráa ho yírón mukáni na máa vé?»

26 O o Yeesu bíá nən wo yi: «Lé mu yén tùara wa lándá vùahú yi? Fo wee jí mu kaka?»

27 O o nni bíá nən wo yi: «Fo ko ũ wań ũ Nuhúso Dónbeení lé ũ síi búenbúen, lè ũ mànáká búenbúen, lè ũ pánká búenbúen, lè ũ yilera búenbúen† à ũ mún wań mi ninza làa bío á fo waráa ũten bío síi.‡»

28 O o Yeesu bíá nən wo yi: «Fo bíá se. Bánbá ũ wé bún, á fo ò yí le mukáni.»

29 O o nni pá wi ò o cà ho tuiá síni, ó o bínia tùara a yi: «Lé o yén lé wa ninza?»

30 O o Yeesu bíá nən wo yi: «Nni búii hía ló ho Zeruzalæmu yi á wee va ho Zerikoo, á 6a wá-tiwa vaá tun wo ho wóhú kuio yi á fó sía, à 6a han wo 6óonia yi ó o yuunia díá, à 6a wá.

31 Mu wó fó mín à le *Dónbeení yankaro búii lá ho wóhú mu. Bío ó o 6ueé mən o nni mu ò o díá ó o hà yòó ló á khií lá mí wóhú wá.

32 O o *Levii núwá nì-kéni búii mún lá ho wóhú mu á 6ueé mən o nni mu ò o díá, á wón mún hà yòó ló á khií wá.

33 Bún món ó o *Samarii nni búii mún lá ho wóhú dà-kéni mu. Bío ó o 6ueé mən o nni ó o màkárí guan wo yi.

34 O o vaá 6ó a yi, á kúaa ho dívén lè ho jiló o dokuaa wán á bá, ò o lá a yòó bò mí yà-yòonii wán á vannáa 6a nì-háni làanii zii, á vaá wee loń wo yi ká a váanii a.

35 Mu tá na léé tən yinbii ó o léra le wén-hàani bío jún á nən le zii bánso yi, ò o bíá: «O nni mu á ũ pa bío sese, ká í khií bínia wá 6ueé khií hen, ká bío fo wó a bío yi á po le wári na á í nən fon, á í ì sàáni mu.»

36 O o Yeesu màhá bínia wee tùa wo yi: «Ba núwá tìn mu tìahú ó o yén lé yia zéenia le o nupue na 6a wá-tiwa tun lé mí ninza?»

37 A ho lándá bío zéeni lo bíá: «Lé yia wó le hii làa wo.» O o Yeesu bíá nən wo yi: «Wáa lén à wé vaa wé làa bún síi.»

O Yeesu làara a Maate là a Mari bán zii

38 Bío ó o Yeesu lè mí nì-keninia wi ho wóhú wán wá, ó o vaá dən ho lóhó búii, ó o zoó làara a háa búii na 6a le Maate zii.

39 O háa mu bán hínló búii wi bín á yèni 6a le Mari. Bío ó o mən o Yeesu ó o wá 6ueé kará a tá á wee jí a bioní.

40 Hón páahú so yi, ò o Maate wón 6èn yahó bon mí zii tonni sáró yi. Bío ó o mən mín hínló mu ò o kará, ó o wá 6ueé wee bío là a Yeesu: «Nuhúso, wán hínló bío ó o kará yi máa séeni mi á fo yí mən le? Bío le o híni dé mí níi mi.»

41 O o Yeesu bíá nən wo yi: «Héyíi, Maate. Fo wee yáa ũ yilera ká ũ héé tāmá mu bío cèrèe wéró yi,

† 10:27 Mi loń Levii núwá vùahú (Lévítique) 19.18

‡ 10:27 Mi loń Lándá zéeni lo vùahú

(Deutéronome) 6.5

42 ká bïo dà-kéní lé bïo bïo here. O Mari léra bïo se po mu búenbúen, bïo á nùpue yí dà máa fé o cón máa yí.»

11

O Yeesu wee zéeni ho floró wéro

(Matiye 6.9-13)

1 Wizonle búí ó o Yeesu vaá wee wé mí floró le lùe búí. A bïo ó o flora vó, ó o ñí-kenínia ñí-kení bía làa wo: «Núhúso, kení wen lè ho floró làa bïo ó o Zán Batiisi keníanaá mí ñí-kenínia.»

2 O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Hen ká mi wé wee flo, à mi bío kà:

Wàn Maá,

wé à 6a nùpua zúrì le fo lé le Dónbeení na 6àn sii mia.

Dí ù béenì há làa búenbúen yi.

3 Há wen lè mu bè-dínii na ko làa wen há wizooní lè mí dà-kéní kéní yi.

4 Sén wa bè-kora díá,

làa bïo á warén mún wee tà sén díá

à na bía wó khon làa wen yi.

Pa wen bïo wee khá wen dé mu bè-kohó wéro yi bïo yi.»

5 O o pá bínía bía ñon 6a yi: «O búí 6àn bónlo wáa lá wi síi. Wizonle búí ó o híñon vaá yú a ho tá tsháú á bía ñon yi: † bónlo, ke mi làa búurú bi-záwa bïo tñ,

6 wàn bónlo ñí-kení búí ló le kúii yi á 6ueé ló 1 wán, à bè-dínii mía 1 cón máa na a yi.»

7 A yía zoó le zii yi 6èn bía bïo kà: †Día mi, yí bümaka mi. Ho woohú pon, á ì záwa làa mi duma vó. I yí dà máa híñí máa na búurú foñ. Bónlo na à wé bñn máa.»

8 Le 1 mí ho túia na mia: Hàrí ká a pá le mí máa híñí máa na ho búurú mu wo yi 6a bñnmu bïo yi, á bïo ó o yí wi ò o yèni yáa, ó o pá háa híñí á à na bïo ó o wee cà búenbúen wo yi.

(Matiye 7.7-11)

9 «Ínén wee bío mu na mia: Mi wé flo le Dónbeení cón, á le è há mia. Mi wé càka mu bïo le Dónbeení cón, á mi ì yí. Mi wé búanbúa ho woohú á le è hén ho mi ì zo.

10 Lé bïo á yía wee flo á le è há, yía wee cà bïo le cón, ó o yí mu, yía wee búanbúa ho woohú á le è hén ho ó ò zo.

11 «Minén tsháú ó o búí za* flora a ceza o cón, ó o so o na háa wo yi le?

12 Tàá ká a flora le fúaale ó o so o na naa wo yi le?

13 Awa, á bïo minén na yí seka á zú bïo se naló mí záwa yi, à sònkú mìn Maá na wi ho wáayi á à wé kaka máa nanáa mí Háçírì bía wee flo le o cón yi?»

Béenì na nùpua wee fi mìn yi yí dà máa va yahó

(Matiye 12.22-30; Maaki 3.20-27)

14 Wizonle búí ò o Yeesu wee ña a cíná á à lén o ñii búí na ó o cíná mu wó ó o yí dà máa bïo yi. Bïo ó o ló a yi vó, ó o ñii jii dèenía fá á wee bïo. A 6a zámáa wó coon mu bïo yi.

15 Ká 6a ñí-kení kéníwá búí máhá pá wee bío: «Mu lé 6a cínáwa jùhúso *Belezebuule† lé yía ñon ho pánká wo yi, ó o dà wee ñanáa 6a cínáwa lén bía

* 11:11 Le Dónbeení bioní vónna búí yi á bïo ká lé bïo túara sá le bioní mu jii: Ká a za flora ho búurú o cón ò na le huee wo yi le. † 11:15 Mi loñ Matiye vuhú 10.25

6a wi yi.»

¹⁶ Ba 6úí bán 6èn le mi khúaa o jui yi, á 6a bía nòn wo yi: «Wé ho yéréké bio 6úí na wee zéeni le ũ dàrló ló le Dónbeení cón le wa mi.»

¹⁷ Ká a Yeesu máhá zúna 6a yilera, ó o bía nòn 6a yi: «Kǎhú lée kǎhú na núpua wee fi mín yi, á à fi ì vé. A zì-júhú na núpua mún wee fi mín yi á júhú á à 6úe.

¹⁸ Ká a *Satáni hía bínía wee fi lè mítén ó o béení á à wé kaka à kerínáa? Bío á mi máhá wee bio le mu lé o Bezebuule lé wón nòn ho pánká mi á ì wee ja lè 6a cínáwa.

¹⁹ Ká lé bún mu wóráa, á bía làa mia lé le dà-kéní 6èn wee ja 6a cínáwa mu lè ho pánká yén? Bán mí beere wee zéeni le mi bio yi bon.

²⁰ Le 1 mí ho túiá na mia: Lé le Dónbeení pánká lé hía á ì wee ja lè 6a cínáwa. Bún wee zéeni le le Dónbeení mu béení wáa 6ueé 6ó mia.

²¹ Ká a pánká 6ánsó 6úí á hía sía wi ó o kará pannáa mí lùe yi, ó o níi bio á dèe 6úí máa wé.

²² Ée ká yia pánká wi po a vaá ló guara 6ueé dàna a han, o ò fé o hía sía na ó o lá dó mí sli yi, á mún ñ khuii o níi bio á à sanká.

²³ «Yia yi tà 1 bio se wón lé 1 zúkúso, á yia mún yi máa séeni mi ho kúeemínwánló bio yi, se wón wee saawani.

(Matiye 12.43-45)

²⁴ «Hen ká a cíná ló a núpue na ó o lá wi yi, ò o vaa hée vará le dùure yi, á cà ho laho na ó ò keení á à vún yi ká a máa yi ho. Ká a wó san ò o bio mí yi: «Mu sáani á ì bini va hen na á ì ló yi.»

²⁵ Ká á bínía van bín, ò o vaa yi ho laho mu ká ho sàara á wíokaa sesese.

²⁶ Ká a mòn mu, ò o bini vaa fé 6a cínáwa bùaa hẹjun na 6èn jui po arén á 6a páani 6uee zoo keení cicàkà ho laho mu yi. Ká mu wó kà, á wón núpue so bio wíoka yáa porí bio mu fù karáa.»

²⁷ Bío ó o Yeesu ðn wee bio, á bún ò o háa 6úí na wi 6a zámáa tlahú bía nòn wo yi pónpón: «O háa na ton fo á yèniá 6èntín júhú sí.»

²⁸ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Bia júná sí lé bía wee jí le Dónbeení bioní á mún tà bè le yi.»

Ba le o Yeesu wé yéréké bio à mi mi

(Matiye 12.38-42)

²⁹ Páahú na 6a zámáa kńia o Yeesu yi wee jaà mín, ó o wee bio làa ba: «Ho lónbio núpua yiwa yi se. Ba wi á ì wé yéréké bio 6úí á 6a mi. Ée ká 6a máa mi yéréké bio 6úí ká mu yínón le *Dónbeení jì-cúa fero Zonaasi bio.

³⁰ Bío ó o Zonaasi bio hía zéeniáa ho Niniivesa,‡ lé bún 6àn síi ó o *Núpue Za bio mún khii zéeniáa ho lónbio núpua.

³¹ «O bée háa na hía wi ho Sabaa kǎhú júhú wán^S á hía ló le lùe na dání nanyi làa sóobée á 6ueé ja á Salomón bè-zúrmini bioní. A bio wi minén tlahú bún 6èn po a Salomón. Lé bún nòn á le Dónbeení citii fi nònzoñ ó o bée háa mu á à híní ì ðn ho lónbio núpua yahó á à kooní 6a yi.»

³² «Ho Niniivesa khú mu bè-kora wéro yi lé bio 6a ja a Zonaasi bioní. A bio wi minén tlahú bún 6èn po a Zonaasi. Lé bún nòn á le Dónbeení citii fi nònzoñ á ho Niniivesa mu á à híní ì ðn ho lónbio núpua yahó á à kooní 6a yi.

Le fntáni wàhiere

(Matiye 5.15; 6.22-23; Maaki 4.21)

‡ 11:30 Mi lorí Zonaasi vùahú 2.11-3.9

§ 11:31 Mi lorí Bá-zàwa nín-yáni vùahú (1Rois) 10.1-13

³³ «Nùpue máa dé fíntání á máa sànká, ó o mún máa búni le yi làa láahó. Ba wé dé le bàrà hen na le ko le bàrà yi, à bia wee zo le zii wé mi.

³⁴ «Ū yío lé ū sánia fíntání. Ká ū yío se, á ū sánia búenbúen á à kerí mu khoomu yi. Ká ū yío yáara á ū sánia á à kerí le tibirí yi.

³⁵ Awa! A ū cén pa úten bio, à ū khoomu à yí wé le tibirí.

³⁶ Ká únén ū bere á wi mu khoomu yi á bio búii yúii mia yi, á fo ò ðín wé è mi làa bio ká fo ðín le fíntání khoomu yi à ū mináa bio síi.»

*O Yeesu wee kooni ho landá jundasa yi
(Matiye 23.4-36; Maaki 12.38-40)*

³⁷ Páahú na ó o Yeesu bia vó yi, ó o *Farizíe búii buée von wo le ho ðínló mí zii. O o Yeesu hínon á vaá zoó kará wee dí.

³⁸ O Farizíe mu na von wo á wó coon bio ó o wee dí ò o yí seεkaa mítén làa bio áa wee wé wéráa mu.

³⁹ O o Nuhúso bia non wo yi: «Minén Farizíewa, mi ka le mu jumu juuníi le ho ðínló diiníi sía na máa mí ðòn wee ce wéréwéré, ká mi yiwa hón máhá sú le ho kònló le mu súnsumámu.

⁴⁰ Mi lé áa bónbúwá. Le Dónbeení na wó bio wee mi ho khúhú á so mún yí wó bio wi le ho yi le?

⁴¹ Mu hámu wéro se, ká mi yiwa naló le Dónbeení yi à mi yí nonsá yi, lé bún ñ na ká mu bio búenbúen á à ce wéréwéré.

⁴² Ká minén Farizíewa, ho yéréké khíi sá mia, lé bio á hari há vón-zà-wíníwá na áa wee kúee le zéeni yi búenbúen á mi wee na bán cúa-pírú níi, á mu húaarámu le le Dónbeení waminí á mi máhá wee pón díá, á bún lé bio mi non lá ko à mi wé wé ká mi yiwa mún yí nonsá bio ká wéro yi.

⁴³ «Ho dshú khíi cǐ minén Farizíewa, lé bio mi wa ho yahón lúá keεnílò ho kàránlò zíní yi, á mún wa à áa núpua wé tēeni mia le le kònbii áa zāmáa fémínlò lara yi.

⁴⁴ Ho yéréké khíi sá mia, lé bio mi ka lòn búráa na yí máa mi sese na áa wee vará wán à áa yí zú mu*.»

⁴⁵ A ho *landá bio zéeni lo ní-kéni bíá làa wo: «Ní-kàránlo, fo wee bío ká, se lé warén fo mún wee là.»

⁴⁶ O o Yeesu bia non wo yi: «Minén landá bio zéeni lowa á ho dshú mún khíi cǐ, lé bio á mi wee jǐ ho séro na lí áa núpua wán, à mi máhá yí máa dé mi níni ho séro bio yi hari cfinú.

⁴⁷ Ho yéréké khíi sá mia, lé bio á áa jǐ-cúa fεerowá na á mǐn maáwá bó bán búráa lé hón á minén wee so.

⁴⁸ Bún wee zéeni le bio á mǐn maáwá mu wó á mí tà á non mi wee soráa áa jǐ-cúa fεerowá mu na áa bó búráa.

⁴⁹ «Lé bún non le Dónbeení bè-zúrminí bíaráa bio ká: «Í tonka áa jǐ-cúa fεerowá le áa tonkarowá áa cón, á áa búii áa à búe áa tshú, ká áa búii áa à beé lò.»

⁵⁰ Ho ðímjǎá juhú fáráló páahú, á áa jǐ-cúa fεerowá na áa bó búenbúen á ho zuia núpua lé bán á le lònbee na wi áa húmú món á à jǐ wán.

* **11:44** Há búráa bio: Ho landá bio zéeni lowa cón ká yía ðón o ní-hío á áa le wón tun. Lé bún á hari há búráa á núpue yáa pá yí ko ò o vará wán táá ò o dá, bún ká á pá ðēniá tun. Lé bún non á áa zúifúwa fú wee wé khúunináa mí búráa á há wé mi sese.

⁵¹ A lá a *Abεεle 6úeró pãahũ á 6uee dá a Zakari 6úeró yi, wón na 6a 6ó le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi mu hãmu wéeni laho lè le *sòobá-lùe pãahũ.† Le 1 mi ho tũia na mia: Dén cãni so na kúará 6úen6úen lé ho lònbiò nùpua lé bán á le lònbee na wi mu món á à ñĩ wán.

⁵² «Minén làndá bío zéenilowa: Ho yéréké khíi sá mia, lé bío le Dónbeenĩ zũrúlo binbirí wõhũ á mi tun. Minén mi bæere á yí bò ho, á bía le mí ì bè ho á mí mún hò.»

⁵³ Bío ó o Yeesu ló le zĩ yi, á bío ho làndá bío zéenilowa mu lè 6a Farizíewa sía wee cí a yi làa sòobéε, á 6a léee wee tũaka a yi mu biowa lè mí síwá dání yi.

⁵⁴ Ba le mí ì ñi a ñii yi ká a hĩa bía khon á 6a yí o ñii 6ua yi.

12

Mi pa miten bío

(Matiye 10.26-27, 19-20)

¹ Mu wee wé ká 6a nùpua fò mín bĩn 6ùirí6ùirí6ùirí fúaa 6a wee yonka mín zení lé 6a booró. O o Yeesu wáa sánsáa mi ñi-kenínia á wee bioráa: «Héyii! Mi pa miten 6a *Farizíewa bío yi. Ba bío 6onmín lè le ña-ñini. Bío 6a wee kàrán lé 6a nùpua á 6arén mí bæere yí máa bè yi.

² Mu bío na sãnkãa 6úen6úen khíi mi, á bío sá yi 6úen6úen mún khíi zũrĩ.

³ Lé bũn ñon á bío mi ì bío le tĩbirí yi, á 6a nùpua khíi mí wéréwéré. Bío mi wee hũmõnka kúee mín ñikõnna yi há zĩní fíkãna á mún khíi bue há lõra.

Mi wé kòñbi le Dónbeenĩ

(Matiye 10.28-31)

⁴ «Wàn bõnlowà, ì ì bío mu ù na mia. Mi wé yí zõn bía wee 6úe o nùpue ká 6a máa bĩní dãn mu 6úí wé.

⁵ Yia mi ko á mi wé zõn á ì ì zéeni làa mia. Mi wé zõn le Dónbeenĩ na dà á dé mia le Dofnĩ dõhũ na máa hí yi mu hũmú món. Le ì bío mu na mia: Dén le dño mi ko mi wé zõn.

⁶ Ba ñĩnzà-wĩnĩwà bùaa hònú so yi máa yéé há tòmõnwà bío ñun le? A le Dónbeenĩ yi pá yí máa ñõnsá bán yà-kéní 6úí yi.

⁷ Hàrĩ mi ñún-vãní 6úen6úen á le Dónbeenĩ zũ ñii. Mi wáa yí zõn dèε, lé mi bío ñũhũ wi po 6a minka ñĩnzà-wĩnĩwà.

Yia tà làa yia pã a Yeesu bío

(Matiye 10.19-20; 10.32-33)

⁸ «Le ì bío mu na mia: Yia dñn 6a nùpua yahó ò o bía wéréwéré le mí bío sá mi, ó o *Nùpue Za mún khíi bío le Dónbeenĩ wáayi tonkarowá yahó le 6ãnsò bío sá mí yi.

⁹ Ká yia 6èn bía wéréwéré 6a nùpua yahó le mí yí zũ mi, ó o Nùpue Za mún khíi bío le Dónbeenĩ wáayi tonkarowá yahó le mí yí zũ 6ãnsò.

¹⁰ Nùpue na bía le bĩn-kohó o Nùpue Za dání yi, á wón 6ãnsò á 6a á sèn ñ díá á à na yi. Ká yia khíi bía le bĩn-kohó le Dónbeenĩ Hácirí dání yi, á wón 6ãnsò máa yí mu 6ãn sëndiáró.

¹¹ «Hen ká 6a khíi wé 6uan mia vannáa 6a *zúifùwa kàránlò zĩní yi, tàà ho pãnká 6ãnsowá yahó á bán cífí mia, á mi yí le mi yiwa dè bío mi ì lárãa mi ñi-cúa làa bío mi ì bío bío yi.

† 11:51 O Abεεle là a Zakari hũmú bío: Le Dónbeenĩ bioní vùahũ làa bío 6a zúifùwa fù tũara làa ho, ó o Abεεle lé yia lé o yahón nùpue na 6a 6ó, á ho vùahũ mu vaa véenii ó o Zakari lé yia 6a 6ó dú ho món. Mi loĩ Bío Nũhũ Búeenĩ vùahũ (Genèse) 4.8; Wizooni bè-wénia ñin-yání vùahũ (1 Chroniques) 24.20-22

12 Lé bïo á bïo mí vaá bïo á le Dónbeenĩ Hácírí á à zéeni làa mia hón pãahũ so yi.»

O nãfòrò bânso na lé o bônú wãhiire

13 O nĩ búí bía nòn o Yeesu yi 6a zãamáa tãhũ: «Nì-kàránlo, bïo na wàn za yi le o sanká wàn kía ò o na í bïo.»

14 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Wàn bônlo, lée wée dó mi le í fáa mìn tũíawà à mún sanká mìn kía na miá?»

15 Bún món ó o wee bïo làa bía wi bín búenbúen: «Mí pa miten bïo. Mí yí wé nùpua na yío yí máa sí làa bïo, lé bïo hàrí ò o nùpue ní bïo wé boo kaka, á so o mukání pá po mu.»

16 O o wãa wà le wãhiire na kà nòn 6a yi: «Nii búí na nãfòrò wi hĩa 6ó ho ðnló làa sòobéé mí mōhũ yi.

17 O o lon mí yi, ò o wee bïo bïo kà lè mí síi: «Lé mu yén á í ko à í wé? Í ðnló na á í yú á máa zo í náa.»

18 A bïo kà lé bïo ó o wãa le mí ì wé: «Í ì fí í náa búenbúen, ká í bíní ì so hĩa 6úaaka á à khuii í ðnló le í bïo búenbúen á à kúee yi.»

19 Bún món á í wãa à bïo í síi yi: «Ayí, wãzaa, à ù bïo 6èntín se. Fo ò wé há lúluúo zanzàn ká dèe búí máa fòo fòh. Wãa wé vürí, wé dí, wé ju ká ù wé bïo sí fòh.»

20 Ká le Dónbeenĩ mähá bía nòn wo yi: «Fo lé o bônú. Ho tñàahũ na kà lé hón á í ì fé ù mukání yi. Awa, hón pãahũ so yi, ká ù bïo na á ù khuiira zoó bára pan yi á bïo á à sí wée yi.»

21 Lé ká síi á yia wee khuii ho nãfòrò zoo pa yi ká a máa cà hĩa le Dónbeenĩ cón á bïo khii wéráa.»

Mi cà le Dónbeenĩ béenĩ vé (Matiye 6.25-34)

22 Bún món ó o wee bïo lè mí nĩ-keninia: «Lé bún nòn á í wee bíoráa bïo ká á à na mia: Mí wé yí yáa mi yilera mi mukání bïo yi, le mí ì yí mu bè-dínií wen à á dí, táa mí sánia bïo yi, le mí ì yí há sí-zínia wen à á zí.

23 Mu bon. Le mukání bïo po mu bè-dínií, á há sánia bïo po há sí-zínia.

24 Mí loń 6a khãnkhońwà, 6a yí máa dí bïo, á mún yí máa lá ðnló. Ba náa miá, ká le Dónbeenĩ mähá pá wee dínií 6a. A bïo minén bïo juhũ mähá wi po 6a jínzàwa.

25 Minén tãhũ á yia dà mí mukání wizooni á à dé wán cínú mí yilera yáaró bïo yi so wi le?

26 A bïo mí yí dà dèe woon máa wé bïo cínú bïo yi, á mí wee yáa mi yilera bïo ká dání yi le wé?

27 Mí loń le pũilè. Le yí máa sá dèe, á mún yí máa tĩ sía. Le í bïo mu na mia: hàrí o *Salomón lè mí cùkú búenbúen ká wón pá yí zã sía na se yú lerén búí yi.

28 Ká le Dónbeenĩ wee donkhueé le jíní ká síi, ðio wé keń ho zuia ká ho yíró à 6a cíi le, à sònkú minén á le è wé kaka máa zíní. Mí sladéro le Dónbeenĩ yi 6èntín fòora.

29 Mí wé yí yáa mi yilera à wé ðin cà bïo mí ì dí làa bïo mí ì ju.

30 Mu bon, bía yí zú le Dónbeenĩ ho ðimíná yi lé bán wee wé ðin cà bún búenbúen fèé. Éé ká minén mìn Maá Dónbeenĩ wón zú bïo ko làa mia.

31 Mí le mí yara sí le Dónbeenĩ béenĩ bïo, á bïo ká á le Dónbeenĩ á à na mia.

32 «Minén nùwā yen zàwa na á ĩ pan bío, mi yí zón dèè, lé bío á mu wó sína mĩn Maá Dónbeenĩ yi à le na mí b̄eenĩ mia.

(Matiye 6.19-21)

33 «Mi yèè mi n̄i bío à sanká wárí na mi yú à na 6a n̄i-khenia yi. Mí cà ho nàfòrò binbirì na máa vé bàrà ho wáayi ká lè miten. B̄ĩn á 6a k̄nlowà máa nuua ho, á bùaa mún máa yáa ho.

34 Mu bon, hen na mi nàfòrò wi yi lé b̄ĩn á mi sía búenbúen á à dé yi.

Ba ton-sáwá na wee f̄áni mí ȳio bío

(Matiye 24.45-51)

35 «Mi z̄l mí tonlò sía, à z̄ání mí flnt̄éena wíoka d̄innáa.

36 Mí wé lè 6a n̄upua na pan mí n̄úh̄uso na van mu yaamu c̄eenĩ bío. Ká a buée d̄n p̄ah̄ú na yi, á búanbúaa ho wooh̄ú à 6a d̄eenĩ h̄en ho.

37 Bán ton-sáwá so na á 6a n̄úh̄uso buée yú à 6a f̄ánia mí ȳio pan wo b̄ent̄n̄ n̄úná sí. Le ĩ m̄i ho t̄iá na mia: O n̄úh̄uso mí b̄eere á à lá mí tonlò sía á à z̄l ká a bío le 6a k̄eenĩ, ká a lá ho d̄nló á à sanká à na 6a yi 6a à d̄i.

38 H̄arì ò o n̄úh̄uso mu buee d̄a ho tá f̄lah̄ú táa mu yáa dà b̄n̄ wán, ká a buée yú 6a ká 6a ȳio fá á kará pan wo, se bán ton-sáwá so n̄úná b̄ent̄n̄ sí.

39 «Mí z̄ú le ká le z̄li b̄anso lá wee wé z̄un̄ o k̄nlo búenlò p̄ah̄ú, ó o lá máa wé è d̄iá ó o máa zo a z̄li.

40 Minén mún t̄n̄í mí ȳio, lé bío ó o *N̄upue Za khii buen ho p̄ah̄ú na á mí yí máa dé le o buen yi.»

41 O o P̄iere t̄uara a yi: «N̄úh̄uso, le w̄ahiire mu á ũ wà n̄n war̄en wa d̄on yi lée, táa lé 6a n̄upua búenbúen á le wà n̄n yi?»

42 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «O ton-sá na yí máa lé mí n̄úh̄uso m̄n̄, na hácirí wi le o yén? Lé ȳia ó o n̄úh̄uso á à bàrà mí z̄li tonni n̄úh̄ú wán, le o wé sanká ho d̄nló na mí z̄li n̄upua lè mí n̄i-kéní kéní yi ho p̄ah̄ú na mu ko yi,

43 ó o wee sá ho tonlò mu ó o n̄úh̄uso b̄n̄ia buée kúaa wán. O ton-sá mu n̄úh̄ú sí.

44 Le ĩ m̄i ho t̄iá na mia: O n̄úh̄uso á à bàrà a mí bío búenbúen n̄úh̄ú wán.

45 «Ká a ton-sá mu d̄iá ò o wee bío mí yi: «Ĭ n̄úh̄uso míana ò o máa buen.» O o wáa h̄n̄n̄n wee ha mí n̄inzàwa ton-sáwá, 6a báawa lè 6a h̄áawa, á wee d̄i ká a n̄u khée,

46 wón ton-sá so 6a n̄úh̄uso khii buen le wizonle na ó o yí z̄ú yi, lè ho p̄ah̄ú na ó o yí dó yi. Ká a n̄úh̄uso mu khii buee d̄n̄, ó o buée beé o lò làa s̄oob̄é, ká a pá à dé o 6a ton-sáwá na ló mí n̄úh̄uso m̄n̄ f̄lah̄ú.

47 «O ton-sá na z̄ú mí n̄úh̄uso síi bío, ò o yí wiokaa míten á yí wó mu làa bío ó o lonnáa mu, wón á ho haró ò j̄i.

48 Ká ȳia yí z̄ú mí n̄úh̄uso síi bío, ò o wó h̄a wén-kora á 6a ko 6a ha, wón haró máa tà máa jí a làa ȳia so bío. Ȳia 6a n̄n mu bío na boo yi, á 6a khii fé bío boo c̄n̄, á ȳia 6a k̄aráfáa mu bío na boo yi, á 6a khii t̄ua yi làa bío po b̄n̄.

Ho kharó lè lé c̄itti bío

49 «Lé ho d̄sh̄ú á ĩ buan wa buée dé ho tá yi, á ĩ b̄ent̄n̄ lá wi à ho d̄eenĩ zà!

50 Ká ĩ mah̄á ko á ĩ k̄aa lònbe-beenĩ búii yi, á ĩ hácirí b̄ent̄n̄ l̄unkaa mu bío yi, ká mu yí wó yí wó, á ĩ máa yí ĩten.

(Matiye 10.34-36)

51 «Mí wee leéka le ĩ buara wà buée dé h̄eérà ho d̄m̄j̄ná yi le? B̄uée. Le ĩ bío mu na mia: Lé h̄a b̄ioní á ĩ wà buée kúee á à kh̄eéráa 6a n̄upua.

⁵² Bío ká wán á 6a nùpua nùwā hònú na wi le zii dà-kéní yí á à kha. Ba nùwā tìn á à fi lè 6a nùwā òun na so, á 6a nùwā òun á mún nì fi lè 6a nùwā tìn mu.

⁵³ O maá máa wé sí lè mí za, ó o za mún máa wé sí lè mín maá. O nu máa wé sí lè mí hínló, ó o hínló mún máa wé sí lè mín nu. O 6úaa háa máa wé sí lè mí yàró háa, ó o yàró háa mún máa wé sí lè mín 6úaa háa.»

(Matiye 16.2-3)

⁵⁴ Bún món ó o wee bío lè 6a zāamáa: «Hen ká mi mən ká há dundúio wee wá kúee mín wán lè le wii tēnií, à mi le ho viohó ò tè, à mu bèn wé làa bñn.

⁵⁵ Hen ká mi mən ká ho pinpiró wee lé lè le wii hēnií 6àn nín-káahó à buen, à mi le ho wunwuró ò keñ, à mu bèn wé làa bñn.*

⁵⁶ Ní-khàwa yén! Mi wee loñ ho tá lè ho wáayi à zūrnáa bío wee wé pònna. A lée webio nən á mu bío na wee wé lònbio á mí yí zū máa zéeni kúará?

(Matiye 5.25-26)

⁵⁷ «Lée webio nən á mínén mi beere yí dà máa hueeka mu biowa mín yí à zūrnáa bío téréna.

⁵⁸ O 6úí lá wó khon lè mi ninza síi, ó o von fo le cítii yí, à ünén na wó khon bánbá à ù fèn wé le jii dà-kéní lè mi ninza mu ho wōhū wán ká mi ññ yí vaá ññ. Ká bñn mía ó o vaá dé fo o cítí-fl níi yí, á wón bèn á à yèremá khúí dé o paro níi yí, á wón nì dé ho kásó yí.

⁵⁹ Le 1 bío mu na mia: Ho kásó mu á fo máa lé yí hùuu ká ù yí wá le wári na fo ko á ù na 6úen6úen á yí tíra jii.»

13

Le vñdèe na yí máa ha wáhiire

¹ Mu pāahū, á nùpua nùwā yēn 6úí ló 6ueé wee bío ho Kalileesa 6úí bío là a Yeesu, bía ó o *Pilaate na wi ho *Zudee kōhū òhūhū wán á nən le jii 6a 6ó ká 6a ññ wee wé mu hāmu.

² O o Yeesu bía nən 6a yí: «Mi wee leéka le bán nùpua so lé bía hía wee wé mu bè-kora po ho Kalileesa na ká á nən 6a bío wóráa ká síi le?

³ Bùéé. Ká mínén mún yí khú mu bè-kora wéró yí, á mi ì hí lè 6a bío, le 1 bío mu na mia.

⁴ Tàá mi wee leéka le 6a nùpua píru hētín na ho Silowee nónwíohū hía tò ñá yí á 6a húrún lé bán hía wee wé mu bè-kora po ho Zeruzalēmu nùpua na ká le?

⁵ Bùéé. Ká mínén mún yí khú mu bè-kora wéró yí, á mi ì hí lè 6a bío, le 1 bío mu na mia.»

⁶ Bún món ó o wá le wáhiire na ká nən 6a yí: «Nii 6úí hía fá le vñdèe 6úí na 6a le *fikiyéé mí vñsía 6uahó yí. Wizonle 6úí ó o le mí 6ueé loñ le mí ì yí bía ho wán á à khòo lè, ó o 6ueé khon.

⁷ O o wáa wee bío le mí ton-sá: «Bío ká le mu lúlúio bío tìn ká 1 sansan le 1 6ueé khòo le vñdèe mu na ká bía, à ì 6uee khe. Mu òhūhū mía á ì díá le à le fé le lùe kāmáa. Búe le.»

⁸ O o ton-sá bía nən wo yí: «ñhūhūso, díá lé ho dueera loñ, ká 1 ì búnúbú le òhūhū á à kúee ho duioró yí.

⁹ Nún-sí á lóhóló ká le è ha. Ká le wáa yí han làa bñn, à ù màhá 6úe le.»

O Yeesu wéera hā-mónkú búi ho Sabaa zoi

* **12:55** Ba zúífúwa kōhū bío síi wí mí òn lè warén bío. Mu yámú òun mu wi lè le wii tēnií. Lé làa bñn á ho viohó wee wé lé yí 6uennáa. Ká le wii hēnií 6àn nín-káahó á ho tá hení 6úaa yí. Lé làa bñn á ho wunwuró wee wé lé yí 6uennáa.

¹⁰ Mu hía wó *Sabaa búí zoñ ká a Yeesu wee kàrán 6a nùpua ho kàránlò zii yi.

¹¹ Mu zoñ à hía búí wi bín á lò yí here yú há lúúio píru hētín. O éfná búí wó a là a mónkú ó o yí dà máa híní máa yóó muin.

¹² Bío ó o Yeesu mən wo, ó o von wo á buée bíá bíó kà nən yi: «Háa mu, fo wáa yú úten ú wámú níi yi.»

¹³ O o yóò bò mí níni ó wán, ó o dèenía hínən yóó muina đín á wee búaaní le Dónbeení.

¹⁴ Ká ho kàránlò zii nùhúso màhá yí wara mu, lé bíó ó o Yeesu weéra vánváro ho Sabaa zoñ, ó o bíá nən 6a zámáa yi: «Há wizooní bíó hēzín lé hín á ho tonló ko à ho wé sá yi ho yáwá nùhú yi, á mí wé buen le 6a weé mia hón páahú so yi, ká mí yí wé mu há wizooní bíó hējūn níi na le ho Sabaa zoñ yi.»

¹⁵ O o Nùhúso bíá nən wo yi: «Nì-khàwa yén! Minén á yí yí máa fee mí nàa táà mí sùnpèení à léé nùúí ho Sabaa zon léé wée?»

¹⁶ O háa na kà na lé o *Abarahaamu mənmaní búí na ó o *Satāni can há lúúio píru hētín yi á so lá yí ko ò o fee díá ho Sabaa zoñ le?»

¹⁷ Dén bioní so na ó o Yeesu bíá á dó há nýio bíá làa wo wee wāaní yi. Ká 6a zámáa na wi bín búenbúen bán bèn wee zámaka mu bè-tentewá na ó o wee wé bíó yi.

Ho mútáàdè bèere le le ja-fni wàhio

(Matiye 13.31-33; Maaki 4.30-32)

¹⁸ O Yeesu bínía bíá bíó ká: «Le *Dónbeení bēení á bonmín làa webio? Léé webio á ï dà à tèé làa de?»

¹⁹ Le bíó bonmín le ho mútáàdè * bèere na ó o nni búí dù mí vīnsīa buahó yi, á le ló á hínən yóò wó mí vīndè-beení, á 6a jinzàwa wee tá mí lenna yi.»

²⁰ O o pá bíni bíá bíó ká: «Léé webio á ï dà à tèé le le Dónbeení bēení?»

²¹ Le bíó bonmín le le ja-fni na ó o háa búí zúnzúio kúaa mu dūmu kiloowa 6óní làa hònú yi á khan bára á mu ló.»

Ho zoró le ho zūajii na finía bíó

(Matiye 7.13-14, 22-23)

²² O Yeesu hía tò há ló-beera le há ló-zàwa yi á wee kàrán 6a nùpua ká a va le ho Zeruzalēmu cōn.

²³ O o búí tūara a yi: «Nùhúso, bíá á à kání yínórí 6a à wé 6a nī-dòndáa le?» O o bíá nən 6a yi:

²⁴ «Mí bánbá à mí zo le ho zūajii na finía. Le 1 bíó mu na mia: Ba nùpua cèrèe khíi cà ho zoró yahó ká mu yíó máa lé.

²⁵ Ká a zii 6ánsò khíi hínən á vá mí woohú pon á dó, à bñn minén léé wi ho khūuhú á wee búanbúa ká mí ì bíó bíó ká: «Nùhúso, hén le wa zo.» O ò bíó o na mia: «Í yí zū mí léení.»

²⁶ A mí bèn á à bíó o na a yi: «Eee! Ká wa nòn páanía dú á jun làa fo, á fo mún kàránna 6a nùpua wa lóhó bonfúaa yi.»

²⁷ O o tñn á à bíó ò na mia: «Mí vá lé 1 nīsání, bè-kora wérowá yén! Í yí zū mí léení.»

²⁸ «Ká mí khíi mən o Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu le le Dónbeení jī-cúa fēerowá búenbúen le Dónbeení bá-zàmu yi á minén 6a léé kúaará ho khūuhú, á mí ì wá á yiwa à vá bñn.

* **13:19** Ba zúúfūwa cōn á ho mútáàdè bèere lé đío ka cínú. Ba wee wé ni ho 6án bia kúee le zéeni yi, á le símu wíoka dé wán.

29 Ba nùpua khií lé ho ðímjǎná kùaràa búenbúen yi á buée kεεní ká 6a à ðí ho sánú le Dónbeení béεní ðíiní.

30 Bún ká bía dú ho món ho zuia khií wé 6a ya-ðíwá, ká bía dú ho yahó ho zuia 6èn khií wé 6a món-ðíwá.»

O Yeesu vardkaa wee va lè ho Zeruzalεemu cǎn

31 Hón páahú so yi á 6a *Farizléwa nùwá yεn búí vá buée 6ó a Yeesu yi á wee bío làa wo: «Héyí! Híní lén hen á va lòn-veere, lé bío ó o *Heroodé wí ò o búé fo.»

32 O o bía nòn 6a yi: «Mí lén va à bío na wón cawan† so yi: «I wee ja 6a ðnáwa á mún wee weé 6a vánvárowà ho zuia lè ho yíró, ká mu wizooní ðín zòh á í ðí í tonló jii.

33 Ká í màhá ko à í lá í wǎhú lén ho zuia lè ho yíró lè ho yíró níí ló, lé bío mu yí se à le *Dónbeení jii-cúa fεero hí lòn-veere ká mu yínóní ho Zeruzalεemu yi.»

(Matiye 23.37-39)

34 «Éεe Zeruzalεemusa! Minén na wee búé le Dónbeení jii-cúa fεerowà, á wee lèeka bía le Dónbeení wee tonka mi cǎn lè há huua à búé. Lée zen cúa-yεn á í wí à í vá mia kúee mín wán làa bío ó o kúeeré wee wé veráa mí zàwa kúee mí mia tá bío síi à mí yí tà mu!

35 Awa! Le Dónbeení á à pí mia hùú.‡ Le í bío mu na mia: Mí máa bíni máa mí mí fúaa nònzòh na mi khií wee bío bío ká: «Le le Dónbeení dúbua yǎ bò o buen o Núhúso yèni yí§.»

14

O Yeesu wéera vánváro búí ho Sabaa zòh

1 Ho *Sabaa búí zòh ó o Yeesu á 6a *Farizléwa núhúso búí von lè ho ðínló mí zii. A bía wi bín fá mí yío wo yi le mí í loń bío o ò wé.

2 A bún ò o níí búí na mu vǎmú búí tò ó o sǎnía lon á ðín o yahó.

3 O o Yeesu lá le bíoní ò o tùara ho *làndá bío zéénilowa lè 6a Farizléwa yi: «Wa làndá yi á nùpue so dà à wéé vánváro ho Sabaa zòh le?»

4 A 6a yí bía, à 6a ðín búírín. O o Yeesu wǎa buan wo yi, á wééra, ò o le o lén khiífo.

5 Bún món ó o wee bío làa bía wi bín: «Minén á yía za tàá o nàa tò le buii yi ó o máa ðééni máa suee wo fúafúà hàrí mu wé ho Sabaa zòh lé o yén?»

6 O o búí mún yí ðárina ðéε yí bía mu ðáni yi.

Bíu wi ho yahón lùà lè ho mónðén lùà kεεntló yi

7 Bún món á bío ó o Yeesu man á bía 6a von wee yí ho yahón lùà à kεεní yi, ó o wà le wáhiire na ká nòn 6a yi:

8 «Hen ká a búí von fo mí yaamu sánú ðíiní, à ù yí ðééni yí vaa kεεní ho yahó, lé bío mu dà a wé le o búí na núhú wí po fo á 6a mún von.

9 A fo ò kεεní ù zàamu ká yía von mia mi nùwá jun á buée wee bío làa fo: «Híní á ù na le lùè yía ká yi.» A fo màhá à còoni í híní lé ù níyio á à lén khií kεεní ho món.

10 Ba wé von fo làa bún síi, à ù buee khií líi kεεní ho món, ká yía von fo buee ðǎn, o ò bío ò na foń: «Wàn bónlo, híní buee yòo kεεní ho yahó.» Hón páahú so yi bún ká bía 6a von mu yaamu sánú ðíiní búenbúen á à mí bío 6a búaaníanaa fo.

† 13:32 Ba zúúfúwa cǎn ó o cawan lé yía 6èn héra làa bío ó o zanká héraara warén cǎn bío síi. ‡ 13:35

Mí loń Zeremii vùahú 12.7, 22.5 § 13:35 Mí loń Lení vùahú (Psaumes) 118.26.

11 Lé bío á nùpue lée nùpue na wee yòoní míten wón à le Dónbeení á à liiní. Ká yíá wee liiní míten wón à le è yòoní.»

12 Bún món ó o yèrémáa wee bío làa yíá von wo: «Hen ká fo wé le fo ò ve nùpua à 6a 6uee dí ù cón, à mu wé wisoni yi táá ho tñàahú, à ù yí le mu wé mìn bónlowà, lè mìn zàwa lè mìn temínlowà, táá mi ninzàwa bío 6ànsowà. Lé bío 6a kúhí dàñ fo ò ve làa bún bío síi á à dé bío fo wó nòn 6a yi lahó yi.

13 Ká fo wíokaa ho ðínlò ho sánú bío yi á le fo o ve lè 6a nùpua, à 6a nì-khenia, lè 6a mùamúawà, lè 6a lóní lè 6a muiiwá lé bán à ù ve.

14 Ká fo wó bún, á ù bío á à wé se, lé bío á bán yí dà mu síi máa wé máa na foñ. Le Dónbeení le ðio kúhí sàání foñ bia wó mu bè-tentewa vèeró zoñ.»

Bia 6a von lè ho ðínlò wàhiire

(Matiye 22.1-10)

15 Bío á bia làa wo páania wee dí nì-kéní jhá hón bíoní so, ó o bíá nòn o Yeesu yi: «Yia kúhí kerí le *Dónbeení béení ðínlò ðiiníi 6èntfn bío se.»

16 O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Nùpue 6úi hía le mí ì dí són-beení, ó o fèra bíá mu nòn 6a nùpua cèrèe yi.

17 Bío ho ðínlò mu ðiró páahú dòn, ó o le mí ton-sá vaa bío na bíá ó o von yi: «Mí híní buen, lé ho ðínlò wíokaa wó pan mia.»

18 A 6a lè mí nì-kéní kéní yí bío 6a à bío máa 6uennáa. O nín-yání nùpue bíá nòn o ton-sá yi: «Sábéré, í 6èntfn yí dà máa buen; í yà ho mähú lònbió, á í ko à í vaa loñ ho.»

19 O o 6úi wón bíá nòn wo yi: «Sábéré, í yà ho varó nàwa bùaa píru, lé bán á í wí à í ðíní loñ.»

20 O o nì-kéní wón 6èn bíá: «Í yan lònbió á í 6èntfn yí dà máa buen.»

21 O o ton-sá mu bínia 6ueé bíá mu 6úen6úen nòn mí jùhúso yi, á wón síi cá, ó o bíá nòn wo yi: «Wáa bánbá lén va 6a nùpua fémínlò lara yi, à zo ho lóhó 6onfúaa yi, à 6a nì-khenia, 6a mùamúawà, 6a muiiwá lè 6a lóní na fo ò fèráa mín bín à ù 6ua 6uennáa.»

22 Mu ù dé mí yi, ó o ton-sá bínia 6ueé wee bío lè mí jùhúso: «Bíó fo le í wé á í wó ká há làa 6úi mähá pá ká.»

23 O o bíá nòn mí ton-sá yi: «Wáa héé lá há wána, à léka há manawà yi loñ, ká ù fò mín làa nùpua na, à ù bío 6úe 6a júná le 6a buen í zli, bèra a na à le sí.

24 Le í bío mu na mia: Bia á í von ho yahó 6úen6úen á nì-kéní ká á í ðínlò mu máa zo jii.»

O Yeesu bèró yi bío

(Matiye 10.37-38)

25 Páahú 6úi ó o Yeesu lá ho wóhú á 6a zámáa bò a yi, ó o yèrémáa wee bío làa ba:

26 «Yia le mí ì buen í cón, ká 6ànsó yí pá mín maá, lè mín nu, á yí pá mín háa lè mí zàwa, á yí pá mín zàwa lè mín híní, á yáá pá yí pá míten mí bèere, á 6ànsó yí dà máa wé í nì-keníni.

27 Yia yí máa lá mí *kùrúwá pí* à bèráa mii, wón 6ànsó yí dà máa wé í nì-keníni.

28 Hen ká minén ó o 6úi lá le mí ì so le zì-beení, ó o so máa keení ká a máa le mí yi le wárí na o ò dé le yi bío yi, à loñ ká ðio wi o cón á dà le wee so á à 6ueé le?

29 Ká bún pá ká a fàrá le jùhú á le yí dàña yí 6on, jún-sí á bia wee mí le wé è yáa mí jini yi á à na a yi ká 6a à bío:

* 14:27 Mi loñ Matiye vñahú 10.38

³⁰ «O n̄i na kà son mí zli h̄uinía yi ò o yí dàrna le yí bueéra.»

³¹ «Mu mún lée dà-kéní là a b̄éé búí na á 6a ninza b̄éé ló wá bueé tá le h̄á h̄ía. O so máa k̄éni ká a máa loí le mí dásíwá muaaseé píru á dà wee sánsá mí zúkúso dásíwá muaaseé 6óní na wá bueé fi làa wo le?»

³² Ká a z̄ú le mí yí dà mu, o ò fèn ò tonka 6a n̄pua á 6a à khèn vaá s̄l a yahó á à tùa wo yi làa bío ó o ko ò o wé na a yi, à bè yi yíràa ho h̄éérà.»

³³ O o Yeesu wáa bía: «Mí le mi yiwa sese. Mínén ó o búí yí dà máa wé í n̄i-kenínii ká 6ánsò yí p̄á bío wi o cón búenbúen.

Mu yámú na pánká mia bío

(Maaki 9.50)

³⁴ «Mu yámú yoo. Ée ká mu yámú yonyoró h̄ía ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bíni i zoráa.†

³⁵ Mu cúnú wáa mia, mu yí dà máa yèrè má máa wé bío búí ho tá yi, á mu mún yí dà máa wé duioró. Ba wé yénni mu kúia. Yia wee jí bío, à wón jí bío bía sese.»

15

O pio na v̄n̄un á b̄n̄ia yú wáhiire

(Matiye 18.12-14)

¹ Wizonle búí á ho *l̄anpó féwá lè 6a bè-kora wérowà vá bueé k̄n̄ia o Yeesu yi á wee jí a b̄ióni.

² Bío 6a *Farizíewa lè ho *l̄andá bío zéeni lowa m̄on mu á 6a s̄la wee c̄l á 6a wee bío mín yi: «Mí loí, o n̄pue mu mána mín lè 6a bè-kora wérowà á wee dí làa ba.»

³ O o Yeesu wà le wáhiire na kà n̄on 6a yi:

⁴ «Mínén ó o búí pia kh̄im̄ani lá wi, ó o yà-kéní wó wó séra v̄n̄un, ó o so máa kúia 6a kh̄im̄ani yà-kéní mia na ká le dúure yi ká a máa vaá c̄nka yia v̄n̄un fúaa o yú a le?»

⁵ Ká a h̄ía vaá yú a, ó o s̄li i wa wa á à lá a yòó pí á à kh̄íboráa.

⁶ O buee d̄éni o ò ve mín b̄ónlowà làa bío làa wó 6ó mín yi á à bío ò na yi: «Í pio yà-kéní na lá v̄n̄un á í wáa cà yú. Mí le wa páani z̄ámaka mu bío yi.»

⁷ Le í bío mu na mia: Lé ká s̄ii á le s̄l-w̄éé mún ò wéráa hen na le Dónbeení lè mí tonkarowà yòó wi yi, o n̄pue n̄i-kéní na khú mu bè-kora wérowà yí bío yi, á à porí 6a n̄i-tentewà kh̄im̄ani n̄i-kéní mia na màkóo mia ho yèrè málo yi.

O h̄aa na wén-h̄n̄ló v̄n̄un ó o cà yú bío

⁸ «Táá ká a h̄aa búí wén-h̄ani bío píru lá wi, ó o wó wó v̄n̄ia le dà-kéní, ó o so máa dé le f̄int̄áni á máa s̄aa mí zli ká a cà le kùaràa búenbúen yi fúaa o yú le?»

⁹ Ká a yú le o ò ve mín b̄ónlowà làa bío làa wó 6ó mín yi á à bío ó na yi: «Í wén-h̄n̄ló na lá v̄n̄un á í yú. Á mí le wa páani z̄ámaka mu bío yi.»

¹⁰ Le í bío mu na mia: Lé ká s̄ii á le Dónbeení wáayi tonkarowà s̄ia á à waráa o bè-kora wérowà n̄i-kéní na khú mu bè-kora wérowà yí bío yi.»

O za na van v̄n̄un wáhiire

¹¹ B̄n̄n m̄ón ó o Yeesu pa b̄n̄ia bía bío ká: «Nii búí z̄awa n̄uwá òun h̄ía wi.

¹² Wizonle búí ó o f̄éeso bía n̄on mín maá yi: «Í maá, sankaa wán k̄ia à ù na ínén bío.» O o maá 6èn sankaa mí n̄af̄oró á n̄on mí z̄awa n̄uwá òun mu yi.

† 14:34 Hón páah̄t̄ so yi ká mu yámú á yí máa ce sese. Mu bíowa búí h̄ía l̄unkaa mu yi. Lé b̄n̄n n̄on á mu yonyoró h̄ía wee wé lé mu yi ká mu búí pá ká à 6a lá lée kúia.

13 «Wizooni bïo yɛn bɛn mɔn, ó o fɛeso yɛra bïo ó o yú búenbúen á lá wári ò o wà van ho kɔhú búí na dání nàyi. Bïo ó o vaá wi bɛn ó o zon mu koomu yi á yára mí wári búenbúen véenia.

14 Páahú na ó o wári mu yára wó yi, à bɛn le hɛn-súmúí búí ló ho kɔhú mu yi, á mu bïo búenbúen hɛni wee tɛ o.

15 O o vaá yú ho kɔhú mu nùpue búí á wón le o wé vaa pa mí nòn-bùɛɛní mí mǎhú yi.

16 A ɓa nòn-bùɛɛní ðɛn ló ó o sli wee bɛni vá yi lè ho ðíró ká nùpue mǎhá yi máa na ho wo yi.

17 «Ó o hácirí bɛniá ɓuara bïo ó o wó khɛina wán, ó o zúna le mí wó khon, ó o wee bïo mí yi: «Wán maá ton-sáwá búenbúen wee ðí ho ðɛn ló sa mítɛn, à ðɛn wón ɓueé wee hí hen lè le hɛni.

18 I ðí bɛni ðí va wán maá cɛn á vaá bïo ò na a yi: I maá, ðí bɛntɛn wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo,

19 á ðí wáa yí ko à ù bɛni ɓua mi lè ù kùrú za tenii bïo, ká ù ɓua mi lè ù ton-sá bïo síi.»

20 O o wáa hɛnɔn wà jɔn mín maá zli. Bïo ó o khèra yòó ló lua, á ɓàn maá fèra mɔn wo, ó o màkárí ɓuan wo yi làa sòobɛɛ, ó o lùwa wee sí mí za mu yahó á vaá wíira a kùkà á wee bɛɛni yi. 21 O o za wee bïo làa wo: «I maá, ðí wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo. I yí ko à ù bɛni ɓua mi lè ù kùrú za bïo síi.»

22 Ká ɓàn maá mǎhá bía nɔn mí ton-sáwá yi: «Mí bánbá zoo loŋka à mi lén ho báká beení na se po hɛa ká à ɓuee léɛ zɛnɛn làa wo. A mi dé le nín-kízá-fɛɛre o nín-kíza yi, à mún zɛnɛn a lè há nakáa.

23 Mí léɛ lén o nòn-bòohú na jɛni wi à ɓúɛ à wà ðí ho sánú à wɛé wa sía.

24 Lé bïo, á ðí za mu lá ka lòn nɛi na húrún ká a bɛniá véera. O lá vɛnún, á ðí bɛniá yú.» A ɓa wáa cɛaana ho sánú ðíró.

25 «Bɛn búenbúen wee wé ká a nɛi mu za kínde so van há mana. Bïo ó o ló há mana yi ɓueé wee sùará mín zli, ó o wee jí há sía lè ho yoró sa.

26 O o ðɛn ò o von o ton-sá búí tùara yi làa bïo wee wé ɓàn lún yi.

27 O o ton-sá bía nɔn wo yi: «Lé mɛn fɛɛ bɛniá ɓuara, á mɛn maá léra a nòn-bòohú na jɛni wí á ɓó, lé bïo ó o za bɛniá ɓuara lè le lòn-hebúɛɛ.»

28 O o kínde so ðɛɛniá síi cɛ bɛn wán á hɛnɓuaa le mi máa zo. A ɓàn maá ló le mi léɛ yanka a ò o ɓuee zo.

29 Ká a mǎhá bía nɔn mín maá yi: «Loŋ, ðɛn sá nɔn foŋ há lúlúio cɛɛɛ yi, á hàri wizon-kéní á ðí ðɛn yí pá ù jɛni, ò o vio za sáani á ù yáá pá ðɛn yí nɔn mɛi le ðí ðí lè ho sánú lè wán ɓɛnlowà.

30 A ùnɛn za na lá ù nɛi bïo vaá yára véenia ɓa há-kora wán bɛniá ɓuara, á ù mǎhá le ɓa lén o nòn-bòohú na jɛni wí ɓúɛ.»

31 A ɓàn maá bía nɔn wo yi: «I za, ðɛn làa fo páaniá wi mín wán fɛɛɛ, á bïo á ðí te búenbúen bïo sá foŋ.

32 Ká wa mǎhá ko wa ðí ho sánú à wɛé wa sía, lé bïo á mɛn fɛɛ mu lá ka lòn nɛi na húrún á bɛniá véera. O lá vɛnún á ðí bɛniá yú.»

16

O ton-sá kohó na hácirí wi wáhiire

1 Bɛn mɔn ó o Yeeso wee bïo lè mí nɛi-keninia: «Náfòró ɓànso ɓúí hɛa lá nùpue ɓúí bàrá mí tonni jùhú wán. Wizonle ɓúí á ɓa ɓueé bía nɔn wo yi le o ton-sá mu wee yáa o nɛi bïo ðákhɛina.

² O o von wo buée wee bíoráa: «Bíó á ì jná ù dání yi á so bon le? Wáa wa lá bíó á ù wó búenbúen bân cátií, búñ món á wa à kúia mín. A ù tonló wó ì cón zuia.»

³ O o ñii wee bíó mí yi: «Eee! I jnúhúso wáa léra mi mí tonni sáró yi á ì wé kaka? Bíó ho varó á ì yí dà bíó, á ho hée fio mún ñiyio wi mií.

⁴ Awa, í wáa zú bíó á ì wé ká ì tonló yáara á ì pá à yí 6a búí na à 6ua mi.»

⁵ A bía búenbúen na 6a jnúhúso kení wi yi ó o von lè mí ñi-kení kení. A yía buara ho yahó ó o tùara yi: «I jnúhúso kee na wi fon lè le yén?»

⁶ A wón bía: «Lée oliivewa bía jiló bàrikónwa khímàni.» O o bía nòn wo yi: «Lii keení fùafúa. Fé ù kee vùahú à ù túa: Nìlò bàrikónwa 6úará-jun làa píru.»

⁷ O o bínia tùara a búí yi: «A ùnén 6èn kee lé le yén?» A wón bía: «Lée ònló pórókówá khíá-hònú.» O o bía nòn wo yi: «Fé ù kee vùahú à ù túa: Dínlò pórókówá khíá-náa.»

⁸ Bíó ó o ton-sá mu yí térénna ká 6a jnúhúso màhá pá khòonia wo há hénni na ó o yú bíó yi. Lé bíó á ho òmíjné na ká nùpua zú mín buaró á po mu khoomu nùpua.»

⁹ O o Yeesu mu bínia bía: «Le ì bíó mu na mia: Mi wé yú ho òmíjné náfóro à mi wé wé bíó mi ì yíráa 6a bónlowà làa ho, ká ho khúí wó mi cón, á 6a à fé mia á à zoráa le mukáni na máa vé lahó yi.

¹⁰ Yía yú mu bíó na cínú ó o zúna mu buaró, wón 6a nòn bíó boo yi ó o mún ñ zún mu buaró. Yía yí térénna mu bíó na cínú yi, ó o mún máa térén mu bè-beera yi.

¹¹ Ká mi yú ho òmíjné náfóro á mi yí zúna hón buaró, á lée wée á à tá à na ho náfóro tente mia?

¹² O ñi-veere bíó na 6a karáfáa mia á mi yí zúna buaró, á mi kùrú bíó á 6a mún máa na mia.

(Matiye 6.24)

¹³ «Ton-sá woon yí dà máa sá máa na júnása nùwá jun yi. O ò jin o ñi-kení, ká a wañ yía so. O wé è jní a ñi-kení bíoní, ká yía so ó o máa kòñbi. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeení yi ká mi mún pá henia le wári càro bíó.»

¹⁴ Bíó 6a *Farizéwa jná há bíoní mu, á 6a wee yáa mí jiní yi na a Yeesu yi, lé bíó á 6a dó mí sía le wári càro yi dàkhíina.

¹⁵ Ká a Yeesu màhá bía nòn 6a yi: «Minén wee wé mítén lè 6a ñi-tentewa 6a nùpua yahó, èè ká le Dónbeení dén zú bíó wi mi yiwa, lé bíó á bíó 6a nùpua wee mi á wé lè mu bè-beení á le Dónbeení yí máa tà yi.

Ho làndá lè le Dónbeení béeñí bíó

(Matiye 11.12-13)

¹⁶ «O *Moyiie làndá lè le *Dónbeení jni-cúa fèerowá vònna á pàahú wà fèèèe buée 6ó a Zán Batiisi buenlò yi. Wón buenlò jni lé búñ á le *Dónbeení béeñí bíó bueró jnúhú 6ua yi, á 6a nùpua lè mí ñi-kení kení wee jnáa mín le béeñí mu zoró yi wán.

(Matiye 5.18)

¹⁷ «Ho wáayi lè ho tá véro á wayi po ho làndá bin-za dèè na cínú vílò.

(Matiye 5.32)

¹⁸ «Báa na díá mín háa ò o bínia fó há-veere yan lée há-fé. A yía fó a háa na bân báa díá wo á yan mún lé o há-fé.»

O náfóro 6ánsò là a Lazaare wáhiire

¹⁹ Bún món ó o Yeesu pá bínia bía bíó ká: «Nùpue búí hía wi bín á náfóro wi á wee zì há sí-sení na yáwá here. Wizooní búenbúen lée sánú díro ó cón.

²⁰ Nĩ-khenii búí na yèni 6a le Lazaare, na sánia búenbúen vó lè há dokuaa á hía wee búee da a náfòró 6ánsò mu khũuhũ.

²¹ O síi yáá wee wé vá a nĩ mu dínló na wee kùenka lii kúia yi lè ho díró. A bè bún wán, á 6a booní wee wé búee dænka a dokuaa.

²² Wizonle búí ó o nĩ-khenii mu húrún, á le Dónbeení wáyí tonkarowá búee líí lá a yòò bàrá a *Abaraahaamu nĩsání. Bún món ó o náfòró 6ánsò mún húrún á 6a nùna.

²³ Bío ó o wi ho nĩ-hónbó-lóhó yi, ó o lò wee be dákhlína. O o hóonía mí yahó le mí ì loí, ó o khèra mòn o Abaraahaamu ò o Lazaare kará a nĩsání.

²⁴ «Ó o von wo pónpón: «Wàn 6úaa Abaraahaamu, loí 1 màkárí yi á ù tonka a Lazaare le o dé mí nín-kíza jũhũ mu jumu yi, á búee weé lè 1 dænle, lé bío á ì lò 6èntín wee be ho dõhũ na ká yi dákhlína.»

²⁵ Ká a Abaraahaamu màhá bía nòn wo yi: «I za, le ù yi, bío á ù yío fù lua á ù yú mu bè-sení cèrèé á weéra lè ù síi, ò o Lazaare bío wó há yinyío. Ho zuia á wón yú mí lònbee cùnú á únén bèn yú le lònbee.

²⁶ Bún pá nũ ló, á ho ká-be-beení wi warén làa mia pãahũ, bèra a na ká bía le mí ì lé hen á á khí mí cón á 6a yí dàrì mu. A nùpue mún yí dà máa lé hen na á ù khii wi yi máa buen wa cón.»

²⁷ «Ó o náfòró 6ánsò bía nòn wo yi: «I pá à bĩn ì fio fo. Sábéré à ù tonka a Lazaare mu ò o lii wán maá zlí.

²⁸ Wàn zàwa nùwá hònú líí wi bún, ò o lii jĩ 6a zeñ wán à bán wáa yí búee zo le lònbe-beení na ká lahó yi.»

²⁹ O o Abaraahaamu bía nòn wo yi: «O *Moyiize làndá lè le *Dónbeení jĩ-cúa fèerowá bióní wi bún, le mìn zàwa mu wé jí hñ.»

³⁰ O o náfòró 6ánsò bía: «Wàn 6úaa Abaraahaamu, bún pá máa yí 6a. Hen ká bía húrún nĩ-kéní búí lá ló lion 6a cón á 6a à yèrémá wára.»

³¹ Ká a Abaraahaamu màhá bía nòn wo yi: «Ká 6a yí máa jí a Moyiize lè le Dónbeení jĩ-cúa fèerowá cón, á hàrì à nĩ-hío búí vèe, á 6a pá máa tà.»»

17

Yi khà mi ninza dé bè-kohó wéroró yi (Matiye 18.6-7; Maaki 9.42)

¹ Bún món ó o Yeesu bía nòn mí nĩ-kenínia yi: «Bío wee vá a nùpue dé mu bè-kohó wéroró yi bún yí dà máa hè huúu. Èe ká yía màhá nĩi bò mu bío, wón á ho yéréké è sá yi.

² Hàrì 6a ca le hue-beení o fonle yi à lèe dé ho muhũ yi, bún pá à wé wayi á à porì le lònbee na à yí o ká mu lé orén nòn á 6a háyúwá na ká nĩ-kéní búí wó mu bè-kohó.

³ Mi cén pa miten bío sese.

Mi ninza bè-kora sèndlaró bío (Matiye 18.21-22)

«Hen ká mi ninza búí wó khon làa fo à ù zéení a wékheró na a yi. Ká a tà le mí ì khí mu yi, à ù sèn mu día na a yi.

⁴ Ká a wó khon làa fo le wizon-kùure yi há zen cúa-hèjùn, à mu lè mí dà-kéní kéní ó o wee búee díñ ù yahó le mí ì khí mu yi, à ù sèn mu día na a yi.»

Le slidéro na ka lè ho mútádàdè bèere bío (Matiye 17.20)

⁵ Ba tonkarowá bía nòn wo yi: «Núhũso, dé wa slidéro wàn.»

6 O o Nuhũso bía: «Hen ká mi slidéro na khúekhúe lè ho mútáàdè bèere bïo á mi yáá pá lá tà le mí ì wé làa bïo, á mi lá dà à bïo ò na* le vɪndɛɛ na kà yi: «Dè ho lahó na ũ wi yi a vaa zoo fá ũten ho muhũ yi, á le è wé mu.

O ton-sá tonló bïo

7 «Hen ká minén ó o búí ton-sá lá wi á wee và a mǎhũ táá o wee pa a sáron búaá síí, ká a ló há mana yi buara, á mi ì bïo le o dɛɛní buee kɛɛní ò o dí le?

8 Yínǎn bïo ká mi ì bïo ò na a yi le: «Sá ho dínlò na mií, wioka ũten à ũ lá ho buennáa le í dí à ì ju. Bũn mǎn á ũnén màhá à dí ká ũ ju.»

9 O so o tɛɛní mí ton-sá mu yi bïo 6a le o wé ó o wó bïo yi le? Bùeé.

10 Minén bïo làa bũn mún lée dà-kéní. Bïo le Dónbeení le mi wé ká mi wó mu wó, á mi bïo bïo ká: «Wa lée ton-sáwá na á nùpue yí ko ò o na bïo yi. Bïo 6a le wa wé lé bũn mí dòn á wa wó.»

O Yeesu wɛɛra 6a bũeréwá nùwá píru

11 Bïo ó o Yeesu wee va ho Zeruzalɛmu, ó o bò le súii na wi ho *Samaríi lè ho Kalílee páahũ yi.

12 O o vaá wee suará ho lóhó búí yi, à *bũeréwá nùwá píru wee sí a yahó. A 6a khèra dín

13 à 6a wee wáamaka pǎnpǎn: «Yeesu! Ní-káranlo! Zúrí wa màkárí.»

14 Bïo ó o Yeesu mǎn 6a, ó o bía nǎn 6a yi: «Mí lén vaa zéeni míten lè le *Dónbeení yankarowá.»†

A bïo 6a bò mín wee va bín, á 6a wan.

15 Bïo 6a ní-kéní mǎn ò o wan, ó o bínía tò mí laá yi á wee khòoní le Dónbeení pǎnpǎn ká a buen,

16 á buéé líí búrá a Yeesu tá, á yahó 6ó ho tá yi, ò o wee dé o báraká. O lée Samaríi níí.

17 O o Yeesu wáa bía: «Ba mí nùwá píru búenbúen yí wan le? A 6a nùwá dènú na ká bèn zon wen?

18 Bán tǎhũ ó o búí yí leékáa ò o bíní buee búaaní le Dónbeení ká mu yínǎn ho síí veere nùpue na ká mí dòn le?»

19 Bũn mǎn ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lii híni lén, à ũ slidéro mií wɛɛra fo.»

O Nùpue Za bíní buenló bïo

20 Wizonle búí á 6a *Farizíewa tùara a Yeesu yi le lé ho páahũ yén á le *Dónbeení bɛɛní á à buen yi. O o bía nǎn 6a yi: «Le Dónbeení bɛɛní buenló yínǎn bïo na wee mi làa yĩ.

21 Ba máa bïo le: «Mí loń, mu wi hen» táá «Lé vaá hen á mu wi yi.» Lé bïo á mi ko à mí zúrí mu le le Dónbeení bɛɛní wi làa mia wó.»

22 Bũn mǎn ó o bía nǎn mí ní-kenínia yi: «Páahũ búí buéé dǎ ó o *Nùpue Za wizoní dà-kéní búí á mi sía á à vá yi lè ho mílò ká mi máa mi le.

(Matiye 24.23-28)

23 «Ba à bïo ò na mia: «O wi hen» táá «Lé vaá làa hen ó o wi yi.» Ɛɛ ká mi yí va bín, mi yí lùwí mu bïo yi.

24 Làa bïo ká ho vïohó juúina ho wáayi lùe búí à mu khoomu dɛɛní kɛń lùe búenbúen, lé bũn bán síí ó o Nùpue Za bíní buenló wizonle bïo kúí wéráa.

25 Ɛɛ ká a màhá ko ò o lò be làa sóobɛɛ vé, à ho páahũ na ká nùpua pí a bïo.

(Matiye 24.37-41)

* 17:6 Bïo ó o Yeesu bía binbiri lé bïo ká: «Hen ká mi slidéro lá búaa yú ho mútáàdè bèere na cínú yi.» Ba zúífúwa cón á ho mútáàdè bèere lé dío ka cínú po mu bè-dínií bia búenbúen. Ba wee wé ní ho bán bia kúee le zéeni yi, à le símu wioka dé wán. † 17:14 Le Dónbeení yankarowá mí dòn lé bía háa wee wé bïo le o nùpue na mu búemu vǎmú lá wi yi á wán, ó o wáa dà à zo 6a nùpua tǎhũ. Mi loń Levii nùwá (Psaumes) 13.49.

26 «Bìo wó a Nòwee pàahũ lé bïo bân sîi khii wé o *Nùpue Za bîní buenlò pàahũ.‡

27 Ba nùpua hía wee dí ká 6a à ò, á wee ya mín ká 6a a yéé mí zàwa mín yi fúaa nànzòh na ó o Nòwee zon ho won-beenĩ yi á mu òun-beenĩ buara buéé bó 6a búenbúen.

28 Mu mún khii wé làa bío hía wó a Lotee pàahũ.‡ Ba nùpua hía wee dí á wee ò, á wee yá ká 6a a yéé mí bíowa, á wee dí ká 6a a so.

29 Éé ká nànzòh na ó o Lotee ló ho Sodòmu yi, á ho dšhũ lè ho kiribi ló ho wáayi á tò 6a wán, á bó 6a véenia.

30 Lé bûn bân sîi mún khii wé nànzòh na ó o Nùpue Za ko ò o mi wán.

31 Mu zoñ à yia wi mí zli lòho yí bío le mí ì lli á zoó khii mí sía, á yia há mana yi mún yí bío le mí ì bîní ì buen mí zli.

32 Mi leéka a Lotee bân hía bío.*

33 Yia wi ò o fení mí mukānĩ wón á à vîinĩ le. Ká yia vîinia mí mukānĩ wón á à yí le.

34 «Le ì bío mu na mia: Mu zoñ tñàahũ á 6a nùpua nùwā òun na páania duma le dāmu dēe dà-kéní wán, ó o nĩ-kéní á à fé è lénnáa, ká yia so á à día.

35 Ba háawa nùwā òun na páania wee ni mu bío, ó o nĩ-kéní á à fé è lénnáa, ká yia so á à día.

36 [Ba háawa nùwā òun na wi há mana yi, ó o nĩ-kéní 6a à fé è lénnáa, ká 6a à día a nĩ-kéní.»]

37 O o nĩ-kenínia tũara a yi: «Núhũso, lé wen á mu ù wé yi?» O o bía nòn 6a yi: «Hen na ó o yà-híini día yi, lé bîn á 6a dùbúawá wee wé fé mín yi.»

18

O maháa là a cítí-fl wáhiire

1 Bío ó o Yeesu wi ò o zéeni lè mí nĩ-kenínia le 6a ko 6a wé fio fééé à bàra yi tè hùúu, ó o wà le wáhiire na kà nòn 6a yi:

2 «Cítí-fl búii hía wi lóhó búii yi. O yí máa zón Dónbeenĩ, á mún yí máa kònbì nùpue.

3 Maháa búii mún hía wi ho ló-kéní mu yi á wee buen o nĩ mu cón fééé à buée bío bío kà na a yi: «Mí ínén le ì fioso tũia.»

4 O wó mu míana ò o nĩ mu wee pí a bío. Ká mu màhá a va à yí, ò o sá san ó o wee bío mí yi: «Í yí máa zón le Dónbeenĩ, á ì mún yí máa kònbì nùpue bûn bon.

5 Ká a maháa na kà bènñin lan mi dakhíina. Í ì wé bío ó o wee cà, ò o wé yi buée ñin séé mi.»

6 O o Núhũso bînia bía nòn 6a yi: «Mí loñ bío ó o cítí-fl-kohó mu na ká wó.

7 Mi wee leéka le le Dónbeenĩ so máa na ho tũia sîni bía le hueekaa yi na wee ve le pónpón le wisoni lè ho tñàahũ yi le?

8 Le ì bío mu na mia: Le è na ho tũia sîni 6a yi ho pàahũ na mu ko yi. Éé ká a *Nùpue Za màhá khii bînia buara, ó o buéé yí 6a nùpua na dó mí sía le Dónbeenĩ yi ho tá wán le?»

O Farizé là a lànpo fé wáhiire

9 O mún bînia wà le wáhiire búii á bò bía wee leéka le mí térénna à 6a wee zuañ bía ká yi wán:

‡ 17:26 Mi loñ Bío Núhũ Búeenĩ vùahũ (Genèse) 6-9 § 17:28 Mi loñ Bío Núhũ Búeenĩ vùahũ (Genèse) 19 * 17:32 Mi Loñ Bío Núhũ Búeenĩ vùahũ (Genèse) 19.26

10 «Nùpua nùwá ñun búì hía wà yòó wé ho fióró le *Dónbeenì zì-beenì yi. O ñì-kénì lée *Farizíε ká yía so lée *lànpo fé.

11 O o Farizíε zoó fàrá ðín ho wáayi á wee flo mí yi kà: «Dónbeenì, í wee dé ù báraká, lé bío á ï yí ka lè 6a nùpua na ká bío. Ba wee tè 6a nùpua wán, á wee ñuaa, á lé 6a há-féwá, sònkú o lànpo fé na ká.

12 Inén wee lí í ñii há của-ñun ho yáwá ñúhú dà-kénì yi, á bío á ï wee yí bân của-pírú ñii á ï mún wee na foñ.»

13 O o lànpo fé wón vá lí ðín le kùèrèrè yi á yàá yí wi ò o hóoní mí yahó ho wáayi á wee hiimika ká a bío mí ñi-káa yi ká: «Dónbeenì, màkàrí miì, í lée bè-kora wéro.»

14 O o Yeesu bínía bía bío ká: «Le í bío mu na mia: Ba nùwá ñun mu tñahú ó o lànpo fé lé yía bínía van mí zii ká a téréna le Dónbeenì yahó. Lé bío á yía wee yòoní mítén á le Dónbeenì á à liiní, ká yía wee liiní mítén á le è yòoní.»

*Ba buan 6a háyúwá buararàa o Yeesu cón
(Matiye 19.13-15; Maaki 10.13-16)*

15 Hàrì 6a háyúwá á nùpua búì buan buararàa o Yeesu cón le o bè mí níni 6a wán. Bío ó o ñì-kenínia mán mu, á 6a wee zá làa ba.

16 Ká a Yeesu màhá von 6a, ò o bía: «Mí díá le 6a háyúwá wé buen í cón, mí yí hè 6a, lé bío le *Dónbeenì béenì bío sá bía ka lè 6a bío síi yi.

17 Le í mí ho tñiá na mia: Yía yí tà le Dónbeenì béenì bío là a háyónza bío síi, á bânso yí dà máa zo le yi húú.»

*Ho nàfòró bânsowà lè le Dónbeenì béenì bío
(Matiye 19.16-30; Maaki 10.17-31)*

18 Ba *zuífúwa ñúnása ñì-kénì búì tùara a Yeesu yi: «Nì-kàránlo tente, í ko á ï wé mu yén à yíráa le mukáñi na máa vé.»

19 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Lée webio nòn á fo wee veráa mí làa ñì-tente? Nì-tente mía ká mu yínón le Dónbeenì mí dòn.

20 Fo zú le Dónbeenì làndáwá na ká: Yí wé há-fénló táá bá-fénló, yí búe nùpue, yí ñuaa bío, yí fi sáberé mi ninza ñii, kòñbi mìn maá le mìn nu. * »

21 O o ñii bía nòn wo yi: «Bún búenbúen á ï bò yi hàrì í yàrónzàmú pàahú.»

22 Bío ó o Yeesu ñá a ñi-cúa vó, ó o bía nòn wo yi: «Bío dà-kénì pá fòora foñ. Vaa yéé bío wi ù cón búenbúen à sanká bân wári na 6a ñì-khenia yi, bún ká fo ò yí ho nàfòró ho wáayi. Bún món à ù bini buee bè miì.»

23 Ká a ñii mu ñá há bioní mu, ó o sánia tò, lé bío ó o níi bío boo dà.

24 Bío ó o Yeesu mòn ò o yahó so, ó o bía bío ká: «Ho nàfòró bânsowá zoró le Dónbeenì béenì yi bènín á à wé here.

25 O cón-ñumúkú zoró lè ho mísímí kòhú á à wé wayi á à porí o nàfòró bânso zoró le Dónbeenì béenì yi.»

26 A bía ðín wee ñi a bioní tùara a yi: «Éee! A yía wáa dà à fen lée wée?»

27 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bío yí dà máa wé 6a nùpua cón á dà wee wé le Dónbeenì cón.»

28 Bún món ó o Piere bía nòn wo yi: «Loí, warén ló díá bío lá wi wa cón à wa bò foñ.»

29 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Le í mí ho tñiá na mia: Yía ló díá mí zii, táá mìn háa, lè mìn záwa, lè mìn nùwá, lè mí záwa le Dónbeenì béenì bío yi,

* 18:20 Mi loí Léro vñahú (Exode) 20.12-16; Làndá zéénlò vñahú (Deutéronome) 5.16-20

³⁰ Ó ò yí bío cèrèè á à poń bńn ho páahń na wa wi yi, á mún pá à yí le mukáni na máa vé ho yíró na lua yi.»

O Yeesu wiokaa wee bio mi húmú lè mí vèeró bio
(Matiye 20.17-19; Maaki 10.32-34)

³¹ O Yeesu fó mí nń-kenńnia píru ĵun mí ĵuhń wán á bía nńn 6a yi: «Mi loń, wa wee yòo ho Zeruzalɛemu, á bio búenbúen na le *Dónbeenń ĵi-cúa fɛɛrowá túara o *Núpue Za dání yi á ĵii yòo sí bńn.

³² Lé bio 6a à dé o bía yí zń le Dónbeenń níi yi, á bán ñ zuań yi, á à là, á à pńni mí ĵinsáni ñ kúee o wán.

³³ Ba à ha a lè há làbàani, á à 6úe o. Ká mu wizoonń tńn zon, o ò vèe.»

³⁴ Ká a nń-kenńnia máhń yí zńna dèe woon mu yi. Há bionń mu bán kúará á sá 6a yi á 6a yí zń bio ó o Yeesu wi ò o bio ĵuhń.

O Yeesu héra a muui búí yńo ho Zerikoo yi
(Matiye 20.29-34; Maaki 10.46-52)

³⁵ Bio ó o Yeesu vaá wee súań ho Zerikoo yi, à bńn ò o muui búí kará ho wńhń nńsáni wee fioka.

³⁶ Bio ó o ĵá 6a zámáa na wee khńi sá, ó o túara bio wee wé.

³⁷ A 6a bía nńn wo yi le lé o Nazarɛete níi Yeesu lé yia wee khńi.

³⁸ O o wee bio pńpńn: «*Daviide Za, Yeesu, mákárí miń!»

³⁹ A bía wi ho yahó wee námaka a yi le o wé tété. Ká a yáa wiokaa wee wáama lè mí sòobéè: «Daviide Za, mákárí miń!»

⁴⁰ O o Yeesu đńn ò o le 6a 6ua a muui mu 6uennáa. Bio ó o 6ueé dńn, ó o túara a yi:

⁴¹ «Lée webio á fo le 1 wé na foń?» O o bía: «Nńhńso, wé le 1 yńo à wé mi.»

⁴² O o Yeesu bía nńn wo yi: «Wáa mi, bio fo dó ũ sli miń lé bńn á ĩ wééraráa fo.»

⁴³ Mí lahó yi ó o dèenńa wee mi, á bò a Yeesu yi á wee khòonń le Dónbeenń. A 6a zámáa búenbúen mńn mu á 6a mún wee khòonń le Dónbeenń.

19

O Yeesu là a Zasee bio

¹ Bio ó o Yeesu vaá zon ho Zerikoo, ó o tò ho yi wee káa.

² O níi búí wi ho lóhó mu yi á yèni 6a le Zasee. O lé ho *lànpo féwá ĵuhńso búí, á náfòró wi.

³ O wee cá ò o mi a Yeesu à zńń, ó o wó san, lé bio 6a núpua boo dà, ò o mún le ó nń-6úin6úí.

⁴ O o lńwa dú ho yahó á vaá yòora le vńndè-beenń búí na 6a le sikomɔore, na đńn hen na ó o Yeesu wá 6uee khńi yi, ò o dán mináa wo.

⁵ Bio ó o Yeesu 6ueé dńn le lűe mu, ó o hóonńa mí yahó ò o von wo: «Zasee, 6uee lii fńafńa. Lé fo á ĩ ko à ĩ làa wán ho zuia.»

⁶ O o Zasee dèenńa bánbáa lion, á líí fó a Yeesu vannáa mí zii lè há zámakaa.

⁷ A bía búenbúen na mńn mu á mu yí sí yi á 6a wee hńahńaaka: «O núpue mu vaá làara a bè-kora wéro wán.»

⁸ Ká a Zasee wón máhń hńnńn yòó đńn o Yeesu yahó ò o wee bio: «Nńhńso, loń, ĩ níi bio bán sanká mánń á ĩ ĩ na 6a nń-khenia yi, ká ĩ mún tò a búí wán mu búí yi, á ĩ ĩ na mu bán cúa-náa bánso yi.»

⁹ O o Yeesu bía nńn wo yi: «Le zii na ká núpua wáa kánńa ho zuia, lé bio ó o níi na ká mún lé o *Abarahaamu mńnmánńi búí.

¹⁰ Lé bio ó o *Núpue Za 6uara wá 6ueé cá bía khèra le le Dónbeenń, á à fenń.»

*Ho sánú kùràa wáhiire
(Matiye 25.14-30)*

11 O o Yeesu bínia wà le wáhiire dà-kéní á nòn bía ðín ja há bióní mu yi. Lé bío ó o sùaràa lè ho Zeruzalæmu, á 6a mún wee leéka le le *Dónbeení béení á à ðéení ì zéeni mítén mí lahó yi.

12 Bío ká lé bío ó o bía: «Nii búu na sà se mín zii á ko ò o lá le béení, ó o ló van ho kǎhú búu na dǎní nàyi á wà vaá lá le bín ká a bíní ì buen.*

13 Sání ò o lén, ó o von mí ton-sáwá nùwá píru á sankaa ho sánú kùràa† dà-kéní kéní nòn yi, ò o bía: «Mi bánbá duan láa ho ká í ì buen.»

14 Ká 6a kǎhúsa máhá jina a á 6a tonkaa 6a núpua le 6a ja a món á vaa bío bío ká: «Wa yí wi ò o nii mu wé wa béé.»

15 «Bío ó o vaá lá mí béení bínia guara mín kǎhú, ó o von 6a ton-sáwá na ó o kàrafáa mí sánú yi. O wi ò o zúri bío 6a sá yú láa ho.

16 «Ó o nín-yání núpue guara á bía: «Núhúso, ù sánú kùùrè na á ù nòn mií á ì bínia yú há kùràa bío píru séenía.»

17 O o béé bía nòn wo yi: «Foóúa, fo wó se. Fo léé ton-sá tente, bío á fo térénna mu bè-wíníwá yi, á ì ì bàrá fo há ló-beera bío píru jùhú wán.»

18 «Á yia sá guara buée bía: «Núhúso, ù sánú kùùrè na á ù nòn mií á ì bínia yú há kùràa bío hònú séenía.»

19 O o béé bía nòn wo yi: «A únén á ì ì bàrá há ló-beera bío hònú jùhú wán.»

20 «Ó o búu bínia guara buée bía: «Núhúso, ù sánú kùùrè na á ù nòn mií, nín-ðio. Í lá dó le le nín-kéní yi bàrá,

21 lé bío á ì zána fo. Fo lé o núpue na mukání jii. Fo wee lá bío á ù yí bàrá, á wee lá ho ðnló na á ù yí dù.»

22 «Ó o béé bía nòn wo yi: «Ton-sá kohó yén! Í ì cíti fo ù kùrú jì-cúa wán. Fo fù zú le 1 jii, á wee lá bío á ì yí bàrá, á mún wee lá ho ðnló na á ì yí dù,

23 ká búu fo zú, á léé webio nòn á ù yí vaá bàrá le ho banki yi? Se bío á ì bínia guara, á ì lá buée fé le le bân cúnú.»

24 «Bún món ó o bía nòn bía wi bín yi: «Mí fé ho sánú kùùrè mu o cón á na há kùràa bío píru bânso yi.»

25 A 6a bía nòn wo yi: «Núhúso, wón á há bío píru wi cón vó.»

26 O o bía nòn 6a yi: «Le 1 bío mu na mia: Yia bío wi á 6a à bíní ì na mu búu wo yi á à bè mu wán. Éé ká yia bío mia, á hári mu bè-za na wi o cón á 6a pá à fé.

27 Ká 1 zúkúsa na yí wi á ì wé 6a béé á mí 6ua buennáa hen à buée búe 1 yío yi.»

28 Bío ó o Yeesu bía búu vó, ó o kǎhína dú 6a yahó á jòn ho Zeruzalæmu.

*O Yeesu zoró ho Zeruzalæmu yi
(Matiye 21.1-11, 15-17; Maaki 11.1-10; Zán 12.12-16)*

29 Bío ó o Yeesu vaá sùaràa ho Betefazee lè ho Betanii yi, le búee na 6a wee ve láa Oliivewa vñnsá búee nísání, ó o tonkaa mí nì-kenínia nùwá jùn á bía nòn yi:

30 «Mí lén va ho lóhó na vaá mí yahó yi, ká mí vaá ðón, á mí ì mí sùnpè-za na á núpue ðín yí yòora yí mòn hùúu ká a can ðín. Mí fee wo 6ua buennáa.

* **19:12** Mu bân sii hía wó ho páahú mu yi: Bío ó o Heroode Ní-beení hía húrun, ó o za Heroode Aakelayuusi ló van ho Oroomu á wà vá cá le béení á buée zoráa mín maá lahó yi, á 6a zúifúwa tonkaa 6a núpua le 6a ja a món á vaa bío le mí yí tà a bío. † **19:13** Mu páahú ká ho sánú kùùrè dà-kéní á 6a yéera a ho bân wári á à yí ó núpue nì-kéní wizoóní kǎhímáni sámú sáání.

³¹ Ká a búí tùara mia le léé webio nòn mi wee feeráa wo, à mi bío na ǵànso yi: «O Nùhúso màkóo wi o yi.»

³² A bíá ó o tonkaa wà van, á mu búenbúen vaá wó làa bío ó o Yeesu bíaráa mu.

³³ Bío ǵa wee fee o sùnpè-za mu, á bíá te o wee tùa ǵa yi: «Léé webio nòn á mi wee feeráa o sùnpè-za mu?»

³⁴ A ǵa bíá: «O Nùhúso màkóo wi o yi.»

³⁵ Bún món á ǵa buan o sùnpè-za mu ǵuararáa o Yeesu cǵn, à bò mí kánbunwà o wàn, à ǵa buan wo yi ó o Yeesu yòora.

³⁶ Bío ó o lá ho wǵhú wà, á ǵa nùpua wee bá mí kánbunwà ho wǵhú wàn o yahó.

³⁷ Bío ó o búakáa wee birón há Oliivewa vǵnǵa búee á wà vaá sùarà ho Zeruzalεmu yi, á ǵa zámáa na lé o nǵ-kenǵnia búenbúen wee zámaka, á ǵa búakáa wee khòonǵ le Dónbeenǵ pǵnpǵn ho yéréké bè-beera na ǵa mǵn bío yi:

³⁸ Ba wee bío:

«Le le Dónbeenǵ wé mu bè-tentewà

là a bée *Daviide na bò o buen o Nùhúso yèni yi.

Ho hээрà keǵ ho wáayi,

à ho cùkú lè le yèn-beenǵ bío sǵ le Dónbeenǵ

na dà mu bío búenbúen ǵúhú wán yi.»

³⁹ A ǵa *Farizǵewa búí na wi ǵa zámáa tǵahú bíá nòn o Yeesu yi: «Nǵ-kàránlo, bío le ú nǵ-kenǵnia wé tété.»

⁴⁰ O o Yeesu bíá: «Ká ǵa wó tété, á há huua pá à wáamaka.»

O Yeesu wee wá ho Zeruzalεmu bío yi

⁴¹ Bío ó o Yeesu vaá sùaràa ho Zeruzalεmu yi, á yǵo mǵn ho, ó o wee wá ho nǵpomu bío yi, ⁴² ká a bío: «Éee Zeruzalεmusa, mi yáá mún lá zǵna bío dà à na ho hээрà mia ho zuia bío há. εε ká mu màhá wáa sánkaa mia. Mi yǵ dà mu máa mi.

⁴³ Lé bío ho pǵahú búí khǵí dǵ, á mi zúkúsa á à keenǵ í kǵnǵ mia, á à fǵfǵa yi.

⁴⁴ Ba à fǵ mí lóhó lè minén búenbúen dúkú dúkú dúkú. Ba máa díá á hàrǵ huee máa keǵ mí ninza huee wán mí lóhó mu yi, lé bío mí yǵ zǵna ho pǵahú na le Dónbeenǵ ǵuara mi bío yi.»

O Yeesu ǵn ǵa bè-yээрòwà

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Zǵn 2.13-16)

⁴⁵ Bún món ó o Yeesu zon le *Dónbeenǵ zǵ-beenǵ yi á zoó wee ǵa ǵa bè-yээрòwà ká a bío na ǵa yi:

⁴⁶ «Le Dónbeenǵ bíá mí bǵonǵ vǵnna yi: «ǵ zǵí á à wé fǵoró zǵi,‡ ká minén wó le lè ǵa kǵnlowà lùe.»

⁴⁷ O Yeesu lá wee wé kàrán ǵa nùpua le Dónbeenǵ zǵ-beenǵ yi làa wizooni búenbúen. A le *Dónbeenǵ yankarowà ǵúnásá, lè ho *làndá bío zéenǵlowa, lè mu nǵpomu ǵúnásá wee cá bío ǵa à wé è búeráa o Yeesu.

⁴⁸ Ká bío ǵa à wé è yǵráa wo á ǵa yǵ zǵ, lé bío ó o bǵonǵ ǵǵló sǵ ǵa nùpua búenbúen yi.

20

Ba wi ǵa zǵrǵ hen na ó o Yeesu pǵnká ló yi

(Matiye 21.23-27; Maaki 11.27-33)

‡ 19:46 Mǵ lorǵ Ezayǵi vǵahú 56.7

¹ Wizonle búí ká a Yeesu wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zì-beení yi ká a bue le bín-tente, á 6a *yankarowá júnása, lè ho *lándá bío zéeniłowa, lè 6a *zúífúwa nĩ-kía

² bueé wee tùa wo yi: «Zéení bío nòn á ù wee wéráa há wára mu? Lée wée nòn mu bân nĩ fon?»

³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Īnén mún ñ tùa mia, mi bío na mií:

⁴ Lée wée hía nòn le ní le o Zān wé bátízé 6a nùpua? Lé le Dónbeení lée, táá lé 6a nùpua?»

⁵ A 6a dīn wee bío mín yi: «Hen ká wa le lé le Dónbeení, o ò bío le lée webio nòn á wa yí tārāa o bío.

⁶ Ká wa mún le lé 6a nùpua tonkaa wo, á 6a zāamāa á à lèeka wēn lè há huua á à búe. Lé bío á 6a lāa mu yi kénkén le o Zān lé le *Dónbeení jī-cúa fεεRO.»

⁷ A 6a wāa bía le mí yí zū yīa nòn le ní mu o Zān yi.

⁸ O o Yeesu bèn bía nòn 6a yi: «Àwa, ĩnén mún máa zéení yīa nòn le ní mií á ĩ wee wéráa bío ká.»

*Ho èrèzén vīnsīa buahó vārowā wāhiire
(Matiye 21.33-46; Maaki 12.1-12)*

⁹ Būn mún ó o Yeesu wà le wāhiire na kà nòn 6a zāamāa yi: «Nĩ búí hía lera mí èrèzén vīnsīa buahó á nòn 6a nùpua na làa wó wāania tò bío 6a khii na a yi wán, le 6a wé và ho, ò o wà van le khúii na nāyi á wà vaá mia bín.

¹⁰ Pāahū na ho èrèzén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá nĩ-kéní le o va 6a nùpua mu cōn le 6a khé bío bío sá mí yi à na. A 6a nùpua mu vaá han wo, á díá ó o wà lè mí nín-kāamāa.

¹¹ O o mōhū bānsō bīnīa tonkaa mí ton-sá veere, á 6a mún vaá là wón á han jōn, ó o wà à 6a yí nòn dēe wo yi.

¹² O o pá bīnīa tonkaa 6a nūwā tīn ní, á wón 6a mún vaá han bōonīkaa yi, á jōn.

¹³ «Ó o mōhū bānsō wāa bía: «Eee ĩ wāa à wé kaka coon? Awa, ĩ ñ tonka ĩ za na á ĩ wa làa sōobéε, jūn-sī á wón 6a à kōnbi.» O o bía nòn mí za mu yi le o hīnī lén, á wón hīnōn wà.

¹⁴ Eε ká bío 6a nùpua mu yère dá a wán, á 6a wee bío mín yi: «Yīa lua kà lé yīa á ho mōhū bío khii sī yi. Mí wa búe o, á ho mōhū bío wāa à sī wēn.»

¹⁵ A 6a hīnōn wīira a á khèra lée bó díá.» O o Yeesu wāa tūara 6a yi: «Àwa! Lé mu yén á ho mōhū bānsō ò wé làa ba?

¹⁶ O ò buen bueé búe 6a nùpua mu, ká a cà nĩ-vio á à kúee mí mōhū mu yi.» Bío 6a nùpua jā há bioní mu, á 6a bía: «Póon! Būn máa wé.»

¹⁷ Ká a Yeesu mōhū fá mí yīo 6a yi ò o bía: «Le Dónbeení bioní vūahū bioní na ká kúará lé mu yén?

«Le huee na 6a so-sowa lá pá díá, lé dío hía bīnīa bueé buan ho soró dīnīa.»

¹⁸ Yīa lūwá le huee mu wán á bānsō sánīa á à yāa.

Ká yīa á le bèn kùera lion wán, á bānsō á à fūfūuka.»*

¹⁹ A 6a *yankarowá júnása lè ho *lándá bío zéeniłowa zūna le lé barén á le wāhiire mu wà bò wán, á 6a dēenīa wee cà a wīirō yahó, ká 6a mōhū zāna 6a nùpua.

*Ho lànpo cálo á na ho Oroomu béε yi bío
(Matiye 22.15-22; Maaki 12.13-17)*

* 20:18 Mi loí Lení vūahū (Psaumes) 118.22

²⁰ Bún món á 6a wee hùen o Yeesu. 'Ba tonkaa 6a nǐnbáwa 6úi na wee wé mítén lòn nùpua na téréna. 'Ba le bán khūaa o jii yi á yí o bín-kohó 6úi bè yi déraa wo yía wi ho kōhū jūhū wán nii yi.

²¹ A 6a tũara a yi: «Nì-kàránlo, wa zū le bío fo wee bío làa bío fo wee kàrán lè 6a nùpua á téréna. Fo yí máa kà nùpue yío. Bío le Dónbeení le 6a nùpua wé 6ua lè mítén lé bún 6àn kàránló binbirí á fo wee na.

²² Awa! A ū bío na wɛn: Wa lándá yi á ho lánpó ko ho wé cã na ho Oroomu kōhū bɛɛ yi lée, tãa mu yi ko làa wéró?»

²³ O o Yeesu zũna 6a hénní bío, ó o bía nɔn 6a yi:

²⁴ «Mi zéeni le wén-hōnló 6úi làa mi. Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hōnló mu wán á wée te?» A 6a bía: «Lé o bɛɛ.»

²⁵ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Awa. Bío sã a bɛɛ yi á mi na a yi, ká bío 6èn bío sã le Dónbeení yi á mi na mu dén yi.»

²⁶ O bióní na ó o bía á 6a yí mɔn bín-kohó 6úi na 6a dà a bè yi á à wĩiraa wo 6a nùpua yahó. Bío ó o bía wó 6a coon, á 6a ðin tétété.

Ba nǐ-hía vèeró bío

(Matiye 22.23-33; Maaki 12.18-27)

²⁷ Ba *Sadusíewa lé bía le 6a nǐ-hía máa vèe. Lé bán nùwá yɛn 6úi 6uara a Yeesu cón 6ueé tũara a yi:

²⁸ «Nì-kàránlo, bío ó o *Mɔyĩize tũara henía nɔn wɛn lé bío kà: Hen ká a 6úi yan mín háa á húrún ò o yí yú za làa wo, á 6àn za ko ò o fé 6àn háa ya, á te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.†

²⁹ Ka lòn nùpua nùwá hɛɲun 6úi lá lée zàwa sii, ó o yahón so yan mín háa á húrún ò o yí yú za làa wo.

³⁰ O o jɔn ní so fó a maháa mu yan,

³¹ bún món ó o ðin ní so fó yan, á 6a mí nùwá hɛɲun yan wo bèenia á húrunka, ò o 6úi yi yú za làa wo.

³² Mu 6àn véenii ó o háa mu mún húrún.

³³ Ayà, nǔnzòñ na 6a nǐ-hía á à vèe yi, ó o háa mu bío ò sɪ a yén yi? Bío 6a mí nùwá hɛɲun mahá yan wo bèenia.»

³⁴ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ho ðímíjǎ na lòn bío báawa lè 6a háawa wee ya mín.

³⁵ ɛɛ ká 6a báawa lè 6a háawa na ko 6a khii vèe à yí le mukáni ho ðímíjǎ na bò o buen yi bán máa ya mín.

³⁶ Ba yí dà máa bíni máa hí, lé bío 6a 6onmín lè le Dónbeení wáayi tonkarowá. Ba lé le Dónbeení zàwa lé bío 6a vèera.

³⁷ Ho lahó na bía le vɛndɛ-za na ho dōhū wi yi bío, ó o Mɔyĩize zéenia mu wéréwéré le 6a nǐ-hía khii vèe, ò o von o Nuhũso le *Abarahaamu 6àn Dónbeení lá a *Izaaki 6àn Dónbeení lá a *Zakoobu 6àn Dónbeení.‡

³⁸ Le Dónbeení lé bía yío wi lua 6àn Dónbeení, ká le yínɔñ nǐ-hía 6àn Dónbeení. Lé bío 6a 6úenbúen yío wi lua lerén bío yi.»

³⁹ A ho *lándá bío zéeni lowa nùwá yɛn 6úi bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, fo bía se.»

⁴⁰ Lé bío 6a yí wi à 6a bíni khà mítén tũa wo yi làa bío 6úi. §

O Krista sɛinti zũnló bío

(Matiye 22.41-46; Maaki 12.35-37)

⁴¹ O Yeesu bíniá tũara 6a yi: «Ba da à wé kaka à bíoraa le o *Krista lé o *Daviide mǎnmǎnií?

† 20:28 Mi loñ Lándá zéeni ló vūahū (Deutéronome) 25.5 ‡ 20:37 Mi loñ Léro vūahū (Exode) 3.6

§ 20:40 Mi loñ Léro vūahū (Exode) 3.6

⁴² Lé bïo ó o Daviide mí bæere bía mu há Leni vūahū yi:
 «O Nuhūso Dónbeení bía nən í Nuhūso yi:

Buee keení í nín-tlání,

⁴³ fúaa ká í búrá ū zúkúsa ū tá,

á ū bò ū zení wán.*

⁴⁴ Bïo ó o Daviide wee ve o Krista lè mí Nuhūso, o ò wé o juhūso ká a mún pá à wé o mòmmanii kaka?»

Mi pa miten ho lándá bïo zéenilowa bïo yi

(Matiye 23.6; Maaki 12.38-40)

⁴⁵ Bïo 6a zāamāa dīn wee jí a bioní, ó o bía nən mí nī-keninia yi:

⁴⁶ «Mi pa miten ho *lándá bïo zéenilowa bïo yi. Ba wa há baká-beera zlló à wé hēekarāa. Ba wa 6a wé tēení 6a yi lè le kōnbii 6a zāamāa fēmínló lara yi. Ho kāránló zíní yahón lù, lè ho dīnló dīnii keenínía na seka 6a wé hueeka keení yi.

⁴⁷ Ba wee khà 6a mahāawa juuaa bïo, á mún wa ho floró na túee wéró à 6a nùpua leéka le 6a téréenna. Lé bñn búenbúen nən á 6a lònbee khii wioka à dérāa wán.»

21

O mahā-khenii hāmu bïo

(Maaki 12.41-44)

¹ O Yeesu hōonia mí yahó á lora khii fò, ó o mən ho náfōró ànsowà na wee kúee mí hāmu há ònkoní yi le *Dónbeení zī-beení yi.

² O o mún mən o mahā-khenii búí ò o wee kúee mí tōmónwà bïo juun,

³ ó o bía: «Le í mí ho túiá na mia: O mahā-khenii na kà bïo na ó o kúaa á boo po bía ká búenbúen bïo.

⁴ Lé bïo le wári na 6a búenbúen wó lè mí hāmu lé dïo 6a yú puunía. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bïo wi o cón búenbúen na ó o lá wé è dí.»

Le Dónbeení zī-beení floró bïo

(Matiye 24.1-8; Maaki 13.1-8)

⁵ Bïo 6a nùpua nūwá yēn búí wee bïo le Dónbeení zī-beení bïo, le le donkhueéra lè há *hue-sení lè mu biowa na 6a wó lè mu hāmu, ó o Yeesu bía nən 6a yi: ⁶ «Pāahū búí khii dá ká bïo mí yio wi wán ká á à fi. Hārí huee máa keń mí ninza huee wán.»

Ho yéréké biowa na khii wé á ho dīmíjā á à vérāa

⁷ A 6a tūara a yi: «Ní-kāránlo, lé ho pāahū yén á bñn bïo so ò wé yi, á lé mu bïo yén khii zéení le mu bïo mu wéró pāahū dñ?»

⁸ O o Yeesu bía: «Mi pa miten bïo. Mí yí díá le 6a vīnii mia. Lé bïo á nùpua cèrēe khii buen í yēni yí á à bïo: «Í lé o *Krista, ho pāahū dñ.» Ká mí mahā yí bè 6a yi.

⁹ Hen ká mí khii wee jí há hīa táró, lé ho káaló bïo, à mí yí deé mi yiwa. Lé bïo á bñn biowa so ko mu wé ho yahó. Ká bñn dēenia máa wé ho dīmíjā véró pāahū.»

¹⁰ O o bñnía bía bò mu wán: «Ho síí búí khii wé è lé vaá fi lè ho síí veere, á ho kōhū búí khii wé è lé vaá fi lè ho ká-veere.

* 20:43 Mi lorí Leni vūahū (Psaumes) 110.1

¹¹ Ho tá dèkénàn sūmáa khíi wé há lùà 6úí yí, á le híni lè mu vón-kora khíi kɛrɛ lùà cɛ̀ɛ̀ɛ̀ yí. Mu bè-beera 6úí na bío á à wé le záníi á à wé ho wáayi lè ho tá yí.

(Matiye 10.17-22; Maaki 13.9-13)

¹² «Èe ká sáni à bŭn 6úen6úen dā, á 6a à wíika mia á à beé lò. Ba à 6ua mia á à varáa 6a *zúífùwa kàránlò zíní yí á vaá cítí, á à kúee mia ho kàsó yí. Ba wé è 6ua mia á vaá òníní há kána júnása lè 6a bá-zàwa yahó bío mi tá mǐ bío yí.

¹³ Lé bŭn mi ì bè yí á à zéenináa í bío.

¹⁴ Mi bè mi hácirí bío ká lè bío wán: Mi yí dèe mi yiwa bío mi vaá bío á à fenínáa miten bío yí.

¹⁵ Inén í bɛɛɛɛ lé yía á à na há bíoní lè mu bè-zúrímíní mia, á mi zúkúsa ó o 6úí máa dàrɛ máa sánsá mia á mún máa kán.

¹⁶ Hári mǐn maáwà lè mǐn nuwà, mǐn zàwa lè mǐn nùwà na ká, lè mǐn bŭnlòwà míten lé bán á à dé mia á à na, á mi cɛ̀ɛ̀ɛ̀ 6úí 6a à 6úte.

¹⁷ Ba nùpua 6úen6úen á à jín mia bío mi tá mǐ bío yí.

¹⁸ Èe ká hárí mi jún-vání dà-kéní 6úí máa vl.

¹⁹ Mí fàrá òníní sese, bŭn lé bío á à na ká mi ì yí le mukání na máa vé.

O Yeesu wee bío ho Zeruzalɛmu floró bío

(Matiye 24.15-21; Maaki 13.14-19)

²⁰ «Pàahŭ na mi khíi mi 6a híni-táwá lè mí kuio ká 6a kíniá ho Zeruzalɛmu yí, bŭn ká mi ì zŭn le cínú ká ho floró yí.

²¹ Hón pàahŭ so yí á bíá á à kɛrɛ ho *Zudee yí ko 6a lùwí yòò há 6úaa. Bíá á à kɛrɛ ho Zeruzalɛmu yí ko 6a lé ho yí lén, à bíá wí há mana yí yí bíni 6uee zo ho yí.

²² Lé bío mu ù wé le cítí fló wizoóní na le Dónbeení bíoní vùahŭ bè-bíoníi 6úen6úen á jii ì sí yí.

²³ Ho yéréké khíi sá 6a há-sɛɛnasa lè 6a há-nàawa yí mu zoñ. Lé bío mu ù wé le yí-véè làa sòobɛ ho kòhŭ mu yí, á le Dónbeení á à zéeni le le sli wee cí 6a nùpua mu yí.

²⁴ Ba à 6úe 6a 6úí lè há híá khàra, ká 6a 6úí 6a à 6ua à varáa há ká-vio yí, á bíá yínɔrɛ 6a zúífùwa 6ueé fi ho Zeruzalɛmu á à kɛɛni ho yí fúaa 6a pàahŭ jii sú.

O Nùpue Za bíni buenlò bío

(Matiye 24.29-35; Maaki 13.24-31)

²⁵ «Mu bíowa 6úí na sí yí zŭ khíi wé le wii le ho píihŭ lè há mànàayio yí. Ho òmíná kánasa 6úen6úen á yilera à yáa mu yámú jumu na wee kùrún sá jíló bío yí.

²⁶ Ba nùpua 6úí yiwa á à dè dè è yuunika ká 6a leékaa bío khíi wé ho tá wán mu pàahŭ, lé bío á ho wáayi bío 6úen6úen á à dèkè.

²⁷ Bŭn ká 6a à mi a *Nùpue Za há dùndúio wán ká a yòò lua lè mí dàrɛlò lè mí cùkú beení.

²⁸ Ká bŭn bíowa so wérorɛ jii khíi hɛra, à mi híni òníní à hóoní mi júná lé bío á mi káníló wáa suaráa.»

O Yeesu lá ho fíkiyéé bío á kàránna lè 6a nùpua

(Matiye 24.32-35; Maaki 13.28-31)

²⁹ Bŭn mún ó o Yeesu wà le wáhiire na ká nɔn 6a yí: «Mí loñ ho *fíkiyéé vɛ̀ndɛ̀ɛ̀ lè há vɛ̀nsɛ̀ na ká.

³⁰ Ká há híá wee sà mí vɔn-yórówà, se mi zŭ le ho viohó tɛ̀rò dɔn.

³¹ Lâa bñn sii ká mi khii mən ká bñn biowa so wee wé, à mi zūrì le le *Dónbeenì béenì sùarâa.

³² Le ì mí ho tũíá poni na mia: Ho p̄ahũ na ká nùpua máa hí máa vé ká bñn biowa so búenbúen yí wó.

³³ Ho wáayi lè ho tá khii vé, ká ì bíoní h̄s̄n ñ k̄er̄ ñ bñn f̄éé.

Mi wé f̄ani mi ȳio

³⁴ «Hen ká mi wee pa miten bño sese, á mi máa na miten ho d̄and̄nló lè ho ña-ñunló, lè ho ðím̄íá bño yilera yi. Ká bñn mia le wizonle mu khii v̄i mia lè ho z̄ān bño síi.

³⁵ Lé bño le khii yòoka ho ðím̄íá nùpua búenbúen wán.

³⁶ Mi f̄ani mi ȳio. Mi wé fio f̄éé, á mi ì yí ho p̄anká à fenínáa miten bño wá fueé wé búenbúen yi, á à ðar̄ ñ ðinnáa o *Nùpue Za yahó.»

³⁷ Le wisoni yi ó o Yeesu fù wee wé k̄ar̄án 6a nùpua le *Dónbeenì zì-beenì yi. Ká ho z̄īihũ ò o lén yòo c̄aa h̄a Oliivewa v̄ns̄la búee wán.

³⁸ Ba nùpua búenbúen fù wee wé buen le Dónbeenì zì-beenì yi le ȳinbii bùir̄i, à fuee jí a c̄s̄n.

22

O Yeesu dénaló bño

(Matiye 26.1-5, 14-16; Maaki 14.1-2, 10-11; Z̄an 11.47-53)

¹ Ho *búurú na á ña-f̄ni yí dó yi s̄anú na 6a le Paaki wá fueé sùarâa.

² A 6a *yankarowá ñúnása lè ho *l̄andá bño zéeniłowa wee cà bño 6a à wé wé è búerâa o Yeesu, lé bño 6a z̄ána 6a z̄aamâa.

³ A bñn ó o *Sat̄ani dó h̄a yile-kora ò Zudaa na 6a wee ve làa Isikariote yi. O lé 6a ñi-kenínia píurú ñun ñi-kení.

⁴ O o Zudaa mu wá vaá w̄ania lè 6a yankarowá ñúnása lè le *Dónbeenì zì-beenì parowá ñúnása, à z̄urnáa bño o ò wé wé è dérâa o Yeesu 6a ñii yi.

⁵ A bán s̄ia wan wan le mí ñ na le w̄arí wo yi.

⁶ O o Zudaa w̄aa tà, á h̄n̄on wee cà bño o ò ð̄in wán á à dérâa wo 6a ñii yi ká 6a z̄aamâa yí z̄ur̄ mu.

O Yeesu le 6a wíoka ho Paaki ð̄nló bño

(Matiye 26.17-19; Maaki 14.12-16; Z̄an 13.21-30)

⁷ P̄ahũ na 6a wee dí ho búurú na á ña-f̄ni yí dó yi s̄anú yi, á le wizonle na 6a ko 6a f̄taa ho Paaki pioz̄awa yi à wé lè mu h̄amu ð̄n,

⁸ ó o Yeesu tonkaa o Piere là a Z̄an á bía ñon yi: «Mi lén vaa wíoka ho Paaki ð̄nló bño.»

⁹ A 6a t̄uara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka mu yi?»

¹⁰ O o bía ñon 6a yi: «Mi loñ! Hen ká mi h̄ia wá líi zo ho lóhó yi, á mi ì f̄e m̄in làa ñii búii na sò mu ñumu lè ho ð̄tuht̄, à mi bè o yi va le z̄ii na ó o vaá zo yi,

¹¹ à vaa bño na le z̄ii mu ð̄anso yi: «O ñi-k̄ar̄anlo le wa t̄ua foñ: Ho lahó na á ñin lè ñi-kenínia á à dí ho Paaki ð̄nló yi lé ho yén?»

¹² O ò zéeni la-beenì búii làa mia ho ñ̄nwíohũ yi na s̄la b̄ar̄aka vó. Lé bñn à mi wíoka ho ð̄nló bño yi.»

¹³ A 6a wá vaá yú mu búenbúen làa bño ó o Yeesu bíarâa mu á 6a wíokaa ho Paaki ð̄nló bño.

O Nuh̄s̄o ð̄nló

(Matiye 26.26-29; Maaki 14.22-25; 1 Kor̄ente 11.23-25)

14 Bïo ho pãahũ dõn, ó orén lè mí tonkarowà páania kará ho ðnló jũhũ yi.

15 O o bía nòn 6a yi: «Í ðentfn wee cá à ï dí ho Paaki sánú ðnló na kà làa mia à bè yi lò beráa.

16 Lé bïo á ï máa bñí máa dí ho làa mia huúu, fúaa nònzoñ na á mu ù wé á jñi á à sí yi le *Dónbeení béeñí yi, le ì bío mu na mia.»

17 O o wáa lá le jñuuní dèe á ðuan, ò o dó le Dónbeení bárákà, ò o bía: «Mi fé le jñuuní dèe na kà à jñu fé mín yi.

18 Le ì bío mu na mia: A lá ho zuia jñi wán, á ï máa bñí máa jñu ðivén huúu, ká mu yínóñ le Dónbeení béeñí buenlò món.»

19 Bñn món ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeení bárákà, ò o cèekaa ho nòn 6a yi, ò o bía: «Hia kà lé ì sánia [na nòn mi bío yi. Mi wé wé mu à leékaráa ì bío.»

20 Lé bñn ðàn síi ó o mún láráa le jñuuní dèe ho ðnló ðiró món, ò o bía: «Le jñuuní dèe na kà lé le páanii finle na bò lè ì cáni na á à kúia mi bío yi.]

(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21)

21 «Èe ká mi màhá lorí, yia á à dé mi ì na làa mi á páania kará ho ðnló jũhũ yi hen.

22 Mu bon, o *Nùpue Za á à hí làa bïo le Dónbeení le mu wéráa. Ká yia màhá níi ì bè mu á ho yéréké è zo jũhũ.

23 A 6a búakáa wee tùaka mín yi le lé o yén màhá à wé mu mí ðahũ coon?»

Yia po bía ká lé o yén?

(Matiye 20.25-28; Maaki 10.42-45)

24 O Yeesu ní-keninia wee wáani mín yi à zúrúnaa yia po 6arén na ká.

25 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ho ðimíjã kãna bá-zàwa wee wé mí pánkã há wán, á bïa ho pánkã wi níni yi le 6a wé ve mí làa ðè-tente wérowà.

26 Èe ká minén bío yí ko à mu kerí ká. Minén á yia jũhũ wi po bía ká wón ko ò o wé mítén cínú bïa ká yahó. A yia á ho pánkã wi níi yi wé bía ká ton-sá.

27 Yia jũhũ wi léee wée? Lé yia 6a wee lá ho ðnló na yi ò o dí léee, tàá lé yia wee lá ho na? Yínóñ yia 6a wee lá ho na yi le? Awa! Inén wi mí ðahũ lòn ton-sá bío síi.

(Matiye 19.28)

28 «Bïo á mi wee tà kerí làa mi féee le lònbee na wee yí mi yi,

29 le bñn nòn á le béeñí na á ï Maá nòn mĩ á ï mún nòn mia.

30 Mi khíi dí á à jñu làa mi ì béeñí yi, á mi mún khíi keení 6a bá-zàwa kanmúni wán á à citíráa o *Isirayeele zì-júná pírú jñun.»

O Yeesu bía le o Piere hãa pt mi bío

(Matiye 26.31-35; Maaki 14.27-31; Zàn 13.36-38)

31 O Yeesu bía nòn o Simòn Piere yi: «Simòn, Simòn, héyíi! Lorí! O *Satáni flora ho wãhũ le Dónbeení cñn yú à didiráa mia làa bío 6a wé didiráa mu ðúmu à lén zàn-bío.

32 Èe ká ì màhá flora nòn foñ, à le slidéro yí fòo foñ. Ká ù khíi tà yèrèmaa guara ì cñn, à ù hení mìn zàwa sía.»

33 O o Piere bía nòn wo yi: «Núhũso, hàrì á mu wé kàsó, á ì ì zo ho làa fo. A mu wé húmú, á ì ì hí làa fo.»

34 O o Yeesu bía: «Piere, le ì bío mu na foñ: Ho zuia ó o kò-béee máa wá, ká ù pã le fo yí zú mi a ðõn há cúa-ðn.»

Mi wé wíoka miten hã fio bío yi

³⁵ Bũn mɔ́n ɔ́ ɔ́ Yeesu bía nɔ́n ɓa yi: «Bío á ĩ hía tonkaa mia, à ĩ le mi yí ɓua wári à yí ɓua puure làa nakáa, á bío ɓúí cén fòora mia le?» A ɓa bía: «Dèe ɓúí yí fòora wen.»

³⁶ O ɔ́ wáa bía nɔ́n ɓa yi: «Àwa! Bío ká wán ká yía wári wi ò ɔ́ lá le ɓua, à yía puure wi mún lá le ɓua. Yia khà-tóní mía à wón yèé mí báká beení, ò ɔ́ ya hò ɓúí.»

³⁷ Le ĩ bío mu na mia: Le Dónbeení bioní vūahũ bioní na ká bio ko à mu sá mi à jii sí: «Ba mà à dó ɓa bè-kora wérowà jii.» Mu bon. Bío túara ĩ dǎní yí á à wé jii ì sí.»

³⁸ O ɔ́ nĩ-kenínia bía nɔ́n wo yi: «Núhũso, lé há khà-túa bio jun na.» O ɔ́ Yeesu bía: «Mi wáa díá kà.»

*O Yeesu flora há Oliivewa Búee wán
(Matiye 26.36-45; Maaki 14.32-41)*

³⁹ O Yeesu ló ho lóhó yí á wà van há Oliivewa búee wán làa bío ɔ́ ɔ́ wee wé wéráa mu. O ɔ́ nĩ-kenínia bò a yi.

⁴⁰ Bío ɔ́ ɔ́ vaá dǎn ho lahó mu ɔ́ ɔ́ bía nɔ́n ɓa yi: «Mi wé flo bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéró yi.»

⁴¹ Bũn mɔ́n ɔ́ ɔ́ khèra làa ba á à yí lòn hen na ɔ́ ɔ́ nùpue hue-lèenii dà vaá dǎ yi sí, á líí fàrá mí nɔ́nkópúná wán ò ɔ́ wee flo ká sí:

⁴² «Ĭ Maá, ká fo tà, à ũ yí le le lònbee na ká dǎ mi. Èe ká mu yí wé ĩnén sli bío ká ũnén sli bío lé bío wé.»

⁴³ [Bũn mɔ́n á le Dónbeení tonkaro ɓúí ɓueé zéenia míten làa wo, á hína a sí.]

⁴⁴ O Yeesu wíokaa wee flo le mí sòobéé, lé bío á bío wà ɓueé wé làa bío á à sá a yi búenbúen ɔ́ ɔ́ man, á mu wee beé ɔ́ lò dakhíina, ɔ́ ɔ́ fèení yèrémáa ka lòn cǎni, á wee luioka líi kúia ho tá yi.]

⁴⁵ Bío ɔ́ ɔ́ flora vó, ɔ́ ɔ́ bínía ɓuara mí nĩ-kenínia cǎn á ɓueé yú ɓa à mu dǎmu ɓó ɓa, lé bío ɓa yiwa wee váráa.

⁴⁶ O ɔ́ bía nɔ́n ɓa yi: «Mi yí da. Mi híní flo à mi yí zo mu bè-kora wéró yi.»

*Ba wíira a Yeesu
(Matiye 26.47-55; Maaki 14.43-49; Zǎn 18.2-11)*

⁴⁷ Bío ɔ́ ɔ́ Yeesu dǎn wee bío, à bũn ɓa zǎamáa ɓúí vaá ló lua. Yia dú ɓa yahó lé ɔ́ Zúdaa, wón na lé ɔ́ nĩ-kenínia píru jun nĩ-kéní mi bèere. O ɓuee dèenii, ɔ́ ɔ́ wà ɓueé ɓó a Yeesu yi, á le mí ì tèní a yi le le kǎnbii.

⁴⁸ A wón bía nɔ́n wo yi: «Èee, Zúdaa, lé le kǎnbii tènii á fo ò bè yi á à dérǎa ɔ́ *Nùpue Za á à na le?»

⁴⁹ Ká bía làa wo bò mín zūna bío hía à wé, á ɓa túara a yi: «Núhũso, wà dà à fi le wa khà-túa le?»

⁵⁰ A ɓa nĩ-kéní ɓúí dèenia hà ɓa *yankarowà jùhũso ton-sá nín-tǎní jikǎahũ kúio.

⁵¹ Ká a Yeesu màhá bía: «Héyíi! Mi díá kà.» O ɔ́ dǎn ɔ́ nĩ jikǎahũ ɔ́ ɔ́ dèenia wan.

⁵² Bũn mɔ́n ɔ́ ɔ́ Yeesu yèrémáa bía nɔ́n ɓa yankarowà júnása, le le *Dónbeení zĩ-beení parowà júnása le ɓa nĩ-kía na wà ɓueé wii wo yi: «Mi ɓuan mi khà-túa le mi búaa guararǎa ĩ wán le we? I léee nĩ-kǎanii le?»

⁵³ Há wizooní búenbúen á ĩ lá wee wé keŋi làa mia le Dónbeení zĩ-beení yi á mi yí wíira mi hón pǎahũ so yi. Èe ká ho pǎahũ na ká hón bío sǎ minén le le tǐbíri pǎnká jùhũso yi.»

* 22:37 Mi loŋ Ezayii vūahũ 53.12

*O Piere pã a Yeesu bïo**(Matiye 26.57-58, 69-75; Maaki 14.53-54; Zãn 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Bũn mɔn á 6a wãa wĩira a Yeesu á 6uan vaá zonnáa 6a yankarowà jũhũso zĩi. O Piere hò 6a yi ká a màhá khèra wi.

⁵⁵ Ba zoó lò ho dšhũ ho lún sii yi á 6a búii kará kńnia yi. O o Piere 6ueé zoó kará làa ba.

⁵⁶ O o ton-sá hãa 6úi mɔn wo ho dšhũ khoomu yi ò o kará, ó o fá mí yĩo wo yi, ò o bía: «O nĩi na kà mún fù wi làa wo.»

⁵⁷ O o Piere pã mu, ò o bía: «Héyĩi! Hãa mu, 1 yáá yí zũ a.»

⁵⁸ Mu ù dé mí yi ò o búii tĩn mɔn wo, á wón bía nɔn wo yi: «Ūnén mún lé o nĩi mu bãn nĩ-kéní búii.» Ká a Piere màhá bía: «Nĩi mu, 1 yí nɔn wo.»

⁵⁹ Bĩo mu dá dò mí yi lòn lèèrè dà-kéní sii ó o nĩ-veere 6úi tĩn pá bĩnia bía mu: «Mu bon kénkén. O nĩi mu fù wi làa wo, lé bĩo ó o mún lé o Kalilee nĩ.»

⁶⁰ Ká a Piere màhá bía: «Bĩo á ūnén yáá wee bío á 1 yí zũ.» Ho pãahũ dà-kéní kéní na ó o wee bío mu yi ó o kò-béé wá.

⁶¹ O o Nũhũso yèrémáa fá mí yĩo o Piere yi. Lé bũn ó o Piere hácirí màhá guara bío ó o Nũhũso bía nɔn wo yi wán: «Ho zuia ó o kò-béé máa wá ká ũ pá le fo yí zũ mí á dšn hã cúa-tĩn.»

⁶² O o Piere hĩnɔn ló á lée wá bũbũbũ.

*Ba dásiwá wee ha a Yeesu ká 6a a là a**(Matiye 26.67-68; Maaki 14.65)*

⁶³ Ba nũpua na pan o Yeesu yi wee yáa mí jĩni yi na a yi ká 6a a ha a.

⁶⁴ Ba wee pe o yahó yi ká 6a tũa wo yi: «Ká fo lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fèero bío bon, ò ũ zéeni yia vĩna fo.»

⁶⁵ Hã bĩn-kora lè mí sũwá á 6a wee bío na a yi.

*Ba 6uan o Yeesu vannáa ho làndá tũia fèerowà cšn**(Matiye 26.59-65; Maaki 14.55-65; Zãn 18.19-24)*

⁶⁶ Bĩo ho tá tšn, á 6a *zũifũwa nĩ-kĩa, lè 6a *yankarowà jũnásá *lè ho làndá bío zéeniłowa kúaa mín wán, á 6a le 6a 6ua a Yeesu 6uennáa minén na lé ho làndá tũia fèerowà yahó.

⁶⁷ A 6a tũara a yi: «Fo lé o *Krista à ũ bío mu le wa jí.» O o bía nɔn 6a yi: «1 bía mu nɔn mia á mi máa tà mu,

⁶⁸ ká 1 mún tũara mia á mi máa bío dèè.

⁶⁹ Ká hã làa na kà wán, ó o *Nũpue Za á à kèni le Dónbeenĩ na dà mu bío búenbúen nĩn-tĩánĩ.»†

⁷⁰ A 6a búenbúen wáa bía: «À bũn à fo lé le Dónbeenĩ Za lon?» O o bía nɔn 6a yi: «Lé minén miten bía le 1 lé orén.»

⁷¹ A 6a wáa bía: «Wa màkoo wáa mía seéràsa yi. Warén waten wáa já a jĩ-cúa.»

23*Ba 6uan o Yeesu guararáa o Pilaate cšn**(Matiye 27.2, 11-14; Maaki 15.1-5; Zãn 18.28-38)*

¹ Ho làndá tũia fèerowà búenbúen hĩnɔn 6uan o Yeesu vannáa o *Pilaate cšn.

² Bĩo 6a vaá dšn bĩn, á 6a wee bá a ká 6a a bío: «O nĩi na ká á wa yú ò o wee khá wa nĩpomu vĩni le 6a yí cã ho lãnpó à na a bèé yi. O o mún wee bío le mí lé o *Krista, o bèé.»

† 22:69 Mĩ lorĩ Lenĩ vuahũ (Psaumes) 110.1, Daniyele vuahũ 7.13

³ O o Pilaate tùara a yi: «Lé ùnén lé ɓa *zúifùwa ɓéɛ le?» O o Yeesu ɓía nɔn wo yi: «Fo ɓía mu.»

⁴ O o Pilaate ɓía nɔn ɓa yankarowà júnása lè ɓa zâamâa yi: «Bíoní na à ì ì ɗín wán á à siinínáa o n̄i na kà jùh̄ á ì yí m̄n.»

⁵ Ká ɓa mähá pá wíokaa wee bío lè mí pànká: «O wee káani wa n̄ipomu lè mí kàránlò. O ɓúa mu jùh̄ ho Kalilee yi á tò ho *Zudee yi f̄ɛɛ wà ɓueé ɓó hen.»

⁶ Bío ó o Pilaate já há bíoní mu, ó o tùara: «O n̄i mu léɛ Kalilee n̄i le?» A ɓa le úuu.

⁷ A bío ó o zūna mu kà, ó o le ɓa ɓua a varáa o *Heroode c̄n, lé bío ó o Heroode lé yia wi ho Kalilee jùh̄ wán, à wón mún wi ho Zeruzaleemu yi mu páah̄.

Ba ɓuan o Yeesu ɓuararâa o Heroode c̄n

⁸ Bío ó o Heroode m̄n o Yeesu, ó o s̄li wan, lé bío ó o já a s̄a míana, á lá wi ó o mi a wán hari háani. O lá wi ò o mi a ká a wee wé yéréké bío ɓúí.

⁹ O tùara a yi làa bío c̄ɛɛ ká a Yeesu mähá yí dó mí j̄i wo yi huúu.

¹⁰ Ba *yankarowà júnása lè ho *lândá bío zéenílowa ɗín wee kooní a Yeesu yi lè le h̄ɛɛɛ.

¹¹ O Heroode lè mí dásiwá wee yáa mí j̄ini yi na a Yeesu yi ká ɓa a zuaŋka a yi. Ba z̄iinía wo lè ho báká beení na se làa sòobéɛ, à ɓa b̄inía ɓuan wo vannáa o Pilaate c̄n.

¹² Lé b̄ɛn z̄on ó o Heroode là a Pilaate b̄inía wó ɓa b̄ɛnlowà ká ɓa j̄on lá wee fi.

Ba le o Yeesu ko ò o ɓúɛ

(Matiye 27.15-26; Maaki 15.6-15; Zan 18.39-40; 19.4-16)

¹³ B̄ɛn m̄n ó o Pilaate von ɓa yankarowà júnása, lè ɓa ya-díwá lè ɓa zâamâa á kúaa mín wán,

¹⁴ ò o ɓía nɔn ɓa yi: «O n̄i na ká á mí ɓuan ɓuararâa ɓ c̄n, á le o wee káani mu n̄ipomu. Awa! I mún wáa tùara a yi mí ɓúenɓúen ylo yi, á há wén-kora na mi le o wó na dá á dé o jùh̄ á ì yí m̄n.»

¹⁵ O Heroode b̄inía ɓuan wo ɓueé n̄n wɛn, lé bío á wón mún yí m̄n o wékheró. O ɓɛnt̄ɛn yí wó bío ɓúí na n̄n ó o koráa lè mu húmú.

¹⁶ I ì bío le ɓa ha a lè há lábàani, ká ì ì díá wo o ò lén.»

¹⁷ [Hen ká ho Paaki s̄anú ɗíró ɗ̄n, ó o Pilaate ko ò o lén o kàsó n̄i ɓúí díá.]

¹⁸ A b̄ɛn ɓa ɓúenɓúen páania wee bío p̄n̄p̄n̄: «Búe o, à ū díá o Barabaasi!»

¹⁹ Wón Barabaasi so kàsó zoró jùh̄ lé bío ó o h̄a wi ho káaló fio yi, á ɓó a n̄i ɓúí.

²⁰ Bío ó o Pilaate wi ò o díá a Yeesu, ó o wíokaa tùara ɓa zâamâa yi.

²¹ Ká ɓa mähá wee wáamaka: «Búɛɛ wo ho *kùrùwá wán ò o hí! Búɛɛ wo ho kùrùwá wán ò o hí!»

²² Mu cúa-t̄in n̄i ó o Pilaate ɓía nɔn ɓa yi: «Lée webio ó o wó khon yi? I yí m̄n bío ɓúí na n̄n ó o koráa lè mu húmú. I ì bío le ɓa ha a lè há lábàani, ká ì ì díá wo o ò lén.»

²³ Ká ɓarén bán pá lan wee wáamaka p̄n̄p̄n̄ le ɓa ɓúɛɛ o Yeesu ho kùrùwá wán. Á ɓarén wáamakaa lé h̄a yú ho pànká.

²⁴ O o wáa tà le mí ì wé bío ɓa wee cà.

²⁵ O n̄i na ɓa le o díá, wón na kɛra ho káaló fio yi á wó le n̄i-ɓúɛɛ ɓa dó ho kàsó yi, ó o léra díá, ò o n̄n o Yeesu ɓa dásiwá yi le ɓa wé làa bío ɓa zúifùwa s̄a vá yi.

Ba dásíwá buan o Yeesu wàráa
(Matiye 27.32-34; Maaki 15.21-23; Zán 19.17-22)

²⁶ Bío 6a buan o Yeesu wàráa, á 6a vaá fò mín làa Sirɛɛna* n̄i búí na 6a le Simón, ò o ló há mana yi lua. A 6a dásíwá wíira a buée séenia lè ho kùrùwá, ò o bèráa o Yeesu món.

²⁷ Ba minka zámáa bò a yi á séenia 6a háawa búí na wee wá kuaará a bío yi.

²⁸ O o Yeesu yèrémáa wee bío làa ba: «Zeruzalemu háawa, mi yi wá Inén bío yi, ká mi wá minén miten lè mí zàwa bío yi.

²⁹ Lé bío há wizooní búí na lua yi, á 6a khíí wé é bío: «Ba háawa na yi máa te làa bíá ðín yi ton za yi yèenia yi m̄on bán júná b̄ènt̄n sl.»

³⁰ Hón páah̄ú so yi ká 6a à bío ò na há búaa yi: «Mí t̄e j̄i w̄en» á mún ñ bío lè há dòn búaa: «Mí pe w̄en»†

³¹ Lé bío ká 6a wee wé Inén na ka lòn b̄uen-siire ká s̄i, á minén na ka lòn b̄uen-hení bío khíí dà bún wán.»

Ba búaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.35-44; Maaki 15.24-32; Zán 19.17-27)

³² Ba mún buan ñ-wanna nùwá j̄un búí na 6a à páaní ñ búe là a Yeesu.

³³ Bío 6a vaá ðn ho lahó na 6a wee ve làa «Nún-bókuee» á 6a búaa o Yeesu ho *kùrùwá wán b̄n. Ba ñ-wanna nùwá j̄un á 6a mún búaa há kùrùwá wán b̄n. O ñ-kéní wi là a Yeesu nín-ðání ká ȳa so wi là a nín-káah̄ó.

³⁴ [O o Yeesu bía: «Í Maá, s̄én ðía na 6a yi, lé bío 6a yí z̄ú bío 6a wee wé.»] Bún món á 6a dásíwá wó le j̄un-s̄iní bío á sankaaráa o s̄l-z̄inia.

³⁵ Ba zámáa ðín b̄n á wee lon̄. Ba *zúifúwa j̄unása bán wee yáa mí j̄iní yi na a yi ká 6a à bío: «O fenía 6a búí, le orén mún fení míten ká a lé o *Krista bío bon, ȳa le Dónbeení m̄on léra.»

³⁶ Ba dásíwá mún wee yáa mí j̄iní yi na a yi. Ba vaá buée bó a yi, á hoonía mu bè-j̄ia yòó n̄on wo yi

³⁷ à 6a wee bío: «Hen ká fo lé 6a zúifúwa b̄éɛ, à ù fení úten úten.»

³⁸ Yòó o j̄uh̄ú yi á bío ká lé bío 6a túara: «Ȳia ká lé 6a zúifúwa b̄éɛ.»

³⁹ Ba ñ-wanna na 6a búaa ñ-kéní wee là a ká a bío: «Fo yín̄n̄i o Krista le, á ù fení úten úten à ù mún fení warén lon!»

⁴⁰ Ká a ñ-kéní na so wón b̄èn wee zá lè mí ninza mu ká a bío: «Fo yí máa z̄ón Dónbeení le? Yín̄n̄i le lònbee dà-kéní mu á ù wi yi le?

⁴¹ Warén bán ko lè le lònbee, lé bío wa wékhe lé h̄ia dó w̄en mu yi, ká arén wón yí wó bè-kohó.»

⁴² Bún món ó o b̄inía bía: «Yeesu, hen ká fo khíí buara lè ù b̄éɛn̄i, à ù pa í bío.»

⁴³ O o Yeesu bía n̄on wo yi: «Le í m̄i ho t̄úia poni na foñ: Ho zuia ká fo ò keñi làa mi le Dónbeení c̄n.»

O Yeesu húmu
(Matiye 27.45-56; Maaki 15.33-41; Zán 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Mu wó à le wii wá yòó fàrá, á ho k̄h̄ú búenbúen ð̄nð̄n wó le t̄ib̄íri á míana fúuu fúaa le wi-háarè. Ho p̄onsòró na zoó le *Dónbeení z̄l-beení yi á lenkaa mín ð̄ah̄ú.

⁴⁶ O o Yeesu bía p̄np̄n̄: «Í Maá, í wee dé í mànáká ù n̄ii yi.» Bío ó o bíá bún wó, ó o húrun.

* **23:26** Sirɛɛna: Ho léé lóhó búí na wi ho Afiriiki k̄h̄ú yi á suaráa yi lè ho Mediteranɛe yámú j̄umu. O Yeesu páah̄ú á 6a zúifúwa búí h̄ia wi ho lóhó mu yi. † **23:30** Mi lon̄ Ozee v̄uah̄ú 10.8.

⁴⁷ Bío ho Oroomu dásiwá kuure jùhũso mɔn bío wó, ó o khòonía le Dónbeení, ò o wee bío: «O nni na ká 6ɛntɛn lá téréna.»

⁴⁸ Ba zámáa na ɓuara ɓueé lora mu bío mu á mɔn bío wó, á 6a bínía wá ká 6a yara sò làa sòobé.

⁴⁹ O Yeesu ɓàn ɓónlowà ɓuenɓuen lè 6a háawa na bò làa wó hárí ho Kalilee yi á ɓueé khèra ɗin wee loŋ bío wee wé.

O Yeesu niuló bío

(Matiye 27.57-61; Maaki 15.42-47; Zán 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nni ɓúí hía wi bín á yèni 6a le Zozɛfu. O wee lé 6a *zúífúwa lóhó na 6a le Arimatee yi. O fù léé nǐ-tente na téréna, á hía wee lóoní le *Dónbeení béení ɓuenló. O fù lé 6a zúífúwa landá tuiá fɛerowá nǐ-kéní, ká a máhá fù yi tá bío 6a ninzáwa jini tò wán wó.

⁵² O o wá van o Pilaate cón vaá fíora a Yeesu nǐ-hínmu.

⁵³ Bún món ó o huera a ho *kùrúwá wán, á líí pon yi lé ho ɓunló, á lá vaá nùna le búure na có ho ɓúaaahó yi, na á nǐ-hío lá ɗin yi nùna yi yí mɔn.‡

⁵⁴ Mu wó ho yèzú má zoŋ ziihú á ho *Sabaa jùhú ɓúaráa.

⁵⁵ Ba háawa na bò là a Yeesu hárí ho Kalilee yi á bò mín là a Zozɛfu vaá mɔn le búure, á lora bío ó o Yeesu nǐ-hínmu ɗumanáa.

⁵⁶ Bún món á 6a bínía vaá wee wíoka ho jiló lè mu bío na sámu sí o Yeesu mu sánia bío yi. Ho Sabaa zoŋ á 6a vúrna làa bío ho landá heníanáa mu.

24

O Yeesu vèeró bío

(Matiye 28.1-9; Maaki 16.1-8; Zán 20.1-10)

¹ Ho dimaasi zoŋ yǐnbíi ɓùrri á 6a háawa hínɔn lá ho jiló na sámu sí na 6a lá wíokaa, á ɓuan vannáa le búure wán.

² Ba vaá yú le hue-beení na lá pon le búure jii à le bínía khíi día. ³ A 6a yòò zoŋ, ká 6a máhá yí zoó mɔn o Nùhúso Yeesu sánia.

⁴ A 6a ɗin yilera lúnkaa, à ɓún à báawa nùwá jun na sí-zínia wee juiíka ɗin 6a yahó.

⁵ Bío 6a zána ɗin cúiorá mí júná, á 6a nùpua mu bía làa ba: «Lée webio nɔn á yia yio wi lua á mí ɓueé wee cà 6a nǐ-hía lùe yi?

⁶ [O mia hen. O vèera.] Mi le mi yiwa bío ó o hía bía nɔn mia wán ká a wi ho Kalilee yi:

⁷ O *Nùpue Za ko ò o dé 6a bè-kora wérowá nii yi, á ɓúe ho *kùrúwá wán, à vèe há wizoóní tɛn nii zoŋ.»

⁸ A 6a hácirí máhá bínía ɓuara o Yeesu bióní wán.

⁹ A 6a bínía wá vaá bía mu ɓuenɓuen nɔn 6a tonkarowá píru dòn làa bía ká ɓuenɓuen yi.

¹⁰ Ba lé o Makadala Mari, là a Zaana, là a Zaaki ɓàn nu Mari. Ba há-vio na lá páania wi làa ba á mún bía mu bío dà-kéní mu nɔn 6a tonkarowá yi.

¹¹ Ee ká 6a tonkarowá máhá lá há bióní mu lòn bín-conconwá, á 6a yí tá 6a bío.

¹² [Ká a Piere máhá pá hínɔn lùwa van le búure wán à vaá líí lúnlúra ò o lora le yi. A ho nùuló ɗèe lé ɗio ó o mɔn. O o wó coon bío wó bío yi á bínía vannáa mí zii.]

‡ 23:53 Ba zúífúwa ɓúráa: O Yeesu páahú ká 6a zúífúwa na nini se fù wee wé cé mí ɓúráa há ɓúaráa yi. Há ɓúí wee wé há bú-káni à ho zǐ-júhú dà-kéní nùpua wé nùu yi. Há ɓúráa mu 6a fù wee wé pe jini lè há hue-beera. Bía yí dà hín ɓúráa so síi máa cé, bán ɓúráa fù wee wé cé ho tá káamáa yi. Ba fù wé khúuní há à há wíoka wé mi, lé bío ká yia vará há wán táá o ɗɛn há, se ɓánsu tun.

O Yeesu zéenia mîten lè mi nî-keninia búí
(Maaki 16.12-13)

13 Le wizonle mu mí bεεre zoñ, ó o Yeesu nî-keninia núwá jɔn búí bò mín jɔn ho lóhó na 6a le Emayuusi. Horén lè ho Zeruzalεemu á à yí léèrèwa bío jɔn wεení síi.

14 Bío wó khíina búenbúen lé bún 6àn láakáwá á 6a wee tà.

15 Bío 6a wee bío ká 6a à wáaní mín ká 6a wá, ó o Yeesu mí bεεre 6ueé 6ó 6a yí á bò làa ba.

16 Ba jɔn wee mi a, ká bío búí màhá hò 6a á 6a yí zúna a.

17 O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée webio á mi wee wáaní wán ká mi wá?»

A 6a dín sò mí yara.

18 A 6a nî-kéní na 6a le Keliopaasi bíá nɔn wo yi: «Ba núpua na 6uara ho Zeruzalεemu yi búenbúen, á únén ù dòn lé yía yí zú mu bíowa na wó há wizooní yɛn na ká yi le?»

19 O o tùara 6a yi: «À bún bíowa so lè mu yén?» A 6a bíá nɔn wo yi: «Bíowó a Nazareete nîi Yeesu yi há. O lá lé lé *Dónbeení jì-cúa fεero. Le Dónbeení lè 6a núpua zúna le o pánká wi mí bè-wénia lè mí bíoní yi.

20 Wa *yankarowá júnása lè wa ya-díwá nɔn wo bíá yí zú le Dónbeení yi á bán síinia jùhú à búé, á 6a 6úaa wo ho *kùrùwá wán.

21 Wa lá wee leéka le orén lè yía ko ò o kání a *Isirayεele nípomu, ká mu yío wáa máa lé. Ho zuia lé mu bíowa mu wéró wizooní bío tɛn.

22 Wa kuure háawa núwá yɛn búí wó wɛn coon. Ba fù hɛnɔn le yɛnbíi búirií á van le búure wán,

23 ká 6a màhá yí vaá yú a sánia. A 6a bínia 6ueé bíá mu nɔn wɛn, á 6a mún bíá le Dónbeení wáayi tonkarowá búí zéenia mîten làa mí, á 6a bíá nɔn mí yi wéréwéré le o yío wí lua.

24 Wa ninzáwa núwá yɛn búí mún van le búure wán á vaá mɔn mu búenbúen làa bío 6a háawa bíaráa mu, ò o Yeesu wón 6a yí mɔn.»

25 O o Yeesu màhá wáa wee bío làa ba: «Mí lé 6a bôn búwá. Mí yí máa dé mí sía le Dónbeení jì-cúa fεerowá bè-bionii yi fúa.

26 O *Krista so lá yí ko ò o lò be ká síi á yíráa mí cùkú beení le Dónbeení cón le?»

27 Bún món ó o wáa zéenia bío bíá a dání yi le Dónbeení bíoní vúahú yi búenbúen 6àn kúará. O 6úa mu jùhú lá a *Mɔyíize vónna á vaá lá lé le Dónbeení jì-cúa fεerowá vónna búenbúen.

28 Bío 6a vaá 6ó ho lóhó na 6a wee va yi, ó o Yeesu wó lòn nîi na le mí i khíí á à va làa yahó.

29 Ká 6a màhá hò a le o yí wé mu, á 6a bíá nɔn wo yi: «Día á ù cáa làa wɛn, ho tá wee hí.»

O o Yeesu wáa zoó làara 6a wán.

30 Bío 6a wee dí, ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeení báráká, ò o cεεkaa ho nɔn 6a yi.

31 Lé bún wán á 6a yío màhá fá, á 6a zúna a. O o dɛɛnia jɔuna vúnun 6a yahó.

32 A 6a wee bío làa mín: «Bíowó o fù wee bío ká a zéeni le Dónbeení bíoní kúará làa wɛn ho wóhú wán á wa sía so fù yí há le?»

33 A 6a dɛɛnia hɛnɔn bínia jɔn ho Zeruzalεemu. Ba vaá yú 6a tonkarowá píru dòn lè mí ninzáwa mín wán bín,

34 á bán wee bío làa ba: «O Núhúso vèera bío bon. O Simɔn mɔn wo.»

35 A 6arén mí bεεre lá bíowó ho wóhú wán bíá nɔn 6a yi, làa bío 6a zúrnanáa o Yeesu páahú na ó o wee cεεka ho búurú yi.

O Yeesu wlokaa zéenia miten lè mí tonkarowa

(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Zàn 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8)

³⁶ Bïo 6a wi bün bïoró yi, à bün ò o Yeesu mí beere dènia wi 6a tlahü [ó o bïa nòn 6a yi: «Le ho héerá kerí làa mia.»]

³⁷ A 6a zána dakhína, lé bïo 6a mən wo wó làa nì-hónbóní.

³⁸ Ká a Yeesu máhã bía làa ba: «Mi yilera yáara le we? Léé webio nòn há titikaa wiráa mí sía yi?»

³⁹ Mi loí ì níní le ì zení. Mu lé ínén ì beere. Mi buée dã mi loí, lé bïo ó o nì-hónbóní sánia mía làa bïo mi mən à ínén sánia wiráa bïo síi.»

⁴⁰ [O bía hñn bíoní so nòn 6a yi, ò o zéenia mí níní lè mí zení làa ba.]

⁴¹ Ká 6a minka sí-wee làa bïo mu wó 6a coon bïo yi, á 6a pá yí tà yí tà le o Yeesu véera bïo bon, ó o wáa bía nòn 6a yi: «Bè-dínii wi mí cón le?»

⁴² A 6a nòn o ceza na sñn sñn-kení wo yi,

⁴³ ó o fó a là 6a yío yi.

⁴⁴ Bün món ó o bía nòn 6a yi: «Bïo ká lé bïo á ì bía nòn mia pãahü na á ì làa mia páania wi: Bïo túara ì dñní yi búenbúen o Məyíize làndá lè 6a jì-cúa fεεrowá vōnna, lè há leni vūahü yi á lá ko mu wé.»

⁴⁵ Bün món ó o Yeesu wó á 6a wee zūñ le Dónbeení bíoní vūahü bíoní kúará, ò o bía nòn 6a yi: «Mu túara ká: O *Krista ko ò o lò be, bün món ò o vèe há wizooní tñn nñi zon.»

⁴⁷ Bïo ká lé bïo mi bue o yèni yi à na há síiwá nùpua búenbúen yi: «Mi yèrémá mi yilera lè mi wárá à mi yí mu bè-kora sëndíaró.» Mi 6úa mu jùhü ho Zeruzalemu yi.

⁴⁸ Bïo mi mən à mi bío na 6a nùpua yi.

⁴⁹ Inén ì beere á à tonka le Dónbeení Hácírí na le dó mí jii le mí ì na á le è lii mi wán, ká mi máhã ko mi keení ho lóhó yi fúaa le Dónbeení pánká lé ho wáayi à lii mi wán.»

O Yeesu yòora le Dónbeení cón

(Maaki 16.19-20; Bè-wénia 1.9-11)

⁵⁰ Bün món ó o Yeesu fó 6a á 6a ló ho lóhó yi wà vaá sùaráa ho Betanii yi, lé bñn ó o hónía mí níní ò o dúbuaa 6a yi.

⁵¹ Pãahü na ó o wee dúbua 6a yi, ó o làa ba saawaa mín yi, [ó orén wón buan yòora ho wáayi.]

⁵² [Ká 6arén bán 6uaania wo] á 6a bñnia van ho Zeruzalemu ká 6a sía wan làa sòobé.

⁵³ Ba yí máa khi le *Dónbeení zì-beení yi. Ba wee buée 6uaani le bñn fεεε.

Le Dónbeení bín-tente vūahú na ó o Zān túara

Vūahú túaró nūhú

O Zān na hía lé o Yeesu nī-kenínia nī-kéní lé wón túara ho vūahú na kà. O sansan wee bío miten bío, ó o le o nī-kenínii búí (18.15), taa o nī-kenínii na ó o Yeesu wa (13.23; 19.26; 20.2; 21.7, 20,41).

Bíó o Matiye là a Maaki là a Luki túara cèrèè ó orén wāa yí bínia yí tò yí mí vūahú yí. Bíó o Zān túara mí vūahú lé bíó kà:

1. O zéénia le o Yeesu lé le Dónbeení bíoní na wi féeè, le o wó míten là a nùpue á buée kará làa wèn. O zéénia bíó ó o Zān Batiisi fèera a Yeesu tūiá poni dání yí. O mu zéénia bíó ó o Yeesu fòráa mín là 6a nùpua là mí síwà (1).
2. O Zān zéénia le o Yeesu ló le Dónbeení cón, á mún zéénia bíó o Yeesu káránna là 6a nùpua (2-12).
3. O zéénia bíó ó o Yeesu káránna là mí nī-kenínia ho tñàahú na 6a wíira a yí (13-17).
4. O Zān bíá bíó wó a Yeesu yí bíó (18-19).
5. Ho vūahú vaa véení, ó o mún bíá a véeró, làa bíó ó o zéénianáa míten là mí nī-kenínia mí véeró mán bíó (20-21).

O Yeesu Krista lé le Dónbeení Bioní

¹ Mu nūhú búèení, á yia lé le Bíoní á wi ká bíó búí òn yí léra. O páanía wi là le Dónbeení. Orén mí bèere lé le Dónbeení.

² Mu bíó búénbúén nūhú búèení, ká arén là le Dónbeení páanía wi.

³ Lé orén á le Dónbeení òn wán léraráa mu bíó búénbúén. Bíó ó o níi yí kera lénló yí búñ mía.

⁴ Orén lé yia le mukāñí wee lé cón. Dén mukāñí so ka lòn khoomu na wee zéení bíó le Dónbeení karáa là 6a nùpua.

⁵ Mu khoomu mu wee dé le tibirí yí, á bíá wi le tibirí mu yí wee pí mu bíó.*

⁶ Nii búí hía wi bñ á le Dónbeení tonkaa. O yèni 6a le Zān.†

⁷ Lé orén buara buée wó yia ka lòn khoomu seéràso, á wee mí ho tūiá o níi, bèra a na á 6a búénbúén tà le yia ka lòn khoomu á bíó bon orén pánká yí.

⁸ Orén mí bèere hía yínón yia ka lòn khoomu, ká a buée wó o seéràso, á mà ho tūiá o níi.

⁹ Yia lé mu khoomu binbirí á buara ho òmíjǎ yí á buée wee dé mu khoomu 6a nùpua búénbúén wán.

¹⁰ Yia lé le Bíoní á wi ho òmíjǎ yí, ho òmíjǎ na le Dónbeení òn orén wán á léra. Èe ká ho òmíjǎ mu nùpua máhá yí zūna a.

¹¹ O buara mín kúrú lùe yí, á bíá bíó sá a yí pǎ a bíó.

¹² Ká 6a tǎhú á 6a búí máhá tà a bíó, á dó mí sía wo yí. Bán ó o wó á 6a wó le Dónbeení zāwa.

¹³ Ba yí wó le Dónbeení zāwa làa bíó 6a nùpua wee teráa 6a zāwa bíó. Ba mún yí wó le Dónbeení zāwa làa bíó ó o báa là a hía wee páaní á yíráa 6a zāwa bíó. Le Dónbeení míten lé òn wó á 6a lé le zāwa.

* **1:5** á bíá wi le tibirí mu yí wee pí mu bíó: Le Dónbeení bíoní vónna búí yí, á mu bíá ká síi: *d le tibirí máa òn mu bíó.* † **1:6** O Zān na bíó bíá hen lé yia hía wee bátizé 6a nùpua. Mí loí Matiye vūahú 3.1-17

14 Yia lé le Bioní á buée wó a nùpue, á kará làa wen. O sãamu jii mía. Lé orén wee zéeni ho tũíá poni binbirí làa wen. Wa fá wa yio o cùkú yi, hĩa ó o Za kéní na ló mín Maá Dónbeení cón wé yí.

15 O Zán na lé o seéràso á bía bío ká pónpón o dání yi: «Yia kà lé yia á ì fèra bía bío non mia. I bía le o wi l món bò o buen, ká a màhá po mi lé bío ó o wi l yahó haání.»

16 Mu bè-tentewá lè mí síwá na lé o sãamu na jii mía á wa búenbúen yú jãmaa mín wán.

17 Ho lándá lé o *Moyiize á le Dónbeení bò yi nonnáa ho wen. Ká mu sãamu lè ho tũíá poni lé orén na lé o Yeesu *Krista á le Dónbeení bò yi zéeníanáa mu làa wen.

18 Nùpue na òn mən le Dónbeení wón mía. Ká arén na lé o Za kéní na lé le Dónbeení, yia páanía wi là a Maá Dónbeení, lé wón non ó o Maá bío zúnáa.

Bío ó o Zán Batiisi bia mten dání yi

(Matiye 3.1-12; Maaki 1.2-8; Luki 3.15-17)

19-20 Wizonle búí á 6a *zúífúwa júnása na wi ho Zeruzaleemu yi á tonkaa 6a yankarowá là a Levii nùwá le 6a buee tũa o Zán yi le o lé o nùpue yén síí. O o yí sà mu, ò o mà ho tũíá wéréwéré non bía 6a tonkaa yi: «Inén yínóní o Krista, yia le Dónbeení mən lera.»

21 A 6a tũara a yi: «Á fo lé o nùpue yén síí? Fo lé le *Dónbeení jii-cúa fɛero *Elii[‡] le?» O o Zán le mí yínóní Elii. A 6a bíniá tũara: «Á fo lé le *Dónbeení jii-cúa fɛero na wa wee lòní[§] le?» O o Zán le búee.

22 A 6a wáa bía non wo yi: «Ūnén 6ən lé o nùpue yén síí? Wa ko wa vaa zéeni bío búí à na bía tonkaa wen yi. Fo lée wée?»

23 O o Zán bía: «Inén lé yia le *Dónbeení jii-cúa fɛero *Ezayii bía bío:

«Nii búí wee bío pónpón le dùure yi ká síí:
Mi wíoka ho wóhú ká a Núhúso o buen.»*

24 Bía 6a tonkaa o Zán cón búí lé 6a Farizléwa.

25 A bán tũara a Zán mu yi: «Ká fo yínóní yia le Dónbeení mən lera, á yínóní o Elii, á mún yínóní le Dónbeení jii-cúa fɛero na wa wee lòní, á lée webio non fo wee bátízéaa 6a nùpua?»

26 O o Zán wáa bía non 6a yi: «Inén wee bátízé 6a nùpua lè mu jumu. Ee ká a búí wi mi tlahú á mi yí zú bío.

27 Inén fèra dú wón yahó. O nakáa tenló á Inén yáá pá yí koráa.»

28 Bío ká búenbúen wó ho Betanii[†] lóhó yi, ho muhú na 6a le Zurudən món, hĩa ó o Zán hĩa wee bátízé 6a nùpua yi.

O Yeesu ka lòn muini pioza á le Dónbeení nən

29 Mu tá na lée tōn, ó o Zán mən ò o Yeesu mà a wee buen, ó o bía: «Yia ká ka lòn muini pioza á le Dónbeení nən á sénnáa ho ðimíjá nùpua bè-kora díá.[‡]

[‡] 1:21 Bío le Dónbeení jii-cúa fɛero Elii tonló sá wó, ó o buan yóora ho wáayi. Ba búí hĩa wee leéka le o ko ò o bíni buen á dí yia le Dónbeení mən lera yahó, á buee wíoka a búenló bío. Mi lorí Malasii 3.23

§ 1:21 O jii-cúa fɛero na 6a Farizléwa tũara bío lé o jii-cúa fɛero na ó o Moyiize bía bío le o ka lè mínén bío síí á le Dónbeení khii tonka. Mi lorí Lándá zéeniló vuahú (Deutéronome) 18.15 * 1:23 Mi lorí Ezayii vuahú 40.3 † 1:28 Ho Betanii na 6a bía bío hen hón wi ho Zurudən muhú nísání. Ho wi mí dòn làa hĩa wi ho Zeruzaleemu nísání. ‡ 1:29 Ba zúífúwa fú wee wé ya há muini lé 6a bà-kúio, á càráa mí bè-kora séndiaró. O Zán le o Yeesu ka lòn muini pioza á le Dónbeení nən, lé bío ó o Yeesu mu á 6a á búe 6a nùpua bè-kora séndiaró bío yi. Mi lorí Ezayii vuahú 53.

30 Lé orén lé yía á ĩ bía bïo kà sii: Nùpue búí wi 1 món bò o òuen, ká a màhá po mi lé bïo ó o wi 1 yahó hááni.

31 I lá yí zú yía lé orén, ká 1 màhá òueé wee bátizé 6a nùpua lè mu òumu, bèra a na ò o *Isirayeele ñipomu à zúrì wo.»

32 O Zán mu pá bínía bía bïo ká wéréwéré: «Ī mǝn le DónbeenĪ HácírĪ à le lion o wán lòn háponĪ, á líi wi làa wo.

33 I lá ðĪn yí zú yía lé orén, ká le DónbeenĪ na tonkaa mi le 1 bátizé 6a nùpua lè mu òumu màhá bía nǝn mi: «Fo ó mi le DónbeenĪ HácírĪ ká le yòò ló wee líi o nùpue búí wán. Wón lé yía á à bátizé 6a nùpua lè le DónbeenĪ HácírĪ.»

34 I mǝn mu, á ĩ wee bío mu wéréwéré le o lé le DónbeenĪ Za.»

O Yeesu lé yía le DónbeenĪ mǝn léra

35 Mu tá na lée tǝn, ká a Zán ðĪn wi ho lahó dà-kénĪ mu yi lè mí nĪ-kenĪnia nùwá òun,

36 ó o mǝn o Yeesu ò o wee khĪí, ó o bía: «Yía wee khĪí ká lé le *DónbeenĪ Pioza.»

37 O o Zán nĪ-kenĪnia nùwá òun mu òá bío ó o bía, á 6a ðèenĪa bò a Yeesu yi.

38 O o Yeesu yèrémáa khĪi lora á mǝn à 6a bò a yi, ó o tùara 6a yi: «Lée webio mi wee cà.» A 6a bía: «Arabii (bĪn kúará le: «nĪ-kàránlo»), lé wen fo wi yi?»

39 O o Yeesu bía nǝn 6a yi: «MĪ òuen, á mi vaa mi hen na á ĩ wi yi.» A 6a wáa bò a yi á vaá zūna bĪn. Mu wó le wi-háarè. A 6a wáa kará tò le wĪi bĪn làa wo.

40 O Zán nĪ-kenĪnia nùwá òun na òá a bíonĪ á bò a Yeesu yi nĪ-kénĪ 6a le Andere, o Simǝn Piere bǝn za.

41 Yía ó o Andere mu nĪn-yánĪ van cǝn lé bǝn za Simǝn mu á vaá bía nǝn wo yi: «Wa mǝn o MesĪi.» (MesĪi lé mu heberemu. Ká mu kúará lè mu kerεekimu 6a le Krista, bĪn kúará le yía le DónbeenĪ mǝn léra.)

42 O o fó a buararáa o Yeesu cǝn. O o Yeesu lora a yi ò o bía: «Fo lé o Simǝn, o Zán za. Awa! Bío ká wán á 6a wé è ve fo làa Sefaasi.» (Sefaasi lé mu heberemu. Mu kerεekimu yi 6a le Piere, bĪn kúará le óuaahó.)

43 Mu tá na lée tǝn, ó o Yeesu le mí ĩ va ho Kalilee kǝhĪ, ó o fò mín là a nĪi búí na yèni 6a le Filiipu, ó o bía nǝn wo yi: «Bè miĪ.»

44 O Filiipu mu wee lé ho Betesayidaa lóhó yi, hen na ó o Andere là a Piere wee lé yi.

45 BĪn mǝn ó o Filiipu bèn vaá fò mín là a Natanayeele, ó o bía nǝn wón yi: «Yía ó o *MǝyĪize bía bío ho làndá wǝnna yi, wón na 6a òi-cúa fεerowá mún bía bío, á wa yú. O lé o Nazarεete nĪi Yeesu, o ZOZεefu za.»

46 O o Natanayeele bía nǝn wo yi: «Bè-tente so dà a lé Nazarεete yi le?» O o Filiipu bía nǝn wo yi: «Buen á fo vaá mi a.»

47 Bío ó o Yeesu mǝn o Natanayeele ò o vará mà a, ó o bía bío ká o ðánĪ yi: «Yía ká á kúakúamu mía yi. O lé o *Isirayeele nĪi binbirĪ.»

48 O o Natanayeele tùara a Yeesu yi: «Fo wó kaka zūnanáa mi?» O o Yeesu bía nǝn wo yi: «Ī fèra mǝn fo ká ũ kará le vĪndεε na 6a le fikíyée tá, ká a Filiipu yáá ðĪn yí von fo.»

49 O o Natanayeele bía nǝn wo yi: «NĪ-kàránlo, fo lé le DónbeenĪ Za. Fo lé o Isirayeele ñipomu bée.»

50 O o Yeesu bía nǝn wo yi: «Fo ðó ũ sĪi miĪ lè bío á ĩ bía le 1 mǝn fo ho *fikíyée tá. Awa! Bè-beera búí yáá khĪi wé fo ò mi ká mu po bío ká.»

51 O o pá b́nía b́ia: «Le 1 mí ho t́iá na mia: Mi khii mi ho wáayi ká ho h́era, á le Dónbeení wáayi tonkarowá wee bè o *Nùpue Za yi à liiráa à b́nì yòo.Š»

2

O Yeesu yéréké b́io na ó o nín-yání wó

1 Hã wizooní b́io t́n zoñ, à b́n mu yaamu sánú 6úi wee dí ho Kalilee ksh́ h́ó na 6a le *Kanaa yi. O o Yeesu 6àn nu kera b́n.

2 Ba mún von o Yeesu lè mí nì-kenínia mu yaamu mu sánú d́iníi.

3 B́io ho *d́ivén h́a vó, ó o Yeesu 6àn nu buee b́ia nòn wo yi: «Ba d́ivén vó.»

4 Ká a Yeesu màhã b́ia nòn wo yi: «H́aa mu, lé únén ko ù zéení b́io á ì ko á ì wé làa mi le? I pãah́ d́in yí d́n.»

5 O o Yeesu 6àn nu wáa b́ia nòn 6a ton-sáwá yi: «B́io 6úen6úen na ó o h́a à b́io le mí wé, à mí wé mu.»

6 Numu śia b́io h́ezín wi b́n. Hã lé hã huua á 6a tan. Hã mí dà-kéní kéní á liiterewa khímáni śi dà à kúee yi. Ba *zúifúwa wee wé kúee mu numu hã yi, à sɛɛka lè mítén làa b́io 6a làndá bóráa mu à ceéráa mítén.

7 O o Yeesu b́ia le 6a ton-sáwá hà mu numu síiní hã śia mu. A bán síinía hã yóó 6ó mí jì-káa yi.

8 O o Yeesu wáa b́ia nòn 6a yi: «Mí ḱi mu ćinú à vaa na ýa dú ho sánú tonni yahó yi.» A 6a ká mu vaá nòn wo yi,

9 ó o d́indío à mu lé ho d́ivén. O o yí zú hen na á hón d́ivén so ló yi, ká 6a ton-sáwá na hà mu numu, bán zú hen na ho ló yi. O o von o há-fla 6àn báa

10 á b́ia nòn wo yi: «Ba nùpua 6úen6úen wee wé dá ho d́ivén na sí ho yahó. Ká pãah́ na á b́ia 6a von ýio h́a wee v́i 6a, à 6a màhã wé dá h́a yí tà yí sí. A únén wón 6èn b́arã h́a sí fúuu fúaa hà làa na ká wán.»

11 B́io ká lé o Yeesu nín-yání yéréké b́io na wee zéení le o ló le Dónbeení cón na ó o wó. Mu wó ho Kalilee ksh́ h́ó na 6a le Kanaa yi. B́io ó o wó ká lé b́n zéenia o beemu, ó o nì-kenínia wíokaa dó mí śia wo yi.

12 B́n món ó o Yeesu lè mín nu, lè mín zàwa, lè mí nì-kenínia á bò mín van ho *Kapeenayuumu lóhó yi. Ba kará b́n wó hà wizooní b́io yen.

O Yeesu zoó nòn 6a duanlowá

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Luki 19.45-46)

13 B́io 6a *zúifúwa sánú na 6a le *Paaki díró wá buee sùarà, ó o Yeesu wá yóora ho Zeruzalemu lóhó yi.

14 B́io ó o vaá zon le *Dónbeení zì-beení lún yi, ó o zoó yú 6a nùpua b́n à 6a wee yéé 6a nàwa, lè 6a pia, lè 6a 6úaa6úuní. O mún zoó yú b́ia wee pùarí le wá rí b́n, à 6a karáka mí tàbá ríwa núná yi.*

15 O o wáa lá ho huló pá lè le làbàanì, á nòn lè 6a 6úen6úen á 6a ló lè mí nàwa lè mí pia. A 6a wén-pùarílowá wá rí ó o pónkaa kúaaará, á líikaa 6a tàbá ríwa kúaaaka.

16 O o b́ia nòn 6a 6úaa6ú-yèérowa yi: «Mí khiui 6a le 6a lé. Mi yí wé 1 Maá zii làa duanló zii.»

Š 1:51 B́io ó o Yeesu b́ia hen á b́io 6onmín lè le yóoní na ó o Zakoobu h́a mòn hà kónkórá yí ká ho wáayi tonkarowá wee líi à b́nì yóo làa de. Mu wee zéení le o Yeesu ka lòn yóoní na wi le Dónbeení lè 6a nùpua pãah́. Mi lorí B́io nùh́ 6úeení vùah́ (Genése) 28.12-13 * 2:14 Le wá rí pùaríló: Ba zúifúwa na h́a wee lé hà ká-vio yi 6uen á wee 6úee pùaríka hà ká-vio wá rí na 6a 6uan lè mín ksh́ wá rí, à dà rí yá ráa 6a bà-kúio 6a muiní yaró b́io yi, lè le Dónbeení zì-beení lànpó caló b́io yi.

17 O o nĩ-keninia hácírí yòò ɓuara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ bíonĩ na ká wán: «Dónbeenĩ, bío á ĩ heníanáa ũ zli bío ɓɛntfn hía máa ká mi†»

18 A ɓa zúífùwa júnása na wi bín tùara a yi: «Lé mu yéréké bío yén á fo dà à wé á à zéení le bío fo wó ká ɓàn wéró pánká á fo yú le Dónbeenĩ cǎn?»

19 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Ká le Dónbeenĩ zĩ-beení na ká mi lá fù, á ĩnén ñ bíní ì so le há wizoonĩ bío tɪn yi.»

20 A ɓa zúífùwa júnása bía nɔn wo yi: «Le Dónbeenĩ zĩ-beení na ɓa son há lúliúio ɓúará-jun láa bío hēzɪn‡ lé dén á ũnén le ká ɓa lá fù, á fo dà à bíní ì so há wizoonĩ bío tɪn yi le?»

21 Ɛε ká le Dónbeenĩ zĩ-beení na ó o Yeesu wee bío bío lé orén mí ɓεεre sǎnia.

22 O Yeesu vēeró mɔn lé hɔn pǎahũ so ó o nĩ-keninia hácírí bínia ɓuara há bíonĩ na ó o hía bía wán. A ɓa tà le le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ bíonĩ á bon, á mún tà le o Yeesu bíonĩ á bon.

O Yeesu zū bío wi ɓa nùpua sɪa yi

23 Pǎahũ na ó o Yeesu hía wi ho Zeruzalεemu yi ho *Paaki sǎnú bío yi, á ɓa nùpua cèrεε mɔn mu yéréké bíowa na ó o wee wé, á ɓa tà a bío.

24 Ká a Yeesu máhá yí dó mí sli ɓa yi, lé bío ó o zū bío wi ɓa nùpua ɓúenɓúen yi.

25 O màkóo mía à ɓa zéení bío wi o nùpue yi láa wo. Orén mítén zū bío wi o nùpue sli yi.

3

O Yeesu zéenia le mukǎnĩ binbirĩ bío

1 Nii ɓúí hía wi bín á yèni ɓa le Nikodεemu. O lé ɓa *zúífùwa júhũso ɓúí á mún lé ɓa *Farizíewa kuure nùpue ɓúí.

2 Tɪnǎahũ ɓúí, ó o ɓuara a Yeesu cǎn á ɓueé wee bío láa wo: «Nĩ-kǎránlo, wa zū le ũnén lé yia le Dónbeenĩ tonkaa. Lé bío á nùpue yí dà máa wé mu yéréké bíowa láa bío ũnén wee wéráa mu ká le Dónbeenĩ yí nɔn mu wéró pánká ɓǎnso yi.»

3 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le ĩ mí ho tǔiá na foñ: Nùpue yí dà máa zǔn le *Dónbeenĩ ɓéení bío, ká ɓǎnso yí bínia yí ton.*»

4 O o Nikodεemu tùara a Yeesu yi: «O nùpue na yio tǎn dà à bíní ì te kaka? Bío ó o máhá yí dà máa bíní máa zo mún nù píohó yi á máa te.»

5 O o Yeesu bía nɔn o Nikodεemu yi: «Le ĩ mí ho tǔiá na foñ: Nùpue yí dà máa kɛn le Dónbeenĩ ɓéení díinií, ká ɓǎnso yí ton mu jumu lè le Dónbeenĩ Hácírí yi.

6 Yia ton o nùpue yi, wón mu nípomu mukǎnĩ wi yi. A yia ton le Dónbeenĩ Hácírí yi, wón le Dónbeenĩ Hácírí na wee na le mukǎnĩ binbirĩ wi yi.

7 Awa, á bío á ĩ bía nɔn foñ le mi ɓúenɓúen ko à mi bíní te, ũ cén yi le mu wé fo coon.

8 Ho pinpiró wee wé và lùe lée lùe na bío sí ho yi. A fo ò jí ho sǎ, ká fo yí zū hen na ho ló yi, láa hen na ho wee va yi. Lé ká síi ó o nùpue na ton le Dónbeenĩ Hácírí yi á bío karáa.»

9 O o Nikodεemu wǎa bía nɔn o Yeesu yi: «Ho bíní teró mu bío á dà à wé kaka?»

† 2:17 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 69:10 ‡ 2:20 Le Dónbeenĩ zĩ-beení soró júhũ ɓúta yú há lúliúio bíonĩ ó o Yeesu tonnáa. Bún pǎahũ ká a Heroode Nĩ-beení lé yia lé ho Zudee kǎhũ ɓéε. O Yeesu teró mɔn lúliúio ɓúará-tɪn láa bío náa lé bún le zĩ-beení mu son wó yi. Bún pǎahũ ká a Heroode Akiripaa lé yia ɓɛn le ó ɓéε. * 3:3 Yí bínia yí ton: Mu kεεekimu yi á le bíonĩ mu na yèrémáa ká ɓàn kúará mún lé bío ká: Yí ton ho wáayi.

¹⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ūnén nì-kàránlo na yèni ló a *Isirayεεle n̄pomu t̄hah̄, á pá yí zū b̄n le?»

¹¹ Le í m̄i ho t̄úá na foñ: B̄io wa zū làa b̄io wa m̄on á lé mu seérása, b̄n le b̄io wa wee b̄io wéréwéré. Ká mi m̄ah̄ yí wi á mi tà mu yi.

¹² Hen ká í wee b̄io b̄io wee wé ho tá wán làa mia, à mi máa tà b̄io á í wee b̄io yi. A mi b̄èn ñ wé kaka à t̄aráa b̄io á í wee b̄io yi ká í wee b̄io b̄io wee wé ho wáayi làa mia?»

¹³ N̄pue ðñ yí yòora ho wáayi. O *N̄pue Za mí ðòn lé yia ló ho wáayi á lion.

¹⁴ B̄io ó o Isirayεεle n̄pomu h̄ia wi ho tá hen̄ yi, ó o *M̄oyiize h̄ia can ho h̄nló háa le b̄uεεn̄i yí á h̄oonía f̄ará.† O N̄pue Za mún ko ò o ca le b̄uεεn̄i yí á h̄ooní f̄ará làa b̄n s̄ii, ¹⁵ bèra a na ká n̄pue lée n̄pue dó mí s̄ii wo yi, à b̄anso yí le muk̄n̄i binbir̄i na máa vé.

¹⁶ Mu bon. Le Dónbeen̄i wara ho ðím̄íj̄á n̄pua dàkh̄lína, f̄úaa le n̄on mí za kéní, bèra a na ká n̄pue lée n̄pue na dó mí s̄ii wo yi, à b̄anso b̄io yí yaa, ká a yí le muk̄n̄i binbir̄i na máa vé.

¹⁷ Le Dónbeen̄i yí tonkaa mí Za ho ðím̄íj̄á yí à siínínáa ba n̄pua j̄úná, ká le tonkaa wo ò o b̄uee k̄n̄i ba.

¹⁸ Yia dó mí s̄ii wo yi, wón b̄anso j̄uh̄ú máa sí. Ká yia yí dó mí s̄ii wo yi, wón j̄uh̄ú sú vó. B̄anso j̄uh̄ú sú lé b̄io ó o yí dó mí s̄ii le Dónbeen̄i Za kéní yi.

¹⁹ B̄io n̄on á ba n̄pua j̄úná s̄úráa lé b̄io ká: Yia na lé mu khoomu binbir̄i ló buara ho ðím̄íj̄á yi. Ká b̄io ba n̄pua wárá yí seka á ba wara le t̄ibir̄i á po a.

²⁰ Mu bon, n̄pue lée n̄pue na wee wé mu bè-kora, wón wee j̄in mu khoomu. O yí máa tà lée ðñ mu yi ò o wén-kora à mi wéréwéré.

²¹ Eε ká yia wee bè le Dónbeen̄i t̄úá poni yi, wón wee wé lé mu khoomu yi, à ba mi wéréwéré le o wee bè le Dónbeen̄i b̄ioní yi.

B̄io ó o Z̄an Batiisi b̄ia a Yeesu ðán̄i yi

²² B̄n m̄ón ó o Yeesu lè mí n̄i-kenínia ló ho Zeruzalεemu yi wà van la-veere ho *Zudee k̄sh̄ yi. O vaá kar̄ b̄n á cáakaa làa ba, á wee bátízé ba n̄pua.

²³ O Z̄an wón mún h̄ia wee bátízé ba n̄pua ho lahó na ba le En̄on yi, ho wi ho Saliimu lóhó n̄sání, lé b̄io mu j̄umu boo b̄n. Ba n̄pua h̄ia wee b̄uen o c̄n̄ ò o bátízé ba.

²⁴ Mu wee wé ká a Z̄an ba ðñ yi dó ho kàsó yi.

²⁵ Wizonle b̄ui, ó o Z̄an n̄i-kenínia n̄wá yen b̄ui w̄an̄ia là a zúifù n̄i b̄ui b̄io ho làndá le ba wee wé ceéráa m̄iten wán.

²⁶ O o Z̄an n̄i-kenínia mu wà van o c̄n̄, á vaá b̄ia n̄on wo yi: «N̄i-kàránlo, ū hácírí so buara a n̄pue na n̄onzoñ wi làa fo kh̄ii ho Zurud̄en m̄ón b̄io yi le? Yia fo mà ho t̄úá j̄ii. Awa, lé o wáa wee bátízé ba n̄pua, á ba n̄pua c̄èr̄ε mún wee va a c̄n̄.»

²⁷ O o Z̄an b̄ia n̄on ba yi: «N̄pue yí ðà máa yí b̄io ká Dónbeen̄i yí n̄on mu wo yi.

²⁸ Minén mi b̄εere j̄á ho t̄úá na á í mà le í yín̄ yia le Dónbeen̄i man lera, ká í lée n̄pue na le Dónbeen̄i tonkaa á í dú a yahó buara.

²⁹ Mu ka lòn há-fla, wón b̄io s̄á mín báa yi. Eε ká b̄an báa mu b̄an b̄ónlo wón wee wé ðñ o n̄sání, à wé j̄i a b̄ioní. O s̄ii wé wa a há-fla b̄an báa b̄ioní yi. Lé b̄n á ñn̄ s̄ii mún wee waráa. Lé í s̄i-wεε mu j̄ii m̄ah̄ wáa sú b̄io ká wán.

³⁰ Yia mi b̄ia b̄io ko ò o b̄io j̄uh̄ú wé, à wé dé wán, ká ñn̄ b̄io ko mu t̄ yi.

† 3:14 P̄aah̄ú b̄ui ó o Isirayεεle n̄pomu á ba háwá h̄ia wee háa ho tá hen̄ yi, à ba hí. Ká yia yóó lora a háa na o M̄oyiize wó lè ho h̄nló á h̄oonía f̄ará yi, à wón fen. Mi loí Miló v̄uah̄ú (Nombres) 21.9

31 «Yia ló ho wáayi lion, wón po 6a nùpua búenbúen. Yia bío sá ho tá yi, wón wee wé 6a nùpua wára, á wee bío 6a nùpua bíoní. Ká yia ló ho wáayi lion wón po 6a nùpua búenbúen.

32 Bío ó o mən lāa bío ó o ɲá ho wáayi le Dónbeení cón, lé bún bən tūiá ó o wee mí na 6a nùpua yi. Ká 6a nùpua máhá yí máa tá bío ó o wee zéeni yi.

33 Yia tá ho tūiá na ó o mən 6a yi, se 6ánsó wee zéeni le bío le Dónbeení bía léé tūiá poni.

34 Yia le Dónbeení tonkaa wón wee fɛɛ le ɲi-cúa, lé bío le Dónbeení wee na mí Hácírí 6ánsó yi à yòo puuní.

35 O Maá Dónbeení wa a Za, á bàrá a mu bío búenbúen ɲúhú wán.

36 Yia dó mí síi o Za yi, se 6ánsó yú le mukānī binbirí na máa vé. Ká yia pá a Za mu bío, se wón yí yú dén mukānī so. Ká le Dónbeení síi pá wé è cɛ 6ánsó yi fɛɛɛ.»

4

O Yeesu là a Samarii hɲzoró fò mɲ le buii wán

1 Ba *Farizɛwa ɲá le o Yeesu món nùpua á po a Zān nùpua, ó o mún wee bátizé 6a nùpua po a.

2 (O Yeesu mí bɛɛɛɛ yí máa bátizé 6a nùpua. O nì-keninia lé bía wee bátizé 6a). Bío ó o Yeesu ɲá bío 6a bía a dānī yi,

3 ó o ló ho *Zudee kōhú yi lè mí nì-keninia á bɲiá ɲon ho Kalilee kōhú.

4 Ká 6a máhá ko 6a káa ho *Samarii kōhú yi à varáa bɲn.

5 Ba wá á waá sùarāa ho Samarii lóhó búii na 6a le Sikaare yi. Ho lóhó mu 6ó ho mōhú na ó o *Zakoobu yánkaa nən mí za Zozeɛfu yi.*

6-8 Buii búii ó o Zakoobu yánkaa có bɲn. Bío ó o Yeesu buée dən dén buii so ɲúhú yi, ò o san le vɛɛnī yi, ó o líi kará bɲn wee vúríka. O o nì-keninia bán wá zoó yá mu bè-díni ho lóhó yi. Mu wó à le wii yòo fára.

O o Samarii hɲzoró búii ló wá buée hà mu ɲumu, ó o Yeesu bía làa wo: «Háa mu, há mi lè mu ɲumu le ɲu.»⁹ O o háa bía nən wo yi: «Éee! Unén zúifú nǐ wó kaka wee fio mu ɲun-ɲunii Inén na lé o Samarii hɲzoró cón?» O háa bía bún lé bío 6a *zúifúwa fú yí máa páanī bío búii yi lè 6a Samariisa huúu.

10 O o Yeesu bía nən o háa mu yi: «Fó lá zū bío na le Dónbeení le mí ì há làa fo, á lá zū yia wee fio mu ɲumu ũ cón, unén lé fo lá à fio mu ɲumu, ó o lá à na mu ɲumu na wee na le mukānī binbirí foñ.»

11 O o háa bía nən o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, le buii ná yi, á ũ húló mún mia máa hàráa. A fo lá à wé kaka á à yíráa mu ɲumu na wee na le mukānī binbirí mu?»

12 Wán 6úaa Zakoobu lé yia có le buii mu. Orén mí bɛɛɛɛ ɲun le ɲumu, ó o zawa là a sánii mún ɲun mu. A unén so dà à bío le fo po wón le?»

13 O o Yeesu bía nən wo yi: «Nùpue léé nùpue na wee ɲu le buii na ká ɲumu, wón á le ɲu-hānī pá wé è dān.

14 Ɛɛ ká nùpue na à ɲu mu ɲumu na á ï na 6ánsó yi, wón á ɲu-hānī máa bɲnī máa dān huúu. Mu ɲumu na á ï na a yi, á à wé lòn ɲun-dānī na yí máa fɲ huúu 6ánsó yi, á mu ù na le mukānī binbirí.»

15 O o háa bía nən o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, yáá wáa na bún ɲumu so mií, à le ɲu-hānī yí bɲnī yí dān mi, á ï wáa yí bɲnī yí buee hà ɲumu hen.»

16 O o Yeesu bía nən o háa yi: «Lén zoo ve mɲn báa à mí buee lé.»

* 4:5 Mí lorí Bío ɲúhú búɛɛnii vúahú (Genèse) 33.19; 48.22; Zozue vúahú 24.32

17 O o hãa bía nɔn wo yi: «ĩ yí yan.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ū tũia sí à ũ bío le fo yí yan.

18 Bío fo bía bon. Ba báawa na fo yan yú 6a nũwã hɔnú, á yĩ làa fo páania wi kã yínɔn mĩn báa.»

19 O o hãa wãa bía nɔn o Yeesu yi: «Wàn yàró, 1 wãa zũ le ũnén lé le *Dónbeenĩ ni-cúa fεero búii.

20 Warén wàn 6uaawa á 6uaania le Dónbeenĩ le 6úee na kã wán, kã minén zũifùwa bán wee bío le hen na le Dónbeenĩ ko le wé 6uaanĩ yi á wi ho Zeruzalεemu yi. A lé mu yén wãa bio bon?»

21 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Hãa mu, tà bĩo á à ĩ bío yi. Pãahũ búii khĩi dã, á le Dónbeenĩ 6uaanĩlɔ le 6úee na kã wán lè ho Zeruzalεemu yi á bĩo jũhũ máa wé.

22 Minén Samariisa wee 6uaanĩ le Dónbeenĩ kã mi yí zũ le. Warén zũifùwa bán zũ le Dónbeenĩ na wa wee 6uaanĩ lé bio le Dónbeenĩ ðĩn warén wán á wee kãninãa 6a nũpua.

23 Εε kã pãahũ búii khĩi dã, ho yãá wãa ðɔn vó, á le Dónbeenĩ 6uaanĩlowa binbirĩ á wé è 6uaanĩ a Maá Dónbeenĩ lè lerén mí bæere Hácirĩ pãnká, lè ho tũia poni na le zéenia làa ba. Mu bon, bán 6uaanĩlowa so lé bĩa ó o Maá sí wã yi.

24 Le Dónbeenĩ lé le hácirĩ, á bĩa wee 6uaanĩ le ko 6a 6uaanĩ le lè lerén mí bæere Hácirĩ pãnká, lè ho tũia poni na le zéenia làa ba.»

25 O o hãa bía nɔn o Yeesu yi: «Ĩ zũ mu le *Yĩa le Dónbeenĩ mɔn lera yĩa 6a le *Krista, á wã à buen. Kã á khĩi 6ueé ðɔn, ó o 6ueé zéenĩka mu bĩowa búenbúen yara làa wen.»

26 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ĩnén na wee bío làa fo kã lé orén mí bæere.»

27 Bũn pãahũ ò o Yeesu nĩ-kenĩnia bĩnĩa 6ueé ðɔn. Bĩo 6a 6ueé mɔn ò o Yeesu wee bío là a hãa, á mu wó 6a coon. Kã ñarén ó o búii mãhã yí tũara a yi le mu wó kaka táá lée webio nɔn ó o wee bíorãa là a hãa mu.

28 O o hãa wãa ðĩa mí jumu ðεε bĩn, ò o wã zon ho lóhó yi à zoó wee bío lè 6a nũpua

29 le 6a 6uee lée loĩn o nĩ na zũĩna bío á mí wó búenbúen á bĩa. Le o mãhã á wé Yĩa le Dónbeenĩ mɔn lera na 6a le Krista lée?

30 A 6a nũpua ló mã a Yeesu.

31 Hón pãahũ so yi, ó o Yeesu nĩ-kenĩnia le o dí. Ba wee bío: «Nĩ-karánlo, sãbéré à ũ dí.»

32 Kã a mãhã bía nɔn 6a yi: «Ĩ bè-ðĩnii á mi yí zũ síi.»

33 A 6a nĩ-kenĩnia wee tũaka mĩn yi le o búii mãhã buan bè-ðĩnii 6ueé nɔn wo yi lée.

34 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Yĩa tonkaa mi síi bío wéró, lè ho tonlɔ na ó o le 1 sã à síinĩ jii, búĩn lé bío lé 1 ðĩnlɔ.

35 Minén wee wé bío le hen làa plina bío náa kã ho ðĩnlɔ láró ðɔn. Kã ínén 6èn wee bío na mia: Mi loĩn hã manawã sese, ho ðĩnlɔ bon ðĩn á pan mí láró.

36 Yĩa wee lá ho ðĩnlɔ ðεenia búakãa mí tonlɔ á wee yí mí sãanĩ. Ho ðĩnlɔ na ó o wee lá lé 6a nũpua na à kerĩ le mukãni binbirĩ na máa vé yi. Lé kã síi ó o ðiro là a láro sía wee wé páanĩ warãa.

37 Bío bĩa kã 6èntĩn bon: O ðiro wi, á yĩa wee lá ho ðĩnlɔ wi.

38 Awa, ínén wãa tonkaa mia 6a nũpua cõn bèra a na à mi yí 6a buennãa làa bío ho ðĩnlɔ lárɔwã wee lárãa ho ho mɔhũ na à 6a yí sã yi bío síi. Nĩ-vio lé bĩa búia ho tonlɔ mu jũhũ, á minén á à sã à sí jii.»

39 Ho Samariisa na wi ho lóhó mu yi cèrεε dó mí sía o Yeesu yi, lé bío ó o hãa mĩten bía nɔn 6a yi le o Yeesu bía bío mí wó búenbúen nɔn mí yi.

⁴⁰ Lé bñn nòn ká 6a Samariisa 6ueé dñn, á 6a yankaa wo le o keeni làa mí. O o Yeesu kará bñn há wizooní bío ñun.

⁴¹ A bía dó mí sía wo yi wiokaa dó wán há bioní na ó orén mí beere bía nòn 6a yi bío yi.

⁴² A 6a bía nòn o háa yi: «Bíó ká wán, á wa wáa dó wa sía wo yi lé bío warén wa beere ñá a ñi-cúa, ká mu yínón bío fo bía nòn wen mí don bío yi. Wa wáa zū le orén lé ho ñimñása kánilo.»

O Yeesu weéra a ya-dí beení búí za

⁴³ Bío ó o Yeesu le mí ñi-keninia wó há wizooní bío ñun ho laho mu yi, á 6a ló bñn wà van ho Kalilee kñhñ yi.

⁴⁴ O Yeesu mítén hía bía le *Dónbeení ñi-cúa fεero máa wé yí le kñnbii mín kùrú kñhñ yi.

⁴⁵ Eε ká bío ó o vaá dñn ho Kalilee, á ho kñhñ mu nùpua 6uan wo se. Lé bío á bán mún van ho *Paaki sánú díró ho Zeruzaleemu yi, á vaá mòn bío 6úen6úen na ó o wó bñn.

⁴⁶ O Yeesu bñnia van ho Kalilee kñhñ lóhó na 6a le *Kanaa, hen na ó o hía yèrémáa mu ñumu wó le ho ñivén yi. Ho kñhñ mu béε tonni ya-dí beení búí wi bñn á za lò yí here wi ho *Kapeenayuumu yi.

⁴⁷ Bío ó o tonni ya-dí beení mu ñá le o Yeesu ló ho *Zudee kñhñ yi á 6uara ho Kalilee, ó o ló van o cñn, á vaá yankaa wo le o 6uen ho Kapeenayuumu, á 6uee wéé mí za na día mu húmú ñii wán.

⁴⁸ O o Yeesu bía nòn o ñii yi: «Yínón mí wé yí mòn mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeení pánká, á mí máa dé mí sía miñ lon?»

⁴⁹ O o béε tonni ya-dí beení bía nòn o Yeesu yi: «Ñi-karánlo, sáberé á ù wa bè mín va hen na á i za wi yi ò o yí hí.»

⁵⁰ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Lén va, ù za á ñéé búí máa wé.» O o ñii dó mí sñi bío ó o Yeesu bía nòn wo yi ó o bñnia wà.

⁵¹ Mu tá na lée tñn, ó o ton-sáwá ló 6ueé sá a yahó, á bía nòn wo yi le o za wáa wan.

⁵² O o tñara ho pñahñ na ó o za mu bío díká dó yi làa ba. A 6a bía nòn wo yi le mu wó ho hñihñ ká le wii dá yeenia. Lé hón pñahñ so á le tñeni 6úakáa ló a sánia yi.

⁵³ O o za 6àn maá wáa zúna le mu wó ho pñn-kéni na ó o Yeesu bía nòn wo yi le o za á ñéé búí máa wé. O orén le mí zñi nùpua 6úen6úen dó mí sía o Yeesu yi.

⁵⁴ Bñn lé bío wó a Yeesu cúa-ñun ñii yéréké bío na wee zéeni le o ló le Dónbeení cñn na ó o bñnia 6ueé wó ho Kalilee kñhñ yi, ká a ló ho Zudee kñhñ yi 6uara bñn.

5

O Yeesu weéra a mùlamúá búí

¹ Wizooní bío yen bñn món, á bñn 6a *zúífùwa sánú búí díró dñn, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzaleemu.

² Ho lóhó mu yi á súeení la-beeni búí wi yi á 6a wee ve le mu heberemu le Betezadaa. Le bó ho zñajii na 6a wee ve làa Pia Zñajii. Há sánsáwá bío hònú son kñnia le súeení la-beeni mu yi.

³ Lé hñn tá á 6a vánvárowá cèrèe hía wee wé da yi. Ba vánvárowá mu ñahñ á 6a múiwa, le 6a lóni, le 6a múamúawá wi yi. [Ba hía wee da bñn à pa bío mu ñumu hía à bùcán.

4 Lé bïo á pònna 6úi, à le Dónbeení wáayi tonkaro 6uee bùcán mu. Ká a wánváro na zon mu yi ho yahó, hàrí mu wé wámú lée wámú tò à o ò pá wa.]

5 Wánváro 6úi háa wi bïn á wámú míana a wán yú há lúúlo 6óní làa píru làa bío hētín.

6 Bío ó o Yeesu mən wo ò o dūma, ó o zū le o lò yi here míana, ó o tūara a yi: «Fo wi à ū wa le?»

7 O o nñi bíá nən wo yi: «Nì-karánlo, nùpue na à lá mi lí dé mu jumu yi mu bùcánló pāahú á míá. Hen ká 1 dāmákaa le 1 lí zo, bïn ká a 6úi zon vó.»

8 O o Yeesu bíá nən wo yi: «Lii hñí, lá ū dāmu dēè à ū varáka.»

9 Mí lahó yi ó o nñi mu dēnia wan, á lá mí dāmu dēè ò o wee varáka.

Èé ká bío mu wó 6a *zuífùwa vūrló wizonle na 6a le *Sabaa zoñ,

10 á 6a zuífùwa júnása wee bío là a nñi na wan: «Wa làndá yi, á fo yí ko à ū lá ū dāmu dēè 6ua, lé bío ho Sabaa lé ho zuia.»

11 O o nñi bíá nən 6a yi: «Yia wēéra mi lé yia bíá nən miì le 1 lá 1 dāmu dēè à ĩ varáka.»

12 A 6a wáa tūara a yi: «Yia le ū lá ū dāmu dēè ū varáka lée wée?»

13 Ká a nñi mähá yí zū yia wēéra a, lé bío ó o Yeesu vñun 6a nùpua na wee jaa mín bïn tñahú.

14 Bïn món, ó o Yeesu vaá fò mín là a nñi mu le *Dónbeení zì-beení lún yi, ó o bíá nən wo yi: «Loñ lon. Bïo ká wán, á fo wáa wan. Awa. Ká fo yí wi à mu 6úi na po bío yú fo khíina à bñí yí fo, à ū yí bñí yí wé bè-kohó.»

15 O o nñi wá vaá bíá nən 6a zuífùwa júnása yi le lé o Yeesu wēéra mí.

16 Lé bïn nən á 6a zuífùwa júnása vā bōraa o Yeesu yi wee seé, bío ó o wēéra a nùpue ho Sabaa zoñ bío yi.

17 Ká a Yeesu mähá bíá nən 6a yi: «Ī Maá Dónbeení wee sá fēēē, á ĩnén mún wee sá.»

18 Dén bíoní so na ó o Yeesu bíá bío yi, á 6a zuífùwa júnása wíokaa sòobáa mítén o 6uéro bío yi. Lé bío á mu yínóí bío ó o wó khon ho Sabaa bío yi mí dón, ká lé bío ó o le le Dónbeení lé mín kùrú Maá. Bïn wee zéeni le o mánia mítén lè le Dónbeení.

Le Dónbeení Za pánká

19 O Yeesu wíokaa lá le bíoní ò o bíá nən 6a yi: «Le 1 mí ho tūiá na mia: O Za* yí máa wé bío 6úi mítén. Bío á 6àn Maá Dónbeení wee wé ò o mi, bïn lé bío ó o wee wé. Bío á 6àn Maá wee wé búenbúen ó o mún wee wé.

20 Mu bon, o Maá wa a Za, á bío ó orén mí bēere wee wé ó o wee zéeni làa wo. O pá à bñí i zéeni à le mu bè-beera na po bío mi mən á 6ueé 6ó ho zuia yi, ó o ò wé, á mu ù wé mi coon.

21 Làa bío síi ó o Maá wee vèenínáa 6a nñi-hía à na le mukānī binbirí 6a yi, lé làa bïn síi ó o Za mún wee nanáa le mukānī binbirí bíá ó o wi ò o na le yi.

22 O Maá mún yí máa cítí nùpue, ká a mähá nən le cítí fló pánká búenbúen o Za yi,

23 bèra a na à 6a nùpua búenbúen wé kñnbi o Za, làa bío 6a wee kñnbiráa o Maá. Yia yí máa kñnbi o Za, se 6ànso mún yí máa kñnbi o Maá na tonkaa wo.

24 Le 1 mí ho tūiá na mia: Yia wee tà jí 1 bíoní, á dó mí síi 1 Maá na tonkaa mi yi, wón 6ànso yú le mukānī binbirí na máa vé há làa na ká wán. Bànso á ĩ máa cítí. O dēnia ló mu húmú yi, á yú le mukānī binbirí.

25 Le 1 mí ho tūiá na mia: Ho pāahú 6úi khíi dá, ho yaá wáa dñn vó, á bíá yí yú le mukānī binbirí, na ka lòn nñi-hía á à jí le Dónbeení Za tāmú. Bíá á à jí mu, bán á à yí le mukānī binbirí.

* 5:19 Hen ká a Yeesu sansan le Za táá Dónbeení Za se lé orén Yeesu mí bēere wee bío mítén bío.

²⁶ Mu bon, làa bío ó o Maá á le mukānī binbirī wee lé cǎn, lé làa bǔn sīi ó o wó ó o Za á le mukānī binbirī mún wee lé cǎn.

²⁷ O non ho pānká wo yi ò o fīnāa le cítii, lé bío ó o lé o *Nùpue Za.

²⁸ «Mi yi le bío bíá ká wé mia coon, lé bío á pāahú búii khíi dá, ká 6a nī-hía búenbúen á à jí a Nùpue Za tǎmu,

²⁹ á 6a à vée. A bíá wó mu bè-tentewá á à yí le mukānī binbirī na máa vé. Ká bíá wó mu bè-kora bán júná à sí.

³⁰ Inén yí dà dǛe máa wé ften. I wee wé fī le cítii à héha lè 1 Maá jī-cúa na ó o mà non mū. A 1 cítii fīló mún téréna, lé bío á 1 yí máa fī le làa bío á 1 sīi vá yi. I wee fī le làa bío ó o Maá na tonkaa mi sīi vá yi.

³¹ «Mu lá lé Inén 1 dòn á wee mí ho tǔiá 1 jii, á mi lá dà a p1 1 tǔiá.

³² Ee ká nī-veere lé 1 seérá, á 1 zū le ho tǔiá na ó o wee mí 1 jii á bon.

³³ Minén lé bíá tonkaa 6a nùpua á 6a van o Zán Batiisi cǎn, á wón vaá mà ho tǔiá 1 jii á non 6a yi.

³⁴ Inén wón màkóo mia à nùpue wé 1 bío seéráso. Ká 1 màhá bíá mu bèra a na à mi dàn kǎnī.

³⁵ «Bío ó o Zán hía wee bío ka lòn fīntǎnī na khoomu yenkeen, á mi tà zámakaa mu khoomu mu bío yi ho pǎn-za dǛe yi.

³⁶ Bío búii wi bǐn á wee zéeni bío á 1 bío karáa. Bǔn po ho tǔiá na ó o Zán mà 1 jii. Mu bío mu lé mu bè-wénia na á 1 Maá le 1 wé, bío á 1 wee wé ká, lé bǔn wee zéeni le lé 1 Maá tonkaa mi bío bon.

³⁷ A 1 Maá na tonkaa mi wón mí beere mún wee mí ho tǔiá 1 jii. Mi yí jǎ a bíonī, á mi mún yí zū a.

³⁸ Mi yí tà a bíonī yi binbirī, lé bío mi yí tà yía ó o tonkaa bío.

³⁹ Mí wee kǎrán le Dónbeenī bíonī à cikon, lé bío mi wee leéka le lé lerén wee na à mi zǔrī bío mi 1 wé á à yírǎa le mukānī binbirī na máa vé. Awa, lé dén bíonī so lé dǔo wee zéeni bío á 1 bío karáa wéréwéré,

⁴⁰ à mi màhá pá yí wi à mi buen 1 cǎn à yírǎa le mukānī binbirī.

⁴¹ «Inén màkóo mia à 6a nùpua khòonī mi.

⁴² Ee ká minén bán á 1 zū bío mi karáa. Le Dónbeenī mi yí wa.

⁴³ I Maá lé yía á 1 guara yèni yi, á mi pá 1 bío. Ká a búii màhá lá guara mí kǔrú yèni yi, á mi 1 tà wón bío.

⁴⁴ Minén na wi mi wé khòonī mín, à mi yí wi à mi cà à dǔo lé le Dónbeenī mí dòn à khòonī mia, á à wé kaka à dérǎa mi sǐa Inén yi?

⁴⁵ Mí yí leéka le lé Inén khíi koonī mia le Dónbeenī yahó dé. Bùeé. O *Moyiize na mi wee lóoní le o ò séeni mia lé wón wee koonī mia le Dónbeenī yahó.

⁴⁶ O Moyiize bío mi lá tà kǎnkǎn, se Inén á mi mún lá à tà bío, lé bío á Inén lé yǎ ó o Moyiize bíá bío mí vǎnna yi.

⁴⁷ Ee ká bío ó o túara 1 dǎnī yí á mi yí tà yi, á mi mún yí dà máa tà Inén bíonī yi.»

6

O Yeesu dǐinla 6a zǎamǎa

(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17)

¹ Bǔn mǎn ó o Yeesu lè mí nī-keninia zon ho woohú á khú ho Kalilee vū-beeni mǎn, hía 6a mún wee ve làa Tiberiade vū-beeni.

² A 6a minka zǎamǎa bǔ a yi, lé bío 6a vǎnvárowá na ó o wee wéé á 6a mi á bío wee wé ho yéréké.

³ O o Yeesu wá vaá yòora le búee búii, á yóó kará bǐn lè mí nī-keninia.

4 Mu wee wé, à 6a *zuífùwa sánú na 6a le *Paaki díró sùaráa.

5 O o Yeesu le mí ìlorí, à 6a minka zámáa wee buen wo yi, ó o tùara a Filiipu yi: «Lé wen á wa à yí mu bè-dínii yí á à na 6a minka núpua na ká búenbúen yi?»

6 O Yeesu tùara a Filiipu yi ká, lé bío ó o wi ò o khén o kúará, ká arén wón zū bío ó o ò wé.

7 O o Filiipu bíá nòn o Yeesu yi: «Hàrì wa lá yí le wén-hãani khíá-jun* à vaa yá là ho búurú buee cèeka wñíwñí, á 6a búenbúen pá máa yí.»

8 O o nĩ-kenínia nĩ-kéní, o Simòn Piere bân za Andere á bíá nòn o Yeesu yi:

9 «Yàronza búí wi hen á 6a cezàwa bùaa jun, là ho búurú bi-zàwa bío hònú na wólè mu bío búí na 6a le ooze† dũmu á wi cǎn. Ká léee webio á búñ ñ wé là 6a minka zámáa na ká?»

10 O o Yeesu wáa bíá: «Mi bío le 6a búenbúen lii keení.» Le jíní sà le lùe mu yi boo, á lé dén 6a wáa líí kará wán. Ba báawa mí dòn á à yí muaaseé hònú síi.

11 O o Yeesu fó ho búurú bi-zàwa, á dó le Dónbeení bárakà, ò o nòn ho le 6a sanká na bíá kará bñ búenbúen yi. Lé búñ bân síi ó o mún wólè 6a cezàwa, á 6a búenbúen dú làa bío 6a sía vá yi.

12 Bío 6a búenbúen dú sù, ó o Yeesu bíá nòn mí nĩ-kenínia yi: «Mi yí díá le bío dú ká à yáa. Mi khuii mu búenbúen.»

13 A 6a khuiira mu, á ho ooze búurú bi-zàwa bío hònú bío na là ká á sú há sákíwá píurú jun.

14 Bío 6a núpua mòn mu yéréké bío na ò o wó, á 6a bíá: «O nñi na ká 6èntñn lé le *Dónbeení jì-cúa fεero, yía lá ko ò o buen ho òimíjá yi.»

15 Bío ó o Yeesu zūna le 6a núpua buee fé mí á à wé là mí béé là ho pánká, ó o tñn wá yòora le búee wán mí dòn.

*O Yeesu varáka mu jumu wán
(Matiye 14.22-27; Maaki 6.45-52)*

16 Ho ziihú, ó o Yeesu nĩ-kenínia wá lion ho vū-beení jii,

17 á líí zon ho woohú wee khí là ho *Kapεεnyuumu lóhó cǎn. Ho tá hñn ká a Yeesu ðñ yí buée ðñ 6a.

18 Ho pinpiró wee và là mí pánká, á ho vū-beení jumu wee yànbónka.

19 Bío 6a vá zon á à yí lòn kilomεeterewa bío hònú táá bío hèzñn síi là le bónbóore‡, á 6a mòn o Yeesu ò o wee varáka mu jumu wán wá buee sùará 6a yi, á 6a zána.

20 O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Mu lé ñén, mi yí zǎn.»

21 A 6a wáa wi 6a bío le o Yeesu yòo zo ho woohú yi, à búñ 6a ðèníá ðñ hen na 6a wee va yi bó.

O Yeesu ka lòn ðñlò na wee na le mukani binbiri

22 Mu tá na lée tñn, á 6a zámáa na khii wi là ho vū-beení món á zūna le lée woohú ðà-kéní mí dòn lá wi bñ. Ba zūna le o Yeesu yí zon ho woohú là mí nĩ-kenínia, ká lé 6arén wá mí dòn.

23 Εε ká wonna búí ló ho Tiberiade lóhó yi buee ðñn ho lahó na ó o Yeesu dó le Dónbeení bárakà ò o nòn ho búurú 6a là yi.

* 6:7 Le wén-hñnló ðà-kéní wee yí o núpue nĩ-kéní wizon-kùure sámú sáanii. † 6:9 Ooze: Mu lée bè-vànií búí na 6a zuífùwa hía wé và à wé là 6a nàwa ðñlò. Ho ooze mu dũmu á 6a nĩ-khenia wee è wé là ho búurú. Horén dũmu yáwá sí. ‡ 6:19 Ho Kalilee vū-beení: Ho vū-beení mu tóntómú á à yí kilomεeterewa bóní síi, ká ho búaaró á à yí kilomεeterewa píurú jun síi.

24 Bïo 6a zâamâa m̄on ò o Yeesu m̄ia b̄in, ó o n̄i-ken̄inia m̄un m̄ia b̄in, á 6a yòò zon h̄ón wonna so yi ɲon ho *Kap̄eyayuumu lóhó, á wà kh̄ii cà a.

25 Bïo 6a b̄in̄ia kh̄ii yú a Yeesu ho v̄u-been̄i m̄ón, á 6a wee tùa wo yi: «N̄i-kar̄ánlo, fo buara hen ðá?»

26 O o Yeesu b̄ia n̄on 6a yi: «Le 1 m̄i ho t̄úia na mia: Mi wee cà mi ȳin̄o b̄io mi z̄una mu yéréké b̄io na á ï wó ðan k̄uará, ká lé b̄io mi yú ho búurú á là sù b̄io yi.

27 Mi wé yí sá ho ð̄nló na dà wee yáa b̄io yi, ká mi wé sá h̄ia yí máa yáa b̄io yi, h̄ón na wee na le muk̄an̄i binbir̄i na máa vé. H̄ón ð̄nló so lé o N̄upue Za á à na ho mia, lé b̄io ó or̄én lé ȳia ó o Maá Dónbeen̄i zéenia b̄io le mí n̄on mu b̄io búenb̄uen wéró p̄anká yi.»

28 A 6a tùara a yi: «Lé ho tonló yén á le Dónbeen̄i wi à wa sá?»

29 O o Yeesu b̄ia n̄on 6a yi: «B̄io le Dónbeen̄i le mi wé, lé à mi dé mi s̄ia ȳia le tonkaa yi.»

30 B̄io ó o b̄ia kà s̄ii, á 6a b̄ia n̄on wo yi: «Ûnén b̄èn lé mu yéréké b̄io yén fo dà à wé á wa à mi á à dér̄aa wa s̄ia fon? Wé mu búii le wa mi!

31 P̄aah̄ú na á w̄an b̄uaawa h̄ia wi ho tá hen̄i yi, á 6a yú ho *maane á là, làa b̄io mu túarar̄a le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ú yi: «O h̄ia n̄on ho ð̄nló na ló ho wáayi 6a yi á 6a dú.S»

32 O o Yeesu b̄èn b̄ia n̄on 6a yi: «Le 1 m̄i ho t̄úia na mia: Mu ȳin̄o o *M̄oyiize lé ȳia h̄ia n̄on ho búurú na ló ho wáayi mia. Lé 1 Maá Dónbeen̄i n̄on ho mia. Lé or̄én m̄un wee na ho ð̄nló binbir̄i na ló ho wáayi mia.

33 Mu bon, ho ð̄nló binbir̄i na le Dónbeen̄i wee na lé ȳia ló ho wáayi lion. Lé or̄én wee na le muk̄an̄i binbir̄i ho ð̄m̄j̄ná yi.»

34 A 6a b̄ia n̄on wo yi: «N̄i-kar̄ánlo, wé na h̄ón ð̄nló so w̄en f̄ééé.»

35 O o Yeesu wáa b̄ia n̄on 6a yi: «In̄én lé ȳia lé ho ð̄nló na wee na le muk̄an̄i binbir̄i. Yia bò mi á dó mí s̄ii mi, á h̄ini làa ɲu-h̄ani máa búe ðanso huúu.

36 I b̄ia mu n̄on mia le mi m̄on b̄io á ï wó, à mi ɲon pá yí dó mi s̄ia mi.

37 B̄ia á ï Maá wee wé à 6a b̄io s̄i mi le mí n̄i-kén̄i kén̄i wé è bè mi. Yia bò mi, á ï máa b̄io le o b̄ini huúu.

38 Lé b̄io á ï yí ló ho wáayi yí wá buée wé 1 s̄ii b̄io. Yia tonkaa mi lé wón s̄ii b̄io á ï wá buée wé.

39 Yia tonkaa mi s̄ii b̄io lé à ï yí v̄ini b̄ia ó o kar̄af̄aa mi n̄i-kén̄i búii, ká 1 v̄ení 6a ho ð̄m̄j̄ná vé n̄nzoñ.

40 Mu bon, 1 Maá s̄ii b̄io lé à b̄ia búenb̄uen na fá mí ȳio o Za yi á dó mí s̄ia wo yi, á yí le muk̄an̄i binbir̄i na máa vé, à ï v̄ení 6a ho ð̄m̄j̄ná vé n̄nzoñ.»

41 A 6a *zúif̄uwa wáa wee kh̄i mí k̄io yi, lé b̄io ó o b̄ia le m̄inén lé ho ð̄nló binbir̄i na ló ho wáayi lion.

42 A 6a b̄ia: «Ȳin̄o or̄én lé o Zoz̄ef̄u za Yeesu le? Wa z̄u ðan maá le ðan nu. O o wáa à wé kaka á à b̄ior̄aa le mí ló ho wáayi lion?»

43 O o Yeesu b̄ia n̄on 6a yi: «Mi yí kh̄i mi k̄io yi.

44 N̄upue woon yí dà máa bè mi, ká a Maá na tonkaa mi yí ðuan wo yí guarar̄aa, á In̄én á à v̄ení ðanso ho ð̄m̄j̄ná vé n̄nzoñ.

45 B̄io ká lé b̄io tùara le Dónbeen̄i ɲi-cúa f̄erowà v̄onna yi: «Le Dónbeen̄i kh̄ii kar̄án 6a búenb̄uen.* N̄upue léé n̄upue na wee ɲi a Maá Dónbeen̄i t̄amu, á wee ðia m̄iten ò o kar̄án, wón á à bè mi.

46 B̄un yí máa zéeni le 1 le n̄upue búii m̄on o Maá. Yia ló le Dónbeen̄i c̄ón guara, lé wón mí ðon m̄on wo.

§ 6:31 Mi lor̄ Leni v̄uah̄ú (Psaumes) 78.24; Léró v̄uah̄ú (Exode) 16.1-15. Ba zâamâa b̄ia le b̄ion̄i mu à zéeni le o M̄oyiize lé ȳia h̄ia n̄on ho ð̄nló m̄in b̄uaawa yi. * 6:45 Mi lor̄ Ezayii v̄uah̄ú 54.13

47 Le 1 mí ho tũiá na mia: Yia dó mí sli wo yi, wón yú le mukāni binbirĩ na máa vé.

48 Inén lé ho dīnló na wee na le mukāni binbirĩ.

49 Mĩn òuaawa là ho *maanɛ ho tá henĩ yi, ɛɛ ká bún mahá yí hò 6a húmú.

50 Ká Inén lé ho dīnló binbirĩ na ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ánsò ò yí le mukāni binbirĩ na máa vé.

51 Inén lé ho dīnló na wee na le mukāni binbirĩ, hĩa ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ánsò á à yí le mukāni binbirĩ na máa vé. Ho dīnló na á ì ì na bèra na na à ho dīmĩnása yí le mukāni binbirĩ, lé 1 sánia.»

52 Bìo 6a *zuífùwa jí há bioní mu, á 6a wee kán mín lè mí sòobéɛ. Ba wee bío: «O nĩ mu dà a wé kaka a nanáa mí sánia wɛn á wa a là?»

53 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le 1 mí ho tũiá na mia: Hen ká mí yí là a Nùpue Za sánia, á yí òun o cāni, á le mukāni binbirĩ máa kɛnĩ mia.

54 Yia là 1 sánia, á òun 1 cāni, wón 6ánsò yú le mukāni binbirĩ na máa vé. I ì vèenĩ 6ánsò ho dīmĩná vé nɔnzòñ.

55 Mu bon, Inén sánia lé ho dīnló binbirĩ, á ì cāni lé mu bè-òunni binbirĩ.

56 Yia là 1 sánia á òun 1 cāni, se wón páania làa mi á Inén páania làa wo.

57 O Maá na tonkaa mi lé wón mí bèere wee na le mukāni binbirĩ. A lé orén pánká yí á le mukāni binbirĩ mún wiráa Inén yi. Lé làa bún síi, á yia là 1 sánia, á 6ánsò mún ñ yí le mukāni binbirĩ Inén pánká yi.

58 Inén lé ho dīnló na ló ho wáayi lion, hón yí ka làa hĩa á mĩn òuaawa yánkaa dú bío síi. Bán dú hón á 6a pá húrún. ɛɛ ká yia dú ho dīnló na ló ho wáayi lion, á 6ánsò á à yí le mukāni binbirĩ na máa vé.»

59 O Yeesu bía há bioní na ká, ká a wee kárán 6a nùpua 6a zuífùwa káránlò zii ho *Kapɛɛnayuumu lóhó yi.

Le mukāni binbirĩ na máa vé bioní

60 Bìo á bía bò a yi jí a bioní, á 6a cɛ̀ɛ̀ɛ̀ bía: «O nĩ mu bioní 6ɛ̀ntĩn hereka. Nùpue na dà à tà há yi á mia.»

61 O o Yeesu zũna le bĩa bò a yi wee khí mí kío yi bío ó o bía bío yi, ó o bía: «Há bioní mu 6óonía mia léé?»

62 ɛɛ ká mí bɛ̀n wáa khĩi mɔn o *Nùpue Za ká a bĩnía wee yòo hen na ó o ló yi 6uara há?

63 Le Dónbeenĩ Hácirĩ lé dño wee na le mukāni binbirĩ. O nùpue mítɛn yí dà dɛ̀ɛ̀ máa wé. Há bioní mu na á ì bía nɔn mia ká lé le Dónbeenĩ Hácirĩ á há ló cɔn. Há wee na le mukāni binbirĩ.

64 ɛɛ ká 6a nùwá yɛn búii mi t̄ahú á yí dó mí s̄ia m̄ii.» A mu bèn bon, mu òuhú búɛɛnĩ á bĩa yí dó mí s̄ia o Yeesu yi ó o zũna bío, á mún zũna yia á à dé o ò na bío.

65 O o Yeesu pá bĩnía bía ká síi: «Lé bún te bío á ì bía mu nɔn mia le nùpue yí dà máa bè m̄ii, ká a Maá Dónbeenĩ yí nɔn mu wéró pánká 6ánsò yi.»

66 A wáa lá bún jii wán, á bĩa bò a yi cɛ̀ɛ̀ɛ̀ bĩnía o mɔn, á yí máa bè làa wo.

67 O o wáa tũara mí nĩ-kenĩnia píru òun yi: «Minén mún máa bĩnĩ le?»

68 O o Simɔn Piere bía nɔn wo yi: «Núhũso, lé o yén á wa à bĩnĩ vaá bè yi? Unén lé yia le mukāni binbirĩ na máa vé bioní wee lé cɔn.

69 Warén dó wa s̄ia foñ, á zũ le unén lé yia lé le Dónbeenĩ nùpue yi poni 6ánsò na le tonkaa.»

70 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mu so yínɔn Inén hueekaa minén píru òun le? ɛɛ ká mí nĩ-kénĩ búii mahá pá lé o *Satāni nùpue.»

71 Mu lé o Simɔn Isikariote za Zudaa ó o wee bío bío. Mu bon, 6a píru òun mu t̄ahú ó orén lé yia à dé o ò na.

7

O Yeesu ɓàn zàwa yí dó mí s̄ta wo yí

1 Būn m̄n, ó o Yeesu tò ho Kalilee k̄sh̄ yí. O yí wi ò o zoo tè ho *Zudee k̄sh̄ yí, lé b̄io ɓa *zúífùwa j̄nása wi ɓa ɓúe o.

2 B̄io ɓa zúífùwa s̄nú na ɓa le *Bùkúwá S̄nú díró wà ɓueé s̄ará,

3 Ó o Yeesu ɓàn zàwa b̄ia n̄n wo yí: «Fo lá ko à ù lé hen à lén va ho Zudee k̄sh̄ yí, à b̄ia bò foñ b̄n m̄n mi mu bè-wénia na fo wee wé.

4 Nùpue na wi ɓa z̄r̄ wo, wón bè-wénia máa wé s̄anka wé. Mu bè-beera na fo wee wé, á fo ko à ù wé à ɓa nùpua ɓúenɓúen mi.»

5 Mu bon, o Yeesu ɓàn zàwa mí b̄ere yí dó mí s̄ta wo yí.

6 O o Yeesu b̄ia n̄n ɓa yí: «Inén á ho p̄ah̄ ð̄n yí ð̄n c̄n, ká minén b̄an á ho p̄ah̄ wi c̄n wà f̄e.»

7 Ho ð̄m̄ná nùpua yí dà máa j̄n mia, ká Inén wón ɓa j̄na, lé b̄io á ī wee mí ho t̄iá le ɓa w̄ará yí seka.

8 Minén lén va ho s̄nú ð̄n̄i. Inén wón máa va, lé b̄io ho p̄ah̄ ð̄n yí ð̄n ī c̄n.»

9 O Yeesu b̄ia h̄n b̄ion̄ so n̄n ɓa yí ò o kará ho Kalilee k̄sh̄ yí.

O Yeesu van h̄a bùkúwá s̄nú ð̄n̄i

10 B̄io ó o Yeesu ɓàn zàwa wà van ho s̄nú ð̄n̄i, ó orén m̄n wà van. Ká a mah̄ s̄anka m̄ten vannáa, ò o b̄io yí z̄r̄.

11 Ba *zúífùwa j̄nása wee cà a ho s̄nú mu ð̄n̄i. Ba wee h̄e t̄aka hen na ó o Yeesu mu wi yí.

12 O Yeesu b̄io wó le w̄an̄i làa s̄ob̄e ɓa z̄amáa t̄ah̄. Ba ɓúí wee b̄io le o n̄i mu lée n̄-tente. Ba ɓúí ɓ̄n le o wee v̄in̄i ɓa nùpua.

13 Ká nùpue na mah̄ à hení mí s̄i á à b̄io mu wéréwéré ɓa nùpua yahó wón m̄a, lé b̄io ɓa z̄ana ɓa zúífùwa j̄nása.

14 Ho s̄nú dú zon ho t̄ah̄ l̄n wizon̄i b̄io náa s̄i ó o Yeesu zonnáa le *Dónbeen̄i z̄-been̄i l̄n yí, á zoó wee k̄rán ɓa nùpua.

15 Ba zúífùwa wee wé coon o b̄io yí, á ɓa wee b̄io: «O n̄i mu k̄ránl̄o j̄n̄ yí van yahó ò o pá z̄ le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄ah̄ b̄io ká s̄i le we?»

16 O o Yeesu b̄ia n̄n ɓa yí: «B̄io á ī wee k̄rán làa mia á yí l̄ Inén ī b̄ere c̄n. Ȳa tonkaa mi lé ȳa mu l̄ c̄n.

17 Ȳa tà wee wé le Dónbeen̄i s̄i b̄io, wón ɓanso á à z̄r̄ ká ī k̄ránl̄o l̄ le Dónbeen̄i c̄n, tàá ká ī wee b̄io ī k̄rú b̄ion̄i.

18 Ȳa wee b̄io mí k̄rú b̄ion̄i, wón wee cà le ȳeni. Ká ȳa wee cà le ȳeni à na ȳa tonkaa wo yí, wón wee mí ho t̄iá, o t̄er̄enna.

19 O *M̄ȳiize so yí n̄n ho l̄ndá mia le? A ȳa mah̄ wee bè ho yí mi t̄ah̄ wón m̄a. Lée web̄io n̄n mi wi mi ɓúeráa mi?»

20 A ɓa z̄amáa b̄ia n̄n wo yí: «O c̄ná wi foñ! Ȳa wi ò o ɓúe fo lé o ȳn?»

21 O o Yeesu b̄in̄i lá le b̄ion̄i ò o b̄ia n̄n ɓa yí: «Ī wó mu ȳéréké b̄io dà-kén̄i mí ð̄n wa v̄r̄l̄o wizonle na lé ho *Sabaa zoñ, á mi ɓúenɓúen wó coon mu b̄io yí.

22 O M̄ȳiize bò mu hen̄ia n̄n mia le mi wé *k̄úio mi zà-báawa, á mi ȳàa wee k̄úio ɓa h̄ar̄i ho Sabaa zoñ. Ho l̄ndá mu ȳàa ȳin̄n̄ M̄ȳiize ɓúá ho j̄n̄h̄, mu lé m̄n ɓúaaawa.

23 Awa, ká minén dà wee k̄úii o za báa ho Sabaa zoñ, bèra a na à mi yí wé yí khe o M̄ȳiize l̄ndá ð̄n̄i yí, á lée web̄io n̄n á mi s̄ta wee c̄náa m̄i, lé b̄io á ī wó ó o ní-kùure wan cun ho Sabaa zoñ?

24 Bío mi wee mi à ðín wán cítíráa o nùpue à mi kíhí yí. Mi wé cítí o nùpue làa bío térénnà le Dónbeení cón.»

O Yeesu lé yía le Dónbeení mən léra

25 A ho Zeruzalɛmusa búí wáa wee bío: «Éee! Yía kà so yínón o nni na á wa júnása wí 6a búe le?»

26 Nin-yía wee bío 6a nùpua yahó, ò o búí yí dó mí jii wo yí. Wa júnása mähá wáa zúna le lé orén lé yía le Dónbeení mən léra léee?

27 Yía kà wón á warén zú léenii. Eε ká yía le Dónbeení mən léra khíi buara, á nùpue woon máa zún hen na ó o ló yí.»

28 Bío ó o Yeesu wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zì-beení lún yí, ó o bía bío kà pónpón: «Mi so zú mi kénkén, á zú 1 léenii le? Inén yí buara íten, ká ho túiá poni 6ánsó lé yía tonkaa mi. Mí yí zú a,

29 ká ínén wón zú a, lé bío á mu lé orén á ìló cón buararáa. Orén lé yía tonkaa mi.»

30 A 6a wáa wee cà a wíiró yahó, ká nùpue woon yí wíira a, lé bío ó o páahú ðín yí dón.

31 Eε ká 6a zámáa mu t̄ahú, á 6a cèrèe jón pá tà a bío. Ba wee bío: «*Yía le Dónbeení mən léra khíi buara, ó o so buée wé yéréké biowa na po bío ó o nni na ká wee wé le?»

Ba tonkaa 6a parowà le 6a vaa wíi o Yeesu

32 A 6a *Farizléwa búí ná bío 6a zámáa wee h̄ahútaaka a Yeesu ðání yí, á 6a Farizléwa mu kuure lé le *Dónbeení yankarowà júnása tonkaa 6a parowà búí le 6a vaa wíi wo.

33 O o Yeesu bía: «Ì kènló mí t̄ahú máa wé bío na á à mía. Hen làa cínú ká ì ì bíní ì va yía tonkaa mi cón.

34 Mí khíi wé è cà mí, ká mí máa yí mí, á hen na á ì ì kèr yí á mí mún yí dà máa va yí.»

35 A 6a *zuífùwa wee tùaka mín yí le lé wen o ò va ká mí máa yí o coon? Lé 6a zuífùwa na héera wika bía yínón 6a zuífùwa t̄ahú ó o mähá wí ò o lén va cón léee? O mähá wí ò ò vaa kàrán bía yínón 6a zuífùwa léee?

36 Bío ó o bía le wa khíi wé è cà mí ká wa máa yí mí, á hen na mí ì kèr yí á wa yí dà máa va yí, bún kúará léee webio?

O Yeesu le bía le ju-hání dà buen mí cón

37 Ho sánú dí vé nònzoñ déñ wizonle so lé ðío júhú wí po h̄la ká. Bún zoñ ó o Yeesu ðín 6a zámáa yahó ò o bía pónpón: «Hen ká yía le ju-hání dà, á 6ánsó buen 1 cón á ì ì na mu jumu wo yí ó o ò ju.

38 Yía dó mí síi mii, làa bío mu túararáa le Dónbeení bioní v̄ahú yí ká síi: «A wón 6ánsó síi á à wé lòn jun-ðání, á mu jumu na wee na le mukáni wé è tá á à lé yí.»

39 Mu lé le Dónbeení Hácírí ó o Yeesu wee bío bío ká síi, ðío á bía dó mí sía wo yí khíi yí. Mu páahú ká le Dónbeení ðín yí nən mí Hácírí bía dó mí sía o Yeesu yí, lé bío le Dónbeení ðín yí léra a yèni.

Ba zámáa jì-cúa wí m̄n júnú yí o Yeesu bío yí

40 Ká 6a zámáa na wí bín ná a Yeesu bioní mu, á 6a búí wee bío le yía ká wón 6èntín lé le *Dónbeení jì-cúa fεero.

41 Ba búí bán 6èn le o lé *Yía le Dónbeení mən léra. Ba búí 6èn le mu so bon ká yía le Dónbeení mən léra ko ò o lé ho Kalilee k̄hú yí le.

⁴² Mu so yí túara le Dónbeení bíoní vūahú yi le o *Daviide nōnkāni, là a Daviide mu 6a lóhó Betelehεemu lé bín á Yia le Dónbeení mōn léra ko ò o lé yi le?*

⁴³ A 6a zāamāa j̄i-cúa wó mín j̄úná yi o Yeesu mu bío yi.

⁴⁴ Ba zāamāa mu f̄lahú á nūwā yēn búí wi 6a wii wo, ká nūpue woon yí tūaa wo yi.

Ba zūifùwa j̄únása yi tà a Yeesu bío

⁴⁵ Bío 6a parowà na le Dónbeení yankarowà j̄únása lè 6a Farizíewa tonkaa b̄nía 6uara, á bán túara 6a yi: «Lée webio nōn á mi yí 6uannāa wo yí 6uararāa?»

⁴⁶ A 6a parowà bía: «Hā bíoní na ó o nūpue mu wee bío f̄àn síi á wa d̄n̄ yi j̄á a búí j̄ii yi yí mōn hūúu.»

⁴⁷ A 6a Farizíewa bía nōn 6a yi: «Minén mún día miten ó o khà lon?»

⁴⁸ Warén j̄únása f̄lahú lè warén Farizíewa f̄lahú á n̄-kéní kà so tà a bío le?»

⁴⁹ Ká lé 6a zāamāa na ká mí dòn, bán na yí zū d̄ε o Mōyíize làndá bío yi, bán le Dónbeení dánkánía.»

⁵⁰ A 6a Farizíewa n̄-kéní na 6a le Nikodεemu, yīa van o Yeesu cón ho t̄nàahú búí,

⁵¹ á bía nōn 6a yi: «Wa làndá yi, á wa yí dà maa síiní nūpue j̄úhú ká wa yí j̄á b̄anso j̄i-cúa, á yí zūna ká a wó khon.»

⁵² A 6a bía nōn wo yi: «Ūnén mún wee bío lòn Kalilee n̄ii! Kàrán le Dónbeení bíoní vūahú à cikon, á fo ò mi mu le *Dónbeení j̄i-cúa f̄εero n̄-kéní ká yí maa lé Kalilee yi.»

[
⁵³ Lé b̄n̄ á 6a 6úen6úen wà khí6on wán,

8

¹ ò o Yeesu wón wà yòra le 6úee na 6a le Oliivewa 6úee wán.

O h̄-bá-fé na ó o Yeesu kánia

² Mu tá na lée t̄n̄ ȳnb̄ii búir̄ii, ó o b̄n̄ia van le *Dónbeení z̄i-beení lún yi, á 6a zāamāa 6ueé k̄n̄ia wo yi. O o líi kará ò o wee kàrán 6a.

³ A ho *làndá bío zéenílowa lè 6a *Farizíewa 6uan o h̄aa búí na 6a zù yi là a bá-veere 6ueé zonnāa, á zoó d̄n̄ia wo 6a nūpua 6úen6úen yahó,

⁴ à 6a bía nōn o Yeesu yi: «N̄-kàránlo, o h̄aa na ká 6a zù yi là a b̄aa.

⁵ A wa làndá yi, ó o *Mōyíize bò mu henía nōn wen le ká wa wé yú bán h̄awa so síi, à wa lèeka 6a lè h̄a huaa 6úe.* Awa, ūnén 6èn le we mu d̄n̄i yi?»

⁶ Ba bía b̄n̄ à kh̄uaanāa o Yeesu j̄ii yi à yírāa wo kooní yi. Ká a Yeesu màhá líi lúnlúrá, ò o wee túa ho tá p̄np̄uró yi lè mí n̄n-kíza.

⁷ Bío 6a d̄n̄ lan wee túa wo yi, ó o líi h̄n̄on yòó d̄n̄, ò o bía nōn 6a yi: «Yia d̄n̄ yi wó b̄e-kohó hūúu mi f̄lahú, à wón waa lée wo lè le huee ho yahó.»

⁸ O o Yeesu b̄n̄ia líi lúnlúrá, á wee túa ho tá p̄np̄uró yi.

⁹ Bío ho làndá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa mu j̄á h̄n̄ bíoní so, á 6a wee l̄n̄ lè mí n̄-kéní kéní, à 6úaká lè 6a n̄-k̄a, á ká a Yeesu là a h̄aa ho f̄lahú.

¹⁰ O o Yeesu waa líi h̄n̄on yòó d̄n̄ ò o wee bío là a h̄aa: «O, o, h̄aa mu, 6a nūpua mu bò làa wen? O búí mía maa síiní ū j̄úhú le?»

* 7:42 Mi loñ Samuweele j̄un n̄ii vūahú 7.12; Misee vūahú 5.1 (Deutéronome) 17.6-7

* 8:5 Mi loñ Làndá zéeníló vūahú

11 O o háa bía nòn o Yeesu yi: «Núhúso, o búí mía máa síní ho.» O o Yeesu wáa bía nòn wo yi: «Àwa, á Ìnén mún máa síní ũ jùhú. Fo dà a lén, ká ũ 6èn yí bíní yí wé bè-kohó.»]

O Yeesu ka lòn khoomu ho òmíjásá cón

12 O Yeesu pá bíníá bía bío kà nòn 6a zãamáa yi: «Ìnén ka lòn khoomu ho òmíjásá cón. Yía tà bò mií, se 6ãnsò yú mu khoomu na wee na le mukáni binbirí. O máa kerí tóbírí yí hùúu.»

13 A 6a Farizéwa bía nòn o Yeesu yi: «Ūnén wáa wee mí ho tũíá ũ jii, à bũn à bío fo wee bío á nùpue yí ko ò o tà yí.»

14 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Hàrí ká 1 wee mí ho tũíá 1 jii, se bío á 1 wee bío ó o nùpue ko ò o tà yí. Lé bío á 1 zũ hen na á 1 ló yí 6uararáa, á 1 mún zũ hen na á 1 wee va yi. Ká minén bán yí zũ 1 léení, á mún yí zũ hen na á 1 wee va yi.

15 Minén wee 1 6a nùpua cítíí fló síí, ká Ìnén wón máa cítí nùpue.

16 Ká 1 lá ko à 1 fl cítíí, á 1 cítíí mu jùhú á à wé. Lé bío mu yíná Ìnén 1 dòn á à fl le cítíí mu. Mu lé Ìnén lè 1 Maá na tonkaa mi á à páaní ì fl le.

17 Mi lándá vùahú yí á mu túara le ká seéràsa nùwá jùn mà ho tũíá mu bío dà-kéní bío yi, se bũn bío so á nùpue ko ò o tà yí.

18 Ìnén wee mí ho tũíá 1 jii. A 1 Maá na tonkaa mi mún wee mí ho tũíá 1 jii.»

19 A 6a túara a yi: «Mín máá mu wi wen?» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mí yí zũ mí, á mún yí zũ 1 Maá. Ká mí lá zũ mí, se mí mún lá à zũrí 1 Maá.»

20 O Yeesu bía hõn bíoní so ká a wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zì-beení lún yí, mu hãmu kúeení lahó nísání. Nùpue yí wíira a lé bío ó o páahú òn yí dãn.

O Yeesu wee bío mí varó mín Maá cón bío

21 O Yeesu pá bíníá bía bío kà nòn 6a yi: «Ìnén ò lén á mí ì càráa mí. Ée ká mí màhá à hí lè mí bè-kora. Hen na á Ìnén wee va yi, á minén yí dà máa va yi.»

22 A 6a *zúífùwa wee bío mín yi: «O wi ò o búe mítén léé? Bío ó o màhá le hen na mínén wee va yi á warén yí dà máa va yi.»

23 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Minén ló ho tá yí. Ká Ìnén ló ho wáayi. Minén bío sã ho òmíjásá na ká yi, ká Ìnén wón bío yí sã ho yi.

24 Lé bũn te bío á 1 le mí ì híráa lè mí bè-kora. Mu bon, hen ká mí yí tà le Ìnén lé yía wi fééé, á mí ì hí lè mí bè-kora.»

25 A 6a túara a yi: «Ūnén lé o yén?» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «1 wee bío mu na mia fééé hàrí mu jùhú búeeníí.

26 I dà à bío bío cèrèé mí dání yi, á dà à fl le cítíí mí bío cèrèé wán. Ká yía tonkaa mí lé ho tũíá poni 6ãnsò, á bío á 1 jásá a cón, bũn lé bío á 1 wee bío na ho òmíjásá yi.»

27 Ba yí zũ ká lé o Maá Dónbeení ó o wee bío bío.

28 O o Yeesu wáa bía nòn 6a yi: «Ká a *Nùpue Za á mí can le búeení wán hõnía fàrá, bũn ká mí ì zũrí ká Ìnén lé yía wi fééé. A mí ì zũrí ká 1 yí máa wé bío woon Ìten. Bío á 1 Maá bía nòn mií, bũn lé bío á 1 wee bío.

29 1 Maá na tonkaa mi á wi làa mí, o yí díá mí 1 dòn, lé bío á 1 wee wé bío sí a yi fééé.»

30 Bío ó o Yeesu wee bío ká, á 6a nùpua cèrèé dó mí sía wo yi.

Le Dónbeení tũíá poni wee wé ó o nùpue kerí mítén

31 O o Yeesu wáa bía nòn 6a zúífùwa na dó mí sía wo yi: «Ká mí wee bè 1 bíoní yi, se mí màhá lé 1 ní-kenínia bío bon.

32 Mi ì zūrì ho tūiá poni binbirì na ló le Dónbeenì cón. Lé bŭn ò wé á mi ì kerí miten.»

33 A 6a bía nòn wo yi: «Warén lé o *Abarahaamu m̀ǹm̀ǹǹ. Wa yí wó a 6úi wobáani yí m̀ǹ. A lée webio nòn á ùnén biaráa le wa à kerí waten?»

34 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Le ì m̀ ho tūiá na mia: Nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora wón ka lón wobá-ǹi mu bè-kohó ǹi yi.

35 A mi zù le o wobá-ǹi bio yí sá ho zì-jùhù yi f̀e. Ká a za na ton ho zì-jùhù yi, wón bio sá ho yi f̀e.

36 Ká le Dónbeenì Za wáa wó mia lè 6a nùpua na wi miten, á mi ì wé miten binbirì.

37 I zù le mi lé o Abarahaamu m̀ǹm̀ǹǹ, èe ká mi màhã wee cà à mi 6úe mi, lé bio á bio á ì wee kàrán làa mia yí máa zo mia.

38 Bio á ì Maá zéeniá làa mi, lé bŭn á ì wee bio, ká minén 6èn wee wé bio á m̀ǹ maá bía nòn mia.»

39 A 6a bía nòn wo yi: «Warén wàn maá lé o Abarahaamu.» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ká mi lá lé o Abarahaamu zàwa bio bon, se mi lá wee wé há wára na ó o Abarahaamu wó 6àn síi.

40 A mi yí máa wé h́n, à mi wi mi 6úe ìnén na mà ho tūiá poni nòn mia, h́a na á ì já ì Maá Dónbeenì cón. Bŭn ó o Abarahaamu yí wó.

41 Mi wee wé m̀ǹ maá wára.» A 6a bía nòn wo yi: «Wàn maá lé le Dónbeenì mí dòn. Wa yínón zíní zàwa.»

42 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ká m̀ǹ maá lá lé le Dónbeenì, á mi lá à wañ mi, lé bio á ìnén ló le Dónbeenì cón 6uara. I yí 6uara ìten. Lé lerén tonkaa mi.

43 Bio nòn á mi yí máa zúrínáa h́a bíoní na á ì wee bio na mia kúará lé mu yén? Lé bio á mi yí wi mi jí h́a.

44 Yia lé m̀ǹ maá lé o *Satáni. A m̀ǹ maá síi bio lé bŭn á mi wi à mi wé. O lé o ǹ-6úe hàrì ho òm̀jíná lénlò páahù. O yí dà máa m̀ ho tūiá poni, lé bio á tūiá poni mia wo yi. Hen ká a fá le sabéré, se lé orén mí 6ere síi ó o wee zéeni, lé bio ó o lé o sabín-f̀uáalo. Orén lé yia á h́a sabíoní wee lé yi.

45 Èe ká ìnén wee m̀ ho tūiá poni, lé bŭn nòn á mi yí tàráa ì bíoní yi.

46 Minén f̀ahù, ó o 6úi so dà a bio le ì wó bè-kohó le? Ká ì wee m̀ ho tūiá poni, á lée webio nòn mi yí tàráa ì bíoní yi?

47 B́a na le le Dónbeenì zàwa binbirì wee wé jí le Dónbeenì bíoní. Èe ká minén yínón le Dónbeenì zàwa, lé bŭn nòn mi yí máa jínáa le bíoní.»

O Yeesu le minén po a Abarahaamu

48 A 6a *zúif̀uwa bía nòn wo yi: «À bŭn wa tūiá sí à wa bio le fo lé o *Samarìi ǹi†, á wa m̀ǹ tūiá sí à wa bio le o cíná wi foñ.»

49 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ìnén á cíná mia yi. I Maá lé yia á ì wee k̀ǹbi. Ká minén bán wee zuañ m̀i.

50 Ìnén yí máa bio le nùpue dé cùkú m̀i. O 6úi wi á à bio le 6a dé ho m̀i, á lé wón m̀ǹ lé o cítí-fi.

51 Le ì m̀ ho tūiá na mia: Yia tà bò ì bíoní yi, á 6̀nso máa hí máa cén.»

52 A 6a zúif̀uwa bía nòn wo yi: «H́a làa na ká wán, á wa wáa láa mu yi k̀ǹk̀ǹ le o cíná wi foñ. O *Abarahaamu h́urun, á le *Dónbeenì jì-cúa f̀erowá h́urunka. A ùnén pá wee bio le ká yia tà bò ì bíoní yi á 6̀nso máa hí máa cén.

† 8:48 Samarìi ǹi: Ba zúif̀uwa cón á 6a Samariisa yí máa ce le Dónbeenì yahó. Ba yí máa bè le Dónbeenì làndá yi. Ba von o Yeesu le le yèni mu hen á là làa wo.

⁵³ Ʋnén ɓèn wee leéka le ũ jùhũ so wi po a Abarahaamu le? Wón húrún, á le Dónbeení jì-cúa fεεrowà mún húrunka, á ũnén ɓèn wee leéka le fo lée wée?»

⁵⁴ O o Yeesu bía: «Í lá wee dé ho cùkú íten yi, se mu jùhũ mía. Yía wee dé ho cùkú mií lé í Maá, yía mi le o lé mìn Dónbeení.

⁵⁵ A mi jòh̄n̄ yí zū a. Ká ínén wón zū a. Í lá le í yí zū a, se í lé o sabin-fūaalo le mi bío síi. Ɛε ká í zū a, á wee bè o bióní yi.

⁵⁶ Mìn maá Abarahaamu h̄a wee leékaa le mí ì mí í ɓuenló, ó o zámakaa mu bío yi. O o ɓèn m̄n̄ í ɓuenló, á síi wan mu bío yi.»

⁵⁷ A ɓa zúífùwa bía n̄n̄ wo yi: «Ūnén na lúlúio máa yí ho ɓúará-jun làa píru á m̄n̄ o Abarahaamu wen?»

⁵⁸ O o Yeesu bía n̄n̄ ɓa yi: «Le í mí ho t̄iá na mia: O Abarahaamu á à bío le mí ì te, á b̄n̄ à ínén wi.»

⁵⁹ A ɓa wáa sèekaa h̄a huaa le mí ì lèeka làa wo á à ɓúe. O o Yeesu sà m̄iten ló le *Dónbeení zì-beení lún yi lée wà.

9

O Yeesu wéera a n̄i na ton ká a lé o muíi

¹ Bío ó o Yeesu le mí n̄i-kenínia wee kh̄í, á ɓa fò mìn làa n̄i ɓúí na ton ká a lé o muíi.

² O o n̄i-kenínia t̄uara a yi: «N̄i-karánlo, lée webio n̄n̄ ó o n̄i na ká ton ká a lé o muíi? Lé orén kùrú bè-kora bío yi lée, t̄aá lé ɓàn n̄wá bè-kora bío yi?»

³ O o Yeesu bía n̄n̄ ɓa yi: «Mu yín̄n̄ orén bè-kora bío yi, á mu mún yín̄n̄ ɓàn n̄wá bè-kora bío yi. O n̄i mu ton ká a lé o muíi, lée bèra a na à bío le Dónbeení dá a wé à ɓa n̄pua ɓuenɓuen mi a yi.

⁴ Bío mu khoomu wi h̄a làa na ká wán, á wa ko wa wé le Dónbeení na tonkaa mi bè-wénia. Le t̄ibírí h̄a wi, á n̄pue máa d̄an̄ máa wé bío ɓúí.

⁵ Bío á í wi ho d̄m̄j̄n̄á yi h̄a làa na ká wán, á í ka lòn khoomu ho yi.»

⁶ Bío ó o Yeesu bía h̄n̄ bióní so wó, ó o p̄úinia mí j̄ins̄n̄í, á khan lè le t̄n̄í, á kh̄iira là a muíi ȳio,

⁷ ò o bía n̄n̄ wo yi: «Lén vaa sεε ũ yahó le s̄úeení la-beení na ɓa le Silowee yi.» (Ho Silowee mu kúará le «tonkaro».) O o muíi wà vaá sεera mí yahó, á b̄n̄ia wee ɓuen, ò o wee mi.

⁸ A b̄ia làa wo kará ɓó mìn yi, làa b̄ia lá wee wé mi a ká a wee floka, á wáa wee t̄uaka mìn yi: «Yía ká so yín̄n̄n̄ o n̄i na lá wee wé kεení floka le?»

⁹ A ɓa ɓúí le mu lé orén. Ba ɓúí ɓèn le mu yí bon, le o làa wo ɓonmìn. O o n̄i le mu lé m̄ínén.

¹⁰ A ɓa t̄uara a yi: «Fo wó kaka wee mináa?»

¹¹ O o n̄i bía n̄n̄ ɓa yi: «O n̄i na ɓa le Yeesu, lé wón khan le t̄n̄í le mí j̄ins̄n̄í, á kh̄iira le í ȳio, ò o le í lén vaa sεε í yahó ho Silowee yi. A í wà van b̄n̄ vaá sεera í yahó, á í wee mi.»

¹² A ɓa t̄uara a yi le o n̄i mu wi wen, ó o le mí yí zū.

Ba Farizléwa wee t̄uaka a muíi yi là a waró ɓío

¹³ A ɓa bò là a n̄i na lá lé o muíi vannáa ɓa *Farizléwa c̄n̄.

¹⁴ Yaa b̄io ó o Yeesu khan le t̄n̄í le mí j̄ins̄n̄í á wéera a n̄i ȳio, á wó ho *Sabaá zoñ.

¹⁵ Lé b̄n̄n̄ n̄n̄ á ɓa Farizléwa ɓèn s̄a wee t̄uà o n̄i yi làa b̄io wó wó ó o wee mináa. A wón bía n̄n̄ ɓa yi: «O kh̄iira le t̄i-sio le í ȳio, á í sεera í yahó, á í wáa wee mi.»

16 A 6a Farizléwa nùwā yɛn búí wáa bía: «O nni na wó bío kà á Dónbeení yí tonkaa, lé bío ó o yí bò ho Sabaa làndá yí, ò o sá ho tonló.» Ba búí bán bèn wee bío: «Bè-kora wéro so dà wee wé yéréké bío na wee zéení le Dónbeení pánká na á yíà ká wó fàn síi le?» A 6arén jì-cúa bínía yí mìn júná yí.

17 A 6a bínía tùara a nni yí: «Lé mu yén únén bèn wee leéka o nni mu dání yí, bío á lé orén wééra ũ yío?» A wón bía: «O nni mu lé le *Dónbeení jì-cúa fεεro.»

18 Bío ó o nni lá lé o muui, á yío bínía wee mi, á 6a zúífúwa júnása yí tà yí.

19 A 6a von fàn nùwā wee tùa yí: «Yia ká lé minén te mi za le? Lé orén á mi le o ton ká á lé o muui le? A mu wó kaka ó o wee mináa?»

20 O o nni fàn nùwā bía: «Lé warén te wa za, á ton ò o lé o muui.

21 Ká bío wó wó ó o wee mináa á wa yí zú, á yía wééra á yío á wa mún yí zú. Mí tùa wo yí, o yío tǝn, o dà wee bío mí bío miten.»

22 Ba bía ká síi lé bío 6a zána 6a zúífúwa júnása. Bán wó le jii le ká nùpue bía wéréwéré 6a nùpua yahó le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mǝn léra, á bánso 6a á hè lè mí kàránló zli zoró.

23 Lé bún nǝn á fàn nùwā bíaráa le 6a tùa orén mí bæere yí, le o yío tǝn.

24 A 6a zúífúwa júnása bínía von o nni na lá lé o muui, á bía nǝn wo yí: «Loñ le Dónbeení yí á ũ bènǝn mǝ ho túiá. Warén bán zú le o nni mu lé o bè-kora wéro.»

25 O o nni bía nǝn 6a yí: «O nni mu lé o bè-kora wéro léé, o yínǝn o bè-kora wéro léé, bún á ínén yí zú. Bío dà-kéní lé bío á í zú, í lá lé o muui, ká bío ká wán á í wee mi.»

26 A 6a bía nǝn wo yí: «Lée webio ó o wó làa fo. O wó kaka á wéeraráa ũ yío?»

27 O o nni bía nǝn 6a yí: «Í lá bía mu nǝn mia, á mí yí jǝ lè í cǝn. A léé webio nǝn á mí wi á í bíní bíoráa mu na mia? Minén yáá mún wáa wi á mí wé o nǝ-keninia sá?»

28 A 6a wee là a, á 6a bía: «Ūnén lé yía lé o nni mu nǝ-keninii kǝ. Warén bán le o *Mǝyize nǝ-keninia.

29 Wa zú le le Dónbeení bía là a Mǝyize. Ká yía ká wón á wa yí zú léení.»

30 O o nni bía nǝn 6a yí: «Mu bènǝn léé bè-vínikani. Mí yí zú a léení, è ká arén lé yía màhá wééra í yío.

31 Wa zú le le Dónbeení yí máa jǝ a bè-kora wéro floró. Ká yía wee kǝnbi le, á wee wé le síi bío, wón lé yía á le wee jǝ floró.

32 Bío ho ðímǝjǝ wi wi, á wa ðín yí jǝ ká nùpue na ton ká á lé o muui ó o búí wééra yío.

33 O nni na ká lá yí ló le Dónbeení cǝn, á bío ó o wó ká ó o lá máa dàñ máa wé.»

34 A 6a bía nǝn wo yí: «Ūnén na ton lè mu bè-kora mí jii yí lé fo wee kàrán warén le?» A 6a nǝn wo ó o ló, á hò a lè mí kàránló zli zoró.

Bía lé 6a muuiwá binbiri

35 Bío ó o Yeesu jǝ á 6a hò a nni lè mí kàránló zli zoró, ó o wà vaá yú a, á bía nǝn wo yí: «Fo dó ũ síi o *Nùpue Za yí le?»

36 O o nni bía: «Nǝ-kàránlo, zéení a làa mi bèra a na á í dàñ dé í síi wo yí.»

37 O o Yeesu bía nǝn wo yí: «Fo mǝn wo, ínén na wee bío làa fo lé orén.»

38 O o nni wáa bía: «Núhúso, í dó í síi foñ.» O o líí búrá a yahó.

39 O o Yeesu wáa bía: «Ínén guara ho ðímǝjǝ yí le cítí bío yí, bèra a na á 6a muuiwá á wé mi. Ká bía wee mí, á bán wé 6a muuiwá.»

40 Bío 6a *Farizléwa nùwā yɛn búí na wi bǝn jǝ há bíoní mu, á 6a bía nǝn o Yeesu yí: «Á lé warén mún lé únén muuiwá le?»

41 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ká mi lá lé 6a muiiwà binbirí, á bè-kohó bío lá máa mí máa léé mia. Eε ká bío mi le mi wee mi, lé bún nɔn á mu bè-kohó bío wee mí lééráa mia.»

10

Le pi-loore wáhiire

1 O Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le 1 mí ho tũíá na mia: Yía yí máa zo le pi-loore yi le le 6àn zũajii, ká a wee zo le yi làa lòn-veere, wón 6ànso léé kònlo làa ní-wáahú. 2 Yía wee zo le ho zũajii, wón lé o pi-pa.

3 Yía wee pa le pi-loore yi wee hén le jii ò o zo. A 6a pia wee jí a cǎn. O wee ve mí pia le 6a yènnáa à léráa ho khũuhũ.

4 Ká a von mí pia búenbúen 6a ló, ò o dí 6a yahó lén à 6a bè món, lé bío 6a zũ a tãmu. 5 Ká yía 6a yí zũ wón 6a máa bè món. Ba yáá à lùwí á à khèn làa wo, lé bío 6a yí zũ a tãmu.»

6 O Yeesu wà dén wáhiire so nɔn 6a yi, ká bía ó o wà le nɔn yi màhá yí zũna a bioní kúará.

O Yeesu ka lòn pi-pa tente

7 O Yeesu pá bínia bía: «Le 1 mí ho tũíá na mia: Inén ka lòn pi-loore 6àn zũajii.

8 Bía dú 1 yahó búenbúen léé kònlowà làa ní-wanna. Eε ká 1 pia yí jí 6a cǎn.

9 Inén ka lòn zũajii. Yía zon làa ho, á wón n fen. Bànso dà wé è zo ká a lé mítén, á mún n yí mí bè-dínii.

10 O kònlo wón wee wé búen ho juaaló, lé ho búeró, lé ho yáaró bío yi mí dòn. Eε ká inén wón 6uara, bèra a na à ï pia yi le mukānī binbirí na 6àn sii mia.

11 «Inén ka lòn pi-pa tente. O pi-pa tente wee tà dé mí mukānī na mí pia bío yi.

12 Ká yía wee pa 6a pia le wári bío yi, wón ká a mɔn o dakhinkhín ò o lùwí ká a díá 6a, á wón yí 6a búí wíika, á bía ká kéná. O wé lùwí lé bío 6a pia bío yí sá a yi. O yínóí pi-pa binbirí.

13 O wee sá le wári bío yi, ká 6a pia bío yí ciran wo.

14 «Inén ka lòn pi-pa tente. Bía bío sá mĩ ka lòn pia. 1 zũ 6a, á 6a mún zũ mi,

15 làa bío ó o Maá zúnáa mi á ï mún zúnáa wón bío síi. I wee dé 1 mukānī na 1 pia bío yi.

16 I pia búí pá wí, á dín yí zon le pi-loore na ká yi. Bán á ï mún ko à ï hè buennáa. Ba á jí 1 tãmu, á 6a à wé pi-6oohú dà-kéní, làa pi-pa ní-kéní.

17 O Maá wa mi, lé bío á ï wee tà dé 1 mukānī na, à bíní yíráa le.

18 Nùpue yí dà máa víní inén mukānī làa pánká. Inén lé yía wee tà dé le na iten. Le 6àn naló pánká wi 1 cǎn, á le 6àn bíní yíró pánká mún wi 1 cǎn. Bún lé bío á ï Maá nɔn le jii le 1 wé.»

19 Hón bioní so bío yi, á 6a *zúifùwa jii-cúa tɛn wó mún júnáa yi.

20 Ba tãhú, á 6a cèrɛɛ wee bío bío ká: «O cíná wi o yi, o wee khée. Mi yí jí a cǎn.»

21 Ba búí bèn wee bío: «Nùpue na á cíná wi yi yí dà máa bío há bioní na ká 6àn síi. Cíná so dà a wéé muiiwà yío le?»

Ba zúifùwa júnáa pá a Yeesu bío

22 Mu wó le tɛn ní pãahú, ká 6a *zúifùwa wee dí le *Dónbeení zì-beení ceéró sánú ho Zeruzalɛmu yi,

²³ Ó o Yeesu zoó wee varáka ho sànsá na 6a le Salomɔn sànsá yi, le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi.

²⁴ A 6a zũifũwa wáa ɓueé kɪnía wo yi, à 6a túara a yi: «Fo màhá à día wen há yilera yi á vaá dá ho pãhũ yén coon? Hen ká fo lè *Yia le Dónbeenĩ mɔn léra, à ù bĩo mu wéréwéré na wen.»

²⁵ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Í bía mu nɔn mia, á mi yí tà mu. Há wára na á ìnén wee wé lè í Maá pánká, lé hɔn wee zéení í léení.

²⁶ Εε ká bĩo nɔn á minén yí tàráa mu, lé bĩo á mi yí máa mĩ dé bĩa bĩo sã mĩ jii.

²⁷ Bĩa bĩo sã mĩ wee jí í cɔn làa bĩo 6a pia wee jɪnãa o pi-pa cɔn bĩo. Í zũ 6a, á 6a wee bè mĩ.

²⁸ Í wé è na le mukãñ binbirĩ na máa vé 6a yi. Ba bĩo máa yáa hùúu. O ɓúí máa fé 6a í nĩ yi.

²⁹ O Maá na kàráfáa 6a mĩ, wón po mu ɓúenɓúen, ó o ɓúí máa fé 6a í Maá nĩ yi máa yí.

³⁰ Ìnén lè í Maá lée dà-kéní.»

³¹ A 6a zũifũwa tɪn khuiira há huua le mí ì lèeka làa wo ò ɓúe.

³² O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Í wó mu bè-tentewá cèrèè lè í Maá pánká á mí mɔn. A lé mu yén ɓlo yi á mí le mí ì lèekaráa mí lè há huua á à ɓúe?»

³³ A 6a bía nɔn wo yi: «Mu yínɔn ù bè-tente ɓúí na fo wó ɓlo yi á wa le wa à lèekaráa fo lè há huua á à ɓúe. Ká lé ɓlo fo wee là le Dónbeenĩ. Ùnén nùpue kãamáa á le fo lé le Dónbeenĩ.»

³⁴ O o Yeesu wáa bía: «Mu túara mí làndá vùahũ yi kà sii: «Ìnén Dónbeenĩ bía le mí lé há doffina.»*

³⁵ A wa jɔn zũ le ɓlo túara le Dónbeenĩ ɓionĩ vùahũ yi á yí dà máa khíní yi. Wa mún zũ le minén làndá yi á le Dónbeenĩ bía le 6a nùpua na le nɔn mí ɓionĩ yi lé há doffina.

³⁶ Ká ìnén wón ó o Maá Dónbeenĩ mɔn léra á ì ɓlo sã a yi á tonkaa ho ðimjã yi. A mí ì wé kaka à bioráa le ìnén wee là le Dónbeenĩ lé ɓlo á ì bía le í lé le za?

³⁷ Hen ká í yí máa wé ɓlo á ì Maá wee wé, à mí yí tà í ɓlo.

³⁸ Ká í wee wé mu, hàrí ká mí le mí máa tà í ɓionĩ yi, à mí pá wáa tà ɓlo á ì wee wé yi, bèra a na à mí zúr kénkén le o Maá pánía làa mí, á ì pánía làa wo.»

³⁹ A 6a tɪn le mí ì wii wo, ká a màhá porónna wà ò o día 6a.

⁴⁰ O Yeesu ɓnía khú lè ho Zurudɛn muhũ mɔn, hen na ó o Zán láa wee bátízé 6a nùpua yi, á khii kará ɓin.

⁴¹ Nùpua cèrèè ɓuara a cɔn. Ba wee ɓlo: «O Zán yí wó hàrí yéréké ɓlo dà-kéní na wee zéení le Dónbeenĩ pánká. Ká ɓlo ɓúenɓúen na ó o bía a nĩ mu dán yi ɓɛntɪn lée túiá.»

⁴² Á 6a nùpua cèrèè dó mí sía o Yeesu yi ɓin.

11

O Lazaare hũmũ làa vèeró ɓlo

¹ Nii ɓúí na 6a le Lazaare hía lò yí here. O Lazaare mu lè mín hĩnni nùwá jɪn, o Maate là a Mari, á wi ho Betanií lóhó yi.

² O Mari mu lé yia hía kúaa ho jiló na sãmu sɪ o Yeesu zení wán á ɓnía sùukaa lè mí jɪn-vãní.* Lé wón ɓàn za Lazaare á lò yí here.

* **10:34** Mi loĩ Lenĩ vùahũ (Psaumes) 82.6

* **11:2** Mi loĩ Zan vùahũ 12.3

³ O o Lazaare mu òn hĩnni mí nùwá òn tonkaa o óúí le o vaa bío bío ká na a Yeesu yi: «Núhũso, mĩn bǎnlo á lò yí here.»

⁴ Bío 6a vaá bía mu òn o Yeesu yi, ó o bíá: «Mu vǎmú mu yínǎrí bío na á wé o ò hí ì cén. Mu ù wé á le Dónbeení yení á à lé. Mu ù wé á le Dónbeení Za cùkú á à mí.»

⁵ O Yeesu á wa a Maate là a Mari là òn yàró Lazaare.

⁶ Èé ká bío ó o òn á a Lazaare vǎmú bío, ó o bíníá wó há wízoní òn hen na ó o wí yi.

⁷ Bǎn mǎn, ó o bíá òn mí nĩ-kenínia yi: «Mí bíní le wa lén va ho *Zudee kǎhú.»

⁸ O o nĩ-kenínia bíá òn wo yi: «Nĩ-kǎránlo, yínǎrí bǎn á 6a còonía le mí ì lèeka fo là há huua á à 6úe le? A lé bǎn á ù pá wí à ù bíní va yi le?»

⁹ O o Yeesu bíá òn 6a yi: «Hǎ lèérèwa pírú òn lé hǎa wí le wízon-kùure yi, táá? Ká a nùpue wee varáka le wísoni yi, ò o máa hǎaa míten, lé bío á mu khoodu wí.»

¹⁰ Èé ká a nùpue wee varáka ho tǎnǎhú, ò o wé hǎaa míten, lé bío mu khoodu mía.»

¹¹ Bío ó o Yeesu bíá hǎn bióní so wó, ó o pá bíníá bíá: «Wǎn bǎnlo Lazaare dǎma, ká í máhá vaá sǎn a.»

¹² O o nĩ-kenínia bíá: «Hen ká a dǎma, se o vǎmú díká wee dé, o ò wa.»

¹³ O Yeesu wí ò o bío le o Lazaare húrún. Ká a nĩ-kenínia bǎn wee lèeka le lé mu dǎmu binbirí ó o bíá bío.

¹⁴ O o Yeesu wǎa bíá mu wéréwéré òn 6a yi: «O Lazaare húrún.

¹⁵ Bío mu yí wó yí yú mí bǎn á í wee zǎmaka mínén bío yi, lé bío á lé bǎn á à na á mí ì wíoka á dérǎa mí sǎa mǎ. Mí wǎa wa lén va hen na ó o Lazaare mu wí yi.»

¹⁶ O o Toma na 6a wee ve làa Hénbéní á wǎa bíá òn 6a nĩ-kenínia na ká yi: «Mí mún wa lén va, à vaa páaní hí làa wo.»

¹⁷ Bío ó o Yeesu wá vaá zo ho Betanii lóhó yi, ó o òn á à 6a le o Lazaare nùna á yú há wízoní bío náa.

¹⁸ Ho Betanii là ho Zeruzalèemu yí ná yi mín yi. Mu máa yí kilomèeterewa bío tǎn sese,

¹⁹ á 6a *zúífùwa cèrèé ló ho Zeruzalèemu yi buara a Maate là á Mari cǎn, á wá 6ueé tǎn bío òn yàró yúmú.

²⁰ Bío ó o Maate òn á à 6a le o Yeesu bò o buen, ó o ló lée sá a yahó, ò o Mari wón kará le zli yi.

²¹ Bío ó o lée yú a, ó o bíá òn wo yi: «Núhũso, fo òn zòon lá wí hen, se wǎn yàró yí húrún.

²² Èé ká í zú le há làa na ká wǎn pá, á bío bútenbúten na fo ò fio le Dónbeení cǎn, á le è wé.»

²³ O o Yeesu bíá òn wo yi: «Mín yàró á à vèe.»

²⁴ O o Maate bíá: «Í zú le ká le Dónbeení wee vèení 6a nĩ-hía ho òn yá wá òn zòon, ó o ò vèe.»

²⁵ O o Yeesu bíá òn wo yi: «Ínén lé yǎa wee vèení 6a nĩ-hía á wee na le mukǎnĩ binbirí. Yǎa dó mí sǎi mǎ, ó o mukǎnĩ á à kerí, hǎrì á 6ǎnso hí.

²⁶ A nùpue lée nùpue na dó mí sǎi mǎ á yú le mukǎnĩ binbirí, wón máa hí máa cén. Maate, fo tá bǎn le?»

²⁷ O o Maate bíá: «Óuú Núhũso, í tá le fo lé *Yǎa le Dónbeení mǎn léra, le Dónbeení Za na ko ò o buen ho òn yá wá yi.»

²⁸ Bío ó o Maate bíá bǎn wó, ó o wá 6ueé von mín hǎnlo wee hũmankarǎa: «O nĩ-kǎránlo lée wí hen. O le ù buen.»

29 Bïo ó o Mari já bïo bía, ó o dèenía hínòn bánbáa mà a Yeesu.

30 Mu páahú ò o Yeesu lá òò yí òò zòn ho lóhó yí. O wi hen na ó o Maate lée sá a yahó yí.

31 Bïo 6a zúifùwa na lá wi le zli yí làa Mari, á wee híi o sli m̀on wo ò o hínòn bánbáa ló, á 6a bò a m̀on. ʼBa wee leéka le o bò ò lé le búure wán á lée wá.

32 Bïo ó o Mari vaá d̀on hen na ó o Yeesu wi yí, ó o líi búrá a yahó, ò o bía ǹon wo yí: «Núhúso, fo ǹonzoñ lá wi hen, se wán yáror yí húrun.»

33 Ká a Yeesu m̀on ò o wee wá, á 6a nùpua na bò làa wo m̀un wee wá, á mu vá a yí làa sòobéé, ó o sò mí yahó.

34 O o t̀ura 6a yí: «Lé wen á mí ǹuna a yí?» A 6a bía ǹon wo yí: «Núhúso, buen òòe loñ.»

35 O o Yeesu yèn-caa wee lé.

36 A 6a zúifùwa na wi b̀in á wee bïo: «Mi loñ bïo ó o lá wa làa wo.»

37 Ká 6a nùwá yèn búii bán b̀èn wee bïo: «Orén na weéra a muui yío, á so m̀un lá yí dá máa h̀e o Lazaare húmú le?»

38 Bïo 6a wee va hen na le búure wi yí, ó o Yeesu á mu wíokaa vá yí làa sòobéé. Le búure mu lée 6ó-leehó búii k̀ohú, á jii pon le le hue-beení.

39 O o Yeesu bía: «Mi b̀ini le huee lén b̀in.» O o Maate na lé yia húrun bán h̀inló, á bía ǹon o Yeesu yí: «O sámu á à wé, lé bïo ó o wi le búure yí yú há wizooni bïo náa.»

40 O o Yeesu bía ǹon wo yí: «Í so yí bía yí ǹon foñ le ká fo dó ũ sli mi, á fo ò mí le Dónbeení c̀ukú beení le?»

41 A 6a wáa b̀ini le huee léra. O o Yeesu yòò dá mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Í Maá, í wee dé ũ b́arák, lé bïo fo tà já í floró.

42 I zú le fo wee jí í c̀on f̀ééé, éé ká í wee bïo làa fo búo ká wán 6a nùpua na kínia mi ká bio yí, b̀era a na 6a tà le lé únén tonkaa mí bio bon.»

43 Bïo ó o Yeesu bía h́n b̀ioní so vó, ó o bía p̀onp̀on: «Lazaare, òòe lé.»

44 O o Lazaare na lá húrun òòe ló, ká a zení là a níni bá lè há nín-kéníwá, á yahó pon yí. O o Yeesu bía: «Mí fee wo, á día le o lén.»

*Ba zúifùwa júnása le mí ì na a Yeesu 6a à búe
(Matiye 26.1-5; Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2)*

45 Bïo 6a *zúifùwa na buara a Mari c̀on m̀on bïo ó o Yeesu wó, á 6a c̀èrèé dó mí s̀la wo yí.

46 Ká 6a t̀ahú á 6a nùwá yèn búii wá vaá yú 6a *Farizléwa, á lá bïo ó o Yeesu wó á f̀éera ǹon 6a yí.

47 A 6a Farizléwa le le *Dónbeení yankarowá júnása á von mí ninzáwa *lándá t̀úia f̀éerowá na ká à 6a kúaa mín wán, á bía ǹon mín yí: «Wa b̀èntín ko à wa wé bïo búii. O ní mu sòobáa wee wé mu yéréké biowa dákhiina.

48 Ká wa día ó o wee wé mu, á 6a nùpua búenbúen h́ia yèrémá à dé mí s̀la wo yí. A ho Oroomusa júnása á à h́ini ì fi wa *Dónbeení zì-beení, á à búe wa nípomu jùhú.†»

49 A 6a ní-kéní na 6a le Kayiifu, yia lé le Dónbeení yankarowá jùhúso beení le lúlúure mu yí, á bía ǹon 6a yí: «Mí yí zú bïo búii mu yí.

50 Mí so yí zú le warén c̀on á mu s̀taaní ò o nùpue ní-kéní hí wa nípomu búenbúen bïo yí à mu bè yí fennáa le?»

51 O Kayiifu mu yí bía há b̀ioní mu míten. Ká bïo ó o lé le Dónbeení yankarowá jùhúso beení le lúlúure mu yí, lé b̀in ǹon ó o wee f̀éé le Dónbeení jì-cúa ká síi, le o Yeesu ko ò o hí mín nípomu bïo yí.

† 11:48 Ho páahú mu yí, ká ho Oroomusa pánká wi 6a zúifùwa wán.

⁵² Mu yínǎi bán mí dòn bǐo yi. O mún ko ò o hí, à le Dónbeení zàwa búenbúen na saawaa wi ho dímǐná búenbúen yi, ò o vá kúee mín wán, à wé lè mu nípomu dà-kéní.

⁵³ Lé bǐn bǐo yi, á 6a zúifúwa júnása bía tò me wán mu zoñ le mí ì na a Yeesu 6a à búe.

⁵⁴ A lé bǐn nǎn ó o Yeesu wáa yí máa héé 6a zúifúwa tǎhǔ à 6a mi, ò o wá van ho lóhó búí na 6a le Efarayiimu, hǎa 6ó le dùure yi, á vaá kará bǐn lè mí nǐ-kenínia.

⁵⁵ Hen ká 6a zúifúwa sǎnú na 6a le Paaki wà 6ueé dá, à 6a cèrèé léka à fèn va ho Zeruzalému, á vaa ceé mǐten à dàrǐ díráa ho sǎnú mu.

⁵⁶ Ba nùpua wee cá a Yeesu, á wee tǔaka mín yi le Dónbeení zǐ-beení lún yi le o Yeesu mu á à yí ì buen ho sǎnú dǐnǐi léé, tàá o máa buen.

⁵⁷ Mu ù wé à le *Dónbeení yankarowà júnása lè 6a *Farizléwa á nǎn le jǐi le ká yǎa zǔ hen na ó o Yeesu wi yi, à 6ànsò 6uee bío mu, à mí wǐi wo.

12

O Mari kúaa ho jǐlò na sǎmu sí o Yeesu zení wán

(Matiye 26.6-13; Maaki 14.3-9)

¹ Bǐo á ho *Paaki sǎnú díró ká hǎa wízooní bǐo hèzǐn, ó o Yeesu 6uara ho Betanii lóhó, hen na ó o Lazaare wee lé yi, yǎa ó o vèeníá.

² Ba wee dí ho sǎnú o Yeesu bǐo yi bǐn, ó o Maate wee na ho dǐnló 6a nùpua yi. Bía là a Yeesu páania kará ho dǐnló jǐhǔ yi ó o Lazaare wi tǎhǔ.

³ O o Mari 6uan ho jǐlò na sǎmu sí á yáwá here liitere sanká màní, hǎa wó lè mu bǐo búí na 6a le náàrè mí jǐi yi, á 6ueé kúaa o Yeesu zení wán, á bǐnia sùukaa lè mí jún-vǎní. A ho jǐlò sǎmu hǐnǎn sù le zǐi mu búenbúen.

⁴ O o Yeesu nǐ-kenínia nǐ-kéní na 6a le Zudaa Isikariote, yǎa á à dé wo ò na, á wáa bía:

⁵ «Lée webio nǎn 6a yí yèérarǎa ho jǐlò mu lè wén-hǎani khǐá-tǐn, á yí nǎn 6a nǐ-khenia yi?»

⁶ O Zudaa bía bǐn yínǎi bǐo 6a nǐ-khenia bǐo here wo yi, ká lé bǐo ó o lé o kǎnlo. Ba 6un6ua-wǎrǐ na wi o cǎn ó o wee lén dí.

⁷ Ká a Yeesu màhá bía: «O hǎa mu á ù díá. Ho jǐlò mu ó o lá bàrá pan lè 1 sǎnia wíokaró hǎa nùuló bǐo yi.

⁸ Ba nǐ-khenia á à kerǐ làa mia fèéé, ká 1nén wón máa kerǐ làa mia fèéé.»

⁹ Ba minka *zúifúwa jǎ le o Yeesu wi ho Betanii yi, á 6a wá van bǐn. Mu yínǎi o Yeesu bǐo yi mí dòn 6a vannáa, 6a mún wi 6a vaa mi a Lazaare na ó o Yeesu vèeníá.

¹⁰ A le *Dónbeení yankarowà júnása mún wǎania tò le mí ì na a Lazaare 6a à búe

¹¹ lé bǐo á mu lé o Lazaare mu vèeró bǐo yi á 6a zúifúwa cèrèé wee yèrèrà dé mí sía o Yeesu yi.

O Yeesu zoró ho Zeruzalému lóhó yi bǐo

(Matiye 21.1-11; Maaki 11.1-11; Lukí 19.28-40)

¹² Mu tá na lée tǎn, á 6a minka zǎamáa na 6uara ho sǎnú díró bǐo yi, á jǎ le o Yeesu wà 6ueé zo ho Zeruzalému,

¹³ á 6a khó hǎa yúkúio vǎnna na 6a lée dérǎa ho cùkú wo yi 6uan, à 6a wá lée sǎ a yahó. Ba wee bío bǐo ká pǎnpǎn: «Le ho cùkú à bǐo sí le Dónbeení yi. Le o Nùhúso Dónbeení wé mu bè-tentewà làa yǎa bò o buen o yèni yi, o *Isirayéle béé.»

14 O Yeesu yòora a sùnpè-bòohù búí, làa bío le Dónbeení bióní vūahù bíaráa mu kà síí:

15 «*Sion lóhó nǐpomu, yí zón dèe.

Loń, lé ũ bée bò o buen,
o yòora a sùnpè-bòohù.»

16 Páahù na mu wee wé yí, ó o Yeesu nǐ-kenínia yí zūna mu kúará. Ká páahù na le Dónbeení léra a Yeesu yèni yí, á 6a hácírí máhá 6uara bío le Dónbeení bióní vūahù bíá a dání yí wán. A bío ho vūahù mu bíá, lé búń ó o bío wóráa.

17 Bíá nǎnzoń páania wi là a Yeesu páahù na ó o von o Lazaare á wón vèera ló le búure yí, bán búenbúen wee mí bío 6a mǎn tǔiá.

18 Bío mún nǎn 6a minka zāamáa lée sánáa o yahó, lé bío mu yéréké bío na wee zéeni le o ló le Dónbeení cǎn tǔiá na mà á 6a ńá.

19 A 6a *Farizíewa wáa wee bío mún yí: «Mi yí mǎn mu le, mi yí dà dèe búí máa yè. Ba nǔpua búenbúen wee yèrémá bè o yí.»

O Yeesu wee bío mí húmú bío

20 Bíá wá 6ueé 6uaaní le Dónbeení ho Zeruzaleemu yí ho sánú díró páahù á bíá yínǎn *zúífùwa búí wi tǎahù.

21 Ba vá 6ueé 6ó a Filiipu na wee lé ho Kalilee kǎhù lóhó na 6a le Betesayidaa yí, á bíá nǎn wo yí: «Wa wi á wa mí a Yeesu wán.»

22 O o Filiipu wáa bíá mu là a Andere, á 6a mí nǔwá ńun wá vaá bíá mu là a Yeesu.

23 O o Yeesu bíá nǎn 6a yí: «Hia kà lé ho páahù na le Dónbeení á à lén o *Nǔpue Za yèni yí.

24 Le 1 mí ho tǔiá na mia: Ká ho dǎnló beere á yí dù, á mukǎnǐ yí hà á bío ká yí soora, á le è dǎn ká. Ká le mukǎnǐ hà, á bío ká soora, á le è ha há bia na boo.

25 Yia henía mí mukǎnǐ bío, wón á à vǐnǐ le. Ká yia yí máa cǎtǐ mí mukǎnǐ bío hùúu ho dǐmǐńá na ká yí, wón á à yí le mukǎnǐ binbirí na máa vé.

26 Yia wi ò o sá na mǐl, á wón bè mǐl. A hen na á ĩ wi yí, á ĩ ton-sá mún ñ keń yí. Yia wee sá na mǐl, wón á ĩ Maá á à dé ho cùkú yí.

27 Bío ká wán, á ĩ hácírí yáara. Lé mu yén á ĩ bío? I bío le 1 Maá kǎnǐ mi le lónbee na à yí mí há laà na ká wán lée? Ee ká lé búń bío yí á ĩ ńǎn 6uararáa.

28 I Maá, zéeni ũ cùkú le 6a nǔpua mi.» A tǎmu búí sǎ ńá ho wáyai á bíá: «Ī zéenia 1 cùkú, á ĩ pá à wíoka à zéeni ho.»

29 Ká 6a zāamáa na dǎn bǐn ńá mu, á 6a le lée viohó vā. Ba búí bèn le lée tonkaro na ló ho wáyai bíá làa wo.

30 O o Yeesu bǐnia bíá: «Mu yínǎn ĩnén bío yí á mu tǎmu sǎ ńánáa. Mu lé mínén bío yí.

31 Bío ká wán lé ho dǐmǐńá na ká nǔpua cǐtǐró páahù. Lé bío ká wán á le Dónbeení lǔwáráa ho dǐmǐńá na ká ńúhúso.

32 Ká ĩnén 6a khíi can le 6úeenǐ wán hoonía yòó fǎrá, á ĩ wé á 6a nǔpua búenbúen á à buen 1 cǎn.»

33 O bíá ká síi á zéeníanáa bío ó o ò híráa síí.

34 A 6a zāamáa bíá nǎn wo yí: «Wa zū le le Dónbeení lándá vūahù yí á mu bíá le *Yia le Dónbeení mǎn léra ko ò o keń bǐn fǐee, á ũ wó kaka wee bíoráa le o *Nǔpue Za 6a ko 6a ca le 6úeenǐ wán hooní yòó fǎrá? A wón Nǔpue Za so bèn lé o yén?»

35 O o Yeesu bíá mítén bío nǎn 6a yí: «Mi yú mu khoomu, ká ho páahù na mu ù wé á yí túee. A bío mi yú mu khoomu, á mi wáa wé varáka mu yí, á le tibírí hía yí yòoka mi wán. Mu bon, yia wee varáka le tibírí yí á yí máa mí bío wi o yahó.

³⁶ Mi tà dé mi sía yía lé mu khoomu yi, p̄ahũ na mi yú mu yi, à mi wé mu khoomu nùpua.»

Bĩo ó o Yeesu bía h̄n bióní so wó, ó o khèra waá sà míten 6a yi.

Ba zúifùwa cèrèè pá pá a Yeesu bío

³⁷ Bĩo ó o wó mu yéréké bíowa cèrèè na wee zéeni le o ló le Dónbeení c̄n 6a m̄n mí cúee, ká 6a pá yí dó mí sía wo yi.

³⁸ Mu wó ò o *Ezayii ñi-cúa na ó o f̄era, à ñii sí. O bía: «Núhũso, lé o yén yàá dó mí s̄i le bín-tente na wa wee bue yi?

A lé o yén ó o Núhũso zéenia lè mí p̄nká?»*

³⁹ Bĩo n̄n 6a yí dà máa t̄ara mu yi, lé bĩo ó o Ezayii mu pá b̄nía bía:

⁴⁰ «Le Dónbeení wó á 6a ka lòn muuwa,
bèra a na à 6a wé yí mi.

Le wó á 6a yiwa tunka

bèra a na à 6a wé yí dàñ z̄ur̄ bĩo á le wee wé.

Le wó ká s̄i bèra a na

à 6a yí dàñ yèrè má b̄uen le c̄n à le wéé 6a.»†

⁴¹ O Ezayii bía h̄n bióní so lé bĩo ó o m̄n ho cùkú na le Dónbeení á à dé o Yeesu yi, ó o bía a bĩo yi.

⁴² Èé ká 6a *zúifùwa ya-díwá mí b̄ere t̄ahũ, á 6a cèrèè ñ̄n pá dó mí sía o Yeesu yi. Ká 6a màh̄á yí máa tà bío mu wéréwéré, lé 6a *Farizíewa bío yi, à bán yí h̄è 6a lè 6a zúifùwa k̄aránlò z̄i z̄oró.

⁴³ Ba wa le yèni càró 6a nùpua c̄n á po le yèni càró le Dónbeení c̄n.

Yía yí máa tà a Yeesu bióní bío, wón ñuhũ á à sí

⁴⁴ O Yeesu bía bío ká p̄np̄n: «Yía dó mí s̄i mi, se yín̄n̄ ínén ì dòn á òanso dó mí s̄i yi. B̄anso dó mí s̄i yía tonkaa mi yi.

⁴⁵ Yía m̄n mi, se lé yía tonkaa mi á òanso mún m̄n.

⁴⁶ Inén ka lòn khoomu á òuara ho ðm̄j̄ná yi, bèra a na ká nùpue lée nùpue na dó mí s̄i mi, à òanso yí k̄er̄ le t̄ibirí yi.

⁴⁷ Ká a búí ñá ì bióní ò o yí bò h̄á yi, á mu máa wé ínén lé yía á à siini òanso ñuhũ. Mu bon, ínén yí wà b̄ueé siini ho ðm̄j̄ná nùpua ñúná, ká ì wà b̄ueé fení 6a.

⁴⁸ Yía pá ì bío, á yí máa tà ì bióní yi, wón ñuhũ á à sí. H̄á bióní na á ì bía lé h̄n á à siini òanso ñuhũ ho ðm̄j̄ná vé n̄n̄zon̄.

⁴⁹ Lé bío á ì yí bía lè ì p̄nká. Ká a Maá na tonkaa mi, wón míten lé yía n̄n le ñii mi, á zéenia bío á ì bío binbirí lè 6a nùpua.

⁵⁰ A ì mún z̄u le bío ó o wee na le ñii à ì hení na 6a nùpua yi, b̄n̄n wee na le muk̄ani binbirí na máa vé. H̄á bióní na á ì wee bío lé h̄á ó o Maá n̄n le ñii le ì bío.»

13

O Yeesu s̄era mi n̄-kentnia zeni

¹ S̄ani ho *Paaki s̄anú díró búaká, á bío ó o Yeesu z̄una le mí léró ho ðm̄j̄ná yi á wa mín Maá c̄n p̄ahũ ðn̄, á b̄ia bío s̄á yi na wi ho ðm̄j̄ná yi ó o wa, ó o wíokaa zéenia le bío mí wa l̄aa ba òan s̄i mía.

² O Yeesu lè mí n̄-kentnia lan wee dí ho z̄ihũ ñii. A b̄n̄n, ò o *Sat̄ani wó ó o Yeesu dénaló bío wi o Zudaa na lé o Simon Isikariote za s̄i yi wó.

* 12:38 Mi loñ Ezayii v̄tahũ 53.1 † 12:40 Mi loñ Ezayii v̄tahũ 6.10

3 O Yeesu zū le o Maá dó mu bïo búenbúen mí níi yi. O o mún zū le mí ló le Dónbeení cón, á bíníá wá à va le cón.

4 O o wáa líí hínan ho dínló jùhú yi, á tera mí báká beení, ò o lá le nín-kéní can lè mí kuio.

5 O o kúaa mu jumu le dèe búí yi, ò o wee sɛɛ mí nǐ-kenínia zení, á bíní sùuka lè le nín-kéní na ó o can lè mí kuio.

6 Bïo o buée dǎn o Simǎn Piere, á wón bía nǎn wo yi: «Núhúso, lé únén wi á ù sɛɛ ínén zení le?»

7 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Bìo á ínén wee wé bïo ká wán á únén yí zū kúará. Ɛɛ ká fo khíi zūrí mu làa mǎn.»

8 O o Piere bía: «Bùeé, únén máa sɛɛ 1 zení hùú.» O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ká 1 yí sɛɛra ù zení, á únén làa mi máa páaní bïo búí yi.»

9 O o Simǎn Piere wáa bía: «Núhúso, ká mu ka ká, á ù yí sɛɛ 1 zení mí dòn, ká ù sɛɛ 1 níní lè 1 jùhú.»

10 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Yia súaa, wón bïo búenbúen wee ce. O hía le mí ì sɛɛ bïo, se mu lé o zení. Mínén bán wee ce, ɛɛ ká mu yínǎrí mi búenbúen.»

11 O Yeesu zū yía á à dé o ò na, lé bǔn te bïo ó o le 6a búenbúen yí máa ce.

12 Bïo ó o sɛɛra 6a zení vó, ó o lá mí báká beení zǎ ò o bíníá líí kará ho dínló jùhú yi, ò o wáa wee bïo lè mí nǐ-kenínia: «Mí so zū bïo á ì wó ká kúará le?»

13 Mí wee ve mi làa nǐ-karánlo, làa Núhúso, á mi tǔiá sí, 1 lé o nǐ-karánlo á lé o Núhúso.

14 Ká ínén hía sɛɛra mínén zení, se mínén mún ko mi wé sɛɛ mín zení.

15 I wó mu zéenia làa mia, bèra a na, á mínén mún wé wé mu làa mín, làa bïo á ì wóráa mu làa mia.

16 Le 1 mí ho tǔiá na mia: Ton-sá na po mí jùhúso wón mia. O o tonkaro na po yia tonkaa wo, wón mún mia.

17 Bïo mi zū bǔn, ká mi wee wé mu, se mi júná sí.»

*O Yeesu le mí nǐ-kenínia nǐ-kéní á à dé mí ì na
(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21; Luki 22.21-23)*

18 O Yeesu bía: «Mu yínǎrí mi búenbúen á ì wee bïo bïo. Inén lé yia zū bía á ì hueekaa. Ɛɛ ká bïo túara le Dónbeení bíoní vùahú yi ko mu wé à jiií sí. Mu túara ká síi: «Yia làa mi páanía dú 1 dínló á bíníá wee fi làa mi.»*

19 I wee bïo mu na mia bïo ká wán ká mu bïo mu dín yí dǎn, bèra a na ká mu khíi dǎn, á mi tà le ínén lé yia wi fɛɛɛ.

20 Le 1 mí ho tǔiá na mia: Núpue na khíi buan 1 tonkaro sese, se lé ínén á 6anso buan sese. A yia buan mi sese, se lé yia tonkaa mi á 6anso buan sese.»

21 Bïo ó o Yeesu bía hǎn bíoní so vó, ó o hácirí wíokaa yáara, ó o wáa bía wéréwéré: «Le 1 mí ho tǔiá na mia: Mínén nǐ-kéní lé yia á à dé mí ì na.»

22 A 6a nǐ-kenínia wee lońka mín yi. Ba yí zū yia ó o wee bïo bïo.

23 Mu wee wé, ò o Yeesu nǐ-kenínia nǐ-kéní, yia ó o wa, á kará 6ó a yi.

24 O o Simǎn Piere bía làa wón lè mí níi le o tǔa o Yeesu yi le lé o yén ó o wee bïo bïo.

25 O o nǐ-kenínii mu bútera van là a Yeesu cón, á túara a yi: «Núhúso, lé o yén fo wee bïo bïo?»

26 O o Yeesu bía: «Í zoó cǐ ho búurú, ká yia á ì nǎn ho yi, se wón lé orén.» O o Yeesu wáa lá ho búurú zoó cá á nǎn o Zúdaa na lé o Simǎn Isikariote za yi.

27 O Zúdaa féeníi lè ho búurú, ó o Satáni dèenia zon wo. O o Yeesu bía nǎn o Zúdaa yi: «Bïo fo le fo ò wé, á ù wé fùa.»

* 13:18 Mí loń Lení vùahú (Psaumes) 41.10

²⁸ A 6a nĩ-kenĩnia na ká tlahú á nĩ-kenĩ woon yí zū bĩo n̄n̄n ó o Yeesu bíaráa làa wo ká síi.

²⁹ Bĩo ó o Zúdaa 6a bun6ua-warĩ wi c̄s̄n̄, á 6a 6úii wee leéka le o Yeesu wi ò o bío le o vaa yà bío 6a màkóo wi yi ho s̄anú bío yi. Tàá ká a Yeesu wi ò o Zúdaa mu na bĩo 6úii 6a nĩ-khenia yi.

³⁰ Bĩo ó o Zúdaa wáa fó ho búurú ká síi, ò o d̄ēn̄ia h̄n̄n̄n yòó ló. Mu wee wé á ho tá h̄n̄n.

O Yeesu bin-finle 6úii na ó o bía bío henia

³¹ O Zúdaa léró m̄ond̄én̄, ó o Yeesu bía: «Hã laà na ká wán, ó o *Nùpue Za cùkú wee mi, ó o Nùpue Za mún wee zéeni le Dónbeenĩ cùkú.

³² [Ká a Nùpue Za wee zéeni le Dónbeenĩ cùkú] á le mún ñ wé ó o Nùpue Za cùkú mún ñ mi, á le è wé mu hen làa c̄l̄in̄.

³³ I nĩ-kenĩnia na á i wa làa s̄oob̄éé, ho p̄aah̄ na á i wé làa mia á yí túee. Mi khii wé è cà mi. Ee ká bío á i bía n̄n̄n 6a *zuífùwa yi, lé b̄n̄n̄n 6àn síi á i mún ñ bío á à na minén yi: Mi yí dà máa va hen na á i wee va yi.

³⁴ I i bío bin-finle 6úii á à hení i na mia: Mi wé warĩ mín. Mi ko mi wé warĩ mín, làa bío á i waráa mia bío síi.

³⁵ Ká mi wa mín, á 6a nùpua búenbúen màh̄ á z̄ur̄ le mi lé i nĩ-kenĩnia.»

³⁶ O o Sim̄on Piere t̄uara a yi: «Núh̄tso, lé wen á fo ò va yi?» O o Yeesu bía n̄n̄n wo yi: «Hã laà na ká wán, á fo yí dà máa bè làa mi máa va hen na á i wee va yi. Ká fo màh̄ khii bè làa mi làa m̄ond̄én̄.»

³⁷ O o Sim̄on Piere bía n̄n̄n wo yi: «Núh̄tso, lée webio n̄n̄n á i yí dà máa bè làa fo hã laà na ká wán? I tà à i dé i mukān̄i na ũ bío yi.»

³⁸ O o Yeesu bía: «Fo ò tà á à dé ũ mukān̄i i na ñn̄n̄n bío yi k̄én̄k̄én̄ le? Le i m̄i ho t̄uía na fon̄: S̄ani o kò-b̄éé wá, ká fo bía le fo yí zū mi hã cúa-t̄n̄.»

14

O Yeesu lé yia lé ho w̄sh̄t̄

¹ O Yeesu bía n̄n̄n m̄i nĩ-kenĩnia yi: «Mi yí yáa mi yilera. Mi dé mi s̄la le Dónbeenĩ yi, à mún dé mi s̄la m̄i.

² W̄an̄ Maá z̄ii á h̄a k̄ēn̄n̄ia l̄ua c̄èr̄èe wi yi. Ká mu lá yí bon, se i lá yí bía le i vaá w̄ioka l̄ue á à ká làa mia.

³ Ká le l̄ue vaá w̄iokaa vó, á i b̄n̄i 6ueé fé mia, à mi vaa p̄aan̄i k̄ēn̄i làa mi hen na á i k̄ēn̄i yi.

⁴ Mi zū ho w̄sh̄t̄ na wee va hen na á i wà à va yi.»

⁵ O o Toma bía n̄n̄n wo yi: «Núh̄tso, bío wa yí zū ũ v̄ēn̄i, á wa à z̄ur̄ ho w̄sh̄t̄ kaka?»

⁶ O o Yeesu bía n̄n̄n wo yi: «Ñn̄n̄n lé yia lé ho w̄sh̄t̄, á lé ho t̄uía poni 6ànso, lé ñn̄n̄n le mukān̄i binbir̄i wee lé c̄s̄n̄. Nùpue yí dà máa va a Maá c̄s̄n̄ ká 6ànso yí ló i wán.

⁷ Ká mi lá zū mi, ó o Maá á mi mún ñ z̄ur̄. Hã laà na ká wán, ó o Maá mi zū, á m̄n̄n wo.»

⁸ O o Filiipu bía n̄n̄n o Yeesu yi: «Núh̄tso, zéeni a Maá làa wen, á b̄n̄n̄n wáa á yí wen.»

⁹ O o Yeesu bía n̄n̄n wo yi: «Eee! Filiipu, ñn̄n̄n wi làa mia míana, à ũ pá yí zū mi le? Yia m̄n̄n mi, se 6ànso m̄n̄n o Maá. Á fo t̄n̄ le i zéeni a Maá làa fo le we?»

¹⁰ A le fo yí tà le ñn̄n̄n p̄aan̄ia là a Maá ó o Maá p̄aan̄ia làa mi lon? Hã b̄ion̄i na á i wee bío na mia á ñn̄n̄n yí te. Hã b̄ion̄i mu wee lé o Maá na wi làa mi c̄s̄n̄. Lé or̄én̄ wee wé bío ó o s̄li vá yi.

11 Mi tà bïo á ì bía nòn mia yi le Ìnén pánání là a Maá ó o Maá pánání làa mi. Ká bñn mía à mi pá wáa tà mu bè-wénia na á ì wó á mi mòn bïo yi.

12 Le ì mí ho tũíá na mia: Yia dó mí sli mií, á òanso ò wé há wárá na á ì wee wé òanso síi. O yáá à wé hía po hñn, lé bïo á ì wee va a Maá cñn.

13 A bïo búenbúen na mi wé è fio ì yèni yi á ì ì wé, bèra a na ò o Maá yèni lé Ìnén na lé o Za pánká yi.

14 Ká mi wé fïora bïo búí ì yèni yi, á ì ì wé mu.»

O Séenilo veere naló bïo

15 «Ká mi wa mi, á mi wé è bè bïo á ì henía nòn mia yi.

16 A Ìnén á à fio o Maá yi, ó o na a Séenilo veere mia, ò o wé kerí làa mia fèèè.

17 O Séenilo mu lé le Dónbeení Hácírí tũíá poni òanso, dén na á ho ðímíjása yí dà máa yí, lé bïo á òa yí máa mi le, á yí zù le. Minén bán zù le, lé bïo le wí làa mia, á khíi kerí mia.

18 «Ì máa díá á mi máa wé lòn híiminí, ì ì bñní ì buen mi cñn.

19 Hen làa cñnú ká ho ðímíjása máa mi mi, ká minén bán ñ mi mi, lé bïo á le mukání binbirí wi mií á minén le mukání binbirí mún ñ wé yi.

20 Ká mu páahú khíi ðñn, á mi ì zùrì le Ìnén pánání lè ì Maá, á minén pánání làa mi, á Ìnén pánání làa mia.

21 Yia wee pa ì bioní na á ì bò henía bïo, á wee bè há yi, wón lé yía wa mi. I Maá á à wañ yía wa mi, á Ìnén mún ñ wañ òanso, á wé è zéení Ìten làa wo.»

22 O o Zudaa, yia wi mí ðòn làa Zudaa Isikariote, bía nòn wo yi: «Fo ò wé kaka à zéení ùten làa wen ká fo máa zéení ùten lè ho ðímíjása?»

23 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Yia wa mi, wón wee bè bïo á ì wee bïo yi. I Maá á à wañ òanso, á ì Maá làa mi á à buen òanso cñn, á òueé kerí làa wo.

24 Yia yí wa mi, wón yí máa bè ì bioní yi. Há bioní na á ì wee bïo ká yí ló Ìnén ì bèere yi. Mu lé ì Maá na tonkaa mi á há ló yi.

25 «Ì bía bïo ká nòn mia ho páahú na á ì wi làa mia.

26 Èè ká a Séenilo na lé le Dónbeení Hácírí, ðío ó o Maá Dónbeení á à tonka ì yèni yi, dén wé è kení mia lè mu bïo búenbúen, á à bñní ì leéka mia lè mu biowa búenbúen na á ì bía nòn mia.

27 «Ì wee lén, ká ì mahá a na ho héerá mia. I héerá lé hía á ì wee na mia. Ho wi mí ðòn lè ho ðímíjá héerá. Mi yí le mi yilera yáa. Mi yí zñn.

28 Mi já à ì bía le ì wee lén, ká ì bñní ì buen mi cñn. Mi lá wa mi, se bïo á ì bía le ì wa a Maá cñn á mi sía lá à wa bïo yi, lé bïo ó o Maá po mi.

29 I bía mu nòn mia há làa na ká wán, ká mu biowa mu wéró ðñn yí ðñn, bèra a na, ká mu khíi ðñn, à mi wíoka dé mi sía mií.

30 I máa bñní máa bïo bioní cèèè làa mia, lé bïo á ho ðímíjá na ká jùhúso wá a buen. O yí yú pánká ì wán.

31 Èè ká ho ðímíjása ko òa zùrì le ì wa a Maá, á bïo ó o bò henía nòn mií lé bñn á ì wee wé. Mi líi híní, mi wa lén hen.»

15

O Yeesu lé ho èrèzén vñdèè binbirí

1 O Yeesu bía: «Ìnén lé ho èrèzén vñdèè binbirí, ká ì Maá lé ho èrèzén vñdèè òanso.

2 Ká lakahó léè lakahó na can mií à ho yí máa ha, ó o ò kúii ho. Ká hía wee ha, hñn búenbúen ó o wee kí, à há wíoka wé ha lè mí sòòbèè.

3 Làa bñn síi á minén ðèenía wee ce wó lòn lakara na òa kú ì kàránlò na á mi tà yi bïo yi.

⁴ Mi páaní làa mi, á ì mún ñ páaní làa mia. Lakahó yí dà máa ha bia ká ho yí can le vîndèè yi. Làa bûn síi, ká minén mún yí páanía làa mi, á le Dónbeení Hácírí bía máa keñ mia.

⁵ «Inén ka lòn vîndèè, ká minén ka lòn lakara. Yia páanía làa mi, á Inén páanía làa wo, á wón òanso á le Dónbeení Hácírí bía á à keñ yi cèrèè. Inén bîo níi mía, á mi yí dà dèè woon máa wé. ⁶ Yia yí páanía làa mi ka lòn vîndèè lakara na 6a kúiora lée kúaará. Ká há lakara mu hon à 6a khuii há bè mín wán à dé ho dshú yi cfi.

⁷ Ká mi páanía làa mi, á wee bè ì bioní yi sese, à bîo mi wee cà, à mi fio, á mi ì yí mu.

⁸ Ká le Dónbeení Hácírí bía wi mia cèrèè se mu wee zéení le mi lé ì kenínia binbirí, á 6a núpua búenbúen á à mi ì Maá cùkú mu bîo yi.

⁹ Làa bîo ó o Maá waráa mi, lé bûn òanso á Inén mún waráa mia. Mi páanía làa mi, á mi ì wíoka à zûn bîo á ì waráa mia.

¹⁰ Ká mi wee bè bîo á ì bò henía yi, se mi páanía làa mi á mi ì zûn bîo á ì waráa mia bîo, làa bîo Inén páanía là a Maá á zû bîo ó o waráa mi, lé bîo á ì bò bîo ó o bò henía yi.

¹¹ «Ì bía bûn nòn mia, bèra a na à Inén sí-wèè òanso síi à keñ mia, à mi sí-wèè jii sí.

¹² Bîo á ì hení á à na mia lé bîo kà: Mi warí mún làa bîo á ì waráa mia bîo síi.

¹³ Núpue na dà à warí mún bônlowá á à porí yia nòn mí mukáni 6a bîo yi wón mía.

¹⁴ Ká mi wee bè bîo á ì bò henía nòn mia yi, á mi ì wé wán bônlowá.

¹⁵ I wáa máa bíni máa ve mia làa ton-sáwá, lé bîo ó o ton-sá yí zû bîo 6a jùhúso wee wé. Mi lé wán bônlowá, lé bîo á bîo ó o Maá bía nòn mii búenbúen á ì fèera nòn mia.

¹⁶ Minén yí léra mi. Inén lé yia hueekaa mia á tonkaa, à mi lén vaa wé há wára na se, háa le Dónbeení Hácírí bía wee mi yi, á bîo á à mía, bèra à na ká bîo mi wee fio o Maá cón ì yèni yi à mi yí mu.

¹⁷ Bîo á ì wíoka à hení á à na mia lé bîo kà: Mi warí mún.»

Ho ðmíjása jina a Yeesu le mí ní-kennia

¹⁸ «Ká ká lé Inén bîo yi, á mi zûn le 6a jina mi ló mia.

¹⁹ Ká minén le ho ðmíjása lá lée dà-kéni, á 6a lá à warí mia làa bîo 6a waráa bîo bîo sá 6a yi. Bîo nòn á ho ðmíjása jinanáa mia, lé bîo á ì hueekaa mia á mi wi mí dòn làa ba. Mi bîo wáa yí sá ho ðmíjáyí.

²⁰ Mi liini mi hácírí bîo á ì bía nòn mia wán: «Ton-sá na po mi jùhúso wón mía.» Ká Inén á 6a beera lò, á minén á 6a mún ñ beé lò. Ká 6a bò bîo á ì káránna làa ba yi, á 6a mún ñ bè minén káránlò yi.

²¹ È ká lé Inén bîo yi á 6a wé è beéráa mi lò, lé bîo 6a yí zû yia tonkaa mi.

²² Bîo á ì buara á buéé bía làa ba á 6a pá, lé bûn nòn á mu bè-kohó bîo wee mí léera 6a yi. A bîo ká wán, á 6a wáa yí dà máa bîo le mí yí zû mu.

²³ Yia jina mi, se wón mún jina ì Maá.

²⁴ Ì lá yí wó wára na á ní-veere yí dà máa wé huúu 6a tshú, á se bè-kohó bîo máa mí máa léé 6a yi. È ká bîo 6a mòn mu mí cúee, à 6a pá jina Inén, á jina ì Maá.

²⁵ È ká bîo túara 6a làndá yi á ko mu wé à jii sí: «Ba jina mi ká mu jùhú jòn mía.»*

* 15:25 Mi lorí Lení vūahú (Psaumes) 35.19; 69.5

26 «O Séenilo khii buen. Orén lé le Dónbeení Hácírí tuiá poni ãanso. I ì tonka a, ó o ò lé í Maá cón á à buen. Ká a khii buara ó o buee mí ho tuiá í jii.

27 A minén mún wé è mí ho tuiá í jii, lé bío mi wi làa mi hàrí í tonló búakáró páahú.»

16

1 «Í wee bío bñn na mia à mi yí bñní í món.

2 Mi kàránló zíní zoró á 6a khii wé è hè làa mia. Hàrí páahú 6úi khii dà, á bía wee búe mia pá à leéka le mí wee sá na le Dónbeení yi ká sii.

3 Ba à wé mu lé bío 6a yí zú a Maá Dónbeení, á mún yí zú ínén

4 Ká í wee bío mu làa mia bèra a na ká 6a khii hínón wee wé mu, à mi bñní leéka le í bía mu nòn mia. I tonló búakáró páahú, á í yí bía mu làa mia, lé bío á í lá wi làa mia.»

Le Dónbeení Hácírí bè-wénia

5 «Há làa na ká wán, á í bñnia wee va yía tonkaa mi cón, á mi tñahú á nñ-kéní ká yí tùara mií le lé wen á í wee va yí?

6 Εε ká lé bío á í bía mu nòn mia lé bñn wee vá mia.

7 Ká mu 6èn lé ho tuiá á í mí á à na mia: Mu sdaaní minén cón á í lén. Ká í yí wá, ó o Séenilo máa buen mi cón. Εε ká í van, á í ì tonka a ó ò buen mi cón.

8 Ká a khii buara, ó o buee zéení lé ho ðmíjása le 6a wee vñíní miten mu bè-kora, làa bío téréna, lé le Dónbeení cítii bío ðání yi.

9 O ò zéení le 6a wó mu bè-kohó, lé bío 6a yí dó mí sfa mií.

10 O ò zéení le í téréna bío á í wee va a Maá cón á mi máa bñní máa mi mi bío yi.

11 Le Dónbeení cítii bío ðání yi, o ò zéení le le Dónbeení ðéenia cítio ho ðmíjása na ká púhúso á siinia púhú.

12 «Bío cèrèè á í lá wi à í bío na mia, ká í ðñn máa bío mu lé bío mu here po mia.

13 Ká le Dónbeení Hácírí tuiá poni ãanso khii buee ðñn, á le è wé á mi ì zúrí le Dónbeení tuiá poni búenbúen. Há bioní na le è bío máa lé lerén mí beere cón. Ká bío le já í cón búenbúen lé bñn á le khii bío, á à bue bío ko à mu buen bío.

14 Le è zéení í cùkú lé bío le è lá bío á í le le zéení á à bue è na mia.

15 Bío bío sá a Maá yi búenbúen bío sá mií, lé bñn nòn á í wee bioráa mu na mia le le è lá bío á í le le zéení búenbúen á à bue è na mia.»

Mi yara sèró món mi sfa á à wa

16 «Hen làa ðinú ká mi máa mi mi, ká ðinú bñn món á mi ì bñní ì mi mi.»

17 O ò nñ-kéninia nùwá yen wee bío mín yi: «Bío ká kúará léee webio coon? O bía: «Hen làa ðinú ká mi máa mi mi, ká ðinú bñn món á mi ì bñní ì mi mi, làa bío ó o bñnia bía: «Bío á í wee va a Maá cón.»

18 Ho ðinú na ó o wee bío bío kúará léee webio? Wa 6èntñn yi zú bío ó o wee bío.»

19 Bío ó o Yeesu zúna le 6a wi 6a tùa wo yi, ó o bía nòn 6a yi: «Bío á í bía le hen làa ðinú ká mi máa mi mi, ká ðinú bñn món á mi ì bñní ì mi mi, lé bñn bío yi á mi wee tùakaráa mín yi le?

20 Awa, le í mí ho tuiá na mia: Mi khii wé è wá ká mi ì zúnzúra ká ho ðmíjása bán wee zámaka. Mi yara khii sè, èè ká mi yara sèró mu màhá á à yèrémá à wé le sí-wεε.

21 Hen ká a háa wee te à mu wé le lònbee o wán hón páahú so yi. Ká a ton vó, ò o sli wa, lé bío ó o yú a kúnkúza. O wé nònsá le lònbee na yú a yi.

²² Minén mún bïo ka kà. Bïo kà wán, á mi yara sò, èé ká í bíní ì mi mia, hón pàahù so ká mi sía á à wa. Dén sí-wèè so á nùpue máa hè yi làa mia.

²³ Ká dén wizonle so khíi dǎn, á mi máa bíní máa túa mií làa bïo búí. Le í mí ho túiá na mia: Bïo búenbúen na mi khíi fio o Maá cǎn í yèni yi ó o ò na mia.

²⁴ Mi lá òn yí flora bïo búí í yèni yi. Mi wé fio, á mi ì yí, bèra a na à mi sí-wèè jii sí.

²⁵ «Í wà há wàhio á biaráa bïo kà búenbúen non mia. Ká pàahù búí khíi dǎ, ká í máa wé è wà wàhio máa na mia. Í khíi wé è bïo bïo bïo ciran o Maá wéréwéré á à na mia.

²⁶ Ká hón pàahù so khíi dǎn, á mi wé è fio o Maá Dónbeení yi í yèni yi. Í máa bïo máa na mia le í wé è fio o Maá mu yi mi bïo yi.

²⁷ Mu bon. O Maá Dónbeení mí bèere wa mia, lé bïo mi wa mi á tà le í ló a cǎn bïo bon á buara.

²⁸ Í ló a cǎn á buara ho ðímíjǎ yi. Bïo kà wán, á í wee lé ho ðímíjǎ yi á à bíní ì va a Maá cǎn.»

²⁹ O o ní-kenínia bía non wo yi: «Ó, o! Fo màhá wáa wee bïo làa wèn wéréwéré ká fo máa wà wàhio.

³⁰ Bïo kà wán, á wa wáa zú le fo zú mu bïo búenbúen. Ú màkóo mía à ù pa le o búí túa foñ. Bún lé bïo non á wa tà le fo ló le Dónbeení cǎn bïo bon.»

³¹ O o Yeesu bía non 6a yi: «Mi tà mu há làa na kà wán le?

³² Èé ká ho pàahù lua, ho yáá 6ueé dǎn wó, ká mi ì kénná á à lén mǐn júná yi á à díá mi í dòn. Èé ká í mía í dòn, o Maá Dónbeení wi làa mi.

³³ Í bía bún búenbúen non mia bèra a na à mi yí ho hээрá mi páaníló làa mi bïo yi. Mi lò ò be ho ðímíjǎ pánká-súmáa níi yi, èé ká mi hení mi sía, lé í ðàrina há.»

17

O Yeesu floró na ó o wó

¹ Bïo ó o Yeesu bía kà sii wó, ó o hóonia mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Í Maá, ho pàahù dǎn. Wé zéeni ínén na lé ù Za cùkú, bèra a na à ínén bèn mún wé zéeni únén cùkú.

² Fo non ho pánká mií 6a nùpua búenbúen wán bèra a na à í ðàr nanáa le mukáni binbirí na máa vé bía búenbúen na fo kàràfáa mií yi.

³ Le mukáni binbirí na máa vé lé á 6a zún únén na lé le Dónbeení binbirí na bàn sii mía, á zún ínén Yeesu *Krista na fo tonkaa.

⁴ Í wó á 6a nùpua mǎn ù cùkú ho tá wán ho tonló na fo le í sá á í sá á ho jii sú bïo yi.

⁵ Í Maá, bïo kà wán, á ù wé le í bíní yí ho cùkú ù nísání, hía á í yú là ho yahó ká bïo búí ðn yí lera.»

⁶ «Í zéenia ù bïo là 6a nùpua na fo hueekaa ho ðímíjǎsá tǎhù á kàràfáa mií. Ba bïo sǎ foñ, ká fo kàràfáa 6a mií, á 6a bò ù bióní yi.

⁷ Bïo kà wán á 6a zú le bïo búenbúen na fo non mií á ló únén ù bèere cǎn.

⁸ Mu bon. Há bióní na ù non mií lé hía á í fèera non 6a yi. A 6a tà há yi. A 6a zúna kénkén le ínén ló ù cǎn buara, á tà le únén lé yía tonkaa mi.

⁹ «Í yí máa fio foñ ho ðímíjǎsá búenbúen bïo yi. Bía fo kàràfáa mií lé bán á í wee fio bïo yi, lé bïo 6a bïo sǎ foñ.

¹⁰ Bía búenbúen na bïo sǎ mií á bïo sǎ foñ, á bía búenbúen na bïo sǎ foñ á mún bïo sǎ mií, á í cùkú wee mi 6a yi.

¹¹ Inén b́nía wee buen ũ ćn, 1 ẃa ḿa keńi ho đ́míjńa yi, ḱa 6arén bán wi ho yi. I Maá na 6an śi ḿa, pa 6a yi lè ũ pánká, h́a fo n̄n m̄i, b́era a na à 6a wé le dà-kéní làa b́io á ũnén làa mi lé le dà-kénínáa.

¹² B́io á ĩ h́a wi làa ba, á ĩ wó á 6a bò b́io á ũnén karáa yi, ũ b́io na fo le ĩ zéení. I pan 6a b́io á hàrì n̄-kéní yí v̄n̄un, ḱa mu yín̄rì ýa ko ò o v̄l, b́era a na à b́io túara le Dónbeení b́ioní v̄uhũ yi à j̄ii sí.

¹³ Há làa na ḱa wán á ĩ b́nía wee buen ũ ćn, ḱa b́io á ĩ pá wi ho đ́míjńa yi, á ĩ wee b́io há b́ioní na ḱa 6úen6úen, b́era a na à 6arén mí 6eere yí le sí-wee na á ĩ yú á le j̄ii s̄ú 6an śi.

¹⁴ Ũ b́ioní á ĩ f̄eera n̄n 6a yi. Ḱa ho đ́míjńasa m̀ah́ j̄ina 6a, lé b́io 6a b́io yi s̄a ho đ́míjńa yi làa b́io á ĩnén b́io yí s̄anáa ho yi.

¹⁵ I yí le ũ lén 6a ho đ́míjńa yi, ḱa ũ m̀ah́ ḱání 6a o *Sat̄ani n̄i yi.

¹⁶ Ba b́io yí s̄a ho đ́míjńa yi làa b́io á ĩnén b́io yí s̄anáa ho yi.

¹⁷ I Maá, wé à 6a b́io sí foń 6úen6úen ũ túiá poni pánká yi. Mu bon, ũ b́ioní lé ho túiá poni.

¹⁸ B́io fo tonkaa làa mi ho đ́míjńa yi, lé b́n̄ á ĩ mún wee tonkaráa 6arén ho yi.

¹⁹ Inén 1 6eere n̄n ĩten foń 6úen6úen 6a b́io yi, b́era a na à 6arén 6èn mún na m̄iten foń 6úen6úen ũ túiá poni pánká yi.

²⁰ «Ĭ yí ḿa fio foń b́ia dó mí s̄la m̄i b́io yi mí d̄on. Ḱa b́ia á à dé mí s̄la m̄i 6a b́ioní pánká yi, á ĩ mún wee fio b́io yi.

²¹ I wee fio foń b́era a na à 6a 6úen6úen wé le dà-kéní. I Maá, làa b́io á ũnén páania làa mi, á ĩnén páania làa fo, mún wé le 6arén páaní làa wen, b́era a na à ho đ́míjńasa z̄n̄ le lé ũnén tonkaa mi.

²² B́io fo wó ũ c̀k̀k̀ú wee mi m̄i, lé b́n̄ 6an s̄i á ĩ mún wó ũ c̀k̀k̀ú mu wee mi 6a yi, b́era a na à 6a wé lé dà-kéní làa b́io á ĩnén làa fo lée dà-kénínáa.

²³ Mu bon, ĩnén páania làa ba, á ũnén páania làa mi. B́n̄ wó b́era a na à 6a páaniló làa wen j̄ii sí, à ho đ́míjńasa z̄n̄ le lé ũnén tonkaa mi, á fo wa 6a làa b́io fo waráa mi.

²⁴ I Maá, b́ia fo k̀ar̀af́a m̄i á ĩ wi à 6a keńi hen na á ĩnén ñ keńi yi, b́era a na à 6a mi ĩ c̀k̀k̀ú, ho c̀k̀k̀ú na fo dó m̄i lé b́io fo wara mi ḱa ho đ́míjńa đ̄n̄ yí léra.

²⁵ I Maá na t̄er̄enna, ho đ́míjńasa yí z̄u fo, ḱa ĩnén wón z̄u fo, á b́ia fo k̀ar̀af́a m̄i z̄u le lé ũnén tonkaa mi.

²⁶ I zéenia ũ b́io làa ba á 6a z̄u fo. I pá à wíoka wé è zéení mu làa ba, b́era a na à b́io fo wa le ĩnén, à d̄en waminí so mún wé mi 6arén yi, à ĩnén làa ba páaní.»

18

O Yeesu w̄iiró b́io

(Matiye 26.47-56; Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53)

¹ B́io ó o Yeesu flora wó, ó o Yeesu le mí n̄-keninia h́n̄n ló lée wà, á vaá ḱaa ho Sedoron bonconí. V̄ns̄la 6uahó 6̄ii wi b́n̄ ó o vaá zon yi làa ba.

² O Zudaa na à dé o ò na z̄u ho lahó mu. Lé b́io ó o Yeesu lá d̄an 6uen b́n̄ le mí n̄-keninia.

³ Ho *Oroomu dásiwá kuure le 6a parowà na 6a yankarowà j̄únása le 6a *Fariz̄ewa tonkaa, lé bán ó o Zudaa mu ẃa dú yahó 6uararáa há v̄ns̄la 6uahó mu yi. Ba n̄upa mu 6uan há f̄nt̄eena, le há ḱaaní na 6a z̄anía, le há fio s̄la.

⁴ B́io ó o Yeesu z̄u b́io á à s̄a a yi 6úen6úen, ó o vá 6ueé 6ó 6a yi, ò o túara: «Lé o yén mi wee cá?»

⁵ A 6a bía nɔn wo yi: «Lé o Yeesu, o Nazarɛete nii.» O o Yeesu le mu lé mínén. Bɔn wee wé ká a Zúdaa na dó a nɔn wi bɔn làa ba.

⁶ Bío ó o Yeesu bía le mu lé mínén, á 6a ló lè mí mɔn á lée lùiorá.

⁷ O o Yeesu tùara 6a yi mu cúa-ɲun nii le lé o yén á 6a wee cà. A 6a le lé o Yeesu, o Nazarɛete nii.

⁸ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ī mà mu nɔn mia le mu lé ínén. A bío mu lé ínén mi wee cà, á mí wáa díá bía kà le 6a lén.»

⁹ O Yeesu bía bɔn bèra a na à le bioní na ó o bía à ɲii sí: «Bía á ù kàràfáa mi, á hàrì nì-kénì á ĩ yí vlinía.»

¹⁰ Mu wee wé ò o Simɔn Piere ɓuan ho khà-tóní. O o dɛnía dò ho, á hà lè le *Dónbeení yankarowá ɲúhúso beení ton-sá nín-tlání ɲikáhú kúio. O ton-sá mu yèni 6a le Malekuusi.

¹¹ O o Yeesu bía nɔn o Piere yi: «Dé ù khà-tóní mí lóoré yi. Fo wee leéka le 1 máa tà le lònbee na á ĩ Maá le le yí mi lon?»

Ba ɓuan o Yeesu vannáa o Aana cón

(Matiye 26.57-58; Maaki 14.53-54; Luki 22.54)

¹² A 6a dásiwá lè mí ɲúhúso, lè 6a *zúífúwa ɲúnása parowá wáa wiira a Yeesu á can.

¹³ A yía 6a ɓuan wo vannáa cón ho yahó lé o Aana. O Aana mu lé o Kayiifu ɓan hio báa. Wón Kayiifu so lé le *Dónbeení yankarowá ɲúhúso le lúlúure mu yi.

¹⁴ Lé orén hía zéénía 6a zúífúwa ɲúnása, le mu sáaani ò o núpue nì-kénì hí mu ɲípomu ɓúenɓúen bío yi.

O Piere pɔ le mí yɔnɔr o Yeesu nì-kenínii

(Matiye 26.58, 69-70; Maaki 14.54, 66-68; Luki 22.55-57)

¹⁵ O Simɔn Piere lè mí ninza nì-kenínii ɓúii bò a Yeesu mɔn. O nì-kenínii mu lè 6a yankarowá ɲúhúso zú mín. Lé bɔn nɔn ó o dàrina yóó zonnáa 6a yankarowá ɲúhúso zì-beení lún yi là a Yeesu.

¹⁶ O o Piere wón ðn ho khúhú ho zūajii. Ká a nì-kenínii na so, yía lè le Dónbeení yankarowá ɲúhúso zú mín, wón bínía yóó ló á lée bía là a ton-sá háa na pan ho zūajii, ò o fó a Piere zonnáa.

¹⁷ O o ton-sá háa na lá pan ho zūajii wáa tùara a Piere yi: «Ūnén so yínɔr o nǐ mu nì-kenínii ɓúii le?» O o Piere bía: I yínɔr o nì-kenínii ɓúii.

¹⁸ Bío le tɛnǐ wi, á 6a ton-sáwá lè 6a parowá zánía há hía wee huee, ó o Piere mún pánía wee huee làa ba.

O Aana tuúkaa o Yeesu yi

(Matiye 26.59-66; Maaki 14.55-64; Luki 22.66-71)

¹⁹ Le Dónbeení yankarowá ɲúhúso wee tùa o Yeesu yi, là a nì-kenínía bío làa bío ó o wee kàrán lè 6a núpua dání yi.

²⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ī bía mu wéréwéré 6a zāamāa yahó. Pāahú lée pāahú, á ĩ lá wee wé kàrán 6a núpua 6a zúífúwa kàránló zíní yi lè le *Dónbeení zì-beení lún yi, hen na 6a zúífúwa wee wé kúee mín wán yi. I yí sà ĩten yí wórāa bío ɓúii.

²¹ Lée webio nɔn fo wee tùarāa mi? Tùà bía ɲá 1 bioní yi. Bán zú bío á ĩ bía.»

²² Bío ó o Yeesu bía bɔn, á 6a parowá nì-kénì ɓúii na ðn o nísání dó a sáahó yi, ò o bía nɔn wo yi: «Lé làa bɔn á ù ko à ù bío sɔnāa le Dónbeení yankarowá ɲúhúso le?»

23 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ká 1 bía khon, à ù zéeni hen na á ĩ bía khon yi. Ká 1 6èn bía se, á léé webio nɔn á fo vɛnanáa mi.»

24 O o Aana wáa le 6a 6ua a Yeesu varáa le Dónbeení yankarowá jùhúso beení Kayiifu cón ká a pá can.

O Piere tɛn pá le mí yínɔt o Yeesu ní-kenínii
(Matiye 26.71-75; Maaki 14.69-72; Luki 22.58-62)

25 Bún wee wé ká a Simɔn Piere pá wi ho lahó dà-kéní na ó o lá wi yi á wee huee ho dǎhú. O o 6úi bía nɔn wo yi: «Ūnén so yínɔt o nni mu ní-kenínii 6úi le?» O o Piere pá ò o bía: «Īnén yínɔt o ní-kenínii.»

26 Bún món á le *Dónbeení yankarowá jùhúso beení ton-sá ní-kéní na te mín láa yía ó o Piere hà jikáahú kúio á bía nɔn wo yi: «Ī so yí mɔn fo là a nni mu hà vɛnsia 6uahó yi le?»

27 O o Piere tɛn pá mu. Mí lahó yi ó o kò-béé wá.

Ba 6uan o Yeesu vannáa o Pilaate cón
(Matiye 27.1-2, 11-14; Maaki 15.1-5; Luki 23.1-5)

28 Ba *zúifúwa júnása wáa fó a Yeesu o Kayiifu cón vannáa o *Oroomu nni *Pilaate zì-beení yi, yia ho Oroomu béé bára ho Zudee kǎhú jùhú wán. Mu wó hà tá-tla yi. Bía bò là a Yeesu mí bεere yí zon le zii yi. Lé bío 6a wi 6a 6ua mítén sese lé Dónbeení yahó á diráa ho Paaki sánú ká 6a wee ce.

29 Lé bún te bío ó o Pilaate lóráa 6a cón ho khúuhú á léé tùara 6a yi: «Lé mu yén á mi le o nni mu wó khon bío yi?»

30 A 6a bía: «O lá yí wó yí khon se wa yí 6uan wo yí 6uararáa ū cón.»

31 O o Pilaate bía: «Mí bíni lén láa wo. Mí vaa cítí o á héha lè mí lándá.» A 6a bía: «Mí yí nɔn nni wen le wa 6úe nùpue.»

32 Mu wó ká sii á le bíoní na ó o Yeesu bía á zéeníanáa bío o ò híráa síí, à jii sí.*

33 O o Pilaate wáa yèrémáa yòò zon le zì-beení yi ò o le 6a 6ua a Yeesu 6uee zoráa. Bío ó o Yeesu 6ueé zon ó o tùara a yi: «Lé ūnén lé 6a zúifúwa béé le?»

34 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo zūna mu ūten bía léé, táá lé 6a 6úi bía 1 bío nɔn fon?»

35 O o Pilaate bía: «Īnén so léé zúifù le? Mìn síí nùpua lè mìn yankarowá júnása lé bíá dó fo 1 nni yi. Léé webio á fo wó?»

36 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ī béení bío yí sá ho ðimíjǎ na ká yi. Ká mu bío lá sá ho ðimíjǎ na ká yi, se 1 nùpua lá á híni ì fi há fio á ĩ yí yí zo 6a zúifúwa júnása níni. Éé ká 6úeé, ĩnén béení yínɔt ho ðimíjǎ na ká béení.»

37 O o Pilaate bía nɔn wo yi: «Á fo lé o béé lon, táá?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lé ūnén ūten bía mu, 1 lé o béé. I 6ueé ton ho ðimíjǎ yi á zéeni ho tǔiá poni lè 6a nùpua. Yía bío sá ho tǔiá poni yi wón wee jí bío á ĩ wee bío.»

38 O o Pilaate tùara a yi: «Tǔiá poni léé webio?»

(Matiye 27.15-31; Maaki 15.6-20; Luki 23.13-25)

Bío ó o bía bún wó ó o tɛn ló léé yú 6a zúifúwa á bía nɔn 6a yi: «Īnén cón ó o nni mu yí wó yí khon bío woon yi.

39 Hen ká ho *Paaki sánú sansan dɔn, à mi le 1 lén o kásó nni 6úi díá. Awa, á mi wi á 6a zúifúwa béé lé yia á ĩ díá le?»

* 18:32 Hen ká 6a zúifúwa le mí ì 6úe o nùpue, á 6a lèeka a lè hà huua. Ká ho Oroomusa le mí ì 6úe o nùpue, á 6a 6úeé wo ho kùrúwá wán.

⁴⁰ A 6a wee bío na a yi ká 6a wáamaka: «Bùeé! Yí díá wón. O Barabaasi lé yíá á ù lén díá.» O o Barabaasi jòn hía lé o nǐ-káani.

19

¹ O o *Pilaate wáa nǎn le jii 6a dásiwá yi le 6a 6ua a Yeesu lée ha le há lábàani.

² Ba dásiwá mu tá ho kírí le há kíkara á dó a jùhú yi, á 6a zíníá wo le ho kán6un muhú.*

³ Ba wee 6uee dín o yahó ká 6a bío: «*Zúífùwa bée, Foó!» Ká 6a à dé o sáarà yi.

⁴ O o Pilaate tǎn zoó ló mí zlí yi, á lée bíá nǎn 6a zúífùwa yi: «Àwa, 1 bíá le 6a 6ua a 6uee léráa à mi zúrì le Inén cón o nǐ mu yí wó yí khon bío woon yi.»

⁵ O Yeesu 6a wáa 6uan lóráa ho khúuhú, ká há kíkara kírí wi o jùhú yi, á mún zǎ ho kán6un muhú. O o Pilaate bíá nǎn 6a zúífùwa yi: «Lé o nǐ mu na wáa.»

⁶ Bío 6a yankarowá júnása le 6a parowá mǎn o Yeesu á 6a wee bío pǎnpǎn: «Búeé wo ho *kùrùwá wán! Búeé wo ho kùrùwá wán!» O o Pilaate bíá nǎn 6a yi: «Minén mi bεere wáa fé o vaa 6úeé ho kùrùwá wán. Inén cón ó o nǐ mu yí wó yí khon bío woon yi.»

⁷ A 6a zúífùwa bíá nǎn wo yi: «Warén làndá yi, ó o nǐ mu ko le ho 6úeró lé bío ó o le mí lé le Dónbeení Zǎ.»†

⁸ Bío 6a bíá ká wíokaa záníá o Pilaate làa sòobée.

⁹ O o wáa bò mín là a Yeesu yòò zon le zǐ-beení yi, á zoó tùara a yi: «Lée wen ùnén wee lé yi?» O o Yeesu yí dó mí jii wo yi.

¹⁰ O o Pilaate wáa bíá nǎn wo yi: «Éee! Lé Inén á fo le fo máa bíoráa le? Fo so yí zú le ù díaró táá ù 6úeéro ho kùrùwá wán 6àn pánká wi Inén cón le?»

¹¹ O o Yeesu bíá nǎn wo yi: «Fo yí dà máa yí pánká Inén wán, ká le Dónbeení yí nǎn ho foñ. Lé búñ nǎn á yíá dó mí ù nǐ yi wékheró 6úaa á po ùnén wékheró.»

¹² A lá búñ jii wán ó o Pilaate wáa wee cà bío ó o ò díaráa o Yeesu ó o ò lén. Ká 6a zúífùwa wíokaa wee bío pǎnpǎn: «O nǐ na ká á fo díá ó o wá se fo yínǎn ho *Oroomu bée 6àn bǎnlo. Nùpue na le mí lée bée se wón wee penka le ho Oroomu bée.»

¹³ Bío ó o Pilaate jǎ hǎn bíoní so, ó o le 6a 6ua a Yeesu léráa ho khúuhú á vaá dǐnì ho lahó na 6a le «Lún na há hue-penlenwá bá yi.» Mu heberemu 6a le «Kabataa.» Lé hǎn lahó so ó o Pilaate lée kará yi mí cítí finíi.

¹⁴ Mu wó le wizonle na lée híní ì wé 6a ho *Sabaa zoñ, ho *Paaki sǎnú díró pǎahú, ká le wii yòò fǎrá. O o Pilaate wáa bíá nǎn 6a zúífùwa yi: «Lé mí bée na.»

¹⁵ A 6a wee bío pǎnpǎn: «Búe o! Búe o! Búeé wo ho kùrùwá wán.» O o Pilaate bíá: «Mí wi à ì 6úeé mi bée ho kùrùwá wán kénkén le?» A le *Dónbeení yankarowá júnása bíá nǎn wo yi: «Wa bée 6úí mía ká mu yínǎn ho Oroomu bée.»

¹⁶ O o Pilaate wáa dó a 6a nǐ yi le 6a 6úeé ho kùrùwá wán.

O Yeesu hímú

(Matiye 27.32-56; Maaki 15.21-41; Luki 23.26-39)

* **19:2** Ba bá-záwa le 6a nǐ-beera le bíá yánkaa dá há sí-muna wee zǐ. Há yáwá fù here. Há kíríwá na wó le ho sǎnú 6a wee wé kúee 6a bá-záwa júná yi á zéénínaa 6a bá-zámu pánká bío. Ká bío 6a wi á 6a zuarika a Yeesu yi, á 6a yí ho kán6un muhú 6úí á 6a lá zíníá làa wo á dó há kíkara kírí o jùhú yi.

† **19:7** Mí loñ Levii núwá vùahú (Lévítique) 24.16

A 6a dásíwá wáa fò a Yeesu.

17 Ba n̄n o *kùrùwá wo yi, ó orén mí b̄ere pá á lóráa ho lóhó m̄n, ho lahó na 6a le «Nún-bòkuee» yi. Mu heberemu á 6a wee ve ho lahó mu lāa «Kolokota.»

18 Lé hón lahó so 6a 6úaa wo yi ho kùrùwá wán. Ba mún 6úaa 6a n̄pua n̄wá n̄n b̄uí h̄á kùrùwáwá wán lāa wo. O n̄-kéní wi là a n̄n-tlání, ká a n̄-kéní wi là a n̄n-káahó, ó orén zoó wi ho t̄ahú.

19 O Pilaate n̄n le j̄ii le 6a túa bío ká yòo búεε o Yeesu n̄h̄ú yi ho kùrùwá wán: «Yeesu, NAZARÉETE NI, ZÚÍFÚWA BÉÉ.»

20 Ba *zúífúwa c̄èr̄εε káránna bío túara a Yeesu n̄h̄ú yi, lé bío ho lahó na 6a 6úaa wo yi yí n̄ayi lè ho lóhó, á mu mún túara lè mu heberemu lè mu lat̄enmu, lè mu k̄ereεkimu.‡

21 A le Dónbeení yankarowá n̄únása wà 6uara a Pilaate c̄ón á 6ueé bía n̄n wo yi: «Fo lá yí ko à ù túa <zúífúwa b̄éε>, ká ù túa <o n̄pue mu le mí le 6a zúífúwa b̄éε.>»

22 O o Pilaate bía: «Bíó á ï túara á à ð̄n lāa bío mu ð̄nnáa.»

23 Bío 6a dásíwá 6úaa o Yeesu wó, á 6a n̄wá náa na 6úaa wo sankaa o s̄í-zínia á ká a báká na 6a t̄á á ð̄liminí m̄ia yi.

24 A 6a dásíwá wee bío m̄n yi: «Mí yí le wa l̄εka ho à sankaráa ho. Mí wa wé le n̄n-s̄iní bío à zúnnáa yia ho ò s̄í yi.» Mu wó ká s̄í à le Dónbeení bíoní v̄uahú bío na túara à wé à j̄ii sí: «Ba sankaa ï s̄í-zínia, á wó le n̄n-s̄iní bío à zúrnáa yia á ï dà-zíni dà-kéní b̄uí s̄á yi.» § A b̄n lé bío 6a dásíwá b̄èn wó.

25 Bía ð̄n 6ó a Yeesu kùrùwá yi, lé 6àn nu, lè 6àn nu 6àn h̄inl̄ó, là a Mari, o Kolopaasi 6àn h̄áa, á s̄énia a Mari na wee lé ho lóhó na 6a le Makadala yi.

26 Bío ó o Yeesu m̄n m̄n nu, á m̄n mí n̄-kenínii na ó o wa à wón ð̄n 6àn nu n̄sání, ó o Yeesu bía n̄n m̄n nu yi: «H̄áa mu, lé ù za na.»

27 O o bía n̄n o n̄-kenínii mu yi: «Lé m̄n nu na.» A wá lá hón p̄ahú so j̄ii wán, ó o n̄-kenínii wáa fò a á wá 6uan.

28 B̄n m̄n, ó o Yeesu wáa z̄ú le mu bío búenb̄uen j̄ii s̄ú, ó o bía bío kà: «N̄u-h̄n̄í dà mi»*, à s̄inínáa le Dónbeení bíoní v̄uahú bíoní j̄ii.

29 Mu wee wé à d̄εε b̄uí b̄ará s̄uáráa b̄in á s̄ú lè ho ð̄v̄én b̄è-j̄ia†, á 6a dásíwá lá le d̄εε na wee k̄iní mu n̄umu á cú le v̄ind̄ε-za b̄uí na 6a le *izoopu búεen̄i yi á z̄íra ho ð̄v̄én b̄è-j̄ia yi yòó dá a Yeesu yi.

30 Bío ó o Yeesu ȳεra mu, ó o bía: «Mu bío búenb̄uen j̄ii wáa s̄ú.» Bío ó o bía b̄n, ó o 6úera mí n̄h̄ú ò o h̄urun.

31 Mu wó le wizonle na lée h̄iní ì wé ho *Sabaa zoñ, à bío á hón Sabaa so lée Sabaa beení‡, á 6a zúífúwa n̄únása yí wi à 6a día bía 6a 6úaa h̄á kùrùwáwá wán. A 6a 6ueé flora a Pilaate le o bío le 6a fi 6a zení à 6a hí f̄uáf̄uà à 6a liiní 6a.

32 A 6a dásíwá wáa 6ueé f̄u 6a n̄wá n̄n na 6a 6úaa o n̄sáa zení,

33 A 6a le mí ì loñ ò o Yeesu h̄urun. Lé b̄n te bío 6a yí f̄uráa o Yeesu zení.

34 Ká 6a dásíwá n̄-kéní mah̄á pá cú a ðòkóní lè mí c̄anb̄ú. A le c̄ani lè mu n̄umu d̄énia ló b̄n.

‡ 19:20 Mu heberemu lé 6a zúífúwa 6àn bíoní, á mu lat̄enmu lé ho Oroomusa 6àn bíoní, ká mu k̄ereεkimu ð̄n lé le bíoní na 6a dà wee bíoráa lāa m̄n. Mu túara lè h̄á bíoní bío ð̄n mu à 6a búenb̄uen ð̄n mu wé kárán. § 19:24 Mi loñ Lení v̄uahú (Psaumes) 22.18 * 19:28 Mi loñ Lení v̄uahú (Psaumes) 69.22; 22.16 † 19:29 Ho ð̄v̄én b̄è-j̄ia f̄u lé 6a n̄-khenia lè 6a dásíwá b̄è-j̄unii. Ho yáwá sl.

‡ 19:31 Ho Sabaa beení: Ho Sabaa mu wi mí ðòn lè h̄á Sabaawa na ká lé bío ho lù m̄n yi lè ho Paaki s̄ánú.

³⁵ Yia mà mu biowa mu tûiá á m̄n mu mítén. Bïo ó o wee m̄i bon. O zû kénkén le bïo mí wee m̄i lé ho tûiá poni. O wee m̄i mu tûiá bèra a na à minén mún dé mi s̄la o Yeesu yi.

³⁶ Mu bon. Mu wó ká bèra a na à bïo túara le Dónbeení bioní v̄uah̄t̄ yi à j̄ii sí: «H̄arí o h̄ũle dà-kéní á yí f̄ù.»[§]

³⁷ A mu mún pá b̄nía túara: «Ba à fá mí yïo yïa 6a cú wán.»*

O Yeesu n̄uló b̄io

(*Matiye 27.56-61; Maaki 15.42-47; Luki 23.50-56*)

³⁸ Bïo á b̄n̄ wó kh̄lína, ó o Zozεεfu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á vaá fióra a *Pilaate le o na le níi mí yi le mí lá a Yeesu s̄anía vaá n̄u. Orén mún lé o Yeesu n̄i-kenínii b̄ui, ká a màhá lá yí wi à mu z̄n̄ lé bïo ó o wee z̄n̄ 6a *zúif̄uwa j̄únása. O o Pilaate n̄n mu níi wo yi. O o Zozεεfu w̄aa b̄ueé lá a Yeesu n̄i-hínmu.

³⁹ O o Nikodεεmu, yïa h̄ia 6uara a Yeesu c̄n̄ ho t̄n̄aah̄t̄ b̄ui yi, á mún 6uara. O b̄uan mu b̄io b̄ui na s̄amu s̄i na wó lè ho m̄irè á l̄unkaa làa b̄io 6a le alowεεsi á 6uarar̄aa. Mu b̄uénb̄uén yú há kiloowa 6óní làa píru.

⁴⁰ O orén là a Zozεεfu páanía lá a Yeesu n̄i-hínmu à 6a kúaa mu b̄io mu ho n̄uló d̄ε wán á bá là a Yeesu n̄i-hínmu, làa b̄io 6a zúif̄uwa wee wé n̄unáa mí n̄i-hía.

⁴¹ V̄ns̄la buahó b̄ui wi hen na 6a 6úaa o Yeesu ho *k̄ur̄uwá wán n̄is̄aní á bú-finle b̄ui wi yi á n̄upue d̄n̄ yí n̄una yi.

⁴² Lé dén 6a dó a Yeesu yi, lé b̄io mu zoñ à 6a zúif̄uwa wee wíoka mítén á lée h̄n̄i ì wér̄aa ho Sabaa, à le búure mu mún s̄uar̄aa yi b̄n̄.

20

O Yeesu v̄èera

(*Matiye 28.1-10; Maaki 16.1-8; Luki 24.1-12*)

¹ Ho dimaasi zoñ ȳn̄b̄ii b̄uir̄ii, ó o Makadala Mari wà van le búure wán. Mu wee wé ká ho tá pá ka ȳūii. O o Mari m̄n̄ à le hue-beení na lá pon le búure j̄ii á h̄era.

² O o l̄uwa vaá yú a Sim̄on Piere là a n̄i-kenínii na ó o Yeesu wa, á b̄ia n̄n 6a yi: «Ba léra a N̄úh̄s̄o le búure yi, á wa yí z̄u hen na 6a dó a yi.»

³ O o Piere là a n̄i-kenínii na so w̄aa wà van le búure j̄ii.

⁴ Ba mí n̄uwá j̄un wee l̄uwí ká a n̄i-kenínii na so màhá dàn l̄uwí po a Piere, ó o vaá d̄n̄ ló a.

⁵ O o zoó 6úεεra lora le búure yi, ó o m̄n̄ ho n̄uló d̄ε à le día, ká a màhá yí zon. ⁶ O o Sim̄on Piere j̄n̄n o m̄n̄ b̄ueé d̄n̄, á w̄n̄ yoó zon le búure yi, á zoó m̄n̄ ho n̄uló d̄ε à le día.

⁷ O mún zoó m̄n̄ le n̄n-kéní na lá pon o yahó yi à le bun sese b̄ar̄á mí d̄n̄, dén yí páanía yí b̄ar̄á lè ho n̄uló d̄ε.

⁸ O o n̄i-kenínii na lá b̄ueé d̄n̄ ho yahó màhá yoó zon. Bïo ó o m̄n̄ mu ká, ó o tà le o Yeesu v̄èera b̄io bon.

⁹ Mu bon. Le Dónbeení bioní v̄uah̄t̄ b̄ia le o Yeesu ko ò o v̄èe, ká 6a n̄i-kenínia lá d̄n̄ yí z̄u le bioní mu kúar̄a.

¹⁰ B̄n̄n m̄n̄ á 6a n̄i-kenínia n̄uwá j̄un b̄n̄ia kh̄í6on.

O Yeesu z̄éenia mítén là a Makadala Mari

(*Matiye 28.9-10; Maaki 16.9-11*)

11 Ká a Mari wón bíníá ɓuara ɓueé dín le búure jii wee wá. O wee wá ká a ɓúεε loń le búure yi.

12 O o mɔn le Dónbeení tonkarowà na ló ho wáyí nùwá nɔn na zá há sɔpoa. Ba kará ho lahó na ó o Yeesu nĩ-hínmu lá wi yi. O nĩ-kéní kará làa hen na ó o nùhú lá dó yi, ò o nĩ-kéní kará làa hen na ó o zení lá dó yi.

13 A ɓa tonkarowà mu wee tùa o Mari yi: «Háa mu, lée webio nɔn fo wee wáráa?» O o Mari bía nɔn ɓa yi: «Ba ɓueé léra 1 Nùhúso á ɔ yi zú hen na ɓa dó a yi.»

14 Bío ó o Mari bía bɔn vó, ó o yèrémáa khíi mɔn o Yeesu ò o dín. Ká a màhá yí zúna a.

15 O o Yeesu wee tùa wo yi: «Háa mu, lée webio nɔn fo wee wáráa? Lée wée á fo wee cá?» O o Mari wáa wee leéka le lé o vɔnsɔa ɓuahó ɓanso wee tùa mí yi, ó o bía: «Hen ká lé únén ɓueé léra a Yeesu mu á ù zéení hen na fo dó a yi làa mí, á ɔ vaá lá a.»

16 O o Yeesu von wo: «Mari!» O o Mari dègníá zúna a, ó o von o Yeesu lè mu heberemu: «Arabunii!» Mu kúará le: «Nĩ-kàránlo.»

17 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Día mí. 1 dín yi yóra 1 Maá cón. Lén vaa yí bía dó mí sía mií ɓúenɓúen, bía lé wán zàwa, á bío na ɓa yi le 1 wee yòo 1 Maá Dónbeení na mún lé mɔn Maá Dónbeení cón.»

18 O o Makadala Mari mu wáa wá vaá bía bío ká nɔn ɓa nĩ-kenínia yi: «ɔ mɔn o Nùhúso!» O o Mari lá bío ó o Yeesu bía á fɛera nɔn ɓa yi.

*O Yeesu zéenia mɔten lè mí nĩ-kenínia
(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49)*

19 Ho dimaasi kéní kéní mu zoń ziihú, ó o Yeesu nĩ-kenínia kúaa mɔn wán le zii búí yi. Ba pon há wonna ɓúenɓúen á dóka, lé bío ɓa zána ɓa *zúfúwa núnása. Yío ɓueé tí, ò o Yeesu ɓueé dín ɓa tɔahú, ò o bía nɔn ɓa yi: «Le ho héerá keń láa mia.»

20 Bío ó o bía bɔn vó, ó o zéenia mí níní lè mí dòkóní làa ba. A ɓa nĩ-kenínia sía wan làa sòobéε bío ɓa mɔn o Nùhúso bío yi.

21 O o Yeesu tɔn bíníá bía nɔn ɓa yi: «Le ho héerá keń láa mia. Bío á ɔ Maá tonkaaráa mi ho dímíjá yi, lé bɔn ɓán sii á ínén mún n tonkaaráa mia.»

22 Bío ó o bía bɔn vó, ó o pèera mí jii sònsámu kúaa ɓa wán ò o bía: «Mí yi le Dónbeení Hácírí.

23 Hen ká mí wé tà séra nùpue lée nùpue bè-kora díá nɔn wo yi, á le Dónbeení mún n sɛn ɓanso bè-kora á à díá. Ká mí wé pá le mí máa sɛn nùpue lée nùpue bè-kora máa díá, á le Dónbeení mún máa sɛn wón ɓanso bè-kora máa díá.»

O Yeesu zéenia mɔten là a Toma

24 Páahú na ó o Yeesu ɓueé zéenia mɔten lè mí nĩ-kenínia, ká ɓa nĩ-kéní lá mía bɔn. O yèni ɓa le Toma, ɓa mún wee ve o làa Hénbéni.

25 A ɓa nĩ-kenínia na ká bía nɔn wo yi le mí mɔn o Nùhúso. O o Toma bía nɔn ɓa yi: «Ká ínén yi mɔn há hía fáani o níní yi, á yi bò 1 nín-kíza há wán, á yi bò 1 níi o dòkóní fɔnló wán, á ɔ máa tà mu.»

26 Ho dimaasi na sá bɔn, á ɓa nĩ-kenínia tɔn kúaa mí wán le zii yi ká a Toma wi làa ba. A ɓa pon há wonna á dóka. O o Yeesu tɔn ɓuara ɓueé dín ɓa tɔahú, ò o bía nɔn ɓa yi: «Le ho héerá keń láa mia.»

27 O o bía nɔn o Toma yi: «Buee bè ù nín-kíza 1 níní fáani wán loń, á bè ù níi 1 dòkóní fɔnló wán. Wáa yí bɔn yí titika, ká ù tà le 1 vèera bío bon.»

28 O o Toma bía nɔn o Yeesu yi: «Fo lé 1 Nùhúso á lé 1 Dónbeení.»

²⁹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo dó ũ sli mií lé bïo á fo mɔn mi. Ká bía màhá dó mí sía mií à 6a yí mɔn mi bán júná sí.»

³⁰ O Yeesu pá bíníá wó yéréké bïowa cèrèè á 6a nĩ-kenínia mɔn ká mu yí túara ho vùahú na ká yi.

³¹ Bïo túara ká lée bïo na à na à mi dàní tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mɔn léra, le o lé le Dónbeení Za bïo bon, à bïo mi ì dé mi sía wo yi, à mi yí le mukáni binbirí orén pánká yi.

21

O Yeesu wioka zéenia mítén lè mí nĩ-kenínia

¹ Bún mɔn, ó o Yeesu bíníá zéenia mítén lè mí nĩ-kenínia. Bún wó ho Tiberiade vù-beení jii. Bïo ká lé bïo ó o zéenia lè mítén láa ba.

² Wizonle 6úi, ó o Yeesu nĩ-kenínia 6úi páania wi. 'Ba lé o Simɔn Piere, là a Toma na 6a wee ve láa Hénbéní, là a Natanayeele na wee lé ho Kalilee kòshú lóhó na 6a le *Kanaa yi, là a Zebedee zàwa, là a Yeesu nĩ-kenínia nùwá jùn 6úi.

³ O o Simɔn Piere bía nɔn bía ká yi: «Í ì lén vaá pa 6a cewà.» A 6a le mí ì bè láa wo. A 6a wáa zon ho woohú wá, á vaá pan fèèè ho tá tɔn à 6a yí fò hàrì ceza yà-kení.

⁴ Bïo ho tá wee tí, à bún ò o Yeesu 6ueé dín mu jumu jii. Ká a nĩ-kenínia màhá yí zúna a.

⁵ O o Yeesu von 6a túara yi: «Wàn bónlowá, mi yú cewà le?» A 6a bía nɔn wo yi: «Wa yí fò dèè.»

⁶ O o bía nɔn 6a yi: «Mí wáa lèè mi zúan dé lè ho woohú nín-tání á mi ì yí 6a cewà.» A 6a lèera ho zúan dó á va le mí ì hóoní yòò dé ho woohú yi, á 6a hóonía san lé bïo ho sú lè 6a cewà.

⁷ O o nĩ-kenínii na ó o Yeesu wa wáa bía nɔn o Piere yi: «Yia dín ká lé o Nùhúso.»

Bïo ó o Piere já le o lé o Nùhúso, ó o lá mí báká na ó o lá tera á zá ò o yéran zon mu jumu yi wee lé o Yeesu cón.

⁸ Ba nĩ-kenínia na ká bán pá ho woohú vá lè 6a cewà na 6a vùn cèrèè 6ueé lóráa. Ba lá yí nàyi lè le 6ón6óore, 6a à yí lòn mesterewa khímàni sii láa de.

⁹ Bïo 6a lée dɔn á 6a mɔn há donfúaa à 6a cezàwa bò há wán, á mɔn ho búurú.

¹⁰ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mí lén 6a cewà na mi vùn bùaa yèn 6úi 6uennáa.»

¹¹ O o Simɔn Piere yòò zon ho woohú ò o vá ho zúan lè 6a cewà lée día. Ce-beera 6úará-hèjùn láa píurú láa bùaa tɔn lé bía ló ho zúan mu yi, à ho pá yí fáara.

¹² O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mí 6uee dí.» Ba búenbúen á yia henía mí sli túara a Yeesu yi le o lé o yén wón mía. Ba zú le mu lé o Nùhúso.

¹³ O o Yeesu vá 6ueé 6ó 6a yi, ò o lá ho búurú lè 6a cezàwa sankaa nɔn 6a yi.

¹⁴ Bïo ká lé mu zen cúa-tɔn ká a Yeesu wee zéení mítén lè mí nĩ-kenínia o vèeró mɔn.

Bïo ó o Yeesu bía nɔn o Piere yi

¹⁵ Bïo 6a dú wó, ó o Yeesu túara a Simɔn Piere yi: «Zán za Simɔn, fo wa mi po bïo á bía ká waráa mi le?» O o Simɔn le: «Úuu, Nùhúso, fo zú le í wa fo.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bía bïo sá mií bïo láa bïo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bïo.»

16 O o Yeesu bíníà tùara a yi mu cúa-ɲun níi: «Zān za Simɔn, fo wa mi le?» O o Simɔn le: «Ūuu, Núhũso, fo zū le 1 wa fo.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bía bío sá mi bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bío.»

17 O o Yeesu pá bíníà tùara a yi mu cúa-tɪn níi: «Zān za Simɔn, fo wa mi le?» A mu bóoníà a Simɔn Piere yi lé bío ó o Yeesu tùara a yi mu cúa-tɪn níi le o wa mí le. O o bía nɔn o Yeesu yi: «Núhũso, fo zū bío búenbúen. Fo zū le 1 wa fo.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bía bío sá mi bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bío.»

18 Le 1 mí ho tuiá na foñ: Bío á fo hía lé o yàró ká ũ wee ca ũ kuio ká ũ lén va hen na á ũ síi vá yi. Ká fo khii kɪna po bío ká, á ũ wé è ben ũ bára á nĩ-veere bueé ca ũ kuio mu á à búa fo ò varáa hen na á fo yi wi á ũ va yi.»

19 O Yeesu bía h̄s̄n bioní so à zéenináa bío ó o Piere á à hiráa síi á à déráa ho cùkú le Dónbeení yi. Bío ó o bía h̄s̄n bioní mu wó, ó o le o Piere bè mí yi f̄éé.

20 O o Piere yèrémáa khii mɔn o nĩ-kenínii na ó o Yeesu wa ò o bò 6a yi. O lé ȳia n̄nzoñ búera van là a Yeesu c̄n ká 6a kará ho ð̄nló ɲúhũ yi á tùara a yi: «Núhũso o, lé o yén á à dé fo ò na?»

21 Bío ó o Piere wáa mɔn o nĩ-kenínii mu, ó o tùara a Yeesu yi: «Núhũso o, á wón na ká bío b̄en khii wé kaka?»

22 O o Yeesu bía nɔn o Piere yi: «Hen ká 1 wi ò o keñ b̄in à ì b̄iní buee yí, se b̄in wáa yí ciran fo. Unén díá à ũ bè mi.»

23 Dén bioní so bío yi, á bía tà a Yeesu bío wáa wee h̄é bío le o nĩ-kenínii mu máa hí. O o Yeesu ɲ̄n yí bía là a Piere le o nĩ-kenínii mu máa hí. O bía le: «Hen ká 1 wi ò o keñ b̄in à ì b̄iní buee yí, se b̄in wáa yí ciran fo.»

24 Wón nĩ-kenínii nĩ-kéní kéní so lé yia mà bío wó ká tuiá, á tùara mu. A wa mún zū le bío ó o mà, á bon.

25 O Yeesu pá bíníà wó bío c̄èr̄é. Ká 6a lá le mí ì t̄è mu yi l̄è mí dà-kéní kéní á à túa, á h̄s̄ v̄onna na mu ù túa yi á kúeení lá máa yí lé h̄s̄ booró.

O Yeesu tonkarowá Bè-wénia vūahú

Vūahú túaró jūhú

Ho vūahú na ká lé o Luki vōnna bīo jūn nīi na o túara.

Bīo zéenia wéréwéré ho vūahú mu yi, lé bīo 6a kèrètɛwa kuure wee dérása wán ká le wá:

1. O Yeesu yòoró ho wáayi lé le Dónbeení Hácírí liiró o nī-kenínia wán bīo (1.1-2.36).
2. Ba kèrètɛwa kuure jūhú búaró ho Zeruzalɛmu yi o Yeesu yòoró ho wáayi mōn (2.37-7).
3. Le bín-tente bueró ho kōhú lūa na ká yi bīo (8-12).
4. Bīo le wó wó dōnnáa ho dīmíjá kána búenbúen yi (13-28).

Ho vūahú mu yi á wa mún ñ mi le lònbee lé mí síwá na 6a kèrètɛwa kuure káa yi.

Mu biowa na bīo bía ho vūahú mu yi, lé bñn héra ho tonló na 6a kèrètɛwa ko a 6a sá lén fɛɛɛ jii: O Yeesu *Krista bín-tente bueró ho dīmíjá lé mí kùaráa búenbúen yi.

O Yeesu dó mí jii nɔn le le Dónbeení Hácírí á à lii

1-2 Tiofile, * bīo ó o Yeesu hía wee wé làa bīo búenbúen na ó o hía wee kení lé 6a nūpua mí tonló jūhú búaró pāahú à vaa búe bīo le Dónbeení buan wo yòorarása ho wáayi á í bía bīo í nín-yání vūahú yi. Sáni ò o yòo ho wáayi, ó o bía mí sóobá-bióní lé le Dónbeení Hácírí pánká á nɔn 6a nūpua na ó o hía hūekaa wó lé mí tonkarowá yi.

³ Bīo ó o hūrun bīnia vèera ó o zéenikaa mīten làa ɓa hā wizoóní búará-jun yi á wó bīo cèrɛɛ á 6a zūrú ká a yío wi lua bīo bon. Hón wizoóní so yi ká 6a páania wi mún wán, ó o wee bīo le *Dónbeení bɛɛnī bīo na 6a yi.

⁴ Wizonle búí ká a làa ba wee dí, ó o henía bīo ká nɔn 6a yi: «Mi yí lé ho Zeruzalɛmu yi. Mí kɛɛnī bñn à pa bīo á í fèra bía bīo làa mia, mu hāmu na á í Maá dó mí jii le mí ñ na.

⁵ O Zán hía wee bátízé lé mu jumu ká minén bán á à bátízé lé le Dónbeení Hácírí hen làa wizoóní bīo yɛn.»

O Yeesu buan yòora ho wáayi

⁶ A bía làa wo páania kará túara a yi: «Núhúso, lé hón pāahú so á fo ò wíoka a *Isirayɛle nīpomu bīo á 6a à kɛn mīten le?»

⁷ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ho pāahú lé le wizonle á mi yí ko mi túa zūrú. O Maá mí dòn lé yia bārā mu mīten.

⁸ ɛɛ ká pāahú na le Dónbeení Hácírí á à lii mi wán yi, á mi ñ yí ho pánká. Mí ñ wé í scérása á à bīo í bīo ho Zeruzalɛmu yi, lé ho *Zudee lé ho *Samaríi kána búenbúen yi, lé ho dīmíjá kùaráa búenbúen yi mún.»

⁹ Bīo ó o bía hñn bióní so wó, ó o buan yòo wá ho wáayi ká 6a dñn wee lorí. A le dundúure búí ló buéé tun wo yi, á 6a yí máa mi a.

¹⁰ Bīo 6a dñn fá mí yío ho wáayi, hen na ó o Yeesu yòo wá yi, yío 6ueé tí à báawa nùwá jūn na zá há sí-poa á dñn 6a nísání,

* **1:1-2** Tiofile: Le yèni mu kùará lé bīo ká «Yia le Dónbeení wa.» Yia ó o Luki von lé le yèni mu á bīo yí tá yí zū sese.

11 á wee bío làa ba: «Kalileesa, mi ðīn hen wee loñ ho wáayi léee webio? O Yeesu mu na le Dónbeení léra mi ðahú á ðuan yòoraráa ho wáayi á khií bīnī ì ðuen làa bío mi mǎnnáa wo ká a yòò wà bío síi.»

O Yeesu tonkarowá kuure

12 Būn mǎn á ða tonkarowá ló le búee na ða wee ve làa Oliivewa vīnsīa búee wán á bīnīa lion ho Zeruzalēemu. Le búee mu lè ho lóhó á à yī kilomētere dà-kénī síi.

13 Bío ða líi zon ho Zeruzalēemu yi, á ða vaá yòora ho nónwíohú na ða lá wee wé kúee mín wán yi. Bīa kera bīn lé o Piere, o Zān, o Zaaki là a Andere, o Filiipu là a Toma, o Baatelemii là a Matiye, o Alifee za Zaaki, o Simón na ða le Zeloote†, là a Zaaki za Zudaa.

14 Ba búenbúen fù wó mí yilera làa dà-kénī, á wee kúee mín wán túntún à páanī fio le Dónbeení yi lè ða háawa búii, là a Yeesu ðàn zàwa lè ðàn nu Mari.

Yīa zon o Zudaa lahó

15 Wizonle búii, ká bīa tà a *Krista bío na kúaa mín wán á à yī lòn núpua búará-hèzīn síi, ó o Piere hīnǎn yòò ðīn ða ðahú ò o bīa:

16 «Wán zàwa, bío le Dónbeení Háçiri bīa là a *Daviide jii le Dónbeení bioní vūahú yi á lá ko à mu wé. Le fèra bīa mu ho vūahú mu yi o Zudaa dānī yi, wón na dú bīa wīira a Yeesu yahó.

17 O Zudaa lá lé wa kuure núpua nī-kénī, á níi lá wī ho tonló dà-kénī yi làa wēn.»

18-19 Ho Zeruzalēemusa búenbúen zū mu le o wékheró wári na ða sáánīa làa wo, lé ðío ó o yá lè ho mǎhú. Hón mǎhú so lé hīa ó o lion yi lè mí yahó, á píohó ná, á fīn-sáníwá ló kúaará ho tá yi. Lé būn te bío ða wee veráa ho mǎhú mu làa «Hakelidama.» Bān bioní yi á mu kúará le «çānī mǎhú.»

20 O o Piere bīnīa bīa: «Bío túara há lení vūahú yi lé bío ká: «O zli ko le ðīn coon à núpue yī zo»‡ Mu mún pá bīnīa túara: «O búii ko ò o zo a lahó.»§

21-22 Lé būn nǎn ó o núpue búii ko ó o dé wa wán à wé o Núhúso Yeesu vèeró seérāso. Bīa ó o núpue mu ko ò o lé ðahú, lé bīa làa wēn páanīa bō mín ho pǎahú búenbúen na ó o Núhúso Yeesu làa wēn vará yi, á lá pǎahú na ó o Zān Batīisi bátízera wo jii wán, á vaá búe pǎahú na ó o ðuan yòora ho wáayi.»

23 A ða wáa zéénīa ða núpua nùwá jūn, o Matiasi là a Zozeefu na ða wee ve làa Baasabaasi táá Zusituusi.

24 Būn mǎn á ða búenbúen páanīa flora ká síi: «Núhúso, únén lé yīa zū ða núpua búenbúen sía. Zéénī yīa á ū léra ða nùwá jūn na ká ðahú làa wēn,

25 yīa á à zo a Zudaa lahó ū tonkarowá tonló yi, hón na á wón ló ðía ò o van hen na ó o ko ò o va yi.»

26 A ða wó le jūn-sīni bío à zūrnáa yīa le Dónbeení léra, ó o Matiasi lé yīa á mu tò wán. Lé wón dó ða tonkarowá píru ðòn na ká wán.

2

Le Dónbeení Háçiri lion

1 Ho Pāntekoote zon, á bīa tà a *Krista bío búenbúen kúaa mín wán lahó dà-kénī yi.

2 Yío búee tí à mu bío búii sá wee jí ho wáayi lòn pinpi-beení na wee vā lè mí pánká bío síi, á búee líi síi le zli na ða kará yi.

† 1:13 Mi loñ Matiye vūahú 10.4 ‡ 1:20 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 69.26 § 1:20 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 109.8

³ A 6a le mí ì loŋ à bío 6úi lòn dšhũ dɛnní á sankaa lè mí dà-kéní kéní, á wa 6a 6úen6úen wán. ⁴ A 6a 6úen6úen sú lè le Dónbeení Hácírí, á 6a wee bío há síí-viò bióní, làa bío le Dónbeení Hácírí mu le 6a bíoráa.

⁵ Mu páahũ ká 6a *zúífùwa 6úi na wee bè le Dónbeení yi sese á ló ho ðmíná kána 6úen6úen yi, á 6ueé kará ho Zeruzaleemu yi.

⁶ Bío 6a 6á mu bío mu sá, á 6a dɛɛnía 6ueé fò mín 6úirí6úirí. Bía tà a Krista bío bío na á 6a wee bío á bía wi bín lè mí nĩ-kéní kéní wee jí lè mín kùrú bióní, á mu sòobáa vńĩkaa 6a dà.

⁷ Mu wó 6a coon dakhĩna á 6a wee bío: «Ba nùpua mu na wee bío ká 6úen6úen so yínɔŋ Kalileesa le?»

⁸ A mu 6èn wó kaka á wa lè wa nĩ-kéní kéní wee jínaa bío 6a wee bío lè wán kùrú bióní?

⁹ Warén na wi hen, á 6a 6úi lé 6a Paatewa. Ba 6úi ló ho Medii lè ho Elaamu lè ho Mezopotamii kána yi. Ba 6úi ló ho *Zudee, lè ho Kapadoosi, lè ho Pɔn, lè ho Azii kána yi.

¹⁰ Ba 6úi ló ho Firizii, lè ho Pánfilii, lè ho *Ezipite kána, lè ho Libii kšhũ sšn-kéní na sùaráa lè ho Sirɛena yi. Bía ló ho *Oroomu yi mún wi wa ðahũ.

¹¹ Ba zúífùwa binbirí làa bía yèrɛmáa bò 6a zúífùwa mu 6àn Dónbeení yi á mún wi hen. Ho Kerɛɛtesa lè 6a araabuwa mún wi hen. Wa 6úen6úen á yia yí máa jí le Dónbeení bè-beera na le wó na 6a wee bío lè wán kùrú bióní wón mía.»

¹² Ba 6úen6úen wó coon, 6a yí zũ mu síí. A 6a wee bío làa mín: «Bío ká màhá lée webio coon?»

¹³ Ká 6a 6úi bán 6èn wee yáa mí jíni yi ká 6a à bío: «Áyí, 6a bùaa ɲun sù wee khée.»

O Piere ɲi-cúa na ó ofɛɛra

¹⁴ O o Piere wáa hínɔn yòó ðn lè mí ninzàwa tonkarowà píru dòn, ò o bía pónpón nɔn 6a zámáa yi: «Minén *zúífùwa lè minén na kará ho Zeruzaleemu yi 6úen6úen, mí jí bío á ì ì bío á a na mia sese: Mí ko à mí zún bío ká ɲúhũ.

¹⁵ Ba 6úi wee leéka le 6a nùpua mu ɲun sù wee khée, ɛɛ ká 6ueé. Lé bío á mu lé le yínbii lèèrèwa bío dɛnú ní á wa wi yi! *

¹⁶ Bío ó o ɲi-cúa fɛɛro Zowɛɛle hía bía lé bũn lan wee wé há laa na ká wán.

¹⁷ Bjo ká lé bío le Dónbeení bía:

«Há pónna vaa véenú á ì ì ben í Hácírí

à le è fè 6a nùpua 6úen6úen.

Mi zà-báawa lè mí zà-hĩnni

á wé è fɛɛ í ɲi-cúa.

Mi yàrón-fla á wé è mí mu bío wa 6úi na 6a lá yí dà máa mi.

Mi nĩ-ká á há kónkórá wé è ɲí yi.

¹⁸ Mu bon. Hón pónna so yi á ì ì ben í Hácírí

á le è fè 6a báawa lè 6a háawa na lé í ton-sáwa,

á 6a wé è fɛɛ í ɲi-cúa.

¹⁹ Mu bío wa 6úi na síí yí zũ

á ì ì lén yòó ho wáayi,

á à wé mu yéréké bío wa ho tá wán.

Le cáni, lè ho dšhũ,

lè le minka yĩní á à kerí.

²⁰ Le wii á à dé mí yuumu

* ^{2:15} Ba zúífùwa fú yí máa híni dí bío yínbii hùtu, ká mu yínɔŋ 6a floró na 6a wee wé há lèèrèwa bío dɛnú páahũ wó wó.

á ho p̄ihũ á à wé c̄uenc̄uēn lòn cāni.
 B̄n̄ b̄iowa so búenb̄úen á à wé è vé
 ó o N̄uh̄so wizon-been̄ na c̄ukú wi á à dānaa.

21 Hón p̄aah̄ so yi ká n̄pue lée n̄pue na tà von o N̄uh̄so yēni
 à wón á à fen.†

22 «*Isirayēlesa, mi j̄i b̄io á ī i b̄io á à na mia: O Nazarēete n̄i Yeesu fù lée
 n̄pue na le Dónbeen̄ zéenia b̄io lāa mia le mí wirāa. Mu yéréké b̄iowa na
 wee zéeni le Dónbeen̄ p̄anká na le wó lā a n̄i mi t̄ah̄ũ, lé b̄n̄ wee zéeni mu.
 Minén miten yáá zū mu.

23 O n̄i mu á le Dónbeen̄ dó mí n̄ni yi lāa b̄io á le wi à mu wérāa. Le fēra
 zū b̄io mi ī wé lāa wo. Minén lé b̄ia dó a b̄ia yí zū le Dónbeen̄ n̄i yi, á 6a b̄úaa
 wo ho *k̄ur̄uwá wán, ó o h̄urun.

24 Ká le Dónbeen̄ m̄ah̄ fáa wo mu h̄umú n̄i yi, le v̄enia wo. Mu h̄umú lá
 yí dá máa yí p̄anká o wán h̄uuu.

25 O *Daviide h̄ia b̄ia b̄io ká o d̄áni yi:

I h̄ia wee wé mi a N̄uh̄so ī yahó f̄ēē.

Orén lé ȳia wee b̄ua m̄i b̄era a na á ī yí d̄ēd̄ēka.

26 Lé b̄n̄ n̄n̄ á ī s̄li wan,
 á b̄ioní búenb̄úen lée s̄l-wēē b̄ioní.

H̄ari á ī z̄ūn̄ ī h̄umú b̄io,
 á ī s̄li pá à h̄l.

27 Lé b̄io á fo máa día mi
 á ī máa va hen na 6a n̄i-h̄ia wee va yi.
 Fo máa tà ũ ton-sá na á ũ wa á máa soo.

28 Fo zéenia mi le ho w̄h̄ũ na wee va le muk̄an̄i lahó yi.
 Hen ká ī wi ũ n̄is̄an̄i á ī s̄li wa wa dá kh̄í.‡

29 «Wàn z̄awa, mi le ī b̄io wàn b̄úaa Daviide b̄io wéréwéré na mia: O Daviide
 h̄ia h̄urun á 6a n̄una, á búure pá dà wee zéeni ho zuia.

30 B̄io ó o h̄ia lé le *Dónbeen̄ j̄i-cúaa f̄ēero, á zū le le Dónbeen̄ h̄ia b̄aa á
 d̄orāa mí j̄ii n̄n̄ le mí ī na a b̄een̄i o m̄n̄m̄ania n̄i-kéní b̄ui yi,

31 ó o f̄era z̄ūna b̄io wa b̄ueé wé, ó o w̄aa b̄ia a *K̄rista v̄eéro b̄io ká s̄ii: Le
 Dónbeen̄ máa día ó o máa va hen na 6a n̄i-h̄ia wee va yi, le máa día ó o máa
 soo. §

32 «O Yeesu mu le Dónbeen̄ v̄enia, á warén búenb̄úen lé mu seérāsa.

33 O b̄uan ȳora le Dónbeen̄ n̄in-t̄l̄an̄i. Lé b̄n̄ ó o yú le H̄ac̄irí yi, d̄io ó o M̄aa
 dó mí j̄ii le mí ī na. O b̄era le fò wa n̄i-kéní kéní. A b̄n̄ lé b̄io mi wee mi á wee
 j̄i l̄n̄b̄io.

34 O Daviide wón yi ȳora ho w̄aayi ká a m̄ah̄ b̄ia b̄io ká:

«O N̄uh̄so b̄ia n̄n̄ ī N̄uh̄so yi:

B̄uee k̄een̄i ī n̄in-t̄l̄an̄i,

35 f̄úaa ká ī b̄urá ũ z̄úkúsa ũ tá,

á ũ b̄ò ũ zen̄i wán.*

36 «Minén Isirayēle n̄ipomu búenb̄úen ko à mi z̄ūn̄ mu k̄énk̄én le o Yeesu mu
 na mi b̄úaa ho k̄ur̄uwá wán lé wón le Dónbeen̄ wó lā a N̄uh̄so lā a K̄rista.»

B̄ia tà a K̄rista b̄io n̄in-ȳan̄i kuure

37 B̄io 6a j̄á h̄a b̄ioní mu, á h̄a zon 6a d̄akh̄ina, á 6a t̄uara a Piere le mí
 n̄inz̄awa tonkarowá yi: «Wàn z̄awa, á lé mu ȳén á wa ko à wa wé.»

† 2:21 Mi lor̄ Zowēele v̄uah̄ 3.1-5

‡ 2:28 Mi lor̄ Lení v̄uah̄ (Psaumes) 16.8-11

§ 2:31 Mi lor̄

Lení v̄uah̄ (Psaumes) 132.11

* 2:35 Mi lor̄ Lení v̄uah̄ (Psaumes) 110.1

³⁸ O o Piere bía nɔn 6a yi: «Mi yèrèrà mi yilera lè mi wára, à mi nǐ-kéní kéní bátizé o Yeesu *Krista yèni yi, á mi bè-kora á à sɛn ñ díá. Bún ká le Dónbeení á à na mí Hácírí mia.

³⁹ Le Dónbeení dó mí jii nɔn minén lè mi mɔnmánia yi, làa bía na dǎní nàyi, bía búenbúen na ó o Núhúso á à ve.»

⁴⁰ O Piere pá bínia bía há bióní cèrèè á 6ó lè 6a jùhú, á henía 6a síá. O bía: «Ho lònbió núpua yí se, mi lé 6a mɔn, à tà ho káníló bío.»

⁴¹ Ba cèrèè tà a Piere bióní yi á 6a bátizéra 6a. Mu zon á bía zon sá bía tà a *Krista bío yi jii, á à yí núpua muaaseé tɛn síi.

⁴² Ba wee tà jí 6a tonkarowà kàránlò na á bán wee na 6a yi sese, á hácírí wó dà-kéní, á wee páaní sanká ho búurú†, à páaní fio.

⁴³ Barén lè mí nǐ-kéní kéní á mu zon dà. Ba tonkarowà wee wé ho yéréké bíowa na wee zéeni le Dónbeení pánká.

⁴⁴ Bía tà a Krista bío búenbúen fù bunbúaa, á wee páaní kúee mí nǐ bío mín wán.

⁴⁵ Ba fù wee yèé mí manawà, lè mí zíní, lè mí bíowa, à sanká wárí na mín yi làa bío 6a nǐ-kéní kéní koráa.

⁴⁶ Làa wizooní búenbúen ká 6a wee páaní kúee mín wán le *Dónbeení zǐ-beení lún yi á máa kǎí. Ba wee páaní sanká ho búurú mí zíní yi, á dí mí dǐnló lè le sí-weé ká bióní mia mu yi.

⁴⁷ Ba wee khòoní le Dónbeení, á mu nǐpomu búenbúen wee wíoka 6a yèni. Làa wizooní búenbúen ká a Núhúso wee vá bía ó o kánia à kúee 6a kuure núpua wán.

3

O Piere là a Zǎn wéera a mùamúa

¹ Wizonle búí, ó o Piere là a Zǎn hínɔn wee yòo le *Dónbeení zǐ-beení lún yi le wi-háarè fioró páahú.

² Ba yòo wee dá ò o nǐ búí na ton ká a le o mùamúa a kará le *Dónbeení zǐ-beení zǔajii na 6a wee ve làa Zǔajii-sení* jii. Làa wizooní búenbúen ká 6a weé lá a búee díá bín ò o wé fioka le wárí bía wee búee zo le zǐ-beení lún mu yi cǎn.

³ Bío ó o Piere là a Zǎn wà búee zo ó o mɔn, ó o le 6a há mí.

⁴ A bán fá mí yío wo yi, ò o Piere bía: «Loñ wɛn sese.»

⁵ O o nǐ bèn wáa wíokaa fá mí yío 6a yi. O wee leéka le 6a hǎa a na bío búí mí yi.

⁶ O o Piere wáa bía nɔn wo yi: «Wárí bèn tɛn mia í cǎn máa na foñ. Bío í cǎn lé bío á í na foñ. O Nazareete nǐ Yeesu *Krista pánká yi, à ù lii híní yòo varáka.»

⁷ O o buan o nín-tǎní bahó yi á wee hóoní làa wo. Mí lahó yi á bún ò o mùamúa mu zení là a nɔnkíkáá-yío dèenía fá,

⁸ ó o tá yòo dǐn mí zení wán á wee varáka. O varákaa bò làa ba a zon le Dónbeení zǐ-beení lún yi, á wee yénka ká a khòoní le Dónbeení.

⁹ Ba zǎamáa búenbúen mɔn wo ò o wee varáka ká a khòoní le Dónbeení.

¹⁰ Bío 6a zǔna le lé o nǐ na wee búee kɛení fioka le Dónbeení zǐ-beení Zǔajii-sení jii, á 6a búenbúen zǎna á wó coon bío wó a yi bío yi.

O Piere wee zéeni bío nɔn ó o nǐ wannáa

† 2:42 Ba zǔifúwa fù wee wé cèka ho búurú là vé, à bè yi díráa. Ká a Yeesu dǐnló na ó o dú lè mí nǐ-keninia mɔn, á bía tà a bío wáa wee wé mu à leékaráa o Yeesu mu bío. * 3:2 Zǔajii-sení: Ba wee leéka le ho lé le Dónbeení zǐ-beení zǔajii búí na lée wi bía yínɔr 6a zǔifúwa lahó na 6a wee kɛnɔ yi le há lara na bío sá 6a zǔifúwa binbirí yi páahú.

11 Bïo ó o nîi yí máa lé o Piere là a Zân món á 6a nùpua búenbúen wee búuni 6uee zo 6a cǎn o *Salomǎn Sǎnsá † yi. Ba búenbúen wó coon bío wó bío yi.

12 Bïo ó o Piere mǎn mu, ó o bíá bío kǎ nǎn 6a zǎamǎa yi: «*Isirayēlesa, léé webio nǎn ó o nîi mu waró bío wórǎa mia coon? Léé webio nǎn mi wee loínǎa wǎn kǎ sîi, kǎ lè mu lé warén waten lè wa pǎnká á nǎn ó o wee varákǎa, tǎá lé bío wa bô le Dónbeení yi bío yi.

13 O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu‡ lè wǎn 6úaawa na kǎ 6àn Dónbeení lé yíá dó ho cùkú mí ton-sá Yeesu yi. Minén miten lé bíá dó a ho pǎnká 6ǎnsowá nîi yi, á pá a bío o *Pilaate yahó, kǎ wón jǎn wǎa lá tà le mí í díá a.

14 O nî-térénnii na bío sí le Dónbeení yi á mi pá bío, ò o nî-búe na ho kǎsó yi lén díaró á mi sía màhá vá yi á flora a Pilaate cǎn.

15 Lé bún mi wó 6órǎa yíá le mukǎnî bío wi nîi yi. Kǎ le Dónbeení màhá vèenía wo. Warén lé mu 6ǎn sǎérǎsa.

16 O Yeesu yèni pǎnká, làa bío wa dó wa sía o yi lé bún wééra a nîi mu na mí búenbúen zū á yío wí wán kǎ. Bío wa dó wa sía o Yeesu yi lé bún nǎn ó o nîi mu wǎn cunná làa bío mí búenbúen mǎn làa wo.

17 «Wǎn zàwa, í zū le bío minén lè mí júnǎsa wó là a Yeesu á mi yí zū jǎhǔ.

18 Εε kǎ lé kǎ sîi á le Dónbeení wórǎa, á bío le híá bíá mí jî-cúa fǎerowá búenbúen jîni yi á yío lé. Le bíá le o *Krista ko ò o lô be.

19 A mi cén yèrémá mí yilera lè mi wǎrá, á na miten le Dónbeení yi, á dén á à sǎn mi bè-kora á à díá.

20 Bún kǎ le è na há pǎnna na mí ì yí ho héerá yi mia, á mí ì yí á à vǔn yi, á mún ñ na a *Krista na le fèra léra mia, o Yeesu.

21 O Yeesu ko ò o kǎení ho wáayi mǎnî fúaa páahǔ na mu bío búenbúen khíi yèrémáa wó mu bè-fla yi làa bío le Dónbeení bíarǎa mu háanî mí jî-cúa fǎerowá jîni yi.

22 O *Moyiize bíá bío kǎ: «Mí Núhǔso Dónbeení á à lén o jî-cúa fǎero 6úí mǎn zàwa tǎhǔ na kǎ lè í bío. Bío búenbúen na ó o wé è bío á à na mia á mi wé jî sese.

23 Nùpue léé nùpue na khíi yí máa jî a jî-cúa fǎero mu bíonî, wón á à lén le Dónbeení nîpomu tǎhǔ á à 6úe.»[§]

24 A lá a Samuwēle jîni wǎn á 6a jî-cúa fǎerowá na khíina lè mí nî-kéní kéní búenbúen á mún bíá há wizooní na kǎ bío.

25 «Bíe le Dónbeení dó mí jîni nǎn mǎn 6úaawa yi lè mí jî-cúa fǎerowá jîni á bío sǎ mia. Mí nîi mún wi le *pǎanîi yi, dío le Dónbeení bô lè mǎn 6úaawa páahǔ na le bíá bío kǎ nǎn o *Abarahaamu yi: «U mǎnmǎnía bío yi, á há zî-júnǎ búenbúen na ho tá wǎn á ì ì dúgua yi.»*

26 Εε kǎ mu nín-yǎnî, á lé minén lé bíá le Dónbeení tonkaa mí ton-sá Yeesu ó o 6uara bío yi. Le tonkaa wo ò o 6uee dúgua mia, á mí lè mí nî-kéní kéní khí mí wén-kora yi orén bío yi.»

4

O Piere là a Zân dǎn ho lǎndá tǔiá fǎerowá yahó

† 3:11 O Salomǎn Sǎnsá: Ho lé le Dónbeení zî-beenî sǎnsá na wí lè le wii hènii. Ho son á pon le zî-beenî mu lún sǎn-kéní na á bíá yínǎn 6a zúiflwa dà wee zo yi. Lé bǎn á ho lǎndá bío zéenllowa híá wee kǎrán 6a nùpua yi. ‡ 3:13 Mí loí Léró vǎhǔ (Exode) 3.6, 15 § 3:23 Mí loí Lǎndá zéenllo vǎhǔ (Deutéronome) 18.15, 18, 19 *

3:25 Mí loí Bío jǎhǔ búenii vǎhǔ (Genèse) 22.18, 26.4

1 Bío ó o Piere là a Zàn wee bío lè 6a zâamâa, à bûn le *Dónbeenĩ yankarowà, lè le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ parowà júnása lè 6a *Sadusɛwà 6ueé dãn.

2 Ba sĩa 6èntĩn yí wan 6a tonkarowà nùwà jùn mu bío yí hùúu, lé bío 6a wee kàrán 6a nùpua, á wee bío le o Yeesu vèera, á bûn bío yí á 6a nĩ-hía mún dà à vèe.

3 A 6a wĩira 6a kúaa ho kàsó yí á pannaá ho tá tɛlɔ, lé bío le wii tò vó.

4 Bûn pá yí hò bío á bĩa já há bionĩ mu á cèrɛɛ tà há yí, á bĩa dó mi sĩa á *Křta yí á dó wán á yú báawa muaaseé hònú sii.

5 Mu tá lée tɔn á 6a *zúifùwa júnása, lè 6a *nĩ-kɛa, lè ho *làndá bío zéeniłowa kúaa mún wán ho Zeruzalɛmu yí.

6 Ba nùpua búii na wi bĩa kúaa mún wán bĩn tšahũ lè o Aana na lé 6a yankarowà jùhũso beenĩ, là a Kayiifu là a Zàn là a Alekisãndere, à séeni 6a yankarowà jùhũso beenĩ zĩ nùpua 6úen6úen.

7 Ba le 6a 6ua 6a tonkarowà 6uee đĩnĩ mí tšahũ. Bío 6a 6ueé dãn á 6a tũara 6a yí: «Lé o yén pánká yí tàá lé o yén yèni yí á mi weéraráa o nĩ mu?»

8 A bûn ò o Piere wáa sú lè le Dónbeenĩ Háciri, ó o wee bío làa ba: «Minén nĩpomu júnása lè mí nĩ-kɛa,

9 bío mi wee tũa wen ho zuia lè mu bè-tente na wó nɔn o mùamúa yí bío, làa bío ó o wó wó wannáa.

10 Awa, mi 6úen6úen ko á mi zũn mu, ò o Isirayɛɛle nĩpomu mún zũn mu. Bío nɔn ó o nĩ na ká wannáa á đĩn mi yahó lé o Nazarɛɛte nĩ Yeesu yèni pánká yí, yĩa mi 6úaa ho *kùrùwá wán ó o hũrun, na le Dónbeenĩ vèeniá.

11 O Yeesu lé yĩa le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ bĩa bío le o lé le huee na á 6a sorowà pá bío, minén sorowà. Dén huee so lé đio bĩniá 6uan ho soró đĩniá.*

12 O Yeesu mí dòn lé yĩa dà wee kání 6a nùpua. Mu yĩnɔn orén yèni, á yèni 6úii na kún dà à kání wen á le Dónbeenĩ yí nɔn nĩ woon yí ho đĩmĩn yí.»

13 A 6a zúifùwa làndá tũiá fɛerowà mu á mu wó coon dakhĩina, lé bío 6a mɔn ò o Piere là a Zàn wee bío ká 6a ponĩ sɛra. Ba mún zũna le 6a lé 6a nùpua na yí kàrána. Ba zũna mu le 6arén là a Yeesu kera mún wán miana.

14 Ká bío 6a mún mɔn o nĩ mu ò o wan á đĩn o Piere là a Zàn nĩsání, á 6a wáa yí dà bío máa bío.

15 A 6a wáa le 6a tonkarowà lée đĩn ho khũuhũ vé, á 6arén bán kará wee wáani.

16 Ba wee bío mún yí: «Lée webio wa yáá à wé lè 6a nùpua mu coon? Ho Zeruzalɛmusa 6úen6úen zũ mu kénkén le ho yéréké bío na wó á 6a mɔn lé 6arén wó mu, á warén mún yí dà máa bío le mu yí bon.

17 A mi cén wa là le hɛɛrè làa ba, à hè 6a á 6a yí bĩnĩ yí bío o Yeesu bío là a 6úii hùúu. Lé bũn á à na ká bío wó ká máa ben máa fè 6a zâamâa.»

18 Bũn mɔn á 6a bĩniá von o Piere là a Zàn á bĩa henía nɔn yí le 6a khi á yí bío, tàá à yí kàrán 6a nùpua o Yeesu yèni yí hùúu.

19 Ká a Piere là a Zàn màhá bĩa nɔn 6a yí: «Minén mi bɛere wáa loĩ le mu so téréna le Dónbeenĩ cón á wa bè mi bionĩ yí ká wa pĩ lerén bionĩ le?»

20 Warén cén yí dà máa pe wa jini ká bío wa mɔn làa bío wa já á wa yí máa bío bío.»

21 A ho làndá tũiá fɛerowà wiokaa là le hɛɛrè làa ba, á 6a kúaará 6a. Bío 6a á đĩn wán á à beéráa 6a ló á 6a yí zũ, lé bío 6a zâamâa 6úen6úen wee khòni le Dónbeenĩ bío wó bío yí.

22 O nĩ na waró bío wó ho yéréké á teró lúliio po 6úará-jun.

* 4:11 Mi loĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 118.22

Bia tà a Krista bio wee fio

²³ Bïo ó o Piere là a Zàn ló ho kàsó yi, á 6a wá van mí kuure nùpua cón, á vaá lá bïo búenbúen na 6a yankarowá òúnása lè 6a nǐ-kía bía nòn 6a yi á fɛɛra nòn mí ninzáwa mu yi.

²⁴ Bïo 6a ò mu wó, á 6a búenbúen wó mí yilera làa dà-kéní á wee fio le Dónbeení yi ká síi: «Núhúso, únén lé fo léra ho wáyai lè ho tá, lè ho muhú lè mu bio búenbúen na wi ho yi.

²⁵ Únén lé fo bía lè ù Hácírí ù ton-sá *Daviide na lé wán 6úaa jii yi kà: «Lée webio nòn á hǎ síi-viò nùpua wee kánkáráa?

Lée webio nòn á ho ðímínása wee lè ká mu òúhú mía?

²⁶ Ho ðímíná bá-záwa wiokaa míten ðín hǎ fio bio yi.

Ba òúnása mún hínòn von mín kúaa mín wán à 6a lò.

Ba búenbúen wó mí jii làa dà-kéní là a Núhúso làa yía o mòn léra wán.»[†]

²⁷ A mu 6èn bon ò o *Heroode là a *Põnsi Pilaate wó le jii dà-kéní ho lóhó yi hen, 6arén là a *Isirayɛele nǐpomu, lè hǎ síi-viò nùpua à 6a hínòn ù ton-sá Yeesu na bio sí foñ wán, yía fo mòn léra.

²⁸ Bïo fo hǎ fèra bía le fo ò wé á à kǎpa lè ù pánká lè ù síi bio yi, bún búenbúen lè bio 6a wó ká à tíra jii.

²⁹ Núhúso, wáa loñ 6a heɛrè na 6a wee là. Na le sí-hebúee warén na lé ù ton-sáwá yi á wa wé bue lè ù bioní.

³⁰ Dé ù ní, à 6a vǎnvárowá waró lè mu yéréké blowa na wa wee wé ù ton-sá Yeesu na bio sí foñ yèni pánká yi, à zéeni ká ù bio bon.»

³¹ Bïo 6a fíora wó, á ho lahó na 6a wi yi á zà kikíkí, á 6a búenbúen sú lè le Dónbeení Hácírí, á 6a hínòn wee bue le Dónbeení bioní lè le sí-hebúee.

Bia tà a Krista bio wee páani sanká mí níi bio

³² Bia tà a *Krista bio búenbúen á fù bunbúaa, á sía lè 6a hácírí wó dà-kéní. O búí fù yí máa bio mí níi bio á mí te mí ðòn. «Ba bio búenbúen na fù wi 6a cón á 6a bunbúaa yi.

³³ Ba tonkarowá fù wee zéeni a Núhúso Yeesu vèeró bio lè ho pánká beení, á le Dónbeení wee na hǎ dúbúaa cèrɛɛ 6a búenbúen yi.

³⁴ Nǐ-khenii fù mía 6a tfahtú, lé bio á bía manawá lè 6a zíní wi á fù wee yèè há.

³⁵ á 6ua wárí 6uee dé 6a tonkarowá níi yi, á 6a bíní wé sí sanká na mín yi làa bio 6a nǐ-kéní kéní koráa.

³⁶ Mu 6àn síi ó o Zozɛɛfu hǎ wó. O lé o *Levíi nùwǎ nǐ-kéní na wee lé ho Siipere‡ yi. «Ba tonkarowá wee ve o làa Baanabaasi, mu kúará le yía wee hení há sía.

³⁷ O hǎ yèéra mí mǎhú á 6uan wárí 6ueé nòn 6a tonkarowá yi.

5

O Aniansi lè mǐn hǎa Safíraa bio

¹ Níi búí hǎ wi bín 6a le Aniansi, ká 6àn hǎa 6a le Safíraa. O hǎ yèéra mí mǎhú,

² á fá wárí sǒn-kéní bàrá, á 6àn hǎa mún zū mu, à ðio ká ó o 6uan vaá nòn 6a tonkarowá yi.

[†] 4:26 Mi loñ Lení vùahú (Psaumes) 2.1-2 ‡ 4:36 Siipere: Lé ho kǎhú búí na ho Mediteranɛɛ yámú òumú kǐnía yi. Ho wi lè mu yámú òumú mu 6àn wii hèní. «Ba tonkarowá páahú ká 6a zúífùwa na wi bín á boo.

³ O o Piere bía nɔn wo yi: «Ananiasi, léé webio nɔn ó o *Satāni dórāa hā yile-kora foñ, ũ fā le sabéré le Dónbeení Hácírí jii, á fá ho mɔhɔ wári s̄n-kéní bàrá?

⁴ Bío ho mɔhɔ mu lá ðñ yí yèéra ká yínɔñ fo te ho le? A bío ho yèéra, á ho òn wári bío s̄a a yén yi? Yínɔñ fo le? A léé webio nɔn á fo wórāa bío ká? Fo yí fā sabéré nùpua jii, le Dónbeení lé ðio á fo fá le sabéré jii.»

⁵ Bío ó o Ananiasi já hā bioní mu, ó o ló lùwá, á líí húrun. A bía já mu búenbúen zána dàkhíina.

⁶ A 6a yàrówá h̄nɔn cà le d̄e pon o yi, á guan vaá nùna.

⁷ Lèèrèwa bío ðñ sii búñ món á òn h̄a wá bueé zon ká a yí zū bío wó.

⁸ O o Piere tùara a yi: «Mí ho tūiá na mi: Mìn mɔhɔ na mí yèéra òn wári búenbúen lé ðio ká le?» O o le ũuu, le ðén lé lerén.

⁹ O o Piere wáa bía nɔn wo yi: «Ūnén le mìn báa wó kaka wāania tòráa á wee khénnáa le Dónbeení Hácírí kúará? Loñ, bía léé wi ho zūajii ká lé bía vaá nùna mìn báa. Ūnén 6a mún ñ lá á à lènnáa.»

¹⁰ Mí lahó yi ó o h̄a mu 6en d̄eñiá ló lùwá o Piere tá, á líí húrun. Bío 6a yàrówá bueé zoó ðñ ò o húrun, á 6a lá a guan vaá nùna òn báa n̄sání.

¹¹ Bía tà a *Krista bío kuure làa bía já mu búenbúen zána dàkhíina.

Ba tonkarowá wee wé mu yéréké biowa

¹² Mu yéréké biowa c̄èr̄e na wee zéeni le Dónbeení pánká á 6a tonkarowá h̄a wee wé mu n̄pomu ðahɔ. Bía tà a Krista bío búenbúen h̄a wee wé mí yilera làa dà-kéní á wé kúee mín wán le *Dónbeení z̄i-beeni lún yi o *Salomɔn Sànsá* yi.

¹³ N̄i-vio yí máa hení mí s̄a zo 6a ðahɔ, èe ká 6a z̄aamáa màh̄á pá wee wíoka 6a yèni.

¹⁴ Ba báawa lè 6a h̄awa na wee dé mí s̄a o Nùh̄tso yi á wee wé boo ká 6a wá.

¹⁵ A 6a wáa wee 6ua 6a vánvárowá à 6uee léé bàráka hā wāna n̄sāa hā d̄amu s̄a wán, bèra a na ká a Piere h̄a bueé wee khíí, ò o boní pá wáa yí kúia 6a búí wán.

¹⁶ H̄arí h̄á lórá na suaráa lè ho Zeruzaleemu à nùpua mún wee búuni buen le mí vánvárowá lè 6a nùpua na 6a c̄n̄awa wee beé lò. A 6a búenbúen wee wa.

Ba wee beé o Krista tonkarowá lò

¹⁷ A 6a yankarowá nùh̄tso beeni làa bía làa wo páania wi na lé 6a *Sadus̄ewa kuure nùpua á le yandee sú 6a tonkarowá bío yi.

¹⁸ A 6a w̄ikaa 6a tonkarowá á kúaa 6a z̄aamáa kàsó yi.

¹⁹ Ká a Nùh̄tso wáayi tonkaro búí màh̄á lion ho ðn̄ahɔ á lii h̄era ho kàsó z̄ii wonna, ò o léra 6a á bía nɔn yi:

²⁰ «Mí lén va le *Dónbeení z̄i-beeni lún yi á vaa bue le mukáni binbirí na máa vé bío búenbúen à na 6a z̄aamáa yi.»

²¹ A 6a tonkarowá bò bío ó o bía yi. Le ȳinb̄ii búir̄ii á 6a wá van le Dónbeení z̄i-beeni lún yi á vaá zoó wee k̄ar̄án 6a nùpua.

Ba yankarowá nùh̄tso beeni làa bía làa wo páania wi á von o *Isiraȳele n̄pomu *n̄i-k̄ia. Á 6arén na lé ho lándá tūiá f̄erowá búenbúen kúaa mìn wán, á 6a tonkaa 6a búí le 6a lén vaa lén 6a tonkarowá ho kàsó yi 6ua buennáa.

²² Ká 6a parowá màh̄á yí vaá yú 6a b̄in, á 6a wá bueé bía bío ká nɔn 6a yi:

* 5:12 Mí loñ Bè-wénia v̄uahɔ 3.11

23 «Wa vaá yí ho kásò zlí wonna ká há pon ðín sese, á 6a parowà na bín búenbúen mún ðínka mí lara yí. Eε ká bío wa héra à wa zon, á wa yí zoó yú nùpue.»

24 Bío le Dónbeení zí-beení parowà ñúhúso lè 6a yankarowà ñúnása ñá há bíoní mu, á 6a wáa yí zú hen na 6a à dé mítén yí 6a tonkarowà mu vílò bío yí, á 6a wee túa mítén yí le mu yáá wó kaka wóráa coon.

25 Hón páahú so yí ò o búí 6ueé ðón, á bía ñon 6a yí: «Mí loń, 6a nùpua mu na mí pon ñii ho kásò yí, lé 6arén vaá wi le Dónbeení zí-beení lún yí á wee kàrán 6a nùpua.»

26 A le Dónbeení zí-beení parowà ñúhúso ðéenia hínon fó mí nùpua à 6a vaá buan 6a tonkarowà guararáa ká 6a máhá yí wó mu làa heεè, lé bío 6a zána le ká mí wó mu, á 6a nùpua á à lèeka mí lè há huua.

27 Bío 6a 6ueé ðón ho lándá túiá fεerowà yahó làa ba, á 6a yankarowà ñúhúso beení túara 6a yí:

28 «Wa so ñonzon yí hò mia lè le sòobéε le mí yí bíní yí kàrán 6a nùpua o ñii mu yèni yí le? A mí wáa loń bío mí wó. Ho Zeruzaleεmu lóhó búenbúen á mí vó lè mí kàránlò, á mún wi à mí bàká warén yí là a ñii mu húmú bío.»

29 O o Piere lè 6a tonkarowà bía ñon 6a yí: «Wa ko à wa bè le Dónbeení bíoní yí á súaani bío wa à bè 6a nùpua bíoní yí.

30 O Yeesu mu na mí búaa ho *kùrùwá wán ó o húrun, á wàn 6uaawa 6àn Dónbeení vèenia,

31 á buan yóó bàrá mí nín-tláni. Le wó a là a ñúhúso na lé o kánilo, ò o *Isirayεle ñipomu bè yí á yèrémá mí yilera lè mí wára, á yí mu bè-kora séndiáró.

32 Warén, lè le Dónbeení Hácírí na le ñon bía wee tà le bío yí, á lé mu bè-wénia mu 6àn seérása.»

33 Bío ho lándá túiá fεerowà ñá há bíoní mu, á 6a yiwa cá cá, á wi 6a búe 6a tonkarowà.

34 Eε ká *Farizíε búí máhá kera 6a tíahtú á yèni 6a le Kamaliyeli. O lé ho *lándá bío zéenílowa ñí-kéni na 6a zámáa búenbúen wee kòñbi. Wón lé yía líí hínon yóó ðín 6a tíahtú fεerowà tíahtú ò o le 6a bío le 6a tonkarowà mu lée ðín ho khúhú máni.

35 Bún món ó o bía ñon bía kúaa mín wán yí: «Isirayεles, mí cá hácírí bío mí ì wé lè 6a nùpua na ká bío yí.

36 Ñii búí 6ueé còonia hínon á yèni 6a le Tedaasi. O hía wee wé mítén lòn nùpue na bío ñúhú wi. Nùpua na 6ueé tà bò a yí á à yí báawa khlá-náa síi. Bío ó o húrun, á bía búenbúen na tà bò a yí mu páahú á saawaa, ó o bío ñúhú 6ó.

37 Bún món á ho mílò páahú, ó o Kalilee ñii Zudaa 6èn hínon á yú 6a nùpua cèrèε á 6a bò a yí. A wón 6a mún 6ó, á bía bò a yí búenbúen saawaa.

38 Awa, á mí le 1 bío mu na mí: Ba nùpua mu á mí díá bío. Mí díá 6a le 6a lén. Lé bío ká 6a tonlò mu á bío ló nùpue ñii yí, á ho ñúhú á à búe.

39 Ká ho bío 6èn ló le Dónbeení ñii yí, á mí yí dá ðèε búí máa wé làa ho. Mí yí wó sese á mí ì kéri lòn nùpua na wee fi lè le Dónbeení.»

Bío ó o fεera mí ñi-cúa vó, á ho lándá túiá fεerowà tà a bío.

40 A 6a von 6a tonkarowà, á 6ueé han lè há lábàani, á 6a le 6a yí bíní yí bío bío o Yeesu yèni yí, á 6a wáa díá 6a à 6a wá.

41 Ba tonkarowà ló le zii yí ká 6a sía wan, lé bío le Dónbeení le 6a ko lè le lònbee o Yeesu yèni bío yí.

⁴² Lãa wizoóní búenbúen ká 6a wee kàrán 6a nùpua, á wee bue le bín-tente le Dónbeení zì-beení lún yi lè há zíní na ká yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení m̀n lera á wó là a kánílo.

6

Ba nùpua na wé è séení 6a tonkarowá

¹ Mu páahú ká 6a nì-kenínia wee dé wán ká 6a wà. A 6a *zúífùwa na wi 6a f̀ahú na wee bío mu kerεkimu s̀a yí wan bío á 6̀an z̀awa na lé 6a zúífùwa binbirí wee wé yi. Ba wee zá le lãa wizoóní búenbúen le mínén mahãawa á 6a yí máa lorí yi sese ho d̀nló sankaró páahú.

² A 6a tonkarowá píru ɲun von 6a nì-kenínia búenbúen kúaa mín wán bía ǹn yi: «Wán z̀awa, wa yí ko á wa día le Dónbeení bíoní bueró ká wa yèrémá wa yara s̀í ho d̀nló bío.

³ Mí cén hueeka 6a nùpua nùwá h̀ɲun mi f̀ahú na mi zú le 6a téréna, á sú lè le Dónbeení Hácírí lè mu bè-zúríminí. Bán lé bía á wa à dé mu níi yi.

⁴ Bún ká warén b̀en dà à na waten ho floró lè le Dónbeení bíoní bueró yi lè wa s̀obéε.»

⁵ Bío 6a tonkarowá f̀era mí ɲi-cúaa vó, á 6a kuure nùpua tà 6a bío. Bía 6a hueekaa lé o Etiena na lé o nùpue na sídéró wi, na sú lè le Dónbeení Hácírí. A séení a Filiipu, là a Porokoore, là a Nikonɔre, là a Timon, là a Paamenaasi, là a Antiosi níi Nikolaa na h́a yèrémáa b̀ò 6a zúífùwa mu 6̀an Dónbeení yi.

⁶ Ba 6uan 6a vannáa 6a tonkarowá c̀n, á bán b̀ò mí níni 6a wán à 6a flora ǹn 6a yi.

⁷ Le Dónbeení bíoní wee b̀en f̀è há lara ká le wà, á 6a nì-kenínia wee dé wán ho Zeruzaleεmu yi, á 6a yankarowá c̀rεε á wee tà dé mí s̀a o *Krista yi.

O Etiena 6a wíira

⁸ O Etiena le Dónbeení dúbuua ǹn ho pánká yi, ó o wee wé mu yéréké bè-beera na wee zéení le Dónbeení pánká 6a nùpua f̀ahú.

⁹ A 6a zúífùwa nùwá yen 6úi á h́ǹn pá a bío. Ba 6úi lé 6a zúífùwa kàránlò z̀ii nùpua na 6a wee ve lãa wobáani na wi míten. Ba lé bía ló ho Sirεna lè ho Alekisándiri lórá yi. Ká 6a 6úi lé bía ló ho Silisii lè ho Azii kãna yi. Lé bán lé bía 6ueé wee wãani là a Etiena.

¹⁰ Ká 6a mahá yí dàrina a bío, lé bío le Dónbeení Hácírí bè-zúríminí na le wee na a yi lé bío ó o wee bíoráa.

¹¹ A 6a yá 6a nùpua ɲiní á 6a le 6a bío bío ká: «Wa ɲá ò o níi mu bía khon o *Moyiize lè le Dónbeení d̀ání yi.»

¹² Lé bún 6a bía á súkúra lè 6a z̀amáa, lè 6a *nì-kla, lè ho *lándá bío zéenílwa. Bún m̀n á 6a 6ueé wíira a Etiena á 6uan vannáa ho lándá túia f̀erowá yahó.

¹³ Ba mún fó 6a nùpua 6úi b̀oráa na 6ueé f̀taa há sabíoní o Etiena mu ɲii. A bán 6ueé bía: «F̀éεε ká a níi mu wee bío há bín-kora à lé le *Dónbeení zì-beení là a Moyiize lándá yi.

¹⁴ Wa ɲá ò o bía le o Yeesu, wón Nazareεte níi so, á à fio le Dónbeení zì-beení, á mún ǹ yèrémá há lándáwá na ó o Moyiize ǹn wen.»

¹⁵ Ho lándá túia f̀erowá na wi le z̀ii yi mu zoñ búenbúen fá mí yío o Etiena yi, á m̀n ò o yahó 6onmín lè le Dónbeení wáayi tonkaro yahó.

7

O Etiena ɲi-cúaa na ó o f̀era

¹ Ba yankarowà ɲúhúso beení tùara a Etièna yi: «Hãà! Bío 6a wee bío ũ ɲii so bon le?»

² O o Etièna bíá: «Minén wàn maáwà lè wàn zàwa, mi ɲí bío á í bío á à na mia. Le Dónbeení cùkúso hía zéénia miten lè wàn 6úaa *Abarahaamu ká a wi ho Mezopotamii yi á ðñ yí ló yí vaá kará ho Haran lóhó yí,

³ á bíá nòn wo yi: «Lé díá mìn kòhú lè mìn zii á lén va ho kòhú 6úí na á í ì zéení làa fo yi.»

⁴ O o Abarahaamu wáa hínòn díá ho Kalidee kòhú á vaá kará ho Haran yi. Bío ó o Abarahaamu bàn maá húrùn á le sá lera a ho Haran yi á 6uararáa ho kòhú mu na mi wi yi ho zuia.

⁵ Dónbeení á yí nòn tá wo yi bín. Hàrí hía lè le nín-tàahú bío ó o yí yú. Ká le Dónbeení máhá nòn le ɲii le mí ì na ho kòhú mu na ká wo yi, orén lè mí mònmanía na á híní o món. A ho pàahú na le Dónbeení wee bío mu yi làa wo ká za woon mia o cón.

⁶ Bío ká lé bío á le bíá nòn wo yi: «U mònmanía khii kerí ká-veere yi, á à wé 6a wobáani bín. Ba à beé 6a lò há lúluúo khíá-náa yi.

⁷ Eé ká ho síi na à wé 6a lè mí wobáani á ínén Dónbeení máhá à cíti. Bún món á 6a à lé bín á à lén wé 6ueé 6úaaní mi ho lahó na ká yi.»

⁸ Bún món á le bò le *páanii là a Abarahaamu. Bío wee zéení le páanii mu bío lé ho *kúiiiró. Lé bún nòn ó o Abarahaamu za *Izaaki teró wízoóní bío hētín níi yí ó o *kúio wo. Lé bún ó o Izaaki mún kúio o *Zakoobu, á wón 6èn kúiora mí zàwa píru ɲun na lé wa zì-ɲúná bàn 6úaaawa.

⁹ «O zàwa mu dú le yandee lè mìn féeso Zozεεfu†, á yèera a ó o wó a wobá-nii ho *Ezipite yi. Ká le Dónbeení máhá kera làa wo.

¹⁰ Le lera a mí lònbee 6úen6úen yi. Le wó ó o ðarína ðñ ho Ezipite béε yahó á zéénia mí bè-zúrminí, ó o bío wó sína a yi. A wón bàrá a mí zii 6iowa lè ho Ezipite kòhú 6iowa 6úen6úen ɲúhú wán.

¹¹ «Mu pàahú á le híní ló ho Ezipite kòhú 6úen6úen yi lè ho Kanan kòhú yi mún. Mu wó lònbee làa sòobéε, á wàn 6úaaawa mu yí máa yí bío 6a à dí.

¹² Bío ó o Zakoobu ɲá à 6a le ho ðñló wi ho Ezipite yi, ó o nín-yání tonkaa wàn 6úaaawa le 6a va bín.

¹³ Mu cúa-ɲun níi na 6a bíniá van bín, ó o Zozεεfu wáa zéénia miten lè mìn zàwa. Lé bún ó o béε bò yi zúrnanáa hen na ó o Zozεεfu nònkāni can yi.

¹⁴ O o Zozεεfu wáa tonkaa mìn zàwa le 6a vaa fé mìn maá lè mìn zii nùpua 6úen6úen. Ba à yí nùpua 6úará-náa hònú mia.

¹⁵ O o Zakoobu wáa 6uara ho Ezipite. Lé bín ó o 6ueé húrùn yi, á wàn 6úaaawa mún húrùn bín.

¹⁶ Ba 6uan 6a ní-hínmu vannáa ho Sisεεmu yi, á vaá nùna le búure na ó o Abarahaamu hía yà a Hamðore zàwa cón.

¹⁷ «Bío ho pàahú na le Dónbeení ko à le tíí bío le hía dó mí ɲii nòn o Abarahaamu yi ɲii wá 6ueé sùará, á bún wa nípomu boo, á wee dé wán ho Ezipite yi.

¹⁸ Bún món ó o béε 6úí na yí zúna a Zozεεfu á kará ho Ezipite kòhú ɲúhú wán.

¹⁹ O khá wa nípomu, á beéra wàn 6úaaawa lò, á kíkáa 6a yi le 6a pí mí zàwa kúia à 6a hí.

²⁰ Lé bún pàahú ó o *Mɔyize ton yi. O hía léε kúnkúza na se, na bío sí le Dónbeení yí. Píina bío tñn ká a wi mìn zii á bàn nu wee yéeni.

* 7:7 Mí lorí Bío ɲúhú 6úeenii vùahú (Genèse) 15.13-14, Léro vùahú (Exode) 12.40 † 7:9 Mí lorí Bío ɲúhú 6úeenii vùahú (Genèse) 37-50

²¹ Ba díá a yí máa loń yi, ó o béé hínló lé yíá lá a guan á hōn lè mí kùrú za bío.

²² Lé o béé zlí á 6a kenía o Mòyiize yi lè ho Ezipitesa bío na 6a zū búenbúen, ó o wó a nùpue na pànká wí mí bíoní lè mí wára yi.

²³ «Bíó ó o Mòyiize lúlúio yú ho búará-ṣun, ó o kará lon mí yi, ó o hínon le mí vaá loń mín zàwa na lé o *Isirayele nípomu.

²⁴ O o vaá mən o Ezipite nī bíú ò o wee ha bān za nī-kéní, ó o tà mín za na 6a wee ha ṣii, ò o 6ó a Ezipite nīi.

²⁵ O lá wee leéka le o Isirayele nípomu na lé bān zàwa á à zūń le le Dónbeení le mí ì dīn orén wán á lénnáa 6a ṣúná, yaa 6a yí zūna mu.

²⁶ Mu tá na léé tōn, ó o Mòyiize fò mín lè mín síí nùpua nùwá ṣun ká 6a wee fi. O o le mí ì yanka 6a, ó o bíá bío ká: «Wán zàwa, minén na lé lè dà-kéní á bíniá wee fi mín yi le?»

²⁷ A yíá dà mí ninza na so á lío o Mòyiize ò o bíá non wo yi: «Lé o yén bára fo wa ṣúhú wán le ũ wé cíí wən?»

²⁸ Fo wí á ũ búe mí làa bío á fo híhú 6óráa o Ezipite nīi bío síi le?»‡

²⁹ Bíó ó o Mòyiize ṣá hōn bíoní so, ó o lùwa á vaá kará ho Madía kōhú yi. Lé bíń ó o yú 6a zàwa nùwá ṣun yi.

³⁰ «Lúlúio búará-ṣun bún mōn, á le Dónbeení wáayi tonkaro bíú zéeniá míten làa wo le vīndè-za dōhú na wee cíí yi, ho tá hení yi, ho Sinayii búee nīsání. §

³¹ Bún bè-minii so wó a Mòyiize coon. A bío ó o wí ò o vaa sùarà mu yi á wíoka loń sese, ó o ṣá a Nùhúso tāmú na bíá làa wo:

³² «O *Abaraḡamu lá a *Izaaki lá a *Zakoobu na lé mín búaaawa bān Dónbeení lé mí.» O o Mòyiize zāna, á wee zà wāwāwá, á yí wí ò o loń mu yi.

³³ O o Nùhúso wáa bíá làa wo: «Ten ũ nakāa, lé bío á ho lahó na á ũ wí yi léé tá na bío sá míi.

³⁴ Le lónbee na á ì nípomu wí yi ho Ezipite yi á ì mən. I ṣá 6a wée sá, á ì lion wá lí kání 6a. Wáa búen. I ì tonka fo ho *Ezipite yi.» †

³⁵ «O Mòyiize nī-kéní mu na ó o *Isirayele nípomu fù pá bío le lé o yén dó a le o wé mí ṣúhúso lè mí cíí fi,‡ wón lé yíá le Dónbeení tonkaa ò o wé o ṣúhúso làa yíá wee lén há ṣúná. Le wó mu ho wáayi tonkaro pànká yi, yíá híá zéeniá míten lá a Mòyiize le vīndè-za na wee cíí yi.

³⁶ O Mòyiize lé yíá léra a Isirayele nípomu ho *Ezipite yi. O wó mu yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeení pànká ho kōhú yi, lè ho muhú na 6a wee ve làa muhú na múia yi, lè ho tá hení yi há lúlúio búará-ṣun páahú.

³⁷ Lé o Mòyiize mu lé yíá pá bíá bío ká non o Isirayele nípomu yi: «Le Dónbeení á à lén o ṣi-cúa fero bíú mín zàwa t̄ahú na ka lè ì bío síi á à tonka mí cón.» §

³⁸ Bío mu nípomu híá kúaa mín wán ho tá hení yi, á lé orén pá híá wee vará wán búaaawa lè le Dónbeení wáayi tonkaro páahú, yíá híá wee bío làa wo ho Sinayii búee wán. Lé orén á le Dónbeení bíoní na wee na le mukání á non yi, ò o búee líi na wən.

³⁹ Ká wán búaaawa máhá yí tà ká 6a à bè há bíoní mu yi. Ba pá a bío, á wí 6a bíni va ho Ezipite yi.

‡ 7:28 Mí loń Léro vūahú (Exode) 2.14 § 7:30 Mí loń Léro vūahú (Exode) 3.2 * 7:32 Mí loń Léro vūahú (Exode) 3.6 † 7:34 Mí loń Léro vūahú (Exode) 3.7, 8, 10 ‡ 7:35 Mí loń Léro vūahú (Exode)

2.14 § 7:37 Mí loń Lándá zéenióló vūahú (Deutéronome) 18.15

40 Ba bíá nòn o *Aaron yi: «Cà há wònna búí na wen na à dí wa yahó, lé bíó á wa yí zú bíó wó a Mòyiize mu na léra wen ho Ezipite yi.»*

41 A 6a wáa pá a nòn-za kansí á wee wé mu hámu na yi, á dú ho són-beení bíó 6arén mítén dàfina wó bíó yi.

42 Ká le Dónbeení mähá bínía 6a món, á díá 6a á 6a wee 6úaaní ho wáayi bíowa, láa bío mu túararáa 6a jì-cúa fεerowá vúahú yi:

«Isirayεεle nípomu,

há lúlúio búará-jun na mi wó ho tá hení yi,

á 6a bà-kúio na mi fúaaana lè mu hámu na mi wó,

lé ínén á mi so wó mu nòn yi le?

43 Bùéé. Mu lé mi Mòlooki wáahú búkú za

lè mi Erefán† wáahú mànàayiire á mi 6uan,

hón na á mi wó miten á wee 6úaaní,

lé bñn nòn á ì sèráa mia á à dàráa ho *Babiłoona wán.»‡

44 «Há pñnsóni búkú na hía wi wán 6úaaawa cón ho tá hení yi lé hón á há penminí na le Dónbeení lándá túara wán wi yi. Lé hón pñnsóni búkú so hía wee zéeni le le Dónbeení wi 6a tñahú. O *Mòyiize hía wó ho láa bío le Dónbeení zéenia le o wé láa ho. Le hía le o wé ho láa hía ó o mòn bío síi.

45 Bñn món á há pñnsóni búkú mu á wán 6úaaawa lè mí mònmanía na sá mín á mún 6uan. Páahú na le Dónbeení jòn há kána núpua á fó táwá nòn 6a yi ká a Zozue dú 6a yahó ká lé horén 6a 6uan. A ho 6èn wi bñn fúuu fúaa o *Daviide páahú.

46 O Daviide bío hía wó sína le Dónbeení yi, ó o fióra le níi le cón, à soráa ho lahó búí à na a *Zakoobu bán Dónbeení yi.

47 Ká a *Salomòn lé yía mähá son le zlí mu nòn le Dónbeení yi.

48 Εε ká le Dónbeení na dà mu bío búenbúen wán mähá yí máa zo zoo kεení 6a núpua zì-sonia yi láa bío ó o jì-cúa fεero bíaráa mu.

49 Ho wáayi lé † bέení kanmúini, ká ho tá lé † zení bēeni.

Lé le zlí yén síi á mi dà á so á à na mií.

Lé ho lahó yén á ì dà a kεení yi?

50 Bñn bíowa so búenbúen so yínón mi wó mu íten le?§

51 «Búí! Isirayεεlesa, mi yiwa tunka dà, mi yí máa tà hén mi sía lè mi jikónna le Dónbeení veró yi. Minén lè mñn 6úaaawa léé dà-kéni.

52 Lé o jì-cúa fεero yén á mín 6úaaawa mu á yí beéra lò? Bíá buera yía mí dòn na wee wé le Dónbeení síi bío buenlò bío, bán á mín 6úaaawa 6ó. Bío ká wán, lé orén ní-kéni mu á minén lò món á mún 6ó.

53 Minén na le Dónbeení wáayi tonkarowá dó ho lándá níi yi, lé minén miten yí bò ho lándá mu bè-bionii yi.»

O Etiēna búeró bío

54 Bío ho lándá túiá fεerowá já há bíoní mu á 6a sía ka le há á fáa o Etiēna bío yi lè le sí-cíllè.

55 Ká arén wón sú lè le Dónbeení Hácírí, ó o hóonia mí yahó á lora ho wáayi, ó o mòn le Dónbeení cùkú lá a Yeesu ó o wi le Dónbeení nín-tñáni,

56 ó o bíá: «Mí tántá mi jikónna, ho wáayi jii héra, á ì mòn o *Núpue Za ká a dñn le Dónbeení nín-tñáni.»

* 7:40 Mi lorí Léro vúahú (Exode) 32.1, 23 † 7:43 Mòlooki: Lé ho Kanan kshú hááni núpua wáahú na 6a fù wee há. Erefán: Lé le mànàayiire búí na ho Ezipitesa fù pá síi, á wó lè mí wáahú á wee há.

‡ 7:43 Mi lorí Amōsi vúahú 5.25-27 § 7:50 Mi lorí Ezayii vúahú 66.1-2

⁵⁷ A 6a wee wāama pónpón à 6a tun mí jikōnna.

⁵⁸ Bún món á 6a búenbúen dēenia kúaaka a wán á wiira lóráa ho donkiahú á lée wee lēka lè há huua á à búe. Bia wee wé mu á tenkaa mí sía bàrá a yārónza búí na 6a le Soole tá le o pa yi.

⁵⁹ Bío 6a wee lēka a Etiēna lè há huua, ó o wee fio kà sii: «Núhūso Yeesu, tà fé í mánáká.»

⁶⁰ Bún món ó o ló lion mí nōnkónúná wán, ò o wāamaa pónpón: «Núhūso, yí bè mu bè-kohó na kà 6a wán.» Bío ó o bia hñn bioní so vó, ó o húrún.

8

1 O Etiēna búeró ó o Soole tà.

O Soole wee beé bia tà a Krista bío lò

Mu nōnzōñ mí beere, á bia tà a *Krista bío na ho Zeruzalēmu yi, á 6a búakáa wee beé lò làa sòobé. Ba tonkarowá níi ló, ká bia ká búenbúen saawaa zon ho *Zudee lè ho *Samaríi kána yi.

² Ba núpua búí na wee bè le Dónbeení yi sese lé bia lá a Etiēna vaá nùna, à 6a wá wá a bío yi.

³ O Soole wón bèn lé bia tà a Krista bío jùhú búeró ó o hñn can mí kuio bío yi. O wee héé wiika 6a báawa lè 6a háawa há ziní yi, à 6a vaa kúee ho kásó yi.

O Filiipu wee bue le bín-tente ho Samaríi yi

⁴ Bia saawaa wá bán tò há kána yi, á wee bue le bín-tente.

⁵ O Filiipu wá van ho Samaríi kōhú ló-beení yi, á vaá wee bue o Krista bío à na ho núpua yi.

⁶ Bío 6a zāamáa ná bío ó o Filiipu wee bío, á mún mōn mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeení pánká na ó o wee wé, á 6a wiokaa wee tántá mí jikōnna sese bío ó o wee bío yi.

⁷ Ba núpua cèrèe na 6a cínáwa wi yi, á 6a wee fáara lé yi ká 6a à wāamaka pónpón. Á 6a māmúawá lè 6a lóní cèrèe mún wee wa.

⁸ Á mu wó sí-wé-beení ho lóhó mu yi.

⁹ Nii búí na 6a le Simōn á háa wi ho lóhó mu yi, á wó mí níi símú bín míana. Ho Samaríi núpua búenbúen wee wé coon bío ó o wee wé bío yi. O lá wee wé mítén lòn núpue na bío jùhú wi.

¹⁰ Ba núpua búenbúen háa wee jí a cón sese, à lá 6a háyúwá yi à yòo búe 6a ní-ká yi. Ba wee bío: «O níi na ká á le Dónbeení pánká na 6a wee ve làa pánká beení á wi cón.»

¹¹ Bío nōn 6a wee dīn jínáa o cón sese ká sii, lé bío ó o wee wé 6a coon lè mí níi símú biowa mu míana.

¹² Ká bío 6a yèrémáa dó mí sía le bín-tente na ó o Filiipu buera nōn 6a yi le *Dónbeení bēeni là a Yeesu *Krista bío yi, á 6a báawa lè 6a háawa á 6a bátízera.

¹³ O Simōn mí beere mún dó mí sii le yi, á 6a bátízera a. Bún jii wán, ó o wáa yí máa tà lé o Filiipu mōn. Mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeení pánká na ó o wee mí, ó o wee wé coon bío yi.

¹⁴ Bío 6a tonkarowá na ho Zeruzalēmu yi jí le ho Samariisa búí tà le Dónbeení bioní bío, á 6a tonkaa o Piere là a Zān 6a cón.

¹⁵ Bío 6a vaá dōn á 6a fiara nōn 6a ní-kenínia ní-fla yi bèra a na à 6a yí le Dónbeení Hácírí.

¹⁶ Le Dónbeení Hácírí mu lá dīn yí lion barén búí wán: Ba bátízera 6a o Núhūso Yeesu yēni yi mí dōn.

17 O o Piere là a Zân wãa bò mí níní 6a wán á 6a yú le Dónbeení Hácírí.

18 Bïo ó o Simøn møn à bïa dó mí sïa o Krista yi yú le Dónbeení Hácírí pãahũ na á 6a tonkarowà bò mí níní 6a wán yi,

19 ó o bïa nøn o Piere là a Zân yi: «Mí fé le wári à mi na ho dànló mu bàn sïi mi, bèra a na ká í wé bò í níi nùpue wán à wón yi le Dónbeení Hácírí.»

20 O o Piere bïa nøn wo yi: «Le ünén lè ù wári búenbúen páaní cï, lé bïo fo wee leéka le le Dónbeení bè-hãnií á dà a yà.

21 Mu bïo mu á ù níi yí túee yi, á fo mún yi ko làa bũn, lé bïo á le Dónbeení cõn á fo yínõn húaarà.

22 Bïo wi ù sïi yi yínõn bïo na se. Cén día mu à ù fio o Nùhũso yi ká mu dà a wé, ò o sén día na foñ hã yile-kora na wi foñ bïo yi.

23 I møn à mu koomu zon fo dàkhĩna ù yi dà máa fé ùten mu bè-kora níi yi.»

24 O o Simøn wãa bïa nøn o Piere là a Zân yi: «Minén miten fio o Nùhũso yi à na mi, bèra a na á bïo mí bïa ká búí yi yí mi.»

25 O Piere là a Zân wee zéeni bïo 6a zũ a Nùhũso dãní yi lè 6a nùpua, á wee bue o bïoní. Bũn mõn á 6a bĩnía nøn ho Zeruzalæmu, á wee bue le bĩn-tente ho Samarii lórà cèrèe yi ká 6a wá.

O Filiipu buera le bĩn-tente nøn o Etiopii níi yi

26 Mu pãahũ ó o Nùhũso wáayi tonkaro búí bïa nøn o Filiipu yi: «Hĩní dé ù yahó lè le wii hènúí bàn nín-káahó. Lá ho wõhũ na ló ho Zeruzalæmu yi á lion ho Kazaa, ho bèrowà yí boo lõnbïo.»

27 O o Filiipu dèniá hĩnøn wà. Ho wõhũ na ó o lá, á Etiopii níi búí bò. O lé ho Etiopii kõhũ bée hãa Kandaasi ton-sá beení na wi o nãfóró jũhũ wán. O guara ho Zeruzalæmu 6ueé òuaaniá le Dónbeení

28 á bĩnía wee 6o. Le *Dónbeení jĩ-cúa fæero *Ezayii vüahũ lé hĩa ó o kará mí wõtóró yi wee kàrán.

29 A le Dónbeení Hácírí bïa nøn o Filiipu yi: «Bánbá vaa búe ho wõtóró na ká yi á bĩ ho lén.» 30 O o Filiipu lùwa vaá 6ó ho yi, á jã ò o Etiopii níi wee kàrán o jĩ-cúa fæero Ezayii vüahũ, ó o tũara a yi: «Bïo fo wee kàrán ká á fo zũ kúará le?»

31 O o níi bïa: «Í ì wé kaka á à zũrnáa mu ká a búí yí zéeniá mu làa mi.» O o wáa le o Filiipu 6uee yòo keeni mí nĩsání.

32 Ho vüahũ bïo na ó o níi wee kàrán lé bïo kà:

O bïo bonmín là a pio

na 6a buan wá vaá búe,

O bïo bonmín là a pioza

na 6a wee khè vará,

ká a ðĩn cèkè yí máa wá.

33 Ba zĩira a jũhũ,

yĩa dà a fæe ho tũiá o jnií á yí ló.

Ba vĩniá o mukáni ho tá wán,

á lé o yén á à dàní n bïo

6a zàwa bïo á a leé wo yi?*

34 O o Etiopii níi tũara a Filiipu yi: «Lée wée ó o jĩ-cúa fæero mu wee bïo bïo ká? Lé orén míten bïo ó o wee bïo lée tàa lée nĩ-veere?»

35 O o Filiipu wãa ðĩn ho vüahũ bïo na ó o níi kàráanna wán á láráa le bïoní, ò o buera a Yeesu *Krista bĩn-tente nøn wo yi.

* 8:33 Mi loñ Ezayii vüahũ 53.7-8

³⁶ Bío 6a wi ho wōhū wán wà, cúa-yen à 6a vaá dōn ho saahó búí na mu numu wi yi. O o Etiopii nīi bía: «Lé mu numu na. Bío á à hē mí á ī máa bātízé lé mu yén.»

³⁷ [O o Filiipu bía nōn wo yi: «Ká fo tà a Krista bío lè ū sli búenbúen á fo dà à bātízé.» O o nīi bía nōn wo yi: «Ūuu, ī tà le o Yeesu Krista lé le Dónbeenī Za.»]

³⁸ O o dēénia le 6a dīnī ho wōtóró. O orén là a Filiipu lion líí zon mu numu yi, á wón bātízera a.

³⁹ Bío 6a ló mu numu yi, á le Dónbeenī Hácírí lá a Filiipu wáráa, ó o Etiopii nīi yí bīnía yí mōn wo. O o wáa lá mí wōhū wà ká a sli wan làa sòobéé.

⁴⁰ O Filiipu le mí ì loí ò o wi ho Azooté lóhó yi. Lé bīn ó o dīn yi á wee hēé bue le bīn-tente hā lórá búenbúen na ó o wee káa yi, fúaa bío ó o vaá dōn ho *Sezaaree.

9

Bío wó a Soole yi ho Damaasi wōhū wán

¹ Hón pāahū so yi à bío ó o Soole pá can mí kuio bío yi, lé bía tà a *Krista bío lò beéró lè 6a búeró. O o wà van 6a yankarowà nūhūso cōn,

² à wón na ho vūahū wo yi, ò o 6ua varáa ho Damaasi lóhó yi, à vaa zéení lè 6a *zúifūwa kāránló zīnī nūnáa. Hón vūahū so lé hīa á à zéení le ká a yí 6a báawa lè 6a hāawa na bò a Krista wōhū, ò o wīika 6a 6ua varáa ho Zeruzalēemu.

³ Bío ó o lá ho Damaasi wōhū á wà vaá sùará ho yi, ylo 6ueé tī à khoomu búí ló ho wáayi líí kúaará a wán.

⁴ O o ló lùwá ho tá yi, á mu tāmu búí wee bío làa wo: «Soole, Soole. Fo wee beé ī lò ká sīi lé we?»

⁵ O o tūara: «Núhūso, fo lée wée?» A mu tāmu bía nōn wo yi: «ī lé o Yeesu na á fo wee beé lò.

⁶ Wáa líi hīnī vaa zo ho lóhó yi. Ká fo zoó dōn, á 6a à zéení bío fo ko à ū wé.»

⁷ A 6a núpua na bò là a Soole á dīn coon yí dà máa bío. Ba wee jí mu tāmu sá ká 6a yí mōn núpue.

⁸ O o Soole líi hīnōn á héra mí ylo, ká a mähā yí máa mi bío. A 6a fù a nīi yi á zonnáa ho Damaasi lóhó yi.

⁹ Wizoonī bío tīn ká a yí máa mi. O yí máa dí, á yí máa nū.

¹⁰ Nī-kenīnīi búí hīa wi ho Damaasi lóhó yi á yèni 6a le Anianisi. O Núhūso zéenia mīten làa wo á von wo: «Anianisi.» O o tà: «Núhūso, lé mí na.»

¹¹ O o Núhūso bía nōn wo yi: «Dēénī lén vaa lá ho wōhū na 6a le «Wōhū na muina», á va a Zudaa zīi, á vaa tūa o Taasi nīi na 6a le Soole bío. Bío ká wán ó o lan wee flo.

¹² A bío búí zéenia mīten làa wo. O mōn nīi búí na 6a le Anianisi na 6ueé wee bè mí nīnī o wán, ò o ylo dān bīnī mi.»

¹³ O o Anianisi bía: «Núhūso, núpua cēéé bía a nīi mu bío nōn mīi, á mún zéenia mu bè-kora búenbúen na ó o wó lè ū núpua na ho Zeruzalēemu yi nōn mīi.

¹⁴ Ba yankarowà nūnáa á nōn ho pānká wo yi ò o 6uee wīikarāa bīa búenbúen na wee ve ū yèni hen.»

¹⁵ Ká a Núhūso mähā bía nōn wo yi: «Lén va, lé bío ó o nīi mu á ī lera le o sá ī tonló. Orén lé yīa á à zéení ī bío á a na hā sīi-viò lè mí bá-záwa là a *Isirayēle nīpomu yi.

¹⁶ Le lōnbee búenbúen na a yí o īnén bío yi á ī ī zéení làa wo.»

¹⁷ O o Anianisi wáa hīnōn wà, á vaá zon le zīi yi, á zoó bò mí nīnī o Soole wán ò o bía nōn wo yi: «Wán za Soole, o Núhūso Yeesu na zéenia mīten làa fo

ho wāhū na fo lá wee buennáa wán lé wón tonkaa mi ū cǎn, á ū bīnī wé mi, á ū mún sí lè le Dónbeenī Hácírí.»

¹⁸ Mí lahó yi, á bīo búí lòn donkuua á ló a yīo yi, á kùenkaa líí kúaará ó o wāa wee mi. O o hīnǎn á 6a bátízera a.

¹⁹ Bún món ó o dú ó o bīnía yú ho pánká.

O Soole wó a Yeesu Krista sééráso

O Soole wó há wizooní bīo yēn lè 6a nī-kenínia na wi ho Damaasi yi.

²⁰ Mí lahó yi ó o dēénia wee zéení le Dónbeenī bīo 6a *zuífùwa kàránló zīnī yi, á wee bué le o Yeesu lé le Dónbeenī Za.

²¹ Bīa búenbúen na já a bioní á mu vā, á 6a wee bío: «Bīa wee ve o Yeesu yēni ho Zeruzalēemu yi ó o nīi na ká so hīa yí máa beé lò lè mí sòobéé le? A yīnǎn bārén ó o so ló bío yí buara á wá buéé wīika hen á vaá na 6a yankarowá júnása yi le?»

²² Ká a Soole yáá wíokaa wee zéení le Dónbeenī bīo lè mí pánká fēéé. Bīo ó o wāa wee zéení mu wéréwéré le o Yeesu lé o *Krista, á 6a zuífùwa na ho Damaasi yi wāa yí zū bío 6a á bío á à na a yi.

²³ Wizooní bīo yēn bún món, á 6a zuífùwa wāania tò à 6a le mí ì búe o Soole.

²⁴ Ká a búí mǎhá jà a zeñ wán. Ho lóhó zūajiní á 6a wee pa yi le wisoni lè ho tñàahū à dàní yírāa wo búe.

²⁵ Hón pǎahū so yi ó o Soole nī-kenínia fó a ho tñàahū á dó ho lío-beení yi, á léé linía lè ho dándá na 6a son kòonia ho lóhó yi món.

²⁶ O Soole wá vaá dōn ho Zeruzalēemu, ó o wi ò o zo 6a nī-kenínia tñahū, ká 6a búenbúen mǎhá zána a lè bío 6a yí láa mu yi le o léé nī-kenínii binbirí.

²⁷ O o Baanabaasi lé yīa wāa fó a á dú yahó á vannáa 6a tonkarowá cǎn, á vaá lá bío ó o Soole mǎnnáa o Nūhūso ho wāhū wán làa bío á wón bīarāa làa wo á fēera nǎn 6a yi. O mún fēera bío ó o Soole poní sérarāa á zéénia lè le Dónbeenī bío o Yeesu yēni yi ho Damaasi yi á nǎn 6a yi.

²⁸ A lá hón pǎahū so yi ó o Soole wāa wi láa ba, á wee bue le Dónbeenī bioní à tè ho Zeruzalēemu yí yòo lé ká a poní séra.

²⁹ O mún wee bío lè 6a zuífùwa na wee bío mu kerēekimu, á wee wāaní làa ba. Ká bán mǎhá wee cá bío 6a á yírāa wo ò búe.

³⁰ Bío á bīa tà a Krista bío zūna mu, á 6a lēénia o Soole vannáa ho *Sezaaree, á día a bīn ó o jǎn ho Taasi.

³¹ Mu pǎahū á bīa tà a Krista bío wi ho hēerá yi ho *Zudee, lè ho Kalilee, lè ho *Samaríi kána yi. Ba pánká wee dé wán, á wee 6ua mítén là a Nūhūso kǎnbii, á le Dónbeenī Hácírí wee dé mí nīi 6a yi á 6a wee jin.

O Piere wéera a Enée

³² O Piere hīnǎn tò ho kǎhū búenbúen yi. Wizonle búí ó o wá van bīa tà a *Krista bío yi cǎn ho Lidaa lóhó yi.

³³ O vaá yú nīi búí bīn na yēni 6a le Enée. O lé o mùamúa, á wi le dāmu dēé yi yú há lúluio bío hētín.

³⁴ O o Piere bīa nǎn wo yi: «Enée, o Yeesu Krista wee wéé fo. Hīnī hóoní ū dāmu dēé.» O o Enée dēénia líí hīnǎn.

³⁵ Ho Lidaa lóhó lè há lórá na wi ho Saarǎn kǎhū tá pèerú yi nùpua búenbúen mǎn wo, á 6a tà nǎn mítén o Nūhūso yi.

O Piere vèenia o Tabita

³⁶ Háa búí na tà a Krista bío na yēni 6a le Tabita á hīa wi ho Zopee lóhó yi. Le yēni mu lè mu kerēekimu á 6a le Dookaasi. Mu kúará le «há-woní.» O hīa wee wé mu bè-tentewá fēéé, á wee séení 6a nī-khenia.

³⁷ Mu pàahũ ò o tò mu vãmú á húrún. Bïo 6a súdeenia wo vó, á 6a yòó bàrà a ho nónwíohũ yi.

³⁸ Ho Lidaa lè ho Zopee sùaràa mín yi. Bïo 6a nì-kenínia já ò o Piere wi ho Lidaa yi, á 6a léra 6a nùpua nùwá jùn tonkaa á bía bïo kà nòn yi: «Wa wee fio fo, bábá à ù buen wa cǎn fùafù.»

³⁹ A 6a vaá bía mu nòn wo yi, ó o dèenia hínan bò làa ba. Bïo ó o bueé dǎn, á 6a fó a yòoraràa ho nónwíohũ na ó o nì-hío wi yi. A 6a maháawa búenbúen wee vá bueé búe o yi ká 6a à wá. Hã sǐ-zǐnia na ó o Dookaasi mu bã ká a ðĩn yí húrún á 6a wee lá zéeni làa wo.

⁴⁰ O o Piere le 6a búenbúen lé, ò o líí fàrá mí nǎnkó júná wán, ò o flora. Bún món ó o yèrèmaa sánsáa o nì-hío ò o bía: «Tabita, líí hǐní.» O o héra mí yío. Bïo ó o mǎn o Piere, ó o líí hínan yòó kará.

⁴¹ O o Piere guan o níi yi, á séenia wo ó o líí hínan yòó ðĩn. Bún món ó o von bía tà a Krista bïo, lè 6a maháawa, á bueé zéenia wo làa ba ká a yío wi lua.

⁴² Ho Zopee nùpua búenbúen já mu, á 6a cèrèe tà a Nùhũso bïo.

⁴³ Bún món ó o Piere dá cáakaa ho Zopee yi o sǎn-fi búí na yèni 6a le Simǎn cǎn.

10

O Piere veró bía yǐnǎi 6a zúifùwa cǎn

¹ Nii búí hǐa wi ho *Sezaaree lóhó yi á yèni 6a le Koronɛɛye. O hǐa lé ho Oroomu dásiwá ku-beení búí kuure jùhũso, ðio 6a wee ve làa Italií dásiwá kuure.

² O nùpue mu hǐa wee bè le Dónbeení làndá yi sese, orén lè mí zii nùpua búenbúen wee kǎnbi le Dónbeení. Ba *zúifùwa nì-khenia ó o hǐa wee séeni lè mí sòobé, á wee fio le Dónbeení yí máa khí.

³ Wizonle búí wi-háarè yi, á bïo búí zéenia mítén làa wo. O mǎn le Dónbeení wáyai tonkaro wéréwéré ò o bueé zoó wee bío làa wo: «Koronɛɛye.»

⁴ O o yòó lora wo yi lè le zǎnii ò o bía: «Nùhũso, mu wan le?» A ho wáyai tonkaro bía: «Le Dónbeení tà já ù floró, á mún mǎn le séení na fo wee wé na 6a nì-khenia yi, á le leékaa ù bïo.

⁵ Awa, wáa tonka 6a nùpua bïo ká wán le 6a va ho Zopee lóhó á vaa fé o nii búí na 6a le Simǎn buennáa, yia 6a mún wee ve le Piere.

⁶ O làara a nii búí na wee fi há sǎnna wán. O yèni 6a le Simǎn, á zii wi mu yámú jumu jii.»

⁷ Bïo ho wáyai tonkaro na bía làa wo wà, ó o Koronɛɛye von mí ton-sáwa nùwá jùn lè mí dásiwá nì-kéní na sá a cǎn míana á wa le Dónbeení,

⁸ á bía bïo wó búenbúen nòn 6a yi, ò o tonkaa 6a le 6a va ho Zopee.

⁹ A 6a wà. Ho tá tǎn yú 6a ká 6a pá wi ho wǎhũ wán. Le wii á a bío le mí yòó fàrá à ðĩn, á 6a sùaràa ho Zopee. Lé hón pàahũ so yi ó o Piere yòora le zii lòho á wà yòó wé mí floró.

¹⁰ Bïo ó o yòó wi bín, á le hǐni dà a, ó o le mí ì dí. Bïo 6a lan wee sǐ ho ðĩnló, á bïo búí bueé zéenia mítén làa wo.

¹¹ O mǎn ho wáyai á ho héra. A dèe búí lòn pǎnsó-beení á 6a guan jii-káa bïo náa yi, á yòó ló wee líi, á wà líí búe ho tá yi.

¹² Le dèe mu yi á nǎjwà làa náa náa sowa, làa bía wee várá mí píorà wán, lè 6a jínzàwa lè mí síwá búenbúen wi yi. ¹³ A tǎmu búí bía nòn wo yi: «Piere, líí hǐní búe 6a à là.»

¹⁴ O o Piere bía: «Ébé, Nùhũso, 1 máa wé mu. Dǐnló na ù hò yi, làa hǐa tun á ì ðĩn yí dú yi mǎn hùú.»

15 A mu tãmu bĩnĩa sã ɲá á bía nɔn wo yi: «Bìo na le Dónbeenĩ le mu wee ce vó à ùnén yí wé làa bío na tun.»

16 Mu wó làa bũn á dɔn hã zen cúa-tĩn. Bũn mɔn á le dɛɛ mu dɛɛnĩa buan yòora ho wáyai.

17 O o Piere wáa wee tùa míten yi lè mu bío na ó o mɔn bãn kúará. Hón pãahũ so yi, ò o Koronɛɛye nùpua na ó o tonkaa le ɓa buen o Simɔn zli á tùakaa buée dɔn le bãn zũɲii.

18 A ɓa von à ɓa tùara: «Lé hen kà ó o Simɔn na ɓa le Piere á làara yi le?»

19 Bìo ó o Piere pá lan wee le mí yi mí bè-minii bãn kúará wán, à bũn le Dónbeenĩ Hácírí wee bío làa wo: «Loń, ɓa nùpua nùwã tĩn wi hen á wee cà fo.

20 Yí titika bío, hĩnĩ lii bè làa ba, ɪnén lé yia tonkaa ɓa.»

21 O o Piere wáa hĩnɔn lion ɓa nùpua mu cɔn, á lí bía nɔn ɓa yi: «Yia mi wee cá lé ɪnén ɪ bɛɛre, léé webio nɔn mí buararáa hen?»

22 A ɓa bía: «Ba dásiwá ɲuhũso búii na ɓa le Koronɛɛye lé yia tonkaa wen ũ cɔn. O léé nĩ-tente á wee kɔnbi le Dónbeenĩ, á ɓa *zúifùwa búenbúen wee wioka a yèni. Le Dónbeenĩ wáyai tonkaro búii bía nɔn wo yi le o bío le ɓa buée ve fo buennáa mí cɔn, ò o ɲí bío fo ò bío á à na a yi.»

23 O o Piere fó ɓa, á ɓa zoó cáana làa wo.

Bìo wó a Koronɛɛye zli

Mu tá na lée tɔn, ó o Piere làa ba páania lá ho wõhũ, á bía tà a *Krista yi nùwã yɛn búii ló ho Zopee yi á lɛɛnĩa ɓa.

24 Ba vará cáana á tá lée tɔn vaá dɔnnáa ho Sezaaree. Bũn ñ wé ò o Koronɛɛye, lè mín zli nùpua, lè mín bɔnlowã binbirí na ó o von á kará pan wo bĩn.

25 Pãahũ na ó o Piere wà buée zo yi, ó o Koronɛɛye hĩnɔn sá a yahó, á vaá líi búrá a tá, ò o tɛɛnĩa wo yi lè le kɔnbi.

26 Ká a Piere màhã fù a yi á hɔnɔn ò o bía nɔn wo yi: «Lii hĩnĩ, ɪnén mún lé o nùpue lè ũ bío síi.»

27 Bũn mɔn ó o pá lan wee bío làa wo á vaá zonnáa le zli yi, á zoó yú ɓa nùpua cɛɛɛ ká ɓa kúaa mín wán,

28 ó o bía nɔn ɓa yi: «Mí zũ le ɓa zúifùwa cɔn, á ho va ho síi veere nùpue cɔn, tàá à páani kɛɛnĩ làa wo lée bío na yí ko à mu wé, ká le Dónbeenĩ màhã zéenia mu nɔn miĩ le ɪ yí ko à ɪ lá nùpue woon lòn nĩ-tinii na á nùpue yí ko ò o wé va cɔn.

29 Lé bũn nɔn á ɪ yí pã mi veró à ɪ dɛɛnĩa buara. Awa, á mi wáa zéeni ɪ veró ɲuhũ.»

30 O o Koronɛɛye bía: «Mu wizooni tĩn lée zuia, ho pãahũ dà-kéní kéní na ká yi, le wi-háarè, á ɪ wee fio ɪ zli. Yio buée tĩ à nùpue búii na dà-zĩnii wee ɲuĩka á dĩn ɪ yahó,

31 ò o bía: «Le Dónbeenĩ tà ɲá ũ fioró, á mún mɔn le séenii na fo wee wé à na ɓa nĩ-khenia yi, á le leékaa ũ bío.

32 Wáa tonka ɓa nùpua ho Zopee yi le ɓa vaa bío le o Simɔn na ɓa le Piere à buen. O làara a Simɔn wán, yia wee fi hã sɔnna, na zli wi mu yámú ɲumu ɲii.»

33 A ɪ dɛɛnĩa tonkaa ɓa nùpua le ɓa vaa ve fo, á fo tà buara bũn se. Hã làa na ká wán, á wa búenbúen wi le Dónbeenĩ yahó hen à ɲínáa bío búenbúen na ó o ɲuhũso dó ũ ɲii yi le ũ bío.»

34 O o Piere wáa lá le bíoní á bía: «Bìo ká wán á ɪ wáa zũ kɛnken le le Dónbeenĩ yí máa hueeka ɓa nùpua mín yi.

³⁵ Nùpue lée nùpue, ò o lé kǎhǔ lée kǎhǔ yi, ká a wee kǎnbi le, á wee wé le sǐi bío, se wón bío sǐi le yi.

³⁶ Mǐ zǔ bío le Dónbeenǐ bíá nǎn o *Isirayεεle nǐpomu yi ká le nǎn ho héérá bín-tente 6a yi, dǐo ó o Yeesu *Krista 6uararáa, wón na lé 6a nùpua 6úen6úen Nùhúso.

³⁷ Bío ó o Zǎn bíá le Dónbeenǐ bío lè 6a nùpua á bátízera 6a, á bío 6úakáa wó ho Kalilee yi, à lá bío wó ho Zudee yi 6úen6úen á mǐ mún zǔ.

³⁸ Mǐ mǎn bío le Dónbeenǐ liiníanáa mǐ Hácírǐ pánká o Nazareεete nǐi Yeesu wán. Mǐ mún zǔ bío ó o Yeesu mu varáráa ho kǎhǔ yi, á wee wé mu bè-tente ká a wéé bíá ó o *Satáni pánká wi wán 6úen6úen, lé bío le Dónbeenǐ hǐa wi làa wo.

³⁹ Bío 6úen6úen na ó o wó 6a zúífúwa kǎhǔ lè ho Zeruzalεεmu yi á wa mǎn, á lé mu seérása. Ba 6úaa wo ho *kùrùwá wán ó o húrun.

⁴⁰ Ká le Dónbeenǐ màhá vènia wo mu wizoónǐ tǐn nǐi zǎn á 6a nùpua mǎn.

⁴¹ Mu yínǎrǐ 6a nùpua 6úen6úen mǎn wo. Warén na lé fèra hueekaa wó lè 6a seérása lé warén mǎn wo. Bío le Dónbeenǐ vènia wo mónǎn, á warén làa wo páanía dú á jún.

⁴² O henía mu nǎn wén le wa zéeni le Dónbeenǐ bío, á mún bue na 6a nùpua yi le orén lé yía le Dónbeenǐ bàrá ò o cíti 6a yèn-vèniasia lè 6a nǐ-hía.

⁴³ Le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fεεrowá 6úen6úen bíá a bío, le nùpue lée nùpue na dó mǐ sǐi o yi, ó o ò yǐ mu bè-kora séndíaró o yèni pánká yi.»

⁴⁴ Páahǔ na ó o Piere lan wee bío yi, á le Dónbeenǐ Hácírǐ lion bíá wee jǐ a bíonǐ wán.

⁴⁵ Bíá tà a *Krista bío na lé 6a *zúífúwa binbirǐ na bò là a Piere 6uararáa á wó coon dàkhǐna le Dónbeenǐ Hácírǐ na le nǎn á le bera fò bíá yínǎrǐ 6a zúífúwa bío yi.

⁴⁶ Lé bío 6a wee jǐ à 6a wee bío hǎ sǐi-viò bíonǐ na 6a yǐ zǔ, á wee khòonǐ le Dónbeenǐ le bè-beera na le wó bío yi. O o Piere bíá:

⁴⁷ «Ba nùpua na ká á 6a dà à hè le 6a yǐ bátízé 6a lè mu jummu, ká 6a jǎn yǐ le Dónbeenǐ Hácírǐ lè wa bío sǐi le?»

⁴⁸ O o nǎn le jǐi le 6a bátízé 6a o Yeesu Krista yèni yi. Bǔn món á 6a flora a Piere le o wé hǎ wizoónǐ bío yèn làa mǐ.

11

O Piere fεera bío wó a Koronεεye zǐi

¹ Ba tonkarowá làa bíá tà a *Krista bío na wi ho *Zudee yi á jǐa le bíá yínǎrǐ 6a *zúífúwa á mún tà le Dónbeenǐ bío.

² Bío ó o Piere bínia van ho Zeruzalεεmu, á bíá tà a Krista bío na lé 6a zúífúwa binbirǐ á wee zá làa wo:

³ «Lée webio nǎn á fo vannáa bíá yínǎrǐ 6a zúífúwa cǎn á páanía dú làa ba?»

⁴ O o Piere wáa líi lá bío mu wóráa lè mǐ dà-kénǐ kénǐ 6úen6úen á fεera nǎn 6a yǐ ká sǐi:

⁵ «Mu wee wé ká 1 wi ho Zopee lóhó yi á wee wé 1 floró. Yǐo 6ueé tǐ à bío 6úii zéenia mítén làa mǐ. Mu lée dεε 6úii lón pǎnsò-beenǐ á 6a 6uan jǐ-káa bío náa yi, na yòò ló ho wáayi á 6ueé líi 6ó miǐ.

⁶ A ǐ lora le yi sese, á mǎn 6a nǎnuwá laà náa náa sowa, bíá ho lóhó yi làa bíá hǎ mana yi, làa bíá wee vará mí píorá wán, lè 6a jǐnzáwa.

⁷ A ǐ jǐa tǎmu 6úii sǎ na wee bío làa mǐ: «Piere, líi hǐnǐ 6úe 6a à là.»

⁸ Ká 1 màhá bíá: «Ebé, Nùhúso, 1 máa wé mu. Dǐnló na ũ hò yi, làa hǐa tun á ǐ dǐn yǐ dú yǐ mǎn húúu.»

9 A mu tãmu tĩn pá bĩnía sã jíá á bía nɔn mĩ: «Bío na le Dónbeenĩ le mu wee ce wó ùnén yí wé làa bío na tun.»

10 Mu wó làa bĩn á dɔn hã zen cúa-tĩn. Bĩn mɔn á le dɛɛ mu dɛɛnía bĩnía buan yòora ho wáayi.

11 Hón páahũ dà-kéní so yi, á bĩn 6a nùpua nùwã tĩn búí na 6a tonkaa á ló ho *Sezaaree yi á 6ueé dɔn le zĩ na á ĩ wi yi.

12 A le Dónbeenĩ Hácírí bía le ĩ yí titika, le ĩ hĩnĩ bè làa ba. Wàn zàwa nùwã hɛzĩn na bò làa mì 6uara hen, lé bán lɛɛnía mì vannáa ho Sezaaree, á wa vaá páanía zon o Koronɛɛye zĩ.

13 A wón lá bío ó o wó wó mɔnnáa ho wáayi tonkaro mí zĩ ká a dĩn wee bío làa wo ká síi: «Tonka 6a nùpua le 6a va ho Zopee á vaa ve o Simɔn na 6a le Piere le o buen.

14 Hã bióní na á à kãní ùnén lè ù zĩ nùpua búenbúen lé hɔn ò o bío á a na foñ.»

15 «Bío á ĩ 6úakáa wee bío á bĩn le Dónbeenĩ Hácírí lion 6a wán, làa bío le hĩa lionnáa warén wán mu jũhũ búɛɛnĩ bío síi.

16 A ĩ hácírí màhá 6uara bío ó o Nùhũso hĩa bía wán: «O Zãn hĩa wee bátizé le mu jummu, ɛɛ ká minén bán á à bátizé lè le Dónbeenĩ Hácírí.»

17 Bío le Dónbeenĩ hĩa hɔn làa wen, páahũ na wa tà a Nùhũso Yeesu Krista yi, lé bĩn á le mún hɔn lè 6arɛn. A ĩnén léé wée á à pí bío le Dónbeenĩ le mí ĩ wé.»

18 Bío 6a jíá hɔn bióní so, á 6a yòò wan tɛɛn, á wee khòoní le Dónbeenĩ ká síi: «Mu 6ɛntĩn bon. Le Dónbeenĩ mún tà nɔn ho wɔhũ bía yínɔn 6a zúífùwa yi á 6a dàñ yèrémá mí yilera lè mí wára, á yí le mukãní binbirĩ na máa vé.»

Bío ho Antiosi kèrètłewa kuure jũhũ búakáara

19 Bĩa tà a *Krista bío lò beéró na 6úakáa o Etiɛna 6úeró páahũ lé bĩn nɔn á 6a saawaaráa. Ba búí wá fúaa ho Fenisii lè ho Siipere kãna, lè ho Antiosi lóhó yi. Ká 6a màhá vaá yí máa bue le Dónbeenĩ bióní à na nĩ-vio yi, ká mu yínɔn 6a *zúífùwa.

20 Ɛɛ ká bĩa tà a Krista bío nùwã yɛn búí na wee lé ho Siipere lè ho Sirɛɛna yi, á ló van ho Antiosi, á mún vaá wee bue le Dónbeenĩ bĩn-tente na bío ciran o Nùhũso Yeesu à na bía yínɔn 6a zúífùwa yi.

21 O Nùhũso dànló fù wi làa ba, á nùpua cèrɛɛ á tà yèrémáa bò a Nùhũso yi.

22 Ho Zeruzalɛɛmu kèrètłewa kuure jíá mu bío mu, á 6a wáa tonkaa o Baanabaasi le o va ho Antiosi.

23 Bío ó o vaá dɔn bĩn ó o mɔn bío le Dónbeenĩ dú6uaaráa bĩa tà a Krista bío yi, ó o zámakaa mu bío yi, ò o henía 6a búenbúen sĩa, á 6a yí lé o Nùhũso mɔn, ká 6a tà a bío mí sĩa yi.

24 Mu bon, o Baanabaasi 6ɛntĩn fù léé nùpue na se, á sú lè le Dónbeenĩ Hácírí, á dó mí sli o Nùhũso yi. Nùpua cèrɛɛ tà nɔn mĩten o Nùhũso yi.

25 Bĩn mɔn ó o Baanabaasi wá van ho Taasi lóhó, á wá vaá cà a Soole.

26 Bío ó o vaá yú a, ó o bò mín làa wo 6uara ho Antiosi yi. Ba mí nùwã jũn á wó le lúlú-kùure ká 6a wee páaní kúee mín wán lè ho Antiosi kèrètłewa, á káranna nùpua cèrɛɛ. Lé ho Antiosi yi á 6a 6úakáa wee veráa bĩa tà a Krista bío làa kèrètłewa.

27 Mu páahũ á le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛerowá búí ló ho Zeruzalɛɛmu yi á van ho Antiosi.

28 Ba nĩ-kéní na 6a le Akabuusi á le Dónbeenĩ Hácírí bía nɔn yi, ó o hĩnɔn yòò dĩn ò o bía le hen làa cinú ká le hĩn-sũmúí á à lé ho tá búenbúen wán. A le 6ɛn ló páahũ na ó o Koloode wó ho *Oroomu bá-zàwa béɛ yi.

²⁹ A 6a nĩ-keninia wãania tò, le mí nĩ-kéní kéní á a na bío na mí dà a na á à wé lè le séení á à toní ì na bíà tà a Krista bío ho *Zudee yi.

³⁰ A búñ lé bío 6a wó, à 6a tonkaa o Baanabaasi là a Soole le 6a 6ua mu vaa na ho Zudee kǎhú kèrètíewa kuio ya-díwá yi.

12

O Piere léro ho kásó yi bío

¹ Mu pǎahú ká a bée *Herodee* wee beé 6a kèrètíewa núwá yèn búí sǎnía lò.

² O 6ó a Zǎn 6àn kǐnle Zaaki lè ho khà-tóní.

³ Búñ mǎn, á bío ó o mǎn à mu sí 6a *zúífùwa yi, ó o mún wíira a Piere. Búñ wó ho *búurú na á ja-fini yí dó yi sǎnú díró pǎahú.

⁴ Bío ó o Piere 6a wíira, ó o Heroode nǎn le jii le 6a dé o ho kásó yi, ò o bàrá 6a dásíwá núwá náa náa kuio bío náa le 6a pa a yi. O lá wee leéka le ká ho *Paaki sǎnú dú khíina, o ò cítí o 6a núpua yíó yi.

⁵ O Piere wón 6a wáa pan yi ho kásó yi, ká 6a kèrètíewa kuure 6èn wee fio le Dónbeení yi na a yi lè mí sòobé.

⁶ Ho tǐnǎahú na tá lée tí ó o Heroode á à cítí o 6a núpua yíó yi, ká a Piere 6a can lè há zúakúaríwá bío jun ó o duma 6a dásíwá núwá jun pǎahú. A 6a parowá mún ñín mí lara yi ho kásó zǐ zǐajii.

⁷ Yíó 6ueé tí à wáayi tonkaro búí ñín, á mu khoomu búí juiina zoó ho kásó zǐ. O o Núhúso wáayi tonkaro líí búanbúaa o Piere dòkóní, á sǐnía wo, ò o bíá nǎn wo yi: «Lii hǐní fùafù.» Hón pǎahú so yi á há zúakúaríwá feera a níni yi líí kúará.

⁸ A ho wáayi tonkaro bíá nǎn wo yi: «Ca ũ kírí à ũ zǐ ũ nakáa.» O o Piere wó búñ. O o bíá nǎn wo yi: «Lá ũ kánbun zǐ à ũ bè mií.»

⁹ O o Piere wó búñ ò o ló lée bò a yi. O yí máa leéka le bío ho wáayi tonkaro wee wé á bon. O wee leéka le há lée kónkóra.

¹⁰ Ba lée khíina 6a nín-yání parowá, á bínía vaá khíina bíá sǎ, á wá vaá 6ó ho hǎnló woohú na sǎnsáa ho lóhó yi, á hón héra mítén á 6a yóó ló. Bío 6a lá ho wǎhú wá, yíó 6ueé tí à ho wáayi tonkaro wà ò o díá a Piere.

¹¹ O o Piere wáa zúna le bío wó ká bon, ó o bíá: «Há laà na ká wán á í wáa zú mu kénkén le o Núhúso lé yía tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi ó o 6ueé líí kǎnía mi o Heroode níi yi, á mún kǎnía mi le lónbee bútenbúten na 6a zúífùwa lá wee fan le le yí mi yi.»

¹² Bío ó o lon mí yí wó, ó o wá van o Zǎn na 6a le Maaki 6àn nu Mari zǐ. Ba núpua cèrèe kúaa mún wán bǐn á wee fio.

¹³ O vaá búanbúaa ho zǐajii woohú, ó o ton-sá háa búí na 6a le Oroode á hǐnǎn wá 6ueé hén ho.

¹⁴ Bío ó o 6ueé zúna a Piere támu, ó o sǐi wan wan á yí héra ho woohú ò o bínía lúwa zoó bíá le o Piere lée wi ho zǐajii.

¹⁵ A 6a bíá nǎn wo yi: «Fo yáá wee khée.» Ká a màhá wee bío le mu bon kénkén. Á 6a wáa bíá: «Áyí! Mu lé o nĩ-hǎnbómu.»

¹⁶ O o Piere pá ñín wee búanbúaa ho woohú. Bío 6a wó san héra ho, á 6a mǎn wo á mu wó 6a coon.

¹⁷ O o lá mí níi dá 6a yi le 6a wé tété, ò o zéenia bío ó o Núhúso wó wó léraráa wo ho kásó yi láa ba, ó o pá bínía bíá: «Mí bío mu na a Zaaki lè wán zàwa na so yi.» Búñ mǎn ó o ló á wá van lón-veere.

* 12:1 O Heroode na 6a wee bío bío hen lé o Heroode Akiripaa nín-yáníso.

¹⁸ Bïo ho tá tǎn á 6a dásiwá búenbúen kánkáa, á wee cà à 6a zǔn bïo ó o Piere bïo wóráa.

¹⁹ O o Heroode le 6a cà a, á 6a cà a san 6a yí yú a, ó o tùakaa bïa lá pan wo yi, ò o nǎn le jii le 6a búe 6a. Bǔn món ó o Piere ló ho *Zudee yi á vaá kará dóka mí yi ho *Sezaaree yi.

O bée Heroode húmú bïo

²⁰ O Heroode sii hía wee cí ho Tiire lè ho Sidǎn lórása yi dàkhína. A bïo 6a bè-dínii wee lé o Heroode mu bǎn kǎhú yi, á 6a wó le jii dà-kéní á 6a le mí ì va a cǎn. A 6a bueé đǎn o Bilasutuusi wán, yía wi o Heroode mu zli tonni jǔhú wán. Ba wà zoó yanka a ò o le mí véení há bióní.

²¹ Bïo le wizonle na 6a bǎrá dǎn, ó o Heroode lá mí bá-zǎmu sía zǎ, ò o kará mí béeñi kanmúini wán, ò o lá le bióní 6a zǎamáa yahó.

²² A mu nǐpomu búenbúen bía pǎnpǎn: «Mu yí nǎn nǔpue wee bío, mu léé dofiní búí.»

²³ Pǎahú na 6a wee bío mu yi, à bǔn le Dónbeení wáyai tonkaro búí vna a Heroode, lé bïo ho cùkú na bío sǎ le Dónbeení yi ó o fó bò míten wán. A 6a sǔnbowa zon wo ó o húrun.

²⁴ Le Dónbeení bióní wee ben fè há lùà ká le wà.

²⁵ Bïo ó o Baanabaasi là a Soole tonló wó ho Zeruzalemu yi, á 6a fó a Zǎn na 6a le Maaki á wáráa.

13

Ba hueekaa o Baanabaasi là a Soole á tonkaa

¹ Ho Antiosi kèrètíewa kuure yi á 6a jii-cúa fɛerowá lè 6a nǐ-kǎránlowá hía wi yi. Ba lé o Baanabaasi là a Soole, là a Simion na 6a wee ve làa Nǐ-bíri, là a Sirɛena nǐ Lisiyuusi, là a Manajɛe na páania dǎn là a bée *Heroode.*

² Wizonle búí, ká 6a wee búaaní a Nǔhúso, á lù mí jini, á le Dónbeení Hácíri bía nǎn 6a yi: «Mí lén o Baanabaasi là a Soole mí dǎn à 6a sá ho tonló na á ì von 6a bïo yi.»

³ A bïo 6a lù mí jini á 6a flora wó, á 6a bò mí nini 6a wán à 6a nǎn ho wǎhú 6a yi á 6a wà.

⁴ Bïo ó o Baanabaasi là a Soole á le Dónbeení Hácíri wáa von ká síi, á 6a wà van ho Selesii lóhó. Lé bǎn á 6a zon ho won-beení yi vannáa ho Siipere kǎhú na wi mu jumu tǎhú.

⁵ Bïo 6a vaá dǎn ho Siipere kǎhú lóhó na 6a le Salamiina á 6a wáa wee bue le Dónbeení bióní 6a *zúifúwa kǎránló zǐn yi. Yia kera bǎn làa ba á wee séení 6a lé o Zǎn Maaki.

⁶ Ho kǎhú búenbúen 6a tò yi yòó ló, á vaá bó ho Pafóosi lóhó yi. Lé bǎn á 6a fò mín là a zúifú nǐ búí na wee wé mu nín-símú na 6a le Bara-Yeesu yi. O lá wee lá míten lǎn jii-cúa fɛero.

⁷ O hía wi ho kǎhú mu jǔhúso na 6a le Sɛɛziyuusi Poluusi cǎn. O nii mu fù léé nǔpue na hácíri wi. O wi ò o jii le Dónbeení bióní. O o von o Baanabaasi là a Soole le 6a buen mí cǎn.

⁸ Ká a nín-símú bǎnsó Elimaasi á yi wi à ho kǎhú mu jǔhúso à tà a *Krista bïo ó o wi ò o hè 6a. (Ba *Kɛɛɛsisa wee ve o Bara-Yeesu mu làa Elimaasi.)

* **13:1** O Heroode na 6a wee bío bïo hen lé o Heroode Antipaasi na wi ho Kalilee jǔhú yi.

⁹ Hón p̄ahũ so yi, ó o Soole na 6a mún wee ve làa Poole† á le Dónbeenĩ Hácírĩ w̄aa sú ó o fá mí yío wo yi,

¹⁰ ò o bía: «Ūnén *Satāni za sabín-f̄ūaalo yén. Fo wee v̄línĩ 6a n̄upua. Mu b̄io na se búenb̄úen fo wee firáa. O N̄úhũso s̄li b̄io b̄ún t̄érénna, à ūnén wón wee báaráka làa b̄ũ. Cén khí mu yi.

¹¹ Awa, w̄aa loĩ mu. O N̄úhũso á à 6ónĩ fon. Fo ò wé o muui, á à c̄aaka ká ū máa mi le wii khoomu.» Mí lahó yi ó o Elimaasi yío d̄eēnia coora, á wó mí t̄íbírĩ. O o wee h̄eē v̄iná, á wee cà ȳia á à t̄è o n̄ii yi ì l̄énnáa.

¹² B̄io ho k̄sh̄ũ j̄úhũso m̄on b̄io wó, ó o tà dó mí s̄li o Krista yi. O N̄úhũso b̄io na ó o wee jí á zon wo dà.

O Baanabaasi là a Poole van ho Antiosi

¹³ O Poole l̄è mí n̄inzáwa á zon ho won-beenĩ ho Pafooosi yi á van ho Pánfilii k̄sh̄ũ lóhó na 6a le P̄eze. B̄io 6a vaá d̄on b̄in, ó o Z̄ān Maakĩ día 6a, ò o b̄in̄ia van ho Zeruzal̄eemu.

¹⁴ Barén bán d̄in ho P̄eze yi á 6a lá ho won-beenĩ, á vaa d̄on ho Pizidii k̄sh̄ũ lóhó na 6a le Antiosi. Ho *Sabaa zon, á 6a zon ho k̄aránl̄ó z̄li yi á zoó kará.

¹⁵ B̄io 6a k̄áranna ho l̄andá v̄ūahũ l̄è le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄eērowá v̄ūahũ wó, á ho k̄aránl̄ó z̄li j̄úhũso le 6a b̄io b̄io ká na 6a yi: «W̄an z̄áwa, hen ká b̄ionĩ w̄i mi c̄n á mi le mí ì h̄l̄i l̄è 6a n̄upua s̄ia se mi w̄aa dà à b̄io.»

¹⁶ O o Poole lí h̄n̄on yóó d̄in ò o dá mí ní le 6a wé t̄été, ò o bía: «Minén *Isiraȳelesa, l̄è minén na wee k̄n̄bi le Dónbeenĩ búenb̄úen, mí jí b̄io á ì b̄io:

¹⁷ O Isiraȳe le n̄ipomu na ká bán Dónbeenĩ lé dén hueekaa w̄an 6̄uaawa. Le wó á mu n̄ipomu na ká j̄ina ho *Ezipite yi p̄ahũ na 6a w̄i mu n̄i-h̄amu yi b̄in. B̄ún m̄ón á le l̄era 6a b̄in l̄è mí p̄anká.

¹⁸ Le 6uan 6a h̄a mana tá henĩ yi á yú lòn l̄ulúio 6̄uará-j̄un s̄i.

¹⁹ Ho Kanan k̄sh̄ũ yi á h̄a s̄iwa b̄io h̄e-j̄un n̄upua á le 6ó j̄úhũ, á fó táwá n̄on mí n̄ipomu yi, á h̄a b̄io s̄l̄ 6a yi.

²⁰ Mu búenb̄úen wó á míana yú h̄a l̄ulúio kh̄iá-náa làa 6̄uará-j̄un làa píru s̄i.

«B̄ún m̄ón á le Dónbeenĩ hueekaa 6a 6̄ui w̄an 6̄uaawa t̄ahũ á wó l̄è 6a j̄únasa, à bán wé fáa 6a t̄úiawá. A mu wó làa b̄ún f̄eē á 6ueé 6ó a j̄i-cúa f̄eero Samuwele p̄ahũ yi.

²¹ B̄ún m̄ón á 6a flora a b̄eē le Dónbeenĩ c̄n á le n̄on o Kiisi za Sayuule 6a yi. Wón na wee lé o B̄ēnzameē z̄l-j̄úhũ yi. A wón kera 6a j̄úhũ wán á d̄on h̄a l̄ulúio 6̄uará-j̄un.

²² B̄io le h̄a p̄a a Sayuule día á le n̄on o *Daviide 6a yi á wó l̄è 6a b̄eē. Wón Daviide so á le b̄ia b̄io ká d̄ánĩ yi: «I s̄li n̄upue á ì w̄aa yú, o lé o Zesee za Daviide‡ wón lé ȳia á à wé b̄io búenb̄úen na á ì b̄io le o wé á à t̄í j̄ii.»

²³ O Daviide m̄onm̄aní n̄i-kénĩ 6̄ui lé o Yeesu. Lé wón le Dónbeenĩ wó là a Isiraȳe le n̄ipomu k̄án̄ilo, làa b̄io á le h̄a d̄óráa mí j̄ii le mí ì wé làa b̄ũ.

²⁴ S̄áni ò o Yeesu buen, à b̄ún ó o Z̄ān buera n̄on o Isiraȳe le n̄ipomu búenb̄úen yi le 6a ȳeremá mi yilera l̄è mí wárá à 6a bátizé 6a.

²⁵ P̄ahũ na ó o Z̄ān muk̄aní véró wà 6ueé dá, ó o wee b̄io: «Mí wee leéka le 1 léé wée? Yia mi wee loonĩ w̄i mí d̄on le ín̄é. Eē ká mi mahá loĩ, 6̄anso w̄i 1 m̄ón l̄ua. H̄arĩ o nak̄aa tenl̄ó á ì pá yí koráa.»

† 13:9 B̄io n̄on ó o Soole 6a ȳeremáa wee ve làa a Poole: Ba z̄úif̄uwa na b̄io s̄a ho Oroomu yi á ȳennáa f̄u le mu b̄io j̄un j̄un. Ba z̄úif̄umu ȳeni wee ker̄. Ká ȳia b̄io s̄a ho Oroomu yi, à wón 6a b̄in̄i cé le 6̄ui na yi. Ho Soole lé 6a z̄úif̄uwa ȳeni. Ká ho Poole lé b̄io ó o b̄io s̄a ho Oroomu yi. ‡ 13:22 Mí loĩ Samuwele n̄in-yáni v̄ūahũ 13.14

26 «Wàn zàwa, minén na lé o *Abarahaamu m̀nmanía làa bía mi t̄ahũ na wee k̀nbi le Dónbeenĩ, lé warén á ho fenlò bionĩ na kà á buera n̄n yi.

27 Ho Zeruzalɛmu sá lé mí júnása á yí zūna a Yeesu bío b̄n jũhũ á mún yí zūna 6a j̄i-cúa fɛɛrowà bionĩ na wee k̀rán ho *Sabaa wizoonĩ lè mí dà-kénĩ kénĩ yí kúará. O Yeesu mu á 6a siinía jũhũ á t̄íraráa 6a j̄i-cúa fɛɛrowà bionĩ j̄i.

28 B̄io 6a à ð̄n wán á à búeráa wo á 6a yí yú, á 6a le o *Pilaate bío le 6a búe o.

29 B̄io á b̄io búenb̄uen na le Dónbeenĩ bionĩ v̄uahũ bía a Yeesu ð̄nĩ yí á 6a wó á mu j̄i tun á 6a liinía wo ho *kùrùwá wán á líf nùna.

30 Ká le Dónbeenĩ mahá v̄enía wo.

31 Há wizoonĩ c̀r̀ɛɛ yí ó o Yeesu zéenia m̄iten làa bía na h̄ía l̄enía wo ho Kalilee yí fúaa ho Zeruzalɛmu. Lé bán w̄áa wó a s̄ɛr̀asa á wee bío o bío à na a Isirayɛle n̄pomu yí.

32 «Warén lé bía wee bue le Dónbeenĩ b̄in-tente à na mia: Le Dónbeenĩ j̄i na le dó n̄n wán búawa yí

33 á b̄io j̄i s̄ú. Le v̄enía o Yeesu á t̄íraráa mu j̄i bío kà wán á n̄n warén na lé 6a m̀nmanía yí, làa bío mu t̄íraráa há Lenĩ v̄uahũ lenĩ bío j̄un ní yí:

«Fo lé 1 Za. Ho zuia j̄i wán á 1 lé m̄n Maá.»^S

34 Le Dónbeenĩ h̄ía bía mu le mí ì v̄enĩ a ó o máa b̄inĩ máa hí. Bío kà lé bío le h̄ía bía: «Ì ì dúbua mia lè há dúbuaa na láayi w̄i. H̄ía á 1 dó 1 j̄i n̄n o Daviide yí le 1 na.»*

35 Lé b̄in n̄n ó o pá wiokaa bía mu le Dónbeenĩ bionĩ v̄uahũ lahó búu yí: «Fo máa díá á ȳia bío s̄á foñ máa soo le búure yí.»†

36 O Daviide páahũ, ó o h̄ía tà sá ho tonlò na le Dónbeenĩ le o sá. B̄in m̄on ó o h̄urun á 6a nùna a b̄n búawa n̄s̄nĩ ó o soora.

37 Ká ȳia le Dónbeenĩ v̄enía wón yí soora.

38-39 «Wàn zàwa, mi ko mi z̄ur̄ mu le lé o Yeesu bío yí á mu bè-kora s̄éndiaró bío á bueraráa n̄n mia. Orén lé ȳia á n̄pue lée n̄pue dó mí s̄li yí, ó o ò fen mí bè-kora búenb̄uen yí, bío ó o *M̄ȳiize l̄andá lá yí dà máa fenĩ mia yí.

40 A mi c̄én pa m̄iten bío, à bío 6a j̄i-cúa fɛɛrowà bía à yí yí mia, mu bía kà s̄ii:

41 «Minén khònlòwà, mi lor̄. Mi bío á à v̄inika mia. Mi ì hí á à lé b̄in. Bío mi ȳio w̄i lua, á 1 ì wé ȳéréké bío búu na 6a bía bío n̄n mia, á mi máa dé mi s̄la mu ȳi.»‡

42 Bío ó o bía b̄in wó, ó orén là a Baanabaasi ló 6a *z̄uíf̄uwa k̀ránlò z̄li yí. A b̄ia wi b̄in flora 6a le 6a b̄inĩ búen ho *Sabaa wizonle na s̄á yí, à w̄ioka b̄uee bío mu bío dà-kénĩ mu ð̄nĩ yí.

43 Ho k̄úem̄inwánlò m̄óndén á 6a z̄uíf̄uwa c̀r̀ɛɛ, lè 6a n̄-vio na ȳèr̄emáa zon 6a yí, á tà b̄ò a Poole là a Baanabaasi yí. A bán wee bío làa ba ká 6a à henĩ 6a s̄la à 6a ca t̄in le Dónbeenĩ s̄amu yí.

44 Ho Sabaa na s̄á zoñ, lée c̄inú ká, ká ho lóhó n̄pua búenb̄uen á lá à lé è vé, á búeé j̄i a N̄h̄tso bionĩ.

45 Bío 6a z̄uíf̄uwa m̄on 6a z̄ámáa, á le yandee s̄ú 6a, á 6a wee kán o Poole ká 6a à là a.

46 O o Poole là a Baanabaasi w̄áa wee bío bío kà làa ba ká 6a ponĩ s̄era: «Le Dónbeenĩ bionĩ á lá ko à le bue na minén yí vé. Ká bío mi p̄á lé, á wee leéka

^S 13:33 Mi lor̄ Lenĩ v̄uahũ (Psaumes) 2.7 * 13:34 Mi lor̄ Ezayii v̄uahũ 55.3 † 13:35 Mi lor̄ Lenĩ v̄uahũ (Psaumes) 16.10 ‡ 13:41 Mi lor̄ Habakuuki v̄uahũ 1.5

le mi yí ko lè le mukānī binbirī na máa vé, á wa wáa a yèrè mà à va bíā yínǎri 6a zúifùwa cǎn.

47 Bío ká lé bío le Dónbeenī bíā nǎn wɛn: «Í bàrà fò á wó lè há kána búenbúen nǐpomu khoomu, bèra a na à ù bue ho fenló bío ho dímíjǎ kuaráa búenbúen yi.»»

48 Bío á bíā yínǎri 6a zúifùwa jǎ hǎn bíoní so, á 6a wee zámaka ká 6a à khòoní a Nùhúso bíoní. Bíā búenbúen na bío sá le mukānī binbirī na máa vé yi, á tà nǎn mítén.

49 O Nùhúso bíoní wee bɛn fè ho kǎhú búenbúen nǐpomu.

50 Ká 6a zúifùwa màhá hǎn sǔna 6a háawa na níní se na wee kǎnbi le Dónbeení, lè ho lóhó ya-díwá, á wó le jǎi dà-kéní làa ba, á 6a wee beé o Poole là a Baanabaasi lò, á jǎn 6a léra mín kǎhú yi.

51 A 6a báawa nùwá jǎn mu púaara mí zení khǎnkhǎnī á kúaa 6a wán,[§] á 6a wá van ho Ikoniyuumu lóhó.

52 Ba nǐ-kenínia á sía wan làa sòobéɛ, á sú lè le Dónbeení Hácírí.

14

O Poole là a Baanabaasi van ho Ikoniyuumu

1 Bío ó o Poole là a Baanabaasi vaá dǎn ho Ikoniyuumu lóhó yi, á 6a vaá zon 6a *zúifùwa kàránló zǎi. A bío 6a zoó bíā á wó, á 6a zúifùwa làa bíā yínǎri 6a zúifùwa cǎrɛɛ á tà a *Krista bío.

2 Ká 6a zúifùwa na pá a Krista bío á súkúra bíā yínǎri 6a zúifùwa, fúaa 6a wee léeka mu bè-kora làa bíā tà a Krista bío.

3 Bún lé bío nǎn ó o Poole là a Baanabaasi á kará míana ho Ikoniyuumu yi. Ba wee bío ká 6a poní séra, á dó mí sía o Nùhúso yi. O Nùhúso wee na mí pánká 6a yi á 6a wéráa mu yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeení pánká, á zéení le bío 6a wee bío o sáamu dǎnī yi lée tǎiá.

4 A ho lóhó nùpua sankaa lè há kuio bío jǎn. Ba sǎn-kéní tà 6a zúifùwa jǎi, ká bíā so bèn tà 6a tonkarowá jǎi.

5 Ba zúifùwa làa bíā yínǎri 6a zúifùwa lè mí júnása wee wíoka mítén ká 6a á beé o Poole là a Baanabaasi lò, á à léeka 6a lè há huua á à búe.

6 Bío 6a mí nùwá jǎn zǎna mu, á 6a lùwa, á dó mí yara lè ho Lisitere lè ho Dɛɛbe na lé ho Likawonii kǎhú lórá cǎn, lè há lórá na bámakaa há.

7 Bío 6a vaá dǎn á 6a lan wee bue le bǐn-tente bǐn.

O Poole là a Baanabaasi wi ho Lisitere lè ho Dɛɛbe yi

8 Nǐi búí wi ho Lisitere yi á zení húrun kará. O ton ká a lé o mùamúa, á dǎn yí varákaa yí mǎn húúu.

9 O kará wee jí bío ó o Poole wee bío. O o Poole fá mí yío wo yi, á mǎn à bío ó o dó mí síi o *Krista yi á dà à wee wɛɛ,

10 Ó o wáa bíā nǎn wo yi pǎnpǎn: «Lii hǎnī yòo muin dǎn ù zení wán.» O o nǐi yéran fárá mí zení wán á varákaa wà.

11 Bío 6a zámáa mǎn bío ó o Poole wó, á 6a bíā pǎnpǎn lè ho Likawonii kǎhúsa bíoní: «Éee! Há dofinna búí lá a nùpue síí á búeé líí 6ó wɛn.»

12 O Baanabaasi 6a wee ve làa Zeesi, ká a Poole 6a wee ve làa Hɛɛmɛɛsi, lè bío ká mu lée bío na ò o Poole lè yǎa bío.*

§ 13:51 Mi lorí Matiye vùahú 10.14 * 14:12 Ho Kɛɛsisa lè ho Oroomusa dofinna boo. Dío 6a le Zeesi lé dén wi há búenbúen jǎhú wán. Ká dío 6a le Hɛɛmɛɛsi dén lé há tonkaro.

¹³ Ho Zeesi na lé 6a dofiní 6úi á zli hía wi ho lóhó jii. Dén dofiní so yankaro lé yia buan 6a dāaní na 6a donkhueéra lè le púilè á 6ueé dinnáa ho lóhó dándá na son koonia ho zūajiní jii. O wi ò orén lè 6a zāamāa à wé mu hāmu à na a Poole là a Baanabaasi yi.

¹⁴ Bío 6a tonkarowá mí nūwá jūn zūna mu, á 6a lèekaa mí sī-zínia à zéeni ká 6a yí wa bío 6a le mí i wé, á 6a fáara yòó zon 6a zāamāa fīahū,

¹⁵ ká 6a à bío pónpán: «fée! Minén nūpua mu, lée webio non á mi wee wéráa bío ká? Warén mún lé 6a nūpua lè mí bío síi, á wee bue le bín-tente na mia le mi ko á mi díá hón wón-kāamāawa so, ká mi yèrémá sánsá le Dónbeení na wi fēē, dīo léra ho wáyai, lè ho tá, lè mu yámú jumu làa bío wi mu yi 6úen6úen.

¹⁶ Hā pónna na khína yi, á le Dónbeení díá hā síiwá nūpua 6úen6úen á 6a bō mí síi wāna.

¹⁷ Ká le jōn wee zéeni mīten lè mu bè-tentewá na le wee wé: Làa lúlúio ká le wee na ho viohó mia, á ho dīnló be wé se, á mí wé dí sí à sía wa.»

¹⁸ Hāri hā bioní na ó o Poole là a Baanabaasi bía ká á hērāa 6a zāamāa mu hāmu na 6a le mí i wé á à na 6a yi bío yi, á pá wó le lónbee.

¹⁹ Mu páahū, á 6a zúifūwa 6úi ló ho Antiosi lè ho Ikoniyumu lórá yi á 6uara hō Lisitere yi. Lé bán lè 6a zāamāa wó le jii á 6a lèekaa o Poole lé hā huua, á várá wo lórāa ho donkīahū, lé bío 6a wee leéka le o húrūn.

²⁰ Bío 6a nī-kenínia ló lée dīn kīnía wo yi, ó o líi hīnōn, á zon ho lóhó yi. Mu tá na lée tōn, ó orén à a Baanabaasi bō mún van ho Dēebe.

O Poole là a Baanabaasi bīnia 6uara ho Antiosi

²¹ O Poole là a Baanabaasi buera le bín-tente ho Dēebe yi, á 6a nūpua cèrèè tà wó 6a nī-kenínia. Būn mōn, á 6a yèrémāa van ho Lisitere lè ho Ikoniyumu yi, lè ho Antiosi na wi ho Pizidii kōhū yi.

²² Ba wee hení bīa tà a *Krista bío sía, á wee hení mu na 6a yi le 6a fārā dīn, á dé mí sía o Krista yi. Ba wee bío bío ká na 6a yi: «Wa ko wa káa lónbee cèrèè yi á bè yi zorāa le *Dónbeení bēení yi.»

²³ Ba hueekaa 6a nūpua 6úi 6a kèrètīewa kuio lè mí dà-kéní kéní yi á wó lè 6a ya-díwá. Būn mōn á 6a lù mí jiní à 6a fīora, á dó 6a bío o Nūhūso na 6a tà non mīten yi níi yi.

²⁴ Būn mōn á 6a káa ho Pizidii kōhū yi á vaá dōn ho Pānfīlii kōhū.

²⁵ Ba buera le Dónbeení bioní ho Pēeze lóhó yi á 6a wá jōn ho Atalii lóhó.

²⁶ Lé bīn á 6a dīn yi lárāa ho won-beení á van ho Antiosi. Lé hón lóhó so yi á 6a hīa dó 6a bío le Dónbeení sáamu bánso níi yi, á le séeni 6a ho tonló na 6a vaá sá á ho jii sú bío yi.

²⁷ Bío 6a vaá dōn ho Antiosi, á 6a von 6a kèrètīewa kúaa mún wán, á lá bío 6úen6úen na le Dónbeení làa ba páanía wó á fēera non 6a yi, làa bío á le mún hérarāa ho wōhū á non bīa yínōn 6a zúifūwa yi, á bán mún dān tà a Krista bío.

²⁸ A 6a kará dá míana bīn làa bīa tà a Yeesu bío lè 6a nī-kenínia.

15

Ba kèrètīewa ya-díwá kúaa mún wán

¹ Nūpua nūwá yēn 6úi ló ho *Zudee yi á 6uara ho Antiosi yi, á 6ueé wee kārān bīa tà a *Krista bío làa bío ká: «Mí yí dà máa fen ká mí yí kúiora làa bío mu bōráa o *Moyiize làndá yi.»

² O o Poole là a Baanabaasi pá 6a bío, á wāanía làa ba lè mí sòobēe mu bío yi. Mu véení, á 6a le o Poole là a Baanabaasi, lè ho Antiosi nūpua nūwá yēn

6úi ko 6a va ho Zeruzalæemu, à vaa fæe ho tûiá mu na a Krista tonkarowà lè 6a kèrètŕewa ya-díwá yi.

³ A 6a kèrètŕewa kuure nɔn bïo 6a màkóo wi yi le vɛɛnɪ mu bïo yi 6a yi. Ba káa ho Fenisii lè ho *Samarîi kána yi ká 6a à bïo bïo á bïa yínɔn 6a *zúífùwa wó wó yèrèmaa tàráa le Dónbeení bïo lè mí dà-kéní kéní. A mu wó sɪ-we-beení bïa búenbúen na tà a Krista bïo cɔn.

⁴ Ba vaá dɛɛnii ho Zeruzalæemu yi á 6a wá van 6a kèrètŕewa cɔn á bán lè 6a tonkarowà, lè 6a ya-díwá, á bèɛnía 6a yi. A 6arɛn 6ɛn lá bïo búenbúen na 6a wó lè le Dónbeení pánká á fæera nɔn 6a yi.

⁵ Ká 6a *Farizíewa kuure nùpua nùwá yɛn 6úi na tà a *Krista bïo á hɪnɔn bïa: «Bia yínɔn 6a zúífùwa na tà a Krista bïo ko 6a *kúio. O o Mɔyíize lándá bèrɔ bïo mún hení na 6a yi.»

⁶ A 6a tonkarowà lè 6a ya-díwá kúaa mín wán, à loɪnáa le bïoní mu yahó yi.

⁷ Ba kára mín míana. Bún món ó o Piere líi hɪnɔn lá le bïoní ò o bïa nɔn 6a yi: «Wàn zàwa, mi zú le le Dónbeení nɔn mi léra mi tŕahú mu míana à ï bue le bín-tente á na bïa yínɔn 6a zúífùwa yi, bèra a na à 6a jí le, à tà le bïo.

⁸ Le Dónbeení zú bïo wi 6a nùpua sɪa yi. Le nɔn mí Háçírí 6a yi làa bïo warɛn yúráa le bïo sɪi, à zéeni le le tà 6a bïo.

⁹ Le yí wó bïo woon na wee zéeni le warɛn làa ba wi mín júná yi. Le ceéra 6a sɪa, lé bïo 6a tà le bïo.

¹⁰ A léé webio nɔn á mi wáa wi à mi sèeni 6a lè ho sèrɔ na á wàn 6úaaawa lè warɛn wa bæere á yí dàina yí sò, á à khúaanáa le Dónbeení jii yi?

¹¹ Búeé dé. Bïo warɛn kánia o Núhúso Yeesu sáamu bïo yi, lé bún 6arɛn bïo mún wóráa.»

¹² A bïa wi bún búenbúen wó tété. Bún món á 6a wee jí á Baanabaasi là a Poole cɔn. Ba wee bïo mu yéréké bïowa na wee zéeni le Dónbeení pánká na le wó lè 6a níni bïa yínɔn 6a zúífùwa cɔn.

¹³ Bïo á 6a bïa wó, ó o Zaaki hɪnɔn lá le bïoní ò o bïa: «Wàn zàwa, mi jí bïo á ï bïo.

¹⁴ Bïo le Dónbeení tà lora bïa yínɔn 6a zúífùwa bïo hàrì mu jùhú búɛɛnii, á léraráa mu nìpomu na bïo sá le yi 6a tŕahú, ó o Simɔn* zéeniá.

¹⁵ «Mu fò mín le le *Dónbeení jii-cúa fæerowà bïoní, lé bïo mu túara le Dónbeení bïoní vūahú yi ká sɪi:

¹⁶ O Núhúso bïa: «Bún mónɛn á ï ï bíní ï buen

á bueé so a *Daviide zii na lá tò.

Le soni na fù á ï ï bíní ï hóoní,

á le è fárá á à ðin.

¹⁷ Hón páahú so yi á 6a nùpua na ká búenbúen,

lè há kána búenbúen na á ï von à há bïo sɪ mii á à cà a Núhúso.†

«Hia ká lé o Núhúso jii-cúa,

yia nɔn á mu bïowa mu

¹⁸ bïo zúrnanáa hááni.»

¹⁹ O Zaaki pá bínia bïa: «Lé bún nɔn á ï le mu sáani à bïa yínɔn 6a zúífùwa na yèrèmaa bò le Dónbeení yi à 6a yí sɛé.

* **15:14** Simɔn: Le lé o Piere zúífumu yèni na có nɔn wo yi. Ká ðio 6a le Piere dén lé o Yeesu có le.

† **15:17** Mi loɪ Amɔsi vūahú 9.11-12

20 Ká mi máhá wa túa 6a yi, à bío na 6a yi le 6a wé yí là le muiní taa, lé bío há tun. A pa míten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwá yi. A yí là bùaa na yí fúana taa. A yí dí cāni.‡

21 Hāání bín ká 6a nùpua wee kārán o M̄oyiize lándá làa mín há lórá lè mí dà-kéní kéní yi, à kārán ho 6a zúifùwa kāránló zíní yi há *Sabaawa búenbúen zoñ.»

Ba kèrètɛwa na yínɔ́ 6a zúifùwa vūahú bío

22 A 6a tonkarowá, lè 6a ya-díwá, lè 6a kèrètɛwa kuure wāanía tò le mí ì hueeka 6a búí mí t̄ahú á à dé o Poole là a Baanabaasi wán, á à tonka ho Antiosi yi. A 6a hueekaa o Silaasi là a Zude na 6a wee ve làa Baasabaasi. Ba mí nūwā j̄un á bía tà a *Krista bío wee k̄ñbi.

23 Bío ká lé bío túara ho vūahú na 6a a 6ua á à varáa yi:

«Warén tonkarowá lè 6a kèrètɛwa ya-díwá wee t̄éni minén na lé wán zāwa na yínɔ́ 6a *zúifùwa yi, bía ho Antiosi lóhó yi lè ho Siirii lè ho Silisii kána yi.

24 Wa j̄á à 6a nùpua búí ló wa c̄ón, ká warén j̄on yí tonkaa 6a, á 6ueé lunkaa mí yilera lè mí bíoní, á mí yí zū bío mí ì wé.

25 Lé b̄un n̄on á wa wāanía tò à wa le wa à hueeka 6a búí á à tonka mí c̄ón. Ba à bè là a Baanabaasi là a Poole na lé wán b̄nlowá na wa wa làa s̄ob̄éé,

26 bán na zāanía mí mukáni wa N̄uh̄so Yeesu *Krista tonló bío yi.

27 O o Zude là a Silaasi lé b̄ia wa wāa tonkaa mí c̄ón, à bán míten 6uee wíoka f̄éé bío túara ho vūahú yi à na mia.

28 Warén á tò mu wán á le Dónbeení Hácírí mún tà mu le wa máa j̄i s̄erò mí wán máa dà máa khíí. Há lándáwá na bío henía n̄on mia na mí ko mí bè yi lé h̄ia ká:

29 Mí wé yí là le muiní taa. Mí yí dí cāni. Mí yí là bùaa na yí fúana taa. Mí pa miten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwá yi. Ká mi wee dàñ pa miten bío b̄un búenbúen yi, se mu se.

Ká mi foó.»

30 B̄un m̄ón á 6a n̄on ho w̄ohú b̄ia 6a le mí ì tonka yi á 6a wá van ho Antiosi. Bío 6a vaá d̄n b̄in, á 6a von b̄ia búenbúen na tà a Krista bío á kúaa mín wán, á 6a n̄on ho vūahú mu 6a yi.

31 Bío 6a kāránna ho, á 6a búenbúen z̄amakaá ho b̄an bíoní na henía 6a s̄ia bío yi.

32 Bío ó o Zude là a Silaasi h̄ia lé 6a j̄i-cúa f̄éerowá búí, á 6a kará b̄in míana le mín zāwa kèrètɛwa, á henía 6a s̄ia, à 6a wíoka yí ho p̄anká.

33 Ba dá dóka mí yi ho Antiosi yi. B̄un m̄ón á 6a dó 6a c̄awése, á bán le 6a bè wā-tente, à 6a díá 6a á 6a yèrémáa van b̄ia tonkaa 6a c̄ón,

34 [Š]

35 ò o Poole là a Baanabaasi kará ho Antiosi yi. A barén làa b̄ia tà a Krista bío c̄èr̄éé búí wee kārán 6a nùpua, á wee bue o N̄uh̄so bíoní.

O Poole là a Baanabaasi saawaa mín yi

36 Wizoóní bío ȳen b̄un m̄ón, ó o Poole b̄ia n̄on o Baanabaasi yi: «Wa b̄iní t̄é há lórá búenbúen na wa buera le Dónbeení bíoní yi, à búekí wán zāwa kèrètɛwa à loñ le 6a bío wó kaka.»

37 O Baanabaasi lá wí ò o fé o Zán na 6a le Maaki à bèráa.

‡ 15:20 Miloní Léró vūahú (Exode) 34.15-16; Levii nūwá vūahú (Lévitique) 18.6-23; 17.10-16 § 15:34 Le Dónbeení bíoní v̄onna búí yi á bío ká lé bío túara s̄á lè bíoní mu j̄ii: «Ká a Silaasi wón le mí ì k̄éni b̄in.»

³⁸ Ká a Poole màhà yí tà a féréó, lé bïo ó o bínia 6a món ho Pánfilii kōhū yi, á yí bínia yí sá tonló làa ba.*

³⁹ Wáanii na here kera 6a pāahū mu bïo yi, fúaa 6a saawaa. O o Baanabaasi fó a Maaki á 6a lá ho won-beení á 6a p̄on ho Siipere kōhū.

⁴⁰ O o Poole wón 6èn léra a Silaasi. Sáni ò o lén, á 6àn zàwa kèrètɛwa kàrafáa wo o Nùhūso yi.

⁴¹ O káa ho Siirii lè ho Silisii kána yi, á wee séení 6a kèrètɛwa kuio á 6a siadéro o Krista wíoka fàrá t̄n.

16

O Poole fó a Timotee á 6a bò mín

¹ B̄n món ó o Poole wá van ho Dεεbe lóhó, á ð̄n b̄n vannáa ho Lisitere lóhó. Nii búii na 6a le Timotee na tà a *Krista b̄io á wi ho lóhó mu yi. O lé o zúifū h̄nzoró na lé o kèrètɛ h̄aa á te mí za. Ká 6àn maá lé o *Kεεeki n̄ii.

² Ba kèrètɛwa na wi ho Lisitere lè ho Ikoniyuumu lórá yi á wee wíoka a yèni.

³ O Poole lá wi ò o fé o á 6a wé páaní bè mín. O o le 6a kúii wo 6a *zúifūwa na wi b̄n b̄io yi, lé b̄io 6a búenb̄uen zū mu le 6àn maá lé o Kεεeki n̄ii.

⁴ H̄a lórá búenb̄uen na 6a wee k̄aa yi, á 6a wee b̄io b̄io 6a tonkarowá lè 6a kèrètɛwa ya-díwá wáania tò wán ho Zeruzalemu yi á na b̄ia tà a Krista b̄io yi, ká 6a á b̄io na 6a yi le 6a wé bè mu yi.

⁵ Ba kèrètɛwa kuio wíokaa fàrá ð̄n, á siadéro o Krista yi wi, á b̄ia tà a Krista mu b̄io wee dé wán làa wizooni.

Le Dónbeení le o Poole lén va ho Maseduana

⁶ Le Dónbeení Hácírí hò 6a le 6a yí vaá bue le Dónbeení b̄ioní ho Azii kōhū yi. A 6a k̄aa ho Firizii lè ho Kalasii kána yi á wá.

⁷ B̄io 6a vaá ð̄n ho Mizii kōhū n̄ii á 6a le mí ì va ho Bitinii kōhū yi á à loñ. Ká a Yeesu Hácírí màhà yí n̄on mu wōhū 6a yi.

⁸ A 6a w̄aa k̄aa ho Mizii kōhū yi á lion ho Torowaasi lóhó wonna ð̄nnii.

⁹ Ho t̄n̄aahū á b̄io búii zéenia m̄iten là a Poole. O m̄on ho Maseduana kōhū n̄upue búii ò o muina ð̄n á wee fio wo ká síi: «Buen ho Maseduana yi á 6uee séení w̄en.»

¹⁰ Mí lahó yi á wa ð̄enia wee cá b̄io wa á wé wé á à varáa ho Maseduana, lé b̄io wa w̄aa zū le lé b̄in á le Dónbeení von w̄en le wa vaa bue mí b̄in-tente á na ho kōhū mu n̄upua yi.

Ho Filiipu yi, ó o h̄aa na 6a le Lidi tà a Nùhūso b̄io

¹¹ Wa zon ho won-beení ho Torowaasi yi á t̄erenna van ho Sam̄taraasi kōhū na mu p̄umu k̄nia yi. Mu 6àn tá na lée t̄on, á wa van ho Niapoliisi lóhó.

¹² Lé b̄in á wa ð̄n yi vannáa ho Maseduana kōhū s̄on-kénii na b̄io s̄a ho Oroomu yi 6àn ló-beení na 6a le Filiipu. Ho Oroomusa c̄er̄e h̄aa kará ho lóhó mu yi. H̄on lóhó so á wa wó wizooní b̄io ȳen yi.

¹³ Ho *Sabaa zon, á wa h̄in̄on ló ho donk̄lahū á wá lion ho vūhū n̄ii, le p̄un-s̄í á wa líi yí 6a *zúifūwa fioró lahó b̄in. Wa líi yú 6a h̄awa búii á 6a kúaa mín wán, á wa kará tà h̄a láakáwá làa ba.

¹⁴ Ba h̄awa mu n̄i-kénii 6a le Lidi. O wee lé ho Tiatiire lóhó yi, á wee duan lè h̄a p̄ansó-muna na yáwá here. O wee k̄n̄bi le Dónbeení. O kará wee tántá mí n̄ik̄nna wa b̄ioní yi, ó o Nùhūso wó ó o wíokaa wee p̄i b̄io ó o Poole wee b̄io sese.

* 15:38 Mi loñ Bè-wénia 13.13

15 Orén lè mí zli nùpua á 6a bátízera. Bún món ó o bía bío kà á vonnáa wɛn: «Ká mí wee leéka le 1 tã à Nùhúso yi bío bon, à mí 6uee làa 1 zli.» O o òn lan wɛn fúuu á wa tà van.

Bío wó ho Filipu kàsó zli yi

16 Wizonle 6úí, ká wà wee va ho floró lahó yi, á ton-sá háa 6úí na lé o tiahání 6ueé sá wa yahó. O wee yí wárí cèrɛɛ ho tɪnló mu bío yi à na mí júnása yi.

17 O bò warén là a Poole món, á wee bío pónpón kà síi: «Ba nùpua na kà lé le Dónbeení na dà mu bío 6úen6úen wán ton-sáwá. Ho wòhú na wee kání 6a nùpua lé hón bío 6a wee bue à na mia.»

18 Wizooní cèrɛɛ yi ká lé bún ó o háa mu wee wé. Fúaa o Poole síi cá cá, á yèrémáa bía nòn o cíná na ó o wee sáráa yi: «Le 1 bío mu na foñ: O Yeesu yèni pánká yi, à ùlén día a háa mu lònbió.» Mí lahó yi ó o cíná ðɛɛnía wà día a háa.

19 Bío ó o háa mu júnása mòn à bío ó o lá wee yí na 6a yi á jùhú wáa 6ó, á 6a wíira a Poole là a Silaasi vannáa ho pánká 6ànsowá cón 6a zãamáa fèminló lahó yi.

20 Ba 6uan 6a vannáa bán na lé ho *Oroomusa tũíá fɛerowá cón, à 6a bía: «Ba nùpua na kà ðin wee kánká wa lóhó. Barén lé 6a *zúífùwa,

21 à warén na lé ho Oroomusa á 6a màhá wee kàrán lè mu bè-wénia 6úí na wa làndá le wa yí wé.»

22 A 6a zãamáa mún sía cá a Poole là a Silaasi yi. A 6a tũíá fɛerowá le 6a ten 6a sía, à 6a le 6a ha 6a le há fɪnfoóní.

23 Bío 6a han 6a vó, á 6a kúaa 6a ho kàsó yi, à 6a henía mu nòn o paro yi le o pa 6a yi sese.

24 Bío ó o paro jã bún kà síi, ó o 6uan 6a zoó kúaa ho kàsó zli fɪkòhú, á kúaa há sùrúkùwa 6a zení yi.

25 Bío ho tá wà vaá sanká à màní, ó o Poole là a Silaasi wee fio ká 6a à khòoní le Dónbeení. A 6a kàsóa na ká wee jí 6a cón.

26 Yio 6ueé tí à ho tá zà lè mí sòobɛɛ, á ðékio ho kàsó zli. Há wonna 6úen6úen ðɛɛnía hénkaa, á 6a kàsóa 6úen6úen zúakúariwá feera.

27 O o paro sína. Bío ó o mòn à ho kàsó zli zũajíní hénkaa, ó o wee leéka le 6a kàsóa 6úen6úen lùwa, ó o dò mí khà-tóní le mí ì 6úe lè mítén.

28 O o Poole wãamaa pónpón o wán: «Yí yáa úten. Wa 6úen6úen wi hen.»

29 O o paro le 6a 6uen lè mu khoomu. A 6a 6uan mu 6uararáa ó o fó ò o bánbáa vaá zon le zɪ-za yi ká a wee zà lé le zání, á zoó búrá a Poole là a Silaasi tá.

30 Bún món ó o fó 6a lóráa ò o tùara 6a yi: «Minén nùpua mu, lé mu yén á ì ko à ì wé à fennáa?»

31 A bán bía nòn wo yi: «Tà a Nùhúso Yeesu bío, á ùnén lè ù zli nùpua á à fen.»

32 A 6a bía a Nùhúso bío nòn orén là a zli nùpua 6úen6úen yi.

33 Ho tɪnàahú mu yi, ho pãahú dà-kéní kéní mu yi, ó o n̄í fó 6a vaá sɛera dokuaa. O orén lè mí zli nùpua 6úen6úen á 6a ðɛɛnía bátízera.

34 Bún món ó o fó a Poole là a Silaasi yòoraráa mí zli, á yòó nòn mu bè-dínii 6a yi. O n̄í mu lè mí zli nùpua 6úen6úen sía wan, lé bío 6a tà le Dónbeení bío.

35 Bío ho tá tɔn, á ho Oroomu tũíá fɛerowá tonkaa 6a nùpua le 6a vaa bío le yia wee pa ho kàsó zli yi à kúaa 6a nùpua mu le 6a lén.

36 O o paro 6ueé bía mu nòn o Poole yi kà síi: «Ba tũíá fɛerowá á nòn le jii le 6a kúaa mia. Mí wáa dà a lé á à lén làa hɛérà»

³⁷ Ká a Poole mǎhá bía nɔn bía 6a tonkaa yi: «Wǎrén na bío sǎ ho Oroomu yi á 6a han 6a zǎamǎa yílo yi á 6a yí cítíio wɛn láa bío mu lá ko mu wérǎa, á 6uan wɛn vaá kúaa ho kǎsó yi. A 6a wǎa ǎn ǎn le mí í kúia wɛn ká mu sǎ máa jí. Bún léé bío na yí dá máa wé. Mí vaa bío le 6arén mǐten buen 6uee kúia wɛn.»

³⁸ A bán bínía vaá bía mu nɔn ho Oroomu túiá fɛerowá yi. Bío 6a jí le o Poole là a Silaasi á bío sǎ ho Oroomu yi, á 6a zónkaa.

³⁹ A 6a wǎa 6uara 6ueé bía nɔn 6a yi le mí wó khon. Bún mǎn á 6a kúaarǎ 6a, á 6a yankaa 6a le 6a lé ho lóhó yi á lén.

⁴⁰ Bío ó o Poole là a Silaasi ló ho kǎsó yi, á 6a wǎ van o Lidi zii. Ba mǎnka mǐn zǎwa kèrètɛwa wǎn, á henía 6a sía. Bún mǎn á 6a wǎ.

17

O Poole là a Silaasi wǎ van ho Tesaloniiki lóhó

¹ O Poole là a Silaasi ló le ho Anfioliisi le ho Apolonii lórǎ yi á vaá ǎnnǎa ho Tesaloniiki. Ho lóhó mu á 6a *zúifùwa kǎránló zii wi yi.

² O o Poole wǎ van bín láa bío ó o lá wee wé wérǎa mu. Orén le 6a nùpua na bín wǎanía le Dónbeení bióní vǎahǔ bióní wǎn há *Sabaawa bío tǐn na sǎ mǐn yi.

³ O wee zéeni há bióní mu yara láa ba, le mu túara ho vǎahǔ mu yi le yía le Dónbeení mǎn léra ko ò o lò be, á hí, á vée. O wee bío na 6a yi: «O Yeesu mu na á í wee bío bío láa mia, wón lé *Yía le Dónbeení mǎn léra.»

⁴ Ba nùwǎ yɛn 6úí tà mu yi, á léera là a Poole là a Silaasi. Ho *Kerɛsisa cèrɛɛ na wee kǎnbi le Dónbeení á mún tà 6a bío á wee bè láa ba, le 6a háawa cèrɛɛ 6úí na níní se mún.

⁵ Ká 6a zúifùwa á le yandee mǎhá sú mu bío yi. A 6a hínnɔn cǔnkaa 6a ní-kora nùwǎ yɛn 6úí há 6onfúaa yi á kúaa mǐn wǎn, á súkúra 6a zǎamǎa séenia, á kǎnkǎa le ho lóhó ǎnía. Ba fiira van o Zasǎn zii á wǎ vaá zoó cà a Poole là a Silaasi á à lérǎa ho lóhó nùpua na kúaa mǐn wǎn yahó.

⁶ A bío 6a zoó khon 6a yi, á 6a fó a Zasǎn láa bío tà a *Krista bío nùwǎ yɛn 6úí á lórǎa ho lóhó túiá fɛerowá cǔn, á 6a wee bío pǔnpǔn: «Ba nùpua na ká héera kǎnkǎa 6a nùpua há lùu 6úen6úen yi le mí kǎránló. Ba mún wǎa 6ueé ǎn hen,

⁷ ó o Zasǎn tà á 6a láara a wǎn. Ba 6úen6úen yí máa tà bè 6a bá-zǎwa béɛ Sezaare lǎndá yi. Ba le béɛ 6úí wí á yèni 6a le Yeesu.»

⁸ Há bióní mu á cǐna 6a zǎamǎa le ho lóhó túiá fɛerowá sía.

⁹ O Zasǎn láa bío tà a Krista bío á sǎanía le wǎrí na 6a ko 6a sǎání á 6a día 6a.

O Poole là a Silaasi wǎ van ho Beeree

¹⁰ Ho tá hínní, á 6a kèrètɛwa na bín ǎɛénia le o Poole là a Silaasi lé à lén va ho Beeree lóhó. Bío 6a vaá ǎn bín á 6a wǎ van 6a zúifùwa kǎránló zii yi.

¹¹ Ba zúifùwa na 6a vaá yú bín á wee tà hén mí yíwa á po bío ho Tesaloniiki lóhó yi. Ba tà jí le Dónbeení bióní sese. Láa wizooní ká 6a wee kǎrán le Dónbeení bióní sese, á loí le bío ó o Poole wee bío so bon le.

¹² Bío tà a Krista bío 6a tǎahǔ á boo. Ho Kerɛsisa tǎahǔ, á 6a háawa na níní se cèrɛɛ le 6a báawa cèrɛɛ á mún tà a Nùhúso bío.

¹³ Ká bío ho Tesaloniiki zúifùwa jí ò o Poole wee bue le Dónbeení bióní ho Beeree yi, á 6a wǎ 6uara bín á tǐn 6ueé kǎnkǎa hǔn lóhó so nùpua, á lúnkaa 6a yilera.

¹⁴ A 6a kèrètɛwa ǎɛénia le o Poole hínní lén à dé mí yahó le mu yámú jumu cǔn. O o Silaasi là a Timotee bán kará ho Beeree yi.

15 Bïa bò là a Poole á læenia wo fúuu fúaa ho Ateena lóhó. Bïo 6a le mí ì bíní á à va ho Beeree, ó o Poole háania 6a le 6a vaa bío le o Silaasi là a Timotee bánbá na mí món buen fúafúu.

O Poole ni-cúa na ó o fɛera ho Ateena yi

16 Páahú na ó o Poole wi ho Ateena yi á pan o Silaasi là a Timotee, ó o món à ho lóhó mu sú là há dofi-kansiwá, á mu wee vá a yi.

17 O wee wáani là 6a *zúifúwa làa bíá yínón 6a *zúifúwa na wee búaaní le Dónbeení na ó o wee yí 6a kàránló zli yí. Làa wizooní ká a wee wáani là 6a núpua na ó o wee yí 6a fémínló lahó yi.

18 Ba Epikuríewa* là 6a Sitoyisíewa† nùwá yɛn mún wee buee wáani làa wo. Ba búí wee túaka mín yi ká síi: «O dân bíoro mu, léee webio ó o yáá dín wee bío ká.» Ba búí bán 6èn le: «Mu ka lòn dofi-vio bío ó o wee bue.» Ba wee bío bún lé bío ó o Poole wee bío o Yeesu bío, là ho véero bío.

19 A 6a buan wo vannáa ho lóhó túiá fɛerowá cón, á 6a bíá nɔn wo yi: «Mu bè-fínle na á ù wee kàrán là 6a núpua á fo dà a zéeni yahó làa wen le?

20 Bïo wa wee ní ká léee bè-fla wa cón, á wa wi á wa zún mu kúará.»

21 A bío ho Ateenasá búenbúen là mí káyáwá 6èn wa là mí sòobéé lé mu bè-fla na wee wé bán níló là mu láakáwá taró.

22 O o Poole wáa líi hínɔn yòó dín ho lóhó túiá fɛerowá yahó ò o bíá: «Ateenasá, í món mu le há dofiina búaaníló bío 6èntín wi mia làa sòobéé.

23 Lé bío á í héekaa mí lóhó yi á món mu bíowa na mí sonka mí dofiina búaaníló bío yi. Í yáá pá món le muiní yeení lahó búí á bío ká lé bío túara le wán: «Dofíní na á núpue yí zú.» Awa! A bío mí wee búaaní ká mí yí zú mu, lé bún á ínén buara wá buéé zéeni làa mia.

24 Le Dónbeení na léra ho dímíná là mu bíowa na wi ho yi búenbúen, na lé ho wáayi là ho tá Nuhúso, á yí máa zoo keeni há zíní na 6a núpua wee so mítén na le yi.

25 Le makóo mia à núpue wé bío búí na le yi. Lerén lé dío wee na le mukáni 6a núpua yi, là mu bío búenbúen.

26 Le dín o núpue ní-kéní wán á léraráa há síiwá núpua búenbúen héera báráka ho tá wán, á wáana 6a kána sáaa, á fúana há pónna jini dínía.

27 Le Dónbeení wó ká síi bera a na à 6a núpua cànka le. Hàri ká 6a wee héé víná caráa le, jún-sí 6a á yi le. Túiá poni, le Dónbeení yí khèra là wa ní-kéní kéní.

28 «Lé bío wa mukáni ló lerén lé dío níi yi. Lé lerén nɔn wa wee dàri varakáa.» Mí len-béwá búí yáá mún bíu mu wéréwéré ká síi: «Wa lé le záwa.»

29 A bío wa lé le záwa, á wa yí ko á wa tée le Dónbeení làa sánú táá wári táá huua kansiwá huúu, bún na 6a núpua kará lon mí yiwa á wó mítén.

30 Há pónna na 6a núpua fù yí zú mu bío yi, bún le Dónbeení wáa yí máa lorí yi ho zúia. Bío ká wán á 6a núpua búenbúen lé bío le wee ve há lúá búenbúen yi, le 6a yèrémá mí yilera lé mí wára.

31 Wizonle dà-kéní búí lé dío le Dónbeení bárá, ò o núpue na le léra à cítí ho dímíná búenbúen là ho térénló. Le véenia o núpue mú, à zéeni là 6a núpua le orén lé yla le léra ò o fi le cítí mu.»

* 17:18 Epikuríewa: Ba lé ho Keréesi kóhú bè-zúrílo búí na lé o Epikuure ní-keninia. Ba wee cá bío 6a a wé ká le lónbee máa yi 6a. Ba wee léeka le ho dímíná bío búenbúen lé ho wé fèráa mín. † 17:18 Sitoyisíewa: Ba lé ho Keréesi kóhú bè-zúrílo búí na 6a le Zenɔn ní-keninia. Ba wi 6a zún bío ho dímíná bíowa wee wéráa, á wi 6a yi le sí-hebúee á sánsá le lónbee lé mí síiwá búenbúen.

³² Bïo 6a nǎ ò o Poole wee bío ho vèeró bío, á 6a búí wee yáa mí nǎni yi na a yi. Ba búí 6èn wee bío: «À ù bíoní mu nǎlò á wa à pa làa pòn-veere.»

³³ Lé bún wán ó o Poole 6èn wà ò o díá 6a.

³⁴ Ká 6a nùwá yèn búí bán pá bò a Poole yi, á tà a *Krista bío. O búí lé 6a tũá fεεrowà nǎ-kéní na 6a le Denii, là a hǎa búí na 6a le Damariisi, à pá bǎni séení 6a búí.

18

O Poole van ho Korente

¹ Bún mǎn ó o Poole ló ho Ateena yi á van ho Korente * lóhó yi.

² O vaá fò mín làa zúífù nǎi búí na 6a le Akilaasi bǎn. O nǎi mu ton ho kǎhǎ na 6a le Pǎn yi. Orén là mín hǎa Pirisiye ló ho Italii kǎhǎ yi á 6uara ho Korente yi yí míana, lé bío ho *Oroomu bá-zàwa bεε Koloode nǎn le nǎi le 6a *zúífùwa búenbúen lé ho Oroomu lóhó yi. O o Poole wà van 6a cǎn.

³ A bío ó orén làa ba tonló léé dà-kéní, á 6a wǎa páania kará wee bǎ hǎ sǎnna na wee tá lé hǎ búkúwá.

⁴ Hǎ *Sabaawa lé mí dà-kéní kéní yi ó o Poole wee wé lá le bíoní 6a zúífùwa kǎránló zǎi yi, á wee cà ò o bío búé 6a zúífùwa lé ho *Kεεsisa nǎn.

⁵ Bío ó o Silaasi là a Timotee ló ho Maseduana yi 6ueé dǎn, ó o Poole yahó wǎa sǎ le Dónbeení bío zéeníló mí dòn, á wee bío mu wéréwéré na 6a zúífùwa yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mǎn léra.

⁶ Ká 6a zúífùwa mu mahá pá a bío à 6a wee là a, ó o Poole púrúnna mí sǎ-zǎnia khúnkhúní kúaa 6a wán† ò o bíá nǎn 6a yi: «Hen ká mí vǎnun, se mu lé minén mi bεere á mu ló yi. Nùpue máa tũa mí bío làa mí. Bío ká wán á ĩ wǎa á va bíá yínǎn 6a zúífùwa cǎn.»

⁷ O o ló bǎn á wà van nǎi búí na 6a le Titiyuusi Zusituusi cǎn. O nǎi mu wee kǎnbi le Dónbeení, á zǎi wi 6a zúífùwa kǎránló zǎi nǎsǎn.

⁸ Ba zúífùwa kǎránló zǎi nǎhǎso na 6a le Kirisipuusi lé mí zǎi nùpua búenbúen á tà a Nùhúso bío. A ho Korentesa cǎrèè na nǎa a Poole bíoní á mún tà a Nùhúso bío á 6a bǎtizéra.

⁹ Ho tǎnǎahǎ búí yi, ó o Nùhúso zéenia míten là a Poole, á bíá nǎn wo yi: «Yí zǎn bío búí. Yí wé tété, wé bío ká ù wà.

¹⁰ Inén wi làa fo á nùpue na dà a sǎnsá fo á à 6óoní yi wón mía, lé bío 6a nùpua na bío sǎ mǎi á boo ho lóhó na ká yi.»

¹¹ O Poole wó le lúlu-kùure lé mí sanká ho Korente yi, á kǎránna 6a nùpua bǎn lé le Dónbeení bío.

¹² Bún mǎn á ho Oroomu nǎi Kaliyon á 6a bǎrá ho Akayii kǎhǎ nǎhǎ wán. Lé bún páahǎ á 6a zúífùwa lò a Poole wán. Ba wǎira a buan vannáa le cítii finíi,

¹³ á 6a wee bío: «Bíó ó o nǎi na ká le 6a nùpua wé 6uäänínaa le Dónbeení á wi mí dòn làa bío á wa làndá le mu wéráa.»

¹⁴ Bío ó o Poole le mí zoó bío, ó o Kaliyon kúio o nǎi ò o wee bío lé 6a zúífùwa: «Minén zúífùwa, mu lá léé wékhe búí na 6uua táá bè-vio búí na wa làndá hò á ĩ lá à tà á à jí mí cǎn làa bío mu lá ko mu wéráa.

¹⁵ Ká bío mu lé hǎ bíoní, lé hǎ yènnáa, lé mí kúrú làndá bío, á lé minén míten ko à mí lon mu yahó yi. Inén máa ĩ hǎn tũiáwà so síi bǎn cítii.»

¹⁶ O o le 6a lén.

* **18:1** Korente: Ho lé ho Akayii kǎhǎ ló-beení. O Poole páahǎ ká ho nǎpomu boo làa sòobéε. Ho yèni hǎa wee lé ho há-fénlò lé ho bá-fénlò lé mí síwá na wee wé ho yi bío yi. † **18:6** Mí lon Matiey vuahǎ 10.14

¹⁷ A 6a búenbúen wáa wíira a Sositeena na lé 6a kàránlò zii jùhúso á wee ha le cítii fiinii. O o Kaliyon cèkè ò o yí dó mí jii 6a yi.

O Poole bínla van ho Antiosi

¹⁸ O Poole pá kará dá dóka mí yi ho Korénte yi. Bún món ó o díá mín zàwa kèrètíewa ò o wà van ho Sankeree lóhó wonna ònní. Sáni ò o zo ho won-beení ò o nòn mí jùhú á 6a léra, lé bío ó o lá dó mí jii nòn le Dónbeení yi bío bíi dání yi.† O orén là a Piriisiye lé mín báa Akilaasi á zon ho won-beení á vannáa ho Siirii kǎhú.

¹⁹⁻²¹ Bío 6a vaá dǎn ho Eféze yi, ó o Poole wà van 6a *zúifúwa kàránlò zii yi, á vaá zoó wee wǎaní làa ba. Ba fióra a le o cáaka cúa-yen, ó o yí tà. O o bíá bío kǎ nòn 6a yi á wà díaráa 6a: «Ká le Dónbeení tà á ì ì va ká ì ì bíni ì buen mí cǎn.» O o Poole zon ho won-beení ho Eféze yi á wà ò o díá a Piriisiye là a Akilaasi.

²² Bío 6a vaá dǎn ho *Sezaaree lóhó, ó o ló van ho Zeruzalému, á vaá ténia 6a kèrètíewa kuure yi. Bún món ó o wà van ho Antiosi.

²³ O cáaka yú bín á bò yi wàráa. O káa ho Kalasii lé ho Firizii kána yi, á wee hení 6a kèrètíewa búenbúen sía le Dónbeení bío yi.

O Apoloosi van ho Eféze lé ho Korénte

²⁴ Zúifú bíi na 6a le Apoloosi á buara ho Eféze yi. O wee lé ho Alekisándiri lóhó yi. O lé o núpue na zú há bíoní. O mún zú le Dónbeení bíoní vǎahú bíoní làa sóobéé.

²⁵ Ba káranna a là a Núhúso wǎhú bío. O nòn mítén á wee bue ká a zéeni bío ó o Yeesu bío wóráa binbirí á na 6a núpua yi. Ho *bátéémù bío dání yi, ó o Zǎn bátéémù bío na 6a káranna làa wo lé bún mí dòn ó o zú.

²⁶ O wee bío 6a *zúifúwa kàránlò zii yi ká a poní séra. Bío ó o Piriisiye là a Akilaasi já a bíoní, á 6a fó a, á wíokaa zéenia le Dónbeení wǎhú bío binbirí á nòn wo yi.

²⁷ Bún món ó o Apoloosi wi ò o va ho Akayii kǎhú, á bǎn zàwa kèrètíewa henia o síi mu bío yi. Ba yáa túara ho vǎahú tonia nòn bíá tà a *Krista bío na wi ho kǎhú mu yi, le ká a Apoloosi mu vaá dǎn 6a, á 6a bua a sese. Bío ó o vaá dǎn bín á le Dónbeení sáamu wó ó o séenia bíá tà a Krista bío làa sóobéé.

²⁸ O jii-cúa na ó o wee lá búenbúen á 6a zúifúwa yí máa dání bío bío bíi dání yi. O wee ònní le Dónbeení bíoní vǎahú bíoní wán à zéenináa mu wéréwéré na 6a yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení nòn léra.

19

O Poole van ho Eféze

¹ Pǎahú na ó o Apoloosi wi ho Korénte yi, ó o Poole lá ho wǎhú na ló há búaa yi á van ho Eféze. Kèrètíewa núwá yen búii ó o vaá yú bín,

² ó o túara 6a yi: «Pǎahú na mi tà a *Krista bío á mi so yú le Dónbeení Háciri le?» A 6a bíá nòn wo yi: «Wa yáa ònní yí já Dónbeení Háciri bío yí nòn.»

³ O o Poole bínla túara 6a yi: «Ó, o, á lé ho *bátéémù yén á mi yú?» A 6a bíá: «Lé o Zǎn bátéémù.»

⁴ O o Poole wáa bíá: «O Zǎn hía wee bátízé bíá wee tà yèrémá mí yilera le mí wárá, á wee bío là a *Isirayéele nípomu le 6a tà yia wà a búen orén món bío, o Yeesu.»

⁵ Bío 6a já hǎn bíoní so vó, á 6a tà ó o bátízera 6a o Núhúso Yeesu yèni yi.

† 18:18 Mí lorí Mlló vǎahú (Nombres) 6.1-21. Ba zúifúwa cǎn ká yia fù wé dó mí jii le mí ì wé bío bíi á à na le Dónbeení yi, á bǎnso jùhú á fohú máa bíni bè wán. Ká ho pǎahú na ó o wee leéka bío á jii sí, ò o máhá lé mí jùhú.

6 O o Poole bò mí níní 6a wán, á le Dónbeení Hácírí lion 6a wán. A 6a wee bío há síí-viò bíoní, á wee fεε le Dónbeení jì-cúa.

7 Ba nùpua mu búenbúen á à yí píurú jùn síí.

8 O Poole yí máa khí 6a zúifùwa kàránlò zlí yi. Plina bío tìn ká lé bín ó o wee 6uee bío yi ká a poní séra. O wee bue le *Dónbeení bēēnì bío, á wee cà à bíá wee jí a cón à tà mu yi.

9 Ká 6a búí màhá tun mí yiwa, á pá le mí máa tà a Yeesu bío, á wee zùaríka a Nùhúso wǎhú yi 6a zāamāa yílo yi. O o Poole fó bíá tà a Krista bío á wàráa ò o díá 6a. Làa wizooní búenbúen ká a wee 6uee wǎanì lè 6a nùpua o Tiranuusi kàránlò zlí yi.

10 O wó mu á dǎn há lúlúio bío jùn. Lé bǔn nǎn á 6a zúifùwa làa bíá yínǎrì 6a zúifùwa na wi ho Azii kǎhú yi búenbúen á jánáa o Nùhúso bío.

O Sevaa zàwa nùwá hējun bío

11 Le Dónbeení wee wé mu yéréké bè-beera là a Poole níi.

12 Hárí há sí-zínia lè há nín-kéníwà na dǎn o Poole sǎnía á 6a wee bè 6a vǎnvarowà wán à 6a wa, á 6a cínáwa lé bíá 6a wi yi.

13 *Zúifùwa nùwá yēn búí na wee hēē léka há lùá yi à ja 6a cínáwa lén bíá 6a wi yi, á mún le mí ì wé è loñ ká mí dà a ja 6a là a Yeesu yēni pǎnká. Ba wee bío lè 6a cínáwa ká síi: «Mí lé là a Yeesu yēni pǎnká, yíá ó o Poole wee bue bío.»

14 Bíá wee wé mu lé o zúifù níi na 6a le Sevaa na lé 6a yankarowà jùhúso beení zàwa nùwá hējun.

15 Ká a cíná màhá bíá nǎn 6a yi: «O Yeesu á ì zū, á mún zū a Poole. Ká minén bēn lé 6a yēn?»

16 O o níi na ó o cíná wi yi á zon 6a wán, á dǎrta 6a, á han lè mí sòobēε ósoníkāa yi á 6a lùwa ló le zlí yi mí kāmāa.

17 Ho Efεεze zúifùwa làa bíá yínǎrì 6a zúifùwa búenbúen jǎ bío wó, á 6a búenbúen zǎna, á wíokaa wee kǎnbi o Nùhúso Yeesu yēni.

18 Bíá tà a *Krista bío cērēε búí wee 6uee bío à zéeni bío 6a wó ká mu yí se wéréwéré 6a zāamāa yílo yi.

19 Mu nín-símú wérowà cērēε á buan mí vǎnna á bueé cína 6a nùpua búenbúen yahó. Ba catío há vǎnna mu yáamu, á mu yú wén-hāani* muaaseé búará-jun làa píurú.

20 Lé ká síí ó o Nùhúso bíoní wee bēn fērāa há lùá ká le wà. Le bǎn pǎnká á 6a nùpua wee mí.

O Demetiriyuusi bíoní na ó o kánkāa ho Efεεze yi

21 Ká bǔn bíowa so búenbúen wó khíina, ó o Poole le mí ì kǎa ho Maseduana lè ho Akayii kǎna yi á à va ho Zeruzalεmu. O wee bío bío ká mí yi: «Hen ká ì vaá dǎn bín, á ì mún ko à ì dá ho *Oroomu.»

22 O o tonkaa o Timotee là a Erasiite na làa wo wee séeni mín le 6a va ho Maseduana, ò orén mí bεεre wón kará dóka mí yi ho Azii kǎhú yi.

23 Mu páahú ò o Nùhúso wǎhú bío á kánkāa 6a nùpua dàkhíina ho Efεεze yi.

* **19:19** Wén-hǎnlò: Hón páahú so yi, ká le wén-hǎnlò dà-kéní lé o nùpue ní-kéní wizón-kùure sámú sǎáni.

24 O donkhue-sí-pà búí na 6a le Demetiriuyuusi á hía wi ho Efεεze yi. Orén lé yía wee pà a dofiní há-níi Aatemiisi† zí-beení 6án bè-zàwa lè le wén-hàani. Bía wee sá a cón á wee yí le wári na boo mu bío yi.

25 Wizonle búí ó o níi mu von mí ton-sáwá làa bíà làa ba tonló le mí ì wé dà-kéní á kúaa mín wán, ò o bíà non 6a yi: «Minén nùpua mu, mi zú mu kénkén le lé ho tonló na kà bío yi á wa níi bío wee déréea wán.

26 Háya! O o níi mu na 6a le Poole bío na ó o wee wé á mi wee mi, á wee jí. O wee bío le há dofi-kansiwà na 6a nùpua wó mítén á yínorí dofinia. A 6a nùpua cèrèe tà a bío ho Efεεze yi. Hàri ho Azii kòhú nùpua ó o wó ká cínú.

27 Mu wà làa bún, á wa tonló yèni á à yáa. Mu yínorí bún mí dòn. Wa dofiní há-níi Aatemiisi zí-beení na 6a son non wo yi á bío jùhú mín máa kéí. Orén mí bèere á bío mín máa bíni máa wé here 6a nùpua yi. Wón ná á ho Azii kòhúsa lè ho dímjá nùpua búenbúen wee 6úaaní.»

28 Bío 6a jí há bíoní mu, á 6a sía cá, á wee wáamaka ká 6a a bío: «Ho Efεezesa Aatemiisi lée dofiní há-beení!»

29 Ho lóhó nùpua búenbúen kánkáa. Ho Maseduana kòhú nùpua nùwá jún búí na là a Poole lá wee bè mín va há kúúo, á 6a wíikaa á búunia bó yi buararàa le wáanii la-beení yi. Ba lé o Kayuusi là a Arisitaaki.

30 O Poole lá wi ò o va a zoo dín 6a nùpua yahó, ká 6a kèrétíewa hò a.

31 Ho pánká ton-sáwá búí na wi ho Azii kòhú yi na lé o Poole mu 6án bónlowá le 6a bío na a yi le o wé mí sáberé ò o yí va bún.

32 Hón páahú so yi, á 6a zámáa yí máa jí mín yi. Ba wee héε bío mín júná yi fúaa 6a cèrèe búí yáá wáa yí zú mí kúeemínwánló jùhú.

33 Ba zúifúwa jàana a nùpue búí na 6a le Alekisándere á lée dínía 6a nùpua yahó. A 6a búí ló 6a tlahú á zéenia bío ó o ko ò o bío na 6a zámáa yi. O o Alekisándere wáa hoonía mí níi dá 6a zámáa yi le 6a wé tété, ò o wi ò o lá le bíoní 6a zámáa yahó ká a zéeni le orén lè mín zàwa á níni máa mu yi.

34 Ká bío 6a nùpua zúna mu le o lé o zúifú, á mu bío dà-kéní na ká lé bío á 6a búenbúen páania wee wáama á yú há léérèwa bío jún sii: «Ho Efεezesa Aatemiisi lée dofiní há-beení!»

35 Mu véení, á ho lóhó pánká ton-sá vón-túaro beení lé yía dàrna bíà lè 6a zámáa á 6a wó tété, ò o bíà non 6a yi: «Efεezesa, 6a nùpua búenbúen zú le ho Efεeze lóhó lé hía pan wa dofiní há-níi Aatemiisi zí-beení yi, á pan o 6án kansi na ló ho wáyai lion yi.

36 Nùpue yí dà máa kán mu. Éε ká mi máhá ko à mi wé wayi, ò o búí hía yí wé bío ká bánso á yi lon mí yi.

37 Ba nùpua na ká á mi buan buararàa hen à 6a jón yí yáara bío búí wa dofiní há-níi zii, á mín yí bíà yí khon yí non wo yi.

38 Hen ká a Demetiriuyuusi lè mí ton-sáwá le o búí wó khon làa mí, á le cítii fló wizonle wi, á bíà wee flí le mín wi. Le 6a va bán cón.

39 Ká bíoní pá bíniá yi mi cón bío búí dání yi, á bíà wee kúee mín wán à lorí ho làndá bío, á dà à lorí mu yahó yi.

40 Wa yí wó sese, á 6a hía bío le lé warén wee káani 6a nùpua bío wó ho zuia ká bío yi. Lé bío ho kúeemínwánló na ká á jùhú míá máa zéeni.» Bío ó o bíà hín bíoní so wó, ó o le 6a zámáa saawaa.

† 19:24 Aatemiisi: O lé le dofiní há-níi búí. Ho Efεeze yi, á 6a wee bío le orén lé yía á ho tá lè mí bío búenbúen sá yi. Orén lé yía 6a wee wé flo yi á 6úeráa ho dínló, á sáníi mín jinnáa. Ba zí-beení na 6a hía son o dofiní há-níi mu bío yi 6án síwá hía yí boo mu páahú.

20

O Poole van ho Maseduana lè ho Kerεεsi

¹ Bïo mu bïo na lá wee kánká ho lóhó yòò khíina, ó o Poole von bïa tà a *Krista bïo kúaa mín wán, á henía 6a sía. Bún món ó o dó 6a cáawése ò o wá ðn ho Maseduana.

² O káa hón kǎhú so yi á bía bïo cèrèε á heníanáa bïa tà a Krista bïo sía, ò o ló bïn wá van ho *Kerεεsi kǎhú.

³ O kará bïn á ðn há pïina bïo tïn. Bún món ó o wi ò o lá ho won-beenĩ á wa ho Siirii kǎhú yi. Lé hón pǎahú so yi á 6a bía ñn wo yi le 6a *zúífúwa lò a wán. O o díá ò o yèrémáa káa ho Maseduana.

⁴ Bía lènia wo lé o Beeree ñi Sopateεε na lé o Piruusi za, là a Arisitaaki, là a Sekúnduusi na páania wee lé ho Tesaloniiiki yi, là a Dεεbe ñi Kayuusi, là a Timotee. A séeni ho Azii kǎhúsa Tisiiki, là a Torofimuu.

⁵ Ba dú wa yahó á vaá pan wen ho Torowaasi yi.

⁶ Warén bán lá ho won-beenĩ ho Filiipu yi ho *búurú na á ða-fini yí dó yi sánú díró món á wó há wizooni bïo hònú á bò yi vaá ðánnáa. Bún món á wa vaá yú 6a ho Torowaasi yi. Léé yáwá ðuhú dá-kéni á wa wó bïn.

Bïo wó ho Torowaasi yi

⁷ Ho tibirí zon ká le wii wá líi zo, á wa kúaa mín wán le wa á sanká ho búurú* á à là. A bïo ó o Poole lée sïn á à lén, ó o tà há láakáwá lè 6a ñupua fúuu fúaa ho tá sanká mànì.

⁸ Lé há ñónwíora bïo ðn ní yi á wa yòò kúaa mín wán yi. Há fíntéena cèrèε á 6a zánia bïn.

⁹ Yáronza fεε búi na 6a le Etiisi á kará le bonkεε ñii. Bïo ó o Poole wee bío ká a wá fεε, á mu dámu bó a yáronza fεε mu. O o yòò kùera há ñónwíora bïo ðn ní yi, á líi lùwá. A 6a le mí 6ueé hoonía a ò o húrun.

¹⁰ O o Poole yòò lion, á líi bánbáa vaá lá a 6uan mí bàra yi ò o bía: «Mi yí dèé mi yiwa, lé o yío wi lua.»

¹¹ O o bínia wá yòora, á yòò cèεkaa ho búurú là. Bún món ó o pá bínia bía fúuu fúaa ho tá tǎn á wii hà, ó o màhá wá.

¹² O yáronza fεε 6a 6uan wáráa ká a yío wi lua. A 6a 6úen6úen á mu wó sí-híilè cǎn làa sòobéε.

O Poole ðn ho Torowaasi yi á vanná ho Milee

¹³ Bïo ó o Poole lon, lé ho bè ho wǎhú á varáa ho Asoosi lóhó, hen na á wa ko wa vaa yí o yi á wa páani zo ho won-beenĩ. A warén zon ho won-beenĩ dú a yahó ðónnáa bïn.

¹⁴ Bïo ó o 6ueé yú wen ho Asoosi yi, ó o páania zon làa wen á wa wá van ho Mitilεεna lóhó.

¹⁵ Wa ðn bïn vaá ló ho Siyoo kǎhú na mu ðumu kǎnia yi mu tá na lée tǎn. Bún 6àn tá na kún bínia lée tǎn, á wa vaá ðn ho Samoosi kǎhú na mu ðumu kǎnia yi. Mu 6àn tá na 6èn bínia lée tǎn lé bïo wa vaá ðánnáa ho Milee lóhó.

¹⁶ O Poole yí wi ò o ðn búmaka míten ho Azii kǎhú yi. Lé bïo ó o wi ò o bánbá vaa dá ho Zeruzaleemu à ho Pántekoote dí yi bïn ká mu dà a wé. Lé bïn ñn ó o yí ló lè ho Efεεze cǎn.

O Poole bía lè ho Efεεze kèrétεwa kuure ya-díwá

¹⁷ O Poole tonkaa 6a ñupua ho Milee yi le 6a wa ho Efεεze, á vaa ve 6a kèrétεwa kuure ya-díwá na bïn le 6a buen.

* 20:7 Mí lorí Bè-wénia vǎahú 2.42

18 Bïo 6a 6ueé dōn, ó o bía nōn 6a yi: «À lá 1 6uen-nōnzōn ho Azii kshū yi jii, á bïo á ĩ 6uan lè ĩten ho pāahū 6úen6úen na á ĩ làa mia kará mín wán á mi zū.

19 ĩ liinfa ĩten á sá a Nūhūso tonló lè le wée lè le lònbee na yú mi, bïo 6a *zúifúwa lò 1 wán bïo yi.

20 Mi zū mu le bïo dà a séení mia 6àn dèe woon á ĩ yí sànkāa mia. Mu 6úen6úen á ĩ buera, á karāna làa mia 6a zāamāa yahó lè mi zíní yi.

21 Ba zúifúwa làa bia yínorí 6a zúifúwa á ĩ henía mu nōn yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá, à tà wa jūhūso Yeesu bïo.

22 Bïo ká wán lé mi tīn wee ja ho Zeruzaleemu làa bïo le Dónbeení Hácírí le 1 wérāa mu konloon, ká 1 mún yí zū bïo wá waá yí mi bín.

23 Hā lórā lè mí dà-kéní kéní yi á le Dónbeení Hácírí wee fèn jī 1 zeñ wán le ho kāsó zoró, lè le lònbee lè mí síwá á pan mi bín. Būn mí dòn lé bïo á ĩ zū.

24 ĩnén cśn á ĩ mukānī bïo jūhū míā, díkà à bïo le Dónbeení tonkaa mi bïo yi á yío lé, à le Dónbeení sāmū bín-tente bïo zéeníló tonló na ó o jūhūso Yeesu karáfāa mī à ĩ sá à tī jii.

25 ĩ héera buera le *Dónbeení béení bïo mi 6úen6úen tlahū, ká bïo ká wán á ĩ wāa zū le minén ó o 6úí máa bīnī máa mi mí.

26 Lé būn nōn á ĩ wee bíorāa bïo ká á à na mia ho zuia: Mi nī-kéní 6úí vīnía mīten á 6ānsó bïo máa tūa làa mi.

27 Lé bïo le Dónbeení bïo na á lé le mí ĩ wé 6úen6úen á ĩ zéeníā làa mia á yí ká dèe.

28 Minén miten pa miten bïo, à mún pa 6a kèrètēwa kuure bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé parāa mí pia yi bïo sī bia le Dónbeení Hácírí karáfāa mia le mi pa yi. Ba kèrètēwa kuure á mi wé loñ bio sese. Lé le Dónbeení kúrú Za cāni kúaarā 6a bïo yi á 6a bïo sá le yi.

29 ĩ zū mu le 1 lénló mśn ká 6a nūpua 6úí na 6onmín lòn dakhínkhīnwa na zānī wi á à zo mi tlahū. Ba à dé le 6óonī ho pi-6oohū yi.

30 Hārī minén tlahū á 6a nūpua 6úí ĩ lé yi, á à hīnī wé è fūaa hā sabíonī á à khārāa bia tà a *Krista bïo à bán bè 6a yi.

31 Mí cén tīnī mi yío, à zūñ mu le 1 ja mí zeñ wán hā lúluío bïo tīn yi, hā wisonāa lè mí tīnōnna yi ká 1 wee wá.

32 «Hā laā na ká wán, á ĩ wāa à dé mí bïo le Dónbeení lè mí sāmū bíonī nīi yi. Dén bíonī so lé dīo pānká á à na ká mí sladéró á à fārā à tīn. Lè è na ho nāfóró mia, hā le bàrá ká làa bia bïo sá le Dónbeení yi.

33 ĩ sīi yi vá nūpue 6úí wárí là a sánú, là a sī-zīnīa yi yí mōn.

34 Minén mí béere zū le 1 níní na ká lé hā á ĩ sárāa, á jīānanāa ĩnén làa bia làa mi lá páanīa wi mākóo.

35 Lé būn á ĩ wó á zéeníā làa mia à mi wé sá làa būn à séenínāa 6a nī-khenia. Mi wa bīnī leéka le o jūhūso mí béere á bia bïo ká: Yīa wee hā mu bïo wón cūnú na ó o yú á 6úaa po yīa 6a wee na mu yi.»

36 Bïo ó o bía làa ba vó, ó orén làa ba 6úen6úen líí fārā mí nōnkóḡúná wán, ó o flora.

37 Ba 6úen6úen wee wá, á wee wīi o Poole 6ua yi à yèe kíó à dérāa o cāawése.

38 Ba yara sò dakhīina, lé bïo ó o Poole bia le 6a máa bīnī máa mi mí. Būn mśn á 6a lēeníā wo vannāa ho won-beení lahó yi.

21

¹ Bɛ́n mɔ́n á wa saawaa mɛ́n yi. Wa zon ho won-beenɛ́ térénná van ho Koosi lóhó. Mu tá na lée tɔ́n lé bɛ́o wa vaá dɔ́nnáa ho Oroode lóhó, á dɛ́n bɛ́n vannáa ho Pataraa lóhó.

² Wa yú ho won-beenɛ́ ɔ́úí bɛ́n na wà a va ho Fenisii kɔ́hɛ́, á wa zon hón wàráa.

³ Bɛ́o wa vaá sùaráa ho Siipere kɔ́hɛ́, á wee mi ho, á wa hà ho dó lè wa nín-káara. Wa dó wa yara lè ho Siirii kɔ́hɛ́ cɔ́n á vannáa ho Tiire lóhó. Lé bɛ́n á ho won-beenɛ́ sèró ko ho ɔ́úen yi.

⁴ Wa yú ɔ́a kèrètɛ́wa ɔ́úí bɛ́n á wa wó ho yàwá jùhɛ́ dà-kéní làa ba. Le Dónbeenɛ́ Hácírí jà ɔ́a zeñ wán, á ɔ́a bíá là a Poole le o yí va ho Zeruzalɛ́mu.

⁵ Ká bɛ́o ho páahɛ́ na wa ko à wa wé bɛ́n vó, á wa lá wa wɔ́hɛ́ wà. Á ɔ́a kèrètɛ́wa lè mí háawa lè mí háyúwá ɔ́úenɔ́úen ló á lèenía wen lée cúa ló ho lóhó yi. Bɛ́o wa líí dɔ́n mu yámú jumu jii á wa líí fàrá wa nɔ́nkɔ́júná wán á wa fióra.

⁶ Bɛ́n mɔ́n á wa dó mɛ́n cāawése, á tɛ́eníkkaa mɛ́n yi, á wa yóó zon ho won-beenɛ́, á ɔ́arén ɔ́en bínía kíhɔ́n.

⁷ Wa dɛ́n ho Tiire yi á vannáa ho Pitolemayiisi lóhó, á tɛ́enía wán zàwa kèrètɛ́wa na bɛ́n yi, á wa kará làa ba le wizón-kùure. Lé bɛ́n á wa venɛ́n mu yámú jumu wán vó yi.

⁸ Mu tá na lée tɔ́n á wa ló wà á van ho *Sezaaree. Le Dónbeenɛ́ bín-buero ɔ́úí wi bɛ́n á yèni ɔ́a le Filiipu. Lé wón á wa làara zii. O lé ɔ́a nùpua nùwá hɛ́jùn na ɔ́a hueekaa ho Zeruzalɛ́mu yi ní-kéní.*

⁹ O hínni nùwá náa wi á yí yan, á wee fɛ́ɛ le Dónbeenɛ́ jì-cúa na ɔ́a nùpua yi.

¹⁰ Wa wó há wizooní cèrɛ́ɛ bɛ́n, á le *Dónbeenɛ́ jì-cúa fɛ́ero ɔ́úí na ɔ́a le Akabuusi ló ho *Zudee yi á ɔ́ueé yú wen bɛ́n.

¹¹ O o wà ɔ́uara wà cɔ́n, á ɔ́ueé fó a Poole ku-cɛ́ɛníí, ò o can mí zení lè mí níni ò o bíá: «Bɛ́o ká lé bɛ́o le Dónbeenɛ́ Hácírí bíá: «Lé ká síí á ɔ́a *zúífùwa á à ca làa yía te le ku-cɛ́ɛníí na ká ho Zeruzalɛ́mu yi, á à dé bíá yí zú le Dónbeenɛ́ níí yi.»»

¹² Bɛ́o wa jà há bíoní mu, á warén lè wán zàwa na ho Sezaaree yi á yankaa o Poole le o yí va ho Zeruzalɛ́mu.

¹³ Ká a máhá bíá nɔ́n wen: «Mí wee wá á wi à mí yáa í yilera le we? I wíokaa íten vó í caró bɛ́o yi ho Zeruzalɛ́mu yi. Hàrí í búeró bɛ́n o jùhúso Yeesu bɛ́o yi á í pá wíokaa íten vó bɛ́o yi.»

¹⁴ Bɛ́o wa hò a san làa bío ó o le mí ì wé, á wa kúhú a yankaró yi à wa bíá: «O jùhúso lé yía síí bɛ́o wé.»

¹⁵ Wa wó há wizooní bɛ́o yèn bɛ́n. Bɛ́n mɔ́n á wa wíokaa waten à wa jɔ́n ho Zeruzalɛ́mu.

¹⁶ Ho Sezaaree kèrètɛ́wa ɔ́úí lèenía wen. Ba dú wa yahó vannáa Siipere níí ɔ́úí na ɔ́a le Munasɔ́n cɔ́n. O lé o kèrètɛ́ miana. Lé wón zii á wa làara yi.

O Poole van o Zaaki cɔ́n

¹⁷ Bɛ́o wa vaá dɔ́n ho Zeruzalɛ́mu, á wán zàwa kèrètɛ́wa na bɛ́n á sá wa yahó lè há zámakaa.

¹⁸ Mu tá na lée tɔ́n, ó o Poole làa wen ɔ́en mɛ́n van o Zaaki cɔ́n. Lé bɛ́n á ɔ́a kèrètɛ́wa kuure ya-díwá ɔ́úenɔ́úen kúaa mɛ́n wán yi.

¹⁹ O o Poole tɛ́enía ɔ́a yi, ò o lá bɛ́o le Dónbeenɛ́ dóráa mí níí wo yi ho tonló na ó o sá bíá yínɔ́n ɔ́a *zúífùwa tɛ́ahɛ́ á fɛ́era lè mí dà-kéní kéní nɔ́n ɔ́a yi.

* 21:8 Mí lorí Bè-wénia vùahɛ́ 6.1-6

20 Bïo 6a n̄á à c̄s̄n vó, á 6a wee khòoní le Dónbeení, à 6a bía n̄on wo yi: «Wàn za Poole, wáa lorí bïo 6a kerètíewa na lé 6a zúifùwa booráa. Ba búenbúen sòobáa o *M̄oyiize lándá bio dákhlína.

21 Ba bía n̄on 6a yi le 6a zúifùwa búenbúen na wi hã s̄i-viò n̄upua tlahú á fo wee kárán le 6a p̄í ho lándá mu. Le fo wee bío le 6a wé yí *kuíio mí zàwa, le o búí yáá yí biní yí bè 6a zúifùwa lándá yi húúu.

22 Háya! A mu wáa à wé kaka? Bïo 6a máhá à jí mu kénkén le fo wi hen.

23 Awa! A bïo wa à bío á à na fon lé bío à ù wé. N̄upua n̄uwá náa búí wi hen á dó mí j̄iní le mí ì wé bío búí á à na le Dónbeení yi.

24 Wáa fé bán bèráa à 6a ceéró lándá à ù páaní wé láa ba, à bío 6a ko 6a lén mu bío yi à ù s̄áaní, à 6a bè yi à dàr̄ l̄eráa mí j̄úná.† Ká mu wó ká s̄ií á 6a n̄upua búenbúen á à z̄úr̄ le bío 6a wee bío ù j̄ii yí bon.

25 Ká mu lé b̄ia ȳin̄oí 6a zúifùwa na tà a *K̄rista bío, bán wa túara ho v̄uahú n̄on yi á zéénia bío wa wi à 6a 6ua lè mít̄en: Ba yí ko 6a là le muiní taa, à yí dí c̄ani, à yí là búaa na yí f̄úaaana taa, á m̄un pa mít̄en ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí s̄iŵá yi.»

26 O o Poole wáa fó 6a n̄upua n̄uwá náa mu, á mu tá na lée t̄on ó o láa ba páanía wó 6a ceéró lándá. B̄un m̄on ó o wà zon le *Dónbeení z̄i-beení lún yi, ò o bía le mí ceéró lándá á à vé hã wizooní bío h̄eṅun yi. B̄un wee zééní le lé ho páahú na á 6a à wé mu hámu yi 6a n̄i-kéní kéní bío yi.

O Poole 6a w̄iira le Dónbeení z̄i-beení lún yi

27 Há wizooní bío h̄eṅun mu wáa lá ká véró, à b̄un à ho Azii k̄sh̄ú *zúifùwa búí m̄on o Poole le Dónbeení z̄i-beení lún yi. A 6a h̄in̄on s̄úkúra 6a z̄áamáa búenbúen, à 6a w̄iira a Poole.

28 A 6a wee bío p̄n̄p̄n̄: «*Isiraȳelesa, mi 6uen wen, ȳia ká lé o nii na wee h̄éé kárán 6a n̄upua le 6a yí k̄n̄bi o Isiraȳe le n̄ipomu búenbúen là a M̄oyiize lándá, lè le Dónbeení z̄i-beení na ká. Há laà na ká wán ó o yáá bò mín láa b̄ia ȳin̄oí 6a zúifùwa á zonnáa le Dónbeení z̄i-beení lún na bío s̄á 6a zúifùwa yi á zoó tíira dén sòobá-lùe so.»

29 Ba wee bío b̄un, lé bío ó o Ef̄eze nii Torofiimu á 6a lá m̄on ò orén là a Poole páanía bò mín ho lóhó yi. A 6a wee leéka le lé o Poole 6uan wo zonnáa le Dónbeení z̄i-beení lún na bío s̄á 6a zúifùwa yi.

30 Ho lóhó búenbúen kánkáa yòó ló, á 6a n̄upua wee lé lùu búenbúen à l̄uwí 6uen. Ba 6ueé w̄iira a Poole le Dónbeení z̄i-beení lún yi á 6uan lóráa ho kh̄uhú, à 6a d̄éenia pon há wanna.

31 Ba wi 6a búe ó Poole à b̄un 6a 6ueé bía á n̄on ho *Oroomu dásíwá kuure j̄uh̄so yi le ho Zeruzal̄emu búenbúen kánkáa.

32 Mí lahó yi ó o d̄éenia fó 6a dásíwá búí lè mí j̄únása, à 6a l̄uwa mà 6a z̄áamáa. Bío á bán m̄on 6a dásíwá kuure lè mí j̄uh̄so á 6a día a Poole haró.

33 A 6a dásíwá j̄uh̄so vá vaá 6ó a Poole yi ò o n̄on lè j̄ii le 6a w̄i wo à ca lè há z̄uak̄aríwá bío j̄un. B̄un m̄on ó o túara a léenii láa bío ó o wó.

34 Ká 6a z̄áamáa máhá wee h̄éé w̄amaka ká 6a a bío mín j̄úná yi, á 6a dásíwá j̄uh̄so yáá wáa yí máa jí bío 6a wee bío sese. O o n̄on le j̄ii le 6a 6ua a Poole vaa dé 6a dásíwá lún yi.

35 Bío ó o Poole á 6a dásíwá 6uan vaá d̄onnáa ho lún z̄uaj̄ii, á bán s̄á san lá à 6uan lé bío 6a z̄áamáa wee j̄aa 6uennáa o wán lè le h̄er̄é.

36 Ba búenbúen bura bò a yi ká 6a a bío p̄n̄p̄n̄: «O ò búe.»

O Poole wee fé ho t̄iida mí j̄ii

† 21:24 Mí lorí Bè-wénia v̄uahú 18.18

³⁷ Pàahù na ó o Poole vaá wee zo 6a dásíwá lún yi ó o bía lè 6a dásíwá ñúhúso lè mu kerεkimu: «Fo dà a na le nii mi á ì bío bío búí làa fo le?» A wón bía nòn wo yi: «Éee! Yaa fo wee jí kerεkimu.

³⁸ I lá m̀n le lé fo lé o *Ezipite nii na c̀onía k̀aa á fó 6a ñí-búewá muaaseé náa zonnáa le dùure yi.»

³⁹ O o Poole bía nòn wo yi: «Ìnén léé zúífù nii. 1 wee lé ho Silisii k̀ohù ló-beenì búí na 6a le Taasi na yèni ló yi. Sábéré à ù na le nii mi le 1 bío lè 6a z̀amáa.»

⁴⁰ A 6a dásíwá ñúhúso nòn mu nii wo yi. O o Poole wáa ðn ho lún z̀ajii ò o dá mí nii 6a z̀amáa yi á 6a búenbúen wó tétété, ò o lá le bíonì ò o wee bío làa ba lè mu zúífumu.

22

¹ «Wàn maáwà lè wàn z̀awa, mi jí bío á ì bío há làa na k̀a wán, á a lénnáa 1 ñúhù.»

² Bío 6a ñá ò o wee bío mu zúífumu, á 6a wíokaa wan tétété. O o Poole wíokaa lá le bíonì ò o bía:

³ «Ìnén léé zúífù nii. 1 ton ho Silisii k̀ohù lóhó na 6a le Taasi yi, k̀a 1 máhà ðn ho Zeruzalεmu yi hen. O Kamaliyeli lé yia kenía mi lè wàn búawa lándá sesese. Inén mún lá can 1 kuio le Dónbeenì bío yi làa bío minén wee wéráa mu ho zuia bío síi.

⁴ Bía wee bè o Ñúhúso wóhù búí á ì beéra lò á 6ó, á wíikaa 6a báawa lè 6a háawa búí kúaa ho k̀asó yi.

⁵ Le *Dónbeenì yankarowá ñúhúso beenì lè 6a *ñí-kíaa búenbúen á zú le bío á ì wee bío bon. Bán lé bía á ì fó há vónna c̀n, na á ì 6ua á à varáa wàn z̀awa *zúífúwa na ho Damaasi yi c̀n, háa wee zéeni le 1 dà vaá wíika bía tà a *Krista bío bín á à 6ua à buennáa ho Zeruzalεmu yi á buéé beé lò.

⁶ «Bíó á ì wi ho wóhù wán á wà vaá s̀arà ho Damaasi yi, k̀a le wii yóó fàrá, yíó buéé tí à khon-beenì búí ló ho wáayi lí kúaará 1 wán á k̀nía mií.

⁷ A ì ló lùwá ho tá yi, á tãmu búí wee bío làa mi: «Soole! Soole! Léé webio nòn á fo wee beéráa 1 lò.»

⁸ A ì t̀ara: «Ñúhúso, fo léé wée?» A mu tãmu bía: «Ìnén lé o Nazareete nii Yeesu na á fo wee beé lò.»

⁹ Bía làa mi bò mín á m̀n mu khoomu k̀a 6a máhà yí ñá bío bía.

¹⁰ A ì t̀ara: «Ñúhúso, léé webio á ì ko á ì wé?» O o Ñúhúso bía nòn mií: «Lii híni vaa zo ho Damaasi yi. Bío le Dónbeenì wi à ù wé búenbúen á 6a zoó bío á à na foñ.»

¹¹ K̀a bío mu khoomu cueéra 1 yíó á ì yí máa mi, á bía làa mi bò mín tò 1 nii yi á zonnáa ho Damaasi yi.

¹² «Nii búí na yèni 6a le Anianasi wi ðn. O wee k̀nbi le Dónbeenì á wee bè wa lándá yi sese. Ba zúífúwa búenbúen na ho Damaasi yi wa a bío.

¹³ Wón lé yia 6uara buéé yú mi á bía nòn yi: «Wàn za Soole, bíní wé mi.» Mí lahó yi á ì yíó héra á m̀n wo.

¹⁴ O pá bínía bía: «Wàn 6uawa 6àn Dónbeenì fèra léra fo bèra a na à ù zúí le sli bío, à ðn mi a Yeesu, o ñí-térénnii, à jí a bíoní.

¹⁵ A únén lé fo á à wé o seéràsó á à zéeni bío fo m̀n làa bío fo ñá á à na 6a ñupua búenbúen yi.

¹⁶ Fo t́n pan mu yén? Híni ve o Ñúhúso le 6a bátízé fo, à ù bè-kora à sén día.»

¹⁷ «Bíó á ì bínía van ho Zeruzalεmu, á wizonle búí k̀a 1 wee wé 1 floró le *Dónbeenì z̀í-beenì lún yi,

¹⁸ Ó o Nùhũso zéenia míten làa mi á bía nɔn mi: «Hĩnì fùafùà lé ho Zeruzalɛmu yi, lé bío á 6a nùpua máa tà ho tũiá na á fo wee mí 1 dǎnì yi bío.»

¹⁹ A ĩ bía nɔn wo yi: «Nùhũso, 6a zũ mu kénkén le ĩnén ĩten lá wé va 6a kàránlò zínì yi, à ha bía tà ù bío, à fé 6a vaa kúee ho kàsó yi.

²⁰ A pàahũ na á ù sèràso Etièna 6a 6ó yi ká a ĩnén 1 bèere wi bín, á tà mu wéró á pan 6a sí-zǎnia yi.»

²¹ O o Nùhũso wáa bía nɔn mi: «Día á ù lén va, 1 ì tonka fo á fo ò khèn ñ va làa bía yínǎn 6a zúifùwa cǎn.»»

O Poole bío sǎ ho Oroomu yi

²² Ba zǎamáa ñá mí yiwa á ñá a Poole cǎn fúuu á vaá 6ó dén bionì so yi, á 6a wee bío pǎnpǎn: «Wón nùpue so síi á ko ò o 6úe. O mukǎnì ko le v1.»

²³ Ba wee wǎamaka á wee ten mí sí-zǎnia yòo dáká ká 6a a wé le tǎnì yòo mi ho wáayi.

²⁴ A 6a dásíwá kuure ñuhũso nɔn le ñii le 6a 6ua a Poole zoo dé 6a dásíwá lún yi, á 6a ha a lè há làbàanì ò o zéeni bío ó o wó á nɔn 6a zǎamáa wee wǎamakaráa o wán ká síi.

²⁵ Bío 6a wee ca a Poole lè há hũni á à ha, ó o bía nɔn o dásí ñii na wi bín yi: «Níi so nɔn mia á mi ha nùpue na bío sǎ ho *Oroomu yi ká mi yí cítio wo le?»

²⁶ Bío 6a dásíwá ñuhũso ñá mu ó o wá vaá bía mu lè mí kuure ñuhũso: «Páa! Loñ bío fo lá à wé. O ñii mu bío sǎ ho Oroomu yi.»

²⁷ A 6a kuure ñuhũso wá van o Poole cǎn, á vaá tũara a yi: «À ù bío sǎ ho Oroomu yi kénkén à ù bío mu làa mi.» O o Poole le «Ūuu.»

²⁸ A 6a dásíwá kuure ñuhũso bía: «Īnén léra le wén-kúii á bò yi yúráa mu.» O o Poole 6èn bía: «Īnén wón ton làa bũ.»

²⁹ A bía lá ko 6a ha a dèniá díá a. Ba dásíwá kuure ñuhũso mí bèere á zǎna bío ó o le 6a ca yǎa bío sǎ ho Oroomu yi bío yi.

O Poole dǎn 6a zúifùwa tũiá fɛerowà yahó

³⁰ Lé bũn nɔn á mu bǎn tá na lée tǎn á bío 6a dásíwá kuure ñuhũso wi ò o zũn bío nɔn á 6a zúifùwa le o Poole wó khonnáa, ó o feera a, ò o bía le 6a yankarowà ñúnása lè 6a tũiá fɛerowà 6úen6úen kúee mín wán. Bũn mǎn ó o guan o Poole vannáa 6a yahó.

23

¹ O o Poole wáa fá mí yio ho lándá tũiá fɛerowà yi ò o bía: «Wàn zǎwa, 1 yi yí máa dè. Īnén 1 bèere zũ le 1 bò le Dónbeenì yi sese á 6ueé 6ó ho zuia yi.»

² A le *Dónbeenì yankarowà ñuhũso beenì Ananiasi nɔn le ñii bía dǎn 6ó á Poole yi le 6a vǎaa o ñii.

³ Ká a Poole màhá bía nɔn wo yi: «Fo la lòn soró na 6a khũunia.* Le Dónbeenì á à vǎaa fo. Fo dǎn ho lándá wán á kará wee cítíraa mi, à ù màhá le 6a vǎaa mi ká ho lándá ñǎn ho mu.»

⁴ A bía 6ó a Poole yi bía nɔn wo yi: «Cáa, yaa fo yáa wáa wee là le Dónbeenì yankarowà ñuhũso beenì.»

⁵ O o Poole bía: «Wàn zǎwa, 1 lá yí zũ ká a lée Dónbeenì yankarowà ñuhũso beenì. Bío á ĩ màhá zũ le le Dónbeenì bionì bía bío ká: «Yí mí bín-kohó á léé mí ñipomu ñuhũso yi.»†»

* 23:3 Ho pàahũ mu yi ká há soni 6a wee wé khũunì á há flani wé yi mi. † 23:5 Mí loñ Léró vǎahũ (Exode) 22.27

⁶ O Poole zū mu le ho làndá tūiá fɛerowà sǎn-kéní lé 6a *Sadusɛwá, ká 6a sǎn-kéní lé 6a *Farizɛwá, lé bǔn nɔn ó o biaráa bío ká pǎnpǎn 6a yahó: «Wàn zàwá, wàn maáwá lé 6a Farizɛwá, á ɪnén mún lé o Farizɛ. Bío á ɪ dó 1 sɪ 6a nǐ-hía vèeró bío yi, lé bǔn nɔn 6a wee citíríáa mi.»

⁷ Bío ó o bía hǎn bíoní so vó á 6a Farizɛwá lè 6a *Sadusɛwá wee kán mún, á 6a kǎn, á sankaa mún lè há kuio bío nún.

⁸ Ba Sadusɛwá bán wee bío le nǐ-hía máa vèe. Le wáayi tonkarowá mía, á bè-vio búí na yí dà máa mi mún mía. A 6a Farizɛwá bèn tà bǔn búenbúen bío.

⁹ Há wáamakaá wee dé wán ká há wá, á ho *làndá bío zéenílowa na lè 6a Farizɛwá lé le kuure á hǎnɔn pǎ, á wee là mí hɛɛrè ká 6a a bío: «Wá yí mǎn bè-kohó o nǐi na ká yi. Mu ù wé bío búí zéenia mǐten là wo, táá wáayi tonkaro búí bía làa wo.»

¹⁰ Le wǎanǐ wó herera dà fúaa 6a dásíwá kuure nǐhúso zǎna le 6a hǎ lèeka a Poole. O o le mí dásíwá búí líi fé o Poole 6a zǎamáa tǎhú à zoráa 6a dásíwá lún yi.

¹¹ Mu zòh tǎnàahú, ó o Nǐhúso zéenia mǐten là a Poole á bía nɔn wo yi: «Hení ù sɪ. Fo zéenia 1 bío ho Zeruzalɛmu yi hen, fo mún ko à ù zéeni 1 bío ho Oroomu yi.»

Ba lò a Poole wán le mí ì búe

¹² Mu tá na lée tǎn yǐnbíi, á 6a *zúifúwa lò. Ba dó mí nǐnǐ nɔn le Dónbeení yi á le mí máa dí, á máa nɔ ká mí yí yú a Poole yí bó.

¹³ Bía lò há lío mu á po núpua búará-nún.

¹⁴ Ba wá waá yí 6a yankarowá núnása lè 6a ya-díwá á bía nɔn yi: «Wá dó wa nǐnǐ nɔn le Dónbeení yi lè le sòobé le wa máa dí, á máa nɔ ká wá yí yú a Poole yí bó.

¹⁵ Minén lè ho làndá tūiá fɛerowá búenbúen, mi wáa fio mu 6a dásíwá kuure nǐhúso cǎn le o bío le 6a 6ua a Poole buennáa mí cǎn, á wé le mí wi á mí wíoka loń o bío yahó yi sese. Warén bán wáa wíokaa waten vó dǐn pan, á á búe o ká a dǐn yí búeé dǎn hen.»

¹⁶ Ká a Poole bǎn hǎn-za màhá dǐn nǎ há lío mu. O o wá zon 6a dásíwá lún yi, á zoó bía mu nɔn o Poole yi.

¹⁷ O o Poole von 6a dásíwá nǐhúso nǐ-kéní, á búeé bía nɔn yi: «Bè là a yàrónza na ká varáa mí kuure nǐhúso cǎn. O bíoní wi làa wo.»

¹⁸ A wón fó a vannáa mí nǐhúso cǎn, ò o bía: «O kásó nǐi Poole le 1 6ua a yàrónza na ká buennáa ù cǎn, le o bíoní wi làa fo.»

¹⁹ A 6a dásíwá kuure nǐhúso fù a yàrónza nǐi yi, á 6a khèra waá dǐn ò o tùara a yi: «Lée webio á fo le fo ò bío á à na mí.»

²⁰ A wón bía: «Ba zúifúwa wó lè nǐi dà-kéní à 6a le mí ì fio fo, á ho yíró, á ù bío le 6a 6ua a Poole à varáa ho làndá tūiá fɛerowá yahó, le lé bío á 6a wi 6a wíoka loń o bío yahó yi sese.

²¹ Ɛɛ yí nǐ mu. Ba búí wíokaa mǐten vó, á wi 6a párá wǐi wo. Ba po núpua búará-nún. Ba dó mí nǐnǐ nɔn le Dónbeení yi, á le mí máa dí, á máa nɔ ká mu yínǎn o Poole á 6a yí bó. Ba wíokaa mǐten vó, á pan à ùnén lé yía nǐi.»

²² A 6a dásíwá kuure nǐhúso henía mu nɔn o yàrónza mu yi le bío ó o bía nɔn mí yi ò o yí bío le núpue nǐ. O o dí a ó o wá.

Ba buan o Poole vannáa o kuvɛnɛɛɛɛɛ Felikisi cǎn

²³ Bǔn món á 6a dásíwá kuure nǐhúso von mí dásíwá núnása nùwá nún á bía nɔn yi: «Mí ve 6a dásíwá khǎá-nún à kúee mún wán, á bè 6a cón-yòorowá

6úará-tl̄n làa píru wán, à séení 6a núpua khlá-jun na 6uan há càn6úawá, à mi wíoka miten ho *Sezaaree varó bío yi ho t̄nàahú l̄éèrèwa bío dènú p̄aahú.

24 Mi mún cà 6a cúaawa na mi ì lá là a Poole, à 6ua vaa dé o kuvεεεεere Felikisi n̄i yi ká mi yí le d̄èe 6úí wé o.»

25 O o t̄uara há bióni na ká ho v̄uahú yi á n̄on 6a yi:

26 «Inén Koloode Liziasi á wee t̄éni únén Felikisi na lé o kuvεεεεere yi.

27 Ba *zúifùwa lá w̄iira a n̄i na ká, á lá wi 6a 6úe o. Ká 1 z̄una mu le o bío sá ho *Oroomu yi, á Inén dásiwá á kánia wo.

28 I wi à ì z̄un bío n̄on 6a zúifùwa wee koonínáa wo yi, lé b̄un á ì 6uan wo vannáa 6arén làndá t̄úia f̄εerowá c̄n.

29 A ì z̄una le lé 6arén k̄urú làndá bío á n̄on 6a wee koonínáa wo yi, ká n̄upue màhá yí dà máa bío le o wó khon ó o ko ò o 6úe, t̄áà ò o dé ho kásó yi.

30 B̄un m̄ón, á 6a j̄à 1 zeñ wán le 6a zúifùwa wee lè o wán, lé b̄un n̄on á ì d̄ènia le 6a 6ua a varáa ù c̄n, à ì mún le b̄ia wee kooni a yi à ve o ù c̄n.»

31 A 6a dásiwá wó bío 6a j̄uh̄so b̄ia n̄on 6a yi. Ba fó a Poole ho t̄nàahú mu yi á 6uan w̄aráa f̄úaa ho Antipatiriisi lóhó.

32 Mu tá na lée t̄on, á 6a dásiwá na wee varáa b̄inia 6uara mí lún yi, à 6a día b̄ia yòora 6a cúaawa á bán bò là a Poole.

33 Ba vaa d̄ènií ho Sezaaree yi, á 6a dó ho v̄uahú o kuvεεεεere n̄i yi, à 6a n̄on o Poole wo yi.

34 O o kuvεεεεere káranna ho ò o t̄uara a Poole yi le o wee lé ho k̄sh̄ yén yi? O o Poole b̄ia: «Í wee lé ho Silisii yi.» Bío ó o z̄una le o ló ho Silisii yi,

35 ó o Felikisi b̄ia n̄on wo yi: «B̄ia wee kooni foñ h̄ia 6ueé d̄on, á ì màhá à tùa foñ.» O o n̄on le j̄ii le 6a dé o o *Heroode b̄éeni z̄i-beeni‡ yi à pa yi.

24

O Poole á 6a zúifùwa le o wó khon

1 Wizoóni bío hònú b̄un m̄ón, á 6a yankarowá j̄uh̄so beeni Ananiasi, lé 6a ya-díwá n̄uwá yén 6úí, à séení n̄upue 6úí na z̄ú ho *Oroomu làndáwá na 6ueé bío 6a j̄ii á bò mín 6uara ho *Sezaaree. O yèni 6a le T̄εεtuluusi. Ba wá vaa von o Poole o Felikisi na le o kuvεεεεere c̄n.

2 A 6a 6uan o Poole 6uararáa. O o T̄εεtuluusi w̄aa wee z̄éni bío ó o wó khonnáa ká síi: «Wa j̄uh̄so, únén lé ȳia n̄on wa yúráa ho h̄éerá. Mu bè-yèrémákana na wíokaa wa k̄sh̄ lé ù bè-z̄ur̄mini n̄on á b̄un 6úen6úen wóráa.

3 Mu b̄iowa na wa wee yí 6úen6úen f̄éε há l̄ua 6úen6úen yi á wa z̄ú bío, á wa yiwa yí dà máa n̄onsá foñ h̄útu.

4 I yáa máa d̄in máa yáa ù p̄aahú. I wee fio fo, sáberé à ù j̄í 1 c̄n c̄linú.

5 Wa m̄on mu le o n̄i na ká dà à yáa bío ká mu 6úaa. Ba *zúifùwa na ho d̄im̄iná yi 6úen6úen ó o wee kánká. Lé orén lé ho Nazar̄etesá kuure 6úí j̄uh̄so.

6 Le *Dónbeení z̄i-beeni na bío sá le yi ó o lá wi o ò t̄ii, lé b̄un te o w̄iiró. Wa lá le wa à d̄in [wa làndá wán á à c̄itráa wo,

7 ká 6a dásiwá j̄uh̄so Liziasi lé ȳia f̄aa wo wa n̄i yi le le sí-suee,

8 ò o n̄on le j̄ii b̄ia wee kooni a yi le 6a buen ù c̄n.] Fo t̄uara a n̄i mu yi, á únén à üt̄en á à mi bío 6a le o wó khonnáa.»

9 A 6a zúifùwa b̄ia sá a n̄i mu j̄ii le bío ó o b̄ia lé ho t̄úia.

‡ 23:35 Heroode b̄éeni z̄i-beeni: Le lée z̄i-beeni 6úí ó o Heroode h̄ia son ho Sezaaree lóhó yi. Le z̄i-beeni mu lé dío á ho Oroomu kuvεεεεerewá h̄ia wee wé keñ yi.

O Poole wee fεε mi tũiá o Felikisi yahó

10 O o kuvεενεεεε wáa dá mí n̄i o Poole yi le o bío. O o Poole lá le bíoní ò o bíá bío ká: «Ī zũ le fo fá le cítii ho kōhũ na ká yi mu míana. Lè b̄n̄ te bío á ĩ láaráa fon̄ á à fεεráa ĩ tũiá á à lénnáa ĩ jũhũ ũ yahó.

11 Fo dà à tuaka à loń. ĩ ɓuara ho Zeruzalεεmu yi á wà ɓueé ɓuaaní le Dónbeenĩ n̄ wizoónĩ á đĩn̄ máa dà píru j̄un wán.

12 Ba yĩ yũ mí ká ĩ wee wáanĩ là a ɓúĩ le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi. Ba mún đĩn̄ yĩ yũ mí ká ĩ wee khà n̄pua kúee m̄n̄ yi ɓa zúífũwa kàránlò zĩn̄ yi, tàà ho lóhó yi.

13 Ba yĩ dà máa zéení le bío ɓa wee bío ĩ j̄n̄i á bon.

14 Bío á ĩ zũ á ĩ wee wé lé bío ká: Ho wōhũ na á ɓarén le ho bío yĩ bon, hón lé h̄iá á ĩn̄n̄ bò á wee sá na wán ɓuaawa ɓán Dónbeenĩ yi. Bío ɓúenɓúen na wĩ ho lándá lè le *Dónbeenĩ j̄i-cúa fεεrowà vōnna yi á ĩ tà bío.

15 Bío á ĩ dó ĩ s̄i yi, lé b̄n̄ á ɓarén mún s̄iá dó yi le ɓa n̄ĩ-tentewà lè ɓa n̄ĩ-kora á kh̄ii vèe.

16 Lé b̄n̄ n̄n̄ á ĩ wee henĩ ĩ lò à ɓua ĩten sese le Dónbeenĩ lè ɓa n̄pua yahó.

17 «Mu ù yi lúlúio bío yēn ká ĩ máa va ho Zeruzalεεmu. Ká ĩ b̄n̄i ɓuenlò b̄n̄ j̄uhũ lé le séení wáří á ĩ ɓuan ɓueé n̄n̄ wán n̄ipomu yi, lè mu h̄amu na á ĩ ɓueé n̄n̄ le Dónbeenĩ yi.

18 B̄n̄ lé bío ɓán tonlò á ĩ kera yi le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á ɓa ɓueé zoó yũ, á b̄n̄ ho ceéro lándá wó vó. N̄pua na boo yĩ kera b̄n̄ làa mi, á wōrónlè mún yĩ wó.

19 Ho Azii kōhũ zúífũwa n̄wá yēn ɓúĩ lé bíá n̄n̄zoñ wi b̄n̄. Bán lé bíá lá ko à ɓa ɓuee đĩn̄ ũ yahó, à koonĩ m̄ĩ ká ɓa m̄n̄ ĩ wékheró.

20 Tàá le ĩ tũa ɓarén na ká yi: N̄n̄zoñ na á ĩ đĩn̄ ho lándá tũiá fεεrowà yahó à fεεra ho tũiá léraráa ĩ jũhũ vaá vó, ká bío ɓa le ĩ wó khonnáa ɓúĩ ɓa m̄n̄ à ɓa zéení mu.

21 Ká yín̄n̄ bío á ĩ bíá p̄n̄p̄n̄ ɓa yahó le ĩ tà ɓa n̄ĩ-hiá vèeró bío, á n̄n̄ ɓa wee cítiráa mi ho zuia.»*

22 O Felikisi zũ bío o N̄hũs̄o wōhũ bío karáa sese, ó o ɓará le cítii fló p̄n̄-veere yi, ò o bíá: «Hen ká ɓa dásiwá kuure j̄uhũs̄o Liziasi ɓuara, á ĩ màhá á ĩ mi cítii.»

23 O o n̄n̄ le j̄n̄i ɓa dásiwá j̄uhũs̄o na pan o Poole yi le o dé o ho kásó yi, ká a màhá díá le o dá wé mítēn, ò o mún na ho wōhũ ɓán b̄n̄lowà yi á ɓa wé d̄n̄ ɓuee ɓúεékí o à yĩ o séení.

O Poole đĩn̄ o Felikisi là a Durusiye yahó

24 Wizoónĩ bío yēn b̄n̄ m̄n̄, ó o Felikisi lè m̄n̄ h̄iá zúífũ h̄n̄zoró Durusiye á bò m̄n̄ ɓuara. O le ɓa vaa ve o Poole le o ɓuen, ó o ɓueé já bío á wón bíá le síidéro o *Krista yi bío yi.

25 Ká bío ó o Poole h̄iá wee bío ho térēn mítēn lè ho ɓua mítēn sese, lè le cítii na wà a ɓuen bío, ó o Felikisi z̄ana, ó o bíá: «Fo wáa dà a lén. Ká ĩ yũ n̄i p̄ahũ na yi, á ĩ ĩ b̄n̄i ĩ ve fo.»

26 O mún lá wee cá ò o Poole na le wáří wo yi, lé b̄n̄ n̄n̄ ó o wee veráa wó túntún à ɓuee tà lè há láakáwá.

27 Lúlúio bío j̄un b̄n̄ m̄n̄, ó o Poosiyuusi Fεsituusi á zon o Felikisi lahó, á wó a kuvεενεεεε. O Felikisi wĩ ò o wéé ɓa zúífũwa s̄iá, ó o díá a Poole ho kásó yi.

* 24:21 Mi loń Bè-wénia v̄uhũ 23.6

25

O Poole le 6a bá-zàwa bée lé yia á à citi mí

¹ O Fesituusi buenlò ho kàhù mu yi wizooní tìn bñn món, ó o ðñn ho *Sezaaree yi á vannáa ho Zeruzaleemu.

² Bío ó o vaá dñn bñn, á le *Dónbeení yankarowá òúnása lè 6a *zúifùwa ya-díwá á 6ueé bía a Poole wékheró bño nòn wo yi. Ba flora a Fesituusi

³ le o ònǎ mí yi ò na ho wǎhù mí yi á mí 6ua a Poole varáa ho Zeruzaleemu. Yaa 6a lò a wán, á wi 6a 6úe o ho wǎhù wán.

⁴ Ká a Fesituusi màhá bía nòn 6a yi: «O Poole wi ho kàsó yi ho Sezaaree yi, á hen làa cínú ká ìnén ì bεere á a bñn ì va bñn.»

⁵ O o bñnía bía: «Hen ká 6a 6úí wi mí tǎhù á dà vaá zéenía a wékheró, á bán wǎa le wa bè mín va.»

⁶ O Fesituusi wó há wizooní bño hètìn, tàá bño píró mí dòn làa ba, bñn món ó o bñnía van ho Sezaaree. Mu tá na lée tǎn, ó o Fesituusi lée kará mí citíi fíiníi lahó yi, ò o le 6a 6ua a Poole 6uennáa.

⁷ Ká a Poole 6ueé dñn, á 6a zúifùwa na ló ho Zeruzaleemu yi kñnía wo yi á wee kooní a yi làa bíowa síiwá cǎrεε na á 6arén mí bεere yáá yi dá máa zéení yara.

⁸ Ká a Poole màhá pá ò o fεera ho tǔiá léraráa mi òhù ká síi: «Í yi wó bè-kohó 6úí 6a zúifùwa làndá lè le *Dónbeení zì-beení dǎní yi. I mún yi wó yi khon lè ho *Oroomu bée.»

⁹ Bío ó o Fesituusi wi ò o wéé 6a zúifùwa sía, ó o wǎa tǔara a Poole yi: «Fo o tà á à va ho Zeruzaleemu á 6a vaá citíi fo ì yio yi bñn le bíoní mu dǎní yi le?»

¹⁰ O o Poole bía: «Í wi o bée citíi fíiníi, á le bñn á ì ko á ì citíi yi. I yi wó yi khon lè 6a zúifùwa. A ùnén ù bεere yáá zú mu.

¹¹ Ká ì guan khon, á wó mu 6úí na bío yi á 6a ko 6a 6úe mi, á ì máa pǐ1 húmú. Ká bño 6a bèn le ì wó khonnáa á yi bon, á nùpue 6úí bèn mún yi ko ò o dé mi 6a nǔi yi. O bée lé yia á à fεε ì tǔiá.»

¹² O o Fesituusi lè 6a nùpua na wee na há yile-tentewá wo yi mòn mín. Bñn món ó o bía: «O bée lé yia á à fεε ù tǔiá làa bío fo le mu wéráa.»

O Poole ðñn o Akiripaa là a Bereniisi yahó

¹³ Wizooní bño yen bñn món, ó o bée *Akiripaa lè mín hñnló Bereniisi á van ho *Sezaaree á wá vaá tǎnía a Fesituusi yi.

¹⁴ Ba wó há wizooní bño yen bñn, ó o Fesituusi yú zéenía a Poole bío là a bée Akiripaa ká síi: «Nùpue 6úí wi hen ó o Felikisi á dó ho kàsó yi día.

¹⁵ Páahù na á ì van ho Zeruzaleemu, á 6a yankarowá òúnása lè 6a *zúifùwa ya-díwá 6ueé bía a nǔi mu wékheró bño nòn mi, á 6a le ì bío le o ko ò o 6úe.

¹⁶ A ì bía nòn 6a yi le ho Oroomusa yí máa tà síiní nùpue òhù ká síi, ká 6ánsò làa bío le o wó khon yí ðñn mín yara ó o yí mà ho tǔiá yí léraráa mi òhù bño 6a le o wó khon dǎní yi.

¹⁷ Ba bò mín làa mi á 6uara hen, á ì wǎa yí día á mu yí míana, á mu bàn tá na lée tǎn, á ì van le citíi fíiníi, á ì le 6a 6ua a nùpue mu 6uennáa.

¹⁸ A bío le o wó khon á 6uara. Ká há wékhewa na á ìnén lá wee leéka bío 6àn dεε woon á 6a yí mà a òi.

¹⁹ Mu lé 6arén kùrú làndá bío á 6a làa wo wǎanía wán, là a nǔi 6úí na 6a le Yeesu na húrún ó o Poole wee bío le o yio wi lua bío yi.

²⁰ Bío á ì ì wé wé é fǎaráa há tǔiáwá mu á ì yí zú. Lé bñn nòn á ì tǔara a Poole yi le o tà á à va ho Zeruzaleemu á 6a vaá citíi o ho tǔiá mu dǎní yi le?

²¹ Ká a Poole màhá cà mu le o bée lé yia á citíi mí. A ì wǎa nòn le òi le 6a día le o wé ho kàsó yi fúaa ká ì yú a nòn o Sezaaree yi.»

²² O o Akiripaa wáa bía nòn o Fesituusi yi: «Mu mún ò wé sɪ ɪnén yi à ɪ jɪ á n̄i mu bióní.» O o Fesituusi bía nòn wo yi: «Ho yíró ká ũ jɪ há.»

²³ Mu tá na lée t̄ɔn, ó o Akiripaa là a Bereniisi lè 6a dásíwá júnása lè ho lóhó n̄i-beera á bò mín, á bán dó ho cùkú 6a yi l̄ɛnía buée zonnáa le cítí fliní. O o Fesituusi nòn le jii le 6a 6ua a Poole 6uennáa.

²⁴ Bío ó o buée d̄ɔn, ó o Fesituusi bía: «À ũnén b̄ɛɛ Akiripaa, lè minén na làa wɛn páanía wi hen ká búenbúen, o n̄i na ðn mi yahó ká lé yia bío yi nòn á 6a zúífùwa búenbúen vonnáa mín 1 c̄ɔn hen, lè ho Zeruzalɛɛmu yi, á wee wáamaka le o ko ò o búe.

²⁵ ɪnén c̄ɔn á ɪ yí m̄ɔn bío búii na nòn ó o koráa lè mu húmú. ɛɛ ká bío ó or̄ɛn mítén le 6a bá-záwa b̄ɛɛ lé yia ko ò o cítí mí, á ɪ le b̄ɔn lé bío á mu wáa à wéráa.

²⁶ Bío á ɪ ɪ túa sese o n̄i mu ðání yi á à na 6a bá-záwa b̄ɛɛ mu yi á mía. Lé b̄ɔn nòn á ɪ buan wo á buée ðnía mi yahó, s̄ɔnkú à ũnén Akiripaa ũ beere yahó. Ká fo túara a yi, á ɪ ɪ yí bío búii á à túa.

²⁷ Lé bío mu j̄úh̄ú mía 1 c̄ɔn à ɪ bío le 6a 6ua kàsó n̄i varáa ho Oroomu ká 1 yí zéénia o wékheró.»

26

O Poole lá le bioní o b̄ɛɛ Akiripaa yahó

¹ O o *Akiripaa bía nòn o Poole yi: «Ho w̄ɔh̄ú nòn foñ, wáa f̄ɛɛ ũ túiá à lénnáa ũ j̄úh̄ú.» O o Poole wáa dó a Akiripaa káferé ò o wee f̄ɛɛ ho túiá à lénnáa mí j̄úh̄ú ká síi:

² «B̄ɛɛ Akiripaa, 1 s̄li ðɛnt̄ɪn wan ho w̄ɔh̄ú na á ɪ yú ho zuia bío yi à f̄ɛɛ 1 túiá à lénnáa 1 j̄úh̄ú ũnén yahó, làa bío búenbúen na 6a zúífùwa le 1 wó khon bío yi.

³ A ũnén ũten yáá zú 6a zúífùwa làndáwá búenbúen làa bío 6a wee wé kán mín wán. A ɪ bíná wee flo fo à ũ j̄ú ũ yi à júnáa 1 c̄ɔn.

⁴ Ba zúífùwa búenbúen zú bío á ɪ karáa hàrí 1 yàrónmu p̄aah̄ú. Ba zú bío á ɪ buan lè ɪten hàán̄i wán síi n̄upua t̄fah̄ú lè ho Zeruzalɛɛmu yi.

⁵ Ba zú mi míana, á lá tà mu á 6a à bío mu wéréwéré le ɪnén mún lé wa kuure n̄upua na wee hení ho làndá bío n̄i-kéní, bía 6a le Farizɛwa.

⁶ Ho zuia á 6a wee cítí mí lé bío á ɪ dó 1 s̄li bío le Dónbeení dó mí jii le mí ì na wán 6úaawa yi.

⁷ Wán síi n̄upua zɪ-júná píru j̄un á mún dó mí s̄la le mí wé è sá máa khí á wé è 6uaan̄i le Dónbeení fúuu le wisoni lè ho t̄n̄aah̄ú. B̄ɛɛ Akiripaa, b̄ɔn lé bío nòn 6a zúífùwa wee koonínáa mí.

⁸ Minén zúífùwa, lée webio nòn á mi wee leéka le le Dónbeení yí dà máa véení 6a n̄i-hía?

⁹ «ɪnén 1 beere lá wee leéka le 1 ko à ɪ wé bío búenbúen à h̄éráa o Nazarete n̄i Yeesu bío.

¹⁰ B̄ɔn lé bío á ɪ wó ho Zeruzalɛɛmu yi. Mu 6án wéró w̄ɔh̄ú á ɪ yú 6a yankarowá júnása c̄ɔn á w̄iikaa le Dónbeení n̄upua c̄ɛr̄ɛ kúaa ho kàsó yi. Ká 6a le mí ì búe 6a à ɪ mún tà b̄ɔn.

¹¹ P̄ɔnna c̄ɛr̄ɛ yi ká 1 wee h̄ɛɛ léka 6a zúífùwa kàránlò z̄íní búenbúen yi à beé 6a lò, á wi á ɪ k̄lká 6a yi à 6a yeremá mí j̄iní à p̄l a Yeesu bío. ɪ lá j̄iní 6a wán dà, fúaa 1 wee m̄apá lé vaa beé 6a lò há ká-vio búii lórá yi.

¹² «Wizonle búii á ɪ ló j̄ɔn ho Damaasi mu bío yi le le *Dónbeení yankarowá júnása jii na 6a nòn mí.

13 Bée Akiripaa, mu wó le wisoni yi ká 1 lá ho wāhū wà, á ī mən mu khoomu na pànká wi po le wii khoomu à mu yòò ló ho wáayi á líí kńía ĩnén làa bía làa mi bò mún yi.

14 A wa búenbúen ló lùiorá, á ī wee jí á mu tǎmu búii wee bío bío kà làa mi lè wàn bíoní: «Soole, Soole, fo wee beé 1 lò kà síi le we? Fo ka lòn vǎró nàa na wee yén tá mún so ká wón vǎna a. Ée ká ũ mǎhá à wé á à sa.»

15 A ī tũara: «Núhũso, fo lée wée?» O o bía: «Īnén lé o Yeesu na fo wee beé lò.

16 Ée ká ũ líi hǐnǐ yòò đĩn. I wi á ũ wé 1 ton-sá. Lé búñ nən á ī zéeniánaa ĩten làa fo. Fo ò wé 1 seérǎso á à zéeni ĩ na 6a núpua yi le fo mən mi, á mún ñ bío bío á ī bǐnǐ ñ zéeni làa fo á à na 6a yi.

17 Īnén á à kǎnǐ fo 6a zúifúwa làa bía yǐnǎí 6a zúifúwa níi yi. I wee tonka fo 6a cǎn,

18 bèra a na à ũ hén 6a yío, à vá bía wi le tǐbírǐ yi léráa mu khoomu yi, á mún fé 6a o *Satǎni pànká níi yi à na le Dónbeenǐ yi. Ká 6a tà ĩnén bío yi, á 6a bè-kora á à sén ñ đía á à na 6a yi, á 6a à yí ho lahó bía bío sǎ le Dónbeenǐ yi tǎhũ.»

19 «Bée Akiripaa, lé kà síi mu wórǎa. I yí pǎ mu bío na zéeniá mǐten làa mi bío.

20 I nín-yání bía le Dónbeenǐ bío ho Damaasi yi. Bún món á ī zéeniá mu ho Zeruzalɛmu yi, à lá ho *Zudee kǎhũ búenbúen, á zéeniá mu làa bía yǐnǎí 6a zúifúwa. I wee bío na 6a yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wǎrá, à sí mí yara lè le Dónbeenǐ, à wé wé há wǎrá na wee zéeni le 6a yèrémáa bío bon.

21 Lé búñ bío yi 6a zúifúwa wǐrarǎa mi ká 1 wi le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi, á le mí ñ búe.

22 Ká le Dónbeenǐ mǎhá pan mǐ fúuu á 6ueé 6ó ho zuia. A ī ĩn đĩn mí yahó á wee zéeni bío á ī mən làa bío á ī jíá à na 6a ñi-beera làa bía ká búenbúen yi. Bío á ī wee bío yí wi mí dòn làa bío 6a jí-cúa fɛerowǎ là a *Moyiize bía le mu ù wé.

23 Ba bía le yía le Dónbeenǐ mən léra á lò ò be, le orén lé yía á à wé o nín-yání núpue na à vèe. Le lé orén lé yía á à zéeni ho kǎnǐló bío na lé mu khoomu á à na wàn nǐpomu lè há síi-viò yi.»

24 Bío ó o Poole wee fɛɛ ho tũiá á à lénnáa mí jíhũ kà síi, ó o Fesituusi wǎamaa o wán: «Éee Poole. Fo wee khée le? A ũ minka bè-zũrǐmǐnǐ lé bío wǎa nən á ũ jíhũ mǐanáa bǐn.»

25 O o Poole bía nən wo yi: «Fesituusi cùkúso, 1 yí máa khée. Há bíonǐ na á ī wee bío ká á jíhũ wi, á há mún bon.

26 O bée Akiripaa jíá mu 6àn tũiáwǎ. I dà a bío o yahó ká 1 ponǐ séra. I zũ mu kénkén le mu lè mí dà-kéni kéní ó o zũ. Lé bío mu yǐnǎí bío na sǎnkaa wó kùééré yi.

27 Bée Akiripaa, fo dó ũ síi bío le *Dónbeenǐ jí-cúa fɛerowǎ bía yi le? I zũ mu le fo dó ũ síi mu yi.»

28 O o Akiripaa bía nən o Poole yi: «Fo wǎa wi à hen làa cǐnú à ī yèrémá wé o kèrètɛ.»

29 O o Poole bía nən wo yi: «À mu wé lòn bío, tàá à mu mǐa ponǐ búñ, á ī pá wee fio le Dónbeenǐ yi le mu yí kǎna ũnén ũ dòn yi, ká bía búenbúen na wee jí 1 bíonǐ ho zuia á wé le 1 bío, ká há zúakùarǐwǎ na can làa mi níi ló.»

30 O o bée, là a Bereniisi, là a kuvɛɛɛere, làa bía búenbúen na làa ba wi mún wán á hǐnən yòò đĩn,

31 à 6a fó mún 6a ló á lée wee bío làa mún: «Wékeró búii na nən ó o níi na ká ko ò o búe, tàá ò o dé ho kàsò yi hón mǐa.»

³² O o Akiripaa bía nòn o Fesituusi yi: «Mu yínón bío ó o nni mu le o béε fi mí cítii, ó o lá dà à díá.»

27

Ba buan o Poole jònndá ho Oroomu

¹ Bío mu bía le wa ko wa lá ho won-beení à varáa ho Italii kòhú yi, á 6a nòn o Poole lè 6a kàsósa nùwá yèn búí 6a dásíwá jùhúso na 6a le Zuliyuusi yi. O dásí nni mu á ló ho *Oroomu dásíwá kuure búí yi, dío 6a wee ve làa bá-zàwa béε dásíwá kuure.

² Wa zon ho Adaramiite lóhó won-beení dà-kéní na ko ho dé mí yahó lè ho Azii kòhú wonna dínnii cón á hínòn wà. Nii búí na 6a le Arisitaaki á zon làa wèn. O ló ho Maseduana kòhú lóhó na 6a le Tesaloniiki yi.

³ Mu tá na lée tòn, á wa vaá dñn ho Sidòn lóhó. O Zuliyuusi buan o Poole se, ó o nòn le nii wo yi ò o léka mín bónlowà wán à 6a yí o séení.

⁴ Bún món á wa hínòn bín wà. Ká ho pinpiró wee sí wa yahó, á wa kun á khíi tun waten yi lè ho Siipere kòhú na wi mu jumu tñahú, á bá hón wà.

⁵ Wa tò mu yámú jumu yi á ló ho Silisii lè ho Pánfilii kána nísání yi á vaá dñn ho Lisii kòhú lóhó na 6a le Miraa.

⁶ Lé bín á 6a dásíwá jùhúso yú ho Alekisándiri lóhó won-beení búí na wà a va ho Italii kòhú. A hón lé hía ó o kúaa wèn yi.

⁷ Wa wó wizooní ká há boo ho wòhú wán. Wa wà yèrèdèdè, á lò bon làa sòobéε á bò yi vaá dñnnáa ho Kíniide lóhó jii. A bío ho pinpiró hò wèn á wa yí dà máa lá dén dání so, á wa kun vaá ló lè ho Salamónεε cón, á bá ho Kerete kòhú na wi mu jumu tñahú wà.

⁸ Wa bá ho kòhú mu, ká mu máhá wó lònbee làa sòobéε. Wa vaá dñn ho lahó búí na 6a wee ve làa «Wonna Dínnii La-seni.» Ho wi ho Lasee lóhó nísání.

⁹ Wa míana le veení mu yi dà, á 6a *zúífùwa jini líró páahú* khíina yú, á ho won-beení páró lònbee wíokaa wee wé. Lé bún ó o Poole jánáa 6a zeñ wán ká síi:

¹⁰ «Wàn zàwa, í mòn mu le le veení na wa wi yi á à wé lònbe-beení. Ho won-beení lè mí sèró á ho yáaró na bùaa á à yí. A bè bún wán, á warén wa beere yí bánbáa á wa mukání á à ví mu yi.»

¹¹ Éε ká 6a dásíwá jùhúso máhá dó mí sli bío ho won-beení jùhúso làa yia te ho leékaa le mí ì wé yi, á po bío ó o Poole bía.

¹² Ho keení há wonna dínnii na ká yi yínón bío na se le tēení páahú. Lé bún te bío á bíá wi ho won-beení yi boomuso á wó le jii dà-kéní á 6a le mí ì hní ho lóhó mu yi á à lén. 'Ba lá wi á 6a vaa dá ho Kerete kòhú wonna dínnii laveere búí na 6a le Fenikisi. Há yèrémáa wi lè lè wii tēení. Lé bín 6a wi á 6a vaa cáaka yi, á le tēení páahú khíi ká mu lá dá à wé.

¹³ Ho pinpi-zàwa búí hínòn lè le wii hēeníi bán nín-káahó á wee pēeka, á 6a wee leéka le mí dà à wé bío 6a lá le mí ì wé. 'Ba hínòn á vá lée bá lè ho Kerete kòhú bán jii-kání á wà.

¹⁴ Cúa-yen á pinpi-beení búí na 6a le Erakiyon á ló ho kòhú mu wii hēeníi bán nín-tfání.

¹⁵ Á ho yèrémá sí ho pinpiró lée bío na yí dà máa wé. A wa sá san díá waten, á ho buan wáráa.

¹⁶ Ho kòhú dà-za búí na wi mu jumu tñahú á yèni 6a le Koda, ká ho wi le wii hēeníi bán nín-káahó, lé hón á wa khíina nísání, á ho dá tun wèn cínú, á wa

* **27:9** Ba zúífùwa jini líró: Ba zúífùwa wee wé lí mí jini há wiso-poa plihú vaa véeníi lè ho tá khóoré plihú búakáró páahú. Ba jini mu líró món lè bío á há pinpi-beera wee wé va yi. Há wonna páró yidééré wé keñ hón páahú so yi.

màhá wáa yú ho won-za na 6a wee wé zo fenínáa mítén ká mu here na can wa món á lá yòò dó. Ká wa lò màhá bon wóráa mu.

¹⁷ Bío wa lá ho yòò dó vó, á 6a won-pàwa canka hã hũni á bánbáa ho won-beení á ho hía yí hɛkenka. Ba zãna ho hía vaa fùuní le hònlè yi ho Libii n̄ii, á 6a lá le d̄e na wee tí ho won-beení lùwii yí á can ho won-beení yi le ho húló á líí dó mu jumu yi, á 6a wáa díá mítén á ho pinpiró lá wáráa.

¹⁸ Bío ho tá t̄s̄n á ho pinpiró pá lan wee v̄nva ho won-beení le mí sòobéé, á 6a búakáa wee bùen ho s̄eró á kúee mu jumu yi.

¹⁹ Mu bán tá na b̄nía lée t̄s̄n, á ho won-beení bíowa búí á 6arén le mí n̄in-bia wee khúaa yénní kúee mu jumu yi.

²⁰ Mu yú wizoóní bío ȳen ká n̄upue ȳere máa dá lé wii le hã mànàayio wán, á ho pinpiró pá lan wee v̄a le mí p̄anká. Mu ù va á yí, á wa yáá wáa yí máa leéka le o búí ì fen.

²¹ Bía wi ho won-beení yi míana á 6a máa dí bío. O o Poole wáa h̄n̄on d̄n 6a yahó ò o b̄ia n̄on 6a yi: «Mí n̄onzoñ lá z̄u se bío á ì le mí yí le wa lé ho Kεεεte yi á mí tà yi. Se mu minka bíowa na wee yáa ká á lá máa yí máa wé.

²² Εε ká hã laà na ká wán á mí hení mi s̄ia. O búí mukāñ máa v̄í. Ho won-beení mí dòn lé h̄ia á à yáa.

²³ Ho h̄ihú t̄n̄aahú, á le Dónbeení na á ì bío s̄a yi á wee búaaní, lé dén wáayi tonkaro á 6uara í c̄s̄n,

²⁴ á 6ueé b̄ia n̄on m̄ii: «Poole, yí z̄s̄n. Fo ko á ù vaa d̄n ho Oroomu b̄éé yahó. Le Dónbeení á à fení ùnén làa b̄ia làa fo páania wi búenb̄uen.»

²⁵ Wa n̄uwá, mí cén hení mí s̄ia. I dó í s̄ii le Dónbeení yi. Mu ù wé làa bío mu b̄ia n̄onnáa m̄ii.

²⁶ Ho pinpiró á à dòn wen á à varáa ho ká-veere búí yi.»

²⁷ Mu t̄n̄onna píru náa yú ká ho pinpiró buan wen wáráa ho *Mediteranεε yámú jumu wán. Ho tá t̄fahú, á ho won-beení ton-sáwá wee leéka le wa wá vaa s̄uará le b̄ónb̄oore yi.

²⁸ A 6a lèera ho h̄uló na ho h̄n̄ló d̄eé búí na lí á can yi á dó mu jumu yi, á mu booró yú hã m̄eterewa b̄óní làa píru làa bío h̄ɛnun. Bío 6a v̄a van c̄inú, á 6a t̄n̄ lèera ho dó, á 6a yú m̄eterewa b̄óní làa bío h̄ɛt̄n.

²⁹ Ba zãna le wa won-beení h̄ia vaa hén hã hue-beera búí. Lé b̄n̄n n̄on á 6a khúaaana ho h̄n̄ló bíowa bío náa na líka na wee 6ua ho d̄n̄í á can ho won-beení yi á kúaa mu jumu yi le ho m̄ón, á 6a wáa kará wee lòoní ho tá t̄l̄ó.

³⁰ Ho won-beení ton-sáwá wí 6a l̄uwí, á 6a v̄a ho won-za na 6a wee wé zo fenínáa mítén ká mu here á dó mu jumu yi, á 6a wee bío le lé mu bíowa na wee 6ua ho d̄n̄í á mí wee kúee le ho yahó.

³¹ O o Poole b̄ia n̄on 6a dásíwá j̄uh̄uso le 6a dásíwá na ká yi: «Héyii! Ba n̄upua mu á yí kará ho won-beení yi, á mí máa fen.»

³² A 6a dásíwá wáa fáara ho won-za mu hũni á díá á ho wá.

³³ Bío 6a wee lòoní ho tá t̄l̄ó, ó o Poole henía 6a s̄ia le 6a dí mu bío. O b̄ia làa ba ká: «Bío ká lé mu wizoóní píru náa ká mí yí máa dí bío h̄uúu.

³⁴ Mí cén cá mu bío dí, á mí p̄ankáwá à k̄ɛñ. Mí n̄i-kéní woon á d̄eé búí ká máa khuee yi.»

³⁵ H̄s̄n b̄ióní so bío vaa véenii, ó o Poole lá ho búurú, á dó le Dónbeení b̄arák, ò o c̄ɛk̄aa ho wee là.

³⁶ A 6a búenb̄uen màhá wáa yú le s̄i-heb̄útee á wee dí.

³⁷ Warén na wí ho won-beení mu yi léee n̄upua kh̄lá-j̄un làa búará-t̄n̄ làa píru làa n̄uwá h̄ɛz̄n.

³⁸ Bío 6a dúka sù á 6a khúana ho dínló á kúaa mu jumu yi bèra a na à ho won-beení wé záyi.

³⁹ Bío ho tá tòn, á ho won-beení ton-sáwá á yí zū ho lahó na 6a wi yi. Lahó 6úi na sùaràa lè le bónóóore na ho pinpiró yí tà yí here yi, lé bín á 6a lá wi á 6a vaa zoo díní ho won-beení yí ká mu lá dà á wé.

⁴⁰ A 6a feera mu biowa na lika na wee 6ua ho díní á kúaará. Ho won-beení mu 6àn pèniá á 6a mún feera kúaará, á 6a can ho pònsò-beení ho won-beení mu yahó, à ho pinpiró wáa dón ho à 6anàa hón lahó so yi.

⁴¹ Ká 6a màhá vaá 6ó le hènle yi. Ho won-beení mu 6àn yahó á fùunia le hènle yi á ho yí dà máa va lùe. Ká ho 6àn món á mu jumu na wee híni lè mí pànká á háakaa.

⁴² A 6a dásíwá wi á 6a 6úe 6a kàsósa, ò o 6úi hía yí wáa lén á fen.

⁴³ Ká 6a dásíwá jùhúso màhá wi ò o fení a Poole, ó o pá le 6a yí wé mu. O o bía non bía zū mu jumu yi le 6a yénka lé ho yahó à bánbá 6a le bónóóore.

⁴⁴ Ká bía ká bán á à 6uaka há penminí táá ho won-beení biowa 6úi yi á 6anàa 6a món. Lé ká sii á wa 6úen6úen wóràa á dàna lóràa mu jumu yi á dèe woon á yí wó a 6úi.

28

Bío wó ho Malite yi

¹ Bío wa mən à wa fera wó, á wa 6á à 6a le ho kshú na wa wi yi yèni 6a le Malite.

² Ho nùpua 6uan wen se. Mu wó à ho vlohó wee tè á le tèní wi, á 6a lò ho dshú á wa kará knía yi.

³ O o Poole khuiira há 6úeni le mí i yéni á à kúee ho dshú yi. A bío ho dshú wunwuró wi, ó o dikhioni ló há 6úeni mu yi, á cúaana a Poole ní 6uan yi wee dándu.

⁴ Bío ho Malitesa mən mu, á 6a wee bío làa mín: «Wa nùwá, o nni na ká lée n-6úe. O fera yí húrun mu jumu yi ká le dofiní na téréna màhá pá yí tà le o mukáni kefi.»

⁵ Ká a Poole màhá paránna a fá dó ho dshú yi. O yáa yí mən o vía.

⁶ Ba 6úen6úen wáa pan le cúa-yen ká a Poole wee le, táa le o ò dín dín á à lé è lùwá líí hí. A 6a pan san á dèe 6úi máa wé, á 6a yèrémáa mí jini á wee bío bío ká: «Yia ká lée dofiní 6úi.»

⁷ Ho kshú mu na wa wi yi ya-dí á lún beení wi. Ho sùaràa yi làa hen na wa wi yi. O nni mu yèni 6a le Pubiliyuusi. O 6uan wen sese há wizooní bío tñ yi.

⁸ O nni mu 6àn maá lò yí here wi le dāmu dèe yi. Lée tèní làa fin-lonloóró vāmú tò a. O o Poole wà zon o cśn, á fiara non wo yi, ò o bò mí níni o wán ó o wan.

⁹ Bún món á ho kshú mu vānvárovà na ká wee 6uen, à bán mún wa.

¹⁰ Le kñbii 6uaró lè mí síwá á 6a 6uan làa wen. A bío wa lénló dñ, á bío wa màkóo wi yi le vení bío yi á 6a non wen.

O Poole vad dñ ho Oroomu

¹¹ Há plina tñ lé hía wa wó bín á bò yi wàráa. Won-beení 6úi mún kera bín làa wen á le tèní pāhú khína yú. Ho ló ho Alekisāndiri yi. Ba wee ve ho làa Dofi-hénbéni.* Bío á ho wee lén á hón lé hía wa zon.

¹² Wa dñ ho Sirakuusi yi, á wó há wizooní tñ bín.

* **28:11** Dofi-hénbéni: Há dofini mu yènnáa 6a le Kasitoore làa Polukusi. Há yènnáa hía wee lé ho Kerēsisa cśn. Lé hārén á ho won-beení ton-sáwá na hón pāhú so yí á hía wee kāráfá mīten yi á há pa 6a yi.

¹³ Lé bín wa dín yi á bá le búee vannáa ho Erekió lóhó. Mu bàn tá na lée tǎn á ho pinpiró wá, á wee lé lè le wii hēēnií bàn nín-káahó buen. Bún bàn wizoóni jún nǐi lé bío wa vaá dōnnáa ho Puzoole lóhó.

¹⁴ Wa fò mín le wán zàwa kèrētēwa búí bín, á 6a fióra wēn le wa wé há wizoóni bío hējun làa mí. Lé ká síi á wa wá jōnnáa ho *Oroomu.

¹⁵ Wán zàwa na tà á *Krista bío ho lóhó mu yi na jǎ wa buenló sǎ, á ló buée sǎ wa yahó ho Apiyuusi yáwá, lè ho lahó na 6a le «Làanía bío tǐn» yi. Bío ó o Poole mǎn 6a ó o dó le Dónbeení bāráká á yú le sí-hebúee.

¹⁶ Bío á wa vaá dōn ho Oroomu, ó o Poole 6a nǎn le zǐi búí yi ó o làara yi mí dòn, á 6a le o dásí nǐi búí wé pa á yi.

O Poole wee bue le Dónbeení bēēni bío

¹⁷ Mu wizoóni tǐn nǐi zoñ, ó o Poole von 6a *zúifùwa júnása le 6a le mí kúee mín wán. Bío 6a buée fò mín o zǐi ó o bía nǎn 6a yi: «Wán zàwa, ho Zeruzalēemu zúifùwa wǐira mi á dó ho Oroomusa nǐi yi. Á tǐ jōñ yí wó yí khon le wán nǐpomu. I mún yí yáara wán 6aawa làndá.

¹⁸ Ba tǔara mǐi á bío búí na 6a à dǐn wán á à búeráa mi á 6a yí yú, á 6a le mí ì día mí.

¹⁹ Ká bío 6a zúifùwa pǎ mu, á tǐ wó san le 6a 6ua mi buennáa ho Oroomu bēe cǎn á wón fēē tǐ tǔiá. Ká mu yínǎn wán síi nǐpua á tǐ wá buée kooni yi.

²⁰ Lé bún nǎn á tǐ le mí buen á tǐ buee bío làa mia. Yia ó o *Isirayēle nǐpomu dó mí síi yi lé wón bío yi á ho zǐakuarí na ká cannáa làa mí.»

²¹ Á 6a zúifùwa bía nǎn wo yi: «Warén yí yú vǔahǔ búí na ló ho *Zudee kǎhǔ yi na bía à ù bío làa wēn. Á nǐpue búí mún yí ló bín yí buée bía bío búí làa wēn. Wa mún yí jǎ ù yèn-kohó sǎ.

²² Ká wa máhá wi à ù zéeni bío á ù wee leéka à wa jǐ. Lé bío le kuure na á fò wi yi, dén 6a nǐpua pǎ bío há lùá búenbúen yi.»

²³ Á 6a dó le wizonle nǎn o Poole yi. Ba cèrēē wee buen o cǎn hen na ó o wi yi, ó o bue le *Dónbeení bēēni bío na 6a yi, ká a zéeniá a *Mǔyīie làndá bío lè le *Dónbeení jǐ-cúa fēerowá bíoni yara làa ba, á wee cà ò o bío búe 6a jǐhǔ o Yeesu bío dǎni yi. Ba kúaa mín wán le yǐnbǐi fúaa ho zǐihǔ.

²⁴ Ba búí tà bío ó o Poole wee bío yi, 6a búí bēn yí tà mu yi.

²⁵ Bío 6a bíoni wǎa wi mín júná yi wee saawaráa, ó o Poole bía há bíoni na ká á véeníanáa: «Yaa há bíoni na le Dónbeení Hácíri bía á nǎn mín 6aawa yi là a jǐ-cúa fēero *Ezayii jǐi á bon. Bío ká lé bío le bía:

²⁶ Lén vaa bío na mu nǐpomu na ká yi:

Mi wé è jǐ mu bío kénkén

ká mí máa zǔn mu kúará.

Mi wé è lorí lè mí yǐo,

ká mí máa mí dēe.

²⁷ Ba nǐpua na ká yí máa jǐ dēe.

Ba tun mí jǐkǎnna

le mí máa jǐ bío.

Ba muunía mí yǐo

á yí wǐ 6a mí.

Ba yí wǐ 6a jǐ bío lè mí jǐkǎnna.

Ba tun mí yíwa.

Ba pǎ le mí máa yèrémá máa buen tǐ cǎn à tǐ wéé 6a.

²⁸ Awa, á mí wǎa zǔn mu. Le Dónbeení wó á ho fenló bíoni mu á à bue á à na bía yínǎn zúifùwa yi. Bàn nǐ tà á à jǐ le.»

²⁹ [Bíó ó o Poole bía hǎn bíoni so wó, á 6a zúifùwa saawaa wá ká 6a a kán mín.]

³⁰ Zì 6úí na ó o Poole wee da yi ká a sàání, lé dén ó o kará yi lúlúio bío ɲun. Bía wi 6a mi a wán 6úen6úen wee 6uee yí o bín.

³¹ O wee bue le Dónbeení béeñí bío, á wee kàrán o Yeesu Krista bío lè 6a nùpua ká a poní séra, á bío 6úí yí máa hè.

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n ho Oroomu kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró jūhū

Ho vūahū mu lé o Poole túara ho n̄n ho Oroomu kèrètíewa kuure yi.

O bía le 6a n̄pua 6úen6úen wó khon lè le Dónbeení, ká bía màhá tà dó mí s̄a o Yeesu *Krista yi á le Dónbeení á à wé á 6a à térén le yahó. Le è kání 6a mu bè-kora yi á à na le mukání binbirí na máa vé 6a yi (1-8).

O Poole bía lè 6a *zúifūwa na wee p̄l a Yeesu b̄io le 6a yí dà máa p̄l le Dónbeení máa lén f̄ééé. (9-11).

O le hā laà na kà wán á le Dónbeení s̄amu na le wee wé làa bía yín̄r̄ 6a zúifūwa á ko mu wé à 6a na mítén 6úen6úen o Yeesu yi, à b̄io s̄l le Dónbeení yi f̄ééé (12.1-15.13).

O mún bía le mí wi à mí va ho Oroomu, à d̄n̄n b̄n̄ varáa ho Esipaaje. O o t̄enía bía ó o zū ho Oroomu lóhó yi 6úen6úen (15.14-16.27).

Le t̄enii

¹ Inén Poole na lé o Yeesu *Krista ton-sá, lé mi wee túa ho vūahū na ká á à na mia. Le Dónbeení von mi à ï wé o Yeesu Krista tonkaro. Le lera mi à ï bue le Dónbeení bin-tente,

² d̄io le f̄era d̄n̄n mí j̄i-cúa f̄erowà wán dóráa mí j̄ii n̄n mí b̄ioní vūahū yi. *

³ Le bin-tente mu b̄io ciran le Za Yeesu Krista. O lé o *Daviide m̄n̄m̄n̄i mu n̄pomu d̄n̄i yi.

⁴ Éé ká le Dónbeení Hácírí z̄enía mu lè mí p̄nká le o lé mí za b̄io le v̄enía wo b̄io yi, wón na lé wa Núh̄so Yeesu Krista.

⁵ Lé o Yeesu Krista mu p̄nká yi á le Dónbeení s̄amu wóráa mi là a tonkaro, bèra a na hā kána 6úen6úen n̄pua à dé mí s̄a wo yi, à wé bè o b̄ioní yi, à déráa ho cūkú wo yi.

⁶ Minén mún lé bán n̄pua so 6úí, minén na le Dónbeení von, à mí b̄io s̄a a Yeesu Krista yi.

⁷ Awa! I wee túa ho vūahū na ká á à na minén 6úen6úen na le Dónbeení wa làa s̄ob̄éé á von á mi b̄io s̄a le yi ho Oroomu lóhó yi. Le wán Maá Dónbeení le wa Núh̄so Yeesu Krista wé mí s̄amu làa mia, à na ho h̄erá mia.

O Poole wi o ò vaa b̄úeki ho Oroomu

⁸ Ì búaká lè wán Dónbeení b̄aráká déró mí 6úen6úen b̄io yi o Yeesu Krista p̄nká yi. Lé b̄io mí s̄ad̄eró le Dónbeení yi á b̄io wee b̄io ho d̄m̄j̄ná l̄ua 6úen6úen yi.

⁹ Le Dónbeení na á ï wee s̄a na yi lè Ì s̄ii 6úen6úen le bin-tente na á ï wee bue b̄io yi, d̄io b̄io ciran le Za, dén zū le b̄io á ï wee mí lé ho túiá poni. Le zū le ká Ì wee f̄io à ï leéka mi b̄io.

¹⁰ P̄ahū l̄ee p̄ahū ká Ì wee f̄io, à ï le ká mu lé le Dónbeení s̄ii b̄io, à le tà na mu n̄i, à ï d̄an̄ b̄uen mi c̄n̄.

¹¹ Mu bon, Ì 6̄nt̄n̄ wi à Ì mi mi wán làa s̄ob̄éé, bèra a na à mu b̄io wéró p̄nká na le Dónbeení Hácírí dó m̄i à mí mún yi, à mí p̄nká w̄oka k̄n̄i.

¹² A hā s̄ad̄eró le Dónbeení yi na wa l̄éra yi á wa à hení mín s̄a b̄io yi.

* 1:2 Mí lorí Ezayii vūahū 52.7; 61.1

13 Wàn zàwa lè wàn hìnni kèrètíewa, 1 wi à mi zūn le 1 wi à ì buen mi cón ká hā būmakaa mǎhǎ hò mi á ì dīn yí yú mu wōhū. 1 ì buen mi cón, bèra a na à ì tonló cūnú kēn lāa bīo ho kerarāa hā kāna na ká nùpua cón bīo sīi.

14 I ko à ì bue le Dónbeenī bín-tente na 6a nùpua búenbúen lè mí síwǎ yi, bīa yīo héra lāa bīa yīo yí héra, bīa kāránna, lāa bīa yí kāránna.

15 Lé bñn te bīo á ì wi á ì buee bue le bín-tente mu à na minén na mún wi ho Oroomu lóhó yi.

Le Dónbeenī bín-tente pánkǎ wi

16 Mu bon, le bín-tente bueró n̄yio yí máa dí mi. Le bín-tente mu lé le Dónbeenī pánkǎ na le wee kánínáa bīa búenbúen na wee dé mí s̄a le yi, à bútaká lāa bīa lé 6a *zúifùwa, à dānāa bīa ká.

17 Le bín-tente mu wee zéení le le Dónbeenī wee wé à 6a nùpua térén le yahó 6a s̄adéro le yi mí dòn bīo yi, lāa bīo mu túararāa: «Yia térénna le Dónbeenī yahó bīo á b̄anso dó mí síi le yi bīo yi, wón á à kēn le mukānī binbirī yi.»†

Ba nùpua wee wé mu bè-kora lè mí síwǎ

18 Le Dónbeenī wi ho wáayi, á wee zéení le mí yi wee c̄i 6a nùpua yi bīo 6a pá le à 6a wee wé bīo yí se bīo yi. Ba wee ti ho túiá poni yi lè mí wén-kora.

19 Lé bīo á bīo ó o nùpue dà à zūn le Dónbeenī bīo dānī yi á yí sà 6a yi, lerén m̄iten zéení mu wéréwéré lāa ba.

20 A lá ho d̄im̄j̄nǎ j̄uh̄ búéeni, á le Dónbeenī pánkǎ na j̄ii m̄ia, lāa bīo le karáa bñn ó o nùpue yīo yí máa mi. Éε ká mu mǎhǎ wee zūn le bè-wénia yi. Lé bñn te bīo 6a túiá yí dá máa wé s̄nāa.

21 Ba zū le le Dónbeenī dà, à 6a yí dó le bāráká lāa bīo mu korāa. Lé bñn wó á bīo 6a wee leéka á j̄uh̄ m̄ianāa, á hác̄iira m̄ia, á wi le t̄ibirī yi.

22 Ba le mí lé mu bè-zūnminī b̄ansowá, à 6a mǎhǎ wó 6a bñnbúwá.

23 Sáni 6a búaanī le Dónbeenī cūkúso na máa hí, á 6a día 6a wee búaanī mu bè-lén̄nia na 6a wee ta lòn nùpue, táá j̄inza, táá n̄aju laà n̄aa so, táá bīa wee várá mí píorá wán, bán na búenbúen wee hí.

24 Lé bñn bīo yi á le Dónbeenī díarāa 6a á 6a wi mu bīo na tun wéró yi, à héha lè 6a s̄a wárá na yí se, á wee wé hā n̄yi-wárá lāa mín.

25 Ba pá le Dónbeenī túiá poni à 6a bò hā sabioní m̄ón. Ba wee búaanī bīo le Dónbeenī léra, á wee sá na mu yi, à lerén Dónbeenī na léra mu á 6a día, dén na mǎhǎ ko lè le khòoní f̄éεε. Amiina!

26 Lé bñn bīo yi á le Dónbeenī díarāa 6a á 6a wee wé hā n̄yi-wárá na bīo sí 6a yi. Ba h̄awa wee da lāa mín, à 6a yí máa da lāa báawa.

27 Lé lāa bñn síi á 6a báawa mún yí máa da lāa h̄awa, à 6a s̄a wee bñn vá mín yi lāa s̄oób̄éε. Lé bñn bīo yi á le lònbee na ko lāa ba wee yírāa 6a bīo 6a vñun wee wé bīo yi.

28 Bīo 6a pá le mí máa zūn le Dónbeenī, á le b̄èn día á 6a bò mí hác̄in-kora m̄ón, á wee wé bīo yí ko.

29 Mu bīo na yí térénna lè mí síwǎ búenbúen 6a wee wé: Ba wee wé mu yikomu, 6a yīo wee lé mí n̄inzawa bīo, 6a lé 6a n̄i-s̄um̄āa, le yandee wi 6a yi lāa s̄oób̄éε. Ba lé 6a n̄i-búewá, á wa hā wará. Ba wee kh̄a 6a nùpua, 6a wa mu bè-kora wéró lè 6a nùpua. Ba wee f̄taa hā sabioní 6a nùpua j̄iní,

30 á wee yáa mín yènnāa. Ba lé le Dónbeenī zúkúsa. Ba wee là 6a nùpua, á wee yòoní m̄iten. Ba wee khòn, 6a dà mu bè-kora wéró lāa s̄oób̄éε. Ba wee pí mín n̄uwá bioní.

† 1:17 Mí loñ Habakuuki v̄uah̄ 2.4

³¹ Ba lé 6a bǎnbúwá. Ba dó mí jini le mí ì wé bǎo na, à 6a máa wé mu. Ba yiwa tunka, 6a yí zū makári.

³² Ba jǎn zū le Dónbeení cítí bǎo le bǎa wee wé hǎn wára so sǐi bǎo sá mu húmú yi. $\mathcal{E}\epsilon$ ká barén mí bεere màhá pá wee wé mu, à 6a mún wee tà bǎa wee wé mu jii.

2

Ba nùpua cítíró bǎo

¹ Ū wé nùpue léee nùpue á wee cítí bǎa ká, á ũ jǎhú máa lé, fo wee siini ho úten. Lé bǎo á bǎa fo wee cítí, bǎn wára bǎn sǐi lé hǎa ũnén mún wee wé.

² A wa bǎn zū le bǎa wee wé hǎn wára so sǐi á le Dónbeení á à cítí làa bǎo térénna.

³ A ũnén na wee cítí 6a nùpua à ũ jǎn wee wé 6a wára bǎn sǐi, fo so wee leeka le ũ jǎhú á à lé le Dónbeení cítí yi le?

⁴ Táá bǎo le Dónbeení sǐi se, á wee jǐ mí yi, á zū mu bè-tente wéró, á fo so wee lá làa bè-káamáa le? Zúr le lé bǎn tentemu so wee jǎa fo à ũ yèrémá ũ yilera le ũ wára.

⁵ Awa, á bǎo fo yí wi ũ jǐ dεε, á yí wi ũ yèrémá ũ yilera le ũ wára, á le lónbésúmú lé dío fo bǎn ñ dé úten yi le Dónbeení sí-cǐlè wizonle zoñ. Bǎn zoñ ká le è fǐ le cítí làa bǎo térénna.

⁶ Le è sáání 6a nùpua yi á à héha le 6a bè-wénia.*

⁷ Bǎa wee wé mu bè-tentewà làa sòobée, á wee cà ho cùkú le le yèni le Dónbeení cǎn, le le mukáni binbirí, bǎn le è na le mukáni na máa vé yi.

⁸ Ká bǎa káa le Dónbeení yi, na pá ho túiá poni à 6a tà mu bè-kora bǎo, bǎn le è zéénínaa le mí yi wee cí 6a yi làa sòobée.

⁹ Le lónbè le le yi véε á à yí bǎa búenbúen na wee wé mu bè-kora. Mu ù búaká làa bǎa lé 6a *zúífùwa, á à dǎnáa bǎa yínóí 6a zúífùwa.

¹⁰ $\mathcal{E}\epsilon$ ká bǎa wee wé mu bè-tentewà, bǎn le Dónbeení á à dé ho cùkú yi, le è wé á 6a à yí le kǎnbii á à keñ ho héerá yi. Le nín-yání ì wé mu làa bǎa lé 6a zúífùwa, á bǎa yínóí 6a zúífùwa màhá à sí.

¹¹ Mu bon, le Dónbeení yí máa hueeka nùpua mín yi.

¹² Lé bǎn nǎn á bǎa búenbúen na wó mu bè-kora à 6a yí zū a *Moyiize làndá, bǎn húmú bǎo á làndá nii mǎa yi. Ká bǎa zū ho làndá mu à 6a wee wé mu bè-kora, bǎn á à cítí le ho làndá.

¹³ Mu bon, bǎa térénna le Dónbeení yahó yínóí bǎa wee jǐ a Moyiize làndá mí dòn ká 6a máa bè ho yi. Bǎa wee wé bǎo ho làndá le 6a wé, bǎn lé bǎa le Dónbeení wee wé à 6a térén le yahó.

¹⁴ Hen ká bǎa yínóí 6a zúífùwa na ó o Moyiize làndá mǎa cǎn á wee wé bǎo ho làndá bò, se ho làndá mu wi 6a yiwa.

¹⁵ Bǎn wee zéeni le bǎo ho làndá le 6a wé wé á wi 6a sǎa yi, á 6a yiwa lé mu seérása. Lé bǎo á páahú búí à barén míten yilera pí 6a bǎo, ká páahú búí à há tà 6a jii.

¹⁶ Le Dónbeení cítí fǐ nǎnzoñ, ká mu bǎo á à zúr. Bǎn zoñ ká le è dǐn o Yeesu *Krista wán á à cítírǎa 6a nùpua 6a bǎo búenbúen na sà yi dǎní yi, làa bǎo le Dónbeení bǐn-tente bíarǎa mu, dío á ï wee bue.

Ba zúífùwa yí mǎa bè ho làndá yi làa bǎo mu koráa

¹⁷ $\mathcal{E}\epsilon$ ká ũnén na lé o zúífù, á zū a *Moyiize làndá, á le ũ sí wan le Dónbeení bǎo yi,

* 2:6 Mí lorí Lení vǎahú (Psaumes) 62.13

18 fo zū bīo sī le Dónbeenī yi. Lé ho lándá n̄n á fo zūnáa bīo se.

19 Fo láa mu yi le fo lé 6a muiwá ya-dí, á lé bīa wi le tībiri yi khoomu.

20 Fo le fo lé bīa yí zū mu bīo nī-karánlo, á lé 6a háyúwá nī-karánlo. Lé bīo fo zū le mu bīo zúrlo lè ho tūiá poni á wi ho lándá yi.

21 Awa, únén na mähá le fo lé bīa ká nī-karánlo 6èn wó kaka yí máa káránna úten? Fo wee hení mu na 6a núpua yi le 6a yí juuaa bīo, á únén mähá wee juuaa le we?

22 Fo wee kárán 6a núpua le ho há-fénló lè ho bá-fénló 6a kší yi, á únén mähá wee wé mu le we? Fo juina há wónna á ũ mähá wee zoo juuaa mu bīo há wónna zíní yi le we?

23 Fo wee yòoní úten ho lándá bīo yi, á le Dónbeenī yèni dén 6èn wee yáa bīo fo yí máa bè ho lándá mu yi bīo yi.

24 Mu bon, bīo ká lé bīo túara le Dónbeenī bioní vūahú yi: «Lé minén bīo yi á bīa yí zū le Dónbeenī wee yáaraa le yèni.»†

25 Mu bon, ká fo wee wé bīo ho lándá bò, se ũ *kúiiro* bīo juúhú wi. Ká fo *kúio á ũ mähá yí máa bè bīo ho lándá bò henía yi, se fo ka lòn núpue na yí kúio.

26 Ká yía yí kúio ò o 6èn wee bè bīo ho lándá bò henía yi, á le Dónbeenī so máa cáti 6ánsò lòn núpue na kúio le?

27 A yía yí kúio ò o wee bè bīo ho lándá bò henía yi lé wón kšíi cíti únén na yí máa bè ho yi, ká únén ho lándá mu juon wáa túara n̄n yi, á fo mún kúio.

28 Mu bon, mu yín̄n̄ o núpue sánia wee wé 6ánsò là a zúifù, á mu mún yín̄n̄ ho kúiiro wee wé o là a zúifù.

29 Ká a zúifù binbirí lé yía lé orén zoó mí sī yi. A ho kúiiro binbirí, hón lé le sī na yèrèmaa. Būn lé le Dónbeenī Háciri wee wé mu, ká yín̄n̄ ho kúiiro na ó o M̄oyiize lándá bò. O zúifù binbirí yí máa yí le yèni núpua c̄n. Le Dónbeenī lé d̄io ó o wee yí le yèni c̄n.

3

Le Dónbeenī le mí ì wé bīo à le wé mu

1 Awa, á mu zúifumu lè ho kúioró léé bīo na c̄nú wi le?

2 Mu c̄nú wi làa sòobéé há d̄aa búenbúen yi. Barén lé bīa le Dónbeenī káráfáa mí bioní yi ho yahó.

3 Awa, á h̄ari ká 6a búii 6a t̄ahú á yí bò bīo le Dónbeenī le 6a wé yi, á būn so ò h̄e lerén á le máa bè mí bioní yi le?

4 B̄ueé. Wa ko wa zúr̄ le le Dónbeenī dén wee d̄in ho tūiá poni wán, ká 6a núpua búenbúen lé 6a sabín-f̄uaalowa, làa bīo mu túararáa le Dónbeenī bioní vūahú yi lerén m̄iten d̄ání yi:

«Ba núpua ko 6a zúr̄

le bīo fo wee mí búenbúen lé ho tūiá poni.

A h̄ari 6a yáa ũ yèni,

se ũ bīo pá bon.»*

5 Ká bīo warán wee wé á mu yí térénna lé būn wó á le Dónbeenī térénlo bīo wiokaa zúnánaa, se í wáa dà á bīo bīo ká á à héha lè 6a núpua leékaró: Hen ká le Dónbeenī wee beé wa lò bīo búii d̄ání yi, būn so wee zéeni le le yí térénna le?

6 B̄ueé dé! Būn lé 6a núpua leékaró. Lé bīo ká le Dónbeenī yí térénna, á le è cíti ho d̄imíj̄á núpua kaka?

† 2:24 Mi lor̄ Ezayii vūahú 52.5 ‡ 2:25 Mi lor̄ Luki vūahú 1.59 * 3:4 Mi lor̄ Lení vūahú (Psaumes) 51.6

⁷ Ká Inén lá fà le sabéré á le Dónbeení tùíá poni bío wíokaa zūna á dóráa ho cùkú le yí, á lé mu yén bèn wáa nòn á ì jùhú á à síráa le í lé o bè-kora wéro?

⁸ Ba búí na wee là wèn á yáá wee bío le wa wee bío bío ká: Mí wé wa wé mu bè-kora á mu bè-tentewà lé yí. Bán nùpua so júná á à sí.

Nùpue na téréna le Dónbeení yahó á mía

⁹ Awa, á warén *zúífùwa màhá bèn wee leéka le wa bío jùhú so wi po bíá ká léé? Bùéé dé! I zéenia mu le 6a *zúífùwa làa bíá yínórí 6a *zúífùwa búenbúen á mu bè-kohó pánká wi wán,

¹⁰ làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní vùahú yí:

«Ba nùpua búenbúen yí

á nǐ-kéní ká yí téréna,

¹¹ hácírí bànsò nǐ-kéní ká á mía,

hàrí nǐ-kéní ká yí máa cà le Dónbeení.

¹² Ba búenbúen díá ho wá-tente,

6a páanía wó 6a nùpua na bío jùhú mía.

Bè-tente wéro nǐ-kéní ká

á mía 6a fìahú.

¹³ Ba jíní ká lòn búráa na hénkaa.

Ba wee khá 6a nùpua.

Ba bíoní ká lòn díhioní sùró.

¹⁴ Ba wee dánkání 6a nùpua làa sòobéé,

6a wee bío há bín-kóra.

¹⁵ Ba can mí kuio le nǐ-búee bío yí.

¹⁶ Há dǎa na 6a wee tè yí

búenbúen á 6a wee fí mu bío yí,

á dé há yinyio 6a nùpua yí.

¹⁷ Ba yí zú h́éerá wòhú.

¹⁸ Ba yèn-dání yí á Dónbeení kònbii jùhú mía.»†

¹⁹ A wa jòn zú le ho làndá bò nòn bíá wee bè bío ho wee bío yí. Bún wó bèra a na à bío léenii yí kerí o búí cón, à ho òmíjǎ nùpua búenbúen mún zún le mí wó khon le Dónbeení yahó.

²⁰ Nii woon yí dà máa wé bío ho làndá le o wé búenbúen á máa térénnáa le Dónbeení yahó. Mu bon, ho làndá jùhú, léé bèra a na à 6a nùpua zún le mí wó khon.

Bío le Dónbeení wee kǎní là a nùpue

²¹ Éé ká há làa na ká wán, á bío le Dónbeení wee wé à wa wé 6a nùpua na téréna le yahó ká ho làndá níí ló, bún le Dónbeení mu wáa zéenia làa wèn. O *Moyiize làndá mí bèere lè le Dónbeení jì-cúa fèerowà zéenia mu wéréwéré.

²² Le Dónbeení wee wé à 6a nùpua téréna le yahó 6a sladéro o Yeesu *Krista yí bío yí. Le wee wé mu làa bíá búenbúen na wee dé mí sía wo yí, hueekaró mía mu yí.

²³ Lé bío 6a nùpua búenbúen wó mu bè-kohó, á 6a búenbúen khèra lè le Dónbeení cùkúso.

²⁴ Éé ká le Dónbeení sáamu bío yí, á le wó á 6a téréna o Yeesu Krista pánká yí, wón na wó á 6a yú miten mu bè-kohó níí yí. Le wó mu káamáa.

²⁵ Le Dónbeení wó a lè le muini yía. Lé bún bío yí ó o Krista mu húmú pánká yí á bíá dó mí sía wo yí búenbúen á yúráa mu bè-kora séndiaró. Le

† **3:18** Mí lorí Lení vùahú (Psaumes) 14.1-3; 53.2-4; 5.10; 10.7; 140.4; Ezayii vùahú 59.7-8

Dónbeenĩ wó kà s̄i, à zéenináa bío le wee wé à 6a nùpua téréen le yahó. Hàrì ho yánkaa, á 6a nùpua bè-kora na 6a wó

²⁶ á le hã mí s̄i bío yi, à zéenináa bío le wee wé à 6a téréen le yahó. Hàrì lòn zuia ká le Dónbeenĩ pá téréenna, á wee wé à 6a nùpua téréen le yahó 6a sládéro o Yeesu yi bío yi.

²⁷ Lé bío á mu lé le slídéro le Dónbeenĩ yi wee wé ò o nùpue téréen le yahó, á mu ñúhũ mía ò o yòoní m̄iten mí wára bío yi.

²⁸ Mu bon, wa wee leéka le o nùpue wee téréen le Dónbeenĩ yahó o slídéro le yi bío yi, ká yín̄n̄ o M̄oyiize lándá na ó o wee bè yi bío yi.

²⁹ Táá le Dónbeenĩ mu so lé 6a *zuífúwa mí dòn 6àn Dónbeenĩ le? Le so yín̄n̄ hã sífwa na ká 6úen6úen 6àn Dónbeenĩ le? Uuu, le mún lé hã sífwa na ká 6àn Dónbeenĩ.

³⁰ Mu bon, lerén lé le Dónbeenĩ dà-kéní mí dòn. Lé lerén wee wé à 6a zuífúwa téréen le yahó 6a sládéro le yi bío yi, á le mún wee wé à hã sífwa na ká nùpua mún téréen le yahó 6a sládéro le yi bío yi.

³¹ A b̄n̄ so wee zéení le lé dén slídéro so le yi bío yi ó o M̄oyiize lándá ñúhũ wáa míanáa le? B̄ueé dé! Ho lándá mu bío ñúhũ k̄er̄l̄ó á wa yáa wíokaa wee tíi ñii le wa sládéro le Dónbeenĩ yi.

4

O Abarahaamu slídéro le Dónbeenĩ yi bío

¹ A bío wa wáa à bío wàn 6úaa *Abarahaamu dání yi lé mu yén? Lé mu yén ó o yú?

² Ká a Abarahaamu lá téréenna le Dónbeenĩ yahó bío ó o wó bío yi, se o dà à yòoní m̄iten, ká a màhá yí dà máa yòoní m̄iten le Dónbeenĩ yahó.

³ Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeenĩ bíoní v̄uahũ yi: «O Abarahaamu dó mí s̄i le Dónbeenĩ yi, lé b̄n̄ n̄n̄ le cáfio wo là a nùpue na téréenna le yahó.»*

⁴ O ton-sá wón sáanii ko làa wo, ká le yín̄n̄ d̄eε na 6a wé hã làa wo.

⁵ εε ká a 6úí yí máa wé d̄eε, à 6ánsò màhá dó mí s̄i le Dónbeenĩ na wee wé ò o bè-kora wéro à téréen le yahó, wón le Dónbeenĩ wee cáti le o téréenna mí yahó o slídéro le yi bío yi.

⁶ Lé b̄n̄ te bío ó o nùpue na le Dónbeenĩ wee cáti le o téréenna le yahó ká mu bè-wénia níi ló ó o *Daviide wee bío ñún-s̄ini bío ká s̄i:

⁷ «B̄ia le Dónbeenĩ séra wékheró díá, á 6ó bè-kora ñúhũ, b̄án ñúná s̄i.

⁸ O nùpue na bè-kora ó o Núhũso yí ñá a ñúhũ yi, wón ñúhũ s̄i.»†

⁹ Dén ñún-s̄ini so bío ciran b̄ia kúiora mí dòn lée, táá b̄ia yí kúiora á mu mún ciran? Mu bon, wa wee bío bío ká: «O Abarahaamu slídéro le Dónbeenĩ yi lé b̄n̄ wó a là a nùpue na téréenna le yahó.»

¹⁰ Ká lé o *kúiiro m̄ondén á le wóráa wo là a nùpue na téréenna lée, táá le wó mu wó ó o kúioráa? B̄ueé, le Dónbeenĩ wó a Abarahaamu là a nùpue na téréenna wó ó o kúiora.

¹¹ S̄áni ò o Abarahaamu kúii, à b̄n̄ le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréenna le yahó o slídéro le yi bío yi. Ká ho kúiiro hón lée ñiminí na b̄o a wán, à zéení le le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréenna mí yahó o slídéro le yi bío yi. Lé b̄n̄ bío yi ó o Abarahaamu mu wóráa b̄ia 6úen6úen na dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi à 6a yí kúiora 6àn maá.

* 4:3 Mi loñ Bío ñúhũ 6úení v̄uahũ (Genèse) 15.6 † 4:8 Mi loñ Lení v̄uahũ (Psaumes) 32.1-2

¹² Ɛε ká a mún lé b̄ia kúiora b̄an maá, b̄an na yí k̄aj̄naa ho kúioró mí dòn yi, á 6a b̄o b̄io á w̄an maá Abarahaamu wó yi, wón na dó mí s̄i le Dónbeení yi s̄ani ò o kúii.

Ha kla wee yí le s̄idéro le Dónbeení yi p̄anká yi

¹³ Le Dónbeení dó mí j̄ii n̄on o *Abarahaamu là a m̄onm̄ania yi, le mí ì na ho d̄im̄j̄á 6a yi á ho ò wé 6a kla.† Ká mu mah̄á yín̄on b̄io ó o Abarahaamu wee wé b̄io ho l̄andá le o wé b̄io yi. Le wó mu lé b̄io ó o t̄erénna le yahó o s̄idéro le yi b̄io yi.

¹⁴ Ká h̄a kla b̄io lá s̄a a *M̄oyiize l̄andá b̄erowà yi mí dòn, se le s̄idéro le Dónbeení yi j̄uh̄ú mía, á b̄io le Dónbeení dó mí j̄ii le mí ì na mí n̄ipomu yi mún lá à khí.

¹⁵ Lé b̄io á b̄io 6a n̄upua yí máa wé b̄io ho l̄andá le 6a wé sese, lé b̄un wee cí le Dónbeení s̄i. Ká l̄andá lá mía, se l̄andá yáaró b̄en mún mía.

¹⁶ Lé b̄un b̄io yi á h̄a kla b̄io s̄anáa b̄ia dó mí s̄ia le Dónbeení yi, b̄era a na à h̄a wé b̄io na h̄on l̄aa ba, á b̄io le Dónbeení dó mí j̄ii le mí ì na à b̄io s̄i b̄ia lé o Abarahaamu m̄onm̄ania búenb̄uen yi. Mu yín̄on b̄ia mí dòn na wee wé b̄io ho l̄andá le 6a wé, ká mu mún lé b̄ia búenb̄uen na dó mí s̄ia le Dónbeení yi.

¹⁷ L̄aa b̄io mu t̄uaraa le Dónbeení b̄ioní v̄uah̄ú yi: «Í wó fo lè h̄a k̄ana c̄er̄ε n̄ipomu b̄an maá.»§ Le Dónbeení na ó o dó mí s̄i yi yahó, ó o lé wa maá. D̄en Dónbeení so lé d̄io wee dé le muk̄aní 6a n̄i-h̄ia yi, le wee wé à b̄io lá mía à k̄er̄.

¹⁸ O Abarahaamu dó mí s̄i l̄onía mu b̄io na l̄oniló do, á dó mí s̄i le Dónbeení yi, lé b̄un te b̄io ó o w̄oraa h̄a s̄iwa na boo b̄an maá, l̄aa b̄io le Dónbeení b̄iaraa mu ká s̄i: «Ū m̄onm̄ania j̄ii máa z̄ur̄.»*

¹⁹ O l̄ulúio á à yí ho kh̄im̄ani mu p̄ah̄ú, á ká mu húmú, á mún z̄ú m̄in h̄aa Sara máa teró b̄io, Ɛε ká a s̄idéro le Dónbeení yi mah̄á pá f̄ará d̄in.

²⁰ B̄io le Dónbeení dó mí j̄ii le mí ì wé ó o yí titikaa b̄io yi h̄ar̄í c̄inú. Ká a s̄idéro le Dónbeení yi b̄io yi ó o w̄iokaa yú ho p̄anká, á d̄oraa ho c̄ukú le yi.

²¹ O Abarahaamu l̄aa mu yi binbirí le b̄io le Dónbeení dó mí j̄ii le mí ì wé á w̄eró p̄anká mún wi le c̄n.

²² Lé b̄un n̄on á mu t̄uara a Abarahaamu d̄ani yi le «le Dónbeení c̄atio wo là a n̄upue na t̄erénna.»†

²³ Ɛε ká le b̄ioní mu «le Dónbeení wó a là a n̄upue na t̄erénna» á yí t̄uara or̄en mí dòn b̄io yi.

²⁴ Le mún t̄uara war̄en b̄io yi, war̄en na le Dónbeení c̄atio lè 6a n̄i-t̄erénna, war̄en na dó wa s̄ia le yi, ler̄en na v̄enia wa N̄uh̄uso Yeesu 6a n̄i-h̄ia t̄ah̄ú.

²⁵ Le Dónbeení díá á 6a 6ó a wa b̄e-kora b̄io yi, á wó ó o v̄era, b̄era a na à wa wé 6a n̄upua na t̄erénna le yahó.

5

Le Dónbeení wó á 6a n̄upua l̄aa de b̄inia s̄i

¹ B̄io le Dónbeení wó w̄en lè 6a n̄upua na t̄erénna wa s̄idéro le yi b̄io yi, á war̄en l̄aa de á ho h̄er̄a w̄aa wi p̄ah̄ú wa N̄uh̄uso Yeesu *Krista p̄anká yi.

² Lé or̄en p̄anká yi á wa wee z̄amakaraa mu s̄amu na wa wi yi wa s̄idéro le Dónbeení yi b̄io yi, á s̄ia wan b̄io wa dó wa s̄ia wee l̄oní wa p̄aniló le Dónbeení mu c̄ukú yi l̄aa de.

† **4:13** Mi lor̄ B̄io j̄uh̄ú búen̄ii v̄uah̄ú (Genèse) 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18 § **4:17** Mi lor̄ B̄io j̄uh̄ú búen̄ii v̄uah̄ú (Genèse) 17.5 * **4:18** Mi lor̄ B̄io j̄uh̄ú búen̄ii v̄uah̄ú (Genèse) 15.5 † **4:22** Mi lor̄ B̄io j̄uh̄ú búen̄ii v̄uah̄ú (Genèse) 15.6

³ Mu yàá yínǎn bǔn mí dòn, wa wee zámaka le lònbee na wee yí wɛn bǐo yi, Lé bǐo wa zū le le wee wé à wa hí wa sía.

⁴ Ká wa há wa sía, lé bǔn ñ wé á wa à dàrì ñ yí le sée ho kúará khénlò wán. Ká wa dàrna káa ho kúará khénlò mu yi, á wa à dàrì ñ dé wa sía á à lòní bǐo le Dónbeení le mí ì wé.

⁵ Wa sɔadéro à lòní á bǐo máa dé nǐyio wɛn, lé bǐo le Dónbeení zéenia le mí wa wɛn làa sòobé le Hácírì na le nɔn wɛn pánká yi.

⁶ Mu bon, wa lá yí dà dɛɛ ɓúú máa wé waten. A bǐo ho pàahú na le Dónbeení bàrá á dɔn, ó o Krista ɓueé húrun ɓa bè-kora wérowà bǐo yi.

⁷ Ho tà á hí o nùpue na téréna bǐo yi lònbee wi. Nún-sí á nùpue dà à hení mí síi á à hí yía wee wé mu bè-tente bǐo yi.

⁸ Ɛɛ ká le Dónbeení wee zéeni le le wa wɛn làa bǐo kà: Bǐo wa lá lé ɓa bè-kora wérowà mí cúee, ká a Krista màhá pá tà húrun wa bǐo yi.

⁹ Wa wó ɓa nùpua na téréna le Dónbeení yahó o Krista húmú cǎni pánká yi. A lée kénkén ká wa mún khíi kǎni le Dónbeení sí-cílè yi.

¹⁰ Mu bon, bǐo wa lá lé le Dónbeení zúkúsa, ó o za húmú pánká yi á wa làa de wáa bǐnía sí. A bǐo wa sí làa de ká síi, á wa láa mu yi kénkén le wa à kǎni bǐo ó o yǐo wi lua pánká yi.

¹¹ Mu yàá yínǎn bǔn mí dòn, wa wee zámaka le Dónbeení bǐo yi wa Nuhúso Yeesu Krista pánká yi, wón na wó á wa lé le Dónbeení mu bǐnía sí.

O Adama là a Yeesu Krista bǐo

¹² Lé o nùpue ñ-kéní wékheró bǐo yi á mu bè-kohó wéro zonnáa ho ðímǐná yi. A lé mu bè-kohó wéro ɓèn nɔn á mu húmú wiráa. A ɓa nùpua ɓúenɓúen mún wee hí, lé bǐo ɓa ɓúenɓúen lé ɓa bè-kora wérowà.

¹³ Sáni le Dónbeení bè o *Mɔyíize làndá, à bǔn mu bè-kohó wi ho ðímǐná yi wó. Ká bǐo á ho làndá lá ðín mía, á le Dónbeení ɓèn lá yí máa mí mu bè-kohó bǐo dé dɛɛ yi.

¹⁴ A lá a Adama pàahú à vaa ɓúe o Mɔyíize pàahú yi, á mu húmú yú le sée ɓa nùpua wán. Hàrì bǐo á bán nùpua so wékheró yí ka là a Adama wékheró bǐo síi, wón na wó bǐo le Dónbeení le o yí wé, à ɓa ɓúenɓúen pá húrun, o Adama na bǐo wee zéeni yía khíi ɓuen bǐo.

¹⁵ Ká ho wékheró na wó, bǔn lè le Dónbeení sáamu yí dà máa tée. Lé bǐo ká lé o nùpue ñ-kéní mí dòn wékheró bǐo yi á ɓa nùpua cèrɛɛ húrunnàa, á le Dónbeení sáamu na le wó lè ɓa nùpua cèrɛɛ o nùpue ñ-kéní pánká yi, wón na le o Yeesu Krista, bǔn sáamu so bǐo ɓèn yí dà máa bǐo.

¹⁶ Le Dónbeení sáamu là a nùpue ñ-kéní wékheró á wi mín júná yi. Mu bon, o nùpue ñ-kéní wékheró lé bǔn wó á le Dónbeení síinía ɓa nùpua júná. Ɛɛ ká mu bè-kora cèrɛɛ wéro món, á le wó mí sáamu lè ɓa nùpua, le wó á ɓa téréna le Dónbeení yahó.

¹⁷ Mu bon, o nùpue ñ-kéní wékheró lé bǐo wó á mu húmú yú ho pánká. Ɛɛ ká a Yeesu *Krista mí dòn pánká yi, á ɓa nùpua na wee yí mu sáamu lè mí síiwà, bǐa le wee wé à ɓa téréna le yahó, bán yǐo á à wé lua, á à páani ì dí le bɛɛni làa wo.

¹⁸ Lé ká síi ó o nùpue ñ-kéní wékheró nɔn á ɓa nùpua ɓúenɓúen júná súrãa. Làa bǔn síi, ó o nùpue ñ-kéní bè-wénii na téréna, lé bǔn ɓèn wee wé à ɓa nùpua ɓúenɓúen téréna, à bè yi yírãa le mukáni.

¹⁹ O nùpue ñ-kéní mí dòn lé yía yí bǐo le Dónbeení bǐa yi, lé bǔn nɔn á ɓa zámãa wórãa ɓa bè-kora wérowà. Làa bǔn síi, ó o nùpue ñ-kéní na tà le Dónbeení bǐo lé yía ɓèn wó á ɓa zámãa á à téréna le yahó.

20 Bïo ho làndá bò, á mu bè-kora 6èn mún wee dé wán ká mu wà. $\epsilon\epsilon$ ká hen na mu bè-kora wee dé wán yi, lé bïn á le Dónbeenĩ sáamu 6èn mún wíokaa wee dé wán yi ká mu wà.

21 Bïn wee wé bèra a na à bïo sïi mu bè-kora yúráa ho pánká á wee wé à 6a núpua hí, lé làa bïn 6àn sïi á le Dónbeenĩ sáamu 6èn mún wee yíráa ho pánká, à wé à 6a núpua térén le yahó, à na le mukāni binbirĩ na máa vé 6a núpua yi 6a páaníló là a Nuhũso Yeesu Krista bio yi.

6

Bio ho bátéèmu bio wee zéeni

1 Awa, á bïo wa wáa à bïo lé mu yén? Wa so ko wa wíoka wé wé mu bè-kora à le Dónbeenĩ wé wéráa mí sáamu cèrèè làa wén lée?

2 Bùèé dé! Mu bè-kora dání yi, á wa ka lòn núpua na húrun. A wa so ko à wa bïní wé wé bè-kora le?

3 Mi so yí zū le warén 6úen6úen na bátízera wa páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, á ka lè wa páanía húrun làa wo le?

4 Awa, ho *bátéèmu wó á wa ka lè wa páanía húrun làa wo, á páanía nùuna làa wo, bèra a na à bïo sïi ó o Maá Dónbeenĩ vèeníanáa o Krista léra 6a nĩ-hía ṭahũ lé mí pánká na cukú wi, lé làa bïn sïi á warén mún wiráa le mukōn-finle yi.

5 Mu bon, wa ka lòn núpua na húrun wa páaníló làa wo bio yi. Làa bïn sïi á wa mún khii vèe wa páaníló làa wo bio yi làa bïo ó orén vèeraráa bïo sïi.

6 Mi wa zūn le bïo wa fù karáa, bïn là a Krista páanía 6úaa ho *kùrúwá wán, bèra a na à mu bè-kora wéró jũhũ 6úe wa cōn, à wa yí bïní yí wé mu 6àn wobáani.

7 Mu bon, O núpue na húrun, wón wáa jũhũ ló mu bè-kora wéró yi.

8 A bïo wa páanía húrun làa wo, á wa láa mu yi kénkén le wa mún ñ páani ñ kēñ le mukāni yi làa wo.

9 Wa zū le bïo ó o Krista wáa vèera, ó o máa bïní máa hí. Húmú máa bïní máa dāni o bïo,

10 Lé bïo ó o húrun mu bè-kora bïo yi le cúekúee á mu vóráa. A le mukāni na ó o wáa wi yi ó o wi yi le Dónbeenĩ bïo yi.

11 Lé làa bïn 6àn sïi á minén mún zūn le mí ka lè mi húrun mu bè-kora dání yi, á le mukāni na mi wi yi á mi wáa wi yi le Dónbeenĩ bïo yi mi páaníló là a Yeesu Krista bio yi.

12 A warén na wi le mukāni yi ho tá wán á mu bè-kora wáa yí ko mu bïní yí pánká wán.

13 Mi yí bïní yí día mi sánia mu bè-kora nii yi à há wé mu bïo na yí térénna tonló ṣa, ká mí wé lòn núpua na húrun bïnía vèera bïo sïi, à sánia wé mu bïo na térénna tonló ṣa, à wé sá na le Dónbeenĩ yi.

14 Bïo mi ka lòn núpua na húrun vèera, á mi le mi sánia wé mu bïo na térénna tonló ṣa, à wé sá na le Dónbeenĩ yi. Lé bïo ó o Ṃoyiize làndá pánká wáa mia mi wán, mu lé le Dónbeenĩ sáamu á mi wi yi.

Wa yi mda sá na mu bè-kora yi

15 Awa, á bïo ó o *Ṃoyiize làndá pánká wáa mia wa wán à wa wi le Dónbeenĩ sáamu yi, á lé bïn bio yi á wa wé è wéráa mu bè-kora le? Bùèé dé!

16 Ká mi wee wé mu bè-kora, se mi lé mu bè-kora 6àn wobáani. Bïn wee 6uen lè mu húmú. Ká mi 6èn wee bè bïo le Dónbeenĩ wee bïo yi, á dén ñ wé mia lè 6a núpua na térénna le yahó.

17 Mi wa dé le Dónbeenĩ bārāká! Mi fù lé mu bè-kora wobáaní. Éε ká há laà na kà wán, á bío 6a kāránna làa mia na mi tà yi, á mi bò yi lé mí sía búenbúen.

18 Mi núná ló mu bè-kora wéró yi, á wáa lé bío térénna wobáaní.

19 I wee bío làa mia làa bío 6a núpua wee bíoráa, lé bío mi yí máa wé zūrĩ mu bío yara fúafúa. Mi fù ka lòn wobáaní, á wee dé míten mu koomu waráa lé mí síwá yi, á káa le Dónbeenĩ yi. Làa bũn bãn síi á há laà na kà wán, á mí mún día míten lòn wobáaní, á wé wé bío térénna, á bío sí le Dónbeenĩ yi.

20 Bío mi fù ka lòn wobáaní mu bè-kora wéró níi yi, á bío térénna wéró bío mía mia.

21 Awa, á lé ho cúnú yén mi wáa yú há wára na mi wee níyi bío yi há laà na kà wán. Bío wee lé mu mún lé mu húmú.

22 Éε ká há laà na kà wán, á le Dónbeenĩ fáa mia mu bè-kora níi yi, á mi wáa lé le ton-sáwá. Cúnú na wi mu yi, lé bío mí bío sá le yi, á bío wee lé mu mún lé le mukáni binbirĩ na máa vé.

23 Mu bon, mu bè-kora wéró sáanii lé mu húmú. Éε ká le Dónbeenĩ bío na le wee há làa wen wa páaníló là a Yeesu *Krista na lé wa Nuhúso bío yi, bũn lé le mukáni binbirĩ na máa vé.

7

O kèrètí: á ho làndá pànká wáa mía wán

1 Wán zàwa lè wán hĩnni, bío á ĩ bío ò na mia á mi zū kénkén, lé bío mi zū ho làndá: O núpue na yío wi lua, wón lé yia ho làndá pànká wi wán.

2 Làa bío síi ká a háa yan o báa, á ho làndá céé wo bãn báa mu yi ho páahũ búenbúen na á wón yío wi lua yi. Ká bãn báa háa húrun, se o háa nũhũ ló hón làndá so yi.

3 Ká bãn báa mu yí húrun ò o bĩnía yan bá-veere, se o lé o bá-fé. Éε ká bãn báa húrun ó o bò yi yannáa, se làndá mía o wán, se o yínwá bá-fé.

4 Lé làa bũn síi á minén bío mún karáa. Mi páaníló là a *Krista bío yi á minén mún ka lè mí húrun, á ho làndá wáa bĩnía mía mi wán. Mi bío wáa sá yia véera ló 6a ní-hía t̄ahũ yi, bèra a na à wa wé sá ho tonló na bío sí le Dónbeenĩ yi.

5 Mu bon, páahũ na á mu bío na yí se poni fù yú ho pànká wa wán, á ho làndá wee wé à mu bè-kora ponĩ búe wen. A wa sá há ton-kora na wee búen lè mu húmú.

6 Éε ká há laà na kà wán, á wa ka lè wa húrun ho làndá dání yi, á wáa yú waten mu bío na á wa lá lé 6a wobáaní níi yi. Wa wáa dà à sá à na le Dónbeenĩ yi lè le hácin-finle, lerén mí beere Hácirĩ pànká yi, ká wa wáa máa bĩnĩ máa bè *Moyiize làndá yi máa sá máa nanáa le Dónbeenĩ yi.

Bío n̄n ho làndá bórda

7 Awa, á wa wáa bío mu yén? Ho làndá lée bè-kohó le? Búeé. *Làndá lá mía se ĩ yí zū bè-kohó. Mu bon, ká ho làndá lá yí bía le: «Yí le ũ yío lé mi ninza bío,»* á ĩ lá máa zūrĩ le bũn lée bè-kohó.

8 Lé ho làndá á mu bè-kohó bò yi dóráa le síi bío na yí se lè mí síwá bãn wéró ponĩ miĩ. Làndá lá mía, se bè-kohó mún mía.

9 Bío á ĩ fù yí zū ho làndá, á ĩ yío wi lua. Ká bío ho làndá bò, á mu bè-kohó bèn yú ho pànká,

10 á ĩ wáa ká mu húmú. Lé bũn te bío á ho làndá na lá à wé á ĩ yí le mukáni, lé hón á à dé mí mu húmú yi.

11 Mu bon, mu bè-kohó bò ho làndá yi á khà mi yáara.

* 7:7 Mi loĩ Léro v̄ahũ (Exode) 20:17; Làndá zéeniló v̄ahũ (Deutéronome) 5:21

12 Ká ho làndá hón wee ce, á bío bò henía mún wee ce, á térénna, á se.

13 Awa, á lé mu bío na se bíníá wó Ìnén búero le? Bùeé! Èé ká mu bè-kohó màhá òn mu bío na se wán á 6óráa mi. Lé bún wa zúnanáa le mu bè-kohó yí se làa sòobéé, á mún zúnanáa mu bè-kohó sùnsúmámu bío le Dónbeení bò henía pànká yi.

14 Mu bon, wa zú le ho làndá hón lé le Dónbeení bò ho le Dónbeení mu Hácírí pànká yi. Ká Ìnén wón lé o núpue, pànká míá mií. 1 ka lòn wobá-ní na 6a yééra mu bè-kohó yi.

O núpue á mu bè-kohó pànká wi wán

15 Ho túiá poni, bío á ì wee wé á ì 6èntín yí zú òhúhú: Bío á ì wi à ì wé á ì yí máa wé, ká bío á ì òina, bún lé bío á ì màhá wee wé.

16 Ká ì hía wee wé bío á ì yí wi à ì wé, se ì tà le ho làndá se.

17 Awa, se bío á ì wee wé ká á yí ló mií, ká lé bío mu bè-kohó yú ho pànká ì wán.

18 Mu bon, ì zú le mu bío na se wéró pànká míá mií. 1 wee wé le ì wé mu bío na se, ká ho pànká na á ì wé làa bú lé hía míá.

19 Bío se na á ì wi à ì wé á ì yí máa wé, à mu bío na yí se na á ì yí wi à ì wé, bún lé bío á ì màhá wee wé.

20 Ká ì wee wé bío á ì yí wi à ì wé, se bún wáa yí ló mií. Lé mu bè-kohó na yú ho pànká ì wán á mu ló yi.

21 Lé bún bío yí á ì zúnanáa bío ká: Hen ká ì le ì wé mu bío na se, à bío yí se lé bún à ì díá ká ì wé.

22 Le Dónbeení làndá à Ìnén ì béere sli wee wa bío yi.

23 Èé ká bè-veere búí màhá wi, bún 6èn wee fi làa bío á ì tà bío. Mu wee wé mi lè mu bè-kohó bío na wi mií kásò ní.

24 A hía 6èn lée yéréké wee sá mií! Yia màhá à kání mi mu ní-hínmu mu yi lé o yén coon?

25 Èé ká mi wa dé le Dónbeení báraáká o Yeesu *Krista na lé wa Núhúso pànká yi.

Awa, ì hácírí yi, á le Dónbeení làndá pànká wi ì wán. Ká hā sánia dání yi, á mu bè-kohó 6èn pànká wi ì wán.

8

Le Dónbeení Hácírí wee wé ò o núpue òhúhú lé

1 Hā làa na ká wán á bía wáa páanía là a Yeesu *Krista, bán òúná máa sí.

2 Mu bon, le Dónbeení Hácírí, dío wee na le mukání o núpue yi o páaníló là a Krista bío yi, á kánia mi mu bè-kohó bío lè mu húmú ní yi.

3 O *Moyiize làndá lá yí dà máa wé bún, lé bío 6a núpua yídamu tun mu wéró wòhú. Èé ká le Dónbeení wó mu. Le òn mí za ò o búeé lá hā sánia lè 6a bè-kora wérowá bío, á léraráa 6a òúná mu bè-kora ní yi. Lé ká sí le Dónbeení wó á 6óráa mu bè-kora òhúhú, bún na lá wee yí ho pànká 6a núpua wán.

4 Le Dónbeení wó ká síi bèra a na à wa dàn wé bío ho làndá le wa wé à mu òni sí, warén na yí máa wé bío wa sía wee vá yi na yí se, à wa wee wé bío sí le Dónbeení Hácírí yi.

5 Mu bon, bía wee 6ua mítén héha làa bío sí 6a yi na yí se, bán yilera bò bío sí 6a yi wán. Ká bía wee 6ua mítén làa bío le Dónbeení Hácírí le 6a 6uaráa mítén, bán yilera 6èn bò bío sí le Hácírí mu yi wán.

6 Yia wee 6ua mítén héha làa bío sí a yi, wón lá mu húmú wòhú. A yia wee bè bío le Dónbeení Hácírí le o wé yi, wón 6èn lá le mukání na máa vé lè ho hééra wòhú.

⁷ Lé bïo á bïa wee ɓua mïten héha làa bïo sí 6a sánia yi, bán lé le Dónbeenĩ zúkúsa. Ba yí máa wé bïo le Dónbeenĩ làndá le 6a wé. Ba yáá yí dà mu máa wé hùúu.

⁸ Bïa wee ɓua mïten héha làa bïo sí 6a yi, bán bïo yí dà máa wé sí le Dónbeenĩ yi.

⁹ Ɛε ká minén bán yí máa ɓua mïten làa bïo sí mi sánia yi. Mi wee wé bïo le Dónbeenĩ Hácírí le mi wé, lé bïo le Hácírí mu wi mia. Hen ká a Krista Hácírí* mïa nùpue na yi, se wón ɓanso bïo yí sá a yi.

¹⁰ Ɛε ká a Krista wi minén yi, á mi yú le mukāni le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi, lé bïo mi téréna le Dónbeenĩ yahó. Mi ì hí bñn bon,

¹¹ Ɛε ká le Dónbeenĩ na vènia o Yeesu á Hácírí wi mia, á lerén na vènia o Krista mu á mún ñ na le mukāni mi sánia yi le Hácírí mu na wi mia pánká yi, hñn sánia so na bïo sã mu húmú yi.

¹² Wàn zàwa lè wàn hñni, bïo lé hã Kkkaa wa wán lé à wa wé bïo sí le Dónbeenĩ yi, ká yínɔñ á ɓua waten héha làa bïo sí wen.

¹³ Ká mi wee ɓua mïten héha làa bïo sí mia, á mi ì hí. Ɛε ká mi khú mi kúrú síi bïo wéro yi le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi, á mi ì kerí le mukāni yi.

¹⁴ Mu bon, bïa le Dónbeenĩ Hácírí wee dí yahó, bán ɓúenɓúen lé le Dónbeenĩ zàwa.

¹⁵ Le Hácírí na mi yú máa wé mia làa wobáani, le máa dé zānií mia. Le wee wé mia lè le Dónbeenĩ zàwa, á wa dà wee veráa le le «Abaa.» Mu kúará le: I Maá.

¹⁶ Le Dónbeenĩ Hácírí mí beere yáa wee bïo mu wéréwéré wa sía yi le wa lé le Dónbeenĩ zàwa.

¹⁷ Awa, á bïo wa lé le Dónbeenĩ zàwa, á hã kŕa na le dó mí jii le mí ì na mí zàwa mu yí á bïo mún sã warén yi. Wa á páani hã yi là a Krista. Mu bon, ká wa tà wee páani le lònbee yi làa wo, á wa mún khií páani a cùkú yi làa wo.

Le Dónbeenĩ wi à 6a nùpua kerí le cùkú yi

¹⁸ Le lònbee lè mí síiwà na wee yí wen ho zuia á yí dà máa tèé lè ho cùkú na wa khií yí le Dónbeenĩ cñn.

¹⁹ Mu bon, mu bïo ɓúenɓúen na le Dónbeenĩ léra á síi vá làa sóobée wee lòní bïo le Dónbeenĩ khií zéenináa bïa lé le zàwa.

²⁰ Mu bon, mu bïo ɓúenɓúen á wi ho pánká na bïo nùhũ mïa níi yi. Yínɔñ munén màkoo kera mu yi, yia léra mu lé yia wó mu.† Ɛε ká ho dé mí síi lòní á nùhũ pá wi mu bïo mu cñn.

²¹ Le Dónbeenĩ khií fé mu bè-lénnii ɓúenɓúen ho yáaró pánká na mu wi níi yi lòn wobá-níi níi yi, á mu ù kerí mïten, á à kerí ho cùkú yi làa bïo le Dónbeenĩ zàwa wiráa mïten bïo síi.

²² Mu bon, wa zú le hàrì lòn zuia á mu wee jinika là a hãa na sání wee ɓúe bïo síi.

²³ Ká mu màhá yínɔñ mu bè-lénnia mu mí dòn wee jinika. Warén na yú le Dónbeenĩ Hácírí wó, dén na lé le nín-yání bè-hānií, warén mún wee jinika á pannáa bïo le khií màjà à lén wa núná, á zéeni le wa lé le zàwa.

²⁴ Wa fera bñn bon. Ká wa fenlò mu màhá léé bïo na wa dó wa sía wee lòní. Ɛε ká a nùpue hñn mu bïo na ó o wee lòní, se bñn bïo so ó o máa bñn máa lòní. Mu bïo na ó o nùpue yïo wi wán ó o so tñn bñn ì lòní le?

²⁵ Ɛε ká wa dó wa sía wee lòní bïo wa yïo mïa wán, se wa hã wa sía wee lònínáa mu.

* **8:9** O Krista Hácírí na bïo bïa hen dén lè le Dónbeenĩ Hácírí ɓúenɓúen léé dà-kéni. † **8:20** Mi loñ Bïo nùhũ ɓúeenñi vùahũ (Genèse) 3.17

²⁶ A le Dónbeenĩ Hácírĩ mún wee séení wɛn, lé bío wa lé 6a yídàwa le Dónbeenĩ bío dání yi. Mu bon, wa yí zū bío wa à floráa. Lé bɛn te bío le Hácírĩ mu wee fio wa bío yi lè hã jinikaa na bío yara yí dà máa zéení.

²⁷ A le Dónbeenĩ na wee mi bío khĩna zoó wi hã sĩa yi, dén zū bío le Hácírĩ wi le fio. Mu bon, le Hácírĩ mu wee fio bĩa dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi bío yi. Le wee wé mu làa bío le Dónbeenĩ le mu koráa.

²⁸ Le Dónbeenĩ wee wé à mu bío búenbúen wé ho cúnú bío bĩa wa le cɛn, bán na le hueekaa làa bío le lon làa bũ.

²⁹ Mu bon, le Dónbeenĩ fèra hueeka 6a, á le mún fèra lon à le wé à 6a bonmĩ lè le za, bèra a na à wón wé 6a zà-kúii kĩleso.

³⁰ Bán na le Dónbeenĩ fèra le mí ì wé bío kà sii á le mún von, á bĩa le von á le mún wó á 6a téréna le yahó, á bĩa le wó á 6a téréna le yahó á le mún wó á 6a yú le cùkú.

Le Dónbeenĩ waminĩ bío

³¹ Bío wa yáa wáa à bĩnĩ ì bío lé mu yén? Bío le Dónbeenĩ wi làa wɛn, á yĩa dà à sánsá wɛn lé o yén?

³² Le Dónbeenĩ na yí pã mí za húmú, à le tà nɔn wo ó o húrun wa búenbúen bío yi, á so máa na mu bío búenbúen wɛn máa bè mí za mu wán le?

³³ Núpue na dà à bàká bĩa le Dónbeenĩ hueekaa yi wón mía. Lé bío le Dónbeenĩ wó á 6a téréna le yahó.

³⁴ Núpue na wáa dà à sĩnĩ 6a púná wón mía. Lé bío ó o *Krista húrun. Mu yáa yínɔn bɛn mí dòn, o vèera, á wi le Dónbeenĩ nín-tlání, á wee fio le yi wa bío yi.

³⁵ Lée wée dà à fáa wɛn o Krista na wa wɛn nĩ yi? Lé ho yéréké na wé sá a núpue yi lée, táá lé le yidèrè? Táá lé bío 6a núpua wee beé wa lò bío yi le? A lé le hĩnĩ lé mu khemu lée, táá lé mu bío na dà wee dé le bóonĩ. Táá lé mu húmú le?

³⁶ Mu ù wé wɛn làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vùahũ yi: «Lé ùnén Dónbeenĩ bío yi á wa wee zàanínáa wa mukání làa wizonĩ búenbúen. Ba núpua wee lá wɛn lòn pia na 6a wá waá búe.»‡

³⁷ Εε ká mu búenbúen yi, á warén lé bĩa lé 6a san-báa binbirĩ o Krista na wa wɛn pánká yi.

³⁸ I láa mu yi binbirĩ le mu húmú, lè ho kɛn le mukání yi, lè le Dónbeenĩ tonkarowá na ho wáayi, lè hã pánkáwá búenbúen, làa bío hã làa na ká wán, làa bío khĩ wé,

³⁹ lè ho wáayi pánkáwá, làa hĩa ho tá yi, lè mu bè-lénnia búenbúen, á dèc woon yí dà máa fáa wɛn le Dónbeenĩ waminĩ na le dɛn wa Nùhũso Yeesu Krista wán zéenia làa wɛn nĩ yi.

9

O Isirayεle nĩpomu bío sà le Dónbeenĩ yi

¹ I ì mí ho tũia poni, I máa fi sabéré lé bío á ì bío sá a *Krista yi. A le Dónbeenĩ Hácírĩ mún wee zéení mu wéréwéré ì sli yi le bío á ì bío á bon.

² I yi wee dè làa sòobéε, á lò wee be mu bío yi.

³ Mu bon, ìnén ì bεere lá à fan le le Dónbeenĩ dánkání mi, à ì là a Krista fáa mĩn yi ká bɛn lá dà à séení wán zàwa lè wán hĩnni na làa mi lé ho sii kénĩ bío yi.

⁴ Ba lé o *Isirayεle nĩpomu. Le Dónbeenĩ wó 6a lè mí zàwa, á zéenia mí cùkú làa ba, á bõ le páanĩ lè mí siiwá làa ba. Le nɔn ho làndá 6a yi, á zéenia bío 6a wé è bùaanĩ làa de làa ba. Le dó mí jii nɔn 6a yi bío cèrècè dání yi.

‡ 8:36 Mi lorĩ Lenĩ vùahũ (Psaumes) 44.23

⁵ Lé ɓarén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu m̀̀nmanía, á mu n̄pomu dání yí, á lé ɓarén ɓàn síí ó o Krista mún ɓueé ton yí, wón na wi mu ɓío ɓúenɓúen ɓúhú wán, á lé le Dónbeení, á le khòoní ɓío sá yí f́éé. *Amina.

Bia lé o Isirayele n̄pomu ɓinbirí

⁶ B̄n wee zéeni le ɓío le Dónbeení dó mí ɓii le mí ì wé á le so khú yí le? B̄éé. Éé ká ɓia ɓa wee ve làa Isirayele zàwa yín̄n ɓán ɓúenɓúen lé ɓia lé o zàwa ɓinbirí.

⁷ O o Abarahaamu zàwa mún yín̄n ɓán ɓúenɓúen lé ɓia lé o zàwa ɓinbirí. Mu bon, ɓío ká lé ɓío le Dónbeení ɓia n̄n o Abarahaamu yi: «Ba zàwa na á ì dó 1 ɓii le 1 na foñ, lé o Izaaki á ì ì ðn wán á fo ò yíráa ɓa.»*

⁸ B̄n wee zéeni le o Abarahaamu zàwa na ó o ton ɓúenɓúen yín̄n Dónbeení zàwa. Bia lé le zàwa lé ɓia le Dónbeení dó mí ɓii ɓío yí, na lé o Abarahaamu m̀̀nmanía.

⁹ Mu bon, há ɓi-cúa na ká lé h̄a le Dónbeení mà á dóràa mí ɓii: «Lóhó ló tíká ká 1 ɓini ì ɓuen ù c̄n ká m̄n háa Sara ton o za ɓaa.»†

¹⁰ B̄n pá yín̄n mu mí dòn. O Erebekea mún ton ɓa hénbéni le wán maá Izaaki.

¹¹⁻¹² P̄ahú na ɓa yàá ðn̄ yí ton yí á yí wó ɓío se làa ɓío yí se, á le Dónbeení ɓia ɓío ká: «O k̄nleso á à wé o f́eso ton-sá.»‡ Le Dónbeení ɓia ɓ̄n ɓèra a na à ɓío le le mí ì wé à wé à lén. Le wee hueeka ɓa n̄pua làa ɓío sí le yí. Mu yí máa lé ɓa n̄pua wára yí, ká mu wee lé lerén na wee ve ɓa yí.

¹³ Làa ɓío mu túararàa le Dónbeení ɓioní v̄ahú yí ká sii: «O wara a Zakoobu ò o día a Ezayuu.»§

Le Dónbeení le mí ì wee ɓío na à le wé mu

¹⁴ Awa, á ɓ̄n kúará lé mu yén? Mu so wee zéeni le le Dónbeení yí térinna le? B̄éé dé!

¹⁵ Mu bon, ɓío ká lé ɓío le ɓia n̄n o *M̄yiziye yi: «Ì le 1 wé hii làa n̄pue na, à ì wé le le ɓanso. I le 1 z̄n̄ n̄pue na màkárí à ì z̄n̄ ɓanso màkárí.»*

¹⁶ B̄n wee zéeni le yín̄n ɓío ɓa n̄pua wee cà mu, tàá ɓío ɓa wee ɓi mí ló ɓío yí. Ká le Dónbeení na wee wé le hii lé ðio mu wee lé yí.

¹⁷ ɓío ká lé ɓío ɓia le Dónbeení ɓioní v̄ahú yi: «Ì dó fo le ho *Ezipite k̄hú ɓéé ɓèra a na à ì ðarló ɓío z̄n̄, à ì yèni mún lé ho ðim̄j̄ná ɓúenɓúen yí.»†

¹⁸ Lé ɓ̄n n̄n ká le Dónbeení le mí ì z̄n̄ n̄pue na màkárí, à le z̄n̄ ɓanso màkárí. Le le mí ì wé ò o n̄pue yí ti, à le wé à ɓanso yí ti.

¹⁹ Ká lé ɓ̄n mu karàa, ɓ̄n-sí ó o ɓúí á à tùa m̄i le lée webio n̄n le Dónbeení mu pá wee zàráa le ɓa n̄pua? Mu bon, yia dà à p̄i ɓío le Dónbeení le mí ì wé wón mia.

²⁰ N̄pue so dà à p̄i ɓío le Dónbeení le mí ì wé le? Dà-m̄ini so dà à tùa yia mà le yí le lée webio n̄n ó o má mi ká le?

²¹ O sí-mí so yí dà máa mí ho córó làa ɓío ó o síi vá yí le? O le mí ì mí ðéé na ɓío ɓúhú wi làa s̄obéé, tàá ðio ɓío ɓúhú tà mia le ho córó mu, ò o mí.

²² Awa, le Dónbeení wi le zéeni le mí síi wee c̄i, á wi le zéeni mí p̄nká. A le ɓ̄n pá ɓi mí yí làa s̄obéé ɓia le síi wee c̄i yí ɓío yí, na ɓío sá ho yáaró yí.

²³ Ká le màhá mún wi le zéeni mí cùkú beení làa ɓia le z̄na màkárí, ɓán na le f̄era wiokaa à ɓa keñ le cùkú beení mu yí.

* **9:7** Mi loñ B̄io ɓúhú ɓúeení v̄ahú (Genèse) 21.12 † **9:9** Mi loñ B̄io ɓúhú ɓúeení v̄ahú (Genèse)

18.10, 14 ‡ **9:11-12** Mi loñ B̄io ɓúhú ɓúeení v̄ahú (Genèse) 25.23 § **9:13** Mi loñ Malasii v̄ahú

1.2-3 * **9:15** Mi loñ Léro v̄ahú (Exode) 33.19 † **9:17** Mi loñ Léro v̄ahú (Exode) 9.16

24 Bán sowaso lé warén. Le von wen léra 6a *zuífùwa làa bía yínón 6a zuífùwa tlahú.

25 Bío kà lé bío le Dónbeení bía mí ji-cúa fεero Ozee vūahú yi:

«Bia lá yínón í nípomu
á í wé è ve le í nípomu.
Mu nípomu na á í lá yí wa,
á í wáa wań làa sòobéε.

26 Hen na 6a lá wé le:

«Mi yínón í nípomu»,
á 6a wée ve mia yí lè
le Dónbeení na wi fεεε zàwa.»‡

27 O ji-cúa fεero *Ezayii wón 6èn bía bío kà pónpón o *Isirayεele nípomu dání yi: «Harí ò o Isirayεele nípomu wé boo lè mu yámú jumu jii hònlè bia bío síi, á 6a són-kéní mí dòn lé bía á à fen.

28 Mu bon, bío ó o Núhúso bía le mí ì wé o ò wé fua fua ho tá wán.»§

29 Làa bío ó o Ezayii mu mún pá fèra bíaráa bío kà:

«Le Dónbeení na dá mu bío búenbúen
lá yí ká bía wa nonkání can yí,
se wa bío lá à kerí
lè ho Sodoomu lóhó bío síi,
wa bío lá à bonmín
lè ho Komore lóhó bío síi.»*

Le Dónbeení wee wé à 6a nùpua téréen le yahó

30 Awa, á bío wa wáa à bío lè mu yén? Bía yínón 6a *zuífùwa na yí cà à 6a téréen, á le Dónbeení wó á 6a téréenna le yahó 6a sladéro le yi bío yi.

31 O *Isirayεele nípomu bán 6èn lá wi 6a òn ho làndá wán à téréennáa le Dónbeení yahó á mu yí wó yí yú.

32 Lée webio non 6a yí wóráa mu yí yú? Lé bío 6a yí cà à 6a téréen le Dónbeení yahó lè 6a sladéro le yi, à 6a wi 6a téréen le yahó lè há wára na 6a wee wé. A 6a kákána le huee na wee wé ò o nùpue lùwá wán.

33 Làa bío mu túararáa le Dónbeení bioní vūahú yi:

«Mi loń, ho Sion lóhó yi,
á í bàrá le huee
na wee kókón wán,
ho búaa hó na wee lùwá a nùpue.
εε ká yia màhá dó mí sli ho yi,
á 6anso máa n̄yi.»†

10

Ba zuífùwa làa bía yínón 6a à bío sà a Núhúso yi

1 Wán zàwa lè wán hínni, bío wi í sli yi làa sòobéε na á í wee fio le Dónbeení cón 6a *zuífùwa dání yi, lé 6a kánlò bío.

2 Mu bon, í dà à bío mu 6a jii le 6a 6èntfn henía le Dónbeení bío làa sòobéε, εε ká mu yara binbirí á 6a yí zū.

3 Bío le Dónbeení wee wé ò o nùpue téréen le yahó á 6a yí zū, á 6arén mítén wi 6a cà bío 6a à wé ká 6a à téréen le yahó. Lé ká síi á 6a pánáa bío wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeení yahó.

‡ 9:26 Mi loń Ozee vūahú 2.1-3, 25 § 9:28 Mi loń Ezayii vūahú 10.22-23 * 9:29 Mi loń Ezayii vūahú 1.9; Bío jiihú búeení vūahú (Genèse) 19.23-28 † 9:33 Mi loń Ezayii vūahú 28.16

4 Mu bon, lé o *Krista n̄n ó o *M̄oyiize lándá bèró b̄io j̄ii s̄úrása, bèra a na à b̄ia búenb̄úen na wee dé mí s̄la o Krista mu yi, à bán térén le Dónbeení yahó.

5 B̄io ó o M̄oyiize b̄ia ho lándá na wee wé ò o n̄pue térén le Dónbeení yahó d̄ání yi lé b̄io k̄a: «Ȳia wee wé b̄io ho lándá b̄ò henía wón ȳio á à wé lua ho p̄ánk̄a yi.»*

6 Le slidéro o Krista yi d̄ání yi na wee wé ò o n̄pue térén le Dónbeení yahó á b̄io k̄a lé b̄io b̄ia: Ȳi b̄io ũ s̄li yi le «lé o ȳén á à ȳòo ho wáayi?» Mu wee zéeni le lé o ȳén á ȳòo wé ó o Krista b̄ueé lii.

7 Mún yi b̄io ũ s̄li yi le «lé o ȳén á à lii ho n̄-h̄n̄b̄ó-lóhó yi?» Mu wee zéeni le lé o ȳén á lii v̄eení a Krista ba n̄-h̄ia t̄fah̄.

8 Ká b̄io k̄a lé b̄io b̄ia: «Le b̄ioní b̄ueé b̄ó fon̄. Dén b̄ioní so lé d̄io wee zéeni le slidéro o Krista yi b̄io.»† Lé lerén b̄ioní mu á wa wee bue.

9 Ká fo tà b̄ia wéréwéré le o Yeesu lé o N̄h̄uso, ká fo dó ũ s̄li binbirí le le Dónbeení v̄eenía wo lera ba n̄-h̄ia t̄fah̄, á fo ò fen.

10 Mu bon, le s̄li na wee dé le Dónbeení yi binbirí lé b̄io wee wé ò o n̄pue térén le yahó. Ȳia b̄ia mí slidéro o *Krista yi b̄io wéréwéré, wón b̄anso á le Dónbeení á à fení.

11 Mu bon, b̄io k̄a lé b̄io túara le Dónbeení b̄ioní v̄uah̄ yi: «N̄pue léee n̄pue na dó mí s̄li le Dónbeení yi wón máa n̄yi.»‡

12 Ba *z̄uíf̄uwa làa b̄ia ȳin̄n̄ b̄a z̄uíf̄uwa á hueekaró mía yi. Ba búenb̄úen leéra o N̄h̄uso n̄-kéní yi, wón na wee wé mu tentemu làa b̄ia búenb̄úen na wee fio mu o c̄n̄.

13 Mu bon, b̄io k̄a lé b̄io túara le Dónbeení b̄ioní v̄uah̄ yi: «N̄pue léee n̄pue na à ve o N̄h̄uso, ó ò k̄ání.»§

14 Ee ká ba so dà à ve o N̄h̄uso ká ba yí dó mí s̄la wo yi le? A ba so dà à dé mí s̄la wo yi ká a b̄uú yí zéeniá o b̄io á ba yí j̄á le? A ba so dà à j̄í mu ká a b̄uú yí buera mu le?

15 A mu so dà à bue ká a b̄uú yí tonkaa mu b̄io yi le? Làa b̄io mu túararása le Dónbeení b̄ioní v̄uah̄ yi ká s̄i: «B̄ia wee buen lé h̄á b̄in-tentewá á miló s̄i-wee b̄ent̄n̄ wi làa s̄òob̄é.»*

16 Ká ba búenb̄úen màh̄á yí b̄ò le Dónbeení b̄in-tente yi. Mu bon, b̄io k̄a lé b̄io ó o *Ezayii b̄ia: «N̄h̄uso, lé o ȳén yáá dó mí s̄li le b̄in-tente na wa wee bue yi?»†

17 Lé ká s̄i á le slidéro le Dónbeení yi wee lé le b̄ioní na ó o n̄pue wee j̄í yi, á le b̄ioní mu lé o Krista b̄io bueró.

18 Awa, le 1 t̄ua mia: O *Isirayeele n̄ipomu á yí j̄á le b̄in-tente mu le? Ba j̄á le. B̄io k̄a lé b̄io túara le Dónbeení b̄ioní v̄uah̄ yi:

«Le Dónbeení b̄in-tente
á b̄enb̄era h̄á lua búenb̄úen.

Le buera n̄n

ho d̄im̄j̄á n̄pua búenb̄úen yi.»‡

19 Le 1 wioka t̄ua mia: A lé o Isirayeele n̄ipomu yí z̄una mu kúará le? Awa, á b̄io k̄a lé b̄io ó o *M̄oyiize f̄era b̄ia mu d̄ání yi:

«Ī ì wé á b̄ia ȳin̄n̄ 1 n̄ipomu
á mi ì dí lè le yandee.

Ī ì wé á mi s̄la á à c̄l

* 10:5 Mi loñ Levii n̄wá v̄uah̄ (Lévitique) 18.5 † 10:8 Mi loñ Lándá zéeni ló v̄uah̄ (Deutéronome) 30.12-14 ‡ 10:11 Mi loñ Ezayii v̄uah̄ 28.16 § 10:13 Mi loñ Zoweele v̄uah̄ 3.5 * 10:15 Mi loñ Ezayii v̄uah̄ 52.7 † 10:16 Mi loñ Ezayii v̄uah̄ 53.1 ‡ 10:18 Mi loñ Lení v̄uah̄ (Psaumes) 19.5

mu n̄ipomu na hácírí mía yi.»[§]

²⁰ Le *Dónbeenĩ n̄i-cúa fεero Ezayii yáá henía mí sli ò o bía b̄io kà:

«Bia lá yí máa cà mi
á yú mi.

B̄ia lá yí máa fio d̄εε 1 c̄ón

á ĩ zéenia lè ĩten.»*

²¹ Ká a Isirayεele n̄ipomu d̄ání yi, á le Dónbeenĩ n̄i-cúa fεero Ezayii pá b̄inía le le Dónbeenĩ b̄ia b̄io kà: «Làa wizooní búenbúen ká 1 wee dá 1 níi ve o Isirayεele n̄ipomu na yí máa bè 1 b̄ioní yi, à 6a k̄áa.»†

11

Le Dónbeenĩ yí p̄á a Isirayεele n̄ipomu b̄io

¹ Awa, le 1 túa mía: Le Dónbeenĩ p̄á a *Isirayεele n̄ipomu le? B̄ueé dé! Lé b̄io á ĩnén mún lé 6a n̄i-kéní, á lé o *Abarahaamu m̄onm̄anti. 1 ló a B̄enzamεe n̄wá 6an z̄i-júh̄ú yi.

² Le Dónbeenĩ n̄ipomu na le f̄era hueekaa á le yí pá. Mi b̄iní leéka le Dónbeenĩ b̄ioní v̄uah̄ú b̄ioní na kà b̄io, h̄ĩa ó o n̄i-cúa fεero *Elii mà n̄on le Dónbeenĩ yi ká a sli yí wan o Isirayεele n̄ipomu b̄io na 6a wó yi. O le:

³ «N̄júh̄úso, ũ n̄i-cúa fεerowà á 6a 6ó. Ū muini ȳenii lùá á 6a fù. Lé ĩnén 1 d̄on ká, á ĩnén 6a mún wi 6a búe.»*

⁴ Á b̄io kà lé b̄io le Dónbeenĩ b̄ia n̄on wo yi: «Ba báawa muaaseé h̄ejun á ĩ ká lè ĩten. Bán yí búrá le dof̄n̄i na 6a le Baale yahó á yí 6uaania le.»†

⁵ Mu mún ka kà s̄ii ho zuia. Le Dónbeenĩ s̄amu b̄io yi, á 6a s̄ón-kéní lé b̄ia le l̄era.

⁶ Lé le s̄amu b̄io yi á le hueekaaráa 6a, ká ȳin̄on̄i b̄io 6a wó b̄io yi. Ká b̄un mía se le s̄amu w̄aa ȳin̄on̄i s̄amu.

⁷ Lée webio á mu wee zéení? Mu wee zéení le b̄io ó o Isirayεele n̄ipomu lá wee cà á 6a yí yú. B̄ia le Dónbeenĩ hueekaa lé b̄ia yú mu. Ká b̄ia ká bán yiwa w̄aa tunka.

⁸ Mu bon, b̄io kà lé b̄io túara le Dónbeenĩ b̄ioní v̄uah̄ú yi:

«Le Dónbeenĩ wó á 6a háciira mía.

Le wó á h̄arí lòn zuia

á 6a yí dà máa mi,

á yí dà máa jí b̄io.»‡

⁹ O *Daviide mún b̄ia b̄io kà:

«Le 6a bè-d̄inii wé lòn d̄adá,

lòn k̄oh̄ú na 6a á t̄è yi,

á b̄io ko làa ba à sá 6a yi.

¹⁰ Le 6a wé 6a muuiwà,

á yí b̄iní yí mi d̄εε.

N̄i le lònbee 6a p̄uná yi.»[§]

¹¹ Awa, le 1 túa mía: Mi wee leéka le lé 6a *zuíf̄uwa lùwá á mu vóráa le? B̄ueé dé! Eε ká lé 6a wékheró p̄anká yi á h̄a síiwá na ká n̄upua b̄o yi feraráa. A b̄un lé b̄io dó le yandee 6a zuíf̄uwa mu yi.

§ 10:19 Mi lor̄ Lándá zéenílò v̄uah̄ú (Deutéronome) 32.21 * 10:20 Mi lor̄ Ezayii v̄uah̄ú 65.1

† 10:21 Mi lor̄ Ezayii v̄uah̄ú 65.2 * 11:3 Mi lor̄ Bá-zàwa n̄in-yání v̄uah̄ú (1 Rois) 19.10, 14 † 11:4 Mi lor̄ Bá-zàwa n̄in-yání v̄uah̄ú (1 Rois) 19.18 ‡ 11:8 Mi lor̄ Lándá zéenílò v̄uah̄ú (Deutéronome) 29.3; Ezayii v̄uah̄ú 6.10

§ 11:10 Mi lor̄ Lení v̄uah̄ú (Psaumes) 69.23-24

12 Ba wékheró wó á ho ðímjǎ nùpua yú mu bè-tentewà le Dónbeení bǐo ðání yi. A bǐo 6a khon ho kǎnǐló yí wó á bǐa yínǎ 6a zuífùwa yú mu bè-tentewà le Dónbeení bǐo ðání yi. Bǔn wee zéeni le ká 6arén zuífùwa hǐa tà ho kǎnǐló bǐo, á mu bè-tentewà mu á à wíoka à dé wán.

Le vǐndɛɛ na ló mǐten làa ðǐo 6a fá bǐo

13 Hǎ làa na ká wán, á minén na yínǎ 6a *zuífùwa lé mia á ï wee bǐoráa. I lé o Yeesu tonkaro bǐa yínǎ 6a zuífùwa cǎn, á ï sǐi wan ho tonló mu bǐo yi.

14 I wǐ à mu yandee zo wán sǐi nùpua na lé 6a zuífùwa à kǎnínáa 6a ñì-dòndáa.

15 Mu bon, bǐo le Dónbeení ñàana 6a bǎnía, á bǔn wó á ho ðímjǎsa làa de bǐnǐa sǐ. Awa, ká le Dónbeení bǐnǐa tà 6a bǐo, á bǔn so máa keŕí le 6a húrun vèera le?

16 Ká ho ðǐnló bè-yáa bǐo sǎ le Dónbeení yi, se hǐa ká 6úen6úen bǐo mún sǎ le yi.* Ká le vǐndɛɛ nani bǐo sǎ le Dónbeení yi, se le 6àn lakara bǐo mún sǎ le yi.

17 O *Isirayɛɛle ñǐpomu ka lòn oliivewa vǐndɛɛ na fá, á 6a kúiora lakara 6úí. Únén na yínǎ o zuífù ka lòn oliivewa vǐndɛɛ na ló mǐten lakahó á 6a séra 6ueé cɛéra hǎ oliivewa vǐndɛɛ na fá yi, á ho lakahó mu bô yi wee yíráa dén yuaamu.

18 Lé bǔn ñon á fo yí ko à ù yòoní úten, à zùarǐ bǐa ka lòn lakara na 6a kúiora yi. Fo ò yòoní úten le we? Yínǎ únén ñon á hǎ nani yǐo wi luaráa, hǎ nani lé hǐa ñon á únén yǐo wi lua.

19 Nún-sǐ fo dà à bǐo: Hǎ lakara mu kúiora bèra a na à ñén dàr cɛé.

20 Mu bon, 6a ka lòn lakara na kúiora, lé bǐo 6a yí dó mí sǐa le Dónbeení yi. Únén 6a 6èn cɛéra, lé bǐo ù dó ù sǐi le Dónbeení yi. Ɛɛ ká ù máhǎ pa úten bǐo, yí yòoní úten mu bǐo yi.

21 Mu bon, ká le Dónbeení hǐa wee kúio le vǐndɛɛ na fá lakara, se le mún dà à wé mu 6àn sǐi lé únén.

22 Awa, loŕ: Le Dónbeení wee wé mu tentemu le 6a nùpua, á le mún jii. Le jii bǐa yí máa bè le Dónbeení mu bǐonǐ yi wán, ká únén á le è wé le mí tentemu ká fo tà bô mu wǎhǔ. Ká bǔn mia á únén á le mún ñ sén lòn lakahó.

23 Ká 6a zuífùwa khǐi bǐnǐa tà dó mí sǐa le Dónbeení yi, á le è bǐnǐ ì cɛé 6a hen na 6a fù wi yi le ho yahó, mu wéró pánká wi le cǎn.

24 Mu bon, únén wón sǐi binbirǐ ka lòn vǐndɛɛ na ló mǐten 6àn lakahó. Fo séra á 6ueé cɛéra le vǐndɛɛ na fá yi, ká hón yínǎ ù sǐi. Ba zuífùwa bán lá lé le vǐndɛɛ na fá 6àn lakara. A 6a bǐnǐ cɛéro le vǐndɛɛ na 6a ló yi á lònbee máa keŕí le Dónbeení cǎn.

O Isirayɛɛle ñǐpomu kǎnǐló bǐo

25 Wán zàwa le wán hǐnni, bǐo le Dónbeení le mí ì wé na sà yi á ï zéeni làa mia, bèra a na à mí yí wé mǐten le mu bè-zǔrǐmǐnǐ 6ànsowá: O *Isirayɛɛle ñǐpomu sǎn-kéní á à ðǐn máa zǔn bǐo 6úí yara, fúaa ká hǎ sǐi-vìo nùpua na le Dónbeení hueekaa 6úen6úen yú ho kǎnǐló wó.

26 Bǔn món ó o Isirayɛɛle ñǐpomu máhǎ à kǎnǐ, làa bǐo mu túararàa le Dónbeení bǐonǐ vǎahǔ yi:

«O kǎnǐlo á à lé ho Sion lóhó yi.

O *Zakoobu zǐ-ñúhǔ nùpua

pǐló làa de á le è khǐnǐ yi.

27 Dén lé le pánǐi na à ñén Dónbeení

* 11:16 Mi loŕ Miló vǎahǔ (Nombres) 15.19-21

á à bè làa ba ká 1 séra 6a bè-kora díá.»†

28 Bío 6a zúifùwa pá le bín-tente bío, á 6a wó le Dónbeení zúkúsa, lé bǔn bío yí á minén yúráa ho káníló. Ká bia le Dónbeení hueekaa wó lè mí nǐpomu, á le wa 6àn maáwà bío yi.

29 Mu bon, le Dónbeení hía hǎn bío, à le máa bǐní fé mu. Le hía von nùpue na, à le máa bǐní pí 6ànso.

30 Bío mi yánkaa yí bò le Dónbeení bióní yi, á hā làa na kà wán á le Dónbeení wó le hii làa mia 6a *zúifùwa píló làa de bío yi.

31 Lé làa bǔn á 6arén mún yí bò le Dónbeení bióní yi hā làa na kà wán, bèra a na à bío le Dónbeení zúrnanáa minén màkàrí, à le mún zúr 6arén màkàrí làa bǔn bío.

32 Mu bon, le Dónbeení díá á 6a nùpua 6úen6úen wee pí le bióní bío, à le bè yi bǐní zúrnanáa 6a 6úen6úen màkàrí.

Le Dónbeení dà po mu bío 6úen6úen

33 Eee! Le Dónbeení bío 6úen6úen 6èntǐn jii sú. Le bè-zúrminí lè le bío zúríló á jii yí zú. Bío le le mí ì wé á nùpue yí dà máa zúr. A mu wéró yara á nùpue mún yí dà máa zúr. Bío kà lé bío túara le Dónbeení bióní vùahǔ yi:

34 «Lée wée dà à zúr o Nùhúso yilera?

Lée wée dà le zéení á à na a yi?

35 A lée wée dà mu bío á à hā làa wo

ò o bè yi hánáa 6ànso?»‡

36 Lé bío mu bío 6úen6úen wee lé o cón. Lé orén pánká yi á mu 6úen6úen wiráa, á bío sá a yi. Le ho cùkú bío sí a yi fèéé. *Amiina!

12

Wa wi le mukǎn-ftnle yi là a Krista

1 Wán zàwa lè wán hínni, bío le Dónbeení wáa zéeníá mí tentemu làa wen kà síi, á ì ì hení bío kà làa sòobéé á à na mia: Mi na miten 6úen6úen le Dónbeení yi lòn muini yia ká mi yio nǎn wi lua, à bío sí le yi, à bío wé sí le yi. Bún lè le 6uanií binbirí na mi ko mi 6uanií lè le Dónbeení.

2 Mí yí bè ho ðmǐná biowa na yí se yi, ká mi día le le Dónbeení yèrémá mí hácirí à wé lè le hácirí dà-ftnle. Lé bún á à na ká mí ì zúr bío le Dónbeení síi vá yi, bún na se, á bío sí le yi, á jii tun.

3 Le Dónbeení sáamu na le wó làa mi bío yi, á ì ì bío bío kà á à na mi 6úen6úen yi: O búí yí leéka le mí bío nùhú wi po bío ó o bío karáa. Ká mi nǐ-kéní kéní wé 6ua miten làa bío mi bío karáa à héha lè mi síadéro le Dónbeení yi, bío le nǎn pánká mia.

4 Mu bon, o nùpue sánia lée dà-kéní, ká bío cèékaa mín yi wó hā bún lé bío boo, á mu lè mí dà-kéní kéní bè-wénia mún wi mín núná yi.

5 Làa bún síi á warén mún boo, ká wa 6úen6úen lé hā sánia dà-kéní wa páníló là a *Krista bío yi. Wa 6úen6úen cèékaa mín yi, yia lè mí lahó, yia lè mí lahó, làa bío ó o nùpue sánia biowa cèékaaráa bío síi.

6 Mu bío wéró pánká á le Dónbeení nǎn wa nǐ-kéní kéní yi mín núná yi. Yia le Dónbeení nǎn mí jì-cúa fèéró pánká yi, à 6ànso wé wé mu à héha lè le sídéro le Dónbeení yi.

7 Yia le nǎn ho pánká yi ò o wé séení 6a nùpua, à wón wé séení 6a. Yia le nǎn ho pánká yi ò o wé kàrán 6a nùpua, à wón wé kàrán 6a.

⁸ Yia le nɔn ho pànká yi ò o wé hĩ 6a nùpua sía, à wón wé hĩ 6a sía. Yia le Dónbeenĩ nɔn ho pànká yi ò o wé hã 6a nùpua lè mu bío, à wón wé hén mí yi à hánáa 6a. Yia le nɔn ho pànká yi ò o wé dí 6a nùpua yahó, à wón sòobá mítén mu wéró yi. Yia le nɔn ho pànká yi ò o wé zũn 6a nùpua màkàrí, à wón wé wé mu lè le sí-wee.

⁹ Mi le bío mi wa làa mín à bío wé ho tũíá poni. Mi jin mu bè-kora, à ca mi kuio mu bè-tente wéró yi.

¹⁰ Mi waĩ mín làa sòobéè làa bío á 6a zàwa mín yi ko 6a waĩnáa mín bío sii. Mi wé kɔnbi mín, à dé mí sòobéè mu yi.

¹¹ Mi ca mi kuio o Nùhũso tonló sáró yi, mi yí dí parí, à wé mu lè mí sía búenbúen.

¹² Mi wé zámaka bío mi dó mi sía wee lòní bío yi. Mi wé hĩ mi sía le lònbee pãahũ, à wé fio le Dónbeenĩ yi fèèè.

¹³ Mi wé séení mĩn zàwa lè mĩn hĩnni kèrètɛwa làa bío 6a màkóo wi yi. Bía wee làa mi wán á mi wé búa sese.

¹⁴ Mi wé fan mu bè-tentewá à na bía wee beé mi lò yi, mi wé fan bũn, ká mi wé yí dánkání 6a.

¹⁵ Bía wé wee zámaka, à mi zámaka làa ba. Bía wé wee wá, à mi wá làa ba.

¹⁶ Mi wé mí yilera làa dà-kéní. Mi wé yí yòoní mítén, ká mi wé liiní mítén, à tà páaní lè 6a nĩ-khenia. Mi yí wé mítén làa bè-zũriminĩ bãsowá.

¹⁷ Yia wé wó khon làa mia, à mi yí wé yí khe lè bãnsó. Mi wé wé mu tentemu lè 6a nùpua búenbúen.

¹⁸ Ká mu dà wee wé, à mi sòobá mítén, à ho hээрà kerĩ minén lè 6a nùpua búenbúen pãahũ, ká ho bãn yáaró yí lé mia.

¹⁹ Minén na á ĩ wa làa sòobéè, mi wé yí dí yúaa mítén, ká mi dé mu le Dónbeenĩ nĩ yi. Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi: «Hã yúaa ñiró bío sá mĩ. Yia ko làa bío na, à ĩ wé mu lè bãnsó, lé Inén Nùhũso Dónbeenĩ bía mu.»*

²⁰ Mu pá bĩnia túara: «Hen ká ũ zúkúso le hĩni wee búe, à ũ na mu bío wo yi le o dí. Ká le ju-hãní dà a, à ũ na mu jumú wo yi le o ju. Ká fo wee wé ká, à mu ù kerĩ lòn donfúaa á fo wee khá bè bãnsó jũhũ wán.»†

²¹ Mi yí le mu bè-kora yí pànká mi wán, ká mi wé wé mu bè-tentewá à yíráa ho pànká mu wán.

13

Ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ bãrd 6a

¹ Ba nùpua búenbúen ko 6a wé bè ho pànká ya-díwá bionĩ yi. Pànká ya-díwá yí dà máa kerĩ ká le Dónbeenĩ yí nɔn mu nĩ.

² Lé bũn nɔn ká yia pã 6a bío, se bãnsó pã le Dónbeenĩ bío na le bò. Ká yia wee wé bũn se o wee síiní mí jũhũ mítén.

³ Yia wee wé mu bè-tente wón yí ko ò o zũn ho pànká ya-díwá. Ká yia wee wé mu bè-kora wón ko ò o zũn 6a. Hen ká fo wi à ũ wé yí zũn ho pànká ya-díwá, à ũ wé wé mu bè-tentewá, á 6a wé è wioka ũ yèni.

⁴ Mu bon, ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ ton-sáwá ũ séeniló bío yi. Èè ká ũ bèn wee wé mu bè-kora, à ũ zũn, lé bío le Dónbeenĩ nɔn ho wãhũ 6a yi à 6a bé bía wee wé mu bè-kora. Hen ká 6a wee bé bãnsó, se lé le Dónbeenĩ tonló na le kàrafáa 6a yi á 6a wee sá, à zéení làa yia wee wé mu le le Dónbeenĩ sli wee cĩ bãnsó yi.

* **12:19** Mi loĩ Lándá zéeniló vũahũ (Deutéronome) 32.35 † **12:20** Mi loĩ Wãhio vũahũ (Proverbes) 25.21-22

⁵ Lé bñn ñon ó o ñupue ko ò o wé wé bño ho pánká ya-díwá le o wé, bèra a na à le Dónbeení síi yí cǐ a yi, à mún wé bè mu yi lé bño ó o zū le bñn lé bño térénna.

⁶ Lé bñn bño yi á mi mún ko mi wé saánínáa ho lànpo. Lé bño le Dónbeení lé dío kàráfáa ho tonló mu 6a yi le 6a sá ho sese.

⁷ Mi ko mi na bño ñupue na yi, à mi na mu wo yi: Yía bño léé lànpo, à mi saání ho wo yi. Bño ko mu saání ho pánká ya-díwá yi à mi saání mu. Yía mi ko mi kǎnbi, à mi kǎnbi o. Yía ko làa hézǎnii, à mi hézǎn wo.

Yia wa 6a ñupua se 6anso bò le Dónbeení làndá yi

⁸ Mi yí le kee búii keǐ mía. Bño ko mu keǐ mía lòn kee fɛɛɛ lé mi warǐmínló. Yía wa mín zàwa lé mín hínni, se wón wee wé bño ho làndá le o wé binbirí.

⁹ Mu bon, há làndáwá na ká á mi zú: «Yí wé há-fé táá bá-fé. Yí 6úe ñupue. Yí ñuaa bño. Yí le ũ yío lé mi ninza bño.»* Hón làndáwá so làa hǐa ká 6úen6úen á ñii wee sí le bióní dà-kéní na ká yi: «Wañ mi ninza làa bño á fo waráa ũten bño síi.»

¹⁰ Yía wa mí ninza binbirí á máa wé bño na yí se làa wo. Yía wa mí ninzàwa se wón wee wé bño ho làndá le o wé binbirí.

Mi wa 6ua waten sese à lònínáa o Krista 6uenló

¹¹ Mi wa wé làa bñn, sǎnkú bño mi yáá zū ho pǎahǔ na wa wi yi síi. Ho pǎahǔ dǎn à mi fání mí yío. Mu bon, há làa na ká wán á ho kǎnító wáa sùaráa làa wen á po pǎahǔ na wa 6úa wa sladéro o *Krista yi ñúhǔ.

¹² Ho tá nǐ-kǐa, hen làa cǐnǔ ká ho ò tǐ. Awa, á mi wáa le wa día há wará 6úen6úen na wee wé le tǐbirí yi. Mi wa lá mu koomu tonló sía à sáráa.

¹³ Mi wa 6ua waten sese lòn ñupua na wi mu koomu yi bño síi. Mi yí wa dé waten ho dǎndǎnló lè ho ña-ñunló yi. Mi yí wa dé waten ho bá-fénló lè ho há-fénló yi, à yí dé waten mu koomu yi. Mi yí wa dé waten há fio lè le yandee yi.

¹⁴ Mi le o Nùhǔso Yeesu Krista bño à keǐ mía. Mi yí día le bño mí sía wee vá yi na yí se à yí pánká mi wán, à mi wé wé bño sí mía.

14

Mi wé yi cǐtí mǐn dǐnló bño yi

¹ Yía slidéro yí fǎrá yí tǐna sese le Dónbeení yi á mi wé zūrǐ 6uaró, à wé yí wǎaní bño ó o wee leéka.

² Làa bño síi á 6a búii wee leéka le mi dà mu bè-dǐnii 6úen6úen wé è dí, ɛɛ ká 6a búii na sladéro le Dónbeení yi á yí fǎrá yí tǐna sese bán 6èn lé ho dǐn-poni mí dòn 6a wee dí ká há taa níí ló.

³ A yía wee dí mu bè-dǐnii 6úen6úen yí ko ò o zùan yía yí máa là há taa yi. Làa bñn síi, á yía yí máa là há taa mún yí ko ò o cǐtí yía wee dí mu bè-dǐnii 6úen6úen, lé bño le Dónbeení mún tà wón bño.

⁴ Ũnén lé o yén á à cǐtǐráa o nǐ-veere ton-sá? O wó se loo, o wó khon loo, se 6a ñúhǔso lé yía á à fɛɛ mu túiá. O yáa à wé á mu ù wé se, lé bño ó o Nùhǔso pánká wi dà à séení a.

⁵ O búii cǎn á há wizooní ñúná wi po mín. ɛɛ Ká a 6úii cǎn á há wizooní 6úen6úen léé dà-kéní. Mi nǐ-kéní kéní ko mi láa bño mi wee leéka yi mu dǎní yi.

⁶ Yía le há wizooní ñúná wi po mín wee wé mu o Nùhǔso bño yi. Yía 6èn wee dí mu bè-dǐnii 6úen6úen wón mún wee wé mu o Nùhǔso bño yi. Mu bon, o

* 13:9 Mi loñ Léro vǎahǔ (Exode) 20.13-17; Làndá zéeníló vǎahǔ (Deutéronome) 5.17-21; Lení vǎahǔ (Psaumes) 19.18

wee dé le Dónbeení bárakà mí bè-dínii bío yi. A yía wee dí ho zen-6uahó bío mí dòn wón mún wee wé mu o Núhúso bío yi. Wón mún wee dé le Dónbeení bárakà.

⁷ Mu bon, wa tlahú á yía mukání wi mítén bío yi wón mía, á yía á à hí mítén bío yi wa tlahú wón mún mía.

⁸ Hen ká wa yío wi lua, se lé o Núhúso á wa yío wi lua bío yi. Ká wa húrun, se lé o Núhúso á wa mún húrun bío yi. Awa, á hárí wa hí loo, à wa yío wé lua loo, se wa bío pá sá a Núhúso yi.

⁹ Mu bon, o *Krista húrun á vèera bèra a na ò o wé bíá húrun láa bíá yío wi lua Núhúso.

¹⁰ Ká ùnén, léé webio nòn á fo wee cítiráa mìn za tàá mìn hínló? A ùnén 6èn, léé webio nòn á fo wee zùarínáa mìn za tàá mìn hínló yi? Wa búenbúen khíí òn le Dónbeení yahó á le è cítí.

¹¹ Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vùahú yi:

«Ìnén Núhúso á wi fèéé.

Ho òmíná nùpua búenbúen

á à fàrá mí nònkópúná wán í yahó,

6a búenbúen á à bío le í lé le Dónbeení bío bon.»*

¹² Láa bún síi, á bío wa ní-kéní kéní wó á wa ko wa zéení na le Dónbeení yi.

Yí dé mìn za tàá mìn hínló bè-kora wéro yi

¹³ A mí wáa yí le wa wé cítí mìn. Bío ká lé bío á mi le mu kerí mi yiwa: Mí yí wé bío búí na à dé mìn za tàá mìn hínló kèrété mu bè-kora wéro yi.

¹⁴ Í páanílò lá a Núhúso Yeesu bío yi, á í zú mu, á mún láa mu yi le mu bío búenbúen wee ce le Dónbeení yahó. Éé ká a búí wee leéka le mu búí yí máa ce, se mu 6èn yí máa ce 6ànsò cón.

¹⁵ Ká mìn za tàá mìn hínló lò hía wee be ùnén bè-dínii bío yi, se fo wáa yí máa zéení le fo wa a. Yí wé bèra a na à mìn za tàá mìn hínló na ó o *Krista húrun bío yi à hía ví ùnén bè-dínii bío yi.

¹⁶ Bío se mínén cón á yí ko mu wé à 6a nùpua wé bíní bío mu bè-kohó bío mí òn yí.

¹⁷ Mu bon, le Dónbeení bá-zàmu bío yí máa zéení bè-dínii tàá bè-ñunii bío. Mu lé ho térénló, lè ho héerà, lè há zámakaa na le Dónbeení Hácírí wee na.

¹⁸ Yía wee sá a Krista tonló láa bún bío síi wón bío á à wé sí le Dónbeení yi, á 6a nùpua mún ò tà a bío.

¹⁹ Awa, á wa ko wa ca wa kuio à wé wé bío á à dé ho héerà wa páahú, láa bío wa ní-kéní kéní ò wé á wa síadéro le Dónbeení yi á à wíoka à dé wán.

²⁰ Yí loñ mu bè-dínii yi à yáaràa le Dónbeení tonló. Mu bon, mu bío búenbúen dà wee dí. Éé ká mu bè-dínii na à wé á mí ninza à wé mu bè-kohó bún yí se.

²¹ Bío se, lé ù khí mu bío búenbúen na dà à dé mìn za tàá mìn hínló mu bè-kora wéro yi. Hárí mu wé taa, tàá òvén òuló, tàá bè-vio.

²² Le síidéro na fo yú mu bío mu òn yí ù 6ua ù dòn le Dónbeení yahó. Yía síi yí máa kán wo bío á 6ànsò wee 6ua lé mítén òn yí, wón òhú sí.

²³ Ká yía síi wee kán wo o bè-dínii búí òn yí, se wón 6ànsò òhú sí, lé bío ó o yí máa wé mu à héha lè mí síidéro le Dónbeení yi. Bío léé bío na yí máa wé héha lè le síidéro le Dónbeení yi, bún léé bè-kohó.

15

Wa ko wa wé hí wa sta

* 14:11 Mí loñ Ezayíi vùahú 45.23

¹ Warén na śladéro le Dónbeenĩ yi fára t̄na ko wa wé hĩ wa śla bĩa śladéro yĩ fára yĩ t̄na bio yi. Wa yĩ ko wa wé wé bio śl w̄n.

² Wa nĩ-kénĩ kénĩ ko wa wé wé bio śl w̄n z̄awa lè w̄n hĩnni yi, na à séení 6a, bèra a na à 6a śladéro le Dónbeenĩ yi va lè ho yahó.

³ Mu bon, o *Krista yĩ wó bio śl a yi, 6ueé. Bio ká lé bio bĩa le Dónbeenĩ biónĩ v̄uahũ yi: «Hã bin-kora na 6a n̄pua bĩa n̄n ùnén Dónbeenĩ yi lé Ìnén á hã bĩa n̄n yi.»*

⁴ Le Dónbeenĩ biónĩ v̄onna na túara hàánĩ 6úen6úen túara bèra a na à hã k̄arán w̄n, à wa d̄an̄ hĩ wa śla, à śla wé hereka. Lé b̄un̄ wee na à wa d̄an̄ dé wa śla l̄onĩ bio le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé.

⁵ Le le Dónbeenĩ na le śl-hĩlè lè le śl-he6úee wee lé c̄n̄ à wé à mi wé wíoka j̄i m̄n̄ yi, làa bio ó o Yeesu Krista le mu wéráa.

⁶ Lé b̄un̄ ñ na ká mi 6úen6úen á à wé le j̄ii dà-kénĩ, á à déráa ho cùkú le Dónbeenĩ yi, dén na lé wa Nuh̄so Yeesu Krista 6àn Maá.

⁷ Awa, á mi cén wé tà m̄n̄ yi làa bio ó o Krista t̄aráa mia bio s̄ii à déráa ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

⁸ O Krista 6ueé wó 6a *zúif̄uwa ton-sá, á tíraráa bio le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé è na 6àn maáwa yi j̄ii à zéení le ká le Dónbeenĩ bĩa bio na à le máa lé mu m̄n̄.

⁹ O Krista m̄n̄ 6ueé wó á bĩa yín̄n̄ 6a zúif̄uwa wee dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi le h̄ii bio yi, làa bio mu túararáa le Dónbeenĩ biónĩ v̄uahũ yi ká s̄ii:

«Lé b̄un̄ te bio á ì wé è sío

á à khòonínáa fo hã śl̄iwá n̄pua t̄fahũ.»†

¹⁰ Mu m̄n̄ túara:

«Śl̄iwá n̄pua,

mi páaní z̄amaka lè le Dónbeenĩ n̄pomu.»‡

¹¹ Mu m̄n̄ b̄n̄iá túara:

«Dím̄j̄ná k̄ana 6úen6úen n̄pua,

mi khòonĩ a Nuh̄so,

śl̄iwá 6úen6úen n̄pua,

mi zéení a beemu.»§

¹² Le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄εero *Ezayii m̄n̄ bĩa bio ká:

«N̄pue 6úii á à lé o Zesee z̄l-j̄úhũ n̄pua t̄fahũ

á à dí hã śl̄iwá n̄pomu yahó,

á mu n̄pomu mu m̄n̄ ñ dé mí śl̄i wo yi.»*

¹³ Le le Dónbeenĩ na wee wé à mi dé mí śla l̄onĩ bio le dó mí j̄ii le mí ì wé, à wé à mi k̄en̄ ho h̄éerà lè hã z̄amaka na j̄ii mia yi mi śladéro le yi bio yi. Lé b̄un̄ ñ na ká le Dónbeenĩ mu Hácirí p̄anká yi, á mi ì d̄an̄ ñ dé mí śla làa s̄oobéé á à l̄onĩ bio le dó mí j̄ii le mí ì wé.

O Poole lé o Krista ton-sá

¹⁴ W̄an z̄awa lè w̄n hĩnni, Ìnén ì b̄εere làa mu yi le mu bè-tentewà wéró bio wi mia làa s̄oobéé. Bio mi ko mi z̄ur̄n̄ á mi z̄ú 6úen6úen, á dà wee zéení m̄n̄.

¹⁵ B̄un̄ j̄on̄ pá yĩ hò bio á ì b̄n̄iá leékaa mia ho v̄uahũ na ká lara 6úii yi làa bio mi z̄ú wó, á yĩ titikaa mu bio yi. I wó mu lé bio le Dónbeenĩ lè mí s̄aamu

¹⁶ á wó á ì lé o Yeesu *Krista ton-sá bĩa yín̄n̄ 6a *zúif̄uwa bio yi. Le Dónbeenĩ tonlò na á ì wee sá lé le b̄in-tente na á ì wee bue, bèra a na à le

* 15:3 Mi loĩ Lenĩ v̄uahũ (Psaumes) 69.10 † 15:9 Mi loĩ Samuw̄eele n̄n-yání v̄uahũ 22.50 ‡ 15:10

Mi loĩ Lándá zéenílò v̄uahũ (Deutéronome) 32.43 § 15:11 Mi loĩ Lenĩ v̄uahũ (Psaumes) 117.1

* 15:12 Mi loĩ Ezayii v̄uahũ 11.10

Hácírí pánká yi à bía yínóní 6a zúífúwa wé lòn hāmu na bío sã le Dónbeenĩ yi, á bío sí le yi.

¹⁷ I páaníló là a Krista bío yi, á ì sli wan le Dónbeenĩ tonló na á ì wee sã bío yi.

¹⁸ Mu bon, bío á ì wee hení ì sli bío á yínóní bè-veere ká mu yínóní bío ó o Krista ñn ì wán á wó. O Krista ñn ì wán á ì wee wé à bía yínóní 6a zúífúwa tà le Dónbeenĩ bío. O wó mu lè ì bíoní, lè ì bè-wénia,

¹⁹ lè mu yéréké biowa lè mí síiwá, le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi. Lé làa bñn á ì bueraráa o Krista bín-tente, à ñn ho Zeruzalεmu lóhó yi à vaa búe ho llirii kōhū yi.†

²⁰ Ká bío dà-kéní na kera ì sli yi, lé à ì bue le Dónbeenĩ bín-tente hã dãa na nùpua ñn yí ñá a Krista bío yi, bèra a na à nùpue hã yí bío le ì wee so a búí zlí ñúhú na ó o b̄ará wán.

²¹ I wó mu á héhaa làa bío le Dónbeenĩ bíoní vūahū bía:

«Bia na 6a ñn yí buera a bío yí ñn yi

á à mì a,

bía ñn yí ñá bío búí o d̄ání yi

á à zūn o bío yara.»‡

O Poole wee bio mi kũio varó bio

²² Lé bñn lá wee hè mi ñn á ì ñn yí guararáa mi cñn.

²³ Εε ká hã laà na ká wán á bío á ì lá ko à ì wé bñn á ñn wãa tun. Mi búεεkírō bío b̄enñn wi m̄i míana.

²⁴ I wi à ì va ho Esipaaje. Ká ì yú wee va bñn, ñn-sí á ì bueé búεεkí mia. Mu bon, ì wi à ì buee mi mí wán á khínáa, à mi séení mi à ì ñn varáa hón kōhū so. Ká ì m̄ahã bueé wé wizooní bío yen mi cñn á à khínáa.

²⁵ Ká hã laà na ká wán á ì va ho Zeruzalεmu, á vaá séení bía bío sã le Dónbeenĩ yi bñn.

²⁶ Mu bon, ho Maseduana lè ho Akayii kãna kèrēt̄ewa á mu ló s̄ia yi le mí ì cá le wári á à séenínaa ho Zeruzalεmu kèrēt̄ewa kuure nùpua búí na lé 6a n̄-khenia.

²⁷ Lé b̄arén m̄iten leékaa mu. Εε ká lé ho t̄iá le 6a mì mí, á 6a ko 6a séení 6a. Lé bío á h̄sn kãna so kèrēt̄ewa yínóní *zúífúwa, à ho Zeruzalεmu kèrēt̄ewa na lé 6a zúífúwa m̄ahã pá tà séení 6a lè le Dónbeenĩ bío. Awa, á b̄arén b̄en mún ko 6a séení b̄an lè mí n̄i bío.

²⁸ Ká ì yú le wári mu dó ho Zeruzalεmu kèrēt̄ewa ní yi, á ì bueé lé lè mi cñn á à varáa ho Esipaaje kōhū.

²⁹ I zū le ká ì wee b̄uen mi cñn, á ì b̄uen là a *Krista bè-tentewá c̄εera na ó o wee wé lè 6a nùpua.

³⁰ Wán z̄awa lè wán h̄inni, mi páaní ca mi kũio làa mi, à wé flo le Dónbeenĩ yi ì bío yi. Bñn lé bío á ì wee cá mi cñn wa páaníló là a Núhūso Yeesu Krista, lè le waminí na le Dónbeenĩ Hácírí wee dé wen bío yi.

³¹ Mi wé flo, bèra a na à ì k̄ání ho *Zudee kōhūsa na yínóní 6a kèrēt̄ewa ní yi. Mi mún wé flo, bèra a na à ho Zeruzalεmu kèrēt̄ewa vaa tà le séení na á ì ì 6ua vaá na 6a yi bío lè le sí-weε.

³² Ká mu wó ká s̄ii, ká le Dónbeenĩ tà á ì b̄uen mi cñn lè hã z̄amakaa, á bueé vūnka mi cñn.

³³ Le le Dónbeenĩ na wee wé à wa k̄erí ho h̄érá yi à k̄erí lè mi búenb̄uen. *Amiina!

† 15:19 Ho llirii: Ho lé ho Oroomu kōhū s̄sn-kéní búí. ‡ 15:21 Mi lorí Ezayii vūahū 52.15

16

Le t̄ɛnti

¹I wee tonka a Febe mi c̄n, wón na lé wàn h̄nló mu k̄rèt̄ɛmu d̄n̄i yi, na wee sá le Dónbeen̄i tonló ho lóhó na 6a le S̄ankeree yi.

²Ká a 6ueé d̄n̄ mia à mi 6ua a sese o N̄uh̄so ȳn̄i yi. Mi 6ua a làa b̄io á b̄ia dó mí s̄ia le Dónbeen̄i yi wee 6uaráa mín b̄io s̄ii. Mi wé s̄eení a b̄io lée b̄io na ó o m̄ákóo wi mia yi. Or̄n mí b̄eere s̄eenía 6a n̄upua c̄èr̄e, s̄n̄kú ín̄én.

³I wee t̄ɛn̄i a Piriisiye là a Akilaasi yi, bán na làa mi páanía lé o Yeesu *Krista ton-sáwá.

⁴Ba z̄aanía mí muk̄aní á k̄ánianáa mi. I yi yí dà máa sà b̄n̄ yi. A 6a k̄èr̄t̄ɛwa na ȳn̄n̄ 6a *z̄uíf̄uwa mún yiwa máa sà mu yi.

⁵Ba k̄èr̄t̄ɛwa na wee k̄úee mín wán b̄n̄ z̄li á ì mún wee t̄ɛn̄i yi. I wee t̄ɛn̄i wán b̄n̄lo na 6a le Epayin̄ete yi. Wón lé o n̄in-yán̄i n̄upue na dó mí s̄ii o Krista yi ho Azii k̄sh̄ú yi.

⁶I wee t̄ɛn̄i a h̄aa na 6a le Mari yi, wón na s̄eenía mia làa s̄òob̄é.

⁷I wee t̄ɛn̄i a Andoronikuusi là a z̄uniasi yi. Ba làa mi lée s̄ii k̄ení, á 6a mún k̄era ho k̄ásó yi làa mi. Ba lé o Krista tonkarowà na b̄io j̄uh̄ú wi làa s̄òob̄é. Ba tà a Krista b̄io á dú ín̄én yahó.

⁸I wee t̄ɛn̄i a Anpiliatuusi yi, wón na á ì wa làa s̄òob̄é wa páaniló là a N̄uh̄so b̄io yi.

⁹I wee t̄ɛn̄i a Uub̄ēn̄ yi, wón na làa w̄en páanía wee sá a Krista tonló, á wee t̄ɛn̄i a Sitakiisi yi, wón na á ì wa làa s̄òob̄é.

¹⁰I wee t̄ɛn̄i a Apeleesi yi, wón z̄eenía le mi dó mí s̄ii binbir̄i o *Krista yi. O n̄ii na 6a le Arisitobuule lé mí z̄ii n̄upua á ì wee t̄ɛn̄i yi.

¹¹O Herodion, ȳia lé ho s̄ii k̄ení làa mi á ì wee t̄ɛn̄i yi. I wee t̄ɛn̄i a Naasiisi z̄ii n̄upua yi, bán na dó mí s̄ia o *Krista yi.

¹²I wee t̄ɛn̄i a h̄aa na 6a le Tirif̄ena làa ȳia 6a le Tirifooze yi. Ba wee sá a N̄uh̄so tonló làa s̄òob̄é. Wàn b̄n̄lo h̄aa na 6a le P̄eesiide á ì wee t̄ɛn̄i yi. Wón mún sá a N̄uh̄so tonló làa s̄òob̄é.

¹³I wee t̄ɛn̄i a Urufuusi yi, wón na b̄io j̄uh̄ú wi làa s̄òob̄é o Krista tonló sáró yi. B̄n̄ nu á ì wee t̄ɛn̄i yi. O mún lé ín̄én wàn nu.

¹⁴O Asenkiriite, là a Filekon, là a H̄emeesi, là a Patorobaasi, là a H̄emaasi, lè wàn z̄awa k̄èr̄t̄ɛwa na páanía wi làa ba, bán búenb̄uen á ì wee t̄ɛn̄i yi.

¹⁵O Filoolooki là a Zulii á ì wee t̄ɛn̄i yi. I wee t̄ɛn̄i a N̄eree lè mín h̄nló yi, á wee t̄ɛn̄i a Olenpaasi yi, làa b̄ia búenb̄uen na dó mí s̄ia o Krista yi, na páanía wi làa ba á ì wee t̄ɛn̄i yi.

¹⁶Mi t̄ɛn̄i mín yi lè le k̄n̄bii t̄ɛn̄ii. Ba k̄èr̄t̄ɛwa kuio búenb̄uen wee t̄ɛn̄i mia.

Le z̄éenti na ó o Poole n̄n

¹⁷Wàn z̄awa lè wàn h̄nni k̄èr̄t̄ɛwa, b̄io á ì hen̄i á à na mia lé b̄io k̄a: Mi pa miten b̄io 6a n̄upua na wee dé ho sankaró 6a k̄èr̄t̄ɛwa kuure yi. Ho k̄aránlò na mi yú á 6a p̄á b̄io, á 6a wee k̄arán mia làa bè-veere á à v̄iinínáa mia. Mi pí 6a b̄io,

¹⁸lé b̄io 6a n̄upua mu s̄ii á wa N̄uh̄so na lé o *Krista tonló sáró b̄io yí here c̄n̄. B̄io b̄io here 6a c̄n̄ lé 6a dío b̄io. Ba wee b̄io há b̄in-s̄ia à v̄iinínáa b̄ia yí m̄áa d̄n̄i z̄ur̄i le sab̄er̄é lè ho t̄úáa poni à hueeka mín yi.

¹⁹Mu bon, 6a n̄upua búenb̄uen z̄ú b̄io mi wee tà bèráa b̄io ó o N̄uh̄so wee b̄io yi. Lé b̄n̄ n̄n̄ á ì s̄ii wannáa mi b̄io yi. Ēe k̄á ì m̄ah̄á wi à mi wé mu bè-z̄ur̄im̄in̄i 6ansowà binbir̄i á wé wéráa b̄io se. I wi à mi ce, á wé yí wé mu b̄io na yí se.

²⁰ Hen làa cínú ká le Dónbeení na lé ho hээрà bânso á à yáa o Satáni pànká, á à dé o mí zení tá.

Le o Nùhúso Yeesu wé mí sãamu làa mia!

²¹ O Timotee, yía làa mi páania wee sá ho ton-kéní á wee tɛɛní mia. O Lisiyuusi là a Zasɔn là a Sosipateere, bán làa mi lé ho sí kéní á mún wee tɛɛní mia.

²² Inén Tɛɛtiyuusi* na túara a Poole jí-cúa á mún wee tɛɛní mia wa Nùhúso na wó á wa lé le dà-kéní yèni yi.

²³ O Kayuusi, yía á ìlàara wán mún wee tɛɛní mia. Lé wón zli á ba kèrɛtɛwa wee kúee mún wán yi. Ho lóhó wén-bárálo na ba le Erasiite, wón lè wán za Kaatuusi á wee tɛɛní mia.

²⁴ [Le wa Nùhúso Yeesu Krista à wé mí sãamu lè mi búenbúen. *Amiina!]

Mi wa khòoní le Dónbeení mí dòn

²⁵ Mi wa khòoní le Dónbeení. Lerén lé dño dà à wé, á mi siadéro le yi á à fára à tɛn. Le è wé mu le bín-tente na bío ciran o Yeesu Krista, dño á ì wee bue pànká yi. Lé dén bín-tente so á le Dónbeení wee dɛn wán zéenináa mí bío na lá sà yi há lúlúio zánzàn.

²⁶ Ee ká há làa na kà wán, á mu wáa ló mu khoomu yi wéréwéré le Dónbeení jí-cúa fɛerowà vɔnna na ba yáania túara pànká yi. Lé le Dónbeení na wi fɛɛe á non dén jíi so bán yi le ba túa mu, bèra a na, à há síi-viò núpua zúrì le, à dé mí sia le yi, à wé bè le bíoní yi.

²⁷ Le le Dónbeení na mí dòn lé mu bè-zúrìminí bânso, à yí ho cukú fɛɛe, o Yeesu *Krista pànká yi. *Amiina!

* **16:22** O Tɛɛtiyuusi: O Tɛɛtiyuusi háa lé o kèrɛtɛ vɔn-túaro. Lé orén ó o Poole fɛera mí jí-cúa non yi ó o túara.

Ho nín-yání vūahú na ó o Poole túara n̄n ho Korēnte kèrètíewa kuure yi

Vūahú túaró jūhú

Le Dónbeení tonló lé o Poole óuakáa ho ho Korēnte lóhó yi. O kará b̄n á yú le lúlú-kùure lè mí p̄ina b̄io h̄èzn̄n (Bè-wénia 18.11).

Ho Korēnte h̄ia lée lóhó na á mu bè-kora lè mí síiwà wee wé yi. A mu lunkaa o Poole yilera. Lé b̄n te b̄io ó o túararāa h̄a v̄nna n̄n 6a kèrètíewa kuure na wi b̄n yi, à 6a z̄r̄í b̄io 6a à 6ua lè m̄iten.

O 6ua ho Korēnte kèrètíewa kuure yi: Le ho sankamínló à 6a kh̄i yi à día mu koomu wárá (1-5). Ba t̄úiwáwá f̄eró l̄aa b̄io 6a wé è 6ua lè m̄iten ó o z̄énia yara l̄aa ba (6).

B̄io 6a t̄uakaa b̄io l̄aa wó ó o z̄énia yara: Mu yaamu, le muin̄i taa, o Yeesu d̄inló, le Dónbeení Hácírí bè-h̄anii na le wee na, lè 6a n̄i-h̄ia v̄eró b̄io (7-15).

O Poole vūahú vaa véen̄i, ó o b̄ia ho Zeruzal̄emu kèrètíewa n̄i-khenia séeniló b̄io, b̄n m̄ón, ó o t̄énia 6a yi (16).

Le t̄en̄i

¹⁻² In̄én Poole na le Dónbeení lè mí síi b̄io á l̄era à ì wé o Yeesu *Krista tonkaro, á wee túa ho vūahú na k̄a. In̄én lè w̄an za Sosit̄eena á wee t̄en̄i min̄én k̄erètíewa kuure na wi ho Korēnte lóhó yi, min̄én na le Dónbeení ceera à mí b̄io sí le yi mí p̄aaniló là a Yeesu Krista b̄io yi. Le hueekaa min̄én l̄aa b̄ia 6úen6úen na wee v̄e wa Núh̄tso Yeesu Krista mu ȳeni h̄a l̄ua 6úen6úen yi, à mí wé 6ua m̄iten l̄aa b̄io le Dónbeení síi v̄a yi. O Krista mu lé wa 6úen6úen Núh̄tso.

³ Le w̄an Maá Dónbeení, là a Núh̄tso Yeesu Krista à wé mu s̄amu l̄aa mia à na ho h̄er̄à mia.

O Poole wee dé le Dónbeení b̄araka

⁴ I wee dé le Dónbeení b̄araka f̄ééé mi b̄io yi, lé b̄io le wó mu s̄amu l̄aa mia mí p̄aaniló là a *Krista Yeesu b̄io yi.

⁵ Mu bon. Mu lé mí p̄aaniló là a Núh̄tso á n̄n mí yúráa le Dónbeení bè-h̄ania lè mí síiwà 6úen6úen, s̄onkú le Dónbeení b̄ioní bueró lè le Dónbeení b̄io z̄r̄iló,

⁶ lé b̄io ó o Krista b̄in-tente na z̄énia n̄n mia á mí tà b̄io l̄aa s̄oób̄é.

⁷ Lé b̄n te b̄io le Dónbeení bè-h̄anii 6úí á yí f̄oorarāa mia, min̄én na wee loon̄ ho p̄ah̄ú na wa kh̄ii mí wa Núh̄tso Yeesu Krista yi.

⁸ Le Dónbeení lé d̄io á à síi mia á à d̄iní f̄úaa mu véen̄i, à wékhe b̄io yí mí l̄éé mia wa Núh̄tso Yeesu Krista 6uen n̄nzoñ.

⁹ Ler̄én mí b̄ere von mia à mí wé le dà-kéní lè le za Yeesu Krista na lé wa Núh̄tso. Hen k̄a le Dónbeení dó mí j̄ii le mí ì wé b̄io na, à le wé mu.

Ba kèrètíewa j̄i-cua yi máa f̄è m̄in

¹⁰ W̄an z̄awa lè w̄an h̄nni, 1 wee yanka mia wa Núh̄tso Yeesu *Krista ȳeni yi, le mí wé le j̄ii dà-kéní. Mí yí tà le ho sankaró à zo mí p̄ah̄ú. Mí wé mí yilera l̄aa dà-kéní.

¹¹ W̄an z̄awa lè w̄an h̄nni, 1 wee b̄io k̄a síi lé b̄io 6a n̄pua 6úí na wi o Kulowee c̄n á buéé b̄ia n̄n m̄il le h̄a fio wi mí p̄ah̄ú.

12 Bío nɔn á ĩ bíaráa bɔn lé bío mi búenbúen jí-cúa wi mìn júná yi. O búí le mínén bò a Poole yi, ká a búí bèn le mínén bò a Apoloosi táa o Piere yi. O búí wón bèn le mínén bò a Krista yi.

13 Minén so wee leeka le o Krista á dà wee sankaa le? Lé o Poole lé yia húrun ho *kùrúwá wán mi bío yi le? Lé o Poole yèni á 6a bátízéraràa mia le?

14 I yàa wee dé le Dónbeení bāráká, lé bío ká mu yínɔ́i o Kirisipuusi là a Kayuusi, á mi nǐ-kéní búí á ĩnén yí bátízera.

15 O o búí òn wáa à lé wen ká a bío le mí bátízera lè ĩ yèni.

16 Mu bon, ĩ lá le ì nɔnsá. I mún bátízera o Sitefanaasi lè mí zii nùpua. Bán níi ló, á ĩ wáa ka le ĩ yí bínia yí bátízera a búí mi cón.

17 O Krista yáa yí tonkaa mi le ĩ bátízè nùpua. Bùéé. O tonkaa mi, bèra a na à ĩ bue le bín-tente à na 6a yi. O le ĩ bue le ká ĩ yí wé mu lè mu bè-zúrímíní bióní. Ká ĩ wó mu làa bɔn, ó o Krista húmú ho kùrúwá wán á báhéé máa kéí.

Le Dónbeení pánká lè le bè-zúrímíní bío

18 Mu bon. Bía lá mu húmú wǎhú cón, ó o *Krista húmú ho *kùrúwá wán bío zéenílò lé mu bónbúmu. Eε ká warén na lá ho kánílò wǎhú cón, á mu wee zéení le Dónbeení pánká.

19 Bío ká lé bío túara le Dónbeení bióní vùahú yi:

«Mu bè-zúrímíní ònsowá bè-zúrímíní á ĩ khií búé jùhú.

Bía le mí zū mu bío bío na 6a zū á ĩ khií pí bío.»*

20 Ká mu wó ká síi, á léé webio á mu bè-zúrímíní ònsowá, làa bía zū há làndáwá, lè ho òmíjǎ na ká bín-zúrínlowá wáa dà a bío? Le Dónbeení zéeníá mu le ho òmíjǎ bè-zúrímíní léé bónbúmu.

21 Ho òmíjǎ nùpua lè mí bè-zúrímíní hácírí á yí dàrina yí zúna le Dónbeení le bè-zúrímíní wára na á le wee wé yi. Lé bɔn nɔn á warén bióní na wa zéeníá na ka lòn bónbúmu bío, á le Dónbeení òn wán á káníanaa bía tà le yi.

22 Ba *zúífùwa wi à 6a mi mu yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeení pánká. A bía yínɔ́i 6a zúífùwa bán bèn lé mu bè-zúrímíní á 6a wee cá.

23 Eε ká warén bán lé o Krista na 6a búaa ho kùrúwá wán bío á wá wee bue. Bɔn lé bío wee óóní 6a zúífùwa yi, á bía bèn yínɔ́i 6a zúífùwa cón, á mu lè mu bónbúmu.

24 Eε ká bán na le Dónbeení hueekaa cón, à 6a wé zúífùwa táa 6a yí wé zúífùwa, bán zū le o Krista wee zéení le Dónbeení pánká lè le bè-zúrímíní.

25 Mu bon. Le Dónbeení bío na 6a nùpua le mu lé mu bónbúmu, bɔn dà 6arén bè-zúrímíní wán. A bío 6a nùpua le mu lé mu yídàmu le Dónbeení cón, bɔn dà 6a nùpua pánká wán.

26 Wán zàwa lè wán hínni, mi loí mu sese. Minén na le Dónbeení hueekaa á mi wó le kuure, ká wa lá mu lè 6a nùpua dání yi, á 6a bè-zúrímíní ònsowá, lè ho pánká ònsowá, lè há zǐ-júná nùpua na bío se, á yí boo mi tǎhú.

27 Eε ká le Dónbeení máhá òn bío ho òmíjǎna le mu lé mu bónbúmu wán, á zéeníanaa le mu bè-zúrímíní ònsowá bío jùhú mía. Le òn bío ho òmíjǎna le mu lé mu yídàmu wán, á zéeníanaa le bía pánkáwá wi bío jùhú mía.

28 Le hueekaa bía ho òmíjǎnaa wee loí dà wán, bía lé 6a nǐ-káamáawa na bío jùhú mía, bèra a na à bío 6a le mu bío jùhú wi, à bɔn wé mu bè-káamáa.

29 Lé bɔn nɔn á nùpue yí dà máa khòn le Dónbeení yahó.

30 Le Dónbeení wó á wa páanía là a Yeesu Krista. Lé bɔn nɔn á wa yúráa mu bè-zúrímíní binbirí na ló le cón. Mu lé o Krista mu á wa òn wán á wóràa

* 1:19 Mí loí Ezayii vùahú 29.14

6a nùpua na téréna le Dónbeení yahó. Lé orén wó á wa bío sà le Dónbeení yí. Lé orén kánia wɛn.

³¹ Lé bɛn bío yí á le Dónbeení bíoní vùahú á mu túara yí kà sii: «Yia le mí ì khòn, à wón khòn bío ó o Nùhúso wó bío yí.»†

2

Bío ó o Poole buera ho Korente yí

¹ Wán zàwa lè wán hínni, bío á ìnén ì bɛɛɛre buara mi cón á buéé zéénia le Dónbeení bío na sà yí làa mia, á ì yí bíá làa mia làa bíoní na kokókaa. Mu mún yínɔ́n ho ðímíjǎ bè-zúrímíní bíoní á ì bíaráa làa mia.

² Ho pàahú na á ì wi làa mia, á bío á ì lá wi á ì zééní làa mia yínɔ́n bè-veere búí ká mu yínɔ́n o Yeesu *Krista bío, o Yeesu na 6a búaa ho *kùrùwá wán.

³ Ho pàahú na ì buara mi cón ká ì pánká mia, á le zánii wi yí.

⁴ Ì bíoní làa bío á ì kàrána lè 6a nùpua á wi mí dòn lè ho ðímíjǎsa ðen-sía bíoní na 6a wee bío à búeráa 6a nùpua júná. Ká mu lé le Dónbeení Hácírí pánká á zéénia mu làa mia le bío á ì bíá á bon.

⁵ Lé bɛn nɔ́n á mí slidéro le Dónbeení yí á yí fàrá 6a nùpua bè-zúrímíní wán, ká ho fàrá le Dónbeení pánká wán.

Le Dónbeení bè-zúrímíní

⁶ Wa wee zééní mu bè-zúrímíní lè 6a kèrètíewa búenbúen na slidéro fàrá tina o Yeesu *Krista yí, bɛn bon. Ɛɛ ká mu bè-zúrímíní mu mahá yínɔ́n ho ðímíjǎ bè-zúrímíní. Mu bè-zúrímíní mu mún yínɔ́n ho ðímíjǎ ní-beera bè-zúrímíní. Bán khíi hí ì vé.

⁷ Bío á warén wee zééní lè 6a nùpua lé le Dónbeení bè-zúrímíní na bío sà ho ðímíjǎsa yí. Mu bè-zúrímíní mu bío fèra wi le Dónbeení sli yí hàrì ká ho ðímíjǎ ðìh yí léra, bèra a na à wa páaní le cùkú yí làa de.

⁸ Mu bè-zúrímíní mu á ho ðímíjǎ ní-beera yí zú. Ká 6a lá zúna mu, se 6a yí búaa o Nùhúso na lé o cùkúso ho *kùrùwá wán.

⁹ Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vùahú yí:

«Mu bío na ó o nùpue ðìh yí mɔ́n, á ðìh yí jǎ,
bío na ó o nùpue yáá ðìh yí leékaa huúu,

lé bɛn le Dónbeení wíokaa á bàrá ká làa bíá wa le.»*

¹⁰ Bɛn bío so á le Dónbeení zéénia lè warén lè mí Hácírí. Mu bon. Le Dónbeení Hácírí wee mí mu bío búenbúen sese á zúrì, hàrì le Dónbeení mí bɛɛɛre bío na khíina zoo sà yí.

¹¹ O nùpue hácírí mí dòn lé ðio zú há yilera na wi o yí. Lé làa bɛn sii á le Dónbeení Hácírí mí dòn lé ðio 6ɛn mún zú le Dónbeení yilera na wi le yí.

¹² Le hácírí na warén yú á yínɔ́n ho ðímíjǎ na ká hácírí, ká ðio wa yú lé le Dónbeení Hácírí. Le Dónbeení dó mí Hácírí mu wɛn, à wa ðàh zúrínáa mu sáamu na le wó làa wɛn.

¹³ Warén yí máa bío mu sáamu mu bío yí lè ho ðímíjǎ bè-zúrímíní kàránló na wa yú. Bùéé. Wa wee bío mu sáamu mu bío yí lè le Dónbeení Hácírí bíoní na le wee zééní làa wɛn. Lé ká sii á wa wee zéénínáa le Dónbeení bío yara lè le Dónbeení Hácírí mu bíoní.

¹⁴ O nùpue na bò mí kùrú hácírí mɔ́n, wón nùpue so yí dà máa tà bío wee lé le Dónbeení Hácírí cón. Mu ka lòn bɛnbúmu fànsó cón. O yí dà máa zúrì mu kúará. Lé bío le Dónbeení Hácírí mí dòn lé ðio wee na ó o nùpue ðàh cikon mu bío.

† 1:31 Mí lorí Zeremii vùahú 9.23

* 2:9 Mí lorí Ezayii vùahú 64.3

¹⁵ Ká a nùpue na le Dónbeenĩ Hácírí wi yi, wón wee dàr cikon mu bĩo búenbúen, ká nĩ-veere yí dà máa cikon bĩo wi orén yi.

¹⁶ Làa bĩo mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vùahũ yí kà:

«Lée wée dà à zúrĩ o Nùhũso yilera?

Lée wée dà le zéeni á à na a yi?»†

Εε ká warén na le Dónbeenĩ Hácírí wi yi, bán yilera là a *Krista yilera lée dà-kéní.

3

Wa lé le Dónbeenĩ ton-sáwa

¹ Wán zàwa lè wán hĩnni, mu bon. Mi ka lòn òmínjása na le Dónbeenĩ Hácírí mia yi. Lé bũn nɔn á ĩ yí dàrna yí bía làa mia lè 6a nùpua na slidéro fàrá tĩna bio síi, à ĩ bía làa mia lòn nùpua na lée kunkúzawa mi slidéro dání yi.

² Lé bũn te bio hã bionĩ na á ĩ bía nɔn mia ka lòn yoomu. Hã yí ka lòn òmínjáo na lí. Mu bon, ĩ là bía làa mia lè hã bionĩ na ka lòn òmínjáo na lí á mi máa dàr máa zúrĩ hã kúará. Hàrĩ hã laà na ká wán, á mi pá yí dà máa zúrĩ hã kúará,

³ lé bio á mi pá buan miten lè ho òmínjása bio síi. Le yandee na mi wee dí làa mĩn lè hã fio na wi mi páahũ á so yí máa zéeni le mi buan miten lè 6a bĩo síi, á wára búenbúen so yínɔrĩ 6a wára le?

⁴ Bĩo ó o búii le mínén bò a Poole yi, ò o búii le o Apoloosi lé yĩa á mínén bò yi. A bũn 6a òmínjása wára lè mi wára yínɔrĩ dà-kéní le?

⁵ Le ĩ yáá túa mia. O Apoloosi lée wée? A Inén Poole lée wée? Wa so yínɔrĩ le Dónbeenĩ ton-sáwá ná mi bò níní yi á táráa le bio le? Warén lè wa nĩ-kéní kéní wee sá ho tonlò na ó o Nùhũso nɔn wen le wa sá.

⁶ Inén lé yĩa dù, ó o Apoloosi hõn. Ká le Dónbeenĩ lé òmínjáo wee dèé mu.

⁷ Bũn wee zéeni le yĩa dù làa yĩa hõn á yínɔrĩ dèe. Le Dónbeenĩ mí òmínjáo lè òmínjáo wee wé à mu dà.

⁸ Yĩa dù làa yĩa hõn búenbúen lée dà-kéní. Le Dónbeenĩ khiĩ sàání 6a nĩ-kéní kéní yi á à héha lè ho tonlò na 6a sá.

⁹ Mu bon. Wa páanía wee sá na le Dónbeenĩ yi. Minén lé le Dónbeenĩ mɔhũ na le wee vâ. Mí mún lé le Dónbeenĩ zii na le wee so.

¹⁰ Inén le Dónbeenĩ nɔn mí pánká yi, á ĩ ka lòn zĩ-so tente na wã le zii á bàrá jùhũ. Hã laà na ká wán á nĩ-vio lé bía wee so le zii jùhũ na á ĩ bàrá wán. Εε ká 6a lè mí nĩ-kéní kéní màhã ko 6a yí hácírí bio 6a à soráa wán.

¹¹ Le zii jùhũ dén wã bàrá vó, mu lé o Yesu Krista. A nùpue na kũn dà a bàrá zii jùhũ veere wón mia.

¹² Ba búii wee so le zii jùhũ mu wán lè ho sánú, táá tɔpɔn. Ba búii lé hã huua na yáwá here á 6a wee soráa. Ba búii yáá òmínjáo lée búeenĩ, táá jáakáa, táá káani á 6a wee soráa.

¹³ Ká bio á 6a lè mí nĩ-kéní kéní tonlò sáráa, bũn á à wé le cítii fĩ nònzòh á mu ù zúrĩ yi wéréwéré. Mu zòh ká ho òmínjáo lè hĩa á à khiĩ wa nĩ-kéní kéní tonni kúará.

¹⁴ Ká yĩa son lè mu bio na dà ho òmínjáo, á wón á à yí mu cùnú.

¹⁵ Ká yĩa bio na ó o sonnáa bèn cá, á wón á à khe búenbúen. Bãnsó á à kãní, ká a màhã á keĩ lòn nùpue na kãa ho òmínjáo yi khiĩ ló á bò yi kãnianáa.

¹⁶ Mi so yí zú ká minén lé le Dónbeenĩ zii, á le Dónbeenĩ Hácírí wi mia le?

¹⁷ Awa, ká a búii yáara minén na lé le Dónbeenĩ zii, á le Dónbeenĩ á à siini wón bãnsó jùhũ, lé bio le Dónbeenĩ zii bio sã lerén mí òmínjáo yi.

† 2:16 Mí loĩ Ezayii vùahũ 40.13

18 Héyíi! O 6úí yí khà mítén. Hen ká a 6úí wi mi t̄ahũ á wee leéka le mí lée bè-zúrminí 6ánsò làa bío ho ðímíjná nùpua wee leékaráa mu, à 6ánsò wé lòn b́n̄b́, lé b́n̄ n̄ na ká à wé mu bè-zúrminí 6ánsò binbirí.

19 Lé bío á ho ðímíjná na ká bè-zúrminí á lé mu b́n̄b́umu le Dónbeení c̄n̄. Mu túara le Dónbeení bíoní v̄uahũ yi ká síi: «Le Dónbeení wee v̄i mu bè-zúrminí 6ánsowà lè 6a hénní na wi 6a yi.»*

20 Mu mún pá b́n̄ia túara ho v̄uahũ mu yi: «O Njúh̄sò z̄ú le mu bè-zúrminí 6ánsowà yílera lée káamáa.»†

21 B́n̄ bío yi, ò o 6úí wáa yí yòoní mítén 6a nùpua bío yi. B́n̄ júh̄ mía. Lé bío á mu bío 6úen6úen bío s̄a mia.

22 In̄n̄ Poole là a Apoloosi là a Piere 6úen6úen bío s̄a mia. Hàrì ho ðímíjná lè le muk̄n̄i lè mu húmú á bío pá s̄a mia. Bío wee wé ho zuia làa bío ȳrò ò wé 6úen6úen bío s̄a mia.

23 A minén bán bío s̄a a *Krista yi, ó o Krista bío 6èn s̄a le Dónbeení yi.

4

O Krista tonkarowà tonló

1 Mi ko mi z̄úr le warén lé o *Krista tonkarowà á lé o ton-sáwá na le Dónbeení k̄aráfáa mu bío na s̄a yi le wa zéení lè 6a nùpua.

2 Bío 6a wee cà a ton-sá c̄n̄ lé ò o bè bío 6a le o wé yi lè mí dà-kéní kéní.

3 Hàrì mu wé minén, táa 6a n̄i-vio à cítí mi 1 tonló na 6a dó m̄i d̄án̄ yi, se b́n̄ 6úen6úen lée coon. In̄n̄ 1 b̄eere yáa yí máa cítí iten.

4 I láa iten yi b́n̄ bon, èe ká b́n̄ máhá yí máa zéení le 1 t̄erénna. O Njúh̄sò lé yíá á à cítí mi.

5 Lé b́n̄ bío yi, à mi yí cítí nùpue ká mu páahũ á yí d̄n̄. Mí pa a Njúh̄sò 6uenló. Ká a kh̄íi 6ueé d̄n̄, á bío 6a nùpua wee s̄a mítén le t̄ibirí yi wé 6úen6úen ó o 6ueé dé mu khoomu wán, á bío 6a wee leéka mí yíwa ó o 6ueé benka. Hón páahũ so yi, ká yí ko làa fo6úá, á le Dónbeení ò dé 6ánsò fo6úá.

6 Wán z̄awa lè wán h̄nni, bío á 1 bíá kh̄íina wán b́n̄ á 1 bíá b̄o in̄n̄ là a Apoloosi wán, b̄era a na à mu s̄eení mia à mí z̄úrínáa le bíoní na ká kuará: «Mí yí dà bío túara wán.» Minén t̄ahũ ó o 6úí yí yòoní mítén bío ó o b̄o a 6úí yi á pánáa o 6úí bío.

7 O 6úí yí bío le mí po bíá ká. Bío wi mi c̄n̄ lé le Dónbeení n̄n̄ mu mia. Ká mu ka ká, á lée webiò n̄n̄ á mi wee yòonínáa miten ka lè mu lée bío na á mí yú miten?

8 Minén bán wáa yú bío mí makóo wi yi 6úen6úen lon? Bío 6úí yí fòora mia s̄a? Mí wáa wee dí le b̄eēn̄ ká warén níi ló lon? I yáa 6èn wee fan le mu wé làa b́n̄ à warén mún páaní dí le b̄eēn̄ mu làa mia.

9 Mu bon. I wee leéka le warén na lé o Yeesu Krista tonkarowà á le Dónbeení wó á wa ka lè wa dú 6a nùpua na ká m̄n̄. Wa ka lòn k̄asósa na 6a ko 6a 6úe 6a nùpua yahó lè ho wáayi tonkarowà yahó.*

10 Warén ka lòn b́n̄b́uwá ho ðímíjnása c̄n̄ wa páaniló là a Krista bío yi. Ká minén bán wee leéka le mí lé mu bè-zúrminí 6ánsowà mí páaniló làa wo bío yi lon? Warén ka lòn yidawa, ká minén bán wee leéka le mí p̄ankáwá wi lon? Warén 6a nùpua wee lon dá wán, ká minén bán 6a wee dé ho cùkú yi lon?

* 3:19 Mi lon̄ Zoobu v̄uahũ 5.13 † 3:20 Mi lon̄ Lení v̄uahũ (Psaumes) 94.11 * 4:9 Mu páahũ ká há h̄ia t̄aró wi, ká k̄sh̄tsa na ló le mí h̄in-táwá vaá d̄árna bíá 6a funnáa, à 6a s̄e 6a níi bío 6úen6úen à b̄n̄i varáa m̄n̄ kh̄h̄. Hàrì 6a z̄úkusa na 6a w̄ikaa á 6a mún wee wé 6ua varáa lè mí yèn-v̄eení. Ká 6a vaá d̄n̄ à 6a z̄amáa lé lée ð̄n̄, à 6a wé 6uee kh̄íi yahó làa bío 6a s̄ò. Ká mu 6úen6úen kh̄íina vó, à 6a máhá 6úe bíá 6a w̄ikaa 6uan 6a z̄amáa yahó.

11 Hàrì lòn zuia, ká warén le hìni lè le ɲu-hání wee búe. Hà sí-zǎnia wee fòo wɛn. Ba wee hɛɛ ha wɛn. Wa lòn-kéní mǎa.

12 Wa wee sá à lò be, à bè yì yírǎa wa ɲii dǎnló. Hen ká yǎa là wɛn, à wa dùbua bǎnso yì. Hen ká 6a wee beé wa lò, à wa hǐ wa sía.

13 Hen ká 6a wee yáa wa yèni, à wa bío mu sǎamu bíoní làa ba. Ho dǐmǐɲása yèn-dǎní yì, á hàrì lòn zuia á warén ka lòn zàn-bío na 6a wee cá léé kúia. Ba wee cáti wɛn lòn yírǎa.

14 Bío á ì túara ká á yínǎní bío na á ì túara à dérǎa nǐyio mia. Bùeé. I wi à ì zéeni mia le ì zǎwa na á ì wa làa sòobéé bío síi.

15 Mu bon. Hàrì ká bía wee pa mi bío o Krista wǎhǔ wán á ka cèrɛɛ, se mǎn maá o Krista mu bío dǎní yì lé ìnén ì dòn. Lé bío á ìnén lé yǎa á buera a Yeesu Krista bín-tente nɔn mia, á mi tà le yì.

16 Awa, á ì bɛntǎn wee yanka mia, mi sǎbéré à mi wé bè bío á ìnén wee wé yì.

17 Lé bǔn bío yì á ì ì tonka a Timotee na lé ì za na á ì wa làa sòobéé, wón na bò a Nùhúso wǎhǔ lè mí sòobéé. I ì tonka a ò o buee wíoka leéka mia làa bío á ìnén ì bɛere buannáa ìten o Yeesu Krista wǎhǔ wán. Lé bǔn á ì mún wee kǎrán lè 6a kèrètɛwa kuio há lùà búenbúten na á ì wee va dǎ yì.

18 Ba búii mi tǎhǔ wǎa búakáa wee bío le ì máa bíni máa kǎa lè mi cǎn, á 6a wee búaaní mǐten.

19 Ɛɛ ká a Nùhúso tà mu, á hen làa cǐnú ká ì bíni bueé búeékí mia. Hón pǎhǔ so yì ká mu máa wé 6a nùpua mu khòn-bíoní na 6a bía á ì ɲá á mu ù kǎpa yì mí dòn, ká bío 6a dà wee wé á ì mún ñ mi.

20 Mu bon. Le Dónbeení bɛɛní bío yì kǎɲaa bíoní mí dòn yì, bùeé. Ba nùpua ko 6a mi le Dónbeení pǎnká wa wǎrá yì.

21 Mí wi à ì 6ua búini buennáa mi wán léé, tàá ì wayíi ìten à buennáa, à mi zǔn ká ì wa mia?

5

Mu koomu na wó 6a kèrètɛwa kuure yì

1 I ɲá à 6a le mu koomu na á bía yì zǔ le Dónbeení yàá yì máa wé, á 6a búii wee wé minén tǎhǔ. Ba le o búii á wee fé mún nu fɛɛ.

2 A bǔn pá yì máa vá mia, à mi pá wee búaaní mǐten lon? Yǎa wee wé bǔn bío so á ko ò o ɲa lén mi tǎhǔ.

3 Ìnén wón hàrì bío á ì mǎa mi tǎhǔ mi cúee, ká ì hácirí dɛn wi làa mia. I ka le ì wi mi tǎhǔ á fǎnǎa le cǐtíi bǎnso bío yì

4 wa Nùhúso Yeesu yèni yì. Mí kúaa mún wán, á mi zǔn le ì wi làa mia lè ì hácirí, á wa Nùhúso Yeesu pǎnká mún wi làa mia.

5 Mu zoñ, à mi lén bǎnso mi tǎhǔ ò o *Satǎni yáa o sǎnia. Ká mu wó kà, á le Dónbeení á à kǎní a mǎnáká wa Nùhúso búenlò pǎhǔ.

6 Miten búaanílo ɲúhǔ mí? Mí so yì zǔ ká le ɲa-fini 6a dó mu dǔmu yì cǐnú kǎn à mu búenbúten lé le?

7 A mi cén ceé mǐten. Bǔn bè-kohó so síi na ka lòn ɲa-fini á mi búe ɲúhǔ mi tǎhǔ. Ká mi wó bǔn, á mi ì wé 6a nùpua na wee ce, á à kɛrì lòn dǔn-khanii na á ɲa-fini mǎa yì. Mí yàá lé 6a nùpua na wee ce wó, lé bío á ho *Paaki muini *Pioza á 6a bó wa bío yì, wón Pioza so lé o *Krista mí bɛere.

8 Lé bǔn nɔn á mi wǎa yì le wa dí ho Paaki sǎnú lè mu bío na yì se lè mu súnsumámu na ka lòn ɲa-fini. Ká mi wa dí ho lè mu cemu lè ho túia poni na ka lòn búurú na á ɲa-fini mǎa yì.

9 I mónɛn vǎhǔ na á ì túara nɔn mia á ì bía le mi wé yì va dǎ bía wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà.

¹⁰ I yí bía le mi wé yí va dā bía yí zū le Dónbeení na wee dé mítén ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà yí, á sía wee vá mí ninzàwa bío yí, á wee juuaa, á wee há há wòнна. Mu lá lé làa bñn, se mi lá à lé ho ðímíjásá yí.

¹¹ Εε ká bío á ï wi à ï bío, lé bía mahá le mí lé 6a kèrètíewa, á 6a wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà, á sía wee vá mí ninzàwa bío yí, á wee há há wòнна, á wee yáa mí ninzàwa yènnáa, ká 6a a ju khée, á lé 6a kònlowà, bán síi lé bía á ï le mi wé yí va dā. Mi yáá yí ko à mí wé páání dí làa ba.

¹²⁻¹³ Ho ðímíjásá na yí zū le Dónbeení á bío yí ciran mi. Le Dónbeení lé ðío khíi cítí bán. Εε ká minén 6èn ko mi wé fí mi kuure núpua cítíi. Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vūahú yí: «Mí ja a nǐ-súmúí lén mi tñahú.»*

6

Ba kèrètíewa na wee ve mín le citti yi

¹ Bío lon lon ká minén ó o 6úi lè mín za kèrètíe á há bíoní wi pāahú ò o máa va le Dónbeení núpua cón à bán fáa há, ká a va bía yí zū le Dónbeení cón le bán wé mu lée webio?

² Mi so yí zū ká bía bío sá le Dónbeení yí lé bán khíi cítí ho ðímíjásá le? Ká lé minén khíi cítí ho ðímíjásá á se mi mún dà á cítí bío juhú mía.

³ Mi so yí zū ká lé warén á khíi cítí ho wáayi tonkarowà le? Ká mu wó ká se ho ðímíjásá bío á wa mún dà a cítí.

⁴ Lée webio non ká há bíoní wi mi pāahú à mi lén va bía 6a kèrètíewa kuure bío juhú mía cón na lé ho ðímíjásá à bán cítí mia?

⁵ Há niyio so yí máa dí mia le? Bè-zúrímíní 6anso so mía mi tñahú na dà à fεε há bíoní na wi bía lé 6a zàwa pāahú le?

⁶ Awa, bío á mí wé lén va bía yínón 6a kèrètíewa cón à bán fáa mi tñiáwà so lée bío na ko làa wéro le?

⁷ Bío mi wee 6ua mñn varáa le cítíi yí bñn yáa wee zéení le mi bío yáara 6úen6úen. Ho wékheró so lá yí ko à ho wé kúu mia le? Mi so lá yí ko mi wé tà à 6a tè mi wán le?

⁸ Minén lé bía yáa wee wé khe lè mñn zàwa lè mñn hínni, á wee tè 6a wán.

⁹ Mi so yí zū kénkén le bía wee wé mu bè-kora á níni máa keñ le Dónbeení béení yí le? A mí cén yí khà miten. Lé 6a núpua na wee dé mítén ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà yí, làa bía wee há há wòнна, 6a bá-féwá lè 6a há-féwá, 6a báawa mñn yí na wee da làa mñn,

¹⁰ 6a kònlowà, làa bía sía wee vá mí ninzàwa bío yí, làa bía wee ju khée, làa bía wee yáa mí ninzàwa yènnáa, lè 6a nǐ-wanna, bán 6úen6úen níni máa keñ le Dónbeení béení yí.

¹¹ Bío á ï tò yí ká 6úen6úen lé bñn 6a 6úi fù wee wé mí tñahú. Εε ká le Dónbeení wáa ceera mia. Mi bío sá le yí. Mi wó 6a núpua na téréenna le Dónbeení yahó. Bñn 6úen6úen wó wa Núhúso Yeesu *Krista pánká lè le Dónbeení Hácírí pánká yí.

Mi wé 6ua miten sese

¹² Ba 6úi wi mi tñahú wee bío le mu bío 6úen6úen wéro níni non mí yí, á bñn wáa bon. Εε ká mu bío 6úi wéro mahá yí máa na à mí va làa yahó. Inén dà a bío le mu bío 6úen6úen wéro níni non mñ. Εε ká 1 mahá máa díá á mu bío mu 6úi máa yí pánká 1 wán.

* **5:12-13** Mi loñ Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 17.7

13 Mi mún wee bío le ho ònló wó ho pìohó bío yi, á ho pìohó 6èn wó ho ònló bío yi. Eε ká ho pìohó loo, ho ònló loo á le Dónbeení khií úe jùhú. Mi cén yí hácirí, wa sánia yí wó ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà bío yi. Há bío sá a Jùhúso yi, ó o Jùhúso wee pa há bío.

14 Bío á le Dónbeení vèeníanáa o Jùhúso lé bún 6àn sii ó o mún khií vèenínáa wén lè mí pánká.

15 Mi so yí zū ká mí sánia lé o *Krista sánia bío úúí le? O Krista sánia bío úúí so ko à há páaní là a háa na wee yéé mítén le? Bùéé dé.

16 Tàá mí so yí zū ká a báa na páanía là a háa na wee yéé mítén á léé dà-kéní làa wo le? Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vùahú yi: «Ba mí nùwá jùn á à wé sánia dà-kéní.»*

17 Eε lé bún ká yíá 6èn páanía là a Jùhúso á wón 6ànso á à wé dà-kéní làa wo mí hácirí yi.

18 Mi khií ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà wéró yi. Mu bè-kora na ó o nùpue dà a wé úénuénué á yí máa 6óonía sánia yi ká mu yínóí ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà. Yíá wee dé mítén ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà wéró yi, á wee wé khe lè mí kùrú sánia.

19-20 Mí so yí zū ká mí sánia lé le Dónbeení Hácirí zii le? Le Dónbeení nòn mí Hácirí mia á le kéí mia. Le Dónbeení yá mia ho yà-nòn heúúee yi. Mí wáa yí te mítén. A mí cén wáa dé ho cùkú le Dónbeení yi lè mí sánia.

7

Mu yaamu bío

1 Há làa na ká wán, á bío mí túakaa làa mí, lé bún á í wáa à zéení yara làa mia. Mí wee bío le mu se ò o báa yí páaní là a háa.

2 Eε ká bío ho há-fénló lè ho bá-fénló boo há làa na ká wán, á ínén 6èn le o báa ko ò o wé páaní lè mín háa, ò o háa mún wé páaní lè mín báa.

3 O báa yí ko ò o pí mín háa ká wón màkóo wi o yi, ó o háa mún yí ko ò o pí mín báa ká wón màkóo wi o yi.

4 O háa sánia bío yí sá a yi, lé 6àn báa á há bío sá yi. O o báa sánia bío mún yí sá a yi, lé 6àn háa á há bío sá yi.

5 O báa lè mín háa á yí ko 6a pí mín. Ká 6a hía yí máa páaní á mu ko mu wé bío na 6a bíá tò wán le mí ì khií mín yi á à dà páahú úúí, ká mí ì dé mí sòobéé ho floró wéró yi. Ká ho páahú mu khiína, à 6a bíní wé páaní làa mín. Ká bún yí wó á jùn-sí 6a hía máa dàí mítén máa 6ua yi bío ó o *Satáni wee khá lè 6a nùpua víníí dání yi.

6 Bío á í bíá nòn mia ká á yí máa zéení le 1 le mí wé mu konloon. Eε ká mí màhá mún dà wé è wé làa bún.

7 Inén wón lá wi á 6a nùpua úénuénué yí yaka lè 1 bío sii. Eε ká le Dónbeení wee na mu bío wéró pánká wa ní-kéní kéní yi mín júná yi. O úúí á à ya, ká a úúí dà á a kéení máa ya.

8 Bío ká lé bío á í 6èn ñ bío ò na 6a mabáawa lè 6a maháawa yi: Mí wáa lá kará á yí yanka lè ínén bío, se mu se.

9 Eε ká mí yí dà mu, à mí yaka. O nùpue yan, á sùaaní bío ó o ò kéení á máa ya, ká a jòn yí dà mí sii máa hí.

10 Bíá lé 6a kèrètíewa na yan mín, bán á í ì bío bío ká á à na yi. Hín jì-cúa so yínóí Inén te há, lé o Jùhúso te mí jì-cúa. O háa á yí ko ò o pí mín báa díá ká a lén.

* 6:16 Mí lorí Bío jùhú 6úeení vùahú (Genèse) 2.24

11 Ká a hía wà, ò o 6èn mún yí bíní vaa ya. Tàá ká a wi ò o bíní ya, ò o véení há bioní lè mín báa, à 6a ya mín. Lé mu ó o báa mún yí ko ò o ja mín háa.

12 Há jì-cúa na á ì 6èn ñ fεε bïo kà wán á à na bia ká yi, hñ yínorí o Nùhũso te há, lé ínén te ì jì-cúa. Ká a báa là a háa yan mín, ó o báa hía wó a kèrètfe, à 6àn háa na yínorí kèrètfe á tà le mí ì kèení làa wo, á 6àn báa yí ko ò o ja a.

13 Lé làa bñn sii, ká a háa là a báa yan mín, ó o háa hía wó a kèrètfe, à 6àn báa na yínorí kèrètfe á yí pá a, á 6àn háa yí ko ò o lén día mín báa.

14 I wee bío kà sii lé bío ó o báa na ñín yínorí o kèrètfe á bío sá le Dónbeení yí 6àn háa na lé o kèrètfe bío yi. Mu mún lée dà-kení là a háa na yínorí o kèrètfe. Wón mún bío sá le Dónbeení yí 6àn báa na lé o kèrètfe bío yi. Mu lá yí ka kà, á 6a zàwa bío máa sí le Dónbeení yi. Eε ká 6a bío sá le yi.

15 Eε ká yia máhã yínorí o kèrètfe hía wi ò o fáa mu yaamu à yia lé o kèrètfe día le o fáa. Ká mu wó kà, se yia lé o kèrètfe wi mítén. Le Dónbeení von mia à mí kèení mín wán làa hээр.

16 Nún-sí, á mínén háawa na lé 6a kèrètfe wa á le Dónbeení dà à ñín wán á à kánínáa mí bārání na yínorí 6a kèrètfe wa. Tàá mínén báawa na lé 6a kèrètfe wa á le Dónbeení dà à ñín wán á à kánínáa mí hánání na yínorí 6a kèrètfe wa.

Mi día miten làa bío mi fù karáa

17 Ká bío á ì bia nòn mia kà níi ló, á bío ó o Nùhũso wó á mi ní-kení kení bío karáa á le Dónbeení vonnáa mia, lé bñn à mí pá día lè miten. Bñn lé bío á ì wee kàrán lè 6a kèrètfe wa kuio há lùu búenbúen yi.

18 O 6úi lá *kúio á le Dónbeení vonnáa wo, à 6ánsò yí sà mu. Tàá yia le Dónbeení von ò o ñín yí kúio à wón mún yí kúii mítén.

19 Ho *kúiiró lè ho yí kúiiro bío jùhũ mía. Bío bío jùhũ wi lé à wé bè le Dónbeení bío na le bó henía yi.

20 Mi ní-kení kení día miten làa bío mi fù karáa á le Dónbeení vonnáa mia.

21 Yia lá lée wobá-nii á le Dónbeení vonnáa wo, ò o yí yáa mí yilera bñn bío yi. Eε ká bío á 6ánsò á à kèrínáa mítén níi kúii nòn wo yi, ò o wáa bè bñn báhó yi.

22 O wobá-nii na ó o Nùhũso von ó o bío sá a yi, wón wáa wi mítén o páaníló là a Nùhũso bío yi. Lé làa bñn sii ó o nùpue na ó o *Krista von ká a wi mítén wón 6èn lé o Krista wobá-nii.

23 Le Dónbeení yá mia ho yá-nòn hebúee yi, á mí wáa yí día le 6a nùpua wé mia lè mí wobáani.

24 Wán zàwa lè wán hínni, bío mi fù karáa á le Dónbeení vonnáa mia lé bñn à mí día lè miten le Dónbeení yahó.

Bia ñín yí yan bío

25 Ká bia ñín yí yan hùúu, bán bío na à ì bío 6a ñání yi na le o Nùhũso bío na ó o bó henía bñn mía. Eε ká bío á ì lé o nùpue na á 6a dà a dé mí sía yi mu sáamu na le Dónbeení wó làa mí bío yi, á ì ñ zéení 6a.

26 Le lònbee na ho zuia kà bío yí á bío kà lé bío á ì wee leéka: Mu se à 6a día mítén làa bío 6a bío karáa.

27 Yia bó mu fúamu à wón wáa yí cà bío o ò 6úe làa bñ. Ká yia 6èn ñín yí bó mu, à wón wáa día.

28 Ká yia máhã pá yan, se mu yínorí bè-kohó. O hínzoró na 6àn fúaalé wi ká a yan, se mu yínorí bè-kohó. Ká bia yanka bán wi le lònbee yi ho ñímíjã yi. A le dén lònbee so á ì yí wi à le yí 6arén.

29 Wán zàwa lè wán hínni, bío kà lé bío á ì wi à ì bío na mia. Ho páahũ na ká a yí túee. A wáa lá bío kà jii wán, le bia yan à wé le 6a yí yan.

³⁰ Le bía wee wá à wé le 6a yí máa wá. Le bía wee zámaka à wé le 6a yí máa zámaka. Le bía wee yà mu bío à yí dé mí sía bío 6a yà yí.

³¹ A bía ho ðímíná bío símu zon, à ho ðímíná bío wé lòn bè-kāamāa cón. Lé bío á ho ðímíná làa bío mí mən làa ho á máa mía ká ho ò wé.

³² Mi lá wi miten, á yilera yí máa yáa, se 1 wa mu. O báa na yí yan wón wee dé mí sòobéε o Núhúso tonló yí. O wee cà ò o wé bío sí a Núhúso yí.

³³ Ká a báa na yan, wón bèn yahó sá ho ðímíná bío. O wee cà ò o wé bío sí mín háa yí.

³⁴ O wáa wi lè há sáa ɲun. Lé bún mún lé o háa na yí yan taa o hínzoró na ɓàn fūaalè wi. Ba wee dé mí sòobéε o Núhúso tonló yí. Ba wee cà à 6a bío búenbúen sí a Núhúso yí. Ká yía yan wón yahó sá ho ðímíná bío. O wee cà ò o wé bío sí mín báa yí.

³⁵ I wee bío ká síi lé mi séenii bío yí, ká 1 yí máa kíká mia. Ká 1 máhá wi à bío ko lè ho wéro bún lé bío à mi wé, à na miten búenbúen o Núhúso tonló yí á yí titika.

³⁶ Ká a yàronza búii wee leéka le ká mí yí yan mín fūaalè se mi wó khon làa wo, ká a zú le mí yí dà mí síi máa hí huúu, ó o wee leéka le mí ko à mí ya mín, se bún yínón bè-kohó. A 6a ya mín.

³⁷ Εε ká a yàronza búii máhá lon mu miten le mí máa ya mín fūaalè, á zú le mí dà à hí mí síi, ká mu ló arén mítén yí binbirí, ò o búii yí kíkáa wo yí, se o wó se.

³⁸ Bío wi bún lé bío ká: O yàronza na fó mín fūaalè á yan á wó se. Εε ká yía le mí máa ya, wón bèn bío sá sūaaní.

³⁹ O háa là a báa na mu yaamu cεéra á yí dà máa fáa mín yí ká yínón o báa húrun. Ká ɓàn báa húrun, se o wi miten, á dà a ya a báa na ó o síi vá yí. Ká a báa mu máhá ko ò o wé o kèrétte.

⁴⁰ Εε ká a máhá kará yí yan, se o bío á à wíoka à wé se. Bún lé bío á ínén wee leéka. A ī mún zú le le Dónbeení Hácírí wi làa mi.

8

Le muini taa bío

¹ Há laa na ká wán, á wa bèn ñ loñ ho tularó na sá 6a búaa na yan lè le muini taa bío. Mi wee bío le wa búenbúen lé 6a bè-zúrlówa, bún bon. Bún bío zúrló so lé bío wee na ò o nùpue búaanínaa mítén. Εε ká le waminí dén wee wé à wa sáadéro va lè ho yahó.

² Yía wee leéka le mí lé o bè-zúrló wón ɓanso ðñ yí zú mu làa bío ó o ko ó o zúrnáa mu.

³ Εε ká yía wa le Dónbeení wón le Dónbeení zú le o bío sá mí yí.

⁴ Awa! Ba búaa na 6a yan lè le muini há wónna wán taa làrò dání yí, á bío ká lé bío á ī bío: Wa búenbúen zú le mu bíowa na 6a nùpua wee lá lòn dofiina ho ðímíná yí á bío ɲúhú mía. Warén zú le le Dónbeení léé dà-kéní mí ðòn.

⁵ Há pánká-beera na yí máa mi, á 6a nùpua búii wee ve làa dofiina taa ɲúnása, á boo. Hári ká hñn pánká-beera so wi ho wáayi lè ho tá wán,

⁶ se warén bán zú le le Dónbeení léé dà-kéní mí ðòn. Dén lé ðío lé wa Maá na léra mu bío búenbúen. Lé lerén mún léra wen à wa bío sí le yí. Wa mún zú le o Núhúso léé ñ-kéní mí ðòn. Wón lé o Yeesu *Krista, yía nən á mu bío búenbúen wiráa. Lé orén mún nən á wa à yíráa le mukāñ binbirí.

⁷ Warén zú le mu bíowa na 6a nùpua wee lá lòn dofiina bío ɲúhú mía. Εε ká 6a kèréttewa búenbúen máhá ðñ yí yú bún bío zúrló so. Ba búii na sòobáa dó mí sía há wónna háló yí á hári lòn zuia ká 6a wee là le muini taa, à kεñ

le 6a níní pá wi há wònna háló yi. A bío 6a lé 6a nùpua na pànkáwá mía le Dónbeení bío dání yi, ká 6a wee là há taa mu, à 6a leéka le mí wó khon.

⁸ Mu yínóń dínló lé hía wee wé à wa bío wé sí le Dónbeení yi. Wa dú ho loo, á bío búí máa bè wa bío wán. Wa mún yí dú ho loo, á bío búí máa fá wa bío jii.

⁹ Minén bán zú le mi dà ho dínló búenbúen wé è dí. Εε ká mi màhá le mi yiwa. Nún-sí, á yía pànká tà mía le Dónbeení bío dání yi á dà a va a ví bío minén wee wé bío yi.

¹⁰ Ká yía pànká mía le Dónbeení bío dání yi á mən ũnén na zú mu bío à ũ kará há wònna zii á wee là le muini taa, ó o so mún máa yí há làró sí-hebúee le?

¹¹ Bún ká yía pànká mía le Dónbeení bío dání yi, wón na ó o Krista húrún bío yi, á há ví ũnén bío zúnló bío yi.

¹² Hen ká mi wee wé khe lè mìn zàwa lè mìn hínni na pànkáwá mía le Dónbeení bío dání yi ká síi, se lé o Krista mí beere á mi wee wé kheráa.

¹³ Lé bún nən, ká 1 bè-dínni búí dà à víní wàn za tàà wàn hínló, á í máa bíni máa là taa húúu, bèra a na à 6a há yí ví ínén bío yi.

9

Bio ó o Poole bia mi tonkaa tonló dání yi

¹ Inén so yínóń nùpue na wi íten le? I so yínóń o Yeesu tonkaro búí le? Inén í beere á mən wa Núhúso Yeesu. Minén so yínóń ho cúnú na ló í tonló na á í sá a Núhúso bío yi le?

² Ba búí dà a pí á máa zún le ínén mún lé o Yeesu tonkaro. Ká minén bán zú le í lé orén. Lé bío mi páaníló là a Núhúso á wee zéeni le í lé orén tonkaro bío bon.

³ Bío ká lé bío á í wee bío na bia wee yáa 1 yèni yi à búeraa 6a jùhú.

⁴ Wa so lá yí ko làa bè-dínni tàà bè-junni bío wa wee sá a *Krista tonló bío yi le?

⁵ Warén lé wa nì-kéní kéní so lá yí ko à wa ya a háa na lé o kèrètíe ò o wé bè làa wən wa tonló mu sáró yi, làa bío ó o Núhúso gân zàwa, là a Piere là a Yeesu tonkarowà na ká wee wéráa mu le?

⁶ Tàá ínén là a Baanabaasi wa dòn lé wən so ko wa wé sá à bè yi yíráa wa jii dínló le?

⁷ Dásí nni na à à lén mí nni yi á à wéráa mu dásimu wón mía. A nùpue na á à fá le vÍndèe ká a máa wé è dí le bia wón mía. O o nòn-pa na yí máa jiu 6a nàwa na ó o wee pa yoomu wón mún mía.

⁸ Bío á í wee bío ká yínóń 6a nùpua bío na 6a wee wé mí dòn á í mən mu yi. Le Dónbeení làndá na ó o *Moyiize túara yi á mu pá ka ká.

⁹ Bío ká lé bío túara ho làndá mu yi: «O nàa na 6a wee sáráa ho dínló làró páahú á 6a yí ko 6a hè lè ho dínló làró.»* Bío le Dónbeení bia ká síi so wee zéeni le lé 6a nàwa bío here le yi le?

¹⁰ Mu so yínóń warén bío yi á le bíaràa ká síi le? Ká weere. Mu lé warén bío yi á le bíoní mu túararàa. Yía 6a lá ó o wee wá ko ò o dé mí síi bío ó o khii yi bío yi. Yía 6a lá ó o wee vúaa ho dínló ko ò o dé mí síi bío o ò yí bío yi.

¹¹ Le Dónbeení bín-tente na wa zéeni láa mia á ka lòn bío na wa dù. Ká mi lá wee na mi níi bío wən, se mu léee bío na so po wən le?

¹² Ká mi wee na mu 6a búí yi, á warén so yí ko làa bú yí po bán le? Εε ká warén bán yí wí à wa bío le mí ko à mí wé na mi níi bío wən. Wa yí wí à bío

* 9:9 Mi lorí Làndá zéeni ló vúahú (Deutéronome) 25.4

6úí cínú à bùmaka a *Krista bín-tente bueró. Lé bñn bño yi á wa díaráa á mu bño búenbúen wee kúu wen.

13 Mi so yí zú le bía wee sá ho tonló le *Dónbeení zí-beení yi á bè-dínií wee lé bño 6a núpua wee wé lé mu hámu yi bñn le? A bía wee fúta 6a búaa le muini yeeníi bán mún wee yi bño sá 6a yi.

14 Lé làa bñn síi ó o Nùhúso mún bòráa mu henía le yía wee bue le Dónbeení bín-tente á jii dñnló wé è lé ho tonló mu yi.

15 Bño á í lá wi làa mia, á bño ko làa mi, á í yí le mi na hàrì dèe mií. A bño á í wee túa ká síi, mún yí máa zéení le í le mi wé mu na mií. Bñn yi ká í yáá lá húrún se mu sáani. Dén sí-wéé so na wi mií á núpue yi dà máa hē yi.

16 Í yí ko à í khòoní íten le Dónbeení bín-tente bueró bño yi. Mu yáá lée bño na á í ko à í wé konloon. Ká í le í máa bue le bín-tente mu, á wán dèe suaa mi.

17 Mu lá lé ínén íten dó íten ho tonló mu yi, se í lá le 6a wé sáani mií. Ée ká ho lé dèe na á í ko à í sá konloon, á í máa pí ho sáró.

18 Ká í sáanií lé le sí-wéé na í wee yi le bín-tente na á í wee bue làa káamáa bño yi ká í yí máa fé bño ko làa mi.

19 Mu bon, ínén lée núpue na wi íten, á yíní wobá-níi. Ée ká í máhá wó íten lé 6a núpua búenbúen wobá-níi, bèra a na à í yíráa 6a boomuso à 6a tà a Krista bño.

20 Hen ká í wi làa bía lé 6a *zúífùwa, á í wé íten làa zúífù, bèra a na à í yí bán à 6a tà a Krista bño. O Mòyiize làndá á ínén mia yi. Ée ká í wi làa bía wi ho yi, á í 6ua íten lé 6a bño síi, ká í jón mia ho làndá mu yi, bèra a na à í yí bán à 6a tà a Krista bño.

21 Ká í mún wi làa bía yí zú dèe o Mòyiize làndá bño dání yi, á í 6ua íten lé 6a bño síi bèra a na à í yí bán à 6a tà a Krista bño. Bñn yí máa zéení le le Dónbeení làndá bño yí ciran mi. Í wee bè o Krista làndá yi.

22 Hen ká í wi làa bía pánkáwá mia le Dónbeení bño dání yi, á í mún wé lòn núpue na pánká mia, bèra a na à í yí bán à 6a tà a Krista bño. Lé làa bñn á í wee wé á zoráa 6a núpua le mí síiwá tñhú à yíráa 6a ní-dòndáa 6úí à kání konloon.

23 Bñn búenbúen á í wee wé bèra a na à le Dónbeení bín-tente à bènbén, à ínén níi mún kén mu bè-tentewá na le bín-tente mu wee zéení yi.

24 Mi zú le bía wee lúwí khíika mún búenbúen ó o ní-kéní na khíina bía ká lé yía 6a wee wé na mu bño yi. Minén mún hení mi lò làa bía wee lúwí khíika mún bño síi bèra a na à mi yí mu bño.

25 Bía wee wé há penkaa jínkaa búenbúen á wee wé mání mí sánia lé le lònbee à càráa mu bño. Ká mu bño mu máhá dà wee yáa. Ká warén bán wee mání wa sánia lé le lònbee à càráa mu bño na yí dà máa yáa.

26 Lé bñn nòn á ínén yí máa wé lòn núpue na wee lúwí concon. Í mún yí máa wé lòn núpue na wee núaa concon.

27 Í wee kíká íten yi làa sòobéé á wee mání í sánia lé le lònbee bèra a na ká í khíi buera le Dónbeení bín-tente vó à le Dónbeení yí pí mí día.

10

Mi día há wènná haló

1 Wán zàwa lé wán hínni, í wi à mi bñn lééka mi yiwa bño yánkaa wó wán páhú na á wán 6úaawa bò a *Mòyiize yi. Le dùndúure yánkaa pon 6a búenbúen yi. A 6a búenbúen mún káa ho muhú yi.*

2 Ba búenbúen ka lé 6a yú ho *bátéemù lé dùndúure lé ho muhú yi, à 6a là a Mòyiize wé dà-kéní.

* 10:1 Mi loí Léró vñahú (Exode) 13.21-22; 14.22-29

³ Ba búenbúen dú ho ðínló dà-kéní na ló le Dónbeení cón.

⁴ A 6a búenbúen mún òun mu òumu dà-kéní na ló le Dónbeení cón. Bún òumu so ló ho òehó na le Dónbeení nòn 6a yi. Ho òehó mu lé o *Krista na bò làa ba.†

⁵ Eε ká 6a boomuso màhá pá bío yí wó sína le Dónbeení yi, á 6a húrun ho tá hení yi.

⁶ Bún bíowa so búenbúen lée bío na wee zéení wén, á wa sía yí vá mu bío na yí se yí, làa bío á 6arén wóràa mu.

⁷ Mi yí dé mi sía há wónna yi làa bío á 6arén búí wóràa bío síi. Mu túara le Dónbeení bíoní vūahú yi ká síi: «Mu òìpomu lée kará à 6a dú á òun, á 6a hínòn wee wé há kàakó-wára.»‡

⁸ Mi yí wa dé waten ho há-fénlò le ho bá-fénlò le mí síiwà yi làa bío 6arén búí wóràa mu bío síi, á 6a òupua muaaseé bóní làa muaaseé òin á húrunnàa le wizon-kéní.§

⁹ Mi yí wa khúaa o Krista òii yi làa bío á 6arén búí wóràa mu á 6a háwá háararàa 6a 6ó.

¹⁰ Mi yí bío le le Dónbeení yí wó yí se làa mia, làa bío á 6arén búí wóràa mu, á le Dónbeení wáyí tonkaro buée 6óràa 6a.

¹¹ Bún bíowa so búenbúen wó, á zéenínáa wén. Mu túara le Dónbeení bíoní vūahú yi á fèn òiináa warén na wi ho ðímíjná véro òónna yi zen wán.

¹² Lé bún nòn ká yía wee leéka le mí pánká wi le Dónbeení bío yi, á 6ánsò pa mítén bío, ò o hía yí lé lùwá.

¹³ Ho sùnló na wee yí mia á mún wee yí 6a òupua na ká. Le Dónbeení na bíá mu bío à le máa yèrémá mí òii, á máa díá á ho sùnló máa yí mia máa dà mí pánká wán. Ho sùnló páahú á le Dónbeení á à wé á mi ò zún le ho ò khíí. Lé bún ò na ká mi ò dàrì mí yiwa á à òi ho bío yi.

¹⁴ Wán bónlowá na á òi wa làa sòobéε, bún bíowa so búenbúen bío yí á mi pa mítén há wónna hálo yi.

¹⁵ I wee bío ká síi làa mia lé bío á ònén cón á mi ka lòn òupua na yío tòn. Minén mí bæere wáa loí bío á òi bíá ká mu bon, táa mu yí bon.

¹⁶ Hen ká wa lá ho báraká déro òuuníi dèε 6uan á wa dó le Dónbeení báraká á wa òun làa de, á mu so máa páaní wén là a Krista cání le? A ho búurú na wa wee cèεka ká wa wee là ho, á ho so máa páaní wén là a Krista sánia le?

¹⁷ A bío ho búurú lé ho dà-kéní, á wa le wa booró mí cúee, ká wa lé há sánia dà-kéní ho búurú mu na wa wee sanká bío yi.

¹⁸ Mi loí o *Isirayεele òìpomu lon, bíá wee là 6a búaa na 6a fútaana le muini yeení na bío sá le Dónbeení yi wán bán búenbúen páania le le Dónbeení.

¹⁹ Bún so wee zéení le o yía na 6a fá ho wáahú wán, le ho wáahú mí bæere á bío òúhú wi le? Búee.

²⁰ I wi á òi bío le 6a búaa na 6a yan le le muini há wónna wán lé há pánká sūmáa 6ánsowá na á òupue yí dà máa mí á mu wó nòn yi, ká mu yí nòn Dónbeení yi. A bío á ònén màhá yí wi á minén le há pánká-sūmáa 6ánsowá mu á páaní bío búí yi.

²¹ O Núhúso òuuníi dèε á mi yí dà máa òunáa á máa bíní máa khíi òu le há pánká-sūmáa 6ánsowá òuuníi dèε. Mi mún yí dà máa dí o Núhúso ðínló á máa bíní máa vaá dí há pánká sūmáa 6ánsowá ðínló.

²² Táa wa wi á wa wé ò o Núhúso síi cí wén wa wára bío yi le? Wa so wee leéka le wa pánká wi po a Núhúso mu le?

† 10:4 Mi loí Léro vūahú (Exode) 16.4-35; Miló vūahú (Nombres) 20.8-11 ‡ 10:7 Mi loí Léro vūahú (Exode) 32.6 § 10:8 Mi loí Miló vūahú (Nombres) 25.1-9

Mi le mi bè-wénia à dé ho cùkú le Dónbeení yí

²³ Ba ɓúí wi mi t̄ahú á wee bío le mu bío ɓúenɓúen dà wee wé. Mu bon. ƐƐ ká bío ɓúenɓúen yínɔ́n bío na se. Bío ɓúenɓúen dà wee wé, ƐƐ ká mu ɓúenɓúen yí máa wé à 6a kèrèt̄ɛwa kuure va lè mí yahó.

²⁴ Mi n̄-kéní kéní yí ko à mi leéka mi kúrú bío mí dòn. Mi mún ko à mi leéka bío mi ì wé ká mu ù séení m̄n zàwa na ká.

²⁵ Mu bío ɓúenɓúen na wee yéé ho yàwá yí á mi dà à yà á à dí, ká mi yí lúnkaa mi yilera á d̄n t̄ua miten yí le mu ló wen,

²⁶ Lé bío á bío ká lé bío túara: «Ho tá làa bío wí ho yí ɓúenɓúen á bío s̄a a Nuh̄so yí.»*

²⁷ Hen ká ȳa yínɔ́n ó kèrèt̄ɛ á von mia lè ho d̄n̄ló mí z̄li, ká mi tà van, à bío 6a à na mia ɓúenɓúen à mi dí, ká mi yí lúnkaa mi yilera à t̄ua miten yí làa hen na mu ló yí.

²⁸⁻²⁹ Ká a ɓúí mah̄á bíá le h̄a taa na ká lé 6a bùaa na 6a yan lè le muin̄ taa, à mi yí là h̄a. Hàrì ká minén yilera yí lúnkaa mu bío yí, à mi pá yí là h̄a ȳia bíá mu n̄n̄ mia bío yí, à lúnkaráa wón yilera.

Bíó á ìnén wee wé ká ì poní séra, á so lá ko à mu lúnka a ɓúí yilera le?

³⁰ Ho d̄n̄ló na á ì dó le Dónbeení b̄arákà à ì dú, á 6a à yáa ì yèni bío yí lée webio? I so yí dó le Dónbeení b̄arákà yí d̄uráa ho le?

³¹ Lé b̄n̄n̄ n̄n̄ ká mi wé wee dí, ká mi wee j̄u, táá ká mi wé wee wé bío lée bío, à mi wé mu, à déráa ho cùkú le Dónbeení yí.

³² Bíá wee v̄liní 6a *zúifùwa, táá bíá yínɔ́n zúifùwa, táá m̄n zàwa lè m̄n h̄ln̄ni kèrèt̄ɛwa na ká, á minén yí dé miten yí.

³³ Lé ká s̄ii á ì wí à ì wéráa. I wí à ì bío ɓúenɓúen wé s̄l bíá ká yí. I yí máa cá ì kúrú bío. Bíó á ì ì wé á 6a c̄èr̄ɛ á à k̄ánin̄áa lé b̄n̄n̄ á ì wee b̄ánb̄a yí.

11

¹ Bíó á ì wee wé á mi wé bè yí, làa bíó á ìnén wee bèráa bíó ó o Krista wó yí.

Bíó mi ko mi ɓua lè miten ho kúeem̄n̄wánló yí

² I yáá ɓ̄en̄t̄n̄ wee t̄ɛn̄í mia, mi fob̄úa, lé bíó á bíó á ì wó n̄n̄ mia á mi wee leéka bío f̄ɛɛ, á wa kèrèt̄ɛwa k̄aránló na á ì yú á k̄áranna làa mia á mi mún wee bè yí.

³ ƐƐ ká ì mah̄á pá wi à mi z̄n̄n̄ bío ká yara: O báa j̄uh̄so lé o *Krista, ó o h̄aa j̄uh̄so lé o báa, ó o Krista j̄uh̄so lé le Dónbeení.

⁴ Awa. Ká a báa ɓúí wee fio, táá o wee f̄ɛɛ le Dónbeení j̄i-cúa ò o pon mí j̄uh̄ yí, se o wee z̄uán̄ o Krista na lé o j̄uh̄ yí.

⁵ Ká a h̄aa ɓúí ɓ̄en̄ wee fio táá o wee f̄ɛɛ le Dónbeení j̄i-cúa lè 6a n̄pua ò o yí pon mí j̄uh̄ yí se o wee z̄uán̄ o báa na lé o j̄uh̄ yí, se o ka lòn h̄aa na j̄uh̄ l̄ɛra.*

⁶ Ká a h̄aa ɓúí yí máa pe mí j̄uh̄ yí se o w̄aa dà a khè ho. Mu ɓúenɓúen lé dà-kéní. Ká ho j̄uh̄ khèró táá ho l̄ɛró á lé h̄a n̄yio o h̄aa c̄ón, ò o w̄aa wé pe ho yí.

⁷ O báa yí ko ò o pe mí j̄uh̄ yí, lé bíó ó o ɓonm̄n̄ lè le Dónbeení, le Dónbeení cùkú wee mi a yí. ƐƐ ká a h̄aa ko ò o pe mí j̄uh̄ yí, lé bíó ó o báa cùkú wee mi a yí.

⁸ Ho lée t̄uía, le Dónbeení yí lera a h̄aa bío ɓúí á yí wó là a báa. O báa bío ɓúí lé bío le lera á wó là a h̄aa.

⁹ O báa yí lera a h̄aa bío yí. O h̄aa lé ȳia lera a báa bío yí.

* **10:26** Mi loñ Lení v̄uah̄ (Psaumes) 24.1

* **11:5** Mu páah̄, ká a h̄aa l̄ɛra mí j̄uh̄ se o dó h̄a n̄yio m̄ten yí.

10 Lé bǔn nǎn le Dónbeení wáayi tonkarowà bǐo yi, ó o háa na wee fio tàà o wee fεε le Dónbeení ɲi-cúa á ko ò o pe mí ɲúhǔ yí à zéénínáa ho pánká na o yú bǐo.

11 Εε ká wa páaníló là a Nùhǔso bǐo yi, ó o háa yí dà máa kεrǐ ká a báa níi ló, ó o báa mún yí dà máa kεrǐ ká a háa níi ló.

12 Mu bon, o háa ló a báa yi, ó o báa bèn wee te o háa yi, ká 6a mí nùwá ɲun màhá lé le Dónbeení léra 6a.

13 Minén mi bεεre wáa loń mu sese. Mu so lée bǐo na se ò o háa hén mí ɲúhǔ yí día ká a wee fio le?

14 Ba nùpua zǔ le ká a báa ɲún-vání á túeeka, se mu lé hā nǐyio o wán.

15 Εε ká a háa cǎn á le ɲún-vání na túeeka so yínǎn cùkú bǐo le? O háa ɲún-vání le Dónbeení nǎn wo yi, à le wé le nín-kení na pon o ɲúhǔ yí.

16 Ká a búii wi ò o pá bǐnǐ wáani bǐo á ĩ bǐa, à 6anso zǔrǐ le lé bǔn á warén lè 6a kèrètƿewa kuio bǔn6úen wee wé.

O Nùhǔso dǔnló dǎnǐ yi

17 Bǐo á mu lé le zéénǐ tǔiáwá á wa wi yi, á bǐo búii wi bǐn á ĩ yí dà máa khòonǐ mia bǐo yi. Mu lé bǐo á mi kúeemínwánló yí máa wé à mi va lè ho yahó. Ho yáá wee lén mia lè mi mǎn.

18 Bǐo á ĩ ì cí wán lé bǐo ká: I ɲá à 6a le ká mi san san kúaa mín wán, à mi wé cǔii mín. Mu ka lè mu bon.

19 Mu bon, ho sankamínló ko ho wé mí tǎahǔ, à bǐa lé 6a kèrètƿewa binbirǐ bǐo dǎn zǔrǐnǎa.

20 Lé bǔn te bǐo ká mi kúaa mín wán, á 6a yí dà máa bǐo le lé o Nùhǔso dǔnló á mi wee dí.

21 Mu bon, mi nǐ-kení kení dǔnló na mi wee 6ua buennáa lé hǐa mi wee wé bánbá dí. Bǔn lé bǐo wee na à 6a búii le hǐni búe, ká 6a búii ɲun sù wee khée.

22 Mi zǐnǐ so mía á mi máa wé è dí ká mi ì ɲu yi le? Tàá lé 6a kèrètƿewa kuure á mi wi mi zǔarǐ yi, à dé hā nǐyio bǐa khon yi le? Lée webio á mi yáá wáa le ĩ bǐo na mia? Mi wi à ĩ pá dé mí fobúaa le? Εε ká búeé. I 6èntǐn yí dà máa dé mi fobúaa mu bǐo yi.

23 Awa, ho káránló na ló a Nùhǔso cǎn na á ĩnén yú á 6èn yèrémáa nǎn mia lé hǐa ká: Ho tǐnǎahǔ na 6a á dé o Nùhǔso Yeesu á à na, ó o lá ho búurú,

24 á dó le Dónbeení bǎrákà ò o cεεkaa ho ò o bǐa: «Hǐa lé ĩ sǎnǐa na á ĩ nǎn mi bǐo yi. Mi wé wé mu, à leékaráa ĩ bǐo.»

25 Lé làa bǔn bǐo sǐi, ká 6a dú wó, ó o 6èn lá le ɲuunǐi dèe na ho *dǐvén wi yi ò o bǐa: «Bǐo ká lé le páanǐi finle na le Dónbeení bò lè ĩ cǎni. Pǎahǔ lée pǎahǔ ká mi wé wee ɲu mu, à mi wé mu à leékaráa ĩ bǐo.»

26 Awa, á pǎahǔ lée pǎahǔ na mi wé là ho búurú mu, á ɲun mu bǐo mu, se lé o Nùhǔso húmú á mi wee zéénǐ bǐo. Mi wé wé mu, fúaa ká a khǐi bǐnǐa buara.

27 Lé bǔn nǎn ká nùpue lée nùpue wé là a Nùhǔso búurú mu, á ɲun o bǐo mu làa bǐo mu yí koráa, se 6anso wó khon, lé bǐo ó o zǔarǐna a Nùhǔso sǎnǐa là a cǎni yi.

28 Nùpue na wé le mí ì là ho búurú mu, á à ɲu mu bǐo mu, à 6anso cén loń mǐten sese à bè yi wéráa mu.

29 Mu bon. Yǐa wee là ho búurú mu, á wee ɲu mu bǐo mu ò o yí máa kǎnbi o Nùhǔso sǎnǐa, se 6anso wee sǐinǐ mí ɲúhǔ.

30 Lé bǔn te mu á mi tǎahǔ á 6a cèrèεε lé 6a vánvárowá, 6a cèrèεε pánkáwá mía, á 6a búii húrun.

31 Ká wa lá wee fèn loń waten sese, se le Dónbeení lá máa wé è cíti wεn.

³² Ɛε ká a Nùhũso màhã wee cíí wɛn, à bé wɛn, bèra a na à wa júná khií yí páaní yí sí lè ho ðímjńása.

³³ Awa, wán zàwa lè wán hĩnni, mi wé kúaa mín wán o Nùhũso ðĩnló bío yí, à mi yí ðí mín júná yí, mi wé pa mín.

³⁴ Ká yía le hĩni wé dà, à òanso ðí mí zii à bè yí ɓuennáa, bèra a na ká mi wé kúaa mín wán, à le Dónbeenĩ sli yí cĩ mia. Bío ká na mi tũakaa bío, bũn á ï ðía ká 1 khií ɓuara mi cón, á ï ɓueé zéeni bũn yara làa mia.

12

Le Dónbeenĩ Háciri bè-hania

¹ Wán zàwa lè wán hĩnni, hã làa na ká wán, á le Dónbeenĩ Háciri bè-wéni na wa wee mi lé bío á ï bío ðání yí. I wi à mi zũn mu yara.

² Mi zũ le pãahũ na mi ðĩn yí zũ le Dónbeenĩ, ká mi ðía miten á hã wõnna na yí dà máa bío á yú ho pánká mi wán.

³ Lé bũn te mu, á ï wi à ï zéeni mu làa mia à mi zũn le o nùpue na wee bío le le Dónbeenĩ Háciri pánká, wón yí dà máa ðánkání Yeesu. Á nùpue mún yí dà máa bío le Yeesu lé o Nùhũso ká le Dónbeenĩ Háciri yí dó mu ɓanso jii yí.

⁴ Mu biowa wéró pánká na le Dónbeenĩ Háciri wee na á sliwá boo, ká lé le Háciri dà-kéni màhã wee na mu.

⁵ O Nùhũso tonló á júná boo, ká lé o Nùhũso nĩ-kéni á wa wee sá na yí.

⁶ Mu bè-wénia á júná boo, ká lé le Dónbeenĩ dà-kéni lé ðio wee na mu ɓuénbũen wéró pánká ɓa nùpua ɓuénbũen yí.

⁷ Le Dónbeenĩ Háciri wee zéeni miten wa nĩ-kéni kéní yí lè mí bè-wénia à séenínáa wa ɓuénbũen.

⁸ Le Dónbeenĩ Háciri wee wé ò o ɓúi wé bío mu bè-zũrĩmĩnĩ bioní. O ɓúi wón le Háciri mu wee wé ò o wé bío mu bío zũrĩló bioní.

⁹ O ɓúi wón le Háciri mu wee wé ò o wé bío há bioní na a nùpue yí zũ, ká a ɓúi wón lé ɓa wánvãrowá wééró pánká á le Háciri dà-kéni mu wee na a yí.

¹⁰ Le Dónbeenĩ Háciri wee na mu yéréké biowa wéró pánká o ɓúi yí. O ɓúi lé le Dónbeenĩ jii-cua fãéró pánká ó o wee yí. Ká a ɓúi wón ɓèn lé le Dónbeenĩ Háciri lè hã hácín-kora hueeka lénló mín yí ɓàn pánká á non wo yí. O ɓúi le Dónbeenĩ Háciri mu wee wé ò o wé bío há bioní na a nùpue yí zũ, ká a ɓúi le Háciri mu ɓèn wee wé ò o wé jii há bioní mu à táni na ɓa nùpua yí.

¹¹ Lé le Dónbeenĩ Háciri dà-kéni mu á wee wé bũn ɓuénbũen. Lé lerén wee na mu bío wéró pánká wa nĩ-kéni kéní yí mín júná yí làa bío á le sli wá yí.

O Krista sánia

¹² Wa zũ le hã sánia lée dà-kéni, ká bío cẽékaa mín yí wó hã lé bío á boo. Ɛε ká bũn màhã yí hò bío mu páanía lé hã sánia dà-kéni. Wa páaníló là a *Krista bío mún ka ká sii.

¹³ Wa ɓuénbũen zĩra le Háciri dà-kéni yí á wórãa hã sánia dà-kéni. Wa wé *zũifùwa loo, à wa yí wé zũifùwa loo, à wa wé wobá-nii, tàá nùpua na wi miten, se lé le Háciri dà-kéni mu á wa ɓuénbũen yí.

¹⁴ O nùpue sánia yĩnɔn bío dà-kéni mí ðòn á wó làa hã, mu boo.

¹⁵ Ká le zeñ lá bía le bío mínén yĩnɔn le nii, á mí wãa yĩnɔn hã sánia bío ɓúi, se bũn pá máa hẽ bío le can há sánia mu yí.

¹⁶ Ká ho jikãahũ lá le bío mínén yĩnɔn le yère, á mí wãa yĩnɔn hã sánia bío ɓúi, se bũn pá máa hẽ bío ho can há sánia mu yí.

¹⁷ O nùpue sánia lá lé le yère mí ðòn, á hã lá wé è jii mu bío kaka? Ká hã lá lé ho jikãahũ mí ðòn, á hã lá wé è tá mu bío sũii kaka?

¹⁸ Mu bon, mu biowa dà-kéní kéní na lé o nùpue sánia á le Dónbeení cɛ́ɛkaa mín yi làa bío le síi vá yi.

¹⁹ Mu lá léee bío dà-kéní mí dòn, se há yínɔ́í sánia.

²⁰ Bío wee cɛ́ɛka mín yi wé há sánia b́n lé bío boo, ká há sánia h́n léee dà-kéní.

²¹ Lé b́n nɔ́n á le yèrè yí dà máa bío máa na le níi yi le mí màkóo mía le yi, á ho j́hú yí dà máa bío le há zení le mí màkóo mía há yi.

²² Hàrí há sánia biowa na ka lè há j́hú mía sese wa cón á wa màkóo yáa pá wi yi.

²³ H́a bío cùkú mía wa cón lé h́a wa wee pa bío. A h́a bío bíoró n̄yio wi, h́n lé h́a á wa yáa wíokaa wee pa bío.

²⁴ H́a cùkú wi màkóo mía b́n yi. Ká le Dónbeení wíokaa o nùpue sánia biowa à h́a cùkú mía ò o wé dé ho cùkú yi.

²⁵ Le Dónbeení wó mu ká síi bèra a na à mu biowa na cɛ́ɛkaa mín yi wó há sánia à cùiiná yí kɛ́í yi, ká há lè mí dà-kéní kéní wé leéka mín bío.

²⁶ Ká há sánia bío búí yú le lònbee, à bío ká léé le yi làa bú. Ká há sánia bío búí yú ho cùkú, à bío ká léé le sí-wee yi làa bú.

²⁷ Minén mún ka lòn sánia dà-kéní na bío sá a *Krista yi, á mi le mi n̄-kéní kéní lè há sánia mu bío búí.

²⁸ Lé làa b́n síi á 6a kèrètɛwa kuure yi, á le Dónbeení nín-yání wó 6a búí là a Yeesu tonkarowà. Bia sá lé le *Dónbeení j́i-cúa fɛerowà, mu t́n níi lé bia wee kàrán le Dónbeení bío lè 6a nùpua. Bia ká lé bia yú ho pánká à wéráa mu yéréké biowa, làa bia wee weé 6a vánvárowà, làa bia wee séení 6a nùpua, làa bia dà wee dí 6a kèrètɛwa yahó, làa bia wee bío há bíoní na á nùpue yí zú.

²⁹ Ba búenb́uen so lé o Yeesu tonkarowà le? Ba búenb́uen so wee fɛe le Dónbeení j́i-cúa le? Ba búenb́uen so wee kàrán le Dónbeení bío lè 6a nùpua le? Mu so lé 6a búenb́uen á dà mu yéréké biowa wee wé le?

³⁰ Táa lé 6a búenb́uen so wee weé 6a vánvárowà le? A lé 6a búenb́uen so wee bío há bíoní na á nùpue yí zú le? A lé 6a búenb́uen so wee tání há le? B́ueé.

³¹ Bío le Dónbeení nɔ́n wéró pánká wen, á bío j́hú wi po bío ká lé b́n á mi wé cá lè mi sía búenb́uen. B́n bío yi, á ì zéení ẃhú búí na se po bío ká làa mia.

13

Le waminí bío

¹ Ká í lá dà wee bío há síi-viò bíoní, lè le Dónbeení wáayi tonkarowà bíoní, ká í yí wa 6a nùpua, se í ka lòn bírínbóoní na 6a wee búá, táa h́n-dèe búí na 6a wee v́aa.

² Ká í lá dà wee fɛe le Dónbeení j́i-cúa à na 6a nùpua yi, á zú le Dónbeení bío na sà yi, lè mu bío na ká búenb́uen, hàrí ká í lá dó í síi le Dónbeení yi á dà wee hóoní há búaa mí lara yi, ká í yí wa 6a nùpua, se í bío j́hú mía.

³ Hàrí ká í lá wee lá í níi bío á sanká na 6a n̄-khenia yi, á dà wee khòn bío á ì tà le lònbee yi bia ká bío yi* ká í yí wa 6a nùpua, á ì pá máa yí dèe búí mu yi.

⁴ Yia wa 6a nùpua wón wee wé dàń mí síi h́. O wee wé mu tentemu lè 6a nùpua. O yí máa dí yandee. O yí máa khòn. O yí máa dé mítén.

⁵ O yí máa wé n̄yi-wára. O yí máa bàrá mí bío bia ká bío yahó. O síi yí máa ć fua fua. Ba wó khon làa wo ó o máa 6ua mu mí yi.

* **13:3** «á í tà le lònbee yi bia ká bío yi» Le Dónbeení bíoní v̄n-kla búí yi, á bío ká lé bío bia: «á nɔ́n tten 6a ćlɛna.»

⁶ Yía wa 6a nùpua á sli máa wé wa mu bío na yí térénná bío yi, o sli wee wé wa ho tũíá poni bío yi.

⁷ Yía wa 6a nùpua á mu bío búenbúen wee wé kúu yi. Mu bío búenbúen yi, o wee tà le Dónbeení bío, á dé mí sli le yi. O wee hí mí sli mu bío búenbúen yi.

⁸ Le waminí lée dɛɛ na máa vé máa mi. Le Dónbeení jì-cúa fɛɛrowà bío á khíi vé. Hã bíoní na a nùpue yí zũ á bíoró jii khíi b̄ará. Mu bío zũnló á khíi vé.

⁹ Mu bon. Wa bío zũnló á jii yí sú, á le Dónbeení jì-cúa na wa wee fɛɛ á jii mún yí máa sí.

¹⁰ Ɛɛ ká mu bío na jii sú p̄ahũ khíi d̄ɔn, b̄n ká bío jii yí sú á à vé.

¹¹ Mí loń, bío á ĩ fũ lé o háyónza, á ĩ bíoní, lè 1 yilera, làa bío á ĩ zũ lé mu bío yara, b̄n búenbúen á mu háyónmu wi yi. Ká bío á ĩ yío yòò t̄ɔn, á ĩ lo mu háyónmu yi.

¹² Hã làa na kà wán, á bío wa wee mí ka sùiyóon. Ɛɛ ká ho p̄ahũ mu khíi d̄ɔn wa wé è mí mu bío búenbúen wéréwéré. Hã làa na kà wán á ĩ Dónbeení zũnló jii ðĩn yí sú. Ɛɛ ká ho p̄ahũ mu khíi d̄ɔn, á ĩ zũnló làa de jii ì sí, làa bío lerén mí b̄ere zũnáa mí.

¹³ Bíowa bío t̄in wi b̄n á máa vé huúu máa mi. B̄n lé le waminí, lè le sídéro le Dónbeení yi làa bío wa pan bío le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé. Ká mu mí bío t̄in t̄ahũ á le waminí lé ðio po bío ká.

14

Le Dónbeení Hácírí b̄è-h̄anii búu bío

¹ Awa, á mí wáa b̄è le waminí w̄shũ na á ĩ zéenia làa mia, à mu bíowa wéro p̄anká na le Dónbeení Hácírí wee na à mí wé cà lè mí s̄ta búenbúen, s̄nku le Dónbeení jì-cúa fɛɛró.

² Yía wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, wón yí máa bío lè 6a nùpua, o wee bío lè le Dónbeení. Nùpue yí máa jí bío ó o wee bío. Le Dónbeení Hácírí p̄anká wee wé ò o bío hã bíoní na á nùpue yí dà máa zũr.

³ Ká yía wee fɛɛ le Dónbeení jì-cúa, wón wee bío lè 6a nùpua. O wee wé á 6a k̄èr̄t̄ewa sídéro le Dónbeení yi va lè mí yahó, o wee hení 6a s̄ta, á híi hã.

⁴ Yía wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, wón wee wé ò or̄n mí dòn sídéro le Dónbeení yi va lè mí yahó. Ká yía wee fɛɛ le Dónbeení jì-cúa wee wé á 6a k̄èr̄t̄ewa kuure sídéro va lè mí yahó.

⁵ I wee fan á mí búenbúen wé bío hã bíoní na á nùpue yí zũ. Ɛɛ ká mí màhá wee fɛɛ le Dónbeení jì-cúa á mu ù wé sí m̄i á à poń b̄n. Yía wee fɛɛ le Dónbeení jì-cúa wón bío c̄nú wi po yía wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, se o búu b̄en wee ð̄n b̄n t̄ání hã bíoní mu à 6a k̄èr̄t̄ewa kuure sídéro le Dónbeení yi va làa yahó.

⁶ Wán z̄awa lè wán híni, ká 1 wáa lá 6ueé bía hã bíoní na á nùpue yí zũ á n̄n mia mí dòn, á ĩ ker̄ló mí c̄n c̄nú lá à wé ho yén? I yí dà máa séení mia ká mu ȳn̄n bío búu na le Dónbeení zéenia làa mi, t̄áa mu bío zũnló á ĩ zéenia làa mia, t̄áa le Dónbeení jì-cúa á ĩ fɛɛra n̄n mia, t̄áa k̄aránló búu á ĩ n̄n mia.

⁷ Mí loń hã sí-6úania, ho c̄ahũ t̄áa ho coohũ, ká hã úaró yí b̄o bío wán á 6a á zũr bío hã wee bío kaka?

⁸ Lé o yén á à ð̄n ð̄n á à lá há h̄a s̄ta ká a yí j̄a bío le t̄n̄b̄uani bía wéréwéré?

⁹ Minén mún bío ka ká síi. Hen ká mí wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, á nùpue na dà à t̄ání hã á mía, á 6a á wé kaka á j̄ináa bío mí wee bío? Hã à ker̄lòn b̄in-conconwà.

10 Ho ðímíjǎ yí á hǎ sífwa boo, ká hǎ búenbúen wi lè mín bíoní á síí na 6àn bíoní kúará mía hón mía.

11 Ká yía wee bío làa mi á ì hǎ yí máa jí bíoní, bún ká 1 ka lòn nǐ-hǎni o cǎn, ó orén mún ñ kerí lòn nǐ-hǎni ìnén cǎn.

12 Minén mún bǐo ka ká síí. Bǐo mi wee cà mu bǐowa na le Dónbeení Hácírí wee na wéro pánká lè mi sǎ búenbúen, á mi cén bánbá à mi cà bío wee wé á 6a kèrètǐewa kuure sídéro le Dónbeení yí va lè mí yahó.

13 Awa, yía wee bío hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ ko ò o fio le Dónbeení yí ò o wé ðàí hǎ táńí à 6a nùpua jí.

14 Hen ká 1 wee fio lè hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ, á ì hácírí ðén á à kerí ho floró wán, ká 1 yí máa le 1 yí à wéráa ho.

15 Awa, á lé mu yén á ì wé? 1 ì fio lè hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ lè 1 hácírí, ká 1 mún pá à le 1 yí á à fio lè le bíoní na 6a nùpua zǔ à 6a jí. 1 ì sío hǎ lení lè hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ lè 1 hácírí, ká 1 mún pá à le 1 yí á à sío lè le bíoní na 6a nùpua zǔ à 6a nùpua jí.

16 Ká wa yí máa wé làa bún, ká yía wee wé ho bǎrákà ðéro floró lè hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ lè mí hácírí á bǐa ká á à wé kaka à tàráa ho «*Amiina» ho floró mu vaa véenii.

17 Hàrí à ù bǎrákà ðéro floró mu wé se kaka, á bǐa yí jǎ ho máa yí cǔnú ho yí.

18 1 wee ðé le Dónbeení bǎrákà, lé bío hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ, á ìnén wee bío po mi búenbúen.

19 Ee ká 6a kèrètǐewa kúaa mín wán, á hǎ bíoní bío hònú na á ì bío làa ba lè le bíoní na 6a zǔ á ì bío á à kǎrán làa ba, á ì wa á po hǎ bíoní muaasee píru na á ì bío làa ba na á nùpue yí zǔ.

20 Wán zàwa lè wán hǐnni, mi yí wé lòn háyúwá mi yilera yí. Mu bè-kora ðání yí bún mi wé lòn háyúwá. Ká mi màhá wé leéka mi yiwa lòn yèn-tǐnia sa.

21 Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vǔahǔ yí:

«ì ì ðǐn hǎ síí-viò nùpua wán

á à bíoráa lè 1 nǐpomu lè hǎ bíoní na 6a yí máa jí.

Hàrí ká 1 wó bún,

á ì nǐpomu pá máa jí 1 cǎn.»*

22 Lé bún á hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ hǎn bíoró wee zéení làa bǐa yínǎ 6a kèrètǐewa le 6a níi mía 6a kèrètǐewa bío yí. Bún bè-zéeníni so yahó yí sǎ 6a kèrètǐewa. Ká le Dónbeení jí-cúa hǎn fεé ró 6èn wee zéení lè 6a kèrètǐewa le le Dónbeení wi làa ba. Bún yahó yí sǎ bǐa yínǎ 6a kèrètǐewa.

23 Mi loí. Ká 6a kèrètǐewa kuure nùpua búenbúen lá kúaa mín wán síí, á 6a búenbúen wee bío hǎ bíoní na á nùpue yí zǔ, ó o búí na ðǐn yí zǔ 6a kèrètǐewa bío yara, táá o búí na yínǎ o kèrètǐe 6ueé ðǎn, á 6a so máa bío le mi wee khée le?

24 Ee ká 6a búenbúen wee fεε le Dónbeení jí-cúa, ó o búí na yínǎ o kèrètǐe, táá o búí na ðǐn yí zǔ 6a kèrètǐewa bío yara 6ueé ðǎn, á 6a so máa le mí yiwa, á máa zǔn le mí wó khon bío 6a wee jí bío yí le?

25 Bío wi 6a yiwa na á nùpue yí zǔ, á bío ò zǔn. Hón páahǔ so yí, ká 6a màhá líí búrá á à 6úaaní le Dónbeení ká 6a à bío: «Túíá poni, le Dónbeení 6èntǐn wi làa mía.»

Ba kèrètǐewa kúeemtnwanló bío

* 14:21 Mi loí Ezayii vǔahǔ 28.11

²⁶ Wàn zàwa lè wàn hínni, á bïo wáa ko mu wé le mu yén? Hen ká mi wé kúaa mín wán, ká yia yú lení ò o sío le, ká yia yú bío o ò kàrán làa bíá ká, ò o kàrán 6a. Ká yia le Dónbeení zéenia làa bío búí ò o zéeni mu, ká yia yú há bíoní na á núpue yí zú bíoró pánká, ò o bío há, ká yia 6èn yú há tánílò pánká, ò o tání há. Bún búenbúen á à dàń ñ séení 6a kèrètíewa kuure à 6a sídéro le Dónbeení yi wíoka fàrá òn.

²⁷ Ká 6a búí wi mi t̄ahú á wee bío há bíoní na á núpue yí zú, á bún ko làa núpua nùwá ñun, táá nùwá t̄in á wé mu. Ká yia wé bíá mí bío, á yia so 6èn bío mí bío, ò o búí mún wé tání bío 6a ñ-kéní kéní wee bío.

²⁸ Ká yia á à tání mu mía, á 6ánsò ko ó o wé tété, ò o bío le le Dónbeení mí yi.

²⁹ Ká mu lé 6a búí wee fεε le Dónbeení ñi-cúa, á bán nùwá ñun táá nùwá t̄in á ko 6a wé bío ká bíá ká wee và mí yiwa bío há ñi-cúa mu wi à 6a 6ua lè mítén wán.

³⁰ Ká le Dónbeení zéenia bío búí là a búí mi t̄ahú, á yia lá wee bío ko ò o wé tété ká a díá le bíoní na wón 6ánsò yi.

³¹ Ká mu wee wé ká, á mi búenbúen dà wé è fεε le Dónbeení ñi-cúa, yia wé bíá mí bío, á yia á à bío mí bío, bera a na à mi búenbúen yí ho kàránlò, á mún yí le sí-heúee.

³² Yia wee fεε le Dónbeení ñi-cúa ko ò o zúrín mítén ò o yí wé mu concon.

³³ Le Dónbeení yí wa bío na lùnkaa. Bío wee wé ho héerá bún lé bío le Dónbeení wa. Bún lé bío mu wee wéráa bíá bío sá le Dónbeení yi kuio búenbúen yi.

³⁴ Ká 6a kèrètíewa wé kúaa mín wán, á 6a háawa ko 6a wé tété. Nii yí ñon 6a yi à 6a bío. Ba ko 6a wé liíní mítén làa bío 6a *zúífúwa làndá bíaráa mu.

³⁵ Ká 6a wi à 6a zúrín bío búí yara, á 6a t̄ua bún lè mí b̄arání mí z̄íní yi. Mu yí se ò o háa bío 6a kèrètíewa kúeemínwánlò yi.

³⁶ Mi wee leéka le le Dónbeení bín-tente so ló mínén cón le? Táá mu so lé mínén mí dòn á le bío sá yi le?

³⁷ Hen ká a búí wee leéka le mí lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero, táá 6ánsò wee leéka le mí yú le Dónbeení bío wéró pánká, á 6ánsò zúrín mu le bío á ï túara ñon mia ká lé o Núhúso bío na ó o b̄ò h̄enia.

³⁸ Ká yia yí tà mu, á le Dónbeení máa tà wón bío.

³⁹ Wàn zàwa lè wàn hínni, á bío mí wáa ko mi cà lè mi sía búenbúen lé le Dónbeení ñi-cúa fεero, á bíá wee bío há bíoní na á núpue yí zú à mi mún yí h̄e.

⁴⁰ Bío here, lé à mu búenbúen wé làa bío mu koráa, á mu yí lùnka.

15

O Krista vèeró bío

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, le Dónbeení bín-tente na á ï buera ñon mia, lé dén á ï bínia wee leéka bío làa mia. Lé lerén á mi tà bío á b̄ò yi lè mí s̄ob̄éε.

² Lerén lé dío á à k̄ání mia ká mi wee 6ua le sese làa bío á ï bueraráa le ñon mia. Ká bún mia se mi tà le bío coon.

³ Ho kàránlò na bío ñúhú wi po h̄ia ká, h̄ia ínén ï beere yú á ñon mia le h̄ia ká: O *Krista húrun wa bè-kora bío yi làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní v̄uahú yi.

⁴ Ba nùuna a, á mu wízoní t̄in zoñ, ó o vèera làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní v̄uahú yi.

⁵ O zéenia mítén là a Piere, bún món ó o màhá zéenia mítén lè mí tonkarowá píru ñun.

⁶ Bún món á wán zàwa lè wán hínni na po khlá-hònu ó o zéenia lè mítén làa cúekúee. Ba cèrèè pá ylo wi lua hárí lòn zuia. Ba nùwá yen búí lé bía húrun 6a fiahú.

⁷ Bún món ó o zéenia mítén là a Zaaki, á màhá zéeníanáa mítén lè mí tonkarowá búenbúen.

⁸ Bío ó o zéenia mítén lè 6a búenbúen vó, ó o mún zéenia mítén lè ínén na ka lòn za na teró cú wán.

⁹ Mu bon, í lé 6a tonkarowá búenbúen món dí. Ba yáá yí ko 6a ve mi làa tonkaro, lé bío á bía bío sá le Dónbeení yí á í beéra lò.

¹⁰ Bío á í karáa ho zuia, lé le Dónbeení sáamu pánká yí. A le sáamu na le wó làa mí á yí tò, búeé. Í sá ho tonló á lò bon po 6a tonkarowá na ká búenbúen. Éé ká mu yínón ínén lè í pánká á wó mu. Lé le Dónbeení sáamu lé bío non á í dàrina wóráa mu.

¹¹ Lé bún bío yí, à mu wé ínén loo, tàá 6arén loo, se dío ká lé le bíoní na wa wee bue, á lé lerén mi tà bío.

Ba ní-hia vèeró bío

¹² Ká mu lé o *Krista vèeró bío á wa wee bue, á léé webio non á mi fiahú á 6a búí wee bíoráa le 6a ní-hía máa vèe?

¹³ Ká 6a ní-hía máa vèe bío bon, se o Krista mún yí vèera.

¹⁴ Ká a Krista yí vèera, se bío wa wee bue jùhú mía, á bío mi tà yí mún mía.

¹⁵ A bè bún wán, á se wa lé 6a sabín-fúaalowa, lé bío wa bía kénkén le le Dónbeení vèenia o Krista léra 6a ní-hía fiahú. Ká mu bon ká 6a ní-hía máa vèe, se bío á wa le le Dónbeení vèenia o Krista mún yí bon.

¹⁶ Ká 6a ní-hía yí dà máa vèe, se o Krista mún yí vèera.

¹⁷ Éé ká a Krista yí vèera, se bío mi tà yí jùhú mía, á mi bè-kora pá jà mi júná yí.

¹⁸ Mu yáá po bún, mu wee zéeni le bía tà a Krista bío á húrunnáa á bío yáara búenbúen.

¹⁹ Ká mu lé le mukáni na wa wi yí há laa na ká wán mí dòn bío yí á wa dóráa wa sía o Krista yí, se wa miiná po 6a núpua na ká búenbúen miiná.

²⁰ Éé ká a Krista 6èntfn vèera bío bon. Bío á mu bè-yáa wee zéeni le ho dínló á à bè è wé se, lé bún bán síi ó o Krista vèeró bío mún wee zéeni le 6a ní-hía á vèe.

²¹ O núpue ní-kéni lé yía non á 6a núpua wee híráa, lé bún 6àn síi ó o núpue ní-kéni lé yía mún non á 6a ní-hía wee vèeráa.

²² Bío 6a núpua búenbúen wee hí lé bío 6a léé síi dà-kéni là a Adáma, lé bún á 6a búenbúen mún n vèe, 6a páaníló là a Krista bío yí.

²³ Ká ho vèeró mu màhá à wé làa bío mu sánáa mín. O Krista lé yía dú 6a búenbúen yahó lòn bè-yáa. Bún món ó o buenló páahú á bía bío sá a yí màhá á vèe.

²⁴ Hón páahú so yí ká mu bío búenbúen jùhú á à búe. O Krista á à búe há pánká súmáa 6ánsow lè mí síiwá búenbúen na yí máa mí júná ká a bíni í na le b'éni o Maá Dónbeení yí.

²⁵ Mu bon, o Krista 6ueé lá le b'éni fúaa bío ó o 6úrú mí zúkúsa mí tá á hò mí zeñ wán.*

²⁶ O zúkúso na o ò yáa ho món lé mu húmú.

²⁷ Mu bon, mu túara le Dónbeení bíoní vūahú yí le le Dónbeení dó mu bío búenbúen o tá.† Ká lé le Dónbeení dó mu bío búenbúen o tá, se mu wee zéeni le le Dónbeení na dó mu dén níi ló.

* 15:25 Mi loí Lení vūahú (Psaumes) 110.1 † 15:27 Mi loí Lení vūahú (Psaumes) 8.6

²⁸ Ká a Krista khíi wi mu bïo búenbúen jùhú wán, ó orén na lé o Za á 6èn ñ dé mítén le Dónbeení tá. Bún ká le Dónbeení na lá dó mu bïo búenbúen o tá, á à wé mu bïo búenbúen bée.

²⁹ Ká 6a ñi-hía yí máa vèe, á léee webio á bïa wee bátizé mítén 6a bïo yi á wee cá? Léee webio ñon 6a wee wéráa mu?

³⁰ A warén 6èn léee webio ñon á wa wee zàanínáa wa mukáni láa wizooní.

³¹ Wizonle léee wizonle ká í wee sánsá mu húmú. Wán zàwa lè wán hínni, í wee bïo bún lé bïo á bïo wa Núhúso Yeesu Krista wee wé mi tlahú á í síi wan bïo yi.

³² Ho Efeze yi, á í lò bon 6a nùpua níi yi lè í san láa zín-búaa. Ká mu lé ho ðmíjána bïo mí dòn bïo yi á í wóráa mu se lé ho cùnú yén á í yú? Ká 6a ñi-hía yí máa vèe, se le bióní na ká bïo bon: «Mí wé wa dí ká wa a ju, lé bïo wa yíró húrún se mu vó.»[‡]

³³ Mí yí khà mitén: «Lé o nùpue na téréna ò o wee bè là a bè-kora wéro á hía wé lá a bïo síi.»

³⁴ A mí cén tñí mi yío, á mi khí mu bè-kora wéro yi. Ba 6úi wi mi tlahú á yí zú le Dónbeení. I wee bïo ká síi á há ñiyio dí mia.

Wa sánia yèremaló bïo

³⁵ Ee ká 6a 6úi pá wee tùa le 6a ñi-hía vèeró á à wé kaka síi. Ba sánia á à kerí kaka 6a vèeró páahú?

³⁶ Mí 6èntín lé 6a bónbúwá. Mí loñ, hen ká a 6úi dù dèe 6úi beere, ká le yí sùna, á yí ló bïo le lá karáa wán, á le so ò dàñ lé á yòò dá le?

³⁷ Mu bïo na hà yòò ló yínón bún mi dù, mu 6àn beere lé ðio á mi dù. Mu dà á wé wééni táá bè-dínií 6úi.

³⁸ Bïo á le bïo hía wéráa, bún sá le Dónbeení yi. Mu bè-dínií búenbúen bïo na mu wee lé à sàráa síi yínón dà-kéní.

³⁹ A bïa yío wi lua búenbúen sánia yínón dà-kéní. Ba nùpua, 6a sáron búaa, 6a júnzáwa lè 6a cezàwa búenbúen sánia wi ká há búenbúen màhá wi mín júná yi.

⁴⁰ Ho wáayi biowa semu wi mí dòn làa bïa yío wi lua na wi ho tá yi semu.

⁴¹ Le wii semu wi mí dòn, ho píihú semu wi mí dòn, á há mànáayio semu wi mí dòn. A há mànáayio mu lè mí dà-kéní kéní semu pá wi mín júná yi.

⁴² Lé bún lè 6a ñi-hía vèeró bïo léee dà-kéní. Hen ká 6a sánia hía líí dó ho tá yi láa bïo le beere wee ðíráa bïo síi, á há soo. Ká há hía vèera, á há síi yèremá á máa bíni hí.

⁴³ Há sánia na 6a nùuna, á cùkú mia, há yí dà bïo 6úi máa wé. Ká há hía vèera á há cùkú wé à pánká kerí.

⁴⁴ Há sánia na wee nùu, hñn bïo sá ho ðmíjána na ká yi. Ká há khíi vèera, á há a yèremá á bïo ò sí ho wáayi yi. Bïo há sánia na bïo sá ho ðmíjána yi wiráa, lé bún 6àn síi á há sánia na bïo sá ho wáayi yi mún wiráa.

⁴⁵ Mu so yí túara le Dónbeení bióní vùahú yi ká síi le? «O Adáma na lé o yahón nùpue, á le Dónbeení wó ó o yío wi lua.»[§] Ká a *Krista na lé o mónðén Adáma wón lé ho wáayi nùpue na wee na le mukáni.

⁴⁶ Bïo dú ho yahó yínón há sánia na bïo sá ho wáayi, há sánia na bïo sá ho ðmíjána yi lé hía dú ho yahó. Ho wáayi sánia hñn wi láa món.

⁴⁷ O yahón nùpue na má lè le tñí wón bïo sá ho tá yi. Ká a «jun níi nùpue» bïo sá ho wáayi.

⁴⁸ Bïa bïo sá ho tá yi ka làa yía má lè le tñí bïo síi. Ká bïa bïo sá ho wáayi yi, bán 6èn ka làa yía bïo sá ho wáayi bïo síi.

[‡] 15:32 Mí loñ Ezayii vùahú 22.13 [§] 15:45 Mí loñ Bïo jùhú búeení vùahú (Genèse) 2.7

49 Bío wa láráa ho tá yi nùpue síí, lé bɔn wa mún khii láráa ho wáyai nùpue síí.*

50 Wàn zàwa lè wàn hɔnni, bío á ï wi à ï zéeni làa mia, lé à mi zún le wa yí dà máa keŋ hen na le Dónbeení wee dí mí bɛɛní yi lè wa sánia na bío sà ho dímáa yi. Mu bío wa na dà wee yáa níi yí dà máa keŋ bío yí dà máa yáa yi.

51 Mí jí bío kà. I ï zéeni bío búu na le Dónbeení lá sà yi làa mia: Mu yínorí wa búenbúen lé bía à hí. Ká 6a ní-hía làa bía yío wi lua lé warén búenbúen síí á à yèrémá.

52 Mu ù wé fùafù, lè le yère kèbúenlò bío sii, ho pàahɔ na le búaaní sà á à jí yi le mónɔɔn wizonle zoñ. Ká le búaaní mu sá jí, á 6a ní-hía á à vèe, á sánia à yèrémá, á wáa máa bíni máa hí huúu. Ká warén na yío wi lua, á sánia à yèrémá.

53 Mu bon, há sánia na wee hí à soo, á ko há yèrémá à wé hía yí dà máa hí máa soo.

54 Ká há sánia na wee hí à soo á khii yèrémá á wó hía yí dà máa hí máa soo, bɔn ká bío túara le Dónbeení bíoní vùahɔ yi ká màhá wáa jíi ï sí:

«Húmú, ù fùuhɔ fá á mu vóráa.†

55 Húmú, ù pànká wi wen?

Húmú, ù híni na ù wee táaráa wi wen?‡

56 Mu húmú híni na mu wee táaráa lé mu bè-kohó. A bío 6èn wee na à mu bè-kohó yiráa ho pànká wa wán lé o *Mɔyíize làndá.

57 Εε ká wa wee dé le Dónbeení bārākà, lerén na wó á wa dàrínáa mu húmú wa Núhúso Yeesu Krista pànká yi.

58 Wàn zàwa lè wàn hɔnni na á ï wa làa sòobéε, bɔn lé bío nɔn á mi fàrá tɔn, à yí díá le 6a dèké mia. Mi ca mi kuio o Núhúso tonlò sáró yi. Lé bío mi wáa zú le le lònbee na mi wee lá a Núhúso bío yi á yínorí káamáa.

16

Le wári na cɔn nɔn ho Zeruzaleemu kèrɛtɛwa yi

1 Mi wáa le wa khii zo le wári na wee cã à séenínáa bía bío sà le Dónbeení yi na wi ho Zeruzaleemu yi túiáwà yi. I bía bío le wári caló mu bío ko mu wéráa á nɔn ho Kalasii kèrɛtɛwa kuure yi vó. Minén mún wé làa bɔn bío sii.

2 Há dimaasiwa búenbúen à mi ní-kéní kéní wári na mi sá yú búu á mi bàrá mí dòn làa bío mi dàráa mu. Bèra a na à mi wáa yí pa 1 buenlò mi cɔn à bío le mi ï cãnáa wári.

3 I khii buée ðn mi cɔn, á 6a nùpua na á minén mi bɛere hueekaa lé bán á ï ï fé mi hámu bío á à túa há vónna à bè wán á à na yi, á 6a à bua à varáa ho Zeruzaleemu.

4 Ká ínén 1 bɛere pá ko à ï bua mu varáa, á 6a à bè làa mi.

Bio ó o Poole wi ò o wé

5 I wi à ï buen mi cɔn, ká 1 màhá à káa ho Maseduana kòhú yi á à buennáa.

6 Nún-sí á ï buée cãaka làa mia cúa-yɛn, nún-sí á le tɛɛní pàahɔ búenbúen á ï yáa à wé mi cɔn. Bɔn ká mi wáa à yí mi á à séení á ï vaá dãnáa hen na á ï bò ò va yi.

7 Mu bon, 1 yí wi à ï buée mi mia làa milò ká sii ká 1 khií. I wi à ï buée cãaka làa mia ká a Núhúso tà mu.

8 Bío ká wán, á ï ï kɛní ho Efɛze lóhó yi á ho *Pántekoote á à yí mi bɔn.

* 15:49 Le Dónbeení bíoní vɔn-ká búu yi á bío ká lé bío túara: Lé bɔn á mi mún wa láráa ho wáyai nùpue síí. † 15:54 Mí lorí Ezayii vùahɔ 24.8 ‡ 15:55 Mí lorí Ozee vùahɔ 13.14

⁹ Lé bïo á ton-beení sáró jii héra día non miĩ bïn, á bïa wi 6a hê ho sáró mún boo.

¹⁰ Ká a Timotee 6ueé dãn mia, á mi sáberé à mi wíoka a 6ua, lé bïo ó o wee sá a Nùhúso tonló lè ínén bïo.

¹¹ O 6úi yí zuañ wo yi. Ká a khiĩ bïnía wà à buen 1 cón, à mi séení á ò o 6ueé dà làa héerá. I pan wo, orén lè wàn zàwa na bò làa wo.

¹² Ká mu lé wàn za Apoloosi, wón á ĩ henía sli á à yí cúa-yen le o bè lè wàn zàwa na bïnía wà à buen mi cón à 6uennáa, ká a sli 6èntfn yí tà le veení mu bïo bïo ká wán. I zũ mu le pãahũ na ò o yí le níi yi, o ò buen.

O Poole bioní véení

¹³ Mi tĩni mi ylo, mi fará dfin mi stidéro le Dónbeenĩ yi. Mi zéení le mi lé 6a nùpua na sía hereka, á pãnkáwá wi.

¹⁴ Mi bè-wénia 6úen6úen á mi wé wé lè le waminĩ.

¹⁵ Wàn zàwa lè wàn hínni, le 1 pá bini hení bïo dà-kení bïo na mia. Mi zũ a Sitefanaasi lè mín zli nùpua. Mi zũ le ho Akayii kôhũ 6úen6úen yi, á 6arén lé bïa nin-yání tà a Nùhúso bïo. Mi mún zũ le 6a 6éénia bánbáa wee séení bïa bïo sá le Dónbeenĩ yi.

¹⁶ Awa, bán nùpua so síi, làa bïa làa ba lééra ho tonló yi, á mi wé tà día le 6a dí mi yahó.

¹⁷ Bïo á wàn zàwa Sitefanaasi là a Akayikuusi, là a Fòotunatuusi á 6ueé 6úekio mi á 6èntfn léé bïo na wan 1 sli làa sòobéé. Lé bïo á bïo mi yí dà máa wé máa na miĩ bïo mi khèra làa mi bïo yi, lé bïn á 6arén wó mi lahó yi.

¹⁸ Ba 6èntfn híina 1 sli làa bïo 6a wee wéráa mu làa mia pònna cèrèé yi. Ba nùpua mu síi á mi wé kòmbi.

Le tènii

¹⁹ Ba kèrètłewa kuio na wi ho Azii kôhũ yi á wee tènii mia. O Akilaasi là a Pirisiye lè 6a kèrètłewa na wee 6uee kúee mín wán 6a cón, á wee tènii mia wa Nùhúso yèni yi.

²⁰ Wàn zàwa 6úen6úen wee tènii mia. Minén mún tènika mín yi sese.

²¹ Lònbió lé ínén Poole lè 1 nin-bia á wee túa le tènii ì na mia.

²² Ká a 6úi yí wa a Nùhúso mi tñahũ, à mi lén wo mi tñahũ. «Maranataa», le wa Nùhúso 6uen.

²³ Le wa Nùhúso Yeesu *Krista sáamu á keñi làa mia.

²⁴ I 6èntfn wa mia lè 1 sli 6úen6úen wa pãaniló là a Yeesu Krista bïo yi. *Amiina!

Ho ɲun nɛi v̄uahũ na ó o Poole túara nɔn ho Korɛnte kèrètɛwa kuure yi

V̄uahũ túaró ɲuhũ

O Poole lé ȳia wíokaa túara ho v̄uahũ na kà nɔn ho Korɛnte kèrètɛwa kuure yi. Sání ò o túa ho, à b̄un 6a 6úi 6a f̄ahũ lá pá a Poole mu b̄io le o ȳinɔ́i o Yeesu *Kриста tonkaro.

Ká a Poole máhã túara 6a yi, á zéenia mí b̄io yahó làa ba. O le mí wa 6a 6úen6úen, á wi à 6a b̄iní wé sí.

O n̄in-yání zéenia b̄io ó ò lò bonnáa, làa b̄io le Dónbeení séeníanáa wo (1.1-11). Hã b̄in-záwa na wi orén làa ba páahũ ó o b̄ia dání yi, á zéenia le lé o Yeesu nɔn le ɲii mí yi à mí ɲi 6a zeñ wán. O Poole v̄uahũ 6úi yi ó o zá làa ba, ɛɛ ká ho v̄uahũ na ká yi ó o le mí sí wan làa sòobéɛ b̄io 6a tà yèrémáa mi yilera le mí wára b̄io yi (1.12-7.16).

O Poole le ho Korɛnte kèrètɛwa wé hén mí n̄iní à wéráa mu h̄amu séení ho Zeruzalɛmu kèrètɛwa na lé 6a n̄i-khenia (8-9).

Ho v̄uahũ mu líi véenii, ó o Poole zá làa b̄ia le o ȳinɔ́i le Dónbeení tonkaro, á zéenia le 6a b̄io yí bon (10-13).

Le t̄ɛnti

1 Mu lé ínén Poole na le Dónbeení le mí sí b̄io á wó là a Yeesu Kриста tonkaro, le wán za Timotee á wee t̄ɛní 6a kèrètɛwa kuure na wi ho Korɛnte lóhó yi ho Akayii k̄shũ yi. Wa mún wee t̄ɛní b̄ia b̄io sá le Dónbeení yi na wi ho k̄shũ mu 6úen6úen yi

2 Le wán Maá Dónbeení le wa N̄úhũso Yeesu Kриста wé mu s̄amu làa mia, à na ho h̄éerà mia.

O Poole wee dé le Dónbeení b̄arákà

3 Le le khòonii à b̄io sí wa N̄úhũso Yeesu *Kриста b̄an Maá yi. Wón na lé o maá na z̄u le makári, á wee hení wa sía f̄ɛɛɛ.

4 O wee hení wa sía le lònbee na wee yí w̄en 6úen6úen yi, bèra a na à warén 6èn d̄an d̄in b̄un wán à henínáa b̄ia lò wee be sía, à 6a yí le sí-he6úee na warén wa b̄ɛɛɛ yú le Dónbeení c̄n.

5 Mu bon, làa b̄io síi á le lònbee wee yíráa w̄en dà kh̄ii o Kриста b̄io yi, lé làa b̄un síi á le sí-he6úee na wa wee yí le Dónbeení c̄n o Kриста p̄ánkà yi á wa wee yí puuní.

6 Hen ká wa lò wee be, se léee bèra a na à mí yí le sí-he6úee, à mún k̄aní. ɛɛ ká wa yú le sí-he6úee, se léee bèra a na à minén mún yí le à bè yi d̄an láráa le lònbee dà-kéní kéní na warén wee lá.

7 Mí síadéro le Dónbeení yi á wa láa yi binbirí. B̄io mí páanía le lònbee yi làa w̄en, á wa b̄en mún z̄u le mí mún páanía le sí-he6úee na wa yú yi làa w̄en.

8 Mu bon, wán záwa le wán h̄inni kèrètɛwa, wa ko wa zéeni b̄io sá w̄en ho Azii k̄shũ yi làa mia. Wa lá le lònbee b̄in làa sòobéɛ. Le lònbee mu 6èntin wó herera wa wán fúaa wa yáa lá máa d̄an le. Wa yáa lá wee leéka le le máa ká w̄en.

9 Wa 6èntin láa wee leéka le 6a à 6úe w̄en. Lé b̄un nɔn á wa yí dó wa sía waten yi à wa dó há le Dónbeení na wee véení 6a n̄i-hia yi.

10 Le Dónbeení lé d̄io k̄anía w̄en b̄un h̄umú so síi yi, á le pá à b̄iní ì k̄aní w̄en. Mu bon, wa láa mu yi le le pá wé è k̄aní w̄en.

11 Minén mún séení wɛn lè mí fióró. Lé bɛ́n á à na ká mu sáamu na wa à yí 6a cèrɛɛ fióró pánká yí, á 6a nùpua cèrɛɛ á à bè yí á à dérása le Dónbeení bára ká wa bío yí.

O Poole khtnia mi vɛnɛ́ yí

12 Bío wa sía wee zéení láa wɛn lé bɛ́n wa sía wee wa bío yí, mu lé bío wa wee 6ua lè waten ho ðímíjǎ yí le mu húaaràmu, lè le yí na wee ce, ðio wee lé le Dónbeení cǎn, sǎnkú bío wa 6uan lè waten minén ðání yí. Mu yí wó lè há sánia bè-zúrnini pánká, ká mu wó le Dónbeení sáamu pánká yí.

13 Mu bon, wa vǎnna na wa wee túa na mia á wa yí máa túa bè-vio 6úi yí ká mu yínoǎ bío mi wee káran láa bío mi wee ɲí há yí. I láa mu yí le mi ì ɲí bío wa túara wéréwéré.

14 Mí ðín yí ɲá bío ká 6úen6úen: Mí dà à zámaka wa bío yí, láa bío á warén mún ñ zámakaráa mi bío yí nǎnzoñ na wa Nùhúso Yeesu ù 6uen yí.

15 I láa bɛ́n yí. Lé bɛ́n nǎn á ì lá wi à ì 6uee lé mi cǎn vé, bèra a na à mi séení mí há cúa-ɲun.

16 Mu bon, I lá wi à ì 6uee ðín mi cǎn vé à 6uennáa hen ho Maseduana yí. Ká I bínia, á ì tǎn 6uee ðín mi cǎn á mi séení mi à ì ðán varáa ho *Zudee kǎhú.

17 Bío á ì bíá le I wé ká à mu yí wó so wee zéení le I láa yí mia le? Hen ká I le I wé bío, á ì so wé mu là a ɲiní ɲun 6ánsó bío síi le, yía wee tà ho úuu ho zuia ká ho yíró ò o le 6ùéé lòn nùpue na yí zú Dónbeení le?

18 Le Dónbeení na máa wé yèrémá mí ɲii lé I sèérásó. Há ɲi-cúa na wa wee fɛɛ na mia yínoǎ úuu láa 6ùéé.

19 Le Dónbeení Za, o Yeesu Krista, yía á Ìnén là a Silivén là a Timotee bíá bío non mia ɲi-cúa yínoǎ úuu láa 6ùéé. Mu bon, o ɲi-cúa lée úuu mí ðòn.

20 Orén lé yía lé ho úuu na wee zéení le bío 6úen6úen na le Dónbeení dó mí ɲii le mí ì wé lé ho túiá. Lé bɛ́n nǎn á lé orén Yeesu *Krista mu á wa wee bè yí à táráa wa amiina à dérása ho cùkú le Dónbeení yí.

21 Lé lerén nǎn á warén láa mia wee ðán fárá ðín wa páaníló là a Krista yí. Lé lerén mí bɛɛre hueekaa wɛn,

22 á bò mí fliminí wán. Le dó mí Hácírí wa sía yí, à zéení le bío le dó mí ɲii le mí ì na wɛn á le è wé máa kǎhí.

23 I wee báa mu ɲii wán le Dónbeení yahó á à dé I mukǎn ì na mu bío yí, le bío nǎn á ì yí bínia yí 6uararáa mi cǎn ho Korente yí, lé bío á ì yí wi à ì 6óoní mia.

24 Wa yí wi à wa kǎkǎ mia à mi dé mi sía, lé bío wa zú le mi sǎdéró o Krista yí fárá tǎna, á wa wi à wa séení mia bèra a na à mi sía wa.

2

1 Awa! A ì wáa le I máa 6uen mi cǎn lé bío á ì yí wi à ì tǎn véení mi yiwa.

2 Ká I véeníá mi yiwa, á lé 6a yén wáa dà à wɛɛ I síi, bío á bíá dà à wɛɛ I síi le bán á ì véeníá yiwa.

3 Lé bɛ́n nǎn á ì túararáa ho vǎahú mu. I lá 6uara mi cǎn ho páahú mu yí, á mi bío lá à véení I yí, ká minén lé bíá ɲǎn lá ko mi wɛɛ I síi. Mu bon, I 6èntǎn láa mu yí le ká Ìnén síi wan, á minén 6úen6úen sía mún ñ wa.

4 Páahú na á ì wee túa ho vǎahú mu, ká I hácírí yáara fúaa I yáá wá há yèn-ca-poa. Bío á ì túara ho yí yínoǎ à véení mi yiwa, ká I wi à mi zúñ le I wa mia láa sòobɛɛ.

O Poole séra dia nǎn bíá wó khon láa wo yí

⁵ Yia wó khon làa mi mi tlahú á yí véénia ínén 1 òn yí, mu lé mi búenbúen á ònso véénia yiwa. Bùeé yáá, 1 bíá dà 1 ní wán, mu lé 6a búí mi tlahú á ònso véénia yiwa.

⁶ Wón núpue so á núpua cèrèè mi tlahú á záráa, á bún wáa à yí o.

⁷ Há làa na kà wán á mi sén mu día na a yí à hení a síi, bún mía ó o yí ì vá ònkhíina, á yilera à yáa.

⁸ Bún bío yí á ì wee fio mu mi cón le mi zéení mu na a yí wéréwéré le mi wa a.

⁹ Mu bon, 1 túara ho vūahú mu à loínáa le mi wee bè bío á ì bíá òn mia yí le.

¹⁰ Awa! A ì wáa à bío bío kà à na mia: Hen ká mi wé séra núpue bè-kora día òn wo yí, á ínén mún ò sén mu ù díá á à na ònso yí. Ká 1 lá kò à ì sén bío búí día na a búí yí, á ì sén mu ù díá á à na a yí minén bío yí o *Krista yahó.

¹¹ I wé è wé mu bèra a na ò o *Satáni yí yí sée mi wán, lé bío á bío ó o wi ò o wé á wa zú.

O Poole khon o Tiite yí ho Torowaasi yí

¹² Bío á ì vaá òn ho Torowaasi lóhó o Krista bín-tente bueró bío yí, á ì mán ò o Núhúso héra 1 tonló sáró wóhú.

¹³ Ká 1 yí pá wee dè, lé bío á ì yí yú wán za Tiite bín, á bún lé bío òn á ì dóráa ho Torowaasisa mu cāa wé se, á ì wá buara ho Maseduana kóhú wá òueé loí le 1 yí o hen le.

Wa wee fáa há fūna o Krista pánká yí

¹⁴ Εε ká mi le wa khòní le Dónbeení, lé bío á le wee dí wa yahó à fáaraa há fūna féèè wa páaníló là a *Krista bío yí. Le Dónbeení wee òn wa wán à zéenínaa o Krista à 6a núpua zúrí wo há lúu búenbúen yí. O zúríló mu ka lòn sámu na sí á wee bènbén fè há lúu búenbúen.

¹⁵ Mu bon, wa ka lòn bío na sámu sí na ó o Krista wee na le Dónbeení yí, bíá kánia làa bíá wee vliní míten tlahú.

¹⁶ Bíá wee vliní míten cón á mu ka lòn sámu na wee na mu húmú, ká bíá kánia cón á mu bèn ka lòn sámu na wee na le mukáni binbirí. Yia yáá dà à sá hón tonló so léé wée.

¹⁷ Ba núpua cèrèè wee bue le Dónbeení bíoní à càráa mu bío, ká warén yí máa wé làa bán bío síi. Le Dónbeení tonkaa wén, á wa wee hén wa yiwa à sáráa há tonkaa mu tonló le yahó wa páaníló là a Krista bío yí.

3

Le páanli fnle ton-sáwd bío

¹ Wa so wi à wa tñ zéení waten làa mia le? Táá wa so makóo wi à wa bua vūahú na wee zéení làa mia le 6a tonkaa wén mi cón làa bío 6a búí wee wéráa mu le? Táá wa bío le mi túa ho búí na wén à wa bua vaa zéenínaa waten lòn-veere yí le?

² Minén mi bèere ka lè mi lé ho vūahú na túara wa sía yí á 6a núpua búenbúen wee kàrán à zúrí.

³ Mu bon. Minén mi bèere lé ho vūahú na ó o *Krista túara á kàráfáa wén. Ho yí túara lè le dèè na 6a wee túaráa ho vūahú wán, ká ho túara lè le Dónbeení na wi féèè Hácírí. Ho yí túara huee wán, ká ho túara 6a núpua sía yí.

⁴ Wa wee bío kà, lé bío wa láa le Dónbeení yí o Yeesu Krista pánká yí.

⁵ Wa yí máa leéka le ho tonló mu wa dà à sá lè wa kúrú pánká. Lé Le Dónbeení wee na à wa òn wéráa mu.

⁶ Lé lerén nɔn á wa dàrna wóràa le pàanii finle ton-sáwá. Dén pàanii finle so yí yú mí pànká ho làndá na túara yí. Le yú ho le Dónbeení Hácírí pànká yí. Ho làndá na túara wee wé à 6a nùpua hí mu húmú binbirí, ká le Dónbeení Hácírí 6èn wee wé à 6a nùpua yí le mukání binbirí.

⁷ O *Mɔyíize làndá hía túara hã hue-penlenwà wán. * Ho pãahú mu yí á le Dónbeení cùkú ɲuiíkaa làa sòobéé, fúaa o Mɔyíize yahó wee ɲuiíka ho cùkú mu bío yí. Bío ó o Mɔyíize yahó ɲuiíkaró yí máa mía mí cúee, ká a *Isirayεele zàwa yí dàrna yí lora ho yí lé bío ho wee ɲuiíka dàkhíina. Ká hón làndá so na wee na ò o nùpue hí á zéeniá le Dónbeení cùkú beení ká síi,

⁸ á le Dónbeení cùkú beení mu bío so khií máa poí bɔn ká mu lé le Dónbeení Hácírí wee sá mí tonló le?

⁹ Wa zú le ho làndá tonló na vaa véeni á dà à siini a nùpue ɲuhú á cùkú wi. Ká mu ka ká, á ho tonló na wee na ò o nùpue térén so cùkú máa keí máa poí bɔn le?

¹⁰ Wa yáa dà à bío le ho cùkú na yánkaa wi wáa yí máa mi, lé bío á hã hã làa na ká wán á 6èn po po horén.

¹¹ Mu bon, ká mu bío na hía khií á cùkú wi, se bío wee keí bɔn fɛɛɛ cùkú 6èn n̄ poí bɔn cùkú.

¹² A bío wa dó wa sía wee lóni ho cùkú mu, lé bɔn nɔn wa poní sɛnkaa kúaráa wee bíoráa.

¹³ Warén yí máa wé là a Mɔyíize bío, wón yánkaa pon mí yahó yí lè le nín-kéni, bèra a na ò o Isirayεele n̄pomu yí mi ho cùkú na máa mía véro o yahó mu wán.†

¹⁴ O Isirayεele n̄pomu hácírí fù yí dà máa ɲí le pàanii kɔnle vōnna bíoni na wee kàrán na 6a yí. Hàrí ho zuia á mu pá ka lè 6a pon mí yara yí lè le nín-kéni mu. O nùpue pàaniól là a *Krista lé bɔn mí dòn wee wé à le nín-kéni mu hén lén hã yara yí.

¹⁵ Mu bon, hàrí ho zuia ká a Isirayεele n̄pomu wee kàrán o Mɔyíize vōnna à 6a máa zūn hã 6àn kúará. Mu ka lòn nín-kéni na pon 6a sía yí.

¹⁶ Ká yia tà a Nùhúso bío à le nín-kéni mu hén lén o yahó yí.

¹⁷ O Nùhúso na bío bíá lé le Dónbeení Hácírí. O Nùhúso Hácírí hã wi lahó na yí á hón lahó so nùpua keí mítén.

¹⁸ Warén búenbúen na á nín-kéni yí pon yara yí á wee loí mi a Nùhúso cùkú làa bío ó o nùpue wé mináa mí yahó ho zùbálén yí bío síi. O cùkú mu wee ɲuiíka wa wán. O Nùhúso na lé le Dónbeení Hácírí á wee wé à wa wé yèrémá ká wa wà, à keí là a bío síi, à cùkú wé dé wán fɛɛɛ.

4

O Poole yí tèera mí bàra le Dónbeení tonló sáró yí

¹ Le Dónbeení lè mí tentemu á kàrafáa ho tonló mu wɛn. Lé bɔn nɔn wa yí máa téé wa bàra ho sáró yí.

² Wa yí máa sà waten wéráa bío, á pá hã ɲiyi-wará día. Wa yínɔn ní-khàwa, á wa mún yí máa dé yèrémá lo le Dónbeení bíoni yí. Ká wa wee zéeni ho túiá poni bío wéréwéré. Wa wee wé ká síi le Dónbeení yahó bèra a na à 6a nùpua búenbúen zūn le wa lé 6a húaaràwa.

³ Ká le bín-tente na wa wee bue á kúará sà yí, se lé bíá wee vɔ́ á le kúará sà yí c̄n.

⁴ Bán nùpua so yí zú le bín-tente kúará lé bío ó o *Satáni na wee dí mí béni ho dímpá yí, á wee wé à 6a háciira máa dàni mu kúará zūn à dé mí sía le

* **3:7** Mi loí Léro v̄ahú (Exode) 34.27-35 † **3:13** Mi loí Léro v̄ahú (Exode) 34.33-35

Dónbeení yí. Ba yí máa mi le bín-tente mu khoomu ɲuúkaró. Bɛn na wee zéeni a *Krista cùkú.

⁵ Mu bon, wa yí máa bío waten bío ká a Yeesu Krista na lé o Nùhúso lé yía á wa wee bue bío. Warén wa bɛɛɛ lé mi ton-sáwá o Yeesu bío yí.

⁶ Le Dónbeení yánkaa bíá: «Le mu khoomu keɛɛ le túbírí lahó yí». Lerén lé dɔo mún wó á mu khoomu wi wa sɛa yí, á wa zúrnáa le cùkú bío na wee mi a Yeesu Krista yahó yí.

⁷ Bɛn bè-beeni so wi warén na ka lòn sɛa na má lè ho córó yí, bèra à na à ba nùpua zúrn le ho dànló na bân sii mía wee lé le Dónbeení cón, ká ho yí máa lé warén cón.

⁸ Le lònbee lè mí síiwá wee yí wɛn, ɛɛ ká le màhá yí yú sée wa wán. Wa yiwa wee dè, ɛɛ ká wa háciira màhá pá yí yáara.

⁹ Ba nùpua wee ɲiini wa sánia, ɛɛ ká le Dónbeení yí pá wɛn yí díá. Ba wee lùiorá wɛn, ɛɛ ká mu yí máa yáa wɛn.

¹⁰ Pónna búenbúen ká ba wee cà wa búeró yahó làa bío ba wó wó bóráa o Yeesu, bèra a na à le mukáni binbirí na ló a Yeesu cón à mi wɛn wéréwéré.

¹¹ Mu bon, wa wi le mukáni yí. ɛɛ ká ba wee cà ba búe wɛn pónna búenbúen yí o Yeesu bío yí. Bɛn wee wé bèra a na à le mukáni binbirí na ló a Yeesu cón à mi wa sánia na dà à hí yí.

¹² Lé ká sii á warén wee zàanínáa wa mukáni pónna búenbúen yí, bèra a na à le mukáni binbirí na ho pánká mia.

¹³ Wa páania le sídéró dà-kéni yí. Mu ka làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní vùahú yí le: «Í bíá lé bío á í dó í sli.»* Awa, á warén mún dó wa sɛa làa bɛn sii, lé bɛn nɔn á wa mún wee bíoráa.

¹⁴ Wa zú le yía vèenia o Nùhúso Yeesu lé wón mún ò vèeni wɛn, lé bío wa páania là a Yeesu. O ò páani ò fé wɛn làa mia yòó bàrà mí cón.

¹⁵ Bío wee wé ká búenbúen lé minén bío yí, bèra a na à ba nùpua cèɛɛ wé yí le Dónbeení sáamu ká ba wà. Ká mu wó ká, á ba nùpua na à dé le Dónbeení báráká á à dé ho cùkú le yí, á wé è dé wán.

Wa khii yí há santa bè-fla

¹⁶ Lé bɛn nɔn á wa yí máa téeráa wa bàra. Hàrì ká wa sánia pánká wee tí yí ká ho wà, á wa hácirí flamu bɛn wee dé wán ká mu wà lè há wizooní.

¹⁷ Le lònbee na wee yí wɛn há làa na ká wán na khii vé á máa tée lè ho cùkú beeni na wa khii yí, hón na máa vé máa mi.

¹⁸ Warén yí máa cà mu bío na wee mi. Bío yí máa mi lé bío wa wee cà. Lé bío á bío wee mi yí máa mía, ká mu bío na yí máa mi bɛn wi bɛn féɛɛ.

5

¹ Wa zú le ká le wizonle na wa sánia na lé wa mànákáwa zíní yáara, á le Dónbeení ò na há sánia wa nì-kéni kéníwá yí ho wáayi. Hón mànákáwa zíní so na á nùpue níi yí wó á à keɛɛ bɛn féɛɛ.

² Bío ká wán á wa yiwa wee vá lé bío wa wee cà mu lè wa sòobéɛ à le Dónbeení na há sánia bè-fla mu wɛn ho wáayi.

³ Ká wa yú hán sánia bè-fla so, á wa mànákáwa máa wé bío na wee héeka mí bírì á yí yú sánia.

* **4:13** Mi loñ Lení vùahú (Psaumes) 116.10

4 Mu bon, Bɔ wa wi hã sãnia na ka lòn zíní yí á wa yiwa wee v́, á lò wee be. Wa yí le le Dónbeení fé wa sãnia mí dòn, ká wa wi à le wé hã làa bè-fla, bèra a na à hã sãnia na à kerí bín fɛɛɛ à zo hã bè-kía na à hí lahó.

5 Le Dónbeení mí bèere lé dio wiokaa wɛn bún bɔ yí. Le nɔn mí Hácírí wɛn à zéení le bɔ le dó mí jii le mí ì na, á le è na máa khí.

6 Lé bún bɔ yí á wa yí máa tèe wa bàra, ká wa jɔn zú le bɔ wa wi ho tá wán, á wa dání nàyi là a Nùhúso.

7 Mu bon, bɔ wa wee ɔua lè waten á wa wee wé héha làa bɔ wa dóráa wa sía le Dónbeení yí, ká mu yínɔn bɔ wa wee mí lè wa yío bɔ yí.

8 Wa sía hereka, á mu mún lá à wé sí wɛn à wa lé ho ðímíj́á na ká yí à vaa kéni a Nùhúso nísání.

9 Hàrí á wa kerí ho ðímíj́á yí, tàá à wa lén va kéni a nísání, se bɔ wa màkóo wi yí lé ho wé bɔ sí a yí.

10 Lé bɔ wa ɔúenɔúen ko à wa khii vaa ðín o *Krista yahó ò o cítí. Ká wa wó mu bè-tente tàá ká wa wó mu bè-kora, ó ò sání wɛn á à héha làa bɔ wa ní-kéní kéní wó ho ðímíj́á yí.

Wa lè le Dónbeení b́nia sí o Yeesu pánká yí

11 Bɔ wa zú a Nùhúso kǎnbii jùhú, á wa wee bánbá à ɔa nùpua tà ho tùúá poni. Le Dónbeení zú wɛn binbirí, á ì wee leéka le minén mún zú mi mi sía yí.

12 Wa yí máa cà à wa zéení làa mia le mi ko mi tà wa bɔ. Bɔ mí sía á à waráa wa bɔ yí lé bún wa wee cà, bèra a na à mí dání bɔ sí b́ia wee yòoní mítén bɔ ɔa karáa dání yí, ká bɔ ɔa sía yí á ɔa yí máa loí.

13 Ká lé bɔ wa wee wé lòn khéerowá, lé le Dónbeení yahó á wa wee wéráa mu. Ká lé bɔ wa wee wé lòn nùpua na júná wí bín, bún lé minén bɔ yí.

14 O *Krista waminí pánká ɔúaa wa wán. Wa láa mu yí le orén lé o nùpue ní-kéní na húrun ɔa nùpua ɔúenɔúen bɔ yí, á le Dónbeení cón á wa ɔúenɔúen páanía húrun làa wo.

15 O húrun ɔa ɔúenɔúen bɔ yí bèra a na à b́ia yío wi lua wé yí wé bɔ sí ɔa yí, ká ɔa wé wé bɔ sí ýia húrun ɔa bɔ yí, á véera.

16 Lé bún bɔ yí, á wa wáa yí máa loí ɔa nùpua làa bɔ wa wee mí làa ba à héha lè mu nípomu. Hàrí ká wa yánkaa wee loí o Yeesu yí làa bún bɔ, á hã làa na ká wán á wa wáa yí máa loí wo yí làa bún.

17 Hen ká a nùpue páanía là a *Krista, se wón ɔanso lée ní-flinle. Mu bè-kía wáa khíina, mu bɔ ɔúenɔúen wáa wó bè-fla.

18 Bún ɔúenɔúen lé le Dónbeení wó mu. O Krista pánká yí, á le wó á warén làa de b́nia sí, á ho tonlò na á le le wa sá, lé ho wé á b́ia ká mún wé sí làa de.

19 Mu bon, o Krista pánká yí, á le Dónbeení nɔn le níi à ho ðímíj́ása làa de b́ní wé sí. Le wáa yí máa loí ɔa nùpua ɔúenɔúen bè-kora yí. Le le wa b́io na ɔa nùpua na ká yí le ɔa b́ní wé sí làa mín.

20 Awa, á wa lé o Krista tonkarowá, á wee lá le b́ioni o Krista yèni yí. A mu ká lè mu lé le Dónbeení mí bèere ðín wa wán á wee b́ioráa làa mia. Wa wee ɔónɔóní mia o Krista yèni yí le mi día le le Dónbeení làa mia b́ní wé sí.

21 O Krista yí wó mu bè-kohó yí mɔn, á le Dónbeení síinia a jùhú lòn bè-kora wéro bɔ sii warén bɔ yí, bèra a na à wa wé ɔa nùpua na téréna le Dónbeení yahó wa páanílo làa wo bɔ yí.

6

1 Lé ká sii á warén na lè le Dónbeení páanía wee sá, á pá wiokaa wee hení mu na mia, le mí yí día le le Dónbeení sáamu na le wó làa mia bɔ wé káamáa.

² Lerén lé dño bía mu kà síi:

«Ho pãahũ na mu ko yi,
á ì jĩ ù fióró.

Ho kãnílò wizonle zòñ,
á ì ìueé séení fo.»*

Awa, ho pãahũ na wa wi yi lé ho pòn-tente, ho zuia lé ho kãnílò wizonle.

³ Wa yí wi à wa wé bño búí na hía na ká wa à wé è khe lè 6a nùpua, lé bño wa yí wi à nùpue woon yáa wa tonló yèni.

⁴ Bño wa wee sá búenbúen yi, á wa wee zéeni le wa lé le Dónbeení ton-sáwá. Wa wee hí wa sía le lònbee lè mí síiwá, lè le yi véé yi,

⁵ ho haró yi, le lònbee na wee yi wèn 6a zãamáa nii yi, há ton-heúaa sáró yi, mu dãmu fòoró lè le híni yi.

⁶ Wa ìuan waten lè le yi na wee ce, á zù le Dónbeení, á wee jĩ wa yiwa, á wayika. Le Dónbeení Hácírí wi làa wèn, wa wa 6a nùpua lè wa sía búenbúen.

⁷ Wa wee wé mu lè ho tũiá poni bíoni na wa wee bue le Dónbeení pãnká yi. Wa wee wé bño térénna, bún ka lòn fio sía na wa wee firáa lè wa zúkúso, á mún wee paráa waten yi.

⁸ Ba nùpua búí wee dé ho cùkú wèn ká 6a búí bán wee yáa wa yèni. Ba búí wee khòoní wèn, ká 6a búí wee là wèn. Ba wee bío le wa lé 6a sabín-fúaalowa, ká wa jòn wee mí ho tũiá poni.

⁹ Ba wee bío le nùpue woon yí zù wèn, á 6a nùpua jòn zù wèn. Ba nùpua yèn-dãní yi, á wa ka lè wa húrun, á wa jòn yío wi lua. Ba wee beé wa lò, ká 6a màhá máa búe wèn.

¹⁰ Hãrí bño 6a wee véení wa yiwa, ká wa sía pá wee wa fééé. Wa lé 6a nĩ-khenia, ká wa jòn wee wé à 6a nùpua cèrèé wé ho nãfòrò òansowá. Wa ka lòn nùpua na dèé búí mía, á mu bño búenbúen jòn bío sá wèn.

¹¹ Mìnén Korénte lóhó kèrètèewa kuure, wa héra wa yiwa á bía wéréwéré non mia.

¹² Wa yí pá le wa máa wañ mia, minén lé bña yí tà yí wa wèn.

¹³ I wee bío làa mia ka lè mí lé í zãwa: Mi mún wañ wèn làa bío wa waráa mia.

Le tibiri lè mu khoomu yí dà máa páani

¹⁴ Bña yí dó mí sía o Yeesu yi bè-wénia mi yí páani yi làa ba. Mu bon, mu bío na térénna lè mu bío na yí térénna dà à wé kaka à páanínáa? A mu khoomu lè le tibiri so dà à páani le?

¹⁵ O Yeesu *Krista là a *Satáni so dà à páani bío dà-kéní yi le? Yía dó mí síi o Yeesu yi làa yía dó mí síi o Satáni yi yilera so dà à wé dà-kéní le?

¹⁶ Lé le páanii yén yáa wi le *Dónbeení zì-beení lè há wónna pãahũ? Mu bon, mi so yí zù le warén lé bña lé le Dónbeení na wi fééé zì-beení le? Mu ka làa bío á le bíaráa mu kà síi:

«Í ì kèrĩ 6a tãahũ,

í ì vará làa ba,

í ì wé òan Dónbeení,

á 6a à wé í nípomu».

¹⁷ Lé bún bío yí ó o Nũhũso bíaráa bío kà:

«Mí lé 6a tãahũ,

mí yí páani làa ba.

Mí yí dà bío na tun hũúu,

á ìnén á à tà mí bío.

* 6:2 Mí lorĩ Ezayii vùahũ 49.8

18 **I** ì wé mìn maá,

á minén á à wé ìnén zà-hínni lè 1 zà-báawa.

O Nùhúso na dà mu bío búenbúen lé wón te mí jii-cúa.»†

7

1 Wàn zàwa na á ì wa làa sòobéé, bñn bïowa so búenbúen á le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé. A bío mu ka kà, á mí le wa ceé wa sánia lè wa yiwa. Mí wa búa waten, á bío sí le Dónbeení yi, á wé kónbi le.

O Poole yi véé yèrèmda wó le sí-weé

2 Mí wan wén! Wa yí wó yí khon làa nñi woon, wa yí yáara a búí bío, wa mún yí tò a búí wán.

3 **I** yí bía bñn à sínnínaa mí júná. **I** yáá lá bía mu le wa bènñn wa mia làa sòobéé. A wa yío wé lua, táá à wa hí, se wa pá wa mia.

4 **I** bènñn láa mia, 1 sli wan mí bío yi làa sòobéé. Le lònbee na wee yí mí búenbúen á ì sli here yi, á wee zámaka.

5 Mu bon, bío wa bueé dñn ho Maseduana, á wa yí yú vürná, le lònbee le mí síiwá yú wén hen. Ba nùpua wee pí wa bío à kán wén, wa yilera hñn yí kará lòn-kéní

6 Hen ká a nùpue bàra tò, à le Dónbeení bñn hení a sli. O Tiite bueenlò wa cñn lé bñn á le ðñn wán heníanaa warén sía.

7 Mu yáá yínón bñn mí ðòn. Bío ó o Tiite bueé bía á mún hení wa sía. O bía nñn wén le mí hení mí sli, o le mí sía vá làa sòobéé à mí bñn mí mí, le bío mí wó làa mí khíina á bñnia yí sí mia, le mí hení 1 bío. Bío á ì já bñn, á ì sli wíokaa wan.

8 Hári ká ho vüahú na á ì túara nñn mia á véénia mí yiwa, á ìnén mu yí máa vá yi. Mí lá dà à vá mñ lé bío á ì zú le 1 véénia mí yiwa ho pñn-za ðéé yi,

9 Éé ká 1 máhá sli wan há làa na ká wán. **I** sli yí wan bío á ì véénia mí yiwa bío yi. **I** wee zámaka lé bío mí yiwa vá há wén-kora na mí wó bío yi, á pá há ðía. Le yi-véé na yú mia ká, lé le Dónbeení wi à mu wé làa bñn, bèra a na à mí sía cí mí wén-kora mu bío yi à pí há. Ká mu wó ká, se wa vüahú mu túaró yínón bío na wa wó khon làa mia.

10 Ká a nùpue yi wee vá lé bío mu lé le Dónbeení sli bío, à ðén yi-véé so wé ò o yèrèma mí yilera lè mí wára, lé bñn wee na à le Dónbeení kání bánso. ðén yi-véé so sli bío máa vá wén. Éé ká le yi-véé na máhá ka làa bía yí zú le Dónbeení yi-véé bío síi, á wee búa a nùpue varáa mu húmú yi.

11 Mu bon, mí yiwa na wee vá lé bío mu lé le Dónbeení sli bío, á mí wáa loñ bío wó mia bío ká wán. Mí loñ bío mí nñnnáa miten, á yilera búenbúen yèrèma. Mí wee bío sí miten yi làa sòobéé. Mí wee zééní bío ká wán le mí yí wa mu bè-kora. Mí wee cí mí sía mu bío yi. Bío lá dà à yí mia mu bío yi á mí yáá zána. Mí sía vá à mí bñn mí mí, á mí wi à mí bñn wé le Dónbeení sli bío, ká mí bé yía wó mu bè-kohó. Mí zéénia mu bío càrèé yi le mí níní mia bñn bïowa so wéénii.

12 Ká 1 túara ho vüahú nñn mia, se mu yínón yía wó khon bío yi, á mu mún yínón yía 6a wó khonnáa bío yi. **I** túara ho bèra a na à bío mí nñnnáa miten wa bío yi à bío zún wéréwéré le Dónbeení yahó.

13 Lé bñn bío yi á wa yúráa le sí-hebúee.

Mu bon, mu yáá yínón bñn mí ðòn á wa sía há bío yi. Wa mún wee zámaka bío ó o Tiite sli wan bío yi, lé bío mí búenbúen híina a sli.

† 6:18 Mí loñ Levii núwá vüahú (Lévitique) 26.12; Ezekiyeele vüahú 27.37; Ezayii vüahú 52.11; Ezekiyeele vüahú 20.34; Samuwéle jun ní vüahú 7.14; Ezayii vüahú 43.6

¹⁴I khòoníá mia o Tiite yí yí, á bío ó o van mi cón bíníá, á mi 6èn yí dó n̄yio mií. Bío á bío wa wee bío búenbúen lé ho tũíá ponináa, lé làa bũn á bío wa khòoníá làa mia o Tiite yí yí mún wóráa ho tũíá.

¹⁵Bío ó o buara mi cón á mi buan wo se. Mi bò a bióní yí lè le sòobéε lè le kònbii. Hen ká a leékaa mu, ò o wíoka waí mia.

¹⁶I wee zámaka lé bío á í làa mia mu bío búenbúen yí.

8

Mu hãmu caló bío

¹Wàn zãwa lè wàn hínni, wa wi mi zũn bío n̄n le Dónbeení wóráa mu sãamu lè ho Maseduana kèrètɛwa kuio.

²Ba lò bon làa sòobéε, ká 6a sía 6èntín pá wan làa sòobéε. Ba khon binbirí, εε ká 6a máhá wó mu hãmu cèrèε le Dónbeení tonló sáró bío yí.

³I lé mu 6án seéràsò, 6a wó bío 6a dà wee wé, 6a wó mu miten á yòò puuníá lé bío mu sí 6a yí.

⁴Ba flora mu wa cón á heníá, le wa díá le mí dé mí níní à séenínáa ho Zeruzalemu kèrètɛwa kuure.

⁵Ba wó mu á dà bío wa lá wee leéka wán. Barén n̄n miten le Dónbeení yí, á 6a díá miten n̄n wèn làa bío mu sínáa le Dónbeení yí.

⁶Lé bũn bío yí á wa le ho caló tonló mu na ó o Tiite lá búakáa mi cón ò o wíoka sá à tí jii.

⁷Mi siadéro lè mí bióní yí, mi bío zũnló lè miten naló yí, lè le waminí na mi yú wa cón, bũn búenbúen á mi dó mi sòobéε yí, á wó mu sese. Lé ká síi á mi sòobáráa miten sáráa ho caló tonló na ká.

⁸I yí máa kíká mia. I wi á í zéeni bío 6a kèrètɛwa kuio na ká wóráa làa mia, bèra a na à mi dãn zéeni le mi wa bíá ká bío bon.

⁹Lé bío mi zũ wa Núhúso Yeesu *Krista sãamu na ó o wó n̄n wèn bío. Orén na mu bío búenbúen wi níi yí, á díá bũn búenbúen ò o tà mu khemu yí mi bío yí. O wó ká síi bèra a na ò o khemu mu wé mia lè ho nãfòrò 6ãnsowá mi sía yí.

¹⁰I wi á í bío bío á í wee leéka ho caló mu dãn yí: Bío mi wó á se, minén lé bíá zenín lé 6a nín-yání n̄pua na tà ho bío, á lé minén mún nín-yání wó ho.

¹¹Hã laà na ká wán á mí tí ho tonló mu jii. Bío mi fù sòobáa miten á tà mu, lé làa bũn à mí pá wé sòobáráa miten á sá ho tonló mu vaa tí jii. Mi wé mu làa bío mi dáráa mu.

¹²Lé bío ká mi sòobáa miten á n̄n bío le Dónbeení yí, á le è tà à fé bío wi mi cón, ká le máa loí bío mía mi cón.

¹³Mi yí leéka le í wee séeni bíá ká lònbee làa mia bèra a na à barén vũn ká minén lò be. Bùéé, í wi á mí màní.

¹⁴Hã laà na ká wán á mí bío wi cèrèε á mu sũaaní à mí wé há bíá khon. Ká n̄nzoñ na minén 6èn khon à barén bío wi boo, á 6a à há mia. Ká mu wee wé ká, bũn ká mí máa.

¹⁵Mu ù wé làa bío mu túararáa le Dónbeení bióní vūahũ yí: «Yia yú ho d̄nló cèrèε á yí yú yí puuníá, á yia yí yú bío na boo á bío búí mún yí fòora yí.»*

O Tiite lè 6a búí varó ho Korénte yí bío

¹⁶Wa wee dé le Dónbeení b̄arákà, dén na wó ó o Tiite sòobáa miten mi bío yí làa bío warén wó làa bú.

* 8:15 Mi loí Léro vūahũ (Exode) 16.18

17 Lé bɔ́o á bɔ́o wa le o Tiite va mi cɔ́n ó o tà. Mí lahó yi ó orén miten lé yáa yáá henía mí bɔ́nɔ́ varó mi cɔ́n bɔ́o.

18 Wa wáa à tonka a Tiite mu lè wán za na 6a kèrètɛwa kuio búenbúen wee wíoka yèni le Dónbeení bɔ́n-tente bueró bɔ́o yi.

19 Mu yínɔ́n bɔ́n mí dòn, 6a kèrètɛwa kuio lé bɔ́a léra wán za mu ò o wé bè làa wɛn wa varáa yi. O wee bè làa wɛn à sáráa ho cǎló mu tonló na wee dé ho cùkú o Nùhúso mí bæere yi, á mu wee zéeni le wa wi wa wé bɔ́o se.

20 Le minka wárí mu á wa wé è pa bɔ́o bèra a na à nùpue yí bío khe na wɛn le buaró dánɔ́ yi.

21 Lé bɔ́o wa wi à wa wé bɔ́o se o Nùhúso yahó lè 6a nùpua yahó.

22 Wa mún n̄ páaní ì tonka wán za búí làa ba. Pònna cèrɛɛ wa lora a, á mɔ́n ò o wee sòobá miten le Dónbeení tonló sáró yi. Há làa na ká wán ó o yáá wíokaa wee na miten ho tonló mu yi á po bɔ́o lè ho yahó lé bɔ́o ó o láa mia.

23 O Tiite wón làa mi léera ho tonló yi, wa páanía wee sá à séenínáa mia. Ká bɔ́a á à bè mín làa wo bán lé 6a kèrètɛwa kuio tonkaa 6a mi cɔ́n. Ba tonló wee dé ho cùkú o *Krista yi.

24 Ká 6a 6ueé dɔ́n mi cɔ́n, à mi zéeni làa ba le mi wa 6a, à 6a kèrètɛwa kuio na tonkaa 6a à zúń le bɔ́o wa wee khòoní mia bɔ́o yi á 6èntn lée túia poni.

9

Le Dónbeení wa yía wee há mu bɔ́o lè le sí-wɛɛ

1 Mu yáa ka lè mu ɲuhú mia à ì túa ho vùahú na ká na mia 6a kèrètɛwa kuure séeníi mu dánɔ́ yi.

2 Lé bɔ́o á ì zú bɔ́o mí sòobáaráa miten 6a séeníló bɔ́o yi. I síi wan mi bɔ́o yi á wee bɔ́o na ho Maseduana kèrètɛwa yi hen le «Ho Akayii kèrètɛwa wi 6a séení 6a kèrètɛwa kuure na wi ho *Zudee yi. Ba yáá búakáa wee wíoka miten mu bɔ́o yi hàrí zenín». Ká ho Maseduana kèrètɛwa mún ɲá mu, á 6a cèrɛɛ wíokaa nɔ́n miten le séeníi mu bɔ́o yi.

3 Ɛɛ ká í màhá à tonka wán zàwa mu mi cɔ́n bèra a na à bɔ́o nɔ́n wa khòonianáa mia à yí wé káamáa. A ì wi à mi wíoka miten làa bɔ́o á ì bíaráa mu.

4 Bɔ́n mia ká ínén lè ho Maseduana kèrètɛwa 6ueé dɔ́n mia ká mi ðn̄n yi wíokaa miten ho cǎló mu bɔ́o yi, á warén lé bɔ́a há n̄yio ò dí 6a yío yi, lé bɔ́o wa láa mia. I zú le minén á há n̄yio mún n̄ dí.

5 Lé bɔ́n nɔ́n á ì leekaa le mu s̄taaní à ì fio wán zàwa mu à 6a dí 1 yahó buen mi cɔ́n, à 6uee loń le séeníi mu bɔ́o, dɛn na mi dó mi ɲiní nɔ́n bɔ́o yi. Ká 1 6ueé dɔ́n ká mu yío ló, á bɔ́n n̄ zéeni le mi héra mi yiwa wóráa mu ká kíkáa yí kera mu yi.

6 Mí zúń mu! Nùpue yí dù bɔ́o na boo, ó o máa lá bɔ́o na boo. Nùpue na dù mu bɔ́o na boo, wón n̄ lá mu bɔ́o na boo.

7 Mí na, à héha làa bɔ́o wi mí n̄-kéní kéníwá sía yi. Mí yí wé mu làa yi véɛ, à kerí lè mu lée kíkáa mi wán. Lé bɔ́o á yía wee na mu bɔ́o lè le sí-wɛɛ wón bɔ́o sí le Dónbeení yi.

8 Le Dónbeení dà à na bɔ́o cèrɛɛ mia á yòò puuní bɔ́o mi màkóo wi yi, bèra a na ká mi yú há pònna búenbúen yi á yòò puunía, á mi ì ðán n̄ wé bɔ́o na se cèrɛɛ làa bú.

9 Mu ù kerí làa bɔ́o mu túararáa le Dónbeení bioní vùahú yi: «O wee hén mí yi à hánáa 6a n̄-khenia, o wee wé mu tentemu f̄ɛɛɛ.»*

* 9:9 Mi loń Lení vùahú (Psaumes) 112.9

¹⁰ Yia wee na mu bè-dà 6a nùpua yi á wee há 6a làa bío 6a à dí, á mún ñ na mu bè-dà minén yi. O o ò wé á mu ù jin á mí tentemu cúnú wé è dé wán.

¹¹ O o ò na bío cèrèe mia bèra a na à minén bèn hén mi yiwa à hánáa 6a nùpua. Mu ù wé á 6a nùpua cèrèe á à dé le Dónbeení báráká bío mi ñon wen á wa ñon 6a yi bío yi.

¹² Le séení na mi wee wé yínóí dèe na wee séení ho Zeruzalemu kèrètíewa kuure 6a màkóo bío yi mí dòn, le mún wee wé à 6a wíoka wé dé le Dónbeení báráká cèrèe.

¹³ Le séení na mi wee wé ká á à zéení le mi héra mi yiwa. Mu bon, mi wee bío o *Krista bín-tente bío, á bò le yi, á 6a nùpua cèrèe wee dé ho cùkú le Dónbeení yi mu bío yi. Ba mún wé è dé ho cùkú le yi bío mi héraráa mi yiwa á ñon mi nri bío 6arèn lè 6a nùpua 6úen6úen yi bío yi.

¹⁴ A 6a wé è fio ò na mia à zéení le mí wa mia, lé bío le Dónbeení wó mí sáamu làa mia yòó puunía.

¹⁵ Mí wa dé le Dónbeení báráká mu bè-tente na 6àn síi mía, na le wó ñon wen bío yi.

10

O Poole wee bío mí tonkaró tonló bío

¹ Inén Poole í bæere á wee fio mia, o *Krista wayiró là a síi na se pánká yi. Ba le ká í wi làa mia à í wé hézón, ká í khèra làa mia à í síi wé here.

² Ká í màhá wee fio mia le mi yí díá le ká í khíi bínía 6uara mi cón à í yi mia zaráa. Ba nùpua 6úí wi mi tlahú á wee bío le í wee 6ua íten lòn nùpue na yí zú Dónbeení. Bán sowaso á í 6ueé mí lè sòobéé á à na yi.

³ Mu bon, wa wi ho dímíjá yi, ká há fio na wa wi yi á wa yí máa fi lè ho dímíjá fio bío síi.

⁴ Há fio sía na wa wee firáa yínóí ho dímíjá fio sía. Bùeé! Warén fio sía lé le Dónbeení na pánká wi fio sía. Há pánká wi à firáa há lùu na 6a zúkúsa wee sà mítén yi. Wa wee bío 6úe 6a sabín-fúaalowa júná.

⁵ Há yile-kora 6úen6úen na á bíá wee yòoní mítén wee lá à dín sánsaráa le Dónbeení bío zúrló á wa wee kánká kúia. Wa wee yèrémá 6a nùpua hácírí à 6a bè o Krista bíoní yi.

⁶ Ká pàahú na mi cèrèe khíi zéení le mi bò a Krista bíoní mu yi bío bon, á warén ñ bé bíá ká na yí bò le yi.

⁷ Minén wee loí bío wee mi mí dòn. Hen ká a 6úí bíá le mí bío sá a *Krista yi, ó o ko ò o zún le Inén mún bío sá a Krista mu yi.

⁸ Hàrì ká í ka lè í dá khòonía íten ho pánká na ó o Núhúso ñon wen bío yi, á nýio máa dí mí. Hón pánká so na ó o Núhúso ñon wen, lé à wa séenináa mí kuure, ká mu yínóí mí yáaró bío yi.

⁹ Í yí wi à í kéí lè í wi à í zání mia lè í vónna na á í wee túa,

¹⁰ Lé bío 6a 6úí le: «O Poole vónna bíoní léé bíoní na hereka làa bíoní na wee vá. Ée ká a màhá wi làa wen ò o pánká máa kéí, à bíoní pánká máa kéí.»

¹¹ Báa wee bío hñ bíoní so zún le bío wa wee túa há vónna yi à toní na 6a yi lé bún mí bæere wa à wéráa ká wa khíi 6ueé dñ 6a.

¹² Ba 6úí sòobáa wee wíoka mí yènnáa dàkhíina. Bán á warén so yáá à tà á à màní lè waten le? Ba wee wé mítén lòn mònzání sía à mònzá lè mítén mí dòn. Ba hácírí so wi le?

¹³ Ká warén bán máa khòoní waten máa dà máa khíi. Ho tonló na le Dónbeení dó wen lé hón wa wee kájna yi. Lé bún bío yi wa guararáa mi cón.

¹⁴ Wa yí dá bío le Dónbeení le wa wé wán. Mu bon, warén lé bíá nín-yání 6uara mi cón 6ueé buera le bín-tente na bío ciran o Krista.

15 Wa yí máa khòoní waten ho tonló na á 6a 6úí sá bio yi. Wa láa mu yi le mí sladéro le Dónbeení yi wee dé wán ká mu wà, á warén tonló mún ñ va le mí yahó làa sòobéé mi cón, ká wa máa dà bio le Dónbeení le wa wé wán.

16 Ká mu wó làa bún, á wa á dàñ ñ va le wa yahó á vaá bue le Dónbeení bín-tente há kána na dà minén wán yi. Wa yí wi wa sá ho lahó na 6a 6úí 6úákáa wee sá yi á khòoní waten ho tonló na 6a sá bio yi.

17 «Yia le mí ì khòn, à wón khòn bio ó o Nùhũso wó bio yi.»*

18 Yia wee khòoní mítén yínón yia ó o Nùhũso tà bio, mu lé yia ó o Nùhũso mí beere wee khòoní.

11

O Poole le 6a tonkarowà na bio yí bon bio

1 I wi á mi tà á ì bio làa mia lòn khéero cùeé. Uuu! Mi tà mu yi.

2 Mi bio sí miì làa sòobéé fúaa 1 yí wi ò o 6úí tũii mia làa bio le Dónbeení yí wi ò o 6úí tũiináa mia bio síi. Mu bon, 1 bò mi fúamu ñon báa ñ-kéní yi. Wón báa so lé o *Krista. I wee zéení mia làa wo lòn hínzo-sini na yí zú báa.

3 Ee ká bio ó o háa khàráa o Eeve vniinia, á ì zána à minén mún yilera háa lunka à v1 làa bún síi, à yí día miten naló le mí cemu mi páaníló làa Krista bio yi.*

4 Mu bon, ká a 6úí 6ueé wee bio Yeesu veere na warén yí bía bio làa mia, tàá ká a 6úí 6ueé ñon hácin-veere na wi mí dòn le le Dónbeení Háciri mia, tàá ká a 6úí 6ueé wee bue bín-tente veere na wi mí dòn làa dío warén buera ñon mia, à bún mi dèení tà fúafúu.

5 A ìnén cón, á 6a núpua mu na mi wee ñaká bio le 6a lé o Yeesu tonkarowà binbirí, á yí po ìnén.

6 Nùhũ sí á ì yí dàñ bio le 6arén bio, ká mu bio zúrló á ì po 6a. Wa zéenia mu làa mia wéréwéré há pónna 6úen6úen le mu bio 6úen6úen yi.

7 Tàá bio á ì buera le Dónbeení bín-tente ñon mia há káamaa yi, á liinia ìten ñon mia bèra a na à minén ñnán hooní, á ì so wó khon le?

8 I tà á fó 6a kèrètíewa kuio 6úí nii bio á sáara ho tonló ñon mia.

9 Bio á ì fù wi mí cón á màkóo wi le séení yi á ì bio yí wó Nún-sèro o 6úí wán. Wán zàwa kèrètíewa na ló ho Maseduana yi lé bán guan bio á ì màkóo wi yí 6ueé ñon miì. Ho pàahũ mu yi á ì bio yí wó Nún-sèro minén 6úí wán, á ì mún yí wi á ì bio wé sèro o 6úí wán mi tñahũ.

10 I dà à khòoní ìten bún bio yi, á núpue na à hè mi ho Akayii kñhũ yi mu wéro yi wón mía. O *Krista na wi miì yèni yi á bio á ì wee bio ká lé ho tũia poni.

11 Bio á ì bía kà so wee zéení le 1 yí wa mia le? Bùeé! Le Dónbeení zú le 1 wa mia.

12 Bio á ì bio lá yínón ñn-sèro o 6úí wán, lé bún mu pá karáa, bèra à na à bía le mí lé o Yeesu tonkarowà ká mu yí bon à yí bè bún yi khòonínaa miten le mi wee sá làa bio á warén wee sáráa.

13 Ba núpua mu yínón Krista tonkarowà, 6a lé 6a ñ-khàwa, á wee wé mítén lòn Krista tonkarowà.

14 Mi yí le mu wé mia coon, lé bio á pàahũ 6úí ò o *Satani mún yèrémá mítén wé lòn Dónbeení tonkaro na ló ho wáayi, á wé ñuifka lòn khoomu.

15 A mi yí le bio ó o Satani ton-sáwá bio na 6a wee yèrémá mítén wé lòn ton-sáwá na téréna wé mia coon. Mu vaa véení á bio 6a wó sáání á 6a so máa yí le?

* 10:17 Mi loñ Zeremii vñahũ 9.23

* 11:3 Mi loñ Bio ñhũtũ 6úenñi vñahũ (Genèse) 3.1-6, 13

Le lònbee na yú a Poole bio

16 Le 1 wíoka bío mu na mia: O búí yí leéka le 1 wee khée. Εε ká mi wee leéka le 1 wee khée, à mi na le ní mií le 1 khòoní íten làa bío mi lá à nanáa le o khéero yi.

17 Bío á í bío há làa na kà wán yínón bío ó o Nùhúso wi à í bíoráa, bùeé! Bío á í wáa lan wee khòoní íten ká, á í wee bío lòn khéero.

18 Yínón 6a nùpua cèrèe wáa wee khòoní míten ho ðímíjá bío dání yi le? Awa, á ínén mún wáa à khòoní íten.

19 Minén na lé mu bè-zúrímíní bǎnsowà á wee tà bío 6a khéerowà wee wé yi.

20 Ba nùpua wee wé mia lè mí wobáaní, à wé hún mia, à wé juaa mi bío, à wé jin mia, à wé fio mi sáará, á mi wee díá à bún búenbúen kúu mia.

21 Mu bǎn bíoró nìyio wi. Mi sǎbéré, warén sía yí wó herera yí vaá 6ó bún yi. Εε ká 1 pá à bío lòn khéero ò lén. Bío á bíá ká wee khòoní míten bío yi, bún á ínén mún dà à khòoní íten bío yi.

22 Ba lé 6a *Heberewa le? Awa, á ínén mún lé o hebere níi. Ba ló a *Isirayeele nípomu yi léé? A ínén mún ló a nípomu yi. Ba ló a *Abarahaamu nǎnkǎni yi léé? A ínén mún lé o mǎnmǎni.

23 Ba lé o *Krista ton-sáwá léé? I yáá à bío lè 1 jùhú mía bín, ínén lé o Krista ton-sá po 6a. I sá lò bon po 6a, 6a dó mi ho kásó yi á po bǎrén, 6a han mi po po bǎrén. Í zǎanía í mukǎni cúa cèrèe po 6a.

24 Ba *Zúífùwa han mi lè le làbǎaní yimù cúa-6úará-jun dà-kéní mía á dǎn há zen cúa-hónú.

25 Ba nùpua vǎaana mi lè le bǔini, á dǎn há zen cúa-tín. Cúekúee 6úí á 6a lèekaa mi lè há huua le mí ì 6úe. Ho won-beení lú mu jumu yi làa mi dǎn há zen cúa-tín. Cúekúee 6úí á í wó le wizon-kùure lè mí tǎnahú mu jun-beení yi.

26 Pǎnna cèrèe ká 1 wi le vèení yi á í lò bon bío cèrèe bío yi: Há muna 6úí na sú cáa á í lò bon kǎaló yi. Ba kǎnlowà, lè wǎn síí nùpua, làa bíá yínón wǎn síí nùpua, bǎn búenbúen beéra 1 lò 1 vèení yi. 1 lò bon há ló-beera yi, há mana yi, mu jun-beení yi. Wǎn zàwa na le mí lé 6a kèrètíewa à mu jón yí bon bǎn mún beéra 1 lò.

27 I sá lò bon dakhíina. Há pǎnna 6úí á í cǎana yí dǔma, le híni lè le ju-hǎni beéra 1 lò. Pǎnna cèrèe à í máa yí bío dí. Le tǎení lè ho péerú mún beéra 1 lò.

28 Mu yáá pá yínón bún mí dón. Bío á í wee leéka bío há wizooní búenbúen mún wi bín: Ba kèrètíewa kuio búenbúen á í yi wee dè bío yi.

29 Hen ká a 6úí léé yídá, à í lò wé be mu bío yi. Ká a 6úí wó bè-kohó à mu vá mií làa sòobé.

30 Ká 1 ko à í khòoní íten, à í wé mu 1 yidámu bío yi.

31 Le Dónbeení na lé wa Nùhúso Yeesu bǎn Maá, dén na ko lè le 6úaaníí fèeε, á zú le 1 yí máa fí sabéré.

32 Pǎahú na á í 6ueé wi ho Damaasi lóhó yi, ó o Kuvèeneεere na wee sá a bée Aretaasi yèni yi le 6a pe ho lóhó zǔajiní búenbúen, à 6a wíi mi.

33 Ká 6a máhá can ho lío-beení lè há hǔni á í zon yi á 6a léε liinía lè ho soró mǎn, lè bún fenía mi.†

12

Bío ó o Nùhúso zéenia là a Poole

† 11:33 Mí lorí Bè-wénia vǔahú 9.25

¹I ko à ì khòoní Ìten à mu ɲòñ ɲúhú mía. Ɛε ká 1 màhá à bío mu bè-sànkania na ó o ɲúhúso zéenia làa mi dání yi.

²I zū a kèrètɛ ɓúí. Le Dónbeení ɓuan wo yòoraráa ho wáayi ɲún-tfahú mu wáa à yí lúluío píru náa. O lá van ho wáayi binbirí lée, táá há lée kònkórá ɲà a yí lée, ɓún á ì yí zū. Le Dónbeení lé ɗio zū mu.

³Mu bon! I zū le le Dónbeení ɓuan wo yòoraráa ho wáayi. Ká a lá van ho wáayi binbirí lée táá há lée kònkórá ɲà a yí lée, ɓún á ì yí zū. Le Dónbeení lé ɗio zū mu.

⁴Bío ó o vaá ɲá le Dónbeení cón ho wáayi mu yi á yí dà máa bío, á mu nii mún yí nòn nupue yi ò o bío mu.

⁵I ì khòoní Ìten wó a nii mu yi bío yi. Ká Ìnén 1 beere dání yi, á ì khòoní Ìten 1 yídamu bío yi.

⁶Ká 1 yáa pá lá wi à ì khòoní Ìten, se 1 pá yínórí khéero, lé bío á ì ì mí ho túiá poní. Ɛε ká 1 màhá máa bío, 1 yí wi à ɓa núpua catí mí à dà bío á ì wee wé làa bío á ì wee bío wán.

⁷Mí yí mən le, 1 lá dà à yòoní Ìten ɓún bè-beera so na le Dónbeení zéenia làa mi ɓín bío yi. Ɛε lé ɓún nòn á le dó bío ɓúí mí na wee vá 1 sánia yi. Le díá ó o *Satáni tonkaró wó mu làa mi, bèra a na à ì yí yòoní Ìten.

⁸I flora a ɲúhúso dān há zen cúa-tín le o véeni 1 lònbee mu.

⁹O o bía nòn mi: «Ì sáamu ù káɲa fo, lé bío á ho pāhú na fo wee mi ũ yídamu yi lé hón pāhú so yi á ì pánká ɓèn wiokaa wee mi yi». Awa, á mu sdaani à ì wé khòn bío á ì lé o yídá bío yi, bèra a na ò o *Krista pánká kɛn mí binbirí.

¹⁰Lé ɓún bío yi, á ì sli wan bío á ì lé o yídá bío yi. O Krista bío yi hārì ɓa wé là mi, à le lònbee yí mi, hārì á ɓa wé ɲíni 1 sánia, á ì hácírí yáa, á ì sli pá à wa. Lé bío ká 1 lé o yídá pāhú na yi, á ì yí ho pánká hón pāhú so yi.

O Poole yilera lunkaa ho Korente kèrètɛwa bío yi

¹¹I bíá lè 1 ɲúhú mía ɓín, Ɛε ká lé minén nòn á ì bíaráa kà. Mu bon, minén lé bíá lá ko à mí mí ho túiá 1 ɲii ɓa núpua yahó. Hārì ká 1 yínórí dɛε á bíá mí wee ɲáká bío le ɓa lé ɓa tonkarowà binbirí á yí sdaani mi bío woon yi.

¹²Bío á Ìnén lé o Yeesu tonkaró, á ì ɲá 1 yi làa sòobɛε, á le Dónbeení ɗín 1 wán á wóráa mu yéréké biowa lè mí síwá.

¹³Lé mu yén á ì wó nòn ɓa kèrètɛwa kuio na ká yi ká 1 yí wó mu yi nòn mia, ká mu yínórí bío á ì yí díá á mí lá 1 ɲún-sèró. Mi wáa sɛn díá na mí ɓún bío yi.

¹⁴Hen làa cfinú ká 1 ɓuen mi cón á ɓún wáa à wé mu cúa-tín nii. ɓún á ì mún máa bío le mí na bío ɓúí mí. Minén mi beere lé bíá á ì wee cà, 1 màkóo mia mi nii bío yi. Mu yínórí ɓa zāwa wee ɓará mí ní bío ká lè mìn nūwá, ká ɓa zāwa ɓàn nūwá lé bíá wee ɓará mu ká làa ba.

¹⁵Ìnén cón á ì nii bío ɓúenɓúen lá déró ho tonló yi mi bío yi á à wé sí mí. I yáa dà à na 1 mukānì ɓúenɓúen mi bío yi. Bío á Ìnén wa mia lè 1 sòobɛε ɲún-sí lé ɓún wee lén mu ɓúí bío mi wa làa mi yi.

¹⁶Mi tà à zūn le 1 bío yí wó ɲún-sèró mi wán. Ba ɓúí wee bío le o Poole ɓèntín héra, o wee khà wen à fé níí bío.

¹⁷Bía ɓúenɓúen na á ì tonkaa mi cón ó o ɓúí á ì so ɗín wán á tò mí wán le?

¹⁸I hía flora a Tiite, ó o ɓuara mi cón, á wán za ñ-kéní ɓúí na mi zū á bò làa wo. O Tiite mu so ɓueé khà mia fó bío ɓúí le? Ìnén làa wo so yí wó yilera dà-kéní á yí sáráa le? Le dání na wa lá so yínórí dà-kéní le?

¹⁹Bío wa bíá ho vūahú yi ɓueé ɓó hen, ɲún-sí mí wee leéka le wa wee bío sí waten yi. Ɛε ká ɓueé. Wa bíá mu le Dónbeení yahó wa páníló là a *Krista bío yi. Wán zāwa lè wán hīnni na á ì wa làa sòobɛε, wa wee bío ɓún ɓúenɓúen bèra a na mí ɲaa va lè mí yahó le Dónbeení wāhú wán.

²⁰ I zána à ì buee yí mia ká mi yí ka làa bío á ì wee leéka, ká ìnén bèn yí ka làa bío á minén wee leéka. I zána le jún-sí á ì buee yí mia ká mi wi há fio yí, á wee dí le yandee làa mín, á sía wee cí mín yí, á wee penka làa mín ká mi ì là mín, á wee jùu mín ká mi ì yòoní miten, á yú bío na à mi wé.

²¹ I zána le ká 1 buara mi cón, à wàn Dónbeení díá à há n̄yio dí mi bío yí. I zána à ì buee mi mia à wá mi bío yí, lé bío á bíá fù wi mu bè-kora wéro yí á yí yèrémáa mí yilera lè mí wára, á pá wi ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sílwa wéro yí. I zána à ì buee yí 6a ká 6a pá wee wé mu bío na yí se lè mí sílwa búenbúen.

13

O Poole m̀ndén zéenti là a t̀enti bío

¹ Bío á ì buen mi cón ká á wáa à wé 1 buenlò cúa-tín ní. Mu túara ká síi: «Mu bío búenbúen á wa à lén yío 6a seérása núwá jun táá núwá t̄n bè-bionii wán.»*

² Mu cúa-jun ní na á ì buara mi cón, á ì j̀nà bíá wee wé mu bè-kora làa bíá ká búenbúen zeñ wán. Bío á ì wáa khèra làa mia bío ká wán, á ì wíokaa wee j̀nì mi zeñ wán le ká 1 khií b̄nía buara á n̄i woon níi máa lé ho béro yí.

³ Mi wi à mi zúr̄n wéréwéré le o *Krista wee d̄in ìnén wán à bíoráa. Awa! A mi zúr̄n mu le o Krista yínor̄n yí dà mi t̄hah̄. I wee j̀nì mi zeñ wán, o ò zéení mí pánkà làa mia.

⁴ O búeró ho *kùrùwá wán ó o zéenia le mí lé o yídà b̄n̄ bon, ká há làa na ká wán ó o yío wi lua le Dónbeení pánkà yí. Warén páaniló làa wo bío yí á wa mún lé 6a yídawa b̄n̄ bon. Ee ká wa máhá wee j̀nì mi zeñ wán: Le Dónbeení pánkà yí á warén làa wo yío á à wé lua mi t̄hah̄!

⁵ Mi loñ miten à dándá miten miten, à zúr̄n le mí dó mi sía o Yeesu Krista yí. Mi so yí z̄l le o wi mia le? Jún-sí á mi loñna miten m̄n à mi yí ka làa b̄n̄!

⁶ Ee ká 1 láa mu yí le mi z̄l le warén bán zéenia le wa dó wa sía wo yí.

⁷ Wa wee fio le Dónbeení yí bèra a na à mi wé yí wé mu bè-kora. Ee ká wa máhá yí máa wé mu à zéeníáa le warén á sée wi yí. Wa wee wé mu bèra a na à mi wé wé ho t̄úia poni bío mí dòn, hàrí ká wa bío búenbúen ka lè mu j̄ii yí sú.

⁸ Wa yí dà máa kán ho t̄úia poni, bío bon b̄n̄ mí dòn lé bío wa dà wee wé.

⁹ Mu bon, wa wee zámaka bío á warén lé 6a yídawa, à minén pánkà wi bío yí. Bío wa wee cá wa fioró yí lé à mi wé 6a n̄pua na á wékheró bío yí máa mí léé yí.

¹⁰ Bío n̄n à ì fèra wee túaráa ho v̄uah̄ mu ù na mia lée bèra a na ká 1 khií buée d̄n̄ mia à ì yí d̄in ho pánkà na ó o Núh̄so n̄n m̄l wán à zaráa làa mia. Mu bon, le Dónbeení yí n̄n ho m̄l à ì yáa mia, ká lée bèra a na à ì séení mia à mi síadéro le yí va làa yahó.

¹¹ Wàn zawa lè wàn h̄inni, mi le mi sía wa, à síadéro le Dónbeení yí va làa yahó. Mi wé hení mín sía à j̄i-cúa wé dà-kéní à ker̄n̄ mín wán làa h́erá. A le Dónbeení na wa wén á wee na ho h́erá 6a n̄pua yí á à ker̄n̄ làa mia.

¹² Mi t̄ení mín yí sese lòn nu zawa. Bíá bío sá le Dónbeení yí hen búenbúen wee t̄ení mia.

¹³ Le wa Núh̄so Yeesu *Krista sáamu, lè le Dónbeení waminí, lè le Dónbeení Hácírí páaniló làa wén, à ker̄n̄ lè mi búenbúen.

* 13:1 Mi loñ Lándá zéenílò v̄uah̄ (Deutéronome) 19.15

Ho vūahú na ó o Poole túara n̄n ho Kalasii kèrètíewa kuure yi

Vūahú túaró jūhí

Ho vūahú mu lé o Poole túara ho n̄n ho Kalasii k̄shú kèrètíewa kuure yi. Bío ó o yánkaa buera le Dónbeení bín-tente bín, á 6a nùpua 6úi dó mí s̄ia o Yeesu yi (Bè-wénia 16.6).

Ba 6úi ló 6ueé bía le bía yínorí 6a *zúífùwa ko 6a kúio mítén làa bío ho làndá b̄oráa mu. O o Poole túara ho vūahú n̄n 6a yi le 6a yí bè hón k̄aránlò so yi, lé bío ho yí héhaa là a Yeesu *Krista bín-tente. O bía le bío 6a dó mí s̄ia o Yeesu yi, lé b̄un te bío 6a térénnanáa le Dónbeení yahó, ká yínorí bío 6a b̄o ho làndá yi. O Poole n̄n-yání zéenia bío ó o Yeesu yánkaa vonnáa wo ó o wó a tonkaro (1-2).

O Poole d̄n le Dónbeení v̄n-k̄ia wán á zéenia le ȳia dó mí s̄li o Yeesu yi, á wón n̄ k̄áni, ká yínorí 6a zúífùwa làndá bèrò lé bío ò k̄áni 6̄anso (3-4).

Ho vūahú líi véení ó o bía le 6a ko 6a 6ua miten lòn nùpua na wi miten bío s̄ii. Ba ko 6a día le le Dónbeení Hácírí dí 6a yahó, á 6a à yí le muk̄n-finle, á mún n̄ waí m̄ín (5-6).

Le t̄enti

¹Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro. Mu yínorí nùpua wó mí là a tonkaro, á ì mún yí d̄n n̄i woon wán á wóráa wo. Mu lé o Yeesu Krista là a Maá Dónbeení lé bía tonkaa mi, lerén Dónbeení mu na véenia wo léra 6a n̄-hía t̄lahú.

²Mu lé ínén lè wán z̄awa na làa mi páania wi 6úen6úen lé warén wee túa ho vūahú na k̄a á à na mínén kèrètíewa kuio na wi ho Kalasii k̄shú yi.

³Le wán Maá Dónbeení lè wa Núhúso Yeesu Krista à wé mí s̄amu làa mia, á na ho h̄érà mia.

⁴O Krista tà n̄n mítén á wó wa bè-kora séndíaró muini ȳia, á k̄anianáa wen ho z̄uia d̄m̄j̄ná kohó na k̄a n̄i yi. Lé k̄a s̄ii ó o Krista wóráa wán Maá Dónbeení s̄ii bío,

⁵wón na ho cùkú bío s̄a yi h̄a lúlúio na j̄ii mía yi. *Amiina!

Le Dónbeení bín-tente lée dà-kéni mí dòn

⁶Bío mi pá le Dónbeení na von mia o *Krista s̄amu p̄nká yi à mi yèrémáa b̄o bín-tente veere na bío yí bon yi f̄uaf̄ua 6̄ent̄n lée bío na v̄a mi làa s̄obéé.

⁷Mu yí máa zéeni le bín-tente 6úi b̄inía wi, 6ueé! Ba nùpua 6úi lé b̄ia wee lúnka mi yilera, á wi 6a yèrémá a Krista bín-tente.

⁸Awa! Ká a 6úi, tàá warén wa b̄ere, tàá wáayi tonkaro 6úi k̄hii 6ueé buera bín-tente 6úi na wi mí dòn làa d̄io á warén buera n̄n mia, à wón 6̄anso à h̄a d̄ánkáa yí.

⁹Wa bía mu, á ì pá b̄inía wee bío mu: Hen ká a 6úi ló 6ueé buera bín-tente na wi mí dòn làa d̄io mi tà b̄io, à 6̄anso à h̄a d̄ánkáa yí.

¹⁰Awa! A mi so wee leéka le ì wi à 6a nùpua tà ì b̄io lée, tàá lé le Dónbeení? Lé 6a nùpua á ì so wi à ì b̄io wé s̄i yi le? Ká mu lé à wé à ì b̄io wé s̄i 6a nùpua yi, se ì lá máa wé Krista ton-sá.

Bío ó o Núhúso vonnáa o Poole wó là a tonkaro

¹¹Wán z̄awa lè wán h̄inni, le ì bío bío k̄a na mia: Le Dónbeení bín-tente na á ì buera n̄n mia á yí ló nùpue c̄n.

12 A le múń yínǎń dèè na á ĩ yú nùpue búí cǎń, táá dèè na ó o búí kàráńna làa mi. Le bín-tente na á ĩ wee bue lé o Yeesu *Krista mí bεεre lé yia zéenia le làa mi.

13 Mi yáá jíá bío á ĩ kuio lá cannáa 6a *zúífúwa làndá bèrò yí. I lá wee jííńí le Dónbeení nípomu sánia làa sòobéε, á wí á ĩ búe mu jíúhú.

14 Ba zúífúwa làndá bèrò á ĩ lá henía bío po wa ninzáwa na ká. A bío á wán maáwá bò henía á ĩ lá wee là hεεrè á po 6a nùpua na ká.

15 Εε ká le Dónbeení máhá fεra léra mi bàrá mí dòn ká 1 yáá đĩń yí ton. Le sáamu na le wó làa mí lé búń bío yí á le vonnáa mi.

16 Le zéenia mí Za Yeesu bío làa mi, á ĩnén 6εń bíńí zéení mu làa bíá yí zú le Dónbeení. A ĩ dèenia hínǎń wá à ĩ yí túara nùpue yí làa bío á ĩ ì wé.

17 I yáá yí van ho Zeruzaleεmu á yí vaá mǎń mǐń làa bíá wó a Yeesu tonkarowá ló mi, á ĩ wá van ho Arabíi kǎhú, á đĩń bín bíńia 6uararáa ho Damaasi lóhó yí.

18 Lúlúio bío đĩń búń mǎń á ĩ wá van ho Zeruzaleεmu á vaá zúna a Sefaasi, á wó há wizooní píru hǎnú bín làa wo.

19 O Yeesu tonkarowá na ká ó o búí á ĩ yí mǎń ká yínǎń o Núhúso 6án za Zaaki.

20 Le Dónbeení lé 1 seéráso, bío á ĩ wee túa á à na mia ká yínǎń sabéré.

21 Búń mǎń á ĩ wá van ho Siirii lè ho Silisii kána yí.

22 Εε ká ho *Zudee kǎhú kèrèđewa kuio máhá lá đĩń yí mǎń mi.

23 Bío 6a jíá mí dòn lé bío ká: «Yia lá wee jííńí wa sánia lé wón wáa wee bue le sídéró bío na ó o lá wí ò o búe jíúhú».

24 A 6a wee khòńí le Dónbeení 1 bío yí.

2

O Poole lè 6a tonkarowá na ká

1 Lúlúio píru náa búń mǎń á ĩnén là a Baanabaasi bò mǐń yòora ho Zeruzaleεmu. I múń fó a Tiite bòráa.

2 I tà yòora ho Zeruzaleεmu, lé bío le Dónbeení zéenia mu làa mi le 1 wé mu. I yòó đǎń, á 6a kèrèđewa ya-díwá mí dòn lé bíá á ĩ zéenia le bín-tente na á ĩ wee bue na bíá yínǎń 6a *zúífúwa yí bío nǎń yí. Lé bío á ĩ lá yí wí á ho tonló na á ĩ sá khíina, làa hía á ĩ lá lan wee sá há laá na ká wán á wé ton-káamáa.

3 O Tiite lé o kεεεki níi, á 6a yáá pá yí kíkáa wo yí le o bè ho *kúúiró làndá yí.

4 Ká 6a búí na le mí lé wán záwa à mu jíńń yí bon, á sà míten zon wa tǎahú, à lon bío ó o Yeesu *Krista wó á wa wiráa waten, bèra a na 6a yèrémá wεń wé lè ho làndá wobáanı.

5 Εε ká wa máhá yí tà yí nǎń mu níi 6a yí hùúu, bèra a na à le bín-tente túia poni kerí bín mi bío yí.

6 Ba kèrèđewa kuure ya-díwá (bío 6a karáa bío yí ciran mi, le Dónbeení yí máa hueeka nùpua mǐń yí), 6a ya-díwá mu á yí kíkáa mí le 1 bíńí bè bío búí mu wán.

7 Ba yáá zúna le le bín-tente bue naló bíá yínǎń 6a zúífúwa yí 6án tonló á le Dónbeení kàráfáa míi làa bío le kàráfáaráa ho o Piere yí le o bue le na 6a zúífúwa yí.

8 Mu bon, yia wó ó o Piere lé o Yeesu tonkaró 6a zúífúwa cǎń, lé wón múń wó á ĩ le o Yeesu tonkaró bíá yínǎń 6a zúífúwa cǎń.

9 O Zaaki, là a Piere là a Zán, bán na 6a wee lá lòn bòròbòròwa na 6uan 6a kèrèđewa búenbúen kuure đĩńia á zúna le lé le Dónbeení lè mí sáamu á kàráfáa ho tonló mu míi. Lé búń nǎń á 6a dá mí níńí ĩnén là a Baanabaasi

yi á wa tɛɛnía mín yi, à zéeni le 6a tà wa bío, le 6a léé dà-kéní làa wen. A wa le warén ñ va làa bíá yínón 6a zúífùwa cón, ká 6arén 6èn ñ va làa bíá lé 6a zúífùwa cón.

¹⁰ Bío 6a cà wa cón séenía, lé á wa wé pa 6a kèrètɛwa kuure ní-khenia bío. A ñ 6èn sòobáa Ìten búñ wéroyi.

¹¹ Ká pàahú na ó o Piere 6uara ho Antiosi lóhó yi, á ñ zéenia o wékheró làa wo 6a búenbúen yío yi.

¹² Mu bon, pàahú na 6a núpua 6úi na là a Zaaki zú mín ñín yí 6uara, ká a Piere mu wee páaní dí lè wán zàwa na yínón 6a *zúífùwa. Ká pàahú na á bán núpua so 6ueé dñn yi, ó o khú á yí máa dí làa ba, lé bío ó o zána 6a kèrètɛwa na wee hení 6a zúífùwa làndá bío.

¹³ Wán zàwa kèrètɛwa na lé 6a zúífùwa mún zon o Piere mu bío yi. Hàrí o Baanabaasi 6a yáá pá cá dó mu yi.

¹⁴ Ɛɛ ká pàahú na á ñ mɔn à 6a varáa yí téréenna à héha lè ho tũíá poni na le Dónbeení bín-tente le mu koráa, á ñ bíá làa wo wán zàwa búenbúen yío yi ká síi: «Ūnén na lé o zúífù à ñ wee 6ua ūten làa bíá yínón 6a zúífùwa bío síi à ñ día mu zúífùmu, á dà á wé kaka à kíkánáa wán zàwa na yínón 6a zúífùwa yi le 6a 6ua mítén lè 6a zúífùwa bío síi?»

Bía le 6a zúífùwa làa bíá yínón 6a káníló bío

¹⁵ Warén na lé 6a *zúífùwa tonnáa, wa yí mà yí dó bán bè-kora wérowà so na yínón 6a zúífùwa ñii.

¹⁶ Ɛɛ ká wa màhá zú le mu yínón o *Mɔyiize làndá bèró wee wé ò o núpue térénnáa le Dónbeení yahó, ká lé bío á bánso dó mí síi o Yeesu *Krista yi. Lé búñ nɔn á wa dóráa wa sía o Yeesu Krista mu yí á à wéráa 6a núpua na téréenna bío wa dó wa sía wo yi bío yi, ká mu yínón bío wa bò ho làndá yi.

¹⁷ Ká warén wi á wa téréen le Dónbeení yahó o Yeesu Krista pánká yi, à lé búñ ñn bínia wee wé wen lè 6a bè-kora wérowà, se búñ so wee zéeni le o Krista wee sá na mu bè-kora yi le? Búeé dé!

¹⁸ Mu bon, hen ká ñ yèrémáa bò ho làndá na á ñ pá día yi, se búñ wee zéeni le ñ síinía ñ jùhú Ìten.

¹⁹ Ho làndá bío ñn yi, á ñ ka lòn núpue na húrun. A lé horén làndá mu ñn mún wó mu. Búñ wó bèra a na à ñ ñn kén le mukáni yi le Dónbeení bío yi. I ka lòn núpue na páanía 6úaa ho *kùrúwá wán là a Krista.

²⁰ I mukáni wi búñ bon, ká ñ wáa yí te Ìten, o Krista mí bèere lé yía wi mi. Le mukáni na á ñ wi yi há làa na ká wán á ñ wi yi ñ slidéro o Krista yi bío yi, wón na wara mi, á tà nɔn mítén ñ bío yi.

²¹ I yí dà máa pí le Dónbeení sáamu na le wó làa mi bío. Mu bon, hen ká mu lá lé o Mɔyiize làndá lé hía wee wé ò o núpue téréen le Dónbeení yahó, se o Krista húrun káamáa.

3

Ho Kalasiisa bñnbúmu bío

¹ Eee! Kalasii kǎhúsa, mi so léé bñnbúwá le? Yía khà mia vñinia léé wée? O *Krista na 6úaa ho *kùrúwá wán bío ñn zéenia làa mia wéréwéré.

² I ñ túa mia làa bío dà-kéní: Bío mi yú le Dónbeení Hácírí so lé bío mi tíira ho làndá ñii léé? Búeé! Mu lé bío mi dó mi sía le Dónbeení bín-tente na mi ña yi.

³ Mi bñnbúra vaá 6ó búñ yi le? Mi 6úakáa lè le Dónbeení Hácírí, á lé há làa na ká wán á mi wi mi ñn mi kùrú pánká wán le?

⁴ Bío sá mia búenbúen so léé káamáa le? Búeé! Mu yí dà máa wé káamáa.

⁵ Mi wa loŋ lon! Hen ká le Dónbeenĩ wee na mí Hácírí weŋ, á wee wé ho yéréké b̄lōwa mi t̄fahũ à le so wé mu lé b̄io mi wee bè o *M̄oyiize lándá yi lée, t̄áá lé b̄io mi dó mi s̄la le b̄in-tente na mi j̄ná yí?

Le Dónbeenĩ wee wé ò o n̄upue t̄érén le yahó

⁶ B̄io ó o *Abarahaamu b̄io wóráa lé b̄io k̄à: «O dó mí s̄li le Dónbeenĩ yi, lé b̄un n̄on le c̄at̄io wo là a n̄upue na t̄érénna le yahó.»*

⁷ Awa, mi w̄áa z̄ũn̄ b̄io k̄à: B̄ia dó mí s̄la le Dónbeenĩ yi bán lé b̄ia lé o Abarahaamu z̄áwa.

⁸ Mu f̄era túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi le b̄ia ȳin̄aĩ 6a *z̄uíf̄uwa á le Dónbeenĩ ì wé á 6a à t̄érén le yahó 6a s̄lad̄éro le yi b̄io yi. Le b̄in-tente f̄era túara a Abarahaamu d̄ání yi á b̄ia n̄on wo yi: «Le Dónbeenĩ á à d̄ĩn̄ ùn̄én wán á à w̄eráa mu bè-tentewá l̄é h̄á s̄l̄iwá b̄uénb̄uén.»†

⁹ Awa, á b̄ia dó mí s̄la le Dónbeenĩ yi á le è wé lè mu tentemu là a Abarahaamu mu b̄io s̄ii.

¹⁰ Mu bon, b̄ia wi 6a bè ho lándá yi à k̄án̄ináa á h̄á d̄ánk̄áa á à yí. Mu túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi k̄à s̄ii: «Le o n̄upue na yí máa bè b̄io túara ho lándá v̄uahũ yi b̄uénb̄uén f̄éé à tí j̄ii à d̄ánk̄ání.»‡

¹¹ Mu lée k̄énk̄én, n̄upue yí dà máa t̄érén le Dónbeenĩ yahó ho lándá na á b̄anso b̄ò yi b̄io yi, lé b̄io mu túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi le «ȳia t̄érénna le Dónbeenĩ yahó b̄io á b̄anso dó mí s̄li le yi b̄io yi, wón á à k̄eĩ le muk̄ání binbirĩ yi.»§

¹² Ho lándá bèrò b̄io yí c̄éera le s̄lid̄éro le Dónbeenĩ yi. Ká ȳia m̄ah̄á wee bè b̄io ho lándá b̄ò hen̄ia yí à tí j̄ii, wón ȳio á à wé lua ho p̄ánk̄á yi.

¹³ H̄á d̄ánk̄á na lá j̄ná wa j̄úná yí ho lándá b̄io yí ó o *Krista fó b̄ò m̄iten wán wa lahó yí, á wa wi waten. Lé b̄io mu túara: «Le ȳia b̄úaa le b̄uén̄ni wán à d̄ánk̄ání.»*

¹⁴ B̄ũn̄ wó bèra a na à mu bè-tentewá na le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé là a Abarahaamu à bènb̄én̄ d̄á b̄ia ȳin̄aĩ 6a z̄uíf̄uwa 6a p̄áan̄iló là a Krista b̄io yí, á wa yí le Dónbeenĩ Hácírí na le dó mí j̄ii le mí ì na, wa s̄lad̄éro le yi b̄io yi.

Ho lándá lè le j̄ii d̄eró b̄io

¹⁵ Wán z̄áwa lè wán h̄inni, mi wa héha mu lè 6a n̄upua b̄io. Mu b̄io na ó o n̄upue le mí ì wé na ó o túara b̄ará, ká mu héhaa lè ho k̄h̄ũ lándá, á n̄upue yí dà máa ȳeremá mu.

¹⁶ Lé k̄à s̄ii le Dónbeenĩ dó mí j̄ii n̄on o *Abarahaamu là a n̄onk̄ani yi. A mu j̄on̄ lé o Abarahaamu làa ȳia n̄onk̄ani can wo yi á b̄io le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé b̄io s̄á yi. Mu yí túara le: «Làa b̄ia n̄onk̄aní can wo yi», á w̄áa k̄eĩ lè h̄á b̄oo. Mu túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi le: «Ȳia n̄onk̄ani can foñ», wón na le o *Krista.

¹⁷ Awa! Á ì w̄áa wee b̄io b̄io k̄à: Le Dónbeenĩ b̄io na le le mí ì wé na le dó mí j̄ii b̄io yí vó á ho lándá na 6uara h̄á l̄ul̄úio k̄h̄ía-náa làa b̄ónĩ làa p̄irú le j̄ii d̄eró mu m̄ón yí dà máa k̄h̄inĩ yi, t̄áá máa ȳeremá le.

¹⁸ Mu bon, ká h̄á k̄ia wee yí le Dónbeenĩ c̄s̄n̄ ho lándá bèrò p̄ánk̄á yi, se h̄á b̄io w̄áa yí ló b̄io le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé yi. A mu j̄on̄ lé b̄io le dó mí j̄ii le mí ì wé á le d̄ĩn̄ wán wóráa mí s̄amu là a Abarahaamu.

Ho lándá bèrò b̄an̄ j̄uhũ

* **3:6** Mi loŋ B̄io j̄uhũ b̄uén̄ni v̄uahũ (Genèse) 12.3 † **3:8** Mi loŋ B̄io j̄uhũ b̄uén̄ni v̄uahũ (Genèse)

12.3 ‡ **3:10** Mi loŋ Lándá b̄io z̄éen̄iló v̄uahũ (Deutéronome) 27.26 § **3:11** Mi loŋ Habakuuki v̄uahũ

2.4 * **3:13** Mi loŋ Lándá z̄éen̄iló v̄uahũ (Deutéronome) 21.23

¹⁹ Awa, á léé webio non le Dónbeení bóráa ho lándá? Le bò ho bèra a na 6a nùpua wé zūn mí wékheró fúaa ho pāahú na á yia khii te o *Abaraamu yi 6ueé ton. Lé orén bío yi á le Dónbeení dó mí jii. Le Dónbeení tonkarowà na ho wáayi lé bíá zéenia ho lándá. Ká a nùpue búí lé yia mu dín wán wóráa.

²⁰ Ká mu léé nùpue nì-kéní le mí ì wé mí bío, se o màkóo máa kéí yia o ò dín wán yi. A le Dónbeení dén màhá lé lerén mí dòn, á le dó mí jii non.

²¹ Awa! Bún so wee zéení le ho lándá làa bío le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé yí máa tà mín yi le? Búeé, hen ká lándá búí lá dà wee na le mukání 6a nùpua yi, á hón lándá so pánká yi, á 6a lá dà à téréen le Dónbeení yahó.

²² Ká le Dónbeení bioní vūahú yi á mu bíá le mu bè-kohó pánká wi ho dímíjá nùpua búenbúen wán, bèra a na á bío le Dónbeení dó mí jii le mí ì na bíá sía dó le yi á bío sí 6a yi 6a síadéro o Yeesu Krista yi pánká yi.

Há kía na le Dónbeení dó mí jii le mí ì na wén

²³ Sáni à le sídéro o *Krista yi pāahú dá, à wa ka lè wa wi ho kásó yi ho lándá níi yi, á pannáa ho pāahú na le Dónbeení ì wé á wa à zūn dén sídéro so.

²⁴ Ho lándá lé hía wó wa paro fúaa o Krista 6uenló, bèra a na à wa téréen le Dónbeení yahó wa síadéro o Krista mu yi pánká yi.

²⁵ Há làa na ká wán á le sídéro o Krista yi pāahú dñ, wa bío wáa bíníá mía o paro mu níi yi.

²⁶ Mu bon, mi búenbúen lé le Dónbeení zàwa mi síadéro o Krista yi bío yi.

²⁷ Minén búenbúen na ho *bátèèmu wó á mi páníá là a Krista á wáa ka lè mí zá a Krista mu.

²⁸ Hueekaró wáa mía 6a *zúífúwa làa bíá yínóí 6a zúífúwa pāahú. Hueekaró mía 6a wobáaní làa bíá wi mítén pāahú, hueekaró mía báawa làa háawa pāahú, lé bío mi búenbúen léé dà-kéní mi páníló là a Yeesu Krista bío yi.

²⁹ Ká mi bío sá a Krista yi, se mi wáa lé o *Abaraamu mònmanía. A há kía na le Dónbeení dó mí jii le mí ì na a yi á bío ò sí mia.

4

Mu wobámu lè ho kéí mítén bío

¹ Bío ká lé bío á ì wi à ì zéení: Pāahú na ó o kía 6anso lé o háyónza yi, ó orén là a wobá-níi á hueekaró mía pāahú, hárí bío mu bío búenbúen sá a yi mí cúee.

² Éé ká 6a nùpua búí lé bíá màhá wee loí orén làa bío sá a yi yi, à paráa ho pāahú na á 6àn maá bàrá.

³ Pāahú na warén mún hía ka lòn háyúwá, á wa lé ho dímíjá bíowa wobáaní.

⁴ Ká ho pāahú na le Dónbeení bàrá á dñ, á le tonkaa mí za ó o 6ueé ton o háa yi. O 6uan mítén làa bío ó o *Moyiize lándá bóráa mu.

⁵ O 6uara 6ueé wó bèra a na à bíá lá wee bè ho lándá yi kéí mítén, á mún wó wén lè le Dónbeení zàwa.

⁶ Mu bon, mi lé le Dónbeení zàwa. Lé bún non le dó mí Za Hácírí wa sía yi, dío wee wé à wa dàr ve le pónpón le: «Abaa.» Mu kúará le: 1 Maá.

⁷ Awa, á fo wáa yínóí wobá-níi, fo lé le Dónbeení za. A bío fo lé le za, á le kía na bío sá le zàwa yi, á le mún ñ na foí.

O Poole yilera lùnkaa ho Kalasiisa bío yi

⁸ Bío mi yánkaa yí zú le Dónbeení, á mi wee sá lòn wobáaní à na há doflina na yínóí le Dónbeení yi.

9 Εε κά há làà na kà wán á mi zū le Dónbeení. Bío yáà here lé bío le zūna le mi bío sá mí yi. Awa! A mu wó kaka á mi bíníà bò bún biowa so na pànkáwá mía, á bío jùhú mía yi? Mi wi mi bíní wé mu biowa mu wobáani lé?

10 Hā wizooní 6úi, là há plina 6úi, là há pònna 6úi, là há lúlúio 6úi á mi wee hení bío dà.

11 I zána à ho tonló na á í sá mi bío yi à wé kāmáa.

Le bìn-tente zúkúsa

12 Wán zàwa là wán hínni, í wee fio mu mi cón, mi wé là í bío sii. Inén so yí wó íten là mi bío sii le? Mi yí wó bío na yí se làa mi.

13 Mi zū le mu vāmú lé bío non á í dinnáa mi cón á nín-yání bueraráa le bìn-tente non mia.

14 Mi lò bon í vāmú bío yi. Mi lá dà à p1 í bío, ká mi yí wó mu. Mi 6uan mi lòn Dónbeení wáayi tonkaro. Mi yáà 6uan mi là a *Krista Yeesu bío.

15 Mi sí-wεε na fù dén bío wó kaka? Mu bon, í láa mu yi le ká mi lá dà à khúaa mi yío á à na mií, se mi wó mu.

16 Lé ho túia poni na á í wee mí na mia bío yi á í wóráa mi zúkúso le?

17 Ba núpua mu here mi sá, ká há yilera na màhá wi 6a yi mi dání yi á yí se. Ba wí 6a khexé mia làa mi ká 6a wé à mi yèrèràa hení barén bío.

18 Ká a núpue here mu bío na se sá, se mu se. Ká a wee wé mu há pònna 6úen6úen yi, se mu se, ká mu yí wé páahú na á í wi làa mia mí dòn.

19 I zàwa, í wíokaa lò wee be mi bío yi lòn háa na wee te bío sii, fúaa bío mi lá a Krista fεrenkóomu.

20 Mu bεntín lá à wé sí mií à í kerí mi nísání, à yèrèràa í bíoní bíoró à bíoráa làa mia. Lé bío á í yilera yáara mi bío yi.

O Akaare là a Sara bío

21 Mi bío lon! Minén na wi mi bè ho làndá yi, mi yí já bío ho bíá le?

22 Mu bon, mu túara ho *làndá vūahú yi le «o *Abarahaamu yú 6a zàwa bùaa jún. O yà-kéní ó o yú là a Akaare na lé o wobá-háníi, ká yía so ó o yú là mín háa Sara.»*

23 O za na ó o wobá-háníi ton, wón ton héhaa là 6a núpua sía bío. Ká a za na ó o yú là mín háa wón ton le Dónbeení jii déró pànká yi.

24 Bío bíá ká 6án kúará binbirí wi: Ba háawa nùwá jún mu bío wee zéeni le páníi cúa-jún na le Dónbeení bò. Le nín-yání páníi bò ho páahú na le Dónbeení non ho làndá yi le Sinayii 6útee wán. Dén páníi so zàwa lé 6a wobáani làa bío ó o wobá-hínzoró Akaare zàwa lé 6a wobáani bío sii.

25 O Akaare bío wee zéeni ho Sinayii 6útee na wi ho Arabii kshú yi bío. O bío mín wee zéeni ho Zeruzalεmu na há làa na kà wán bío, hón na là mí zàwa lé 6a wobáani.

26 Ká ho Zeruzalεmu na ho wáayi hón wi mítén. Lé horén lé wàn nu.

27 Mu bon! Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vūahú yi:

«Ūnén na yí dà máa yí za,

wεé ū síi.

Ūnén na yí zūna a za teró vía,

wé zéeka là le sí-wεε.

Mu bon, o háa na 6a pá díá

zàwa boo po a háa na 6án báa wi.»†

28 Minén wán zàwa là wán hínni, mi lé le Dónbeení jii déró zàwa là a *Izaaki bío sii.

* 4:22 Mi loñ Bío jùhú 6úeeníi vūahú (Genèse) 16.15; 21.2 † 4:27 Mi loñ Ezayii vūahú 54.1

²⁹ Ká ho fù lè ho yahó ó o Abarahaamu za na ton héhaa lè 6a nùpua sía bïo á wee beé yía ton le Dónbeení Hácírí pánká yi lò. Lé bún mu pá karáa há laa na ká wán.

³⁰ Εε ká lée webio túara le Dónbeení bioní vùahú yi? «Día le o wobá-hánli lén lè mí za. Lé bïo ó o wobá-hánli za yi ko ò o lée há kía yi là a háa na wi mítén za.»[‡]

³¹ Awa, wán zàwa lè wán hínni, wa yínorí wobá-hánli zàwa, ká wa lé o háa na wi mítén zàwa.

5

O Krista wó á wa wi waten

¹ O *Krista lera wa júná bèra a na à wa keí waten binbirí. A mi cén ca vínvín. Mi yí bíní yí díá mítén mu wobámu níi yi.

² Inén Poole wee bío le ká mi wee *kúio miten, se o Krista bío jùhú wáa bínía mía mi cón.

³ I wi à í pá bíní wíoka bío mu na mia: Nùpue lée nùpue na bínía kúio miten ho *lándá bío yi ko ò o bè ho lándá mu búenbúen yi á tíí jii.

⁴ Minén na wi à le Dónbeení wé mia lè 6a ní-térénnia ho lándá na mi wee bè yí bío yi, mi là a Krista fáara mín yi. Mu sáamu na ó o wó làa mia á mi vínía.

⁵ Ká warén bán wee lòoní le Dónbeení Hácírí pánká yi bío wa à téréen le yahó wa sladéro le yi bío yi.

⁶ Mu bon, bíá páanía là a Krista cón, á bío here yínorí à ù kúii táá à ù yí kúii. Ká bío here lé ù slidéro le Dónbeení yi na wee mi le waminí wára na fo wee wé yi.

⁷ Minén na lá wee va lè mí yahó sese, lé o yén hò mia le mi yí bíní yí bè ho túiá poni yi?

⁸ Bío hò mia ká yí ló le Dónbeení na von mia yi.

⁹ Mu ka lè le ja-fi-za dèe na ká le dó mu dũmu yi khan à mu búenbúen lé.

¹⁰ Εε ká í láa mia, á dó í sli o Nùhúso yi le bío mi wee leéka máa keí mí dòn le ínén bè-leékanií. Ká yía máhá kúaa mia mín yi hàrí ò o keí kaka, ó o jùhú á à sí.

¹¹ Wán zàwa lè wán hínni, ká ínén lá bínía wee kàrán 6a nùpua le ho *kúiiro lée bío na ko, á lée webio non á 6a tñn lá wé è jiiíníaa í sánia? Mu bon, ká í lá wee wé bún, se o Krista húmú ho *kùrúwá wán bío lá máa kánká 6a nùpua.

¹² Awa! Le bíá wee kúee mia mín yi wáa búe mí bámu jùhú kènkèrèkè le wa lorí!

Mi wé díá le le Dónbeení Hácírí dí mí yahó

¹³ Wán zàwa lè wán hínni, le Dónbeení von mia à mi keí miten, εε ká mí máhá yí bè bún yi à wé wéráa bío mí sía wee vá yi na yí se. Mí wé sá na mín yi lè le waminí.

¹⁴ Mu bon, o *Moyiize lándá búenbúen jii tun le bioní na ká yi: «Waí mi ninza làa bío á únén ù bèere waráa úten bío síi.»*

¹⁵ Εε ká mí wee bóoníka mín yi, á wee fi mín yi, à mi zúrí mu le lé minén mi bèere wee yáa mín.

¹⁶ I wáa à bío bío ká à na mia: Mi díá le le Dónbeení Hácírí dí mí bío búenbúen yahó. Lé bún ñ na ká mí máa bè bío mí sía wee vá yi na yí se yi.

[‡] 4:30 Mi lorí Bio jùhú búeení vùahú (Genèse) 21.10

* 5:14 Mi lorí Levii núwá vùahú (Lévitique)

17 Bïo hã sãnia sli wee vá yi na yí se lè le Dónbeení Hácírí wee fi. A le Dónbeení Hácírí mún yí máa tà bïo ó o nùpue sli wee vá yi. Mu mí bïo ñun yí máa tà mín yi. Lé bñn ñon á mi yí dà máa wé bïo mi le mí ì wé.

18 Ká mi wee díá à le Dónbeení Hácírí dí mi yahó, se mi bïo wãa mía ho lándá níi yi.

19 Bïo wa sïa wee vá yi na yí se á wee mi wéréwéré. Mu lé ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síwá, lè há ñyi-wará.

20 Hã wònna hãló, lè mu nín-símú wéró. Ho ñinmínló, há fio lè le yandee. Le sí-khùaarè, ho penka làa mín, ho máa ñí mín yi à sanká mín lè há kuio.

21 Hã yïo na wee lé mí ninzàwa bïo, ho ña-ñunló, ho dàndñnló, lè mu ãan siiwá. Bïo á ñ bía ñon mia lè ho yahó, lé bñn á ñ pá wíokaa wee bïo ò na mia: Bïa wee wé hñn wárá so búenbúen lahó mía le Dónbeení béeñí ðiiní.

22 Bïo le Dónbeení Hácírí wee wé à mu keñ o nùpue yi lé bïo ká: Mu lé le waminí, le sí-wee, ho hээрá, le yi ñiló, le hii wéró, le sí na se, le sídéro le Dónbeení yi,

23 Ho wayiró, ho dàñ míteen ñua yi. Bñn bïowa so búenbúen á ho lándá yí pá bïo.

24 Bïa bïo sã á *Krista yi bán ka lè ña ñúaa bïo ña sïa wee vá yi lè mí síwá na yí se ho *kùrùwá wán.

25 Bïo le Dónbeení Hácírí ñon á wa yïo wi luaráa, à mi le wa díá waten à le Hácírí mu dí wa bïo búenbúen yahó.

26 Mí yí le wa wé yòoní waten, à wé yí cà há bíoní làa mín, à yïo wé yí lé mín bïowa.

6

Mi wé tà séení mín

1 Wán zàwa lè wán hñni, ká á búí mi zù yi ò o wee wé mu bïo na yí se, à minén na le Dónbeení Hácírí dú yahó à bàrá á ho wã-tente wán. Eε ká mi màhá wayíi miten à wéráa mu. Ká minén na wee wé mu cén pa miten bïo, à yí díá à minén mi beere bíni wé mu bè-kora.

2 Mi wé séení mín à láráa mín ñún-sèró. Ká mi wee wé ká, á mí ì bè o *Krista lándá yí á à tíí ñii.

3 Ká á búí wee leéka le minén bïo ñuhú wi ò o yáá yínón dèe, se o wee khà míteen.

4 Le mí ñi-kéni kéní wíoka loñ bïo minén mi beere wee ñua lè míteen, á mí ì mí bïo mí dà à wéé mí sïa bïo yi miten dání yi, ká mí máa téé miten là á búí.

5 Mu bon, mí lè mí ñi-kéni kéní wárá na mí wee wé bïo ciran mia.

6 Le yïa ña wee kàrán lè le Dónbeení bíoní wé lén bïo ó o wee yí búenbúen búí à há làa yïa wee kàrán wo.

7 Mí yí khà miten. Le Dónbeení yí máa zùarí yi. Bïo ó o nùpue dù lé bñn ó o ò lá.

8 Yïa wee ðí bïo sí há sãnia yi wón bïo khíi yáa. Ká yïa wee ðí bïo sí le Dónbeení Hácírí yi, ó ò yí le mukáni na máa vé.

9 Mí yí le wa tée wa bàra mu bè-tentewá wéró yi. Mu bon, ká wa yí khú mu wéró yi, á wa khíi lá bïo wa dù ho páahú na mu ko yi.

10 Lé bñn te mu á páahú léé páahú na wa yú mu ãan níi yi, à mí wa wé wé mu bè-tentewá lè ña nùpua búenbúen, sñnkú bïa dó mí sïa le Dónbeení yi lè warén bïo.

Móndén tēeni

¹¹ Mi loń ho túaró na kà 6ùaaakaró. Lé Inén lè 1 nín-bia wee túa bïo kà á à na mia.

¹² Bïa wee kíká mia à mi *kúio miten, bán nùpua so wi 6a zéeni miten à 6a mi. Bïo 6a wee cà lé bïo 6a à wé ká 6a nùpua máa beé 6a lò o *Krista *kùrùwá bïo yi.

¹³ Ba nùpua mu wee hení ho *kúiiró bïo ká 6arén mí bæere yí máa bè ho landá yi. Ká 6a màhá wi à mi mún kúio à 6arén khòoní miten bïo yi.

¹⁴ Inén máa khòoní iten bïo 6úi bïo yi ká yínón wa Núhúso Yeesu Krista kùrùwá bïo yi. O Yeesu húmú ho kùrùwá wán bïo yi, á ho ðímíjá ka lòn ðèè na húrun Inén cón. A ho ðímíjá bïo ðání yi á ì mún ka lè 1 húrun.

¹⁵ Mu bon, fo kúio loo tàá fo yí kúio loo, bñn yínón bïo na here. Bïo here lé bïo le Dónbeení bínía wó wen lé 6a nǐ-fla.

¹⁶ Le bïa 6úen6úen na à bè ho kàránló na á ì nòn 6a yi yi à le Dónbeení wé lé mí héerá, à zūrń 6a makári, à le mún wé mu lé mí nǐpomu 6úen6úen.

¹⁷ Le bïo kà wán ò o 6úi wáa yí bñní yí seé mi. Lé bïo ó o Krista bïo yi á há fáani wi 1 wán.

¹⁸ Wán zàwa lé wán hñni, le wa Núhúso Yeesu Krista wé mu bè-tentewá làa mia. *Amiina!

Ho vūahū na ó o Poole túara non ho Efeze kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró jūhū

O Poole lé yīa túara ho vūahū na kà. Ho Efeze lé ho Azii kǎhū ló-beenī lé bŭn te bío ó o nonnáa ho vūahū mu 6a kèrètíewa kuure na bŭn làa bía ká 6úen6úen yi. O Poole kará ho Efeze yi yú há lúlúio bío tŭn (Bè-wénia 19.1-20.1). Lé bŭn món ó o túararáa ho vūahū mu ká a wi ho kásó yi (3.1; 4.1).

Ho vūahū mu yi ó o Poole dó le Dónbeenī bārāká, ò o zéenia bío le hueekaaráa mí nŭpomu, á séraráa 6a bè-kora día o Yeesu húmú ho *kùrúwá wán pánká (1-3).

Bŭn món, ó o Poole wee fan à bía 6úen6úen na dó mí sŭa o Yeesu yi à wé dàŭ 6ua mítén làa bío le Dónbeenī le mu koráa (4-6).

Bío le Dónbeenī nŭpomu wóráa le dà-kéní ó o Poole zéenia làa bŭowa bío tŭn:

1. O le mu ka lòn nùpue sánia, ó o Yeesu lé há jūhū (1.23).
2. O le mu ka lòn zŭi mónkúio, ó o Yeesu lé le huee na 6uan ho soró dŭnia (2.20-22).
3. O le mu ka lòn háa, ó o Yeesu lé o háa 6án báa (5.21-33).

Le tēeni

¹ Mu lé ínén Poole, yīa le Dónbeenī lè mí sŭi bío á wó á ĩ lé o Yeesu *Křta tonkaro, lé mí wee túa ho vūahū na kà. I wee tēni minén na bío sá le Dónbeenī yi [ho Efeze lóhó yi], á páania là a Yeesu Křta, á sŭadéro wo yi fára tŭna.

² Le wán Maá Dónbeenī, là a Nŭhŭso Yeesu Křta à wé mu sáamu làa mia, à na ho hēera mia.

Le Dónbeenī sáamu na le wó làa wēn bío

³ Mi wa khòoni le Dónbeenī, dŭo lé wa Nŭhŭso Yeesu *Křta 6án Dónbeenī lè 6án Maá. Le wó á le Háciri bè-tentewá lè mí sŭiwá na wee lé le cón á wi wēn wa páaniló là a Křta bío yi.

⁴ Mu bon. Le Dónbeenī fēra hueekaa wēn à wa páani là a Křta ká bío 6úii dŭŭn yī léra. Le wó bŭn à wa wé 6a nŭpua na wee ce le yahó, à wékhe bío yī mí léé yi. Bío le Dónbeenī wara wēn,

⁵ á le fēra le mí ĩ dŭn o Yeesu Křta wán á à wéráa wēn lè mí zàwa binbirí. Bŭn lé bío le sŭi vá yi le mí ĩ wé.

⁶ Á wa wáa ko wa wé khòoni le Dónbeenī le sáamu beenī bío yi. Bŭn sáamu beenī so le wó làa wēn bío le Za na le wa làa sòbée wó bío yi.

⁷ Bío wa páania là a Křta, wón na kúaará mí cāni húrunnáa wa bío yi, á le Dónbeenī kánia wēn á séra wa bè-kora día. Bŭn lé le sáamu na jii mia,

⁸ bío le wó á wa yú yòo puunia. Le Dónbeenī lè mí bè-zŭŭtmini na jii tun

⁹ á wó á wa dàŭna zŭna bío le sŭi vá yi le mí ĩ wé na lá sà yi, bío le fēra le mí ĩ dŭn o Křta wán á à wé.

¹⁰ Bŭn lé à bío ho wáyii làa bío ho tá wán 6úen6úen à le vá kúee mín wán ho páahŭ na le le mu ko yi o jūhŭso ní-kéní tá, wón na lé o Křta.

¹¹ Bío wa páania là a Křta á le Dónbeenī hueeka wēn à wa bío sŭi le yi. Le wó mu lé bío le fēra le mí ĩ wé mu. A bío le le mí ĩ wé 6úen6úen á le wee wé làa bío le sŭi vá yi.

12 A warén na nín-yání dó wa sía o Krista bío yi wee lòní á wáa ko wa wé khòoní le le cùkú beení bío yi.

13 Minén mún páania là a Krista. Mi ná le bín-tente na lé ho tuiá poni na wee káni mia á dó mí sía o Krista yi. Bío mi páania làa wo, á le Dónbeení non mí Hácírí mia, dío á le dó mí jii le mí ì na. Dén Hácírí so lé le Dónbeení fiiiminí na bò mí wán.

14 Bío le Dónbeení fèra non dén Hácírí so wen, á wa wáa dà à zúrì le. Le mún ò na há kía na le dó mí jii le mí ì na wen. Hón kía so á wa à yí pàahú na á le khúí tí warén búenbúen na bío sá le yi káníló jii. A wa wáa ko wa wé khòoní le Dónbeení le cùkú beení bío yi.

O Poole floró na ó o wó bío

15 Lé bñn non á bío á ínén ná bío mi dóráa mi sía o Núhúso Yeesu yi bío, làa bío mi waráa bía búenbúen na bío sá le Dónbeení yi bío,

16 á ì wee dé le Dónbeení b́arákà f́ééé mi bío yi, á wee fio mi bío yi.

17 I wee fio wa Núhúso Yeesu *Krista òan Dónbeení yi, dío lé wán Maá cùkúso, le le na mu bío zúrìlò pánká mia, á wé zéení mu bío làa mia mí Hácírí pánká yi, bèra a na à mi wíoka zúrì le sese.

18 Le le hén mi hácírí à bío mi dó mi sía wee lòní na le von mia bío yi à mí dàí zúrì. A mí mún dàí zúrì le Dónbeení kía na semu òan sii mia bío, h́a á bía bío sá le yi níní wí yi.

19 A mí mún dàí zúrì le Dónbeení pánká beení na òan sii mia bío, h́a le wee séení lè warén na dó wa sía le yi. Hón pánká beení so lé h́a

20 ó o vènia là a Krista á yóó b́ará mí nín-tiání ho wáayi.

21 Le Dónbeení yòonia a Krista ká sii há pánkáwá lè mí síwà búenbúen jùhú wán, o yèní po há pánkáwá búenbúen yènnáa, h́a há làa na ká wán làa h́a wí lè ho món.

22 Le Dónbeení b́ará a Krista mu bío búenbúen jùhú wán, á wón na wí mu bío búenbúen jùhú wán á le wó lè 6a kèrétíewa búenbúen kuure jùhúso.

23 Dén kuure so lé o sánia, ó o Krista mu mí kùure wí yi jii sú, ó o mún sú há làa búenbúen.

2

Le Dónbeení sáamu na kánia wen bío

1 Minén wékhewa lè mi bè-kora na mi lá wee wé bío yi, á mi lá lé 6a nùpua na húrun mu húmú binbirí le Dónbeení cón.

2 Mí lá wee 6ua miten lè ho òimjása na yí zú le Dónbeení bío sii, á wee wé 6a cínawa jùhúso sli bío. Ba cínawa jùhúso mu lè yia wee wíoka víini bía pá le Dónbeení sli bío wéró.

3 Warén búenbúen mún lá ka lè 6a bío, á wee wé bío wa sía wee vá yi na yí se. Wa lá wee wé bío yí se na sí wa sánia lè wa yilera yi. Lé bñn non á le Dónbeení mún lá ko le síní warén júná làa bía ká bío.

4 Éé ká le Dónbeení makári 6èntín jii mia. Bío á le wa wen dàkhíina,

5 lé bñn te bío le òanná le mukáni binbirí wen wa páaníló là a *Krista bío yi, hàrí ká wa lá lé 6a nùpua na húrun mu húmú binbirí wa bè-kora bío yi. Mu bon. Lé le Dónbeení sáamu kánia mia.

6 A wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi á le mún páania vènia wen làa wo, á yóó b́ará ho wáayi.

7 Le Dónbeení wó mu tentemu làa wen wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi, bèra à na à le sáamu na jii mia à le zéení lè 6a nùpua búenbúen ho yíró na lua yi.

⁸ Mu bon, mu lé le Dónbeení lè mí sãamu nɔn mi kãfianáa mi sɔadéro le yi bïo yi. Ho kãniló mu bïo yí ló mia, mu lé le Dónbeení wó mu làa mia làa kãamãa.

⁹ Ho kãniló mu bïo yãá pá yí ló mi wárá yi, ó o búí wãa yi ko ò o yòoní miten mu bïo yi.

¹⁰ Mu bon. Le Dónbeení lé dïo má wɛn, á nɔn le mukãní binbirí wɛn wa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi, bèra a na à wa wé wé há wén-tentewá, hãa le fèra bò le wa wé wé.

Ba zúifùwa làa bïa yínɔ́n 6a zúifùwa wó le dà-kéní

¹¹ Minén na yínɔ́n 6a *zúifùwa, mi bíní leeka bïo mi lá karáa bïo. Ba zúifùwa le mí lé le Dónbeení nípomu bïo 6a kúiora bïo yi. A 6a jina mia lé bïo mi yí kúiora lè 6a bïo síi.

¹² Ho pãahú mu yi, ká mi yí zú a Krista. Mi lá yí dà máa mĩ máa dé o *Isirayeele nípomu jii, bũn na le Dónbeení léra á mu bïo sá le yi. Le Dónbeení páaní na le bò làa bïo le dó mí jii le mí i wé á mi níi lá mia yi. Mi lá 6uan miten ho dímíjã yi ká bïo mi dó mi sía wee lònó lá mia, mi lá yí zú le Dónbeení.

¹³ Εε ká há laà na ká wán, mi páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, á minén na lá khèra le Dónbeení yi á wãa vá 6ueé 6ó le yi, o Krista na kúará mí cãni húrunnáa mi bïo yi pãnká yi.

¹⁴ Mu bon. O Krista mu miten lé yia dó ho héerá wa pãahú. Há jinnmia na lá wi 6a zúifùwa làa bïa yínɔ́n 6a zúifùwa pãahú lòn soró, ó o 6ueé fù léra mí húmú pãnká yi, á wó 6a lè mu nípomu dà-kéní.

¹⁵ Ba zúifùwa làndá làa bïo 6a bò henía 6úen6úen ó o 6ueé 6ó júhú, bèra a na à 6a wé le kuure dà-finle 6a páaníló làa wo bïo yi. Lé bũn ó o wó á dórãa ho héerá 6a pãahú.

¹⁶ O Krista mu wó á há jinnmia na lá wi 6arén mín yi pãahú á wãa wó. O wó á 6a lé le kuure dà-kéní, á wó á 6a bínía sí lè le Dónbeení o húmú ho *kùrúwá wán pãnká yi.

¹⁷ O Krista mu 6ueé buera ho héerá bín-tente á nɔn minén na lá khèra lè le Dónbeení yi, lè warén na 6ó le yi.

¹⁸ Mu bon, lé o Krista mu bïo yi á wa 6úen6úen dà à dinnáa wán Maá Dónbeení yahó, le Dónbeení Hácírí dà-kéní na wa yú pãnká yi.

¹⁹ Awa, á minén na yínɔ́n 6a zúifùwa, mi wãa yínɔ́n ní-hãní na bïo yí sá le Dónbeení nípomu yi, mi wãa wee mí dé le Dónbeení nípomu jii, mí lé le Dónbeení zii núpua.

²⁰ Mi ka lòn zii na 6a wee so 6àn mónkúio. Ba tonkarowá lè 6a jii-cúa fèerowá ka lòn zii júhú. Ká a Yeesu Krista mí bæere ka lòn huee na 6uan ho soró díní.

²¹ Lé wa páaníló làa wo bïo yi á wa 6uannáa mín yi sese lòn zii mónkúio, á soni wee yòo, à wé le zii na bïo sá a Núhúso yi.

²² Lé mí páaníló là a Krista bïo yi á minén mún làa bïa ká 6uannáa mín yi lòn zii mónkúio, à wé le zii na le Dónbeení wi yi lè mí Hácírí.

3

Ho tonló na le Dónbeení kàràfãa o Poole yi

¹ Lé bũn te bïo á ínén Poole wee fio le Dónbeení yi mi bïo yi. Ba dó mi ho kásó yi lé bïo á i lé o Yeesu *Krista ton-sá minén na yínɔ́n 6a *zúifùwa bïo yi.

² Ho tonló na le Dónbeení kàràfãa mĩ lè mí sãamu mi bïo yi á mi jã bïo kénkén.

³ Le Dónbeení zéenia mu bïo na lá sà yi làa mi, bïo á i túara dání yi cfinú.

⁴ Mi kàráanna ho, á mi ì mi bío á ì zúnáa mu bío na lá sà yi o Krista dāní yi bío.

⁵ Mu bío mu á le yí fèra yí zéenia lè 6a nùpua na hàání làa bío á le zéeníanáa mu há làa na kà wán lè warén na lé le tonkarowà, lè le ñi-cúa fèerowà, mí Hácírí pànká yi.

⁶ Mu bío mu lé bío kà: Bía yínón 6a zúifúwa páaníló là a Yeesu Krista bío yi, á 6a wáa lééra há kía yi làa bía lé 6a zúifúwa, 6a lé le kuure dà-kéní làa ba, á mu bè-tentewà na le Dónbeení dó mí ñii le mí ì wé è na mí ñipomu yi á 6a níní mún wi yi. Bún dà wee wé le bín-tente pànká yi.

⁷ Lé dén bín-tente so á ì wee bue lé bío le Dónbeení lè mí sáamu á nòn ho tonló mu mií á ì wee sá lè lerén mí bèere pànká.

⁸ Bía bío sá le yi búenbúen tshú ínén lé yía bío ñúhú mia po 6a. Éé ká le Dónbeení lè mí sáamu mahá pá nòn ho tonló mu mií le ì bue o Krista bè-tentewà na ñii mia bío à na bía yínón 6a zúifúwa yi.

⁹ A le mún nòn ho tonló mií à bío le le mí ì wé na lá sà yi wéro à ì zéení bío wéréwéré na 6a nùpua yi. Le Dónbeení, dío léra mu bío búenbúen, á lá sà mu yi hàání.

¹⁰ Mu wó bèra a na à ho wáayi pànkáwá wáa zún le bè-zúnminí lè mí síwá bío, 6a kèrètíewa búenbúen kuure pànká yi.

¹¹ Bún á le Dónbeení fèra le mí ì wé ká bío búí ñín yi léra, lé bún le wáa tíira ñii wa Ñúhúso Yeesu Krista yi.

¹² Wa páaníló làa wo lè wa sladéro wo yi bío yi, lé bún nòn á wa dà wee ñinnáa le Dónbeení yahó ká zánii mia wen.

¹³ Lé bún te bío á ì ñíoráa mia à le lònbee lè mí síwá na á ì wee lá mi bío yi à mi yí téé mi bàra bío yi. Le lònbee mu wee zéení le mí bío ñúhú wi binbirí.

Le waminí binbirí na ó o Krista zéenia

¹⁴ Lé bún te bío á ì wee fàrá ì nònkónúná wán wán Maá Dónbeení yahó à fio,

¹⁵ dén na lé há zí-ñúná na ho wáayi làa hía ho tá wán búenbúen 6àn Maá.

¹⁶ Ì wee fio lerén na semu 6àn sii mia yi, le le Hácírí dé ho pànká mia

¹⁷ à mí sladéro o *Krista yi bío yi, ò o kéñí làa mia fèéé. Ì wee fio le mí warí le Dónbeení, à minén mún warí mín. Ká mí wee wé bún, á mí ì kéñí lòn vñdèé na naní zon ho tá yi, tàà lòn zlí na ñúhú fàrá se.

¹⁸ Bún lé bío á à na á minén làa bía bío sá le Dónbeení yi búenbúen á à zúnáa le o Krista 6èntín wa wen làa sòobéé.

¹⁹ A bío ó o Krista wa làa wen á mí ì zún, hàrí ká nùpue yí dà máa zún mu máa véení. Lé bún ñ na ká mí ì kéñí làa bío le Dónbeení le mí kéñíáa búenbúen.

²⁰ Le Dónbeení dà mu bío búenbúen. Bío wa dà à fio le cón, hàrí bío wa yàá wee leéka, bún búenbúen á le bè-wénia wee puuní yi lè le pànká na le wee séení làa wen.

²¹ A mí wáa wa khòoní le Dónbeení bío le wee ñín 6a kèrètíewa búenbúen kuure là a Yeesu Krista wán à wé bío yi. Mí wa khòoní le fèéé há lúlúio na ñii mia yi. *Amiina!

4

Wa lé le dà-kéní

¹ A bío á ínén Poole na wi ho kàsò yi o Ñúhúso tonló na á ì wee sá bío yi wáa wee cà mí cón làa sòobéé lé bío kà: Minén na le Dónbeení von, mí 6ua miten làa bío mu koráa.

² Mi wé liiní miten à wé wayi, à wé jĩ mi yiwa. Mi wé hĩ mi sĩa mín biowa yi bío mi wa mín bío yi.

³ Le Dónbeenĩ Hácirí wó mia lè le dà-kéní, á mi bánbá à ho héerá kerí mi páahũ, à mi wé le dà-kéní féeε.

⁴ Wa lée dà-kéní làa bío á hã sánia lée dà-kénináa, á le Dónbeenĩ Hácirí dà-kéní lé dío á wa búenbúen yú, á bío wa búenbúen mún dó wa sĩa wee lòoní lée dà-kéní, bío le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na wen páahũ na le von wen yi.

⁵ Wa Núhũso lée nĩ-kéní, á mu bío na wa tà yi lée dà-kéní, á ho *bátéεmú na wa yú mún lée dà-kéní.

⁶ Le Dónbeenĩ lée dà-kéní á lé wa búenbúen Maá. Le wi wa búenbúen jũhũ wán, le wee ðin wa búenbúen wán à wéráa bío le le mí ì wé, le wi wa búenbúen yi.

⁷ Εε ká le Dónbeenĩ mähá hõn wa nĩ-kéní kéní lè mu biowa wéró pánká làa bío ó o *Krista le mu koráa.

⁸ Bío ká lé bío túara le Dónbeenĩ bíoní vüahũ yi:

«O wĩikaa mí zúkúsa na ó o ðarĩna
á khèra yóoraráa.

O nõn mí bè-hãnia 6a núpua yi.»*

⁹ Bío 6a wee bío le «o yòora», bún kúará lée webio? Bún wee zéeni le sãni ò o yòo, ó o lion ho tá wán vó.

¹⁰ O orén mu na lion làa bún bío, lé orén nĩ-kéní mu lé yĩ pá bĩnia yòora ho wáayi jũn-ñahũ á tíraráa mu bío búenbúen jii.

¹¹ Lé orén hõn 6a núpua le mu biowa wéró pánká: Ba búí ó o wó lè mí tonkarowá, 6a búí ó o wó á 6a wee fεε le Dónbeenĩ jĩ-cúa, 6a búí ó o wó á 6a wee bue le Dónbeenĩ bĩn-tente. Ba búí ó o wó á 6a wee pa le Dónbeenĩ nĩpomu bío à káran 6a.

¹² O nõn bún biowa so wéró pánká à bán núpua so wé ðan séeni bĩa bío sã le Dónbeenĩ yi á 6a ðan sá naná le yi, bèra a na à 6a kèrètewa búenbúen kuure na lé o *Krista sánia à pánká wé dé wán.

¹³ Lé bún ñ na á wa sladéro le Dónbeenĩ Za yi là a zũnló á à wé wen lè le dà-kéní, à wé 6a kèrètewa na dõn vó, là a Krista na á bío búí yí fòora yi bío sii.

¹⁴ Ká mu wó ká, á wa wáa máa bĩnĩ máa kerí lòn háyonzáwa na kháro yí do, lòn woohũ na ho pinpiró lè mu jũmu yãnbónló wee héε yèrémáka. Nĩ-kháwa máa bĩnĩ máa vĩnĩ wen máa yí lè mí káranló.

¹⁵ Ká wa wee mí ho túiá na mín yi bío wa wa mín bío yi, á wa keríló là a Krista bío sii wé è dé wán ká mu wá, wón na lé ho jũhũ.

¹⁶ Lé orén wee wé ò o nĩpomu wé le dà-kéní, làa bío ó o núpue sánia bío céεkaaráa mín yi wó a núpue bío sii. Ká a núpue sánia biowa lè mí dà-kéní kéní wee sá mí tonló làa bío mu koráa, á hã ðá wé se. Lé ká sii 6a kèrètewa búenbúen kuure bío karáa. Ká 6a lè mí nĩ-kéní kéní wa mín, á wee sá mí tonni làa bío mu koráa, à le kuure mu ðá wé se.

Le mukõn-ñinle na 6a kèrètewa yú bío

¹⁷ Awa, á bío ká lé bío á ì ì hení ì na mia wa Núhũso yèni yi: Mi wáa yí bĩnĩ yí gúa miten làa bĩa yí zũ le Dónbeenĩ bío sii. Ba wee bè mí yilera mu bè-kámáa wán.

¹⁸ Ba yí zũ ðεε le Dónbeenĩ bío ðaní yi. Le mukãní binbirí na wee lé le Dónbeenĩ cõn á 6a níi mia yi. Lé bío 6a tun mí yiwa, á le Dónbeenĩ bío ðaní yi á 6a mún yí zũ hàrì ðεε.

* 4:8 Mi lorí Lení vüahũ (Psaumes) 68.19

19 Ba yí zū n̄yio. Mu koomu lè mí s̄íwà á 6a wee wé ká 6a wà, mu jii fiiní mia.

20 Ká p̄ahú na minén tà a *Krista b̄io yi, á yín̄rì làa b̄un s̄ii á 6a le mi 6ua lè miten.

21 B̄io b̄io ciran wo búenb̄uen á minén j̄á kénkén, á mi páanl̄ó làa wo b̄io yi á 6a mún káranna mia là a Yeesu Krista mu t̄úia poni.

22 B̄un wee zéeni le mi ko mi día b̄io mi fù wee 6ua lè miten ká mi yín̄rì 6a kèr̄t̄ewa. B̄un p̄ahú ká b̄io 6a n̄pua s̄ia wee vá yi na wee v̄iní 6a á wee yáa mia.

23 Mí día le le Dónbeen̄i yèrémá mia á mi yilera wé há bè-fla.

24 Mi yèrémá wé 6a n̄-fla. Le Dónbeen̄i wó mia lè 6a n̄-fla á mi 6onmín làa de. A mi wáa 6ua miten héha làa b̄un, á wé 6a n̄pua na téréna á wee ce le Dónbeen̄i yahó làa b̄io le t̄úia poni b̄oráa mu.

25 Awa, á mi wáa k̄hí há sabióni f̄uualó yi. Mi wé m̄i ho t̄úia na mín yi, lé b̄io wa lé há s̄ania dà-kéní.

26 Ká mi s̄ia wé cá à mi yí wé bè-kora. Mi wé yí día le le wii t̄è ká mi s̄ia pá wee c̄l.

27 Mi yí día le o *Sat̄ani yí p̄anká mi wán.

28 Yia lá lée k̄nlo à 6anso yí b̄iní yí j̄uaa b̄io. B̄anso wé sá ó yí mu b̄io á à j̄iánáa mí makóo, á mún ñ séenínáa 6a n̄-khenia.

29 Mi wé yí m̄i b̄in-kora na mín yi. Há b̄in-tentewà na dà à hení 6a n̄pua s̄ia ho p̄ahú na mu ko yi lé h̄ia m̄i wé b̄io bèra a na à b̄ia wee j̄i há à há wé séeni.

30 A le Dónbeen̄i Hácirí na le non mia á mi yí véeni yi. Dén Hácirí so lé le Dónbeen̄i fiiminí na b̄o mí wán, á zéeni le mi b̄io s̄á le yi, á pan ho p̄ahú na le k̄hii tí m̄i k̄n̄l̄ó j̄ii.

31 B̄io 6a wó làa mia ká mu yí se, á mi yí 6ua mi yiwa yi. Mi wé yí c̄l̄i mi s̄ia mín wán. Mi wé yí zá làa mín, mi wé yí là mín. Mí día mu s̄unsumámu lè mí s̄íwà.

32 Mi wé wé mu tentemu làa mín, á z̄ur̄n̄ mín makári. Mi wé s̄en día na mín yi làa b̄io le Dónbeen̄i d̄in o *Krista wán á séra día nonnáa mia.

5

1 A b̄io mi lé le Dónbeen̄i z̄awa na le wa làa s̄ob̄éε, á mi cén wé wé lè le b̄io síi.

2 Mi le le waminí wé mi mi wárá búenb̄uen yi làa b̄io ó o *Krista wararáa wen á h̄urun wa b̄io yi. O wara wen á non mí mukán̄i wa b̄io yi. B̄io ó o wó lé le muiní na b̄io sí le Dónbeen̄i yi.

3 B̄io mi b̄io s̄á le Dónbeen̄i yi, á mi wáa ko mi k̄hí ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄íwà yi, á k̄hí há n̄yi-wará na s̄iii mia yi. Mi yí wé n̄pua na ȳo yí máa sí làa b̄io. B̄un biowa so búenb̄uen á yí ko à mu b̄io wé m̄i léé mia húúu.

4 Há n̄yi-bióni lè há b̄in-conconwà lè há k̄akó-bióni á mi yí ko mi wé b̄io. B̄io mi ko mi wé wé lé le Dónbeen̄i b̄aráká déro.

5 Mi ko mi z̄ur̄n̄ mu sese le b̄ia wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄íwà, làa b̄ia wee wé há n̄yi-wará na s̄iii mia bán búenb̄uen máa dí le Dónbeen̄i là a Krista béeni húúu. A b̄ia ȳo yí máa sí lè mu b̄io, bán mún máa dí le béeni mu. Lé b̄io á b̄io 6a wee cá ka lòn w̄onna na 6a dó mí s̄ia yi.

6 Mi yí día le 6a n̄-khàwa à v̄iní mia lè mí b̄ioní, lé b̄io á b̄ia yí máa bè le Dónbeen̄i b̄ioní yi á 6a wee wé b̄un biowa so á le k̄hii siiní j̄uná.

7 Awa, á minén yi léé 6a wárá yi làa ba.

8 Mu bon. Mí lá wi le t̄ibirí yi, ká mi páanl̄ó là a Krista b̄io yi á mi wáa wi mu koomu yi. A mi cén wáa 6ua miten làa b̄ia wi mu koomu yi b̄io.

⁹ Lé bïo á bïa bïo sá mu khoomu yi á wee wé há wára na se, na térénna, á bïo lé ho túiá.

¹⁰ A mi cén bánbá à mi zúr bïo sí a Núhúso yi,

¹¹ á há wára na cúnú mía, há á bïa bïo sá le tibíri yi wee wé á minén yí léé yi làa ba. Mi yáá bïo mu wéréwéré le bïo 6a wee wé á yí se.

¹² Mu bon, bïo 6a wee sánka mítén wé á bíoró níyio yáá wi.

¹³ Εε ká 6a wára mu búenbúen á bïo bïa wéréwéré, à mu keŋ lòn khoomu á ló mu wán.

¹⁴ Mu bon, mu bïo búenbúen na mu khoomu ló wán bún bïo so bïo sá mu yi. Lé bún nɔn á bïo ká bíaráa:

«Ūnén na dūma, síŋ.

Híni lé 6a ní-hía tlahú,

ó o Krista á à dé mí khoomu ū wán.»

¹⁵ Awa, á mi cén pa miten bïo bïo mi ì 6ua lè miten dání yi sese. Mi wé mu bè-zúrminí bánsowá ká mi yí wé bónbúwá.

¹⁶ Páahú léé páahú na mi dà á wé mu bè-tentewá yi à mi wé mu lé bïo ho páahú na wa wi yi núpua wee wé mu bè-kora dákhlína.

¹⁷ Lé bún nɔn á mi ko à mi bánbá à mi zúr bïo ó o Núhúso le mi wé wé ká mi yí wé 6a núpua na yí wi mi zúr bïo.

¹⁸ Mi wé yí ɲu ho dívén dà khlí, bún wee yáa o núpue. Ká mi wé díá le le Dónbeení Hácírí pánká à keŋ mi wán.

¹⁹ Mi wé sío há lení lè mi sífwa na wee lé le Dónbeení cón à henínáa mín sía. Mi wé sío á khòoní a Núhúso lè mi sía búenbúen.

²⁰ Mi wé dé wán Maá Dónbeení báraká fɛɛɛ mu bïo búenbúen bïo yi, wa Núhúso Yeesu Krista yèni yi.

Bïo 6a kèrètɛwa ko 6a wé 6ua làa mín

²¹ Bïo mi wee kɔnbi o Krista, á mi wé liiní mítén na mín yi.

²² Háawa, mi wé liiní miten na mi bárání yi làa bïo mi wee liinínáa miten à na a *Krista yi bïo síi.

²³ Mu bon, o háa ɲúhúso lé bân báa, làa bïo 6a kèrètɛwa búenbúen kuure ɲúhúso lé o Krista bïo síi. Le kuure mu lé o sánia na ó o kánia.

²⁴ Bïo á 6a kèrètɛwa búenbúen kuure wee liinínáa mítén à na a Krista yi, lé bún bân síi à 6a háawa mún wé liinínáa mítén à na mí bárání yi mu bïo búenbúen yi.

²⁵ Báawa, mi wé warí mi hánání làa bïo ó o Krista waráa 6a kèrètɛwa búenbúen kuure bïo síi, á nɔn mi mukáni le bïo yi.

²⁶ O wó bún bèra a na à le bïo sí le Dónbeení yi. O ceéra le lè mu ɲumu lè le bíoní,

²⁷ bèra a na à 6a kèrètɛwa búenbúen kuure mu wé dɛɛ na wee ce, á flani mía yi, á cùkú wi, à le dàri ðn o yahó ká bè-kohó yèni yí máa ve léé le yi.

²⁸ Bún búenbúen wee zéeni bïo ó o báa ko ò o warínáa mín háa. O ko ò o warí wo làa bïo ó o waráa mi kúrú sánia. Báa na wa mín háa se o wa mítén.

²⁹ A núpue na bèn ðn ɲina mí sánia wón mía. O yáá wee wé ðíni há à pa há bïo, làa bïo ó o Krista wee wéráa mu lè 6a kèrètɛwa búenbúen kuure

³⁰ na lé o sánia bïo síi. A warén so yínɔŋ o sánia biowa búí le?

³¹ Le Dónbeení bíoní vúahú yi á bïo ká lé bïo túara: «Lé bún nɔn ó o báa á à díá mín maá lè mín nu ká à léé lè mín háa, á 6a mí nùwá ɲun á à wé sánia dà-kéní.»*

* 5:31 Mi loŋ Bïo ɲúhú búenbúen vúahú (Genèse) 2.24

³² Bío bía kà lée bè-beeni na sà yi. A Ìnén wee bío le mu lé o Krista lè 6a kèrèlèwa búenbúen kuure bío á mu wee zéeni.

³³ Ká mu máhá mún wee zéeni minén bío: 'Ba báawa lè mí nǐ-kéní kéní ko 6a warí mí hánání làa bío 6a waráa mítén bío síi. A 6a háawa mún ko à 6a wé kǎnbi mí bǎrání.

6

¹ Zàwa, mi wé bè mi maáwà lè mi nuwà bióní yi mi páaníló là a Nùhúso bío yi. Lé bío á lé búñ mi ko à mi wé wé.

² Le Dónbeeni bío na le bò henía tǎahú, á bío lé nín-yání dó mí jii bò wán lé bío kà: «Wé kǎnbi mǐn maá lè mǐn nu,

³ á ũ bío á à wé se á à yí le mukǎn-tóní ho tá wán.»*

⁴ Maáwà, mi wé yí cǐi mi zàwa sía. Mi wé bé 6a sese à zéeni 6a làa bío sí a Nùhúso yi à buaráa 6a.

⁵ Wobáani, mi wé bè mi júnása na wi ho ðímíjǎ yi bióní yi. Mi wé kǎnbi 6a sese lè le yi poni. Mi wé bè 6a bióní yi làa bío mi wee bèráa o *Krista bióní yi bío síi.

⁶ Mi wé yí wé mu 6a yío yi mí ðòn à càráa le yèni 6a cǎn. Ká mi wé wé bío le Dónbeeni sli vá yi lè mi sía búenbúen lé bío mi lé o Krista wobáani.

⁷ Mi wé sá na mi júnása yi lè mi sía búenbúen, à kèrǐ lè mu lé o Nùhúso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na nùpua yi.

⁸ Mi zǔrǐ le bío mi nǐ-kéní kéní wee wé ká mu se á mi khií yí àn cǔnú o Nùhúso cǎn, à mi wé wobáani táa nùpua na wi mítén.

⁹ Wobáani júnása, mi mún 6ua mi wobáani sese. Mi wé yí là hɛɛrè làa ba. Mi zǔrǐ le minén làa ba á lééra a Nùhúso nǐ-kéní yi, wón wi ho wáyí, o yí máa hueeka nùpua mǐn yi.

Há fio sía na le Dónbeeni nǎn wen bío

¹⁰ Bío á ï bío ò na mia á à véeníáa lé bío kà: Bío mi páania là a Nùhúso, á mi cá ho pǎnká orén na pǎnká beeni àn sli mia cǎn. ¹¹ Mi khii há fio sía na le Dónbeeni nǎn mia, à ðǎn fǎrá ðǐn sǎnsǎráa o *Satǎni nǐ-khènló.

¹² Mu yínǎn nùpua á wa wee firáa, búeé. Lé há pǎnká-súmáa na yí máa mi, háa wee dí le béenǐ ho ðímíjǎ na bío sǎ a Satǎni yi yi, lè há pǎnká-súmáa na wi ho wáyí, lé hǎn wa wee firáa.

¹³ Lé búñ nǎn á ï le mi khiiráa há fio sía na le Dónbeeni nǎn mia búenbúen, bèra a na ká pǎahú na mu wé here yi à mi ðǎn ðǐn à sǎnsǎ mu, á mu véení ká mi pá à fǎrá à ðǐn.

¹⁴ Awa, á mi wáa wíoka mitén. Mi ðǐn le Dónbeeni tǔiá poni wán à búñ wé lòn ku-cèenǐ na mi can lè mi kuio. Mi wé 6a nǐ-térénnia á búñ wé lòn háa hèenǐ sía á mi pon mi kosía yi.

¹⁵ Mi ca mi kuio le Dónbeeni bín-tente na wee na ho hɛɛrǎ buero yi, à búñ wé lòn nakáa á mi zǎ.

¹⁶ Pǎahú lée pǎahú, à mi wé wíoka dé mi sía le Dónbeeni yi, à búñ wé lòn háa hèenǐ sía na mi buan mi yahó à hɛrǎa o Satǎni háa ðǎnaso.

¹⁷ Mi wíoka zǔrǐ kénkén le le Dónbeeni kǎnia mia, à búñ wé lòn kónlè na mi búra. Mi wíoka zǔrǐ le Dónbeeni bióní sese à búñ wé lòn khǎ-tóní, háa le Dónbeeni Háçírí nǎn mia.

* **6:3** Mi loñ Léro vǎahú (Exode) 20.12; Lándá zéeníló vǎahú (Deutéronome) 5.16

¹⁸ Mi wé fio le Dónbeenĩ yi fɛɛɛ mu bío búenbúen bío yi, à wé día le le Dónbeenĩ Hácírí dí mi yahó à mi fioráa. Bũn bío yi à mi na miten búenbúen le yi à yí sa ho fioró tá. Mi wé fio na bĩa bío sã le Dónbeenĩ yi búenbúen yi fɛɛɛ.

¹⁹ Mi mún wé fio na ínén yi, bèra a na à hã bióní na á ĩ ko à ĩ bío à le Dónbeenĩ dé ĩ jii yi, à ĩ dàń zéení le bín-tente bío na lá sà yi lè le sí-hebúee.

²⁰ O Yeesu *Krista dó mi le ĩ zéení le bín-tente mu lè 6a nùpua. Lé bũn non 6a dóráa mi ho kàsó yi. Awa, á mi fio na mũ ĩ à ĩ dàń zéení le bín-tente mu bío lè le sí-hebúee làa bío mu koráa.

Móndén tɛɛni

²¹ Wàn za Tisiiki na wa wa làa sòobéɛ, wón na wee sá a Nùhũso tonló sese, wón bueé zéení bío á ĩ bío karáa búenbúen làa mia, à mi zũn mu.

²² Lé bũn bío yi á ĩ wee tonkaráa wo mi c̣n, ò o buee zéení bío wa bío karáa làa mia, à hĩi mi sía.

²³ Le wàn Maá Dónbeenĩ là a Nùhũso Yeesu *Krista à na ho hɛ̀erà minén na lé wàn zàwa lè wàn hĩni kèrɛ̀tɛ̀wa yi. Le 6a wé à mi wań mín, à wíoka dé mi sía o Yeesu yi.

²⁴ Le le Dónbeenĩ wé wé mu sãamu làa bĩa búenbúen na wa wa Nùhũso Yeesu Krista lè le waminĩ na jii mía.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Filiipu kèrètɛwa kuure yi

Vūahú túaró jùhú

Ho vūahú na kà lé o Poole túara ho nɔn ho Filiipu lóhó kèrètɛwa kuure yi. Lé ɓarén lé 6a nín-yání nùpua na ó o Poole buera le bín-tente nɔn yi ho Maseduana kǎhú yi (Bè-wénia 16.12-40), á 6a tà dó mí sía o Yeesu *Krista yi. Ho vūahú mu ó o Poole hía wee túa ká a wi ho kàsó yi ká a màhá túara ho lè le sí-wɛɛ.

Ho vūahú mu jùhú ɓúɛɛní ó o Poole zéenia le mí sli wan ho Filiipusa bío yi. Bɔn mɔn ó o zéenia bío ó o bío kará làa ba, ò o henía 6a sía. O mún bía nɔn 6a yi le 6a wé liini mítén làa bío ó o Yeesu wóráa mu bío síi. O zéenia le mí ì tonka a Epaforodiite là a Timotee ho Filiipu kèrètɛwa cǎn (1-2).

O jà 6a zeñ wán le 6a wé yí jí ho kàránló na bío yí bon bío, ká 6a sòobá mítén à wé wé là arén bío síi (3).

O zéenia bío le Dónbeení wee nanáa le sí-wɛɛ lè ho hээрà bía ɓúenɓúen na páanía là a Krista yi (4).

Le tɛɛni

¹ Inén Poole là a Timotee na lé o Yeesu *Krista ton-sáwá wee tɛɛní minén kèrètɛwa na wi ho Filiipu lóhó yi. Wa wee tɛɛní 6a ya-diwá làa bía wee séení 6a yi, làa bía ká ɓúenɓúen na bío sá le Dónbeení yi 6a páaníló là a Yeesu Krista bío yi.

² Le wán Maá Dónbeení là a Nùhúso Yeesu Krista à wé mí sáamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole flora ho Filiipusa bío yi

³ Páahú léé páahú ká 1 leékaa mi bío, à 1 dé wán Dónbeení bárakà.

⁴ Páahú léé páahú ká 1 wee flo à 1 mún flo na mi ɓúenɓúen yi lè le sí-wɛɛ.

⁵ Lé bío, à lá ho páahú na mi dó mí sía o *Krista yi á ɓueé 6ó ho zuia yi, á mi dó mí níní mií le Dónbeení bín-tente bueró tonló yi.

⁶ 1 láa mu yi le ho ton-tente na le Dónbeení ɓúa jùhú mia, á le è sá á à tíí jii o Yeesu Krista bíní buen-nɔnzoñ.

⁷ 1 túiá sí à hɔn yilera so kɛní mií mi ɓúenɓúen dání yi, lé bío á 1 wa mia làa sòobéɛ. Mu bon, le Dónbeení wó á mi léra le bín-tente bueró tonló yi làa mi. A páahú na á 1 wi ho kàsó yi, á wee tà le Dónbeení bióní jii o cití-fl yahó, á 1 wee zéení mu wéréwéré le mu lé ho túiá.

⁸ Mu bon, le Dónbeení zú le mu lé ho túiá poni, le 1 wa mia làa sòobéɛ làa bío ó o Yeesu Krista waráa mia.

⁹ A 1 wee flo le Dónbeení cǎn le mi waminí wíoka wé dé wán, à mi bío zúríló le Dónbeení bío dání yi, làa bío se làa bío yí se hueekaró mín yi à wíoka wé dé wán.

¹⁰ Bɔn ká mi ì dàñ n lén bío se po bío ká bèra a na à mi ce le Dónbeení yahó à wékheró bío yí mi yí léɛ yi à vaa ɓúe o Krista bíní buen-nɔnzoñ.

¹¹ A mi bè-wénia ɓúenɓúen á à téréen o Yeesu Krista pánká yi, á 6a nùpua á à dé ho cùkú le Dónbeení yi, á à khòoní le.

Le bín-tente bueró bío

¹² Wán zàwa lè wán hínni, 1 wi à mi zúr le bío sá mií lé bɔn wó á le bín-tente bueró tonló vannáa lè mí yahó.

13 Mu bon, ho *Oroomu béε zì-beenì parowà júnása làa bĩa ká búenbúen zū le lé o *Krista bío yi á ĩ wiráa ho kàsó yi.

14 Bío á ĩ wi ho kàsó yi lé bǔn mún wó á wán zàwa lè wán hǎnni boomuso wíokaa dó mí sía o Nǔhúso yi, á wíokaa henía mí sía le Dónbeenì biónì bueró yi.

15 Ba búí wi 6a tǎhǔ wee bue o Krista bín-tente lé bío 6a wee dí le yandee làa mi, á wi á 6a bío jǔhǔ wé poń mi. Éε ká 6a búí bán wee bue le biónì mu lè le yi na se.

16 Bánsowa so wee wé mu lé bío 6a wa mi, á zū le ĩ wi hen le bín-tente jii taró bío yi.

17 Ká bía wi á 6a bío jǔhǔ wé poń mi o Krista bín-tente bueró bío yi, bán yilera na wi 6a yi yí se. Ba wi á 6a beé 1 lò à bè bío á ĩ wi ho kàsó yi wán.

18 Éε ká bǔn búenbúen jǔhǔ mía. A mu wé le yi na se loo, tǎá yi na yí se loo, bǔn yí here. Bío jǔhǔ wi lé ò o Krista bío wé bue. Bío ó o Krista bío yú wee bue bǔn léε zámakaa 1 cǔn, á ĩ wé è zámaka mu bío yi fǐεε.

19 Lé bío á ĩ zū le bío wee wé ká búenbúen vaa véenì lé 1 kǎnìlò mi floró pánká yi, là a Yeesu Krista Hácírì* na wee séení mi pánká yi.

20 Bío á ĩ pan làa sòobéε á dó 1 sli wee lònì lé bío ká: I máa wé bío búí na hǎ nǔyo dà à dí mi bío yi. Ká 1 sli á à wé here á wáa wé è dé ho cùkú o Krista yi 1 wára yi làa bío á ĩ wee wéráa mu, à ĩ yío wé lua, tǎá à ĩ hí.

21 Mu bon, ínén cǔn ká 1 yío wi lua, se lé ho cùkú déró o Krista yi bío yi. Ká 1 6èn húrún loo, á ĩ mún ñ yí cǔnú bǔn yi.

22 Éε ká bío á ĩ yío wi lua wá, á tonló cǔnú wi 6a ñyua cǔn, á bío á ĩ wáa à lén á ĩ yí zú.

23 I wee héhèeka mu mí bío jún páahǔ. I lá húrún á vaá wi là a Krista, se mu lá à wé sí mi, lé bío á bǔn lé bío 6èntǎn sǔaanì.

24 Éε ká minén bío yi á ĩ kǎnìlò làa mia á jǔhǔ 6èn wíokaa wi po bǔn.

25 A bío á ĩ wáa láa mu yi, á ĩ zū le 1 kǎn bǔn, á à kǎn lè mi búenbúen á wé è séení mia, à mi wíoka zǔn le Dónbeenì bío, à sía wa mi sladéro o Yeesu yi bío yi.

26 Lé bǔn ñ na ká 1 khúí bǎnía 6uara mi cǔn, á mi ñ wíoka zámaka làa sòobéε 1 bío yi mi páanìlò là a Krista yi.

Bío 6a kèrètɛwa ko 6a 6ua lè miten

27 Bío bío here lé bío mi ñ 6ua miten sese á à héha làa bío ó o *Krista bín-tente le mu koráa, bèra a na ká 1 6uara mi cǔn loo tǎá ká 1 yí 6uara loo, à ĩ wé jǎ le mi fárá dǎn mi sladéro o Krista yi wán lè le hácírì dà-kénì, á wó le jii dà-kénì páanía lá le lónbee wee tà le Dónbeenì bín-tente jii.

28 Mí yí díá le mi zúkúsa zǎnka mia bío woon yi. Bǔn ñ zéení làa ba le 6a à yáa, ká mu 6èn ñ zéení lè minén le mi ñ kǎnì. Bǔn búenbúen lé le Dónbeenì wó mu.

29 Mu bon, le Dónbeenì wó mu sǎamu làa mia: Le wó á mi dó mi sía o Krista yi á mún lò wee be o bío yi.

30 Mu bon, ínén làa mia páanía wee lá le lónbee dà-kénì, dío á ĩ hǎ lá lè ho yahó á mi mǎn. A lé dén lónbee so á ĩ pá lan wee lá á mi wee jǎ bío.

2

1 Mí pánká wee wíoka kǎn mi páanìlò là a *Krista bío yi. O waminì wee henì mí sía. Mí páanía le Dónbeenì Hácírì pánká yi. Mí sía se á zū le makárì.

* 1:19 Yeesu Krista Hácírì: O Yeesu Krista Hácírì na bío bía hen lè le Dónbeenì Hácírì léε dà-kénì.

² Awa, á mi cén wáa wé jí mín yi, à warí mín, à wé mi yilera làa dà-kéní. Mi wé bñn búenbúen á tííráa í sí-wéé jii.

³ Mi yí wé bío búí na wee wé à mi bío jùhú kéí poi bíá ká. Mi wé yí yòoní miten bíá ká wán à 6a mi mia. Ká mi wé liiní miten à wé leéka le bíá ká sùaaní mia.

⁴ Mi wé yí leéka minén mi dòn bío, ká mi mún wé leéka bíá ká bío.

⁵ Bío mi páanía là a Yeesu Krista, á mi 6ua miten làa bío ó o 6uannáa miten bío síi:

⁶ Orén na ka lè le Dónbeení bío, á yí le mí ì 6ua mí màamínló làa de konloon.

⁷ Bùéé. O tà díá bñn búenbúen ò o 6ueé ton lè 6a nùpua bío síi á lé o nùpue binbirí, á wó miten là a ton-sá bío síi.

⁸ O liinía miten á tà bò le Dónbeení bíoní yi fúaa o tà mu húmú yi, hàrí mu húmú ho *kùrúwá wán.

⁹ Lé bñn nòn le Dónbeení wáa yòonianáa wo ó o wi mu bío búenbúen jùhú wán, á wó ó o yú le yèni na po há yènnáa búenbúen.

¹⁰ A bíá wi ho wáayi làa bíá wi ho tá wán làa bíá wi ho ní-hónbó-lóhó yi búenbúen ñ fàrá mí nònkó júná wán o yahó.

¹¹ A 6a búenbúen á à bío wéréwéré le o Yeesu *Krista lé o Nùhúso, á à dérása ho cùkú o Maá Dónbeení yi.

Ba kèrètèwa ka lòn khoomu ho òmíndá yi

¹² Minén na á í wa làa sòobéé, bío mi wee bè le Dónbeení bíoní yi, á mi wé wé bío á bíá le kánia ko 6a wé. Mi wé kànbi le Dónbeení làa sòobéé à wéráa mu. Bío mi lá wee wé mu ká í wi làa mia, á mi pá wíoka wé wé mu hàrí bío á í mia làa mia.

¹³ Lé le Dónbeení wee na ho pànká mia à mi sía vá há wára na sí le yi à dàr wéráa há.

¹⁴ Bío léé bío na mi wee wé, à mi yí kší mi kíó yi ká mi ì zá làa mín à wéráa mu.

¹⁵ Bèra a na à wékhe bío yí mí yí léé mia, à mi wé 6a nùpua na wee ce le Dónbeení yahó, le Dónbeení zàwa na á fianí mia yi ho lòn bío nùpua na lé 6a ní-sùmaa òhahú. Mi ka lòn khoomu 6a òhahú lòn fíntéena na dó bío síi,

¹⁶ minén na wee bue le bín-tente, dío wee na le mukáni binbirí. Ká mi wee wé làa bñn, á í dà à zámaka mi bío yi o *Krista bíni buen-nònzoñ, lé bío le lònbee na á í lá mi bío yi yínóní káamáa.

¹⁷ Bío mi dó mi sía le Dónbeení yi á mi nòn miten le yi bñn ka lòn muiní na 6a yan bío síi. A hàrí ká 6a ko 6a búé mi, á í wé lòn hámu na bò mu wán, á í wee zámaka mu bío yi á à zámaka lè mi búenbúen.

¹⁸ Làa bñn bío síi, á minén mún wé zámaka, à mún zámaka làa mi.

O Timotee là a Epaforodiite tonkaa bío

¹⁹ I wee leéka le hen làa cínú ká a Nùhúso Yeesu tà, á í tonka a Timotee mi cón bèra a na à í jí mí sá à síi hí mi bío yi.

²⁰ Lé bío ká mu yínóní wón á nùpua na wee leéka mi bío làa bío á ínén wee leékaráa mu á mia.

²¹ Bíá ká búenbúen yara sá mí kùrú bío ká a Yeesu *Krista bío níi ló.

²² Minén mi bèere zú bío ó o wó. O páanía sá le bín-tente tonló làa mi làa bío ó o za wé sáráa lè mín maá.

²³ Awa! Ká í zúna bío á í bío ò wéráa, ó orén lé yía á í wee leéka à í dèení tonka mi cón.

²⁴ I láa mu yi le hen làa cínú ká a Nùhúso ò na ho wòhú mii á ínén í bèere á à buen mi cón.

²⁵ Εε κά wán za Epaforodiite na mi lá tonkaa 1 cón ò o 6uee na mi ní bío na mi le mi ì séení làa mi mií, á ì le mu ko à ì día wo ò o bíní 6uen mi cón. O sá le bín-tente tonló á lá le lònbee làa mi làa sòobéé.

²⁶ O 6èntfn wi ò o mi mi wán, á mún yilera lunkaa lé bío ó o zú le mi já mí vánvamu bío.

²⁷ Mu bon, o lò lá yí here làa sòobéé, léé cfinú ká a yàá lá à hí. Ká le Dónbeení mahá zúna a makárí, mu yàá yínón orén mí dòn, Inén á le mún zúna makárí bèra a na à le yi-véé na wi 1 wán à yí dé wán.

²⁸ Lé bún non á ì wi à ì día wo ò o 6uen mi cón fuafula, bèra a na ká mi non wo, à mi sía wa, à Inén yi-véé 6èn yòò tí yi.

²⁹ Awa! A mi sí a yahó là há zámaka-beení mi páaníló là a Krista bío yi. Ba núpua na ka là a bío á mi wé kónbi,

³⁰ Lé bío á cfinú ká ká a lá à hí o Krista tonló bío yi. Bío mi yí dà máa wé máa na mií lé bío mi khèra làa mi, lé bún ó orén zàanía mí mukáni á wó séeníánaa mi.

3

O Krista bío nùhú wi po bío ká

¹ Wán zàwa là wán hínni, á bío ká wán á ì wee bío bío ká làa mia: Mi wé zámaka bío mi páanía là a Nùhúso bío yi. Mu bío na á ì túara non mia na á ì bínía wee tí yi yínón bío na wee séé mi, ká mu léé bío na á à séení mia, à bío 6úi yí dàí mia yí vliní.

² Mi pa miten bío 6a ton-sá-kora yi, 6a ka lòn booní, 6a sòobáa wee hení ho kúioró bío dàkhína.

³ Mu bon, warén lé bia kúiora binbirí. Wa wee 6uaaní le Dónbeení là le Hácírí pánká, á wee zámaka wa páaníló là a Yeesu *Krista bío yi, á yí dó wa sía waten yi.

⁴ Ká a 6úi lá wee leéka le mí dà à dé mí síi míten yi, se Inén dà à dé 1 síi bún yi á à poí wón 6anso. Mu bon, 1 túiá lá à wé sí à ì dé 1 síi Iten yi,

⁵ Lé bío á Inén 6a *kúio 1 teró wizooni bío hētfn zoñ. Wán síí lé o *Isirayéle nípomu, 1 ton o Bēnzamēe zī-nùhú yi. Wán nùwá lé 6a *zúifúwa binbirí, á ì le o zúifú binbirí. I lé o *Farizé á henía o *Moyiize làndá bèró bío,

⁶ á ì can 1 kuio làa sòobéé le Dónbeení tonló yi fúaa 1 lá wee beé 6a kèrētēwa kuure lò. A ho *làndá mu bèró dání yi, á núpue lá yí dà máa bío le 1 wó khon mu 6úi yi hùúu.

⁷ Εε ká a Krista bío yi, á bún biowa so na lá ka lòn cfinú bío 1 cón á ì wáa wee wé lòn bè-káamáa.

⁸ Mu bon, mu bío 6úen6úen ka lòn bío na nùhú mía 1 cón, lé bío á ì Nùhúso Yeesu Krista zúríló bún lé bío nùhú wi po bío ká 6úen6úen. Lé orén Krista mu bío yi á ì pánáa mu 6úen6úen, á wee wé mu lòn zàn-bío, bèra a na à ì bío wíoka sí a yi binbirí

⁹ à páaní làa wo. Mu yínón bío á Inén bò ho làndá yi á non á ì térénnánaa, ká lé bío á ì dó 1 síi o Krista yi á le Dónbeení wóráa mi là a nì-térénnii.

¹⁰ Bío á ì wee cá lé o Krista zúríló, à mún zún ho pánká na le Dónbeení non wo yi o vèeró món. I wi à ì páaní a lònbee yi làa wo à tà mu húmú yi là a bío síi.

¹¹ Ká mu wó ká, á Inén mún n láa mu yi le le Dónbeení khii vèení mi.

Wa ko wa bánbá vaa yi bío wa wee cá

12 Wàn zàwa lè wàn hínni, 1 yí dà máa bío le bío á ì wee cà á ì wáa yú vó, táá bío á ì ko à ì keńnáa á jii wáa tun. Eε ká ì máhá wee hení ì lò bèra a na à ì yí mu, lé bío ó o Yeesu *Krista léra mi á ì bío sà a yi búenbúen.

13 Wàn zàwa lè wàn hínni, 1nén yí máa leéka le ì yú mu vó. Bío bío here mi ì bío ká: Bío á ì wó kńfína á ì wáa yí máa loń, bío wi ì yahó lé bún á ì wee bánbá bío yi.

14 A bío á ì wee cà lé bún á ì wáa wee lùwí bío yi, bèra a na à ì vaa yí ì veró cúnú ho wáayi le Dónbeení cón ì páaníló là a Yeesu Krista bío yi.

15 Lé hńn yilera so ko à há wé keń warén kèrèfɛwa na dńn vó le Dónbeení bío dání yi yi. Eε ká mi wee leéka bè-vio búu mu bío yi, à le Dónbeení zéeni mu yara wéréwéré làa mia.

16 Bío wi bún, á hen na wa van vaá bó yi á mi wáa le wa wíoka bánbá làa bún bío.

17 Wàn zàwa lè wàn hínni, mi wé wé bío á ì wee wé. Bía wee bè bío mi mən à wa wee wé yi lé bán á mi fá mi yńo yi.

18 Mu bon, 6a núpua cèrɛε wára wee zéeni le 6a lé o Krista na húrun ho *kúrúwá wán zúkúsa. 1 lá wee wé bío mu na mia fɛεε, á ì pá bńńa wee bío mu làa mia ká ì wá.

19 Bán núpua so píora lé 6a dofina, á há nńyi-wára na 6a wee wé lé hńn á 6a wee khòoní miten bío yi. Bío 6a wee leéka lé ho dńmńá bío mí dòn. Mu vaa véenńi ká 6a à yáa búenbúen.

20 Eε ká warén kúrú lahoń hón yóo wi ho wáayi. Á wa kánńlo Yeesu Krista na à lé bún á à buen lé wón wa wee lóoní.

21 Hen ká a kńńi búara á wa sánia na cúkú mia ó o buéé wé á há à keń là a sánia na cúkú wi bío síi. O ó ò wé mu le ho pánká na wi o cńń, hía ó o ò yíráa le sée mu bío búenbúen wań.

4

1 Awa, wàn zàwa lè wàn hínni na ì wa làa sòobéε, 1 sli 6èntńn vá à ì bńńi mi mia. Mi bío wee wéé ì sli, á lé minén bío yi à ì yí ho cúkú, á mi wáa wíoka fárá dńn mi páaníló là a Nńhńso yi.

Le zéenti bío

2 O Evodii là a Sèntiisi á ì wee hení bío ká á à na yi le 6a jii-cúa wé le dà-kéni 6a páaníló là a Nńhńso bío yi.

3 Eε ká ũnén na páania wee sá ho tonló làa mi le mí yahó á ì wee bío bío ká á à na yi: 'Ba háawa mu mí nńwá jún á ũ séeni. Ba páania lá le lónbee làa mi le Dónbeení bń-tente bueró bío yi. O Kileman le wàn zàwa na ká mún páania lá le lónbee làa mi le Dónbeení bń-tente bueró bío yi. Bán yènnáa túara bía yú le mukánń binbirí yènnáa vńahú yi.

4 Mi wé zámaka fɛεε mi páaníló là a Nńhńso bío yi. 1 wíokaa wee bío mu, mi wé zámaka.

5 Mi wé 6a núpua na wayika à 6a núpua búenbúen zńr bío. Mi wé leéka le hen làa cńńú ká a Nńhńso á à buen.

6 Mi yí le mi hácírí yáa bío woon yi. Eε ká mi makóo wé wi bío léé bío yi, à mi zéeni mu le le Dónbeení. Mi mún wé dé le báraáká fɛεε.

7 Ká mi wee wé ká, á le Dónbeení á à na mí héerá mia, hón héerá so dà bío wa wee leéka búenbúen wán, ho ò wé á mi yiwa máa wé è dè, á yilera máa wé è lúnka mi páaníló là a Yeesu *Krista bío yi.

8 Wàn zàwa lè wàn hínni, á bío ká wán á ì ì bío bío ká làa mia: Bío ko mu wé here mia lé ho tńiá poni bío, làa bío búenbúen na ko le le kńnbii, làa bío téréna, làa bío wee ce, làa bío ó o núpue ko ò wań, làa bío ko le ho cúkú. Bío

6úen6úen na se làa sòobéé, làa bío ko lè le 6úaaníí lé bǔn bío ko mu wé here mia.

⁹ Bío á ì kàráanna làa mia á mi tà yi, bío mi ná 1 cǔn làa bío mi mǎn à ì wee wé lé bǔn á mi wé bè yi. Ká mi wee wé ká, á le Dónbeení na wee na ho h́́́́́, á à kǎí làa mia.

Ho Filiipu lóhó kèrètíewa b́́́́́ d́́́́́ bío

¹⁰ I wee zámaka làa sòobéé 1 páaníló là a Núhúso yi, lé bío mi màhá wáa dàrina zéenia làa mi le mi pan 1 bío. Mu bon, mi pan 1 bío yí khú ká lé bío mi lá òn yí yú mu wéró níi.

¹¹ Mu yínǎn bío búí fòora mi á nǎn á ì wee bíoráa ká. Hen ká 1 bío ka làa bío na, á ì sí wa mu bío yi lé bío á ì mána mu 6úen6úen.

¹² I khon loo, á ì zú bío á ì ì 6ua lè ì ten. I bío wi loo á ì zú bío á ì ì 6ua lè ì ten. I yú bío á ì dí loo, tàá 1 yí yú bío á ì dí loo, à ì yí puuní loo, tàá à bío wi 1 cǔn fòo mi loo, mu 6úen6úen yi á ì zú bío á ì ì 6ua lè ì ten sese.

¹³ Bǔn bíowa so wéró pánká ó o *Krista wee na mií.

¹⁴ Ée ká bío mi séenia mi le lónbee na yú mi bío yi 6èntǎn lée bío na se.

¹⁵ Minén Filiipusa, mi zú le páahú na á ì 6úa le Dónbeení bín-tente bueró nǔhú mi cǔn, á ló ho Maseduana kǎhú yi, á lé minén mi dón lé 6a kèrètíewa kuure na séenia mi.

¹⁶ Páahú na á ì wi ho Tesaloniki yi lé bǔn mi 6úa mu nǔhú yi, á séenia mi làa bío á ì màkóo wi yi á dǎn há cúa-nun.

¹⁷ Bǔn yí máa zéeni le 1 wee cà à mi wé séeni mi làa bǔn síi f́́́́́, ée ká 1 màhá wi à le Dónbeení na bío mi wee wé 6àn cǔnú mia.

¹⁸ Mí hámu na mi tonkaa là a Epaforodiite 6ueé dǎn mi lè mí ni-káa, mu yáa puunía bío á ì màkóo wi yi 6úen6úen. Bío mi nǎn mií ka lón muini yía na cǔna á sámu sí le Dónbeení yi.

¹⁹ Wán Dónbeení na náfóró nii mia á à na bío mi màkóo wi yi 6úen6úen mia mi páaníló là a Yeesu *Krista bío yi.

²⁰ Le ho cùkú à bío sí wán Maá Dónbeení yi f́́́́́ há lúlúio na nii mia yi. *Amiina!

Le t́́́́́

²¹ B́́́́́ bío sá le Dónbeení yi 6a páaníló là a Yeesu *Krista bío yi á mi t́́́́́ yi lè mí ní-kéni kéní. Wán zàwa lè wán h́́́́́ na làa mi páania wi mún wee t́́́́́ mia.

²² B́́́́́ hen na bío sá le Dónbeení yi 6úen6úen wee t́́́́́ mia, sǎnkú bia wee sá ho *Oroomu b́́́́́ cǔn.

²³ Le o Núhúso Yeesu Krista wé mu sáamu làa mia.

Ho vūahú na ó o Poole túara n̄n ho Koloosi kèrètɛwa kuure yi

Vūahú túaró jūhú

Ho vūahú na kà lé o Poole túara ho n̄n ho Koloosi lóhó kèrètɛwa kuure yi. Yia nín-yání buera le Dónbeení bióní bín lé yia 6a le Epafaraasi, o là a Poole páanía wee sá ho tonló dà-kéní. O wee lé ho Koloosi lóhó mí bæere yi (1.7; 4.12).

Pāahú na ó o Poole wi ho kàsó yi ho Oroomu yi (4.3), ó o Epafaraasi 6ueé 6úεkíó wo á bía n̄n wo yi le 6a n̄pua 6úí h̄n̄n wee v̄líní ho Koloosi kèrètɛwa lè ho kàránló 6úí síí.

Lé b̄n̄n n̄n ó o Poole túararáa ho vūahú na kà n̄n 6a yi, à zéení le Dónbeení t̄iá poni làa ba, bèra a na à 6a p̄l 6a n̄pua mu kàránló. O mún bía n̄n 6a yi le le Dónbeení ð̄n o Yeosu *Krista wán léraráa ho ð̄m̄j̄ná, á lé orén le wee ð̄n wán k̄n̄n̄áa 6a n̄pua (1-2).

O zéenia b̄io 6a wé è 6ua lè mítén 6a páaníló là a *Krista yi (3-4).

Lé o Tisiiki là a Oneziimu ó o Poole tonkaa lè ho vūahú mu á 6a vaá n̄n ho Koloosi kèrètɛwa kuure yi.

Le t̄ɛnti

¹ Mu lé Inén Poole, yia le Dónbeení lè mí s̄li b̄io á wó á í lé o Yeosu *Krista tonkaro, lé mí wee túa ho vūahú na kà. Inén lè wán za Timotee

² á wee t̄ɛní minén wán z̄awa lè wán h̄nni na b̄io s̄á le Dónbeení yi ho Koloosi lóhó yi á páanía là a Krista, á s̄ladéró wo yi f̄ará t̄na. Le wán Maá Dónbeení à wé mu s̄amu làa mia, à na ho h̄érà mia.

O Poole Dónbeení b̄aráká déró b̄io

³ Hen ká wa sansan wee flo wa N̄h̄t̄so Yeosu *Krista 6àn Maá Dónbeení yi mí b̄io yi, à wa dé le b̄aráká.

⁴ Wa wee dé le b̄aráká lé b̄io wa j̄ná b̄io mí s̄la d̄oráa o Yeosu Krista yi b̄io, làa b̄io mí waráa b̄ia 6úen6úen na b̄io s̄á le Dónbeení yi.

⁵ Mí dó mí s̄la á wa mún, lé b̄io mí dó mí s̄la á wee lòoní le Dónbeení bè-tente na le dó mí j̄ii le mí í ká làa mia ho wáayi. Mu bè-tente mu á mí j̄ná b̄io p̄ahú na 6a buera le b̄in-tente n̄n mia yi, dén na lé ho t̄iá poni.

⁶ Ho ð̄m̄j̄ná 6úen6úen yi, á b̄ia wee tà le b̄in-tente mu b̄io, à wé b̄io sí le Dónbeení yi á wee dé wán ká 6a wá. Lé ká síí á mu mún wee wéráa minén c̄n à lá ho p̄ahú na mí j̄ná le b̄in-tente mu yi, á z̄una le Dónbeení s̄amu b̄io binbirí à 6uee 6úe ho z̄uia j̄ii wán.

⁷ Mu lé o Epafaraasi, yia wa wa làa s̄ob̄éε na làa w̄en páanía wee sá a Krista tonló, lé wón buera le b̄in-tente mu n̄n mia. O wee s̄ob̄á mítén à s̄aráa o Krista tonló wa lahó yi mí c̄n.

⁸ Lé orén 6ueé b̄ia le waminí na á le Dónbeení Hácírí wó á mí wa làa mún b̄io làa w̄en.

⁹ Lé b̄n̄n n̄n á p̄ahú na wa j̄ná mí b̄io yi j̄ii wán, á wa wee flo le Dónbeení yi f̄εε mí b̄io yi. Wa wee flo le le Dónbeení na mu bè-z̄úrminí lè mu b̄io z̄úrnló 6úen6úen na wee lé lerén mí bæere Hácírí c̄n mia. Lé b̄n̄n ñ na ká mí ì z̄úr b̄io le s̄li vá yi á mu j̄ii ì sí.

10 Bũn ká mi ì dãn ò ɓua miten làa ɓio mu koráa là a Nũhũso, á mi wé è wé ɓio sí a yi ɓúenɓúen fɛɛɛ lè há wára na se lè mí síiwá ɓúenɓúen, á à wioka à zũrĩ le Dónbeenĩ.

11 ɓio le Dónbeenĩ pánká jii mía, á wa wee fio le yi le le wé à mi pánká keŋĩ bèra a na à mi wé dãn hĩ mí sía, à jii mi yiwa lè le sí-weɛ.

12 Mí wé dé wán Maá Dónbeenĩ báráká. Le wó á mi ko à mi nii keŋĩ há kía na le bárá ká làa ɓia ɓio sá le yi mu khoomu yi le cón.

13 Le kánia wen le tibírĩ pánká nii yi, á wa wáa wi le Za na le wa làa sòobéɛ ɓéɛnĩ dñinii

14 Lé o Za mu pánká yi á le kánia wen, á séra wa bè-kora dia.

O Krista khòonlò leni

15 O Za mu yi á wa wee mi le Dónbeenĩ na yí dà máa mi.

O kí mu ɓio ɓúenɓúen, á wi mu bè-lénia ɓúenɓúen jũhũ wán.

16 Lé ɓio ó orén lé yia le Dónbeenĩ dñn wán léraráa mu ɓio ɓúenɓúen,
 ɓio ho wáyai, làa ɓio ho tá yi,
 ɓio wee mi, làa ɓio yí máa mi,
 há pánkáwá lè mí síiwá ɓúenɓúen.

Le Dónbeenĩ dñn orén wán á léraráa mu ɓio ɓúenɓúen,
 mu ɓio ɓúenɓúen le léra orén ɓio yi.

17 Orén wi ká ɓio ɓúii dñn yí léra.

Lé orén pánká yi á mu ɓio ɓúenɓúen wi mí lara yi sese.

18 Ba kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure na ka lòn sánia ɓàn jũhũ lé orén.

Lé orén le kuure mu ɓúa wán.

Lé orén lé ɓa nĩ-hía nín-yání so na vèera á máa ɓini máa hí
 bèra a na ò o dí mu ɓio ɓúenɓúen yahó.

19 Lé ɓio mu wó sína le Dónbeenĩ yi à ɓio lerén karáa ɓúenɓúen à le Za mún
 keŋĩ làa ɓũn.

20 A mu mún wó sína le yi à le dñn orén wán à ɓio ho wáyai làa ɓio ho tá yi
 ɓúenɓúen làa de ɓini wé sí.

Lé o Za na húrun ho *kúrùwá wán á cãni kúará pánká yi á le dóráa ho héerá
 lerén lè mu ɓio ɓúenɓúen pãhũ.

21 A minén na lá lé ɓa nĩ-hãni le Dónbeenĩ cón, á lá lé le zúkúsa mi yile-kora
 lè mí bè-kora wéró ɓio yi,

22 á le wáa wó á mi ɓinia sí làa de ɓio le wó á le Za wó a nùpue á húrun
 pánká yi. Le wó ká síi bèra a na à mi dãn dñn le yahó ká mi wee ce á fianĩ mía
 yi á bè-kohó yèni yí máa ve léé yi.

23 Ká mi máhá ko mí wioka dé mí sía o Za mu yi, à fára dñn. ɓio mi dó
 mi sía wee lònĩ ɓio le Dónbeenĩ dó mí jii le mí i wé le ɓin-tente yi á mi yí
 khènnáa. Le ɓin-tente mu lé dño mi já khĩna, dño buera nòn ho dñmíjã nùpua
 ɓúenɓúen yi. A lé lerén ɓin-tente mu bueró tonlò á ínén Poole mún wee sá.

O Poole lònbee na ó o wee lá ɓio

24 Há laà na ká wán á le lònbee na á ï wee lá mi ɓio yi á ï wee zãmaka ɓio
 yi. Lé ká síi á ï sánia lò ò beráa á à tũrãa le lònbee na wa ko wa kãa yi jii* o

*Krista tonlò sáró yi ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure na lé o sánia ɓio yi.

25 Inén wáa lé ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure mu ton-sá lé ɓio le Dónbeenĩ
 karáfãa ho tonlò miĩ, á le 1 zéeni mí ɓionĩ ɓio yahó ɓúenɓúen mi séenilò ɓio
 yi.

* 1:24 Mi loŋ Matiyé vùahũ 24.3-14; Maaki vùahũ 13.19-23

26 Le bioní mu lé mu bio na le Dónbeení lá sà ho ðímíjǎ nùpua búenbúen yi háání. Εε ká há laà na ká wán á le wáa zéenia le bioní mu bio làa bia bio sà le yi.

27 Le Dónbeení le mí ì zéení làa ba le le bio na lá sà yi na semu Bàn sii mía á 6a nùpua búenbúen níni ðáń kεń yi. Bún bio so lé o Krista páaníló làa mia. Lé bún ñon á mi dó mi sía wee lóoní ho cùkú na le Dónbeení dó mí jii le mi níni ì kεń yi.

28 Lé wón Krista so á wa wee zéení bio, á wee jii le Dónbeení ñipomu ñikéń kéní zení wán, á wee kàrán 6a lè mí ñi-kéń kéní mu bè-zúrminí pánká yi. Wa wee wé bún bèra a na à 6a ñi-kéń kéní ðáń dā vé 6a páaníló là a Krista pánká yi.

29 Lé bún te bio á ï wee sáráa ho tonló mu lè ì sòobéε là a Krista pánká beení na wee mi bio á ï wee wé yi.

2

1 I wi á mi zúr le ì wee sá lè ì sòobéε minén lè ho Lawodisee lóhó kèrètíewa, làa bia ká búenbúen na yère mún ðín yí dá ì wán bio yi.

2 I wee sá lè ì sòobéε bèra a na à mi búenbúen sía wé hereka à mi wé le ðá-kéń bio mi wa làa mún bio yi. Bún bio yi á mi ì yí mu bè-tentewà lè mí sííwà búenbúen na ko làa mia ká mi 6èntín zúna le le Dónbeení bín-tente na mi jǎ lè ho túiá poni. Lé bún ñ na ká mi ì zúr le Dónbeení bio na lá sà yi, bún na lé o *Krista.

3 Lé orén mí ðon á mu bio zúríló lè mu bè-zúrminí búenbúen na lé ho ñáfóro binbirí wee lé cón.

4 I bia bún ñon mia bèra a na à mi yí día miten le o 6úi khà lè mí bín-sía vīnī.

5 I mía mi fahú bún bon, ká ì hácírí ðén máhá wi làa mia. Bio mi 6uannáa mún sese, làa bio mí sladéro o Krista yi fará tina á ï sli wan bio yi.

Wa páaníló là a Krista bio

6 Awa, á bio mi tà ò o Yeesu *Krista wé mi Nùhúso, á mi wáa 6ua miten làa bio sí a yi mi páaníló làa wo bio yi.

7 Mi fará mi sladéro wo yi lòn vīndèε na naní zon ho tá yi bio síi. Mi le mi sladéro mu wo yi à wíoka wé dé wán. Mi wíoka fará ðín mi sladéro wo yi. Mi wé mu búenbúen héha lè ho kàránló na mi yi, à wíoka wé dé le Dónbeení bāráká fēεε.

8 Mi pa miten bio. Mi yí día le 6a nùpua vī mia lè mí kàránló na yí bon á jùhú mía. Hón kàránló so fará 6a nùpua làndáwá lè ho ðímíjǎ pánkáwá na yí máa mi wán, ká ho yí fará Krista wán.

9 Mu bon, bio ó o Krista wó a nùpue mí cúee á bio le Dónbeení karáa búenbúen ó o mún karáa.

10 A le Dónbeení bio ðáń yi á mi bio búenbúen jii sú mi páaníló là a Krista yi, wón na wi há pánkáwá na yí máa mi búenbúen jùhú wán.

11 Bio mi páanía làa wo, á mi lé 6a nùpua na 6a kúiora. Ká hón kúioró so máhá yí wó mi sánia yi. Ho *kúiiro na ó o *Krista wó lé mu bè-kohó pánká na ó o léra mia.

12 Páahú na mi bátízera yi, á mi ka lòn nùpua na páanía nùna là a Krista á mún páanía vèera làa wo lè bio mi dó mi sía le Dónbeení pánká na vèenia wo léra 6a ñi-hía fahú yi.

13 A minén na lá húrún le Dónbeení cón mu bè-kora na mi lá wee wé làa bio mi yí kúiora bio yi, á le wáa vèenia mia mi páaníló là a Krista bio yi. Le séra wa bè-kora búenbúen día.

14 Wa wékheró bïo na ñà wa ñúná yí á le óó ñúhú lòn kení vūahú bïo sîi. Le óúaa mu ho *kùrùwá wán á óóráa mu ñúhú.

15 Le fáara há ñánkává na yí máa mi óúenóúen fūna á dó há ñiyio há yí óa ñúpua óúenóúen yahó o Krista húmú ho kùrùwá wán ñánkáyí.

16 O ó óúí wáa yí ko ò o cití mia bïo mi yí bò óa *lándá yí mu bè-dínii lè mu bè-ñunii dání yí, táá bïo mi yí máa dí há sǎn-beera, táa ho ñíhú miló nín-yání wizonle sánú, táá óa *zúífúwa vūríkaló wizonle sánú.

17 Bún óúenóúen fù lé bïo lá wá óueé wé óàn khánkhánaamu. Ká mu binbiriso wee lé o Krista yí.

18 Mi yí día le o óúí bïo le mi yí ko lè ho óúnú le Dónbeení óǎn. I wee bïo bíá wee wé lè óa wee liíní mítén á óúaaní ho wáayi tonkarowá bïo. Ba wee bïo le mi bïo ñúhú wi po bíá ká óa bè-minii bïo yí. Lé óarén te mí kùrú yilera. Ba wee yòoní mítén mu bïo yí káamáa.

19 Ba yí óééra a Krista na ka lòn sánía óàn ñúhú yí. Lé orén wee wé á há sánía bíowa na óéékaa mín yí á wé dá láa bïo le Dónbeení le mu wéráa.

Wa húmú lè wa vèeró lá a Krista bïo

20 Mi páanía húrun lá a Krista, á kánía ho ómíjána ñánkává na yí máa mi níi yí. Á léé webio ñon á mi pá wee día mítén á óa kíkáka yí lè mí *lándává, ka lè mi bïo pá sá ho ómíjána yí?

21 Ba le mi yí lá bïo ká, á yí dí bïo ká, á bïo ká mi yí dá.

22 Hón lándává so bïo ciran mu bïo na ká a ñúpue ñáana mu lè mí mákóo, á mu vé. Lé óa ñúpua bò há á wee káran láa mín.

23 Mu bon, mu ka lòn bè-zúríminí bïo na se á wee zéení le óa ñúpua wé dé mí sóobé le Dónbeení bïo yí, á wé liíní mítén, á wé beé mí sánía lò. Éé ká mu ñúhú máhá mía. Mu wee káña bïo óa ñúpua sía wee vá yí mí òn yí.

3

1 A bïo mi ka lè mi vèera lá a *Krista, á mi wáa wé cànka bïo bïo sá ho wáayi, hen na ó o Krista yòó kará yí le Dónbeení nín-óání.

2 Mi wé leéka bïo bïo sá ho wáayi bïo, ká mi wé yí leéka bïo bïo sá ho ómíjána yí bïo.

3 Mu bon, mi ka lè mi húrun, á mi wáa yú le mukǎn-ñinle lá a Krista, wón na páanía lè le Dónbeení. Bíá bïo sá ho ómíjána yí á le mukǎn-ñinle mu bïo sá yí.

4 O Krista lé yíá lé mi mukání. Ká a Krista khíi wá óueé zéení mítén lè ho ómíjána, á mún ñ zéení láa ba le mi bïo sá mí yí, á mi ñ páaní a óúkú yí láa wo.

Le mukǎn-ñinle lè le mukǎn-ñinle bïo

5 Awa, á bïo wi mia na bïo sá ho ómíjána yí á mi óúe ñúhú. Bún na lé ho há-fénlò lè ho bá-fénlò lè mí síwá, lè há ñíyí-wárá, lè mu bïo na yí se na mi sía wee vá yí, lè há yío na yí máa sí lè mu bïo. Bún na ka lòn wónna na mi dó mi sía yí.

6 Hón wékhewa so lé hía wee wé á le Dónbeení síi ónna [bíá yí máa bè le bíoní yí.]

7 Lé bún óàn síi á minén mún lá wee wé páahú na há wékhewa ñánkáyí wi mí wán.

8 Éé ká há láa na ká wán á mi khí mu óúenóúen yí. Mi wé yí le mi sía óí, mi díá le mukǎn-ñinlè, lè há lántaa, lè há káakó-bioní.

⁹ Mi wé yí fūaa sabíoní na mín yi. Mi wé yí wé bñn bñowa so, lé bño mi wáa díá bño mi fù wee 6ua lè miten.

¹⁰ Mi wáa yèrèmaa wó 6a nñ-fla. Lé le Dónbeení wó mia lè 6a nñ-fla á wee yèrèma mia fèèè, à mi bonmín làa de, à mi zūrí le binbirí.

¹¹ Lé bñn nòn á 6a *zúífúwa làa bña yínón 6a zúífúwa, làa bña kúiora làa bña yí kúiora, lè 6a nñ-hání, làa bña yío yí héra, lè 6a wobáaní làa bña wí miten, bán búenbúen á hueekaró mía yí. O *Krista mí dòn lé yía bño jñhú wi. Bña dó mí sía wo yi búenbúen ó o páaníanáa.

¹² Awa, minén na le Dónbeení wa á hueekaa á mi bño sã le yi, mi wáa wé 6a nùpua na zū le màkárí. Mi wé wé mu tentemu. Mi wé liiní miten à wé wayika. Mi wé jñ mi yiwa.

¹³ Mi wé yí le mi sía cñ mín yi. Ká a 6úi wé wó khon lè mí ninza, à mi sén díá na mín yi. Bño ó o Nùhúso séraráa mi wékheró díá, lé bñn bán sñí á minén mún wé sén díá nanáa mín yi.

¹⁴ Mi wañ mín, bñn lé bño bño here á po bño ká búenbúen. Lé bñn á à wé mia lè le dà-kéní binbirí.

¹⁵ Le o Krista hээрà na ó o wee na mia à dí mi bñowa búenbúen yahó. Lé hón hээрà so á le Dónbeení hueekaa mia à mi keñ yi, à mi wé lòn sánía dà-kéní. Mi wé dé le báraká.

¹⁶ Le o Krista bíoní keñ mi yiwa à jñi sí, à mi wé kàrán mín, à wé hení mín sía lè mu bè-zūríniní na jñi sú. Mi wé sío há lení lè mí síiwá lè mi sía búenbúen à déráa le Dónbeení báraká.

¹⁷ Bño mi wee bío làa bño mi wee wé búenbúen á mi wé wé là a Nùhúso Yeesu yèni. Mi wé dé o Maá Dónbeení báraká o Yeesu mu pánká yi.

Bño wa ko wa 6ua làa mín

¹⁸ Háawa, mi wé liiní miten na mi bárání yi, làa bño mi ko mi wé wé làa bñ mi páaníló là a Nùhúso bío yi.

¹⁹ Báawa, mi wañ mi hánání. Mi wé yí jñiní mi mukání 6a wán.

²⁰ Zàwa, mi wé bè mi maáwá lè mí nuwá bíoní yi mu bío búenbúen yi, lé bío á bñn sí a Nùhúso yi.

²¹ Maáwá, mi wé yí cñí mi zàwa sía à tèé 6a bàra.

²² Wobáaní, mi wé bè mi jñúnása na wi ho ðmíjñá yi bíoní búenbúen yi. Mi wé yí wé mu 6a yío yi mí dòn à càráa le yèni 6a cñn. Ká mi màhá wé sá na 6a yi lè le yi na wee ce, bío mi wee kónbi o Nùhúso bío yi.

²³ Mi wé wee sá tonló léé tonló, à mi hén mi yiwa sáráa ho, à keñ lè mu lé o Nùhúso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na nùpua yi.

²⁴ Lé bío mi zū le o Nùhúso á à sàání mia, dén sàání so lé há kña na ó o bàrà ká làa bña bío sá a yi. Yía lé mí Nùhúso lé o Yeesu Krista, lé wón á mi wee sá na yi.

²⁵ Ká bña 6èn wee wé bío yí téréenna, bán ó o Nùhúso á à sàání yi á à héha làa bñn, o máa hueeka nùpua mín yi.

4

¹ Wobáaní jñúnása, mi wé wé bío téréenna á héhaa lè mi wobáaní. Lé bío mi zū le minén mún Nùhúso wi ho wáayi.

Le zéentí lè le tèenti bío

² Mi yí khí ho floró yi. Mi dé soòbèè ho yi à wé dé le Dónbeení báraká fèèè.

³ Mi mún wé flo na warén yi bèra a na à le Dónbeení hén mí bñ-tente bueró jñi na wen, bñn na lé o *Krista bío na lá sá yi. Lé bñn bío yi á i wiráa ho kásó yi.

⁴ Mi fio na mi bera a na a i dan zeeni mu werewere laa bio a i ko a i zeeni laa bu.

⁵ Mi we zuri miten buaro bla yinon ba keretlewa tlahu. Pahu lee pahu na mi da a we mu bentewa yi a mi we mu.

⁶ Mi we ba nupua na zu ha bioni a we bio ha bin-tentewa, a we dan bio le ba nupua laa bio mu koraa.

⁷ O Tisiiki buee zeeni bio a i bio karaa buenbuen laa mia. Won le wan za mu keretle mu dani yi a i wa laa sobee. O wee soba miten a saraa o Nuhso tonlo laa mi.

⁸ Bio non a i wee tonkaraa wo mi con lee bera a na a mi zuri bio wa bio karaa, o hii mi sla.

⁹ O Onzimu na wee le mi con a a be min laa wo. Won mun le wan za mu keretle mu dani yi a i wa laa sobee. O slidero o Krista yi fara tina. Le barin mi nuwa jun a a be min buee zeeni bio wo wa con buenbuen laa mia.

¹⁰ O Arisitaaki, ya laa mi pania wi ho kaso yi a wee teni mia. O Baanabaasi ban za na ba le Maaki mun wee teni mia. O buenlo bio fera bia non mia. Ka a buee dan mia, a mi gua a sese.

¹¹ O Yeesu, ya ba mun wee ve le Zusituusi won mun wee teni mia. Ba *zuifuwa na le ba keretlewa tlahu, a ban mi don le bia laa mi pania wee sa, a zeeni le Donbeenii ba-zamu bio. Ba henii si.

¹² O Epafaraasi, ya wee le mi con, a mun wee teni mia. Won mun le o Yeesu Krista ton-sa, a wee soba miten a fio fee mi bio yi bera a na a mi sladero le Donbeenii yi wioka fara tin, a we ba keretlewa na dan vo, a yi ma titika le Donbeenii sli bio wero yi.

¹³ Inen i bere non bio o o wee beeraa miten lo laa sobee minen le ho Lawodisee le ho Hiyerapoliisi lora keretlewa bio yi.

¹⁴ O Luki na le o dokotuaran, ya a i wa laa sobee, la a Demaasi mun wee teni mia.

¹⁵ Mi teni wan zawa le wan hinni keretlewa na wi ho Lawodisee loho yi. Mi mun teni a Ninfa le ba keretlewa na wee kee min wan o zi yi.

¹⁶ Ka mi karanna i vuhu mu vo, a mi na ho ho Lawodisee keretlewa kuure yi a ban mun karan. Ka ban mun tonia ho vuhu na non ba yi a non mia, a mi mun karan hon.

¹⁷ Mi henii na a Aasiipu yi le ho tonlo na o Nuhso karafaa wo yi o o we sa a ho jii si.

¹⁸ Lonbio le Inen Poole le i nin-bia a wee tua bio ka a na mia. Mi yi le mi yiwa sa mi ho kaso na a i wi yi. Le le Donbeenii a we mi samu laa mia.

Ho nín-yání vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi

Vūahú túaró jùhú

Ho vūahú mu lé o Poole túara ho á nɔn ho Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi. Ho Tesaloniiki mu lé ho Maseduana kòhú ló-beenì. Ba kèrètɛwa kuure na ho lóhó mu yí lé orén Poole fàrá le. Ɛε ká a màhá yí dàrna yí kará bín yí míana. Lé bío á ho kàránlò na ó o wee na á 6a *zuífúwa búí yí tà bío, á 6a nɔn wo (Bè-wénia vūahú 17.1-17). Bío nɔn ó o túararàa ho vūahú mu lé ho tonlò na ó o sá hūinia yí bín ó o wi ò o bínì sɛ jii.

Bío le kuure mu yí fàrá yí míana, ká bío le kèrètɛwa wee wé ká mu se búenbúen ó o já, ó o wee zámaka mu bío yi, á wee henì 6a sía le 6a bánbá à 6a kèrètɛmu wé va lè ho yahó. O bía 6a nì-hía vèeró bío làa ba, làa bío ó o *Krista à bínì ì buen á 6ueé fé bía dó mí sía wo yi. O mún bía le 6a wé sá à yí dí parì.

Ba bè-zúrìlowà tò mu wán le ho vūahú mu lé hía lé o Poole nín-yání vūahú na ó o túara. O túara ho há lúlúio búarà-jun làa píru (50), lè ho búarà-jun làa píru làa dà-kénì (51) pàahú o Yeesu teró mún.

¹ Mu lé warén, o Poole, là a Silivén là a Timotee á wee túa ho vūahú na ká á à na minén Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi, minén na bío sá a Maá Dónbeenì là a Nùhúso Yeesu *Krista yi. Le le Dónbeenì wé mí sáamu làa mia à na ho hээрà mia.

Bío ho Tesaloniiki kèrètɛwa buan lè miten

² Wa wee dé le Dónbeenì bāraká fεεε mi búenbúen bío yi. Wa yí máa kší le Dónbeenì fióró yi mi bío yi.

³ Wa wee leéka mi bío fúuu wán Maá Dónbeenì yahó. Lé bío á mi yí dú parì mi sɛadéro le Dónbeenì yi. Le waminì na wi mia lé dén nɔn á mi wee wéráa mu bè-tentewá. A mi sɛadéro wa Nùhúso Yeesu *Krista yi á mún fàrá òn.

⁴ Wán zàwa lè wán hínni, wa zú mu le le Dónbeenì wa mia á hueekaa à mi bío sɛ le yi.

⁵ Wa yí buera le bín-tente yí nɔn mia lè wa jini mí dòn, wa mún wó mu le le Dónbeenì Hácírì pánká, á mún láa mu yi kénkén le le bín-tente mu bío lé ho túiá. Bío wa buan lè waten mi tɛahú à mi bío wé seráa á mi zú.

⁶ Bío warén wó á mi bò yi, á mún bò bío ó o Nùhúso wó yi. Hàri bío mi lò wee be làa sòobεε mí cúee, á mi pá tà bò le Dónbeenì bionì yi lè le sɛ-wεε, òn le Dónbeenì Hácírì wee na.

⁷ Bío mi wó ká lé bún á bía tà a Krista bío ho Maseduana lè ho Akayii kána yi búenbúen lá ko 6a wé lorì yi à wé.

⁸ Lé lè minén cón ó o Nùhúso bionì òn yi á sá pánáa ho Maseduana lè ho Akayii yi. Mu yínòr bún mí dòn. Mi Dónbeenì bío taró á bènbéra há lùà búenbúen, á mu bàn bíoró yáá wáa jùhú mia wa cón.

⁹ Ba núpua búenbúen wee bío bío mi buan làa wen bío, pàahú na wa van mí cón yi. Ba mún wee bío bío mi pá há wónna à mi tà le Dónbeenì binbirì na wi fεεε bío, á nɔn miten le yi

¹⁰ á pannáa le Za Yeesu na à lé ho wáyai ì buen, wón na le vèenia. Orén Yeesu mu lé yia á à káni wen le Dónbeenì sɛ-cílè cíti pàahú.

2

Ho tonló na ó o Poole sá ho Tsaloniiki lóhó yi bío

1 Wán zàwa lè wán hínni, minén miten mən wa buenló mi cón cūnú.

2 Mi zū mu le sání wa buen mi cón, á 6a beéra wa lò, á zàrina wen ho Filiipu lóhó yi. Ká le Dónbeení mǎhá henía wa sía á wa bueraráa le Dónbeení bín-tente nən mia lè há kánkáa.*

3 Wa bè-bíonií yí dín bío na yí bon wán. Yilera na yí se mía wen. Wa yí máa cá à wa vīnī nùpue.

4 Bueé. Le Dónbeení lora wen, á mən à wa ko làa bŭ, á le kàráfáa mí bín-tente wen á wa wee bue. Hen ká wa wee bío, se mu yínóí nùpua á wa le wa à wéé sía, ká mu lé le Dónbeení. Dén na zū bío khíina zoó wi wa sía yi.

5 Mi zū mu kénkén le wa bíonií yínóí ní-khènló bíonií. Wa yí máa bío à cá bío nùpue búí cón. Bŭn le Dónbeení mí beere zū.

6 Wa mún yí cá à minén táá ní-vio khòonií wen.

7 Wa yáá lá ko à wa wé fé bio búí mi cón lé bío wa lé o *Krista tonkarowà. Éé ká wa mǎhá tà wayíira waten mi tǎahŭ làa bío ó o há-ḡàa wé wayíiraa miten à loínáa mí zàwa yi bío síi.

8 Wa wa mia làa sòobéé lé bŭn nən á wa yí kǎḡaa le Dónbeení bín-tente bueró à na mia yi mí dòn, á wa le wa à na waten búenbúen mi bío yi. Bŭn wee zéeni le mi bío bɛntŭn here wen dàkhíina.

9 Wán zàwa lè wán hínni, ho tonló na wa sá, làa bío wa lò bonnáa á mi zū bío. Wa sá le wisoni lè ho tǎahŭ, bèra na na à wa bío yí wé sèró mi ní-kéní búí wán. Lé ká síi á wa wóráa á bueraráa le Dónbeení bín-tente nən mia.

10 Minén na tà a Krista bío á wa buan waten sese yahó, á téréna waten. Bío 6a dà à bío le wa wó khon yi á mía. Minén lè le Dónbeení lé mu seéràa.

11 Mi zū mu le mi ní-kéní kéní á wa buan làa bío ó o maá wee wé bua lè mí zàwa bío síi.

12 Wa nən há yile-tentewà mia, á híina mi sía, á bía mu henía nən mia le mi bua miten làa bío le Dónbeení síi vá yi. Dén na von mia à mi kɛr le bá-zàmu cùkú yi.

13 Wa mún pá bínia wee dé le Dónbeení bǎrákà bè-vio búí bío yi. Pǎahŭ na mi ḡá le Dónbeení bíonií wa ḡinií yi, á mi yí buan le lòn nùpue bíonií, á mi buan le lè le Dónbeení bíonií bío síi. Mu bon. Le bɛntŭn ló le Dónbeení cón làa túiá. Le bíonií mu bè-wénia wee mi minén na tà a Krista bío cón.

14 Wán zàwa lè wán hínni, ho *Zudee kǎhŭ kèrèttewa kuio na bío sá le Dónbeení yi bío na sá 6a yi lé bŭn bǎn síi á minén mún kǎa yi. Le lònbee na yú 6a 6a *zúifùwa níi yi, lé dén lònbee so síi á mǎn zàwa mún beéra lè mi lò.

15 Lé bǎrén zúifùwa yáania bó le *Dónbeení ḡi-cúa fɛerowà. Lé 6a zúifùwa mún bó a Nŭhŭso Yeesu. Warén wa beere á 6a beéra lò. Le Dónbeení síi bío wéró mía 6a yi hùtu. Bío bío wi 6a nùpua búenbúen yi á 6a tun wána.

16 Wa lá wi à wa bue le Dónbeení bíonií à na bía yínóí 6a zúifùwa yi à bǎn fen, á 6a wi 6a hè wen. Lé ká síi á 6a wó à tiiraráa mí bè-kora na 6a wee wé fɛɛḡḡ. Éé ká mu véenií á le Dónbeení síi cá 6a yi.

O Poole síi vá ò o mi ho kèrèttewa wán

17 Wán zàwa lè wán hínni, wa saawaa mún yi á yú pǎahŭ à wa máa mi mín, ká wa mǎhá wee leéka mi bío. Á wa wee bǎnbá, á wi wa mi mi wán, lé bío á mi bío wi wen làa sòobéé.

* 2:2 Mi lorí Bè-wénia vŭahŭ 16.19-24; 17.1-9

18 Lé bǔn nǎn á wa lá wi à wa bǔnǔ ǒuee ǒúεékí mia. Inén Poole wó mu lora dǎn há zen cúa-yen. Ká a *Satáni màhá hò wen.

19 Bǔo nǎn á wa dóráa wa sǎa, á wi le sí-wεε yi, lé minén bǔo yi. Lé minén lé le sǎání na á à wεé wa sǎa wa Nǔhǔso Yeesu yahó o khúí bǔnǔ ǒuenlǒ páahǔ.

20 Mu bon. Lé minén lé wa cǔkú lè wa sí-wεε.

3

1 Bǔo wa míana wa máa ní mi sǎ, á wa ñà wa yiwa san. Lé bǔn nǎn á wa tò mu wán le wa à kεení ho Ateena lóhó yi wa dǎn,

2 à wa tonkaa wán za Timotee mi cǔn, wón na wee sá le bǔn-tente bueró tonlǒ lè le Dónbeenǔ, dío bǔo ciran o *Krista. Wa tonkaa wo ò o ǒuee wé à mi sǎdéró le Dónbeenǔ yi wíoka fǎrá dǔn, ò o mún hení mi sǎa.

3 Lé bǔn á à na ká minén ǒúí máa díá mítén á ho zuia lónbee na wee yí mia máa lúnka mi yilera. Minén miten yáá zǔ mu le warén na tà a *Krista bǔo ko wa kǎa le lónbee mu yi.

4 Bǔo wa hǎa wi mi cǔn á wa fèra bǎa mu nǎn mia le wa lò ò be làa sòobéε. Mi zǔ le bǔn lé bǔo bèn wó.

5 Lé bǔn nǎn á ï ñà ï yi san á ï tonkaa o Timotee mi cǔn ò o ǒuee lorí bǔo mi sǎdéró le Dónbeenǔ yi bǔo karáa à bǔnǔ ǒuee bǔo na mií. Bǔo dà-kéní á ï lá zǎna yi, le ñún-sǎ ó o *Satáni khá mia vǎnía. Ká mu lá wó làa bǔn se wa sεera waten mi bǔo yi kǎamáa.

6 εε ká bǔo ó o Timotee ló mi cǔn ǒueé dǎn, á bǔo ó o bǎa mi sǎdéró le Dónbeenǔ yi lè mi waminǔ dǎní yi léε sí-wεε bǔo. O bǎa le ká mi san san lon wa bǔo à mi sǎa wa. O le mi wee cá à mi mi wa wán làa bǔo á warén mún wi à wa mináa mi wán bǔo síi.

7 Wán zǎwa lè wán hǎnni, lé bǔn nǎn wa yúráa le sí-hǎlǎ lè mi sǎdéró le Dónbeenǔ yi bǔo yi le hácírí yáaró lè le lónbee na wee yí wen yi.

8 Há làa na ká wán á bǔo mi can tǎna o Nǔhǔso yi á wee fání wa sǎnía.

9 Wa yáá yí zǔ bǔo wa à dé lè le Dónbeenǔ bǎrákà le sí-wεε na wa wee yí le yahó mi bǔo yi.

10 Wa wee fio le Dónbeenǔ yi lè wa sòobéε le wisoni lè ho tǎnǎahǔ à wa làa mia bǔnǔ mi mín, à bǔo fòora mia mi sǎdéró le Dónbeenǔ yi bǔo yi à wa tíí bǔn ñíi.

11 Le wán Maá Dónbeenǔ mí beere lè wa Nǔhǔso Yeesu à wíoka ho wǎhǔ na wa à bè ǒueé mináa mi wán.

12 Le o Nǔhǔso wé à le waminǔ na mi wa làa mín á mún wa lè 6a nǔpua ǒúenǒúen, à wé dé wán à yòo puuní. Le le waminǔ mu ǒonmín làa dío á wa waráa mia.

13 Bǔn ká a Nǔhǔso á à hení mi sǎa, á mi yiwa á à ce wán Maá Dónbeenǔ yahó, wa Nǔhǔso Yeesu làa bǎa ǒúenǒúen na bǔo sǎ a yi ǒuenlǒ páahǔ.

4

Bǔo 6a kéréttewa ko 6a ǒua lè miten

1 Wán zǎwa lè wán hǎnni, wa kenía mia làa bǔo mi ï ǒuaráa miten á bǔo á à wé sínáa le Dónbeenǔ yi. A le làa bǔn mi ǒuan lè miten. εε ká wa màhá wee fio mu mi cǔn làa sòobéε á wee hení mu na mia o Nǔhǔso Yeesu yèni yi le mi wíoka dé mu wán.

2 Há yile-tentewà na wa nǎn mia á mi zǔ. Lé o Nǔhǔso Yeesu á há ló yi.

3 Bǔo le Dónbeenǔ wee cá lé à minén mi kuio bǔo sí le yi: Mi pa miten bǔo ho há-fénlǒ lè ho bá-fénlǒ lè mí síwà yi.

4 Mi nì-kéní kéní zúrì bïo mi ì hènínáa mi sánía yi mu bïo yi à héha làa bïo le Dónbeení sli vá yi.

5 Mi yí día miten à mu bïo na yí se poní wé búe làa bïo á bia yí zū le Dónbeení wee wéráa mu.

6 Nii woon yí wé yí khe lè mín za mu bïo mu dání yi húúu. Wa bíá mu nòn mia vó á ò mi zeñ wán le bia wee wé h́n wára so sli ó o Nùhúso sli á à ćí yi á à ćítí.

7 Bïo bíá bon, le Dónbeení yí von wén le wa wé há-fénló làa bá-fénló lè mí síwá. Le von wén à wa bïo sí le yi búenbúen.

8 Lé bún nòn ká yíá pá há bióní na ká, se mu yínóí nùpue á òanso pá bïo. Mu lé le Dónbeení ó o pá, dío wee na mí Hácírí mia.

9 Bún khíina bún, á mu jùhú mún wáa mía à 6a túa vūahú na mia 6a kèrétíewa waminí dání yi. Bïo mi ì warí làa mín á le Dónbeení zéénía làa mia vó.

10 Bún lé bïo á mi yáá guan lè wán zàwa lè wán hínni búenbúen na ho Maseduana kòhú búenbúen yi. Éé ká wa pá wee fio mia le mi wíoka dé mu wán.

11 Mi sòobá miten à kéí mín wán ho héerá yi. Bïo bïo ciran mia lé bïo mi wé loí. Mi wé sá à jíá mi màkóo miten làa bïo wa henianáa mu nòn mia.

12 Lé bún á à na ká bia yínóí 6a kèrétíewa wé è kònni mia á mi bïo mún máa wé sèró o búí wán.

O Nùhúso b́ni buenló bïo

13 Wán zàwa lè wán hínni, wa wi mi zúrì bia húrun túiá. Lé bún á à na ká mi yilera máa yáa làa bia yí dó mí sía 6a nì-hía vèeró bïo yi bïo sii.

14 Wa dó wa sía le o Yeesu húrun á vèera. Lé o Yeesu mu bïo yi á le Dónbeení á à ve bia húrun á à kúee mín wán làa wo.

15 O Nùhúso bióní búí dání yi, á bïo ká lé bïo wa à bïo: Ká a Nùhúso khii bíniá buara, á warén na yío á à wé lua hón páahú so yi á máa dí bia húrun yahó.

16 Le zèerè á à dé, á le Dónbeení wáayi tonkarowá jùhúso támu, lè le Dónbeení búaaní támu sá á à jí. Bún ká a Nùhúso mí bèere á à lé ho wáayi á à líi. Á bia húrun ká 6a dó mí sía o *Krista yi á à vèe ho yahó.

17 Bún món á warén na yío wi lua á le Dónbeení á à páaní ì lá làa ba há dùndúio wán á yòó sínáa o Nùhúso yahó. Bún ká wa à kéí là a Nùhúso f́éé.

18 Mí wé bïo há bióní mu na mín yi à henínáa mín sía.

5

1 Wán zàwa lè wán hínni, mu jùhú mía à 6a túa vūahú na mia mu biowa mu búenbúen òan wéró páahú lè mu òan wizonle dání yi.

2 Minén mi bèere yáá zū mu sese le o Nùhúso buenló á khii wé mu bè-vínikanii làa bïo ó o kònnlo wee wé buennáa ho t́nàahú bïo sii.

3 Ká 6a nùpua khii wee bïo: «Wa wi ho héerá yi. Bïo na yí se máa yí wén.» Lé hón páahú so 6a yío búeé t́ ká mu bïo búenbúen fù lúnkaa mín yi 6a wán. Mu khii yòoka 6a wán làa bïo ó o há-sániso sání yia wee wé yòokaráa o wán bïo sii o teró páahú. Ba máa fen le wizonle mu zoñ.

4 Éé ká minén wán zàwa lè wán hínni, minén bán mía le t́bírí yi, á le wizonle mu máa yòoka mi wán là a kònnlo bïo.

5 Mí búenbúen bïo sá mu khoomu yi, mi bïo sá le wisoni yi. Mu yínóí t́nàahú wa wi yi. Wa mia t́bírí yi.

6 Awa, á mi yí le dāmu ɓúe wɛn làa bia ká ɓio. Mi wa fání wa yío à zūn waten ɓuaró mu ɓio ɓúenɓúen yi.

7 Lé ho tɛnàahú á ɓa nùpua wee wé da yi, á lé ho tɛnàahú á ɓa mún wee wé ɓu khée yi.

8 Ɛɛ ká warén bán ɓio sá le wisoni yi á wa ko wa zūn waten ɓuaró mu ɓio ɓúenɓúen yi. Wa sɓadéro le Dónbeení yi, lè wa waminí á ko mu wé lòn hía táró báká na wa à zí á à paraa waten yi, á wa sɓadéro ho kániló ɓio yi á ko mu wé lòn hñnló kónlè na wa wé è ɓún.

9 Le Dónbeení yí lera wɛn cítii ɓio yi. Le wi à le kání wɛn lè wa Nùhúso Yeesu *Krista níi.

10 Wón lé yíá húrún wa ɓio yi, bèra a na ká wa yío wi lua loo, tàá ká wá húrún loo, à wa làa wo páaní kéñ mún wán.

11 Mi wé hení mún sá ká síi, à wé séenika mún à mi sɓadéro le Dónbeení yi wé dé wán làa ɓio mi yáá wee wéráa mi.

Ha ɓioni na ɓio henta non ɓa kèrètɛwa yi

12 Wán zàwa lè wán hñni, wa wee fio ɓio ká mi cón: Mi wé kónbi ɓia wee sá le Dónbeení tonló mi cón, bán na ó o Nùhúso bára mi ɓúhú wán le ɓa wé zéeni mia.

13 Mi wé kónbi ɓa, à warí ɓa lè mí sòobéɛ le Dónbeení tonló na ɓa wee sá ɓio yi. Mi kéñ mún wán làa hээрà.

14 Wán zàwa lè wán hñni, wa pá ɓinía wee fio mia: Mi wé ɓio ɓa pariwá cón. ɓia le hézání wi yi à mi hení bán sá. Mi wé sí ɓa yídawa. Mi wé ɓi mi yiwa ɓa nùpua ɓúenɓúen ɓiowa yi.

15 Mi pa miten ɓio, mi wé yí dī yúaa mún wán. Minén mún yi wé sòobá miten à wé mu bè-tentewá làa mún fɛɛɛ, à mún wé mu làa ɓia ká ɓúenɓúen.

16 Mi wé le mi sá wa fɛɛɛ,

17 à yí khí ho floró yi.

18 Mi wé dé le Dónbeení bāraká ɓio ɓúenɓúen yi. ɓún lé ɓio le Dónbeení cá minén na lé lè dà-kéní là a Yeesu *Krista cón.

19 Mi yí hè le Dónbeení Hácírí bè-wénii.

20 Le Dónbeení ɓi-cúaa na lé wee fɛɛ á mi yí ɓi à wé làa kàakó-ɓio.

21 Mi wé cincií mu ɓio ɓúenɓúen vé, à lén ɓio se mu yi à ɓua.

22 Mu ɓio na yí se lè mí síwá à mi khènnáa.

23 Le le Dónbeení na wee na ho hээрà lé dīo wé à mi kéñ lè lerén ɓio ɓinbirí. Le minén mi kúio, mi hácírí, lè mi mánáká, lè mi sánía à le pa ɓio à flañí yí zo, à loonínáa wa Nùhúso Yeesu Krista ɓuenló.

24 Le Dónbeení na von mia wee wé ɓio le dó mí ɓii le mí i wé. Lerén lé dīo á à wé mu á à tí ɓii.

25 Wán zàwa lè wán hñni, mi wé fio na wɛn.

Le tɛnti

26 Mi tɛntí wán zàwa lè wán hñni kèrètɛwa ɓúenɓúen yi lè le kónbii.

27 I dīn o Nùhúso wán wee ɓónɓónínáa mia, le ho vūahú na ká à mi kárán le ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen ɓi.

28 Le wa Nùhúso Yeesu Krista sáamu à kéñ làa mia.

Ho jɔn nɔn vɔahɔ na ó o Poole túara nɔn ho Tsaloniiki kèrètɛwa kuure yi

Vɔahɔ túaró jɔhɔ

Ho vɔahɔ mu na kà yi, ó o Poole bɔnɔ lá a Nùhɔso buenlɔ bɔo wee zéeni yahó. Lé bɔo ɔa nɔpua búii hɔa wee bɔo wéréwéré le o ɔuara vó. A mu dó le zánii ɔa kèrètɛwa kuure yi. Ba wee bɔo le o Yeesu pá le mí máa fé mí. O Poole bɔa le sáni ò o Yeesu bɔnɔ buen, ó o nɔ-súmúii búii á à hɔnɔ ò káani ɔa nɔpua, á ɔa á sánsá le Dónbeenɔ. Ba búii wee leéka le bɔo ó o Nùhɔso buenlɔ wáa sùaráa kà sɔii, á mí ò kɛnɔ máa wé è sá dɛɛ, á ɔa nɔnzàwa wé è dɔnɔ. O o Poole pá mu, ò o bɔa bɔo kà nɔn ɔa yi: «Yia yí wí ò o wé sá dɛɛ, á ɔanso bèn mún yí ko ò o wé dí.»

O túara ho nɔn-yáni vɔahɔ á plina bɔo yɛn bɔn món ó o bèn túara hɔa kà.

¹ Mu lé warɛn, o Poole là a Silivɛn là a Timotee á wee túa ho vɔahɔ na kà á à na minɛn Tsaloniiki kèrètɛwa kuure yi, minɛn na bɔo sá wán Maá Dónbeenɔ là a Nùhɔso Yeesu *Krista yi.

² Le o Maá Dónbeenɔ là a Nùhɔso Yeesu *Krista wé mí sáamu làa mia, á na ho hɛɛrà mia.

O Nùhɔso Yeesu buéé fl le citti

³ Wán zàwa le wán hɔnɔ kèrètɛwa, wa ko wa wé dé le Dónbeenɔ báraka fɛɛɛ mi bɔo yi. Mu téréna á wa wé mu, lé bɔo mi sladéro le Dónbeenɔ yi wee wa le mí yahó làa sòobɛɛ, á le waminɔ na mi nɔ-kéni kénii wa làa mín á wee dé wán.

⁴ Lé bɔn nɔn wa wee khòonínáa waten ɔa kèrètɛwa kuio tɔahɔ bɔo mi tà fára dɔn sese bɔo yi, làa bɔo ɔa nɔpua jina mia á wee beé mi lò á mi pá tà dó mi sɔa o Yeesu *Krista yi.

⁵ Mu wee zéeni le le Dónbeenɔ citti fló téréna. Lé bɔn nɔn na kà mi ò korɔ le le Dónbeenɔ bá-zámu, bɔo mi lò wee be bɔo yi.

⁶ Bɔo téréna lé bɔo le Dónbeenɔ á à wé. Bɔa wee beé mi lò á le è beé lò.

⁷ Minɛn na lò wee be á le Dónbeenɔ khúii na há vúrɔnɔ yi làa wen páahɔ na ó o Nùhɔso Yeesu khúii yóó lé ho wáayi le mí wáayi tonkarowá na pánká wí á buéé lí zéeni mítén.

⁸ O ò buen ho dɔhɔ na yèkèyèkè yi, á buéé beé bɔa yí wí ɔa zún le Dónbeenɔ lò, á yí máa bè wa Nùhɔso Yeesu bɔn-tente yi.

⁹ Lónbee na jii máa lé dɔo á à yí ɔa. Le Dónbeenɔ á à ja ɔa á ɔa á khèn lerɛn le mí dárɔlɔ na cùkú wí yi.

¹⁰ Nónzòh na o ò lé á à buen yi, á bɔa bɔo sá a yi á à dé ho cùkú wo yi. Bɔa dó mí sɔa o yi á à mi á, á à zámaka a bɔo yi. Minɛn mún nɔ kɛnɔ ɔa tɔahɔ, lé bɔo mi tà le bɔonɔ na wa buera nɔn mia bɔo.

¹¹ Lé bɔn nɔn wa wee fio fɛɛɛ mi bɔo yi. Wa wee fio le Dónbeenɔ yi le le wé á mi korɔ le ho veró na le von làa mia. Wa wee fio le le Dónbeenɔ dárɔlɔ pánká yi, á mu tentemu na mi wee leéka wéro le mí sladéro le Dónbeenɔ yi á le Dónbeenɔ tíi jii.

¹² Ká mu wó làa bɔn, á wa Nùhɔso Yeesu yèni á à yí ho cùkú mi bɔo yi, á minɛn mún nɔ yí ho cùkú o bɔo yi. Bɔn lé wán Dónbeenɔ là a Nùhɔso Yeesu Krista sáamu.

2

Bio zéenia le Dónbeení zúkúso dñni yi

1 Wàn zàwa lè wàn hñni, hen ká mu lé bio ciran wa Núhúso Yeesu *Krista buenlò lè wa fèminlò làa wo bio, á wa wee fio mia

2 le mi yí dèení lùnká mi yilera á wé lè mi júná mia bín, ka lè o Núhúso buara mi já sá. Mu dà á wé le mu fɛɛra non mia lòn Dónbeení jì-cúa, tàá mu bía non mia, tàá mu zéenia le wa ka lè wa túara mu ho vūahú yi non mia.

3 Mi yí díá le núpue khà mia làa bio búí síf hùúu, lé bio le wizonle mu máa dá ká 6a núpua á yí káa, á yí pá le Dónbeení bio. Á le Dónbeení zúkúso*, yá jùhú sú á yí zéenia míten yí wó.

4 Bio 6a núpua wee búaaní búenbúen lòn doffina ó o ò firáa. O ò yòoní míten bún búenbúen wán. O khíi hení mí sí á yòó zo le *Dónbeení zì-beení yí á zoó kɛɛní ká a bio le mínén lé le Dónbeení.

5 Bio á í hía dñn yi ló mi cón, á í bía mu làa mia, tàá mi yi sà mu yi le?

6 Mi wáa zú bio buan wo dñnia bio ká wán. Lé bún non ó o máa zéení míten ká mu yínáí ho páahú na fèra bò díá dñn.

7 Mu bè-súmúí na bio sánkaa á dèeníá búakáa wee wé. Páahú na á bio pá buan mu dñnia á à khèn làa bú,

8 bún ká le Dónbeení zúkúso màhá á zéení míten. O o Núhúso Yeesu jii sònsámu pánká á à búe o. O ò yáa wo lè mí buenlò pánká.

9 Le Dónbeení zúkúso mu khíi buen là a *Satáni dànlò, á buéé wé mu yéréké bíowa lè mí síwá á à khà lè 6a núpua.

10 Há wén-kora lè mí síwá o ò wé á à khà làa bía wee vñini míten. Ba wee vñini míten lé bio 6a pá ho túiá poni na dà 6a wee kání, á yí wa ho.

11 Lé bún non á ho pánká na wee vñini á le Dónbeení á à dé 6a yi, bèra a na à 6a dé mí sía bio yí bon yi.

12 Á bía búenbúen na yí máa dé mí sía ho túiá poni yi à 6a wee wɛɛ mí sía mu bè-kora wéró yi, bán búenbúen júná á à sí.

Le Dónbeení hueekaa mia á kánia

13 Wàn zàwa lè wàn hñni, minén na ó o Núhúso wa, wa ko wa wé dé le Dónbeení bārāká fɛɛɛ mi bio yi. Lé bio mu nín-yání, á le Dónbeení hueekaa mia le mí í kání lè mí Hácírí pánká, dío wee wé á wa bio sí le yi, à séení bio mí dó mí sía ho túiá poni yi.

14 Lé bún le Dónbeení von mia bio yi le bín-tente na wa buera non mia pánká yi. Le von mia bèra na à o Núhúso Yeesu *Krista cùkú à mí níi kɛɛ yi.

15 Wàn zàwa lè wàn hñni, lé bún non à mí cén hení mí lò, à fàrá dñn. Bio wa bía lè wa jíní non mia làa bio wa túara há vónna yi á kenía làa mia à mí bè yi sese.

16 Wa Núhúso Yeesu Krista mí bèere lè wàn Maá Dónbeení á wó á wa yú le sí-hebúee na jii mía lè le slidéro binbirí.

17 Le 6a wíoka dé mí sí-hebúee wán, à na ho pánká mia, hía mi ì wéráa mu bio búenbúen na se, mí bíoní lè mí wára yi.

3

Mi wé fio na wen

* 2:3 Dónbeení zúkúso: O zúkúso mu lé o Satáni tonkaro. O pá le Dónbeení bio. Orén mí bèere làndá na ó o bò yi mia. Le Dónbeení dánkáa wi o wán fɛɛɛ.

1 Wàn zàwa lè wàn hínni, mu véení á mi wé fio na wɛn bèra a na ò o Nùhũso bíoní wíoka wé dàrɛn bèn fè há lùà fùafùà à le yí ho cùkú há lòn-vio yi làa bío á le bío wóràa minén cón bío síi.

2 Mi mún fio à le Dónbeení kání wɛn 6a ní-kora lè 6a ní-sùmáa níní yi, bío 6a búenbúen yínɔ́n nùpua na wee tà à dé mí sía le Dónbeení yi.

3 ƐƐ ká a Nùhũso wón le mí ì wé bío na ò o wé mu. O ò sí mia á à pa mi bío ó o ní-sùmúí máa yí mia.

4 O Nùhũso hína wa sía mi bío yi, o wee zéení mu na wɛn le bío wa henía nɔn mia á mi wee wé, á mún wee wé mu ká mi wà fɛƐƐ.

5 Le o Nùhũso séení mia mi yilera yi, á mi warɛ le Dónbeení, á mi mún dàrɛ wé jí mi yiwa làa bío ó o *Krista jànáa mí yi bío síi.

Mi wé sá làa bío á warén wóràa mu

6 Wàn zàwa lè wàn hínni, wa wee hení mu ù na mia wa Nùhũso Yeesu *Krista yèni yi, le bío búenbúen na lé 6a pariwà mi tɛahũ á yí máa 6ua mítén héha lè ho kàránlò na wa nɔn mia, á mi pa mítén bío yi.

7 Minén mi bèere zū bío mi ì 6ua lè mítén á à wéràa lè wa bío. Warén kera làa mia á wa yí dú parí.

8 Wa yí día waten ó o 6úi yí díinía káamáa. Bùé! Wa sá á lò bon làa sòobé le wisoni lè ho tɛnàahũ, bèra a na à wa bío yí wé sèrò mi ní-kéní woon wán.

9 Ho pánká na wa yú bío yi, á wa lá dá à bío le mi wé séení wɛn. ƐƐ ká wa le wa máa bío mu. Wa wó mu ká síi á zéení làa mia le mi bè yi.

10 Páahũ na wa kera mi cón á bío ká lè bío wa henía nɔn mia: Yia yí wi ò o sá dèƐ, á 6ànsò bèn mún yí ko ò o wé dí.

11 Wa wee bío làa mia ká síi lé bío wa wee jí le 6a 6úi wi mi tɛahũ lé 6a pariwà. Ba yí máa sá dèƐ. Ba bè-wénia 6úi mia ká yínɔ́n à dé mítén 6a ní-vio bíowa yi.

12 Bán nùpua so á wa wee fio á à hení bío ká á à na yi o Nùhũso Yeesu Krista yèni yi, le 6a ko 6a wé sá à dàrnáa mítén 6ua.

13 Wàn zàwa lè wàn hínni, minén bán yí le mi bàrá tè mu bío na se wéro yi.

14 Hen ká a 6úi pá le mí máa bè bío wa bío ho vùahũ na ká yi, á mi zúrɛ 6ànsò bío, á wé yí va dá a, á há nìyio ò dí o.

15 ƐƐ ká mi màhá yí wé o lè mi zúkúso, ká mi wé zéení a lè mìn za bío síi.

Hà dú6uaa lè le tɛɛnii

16 Le o Nùhũso mítén, yia lé ho héerà 6ànsò, á wé na ho héerà mia há pònna búenbúen yi fɛƐƐ. Le o Nùhũso kerɛ lè mi búenbúen.

17 Lé Inén Poole lè 1 nín-bia á te le tɛɛnii na ká bío wee túa. I wee wé túa mu á véenína 1 vónna. Lé bún le 1 vónna túaró síi.

18 Le o Nùhũso Yeesu Krista wé mí sáamu lè mi búenbúen.

Ho nin-yáni vūahú na ó o Poole túara nɔn o Timotee yi

Vūahú túaró jūhú

O Timotee b̄an maá h̄a lé o *Ker̄esi nii, ká b̄an nu h̄a lé o zúifù h̄nzoró, á lé o k̄er̄t̄f̄e. O Poole là a Timotee z̄ūna m̄n ká a Poole mu wà waá bue le Dónbeen̄i b̄ion̄i ho Lisitere lóhó yi. Mu p̄ah̄ú ká a Timotee lé o yárónza f̄e. O h̄a dó mí s̄i le Dónbeen̄i yi làa sòob̄e (Bè-wénia 16.1-3). A lá b̄n̄ j̄ii w̄n, ó o Timotee w̄a b̄o a Poole yi á 6a wee sá le Dónbeen̄i tonló (Bè-wénia 17.14; 18.5; 19.22).

O Poole v̄n̄na na ó o túara nɔn o Timotee yi lé h̄a b̄io j̄un.

Ho nin-yáni vūahú yi ó o b̄ia b̄iowa b̄io t̄n̄ b̄io:

1. O j̄a b̄a k̄er̄t̄f̄ewa zeñ w̄n le 6a pa mít̄n b̄ia wee k̄ar̄n̄ 6a le mu b̄io na yí bon b̄io yi.
2. O z̄éniá b̄io 6a k̄er̄t̄f̄ewa ko 6a wé òuaan̄ináa le Dónbeen̄i. O m̄n z̄éniá b̄io á 6a k̄er̄t̄f̄ewa òúen̄òúen, le 6a kuio n̄i-k̄a làa b̄ia wee séni 6a ko 6a òua le mít̄n.
3. Mu vénií ó o Poole z̄éniá b̄io ó o Timotee ko ò o 6ua le 6a k̄er̄t̄f̄ewa á òa s̄ar̄a le Dónbeen̄i tonló sese.

Le t̄enti

¹ In̄n̄ Poole lé o Yeesu *K̄rista tonkaro, lé b̄io le Dónbeen̄i na lé wa k̄an̄ilo là a Yeesu K̄rista mu le 1 s̄a ho tonló mu konloon.

² Timotee, lé ùn̄n̄ á ì wee túa ho vūahú na k̄á á à na yi, lé b̄io á wa s̄ad̄eró o K̄rista yi òa ní yi á ù lé 1 za. Le w̄n̄ Maá Dónbeen̄i là a Yeesu K̄rista na lé wa N̄h̄úso á wé mu bè-tentewá làa fo. Le 6a na mí wamin̄i le mí h̄er̄á mia.

Yi háctri b̄ia wee v̄ini 6a n̄pua le mí k̄ar̄nló yi

³ Làa b̄io á ì b̄iaráa mu nɔn foñ, díá à ù k̄en̄i ho Ef̄eze yi. Ba n̄pua òúí wi ho lóhó mu yi á wee v̄ini 6a n̄pua le mí k̄ar̄nló. Cén h̄e 6a le 6a díá mu.

⁴ M̄n̄ b̄io na 6a yi le 6a yí na mít̄n h̄a w̄hio bè-b̄ion̄i yi, làa b̄io á b̄n̄ òuaawa b̄io wór̄a b̄io b̄ioró. B̄n̄ lé b̄io wee dé le w̄an̄i na here 6a p̄ah̄ú, mu yí máa wé à 6a na mít̄n b̄io le Dónbeen̄i le mí ì wé yi, á wa yí òa máa z̄úí b̄io le Dónbeen̄i le mí ì wé ká wa yí dó wa s̄a le yi.

⁵ B̄io nɔn á ì le ù b̄ioráa mu na 6a yi lé b̄io á 6a ko 6a wañ mí n̄nz̄awa. Ká 6a le mí wa mí n̄nz̄awa á 6a ko à 6a s̄a ce à wé le h̄a yile-tentewá, à dé mí s̄a òúen̄òúen le Dónbeen̄i yi.

⁶ H̄n̄ w̄n̄-tentewá so òúen̄òúen á 6a òúí p̄á díá à 6a wee v̄ini mít̄n le le w̄an̄i-k̄an̄l̄e na j̄h̄ú mia.

⁷ O *M̄oyiize l̄andá k̄ar̄nló le 6a n̄pua b̄io á 6a wee hen̄i ká b̄io 6a wee b̄io làa b̄io 6a wee k̄ar̄n̄ á b̄ar̄n̄ mí b̄ere yi z̄ú k̄ar̄á.

⁸ Mu bon, o M̄oyiize l̄andá se, ká wa wee bè ho yi làa b̄io á mu kor̄a.

⁹ Wa ko à wa z̄úí le ho yí b̄ar̄á n̄pua na t̄er̄enna b̄io yi. B̄ueé! B̄ia ho b̄ar̄á b̄io yi lé b̄ia yí máa bè le Dónbeen̄i b̄ion̄i yi, le 6a n̄i-k̄ania le 6a n̄i-s̄umáa, le 6a bè-kora w̄erowa. Ho b̄ar̄á b̄ia yí máa k̄n̄bi le Dónbeen̄i, làa b̄ia wee 6ua mít̄n le le b̄io j̄h̄ú mia b̄io yi, làa b̄ia wee 6úe mí maawá táá mí nuwá b̄io yi. N̄i-6úe lé n̄i-6úe á ho b̄ar̄á b̄io yi.

¹⁰ Ho m̄n̄ b̄ar̄á b̄ia wee wé ho h̄a-f̄enló le ho bá-f̄enló le mí s̄i w̄a, le 6a báawa na wee da le mí n̄nz̄awa báawa, làa b̄ia wee ȳé 6a n̄pua b̄io yi. Ho

làndá mu bàrá 6a sabín-fùaalowa làa bía wee dé mí jíní na ká 6a máa bè mu yi bío yi. Ho bàrá bía búenbúen na yí máa bè ho kàránlò na téréna yi bío yi.

¹¹ Hón kàránlò so héhaa lè le Dónbeení cùkúso bín-tente. Le Dónbeení na wee wé mu bè-tentewà lé dén kàráfáa le bín-tente mu mií.

O Poole wee dé o Krista bārākā

¹² I wee dé wa Nùhũso Yeesu *Krista bārākā lé bío ó o nɔn ho pànká mií á ï wee sáráa o tonlò. I wee dé o bārākā lé bío ó o láa mií, á léra mi wó lè mí ton-sá.

¹³ Inén na fù wee yáa o yèni, á wee beé bía tà a bío lò, á mún wee là a, èè ká arén wón màhá zúna ì màkàrí lé bío á ì lá yí zú bío á ì wee wé, á ì yí dó ì sí wo yi.

¹⁴ Wa Nùhũso Yeesu Krista wó mu sáamu lè mí síwà làa mi. O wó á ì dó ì sí wo yi, á wa a, á mún wa 6a nùpua.

¹⁵ Bío á ì wee bío ká láayi wi á ko à 6a nùpua dé mí sía mu yi: O Yeesu Krista buara ho òmíjńá yí bèra a na à 6a bè-kora wérowà kání. A inén lé yía lé o bè-kora wéro po bía ká.

¹⁶ Ká a Yeesu màhá zúna ì màkàrí, inén na bè-kora wi po bía ká, á jńá mí yí ì bío yi. O wó mu á zéenia lè 6a nùpua na khíi tà a bío á à yíráa le mukání binbiri na máa vé.

¹⁷ Le 6a nùpua búenbúen dé ho cùkú le Dónbeení yi à wé kònbí le, lerén na á nùpue yí dá máa mi, á wi fèèè, á wee dí le béeńí fèèè. Lerén mí dòn lé le Dónbeení. *Amiina!

O Poole wee hení a Timotee síi

¹⁸ I za Timotee, bío ká lé bío á ì hení ì na foń, á héha lè há bíoní na le Dónbeení jń-cúa fèerowá yáania bía ù dání yi, bèra a na ù síi wé here le bín-tente tonlò na fo wee sá yi.

¹⁹ Wjoka dé ù síi, à sá ho lè le yi na se. Ba nĩ-dòndáa búí pń bún á 6a bèn yí bínía yí dó mí sía le Dónbeení yi.

²⁰ Bán nùpua so ó o Himenèè là a Alèkisàndere wi tńahũ. A ì día 6a á 6a bío sá a Satáni yi, bèra a na à 6a yí bíní yí là le Dónbeení.

2

Bío d wa ko à wa wé flo bío yi

¹ Bío á à wé here mia á à dí bío ká búenbúen yahó lé bío ká: Mi wé flo le Dónbeení yi lè mí soóbéè, á bónbóní le, á dé le bārākā 6a nùpua búenbúen bío yi.

² Mi wé flo na 6a bá-zàwa làa bía á ho pànká wi níi yi búenbúen yi, lé bún ñ na ká wa à keńí ho héerá yi, á à wé waten, á mún wé è wé há wára na se.

³ Ho flo à na 6a nùpua yi léé bío na se, á mu mún sí le Dónbeení na kánía wen yi.

⁴ Le wi à 6a nùpua búenbúen kání à zún ho tńiá poni.

⁵ Mu bon, le Dónbeení léé dà-kéní. A yía wi 6a nùpua làa de pńahũ léé nĩ-kéní. Wón lé o Yeesu *Krista na 6ueé wó a nùpue.

⁶ O buara 6ueé nɔn mítén á kánianáa 6a nùpua. O wó mu á zéeníanáa le le Dónbeení wi le kání 6a nùpua búenbúen ho pńahũ na mu ko yi.

⁷ Lé bún bío yi á le Dónbeení wóráa mi lè mí bín-buero, á tonkaa mi le ì kàrán bía yínń 6a *zúífúwa, à 6a dé mí sía le yi. Bío á ì mà ká léé tńiá poni, sabéré mia mu yi.

Bío 6a hńawa ko 6a wé 6ua lè miten

⁸ Awa, á bǔn lé bǐo nǎn á ĩ wi á hǎ lùà búenbúen yi á 6a nùpua hóoní mí níní dá ho wáayi à fioráa. Ba yí le mí sǎa cǐ mín yi, 6a mún yí zǎ làa mín à wéráa mu.

⁹ I mún wi à 6a háawa sǎa zǐlò à héha làa bǐo mu koráa 6a nùpua búenbúen cǎn. Ba ko 6a wé dé le kǎnbii mí sǎa zǐlò yi, à wé 6ua mítén sese. Le 6a jún-vání wiokaró yí wé bǐo na à na ká 6a nùpua wé è loń 6a yi. Há donkhue-sǎa na wó lè ho sǎnú tǎá bè-vio búí na yáwá here à 6a wé yí zǐ. Ba yáá pá yí ko 6a wé zǐ há sǎa na yáwá here dàkhǐna.

¹⁰ Eε ká 6a wé sòobá mítén à wéráa há wárá na se. Bǔn lé bǐo 6a háawa na le mí wee kǎnbi le Dónbeení ko 6a wé 6ua lè mítén.

¹¹ Ho kǎránlò páahǔ á 6a háawa ko 6a wé tété à bé zo à júnáa yǐa wee na ho kǎránlò cǎn.

¹² I yí tà le 6a háawa wé kǎrán 6a báawa, tǎá à 6a yí pánká 6a wán. Ba ko 6a wé kεení sǔuní.

¹³ Mu bon, o Adáma lé yǐa le Dónbeení má ho yahó á máhá bò yi mánáa o Eεve.

¹⁴ A mu mún yínǎí o Adáma lé yǐa ó o *Satáni sǔna, o háa lé yǐa ó o sǔna, á lé wón lé yǐa yí bò le Dónbeení bè-biónii yi.

¹⁵ Hǎrì bǐo mu wó ká á 6a háawa á à kǎní 6a hámu bǐo yi, ká 6a dó mí sǎa le Dónbeení yi, á le waminí wi 6a yi, á wee 6ua mítén sese làa bǐo le Dónbeení le mu koráa.

3

Ba kèrètɛwa kuure ya-díwá

¹ Bǐo á ĩ mǐ ì na mia á láayi wi: Nùpue na wi ò o wé o ya-dí 6a kèrètɛwa kuure yi, wón wi ò o sá tonlò na se.

² O ya-dí ko ò o zǔn mítén 6uaró à wékheró bǐo yí mǐ léé yi. O ko ò o wé háa yá-kéní 6anso. O wárá ko à há wé se, à wé o nùpue na bǐo búenbúen ó o wee wé kǎna, á 6a nùpua wee kǎnbi. O mún ko ò o zǔn 6a nǐ-hǎní 6uaró, à zǔn 6a nùpua kǎránlò.

³ O yí ko ò o wé ja-ju, o mún yí ko ò o wé nùpue na wa fio, 6ùéé. O sǐi ko le wé se, à wé o nùpue na yí wa bióní. O yí ko ò o sòobá dé mí sǐi le wárí yi.

⁴ O ko ò o dàń mí zǐi nùpua 6ua, ò o zàwa wé jí a cǎn, à wé kǎnbi o.

⁵ Ká a nùpue háa yí dà mí kurú zǐi nùpua máa 6ua, ó o ò wé kaka à dàń ñ 6uaráa 6a kèrètɛwa kuure?

⁶ O ya-dí yí ko ò o wé nùpue na sǐidéro o *Krista yi dǐn yí míana, bèra a na o háa yí yòoní mítén mu bǐo yi, à le Dónbeení sǐiní a jǔhǔ làa bǐo le sǐiníanáa o Satáni jǔhǔ bǐo sǐi.

⁷ O ko ò o wé o nùpue na wee 6ua mítén sese à bǐa yínǎí 6a kèrètɛwa wé kǎnbi o o wén-tentewá bǐo yi, bèra a na à bè-kohó bǐo yí mǐ léé wo yi, ò o Satáni háa yí yí o ví.

Ba kèrètɛwa kuure ton-sáwá bǐo

⁸ Ba kèrètɛwa kuure ton-sáwá ko à 6a wé 6a nùpua na wee 6ua mítén sese, à yí wé jíní jún 6ansowá. Ba yí ko 6a wé ju ho *dívén dà mí níi wán, à sòobá dé mí sǐi le wárí caró yi.

⁹ Le Dónbeení tǔiá poni bióní na le zéenia há sǐadéro le yi dǎní yi á 6a ko 6a wé bè yi lè le yí na wee ce.

¹⁰ Hen ká mí le mí ì lén nùpua á à wé lè 6a kèrètɛwa kuure ton-sáwá à mí loń 6a ká flañí mía 6a yi, ká 6a dà à sá ho tonlò mu, à mí wáa 6ua bán.

¹¹ Ba hánání ko à 6a 6ua mítén sese, à yí wań hã nì-ṅà. Ba ko 6a wé 6a nùpua na bío 6úen6úen 6a wee wé káṅa, à láayi keń mu bío 6úen6úen yi.

¹² Ba kèrètṣewa kuure ton-sá ko à 6àn hãa wé ya-kení, o ko ò o dàń mí zàwa lè mín zli nùpua 6ua.

¹³ Ba kèrètṣewa kuure ton-sáwá na tonlò se bán á 6a nùpua wee kònbì, á 6a poní á à sèn á à bíoráa o Yeesu na 6a dó mí sía yi bío.

Mu bío zúrílò na wa wee yi o Krista yi cón

¹⁴ I wee leéka à ì buen ù cón hen làa cínú. Eε ká í wee túa bío ká

¹⁵ bèra a na ká í míana 6uararáa à ù pá zúrì bío á ù 6uaráa úten 6a kèrètṣewa kuure yi. Dén kuure so lé 6a kèrètṣewa zì-ṅúhú na bío sá le Dónbeení yi. Le kuure mu lé dío sá ho túiá poní díníà làa bío á hã bóròbóròwa wé sínáa le zli díní bío síi, lé lerén á ho túiá poní mu dín wán.

¹⁶ Le Dónbeení bè-sànkanií na le zéeniá làa wèn wa sádéro o Yeesu yi dání yi 6èntín léé bè-beení.

O Krista

6ueé wó a nùpue,

á le Dónbeení Hácírí vèeniá wo zéeniánáa le o bío bon.*

O o zéeniá mítén lè le Dónbeení tonkarowá na ho wáayi.

O bío buera non hã síiwá 6úen6úen yi.

Ho dímíṅá yi á 6a nùpua dó mí sía wo yi.

Le Dónbeení yòonía wo á dó ho cùkú yi.

4

Le Dónbeení bè-wéniá 6úen6úen se

¹ Le Dónbeení Hácírí bíá mu wéréwéré le hen ká ho dímíṅá véro khíi dòn á 6a nùpua 6úí wáa à khí á máa dé mí sía le Dónbeení yi. Ba à yèrè má khíi bè mu bíowa na wee khá 6a nùpua víní yi, lè 6a cínáwa kàránlò yi.

² Bán nùpua so wee ti bío wi 6a yiwa yi ká 6a fúaa hã sabíoní à vínínáa 6a nùpua. Ba bè-leékaniá yi, á 6a yí zù bío se làa bío yí se máa hueeka mín yi.

³ Ba wee bío le mu yaamu yí se, á wee hè mu. Ba mún wee hè 6a nùpua lè mu bè-díniá 6úí díró ká le Dónbeení ṅòṅ lera mu ho díró bío yi, bèra a na à bíá dó mí sía o *Krista yi, na zù ho túiá poní wé dé le Dónbeení bára ká díráa mu.

⁴ Bío le Dónbeení lera 6úen6úen se, á wa ko wa wé tà mu yi à dé le bára ká mu bío yi.

⁵ Mu bon, le Dónbeení bíoní lè ho fíoró lé bún wee wé à mu bío 6úen6úen ce le Dónbeení yahó.

O Yeesu Krista ton-sá tente

⁶ Bún bíowa so na ká 6úen6úen á ù kàrán lè 6a kèrètṣewa, bún ká fo màhá wáa à wé o Yeesu *Krista ton-sá tente na le Dónbeení bíoní wee kàrán fèεε ù sídéro le yi bío yi, làa bío fo bóràa bío 6a kàránna làa fo yi bío yi.

⁷ Hã wáhio na yí máa zéeni mu bè-tente là a nùpue, hãa yí héhaa lè wa sádéro le Dónbeení yi á ù pí bío. Bío fo ko à ù wé lé ho kení úten làa bío á fo ò bèráa le Dónbeení yi sese.

⁸ Bío fo ò kení lè ù sáníá léé bío na dà fo wé è séeni. Eε ká ho sòobá úten à wé bè le Dónbeení yi sese bún cúnú wi bío 6úen6úen yi, lé bío á yia bò le Dónbeení yi wón le dó mí ṅii le mí ì na le mukàní binbirí yi hã làa na ká wán, lè ho yíró na lua yi.

⁹ Le bíoní na ká léé bíoní na láayi wi á 6a nùpua ko 6a tà yi.

* 3:16 Mi loń Oroomusa vúahú 1.4

¹⁰ Mu bon, wa wee sá à lò be, à sòobá waten lé bïo wa dó wa sïa wee lòoni bïo le Dónbeení na wi fεεε le mí ì wé. Le lé 6a nùpua búenbúen kánìlò, sònkú bïa dó mí sïa le yi.

¹¹ Bún lé bïo á fo ko à ù bè hení à wé kàrán lè 6a nùpua.

Bïo á fo ko ù bua lè ùten

¹² Yí díá le 6a zùarí foñ lé bïo á fo lé o háyónza. Εε ká ù màhá 6ua ùten sese à bïa dó mí sïa le Dónbeení yi mi à bè yi: Ù bíoní yi, ù wára yi, bïo á fo wa lè 6a nùpua yi, ù slidéro yi lè ù sïa na wee ce yi.

¹³ Wé sòobá ùten à kàrán le Dónbeení bíoní vùahú à na 6a kèrètíewa yi. Wé hení 6a sïa à kàrán 6a à paráa l buenlò.

¹⁴ Le Dónbeení Hácírí hámu na fo yú á ù yi wé làa bïo na jùhú mía. Fo yú mu á héhaa làa bïo le Dónbeení jì-cúa fεεrowá bïa páahú na á 6a kèrètíewa kuure ya-díwá bò mí níní ù wán.

¹⁵ Bïo á ì zéeniá làa fo búenbúen á ù wé sòobá ùten à wé wé. Na ùten búenbúen ho tonlò mu yi à 6a nùpua mi bïo á fo wee varáa lè ù yahó.

¹⁶ Pa ùten bïo fo wee buaráa ùten làa bïo fo wee kàrán lè 6a nùpua dání yi. Fára dín à bè le Dónbeení yi mu búenbúen yi. Ká fo dàrina wee wé làa bún bïo, á ùnén ù bèere á à kání ùten á mún ñ kání bïa wee jí ù bíoní.

5

¹ Wé yí là hεεrè làa nì-kínle. Fo wé le fo o zéeni a, à ù wé mu lè le kònbii, à kerí lè o lé mín maá. Ba yàrówá á ù wé zéeni lè mín zàwa bïo sii.

² Ba há-kíá ù zúrì buaró à kerí lè 6a lé mín nuwá. Ba há-yàrówá á ù wé zéeni lè mín hání bïo sii, ká ù màhá wé mu lè há yilera na se.

Ba maháawa na wi 6a kèrètíewa kuure yi bïo

³ Wé pa 6a maháawa bïo, sònkú bïa nùpua na wee loí 6a yi mía.

⁴ Ká maháa zàwa tàá o mòmmanía wi á 6a ko 6a zúrì le 6arén lé bïa ko à 6a wé loí mín zì-jùhú bïo. Ká 6a wee wé ká se 6a wee wí bïo á 6àn nùwá lè 6àn 6uaawa wó non 6a yi khíina. Bún lé bïo sí le Dónbeení yi.

⁵ Ká a maháa na nùpue na à loí wo yi mía, ó o kará mí dòn, wón bïo búenbúen ó o dó le Dónbeení níi yi. O wee fio le Dónbeení yi à 6ónbóní le le wisoní lè ho tñàahú à máa khí.

⁶ Ká maháa na 6èn wee wé bïo sí a yi, wón ka lè o húrun hàrì ká a yïo wi lua.

⁷ Bún lé bïo á ù hení na 6a yi, bèra à na à wékheró bïo yí mí lεé 6a yi.

⁸ Ká a nùpue yí máa loí bïa làa wo te mín yi, sònkú bïa bïo sá a yi binbirí, se bïo ó o le mí dó mí sïi o *Krista yi ó o bínía món. O yáá sùnsùmana po yïa yí dó mí sïi wo yi.

⁹ O háa na lúlúio yú ho 6úará-tín lé yïa ko ò o mí dé 6a maháawa tñahú, o ko ò o wé o háa na yan le cúekúee.

¹⁰ O ko ò o wé háa na 6a nùpua wee kònbì o wén-tentewá na ká bïo yi: O guan mí zàwa sese, o tà á 6a nì-hání làara a wán, o seera bïa bïo sá le Dónbeení yi zení,* o séeniá bïa yú le lònbee lè mí sííwá, há wén-tentewá lè mí sííwá cèrèè ó o wó.

¹¹ Ká 6a mahá-fia bán ù lén níi. Lé bïo á páahú na ká mu yaamu bïo wi 6a yi, à 6a sïa bïo wéro wé à 6a bíni a Krista món.

¹² Ká 6a wó ká, se 6a júná sú lé bïo á bïo 6a dó mí jíní le mí máa ya á 6a yáara.

* 5:10 Há zení seerò: Mu kúará le o tà líinia mítén á sá non bïa bïo sá le Dónbeení yi.

¹³ Hen ká fo mà 6a dó 6a maháawa jii á 6a wé è hée è vará 6a nùpua jini ká 6a máa sá dè. Mu yáa máa káa bñn yi mí dòn, 6a lé 6a dàn bíorowá, á wee kúee mí jini há tuiáwà na bío yi ciran 6a yi.

¹⁴ Lé bñn búenbúen bío yi á í wi á 6a mahá-fia á yaka à te mí zàwa wé lorí yi mí zíní yi, bèra a na à wa zúkusa yi yi bín-kora mí léé wen.

¹⁵ I wee bío bñn lé bío á 6a búí yáa dènia yèrèmaa bò a *Satáni yi.

¹⁶ Ká háa búí na lé o kèrètíe àn temínlowá búí léee maháawa, ó orén lé yia ko ò o wé séení 6a, bèra a na à bán bío wáa yi wé sèrò 6a kèrètíewa kuure wán. Bñn ká 6a maháawa na séenílowá mia á 6a kèrètíewa kuure á à dàñ wé è séení.

¹⁷ Ba kèrètíewa kuure ya-díwá na wee sá mí tonló sese á ko lè le kònbii lè le séení, sònkú bíá wee dé mí sòobé le Dónbeení bíoní bueró yi à wé kàrán 6a nùpua làa de.

¹⁸ Le Dónbeení bíoní vùahú á bío ká túara yi: «Hen ká a nàa wee và ho ònló yi à ù yi ca a jii.»† Mu pá bñnía túara: «O ton-sá ko lè mí sàání.»‡

¹⁹ Hen ká 6a kèrètíewa kuure ya-dí búí ó o búí le o wó khon bío búí bío yi à ù le bánso sèrása nùwá jun taa nùwá tñ kerí, ká bñn mia à ù yi tà mu.

²⁰ Yia wé wó khon à ù ve o à bíoráa 6a nùpua yío yi. Ká fo wee wé làa bñn á mu ù zání bíá ká á 6a máa dé mítén hón wárá so yi.

²¹ Bío ká lé bío á í wee hení ì na foñ le Dónbeení là a Yeesu Krista lè 6a tonkarowá na ho wáayi yahó: Sòobá úten à bè mu yi, à wé yi hueeka 6a nùpua mín yi.

²² Wé yi zà ù sli wán à bè ù níni nùpue wán dérää wo ho tonló yi 6a kèrètíewa kuure yi ká fo yi zú bío ó o karáa sese. Yi léé o búí bè-kora yi làa wo, le únén ù bèere à wé o nùpue na wee ce le Dónbeení yahó.

²³ Wé yi ju numu mí dòn, ká ù wé ju ho *dívén cínú ù píohó na wee vá túntún bío yi.

²⁴ Ba nùpua búí bè-kora na 6a wee wé wee mí denkhéen hàrí ká 6a yáa òñ yi cífo 6a. Ká 6a búí bán bèn bío wee zún làa món.

²⁵ Lé làa bñn síi á há wén-tentewá wee mináa wéréwéré mu khoomu yi. Há yi máa sá yi hàrí ká há bío yi zúna fúa.

6

¹ Bíá lé 6a wobáani búenbúen ko 6a wé kònbí mí júnása, bèra a na à 6a nùpua yi yáa le Dónbeení yèni, à mún yi bío yi khe ho kàránló na wa wee na dání yi.

² Ká bíá júnása dó mí sía o *Krista yi á 6a yi leéka le bío 6a lé àn zàwa 6a sladéro bío yi á 6a máa wé è kònbí 6a. Ba yáa ko 6a wíoka wé sá na 6a yi lè mí sòobé, lé bío á 6a júnása mu na 6a wee sá na yi á dó mí sía le Dónbeení yi á 6a wa 6a.

Bñn bíowa so á ù kàrán lè 6a nùpua à hení 6a sía mu wéro yi.

Ho kàránló na bío yi bon lè le wári waríló bío

³ Ká a búí wee kàrán bè-vio na wi mí dòn làa bñn, á yi tà wa Nùhúso Yeesu *Krista bíoní binbirí yi, á mún yi tà bío wa wee kàrán lè 6a nùpua waten guaró dání yi,

⁴ se wón bánso wee yòoní miten, o yi zú hàrí dè. Bío ò wa léee zía làa wáani kánló. Bñn wee búen lè le yandee lè há zía lè há làntaa, lè há yile-kora.

⁵ Ba nùpua wé kán mín féeé lé bïo 6a yilera yí se, làa bïo 6a yí zù ho tùtiá poni. Ba wee leéka le ká mí tà bô bïo sí le Dónbeení yí á mí ì yí le wári.

⁶ Mu bon, le slidéro le Dónbeení yí cùnú wi làa sòobéé ká bïo fo yú á ù sli wan bïo yi.

⁷ Wa wee te ká wa dèè búi mía, ká wa khíi wee hí á wa mún máa 6ua dèè búi máa lénnáa.

⁸ Lé bñn ká wa yú bïo wa à dí, á yú há sí-zínia se bñn á à yí wén.

⁹ Ká bïa wi à 6a wé ho náfòró 6ànsowà konloon bán wee dé mítén mu bè-kora wéro yi, à keí lòn nùpua na á dádá vùn. Ba wa mu bïo na jùhú mía, na wee 6óní a nùpue yi, à yáa wo 6úen6úen.

¹⁰ Mu bon, le wári waríló á wee 6uen lè mu bïo na yí se lè mí síwà. Ba nùpua búi khèra lè le Dónbeení, lé bïo 6a sòobáa dó mí sía le wári càró yi dà, á 6a lò 6èn wee be mu tá làa sòobéé.

Le zéenti na ó o Poole non o Timotee yi

¹¹ Ká ünén na dó ù sli le Dónbeení yi, khèn làa bñn bïowa so 6úen6úen. Wíoka sòobá ütén á wé wé bïo térénna le Dónbeení yahó. Bua ütén làa bïo mu sínáa le Dónbeení yi. Wé dé ù sli le yi féeé, à warí 6a nùpua, à wé hí ù sli á mún wé wayi.

¹² Wíoka dé sòobéé ù slidéro o *Krista yi làa bïo ó o dásí wee dérää mí sòobéé à firáa há fio bïo síi, à ù yí le mukāñi na máa vé. Lé bñn bïo yi á le vonnáa fo, á fo bía ù slidéro le Dónbeení yi bïo wéréwéré 6a sééràsa cèrèè yahó.

¹³ I wee hení bïo ká á à na foñ le Dónbeení yahó, lerén na wee na le mukāñi mu bïo 6úen6úen yi, ì mún wee hení mu ù na foñ o Krista yahó, wón na mà ho tùtiá wéréwéré o Pilaate yahó.

¹⁴ Wé bè bïo á ì bía non foñ yi sese, wé mu le mu jii sí bèra a na à nùpue yí dà mí wékéhor bïo léé foñ fúaa wa Núhúso Yeesu Krista khíi bñnía 6uara.

¹⁵ O khíi 6uen ho pāhúú na le Dónbeení le mu ko yi:

Lerén Dónbeení na mu bè-tentewá lè mí síwà wee lé cón, na dà mu bïo 6úen6úen, á lé le Dónbeení mí dòn.

Le lé 6a bá-zàwa 6úen6úen bée, á lé 6a júnása 6úen6úen Núhúso.

¹⁶ Lerén mí dòn lé ðio wi féeé.

Mu khoomu na le wi yi 6àn síi á nùpue yí dà máa sùará yi.

Nùpue ðñn yí mən le, ó o 6úí mún yí dà máa mí le.

Le ho cùkú lè ho pánká à bïo sí le yi féeé. Amiina!

Ho náfòró 6ànsowà zéenti

¹⁷ Hení mu na ho náfòró 6ànsowà yi le 6a wé yí yòoní mítén, le 6a yí dé mí sía ho náfòró na yí máa mía yi, à leéka le ho dà à kání 6a mu bïo 6úen6úen yi, ká 6a dé mí sía le Dónbeení yi, dén na wee na mu bïo 6úen6úen wén à wa sía wa bïo yi.

¹⁸ Bïo na 6a yi le 6a wé wé mu bè-tentewá, à wé wé mu cèrèè. Le 6a wé hén mí níní à séení 6a nùpua.

¹⁹ Ká 6a wee wé ká síi, se léé náfòró binbirí á 6a wee bàrá sese ká lè mítén à khíi yírää le mukāñi binbirí.

Le mánđen zéenti

²⁰ Timotee, bïo le Dónbeení kàrafáa foñ á ù wíoka pa bïo sese. Há bín-conconwá làa hía bïo búi yí cèéra le Dónbeení yi à ù yí tà bïo. Mu bïo na 6a wee ve làa bïo zùnló ká mu jòn yí bon 6àn kàránló á ù mún yí tà bïo.

²¹ Bñn bïo zùnló so á 6a búi dó mí sía yi lé bñn te bïo á 6a bñnianáa le Dónbeení món. Le le Dónbeení wé mí sáamu làa mia.

Ho nun nni vūahū na ó o Poole túara nnon o Timotee yi

Vūahū túaró nūhū

Pāahū na ó o Poole wee túa ho vūahū na kà yi ká a wi ho kàsó yi ho Oroomu yi. O lò hía wee be (2.9) à nùpue na à séení a mún mía (4.16).

Bío ó o Poole mu wee leéka le mí húmú wà ɓueé sàará, ó o bānbāa ò o kenía o Timotee na ó o wa làa sòobéɛ. O Poole wee dé le Dónbeení bārākà o Timotee mu bío yi. O wee hení na a yi le o fàrá ðin mí sliðéro ó *Krista yi wán, à bānbá wé sá le Dónbeení bín-tente bueró tonló, hàrì ká ɓa nùpua wee beé o lò ho tonló mu sàró bío yi (1.1-2.13).

O Poole pá bínía bía nnon wo yi le o hè ɓa nùpua na wa hā bín-conconwà bíoró. Lé bío á mu yí máa na à le Dónbeení tonló va làa yahó, ò o bía nnon o Timotee yi le o wé làa bío mínén wee wéráa, à lá ho tūiá poni, lè le waminí, lè ho ten liinílo dání. O mún bía nnon wo yi le o yí nonsā ho kāránló tente na ó o yú bío yi (2.14-4.5).

Ho vūahū véení ó o zéénía bío ó orén mí bæere lò bonnáa, làa bío le Dónbeení séeníanāa wo o lònbee yi (4.6-18).

Le tēnī

¹ Mu lé Inén Poole, yia le Dónbeení lè mí sli bío á wó á ī lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho vūahū na kà. Le tonkaa mi le ī bue le mukānī binbirī na máa vé bío, ðio le Dónbeení dó mí jii le mí ī na wɛn wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi.

² I wee túa ho á à na ūnén Timotee na lé ī za na ī wa làa sòobéɛ yi. Le o Maá Dónbeení lè wa Nūhúso Yeesu Krista wé mu sāamu làa fo, à zūī ū makārī, à na ho hēerā foñ.

O Poole wee hení a Timotee sī

³ I wee dé le Dónbeení bārākà, dén na á ī wee sá na yi lè le yi na wee ce làa bío á wán maáwà fù wee sá nanāa le yi bío sī. Le wisoni lè ho tñāahū ká ī wee fio, à ī mún wé fio na foñ.

⁴ Hen ká ī wee leéka le wéɛ na fo wá bío pāahū na á ī wá día fo yi, à ī sli wá làa sòobéɛ à ī bíní mī ū wán à zāmaka mu bío yi.

⁵ I mún wee leéka bío á fo dórāa ū sli lè ū sòobéɛ o Yeesu *Krista yi bío. Dén sliðéro so na kera mīn ɓūaa Loyiisi lè mīn nu Eniisi yi, á ī làa le lé dén ɓàn sīi mún wi ūnén yi.

⁶ Lé bñn nnon á mu bío wéró pānká na le Dónbeení nnon foñ pāahū na á ī bío ī níní ū wán yi, á ū wíoka dé sòobéɛ yi.

⁷ Mu bon, le Dónbeení Hácírí na le nnon wɛn yínorí záníi Hácírí, ká le mahá wee na ho pānká wɛn, á wee wé à wa warí ɓa nùpua, à mún ðaī waten ɓua yi.

⁸ Awa, á ū yí nīyi o Nūhúso bío bíoró yi, à ū mún yí nīyi bío á Inén wi ho kàsó yi bío yi. Ká ū tà à wa páanī le lònbee yi le Dónbeení bín-tente bío yi, à wé mu lè ho pānká na le Dónbeení nnon foñ.

⁹ Le Dónbeení mu lé ðio kánía wɛn á hueekaa wɛn à wa bío sī le yi. Mu yínorí wa wén-tentewá bío yi á le wórāa mu. Mu lé lerén lè mí sāamu kánía wɛn làa bío le lon le mí ī wérāa mu. Bñn le fèra wíokaa wa bío yi o Yeesu Krista pānká yi ká ho ðimíjā ðīn yí léra.

¹⁰ Bío kà wán á mu sãamu mu bío wãa wee mi wéréwéré, lé bío á wa kãnilo Yeesu Krista ñuara ñueé fá mu húmú fúuhú. O zéenia le ká wa tà le Dónbeení bín-tente bío, á wa à yí le mukãní binbirí na máa vé.

¹¹ Inén le Dónbeení léra á wó lè mí tonkaro, á le í bue mí bín-tente na ña nùpua yí à mún kàrán ña làa de.

¹² Lé bũn bío yí á ñ wiráa le lònbee na kà yí, á mu ñyio mún yí dú mi, lé bío á ñ zũ yíá á ñ dó í sli yí, á ñ láa mu yí le le dà à pa le bín-tente na le kàrafáa mĩ bío. Mu bon, le è pa le bío fúaa le wizonle na ó o khhí bĩnì ñ ñuen yí.

¹³ Ho tũáa poni bioní na á fo ñá í cõn á ñ ñua, à bè le yí. Wé mu lè le slidéro o Yeesu Krista yí à wañ ña nùpua ñ pãaníló làa wo bío yí.

¹⁴ Mu bè-tentewá na le Dónbeení kàrafáa foñ mí Hácírí na wi làa wen pãnká yí, á ñ pa bío.

¹⁵ Fo zũ le ho Azii kshú nùpua na dó mí sía le Dónbeení yí cèrèe pã mi día. O Fizele là a Hemozene mún wi ña fahú.

¹⁶ Le o Nuhúso wé mí sãamu là a Onzifoore zì-ñúhú nùpua, lé bío ó o wee hĩ í sli túntún. Bío á ñ wi ho kàsó yí ó o yí máa ñyio bío yí ña nùpua yahó.

¹⁷ Pãahú na ó o ñuara ho Oroomu yí hen ó o bánbáa ò o cãnkãa mĩ fúaa bío ó o yú mĩ.

¹⁸ Le o Nuhúso zúrì o màkárí ñnzoñ na ó o khhí ñueé cítí ña nùpua yí. Fo zũ le pãahú na á ñ hía wi ho Efeze lóhó yí ó o séenia mĩ làa sóobé.

2

O ton-sá ko lè mí sãdní

¹ Ká unén na lé í za, wé yí ñ pãnká mu sãamu na ó o Yeesu *Krista wó làa fo yí.

² Bío á ñ kàrána le ña nùpua ña seérása cèrèe yahó na fo ñá í cõn, ñ bĩnì kàrán le ña nùpua na láayi wi, bía dà à bĩnì ñ kàrán mu lè ña búí.

³ Le lònbee na wee yí o Yeesu Krista ton-sáwá á ñ tà yí làa bío ó o dásí tente wee táráa le lònbee yí bío sii.

⁴ O dásí na wi ò o bío wé sí mí ñúhúso yí wón yí máa wé día mítén à bè-vio búí bũmaka.

⁵ O nùpue na wi hã penkaa lùwí yí á mún yí dà máa yí bío ko làa wo ká a yí bò ña lùwílowá làndá yí.

⁶ O vãro na wee tà beé mí lò ho vãró yí lé yíá ko ò o wé o yahón nùpue na á à yí mí lònbee cũnú.

⁷ Wé vã ñ yí bío á ñ wee bío na foñ wán, ó o Nuhúso ò wé á fo ò zúrì mu búenbúen kúará.

⁸ Bĩnì leéka a Yeesu Krista na vèera bío, wón na lé o *Daviide m̀nmaní. Bũn lé le bín-tente na á ñ wee bue.

⁹ Lé lerén bín-tente mu bío yí á ña cannáa mi dó ho kàsó yí á wee beé lò lòn nùpue na wó khon. Ee ká le Dónbeení bioní dén á nùpue yí can.

¹⁰ Lé bũn ñn ñ ña ñ wee tà le lònbee le mí síiwá yí bía le Dónbeení hueekaa bío yí, bèra a na à bán mún kãní ña pãaníló là a Yeesu Krista bío yí à ña dàñ zo a cùkú na máa vé yí.

¹¹ Le bioní na kà láayi wi:
Ká wa ká lòn nùpua na pãanía húrun làa wo,
á wa mún ñ yí le mukãní làa wo.

¹² Ká wa wee dàñ hĩ wa sía,
á wa à dí le béenì làa wo.

Ká wa pã a,
ó orén mún ñ pĩ wen.

13 Ká wa yí máa wé bío ó o le wa wé,
ó orén yí máa yèrémá mí jii.
Mu bon, bío ó o karáa ó o yí dà máa lé wán.

Le Dónbeení bioní bueró na jii tun

14 Bío na 6a kèrètíewa yi le 6a bíní leéka mu bíowa na kà bío, à hení mu na 6a yi le Dónbeení yahó le 6a wé yí dé mítén le wáanii na jùhú mía yi. Le yí máa séení bíá wee jí le ká mu yínóñ 6a yáaró.

15 Sòobá úten à wé o nùpue na láayi wi le Dónbeení yahó. Bua úten là a ton-sá na yí máa nìyi mí ton-sánii bío yi bío síi, à wé bue ho tùíá poni bioní.

16 Hã bín-conconwà làa hãa bío búí yí cèéra le Dónbeení yi à ù yí dé úten yi, lé bío á bíá wee dé mítén hón bioní so síi yí á wee wíoka khèn lè le Dónbeení ká 6a wá.

17 Bán nùpua so bioní ka lòn cáká na wee beeni. O Himenee là a Filéete wi 6a nùpua mu fahú.

18 Ba khèra lè ho tùíá poni lé bío 6a wee bío le 6a nì-hía vèera khíina, à vínínaa 6a nùpua à 6a bíní a Yeesu món.

19 Ee ká le Dónbeení nípomu bán yí máa dèké yi lòn zli na jùhú fára tina bío síi. Mu túara le zli mu jùhú na fára tina wán kà síi: «O Nùhúso zú bíá bío sá a yi». Mu mún túara le: «Bia le mí bío sá a Nùhúso yi lè mí nì-kéní kéní wáa wé yí wé bè-kohó».

20 O náfóró 6ánsó zli yi á ho ònló sía lè mí síiwá wi yi. Hã búí wó lè ho sánú, hã búí wó lè ho tònòn, hã búí má lè ho córó, hã búí lé hã búèení á 6a tan. Hã búí 6a wee sáráa hã wizon-beera yi, ká hã búí 6a wee sáráa hã wizon-káamáawa yi.

21 Hen ká yia wee ceé mítén ho kàránlò mu dání yi, wón á à keñ lòn ònló dèe na 6a wee sáráa le wizon-beeni yi bío síi. O bío á à sí mí Nùhúso yi, á bío jùhú ù keñ o cón. O wíokaa hã wén-tentewá wéró bío yi.

22 Awa, á mu bío na yí se na wee vá 6a yárowá dé mu bè-kohó yi á ù khènnáa. Bánbá á ù wé o nùpue na téréna, à síidéro le Dónbeení yi fára tìn, à wañ 6a nùpua, à wé á hõ hèerá keñ únén làa ba pãahú. A bíá sía wee ce á wee fio wa Nùhúso yi à mún wé làa bñn bío síi.

23 Hã bín-conconwà bíoró á ù yí dé úten yi, fo zú le mu wee buen lè hã wará.

24 O o Nùhúso ton-sá jòñ yí ko ò o wé tá wará. O ko ò o wé wé mu tentemu lè 6a nùpua búenbúen, à wé dàn kàrán 6a nùpua. O ko ò o wé o nùpue na mu bío búenbúen wee kúu yi.

25 Hàrí bíá yí tà a bío ó o pá ko ò o wé wayiráa à kàrán 6a, jún-sí á le Dónbeení ì wé á 6a sía á à yèrémá á à tà ho tùíá poni bío.

26 Le è wé á 6a à zùñ bío se, á à fee mítén o *Satáni níi yi, wón na ka lòn dáadá na lá vùn 6a á 6a wee wé o síi bío.

3

Mu bíowa na khii wé á ho òm̀jnd à véraa

1 Zùñ mu, le ká mu bío búenbúen véro khii wá 6ueé dã, á le lònbee á à keñ làa sòobé.

2 Lé bío mu pãahú ká 6a nùpua wé è cà mí kùrú bío mí dòn. Ba à wañ le wáí á à porí mu bío búenbúen. Ba wé è khòoní mítén, á à yòoní mítén. Ba wé è bío hã bín-kora á à leé le Dónbeení yi. Ba zàwa máa wé è jí mín nùwá bioní. Ba nùpua á à wé 6a bè-yízùrlowá. Bío lé le Dónbeení bío á 6a máa wé è dé kònbii yi.

³ Ba máa wań mɔ́n nùpua. Ba máa wé è zũn nùpue màkárí. Ba wé è yáa 6a nùpua yènnáa. Ba máa wé è dàń míten máa bua yi, 6a à wé 6a nĩ-sũmáa, bɔ se á 6a máa wań.

⁴ Bɔ́a làa ba lé le jɔ́i á 6a wé è lé mɔ́n. Ba máa wé è le mí yiwa máa wéráa mu bɔ. Ba à wé 6a khònlowá, 6a à wań mí sɔ́a bɔ á à pɔń le Dónbeení.

⁵ Ba wé è bua míten lè 6a wee wé bɔ sɔ́ le Dónbeení yi, à le pànká 6a jɔ́n yi tà bɔ. Bán nùpua so á ù khènnáa.

⁶ Ba nùpua mu fɔ́hũ 6a búii wé è lé yi á à zo há zíní, á zoó khà 6a háawa búii na sɔ́adéro yí fára yí tɔ́na, á sú lè mu bè-kora, à 6a yèrèma bè 6a bióní yi. Ba háawa mu sɔ́a wee vá mu bɔ na yi se lè mí sɔ́wá wéro yi.

⁷ Ba wee kení míten fɛɛ ká 6a màhá yí dàrna yí zuna ho tũia poni.

⁸ Bán nùpua so yí tà ho tũia poni bɔ làa bɔ ó o Zanɛɛsi là a Zánberɛɛsi* hɔ́a yí taráa o *Moyiize bɔ bɔ sɔ́i. Ba yilera yí se, 6a yí dó mí sɔ́a sese le Dónbeení yi.

⁹ Ɛɛ ká 6a bɔ màhá máa va làa yahó lé bɔ 6a nùpua búenbúen zũ le 6a vɔ́nun làa bɔ ó o Zanɛɛsi là a Zánberɛɛsi vló bɔ hɔ́a zũnanáa bɔ sɔ́i.

Bɔ 6a kenia làa fo, á ù 6a sese

¹⁰ Ɛɛ ká ùnén wón zũ bɔ á ì wee kàrán lè 6a nùpua, á zũ bɔ á ì wee 6a lè ìten. Fo zũ ì tonló jũhũ, á zũ bɔ á ì dóráa ì sɔ́i le Dónbeení yi. Fo mún zũ bɔ á ì wee hɔ́nna ì sɔ́i làa bɔ á ì waráa 6a nùpua. Fo zũ bɔ á ì wee jɔ́nna ì yi.

¹¹ Bɔ 6a nùpua jɔ́nianáa ì sánia, á beéra ì lò ho Antiosi lè ho Ikoniyuumu, lè ho Lisitere lórá yi, á fo zũ. Mu bon, 6a ɛ̀ntɔ́n beéra ì lò làa sòobɛɛ. Ɛɛ ká wa Núhũso màhá kánia mi mu búenbúen yi.

¹² Bɔ́a búenbúen na wi 6a bua míten à héha làa bɔ le Dónbeení sɔ́i vá yi wa páaníló là a Yeesu *Krista bɔ yi, bán 6a à beé lò.

¹³ Ká 6a nĩ-sũmáa lè 6a sabín-fũaalowa, bán sũnsũmámu lè 6a sabióní wé è dé wán ká mu wá. Ba à vlíní 6a nùpua, á 6a nùpua mún ñ vlíní 6arén.

¹⁴ Ká ùnén, bánbá à ù wé bè bɔ á fo kenia yi, à tà mu yi lè ù sɔ́i búenbúen. Ùnén ù bɛɛre zũ bia kenia mu làa fo.

¹⁵ Le Dónbeení bióní vũahũ á fo zũ bɔ hàrì ù háyónmu yi. Lé lerén dà à na mu bè-zũrminí binbirí foñ, bɔ á fo dà à bè yi á à déráa ù sɔ́i o Yeesu Krista yi á à kánináa.

¹⁶ Le Dónbeení bióní vũahũ á túara lè lerén mí bɛɛre Hácírí pànká. Le bióní mu bɔ jũhũ wi làa sòobɛɛ. Lé lerén wee kàrán o nùpue, á wee wé ò o pɔ́ bɔ yi bon, lé lerén wee bé o nùpue, le mún wee wé ò o wé wé bɔ téréna.

¹⁷ Lé bũn ñ na ká le Dónbeení nùpue á à dàń wé è wé há wára na se.

4

O Poole mɔ́ndén bɔ na ó o hentia

¹ Bɔ ká lé bɔ á ì wee hení ñ na foñ lè le sòobɛɛ le Dónbeení yahó, là a Yeesu *Krista yahó, wón na khii buen buéé cítí 6a yèn-vèeniasa lè 6a nĩ-hía á mún buéé dí mí bɛɛní.

² Hàrì ho pãahũ wé se loo, à ho yí wé se loo, à ù wé bue le Dónbeení bióní. Bɔ́a wé wó khon à ù zéení 6a wékheró bɔ na 6a yi, à hení mu na 6a yi le 6a día mu bè-kora wéro. Wé hení 6a sɔ́a. Bũn búenbúen á ù wé jɔ́i ù yi á wé kàrán 6a.

³ Lé bɔ á pãahũ búii khii dá ká 6a nùpua máa wé è jí bia wee kàrán 6a lè ho tũia poni cón, ká 6a wé è wé bɔ sɔ́i 6a yi, á wé è jí 6a nĩ-kàránlowá cèrɛɛ na bɔ yi bon cón.

⁴ Ba à pɔ́ ho tũia poni bɔ ká 6a à bè há sabióní mɔ́n.

* 3:8 Mi lorí Léro vũahũ (Exode) 7.11-12

⁵ Εε κά ũnén wón zŭrŭ ũten buaró mu bŭo búenbúen yi, tà le lònbee yi. Wé bue le Dónbeení bín-tente na 6a nùpua yi. Sá ho tonló mu sese làa bŭo mu koráa.

⁶ Ká Inén wón húmú sùaráa, 1 ka lòn yŭa na 6a yan lè le muiní wó.

⁷ I sá a Yeesu Krista tonló lè 1 sŭi búenbúen lòn nùpue na san ho saró lè mí sòobεε. Bŭo le Dónbeení le 1 wé á ĩ wó á mu jii sŭ lòn nùpue na lùwa vaá dān hen na ó o ko ó o vaa dā yi. I slidéro o Yeesu Krista yi á ĩ yí día.

⁸ Bŭo ká wán á ho cŭnú na ko làa mi bŭo á ĩ wó bŭo téréna bŭo yi, á bàrá pan mi ho wáayi. O Nùhŭso na lé o cítí fŭ na téréna á à na ho cŭnú mu mŭi pāahŭ na ó o kŭhí cítí 6a nùpua yi. Mu máa wé Inén 1 dòn ó ò na ho cŭnú yi, ká bŭa búenbúen na wee lòoní a bŭnŭi búenló ó o mún ñ na ho yi.

O Poole wi ò o Timotee buen o cŭn

⁹ Bánbá à ũ buen 1 cŭn fùafùu.

¹⁰ Lé bŭo ó o Demaasi wà ò o díá mi á van ho Tesaloniki lóhó ho dŭmŭjá bŭowa na ó o wa bŭo yi. O Keresán wón wà van ho Kalasii kŭhŭ, ò o Tiite 6en van ho Dalamatii kŭhŭ.

¹¹ O Luki mí dòn lé yŭa wi hen làa mi. Hen ká fo bò o buen à ũ fé o Maaki guennáa, lé bŭo ó o dà wee séení mi ho tonló yi.

¹² O Tisiiki wón á ĩ tonkaa ó o van ho Efεεze.

¹³ Fo bò o buen à ũ buee lé ho Torowaasi yi à ũ lá 1 báká beení na á ĩ díá o Kaapuusi cŭn 6ua guennáa. Fo bò o buen à ũ mún khuii 1 vōnna, sŭnkú 1 sōnna na ho túaró wi wán. ¹⁴ O Alekisándere na lé o kháa-likí 6entŭn wó khon làa mi dākhlína. Le Dónbeení á à sáání a yi á à héha làa bŭo ó o wó.

¹⁵ ũnén mún pa ũten bŭo lé bŭo á bŭo wa wee kárán lè 6a nùpua ó o yí tà bŭo hùú.

¹⁶ Bŭo 6a nŭn-yání buan mi vannáa le cítíi fliníi, á hàrí nùpue yí bueé tà 1 jii, 6a búenbúen pá mi díá. Le le Dónbeení sén mu díá na 6a yi.

¹⁷ Εε ká a Nùhŭso wón pan 1 bŭo á nŭn ho pánká mŭi á ĩ bueraráa o bŭoní a bŭa yí zŭ le Dónbeení cērεε ná le. Lé orén kánía mi 6a kúdenwá yi.

¹⁸ O Nùhŭso á à kání mi mu bè-sŭmáa búenbúen yi. O ò kání mi á ĩ kerí ho wáayi o bá-zamu yi. Le ho cŭkú à bŭo sŭ a yi fεεε há lúlúio na jii mía yi. *Amiina!

Le mōndén tēenii

¹⁹ I wee tēení a Piriisiye là a Akilaasi yi. I mún wee tēení a Onεzifoore zŭ-jŭhŭ nùpua yi.

²⁰ O Erasiite wón kará ho Korεnte yi, ká a Torofimu wón á ĩ díá ho Milee yi lé bŭo ó o lò yí here.

²¹ Bánbá à ũ buen ká le tēení dŭn yí hŭnŭn.

O Ebuluusi, là a Pudēnsi là a Linuusi là a Kolodia lè wàn zàwa lè wàn hŭnni kerētŭewa na wi hen búenbúen wee tēení foñ.

²² Le wa Nùhŭso kerí làa fo, le o wé mí sáamu làa mia.

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n o Tiite yi

Vūahū túaró jūhū

O Tiite h̄a lé o Poole n̄-ken̄inii. O yín̄n̄ zúifù (Kalasiisa 2.1-3). O h̄a wee bè là a Poole à 6a sá le Dónbeen̄i bín-tente bueró tonló.

Pāahū na ó o Poole wee túa ho vūahū na kà á à na a yi, ká a wi ho Ker̄ete yi á wee loñ 6a k̄er̄t̄ewa kuio na wi h̄a lórá na b̄n yi b̄io, à h̄a wé va lè mí yahó (1.5).

Mu n̄n-yán̄i ó o Poole zéenia b̄io á 6a k̄er̄t̄ewa kuure ya-díwá ko 6a 6ua lè mít̄en (1.5-16).

B̄n̄ m̄ón̄ ó o Poole zéenia o Tiite làa b̄io ó o ko ò o wé k̄ar̄n̄ lè 6a k̄er̄t̄ewa kuio. H̄n̄ kuio so lé 6a n̄-k̄a kuure, lè 6a h̄-k̄a kuure, lè 6a yárówá kuure, lè 6a wobáan̄i kuure (2).

O mún̄ zéenia b̄io 6a k̄er̄t̄ewa ko 6a 6ua lè mít̄en à dàñ̄ k̄eñ̄ináa mín̄ wán̄ lè ho h̄er̄à, ká h̄a zia lè h̄a b̄n̄-zàwa lè ho sankaró mía 6a pāahū. B̄n̄ m̄ón̄ ó o t̄enia 6a yi (3).

Le t̄en̄i

¹ Mu lé In̄én̄ Poole á túara ho vūahū na kà. I lé le Dónbeen̄i ton-sá là a Yeesu *Krista tonkaro, bèra a na à b̄ia le hueekaa à 6a s̄ad̄eró wíoka f̄ará t̄n̄ à 6a z̄ur̄i ho t̄iáa pon̄i na à wé á 6a à 6ua mít̄en á à héha làa b̄io sí le Dónbeen̄i yi.

² Lé b̄n̄ n̄ na á 6a dà à dé mí s̄a wé è l̄on̄i le muk̄an̄i binbir̄i na máa vé, dío le Dónbeen̄i dó mí j̄ii le mí ì na b̄ia b̄io sá le yi yi ká b̄io búí ñ̄n̄ yi léra. Wa làa mu yi lé b̄io wa z̄ú le le Dónbeen̄i máa wé f̄i sab̄eré.

³ Ká b̄io le le mí ì wé pāahū ñ̄n̄, á le zéenia b̄io le dó mí j̄ii le mí ì wé wér̄wér̄é lè 6a n̄pua làa b̄ia le tonkaa le 6a bue mí b̄n̄-tente j̄in̄i. Lé h̄ón̄ tonló so á wa k̄an̄ilo Dónbeen̄i k̄ar̄fáa m̄i.

⁴ Mu lé In̄én̄ Poole á túara ho vūahū mu n̄n̄ ùn̄én̄ Tiite yi. Fo lé 1 za binbir̄i wa s̄ad̄eró le Dónbeen̄i yi b̄io yi. Le w̄an̄ Maá Dónbeen̄i lè wa k̄an̄ilo Yeesu *Krista à wé mí s̄amu làa fo à na ho h̄er̄à foñ̄.

Ho tonló na ó o Tiite ko ò o sá ho Ker̄ete yi

⁵ I wà à ì dia fo ho Ker̄ete k̄h̄ū yi, à ù wíoka b̄io á In̄én̄ làa fo 6úa j̄ūh̄ū à véen̄i, à mún̄ hueeka 6a n̄pua b̄ar̄aka h̄a lórá lè mí dà-kén̄i kén̄i na 6a k̄er̄t̄ewa wi yi à 6a dí 6a yahó. Liin̄i ù h̄ac̄ir̄i b̄io á ì hen̄ia n̄n̄ foñ̄ wán̄.

⁶ O ya-dí ko ò o wé n̄pue na á bè-kohó ȳeni yí máa ve léé yi. O ya-dí ko ò o h̄aa ya-kén̄i na ó o yan̄ lé wón̄ mí ñ̄n̄ ò o k̄aj̄a yi à yí lé m̄ón̄. O z̄awa ko à 6a dé mí s̄a o Yeesu *Krista yi, 6a mún̄ ko à 6a z̄ur̄n̄ mít̄en̄ 6uaró, bèra a na à bè-kohó b̄io yí m̄i léé 6a yi, à 6a mún̄ yí wé 6a z̄-k̄aania.

⁷ Lé b̄io 6a k̄er̄t̄ewa kuure ya-dí lé le Dónbeen̄i ton-sá, lé b̄n̄ b̄io yi ó o yí ko à bè-kohó ȳeni ve léé wo yí. O yí ko ò o wé n̄pue na yí máa tà j̄i b̄ia ká c̄ón̄, á s̄i s̄uwa. O yí ko ò o wé o n̄pue na wee j̄u ho *div̄én̄ dàkh̄ina, á wa h̄a b̄ion̄i. O yí ko ò o wé o n̄pue na s̄ob̄aa dó mí s̄i le w̄ar̄i yi, á wee cà le làa b̄io yín̄n̄ mu.

⁸ É ká a m̄ah̄á ko ò o wé o n̄pue na wee h̄én̄ mí yahó sí 6a n̄pua. O ko ò o wañ̄ mu bè-tente wéró. O ko ò o wé o bè-zur̄min̄i b̄anso, á t̄er̄enna, á wee wé b̄io sí le Dónbeen̄i yi, á dà wee 6ua mít̄en̄ sese.

⁹ Le Dónbeenĩ bín-tente, dño lé ho tũiá poni na kàrána làa wo ó o ko ò o wioka ɓua sese. Ká a wee wé kà sñi, o ò dani wé è henĩ bia ká sña á ɓa à bè ho kàránlò na bño bon yi, á mún ñ dani ñ zéeni wéréwéré làa bña le ho kàránlò mu bño yi bon le ɓa wee vñini mítén.

¹⁰ Mu bon, ɓa kèrètɛwa cèrèe, sñnkó bña wee bè ho *kúiiró landá yi tɛahũ, á yi máa jí dèe, á wee bño há bín-conconwá à khàráa ɓa nùpua vñini.

¹¹ Yí día le bánsowa so wé kàrán ɓa nùpua lé bño ɓa kàránlò mu yi bon, ho wee yáa há zì-ɓún-kúio. Mu yáa yínorí bún mí dòn, ɓa wee wé mu à càráa le wári.

¹² Ho Kerete kòhũsa ñi-kéni ɓúii na ɓarén wee lá làa ñi-cúa fero á bña bño ká: «Ho Keretesá lé ɓa sabin-fúaalowa, ɓa súnsumána lòn zín-búaa, ɓa lé ɓa pariwá, bño ɓa wa lé ho dará ɓa dí.»

¹³ A mu ɓèn bon, o ñii mu tũiá sñ. Lé bún non, á ù zá làa ba à mí le sòobée na ɓa yi à ɓa yèrémá dé mí sña bño bon yi

¹⁴ á yi tá ɓa *zúifúwa hácin-bióni, làa bña pá ho tũiá poni landáwá yi.

¹⁵ Yía wee ce le Dónbeenĩ yahó, á landá yi máa hè làa bño ɓúii díró. Ká yía yi máa ce le Dónbeenĩ yahó, á yi dó mí sñi o Yeesu yi, wón wára ɓúenɓúen yi máa ce. Hàri o yilera yáa yi máa ce. O wó bño yi se à mu ñiyio máa dí o.

¹⁶ O wee bño wéréwéré le mí zù le Dónbeenĩ èe ká a wára hñn wee zéeni le mu yi bon. O bño súii ló, o yi máa bè le Dónbeenĩ bióni yi, o yi dà bño na se máa wé.

2

Bño ɓa kèrètɛwa ko à ɓa ɓua lè mítén

¹ Èe ká unén wón wé kàrán ɓa nùpua lè ho kàránlò na bño bon.

² Bño na ɓa ñi-kía yi le ɓa wé ɓua mítén yi mu bño ɓúenɓúen yi. Le bño ɓa à ɓua lè mítén à wé à ɓa nùpua kòñbi ɓa. Ba ko à ɓa wé mu bè-zúrmini bánsowá, à wé ɓa nùpua na fàrá tina mí siadéro le Dónbeenĩ yi, à wé warí ɓa nùpua làa sòobée, à wé ñi mí yiwa.

³ A ù mún bño na ɓa há-kía yi le bño ɓa wee ɓua lè mítén à héha làa bño le Dónbeenĩ sñi wá yi. Ba yi ko ɓa wé yáa bña ká yènnáa, à yi sòobá yi dé mítén ho *divén ɓuló yi. Ba ko à ɓa wé zéeni ɓa nùpua làa bño se.

⁴ Ká ɓa wee wé kà sñi á ɓa à dani wé è kàrán ɓa há-fla làa bño ɓa ko ɓa warínáa mí barání lè mí zàwa,

⁵ á à wé mu bè-zúrmini bánsowá, á wé è káɓa mí barání mí dòn yi, á wé è loñ mí zíní tonni yi sese, á à wé ɓa há-tentewá, á wé è liini mítén á à na mí barání yi. Ká ɓa wee ɓua mítén ká sñi, á ɓa nùpua máa wé è bño há bín-kora máa léé le Dónbeenĩ bióni yi.

⁶ Mún hení na ɓa yárowá yi le ɓa wé mu bè-zúrmini bánsowá

⁷ mu bño ɓúenɓúen yi. Unén ù bere ko à ù wé wé há wára na se à bña ká mi, à bè yi. Dé sòobée ù kàránlò yi á wé wé ho lè le yi na púaara día.

⁸ Wé mí ho tũiá poni, hña á nùpue yi dà máa kán, bèra a na à há ñiyio dí bña yi tá ù bño lé bño ɓa máa dani máa bño bín-kohó wa dání yi.

⁹ Ba wobáani bán á ù bño na yi le ɓa wé liini mítén na mí ɓúnása yi mu bño ɓúenɓúen yi, à wé wé bño sí ɓa yi, à wé yi kán ɓa,

¹⁰ à wé yi kòñbùni ɓa ñii bño. Ba yáa ko à ɓa wé zéeni le mí láayi wi binbirí mu bño ɓúenɓúen yi. Ká ɓa wee wé kà sñi, á ɓa wára ɓúenɓúen á à wé á ɓa nùpua wé è kòñbi ho kàránlò wa kánilo Dónbeenĩ dání yi.

¹¹ Mu bon, le wó mí sáamu á héraráa ho kániló wòhũ non ɓa nùpua ɓúenɓúen yi.

¹² Mu sãamu mu bïo yi, á le Dónbeení wee kàrán wɛn á wa pí bïo yí sí le yi lè ho ðímíjǎ bïo na wa sía wee vá yi, bèra a na à wa wé mu bè-zúrímíní òansowá, lè 6a nǐ-térénna, lè 6a nùpua na wee wé bïo sí le Dónbeení yi ha laà na ká wán.

¹³ Bún lé bïo wa ko wa wé á dérása wa sía lòoní le wizon-tente na ó o Yeesu *Krista na lé wa Dónbe-beení á lé wa kánílo khíi 6ueé zéení mítén mí cùkú yi.

¹⁴ O tà húrún wa bïo yi, bèra a na ò o kání wɛn ho pánká na wee jàa wɛn dé mu bè-kora lè mí síiwá búenbúen níi yi, à wa wé 6a nùpua na wee ce o yahó, à bïo sí a yi, à há wárá na se wéro bïo keń yi fɛɛɛ.

¹⁵ Bïo á í bía non foń á ù wé kàrán lè 6a kèrètíewa lè ho pánká búenbúen na fo yú. Wé hení 6a sía le 6a bè mu yi. Ká bía yí máa bè mu yi bán á ù wé zaráa. Yí tà le nùpue zúarń foń.

3

¹ Bíní leéka 6a kèrètíewa le 6a ko á 6a wé liíní mítén 6a bá-zàwa lè ho pánká ya-díwá yahó á wé bè 6a bióní yi, à há wárá na se wéro bïo keń 6a yi.

² Bïo na 6a yi le 6a wé yí bïo yí khe na nùpue yi, à wé yí fi lè 6a nùpua, à wé 6a nùpua na wayika, à wé yí zúarń 6a nùpua yi.

³ Mu bon, warén mún lá yí máa jí dèè, á lé 6a nǐ-káania, á dó wa sía mu bïo na yí bon yi. Bïo wa sía wee vá yí búenbúen lé bún á wa hía wee wé á yí dà máa día. Wa lá lé 6a yi-kora òansowá á wee dí le yandee. Wa lá wee wé á 6a nùpua jin wɛn, à warén mún jin 6a.

⁴ Ɛɛ ká wa kánílo Dónbeení á zéenia mí tentemu, làa bïo le wa lè 6a nùpua.

⁵ Le kánía wɛn lé bïo á le zúna wa màkárí, ká mu yínòń wa wárá na térénna na wa dàrina wó bïo yi. Le kánía wɛn á ceéra wɛn lè mí Hácírí pánká, á wa yú le mukòn-flinle.

⁶ Le Hácírí mu á le Dónbeení non wɛn á le wi wɛn wa kánílo Yeesu *Krista pánká yi.

⁷ Lé bún bïo yi á wa dà à yí le mukání binbirí na máa ve, dío wa dó wa sía wee lòoní. Mu búenbúen dá à wé lé bïo le Dónbeení wó wɛn lè 6a nǐ-térénna le sãamu pánká yi.

⁸ Há bióní na á í bía non foń ká á láayi wi.

I wi á ù hení há bïo làa sòobéè á na 6a nùpua yi bèra a na à bía dó mí sía le Dónbeení yi wíoka ka mí kuio mu bïo na se wéro yi. Ho kàránló mu se á jùhú wi 6a búenbúen cón.

⁹ Ká 6a nùpua na wa le wãanú na jùhú mía, làa bía wa le nonkání wãanú, làa bía wa há zía, làa bía wa a *Moyiize làndá bïo wãanú, bán búenbúen à ù khènnáa. Bún búenbúen jùhú mía, mu yí máa séení nùpue.

¹⁰ Yía wee khéè 6a kèrètíewa à ù ve o bíoráa. Ká a yí tà à ù wíoka ve o há cúa-jun níi bíoráa. Ká a pá yí jǎ mu, à ù wé jàa wo bání.

¹¹ Mún zúrú mu kénkén le wón nùpue so síi á día ho wá-tente. Mu bè-kora na ó o wee wé wee zéení le o jùhú sú.

Le mónđen tènú

¹² I tonka a Aatemaasi táa o Tisiiki mí cón. Ká 6arén á yía 6ueé dǎn mia, á únén 6èn bánbá à ù 6uee yí mí ho Nikopoliisi lóhó yi. I wi á í 6uee keení bún le tènú páahú.

¹³ O Zenaasi na lé ho *làndá zúrúlo là a Apoloosi, à ù bánbá à ù séení mí wɛn yi. Yí le dèè búí fòo 6a yi.

¹⁴ Bĩa dó mí s̄la le Dónbeenĩ yi lè wa b̄io s̄ii mún ko 6a ca mí kuio mu b̄io na se wéró yi, à wé séení 6a n̄upua làa b̄io 6a màkóo wi yi, bèra a na à 6a b̄io ᵓúh̄ú k̄eñ.

¹⁵ Bĩa wi hen làa mi 6úen6úen wee t̄eñí foñ. Bĩa wa wen mí s̄ladéró le Dónbeenĩ yi b̄io yi á ùnén mún t̄eñí yi. Le le Dónbeenĩ wé mí s̄amu lè mi 6úen6úen.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn o Filemɔn yi

Vūahú túaró jùhú

Ho vūahú na kà lé o Poole túara ho á nɔn o Filemɔn yi. O Filemɔn lé o Poole ɓàn ɓánlo. O fù lé o nùpue na ɓío jùhú wi ɓa nùpua cón làa sòobéé, á lé ho Koloosi kèrètíewa kuure ní-kéní. O Filemɔn wobá-níi ɓúí fù wi á lùwa ò o díá a. O yèni ɓa le Onèziimu.

Ho vūahú mu yi ó o Poole tɛéní o Filemɔn làa ɓía làa wo páanía wi yi (1-3). O Poole dó le Dónbeení ɓaráká o Filemɔn slidéro o Yeesu *Krista yi ɓío yi, làa ɓío ó o wa lè mín zàwa lè mín hínni kèrètíewa ɓío yi (4-7).

Ɓío ó o Onèziimu wà díá mí jùhúso, ó o fò mín là a Poole ká wón wi ho kàsó yi, ó o Poole mu wó ó o tà a Yeesu ɓío, á lé o kèrètíe. Ɓío mu wó kà, ó o Poole le o ɓíní yèrémá va mí jùhúso Filemɔn cón. Lé ɓún te ɓío ó o túara ho vūahú nɔn o Filemɔn mu yi, á flora a le ká a Onèziimu ɓíníá ɓuara a cón, ò o tà sɛn ɓío ó o wó ɓúenɓúen díá à na a yi, á ɓua a sese ɓío ó o wáa lé ɓàn za mu kèrètíemu dání yi ɓío yi (8-22).

Le tɛéni

¹ Mu lé ínén Poole, yíá wi ho kàsó yi o Yeesu *Krista tonló sáró ɓío yi, lé mi wee túa ho vūahú na kà á na únén Filemɔn yi. O Timotee na lé wàn za, wón làa mí páanía wee tɛéni fon, únén na làa wɛn páanía wee sá, na wa wa làa sòobéé.

² Wa mún wee tɛéni wàn hínló Apia yi, là a Aasiipu, wón mún làa wɛn páanía wee lá le lónbee lè mí síwá. Ɓa kèrètíewa kuure na wee kúee mín wàn ũ zlí á wa mún wee tɛéni yi.

³ Le wàn Maá Dónbeení là a Nùhúso Yeesu *Krista à wé mí sáamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole sti wan o Filemɔn ɓío yi

⁴ Hen ká 1 sansan wee flo le Dónbeení yi, à ɔ dé le ɓaráká ũ ɓío yi.

⁵ Lé ɓío á ũ slidéro o Yeesu *Krista yi á ɔ wee jí ɓío, á mún wee jí ɓío fo wa làa ɓía ɓúenɓúen na ɓío sá le Dónbeení yi.

⁶ Ɔ wee flo le ɓía dó mi sía o Krista yi làa fo páaní à pánká wíoka kerí á wíoka zúrí mu bè-tentewá ɓúenɓúen, ɓío le Dónbeení wee wé làa wɛn wa páanílo là a Krista ɓío yi.

⁷ Lé ɓío á ɓío fo wa lè wàn zàwa lè wàn hínni á ɔ jà, á ɔ sli ɓèntfn wan, á sli há làa sòobéé mu ɓío yi. Mu bon, ɓía ɓío sá le Dónbeení yi á fo híina sía.

O Poole wee flo o Filemɔn o Onèziimu dání yi

⁸⁻⁹ Lé ɓún te ɓío á ɔ wee floráa fo le ũ wé ɓío fo ko à ũ wé. Wa páanílo là a *Krista ɓío yi, á ɔ lá dà à na le jii á à ɓío le ũ wé mu. Eε ká 1 máhã pá à flo fo ɓío wa wa làa mín ɓío yi. Awa, á ínén ní-kíne Poole, yíá wi ho kàsó yi o Yeesu Krista tonló sáró ɓío yi á pá wee flo fo ɓío wa wa làa mín ɓío yi,

¹⁰ le ũ sáberé à ũ wé ɓío á ɔ ɔ ɓío ò na fon o Onèziimu dání yi, wón na á ɔ wó ó o lé 1 za mu kèrètíemu dání yi ho kàsó yi.

11 O bɔ ɲúhú lá mía ũ cón bɔn bon, ɛɛ ká há làa na kà wán á ɪnén làa fo ó o bɔ ɲúhú wáa wi cón.*

12 Awa, á ɪ wáa à bio le o Oneziimu mu bɪnɪ ɓuen ũ cón, o bɔ ɓɛntɪn here miɪ làa sòobɛɛ.

13 Bɔ á ɪ wi ho kàsó yi le bɪn-tente bɔ yi, á ɪ yàá lá wi à ɪ día wo ɪ nɪsánɪ, ò o wé séení mi ũ lahó yi.

14 Ɛɛ ká ɪ máhá yi wi à ɪ wé bɔ ɓúi o dání yi ká ɪ làa fo yí ɲá mín yi. Lé bɔ á ɪ yí wi à mu tentemu na fo ò wé á à na miɪ à wé lè ɪ wee kíká foɲ lè mu wéró, ká mu lé únén ũ ɓɛere yi.

15 ɲún-sí á le Dónbeenɪ yàá wó ó o Oneziimu khèra làa fo ho pòn-za dèɛ yi, bèra a na ká a bɪnɪa ɓuara ũ cón, à mi wáa páaní kɛɛní fɛɛɛ.

16 Há làa na kà wán ó o yínɔn wobá-nɪ mí dòn, o bɔ ɲúhú wi po bɔn. O wáa lé mɪn za kèrɛtɛ, á fo ko à ũ wíoka warɪ wo làa sòobɛɛ. O lé wán za kèrɛtɛ na á ɪ ɓɛntɪn wa làa sòobɛɛ. Á ɪ mún láa mu yi le fo ò wíoka à warɪ wo á yàá a porɪ ɪnén, bɔ ó o bɔ sá foɲ bɔ yi, làa bɔ mi páanía là a ɲúhúso bɔ yi.

17 Awa, ká fo zú le warén lé ɓa bɔnlowá binbirí, ká a bɪnɪa ɓuara ũ cón, à ũ ɓua a sese, à kɛnɪ lè lé ɪnén ɪ ɓɛere.

18 Ká a wó khon làa fo bɔ ɓúi yi, tàá ká a ko ò o wɪ bɔ ɓúi foɲ síi, à ũ ɲɪ mu ɪnén ɲúhú yi.

19 Há ɲi-cúa na á ɪ wee túa lè ɪ nín-bia lé hɪa ká: «ɪnén Poole á à wɪ ũ kenɪ na wi o yi». ɪ yí máa bɔ le fo ko à ũ wɪ bɔ ɓúi miɪ, ká fo máhá ko à ũ zúrɪ lé ɪnén lé yía zéenia o Yeesu bɔ làa fo á fo yúráa le mukáni binbirí.

20 Awa, wán za Filemɔn, á ɪ wee fio fo o ɲúhúso yèni yi le ũ wé bɔ á ɪ wee fio fo le ũ wé. Wa páaníló là a *Krista bɔ yi, ũ yí día le ɪ yilera lúnka mu bɔ yi.

21 ɪ láa mu yi le bɔ á ɪ túara ho vúahú yi le ũ wé á fo ò wé kénkén. ɪ yàá zú le fo ò wé yòó puunɪ bɔ á ɪ le ũ wé yi.

22 Mún cà le zɪi ɓúi ká làa mi. Ho fioró na mi wee wé ɪ bɔ yi, á ɪ láa mu yi le hen làa cɪnɪ ká ɪ yí ɪten ɓueé ɓúɛɛkí mia.

Le mónɔn tɛɛni

23 O Epafaraasi na làa mi páanía wi ho kàsó yi o Yeesu *Krista tonló sáró bɔ yi wee tɛɛní foɲ.

24 O Maaki, là a Arisitaaki, là a Demaasi, là a Luki, bán ɓúenɓúen na làa wɛn páanía wee sá ho tonló dà-kénɪ á mún wee tɛɛní foɲ.

25 Le wa ɲúhúso Yeesu *Krista à wé mí sáamu làa mia.

* 1:11 Oneziimu: Le yèni mu kúará le «mu ɲúhú wi».

Hebere vūahú

Vūahú túaró jūhú

Yia túara ho vūahú mu á wa yí zū. Bāso túara ho n̄n bīa tà a Yeesu yi na le lònbee lè mí síwà yú. O túara ho n̄n 6a yi bèra a na à 6a yí p̄i le Dónbeení b̄io, ká 6a hení mí sía à fàrá ð̄n, à zūn le b̄io ó o Yeesu wó á po mu b̄io búenb̄uen.

Ho vūahú mu wee zéeni le le Dónbeení ð̄n mí Za Yeesu wán zéenianaá miten lè 6a n̄pua á mu vóráa. Le *Dónbeení j̄i-cúa f̄erowà ó orén b̄io jūhú wi po. O po ho wáayi tonkarowà, á po a *Moyiize là a Zozue (1-3).

O Yeesu mu b̄io jūhú wi po le *Dónbeení yankarowà na yánkaa wi. Orén lé yia lé le Dónbeení yankaro binbirí. Lé b̄un te b̄io le Dónbeení mu wee s̄n 6a n̄pua bè-kora día à k̄anínáa 6a mu húmú yi o p̄anká yi. B̄io ó o *Isirayele n̄pomu fù wee ya h̄a muini lè 6a bà-kùio na le Dónbeení yi, lé b̄un fù wee zéeni a Yeesu *Krista na buéé hí b̄io (4-10).

Ho vūahú líi véenii wee hení 6a k̄erétewa sía à 6a wíoka ca mí kuio le Dónbeení b̄io yi. B̄io le Dónbeení n̄pomu fù fàrá ð̄nnaá mí siadéro le Dónbeení yi á ho vūahú mu b̄ia b̄io. Ho mún wee k̄arán 6a n̄pua à 6a k̄aráfá miten o Yeesu mí ð̄on yi. Le 6a fá mí ȳio wo yi, à hí mí sía le lònbee lè mí síwà yi, á fàrá ð̄n fúaa mu véenii (11-13).

Le Dónbeení ð̄n mí Za wán wee b̄ioráa

¹ Le Dónbeení yánkaa ð̄n 6a j̄i-cúa f̄erowà wán á biaráa lè wán 6uaawa. Le wó mu p̄onna c̄èrèè yi, á le b̄ioró làa ba mún síwà boo.

² Èe ká h̄a làa na ká wán h̄a p̄onna vaa véenii, á le ð̄n mí Za wán wee b̄ioráa làa w̄en. Lé le Za mu le ð̄n wán á léraráa mu b̄io búenb̄uen. Lé orén le wáa dó mu b̄io búenb̄uen níi yi.

³ Orén lé yia le Dónbeení cùkú beení wee mí yi. B̄io á le Dónbeení karáa lé b̄un ó orén mún karáa. O 6uan mu biowa búenb̄uen ð̄nna lè mí b̄ion̄ na p̄anká wi. Lé orén le Dónbeení ð̄n wán á séraráa 6a n̄pua bè-kora día, á 6a wee ce le yahó. B̄un m̄on ó o yóó kará ho wáayi le Dónbeení n̄n-ð̄lání, ð̄n na po mu b̄io búenb̄uen.

Le Dónbeení Za po ho wáayi tonkarowà

⁴ Làa b̄io le Dónbeení Za po poráa ho wáayi tonkarowà, lé ká síi á le yèni na le wee ve làa wo mún po poráa 6a yèni.

⁵ Le Dónbeení ð̄n yí b̄ia làa wáayi tonkaro 6úii le:
«Fo lé 1 Za.

Ho zuia j̄ii wán á ī lé m̄n Maá.»*

Le mún ð̄n yí b̄ia b̄io ká là a 6úii:

«Īnén á à wé 6án Maá,

ó orén á à wé 1 Za.»†

⁶ Ká p̄ahú na le Dónbeení tonkaa mí Za k̄nleso ho ð̄m̄j̄ná yi, á le b̄ia b̄io ká:
«Ho wáayi tonkarowà búenb̄uen ko 6a wé 6uaaní a.»‡

⁷ A le 6èn b̄ia ho wáayi tonkarowà ð̄n̄ yi le:

«Le Dónbeení wee wé à le tonkarowà k̄er̄n lòn pinpiró,

le wee wé à le ton-sáwá mu k̄er̄n lòn ð̄hú ð̄enní.»§

⁸ Ká le mahá b̄ia b̄io ká mí Za ð̄n̄ yi:

* 1:5 Mí loñ Lení vūahú (Psaumes) 2.7 † 1:5 Mí loñ Samuw̄ele cúa-j̄un níi vūahú 7.14 ‡ 1:6 Mí loñ Lándá zéeni lo vūahú (Deutéronome) 32.43 § 1:7 Mí loñ Lení vūahú (Psaumes) 104.4

«Ūnén Dónbeenĩ, ũ béeñĩ díró jii máa fi máa mi.

Fo ò pa ũ nípomu bío lè ho térénló.

⁹ Fo wa bío téréna, fo jina mu bè-kora.

Lé bñn nən á ínén na lé ũ Dónbeenĩ á kúaa ho jiló ũ jùhũ wán à zéení le 1 tá ũ bío.

Lé bñn weera ũ síi.

I dó ho cùkú foñ á po mi ninzàwa na ká.»*

¹⁰ Le pá bñnia bío bío ká mí Za mu dání yi:

«Mu jùhũ búakánĩ ká bío búii òn yí léra, á ũnén Núhũso lé fo léra ho tá, á lé fo mún léra ho wáayi.

¹¹ Bñn bè-lénna so búenbúen khii vé, ká ũnén á à keñ bñn féee.

Ho wáayi lè ho tá wé è khè lòn sí-zlnia.

¹² Fo ò bí mu lòn báká beenĩ á à bàrà,

mu ù yèrémá lòn sí-zlnia,

ká ũnén á à òn làa bío fo karáa, fo ò keñ bñn féee.»†

¹³ Le Dónbeenĩ òn yí bío làa wáayi tonkaro búii le:

«Buee keení 1 nín-tfáni,

fúaa ká 1 búrá ũ zúkúsa ũ tá

á ũ bò ũ zení wán.»‡

¹⁴ A 6a tonkarowá na wee lé ho wáayi bèn lé 6a yén? Ba lé le Dónbeenĩ ton-sáwá. Le wee tonka 6a à 6a buee séení bío á à yi ho káníló le Dónbeenĩ cón.

2

Mi wa dé ho káníló bío le sòobé yi

¹ Lé bñn nən á bío wa já á wa ko wa 6ua lè wa sòobé, bèra a na wa yí v1.

² Le Dónbeenĩ jii-cúa na ho wáayi tonkarowá mà á bío lé ho túiá, á nùpue lée nùpue na bèn yí bò há yi, wón yú mu 6àn lònbee na ko làa wo.*

³ Awa, ká warén mún yí dó ho káníló na ká 6àn síi bío le sòobé yi, á wa so dà á kání waten le lònbee na ko làa wen yi le? Ho káníló mu bío lé o Núhũso mítén á nín-yání buera mu. A bío já mu á zéenia lè warén le ho bío bon.

⁴ A le Dónbeenĩ zéenia le bío 6a bío bon. Le zéenia mu lè mu yéréké bíowa lè mí síiwá na wee zéení le pánká, lè mu bíowa wéró pánká na lerén mí beere Háciri wee na 6a nùpua yi làa bío le síi vá yi.

Le Dónbeenĩ òn yí o Yeesu wán wee káninda 6a nùpua

⁵ Le Dónbeenĩ yí dó ho yirón òn yí na wa wee bío bío ho wáayi tonkarowá níi yi.

⁶ Le Dónbeenĩ bíoní vñahũ yi, ó o búii yáá túara bío ká:

«Éee Dónbeenĩ! O nùpue lée wée á fo ò leékaráa o bío?

O nùpue lée wée á fo ò paráa o bío?

⁷ Fo wó á ho wáayi tonkarowá bío jùhũ wi á po a ho pòn-za dèe yi.

Bñn món á fo bñnia wó ó o yú ho cùkú lè le yèni,

⁸ fo bàrà a mu bío búenbúen jùhũ wán.»†

Bñn wee zéení le le Dónbeenĩ wó ó o wi mu bío búenbúen jùhũ wán, á dèe búii yí ká. Ée ká há làa na ká wán á wa òn yí máa mi mu.

* **1:9** Mi lorĩ Lenĩ vñahũ (Psaumes) 45.7-8 † **1:12** Mi lorĩ Lenĩ vñahũ (Psaumes) 102.26-28 ‡ **1:13** Mi lorĩ Lenĩ vñahũ (Psaumes) 110.1 * **2:2** Le Dónbeenĩ jii-cúa na le tonkarowá mà: Mu wee bío o Mòyiize làndá bío dání yi. Ba zúifúwa cón á le Dónbeenĩ òn yí ho wáayi tonkarowá wán á bíaràa là a Mòyiize. † **2:8** Mi lorĩ Lenĩ vñahũ (Psaumes) 8.5-7

9 Ɛε ká bïo kà lé bïo wa zū: Le Dónbeenĩ wó á ho wáayi tonkarowà bïo jùhũ wi á po a Yeesu ho pòn-za dèè yi. A há laà na kà wán á le bíníá wó ó o yú ho cùkú lè le yèni le lònbee na ó o lá á húrunnáa bïo yi. Le wó mu kà sii bèra a na à le sáamu pánká yi, ò o húmú bïo séení 6a nùpua búenbúen.

10 Mu bon, mu se à le Dónbeenĩ na lera mu bïo búenbúen, dïo guan mu búenbúen díníá à wé ò o Yeesu káa le lònbee yi bèra a na ò o bïo jùí sí làa bïo mu lá ko mu wéráa. Le wó kà sii bèra a na à 6a nùpua cèrèè páani le cùkú yi làa de. Lé o Yeesu wó á 6a nùpua cèrèè wé è yíráa ho káníló.

11 O Yeesu lé yíá wee wé à 6a nùpua ce le Dónbeenĩ yahó. A bia ó o wee wé à 6a ce bán búenbúen làa wo wáa léé Maá ní-kéní zàwa. Lé bün te bïo ó o Yeesu wee veráa 6a lè mín zàwa lè mín hínni ká mu nýio mía wo yi.

12 Bïo kà lé bïo ó o bía:

«Dónbeenĩ, 1 ì zéeni ù bïo lè wán zàwa lè wán hínni.

1 ì khòoní fo ù nìpomu búenbúen t̄ahũ.»‡

13 O mún bía le:

«Ínén á à dé 1 sii le Dónbeenĩ yi.»

O pá bíníá bía le:

«Lé wɛn na páanía wi, ínén lè 6a zàwa na fo nɔn mi.»§

14 Awa, á bïo á bán zàwa so lé 6a nùpua binbirí, ó o Yeesu mí bɛɛre mún lá 6a síí, bèra a na ò orén mí bɛɛre húmú pánká yi ò o yí ho pánká o *Satáni wán, yíá wee wé à 6a nùpua hí,

15 ò o mún kání bía búenbúen na mu húmú zónló lá can lòn wobáani 6a síí wízoní búenbúen yi.

16 O Yeesu mu cén yí guara wáayi tonkarowà séeníló bïo yi. Lé o *Abara-haamu mɔnmáníá ó o wà buéé séení.

17 Lé bün nɔn ó o ko ò o láráa mín zàwa lè mín hínni síí binbirí, bèra a na ò o dárí wé mín zàwa lè mín hínni mu yankarowà jùhũso, á zū 6a nùpua makári, á láayi wi le Dónbeenĩ c̄n, à le Dónbeenĩ wé sɛn 6a nùpua bè-kora díá.

18 A bïo ó o Yeesu mí bɛɛre káa le lònbee yi á kúará khéra, lé bün nɔn ó o dà wee séeníáa bia búenbúen na ho kúará khénló wee yí.

3

O Yeesu bïo jùhũ wi po a Mɔyiize

1 Lé bün nɔn á minén wán zàwa lè wán hínni na bïo sá le Dónbeenĩ yi, minén na le mún hueekaa à mi níni kɛn le bïo yi, mi le mi yilera kɛn o Yeesu bïo wán. Lé orén le Dónbeenĩ tonkaa ó o buéé wó bïo wa dó wa síá yi wee bïo wéréwéré yankarowà jùhũso.

2 Le Dónbeenĩ lera a ò o sá ho tonló mu, ó o mún bò bïo búenbúen na le le o wé yi, làa bïo ó o *Mɔyiize yánkaa wóráa mu lè le Dónbeenĩ nìpomu.

3 Ɛε ká a Yeesu máhá ko lè ho cùkú á po a Mɔyiize, làa bïo á yíá son le zii koráa lè ho cùkú á po le zii mí bɛɛre bïo síí.

4 Mu bon, zii na wi à nùpue yí son le dén mía. Ká le Dónbeenĩ lé dïo 6èn wó á mu bïo búenbúen wi làa bïo mu karáa.

5 O Mɔyiize yánkaa bò bïo le Dónbeenĩ le o wé yi le zii nìpomu búenbúen t̄ahũ. Wón lé le Dónbeenĩ ton-sá, á bïo ó o wee wé ko mu zéeni le Dónbeenĩ jì-cúa na le è fɛɛ.

6 O *Krista mún bò bïo le Dónbeenĩ le o wé yi ká wón bèn lé le Za, á le bàrà mí zli nĩpomu pũhũ wán. Bũn nĩpomu so lé warén, ká wa wiokaa henía wa sla wee lònĩ bïo wa dó wa sla yi.

Bia dó mí sla le Dónbeenĩ yi khi kerĩ le vũrná yi

7 Lé bũn nòn le Dónbeenĩ Hácírĩ bia bïo ká:
 «Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee bío làa mia,
 8 à mí yí wé lòn nùpua na yí wi 6a jí dèè
 làa bío á mí wóráa mu ho pãahũ na mi káa á khũaana le Dónbeenĩ jii yi ho tá henĩ yi bío síi.

9 A le bia le mĩn òuaawa yánkaa khũaana mí jii yi ho tá henĩ yi á khéraráa mí kúará à 6a jón mòn bío mi wó hã lúlúio búarã-jun yi.
 10 Lé bũn te bío á le sli cânáa 6a yi, á bia bío ká:
 Ba nùpua na ká wee pí 1 bío fèèè, le dání na á ĩ wi à 6a lá á 6a día.
 11 Bío le sli cá 6a yi, á le báa

le ho lahó na á le wiokaa à 6a vũrĩ yi á 6a wáa máa zo yi hùúu.»*
 12 Wán zàwa lè wán hĩnni, mi pa miten bío, ò o búii hĩa yí wé sí-kohó òanso mi tãhũ à káa pí le Dónbeenĩ día, dño wi fèèè.

13 Mĩ wé henĩ mĩn sla làa wizoonĩ búenbúen, pãahũ na wa wi «ho zuia» na le Dónbeenĩ bia bío. Ká mí wé wé mu bèra a na à mí nĩ-kénĩ woon yí día mĩten le mu bè-kohó khã vĩinĩ, à wé lòn nùpua na yí wi 6a jí dèè bío síi.

14 Ká wa fárá ðn bío wa dó wa sla yi wán mu pũhũ búeenĩ fúaa wa mukãni véró, se wa màhá páanía sá là a Krista.

15 Làa bío mu bíaráa ká síi:
 «Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee bío làa mia,
 à mí yí wé lòn nùpua na yí wi à 6a jí dèè
 làa bío á mí wóráa mu ho pãahũ na mi káa á khũaana le Dónbeenĩ jii yi bío síi.»†

16 Bĩa jí le Dónbeenĩ bíonĩ à 6a «káa á khũaana le jii yi» lé 6a yén? Mu so yínorĩ bía búenbúen na ó o Mòyĩize fó lórãa ho *Ezipite kãhũ yi le?

17 Bĩa «le Dónbeenĩ sli cá yi hã lúlúio búarã-jun yi» lé 6a yén? Mu so yínorĩ bía wó mu bè-kora ho tá henĩ yi á hũrun bĩn le?

18 A bia le «báa le ho lahó na á le wiokaa à 6a vũrĩ yi á 6a wáa máa zo hùúu» lé 6a yén? Mu so yínorĩ bía pá á yí bò bío le bía yi le?

19 Wa bèn mòn le 6a yí dáña yí zon hã vũrná lahó mu yi, lé bío 6a yí tà yí dó mí sla le Dónbeenĩ yí.

4

1 Awa, á bío le Dónbeenĩ jii na le dó le wa à zo hã vũrná lahó na le wiokaa ká làa wen pá wi bĩn wa bío yi, á mí cén wa pa waten bío à wa yí khe ho lahó mu yí.

2 Mu bon, dén bĩn-tente so á wa jí làa bío á wán òuaawa yánkaa jánáa le bío síi. Ká le bíonĩ mu màhá yí séeńia 6a, lé bío 6a dó mí sla le bíonĩ mu yí.

3 Ká warén bán ñ zo hã vũrná lahó mu yi, lé bío wa dó wa sla le bíonĩ mu yí. Ho lahó mu na le bío bío ká dání yi:
 «Bío á ĩ sli cá 6a yi, á ĩ báa

le ho lahó na á ĩ wiokaa à 6a vũrĩ yi á 6a wáa máa yí hùúu.»*
 Pãahũ na le Dónbeenĩ bía mu yi, á bũn le léra mu bío búenbúen vó.

* 3:11 Mĩ lorĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 95.7-11 † 3:15 Mĩ lorĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 95.7-8 * 4:3 Mĩ lorĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 95.11

4 Le Dónbeení bióní vūahú búí yí á bío kà lé bío bíá há wizooní bío hẹ̀jun ní dání yí: «Bíó le Dónbeení sá mí tonló búenbúen vó, á le vūrina há wizooní bío hẹ̀jun níi zón.»†

5 Á bío kà pá bínía bíá: «Ho lahó na á ĩ wíokaa á 6a vūn yí á 6a wáa máa yí húú.»

6 Bíá le Dónbeení nín-yání bíá le bín-tente mu nòn yí bán yí zón há vūrina lahó mu yí, lé bío 6a yí tà yí dó mí sía le yí. Lé bún te bío á 6a búí dà á zoráa ho lahó mu yí.

7 Lé bún te bío le Dónbeení bínía dó le wizonle búí, á wee ve làa «zuia». Le wizonle mu ó o *Daviide bíá dání yí lúúio cèrèe bún món lè há bióní na kà, hía wa ló wán:

«Ho zuia, ká le Dónbeení wee bío làa mia, á mi yí wé lòn nùpua na yí wi 6a jí dèè.»‡

8 Ká a Zozue lá dú mu nípomu yahó á 6a zón há vūrina mu lahó yí, se le Dónbeení wáa lá máa bíni máa bío wizonle búí bío.

9 Lé bún nòn á há vūrina na ka lè há wizooní bío hẹ̀jun níi vūrina bío á le Dónbeení wíokaa bío ká lè mí nípomu.

10 Mu bon, yía zón le Dónbeení vūrina yí, wón mún sá vó wee vūn làa bío le Dónbeení sá á le vūrinanáa bío síi.

11 Awa, á mi cén wa dé sòobèe à wa dání zo há vūrina mu yí. Mi wa pa waten bío à wa hía yí pí le Dónbeení bío, làa bío á wán 6uaawa pánáa le bío bío síi.

12 Le Dónbeení bióní wee na le mukáni binbirí, le pánká wi làa sòobèe po ho khà-tóní na yara lé há bío jun. Le wee zo 6a nùpua khíi zoo búe 6a sía yí. Le ka lòn khà-tóní, á wee fúaa há hūn-júná khíi zoo búe ho sánbániló yí. Bío ó o nùpue síi wee vá yí, là a yilera á le bióní mu wee zūn wéréwéré.

13 Mu bè-lénia yí á dèe woon yí sà le Dónbeení yí. Mu búenbúen dīn denkhèen á le wee mí. Dén Dónbeení so lé dīo wa búenbúen lè wa ní-kéní kéní ko wa khíi zéeni bío wa wó à na yí.

O Yeesu lé 6a yankarowà nùhúso beení

14 Wa yú le *Dónbeení yankarowà nùhúso beení. Wón khíina zoó 6ó le Dónbeení mí bèere yí yáá. Ba yankarowà nùhúso beení mu lé o Yeesu, le Dónbeení Za. Awa, á bío wa dó wa sía yí á mi cén wáa le wa wíoka pa bío làa sòobèe.

15 Ba yankarowà nùhúso beení na wa yú yínón nùpue na yí dà máa séeni wén wa yídamu yí. Orén mí bèere á ho kúará khénló lè mí sííwá yáá yú làa bío warén kúará wee khénnáa, ká arén máhá yí wó bè-kohó yí mon.

16 Á mi wáa wa vá vaa búe le Dónbeení na wee wé mu sáamu yí ká zánii mia wén. Ká wa wó bún, á le è zūn wa makári, á à sén wa bè-kora à díá. Le è wé mu ho pāahú na mu ko yí.

5

1 Ba yankarowà nùhúso á le Dónbeení léra 6a nùpua tīahú, ò o wé sá le tonló 6a bío yí. Orén lé yía wee na 6a nùpua mu hámu le Dónbeení yí, á wee ya 6a bè-kora séndiaró muini. 2 Ba nùpua na yí zū mu bío yara, na wee va ví, bán ó o yankaro mu zū bío, lé bío ó orén mí bèere mún lé o yídá.

3 Lé bún bío yí ó o ko ò o wé ya orén lè 6a zāamāa bè-kora séndiaró muini.

4 Nùpue yí dà máa dé mīten làa yankarowà nùhúso mīten. Le Dónbeení lè dīo wee ve o nùpue à dé ho tonló mu yí, làa bío le vonnáa o *Aaron á dó ho yí bío síi.

† 4:4 Mi lorí Bío nùhú 6úeení vūahú (Genèse) 2.2 ‡ 4:7 Mi lorí Lení vūahú (Psaumes) 95.7-8

5 O *Krista bïo mún ka kà sii. O yí wó mítén làa yankarowà òhúhúso. Lé le Dónbeení dó a ho tonló mu yi, á bía bïo kà nòn wo yi:

«Fo lé 1 Za.

Ho zuia òhii wán á ì lé mìn Maá.»*

6 Le Dónbeení pá bíníá bía bïo kà:

«Fo lé o yankaro féeε

là a Melekisedεeki bïo sii.»†

7 Páahú na ó o *Krista hía wi ho tá wán, ó o fióra á óónbóníá le Dónbeení lè mí pánká, lè há yèn-caa, díó lá dà wee kání a mu húmú yi. A bïo ó o liíníá mítén, á tà mu búenbúen yi, á le Dónbeení òhá a fióró.

8 Bïo ó o lé le Dónbeení Za mí cúee, ò o pá tà le lònbee búenbúen na yú a yi á keníanáa mítén làa bïo ó ò bèráa le Dónbeení bíoní yi.

9 Lé bún tííra a bïo búenbúen òhii, á nòn á bía wee bè o bíoní yi búenbúen wé è yíráa ho káníló na lé le mukání na máa vé.

10 Le Dónbeení dó a wó lè 6a yankarowà òhúhúso là a Melekisedεeki bïo sii.

Héyí! Mi yi pí le Dónbeení bio

11 Bïo cèrèε wi wa cón wa dà à bïo o Melekisedεeki mu bïo dání yi, ká mu yara zééníló lònbee màhá wi, lé bïo mi yí máa wé jí mu bïo à zúñ yara fúafúá.

12 Mí wáá lá ko mi wé 6a ñi-karánlowà, à hàrì lòn zuia mi màkóo pá wi 6a wíoka káran mia lè le Dónbeení bio na nín-yání káranna làa mia. Mí màkóo pá wi mu yoomu yi, mi yí dà máa dí òhúhúso na lí.

13 Yíá màkóo wi mu yoomu yi wón ka lòn kúnkúza. O yí zú bïo se làa bïo yí se hueekaró mín yi.

14 Éε ká ho òhúhúso na lí hón lé bía dón wó te mí òhúhúso. Bán fá, á zú bïo se làa bïo yí se hueekaró mín yi.

6

1 Lé bún nòn ó o *Krista nín-yání bïo na 6a káranna làa wen á mi wa dà wán, ká wa wa làa yahó o bïo zúríló yi lòn núpua na dón wó. Bïo wa zú wó á mí yí wa bíní 6úa káranló òhúhú: Mu lé à pí há wára na yí se, à dé ú síi le Dónbeení yi,

2 làa bïo 6a wee wé à ceéráa mítén le Dónbeení yahó,* lè le níi bèrò 6a núpua wán, làa bïo 6a ñi-hía á à vèéráa, lè le mónédén cítíi bïo.

3 Bún lé bïo wa à wé, ká le Dónbeení tà.

4 Mí loí. Ba núpua búí wi bún á yú mu khoomu, le Dónbeení hñn 6a lè mu bè-tentewá cèrèε, 6a mún yú le Dónbeení Hácírí,

5 á zú le le Dónbeení bíoní se làa sóobéε. Ho òhúhúso na ho yíró á 6a zú pánká bïo.

6 Bún búenbúen món, à 6a pá bíníá wee wé mí bè-kíá, á bïo wáá bíní ì wé á 6a à yèrémánáa mí yílera lè mí wára bún míá. Bán núpua so síi ka lè 6a bíníá wee búεε le Dónbeení Za ho *kúrúwá wán, á wee zúañ wo yi 6a núpua yío yi.

7 Hen ká ho viðohó wee tè wé se ho tá wán ò o váro òhúhúso be wé se, á le Dónbeení dú6úa ho tá mu yi.

8 Ká lé há kípara lè le jí-kora wee sà ho wán, se ho tá mu cúnú míá. Le Dónbeení hía dánkání ho, á mu véenii ká ho ò cíi.

9 Wán zàwa lè wán hínni na wa wa làa sóobéε, hàrì ká wa wee bío kà síi, á wa pá láa mu yi le mí bò ho wá-tente, hía wee va ho káníló lahó yi.

* 5:5 Mí loí Lení vúahú (Psaumes) 2.7 † 5:6 Mí loí Lení vúahú (Psaumes) 110.4

* 6:2 Le Dónbeení bíoní vónna búí yi á mu bía le: Lé há bátémúwa.

* 6:2 Le

¹⁰ Le Dónbeenĩ térénná, le yi máa sà mi bè-wénia yi, làa bío mi zéénianáa le mi wa làa de. Le séení na mi wó, làa dío mi pá lan wee wé 6a kèrètíewa dání yi á le zú.

¹¹ Ká wa máhá wi à mi nĩ-kéní kéní ca mi kuio fúaa mu véení, bèra a na à bío mi dó mi sía wee lóoní à wé à jii sí.

¹² Mi cén wáa yí dí parí, ká mi wé là 6a nùpua na wee dé mí sía le Dónbeenĩ yi fèèè bío síi, à yíráa bío le dó mí jii le mí ì na.

Le Dónbeenĩ dó mí jii à le máa yèrè má le

¹³ Bío le Dónbeenĩ hía dó mí jii nòn o *Abarahaamu yi, á le báa là mí yèni, lé bío á nùpue na po le á le è báaráa yèni á mía.

¹⁴ Bío ká lé bío le bía: «Ūuu, ì ì wé mu bè-tentewà cèrèè làa fo, ì ì wé á ũ mòmánía á à wé boo làa sòobéè.»†

¹⁵ O o Abarahaamu bèn há mi síi pannáa bío le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé, á le wó mu nòn wo yi.

¹⁶ Ká 6a nùpua le mí ì báa, à 6a báa là a búu na po 6a yèni, á nùpue mún máa wé bíní kán bío 6a báa jii wán.

¹⁷ Làa bñn síi á le Dónbeenĩ mún wi à bía le dó mí jii le mí ì wé là mu bè-tentewà à zñn kénkén le le è wé mu. Lé bñn te bío le báa á bò bío le dó mí jii le mí ì wé wán.

¹⁸ Mu bon, mu bíowa bío jñn mu na yí máa yèrè má á le Dónbeenĩ yí máa fí sabéré yi. Awa, á warén na pá mu bío búenbúen á sía há làa sòobéè wíokaa wee dé wa sía lóoní bío le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé.

¹⁹ Bío wa dó wa sía wee lóoní lé bñn buan wen dñnia vñvñ le Dónbeenĩ yahó, á wó á wa dárina cúaá ho pñsò-beení na sankaa há pñsóni búkú là há cúa-jñn, á yòò zon le *sòobá-lùè bñn binbiriso yi.

²⁰ Dén sòobá-lùè bñn binbiriso so ó o Yeesu zon yi dú wa yahó warén wa bèere bío yi. Mu bon, lé orén lé 6a yankarowà jñhñso fèèè là a nñi na 6a le Melekisedeeki bío síi.

7

O Melekisedeeki lé o bée, á lé le Dónbeenĩ yankaro

¹ O Melekisedeeki mu lé ho lóhó na 6a le Salèemu bée, á mún lé le Dónbeenĩ na wi mu bío búenbúen jñhñ wán yankaro. Páahñ na ó o *Abarahaamu hía tá há hía là 6a bá-zàwa á dárina 6a, á bío ó o bñnia wee buen, ó o Melekisedeeki léè sá a yahó, á dúbuua wo yi.*

² A bío ó o *Abarahaamu yú há hía ténii bñn cúa-pírú nñi ó o nòn o Melekisedeeki yi. Le yèni mu kúará le «térénló bée». A bío ó o lé ho Salèemu bée, bñn kúará le o lé ho «hèerá bée».

³ Bñn maá là bñn nu á nùpue yí zú. Nùpue yí zú a nònkāni cènnii. O teró bío yí bía yí mñn, ó o húmú bío mún yí bía yí mñn. O bío bñnmín là le Dónbeenĩ Za bío: O lé o yankaro fèèè.

⁴ Mi loñ bío ó o Melekisedeeki mu bío jñhñ wiráa. Hàri wán búaa Abarahaamu bío na ó o yú há hía ténii bñn cúa-pírú nñi á wón nòn wo yi.

⁵ O nñi na 6a le *Levii mòmánía na lé 6a yankarowà ó o Mòyiize làndá nòn le nñi yi le 6a wé fé o *Isirayeele nìpomu bío na 6a wee yí bñn cúa-pírú nñi. O o Isirayeele nìpomu mu jññ lé bñn zàwa, lé bío á bán nònkāni mún can o Abarahaamu yi.

† 6:14 Mi loñ Bío jñhñ búènni vñahñ (Genèse) 22.16-17

* 7:1 Mi loñ Bío jñhñ búènni vñahñ

(Genèse) 14.18-20

⁶ Ká a Melekisedeeki wón nɔnkáni yí can Levii yi, ò o Abarahaamu màhá pá nɔn bío ó o yú àn cúa-pírú nii wo yi. O Melekisedeeki mu dúbuaa o Abarahaamu na le Dónbeení dó mi jii nɔn yi.

⁷ A wa zú kénkén le yía wee dúbua wón bío jùhú wi po yía 6a wee dúbua yi.

⁸ O Levii nùwá, bía ó o Isirayele nípomu wee na bío 6a wee yí àn cúa-pírú nii yi, bán lée nùpua, 6a wee hí. Ká a Melekisedeeki na ó o Abarahaamu nɔn mí bío àn cúa-pírú nii yi, wón yílo wi lua làa bío le Dónbeení bioní vùahú bíaráa mu.

⁹ O Levii nùwá lé bía á mu bío àn cúa-pírú nii wee na yi. Ee ká bío ó o Abarahaamu na lé àn búaá á léra mu, bún wee zéeni le orén Levii mún wáa léra mu.

¹⁰ Mu bon, pàahú na ó o Melekisedeeki sá a Abarahaamu yahó yi, ká a Levii òhí yí ton. Ee ká mu pàahú ká a wi mín búaá mu yi.

¹¹ O Isirayele nípomu *làndá yi, ó o Levii zì-jùhú lé hía ho yankaró tonló bío sá yi. Ba lé 6a yankarowá là a *Aaron bío síi. Ee Ká 6a yankaró tonló jii màhá yí sú. Lé bún nɔn á yankaro veere búí ló na ka là a Melekisedeeki bío, wón yí ló Aaron nɔnkáni yi.

¹² Ká ho yankaro tonló hía yèrèmaa, se ho làndá mún ko ho yèrèma.

¹³ Yía há bioní mu bía òhí yí àn zì-jùhú nùpua yí wó yankarowá yí mɔn.

¹⁴ Wa zú le wón na lé wa Núhúso á ton o *Zudaa zì-jùhú yi. A bío ó o Mɔyíizee wee bío 6a yankarowá bío, ó o 6èn mún yí bía bío búí ho zì-jùhú mu òhí yi.

O Yeesu lé o yankaro là a Melekisedeeki bío síi

¹⁵ A bío wáa wíokaa nɔn ó o yankaro mu bío wee ceráa lé bío ká: O yankaro búí ló á ka là a Melekisedeeki bío síi.

¹⁶ O yí wó yankaro làa bío 6a nùpua bòráa mu bío síi. O wó a yankaro le mukání na wi o yi na máa vé máa mi bío yi.

¹⁷ Bío ká lé bío le Dónbeení bioní vùahú bía:

«Fo lé o yankaro fèe

là a Melekisedeeki bío síi.»[†]

¹⁸ Le Dónbeení khínía ho nín-yání làndá yi, lé bío ho pànká mía, ho bío jùhú mía.

¹⁹ Ho làndá mu lá yí dà máa wé á nùpue máa téréni le Dónbeení yahó. Ká há làa na ká wán á bío wa dó wa sía yi wee lòoni bún 6èn wíokaa súaani. Lé bún pànká yi á wa wee òhí yí vaa búeráa le Dónbeení yi.

²⁰ Mu yíní bún mí òhí. Le Dónbeení báa mu jii wán. Bía ká bán wó 6a yankarowá à le yí báa bío.

²¹ Ká a Yeesu wón le Dónbeení wó là a yankaro, á báa bò mu wán làa bío ká:

«O Núhúso á báa mu jii wán,

á máa bíní máa yèrèma mi jii.

Fo lé o yankaro fèe.»[‡]

²² Lé bún nɔn á le páani na ó o Yeesu wó á le wi warén le le Dónbeení pàahú á súaani òhí lè ho yahó.

²³ Bío pá bínía wee sanká mu mín yi lé bío ká: Ba yankaro cèrèe khíina, lé bío mu húmú yí máa díá à 6a sá lén.

²⁴ Ee ká bío ó o Yeesu ù kerí bín fèe, á nì-veere máa lá a lahó o yankaró tonló yi.

25 Lé bñn nòn ó ò dà wee kánínáa bíá wee vá ìuee búe le Dónbeení yi orén pánká yi. Mu bon, o Yeesu mu wi fèèè, á wee fio le Dónbeení yi 6a bío yi.

26 Á wón yankarowá ñúhúso so na lé o Yeesu lé yía á ko làa wen. O wee ce le Dónbeení yahó, o bè-yáanii mía, fianí mía wo yi, o yí máa páanii làa bè-kora wérowá. Le Dónbeení bàrá a mu bío búenbúen ñúhú wán.

27 O màkóo mía ò o ya muini láa wizooni mí bè-kora bío yi le 6a zámáa bè-kora bío yi làa bío 6a yankarowá ñúnása na ká wee wéráa mu bío síi. Le muini ó o yan cùekúee mí dòn á mu vóráa, á lé orén míten mún wó le muini mu yía.

28 Ba yankarowá ñúnása na 6a wee ñin o *Moyiize làndá wán à kúeeráa, bán dà á va à v1. Ká ho *làndá bèrò món á le Dónbeení báa á bàrá mí za wó là a yankaro, wón na bío búenbúen ñii sú fèèè.

8

O Yeesu lé 6a yankarowá ñúhúso

1 Bío wa le wa à bío búenbúen á bío ñúhú wi po bío ká lé bío kà: Ba yankarowá ñúhúso na bío bíá ká lé yía á warén yú. O yòò kará ho wáayi le Dónbeení na dà mu bío búenbúen ñin-ñiání.

2 O wee sá mí yankaró tonló mu le *sòobá-lùe yi há pñnsòni bùkú binbirí yi, hía á nùpue yí tá, lé o Ñúhúso Dónbeení míten tá ho. Nùpue yí tá hón.

3 Yankarowá ñúhúso léee yankarowá ñúhúso á léra, bèra a na ò o wé wé mu hãmu, á ya hã muini na le Dónbeení yi. Awa, á warén yankarowá ñúhúso bèn mún ko ò o yí bío búí à há là le Dónbeení.

4 O lá wi ho tá wán, se o yàá lá máa wé yankaro. Lé bío 6a búí wi vó á wee há le Dónbeení làa bío ó o *Moyiize làndá bòráa mu.

5 Bán yankarowá ñúnása so tonló na 6a wee sá lé ho binbirí so na wi ho wáayi bán khánkhánáamu. Mu bon, pãahú na ó o Moyiize hía ko ò o búaká tá há pñnsòni bùkú yi, á le Dónbeení bíá nòn wo yi: «Loí, wé mu búenbúen làa bío á ñ zéeníanáa mu nòn foñ le búee wán.»*

6 Ká há làa na ká wán ó o Yeesu wón le Dónbeení kàrafáa ho tonló yi. Ho bío ñúhú wi làa sòobèè, lé bío le páanii na ó o bò le Dónbeení là 6a nùpua pãahú á súaani súaani dío lá wi là ho yahó, lé bío á bío le Dónbeení dó mí ñii le mí ñ wé è na wen le páanii mu yi bñn súaani bío là ho yahó.

Le Dónbeení dó mi ñii le mí ñ bè le páanii fnle

7 Ká le *páanii na le Dónbeení bò là ho yahó á fianí lá mía yi se le lá máa bñn máa bè páanii búí.

8 Èè ká lé bío le Dónbeení ñipomu wó khon làa de á nòn le bíaráa bío kà: «Mí loí, lé ñén Ñúhúso Dónbeení bíá bío kà: Pãahú búí khií dà, ká ñ bè le páanii fnle là a *Isirayèele ñipomu, là a *Zudaa z1-ñúhú ñipomu.

9 Dén páanii so á à wé mí dòn làa dío á ñ bò là bán òuaawa pãahú na á ñ tò 6a ñii wán lóráa ho *Ezipite kòhú yi. Bán yí bò bío wa bíá tò wán yi.

Lé bñn te bío á ñ bèn mún pá 6a día, lé ñén Ñúhúso bíá mu.

10 Bío ká món le páanii na á ñén Ñúhúso á à bè là a *Isirayèele ñipomu lé dío kà:

Ì ñ wé á 6a wé è leéka ñ làndáwá bío,
 ñ ñ dé há 6a sía yi. Lé ñén Ñúhúso bíá mu.
 Ì ñ wé bán Dónbeení,

* 8:5 Mí loí Léro vùahú (Exode) 25.40

á 6arén ñ wé 1 ñipomu.

11 Nùpue máa bíni máa kàrán mín za tàá mí ninza le 6a tà 1nén Nùhúso bío, lé bío 6a búenbúen á à tà 1 bío, à lá 6a ñi-kía yi líi búe 6a háyúwá yi.

12 I ñ sén 6a bè-kora á à díá, á máa bíni máa leéka 6a wékheró bío hùúu.»†

13 Bío le Dónbeení wee bío le páanii finle bío, bún wee zéeni le le cátió le páanii na bò lè ho yahó làa dà-kínle. A bío léé bío 6èn hía kína, se mu ká ho vílò.

9

Le ñin-yání páanii bèró

1 Le páanii na bò lè ho yahó á làndáwá wi wee kàrán 6a nùpua làa bío le Dónbeení wee 6úaanínda. A 6a nùpua lè le Dónbeení mu fémínló lahó mún wi ho tá wán.

2 Mu bon, há pònsòni búkú á tá mu bío yi, á káana lè há cúa-ɲun. A ho ñin-yání lahó na 6a wee ve làa sòobá-lùe lé bín á le fíntá-cúaa, lè le tabári na ho búurú na bío sá le Dónbeení yi wi wán, á zoó wi yi. 3 A ho ɲun ní lahó lé hía 6a le *sòobá-lùe 6àn binbiriso.

4 Lé hón lahó so á mu bío na sámu sí cíníi dèe na wó lè ho sánú bío cèéra yi, á le páanii 6onkoní na mání lè le yahó wó lè ho sánú zoó wi yi. Dén 6onkoní so á le dèe búí wi yi á mu bío na 6a le *maanɛ wi yi. O o *Aaron búin-za na sá há vónna mún wi le 6onkoní mu yi, á sèení há hue-penlenwá, hía le páanii làndáwá na le Dónbeení non o *Moyiize yi á túara wán.

5 Le 6onkoní mu 6àn ɲúhú á ho wáayi tonkarowá na 6a le Serubēnwa wi yi, á wee zéeni le Dónbeení cúkú. ʼBa mía taró pon le 6onkoní mu ɲi-peɛ yi, bín na 6a nùpua bè-kora wee sén díá yi. Ɛɛ ká bún bíoró páahú yínɔ́n hía ká.

6 Lé làa bún á há sía mu bàrákaráa. A le *sòobá-lùe lé bín le *Dónbeení yankarowá wee zoó sá mí tonló yi làa wizooní.

7 Ká le sòobá-lùe 6àn binbiriso dén lé 6a yankarowá ɲúhúso mí dòn wee zo le yi. O wee zo bín le cúekúee le lúlúure yi lè 6a bùaa na ó o fúaaana cáni, á zoó na le Dónbeení yi orán mí beere bè-kora séndiaró bío yi, lè le Dónbeení ñipomu na ká bè-kora séndiaró bío yi.

8 Le Dónbeení Hácírí wee zéeni mu le ká le sòobá-lùe wi bín wá, á se le sòobá-lùe 6àn binbiriso ɲii yí dà máa hén.

9 Bún biowa so wee zéeni bío wee wé há làa na ká wán bío. Mu wee zéeni le mu hámu na 6a nùpua wee wé, lè há muini na 6a wee ya yí dà máa wé á 6a máa térén le Dónbeení yahó.

10 Mu lé 6a nùpua mí dòn *làndáwá na 6a bò ho ɗínló, lè mu bè-ɲunii, làa bío 6a wee seeka lè miten dání yi. Há làndáwá mu kera bín fúaa páahú na le Dónbeení yèrémáa mu biowa yi.

O Krista lé mu bè-kora séndiaró muini yía

11 O *Krista 6uara 6ueé wó 6a yankarowá ɲúhúso bèra a na wa yí mu bè-tentwá. Le lùe na ó o sá mí yankaró tonló yi dén ɲii mún sú po há pònsòni búkú na yáania tá ho tá hení yi. Le yínɔ́n dèe na á nùpua tá. Le bío yí sá ho ɗímíjá yí.

12 O Krista zon le Dónbeení *sòobá-lùe 6àn binbiriso yi le cúekúee mí dòn á mu vóráa. Mu yínɔ́n bà-kuió cáni ó o zonnáa, lé o kùrú cáni lé ɗiío ó o zonnáa, á wee kánínaa 6a nùpua fèeɛ.

† 8:12 Mi lorí Zeremii vùahú 31.31-34

13 O nòn-zúnle na 6a wee cí sáni na 6a wee kúee mu ñumu yi à wáa lè 6a nùpua na yí máa ce à héha là a *Mòyiize làndá, lè 6a kókówá lè 6a dāani cāni, lè bñn wee ceé 6a à héha lè ho làndá mu.

14 Ká bñn wee wé ká síi, se o Krista cāni dén bío bèn wíokaa yòó po bñn. Le Dónbeení Hácirí pànká yi ó o Krista mu tá nòn mítén á wó a muiní yia na á fianí mía yi. O cāni lé dén á à ceé wa yiwa há wára na wee 6ua wɛn varáa mu húmú lahó yi yi, bèra a na à wa dàrí sá na le Dónbeení na wi fɛɛɛ yi.

Le cāni lé le páanii na bò flimíní

15 Lé bñn nòn o *Krista bòráa le *páanii finle le Dónbeení lè 6a nùpua páahú. O húrun á feníanaá 6a nùpua mu bè-kora na 6a wó le nín-yání páanii páahú, à bíá na le Dónbeení von dàrí yí há kía na máa vé, hía bío fèra bíá díá.

16 Nùpue móndén ñi-cúa bío hía wee bío, se 6ánsò húrun.

17 Mu bon, hen ká yía mà há ñi-cúa mu húrun, à há bío màhá wé le sòobéɛ. Lé bío ká a yío wi lua, à há ñi-cúa mu bío máa wé here.

18 Lé bñn yáá nòn le cāni kúaará á bòráa le nín-yání páanii.

19 Bío ó o *Mòyiize kāránna há làndáwá á nòn o *Isirayeele ñipomu búenbúen yi wó, ó o lá 6a nòn-záwa lè 6a kókówá cāni na ó o cān, á bò mu ñumu wán. O o lá le vɪndɛ-zá na 6a le *izoopu lakahó, lè ho yènsé muhú, ò o wee wáa há làndáwá vúahú, lè 6a nùpua búenbúen

20 Ká a bío bío ká: «Dìo ká lé le páanii na le Dónbeení bò nòn mia bān cāni.»*

21 Làa bñn síi, ó o mún wāana há pānsòni búkú lè há sía na wi ho yi búenbúen.

22 Ho làndá vúahú yi á mu yáá bíá le mu bío búenbúen wee ceé lè le cāni, le ká cāni yí kúaará á bè-kora yí dà máa sɛn máa díá.

O Krista nòn mítén le cúekúee mu vóráa

23 Awa, Ká bío wi ho wáayi bān khānkhānāamu wee ceé là a *Mòyiize làndáwá, á mu bān binbiriso ko mu ceé làa bío sūaaní sūaaní bñn.

24 O *Krista yí zon há pānsòni búkú na 6a nùpua tá yi. Hón búkú so lé hen na le Dónbeení wi yi bān khānkhānāamu, ká ho yínón horén mí bɛɛɛ. Lé ho wáayi ó o Krista yóra á yòó ðñn le Dónbeení yahó wee yanka le wa bío yi.

25 Làa lúlúúo á le *Dónbeení yankarowá ñúhúso beení wé zo le sòobá-lùe bān binbiriso yi lè 6a búaa na 6a fūaana cāni. Ká a Krista wón yí máa wé zoo ya mítén làa muiní fɛɛɛ.

26 Ká a lá wee wé bñn fɛɛɛ, se o lò lá wé è be fɛɛɛ à lá ho ðimíná lénló páahú 6uee búe ho zuia yi. ɛɛ ká há pānna vaa véenii, ó o Krista 6uara le cúekúee mí dòn á 6ueé wó mítén lè le muiní yía á 6órāa mu bè-kohó ñúhú.

27 Nùpue léee nùpue á à hí le cúekúee mí dòn. Bñn mōn á le Dónbeení ì cíti o.

28 Lé làa bñn ó o Krista wóráa mítén lè le muiní yia le cúekúee mí dòn á 6órāa 6a minka nùpua bè-kora ñúhú. O khii bíñí ì buen, ká bñn màhá máa wé bè-kora ó o 6ueé búe ñúhú. O 6ueé kān bíá pan o buenlò.

10

O Krista 6ueé 6ó há muiní yaró ñúhú

1 Bío ó o *Mòyiize làndá wee zéeni yínón bío wi bān binbiriso mí bɛɛɛ. Mu lé mu bān khānkhānāamu. Hón làndá so wee zéeni le há muiní dà-kéni kéní mu ko há wé ya làa lúlúúo fɛɛɛ. Lé bñn nòn á bíá 6a wee ya há bío yi á há yí dà máa wé á 6a máa téréen le Dónbeení yahó.

* 9:20 Mí loñ Léró vúahú (Exode) 24.3-8

² Ká bñn mía se bía 6a wee ya há muini mu bio yi á bè-kora wáa lá à sèn á à díá làa cúekúee, á lá máa bñni máa leéka mí bè-kora mu bio, á máa ya muini mu bio yi.

³ Eε ká 6ueé. Làa lúluúio ká há muini mu wee wé à 6a bñni leéka mí bè-kora bio.

⁴ Mu bon, 6a nòn-zàwa lè 6a kókówá càni yí dà máa 6úe mu bè-kora jùhù.

⁵ Lé bñn nòn á bio ó o *Krista 6uara ho ðimjáy yi, ó o bía nòn le Dónbeení yi:

«Fo yí tà há muini lè mu bè-hánii bio,

à ù wó á ì sánia wí.

⁶ Ba bùaa na 6a fùaaana á cína le muini yeení dèe wán

lè há muini mu búii na 6a wee ya mu bè-kora sèndiáro bio yi 6úen6úen bio yi wó sína foñ.

⁷ A ì wáa bía: Lé mi na wà à buen

6ueé wé ù síi bio.

Bñn lé bio túara ì dání yi le Dónbeení bíoni vùahù yi.»*

⁸ Bío ká lé bio ó o Krista bía lè ho yahó: «Fo yí tà há muini lè mu bè-hánii bio. Fo mún yí tà 6a bùaa na 6a wee fùaa à cíi le muini yeení dèe wán, lè le muini na 6a wee ya mu bè-kora sèndiáro bio yi bio. Bñn 6úen6úen yí máa wa ù síi.» A há muini mu jòn wee ya à héha làa bio ho *lànda bòráa mu.

⁹ O Krista ðn bñnia bía: «Lé mi na wà à buen 6ueé wé ù síi bio.» O Krista 6ó ho hááni muini jùhù ò orén mí beere wó mítén là a muini yia dó há lahó yi.

¹⁰ O Yeesu Krista wó le Dónbeení síi bio. Bio ó o Krista nòn mítén á húrún le cúekúee á mu vóráa, lé bñn wó á wa bio sá le Dónbeení yi.

¹¹ Ba yankarowá 6úen6úen wee ðin ya há muini dà-kéní kéní mu làa wizooní, à há jòn yí dà máa sèn bè-kora máa díá hùúu. ¹² Eε ká a Krista yan mu bè-kora sèndiáro muini le cúekúee, ò o yòó kará le Dónbeení nín-ðlání fèee,

¹³ á pan bio le Dónbeení á à dé o zúkúsa o tá ó ò bè mí zení wán.

¹⁴ Le muini dà-kéní mí dòn na ó o Yeesu mu yan lé dén wó á bía bio sá le Dónbeení yi téréna le yahó.

¹⁵ Lé bñn le Dónbeení Hácíri mún bía. Le bía bio ká lè ho yahó:

¹⁶ «Bío ká lé bio ó o Nùhúso bía:

Há wizooní mu khíló móndén

á ðio ká lé le páanii na á ì ì bè làa ba.

Ì ì dé ì làndáwá 6a sía yi,

Ì ì wé á 6a wé è leéka há bio,

¹⁷ Ì máa bñni máa leéka 6a bè-kora lè 6a wékheró bio hùúu.»†

¹⁸ Hen ká mu bè-kora hía séra díá, se muini yaró wáa mía bñn bè-kora so sèndiáro bio yi.

O Krista héra ho wshù nòn wen

¹⁹ Awa, wán zàwa lè wán hínni, lé o Yeesu càni pànká yi á wa láa mu yi le wa à zo le *sòobá-lùe 6àn binbiriso yi.

²⁰ O có ho wá-finle na lé ho wá-binbirí á nòn wen. O héra ho pònsò-beeni na ka lè ho lé o sánia á wa wee ðán yòo zo le sòobá-lùe 6àn binbiriso yi.

²¹ A wa yú 6a yankarowá jùhúso na wí le *Dónbeení zì-beeni jùhù yi.

²² Mí wáa wa vá vaa 6úe le Dónbeení yi lè le yi na púara díá, lè le slidéro binbirí. Mu bio na wa wó à mu yí se á mí wa lén wa sía yi à há ce, à mún see wa sánia lè mu jumu na wee ce.

²³ Bío wa dó wa sía yi wee lòoni á mí le wa wé zéeni bio wéréwéré, à yí tée wa bàra. Mu bon, le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé bio na, à le wé mu.

* 10:7 Mi loñ Lení vùahù (Psaumes) 40:7-9 † 10:17 Mi loñ Zeremii vùahù 31:33-34

24 Mi wa pa mín bïo, à wé hení mín sïa le waminí lè há wára na se dání yi.

25 Mi yí wa khí à wé yí buen wa kuure fêmínló làa bïo 6a ní-dòndáa 6úi khú yí máa buennáa bïo síi, ká mi máhá wa wé hení mín sïa, sònkú bïo wa zú le o Nùhúso wizonle pàana lua.

26 Bïo wa zú ho tuiá wó ká wa wó bè-kora làa càni, se muini wáa kùn mia máa ya bún bè-kora so sèndiaró bïo yi.

27 Bïo ká, lé ho lòoní le citi lè ho dà-súmú na à cíí le Dónbeení zúkúsa.

28 Hen ká a 6úi yára a *Moyiize làndá, ká mu 6àn sèéràsa nùwá jun tàá nùwá tìn wi, á 6ànso ko ò o 6úe, makári zúríló mia mu yi.

29 Sònkú yia zàarína le Dónbeení Za yi, á wó le páanii càni na ceéra 6ànso lè mu kàakó-bïo, á là le Dónbeení Hácírí sáamusu, wón lònbee so máa por bún le.

30 Yia bía bïo ká á wa zú: «Há yúaa díró bïo sá mií. Yia ko làa bïo na, á ì wé mu lè 6ànso». O mún pá bía bïo ká: «O Nùhúso á à fí le citi mí nìpomu wán.»‡

31 Le Dónbeení na wi fée á núpue hía zon ní, bún zánii wi làa sòobée.

32 Mi biní leeka bïo wó khíina, le páahú na le Dónbeení dó mí khoomu mi wán, á le lònbee yú mia làa sòobée.

33 Ba là mia, á beéra mi lò 6a núpua 6úen6úen yío yi, tàá bía 6a beéra lò làa bún síi á mi tà jii.

34 Mu bon, mi lò páania bon làa bía wi ho kàsó yi. Hàrí mi níi bïo 6a fó á mi yáá pá tà mu lè le sí-wée, lé bïo mi zú le bïo sá mia á súaani súaani mu, bún á à keñ bún fée.

35 Awa, á mi wáa yí titika bïo mi láa yi. Lé lerén síidéro mu bïo yi á mi ì yíráa le sáanii na bïo jùhú wi làa sòobée.

36 Mi ko mi hí mi sía bèra a na à mi dàn wé bïo le Dónbeení le mi wé. Lé bún ñ na ká mi ì yí bïo le dó mí jii le mí ì na mia.

37 Le Dónbeení bioní vūahú yi á bïo ká bía:

«Hen làa cínú tente ká yia lua á 6ueé dá.

O máa mia.

38 O núpue na téréna wón ñ keñ le mukáni binbirí na máa vé yi o síidéro le Dónbeení yi pánká yi.

Éé ká 6ànso bínía ló lè mí món, á ì síi máa wa a bïo yi.»§

39 Éé ká bán na wee lé lè mí món à vī lén á warén mia tlahú. Warén bán dó wa sía le Dónbeení yi, á wi ho káníló wóhú wán.

11

Wán 6uaawa síadéro le Dónbeení yi bïo

1 O núpue síidéro le Dónbeení yi wee zéeni le mu bïo na á 6ànso dó mí síi wee lòoní yíró ó o láa yi. Mu wee zéeni le bïo á 6ànso yío yí máa mi ó o láa yi le mu bïo bon binbirí.

2 Lé wán maáwá síadéro le Dónbeení yi nòn á le taráa 6a bïo.

3 Lé bïo wa dó wa sía le Dónbeení yi á nòn wa zúnáa le le léra ho díimíná le mí bioní. Lé ká síi wa zúnáa le bïo yí máa mi lé bún le dín wán léraráa bïo wa wee mi.

4 O *Abéele dó mí síi le Dónbeení yi, lé bún nòn le muini na ó o yan á súaani a *Kaḡee muini. Lé o síidéro mu nòn le Dónbeení tà fóráa o hámu, á bía le o

‡ 10:30 Mi loñ Làndá zéeni lo vūahú (Deutéronome) 32.35-36

§ 10:38 Mi loñ Habakuuki vūahú

térénna. O Abeele húrun, εε ká a slidéro le Dónbeení yi bío yi, á bío ó o wó á 6a núpua pá wee bío bío.*

5 Lé o Enooki slidéro le Dónbeení yi bío yi ó o buan yòoraráa ho wáayi lè mí yèn-vèení «á núpue yí bíníá yí mɔn, lé bío le Dónbeení buan wo yòoraráa ho wáayi.» Sání ò o bua yòo ho wáayi, á le Dónbeení bíoní vùahú zééníá mu le «o bío wó sína le Dónbeení yi.»†

6 A búñ ɲɔ̀n̄ ɓueé wé ká mu yínɔ̀n̄ le slidéro le Dónbeení yi bío yi, á núpue bío yí dà máa wé sí Dónbeení yi hùúu. Yía wee vá vaá ɓúte le Dónbeení yi ko ò o láa mu yi le le wi binbirí, á bíá wee cà 6a zūñ le á le mún wee sáání yi.

7 Lé o Nɔ̀wee slidéro le Dónbeení yi bío yi á le zééníánáa bío wà ɓueé wé láa wo. O o Nɔ̀wee dó mu le sòobéε yi, ó o wíokaa ho won-beení ó orén là a zlí núpua káníánáa. Lé o slidéro mu le Dónbeení yi á súníá ho ðímíɲá ɲúhú. A lé o slidéro mu bío yi á le Dónbeení le o térénnaána.

8 Lé o *Abarahaamu slidéro le Dónbeení yi bío yi ó o tàráa le veró á wà van ho kshú na le Dónbeení le mí ì na a yi, á ho bío sí a yi. O yáá hínɔ̀n̄ wà ká a yi zū hen na ó o wee va yi.

9 O dó mí síi le Dónbeení yi, ó o wà vaá káyáa ho kshú na le Dónbeení dó mí ɲii le mí ì na a yi yi, á kera há pónsóni búkúwá yi bín là a *Izaaki là a *Zakoobu, bán na á há kía dà-kéní kéní mu bío mún sá yi.

10 O Abarahaamu mu lá wee lònɔ̀n̄ ho lóhó na ɲúhú fàrá tína. Hón lóhó so lé le Dónbeení zééníá bío ho fàráráa, á lé lerén mún fàrá ho.

11 Lé o Sara slidéro le Dónbeení yi á nɔ̀n le wó ó o yúráa o za ká a ɲɔ̀n̄ h́ana yí máa te, ò o mún kína. εε ká a màhá láa le ká le Dónbeení dó mí ɲii le mí ì wé bío na, á le wé mu.

12 Lé búñ nɔ̀n̄ á wàn ɓúaaawa n̄-kéní mí ðòn, o Abarahaamu, á wó 6a zámáa bán maá, ká a húmú yáá lá sùaráa. Mu n̄pomu na sá a mɔ̀n̄ á boo le há mànaayio bío síi, táá lè le h̄ɔ̀nlè na mu yámú ɲumu ɲii bia bío síi. Núpue yáá yí dà máa mí 6a máa zūñ ɲii.

13 Bán búenbúen dó mí sía le Dónbeení yi á húrun à bío le dó mí ɲii le mí ì wé yí kúaa 6a wán. εε ká 6a màhá pá khèra mɔ̀n̄ mu, á 6a sía wan mu bío yi, á 6a bíá wéréwéré le mí lé 6a káyáwá ho tá wán.

14 Bío 6a bíá búñ ká síi wee zéení le 6a màkóo wi maá zlí yi ho wáayi.

15 Hen ká 6a lá leékaa ho kshú na 6a ló díá b́n̄í varó bío binbirí, se 6a lá à ðàn ñ b́n̄í ì va ho.

16 εε ká lé bío le maá zlí na bío sùaaní, ðio wi ho wáayi, lé ðén 6a màkóo wi yi. Lé búñ nɔ̀n̄ le Dónbeení yí máa n̄iyi bío 6a wee ve le le mín Dónbeení bío yi, ðén na son ho lóhó ká láa ba.

17 Lé o Abarahaamu slidéro le Dónbeení yi bío yi ó o tà le mí ì ya mí za Izaaki le le muiní á à na le yi páahú na le le mí ì khén o kúará yi, ká a ɲɔ̀n̄ zū kénkén le le Dónbeení mu dó mí ɲii nɔ̀n̄ wo yi.

18 Mu bon, le Dónbeení h́ía bíá nɔ̀n̄ wo yi: «Ba zàwa na á ì dó 1 ɲii le 1 na fon, lé o Izaaki á ì ðin wán á fo ò yíráa 6a.»‡

19 εε ká a Abarahaamu lon mí yi, ó o le le Dónbeení dà 6a n̄-h́ía wee vèení. Lé búñ nɔ̀n̄ á le Dónbeení mu díaráa o za nɔ̀n̄ wo yi, ó o ka lòn yía na vèera.

20 Lé o Izaaki slidéro le Dónbeení yi bío yi ó o dúɓuaaráa o Zakoobu là a Zayuu yi bío wà ɓueé wé ðání yi.

* 11:4 Mi lon Bío ɲúhú ɓúeení vùahú (Genèse) 4.3-10 † 11:5 Mi lon Bío ɲúhú ɓúeení vùahú (Genèse) 5.21.24 ‡ 11:18 Mi lon Bío ɲúhú ɓúeení vùahú (Genèse) 21.12

21 Lé o Zakoobu slidéro le Dónbeení yi nɔn á bïo ó o húmú dɔn, ó o dúbuaaráa o Zozeefu zàwa lè mí nǐ-kéní kéní yi, ò o buan mí búni yi á líí búrá ò o bútaanía le Dónbeení.

22 Lé o Zozeefu slidéro le Dónbeení yi nɔn ó o húmú pàahú ó o biaráa o *Isirayeele nǐpomu léro ho *Ezipite yi bío, á zéeniá bío 6a á wé lá a nǐ-hínmu.

23 Lé o *Moyiize 6àn nuwá sladéro le Dónbeení yi bío yi á 6a sánkaaráa wo há píina tǐn. Bío 6a mɔn o za semu, ó o bée bíoní 6a yí zána.

24 Lé o Moyiize slidéro le Dónbeení yi nɔn á bío ó o háa dɔn, ó o pá le 6a wé yí ve mí làa Ezipite bée hínló za.

25 O tà lá le lónbee lè le Dónbeení nǐpomu, á bío lá dà à wée o sli ho pɔn-za yi, bún na lé mu bè-kora ó o pá día.

26 Ho Ezipite kǔhú náfòr wi bún bon. Ee ká a Moyiize cǔn, á há làntàa na à lá làa wo làa bío 6a wee lá làa yía le Dónbeení mɔn léra bío síi á bío nǐhú wi o cǔn làa sòobée, lé bío ó o khèra mɔn ho cúnú na pan wo ho yíró.

27 Lé o Moyiize slidéro le Dónbeení yi nɔn ó o lóráa ho Ezipite kǔhú yi wá ò o yí zána bío ho kǔhú mu bée sli á à cǐ a yi. O ka lè o yío wi le Dónbeení na yí máa mí wán, lé bún te bío ó o fárá tǐnanáa.

28 Lé o slidéro le Dónbeení yi nɔn ó o dúráa 6a *zúifúwa sánú na 6a le Paaki, á nɔn le nǐi le 6a khíi o Isirayeele nǐpomu zǐnǐ zúajiní lè le cǎni bèra a na à ho wáyí tonkaro na wee búe láa núpua á yí búe 6a hínbí zàwa.

29 Lé o Isirayeele nǐpomu sladéro le Dónbeení yi nɔn 6a dàrǐna káanáa mu yámú nǐmu bè-muhú yi lè mí làa lòn tá hení bío síi. Ee ká ho Ezipitesa nɔn 6a mɔn búe zɔn, á mu nǐmu 6ó 6a búenbúen.

30 Lé o *Isirayeele nǐpomu sladéro le Dónbeení yi nɔn 6a bánbáa ho Zerikoo lóhó há wizooní bío hɛn, á ho dándá beení na son kíniá ho lóhó mu yi á tò.

31 Lé o háa na lá wee yée mítén, yía 6a le Araháabu slidéro le Dónbeení yi nɔn ó o kánianáa, ò o yí páaniá yí húrun lè le Dónbeení zúkúsa. Lé bío 6a cǔiilowá na ló 6a Isirayeelesa cǔn ó o buan se.

32 Bío á íyáa wáa à bǐnǐ ì bío lé mu yén. O Zedion, là a Baraaki, là a Samusɔn, là a Zefitee, là a *Daviide, là a Samuweele lè 6a nǐ-cúa fɛerowá bío na 6a wó á í yí dà máa tè yi búenbúen máa véení.

33 Lé 6a sladéro le Dónbeení yi bío yi nɔn 6a dàrǐna 6a bá-zàwa, á wó bío téréna, á yú bío le Dónbeení dó mí nǐi le mí ì na 6a yi, á mún dàrǐna tunnáa 6a kúdenwá nǐnǐ.

34 Lé le slidéro mu le Dónbeení yi bío yi nɔn 6a dàrǐna 6óráa há dá-súmáa, á kánia mítén ho khà-tóní búero yi. Ba buεεkaa á lò bǐniá fá. Ba henía mí sía táráa há háa, á dàrǐna nɔn mí zúkúsa híntáwá.

35 Lé 6a háawa búí sladéro le Dónbeení yi nɔn 6a bǐniá mɔnnáa mín núpua na lá húrun lé bío 6a vèra.

Ba núpua búí 6a nǐniá sánia 6a sladéro le Dónbeení yi bío yi, á 6a pá le mí máa kǎnǐ mítén á 6a húrun, bèra a na à 6a bǐnǐ vèe à kɛrǐ le mukǎnǐ binbirǐ yi.

36 Ba búí nǐ mí yiwa á há làntàa kúio 6a yi. Ba han 6a, á can lè há zúakúariwá kúaa ho kásó yi.

37 Ba búí 6a léekaa lè há huua 6ó, 6a búí 6a kúiora lè há kàràkàráwá, ká 6a búí bán 6a 6ó lè ho khà-tóní. Ba búí bán yí zú hen na 6a à zo, á wee zǐ 6a pia lè 6a via sɔnna. Mu bío búenbúen fòora 6a yi. Ba beéra 6a lò làa sòobée.

38 Ho dímnǐa yí ko làa ba, lé bío 6a sǐaaní ho. Ba wee hée vǐná ho tá hení lè há búaa yi, á wee hée zo há hue-beera pɔnna lè há kána yi.

³⁹ Le Dónbeení tà bán búenbúen bío 6a sladéro le yi bío yi. Eε ká bío le Dónbeení mu dó mí jii nɔn le mí ì na 6a yi á 6a màhá pá yí yú,

⁴⁰ lé bío Le Dónbeení lá wíokaa bío s̄taaní bún á ká le wa búenbúen. Lé bún nɔn 6arén mí dòn yí ko 6a bío jii sí ká warén na ká níi ló.

12

Mi wa h̄ wa s̄ta le lònbee lè mi s̄iwà yi

¹ Awa, bío á bán seérà-kúii so kíniá wɛn, á minén mún wa pí bío búenbúen na wee h̄ wɛn wa máa va lè ho yahó, á mu bè-kora na wee búmaka wɛn á wa pí díá, ká mi wa lùwí lè wa s̄obéε vaa dá hen na wa ko wa vaa dá.

² Mi wa fá wa yío o Yeesu yi. Wón lé yia wee wé á wa dàrì dé wa s̄ta le Dónbeení yi. Lé orén wee tíí wa sladéro mu jii. O tá á 6a búaa wo ho *kùrúwá wán ó o húrun, á tà mu 6àn n̄iyio yi, lé bío ó o fèra mɔn le sí-wεε na wi mu m̄n. A há laà na ká wán, ó o 6èn kará le Dónbeení n̄in-t̄ání.

³ Mi leéka a Yeesu bío. Ba bè-kora wérowá h̄nɔn o wán, ká a màhá jà mí yi mu búenbúen yi. A mi w̄aa yí le mi bàra t̄eró á yí p̄nká mi wán.

⁴ Mi wee fi lè mu bè-kora, εε ká mi ð̄n̄ yí fun làa bún yí vaá 6ó mu húmú yi.

⁵ Mí so yiwa sà le zéení na le Dónbeení n̄n mia yi lè le zàwa bío síi le?

«Í za, hen ká a N̄uh̄so wee bé fo, á ù yí pí.

Hen ká a wee zá làa fo, á ù yí t̄èé ù bàra.

⁶ Mu bon, o N̄uh̄so wee wé bé bíá ó o wa.

Bíá ó o zū le 6a bío s̄a a yi bán búenbúen lé bíá ó o wee wé ha.»*

⁷ A lé mí b̄eró bío yi n̄n mí lò wee beráa. Le Dónbeení 6uan mia lè mí kùrú zàwa bío síi. Lé o za yén á 6àn maá máa wé bé?

⁸ Ká le Dónbeení yí máa bé mia lè mí zàwa na ká búenbúen bío, se mi lé le z̄í zàwa, ká mi ȳn̄n̄ le zàwa binbirí.

⁹ Wa maáwá fù wee bé wɛn á wa mún fù wee k̄n̄bi 6a. A mu so yí s̄taaní á wa wé k̄n̄bi o Maá Dónbeení poñ bún bèra a na wa yí le muk̄n̄i le?

¹⁰ Wa maáwá wee bé wɛn ho p̄n̄n̄-za yi héha lè 6a kùrú yilera. Ká le Dónbeení d̄en wee bé wɛn bèra a na wa bío wé se. Le wi á wa ce làa bío lerén wee ceráa.

¹¹ Wa b̄eró p̄aah̄ú á mu máa wé wé sí wɛn, mu wee wé beé wa lò. Eε ká mu véení á bíá bó bán lè bíá wee wé 6a n̄pua na t̄erénna, bán wee wé keñ ho h̄éerá yi mu bío yi.

¹² A mi cén hení mi bàra na tò, mi zení na wee t̄umaka á mi f̄ará ð̄n̄í.

¹³ Mí bè ho w̄sh̄ú na muina, bèra a na á yia lé o lóní bío yí dé wán, ká a véení dàñ t̄erén.

¹⁴ Mí wé á ho h̄éerá keñ minén lè 6a n̄pua búenbúen p̄aah̄ú, á ceé miten le Dónbeení yahó, ká bún míá á n̄pue woón máa mi a N̄uh̄so Dónbeení.

¹⁵ O búí yí v̄í v̄í á pí le Dónbeení s̄amu na le wee wé na a yi. Mi pa miten bío, mí yí díá le bío búí na yí se á lé mí t̄fah̄ú lòn v̄ind̄é-h̄eere á d̄éé bíá ká.

¹⁶ Mí pa miten bío mu koomu lè mí s̄iwá w̄eró yi. Mí wé yí z̄uarí bío bío s̄á le Dónbeení yi làa bío á yia 6a le Ezayuu wóráa mu bío síi. Wón mɔn ho ð̄n̄lò yi á p̄n̄áa mí n̄i-k̄n̄mu n̄n mín f̄εε yi.

¹⁷ A mu vaa véení ó o wi á 6àn maá dúgua a yi, ká wón màhá yí wó mu. O o wá há ȳn̄-ca-poa san á mu yí dàr̄na yi ȳr̄emáa.

¹⁸ Bío ho fù làa yahó n̄pua vá vaá 6óráa le búee na 6a le Sinayii yi, bún na ó o n̄pue dá wee t̄úii yí, na lé ho ð̄sh̄ú, lè le t̄íbí-cúaa, lè ho pinpi-beení, á minén yí vá yí vaá 6óráa yahó búí yi làa bún 6àn síi.

* 12:6 Mi loñ Wáho v̄aah̄ú (Proverbs) 3.11-12

19 Ba ná le búaaní wíló, lè mu tǎn-beení sǎ, á 6a yí dàrna mu. A 6a le le Dónbeení yí bíní yí bío làa mí miten.

20 Lé bío á bío mà nǎn 6a yí po 6a. Bío kà lé bío mu tǎmu bía: «Nùpue lée nùpue túaa le búee mu yi, hàrì ò o wé zàn-yíá, á wón ò lèeka lè há huua á à búe.»†

21 Bío á bán mǎn á zǎnía 6a làa sòobéé, fúaa o *Moyiize bía bío kà: I zǎna zǎna á wee zà.

22 Éé ká minén bán vá vaá 6ó le búee na 6a le Sion yi, lè le Dónbeení na wi fééé 6a lóhó yi, hón na lé ho Zeruzaleemu na wi ho wáayi. Mí vá vaá 6ó 6a nùpua cèrèé na wee dí ho sǎnú yi, bán na lé ho wáayi tonkarowà, lè le Dónbeení hínbii zàwa na yènnáa túara le cǎn ho wáayi.

23 Mí vá vaá 6ó le Dónbeení hínbii zàwa na yènnáa túara le cǎn ho wáayi yi. Le Dónbeení na wee fí le cítii 6a nùpua búenbúen wán lé ðio mí vá vaá 6ó yi, á vá vaá 6ó 6a nùpua na téréenna á bío jii sú yi.

24 O Yeesu, yía kúaará mí cǎni ceeraráa wen lé wón mí vá vaá 6ó yi. Lé orén le Dónbeení ðin wán bóráa le páanii finle làa wen. O o cǎni mún bío jùhú wí po a *Abéle bío.

25 A mí cén wé jí yia wee bío làa mia cǎn sese. O *Isirayéle nípomu yáania yí ná yíá ná 6a zeñ wán cǎn, á le lònbee bèn yú 6a. Ká warén bán lé le Dónbeení wee bío làa wen ho wáayi. Ká wa tun wa jikǎnna le wa máa jí le cǎn, á le lònbee mún ò yí wen lée kénkén.

26 Le Dónbeení yánkaa wee bío á ho tá búenbúen dèké. A ho zuia á bío kà lé bío le dó mí jii nǎn wen le mí ì wé: «Í pá à bíní ì wíoka à dèké ho tá, á mún ò dèké ho wáayi.»‡

27 Bún kúará le bío léra na dà wee dèké á khii vé. Ká bío yí dà máa dèké bún ò kéí bín.

28 Lé bún nǎn á warén bá-zàmu na wa yú á yí dà máa dèké. Bún bío yi à mí wa zún le Dónbeení sǎamu na le wó làa wen bío, á sá na le yi à héha làa bío le síi vá yi, lè le kǎnbii, lè le ya-hézání.

29 Mu bon, wán Dónbeení ka lòn dǎhú na wee yáa mu bío.

13

Bío le Dónbeení nípomu ko 6a 6ua lè miten

1 Mí warí mún làa bío 6a nuzàwa waráa mún bío síi.

2 Ní-háni wé huera mí wán à mí 6ua a sese, mí yí le mí yiwa sà bún yi. Ba ní-dòndáa búii wó mu, á 6a 6uan ho wáayi tonkarowà ká 6a yí zú mu.

3 Mí wé leéka bía wi ho kàsó yi bío, à kéí lè mí páania wi ho yi làa ba. Mí mún wé leéka bía 6a wee beé lò bío, à kéí lè minén 6a mún wee beé lò.

4 Báawa lè mí hánání, mí wé bè bío le Dónbeení bía yi mu yaamu dání yi. O báa táa o háa á yí ko ò o wé há-fénló táa bá-fénló. Mí zún le le Dónbeení khii síini 6a há-féwá lè 6a bá-féwá júná.

5 Mí yí le mí sía sòobá wé vá le warí yi dà khií. Mí le bío wí mí cǎn à mí sía wa bío yi. Le Dónbeení mí bère yaá bía bío kà: «Loí, 1 máa día fo ù dòn, 1 máa pí fo hùú.»*

6 Lé bún te bío wa sía hereka á dà à bíoráa bío kà:
«O Nùhúso Dónbeení wee séení wen fééé,

† 12:20 Mí loí Léro vùahú (Exode) 19.12-13 ‡ 12:26 Mí loí Aazee vùahú 2.6 * 13:5 Le bioní mu bía bò bío túara ho Lándá zéenílò vùahú (Deutéronome) 31.6, 8 yi là a Zozue vùahú 1.5 yi.

á wa máa zón dèe.

Nùpua yí dà dèe búí máa wé làa mi»†

⁷Bia zéenia le Dónbeení bio làa mia á mi tà le yi á mi wé leéka bio. Mi lorí bio 6a guan le miten le Dónbeení bio dání yi vaá húrunnáa. Minén mún 6ua miten lè 6a bio síi.

⁸Bio ó o Yeesu *Krista karáa ho hñihú lé bún ó o mún karáa ho zuia. Lé bún ó o ò ðinnáa fèe máa yèrémá hùúu.

⁹Mi pa miten bio, à yí día le 6a khá mia vñini lè ho kàránló síiwà na yí se. Bio se lé à wa yí ho pánká le Dónbeení sáamu na le wee wé bio yi, Ká yínorí há làndáwá na bò ho ðínló wán bio yi.

¹⁰Warén muiní yeeníi dèe wi. A 6a yankarowá na wee sá 6a *zúifúwa pñsoní bukú yi á yi ko 6a wé dí bio wi le wán.

¹¹Ba yankarowá ñúhúso wee 6ua 6a bùaa na 6a fùaana cáni à zoráa le *sòobá-lùe yi mu bè-kora séndiaró bio yi. Ká 6a bùaa mu bán 6a wee lée cíi ho donkñahú.

¹²Lé làa bún síi 6a mún 6uan o Yeesu lóráa ho Zeruzalεmu lóhó donkñahú á lée 6ó. O bio wó ká síi bèra a na ò o cáni pánká yi, à 6a nùpua bè-kora sèn día.

¹³A mi wáa wa lée sí a Yeesu mu yahó ho donkñahú, à há làntàa na là làa wo òan síi à wa mún tà yi.

¹⁴Ho lahó na wa wi yi ho ðímíjá yi á máa keñ bñ fèe. Lé bún te bio wa wee càráa hía wa khíi keení yí ho yíró na lua yi.

¹⁵Mi wé wa khòoní le Dónbeení fèe o Yeesu pánká yi, à bún wé lòn muini na wa yan ñon le yi. Dén muini so lé wa ñini bè-bionii na wa wé è khòonínáa le.

¹⁶Mi wíoka wé wé mu bè-tentewá lè 6a nùpua, à wé séení mún lè mí níi bio. Bñn ka lòn muini, mu bio sí le Dónbeení yi. Mi yí le mi yiwa sá bún yi.

¹⁷Bia wi mi ñúhú wán á mi wé bè bioní yi. Ba wee pa mi bio, á lé 6arén mún khíi zéení bio mi bio karáa lè le Dónbeení. Ká mi wee bè 6a bioní yi, á 6a wé è sá mí tonló lè le sí-wεε. Ká mi yí máa wé bún, á 6a wé è sá ho ká 6a sía yí wan, bún á cñnú mia yi.

¹⁸Mi wé fio na wεn. Wa láa waten yi, á zú le wa yí wó yí khon bio 6ui yi. A wa mún wí à wa wé wé bio se fèe.

¹⁹I wee hení mu á à na mia le mí fio le Dónbeení yi bèra a na à ï yí ho wñhú bñní 6uen mi cñn fùafùu.

Ha fara

²⁰⁻²¹Le le Dónbeení wé à mi dání wé bio se á le síi vá yi. Lé lerén lé ho hээрá 6anso. Le bò le páanii làa wεn fèe lè wa ñúhúso Yeesu cáni. Lé lerén vèenia wo léra mu húmú yi á wó lè mí ñipomu paro binbirí. Le o Yeesu *Krista pánká yi à le Dónbeení mu wé à wa dání wé bio le síi vá yi. Le ho cùkú bio sí a Yeesu Krista yi fèe. *Amiina!

Móndén bioní làa tēení

²²Wán zàwa lè wán hñni, há bioní bio yεn na á ï túara ká á mi pa bio sese, ï túara há ñon mia à henínáa mi sía.

²³Wán za Timotee á 6a wáa léra ho kásó yi día. Ká a yú 6ueé dñn fùafùu, á wa à bè mín 6ueé 6úεkí mia.

²⁴Mi tēení mi ya-díwá 6úen6úen yi, làa bia bio sá le Dónbeení yi 6úen6úen. Wán zàwa lè wán hñni na wi ho Italií kñhú yi wee tēení mia.

²⁵Le le Dónbeení wé mí sáamu lè mi 6úen6úen.

† 13:6 Mi lorí Lení vñahú (Psaumes) 118.6

Ho vūahū na ó o Zaaki túara

Vūahū túaró jūhū

O Zaaki na lé o Yeesu òn za, lé yia túara ho vūahū na kà. O Yeesu húmú là a vèeró mún lé bío ó o tāràa o bío, á wó a nī-kenínii. O ó bío zéénia le o wó ho Zeruzaléemu kèrètíewa kuure ya-dí (Bè-wénia 15). O bióni yahó sá 6a *zúífúwa na lé 6a kèrètíewa, na saawaa wi há ká-vio yi (1.1).

Bío 6a kèrètíewa ko 6a 6ua lè mīten lé bñn ó o Zaaki bía bío mí vūahū yi. O bía le mu bè-zúrímíní wee lé le Dónbeení cón. O mún bía ho náfòró, lè mu khemu, lè ho kúará khénló bío (1.2-2.13).

O Zaaki bía le le sídèró le Dónbeení yi lè há wárá á leéra (2.14-26). O bía le wa jíní paa ko há kèrí (3.1-13). O mún bía mu bè-zúrímíní binbirí bío (3.13-18). Bía wee kúee 6a nùpua mín yi, làa bía wee jùu mín, lè ho náfòró 6ánsowá bán búenbúen ó o jà zeñ wán (4.1-5.6). O Zaaki vūahū lii véenii, ó o jà 6a kèrètíewa zeñ wán le 6a wé hī mí sía, á wé fio le Dónbeení yi na mín yi.

Le tènii

¹ Mu lé Inén Zaaki na lé le Dónbeení là a Yeesu *Krista ton-sá á túara ho vūahū na kà. I wee tènii á *Isirayéle zí-júná píru jùn nípomu yi, bía tà a Krista bío, na saawaa wi ho dímjá yi.

Mi hī mi sía le lònbee pāahū

² Wán zāwa lè wán hñni kèrètíewa, ká le lònbee lè mí síiwá wé yú mia, á mi zūn le mi júná sí làa sòobéé.

³ Hen ká mi sídèró le Dónbeení yi fárá tína le lònbee pāahū, lé bñn ñ na ká mi ì wíoka á dàri le lònbee mu.

⁴ Mí ko mi wíoka ca mi kuio á sánsá le lònbee fúaa mu vaa véenii. Lé bñn ñ na ká mi ì wé 6a nùpua na bío búenbúen se, á bè-kohó bío yí máa mí léé yi, á dèé búii yí fòora yi.

Mi wé dé mi sía le Dónbeení yi á floráa

⁵ Ká a búii wi mi tñahū á mu bè-zúrímíní fòora yi, á 6ánsó fio mu le Dónbeení cón, á le è na mu wo yi. Le Dónbeení hii wi, le wee há 6a nùpua búenbúen, le yí máa wé héhéeka bío búii yi.

⁶ Éé ká 6ánsó máhá ko ò o dé mí síi binbirí le Dónbeení yi á floráa, á yí titika. Yia wee fio ká a titika bío 6onmín lòn dèé búii na ho pinpiró wee yèrémáka làa bío ho síi wá yi.

⁷ Bànso yí ko ò o leéka le mí ì yí bío le Dónbeení cón.

⁸ O yí zū bío ó o ò dé mí síi yi. O yí dá máa bè bío dà-kéní mún.

O kèrètíe na khon làa yia náfòró wi bío

⁹ O kèrètíe na khon á bío jūhū mía ò o le mí síi wa, lé bío le Dónbeení cón ó o bío jūhū wi.

¹⁰ O ó kèrètíe na lé o náfòró 6ánsó síi mún dà á wa, lé bío le Dónbeení zéénia làa wo le ká mínén bío níi mía, se o bío jūhū mía. O bío búenbúen á à vé lè le pūiilé búii síi na máa wé mía ká le di bío síi.

11 Ká le wii hà á yòó wee jí lè mí sòobéε, à le jíńí he, à pùifilè di, à semu búenbúen dèení v1. Lé kà síi ó o náfòró òanso bío khii wéráa. O bío búenbúen khii òn òn á à vé làa cúekúee.

Mu bè-kora wéró yilera wee lé o nùpue yi

12 Yia káa le lònbee lè mí síwà yi, ò o slidéro le Dónbeení yi pá fàrá òn wón òanso jùhú sí. Mu bon. Yia hà mí síi fúaa mu vaa véenii, á le Dónbeení i na le mukáni binbirí na máa vé òanso yi. Dén lé le saání na le dó mí jii le mí i na bío wa le yi.

13 Yia síi wé vá mu bè-kora wéró yi, à òanso yí bío le lé le Dónbeení mu ló yi. Mu bon. Le Dónbeení síi yí dà máa vá bè-kora wéró yi, á lerén mí bæere mún yí máa dé mu wéró yilera o nùpue yi.

14 Εε ká mu lé wa sía varó mu bè-kora wéró yi, lé bún wee khá wen v1ni.

15 Ká yia máhá síi vá mu bío na yí se yí á tà wó mu, à bún lé bío wé mu bè-kohó. Ká mu bè-kohó há fàrá mí naní òanso yi á vivio tina, à mu wé mu húmú.

16 Wàn zàwa lè wàn hínni na á i wa làa sòobéε, mi yí khá miten.

17 Mu bè-tentewá búenbúen wee lé le Dónbeení cón, dén mí òn na léra mu khoomu. Le Dónbeení òn mí ònnii, le yí máa yèrémáka lòn taró.

18 Le Dónbeení lè mí síi bío á yáá nòn mí mukáni wen lè mí bíoní na lé ho túiá poní, á wa wáa dú mu bè-lénnia búenbúen yahó lè mu bè-yáa bío síi.

Mi wé wé bío le Dónbeení bíoní bia

19 Wàn zàwa lè wàn hínni na á i wa làa sòobéε, mi zúri bío ká: Mi ní-kéní kéní ko à mí wé tà mí jikónna sese. Mi wé yí cí bíoní wán. Mi mún wé yí le mí sía cí fùafùà.

20 Mu bon, o nùpue na síi wee cí á yí dà máa wé bío térénnia le Dónbeení cón.

21 Lé bún nòn á bío wee tíi o nùpue yi búenbúen, lè mu sùnsùmámu à mí día. Mi liini miten à tà le Dónbeení bíoní bío, òo le dù mí yiwa. Dén dà a káni mia.

22 Ká mí máhá wé yí jí le bíoní mu mí òn. Mi wé wé bío le bíoní mu le mí wé. Ká mí yí máa wé bún, se mi wee khá miten.

23 Mu bon. Yia wee jí le bíoní mí òn ò o yí máa wé bío le bíoní mu le o wé, wón òanso ka lòn nùpue na lá ho zùbálén ò o lora mí yahó.

24 Bío ó o lora mítén wó ò o wà, ó o yí dèenía sà bío ó o karáa yi.

25 Ká yia òen wee cúii le Dónbeení làndá, ho làndá tente na wee wé ò o nùpue wé mítén, á wee tà bè ho yi, wón òanso jùhú á à wé sí mu bío yi. Òanso yí máa jí ho làndá mu à bíni nònsá yi. O wee bè ho yi.

26 Hen ká a búii wee leéka le bío mí wee wé lé bío sí le Dónbeení yi, à òanso máhá jii pèè mia, se o wee khá miten, se bío ó o le mí wee wé bío sí le Dónbeení yi jùhú mia.

27 Wàn Maá Dónbeení yahó á bío sí le yi binbirí lé á wa séení óa híiminí lè óa maháawa na lò wee be, à mún yí díá le ho òimíná bío vá wen dé mu bè-kohó yi.

2

Mi wé yi hueeka óa nùpua mín yi

1 Wàn zàwa lè wàn hínni, bío mí dó mí sía wa Nùhúso Yeesu *Krista na lé o cúkúso yi, á mí wáa wé yí hueeka óa nùpua mín yi.

² Hen ká a 6úi lá 6uara mi kúeemínwánlò lùè yi síi, á zǎ mí nín-kíza fibeere na wó lè ho sánú lè mí sí-sení. Mu páahú à nǐ-khenii 6úi mún vaá ló 6uara ho kúeemínwánlò dà-kéní kéní mu yi lè mí sí-lènná.

³ A mi kǎnbio há sí-sení 6ánsó á bía nǎn wo yi: «Ūnén, 6uee kɛɛní le kanmúni wán.» A mi 6èn bía nǎn o sí-lènná 6ánsó yi: «Ūnén ðin ho wáayi», bǔn mía à «ũ 6uee kɛɛní ho tá yi í nísání.»

⁴ Ká mi wee wé bǔn, se mi so yí máa hueeka mín le? Ká mi wee wé ká, se lé há yile-kora lé há mi 6uan á wee cítiráa mín.

⁵ Wán zàwa lè wán hínni na á í wa làa sòobéɛ, mi jí bǐo kà: Mu so yínǎn le Dónbeení hueekaa bía lé 6a nǐ-khenia ho ðimjásá cǎn, à 6a dé mí sía le yi le? Dén sídéro so lé ðio lé 6a náfóro binbirí. Ba níni ì kɛní le Dónbeení bɛɛní na le ðó mí jii le mí na bía wa le yi.

⁶ Ɛɛ ká minén bán máhá wee zúar 6a nǐ-khenia yi. A bía wee beé mi lò, á wee 6ua mia varáa le cítii finíi lara yi so yínǎn ho náfóro 6ánsowá le?

⁷ Ho náfóro 6ánsowá mu mí bɛɛre lé bán mún wee yáa o Yeesu na mi bǐo sá yi yèni.

⁸ Le Dónbeení bá-zàmu làndá na túara le Dónbeení bíoní vūahú yi lé há ká: «Wań mi nínza làa bío ūnén ū bɛɛre waráa ūten bío síi.»* Ká mi wee bè ho làndá mu yi binbirí, se mu se.

⁹ Ɛɛ ká mi wee hueeka 6a nùpua mín yi, se mi wee wé mu bè-kora. Mi júná á à sí, lé bío mi yi bò ho làndá mu yi.

¹⁰ Mu bon, ká a 6úi vǔnun bío le Dónbeení bò henía dà-kéní 6úi wán, hàrí ká a bò bío ká búenbúen yi, se lé mu búenbúen ó o pá vǔnun wán.

¹¹ Mu bon. Le Dónbeení na bía le ū yí fé báa táá háa,† lé dén mún bía le ū yí 6úe nùpue.‡ Awa! A ka lè fo yí fó háa táá fo yí fó báa, à fo máhá 6ó a nùpue, se fo pá vǔnun le Dónbeení làndá wán.

¹² Mi zǔn le le Dónbeení á à cítii mia lè ho làndá tente na wee wé ò o nùpue wee mítén. Lé bǔn nǎn á mi ko mi bè ho làndá mu yi mi bíoní lè mi wára yi.

¹³ Mu bon, páahú na le Dónbeení kǎii cítii 6a nùpua yi, á bía yí zúna mí nínzàwa màkárí á yí wó le híi làa ba, á le Dónbeení mún kǎii máa zǔn 6a màkárí á máa wé le híi làa ba. Ká yía wee zǔn mí nínzàwa màkárí á wé le híi làa ba, wón poní á à sɛn le cítii fi nǎnzoñ.

Le sídéro le Dónbeení yi ko mu wé mi há wára yi

¹⁴ Wán zàwa lè wán hínni, ká a 6úi bía le mí tà a *Krista bío ò o wára á mu máhá yí máa mi yi, se mu jǔhú so wi le? Bǔn so dà a kǎní a le?

¹⁵ Ka lè mín za táá mǐn hínló na le o kèrɛtɛ á sí-zǐnia tà mía, á bè-dínii wee fò wo yo síi,

¹⁶ Ó o 6úi ló mi tǎahú bía nǎn wo yi: «Lén làa héerá, vaa lá ū tɛɛní ðɛɛ zǐ, à vaa yí ho ðinlò dí sí.» A 6ánsó máhá yí hǎn wo làa bío ó o màkóo wi yi, se mu jǔhú so wi le?

¹⁷ Lé bǔn á yía le mí tà a Krista bío à mu yí máa mi a wára yi, se mu jǔhú mía.

¹⁸ Mu dà a wé le o 6úi bía bío ká: «Ba 6úi tà a Krista bío mí ðòn, à 6a 6úi 6èn wee wé há wára na se mí ðòn.» Awa! A ū wáa zéeni ū Krista bío taró binbirí na há wára mía yi làa mi, á ínén 6èn ñ zéeni làa foñ lè í wára na se le í tà a Krista bío binbirí.

¹⁹ Fo tà le le Dónbeení léé dà-kéní mí ðòn le? A bǔn se lon. A 6a cǎnàwa mún tà mu yi á wee zà le yahó lè le zǎnii.

* 2:8 Mi lorí Levii nùwá vūahú (Lévitique) 19.18 † 2:11 Mi lorí Léro vūahú (Exode) 20.13 ‡ 2:11 Mi lorí Léro vūahú (Exode) 20.14

20 Fo lée bǎnbú le? Fo wi à ĩ zéeni làa fo le o Krista bǎo tǎró na yí máa mi há wára yi jǎhǎ mía le?

21 Mi loń wǎn ǒaa *Abaraamu. Lée webio nǎn á le Dónbeeni le o lé o nǔpue na térénna? Mu so yínǎń bǎo ó o wó bǎo yi le? O tà hǎn mí za *Izaaki le le Dónbeeni le muini yeení dǎe wǎn.

22 Fo yí mǎn le? O sídéró le Dónbeeni yi á léera là a wára. Lé bǔn ó o sídéró mu jǎi sǔráa há wára na ó o wó bǎo yi.

23 Bǔn lé bio nǎn á bio túara le Dónbeeni bíonǎ vǎahǔ yi o dǎńi yi á jǎi sǔráa: «O *Abaraamu dó mí sǎi le Dónbeeni yi, lé bǔn nǎn le cáńio wo là a nǔpue na térénna le yahó,» § á le dú mu bǎnmu làa wo.*

24 Mi yí mǎn le? O nǔpue wára lé hǎa wee wé ò o wé o nǔpue na térénna, ká mu yínǎń o Krista bǎo tǎró mí dǎn.

25 Lé bǔn ó o háa búí na háa wee yǎe mǎten bǎo háa wóráa. O yèni 6a le Arahaabu.† O háa térénna le Dónbeeni yahó bǎo ó o wó bǎo yi. O háa tà ó o *Isirayeele nǐpomu tonkarowá làara a wǎn, á séenia 6a á 6a ló ho lóhó yi á nǔpue yí mǎn 6a.

26 Mu bon, nǔpue mǎnáká háa ló a yi ò o hí. Lé bǔn ó o Krista bǎo tǎró na yí máa mi há wára yi á mún ka lòn bio na húrún.

3

O nǔpue ko ò o jǎi pǎe wé

1 Wǎn zǎwa le wǎn hǎnni, mi búenbúen yi cá á mi wé nǐ-kǎránlowá. Mi zǔ le warǎn nǐ-kǎránlowá á le citi kǎhǐ wé here wǎn á à poń 6a nǔpua na ká.

2 Mu bon, wa búenbúen wee wé khe bǎo cǎere yi. Nǔpue búí lá yí máa bǎo khe sǎi, se wón ǎanso lée nǔpue na jǎi tun á dà mí sǎńia wee 6ua yi.

3 Hen ká wa wi ò o ńua wé bǎe bio wa le o wé yi, á wa dé ho kǎráńi o jǎi yi. Lé bǔn wa wee wé à dǎńńaa o bǎo.

4 Mi mún loń ho won-beeni na 6a wee ca ho pǎnsò-beeni yi á ho pinpi-beeni wé jǎa. Lée dá-za dǎe búí pǎnpéréké na cǎera ho mǎn yi, lé dén á yǎa wee pá ho won-beeni mu wee wé ki làa ho, á ho va làa hen na ó o le ho va yi. 5 O nǔpue jǎi mún ka ká sǎi. Le ka ńínú, ká le mǎhá wee khòoní mǎten mu bǎe-beera na le dá wee wé bǎo yi. Mi loń, yínǎń ho dá-za wee ńí le dù-beeni le?

6 O nǔpue jǎi mún ka lòn dǎhǔ. Wa sǎńia biowa búenbúen tǎahǔ á le jǎi le dǎo sǔ le mu bǎe-kora á wee dǎe wa sǎńia búenbúen. Lé lerén wee yǎa wa bio búenbúen le ho dǎhǔ bio sǎi. Bǔn bǎe-yáanii so búenbúen wee lé o *Satáni yi.

7 O nǔpue dá wee mǎńi 6a nǎjuwá le mí síwá, le mu jumu búaa, le 6a jǎnzáwa, ó o mún mǎńia 6a.

8 Ká le jǎi dén á nǔpue yí dà máa hǎe yi. Le yí se. Le yí dà máa wé tété. Le ka lòn sǔró na wi le yi, á wee búe 6a nǔpua.

9 Lé le jǎi mu á wa wee khòonínáa o Nǎhǔso Dónbeeni na lé wa Maá. A lé lerén jǎi dà-kéńi kéní mu á wa mún wee dǎńkání le 6a nǔpua, bǎn na le Dónbeeni léra à 6a 6onmín làa de.

10 Le khòoní le há dǎńkǎa wee lé le jǎi dà-kéńi mu yi. Wǎn zǎwa le wǎn hǎnni, mu lá yí ko mu wé wé ká sǎi.

11 Mi so dǎń mǎn á jumu na sí làa bio yí sí á páńia wee lé buii dà-kéńi yi le?

§ 2:23 Mi loń Bio Nǎhǔ Búeení vǎahǔ (Genèse) 15.6 * 2:23 Mi loń Ezayii vǎahǔ 41.8 † 2:25 Arahaabu: Mi loń Zozue vǎahǔ 2.1-21; 6.22-25

12 Wàn zàwa lè wàn hínni, mónkòró vîndèè so dà a ha òria le? A òinna so dà a ha mónkòró le? Làa bûn síi, á mu òumu na sí yí dà máa lé le bui na òumu yí sí yí.

Mu bè-zúrminí wee lé le Dónbeení cón

13 Wàn zàwa lè wàn hínni, nùpue na bè-zúrminí binbirí wi á wi mi òahú le? A òanso wáa zéeni mu làa bío ó o wee óuaráa míten sese, lè há wára na ó o wee liiní míten wé. Lé bûn á à zéeni le o bè-zúrminí binbirí wi.

14 Èé ká lé le yande-súmúí wi mia, á wee penka làa mín, à mi yí yòoní míten bío mi le mi lé mu bè-zúrminí òansowá bío yi. Ká bûn wi mia, se mi pà ho túiá poni.

15 Mu bè-zúrminí mu lé ho òimíjána bè-zúrminí. Mu yí ló le Dónbeení Hácírí cón. Mu yáá ló a Satáni cón.

16 Hen ká le yandee lè há penkaa wi lùe na yi, à dén lùe so bío lúnka. Há wén-kora lè mí síiwá wee wé kéí bín.

17 Èé ká yía le Dónbeení bè-zúrminí wi yi, wón yi wee ce. O mún wee wé à ho héerá kéí óa nùpua páahú, o wayi, o bíoní mia. Òanso zú mí ninzàwa màkárí. O hii wi á wára óúenóúen se. O yí máa hueeka nùpua mín yi, o lé o húaarà.

18 Bán wee wé à ho héerá kéí óa nùpua páahú, óa wára ka lòn bè-díni, bío wee lé mu mún léé bío na sí le Dónbeení yi.

4

Bío á mi sla wee vá wéroyi na yi se á mi khi yi

1 Wàn zàwa lè wàn hínni, mu wó kaka á mi wee firáa làa mín? Mu so yínòrí mi sla bío na yí se càró òàn poni na wee óúe mia fèèè bío yi á mu wee wéráa le?

2 Mi sla wee vá mu bío óúí yi ká mi màhá yí dà máa yí mu à mi wáa wé óúe mín. Le yandee wi mia á bío mi yí máa yí bío mi sla vá yi, à mi wáa wé fí làa mín. Mi yí máa yí bío mi sla vá yi, lé bío mi yí máa fio mu le Dónbeení cón.

3 Tàá ká mi flora le Dónbeení cón á mi máa yí mu, lé bío á bío mi leékaa wee fioráa yí se. Mi fioró òúhú lé à mi yí mu bío à wééráa mi sla óúeé.

4 Mi ka lòn háa na òàn báa wi ò o wee fé óa bá-vio. Mi so yí zú le yía wa ho òimíjána bío se wón òina le Dónbeení le? Yía wi ò o warí ho òimíjána bío, á òanso òèn ò wé le Dónbeení zúkúso.

5 Mi so wee leéka le le Dónbeení bíoní vùahú yi á há bíoní na ká bíá káamáa le? «Le Dónbeení Hácírí na le dó wén á le yí wi á le léé yi là a óúí hùúu.»

6 Èé ká le sáamu na le màhá wee wé làa wén á po bûn. Bío ká lé bío bíá le Dónbeení bíoní vùahú yi: «Bia wee yòoní míten á le Dónbeení pà bío, ká le màhá wee wé mí sáamu làa bíá wee liiní míten.»*

7 A mi cén wé liiní míten le Dónbeení yahó. Mi òin sánsá a Satáni, ó o ò lúwí ká à díá mia.

8 Mi lén va lè le Dónbeení cón á lerén òèn ò sí mí yahó. Minén bè-kora wérowá, mi khi mu bè-kora wéroyi. Minén na yí máa bè mu bío dà-kéní món, mi díá míten óúenóúen na le Dónbeení yi.

9 Mi se mí yara, à mí wá. Mi díá há kónsíní à mí wá. Mi díá le sí-wéé à mí se mí yara.

10 Mi liiní míten o Nùhúso yahó ó o ò yòoní mia.

Mi wé yí citi mín

* 4:6 Mi loí Wàhio vùahú (Proverbs) 3.34

11 Wàn zàwa lè wàn hínni, mi wé yí jùu mín. Yíà jùuna mín za tàá mín hínló, tàá á cítí wo, se òanso bíá khon le Dónbeení làndá dání yi, o wee cítí ho. Ká fo hía wee fí le cítí ho làndá wán, se fo wáa yí máa bè ho yi. Fo wee wé úten lè le Dónbeení làndá cítí-fí.

12 Le Dónbeení mí dòn lé dío bàrá ho làndá á lé lerén mún lé o cítí-fí. Lé lerén dà á kání a nùpue, á mún dà à wé ó o bío á à yáa. A únén bèn lé o yén á wee cítíráa mín za?

Minén náfòrò òansowà, héyí!

13 Awa, mi le í bío bío dà-kéní na mia. Mi wee wé bío le ho zuia tàá ho yíró ká mí ì va ho lóhó na kà, á vaá duan le lúlú-kùure, á à yí ho cùnú.

14 Mi wee wé bío b́n ká mi jón yí zú bío pan mia ho yíró. Mi ka lòn 60-khúumu na wé fà á dèení bíní khíí fúafú.

15 Mi lá ko mi wé bío bío ká: «Ká le Dónbeení tà, á wa yío wi lua ho yíró á séeníá wen á wa à wé bío ká làa bío ká.»

16 Ε á b́n mi yí máa wé à mi wee yòoní miten lè mi khòn-bíoní. B́n sii yi se.

17 Lé b́n nòn, ká yíà zú bío ó o ko ò o wé ká mu se ò o yí wó mu, se òanso wó khon.

5

1 Awa, bío ká wán lé minén náfòrò òansowà á í wiráa. Mi wá, á wáamaka mu bè-súmáa na khíí yí mia bío yi.

2 Mi náfòrò wee yáa. Mi sí-zíníá á ho b́nló wee là.

3 Mi sánú lè mi t́jón semu wee yáa. Lé b́n wee zéení le mi wó khon. Lé b́n nòn le Dónbeení cítí fí nònzòh, ká mi bío á à yáa búenb́uen làa bío ho d́hú wé ćníná mu bío bío sii. Ćnínú ká, ká ho d́míjá á à vé, á minén pá pan mi náfòrò bío á 6060kaa ho yi léé webio?

4 Mi loí, 6a nùpua na wee sá mi manawá yi á mi máa wé dèení sàání yi. Lé b́n lé mi wékheró, á nòn 6a wee zaráa làa mia. A 6a zía mu á le Dónbeení na dà mu bío búenb́uen pá.

5 Ho tá wán, á bío búí yí fòora mia. Mi wee wé bío mi sía vá yi. Mi wee wéé mi sía. Mi wee díiní miten lòn búaa na 6a wee há ho búeró bío yi ká le cítí fló wizonle dén bèn jàana lua.

6 B́ia yí wó yí khon, á mi síiníá júná á 60, á 6a yáa yí t́máa hàrì ćnínú.

Mi wé hí mi sía à pa a Nùhúso

7 Wàn zàwa lè wàn hínni, lé b́n nòn, á mi hí mi sía fúaa ká a Nùhúso bínía guara. Mi loí o v́aro. O wee wé hí mí síi pa há vi-yáa na ó o ò dí mí bío, á mún hí mí síi pa há viora na à d́é o bè-dínii, á bè yi láráa mí d́nló.

8 Minén mún wé hí mi sía, mi hení mi sía, lé bío ó o Nùhúso ò buen hen làa ćnínú.

9 Wàn zàwa lè wàn hínni, mi wé yí le mi sía ćí mín yi à jùu mín, ó o Nùhúso máa cítí mia. Hen làa ćnínú ká a Nùhúso na lé o cítí-fí á à buen.

10 Wàn zàwa lè wàn hínni, le Dónbeení jì-cúa fèerowá na bíá a Nùhúso Dónbeení yèni yi, á lò bon ká 6a pá há mí sía. Minén mún hí mi sía le lònbee yi lè 6a bío síi.

11 Mi loí, na wee bío le bán na tà le lònbee yi, á júná sí. A mu bèn bon, mi já a Zoobu bío. O hía há mí síi á mu bío búenb́uen kúio wo yi, á mi bèn mán bío ó o Nùhúso wó nòn wo yi mu va à véení. T́úíá poni, o Nùhúso zú le màkárì làa sòobé.

Mi wé le jì-kéní òansowà

¹² Wán zàwa lè wán hínni, bío yàá pá wi b́n á ĩ hení ì na mia lé bío kà: Mi yí v́ yí dé d̄ε. Mi yí dé ho tá, fàá ho wáyí, táá bè-vio búí. Mi wé le úuu, à mi d̄n b́n wán. Ká mi le búéé, à mi d̄n b́n wán. B́n lé bío ò na ká le Dónbeení máa síiní mí júná.

Mi wé séeni m̄n ho floró yi

¹³ Hen ká minén ó o búí lò wee be ò o fio le Dónbeení yi. Ká a búí síi wan, ò o sío à khòoní a Núhúso.

¹⁴ Hen ká minén ó o búí lò yí here, ò o ve 6a kèrèf̄ewa kuure ya-díwá à bán buee kh̄i ho jiló làa wo o Núhúso yèni yi, ká 6a fio na a yi.

¹⁵ Ká 6a dó mí síi binbirí á floraráa, á yía lò yí here á à wa. O Núhúso á à wéé wo. Ká 6ańso wó bè-kora búí, ó o Núhúso ò s̄en mu ù día.

¹⁶ Awa! A mi wáa wé bío mi wékheró làa m̄n. Mi wé fio na m̄n yi, bèra a na à mi wa. O n̄pue na téréńna wón floró pánká wi.

¹⁷ Mi loń, le *Dónbeení j̄i-cúa f̄εero *Elii h̄ia lé o n̄pue lè warén bío síi. A bío ó o flora lè mí sòob̄éé bèra a na à ho vlohó yí t̄e, á ho b̄en yí t̄ò á d̄n h̄a lúluio bío t̄n lè mí sanká.*

¹⁸ B́n m̄n ó o b́nía flora á ho vlohó t̄ò á ho tá bío na dà wee ha á han mí bia.

Yia v̄n̄n b̄ni guenló

¹⁹ Wán zàwa lè wán hínni, hen ká a búí v̄n̄n día le Dónbeení t̄iá poni mi t̄ah̄, ó o búí guan bueé b̄ará ho wá-tente wán,

²⁰ à mí z̄n̄ le yía f̄o a bè-kora wéro ho wá-kohó na ó o lá wi wán, wón k̄nía wo mu húmú yi. Lé b́n ñ na ká le Dónbeení máa b̄n̄i máa leéka 6ańso bè-kora na ó o wó búenb̄uen bío.

* 5:17 Mi loń Bá-zàwa n̄n-yání v̄ah̄ (1 Rois) 17-18

Ho nin-yání vūahú na ó o

Piere túara

Vūahú túaró jūhú

O Piere nin-yání vūahú ó o túara non 6a kèrètíewa na saawaa wi ho Azii Mineree kána búy yi. Nún-sí lé o Poole, tàá bía làa wo páania sá á zéenia le Dónbeení bío làa ba, á 6a tàaraa mu yi. Ba nùpua fù wee baká 6a yi, á wee beé 6a lò bío 6a dó mí sía o Yeesu yi bío yi. Lé bñn te bío ó o Piere túararàa ho vūahú na kà non 6a yi, á henía 6a sía, á 6a yara sí a Yeesu *Krista, á wé fàrá tñn le lònbee pàahú, làa bío ó o Yeesu na bío non 6a kánianáa á wóràa mu. O Piere leékaa 6a làa bío le Dónbeení kánianáa 6a, làa bío le wó á 6a yúráa le síidéro o Yeesu Krista húmú là a véeró pánká yi, á dó mí sía wee lóoní binbirí. O henía 6a sía bèra a na, á 6a wíoka fání mí yío, á 6ua mítén sese 6a páaníló là a Krista bío yi. Bío ó o Yeesu buannáa mítén le lònbee lè mí síiwà na yú a yi, lé bñn bân síi á barén mún ko 6a bè yi. O Piere non le zéení lè mí síiwà 6a yi, bèra a na á 6a zúrú mún buaró mu bío búenbúen yi, á bía yí zú le Dónbeení wé mi mu, á bán mún tà le Dónbeení bío, á wé búaaní le.

Le tēenli

¹ Inén Piere na lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na bía le Dónbeení hueekaa wó lè mí nípomu yi, na saawaa wi mu nì-hámu yi ho Pōn, lè ho Kalasii, lè ho Kapadoosi, lè ho *Azii, lè ho Bitinii kána yi.

² O Maá Dónbeení hueekaa mia á héhaa làa bío le fèra le mí ì wé làa bú, á wó mia lè mu nípomu na bío sá le yi mí Hácírí pánká yi. Le wó mu bèra a na ò o húmú ho *kùrúwá wán pánká yi, á mi wé 6a nùpua na wee ce le Dónbeení yahó, á wé wé bío ó o Yeesu Krista le mi wé. Le le Dónbeení wíoka wé wé mí sáamu làa mia, á wíoka wé na mí héerà mia.

Wa staderó à looní ho káníló bío

³ Mi wa búaaní le Dónbeení, dén lé wa Núhúso Yeesu *Krista bân Maá. Le minka tentemu bío yi, á le wó á wa yú le mukān-finle o Yeesu Krista na lá húrun na á le vènia pánká yi. Lé bñn bío yi á wa dó wa sía wee lóoní làa sòobéé,

⁴ á pannáa bío bío sá le nípomu yi na le bàrá ho wáayi ká làa mia. Bñn bío so yí máa yáa, timu mia mu yi, mu yí máa yèrémá.

⁵ Bío mí dó mí sía le Dónbeení yi, á le dàríló pan mia, bèra a na à mi yí ho káníló, hía bío wíokaa vó día pan mí zéenílò hò òmíjíná vé nònzoñ.

⁶ Lé bñn bío yi, á mi wee zámakaràa làa sòobéé, hàrì ká le lònbee lè mí síiwà wee yí mia há làa na kà wán ho pñn-za yi.

⁷ Ho sánú yáa lé mu bío na wee yáa. Ée ká ho màhá pá wee wé pá ho dšhú yi, á zúrínáa le ho lé ho sánú binbirí. Lé ká síi á minén staderó le Dónbeení yi na bío jūhú wi làa sòobéé po ho sánú bân kúará mún ko lè ho khénlò, á zúrínáa le mí dó mí sía binbirí le yi. Ká mi staderó le Dónbeení yi fàrá tñna, á pàahú na ó o Yeesu Krista khúí búee zéení mítén yi, á mi ì yí le khóoní, lè ho cùkú, lè le kñnbii.

⁸ O Yeesu mu á mi yí mōn, á mi jōñ pá wa a. Hàrì bío mi pá òñ yí máa mi a mí cúee, á mi dó mí sía wo yi. Lé bñn non á mi wiráa le sí-wee yi làa sòobéé. Dén sí-wee so bío á yí dà máa bío.

⁹ Mi wi le sí-wee yi, lé bío mí dó mí sía o Yeesu yi ó o kánia mia.

10 Le Dónbeení jì-cúa fεerowà yánkaa cinciíra ho káníló mu bío làa sòobéε, á fεera há jì-cúa na bío ciran mu sáamu na le Dónbeení le mí ì wé làa mia.

11 O Krista Hácírí* kera lè 6a jì-cúa fεerowà mu, á le lònbee na ó o ò káa yi, lè ho cùkú na ó o ò yí mu bân món, á le Hácírí mu fεera zéenia bío làa ba. A 6a cà lè mí sòobéε á zūrì mu wéró pàahũ, làa bío mu ù wéráa síí.

12 A mu zéenia làa ba le mu biowa mu bân jì-cúa na 6a wee fεε á bío yí ciran bārén mí bεere, ká mu lé minén á mu ciran. A lé bñn á bía wee bue le bñn-tente há làa na ká wán á zéenia làa mia lè le Dónbeení Hácírí na ló ho wáyì pánká. Ho wáyì tonkarowà yáá mún sía vá á 6a zūrì mu bío mu.

Bío le Dónbeení nípomu ko 6a 6ua lè miten

13 Lé bñn nɔn, á mi wáa fání mi yío le Dónbeení tonló sáró bío yi, á zūrì miten guaró. Mi dé mí sía làa sòobéε á lòní mu sáamu na le è wé làa mia o Yeesu *Krista bñn búen búen.

14 Bío mi lá ðñn yí zū le Dónbeení bío yara á bío mi sía lá wé vá wéró yi na yí se á mí wáa ðía, ká mí wé wé bío le Dónbeení le mí wé.

15 Le Dónbeení na von mia á wee ce, á minén mún wé 6a nùpua na wee ce le yahó mí bío búen búen yi.

16 Mu bon, mu túara le Dónbeení bíoní vūahũ yi ká síi: «Mí kεrì mu cemu yi, lé bío á ñnén wee ce.»†

17 Bío ká mí wee fio, á mí ve le Dónbeení lè mñn Maá, dén na yí máa hueeka 6a nùpua mñn yi, le wee cítí 6a búen búen á héha làa bío 6a nñ-kéní kéní wó. Le yí máa hueeka 6a mñn yi. Awa, á mí 6ua miten á zéení le mí wee kònbì le Dónbeení ho pàahũ na mí ì wé ho tá wán yi.

18 Le Dónbeení léra mi júná bío mí lá wee 6ua lè miten yi, bñn na mí kenía mñn maáwá cón na jùhũ mía. Mí zū le mu yínɔn le wárí táá ho sánú na wee yáa á le wó làa bú.

19 Bùéé, o Yeesu Krista, yía ka lòn muini pioza na á fñn woon mía yi, lé wón cāni na bío jùhũ wi binbirì pánká yi á le léraráa mí júná.

20 Le Dónbeení fεra léra a mu bío yi, ká bío búí ðñn yí léra, á há pònna véenii na ká yi, ó o *Krista mu wáa zéenia mítén minén bío yi.

21 Lé o Krista bío yi á mí dóráa mí sía le Dónbeení yi, dén na véenia wo á dó ho cùkú yi. Lé bñn wó á mí dóráa mí sía le Dónbeení yi wee lòní bío le le mí ì wé.

22 Ho túia poni bíoní na mí bō yi lé dén nɔn á mí wee ceráa le Dónbeení yahó, bèra a na á le waminí binbirì kεrì mia. Awa, á mí cén wañ mñn làa sòobéε lè há yiwa na wee ce.

23 Mu bon, mí wáa bñn ton, ká mí màhá yínɔn nùpua na ton á bío sñ mu húmú yi. Lé le Dónbeení bíoní na wi bñn fεεε pánká yi á mí tonnáa, dén na wee na le mukānì binbirì.

24 Mu bon, mu túara le Dónbeení bíoní vūahũ yi ká síi:

«Ba nùpua búen búen ka lè le jíní bío síi,
á ho cùkú na 6a wee yí ka lè le pñiilè bío síi.
Le jíní wé he, á le pñiilè di,

25 ká a Nùhũso bíoní dén wi bñn fεεε há lúlúio na jñi mía yi.»‡

Dén bíoní so lé le bñn-tente na buera nɔn mia.

* **1:11** Krista Hácírí: O Krista Hácírí na bío bía hen lè le Dónbeení Hácírí lée dà-kéní † **1:16** Mí loñ Levii núwá vūahũ (Lévítique) 19.2 ‡ **1:25** Mí loñ Ezayii vūahũ 24.25

2

¹ Awa, á mi ḱhí mu sũnsũmámu lè mí s̄íwà yi. Mi wé yí f̄uaa sabíoní hùúu, mi yí wé n̄i-khàwa, mi wé yí dí yandee hùúu, mi wé yí ñùu ñupua à yáa 6a yennáa.

² Mi warí le Dónbeení bíoní mí dòn làa bío 6a kúnkúzàwa waráa mi nuwà yoomu bío sii, bèra a na à mi dā le Dónbeení bío dání yi mi káníló bío yi.

³ Mu bon, mi zūna bío ó o Ñúh̄tso seráa.

Bia dó mí s̄ta le Dónbeení yi lé le ñipomu

⁴ Mi vá 6uee 6úe o Yeesu yi, wón na lé le mukáni 6ánsò, na ka lòn huee na 6a ñupua p̄á díá, ká lé lerén á le Dónbeení màhá léra, le bío ñúh̄t wi le c̄n làa sòobéε.

⁵ Minén mún le mukáni wi yi, á mi mún ka lòn huua. Awa, á mi día le le Dónbeení khuii mia soráa le z̄i na le Dónbeení Hácíri wi yi, á wé le *Dónbeení yankarowà na wé è ya h̄a muini làa bío le Dónbeení Hácíri mu le mu koráa, h̄a le wé è tà bío o Yeesu *Krista bío yi.

⁶ Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní v̄uah̄t yi: «Mi lorí, 1 léra le huee na wee 6ua ho soró d̄n̄í, d̄io bío ñúh̄t wi làa sòobéε, á à bàrà ho lóhó na 6a le *Sion yi. Yia á à dé mí s̄i le yi á ñyio máa dí hùúu.»*

⁷ Awa, á minén na wáa dó mí s̄ta o Yeesu yi, minén á à yí le k̄n̄bii. Ká bia yí dó mí s̄ta wo yi, á mu túara: «Le huee na 6a so-sowa lá p̄á díá lé d̄io h̄a b̄inia 6ueé 6uan ho soró d̄n̄ia.»†

⁸ Á mu mún túara: «Le lé le huee na wee k̄k̄n̄ wán, ho 6úaa hó na wee l̄uwá a ñupue».‡ Bán wee k̄k̄n̄ le wán lé bío 6a p̄á le Dónbeení bíoní bío. A b̄n̄ lé bío mún s̄á 6a yi.

⁹ εε ká minén bán lé mu ñipomu na léra, á lé 6a yankarowà na bío s̄á a b̄εε yi. Mi lé ho s̄i na wee ce le Dónbeení yahó. Le Dónbeení wó mia lè mí ñipomu, bèra a na à mi bue le bè-beera na le wó bío, dén na léra mia le tibíri yi á dó mí khoomu na b̄n̄ s̄i mia yi.

¹⁰ Mí yánkaa lá ȳn̄n̄ Dónbeení ñipomu, ká h̄a laa na ká wán á mi wáa lé le ñipomu. Le Dónbeení lá yí máa wé le h̄i láa mia, ká h̄a laa na ká wán á le wee wé le làa mia.

Mi 6ua miten sese bia yí z̄u le Dónbeení t̄lah̄t

¹¹ Minén na á i wa làa sòobéε, mi lé 6a n̄i-h̄n̄i ho tá wán na kh̄i lé á à lén. A i wee hení mu ù na mia, à bío 6a ñupua s̄ta wee vá yi na yí se, bío wee yáa o ñupue mukáni binbirí bío à mi kh̄n̄náa.

¹² Mí 6ua miten sese bia yí z̄u le Dónbeení t̄lah̄t. Mí 6ua miten làa b̄n̄, bèra a na ká 6a wee yáa mi yèni le mí lé 6a bè-kora wérowà, à 6a mí mi wén-tentewà, à dé ho c̄k̄ú le Dónbeení yi p̄ah̄t na á dén ñ zéeni miten làa ba yi.

Le k̄n̄bi na ko lè ho p̄anká ya-d̄iwá

¹³ Mí wé liiní miten na ho p̄anká ya-d̄iwá 6úen6úen yi mi páaníló là a Ñúh̄tso bío yi. Mi wé liiní miten na a b̄εε yi, wón á wi 6a 6úen6úen ñúh̄t wán,

¹⁴ à mún wé liiní miten na 6a ñúnása yi, bán na ó o wee tonka à 6a beé bia wee wé mu bè-kora lò, ká 6a wíoka bia wee wé mu bío na se yènnáa.

¹⁵ Mu bon, bío s̄i le Dónbeení yi lé à mi wén-tentewà bío yi, à bia wee bío h̄a b̄in-conconwà na yí z̄u le d̄εε à yí d̄n̄ bío bío 6úí mi d̄n̄í yi.

* 2:6 Mí lorí Ezayii v̄uah̄t 28.16 † 2:7 Mí lorí Lení v̄uah̄t (Psaumes) 118.22 ‡ 2:8 Mí lorí Ezayii v̄uah̄t 8.14

16 Mi ɓua miten lè ɓa nùpua na wi miten ɓio sii. Ká mi màhá yí bè ɓɓn yi à wé wéráa mu bè-kora. Mi wé le Dónbeení ton-sáwá binbirí.

17 Mi wé kòñbi ɓa nùpua ɓúenɓúen, à warí mìn záwa lè mìn hínni kèrɓɓewa. Mi wé hézón le Dónbeení, à wé kòñbi o béɛ.

Mi ko mi wé tà le lònbee yi là a Krista ɓio sii

18 Minén ton-sáwá, mi wé bè mi júnáa ɓioní yi lè le kòñbii binbirí. Mi wé yí wé mu làa ɓia sía se á wayika mí dòn, ká mi mún wé wé mu làa ɓia lònbee wi.

19 Mu bon, ká a nùpue wee hí mí sii le lònbee na lá yí ko le yí o yi le Dónbeení kòñbii ɓio yi, se mu léé ɓio na se.

20 Ká ɓa wee ha mia mu bè-kora na mi wó ɓio yí á mi há mi sía, se ɓɓn so cùkú wi le? Ɛɛ ká ɓa wee beé mi lò mu bè-tentewá na mi wee wé ɓio yi à mi há mi sía, se ɓɓn léé ɓio na se le Dónbeení yahó.

21 Lé ɓɓn wéró ɓio yi le Dónbeení vonnáa mia, lé ɓio ó o *Krista mí beere mún lò bon mi ɓio yi. O wó mu zéenia làa mia, bèra a na à mi bè mu yi.

22 O yí wó bè-kohó yí mən, o yí fá sabéré yí mən.

23 Ba nùpua là a, ká arén yí là nùpue. ɓia beera a lò ó o yí là là hɛɛrè, ká a màhá dó mí ɓio le Dónbeení nii yi, dén wee cíti ɓa nùpua làa ɓio téréna.

24 Orén mí beere lò bon wa bè-kora ɓio yi ho *kurúwá wán, bèra a na à mu bè-kora dání yi à wa wé lòn nùpua na húrun, ká wa kɛí le mukānī yi ɓio téréna wéró ɓio yi. Le lònbee na ó o lá lé dén wɛɛra mia.

25 Mu bon, mi lá ka lòn pia na vɓnun, ɛɛ ká há làa na ká wán á mi wáa yèrémáa ɓuara mi paro cón, yía wee pa mi mukānī ɓio.

3

ɓio ɓa háawa lè mí ɓarání ko ɓa wé ɓua làa mìn

1 Làa ɓɓn sii á minén háawa mún wé liiní miten na mi ɓarání yi, bèra a na, ká mi ɓarání ɓúí na pá yí dó mí sía le Dónbeení ɓioní yi à mən ɓio mi wee ɓua lè miten, à ɓán dé mí sía le yi ká ɓioní yí ɓia yí nən ɓa yi,

2 Lé ɓio ɓa wee mi ɓio mi wee ɓua lè miten sese, làa ɓio mi wee kòñbiráa ɓa.

3 Mi yí le miten wiokaró à wé mi sánia wiokaró, lòn júná páro, lè mu bé-zínia na wó lè ho sánú, lè há sí-sení zíló.

4 Ká mi le miten wiokaró à wé mi yiwa wiokaró, ɓɓn na lé le sii na máa yáa, na wayi, na wi ho hɛɛrà yi. ɓɓn lé ɓio ɓio jùhú wi le Dónbeení cón làa sóobɛɛ.

5 Lé làa ɓɓn á ɓa háawa na dó mí sía le Dónbeení yi, na ɓio sá le yi yánkaa wee wiokaráa miten, ɓa yánkaa wee liiní miten na mí ɓarání yi,

6 là a háa na ɓa le Sara ɓio sii. Wón yánkaa wee bè ɓio á ɓàn ɓáa *Abarahaamu le o wé yi, á wee ve o le mí jùhúso. Minén á à wé wón Sara so mənmanía mu tentemu na mi wé è wé ɓio yi, ká zání woon yí lunka mi yilera.

7 Minén ɓáawa ɓèn mún zún le mi hánání na mi wiráa á pánkává tà mía. Mi wé ɓua ɓa sese, à wé kòñbi ɓa, lé ɓio ɓarén làa mia á à páaní ì yí mu hámu na lé le mukānī binbirí. Mi wé wé ká sii bèra a na à ɓio ɓúí yí ɓúmaka mi floró.

Mi ko mi wé wé ɓio téréna

8 Awa, á mi ɓúenɓúen le mi yilera wé dà-kéní, à zún mìn makárí, à warí mìn. Mi wé ɓa nùpua na sía se, à wé liiní miten na mìn yi.

9 Yia wé wó khon làa mia à mi yí wí mu kee. Yia wé là mia à mi yí là bânso. Mu bè-tentewà lé bio á mi wé fan na mín yi. Mu bon, le Dónbeení von mia bún bio yi, bèra à na à mi yí mu bè-tentewà na le dó mí jii le mí ì na mia.

10 «Mu bon, yia wa ò o kerí le mukání yi,
à síí wizooní wé se,
à bânso khí há bín-kora bíoró yi,
à wé yí fúaa há sabóní.

11 Bânso pí mu bè-kora wéró, à wé wé bio térénna, à wé cà ho héérá féeé.

12 Mu bon, o Núhúso wee pa bía wee wé bio térénna bio,
o wee jí 6a floró.

Ká bía wee wé mu bè-kora bán ó o pá bio.»*

13 Ká mi can mi kuio mu bè-tentewà wéró yi, á núpue so ò wé bè-kora làa mia le?

14 Hári ká le lònbee á à yí mia bío mi wee wé bio térénna bío yi, se mi júná sí. Mi yí zón bía dà à beé mi lò, à mi mún yí lúnka mi yilera.

15 Ká mi búaaní a *Krista mi sía yi, à zúrí le o lé o Núhúso. Mi wé wíoka miten, bèra a na ká núpue wé tùara mia làa bío mi dó mi sía wee lòoní bio, à mi dàí zéení mu yara.

16 Ká mi máhá wé wayíí miten à wéráa mu, lè le kónbii, lè le yi na yí máa dè, bèra a na à bía wee bàká mia, na wee là mia lé bio mi wee búaa miten làa bío mu koráa mi páaníló là a Krista bío yi, à há nýio dí.

17 Mu bon, ká mu lé le Dónbeení síí bío ò o núpue lò be bío ó o wee wé mu bío na se bío yi, bún súaaní bío le lònbee á à yí o mu bè-kora na ó o wee wé bío yi.

18 Mu bon, o Krista mí beere lò bon 6a núpua búenbúen bè-kora bío yi. Wón na yí wó bè-kohó yí mən á húrun le cúekúee 6a bè-kora wérowá bío yi, bèra a na ò o dàí 6ua mia varáa le Dónbeení cón. Ba 6ó a, ká a máhá vèera le Dónbeení Hácírí pánká yi.

19 Lé dén Hácírí so pánká yi ó o mún vaá bueraráa le bín-tente non bía wi 6a nĩ-hía lùe yi lòn kásósa.

20 Ba lé bía hía pá le Dónbeení bío, á dén há mí síi 6a bío yi o Nōwee won-beení wíokaró páahú. O won-beení mu á nĩ-kúii hía yí zon, lée núpua núwá hētín mí dòn, bán lé bía le Dónbeení kánia mu jún-beení yi.

21 Mu hía wee zéení ho *bátéemù na wee kání mia há làa na ká wán bío. Ho bátéemù yínáí wa sánia timu á ho wee seé lén. Ho wee zéení le wa lé 6a núpua na tà bò le Dónbeení yi lè há yiwa na wee ce. Bún wó o Yeesu Krista véeró pánká yi.

22 O Yeesu mu yòora ho wáayi, á yòò wi le Dónbeení nín-tíání. Le Dónbeení wáayi tonkarowá lè há pánkáwá búenbúen lè mí sííwá ó o wi júhú wán.

4

Le mukōn-flnle bio

1 Bío ó o *Krista lò bon mí sánia yi ká síi, á minén mún le há yilera mu síi kerí mia. Mu bon, yia sánia lò bon, wón wáa bínia mia bè-kora wéení.

2 A mi síí wizooní na mi ì wé ho tá wán á mi wáa yí ko à mi wé wé bío mí sla wee vá yi na yí se, ká mi wé wé bío sí le Dónbeení yi.

3 Mu bon, ho páahú na ká hína yi, á mi sòobaa wó bía yí zú le Dónbeení sía bío. Mi lá wee wé mu koomu lè mí sííwá, á wee wé bío mí sla wee vá yi na

* 3:12 Mi loñ Lení vūahū (Psaumes) 34.13-17

yí se. Mi lá lé 6a ja-juwá lè 6a dándíwá, á lá wee há há wǎnna, bǔn na le Dónbeení jina.

⁴ Ká há laà na ká wán á 6a wó coon bío mi yí léera mu koomu lè mí síwá na 6a wee wé yí laa ba, á 6a wáa wee là mia.

⁵ Εε ká 6a máhá khíi fεε bío 6a wó tǔiá láa yía wíokaa mítén vó 6a yèn-vèeniasa lè 6a nì-hía cítiró bío yí.

⁶ Lé bǔn bío yí á le bín-tente mu buera nǎnnáa bíá húrun yí. Mu lé bíá húrun mu húmú na 6a nǔpua búenbúen ko 6a yí mu bè-kora bío yí. Le buera nǎn bèra a na á 6a yí le mukáni binbirí le Dónbeení Hácirí pánká yí.

Mi ko mi wé zǔrǎ mǎn guaró

⁷ Hen láa cínú ká mu bío búenbúen á à vé. Á mi cén fání mi yío à zǔrǎ mitén guaró, à mi wé dǎn fio.

⁸ Bío jǔhǔ wi láa sòobéε lé á mi warí mǎn lè mí sía búenbúen. Mu bon, mi wé sǎn mu bè-kora çèrèε díá.*

⁹ Yía wé van yía cǎn, ò o 6ua a sese, ká a yí khí mí kíó yí à wéráa mu.

¹⁰ Mu bío wéró pánká na le Dónbeení nǎn mi nì-kéní kéní yí á mi wé séení láa mǎn. Ká mi wee wé ká síi, á mu tentemu lè mí síwá na le Dónbeení wó láa mia á mi ì dǎn ì pa bío sese.

¹¹ Yia le bíoní bíoró pánká nǎn yí à wón wé bío le Dónbeení bíoní na 6a nǔpua yí. Yía léε ton-sá, à wón wé sá lè ho pánká na le Dónbeení nǎn wo yí, bèra a na á mu bío búenbúen yí à ho cùkú bío sí le Dónbeení yí o Yeesu *Krista pánká yí, wón na ho cùkú lè ho pánká á bío sǎ yí há lúlúio na jii mia yí. *Amiina!

Bía lò wee be o Krista bío yí jǔn-sni bío

¹² Minén na á ì wa láa sòobéε, mi yí le le lònbe-sǔmúí na wee yí mia à bío wé mia coon, à kerí lè le lá yí ko à le yí mia.

¹³ Mi yáá wéε mí sía bío mi lò wee be bío yí láa bío ó o *Krista lò bonnáa bío, bèra a na ká a khíi zéénia mítén mí cùkú yí, á mi sía mún ò wa, á à zámaka láa sòobéε.

¹⁴ Hen ká 6a nǔpua wee là mia o Krista bío yí, se mi júná sí, lé bío le Dónbeení Hácirí cùkúso á wi láa mia.

¹⁵ O búí mi fahǔ lònbee jǔhǔ á yí ko à mu wé bío á 6anso lé o nì-búε, táa kǎnlo, táa bè-kora wéro, táa bío á 6anso wee hée dé mí jii há tǔiáwá na yí ciran wo yí bío yí.

¹⁶ Εε ká a búí máhá lò wee be bío ó o lé o kèrètε bío yí, à 6anso yí nǎy mu bío yí. Bansa yáá dé le Dónbeení bǎráká bío 6a wee ve o lá a kèrètε bío yí.

¹⁷ Mu bon, le cítii filó páahǔ dǎn, á le jǎn ò búáká lè le Dónbeení nǎpomu. Ká le wee búáká lè warén na lè le nǎpomu, á bíá pá yí dó mí sía le Dónbeení bín-tente yí bán bío bèn ò wé kaka coon?

¹⁸ «Ká bíá wee wé bío téréenna wee káa le lònbee lè mí síwá yí à fennáa, á bíá yí bò le Dónbeení yí lè 6a bè-kora wérowá bán bío bèn ò wé kaka coon?»†

¹⁹ Awa, á bíá lò wee be à héha lè le Dónbeení sí bío wíoka wé wé bío se. Ba wáa díá mí bío le níi yí, dén na léra mu bío búenbúen. Hen ká le dó mí jii le mí ì wé bío na, à le wé mu.

5

Ba ya-díwá zéénii na nǎn 6a yí bío

* 4:8 Mi loí Wáhio vǎahǔ (Proverbs) 10.12 † 4:18 Mi loí Wáhio vǎahǔ (Proverbs) 11.31

1 Hā laa na kà wán á ì bíoní yahó 6èn ò sí 6a ya-díwá na wi mi kuure yi. Inén mún lé o ya-dí lè 6a bío síi. I lé o seéràso le lònbee na yú a *Krista dání yi, ó cùkú na le Dónbeení khíi zéení á 6a nùpua á à mi á ì ì kèñ yi.

2 Le Dónbeení nípomu na le kàràfáa mia na ka lòn pi-6oohú á mi wé pa bío sese. Mí wé yí wé mu lòn bío na 6a kíkaa mia le mi wé, ká mi wé wé mu lé bío mu ló mi sía yi, á wé wé mu láa bío le Dónbeení le mu koráa. Mí mún wé yí wé mu le wárí càrò bío yi, ká mi wé wé mu lè mi sía búenbúen.

3 Bía le Dónbeení kàràfáa mia á mi wé yí wé pánká wán lòn bá-zàwa, ká mi wé wé bío se, á 6a wé mi à bè yi.

4 Ká mi wee wé kà síi, ká yí ka lòn pi-pa na wee pa wa búenbúen bío khíi guara, á mi ì yí le sáání na cùkú wi, dío máa yáa.

Le zéenti na yahó sá 6a kèrètíewa kuure bío

5 Minén yarówá mún wé bè 6a ya-díwá bíoní yi, mi búenbúen wé liiní miten na mún yi. Mu bon. «Bia wee yooní miten á le Dónbeení pá bío, ká le màhá wee wé mí sáamu láa bía wee liiní miten.»*

6 A mi cén liiní miten le Dónbeení na dá mu bío búenbúen yahó, bèra a na à le yooní mia ho páahú na mu ko yi.

7 Mu bío búenbúen na mi yilera wee lúnka bío yi á mi dé bío le Dónbeení níi yi, lé bío le wee pa mi bío.

8 Mí zún miten, á fání mi yío, mi zúkúso na lé o *Satáni na ka lòn kúden na wé hée wunwún ká a muù, á wee cà yíá ó o ò yí á à là.

9 Mí wíoka fàrá mi síadéro le Dónbeení yi tñí, á sánsá a. Mí zú le mún zàwa le mún hínni kèrètíewa na wi ho dímíjá yi mún lò wee be le mi bío síi.

10 Mí lò á à be ho pòn-za dèe yi. Ee ká le Dónbeení ì wé á mi bío búenbúen bíni ì wé se, á mi síadéro á à wíoka à fàrá à tñn, le è dé ho pánká mia, le è wé á bío búí máa dèké mia máa yí. Lé lerén wee wé mu bè-tentewá le mí síwá. Le von mia bèra a na à mi níni kèñ le cùkú na jii mia yi mi páníló là a *Krista bío yi.

11 Ho pánká á bío sá le yi fée. *Amiina!

Le mórdén tēenti

12 O Silivēn, yí lé wán za kèrètíe na á ì láa yi, lé wón séenia mi túararáa ho vōn-za na ká. I túara ho à henínáa mi sía, á zéení láa mia le le Dónbeení sáamu binbirí bún lé bío mi wi yi.

13 Ba kèrètíewa kuure na wi ho *Babiloona yi hen, bía le Dónbeení hueekaa le mi bío síi á wee tēení mia. I za Maaki mún wee tēení mia.

14 Mí tēení mún yi sese. Le ho hээрà à kèñ le mi búenbúen na pánía là a Krista!

* 5:5 Mí lorí Wáhio vūahú (Proverbs) 3.34

Ho jun ní vūahū na ó o

Piere túara

Vūahū túaró jūhū

Ho vūahū na kà lé o Piere túara ho non bía búenbúen na dó mí sía o Yeesu *Krista yi. Ba núpua búì zon 6a kèrètɛwa kuio yi, á wee vīnī 6a lè ho kàránlò na wi mí dòn lè le Dónbeenī bín-tente. A 6a kèrètɛwa mu dó mítén hā wárá lè mí síiwà na yí se yi. Lé bán núpua so bío yi non ó o Piere túararáa ho vūahū mu.

O Piere le 6a ko 6a wé 6ua mítén làa bío le Dónbeenī le mu koráa, á fàrá ðn ho túiá poni wán, hā ó o Yeesu tonkarowà kàránna làa ba (1).

O bía le 6a pa mítén 6a nī-kàránlowà kàránlò na bío yí bon yi (2).

O Piere le bía le o Yeesu máa bīnī máa búen á lé 6a sabín-fūaalowa. O le o Yeesu mu hā mí síi ò o máa búen fūa, lé 6a núpua bío yi, á wi á hārī nī-kénī ká á yí vī, ká 6a búenbúen ðarī yí ho pāahū á yèrémá mí yilera lè mí wárá, á le Dónbeenī kánī 6a (3).

Le tēnī

¹ Mu lé Inén Simōn Piere na lé o Yeesu *Krista ton-sá là a tonkaro á wee túa ho vūahū na kà. I wee túa ho á à na minén na sladéro o Yeesu yi lée dà-kénī lè warén sladéro wo yi. Būn ðarīna wó o Yeesu Krista na lé wán Dónbeenī lè wa kánilo térénlò pánká yi.

² Le le Dónbeenī lè wa Nūhūso Yeesu zūnló bío yi, á le Dónbeenī wé mu sāamu cèrèè làa mia, á na ho hēerá cèrèè mia.

Bío 6a kèrètɛwa ko 6a guardá miten

³ Le Dónbeenī pánká wó á wa yí bío ko làa wēn búenbúen na à séenī wēn á wa à keñ le mukānī yi, á à wéráa bío sí le yi. Mu bon, le wó á wa zūna yīa von wēn à wa nīnī keñ o cūkú là a tentemu yi.

⁴ Lé làa būn á le Dónbeenī dó mí jii wó mu bè-beera na bío jūhū wi làa sòobéé á non wēn, bèra a na à mi kánī ho ðmíjā bío na 6a núpua sía wee vá yi na yí se yi, á páanī wé le dà-kénī lè le Dónbeenī.

⁵ Lé būn bío yi à mi dé sòobéé miten yi, á wé 6ua miten sese, à bè bío mi dó mí sía le Dónbeenī yi wán. Mi wíoka zūn le Dónbeenī, à bè bío mi wee 6ua miten sese wán,

⁶ á wé ðarī miten 6ua mu bío búenbúen yi à bè bío mi zū le Dónbeenī wán. Mi yí tée mi bàra à bè bío mi dà miten wee 6ua mu bío búenbúen yi wán, á wíoka ca tīn le Dónbeenī yi à bè bío mi yí máa tée mi bàra wán.

⁷ Mi le mi bío wé sí mín yi à bè bío mi wee ca tīn le Dónbeenī yi wán, á warī mín bè bío mi bío sí mín yi wán.

⁸ Mu bon, ká būn búenbúen yi mia làa sòobéé, á wa Nūhūso Yeesu *Krista zūnló mi cōn cūnú á à keñ, á mi wé è wé mu bío na se.

⁹ Ká bīa á būn bīowa so mia yi, bán yí máa mi bío sese, 6a ka lòn muuivā. Bío le Dónbeenī séra 6a bè-kora na 6a wó khīna díá á 6a yiwa sà yi.

¹⁰ Awa, á minén wán zāwa lè wán hīnnī, mi wíoka ca mi kuio, bèra a na à bío le Dónbeenī von mia á hueekaa bío yí à mi ðn wán. Ká mi 6uan miten làa būn, á mi máa vī ho wāhū yi máa mi hūúu.

¹¹ Lé būn n̄ na ká a Yeesu Krista, wa Nūhūso na lé wa kánilo béenī na wi fēēē ðiró á mi nīnī á à keñ yi binbirī.

¹² Lé bñn bño yi á ĩ pá wé è leéka mia fēēē lè mu biowa mu bño, hàrì bño á ĩ zũ le mu biowa mu á mi zũ vó, á mi mún dó mi sía làa sòobēē ho tũia poni bionĩ na kàràna làa mia yi.

¹³ I wee leéka le ká ĩ yío wi lua, á mu se à ĩ wé bñnĩ leéka mia lè mu biowa mu à mi hácirĩ kerĩ mu wán.

¹⁴ Mu bon, ĩ zũ le hen làa cĩnú ká ĩ hí làa bño wa Nũhũso Yeesu Krista zéénianáa mu làa mi.

¹⁵ Eē ká ĩ mähá à bánbá, bèra a na à ĩ húmú mónđén, à mi pá wé leéka mu biowa mu bño fēēē.

O Yeesu Krista cùkú beenĩ na wa mən bño

¹⁶ Mu bon, bño wa Nũhũso Yeesu *Krista buara lè mí pànká, á wa yí bía bño làa mia lè 6a nùpua hácín-bionĩ, 6úēē. Warén wa bēere mən wo lè mí cùkú beenĩ.

¹⁷ Mu bon, o Yeesu Krista yú a Maá Dónbeenĩ cùkú beenĩ. O cùkú beenĩ 6ànso Dónbeenĩ bía làa wo ká síi: «Yia ká lé ĩ Za na á ĩ bò ĩ táká wán, o bño sí miĩ làa sòobēē».*

¹⁸ Warén wa bēere ná mu tãmu mu sá ho wáayi ká wa là a Yeesu mu pánia wi le 6úēē na bño sá le Dónbeenĩ yi wán.†

¹⁹ Lé bñn te bño le Dónbeenĩ ĩi-cúa fēerowà bionĩ láayi wíokaa wiráa wa cón, à mi cén wé pa há bño sese. Mu bon, há ĩi-cúa mu ka lòn flntání na dó hen na mu yuumu wi yi, á pan ò o Yeesu na ka lòn tá-tĩa mànãayiire à zéeni mítén mi sía yi.

²⁰ Mi yáá ko mi zũn le le Dónbeenĩ ĩi-cúa na wi le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi á nùpue yí dà máa zéeni bño yara wéréwéré miten.

²¹ Mu bon, le Dónbeenĩ ĩi-cúa fēerowà ĩi-cúa na 6a fēera á yí ló 6arén mí bēere yi. Lé le Dónbeenĩ Hácirĩ dó há bionĩ mu 6a ĩinĩ yi á 6a bía le yèni yi.

2

Ba nĩ-kàránlowà na bño yi bon bño

¹ Bía le mí lé le Dónbeenĩ ĩi-cúa fēerowà à mu yí bon á hía wi o *Isirayēēle nĩpomu tñahũ. Làa bñn síi á 6a nĩ-kàránlowà na bño yí bon á mún ñ kerĩ mi tñahũ. Ba wé è kàrán 6a nùpua làa bño yí bon á à yáaràa 6a. Hàrì o Nũhũso na sèra 6a bè-kora díá á kánia 6a á 6a à pĩ ĩ díá. Lé bñn te bño á 6a à dĩndĩn ñ yáa.

² Nùpua cērēē á à tà 6a bño á wé è wé mu koomu lè mí síiwà na 6a wee wé. Lé 6arén bño yi á 6a nùpua wé è yáaràa le Dónbeenĩ tũia poni wōhũ yèni.

³ Le wári cāró làa ponĩ bño yi á 6a nĩ-kàránlowà mu wé è khà mia lè há bín-sía. Eē ká 6a ĩúná síinĩlò bño mähá wíokaa vó díá miana, le Dónbeenĩ á à yáa 6a máa khí.

⁴ Hàrì ho wáayi tonkarowà na yánkaa wó mu bè-kora á le Dónbeenĩ yáá pá yí díá coon, ká le mähá dó 6a le lònbee lahó yi, á can 6a lè há zúakuaríwà le tĩbí-cúaa yi pannáa le cítii fló wizonle.

⁵ Hàrì ho háanĩ nùpua na yí bò bño le Dónbeenĩ bía yi á le yí díá coon, le dúee be-beenĩ 6ó 6a ĩúhũ. Yia le kánia lé o nĩi na 6a le Nōwee, wón na fù wee bño lè 6a nùpua le 6a wé wé bño térénna, lé wón lè 6a nùpua nùwà hējun á le Dónbeenĩ kánia.

⁶ Ho *Sodōomu lè ho *Komōore lórása á le Dónbeenĩ mún síinía ĩúná, á há lórá mu lè mí nùpua cá búkúbúkúbúkú. Lé ká síi á le wóráa, à zéeni le bía yi máa bè bño le wee bño yi á le mún khii síinĩ ĩúná làa bñn bño.

* **1:17** Mi loĩ Matiyē vūahũ 3.17 † **1:18** Mi loĩ Matiyē vūahũ 17.1-5; Maaki vūahũ 9.2-7; Luki vūahũ 9.28-35

⁷ Εε κά α n̄i na 6a le Loote, ȳia térénna, wón á le kán̄ia. O n̄i mu p̄ahũ n̄upua bè-wén̄ia na fù yí se á véén̄ia o yi.

⁸ Mu bon, o n̄i-térén̄ni mu yi fù wee vá làa sòobéε, lé b̄io ó o fù wi làa ba, á wee mí b̄io 6a wee wé, á wee jí b̄io 6a wee bío na yí se làa wizooní búenb̄úen.

⁹ Lé làa b̄ún ó o N̄uh̄uso wee kán̄ináa bíā can t̄ina a yi le lònbee yi, ká á 6èn wee 6ua bíā wee wé mu bè-kora, á pannáa le cítí f̄i n̄onzoñ á à beéráa bán l̄ò.

¹⁰ Bíā ó o N̄uh̄uso mànáa á à beé l̄ò lé bíā wee zuañ le Dónbeení j̄uh̄usomu yi à 6a wee wé mí síā b̄io na yí se.

Ba n̄i-káránlowà mu làa mít̄en yi làa sòobéε, 6a wee yòoní mít̄en, á yí máa k̄ònbi ho wáayi búaa na c̄ukú wi. Ba yáá wee là 6a.

¹¹ H̄arí ho wáayi tonkarowà na p̄ankáwá yáá wi po po 6arén pá yí máa bío b̄in-kora léε ho wáayi búaa mu yi o N̄uh̄uso yahó.

¹² Ba n̄upua mu ka lòn n̄ajuwà á háciira mía, na bío s̄ā ho w̄ii búeró yi. Ba wee là bío 6a yí z̄ú, á 6a 6èn ñ búe 6a làa bío 6a wee búeráa 6a n̄ajuwà bío síi.

¹³ Lé h̄on yéréké so ò sá 6a yi há wén-kora na 6a wee wé bío yi. Bío 6a wee wéé mí síā yi lé há n̄iyi-wárá na 6a wee wé, h̄arí le wisoní yi yáá. Hen ká 6a p̄án̄ia wee dí làa mía, à mi yèni wé yáa, à há n̄iyio dí mía, lé bío 6a wa mí wárá mu.

¹⁴ Ho há-fénl̄ó á 6a dó mí síā yi làa sòobéε. Ba yí máa sa bè-kora wéró tá, á bíā p̄ankáwá mía lé bán 6a wee kh̄á dé mít̄en yi. Ba ȳio yí máa sí làa bío h̄úú, á há d̄ánkáa 6èn wi 6a wán.

¹⁵ Ba v̄un̄un díā ho w̄oh̄ú à 6a b̄ò a n̄i na 6a le Bozoore za *Balaamu wárá yi, wón na 6a yá j̄ii le le wárí le o wé mu bè-kora, ó o mún tà fó le.

¹⁶ Εε κά α wékheró mu màhá bío mà n̄on wo yi. O s̄un̄p̄èen̄i na yí máa bío, á bíā làa wo lòn n̄upue, á hòráa o j̄i-cúa f̄εero Balaamu mu o sáá-wárá na ó o lá le mí ì wé yi.

¹⁷ Ba n̄i-káránlowà mu ka lòn j̄un-d̄āa na á j̄umu mía yi, á mún ka lòn v̄ioh̄o na wee kán le mí p̄anká ká ho máa tè. Le Dónbeení á à kúee 6a le t̄ib̄i-cúa lahó yi.

¹⁸ Há b̄in-heb̄úaa na j̄uná mía le há n̄iyi-wárá na 6a wee wé lé b̄ún 6a wee h̄ε kh̄á le 6a n̄upua na c̄on̄ia díā bío na lá v̄un̄un wee wé, à bán mún b̄in̄i wee wé le 6arén bío síi.

¹⁹ Ba wee bío na 6a yi le ká 6a tà á 6a à k̄erí mít̄en, à 6arén mí bæere j̄on̄ le 6a wobáan̄i 6a síā bío na wee yáa 6a n̄ii yi. Mu bon, bío léee bío h̄ia yú p̄anká n̄upue wán, à 6áns̄o wé mu bío mu wobá-n̄i.

²⁰ Ba 6úii z̄ú a Yeesu Krista, ȳia lé wa N̄uh̄uso á lé wa kán̄ilo, lé b̄ún bío yi á bán wáa díā ho d̄im̄j̄ná bío na wee v̄in̄i 6a n̄upua. Εε ká 6a màhá b̄in̄ia díā mít̄en á ho d̄im̄j̄ná bío mu yú p̄anká 6a wán, à 6a bío wíoka yáa à poñ bío mu fù karáa.

²¹ Mu bon, 6a yáá lá yí z̄ūna bío le Dónbeení le 6a 6ua le mít̄en s̄ūaan̄i bío 6a z̄ú mu à 6a yí máa bè le Dónbeení mu l̄andáwá na káránna làa ba yi.

²² Mu bè-zur̄min̄i b̄ioní na ká lé h̄ia bío sá 6a yi: Bío ó o buenza lá támaa lé b̄ún ó o b̄in̄ia vaá wee dí, ó o n̄onb̄ūeen̄i na 6a lá s̄εera á b̄in̄ia wee zo ho f̄anc̄inl̄ó yi.

3

O N̄uh̄uso b̄in̄i buenl̄ó bío

¹ Minén na á ì wa làa sòobéε, bío ká wáa lé mu c̄ua-j̄un ní ká 1 wee túa mia. Há v̄ōnna mu mí bío j̄un yi á ì wee leéka mia, á wee dé p̄anká há hác̄in̄tentewà na wi mia yi.

² Mi le mi hácirí keŋ le *Dónbeení jii-cúa fεεrowá jii-cúa na 6a fèra mà wán. Mi mún bíní leéka a Yeesu tonkarowá bío na 6a káránna làa mia bío, bún na lé wa Núhũso lè wa kánilo bío na ó o bò henía.

³ Bío mi ko mi zúrì ho yahó lé bío kà: Ho pàahũ vaa véenii ká 6a nùpua búí á à híní wé è wé bío 6a sía wa yi na yí se. 'Ba wé è yáa mí jinií yi á à na mia,

⁴ á wé è bío bío kà: «Bíó ó o Yeesu wáa dó mí jii le mí ì buen, ó o wen? Wàn 6uàawa húmú jii wán, á mu bío búenbúen pá òn làa bío mu lá karáa hàrì ho òmíjíná jùhũ búεenii.»

⁵ Ba wé è bío bún lé bío 6a wee wé le cànií à keŋ lè 6a yí zú bío wó khíina, le le Dónbeení yánkaa léra ho wáayi lè ho tá, ká mu jumu fù wi há làa búenbúen yi, á le bíá á ho tá ló mu jumu yi.

⁶ Lé mu jumu á le Dónbeení mún pá bíniá véenía lè ho òmíjíná bío mu na le fù léra.

⁷ Làa bún síi, á le Dónbeení mún bíá le ho wáayi lè ho tá na ho zuia à keŋ bín à pa bío le khíi cítí 6a nùpua yi, á à síini bíá pá le Dónbeení júná. Mu zoŋ ká ho wáayi lè ho tá á à cí búkúbúkú.

⁸ Minén na á ì wa làa sòobéε, bío dà-kéní na mi yáá yí ko à mi nònsá yi lé bío kà: O Núhũso cón á le wizonle dà-kéní ka lòn lúlúio khíá-pírú, á há lúlúio khíá-pírú ka lòn wizonle dà-kéní.

⁹ Ba nùpua búí wee leéka le o Núhũso wee mía á à wéráa bío ó o dó mí jii le mí ì wé. εε ká búεé. O há mí síi mi bío yi, á yí wi à hàrì ní-kéní ví, ká mi búenbúen yèrémá mi yilera lè mi wára.

¹⁰ εε ká a Núhũso bíni búenlò wizonle dén pá khíi cí 6a nùpua wán là a kòno bío síi. Mu zoŋ ká ho wáayi bíowa á à yáa, ho juuvlóló sá á à jii pónpón. Ho tá làa bío wi ho yi búenbúen á à ví.

¹¹ Bío á bún bíowa so búenbúen khíi wé, á mi cén zúrì bío mi ì 6ua lè miten. Mí 6ua miten làa bío sí le Dónbeení yi, á ca tìn le yi.

¹² Mí lòoní le wizonle na le Dónbeení ì wé ó o *Krista á à bíni ì buen yi, à 6ua miten sese bèra a na à le wizonle mu dá fuafula. Mu zoŋ le Dónbeení á à búe ho wáayi jùhũ lè ho dshũ. A mu bíowa na wi ho yi búenbúen á à juu.

¹³ Le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé ho tá lè ho wáayi bè-fla, á bío téréenna wé è wé yi. Bún lé bío wa wee lòoní.

Mi ko mi zúrì miten guaró

¹⁴ Awa, minén na á ì wa làa sòobéε, á bío mi wee lòoní le wizonle mu, á mi bánbá téréen miten, á wékhe bío yí mí léé mia, á mi keŋ ho hééra yi.

¹⁵ Mí zúrì le bío ó o Núhũso jánáa mí yi ò o máa buen jùhũ lée bèra a na à 6a nùpua fen, làa bío á wán za Poole na wa wa làa sòobéε túararáa mu non mia. Ó túara mu á héhaa lè mu bè-zúrìminí na le Dónbeení non wo yi.

¹⁶ Lé bún ó o Poole wee túa mí vónna búenbúen yi ká a wee bío mu bío. Há bíoní búí wi há vónna mu yi á jíló do. Lé bún te bío 6a nùpua búí na yí zú mu bío yara, na sladéro le Dónbeení yi yí fará yí tina, á wee yèrémá há bíoní mu kúará. Ba wee yèrémá há kúará làa bío 6a wee yèrémánáa le Dónbeení bíoní vūahũ bíoní búí bán kúará. Lé ká síi 6a wee wé à yáaráa miten.

¹⁷ εε ká minén na á ì wa làa sòobéε, 1 jà mí zeŋ wán vó. Mí yí díá le bíá yi téréenna à vliní mia, mí fará tìn mí sladéro le Dónbeení yi.

¹⁸ Mí wa wé à wa wíoka keŋ wa Núhũso Yeesu *Krista na lé wa kánilo sáamu yi, á wa zúrìlò làa wo à wíoka wé dé wán. Le ho cùkú à bío sí a yi há làa na ká wán lè há lúlúio na jii mía yi. *Amiina!

Ho nin-yáni vūahú na ó o

Zān túara

Vūahú túaró jūhí

O Zān, yia lé o Yeesu nī-keninia nī-kéní, lé wón túara ho vūahú na kà. O túara ho à jīnāa 6a kèrètḗwa zeñ wán 6a nī-khāwa bío yi. O bía mí vūahú mu yi le o Yeesu lé le Dónbeení Za bío bon á 6ueé wó a nùpue binbirí. O mún zéénia le 6a kèrètḗwa lé le Dónbeení zàwa, á 6a ko 6a wé 6ua mítén làa bía wi mu khoomu yi bío, à mún wañ mín. Lé bío le Dónbeení lé le waminí 6anso, á mún ka wéréwéré lòn khoomu.

Le Dónbeení bioní wee na le mukānī binbirí

¹ Bío á ī wee túa á à na mia lé bío bío ciran yia lé le Bioní na wee na le mukānī binbirí. Mu jūhú 6úεεnii ká bío 6úí ðñ yí léra ká arén wi fεεε. Ká bío ká wán wa já a tāmú, á mən wo, á fá wa yio wo yi, á 6uan wo yi.

² Yia wee na le mukānī binbirí á zéénia mítén làa wən. Wa mən wo á wee mí ho tūiá o jii. Wa wee bue le orén na wee na le mukānī binbirí á wi fεεε. O páania wi là a Maá Dónbeení. Ká há làa na ká wán á le Dónbeení wó á wa mən wo.

³ Mu bon. Bío wa mən làa bío wa já lé ðñ wa wee bue bío á mún ñ na mia, bèra a na à minén làa wən mún páaní. Warén páania là a Maá Dónbeení lé mí Za Yeesu *Krista.

⁴ I wee túa mu á à na mia bèra a na à wa sī-weε jii à sí bío wa páania bío yi.

Mí 6ua mítén làa bía wi mu khoomu yi bío sī

⁵ Dño ká lé le bioní na wa já o Yeesu *Krista cón, ðño wa à bue á a na mia: Le Dónbeení ka wéréwéré lòn khoomu. Hári bío 6úí yūií lòn túbirí á mía le yí.

⁶ Ká wa le wa páania làa de à wa pá wee 6ua waten làa bía wi le túbirí yi bío sī, se wa lé 6a sabín-fūaalowa, á yí máa bè le Dónbeení tūiá yi.

⁷ Εε ká wa wee 6ua waten làa bía wi mu khoomu yi bío, làa bío le Dónbeení mí bæere karáa wéréwéré lòn khoomu, se wa wáa páania, á le Dónbeení Za Yeesu cāni á wé è ceé wən wa bè-kora 6úen6úen yi.

⁸ Ká wa le wa yí máa wé bè-kora, se wa wee yíní waten, á yí tà le Dónbeení tūiá poni bío.

⁹ Εε ká wa wee tà bío wéréwéré le wa wó khon, á le Dónbeení na térénnā á yí máa yèrémá mí jii, ðén á à sén wa bè-kora á à díá, á à ceé wən bío wa wó khon yi 6úen6úen.

¹⁰ Ká wa le wa yíní bè-kora wérowà, se wa wee lá le Dónbeení lòn sabín-fūaalo, se wa yí tà bío le bía yi.

2

Wa séenilo lé o Yeesu Krista

¹ I zàwa, 1 túara bío ká, bèra a na à mi yí wé mu bè-kora. Ká a 6úí pá khii vá wá wó bè-kohó, á wa séenilo wi o Maá Dónbeení nīsání. Wón lé o Yeesu Krista, wón na térénnā.

² Mu bon, o Yeesu *Krista wó wa bè-kora séndíaró muini yia. O yí wó mu warén wa ðòn bío yi. O mún wó mu ho ðmíjāsa 6úen6úen bè-kora bío yi.

³ Hen ká wa wee bè bio le Dónbeení bò henía yi, se wa wáa zū le wa zū le Dónbeení binbirí.

⁴ Ká a 6úí le mí zū le, ò o yí máa bè bio á le bò henía yi, se wón lée sabín-fúaaló á yí tà le Dónbeení tūiá poni bio.

⁵ Ká yia mahá wee bè le bioní yi, wón wee zéení le mí wa le Dónbeení bio bon. Lé ká síi á wa à zúrúna le wa páanía láa de.

⁶ Yia le mínén lè le Dónbeení páanía, á 6ánsó 6èn mún ko ò o 6ua mítén láa bio ó o Yeesu 6uannáa mítén bio síi.

Mu bè-flnle na le Dónbeení bò henta

⁷ Minén na á ĩ wa láa sòobéé, bio ká yínóí bè-flnle na le Dónbeení bò henta á ĩ wee túa á à na mia, 6úeé. Mu lée bè-kínle na mi jíá páahú na 6a 6ueé buera le Dónbeení bín-tente non mia yi. Bún bè-kínle so lé le bioní na mi jíá mu páahú.

⁸ Éé ká mu mún lée bè-flnle á ĩ wee túa á à na mia. Mu bè-flnle mu bio bon binbirí. Mu wee mi a Yeesu *Krista lè mínén mi bεεre yi. Lé bio á bio yúúíi lón tibirí 6úakáa wee ví, á le Dónbeení tūiá poni na ka lón khoomu á 6a núpua dɛɛniá wee mi.

⁹ Yia le mí wi bún khoomu so yi ò o jina mín za tàá mín hínló kèrètɛ, se 6ánsó pá wi le tibirí yi.

¹⁰ Yia wa mín zàwa lè mín hínni kèrètɛwa, wón wi mu khoomu yi. Wón 6ánsó á bio na dà wee vliní mia yi.

¹¹ Ká yia jina mín za tàá mín hínló kèrètɛ, wón wi le tibirí yi. O wee varáka le yi, ó o yí zū hen na ó o wee va. Lé bio le tibirí wó a là a muíi.

¹² I zàwa, 1 túara mia lé bio mi bè-kora séra díá o Yeesu Krista pánká yi.

¹³ Minén ní-kíá, 1 túara mia lé bio á yia wi bín ká bio 6úí ðín yi léra á mi zū.

Minén yàrówá, 1 túara mia lé bio ó o Satāni fúuhú á mi fá.

¹⁴ I zàwa, 1 túara mia lé bio ó o Maá Dónbeení á mi zū.

Minén ní-kíá, 1 túara mia lé bio á yia wi bín ká bio 6úí ðín yi léra á mi zū. Minén yàrówá, 1 túara mia lé bio mi siadéro o Yeesu yi pánká wi, á pan le

Dónbeení bioní bio, ó o *Satāni fúuhú á mi fá.

¹⁵ Awa, lé mi 6úén6úén á ĩ wee bio bio ká á à na yi: Mi yí waí mu biowa na bio sá ho ðímíjá yi. Ká a 6úí wa ho ðímíjá bio, se 6ánsó yí wa a Maá.

¹⁶ Lé bio le síi na wé vá mu bio na yí se yi, láa bio há yío wé lé 6àn yíró poni, lè ho nàfóró yíró na wee wé ò o núpue yòoní mítén, bún 6úén6úén yí ló a Maá yi, mu bio sá ho ðímíjá yi.

¹⁷ A hón ðímíjá so lè ho biowa na yí se na 6a núpua síá wee vá yi á jónn wee khíí. Ká yia wee wé bio le Dónbeení síi vá yi, wón á à kɛí bín fɛɛɛ.

O Krista zúkusa á wi

¹⁸ I zàwa, hen láa cínú ká hón ðímíjá so á à vé. Mi jíá le o *Krista zúkúso á à zéení mítén. Éé ká há láa na ká wán yáá, ó o Krista zúkúsa á wi. Lé bún non á wa zúnáa le hen láa cínú ká hón ðímíjá so á à vé.

¹⁹ O Krista zúkúsa mu lá wi wa tlahú ká 6a 6èntín lá yí tà a bio, lé bún non 6a lóráa wa tlahú. Mu bon, ká 6a 6èntín lá tà a bio, se 6a yí ló wa tlahú á yí wá. Éé ká bio 6a ló wa tlahú wá, bún wee zéení le 6a 6èntín lá yí tà a Krista bio.

²⁰ Éé ká mínén bán ó o Yeesu Krista wó á mi yú le Dónbeení Hácírí, á mi 6úén6úén mún zū ho tūiá poni bio.

²¹ I wee túa mia yínóí bio mi yí zū ho tūiá poni, 6úeé. Ho tūiá poni á mi zū, á zū le ho tūiá poni á sabéré mia yi.

²² Awa, á yíá wáa lé o sabín-fútaalo lé o yén? Mu so yínón yíá le o Yeesu yínón *Yíá le Dónbeení mán léra le? Mu bon, yíá wee bío bún wón lé yíá lé o Krista zúkúso. Wón pá a Maá Dónbeení lè mí Za Yeesu bío.

²³ Nùpue léé nùpue na pá le Dónbeení Za Yeesu bío, se bǎnso yí páanía là a Maá Dónbeení. Nùpue léé nùpue na tà le Dónbeení Za Yeesu bío, se bǎnso páanía là a Maá Dónbeení.

²⁴ Lé bún nǎn á bío mí jǎ páahǔ na 6a 6ueé buera le Dónbeení bín-tente nǎn mia yí á mí pan bío lè mí sòobéé. Ká mí pan bío mí jǎ bío páahǔ na 6a 6ueé buera le Dónbeení bín-tente nǎn mia yí, á minén mún ñ páaní lè le Dónbeení Za Yeesu là a Maá Dónbeení.

²⁵ Ká wa páanía ká síi, á wa à yí le mukǎní binbirí na máa vé, dío ó o Yeesu dó mí jǎi le mí ì na wén.

²⁶ Bío nǎn á ì túararǎa bún bíowa so nǎn mia, lé 6a nùpua na wí 6a wé khǎ mia vǐnǐ bío yí.

²⁷ É ká minén bán ó o Yeesu wó á mí yú le Dónbeení Hácírí á le wí làa mia. A mí màkóo yǎá wǎa bǐnǐa mia ñ-kǎránlo veere yí. Mu bon, le Dónbeení Hácírí wé è kǎrán mia lè mu búenbúen. Bío le Hácírí mu wé è kǎrán làa mia lé ho túia poni, le yí máa fí sabéré. A mí cén páaní là a Yeesu Krista làa bío le Hácírí mu kǎrannána mu làa mia.

Yíá páanía là a Yeesu yí ko ò o wé bè-kora

²⁸ Awa, ì zǎwa, mí cén páaní là a Yeesu Krista bèra a na ká a khǐi lua, á wa sí a yahó ká wa yíwa yí máa dè, à nǐyio yí dí wén.

²⁹ Mí zǔ le o Yeesu *Krista á téréna. Bún bío yí à mí mún zǔrǐ le nùpue léé nùpue na wee wé bío téréna le Dónbeení yahó, se wón bǎnso mún lé le Dónbeení Za.

3

¹ Eee! Mí lorǐ bío ó o Maá Dónbeení warǎa wén! O Maá Dónbeení wa wén làa sòobéé, ó o wee ve wén le mí zǎwa, á wa 6èn lé le zǎwa bío bon. É ká ho ðímǐjǎsa bán yí zǔ le wa lé le Dónbeení zǎwa lé bío á 6a yí zǔ le.

² Awa, minén na á ì wa làa sòobéé, wa wáa lé le Dónbeení zǎwa wó. Ká bío wa khǐi kerǐnǎa bún á le Dónbeení ðǐn yí zéénǐa làa wén. Bío á wa zǔ lé bío ká: Hen ká a Yeesu *Krista khǐi lua, á wa à mí a làa bío ó o karǎa, á warén mún ñ yèrémá à kerǐ là a bío.

³ Bǐa búenbúen na dó mí sía wee lòonǐ bún ko 6a wé ceé mǐten làa bío ó orén mí bèere wee cerǎa bío síi.

⁴ Nùpue léé nùpue na wee wé mu bè-kora, se bǎnso pá le Dónbeení làndá. Mu bè-kora wéró lé le Dónbeení làndá pló.

⁵ A mí jǎn zǔ le o Yeesu Krista 6uara à sén 6a nùpua bè-kora día. A mí mún zǔ le o yí máa wé bè-kohó hùú.

⁶ Lé bún nǎn á yíá páanía làa wo á mún yí ko ò o wé bè-kora. A yíá wee wé mu bè-kora wón yí mǎn wo á mún yí zǔ a.

⁷ I zǎwa, mí yí día mǐten le nùpue khǎ vǐnǐ. O nùpue na wee wé mu bío na téréna le Dónbeení yahó, wón téréna làa bío o Yeesu Krista térénnána.

⁸ Ká yíá wee wé mu bè-kora, wón bío sǎ a *Satǎní yí. Lé bío ó o Satǎní wee wé mu bè-kora hǎrǐ ho ðímǐjǎ jǔhǔ búéénǐ. Lé bún nǎn le Dónbeení Za Yeesu Krista 6uara bèra a na ò o 6uee yáa o Satǎní bè-wénia.

⁹ Yíá wó le Dónbeení za wón bǎnso yí ko ò o wé bè-kora. Mu bon, le mukǎní binbirí na wee lé le Dónbeení cǎn á wí bǎnso yí. O yí dà máa wé è wé bè-kora, lé bío ó o lé le Dónbeení za.

¹⁰ Lé kà sɪi á le Dónbeenɪ zàwa lè le Satàni zàwa wee hueekaràa mɪn yi: Yia yí máa wé bɪo térénnà le Dónbeenɪ yahó á yí wa mɪn za tàá mɪn hɪnló kèrètɛ, wón bɪo yí sà le Dónbeenɪ yi.

Bio bia 6a kèrètɛwa mɪn yi waminɪ dɔnɪ yi

¹¹ Dɪo kà lé le bionɪ na mi jà pàahɪ na 6a ɓueé buera le Dónbeenɪ bɪn-tente nɔn mia yi: Mi wa warɪ mɪn.

¹² Minén tɪahɪ ò o ɓúí yí bè bɪo ó o *Kaɲɛɛ wó ɓàn sɪi yi, wón bɪo sà a Satàni yi, á nɔn ó o ɓóràa mɪn fɛɛ. A lée webio nɔn ó o ɓóràa wo? Lé bɪo ó orén lé o nɪ-súmú à ɓàn fɛɛ wó bɪo térénnà le Dónbeenɪ yahó.

¹³ Wàn zàwa lè wàn hɪnni, lé bɪn nɔn ká ho ɗmɪjása jina mia, à mi yí le mu wé mia coon.

¹⁴ Warén zú le wa bɪo wáa yí sà mu húmú yi, le wa yú le mukàni binbirɪ. Wa zú mu lé bɪo wa wa wàn zàwa lè wàn hɪnni kèrètɛwa. Yia yí wa mɪn za tàá mɪn hɪnló, wón bɪo sà mu húmú yi.

¹⁵ Mu bon. Yia jina mɪn za tàá mɪn hɪnló kèrètɛ wón ka lòn nɪ-ɓúe. A mi zú le o nɪ-ɓúe nɪ-kéní kà á máa yí le mukàni binbirɪ na máa vé.

¹⁶ Bɪo kà lé bɪo wa zúnáa le waminɪ: O Yeesu *Krista wa wɛn, á dó mí mukàni nɔn wa bɪo yi. Lé làa bɪn sɪi á warén mún ko wa déràa wa mukàni na wàn zàwa lè wàn hɪnni kèrètɛwa bɪo yi.

¹⁷ Hen ká a ɓúí á bɪo wɪ cón sɪi, à ɓàn za tàá ɓàn hɪnló kèrètɛ ɓúí ɓèn khon, ó o yí zúna a màkàrí, á yí sɛnɪa wo, se bɪo le Dónbeenɪ le o warɪ lè 6a nùpua ó o so wa làa ba le?

¹⁸ I zàwa, mi yí lè wa wán mɪn lè hã bionɪ na wa wee bɪo na mɪn yi mí dòn. Mi lè wa waminɪ à wé mi wa wará yi. Bɪn lé bɪo á à zéeni le wa wa mɪn binbirɪ.

¹⁹ Lé kà sɪi wa à zúrɪnàa le wa bɪo sà ho tɪiá poni yi. A wa sɪa á à kɛɪ ho hɛɛrà yi le Dónbeenɪ yahó.

²⁰ Hãrí ká wa sɪa le wa wó khon kaka, á le Dónbeenɪ dén pá dà po wa sɪa. Le zú mu bɪo ɓúenɓúen.

²¹ Minén na á ï wa làa sòobɛɛ, hen ká wa sɪa yí le wa wó khon, se wa poní sɛra kúaarà le Dónbeenɪ yahó.

²² Bɪn ká wa flora bɪo lée bɪo le cón á le è na mu ɓúenɓúen wɛn, lé bɪo wa bò le bionɪ yi, á wee wé bɪo sɪ le yi.

²³ Bɪo kà lé bɪo á le bò henɪa: Le wa dé wa sɪa mí Za Yeesu *Krista yi, à mún warɪ mɪn làa bɪo ó orén mí ɓɛɛɛ bòràa mu henɪa.

²⁴ Yia bò le Dónbeenɪ bionɪ yi wón páanɪa làa de, á le mún páanɪa lè ɓànsò. Le Dónbeenɪ nɔn mí Hácírɪ wɛn. Lé bɪn nɔn á wa zúnáa le le páanɪa làa wɛn.

4

Yia le Dónbeenɪ Hácírɪ wɪ yi á wee zúrɪ kaka

¹ Minén na á ï wa làa sòobɛɛ, mi pa miten bɪo. Bɪa ɓúenɓúen na le le Dónbeenɪ Hácírɪ wɪ làa mí á mi wé yí dɛɛnɪ dé mi sɪa yi. O ɓúí le mí wee bɪo lè le Dónbeenɪ Hácírɪ pànká, à mi cùii ɓànsò bionɪ à khénnáa o kúará loɪ le mu so bon le. Lé bɪo á bɪa le mí lé le Dónbeenɪ jɪ-cúia fɛɛrowà à mu yí bon á wɪ ho ɗmɪjá làa ɓúenɓúen yi.

² Mi dà a zúrɪ bɪa le le Dónbeenɪ Hácírɪ wɪ làa mí làa bɪo ká: Yia bɪa wérɛwéré le o Yeesu *Krista ɓueé wó a nùpue bɪo bon, se wón le Dónbeenɪ Hácírɪ wiráa.

³ Ká yia yí tà le mí ì bɪo wérɛwéré le o Yeesu Krista ɓueé wó a nùpue, se Dónbeenɪ Hácírɪ mía làa wón ɓànsò. Lé o Krista zúkúso hácírɪ wɪ làa wo, dɪo

buenlò bío á mi jí. Awa, á lé dén hácírí so wáa wi ho ðímíjǎ yi há làa na kà wán.

⁴ Εε ká minén na lé 1 zàwa, minén bío sǎ le Dónbeení yi á bán na le mí lé le *Dónbeení jí-cúa fεerowà á mu yí bon á mi dàrna á fáara fūna. Mí dàrna 6a lé bío á le Hácírí na wi lè minén pánká wi po ðio wi ho ðímíjǎ yi.

⁵ Ba jí-cúa fεerowà mu bío sǎ ho ðímíjǎ yi, lé bún nɔn 6a wee bíoráa ho ðímíjǎsa bíoní, á bán mún wee jí 6a cǎn.

⁶ Ká warén 6èn bío sǎ le Dónbeení yi, á bío zū le wee jí wa cǎn. Ká yía bío yí sǎ le Dónbeení yi wón yí máa jí wa cǎn. Lé làa bún á wa dà a hueekaráa yía le Dónbeení Hácírí na lé ho túiá poni wi yí á à lén mún yi làa yía ó o Satáni na lé o sabín-fūaalo hácírí wi yi.

Le waminí ló le Dónbeení yi

⁷ Minén na á 1 wa làa sòobéε, mí le wa warí mún, lé bío le waminí ló le Dónbeení yi. Ká mí wa mún se mu wee zéení le mí lé le Dónbeení zàwa, á zū le Dónbeení.

⁸ Bía yí wa mún, bán yí zū le Dónbeení, lé bío le Dónbeení lé le waminí 6ànso.

⁹ Bío ká lé bío le Dónbeení zéení le mí wa làa wɛn: Le tonkaa mí Za kéní ó o 6uara ho ðímíjǎ yi, á wa dàr yí le mukáni binbirí o pánká yi.

¹⁰ Bío ká lé bío wee na à wa zúrínáa le waminí bío: Mu yínɔn bío warén wa le le Dónbeení. Ká lé bío lerén wa làa wɛn, á tonkaa mí Za ó o 6ueé wó wa bè-kora séndiaró muiní yía.

¹¹ Minén na 1 wa làa sòobéε, á bío á le Dónbeení wara wɛn lè mí sòobéε ká síi, á warén mún ko à wa warí mún.

¹² Nùpue na ðín mɔn le Dónbeení wón mía. Εε ká wa wa mún, á le è keŋi làa wɛn, á bío le Dónbeení wa lè 6a nùpua á à mí wéréwéré wa tǎhǔ.

¹³ Bío nɔn wa zū le warén páanía làa de á lerén mún páanía làa wɛn, lé bío le nɔn mí Hácírí wɛn.

¹⁴ O Maá Dónbeení tonkaa mí Za ò o 6uee kǎní ho ðímíjǎsa. Warén mɔn mu á lé mu sɛrása.

¹⁵ Nùpue na bía wéréwéré le o Yeesu lé le Dónbeení Za, wón 6ànso le Dónbeení páanianáa, ó o mún páanía lè le Dónbeení.

¹⁶ Warén bán zū bío le Dónbeení wa làa wɛn, á mún dó wa sía mu yi. Le Dónbeení lé le waminí 6ànso. O nùpue na wa le Dónbeení á wa 6a nùpua, wón páanía lè le Dónbeení, á le Dónbeení mún páanía làa wo.

¹⁷ Bío nɔn wa poní á à sɛnnáa le cítii fí nɔnzon lé bío wa zū le bío le Dónbeení wa làa wɛn á wee mí wéréwéré wa tǎhǔ. Wa poní á à sɛn le Dónbeení yahó lé bío wa páanía làa de ho ðímíjǎ yi làa bío ó o Yeesu *Krista páanianáa làa de ho yi.

¹⁸ Yía zū le le Dónbeení wa mí, wón á zǎní mía yi. Mu bon, yía zū le le Dónbeení wa mí binbirí, wón á zǎní yí dà máa keŋi yi hùtu. O nùpue na zǎna lé yía wee leéka le le Dónbeení á à síiní mí júhǔ. Lé bún nɔn á yía le zǎní wi yí yí máa mí bío le Dónbeení wa làa wo wéréwéré.

¹⁹ Warén wa mún lé bío le Dónbeení nín-yání wara wɛn.

²⁰ O 6úí lá le minén wa le Dónbeení ò o jíina mún za táá mín hínló kèrètíε, se 6ànso lè o sabín-fūaalo. Mu bon, 6án za táá 6án hínló na ó o wee mí ó o yí wa, ó o 6èn ñ wé kaka á warínáa le Dónbeení, ðio ó o yí máa mí?

²¹ Le Dónbeení mún bò mu henía le yía wa minén Dónbeení, á 6ànso mún ko ò o warí mún za táá mín hínló kèrètíε.

5

Le Dónbeení zāwa yú le sée ho dīmíjǎ wán

¹ Nùpue léee nùpue na tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mǎn léra bío bon, se wón bǎnso á le Dónbeení wó lè mí za. A nùpue léee nùpue na wa yia lé o maá, ó o mún ñ wañ o maá mu zāwa.

² Ká warén wa beere wa le Dónbeení á wee bè bío le bò henía yi, lé bǔn wa à zúrínáa le wa wa le Dónbeení zāwa.

³ Mu bon, ká wa wa le Dónbeení, á wa wé è bè bío le bò henía yi. A bío le Dónbeení bò henía á máa wé sèró na jǎ wɛn,

⁴ lé bío á bía lé le Dónbeení zāwa búenbúen á yú le sée ho dīmíjǎ wán. A bío nǎn wa yúráa le sée ho dīmíjǎ wán lé wa síadéro o Yeesu yi bío yi.

⁵ Yia yú le sée ho dīmíjǎ wán léee wée? Mu lé yia tà le o Yeesu *Krista lé le Dónbeení Za bío bon.

Ho tǔiá na mà o Yeesu Krista dǎní yi

⁶ O Yeesu *Krista mu lé yia búee kǎa ho *bátèèmu jumu yi, á kúaará mí cǎni húrunnáa. O yí kǎa ho bátèèmu jumu yi mí dòn, o kǎa ho bátèèmu jumu yi ó o mún kúaará mí cǎni húrunnáa. A yia wee mí mu tǔiá lé le Dónbeení Hácírí, lé bío le Hácírí mu lé ho tǔiá poni bǎnso.

⁷ Bío wee zéeni le mu bon léee bíowa bío tǐn:

⁸ Le Dónbeení Hácírí, lè mu jumu, lè le cǎni. A mu mí bío tǐn wee zéeni mu bío dà-kéni mu.

⁹ Hen ká wa wee tà ho tǔiá na 6a nùpua wee mí yi, á le Dónbeení tǔiá na le wee mí po 6a nùpua tǔiá, hón wa mún ko wa tà yi. Ho tǔiá na le wee mí lé hǎa bío ciran le Za.

¹⁰ Yia tà le o Yeesu lé le Dónbeení Za, wón láa ho tǔiá mu yi. Yia yí tà ho tǔiá mu bío, wón wee wé le Dónbeení láa sabín-fútaalo. Lé bío ó o yí tà le ho tǔiá na le Dónbeení wee mí mí Za dǎní yi á bon.

¹¹ Ho tǔiá mu lé hǎa kǎ: Le Dónbeení nǎn le mukǎni binbirí na máa vé wɛn. Lé le Za á le dǐn wán á nǎnnáa le.

¹² Yia páanía lè le Dónbeení Za, se wón yú le mukǎni binbirí na máa vé. Yia yí páanía lè le Dónbeení Za, se wón yí yú dén mukǎni so.

Le mukǎni binbirí na máa vé bío

¹³ Bío kǎ búenbúen á ñ túara nǎn minén na tà le Dónbeení Za Yeesu yèni pǎnká bío, bèra a na à mí zúrí le mí yú le mukǎni binbirí na máa vé.

¹⁴ Bío nǎn wa poní sérarǎa le Dónbeení yahó lé bío kǎ: Hen ká wa flora le Dónbeení yi bío búii dǎní yi ká mu lé le sli bío, à le jǎ wa cǎn.

¹⁵ A bío wa zú le le wee jǎ wa cǎn, á wa mún zú le bío wa flora bío yi á le wó wó.

¹⁶ Hen ká a búii mǎn mín za tàa mín hǐnló kèrètíe búii ò o wee wé mu bè-kohó na yí máa wé ò o hí mu húmú binbirí, á bǎnso ko ò o fio le Dónbeení yi na a yi, á le è na le mukǎni binbirí wo yi. Le bíoni mu bío ciran bía wee wé mu bè-kohó na yí máa wé á 6a hí mu húmú binbirí. Ee ká mu bè-kohó búii wee wé ò o nùpue hí mu húmú binbirí. Yínǎrí bǔn á ñ le mí fio bío yi.

¹⁷ Wékheró léee wékheró búenbúen léee bè-kohó bǔn bon. Ee ká bè-kora búenbúen máhá yí máa wé ò o nùpue hí mu húmú binbirí.

¹⁸ Wa zú le yia wó le Dónbeení za á máa wé è wé mu bè-kora, lé bío le Dónbeení Za Yeesu wee kǎni a mu wéro yi. O o *Satáni mún yí dà máa wé o láa dèe woon.

¹⁹ Warén bán zú le wa bío sǎ le Dónbeení yi. Ká ho dīmíjǎna na yí zú le Dónbeení bán búenbúen ó o Satáni pǎnká wi wán.

²⁰ Wa mún zū le le Dónbeenĩ Za Yeesu lé yĩa 6ueé wó á wa zūnáa le Dónbeenĩ binbirĩ. A wa páanía lè le Dónbeenĩ binbirĩ wa páaníló lè le Za Yeesu *Krista bĩo yi. Lerén lé le Dónbeenĩ binbirĩ, á lerén mí dòn lé ðio mún wee na le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

²¹ I zàwa, mi pa miten bĩo à mi yí 6ùaaní hã doffina na yínɔrí le Dónbeenĩ binbirĩ.

Ho ɲun nɛi vūahú na ó o

Zān túara

Vūahú tuaró ɲuhú

O Zān, yia lé o Yeesu nĩ-keninia nĩ-kéní, lé wón túara ho vūahú na kà. Ho vūahú mu yí, ó o von miten làa nĩ-kínle. O túara ho nɔn ɓa kèrètɛwa kuure ɓúí yí.

Ba kèrètɛwa kuure mu ó o wee ve làa hãa lè mí zàwa. O wíokaa ɓía ɓa nĩ-khàwa lè le waminí ɓío, á mún ɓía le ɓa sòobá miten à wé bè le Dónbeení tūiá poni yí.

Vūahú nɛn-yáni bioní

¹⁻² Inén na lé o nĩ-kínle, lé mi wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na a hãa na le Dónbeení lera yí, orén lè mí zàwa. I wa mi ɓúenɓúen làa sòobéé, lé ɓío le Dónbeení tūiá poni na le zééní làa wɛn á wa tà yí á ho wí wa yiwa yí féeé. Mu yínɔn ínɛn í dòn wa mia. ɓía ɓúenɓúen na tà ho tūiá mu ɓío á mún wa mia.

³ Le o Maá Dónbeení lè mí Za Yeesu *Krista à wé mu sãamu lè le hii làa wɛn, à ɓa na ho hээрá warén na tà ho tūiá poni ɓío á wa mín yí.

Mi wa warí mín à pɛ ho kàránlò na yí bon ɓío

⁴ Ũ zàwa ɓúí á ĩ ɲá ɓío le ɓa tà bò le Dónbeení tūiá poni yí làa ɓío ó o Maá Dónbeení heníanáa mu nɔn wɛn, á ĩ sɛi ɓèntɛn wan mu ɓío yí làa sòobéé.

⁵ Hãa mu, hã làa na kà wán, á ɓío á ĩ hení ì na fon lé ɓío kà: Mi wa warí mín. Le ɓioní mu yínɔn bín-finle na bò henía á ĩ túara nɔn mia, ɓúeé. Le ɓío mà nɔn wɛn ho pãahú na wa ɓúakáa á ɲá le Dónbeení ɓioní yí.

⁶ Hen ká wa wee bè ɓío le Dónbeení bò henía yí, lé ɓún á à zéení le wa wa le Dónbeení. ɓío le Dónbeení bò henía pãahú na wa ɓúakáa ɲá le Dónbeení ɓioní yí lé ɓío kà: Mi warí mín.

⁷ I wee ɓío kà sɛi lé ɓío ɓa nĩ-khàwa wãa ɓera fò hã lùà ɓúenɓúen. Ba wee ɓío le ɓío ó o Yeesu *Krista ɓúeé wó a nùpue á yí bon. Ba lé ɓa nĩ-khàwa, ɓa lé o Krista zúkúsa.

⁸ Á mi cén pa miten ɓío, à ɓío mi wó ɓúenɓúen le Dónbeení ɓío yí á mi yí tɛ yí, ká mi yí mu cúnú à ho ɲii sí.

⁹ Yia yí máa tà bè ho kàránlò na ɓío ciran o Krista yí, ká a báará día ho, se wón yí zú le Dónbeení. Ká yia wee tà bè ho yí, wón páanía là a Maá Dónbeení lè mí Za.

¹⁰ Ká nùpue ɓúí na yí máa tà bè ho kàránlò na ɓío ciran o Krista yí wé ɓuara mi cón, á wi ò o kàrán mia, à mi yí tà le o làa mi wán. Mi yí hén mi yara sí ɓànsò.

¹¹ Yia héra mí yahó sã a nùpue mu sɛi, se ɓànsò làa wo lééra hã wén-kora na ó o wee wé yí.

Vūahú mɔndén bioní

¹² ɓío cèrèé á ĩ wi à ĩ ɓío làa mia, ká ĩ màhá yí wi à ĩ túa mu vūahú yí. I wi à ĩ ɓuen mi cón ĩten á wa ɓúeé páaní ì tà hã láakáwá. Ká ɓún wó, á wa sí-weé ɲii màhá à sí.

¹³ Mín hínlò na le Dónbeení mún lera, wón lè mí zàwa wee tɛení mia.

Ho tɛn nɛi vɛahɔ na ɔ o Zan tuara

Vɛahɔ tuarɔ jɛhɔ

O Zan, yia lɛ o Yeesu ni-keninia ni-kɛni, lɛ wɔn tuara ho vɛahɔ na kà. Ho vɛahɔ mu yi, ɔ o von mɛten laa ni-kinle. O tuara ho nɔn ba kɛrɛtɛwa kuure ya-dí bui na ba le Kayuusi yi. O wɔkaa o Kayuusi là a Demetiriyuusi yɛnnáa bɔ ba wó bɔ yi.

Ká a Dioterɛfu wára hɔn ɔ o yí wa, ɔ o le ba kɛrɛtɛwa yi bè há yi.

Le tɛnɛi

¹ Kayuusi, mu lɛ Inén na lɛ o ni-kinle á wee túa ho vɛahɔ na kà á a na foɔ. I wa fo làa sòobɛɛ.

² Unén na á i wa làa sòobɛɛ, i wee fan à ù bɔ buɛnɔbuɛn wé se. Bɔ á unén le le Dónbeenɛ buannáa mɛn sese, lɛ bɔn bɔn sɛi à ù sánia lò mún wé hereráa.

³ Wán zàwa kɛrɛtɛwa buéé bía nɔn mɛi le le Dónbeenɛ túia poni bɔ á fo henía, á fo mún wee bè ho yi. Bɔ á i jɛá mu, á i sɛi wan làa sòobɛɛ.

⁴ Bɔ á i sɛi á à bɛni i wa yi á à pon bɔ á i jɛá à ba le i zàwa mu kɛrɛtɛmu dánɛ yi bò le Dónbeenɛ túia yi, bɔn mía.

O Kayuusi bò le Dónbeenɛ yi sese

⁵ Unén na á i wa làa sòobɛɛ, wán zàwa kɛrɛtɛwa á fo wee bua sese, hàri bía lɛ ba ni-háni á fo pá wee bua sese. Bɔn lɛ bɔ wee zéeni le fo bɛntɛn bò le Dónbeenɛ yi.

⁶ Bɔ fo wa làa ba á ba mà túia nɔn ba kɛrɛtɛwa kuure yi. Ká bán nɔpua so sɛi fo wee séeni ba varáa yi làa bɔ le Dónbeenɛ le mu koráa, se mu se.

⁷ Mu bon, mu lɛ o *Krista tonló bɔ yi á ba lóráa, à ba yí fó hàri dɛɛ bía yí zú le Dónbeenɛ cɛn.

⁸ Awa, á mu sá warɛn yi à wa wé séeni bán nɔpua so sɛi. Ká wa wee séeni ba, bɔn ká wa mún páania làa ba á wee zéeni le Dónbeenɛ túia poni bɔ.

O Dioterɛfu là a Demetiriyuusi bɔ

⁹ I tuara ho vɔn-za nɔn mi kɛrɛtɛwa kuure yi. ɛɛ ká a Dioterɛfu na wa ɔ o wé dí mu bɔ buɛnɔbuɛn yahó á yí máa cáti i bioni.

¹⁰ Ká i buara, á há wɛn-kora na ɔ o wó, lɛ há sabioni na ɔ o fɛtaana i jɛi á i buéé bɔ bɔ làa mia. Bɔ ɔ o bɛni wee wé yáa po bɔn. O yí máa tà à wán zàwa kɛrɛtɛwa làa o wán. A bía mún tà le ba wé làa mí wán ɔ o hò. A bía ba wee làa wán ɔ o wee ja lén ba kɛrɛtɛwa kuure yi.

¹¹ Unén na á i wa làa sòobɛɛ, fo wé mɔn ba nɔpua na wee wé bɔ yi se à ù yí bè ba wára yi. ɛɛ ká fo wé mɔn ba nɔpua na wee wé bɔ se à ù bè bán wára yi. Yia wee wé bɔ se wón bɔ sá le Dónbeenɛ yi. Yia wee wé bɔ yi se wón yi zú Dónbeenɛ.

¹² O Demetiriyuusi wón ba nɔpua buɛnɔbuɛn bɛn wee wɔka yɛni. Bɔ ɔ o wee bua mɛten héha lɛ le Dónbeenɛ túia poni lɛ bɔn wee zéeni le o lɛ o nɛtente. Inén mún wee wɔka a yɛni, á ù zú le bɔ á i wee mi buɛnɔbuɛn lɛ ho túia.

Le mɔndɛn tɛnɛi

¹³ Bɔ cɛrɛɛ á i wi á i bɔ làa fo, ká i màhá máa túa mu vɛahɔ yi.

¹⁴ I wi á i buen ù cɛn hen làa cɛnú, á wa buéé páani i tà há láakáwá.

¹⁵ Le ho hēerà à keí làa fo. Mīn bǎnlowà na làa wēn páanía wi á wee tēení foñ. Mún tēení wàn bǎnlowà na làa fo páanía wi yi lè mí nǐ-kéní kéní.

Ho vūahū na ó o Zude túara

Vūahū túaró nūhū

O Zude lé yia túara ho vūahū na kà á n̄n le Dónbeenī n̄pomu ǒúenǒúen yi. Ho vūahū mu b̄ionī ló m̄n là a Piere n̄un n̄ú vūahū na á wón túara. Hā v̄ōnna mu mí b̄io n̄un wee n̄i 6a k̄er̄et̄ewa zeñ wán le 6a pa m̄iten b̄io 6a n̄i-káránlowà na b̄io yí bon b̄io yi, bán na wee wé hā wárá na 6a s̄fa wee vá yi na yí se.

O Zude mu b̄ia le 6a n̄i-káránlowà mu wee wé mu b̄io na yí se làa s̄obéé. O b̄ia le le Dónbeenī á à síinī 6a n̄úná. O mún b̄ia le 6a k̄er̄et̄ewa w̄ioka wé bánbá à wé le dà-kénī là a Yeesu, à dé mí s̄obéé le Dónbeenī b̄io yi le Dónbeenī mu Hácirī pánká yi, à wañ m̄n, b̄era a na ò o Yeesu *Krista pánká yi à 6a yí le mukānī binbirī na máa vé.

Le t̄èenti

1 Mu lé Inén Zude, o Yeesu *Krista ton-sá, Inén na lé o Zaaki ǒan za, lé mi wee túa ho vūahū na kà. I wee túa ho á à na b̄ia ó o Maá Dónbeenī hueeka yi, á wa, b̄ia ó o Yeesu Krista wee pa b̄io.

2 Le o Nūh̄s̄o wé mu tentemu c̄èèè làa mia, à na mí h̄éerà mia, á w̄ioka wañ mia.

Ba n̄i-káránlowà na wee vt̄ini 6a n̄upua b̄io

3 Minén na á i wa làa s̄obéé, 1 s̄i ǒènt̄n lá vá làa s̄obéé à i túa mia ho k̄ániló na b̄io ciran wa ǒúenǒúen d̄ánī yi. Hā làa na kà wán á mu w̄a lée konloon à i wé mu, b̄era a na à i henī mí s̄ia à mi f̄ará t̄n mu b̄io na mi tà yi, b̄io le Dónbeenī n̄n b̄ia b̄io s̄a le yi le c̄uekúee á mu v̄óráa.

4 I wee túa mia lé b̄io 6a n̄upua ǒúí na pá le Dónbeenī, á tun m̄iten yi zonnáa mi t̄lahū. Ba wee ȳer̄emá wán Dónbeenī s̄amu b̄ionī kúará à d̄an̄ w̄eráa mí s̄ia wárá na yí se. Lé b̄un 6a wee wé à p̄n̄áa o Yeesu Krista, wón mí d̄on na le wa ya-dí le wa n̄úh̄s̄o. Mu f̄era túara le le Dónbeenī á à síinī 6a n̄úná.

5 I z̄ú le b̄io á i b̄io ò na mia kà ǒúenǒúen á mi z̄ú, ká 1 m̄ah̄á pá b̄in̄ia wee leéka mia làa b̄ú. Mi z̄ú b̄io ó o Nūh̄s̄o k̄ánianáa o *Isiraȳe le n̄pomu ho *Ezipite k̄oh̄ú yi. Ká b̄ia pá yí dó mí s̄ia le yi bán le wó á 6a h̄urun.

6 Mi b̄in̄i leéka ho w̄aayi tonkarowà ǒúí b̄io, bán na ȳo yí s̄u ho pánká na le Dónbeenī n̄n 6a yi á 6a ló hen na 6a lá wi yi. Lé b̄un te b̄io le Dónbeenī can ba kúaará le t̄ib̄i-c̄uáá yi á pannáa le wizonle na le k̄h̄ii f̄i le c̄it̄ii yi.

7 Mi mún b̄in̄i leéka ho *Sod̄om̄u le ho *Kom̄ore lórása b̄io, le hā lórá na s̄arákáa yi làa ba b̄io. Hā lórá mu n̄upua dó m̄iten mu koomu wárá le mí s̄iŵá yi, á wi 6a wé da le 6a z̄an-b̄úaa. Á b̄io ká wán 6a wi ho d̄sh̄ú na wee c̄i f̄éé yi. Mu wó ká à n̄in̄áa 6a n̄upua zeñ wán.

8 Lé h̄ón wárá so s̄ii lé h̄ia á 6a n̄upua mu na wi mi t̄lahū á mún wee wé. Ba hácira b̄o mu biowa na yí bon wán, á mu b̄io na s̄i 6a yi na yí se lé b̄un 6a wee wé. Le Dónbeenī n̄úh̄s̄omu 6a wee z̄uán yi, á wee là ho w̄aayi b̄úaa na c̄ukú wi.

9 H̄arī ho w̄aayi tonkarowà n̄úh̄s̄o na ȳeni 6a le Mis̄e le ȳáá pá yí hen̄ia mí s̄i yi wó b̄un. Wón n̄n̄ là a *Sat̄ani khon m̄n yi o *M̄oyiize n̄i-h̄in̄mu wán, ká a m̄ah̄á yí là a. B̄io ká lé b̄io ó o b̄ia: «Le o Nūh̄s̄o beé ū ló».

10 Éé ká ǒarén n̄upua mu bán wee là b̄io 6a yí z̄ú, 6a yí máa le mí yiwa w̄eráa mu b̄io l̄on n̄ajuwà, lé b̄un ȳáá wee ȳáa 6a.

¹¹ Ho yéréké á à sá 6a yi. Ba wee wé là a n̄i na 6a le *Kaηεε bio s̄i. Le wári caró bio yi á 6a wó khon làa bio ó o n̄i na 6a le *Balaamu wóráa mu bio s̄i. Ba bio yáara, lé bio 6a káa là a n̄i na 6a le Koree bio s̄i.

¹² Hen ká mi 6un6ua-d̄inló á 6a páania wee dí làa mia, à mi d̄inló díró ȳiráa keñ. Ba wee dí bùubaa ká mu n̄iyio máa dí 6a, 6a wee leéka míten bio mí dòn. Ba ka lòn v̄iohó na wee kán lè mí p̄anká ká ho máa tè. Ba ka lòn v̄ins̄ia na yí máa ha mí haró p̄ahú, na 6a deera kúará á h̄a húrun.

¹³ Ba n̄yi-waráa wee mi làa bio ho mu-been̄i ηumu ȳanbónló kh̄uankh̄ua wee léé kúia mináa bio s̄i. Ba ka lòn m̄anaayio na la-kéní mia, á le Dónbeen̄i 6ên ká ho lahó làa ba le t̄ibi-cúaá yi, á 6a kh̄ii keñ yi f̄εε.

¹⁴ O En̄oki, yia lé w̄an maáwá n̄uwá h̄eηun n̄i à lá a Adáma ηii wán, á yánkaa f̄εera le Dónbeen̄i ηi-cúa 6arén d̄ání yi mún ká s̄i: «Mi lor̄, lé o N̄uh̄tso na bò ò buen lè ho wáayi tonkarowá c̄εéc̄εc̄εc̄εc̄é,

¹⁵ á 6ueé cití 6a n̄upua 6úen6úen. Ba bè-kora wérowá 6úen6úen na káa á p̄á le Dónbeen̄i ó ò síní ηúná 6a bè-kora na 6a wó lè h̄a b̄in-kora na 6a b̄ia le Dónbeen̄i d̄ání yi bio yi».

¹⁶ Ba n̄upua mu s̄ia yí máa wa mi. Ba wee w̄irí míten bio yi làa w̄izooni 6úen6úen. Ba s̄ia bio na yí se lé b̄in 6a wee wé. Ba wee kh̄on lè mí b̄ioní, á wee w̄ioka 6a n̄upua ȳeni à caráa mu bio.

Le zéeni na n̄on 6a k̄er̄t̄ewa bio yi

¹⁷ Εε ká minén na á ī wa làa s̄ob̄éε, mi b̄ini leéka wa N̄uh̄tso Yeesu *K̄rista tonkarowá ηi-cúa bio.

¹⁸ Ba b̄ia le: «H̄a p̄on̄na vaa véeni, ká 6a n̄upua wé è yáa mí ηini yi á à na mia. Ba wé è wé mí s̄ia bio na yí se, á à p̄á le Dónbeen̄i bio».

¹⁹ Lé 6arén wee kheé 6a n̄upua. Ba leékaa bio na, à 6a wé. Dónbeen̄i Hácírí máa 6a yi.

²⁰ Εε ká minén na á ī wa làa s̄ob̄éε, mi d̄in mi s̄ladéro le Dónbeen̄i yi wán à séenínáa mín, à mi w̄ioka va làa yahó. Mi wé fio lè le Dónbeen̄i Hácírí p̄anká.

²¹ Mi 6ua mín làa bio le Dónbeen̄i wa làa mia, à dé mi s̄ia l̄oní le muk̄ani na máa vé, dio wa N̄uh̄tso Yeesu *K̄rista á à na mia o tentemu bio yi.

²² B̄ia s̄ladéro yí f̄ará yí t̄ina sese le Dónbeen̄i yi á mi z̄ur̄ m̄akárí.

²³ Mi k̄aní 6a h̄a ηúná síinló yi. Mi mún z̄ur̄ b̄ia ká m̄akárí, ká mi m̄ah̄a pa miten bio. Mi ηin 6a wárá, h̄ari 6a s̄l-z̄inia á mi yáa pá yí t̄ii yi 6a wén-kora bio yi.

M̄s̄nd̄en ηi-cúa

²⁴⁻²⁵ Le Dónbeen̄i dà, le è pa mia á mi máa día ho w̄oh̄, le è wé á mi ò d̄in le yahó ká bè-kohó bio máa mí máa léé mia. Le è wé á mi ò z̄amaka le yahó le c̄ukú been̄i yi. Mi wa kh̄ooní le Dónbeen̄i na lé le dá-kéní, le lé wa k̄an̄ilo wa páaniló là a Yeesu *K̄rista bio yi, wón na lé wa N̄uh̄tso. Le ho c̄ukú, lè mu beemu, lè ho p̄anká 6úen6úen na bio s̄a a yi f̄εε á bio pá s̄i a yi h̄a laa na ká wán à lén f̄εε. *Amiina!

Le Dónbeení Bè-sànkani na le zéeniá là a Zán

Vūahū túaró jūhū

Yía túara mu bè-sànkani vūahū lé o Zán na lé o *Krista tonkaro. Pāahū na ó o wee túa ho yi ká bía tà a Krista bío á ho Oroomu béε wee beé lò làa sòobéε. O túara ho pāahū na 6a hía wíira a 6uan zoó díá ho kōhū na wi mu jummu t̄ahū, hía 6a le Patimɔsi yi. O túara ho á heníanáa bíá tà a Krista bío sía. O le 6a wíoka dé mí sía o Yeesu yi lé bío ó o dàrna mu bío búenbúen. O vūahū mu yi á le Dónbeení pánii k̄nle vūahū bío c̄ε̄εε wee mi yi.

O Zán bía mí vūahū yi le o Yeesu zéeniá míten làa mí. A lé o Yeesu mu mún bía le o túa bío ó o m̄n búenbúen (1). O o Zán 6èn túara há v̄onna bío h̄ɛ̄n̄un á nanka 6a k̄ε̄r̄t̄ε̄wa kuio bío h̄ɛ̄n̄un na wi ho Azii kōhū yi (2-3). O zéeniá bío ó o m̄n ho wáayi, l̄ε ho sò-mánu firó, l̄ε há b̄uaaní bío h̄ɛ̄n̄un, l̄ε mu bíowa bío h̄ɛ̄n̄un, l̄ε há lánpórá bío h̄ɛ̄n̄un bío (4-16). Ho ló-beení *Babiloona c̄l̄ó là a Satání l̄ε mí ton-sáwá yáaró bío (17-20). B̄un m̄n ó o m̄n ho d̄im̄j̄ná finle na le Dónbeení léra. O bía le hen làa c̄inú ká a Yeesu á à b̄iní ì buen (21-22).

Bíó ho vūahū wee zéeni

¹ Bío wi ho vūahū na ká yi lé le Dónbeení bè-sànkani na le zéeniá là a Yeesu *Krista à wón zéeni na mí ton-sáwá yi, à 6a z̄ur̄ bío ò wé hen làa c̄inú. O o Yeesu tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi n̄i-k̄ení, ò o buee lii zéeni mu l̄ε mí ton-sá na 6a le Zán.

² Bío ó o Zán mu m̄n búenbúen ó o mà t̄úia. O z̄ú le mu lé le Dónbeení j̄i-c̄úa, á z̄ú le lé o Yeesu Krista zéeniá mu.

³ Bía wee k̄arán le Dónbeení j̄i-c̄úa na túara ho vūahū na ká yi, làa bía wee jí há à pa há bío bán j̄uná 6̄ε̄n̄t̄in sí, lé bío mu bíowa mu wéró á s̄uaraa.

O Zán t̄ε̄niá 6a k̄ε̄r̄t̄ε̄wa kuio bío h̄ɛ̄n̄un yi

⁴ Ho vūahū mu lé ínén Zán wee túa ho á à na ho Azii kōhū lórá bío h̄ɛ̄n̄un k̄ε̄r̄t̄ε̄wa kuio bío h̄ɛ̄n̄un yi. Le le Dónbeení, d̄io wi f̄ε̄εε, na wi ká bío búii d̄in̄ yí léra na bò ò buen, à wé mu s̄áamu làa mia, à na ho h̄éerà mia. Le há hác̄ira mí bío h̄ɛ̄n̄un, * h̄ia d̄in̄ le Dónbeení bá-zàmu kanm̄uini yahó à mún wé mu s̄áamu làa mia, à na ho h̄éerà mia.

⁵ Le o Yeesu Krista, yia wee mí ho t̄úia le Dónbeení j̄ii, yia láayi wi, yia n̄in̄-yání v̄era ló 6a n̄i-hía t̄ahū, yia wi 6a bá-zàwa búenbúen j̄uhū wán à mún wé mu s̄áamu làa mia, à na ho h̄éerà mia.

Lé or̄en wa w̄en, á h̄urun c̄ani k̄uaará k̄ánianáa w̄en wa bè-kora yi,

⁶ á wó á wa le le *Dónbeení yankarowà n̄ipomu na wee sá 6̄an Maá Dónbeení tonló. Le ho c̄ukú l̄ε ho p̄anká à bío sí a yi f̄ε̄εε há l̄ulúio na j̄ii m̄ia yi. *Amiina!

⁷ Mí loñ! Nín-yia há dùndúio yi bò ò buen. Ba n̄upua búenbúen á à mi a, h̄ari bío c̄u a. Ho d̄im̄j̄ná k̄ana síiwá búenbúen á à tà le w̄éε o bío yi. Lé b̄un mu ò wéráa. *Amiina!

⁸ O N̄uh̄s̄o Dónbeení, d̄io wi f̄ε̄εε, na wi ká bío búii d̄in̄ yí léra, na bò ò buen, d̄io dá mu bío búenbúen á wee bío: «Lé ínén á búia mu bío búenbúen j̄uhū, á lé ínén mún ñ véeni mu bío búenbúen.»

* 1:4 Há hác̄ira mí bío h̄ɛ̄n̄un: Mu bío h̄ɛ̄n̄un wee zéeni mu bío na j̄ii s̄u bío. Hen ká á há hác̄ira bío h̄ɛ̄n̄un lé le Dónbeení Hácirí á mu wee zéeni bío.

O Zàn mɔn o Krista lè mí cùkú beení

⁹Inén lé o Zàn na lé mìn za wa páníló là a Yeesu bío yi. I làa mia pánía le Dónbeení bá-zàmu yi, á lɛ́ɛra mí lò beéró làa bío mí wee hínáa mí sía yi làa mia. Lé Inén ɓa hía wíira á buan zoó díá ho kòhú na wi mu jumú fíahú, hía ɓa le Patimɔsi yi. ʼBa zoó díá mí bín lé bío á í buera le Dónbeení bíoní á zéeni ho tǔiá na ó o Yeesu mà.

¹⁰O Núhúso wizonle zoñ,† á le Dónbeení Hácírí pánká kera 1 wán, á í já támu búí sá pónpón lòn búaaní támu í món.

¹¹A mu támu mu bía làa mi: «Bíò fo wee mí à ù túa ho vúahú yi na há lórá bíò hɛ̀ɛrun na kà kèrètɛ́wa kuio bíò hɛ̀ɛrun yi: Ho Efɛ́ɛze, ho Simiina, ho Pɛ́ɛkaamu, ho Tiatiire, ho Saade, ho Filadelifii, lè ho Lawodisee.»

¹²Bíò á í já mu támu mu sá, á í yèrémáa le í khíi loń yía bía làa mi, á í khíi mɔn fíntá-cúaawa bíò hɛ̀ɛrun na wó lè ho sánú. ¹³O o búí lòn nùpue‡ á zoó wi há fíahú. Bànso zá ho báká tóní, á can mítén lè le nín-kéní na tá lè ho sánú.

¹⁴O jún-vání ka púiapúia lòn yènsé. O yío ka lòn dšhú ðenle,

¹⁵á zení wee juiíka kúiakúíá lòn tǔɔnɔn na ɓa pa á wíokaa. O támu sá wee jí lòn jún-beení vánaló.

¹⁶Há mànaayio bíò hɛ̀ɛrun ó o buan lè mí nín-tíání. Ho khà-tóní yara júnso na jia wi á wee lé o jii yi. O yahó ka cɛ́ncɛ́n lòn wiso-hádšhú.

¹⁷Bíò á í mɔn wo ká, á í lúwá a tá díá, á yí máa kánkán lòn nùpue na húrun. O o líi bò mí nín-tíání 1 wán ò o bía: «Yí zón wà. Lé Inén á búá mu bíò búenbúen júhú, á lé Inén mún khíi véení mu bíò búenbúen.

¹⁸Inén lé yía le mukáni binbirí wi cón. I lá húrun, á lé mi na wáa wi le mukáni yi fɛ́ɛɛ há lúlúio na jii mia yi. Mu húmú á í pánká wi wán, á ho nǐ-hónbó-lóhó á í pánká mún wi wán.

¹⁹Awa, á bíò fo wee mí, bíò wi làa bíò ɓueé wé mu món, búɔn búenbúen à ù túa.

²⁰Ká mu lé há mànaayio bíò hɛ̀ɛrun na á í buan lè í nín-tíání, lè há fíntá-cúaawa bíò hɛ̀ɛrun na wó lè ho sánú, búɔn ɓàn kúará á í í zéeni làa fo: Há mànaayio bíò hɛ̀ɛrun h́n bíò wee zéeni le Dónbeení tonkarowá na wee pa ɓa kèrètɛ́wa kuio bíò hɛ̀ɛrun yi bíò. Ká há fíntá-cúaawa bíò hɛ̀ɛrun, h́n bíò ɓèn wee zéeni ɓa kèrètɛ́wa kuio bíò hɛ̀ɛrun bíò.»

2

Bio mà nɔn ho Efɛ́ɛze kèrètɛ́wa kuure yi

¹«Há jí-cúa na ká á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yía wee pa ho Efɛ́ɛze lóhó kèrètɛ́wa kuure yi:

«Yía buan há mànaayio bíò hɛ̀ɛrun lè mí nín-tíání, na wee varáka há fíntá-cúaawa bíò hɛ̀ɛrun na wó lè ho sánú fíahú, lé wón wee bíò bíò ká:

²I zú bíò mí wee wé, mí tà le lònbee yi mu bíò yi, á mún wee hí mí sía mu yi. I zú le bíá lé ɓa nǐ-súmáa á mí pá bíò. ʼBa búí na le mí lé o *Krista tonkarowá á mu yí bon, á mí khéra kúará, á zú le ɓa lé ɓa sabín-fúaalowa.

³Mí wee tà hí mí sía, à tà le lònbee yi í bíò yi, mí yí máa tèé mí bàra.

⁴Ɛɛ ká 1 mǎhá à zá làa mia bíò búí na á í mɔn mia à mu yí se bíò yi. Bíò mí wa làa mí páahú na mí búakáa dó mí sía míí á mí díá.

† **1:10** O Núhúso wizonle: Le wizonle mu lé o Yeesu vèèro wizonle. Le lé ho dimaasi. ‡ **1:13** Mu kereɛkimu yi á mu bía: «Lòn nùpue za. Mu bíò wee zéeni yía ó o Daniyɛle mɔn (Daniyɛle vúahú 7.13-14; 10.5-6). Ba zúífúwa cón ó o nùpue za mu lé Yia le Dónbeení mɔn léra.

⁵ Awa! A mi cén và mi yiwa bïo mi fù karáa wán, à zūrì le mi ló là ho món. Mi cén yèrè má mi yilera là mi wára à wé làa bïo mi fù karáa bïo. Ká mi yí yèrè máa, á ì 6ueé lá mi fíntá-cúaa á à lén bín.

⁶ Ká ì mahá mún wee 6úa mia. Lé bïo á bïo 6a Nikolayitewa wee wé á mi jina, làa bïo á Ìnén mún jinanáa mu.

⁷ «Yia wee jí bïo, à 6ànsò jí bïo le Dónbeení Hácírí wee bïo na 6a kèrètíewa kuio yi. Yia dàrna ho fúuhú fá, á le Dónbeení vńsía 6uahó vńdèè na wee na le mukání 6a núpua yi, á 6ànsò á ì na dén 6àn beere díró níi yi.»

Blo mà nòn ho Simiina kèrètíewa kuure yi

⁸ «Hã jí-cúaa na ká á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Simiina lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia 6úa mu bïo 6úen6úen jùhú, á mún khí véení mu bïo 6úen6úen, yia lá húrun á véera, lé wón wee bïo bïo ká:

⁹ Ì zū mi lò beéró bïo, á zū mi khemu bïo, à ho náfòrò binbirí jòn wi mi cón. A bïa le mí lé 6a *zúífùwa à 6a yínón 6a zúífùwa binbirí bïo 6a wee yáa là mi yèni á ì mún zū. Ba núpua mu kuure bïo sá a *Satáni yi.

¹⁰ Le lònbee na à yí mia á mi yí zón. Mi loí, o Satáni á à wé á mi 6úi 6a à kúe ho kásó yí á à khénnáa mi kúará. Le lònbee á à yí mia há wizoóní bïo píru yi.* Mi fára ðín mi sádéró mi wán, hárí 6a 6úe mia, á ì ì na le mukání binbirí mia.

¹¹ «Yia wee jí bïo, à 6ànsò jí bïo le Dónbeení Hácírí wee bïo na 6a kèrètíewa kuio yi. Yia dàrna ho fúuhú fá, wón 6ànsò á mu húmú cúaa-jun níi máa yí.»

Bloní mà nòn ho Pèekaamu kèrètíewa kuure yi

¹² «Hã jí-cúaa na ká á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Pèekaamu kèrètíewa kuure yi:

«Yia ho khà-tóní yara júnso na jia wi á wee lé jii yi, lé wón wee bïo bïo ká:

¹³ Ì zū le ho lóhó na fo wi yí lé o *Satáni bèèní ðínní. Mi yí bínía ì món à mi fára ðín mi sádéró mi wán. Hárí pàahú na 6a 6ó a níi na 6a le Antipaasi yi mi cón hen na ó o Satáni mu wi yi, á mi pá wíokaa dó mi sía mií. O Antipaasi mu lé wón mà ho túá ì jii binbirí.

¹⁴ Èé ká ì mahá à zá làa mia cínú bïo á ì mòn mia à mu yí se bïo yi. Ba 6úi wi làa mia na bô a níi na 6a le *Balaamu kàránló yi. Wón na zéénía o *Isirayéle nípomu khà vńíníló là a níi na lé o bèè, yia 6a le Balaakí† á bán là há wónna taa, á wó ho há-fénló là ho bá-fénló là mí sííwa.

¹⁵ Lé ká sii 6a 6úi mún wi làa mia á bòráa 6a Nikolayitewa kàránló yi.

¹⁶ A mi cén yèrè má mi yilera là mi wára. Ká mi yí yèrè máa, á hen làa cínú ká ì 6uen, á 6ueé fi làa bán núpua so là ho khà-tóní na wee lé ì jii yi.

¹⁷ «Yia wee jí bïo, à 6ànsò jí bïo le Dónbeení Hácírí wee bïo na 6a kèrètíewa kuio yi. Yia dàrna ho fúuhú fá, á ho *maane na 6a sánkaa á ì na a yí ó o ò là. Ì mún ñ na le hue-poni 6ànsò yi. Le huee mu á ì wóncí le yèn-finle wán á à na 6ànsò yi. Ní-veere yí dà máa zūrì le yèni mu ká yínón yia le hue-poni mu nòn yi.»

Blo mà nòn ho Tiatiire kèrètíewa kuure yi

* **2:10** Há wizoóní bïo píru: Bún wee zéeni le le lònbee mu máa mia. † **2:14** Balaamu làa Balaaki: Mi Loí Miló vtaahú (Nombres) 22-24; 25.1-3; 31.16

18 «Hã jɪ-cúa na kà á ũ túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yía wee pa ho Tiatiiire lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yía lé le Dónbeení Za, na yílo ka lòn dāhú dēnle, á zení wee juiika lòn t̃j̃ñ, lé wón wee bío bío kà:

19 Bío mi wee wé á ĩ zū. A le waminí na wee mi mia, làa bío mi yí máa bíní ĩ m̃ñ, làa bío mi wee wé na 6a núpua yi, làa bío mi wee hínáa mi s̃a, mu búenbúen á ĩ zū. I mún zū le hã làa na kà wán, á bío mi wee wé á po bío mi wó p̃ahú na mi búakáa dó mi s̃a o Yeesu yi.

20 Ɛε ká 1 m̃há á zá làa mia bío búí na 1 m̃ñ mia à mu yí se bío yi. O háa Zεzabεεle‡, yía le mí lé le *Dónbeení jɪ-cúa fεero à mu yí bon á mi wee díá ò o khá 1 ton-sáwá ṽiní. O wee j̃aa 6a dé ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síiwá wéró yi, lè há w̃nna taa l̃aró yi.

21 A ĩ ñn ho p̃ahú wo yi, ò o yèrémá mí yilera lè mí wárá, ká a m̃há yi tà le mí ì díá mí koomu wárá.

22 Awa! I ì wé ó ò ò t̃è mu ṽamú á bía làa wo wee páani búenbúen á ĩ beé ló làa s̃obεε, se 6a b̃eñ yèrémáa, á díá a koomu wárá.

23 Bía b̃o a yi búenbúen á ĩ búe. Ká mu wó ká, á 6a kèrètɛwa kuio búenbúen á à zūn le íñn lé yía á zū a núpue yilera, làa bío ò o síi vá yi. I s̃áani mi ñ-kéní kéní yi á à héha làa bío mi wee wé.

24 «Ká miñn Tiatiiire kèrètɛwa kuure núpua na ká, na yí tà yí b̃o ho k̃aránló mu yi, á mún yí wi mi zūn bío 6a wee ve là a *Sat̃ani bío na s̃a yi, bán á ĩ ì bío bío kà á à na yi: I máa b̃iní máa hení bío búí wéró máa na mia,

25 ká bío mi dó mi s̃a mi l̃é b̃iñ mi f̃ará d̃iñ wán làa bío mi wee wéráa mu fúaa 1 b̃iní búenló.

26-28 «Yía d̃ar̃na fá ho f̃uhú, á b̃o bío á ĩ wee zéeni yi fúaa mu véeni, wón á ĩ na ho p̃anká yi ó ò ò wé há síiwá búenbúen j̃uhú wán làa bío á íñn mún yúráa ho p̃anká 1 Maá c̃ñ bío sii. O ò ò s̃uwaní mí p̃anká 6a wán làa s̃obεε, á wé è fi 6a lòn s̃a na má làa córó. B̃anso á ĩ na há tá-t̃a m̃añayiiire yi. §

29 «Yía wee jí bío, á b̃anso jí bío le Dónbeení Háciri wee bío na 6a kèrètɛwa kuio yi.»

3

Bio mà ñn ho Saade kèrètɛwa kuure yi

1 «Hã jɪ-cúa na kà á ũ túa à na le Dónbeení tonkaro, yía wee pa ho Saade lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yía há h̃aciira bío h̃ɛñun na bío s̃á le Dónbeení yi wiráa, na há m̃añayio bío h̃ɛñun wi ñi yi, lé wón wee bío bío kà: Bío mi wee wé á ĩ zū. Ba núpua wee léeka le mi yú le muk̃añi binbirí, à mi j̃ññ h̃urun le Dónbeení yahó.

2 Awa, á mi cén f̃aní mi yílo, á dé p̃anká miten yi, á bío ká mia j̃uhú h̃a yi búe. Mu bon. I zū le bío mi wee wé á j̃ñi yi sú 1 Maá Dónbeení yahó.

3 Awa, á mi b̃iní léeka mi yiwa bío mi j̃á lè le Dónbeení b̃ioní á tà le yi bío. Mí yèrémá mí yilera lè mí wárá, á wé bè le b̃ioní mu yi. Ká mi yí f̃anía mi yílo, á ĩ búeé yòoka mi wán là a k̃ñlo bío. Mi máa d̃añ máa zūn 1 búenló mi c̃ñ p̃ahú.

‡ 2:20 Zεzabεεle: Mí lorí Bá-záwa ñn-yání ṽuahú (1 Rois) 16.31; 19.1-2 § 2:26-28 Tá-t̃a m̃añayiiire: Le m̃añayiiire mu wee zéeni le s̃ée yíró bío. Le mún wee zéeni a Krista bá-zámu búakáró bío. Mí lorí Lení ṽuahú (Psaumes) 2.8-9; M̃iló ṽuahú (Nombres) 24.17; Bè-sànkani ṽuahú 22.16

⁴ Ɛε ká 6a 6úi mahá wi mi cón ho Saade mu lóhó kèrètɛwa kuure tɛahú á guan miten sese le Dónbeení yahó lòn nùpua na sɛ-zɛnia wee ce wéréwéré. Bán á à bè làa mi ká 6a zá há sɛ-poa, lé bío 6a ko làa bú.

⁵ «Làa bún sii á yía dàrna ho fúuhú fá, á wón ò zɛní lè há sɛ-poa. O yèni á í máa lén bia yú le mukáni binbirí yènnáa vúahú yi huúu. Í ò ðn í Maá le mí tonkarowá yahó á à bío le 6ánsò bío sá mií.

⁶ «Yia wee jí bío, à 6ánsò jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na 6a kèrètɛwa kuio yi sese.»

Blo mà nɔn ho Filadelifii kèrètɛwa kuure yi

⁷ «Hã jí-cúa na ká á ù túa à na le Dónbeení tonkaro na wee pa ho Filadelifii lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yia na 6án sii mía, na lé ho túiá poni 6ánsò, yía ó o *Daviide bééni díró níí naló pánká wi níí yi lòn woohú won-za, yía héra mu bío jíí à nùpue máa dàí pe mu jíí, na mún pon mu bío jíí à nùpue máa dàí hén mu jíí, lé wón wee bío bío ká:

⁸ Bío mi wee wé á í zú. Í zú le 6a nùpua yí máa kònbí mia sese, Ɛε ká mi mahá pá wee bè í bioní yi, mi yí pá í bío 6a nùpua yahó. Awa, í héra ho zúajíi nɔn mia. A nùpue na mún dà à bíní í pe ho á mía.

⁹ Mí loí, bío ká lé bío á í wé làa bia bío sá a Satáni yi, bán na wee fúaa há sabíoní le mí lé 6a *zúífúwa à mu jíí yí bon. Í wé á 6a 6ueé fára mí nɔnkóúná wán mi yahó, á 6a à zúr le í wa mia.

¹⁰ Bío á í henía nɔn mia le mí hí mi sía á mi tà bò yi. Lé bún nɔn á le lònbee na 6ueé khén ho ðmíjía nùpua 6úen6úen kúará á ínén 6èn mún ò kání mia yi.

¹¹ Hen làa cínú ká í 6uen. Bío mi dó mi sía mií lé bún mi fára ðn wán làa bío mi wee wéráa mu, bèra a na ò o 6úi hía yí fé mi bío na wee zéeni le mí fá ho fúuhú.

¹² «Yia dàrna ho fúuhú fá, wón ò kéí lòn bòròbòrò í Maá *Dónbeení zí-beeni yí féεε. 6ánsò ò kéí le zlí mu yi féεε. Í Maá Dónbeení yèni, lè le lóhó yèni á í í túa 6ánsò wán. Hón lóhó so lé ho Zeruzalεmu finle na à lé ho wáayi le Dónbeení cón á à líi. Inén yèn-finle á í mún ò túa 6ánsò wán.

¹³ «Yia wee jí bío, à 6ánsò jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na 6a kèrètɛwa kuio yi sese.»

Blo mà nɔn ho Lawodisee kèrètɛwa kuure yi

¹⁴ «Hã jí-cúa na ká á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yía wee pa ho Lawodisee lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yia yèni 6a le *Amiina, yía wee mí ho túiá poni le Dónbeení jíí, yía láayi wí, yía lé ho túiá poni 6ánsò, na le Dónbeení ðn wán léraráa mu bío 6úen6úen, lé wón wee bío bío ká:

¹⁵ Bío mi wee wé á í zú. Le Dónbeení bío yi, á mi yí sùwa, á mi mún yí wan. Mí lá ka le mí sùwa táa mí lá wan, se bún pá wáa sùaaní.

¹⁶ Ká bío mi yí sùwa á mi mún yí wan, à mi ka tón, á í ò kún mia á à kúia.

¹⁷ Mí wee bío le mí níí bío wí, le mí bò miten mí náforó wán, bío 6úi yí fòora mia, táa. A mí yí zú ká mí lé 6a yinyio 6ánsowá à bío makári wí. Mí lé 6a ní-khenia. Mí lé 6a muíwá á wee vará mí bío.

¹⁸ Awa, á mí dia le í zéeni mia: Ho sánú binbirí na ceéra ho dshú yi á mí wáa 6uee yá í cón. Lé bún ò na ká mí ò wé mu bío 6ánsowá binbirí. Mí 6uee yá há sɛ-poa í cón à zɛ sàráa mi níyio. Mí mún 6uee yá há yío ðní í cón à váani le mí yío à mí wé mí.

¹⁹ Bía á Inén wa ká 6a wó khon, á ì zá làa ba, á bé 6a. Mi cén b́nì dé sòobéé miten yi, á yèrémá mi yilera lè mi wára.

²⁰ Mi loí, ì òn ho zúani á wee tēnì. Ká yia jí 1 sá á tà le 1 6uee zo, á ì zo 6anso ćn á wa à páani ì dí.

²¹ «Yia dáina ho fúuhú fá, á ì wé á 6anso ò keení mu bá-zàmu kanmúini wán ì nísání, làa bío á Inén mún fá ho fúuhú á karáráa ì bá-zàmu kanmúini wán ì Maá nísání.

²² «Yia wee jí bío, á 6anso jí bío le Dónbeení Hácíri wee bío na 6a kèrètíewa kuio yi sese.»

4

Le khòoni na le Dónbeení wee yi ho wáyí

¹ B́n món, á ì b́nia món á ho wáyí jii héra. A mu támu na lá bía làa mi lè ho yahó, na sá wee jí lòn búaaní, lé b́n t́n wee bío làa mi: «Buee yòo hen, á ì ì zéeni bío 6ueé wé làa fo.»

² Mí lahó yi, á le Dónbeení Hácíri pánká kera ì wán, á ì món mu bá-zàmu kanmúini bíu ho wáyí ò o bíu kará le wán.

³ B́nsu semu ka lè há *hue-sení bíu na 6a le zasipu làa saaduana cíaclakaró bío síi, á wee juiika kúiakúia. Le bon-khónle mún ló ḱnia mu bá-zàmu kanmúini mu yi á wee juiika lòn *hue-sení na 6a le emeroode.

⁴ Mu bá-zàmu kanmúini mu 6àn síi 6óni làa bío náa ḱnia le yi, á 6a ní-kía 6óni làa nùwá náa kará wán. Ba búenbúen zá há sí-poa, á búra mu bá-zàmu khònlúaa na wó lè ho sánú.

⁵ Mu bá-zàmu kanmúini mu á ho viohó juiikaró wee lé yi, á ho namakaró sá mún wee jí le yi. Há fíntá-cúawa bío h́jun zánia yēen b́rá le yahó. H́n lé há hácíra bío h́jun na bío sá le Dónbeení yi.

⁶ Bío bíu lòn saahó na jumu wee ce wéréwéré lòn máká d́uhú á mún wi mu bá-zàmu kanmúini mu yahó.

Búaa búaa náa búu mún òn ḱnia le kanmúini mu yi. Ba yara lè 6a máa búenbúen léé yío.

⁷ O nín-yání yia ka lòn kúden. O jún ní yia ka lòn d́aa-za. O t́n ní yia yahó ka lòn núpue yahó. O náa ní yia wón ka lòn duio na déera wá.

⁸ Ba mí búaa náa búenbúen á mía bío h́zín h́zín wi. Há búenbúen wó lè há yío. Bío ká lé bío 6a wee bío le wisoni lè ho t́naahú f́ee:

«O Nùhúso Dónbeení 6àn síi mía.

O dá mu bío búenbúen.

O wi ká bío bíu òn yí léra.

O wi f́ee, o b́ò ò 6uen.»

⁹ Hen ká 6a búaa mu sansan wee bío yia kará mu bá-zàmu kanmúini wán beemu bío á wee khòni a, á wee dé o b́ráká, wón na wi f́ee há lúlúio na jii mía yi,

¹⁰ á 6a ní-kía 6óni làa nùwá náa líi búrá yia kará mu bá-zàmu kanmúini wán na wi f́ee há lúlúio na jii mía yahó á búaaní a. Ba wee wé hén mí sánú khònlúaa líi kúia mu bá-zàmu kanmúini yahó ká 6a á bío bío ká:

¹¹ «Nùhúso, wa Dónbeení,

fo ko lè ho cùkú.

Fo ko lè le khòni.

Ho pánká búenbúen bío sá foñ.

Lé bío únén lé yia léra mu bío búenbúen.

Unén lé yia le mu keñ,

á mu 6èn wi.»

5

O Pioza mí dòn lé yia ko lè ho vūahū benlò

¹I bíníá le 1 loń, á ĩ mən à yia kará mu bá-zàmu kanmúíní wán guan vūahū búí lè mí nín-tlání. Ho vūahū mu yahó lè ho mání búenbúen á ho túaró wi wán, á bun. Ho jii lan lè ho sò-mánu há zen cúa-hèjrun.

²I mún mən wáayi tonkaro búí na pànká wi, ò o wee bío bío kà pónpón: «Yia ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vūahū mu jii firó à ben ho lé o yén?»

³Ká yia máhá ko lè ho benlò à kàrán ho á yí ló. Bansa mía ho wáayi, o mún mía ho tá wán, á ho tá fíkshú ó o mún mía yi.

⁴A ĩ 6èntín wá mu bío yi làa sòobéé, lé bío á yia ko lè ho benlò à kàrán ho á yí ló.

⁵A 6a ní-kía 6óní làa nùwá náa ní-kéní búí á wee bío làa mi: «Yí wá bío. Loń, yia 6a wee ve làa Zudaa zí-júhú nùpua kúden, o béé *Davide mənmaní, á fá ho fūuhú. * Wón lé yia ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vūahū mu jii firó, à ben ho.»

⁶I bíníá le 1 loń, á ĩ mən Pioza búí na ka lòn yia na 6a fá yan làa muíní, ká a đín le béení kanmúíní sí yi, 6a búaa búaa náa, lè 6a ní-kía 6óní làa nùwá náa tīahú. O Pioza mu wáa là a yio lé mu bío hèjrun hèjrun. Hón yio so lé há háciira bío hèjrun na le Dónbeení tonkaa ho đmíjá kùaráa búenbúen yi.

⁷O Pioza mu vá vaá 6ó yia kará mu bá-zàmu kanmúíní wán, ò o fó ho vūahú na á wón guan lè mí nín-tlání.

⁸Bío ó o fó ho guan, á 6a búaa búaa náa lè 6a ní-kía 6óní làa nùwá náa á 6ueé búrá a Pioza mu yahó. Ba búenbúen guan há kòncówá, á mún guan há lánpóra na wó lè ho sánú, na mu bío búí na sámu sí sú á wee cí yi. Bún bío so wee zéeni bío bío sá le Dónbeení yi floró bío.

⁹A 6a búaa búaa náa lè 6a ní-kía 6óní làa nùwá náa wee sío le len-finle na kà:

«Ūnén lé fo ko lè ho vūahū mu féró.

Fo ko lè ho vūahū mu féró à fi ho sò-mánu na lan ho jii.

Lé bío ūnén lé fo 6a yan lè le muíní.

Ū cāni lé đio yà 6a nùpua á 6a bío sá le Dónbeení yi.

Ba ló ho đmíjá kána nùpua lè mí síwá búenbúen yi,

hári 6a wé lùe léé lùe,

hári 6a bío bíoní léé bíoní.

¹⁰Fo wó á 6a lé wàn *Dónbeení yankarowá nípomu, á 6a wé sá na le yi.

Ba à dí le béení ho tá wán.»

¹¹I bíníá le 1 loń, á ĩ já ho wáayi tonkarowá sá. Ba ka cèrécèrécèré, á kíniá mu bá-zàmu kanmúíní, lè 6a búaa búaa náa, lè 6a ní-kía 6óní làa nùwá náa yi.†

¹²Bío ká lé bío 6a wee bío pónpón:

«O Pioza na 6a lá fá

á ho dāríló, lè ho náfòrò, lè mu bè-zúrminí, lè ho pànká á bío sá yi.

O ko lè le kònbii.

O ko lè ho cùkú.

O ko lè le khòonii.»

* 5:5 Zudaa zí-júhú nùpua kúden là a béé Davide mənmaní: Mi loń Bío Núhú Búeení vūahú (Genèse) 49:9; Ezayii vūahú 11.1, 10 † 5:11 Mi loń Daniyezele vūahú 7.10

13 A mu bè-lénna búenbúen, bïo wi ho wáayi làa bïo wi ho tá yi, bïo wi ho tá fíkòhú, làa bïo wi mu jummu yi, mu búenbúen na wi há kùaràa búenbúen yi, á ìjá sá à mu wee bïo kà:

«Le khòoní, lè le kònbii, lè ho cùkú, lè ho pànká á bïo sá yla kará mu bá-zàmu kanmúiní wán, là a Pioza yi fèèè há lúlúio na jii mía yi.»

14 A 6a bùaa bùaa náa le: Amiina! A 6a nì-kla 6óní làa nùwá náa 6èn líí 6úrá à 6a 6úaanía 6a.

6

O Pioza fù ho sò-mánu bïo hèzín

1 I bínia le 1 loí, á ì mən ò o Pioza fù ho nín-yání sò-mánu na lá lan ho vūahú jii. A ìjá 6a bùaa bùaa náa yà-kéní sá ò o béra lòn vlohó na ná: «Buee khíí lén!»

2 A ì le 1 loí, à léé cón-poni na. Yia yòora a á 6uan le tée. O 6úi nən mu bá-zàmu khònlúee wo yi ó o 6úra á wàráa lòn san-bée á tìn wà vaá fá ho fūuhú.

3 O o Pioza fù ho jun níi sò-mánu na lá lan ho vūahú jii. A ìjá 6a bùaa bùaa náa jun níiso sá ò o béra: «Buee khíí lén!»

4 O o cúa 6úi zoó ló hùèen lòn dōhú. Yia kará a wán ó o 6úi nən ho pànká yi, ò o wé à ho hēèrà yí keri ho tá wán, à 6a nùpua wé 6úe mín. O 6úi nən ho khà-tó-tóní wo yi ó o 6uan.

5 O o Pioza fù ho tìn níi sò-mánu na lá lan ho vūahú jii. A ìjá 6a bùaa bùaa náa tìn níiso sá ó o béra: «Buee khíí lén!» A ì le 1 loí, à léé cón-bírí na lua. Yia kará a wán á 6uan le dèe na 6a wee mənzá lè mu bïo línlimu.

6 A ìjá bïo 6úi sá lòn nùpue támu 6a bùaa bùaa náa sli yi à mu wee bïo: «O nùpue wizon-kùure sámú saáníí lé há daa làn-pámúarè dà-kéní yàwá. Ká mu lé há sio, se léé làn-pámúarè bïo tìn ho yàwá dà-kéní mu yi. Ká ho jiló lè ho *dívén bún à ù dia mí yàwá yi.»

7 O o Pioza fù ho náa níi sò-mánu na lá lan ho vūahú jii. A ìjá 6a bùaa bùaa náa níiso sá ó o béra: «Buee khíí lén!»

8 A ì le 1 loí à léé cón-khūuní na lua. Yia kará a wán yèni 6a le Húmú. Ho nì-hónbó-lóhó bə a món. Ho ðímjána nùpua búenbúen sankanən cúa-náa níi bïo dó 6a níi yi, à 6a 6úe 6a lè ho khà-tóní, lè le hini, lè mu vámú, lè 6a zín-búaa.

9 O o Pioza fù ho hönú níi sò-mánu na lá lan ho vūahú jii, á ì mən há mànákáwa 6úi le muini yeeníí tá. Bía bə le Dónbeení bioní yi, á mà ho túiá le jii á 6a 6ó, lé bán te mí mànákáwa.

10 Bïo kà léé bïo há mànákáwa mu wee bïo pónpón: «Núhúso Dónbeení na 6àn sii mía, yia lé ho túiá poni 6ànso, lé ho páahú yén fo ò pa á à síinínáa ho ðímjána nùpua júná á à ðiraa há yúaa wa 6úero bïo yi coon?»

11 A le Dónbeení nən há sī-poa 6a nì-kéní kéní yi, à le bía nən 6a yi le 6a hí mí sía cfinú à paráa 6a ninzáwa ton-sáwá, 6àn záwa lè 6àn hínni na 6a à 6úe lè 6arén bïo síi jii síró.

12 I bínia le 1 loí, á ì mən ò o Pioza fù ho hèzín níi sò-mánu na lá lan ho vūahú jii, á ho tá dèkio lè mí pànká. A le wii yèrémáa ka kúirikúirikúiri, à ho plihón hón múia hobobo lòn cāni.

13 Há mànáyio wee tē líi lòn hánbíó na ho pinpi-beení wee díí.

14 Ho wáayi bun zon mín yi lòn páhú á vñun, á há 6úaa lè há táwá na mu jummu klnía yi, bún búenbúen lóka mí lara yi á vñun.

¹⁵ Ho ðímjńá búenbúen bá-zàwà lè 6a júnása, 6a dásiwá júnása, ho nàfòrò 6ànsowà, bíá pànkáwá wi, 6a wobáaní làa bíá wi mítén, 6a búenbúen héera sà mítén há kání yi lè há búaa hue-beera pónna.

¹⁶ A 6a wee bío lè há búaa lè mí hue-beera: «Mi jì wen, à yía kará mu bá-zàmu kanmúiní wán à yí mi wen, ò o Pioza síiní wa júná.

¹⁷ Lé bío á yía kará mu bá-zàmu kanmúiní wán là a Pioza wizon-beení na 6a à fí le cítíi yi wáa ðn. A yía dà à kání mítén le wizonle mu yí wón míá.»

7

Le Dónbeení bò le fìminí mí ton-sáwá buráa wán

¹ Bún món, á ì mən le Dónbeení tonkarowà nùwá náa à 6a ðín ho ðímjńá sáa mí bío náa yi á hò ho pinpirò hen na 6a ðínka yi, à ho yí và ho tá, lè mu jun-beera, lè há vńsía wán.

² A ì bíńá le í loń, á ì mən le Dónbeení tonkaro veere ò o ló lè le wii hènńi. Le ðe na le Dónbeení, ðio lé le mukání 6ànsò, á wee bè lè mí fìminí ó o 6uan. O o bíá bío ká pónpón lè le Dónbeení tonkarowà nùwá náa mu, bíá le non ho pánká yi à 6a yáaráa ho tá lè mu jun-beera:

³ «Ho tá lè mu jun-beera lè há vńsía á mi ðín yí yáa ká wa yí bò le fìminí wán Dónbeení ton-sáwá buráa wán yí vó.»

⁴ A bíá le fìminí mu bò wán á 6a zéńńa jii làa mi. Ba búenbúen wó nùpua muaaseé búarà-hèjun làa muaaseé náa. Ba ló a *Isirayele nǐpomu zì-júná búenbúen yi.

⁵⁻⁸ O *Zúdaa zì-júhú nùpua na le fìminí mu bò wán lée muaaseé píru jun. O o Urubēn, là a Kaade, là a Azere, là a Nefutalii, là a Manasee, là a Simion, là a Levii, là a Izakaare, là a Zabulon, là a Zozefu, là a Bēnzamee, bán búenbúen zì-júná nùpua muaaseé píru jun jii à le fìminí mu bò wán.

Ba zámá-kúii ðín o Pioza yahó

⁹ Bún món, á ì le í loń, à lée minka zámá-kúii na. Ba jii yí dà máa zúrí. Ba ló ho ðímjńá kána nùpua lè mí síwá búenbúen yi, hàrí 6a wé lùe lèe lùe, hàrí 6a bío bíoní lèe bíoní. I mən 6a à 6a ðín mu bá-zàmu kanmúiní yahó, là a Pioza yahó. Ba zá há sí-poa, á 6uanka há yúkúio vónna à zéení le mí sía wan.

¹⁰ Bío ká lé bío 6a wee bío pónpón:

«Wán Dónbeení na kará mu bá-zàmu kanmúiní wán là a Pioza, lé bán kánía wen.»

¹¹ A ho wáayi tonkarowà búenbúen ðín kńńa 6a ní-kńa 6óní làa nùwá náa, lè 6a búaa búaa náa na ðín kńńa mu bá-zàmu kanmúiní yi á líí búrá le yahó, á wee búaańi le Dónbeení

¹² ká 6a a bío:

«*Amiina!

Mu bè-zúrímíní lè ho ðánlò lè ho pánká á bío sá wán Dónbeení yi.

Le ko lè le kónbii lè ho cùkú.

Wa ko wa khòní le à dé le báraká fēe há lúlúio na jii míá yi.

*Amiina!»

¹³ A 6a ní-kńa ní-kéní wáa tùara mí: «Ba sí-poa 6ànsowà mu á fo zū le? Ba wee lé wen?»

¹⁴ A ì bíá non wo yi: «Wán maá, únén lé fo zū 6a.» O o ní-kńle mu bíńía bíá:

«Bia ká lé bíá káa le lònbe-be-beení* yi. Ba seera mí sí-zńna o Pioza cāni yi á há wee ce púiapúia.

* 7:14 Le lònbe-be-beení: Mí Loń Matiye vùahú 24.21; Maaki vùahú 13.19

15 Lé bɔn te bɔ 6a dɔnnáa le Dónbeení bá-zàmu kanmúiní yahó. Ba wee sá na le Dónbeení yi le wisoni lè mí tɔnàahú fɛɛɛ le zɔ-beení na bɔ sá le yi yi. A le Dónbeení, dɔ kará mu bá-zàmu kanmúiní wán á à kɛɛɛ lãa ba, á à pa 6a bɔ.

16 Hini lãa ɲu-hãní máa bɔnɔ máa dãn 6a.

Wii máa bɔnɔ máa ɲí 6a,

á wunwuró mún máa bɔnɔ máa beé 6a lò.

17 Lé bɔ ó o Pioza na wi mu bá-zàmu kanmúiní sɔi yi á à pa 6a bɔ lãa bɔ ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bɔ. O wé è dí 6a yahó á à varáa le ɲun-dãní yi, dɔo wee na le mukãní binbirí, á le Dónbeení á à sùuka 6a yèn-caa búenbúen.»

8

O Pioza fù ho hɛɲun ní sò-mánu

1 Bɔ ó o Pioza máhã fù ho hɛɲun ní sò-mánu na lá lan ho vùahú ɲii, á bɔ ho wáayi búenbúen wó tétété á dó mí yi.

2 A í le 1 loń, á í mɔn le Dónbeení tonkarowà nùwã hɛɲun na dɔn le Dónbeení yahó. A 6a nɔn hã búaaní dà-kéní kéní 6a yi. 3 A le Dónbeení tonkaró veere búí ló á bueé dɔn le *ãnsán cɔ́nii dɛɛ nɔ́sání. O ɓuan ho lãnpóhó na 6a wee wé cɔ́i mu bɔ na sãmu sɔ́i yi. Ho wó lè ho sãnú. A 6a nɔn mu bɔ na sãmu sɔ́i cɛ̀rɛ̀e wo yi ò o cɔ́i mu ho yi ho *ãnsán cɔ́nii dɛɛ na wó lè ho sãnú wán, dɔo wi mu bá-zàmu kanmúiní yahó. A mu bɔ mu lãa bɔ sá le Dónbeení yi floró ò o páaní na le Dónbeení yi.

4 A mu bɔ na sãmu sɔ́i na wee cɔ́i ho lãnpóhó na ó o ɓuan yi yíini lãa bɔ sá le Dónbeení yi floró á páania yóó dãn le Dónbeení.

5 Bɔn mɔn ó o wáayi tonkaró mu khã hã donfúaa ho *ãnsán cɔ́nii á kúaa ho lãnpóhó mu yi á kónkúaa kúaa ho tá wán lè mí pãnká. Bɔ ó o kónkúaa hã kúaa kã sɔ́i, á ho vlohó ɲuiiikaa á nãmakaa, á ho tá dèkíó lè mí pãnká.

Hã búaaní bɔ náa na nɔn-yání wã

6 A ho wáayi tonkarowà nùwã hɛɲun na ɓuan hã búaaní wãa wíokaa mítɛn hã wíló bɔ yi.

7 O o nɔn-yání tonkaró wãa wã mí búaaní. Bɔ ó o wã le, á ho vlohó mánayio, lè ho dšhú, lè le cãni lunkaa mɔn yi á dɔndɔn tò ho tá yi. A ho tá lè mí vɔnsɔ lè mí ɲíní bɔ na cãka búenbúen á à yí mu ɓan sankanɔn cúa-tɔn.

8 O o ɲun níi tonkaró á wã mí búaaní. A bɔ búí lòn bue-beení na zã, á 6a lèera dó mu yámú ɲumu yi, á bɔ yèrémãa wó le cãni á à yí mu ɓan sankanɔn cúa-tɔn.

9 A 6a búaa na wi le cãni mu yi á húrun. A hã wanna na wi le yi mún fù.

10 O o cúa-tɔn níi tonkaró wã mí búaaní. A le mánayio-be-beení búí zã wó ho dšhú kùera lion hã vùna lè hã ɲun-dãa ɓan sankanɔn cúa-tɔn tɔn wán.

11 Le mánayioore mu yèni 6a le Hɛnheró. A hã vùna lè hã ɲun-dãa ɲumu, á bɔ yèrémãa wó mu ɲun-hia á à yí mu sankanɔn cúa-tɔn. A 6a nùpua cèrɛ̀e húrun lè bɔ 6a ɲun mu ɲun-hia mu.

12 O o cúa-nãa níi tonkaró wã mí búaaní. A le wii, lè ho plihú, lè hã mánayio sankanɔn cúa-tɔn tɔn níi á ɓooníá yi, á mu ɓan khoomu sankanɔn cúa-tɔn tɔn níi á wó. A le wisoni lè ho tɔnàahú sankanɔn cúa-tɔn tɔn níi wó le tɔ́bírí cikoon.

13 A í le 1 loń, á í mɔn duio búí ò o yóó wee dɛɛ ho wáayi firicíríi á wee bɔ bɔ kã pɔ́npɔ́n: «Yéréké loo! Yéréké! Ho yéréké á à sá ho dímíjã nùpua yi lè bɔ le Dónbeení tonkarowà nùwã tɔn na ká á à wí mí búaaní.»

9

Blo wó hā b̄aani bio hònú ní w̄lò m̄n

¹ O o cúa-hònú ní tonkaro wá mí b̄aani. A ī m̄n m̄n̄aayiire 6úí na kùera lion ho tá yi. Ho k̄sh̄ na n̄ayiló j̄ii m̄ia j̄ii won-za á 6a non le yi.

² A le 6ueé h̄era ho k̄sh̄ na n̄ayiló j̄ii m̄ia j̄ii, á le minka ȳini ló ho yi k̄nt̄un, á pon ho tá 6úen6úen yi á mu wó le t̄ibíri á le wii yí máa mi.

³ A 6a k̄oyówá ló le ȳini mu yi á bera fò ho tá. 'Ba n̄n ho p̄nká 6a yi á 6a wé t̄aa 6a n̄pua lè 6a naawá bio s̄i.

⁴ A 6a b̄ia n̄n 6a yi le le j̄ini, lè h̄a v̄ns̄la, làa bio lée bio na wee s̄a h̄a v̄nna á 6a yí t̄ii yi. Ká 6a n̄pua na le Dónbeení fliminí m̄ia wán lé bán mí dòn á 6a wé t̄aa.

⁵ 'Ba yí n̄n le ní 6a yi le 6a 6úe 6a n̄pua mu, ká 6a m̄h̄á à beé 6a lò làa s̄obéé á à d̄á h̄a p̄ina bio hònú. Bio 6a wee beé là a n̄pue lò á ka lòn naa t̄aró via bio s̄i.

⁶ P̄ah̄ na á b̄n̄ n̄ wé yi ká 6a n̄pua wé è bio le mí lá h̄urun se mu s̄aani. Ée ká 6a m̄h̄á máa hí. Ba s̄la wé è vá mu h̄umú yi. Ée ká 6a máa yí mu.

⁷ 'Ba k̄oyówá mu ka lòn cúa wa na 6a w̄okaa h̄a h̄ia t̄aró bio yi. 'Ba 6úen6úen j̄úná á mu bio 6úí ponka yi lòn bá-z̄amu kh̄n̄lúaa na wó lè ho s̄nú. 'Ba yara ka lòn n̄pua yara,

⁸ á j̄ún-v̄ani t̄ueeka lòn h̄awa j̄ún-v̄ani. 'Ba j̄ia ka lòn kúdenwá j̄ia.

⁹ 'Ba kos̄la ka lè h̄a ponka yi làa h̄n̄ló b̄iowa 6úí. 'Ba m̄ia s̄a wee j̄i w̄ur̄w̄arí w̄ur̄w̄arí lòn w̄ot̄orówa lè mí cúa wa na l̄uwa b̄o ò va h̄a h̄a.

¹⁰ 'Ba z̄úaa wí á ka lòn naawá z̄úaa. Lé h̄n̄ z̄úaa so á 6a à beé lè 6a n̄pua lò h̄a p̄ina bio hònú yi.

¹¹ 'Ba k̄oyówá mu béé lé o tonkaro na pan ho k̄sh̄ na n̄ayiló j̄ii m̄ia yi. O yèni lé mu heberemu 6a le Abadon, ká mu k̄erekimu á 6a wee ve o làa Apoliyon, mu kúará le «Bè-yáaro.»

¹² B̄n̄ lé ho n̄n-ȳani ȳéréké na wó kh̄ina. Ȳérékéwá bio j̄un á pá à b̄ini ì wé á à s̄i b̄n̄ yi.

Blo wó hā b̄aani bio h̄ez̄n ní w̄lò m̄n

¹³ B̄n̄ m̄n̄ o o cúa-h̄ez̄n ní tonkaro á wá mí b̄aani. A ho *áns̄n c̄ini d̄e na wó lè ho s̄nú, d̄io wi le Dónbeení yahó á t̄amu 6úí ló kón6úaa mí bio náa yi á ī j̄á s̄a.

¹⁴ Mu t̄amu mu b̄ia n̄n o tonkaro cúa-h̄ez̄n ní na 6uan mí b̄aani yi: «Ba tonkarowá na ló ho w̄ayi n̄wá náa na 6a can ho muh̄ na 6a le Efaraate j̄ii á ū fee k̄ua.»

¹⁵ O o feera 6a k̄uáará á 6a 6úe ho d̄im̄j̄á n̄pua sankan̄n cúa-t̄n ní j̄uh̄. Ba lá w̄okaa 6a d̄ia á pannáa d̄en l̄ulúure so, h̄on p̄ih̄ so, d̄en wizonle so, h̄on p̄n̄-k̄ení k̄ení so.

¹⁶ Barén h̄in-t̄awá na ȳora 6a cúa wa á 6a z̄eenia j̄ii làa mi. 'Ba le 6a lé ho muaaseé kh̄á-pírú pírú j̄úná kh̄á-j̄un.

¹⁷ Bio á ī m̄n lè 6a s̄i lé bio k̄a: 'Ba 6úen6úen mu biowa ponka kos̄la yi. Mu 6úí ka h̄ūen lòn d̄sh̄. Mu 6úí lé mu bè-búrán. Mu 6úí lé mu bè-dondó. 'Ba cúa wa j̄úná ka lòn kúdenwá j̄úná. Ho d̄sh̄ lè le ȳini lè ho k̄iribi wee lé le 6a j̄ini.

¹⁸ Mu bè-s̄umáa bio t̄in mu, ho d̄sh̄ lè le ȳini lè ho k̄iribi na wee lé lè 6a j̄ini lé bio 6óka ho d̄im̄j̄á n̄pua. B̄ia mu 6ó 6úen6úen á à yí 6a sankan̄n cúa-t̄n.

¹⁹ 'Ba cúa wa mu p̄nkáwá wí 6a j̄ini lè 6a z̄úaa yi. Mu bon, 6a z̄úaa j̄úná wí á ka lòn h̄awá, lé h̄n̄ 6a wee 6óoníaa 6a n̄pua yi.

²⁰ Ká 6a nùpua na mu bè-sūmáa á yí yú yí 6ó, bán pá yí yèrémáa yí día mí wònna hǎló. Ba pá wee 6úaaní 6a cínáwa. Hǎ wònna na wó lè ho sánú, làa hǎa wó lè le wén-hǎnló, làa hǎa wó lè ho tǎnǎn, làa hǎa wó lè hǎ huaa lè hǎ 6úeení, bǔn na yí máa mi mu bío, á yí máa jí mu bío, á yí dà máa wé dèe, lè bǔn á bán pá wee 6úaaní.

²¹ Ba nùpua 6úeró, lè mu nín-símú wéró, lè ho hǎ-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà, lè ho kǎnló, bǔn 6úen6úen á 6a pá yí yèrémáa á yí día wéró.

10

Ho vǎn-za na á ho wáayi tonkaro 6uan

¹ A í bínía le í loí, á í mǎn le Dónbeení tonkaro 6úí na pánká wi, ò o ló ho wáayi wee lii. Le dùndúure pon wo yi lòn dà-zínii. A le bon-khǎnle bánbáa o jǔhú. O yahó wee jǔifka lòn wii, á zení ka lòn dǎhú bóròbóròwa.

² Vǎn-za 6úí na héra ó o 6uan. O nín-tǎnǎn zeñ ó o bò mu yámú jumu wán, ká a nín-káahón zeñ ó o bò ho tá wán,

³ ò o béra pǎnpǎn lòn kúden. Bío ó o béra ká sii, á ho viohó nàmakaró bía hǎ zen cúa-hèjun.

⁴ Bío á hǎn viohó so nàmakaa khǎina, á í wi á í túa bío ho nàmakaró mu bía, á í jǎ támu 6úí sǎ ho wáayi á mu bía: «Ho viohó mu nàmakaró bán jǎ-cúa á ù 6ua ù dòn. Yí túa hǎ.»

⁵ O o tonkaro na á í mǎn ò o dǎn mu yámú jumu lè ho tá wán, á hǎonía mí nín-tǎnǎn níi dá ho wáayi,

⁶ ò o báa lè le Dónbeení yèni, dǎo wi bǎn fèe hǎ lúlúio na jii mía yi, na léra ho wáayi làa bío wi ho yi 6úen6úen, lè ho tá làa bío wi ho yi 6úen6úen, lè mu yámú jumu, làa bío wi mu yi 6úen6úen. O bía: «Mu wáa máa bíní máa mía.

⁷ Nǎnzǎn na ó o hèjun níi tonkaro á à wǎ mí bǔaaní yi, bǔn zoñ ká le Dónbeení bío na le lá le mí ì wé na sà yi á à wé á jii ì sí, làa bío le mánáa mu nǎn mí ton-sáwá na lè le jǎ-cúa fèerowá yi.»

⁸ A mu támu na á í lá jǎ sǎ ho wáayi á tǎn bínía bía bío ká nǎn mií: «Vaa fé ho vǎhú na ó o tonkaro na dǎn mu yámú jumu lè ho tá wán 6uan.»

⁹ A í 6èn vaá 6ó a yi, á flora a le o na ho vǎn-za mu mií. O o bía nǎn mií: «Nín-hǎa, wáa fé ho là. Ho líí wé hèe ù pióhó yi hàrí ká ho lá ka lòn sǎrò ù jii yi.»

¹⁰ A í fǎ ho vǎn-za mu á là. Ho yoo 6ò6ò lòn sǎrò. Bío á í là ho wó, á ho wó mu bè-hia í pióhó yi.

¹¹ A 6a bía bío ká nǎn mií: «Fo ko á ù pá bíní bue bío le Dónbeení le mí ì wé lè ho dímíná kána nùpua lè mí síwà cèrèe, hàrí 6a bío bioní lée bioní, lè 6a bá-zàwa cèrèe.»

11

Ba nùwǎ jun na wee mí ho tǔiá le Dónbeení jii

¹ O o 6úí nǎn le kǎaní na 6a wee mǎnzá lè mu bío mií, ò o bía làa mi: «Vaa mǎnzá le *Dónbeení zǐ-beení, à mǎnzá ho *ánsán cǎnii dèe. Ba nùpua na wi le Dónbeení zǐ-beení mu yi á wee 6úaaní le, á ù mí á zǔrí jii.

² Ká le zǐ-beení mu bán lún á ù yí mǎnzá. Hǎn día nǎn bía yi zǔ le Dónbeení yi. Ba á yonka ho lóhó na bío sǎ le Dónbeení yi hǎ píina 6úará-jun làa bío jun yi.

³ Ba nùwá òun na wee mí ho tùúá 1 òun á ì ì tonka á 6a 6ueé fée 1 òun-cúa. Ba à zì há sía na wee zéeni le mu yúmú wó 6a wán á à féeáá 1 òun-cúa mu há wizooní khíá-pírú òun làa búarà-tín yi.»

⁴ Bán nùwá òun so lé há Oliivewa vínsia bío òun là há fíntá-cúaawa bío òun, háa bío bíá háani.* Ba ðin o Nùhúso na wi ho ðimíná búenbúen òun há wán yahó.

⁵ Ká a búí le mí ì wé 6a làa bè-kohó, á ho ðáñ ù lé lé 6a òun lée cí 6a zúkúsa á à búé. Lé ká síi á yía le mí ì wé 6a làa bè-kohó á à híráa.

⁶ Ba yí ho pánká á à héréa ho viohó á ho máa tē, páahú na 6a wee fée le Dónbeení òun-cúa yi. Ba dà à yèrémá mu òumu á mu ù wé le cáni. Ba dà à wé á mu bè-súmáa le mí síiwá wé è sá ho ðimíná yi túntún ho páahú na sí 6a yi.

⁷ Ká há òun-cúa na 6a ko 6a fée á féeera wó, ó o yía búí á à lé ho káñ na náyiló òun mía yi á lée fi làa ba. O ò ðáñ 6a, á à búé 6a.

⁸ A 6a ní-hínmu 6a à kúia 6a nùpua fémínló lahó yi, ho ló-beeni na 6a búaa 6a Nùhúso yi ho *kùrùwá wán á 6ó. Ho ló-beeni mu yèn-wáahú 6a le *Sodómu táá *Ezipite.

⁹ Ba nùpua na ló ho ðimíná kána nùpua le mí síiwá búenbúen yi, hári 6a wé lue lée lue, hári 6a bío bíoní lée bíoní, ðahú á 6ueé ðin á à loñ 6a nùwá òun mu ní-hínmu há wizooní bío ðin le mí canko yi, á à pí le 6a máa nù.

¹⁰ Ba nùpua na ho ðimíná yi sía á à wa bío 6a húrun bío yi. Ba à dí mu sánú á à há mín le mu bío, lé bío 6a òun-cúa féerowá nùwá òun mu á beéarará 6a là làa sòobé.

¹¹ Ká há wizooní bío ðin le mí canko mu khíina, á le Dónbeení kúaa mí sánsámu na wee na le mukáni 6a yi á 6a véera híñon. A bíá mu wó yío yi búenbúen zána làa sòobé.

¹² A 6a nùwá òun mu òun táamu búí sá pánpán ho wáayi à mu wee bío làa ba: «Mí 6uee yòo hen.» A 6a híñon yòo wá há ðundúio wán ká 6a zúkúsa ðin wee loñ.

¹³ Ho pèn-kéni mu yi à ðin ho tá ðékio le mí pánká, á fù ho lóhó sankanòn cúá-pírú ní. Nùpua na húrun mu yi lée muaasee hē òun. Bíá fera yí húrun bán zónkaa, á 6a búaanía le Dónbeení na wi ho wáayi.

¹⁴ Ho cúá-òun ní yéréké khíina, á hen làa ðinú ká ho cúá-ðin ní ì buen.

Bío wó há búaaní bío hē òun ní wíló mán

¹⁵ O o hē òun ní tonkaro wá mí búaaní, á táamu cèrèe bíá pánpán ho wáayi: «Wa Nùhúso Dónbeení làa *Yia ó o mán léra á ho ðimíná béeni bío máhá wáa sá yi binbirí, á le Dónbeení á à dí le béeni féeé há lúlúio na òun mía yi.»

¹⁶ A 6a ní-kía 6óní làa nùwá náa na kará mí bá-zàmu kanmúini wán le Dónbeení yahó á líí búrá à 6a wee búaaní le Dónbeení

¹⁷ ká 6a à bío:

«Nùhúso Dónbeení,
 únén na dà mu bío búenbúen,
 na wi féeé á wi ká bío búí ðin yí léra,
 wa wee dé ù báká,
 lé bío á ù pánká na òun mía le hón fo lá le ù béeni.

¹⁸ Ho ðimíná kána nùpua sía cá foñ,
 ée ká únén lé yía sli wáa wee cí 6a yi.
 Ho páahú ðin á ù fi le cíti bíá húrun búenbúen wán.

* 11:4 Mí loñ Zakari vuahú 4.3, 11-14

Ho pàahù dǎn à ù sàání ù ton-sáwá na lé ù jǎ-cúa fεεrowá,
 làa bíá bíó sǎ fon̄ yi, bán na wee kǎnbi fo,
 bíá bíó jǎhù wi làa bíá bíó jǎhù míá.

Ho pàahù dǎn à ù yáa bíá wee yáa ho dímǎná nùpua.»

¹⁹ Bíó 6a bíá vó, á le *Dónbeení zǐ-beení na wi ho wáyai jǎi héra. Á le páaníí bonkoní díá wee mí. Á ho viohó jǎiíkáa á nàmakáa. Ho tá dǎkíó lè mí pánká á ho viohó mànàayio tò cǎrɛɛ.

12

Bíó ó o háa là a yǎa wó làa mǎn

¹ Bǔn mǎn á yéréké bè-beení búí zééníá mǐten ho wáyai. O lée háa, á le wii pon yi lòn dà-zǎnii á bò mí zení ho pǐihù wán. O búra mu bá-zàmu khǎnlúee na wó lè há mànàayio píró jǎn.

² O sǎní dǎn á wee búé, ó o wee wá pǎnpǎn.

³ Á yéréké bè-veere búí bíníá zééníá mǐten ho wáyai. Mǐ loí, o lée jǎa be-beení búí síí á ka hùɛɛn lòn dǎhù. O jǎnǎ lée bíó hǎjǎn, ká a wáa lée bíó píró. O jǎnǎ mí bíó hǎjǎn á mu bá-zàmu khǎnlúee-záwa búra yi.

⁴ O sàara há mànàayio sankanǎn cúa-tǎn níí lè mí zǎní á kúaa ho tá yi. O jǎa be-beení mu dǎn o háa na sǎní wee búé yahó. O wi ká a ton ó o lá a za vǐ.

⁵ O o háa mu ton mí za báa. O za mu khǐi sùwaní mí pánká ho dímǎná kána nùpua búenbúen wán. Bíó ó o ton, ó o za dǎéníá fó bǔn wán á buan yóora le Dónbeení lè mí bá-zàmu kanmúíni cǎn.

⁶ Ká a háa wón lúwa van ho lahó na le Dónbeení wíokaa ká làa wo yi le dùre yi. Lé bǎn 6a á pa a bíó yi há wízooní khǐá-píró jǎn làa búará-tǎn pàahù.

⁷ Á há fio wáa cúaana ho wáyai. Le Dónbeení tonkarowá lè mí jǎhùtso Mǐɛɛle á fun là a jǎa be-beení mu lè mí tonkarowá,

⁸ á dǎrǎna 6a á 6a lahó wáa míá ho wáyai.

⁹ Ba jǎn wo lè mí tonkarowá léra bǎn. O jǎa be-beení mu lé o háa na wi bǎn háání. * Ba wee ve o làa Nǐ-bákálo táá Satáni. Lé orén wee khà ho dímǎná nùpua búenbúen vǐní. Ba jǎn orén lè mí tonkarowá búenbúen kúaa ho tá yi.

¹⁰ Á í jǎa tǎmu búí sǎ ho wáyai à mu wee bíó bíó ká pǎnpǎn:

«Le Dónbeení wáa kǎníá wɛn há làa na ká wán.

Le zééníá le mí dà mu bíó búenbúen,

le mí lé o bǎɛɛ.

Le zééníá le yǎa le mǎn léra á ho pánká búenbúen nǎn yi.

Lé bíó á yǎa lá wee dǎn wán Dónbeení yahó á báká wán záwa lè wán hínni yi le wisoni lè ho tǎnàahù le 6a wó khon á 6a jǎn léra ho wáyai.

¹¹ Wán záwa lè wán hínni á dǎrǎna a o Píozá cǎni pánká yi, làa bíó 6a mà le le Dónbeení bíoní lé ho tǎiá poni pánká yi. Ba mukání bíó yí here 6a yi, á 6a yí zǎna mu húmú.

¹² Lé bǎn nǎn á minén na wi ho wáyai búenbúen wáa zámaka.

Ɛɛ ká minén na wi ho tá wán làa bíá wi mu jǎumu yí á ho yéréké 6èn ñ sá yi.

Lé bíó ó o Satáni lion mǐ cǎn. O síi cǎ lè mí sòobɛɛ lé bíó ó o zǔ le ho pàahù na ká a yi ka cǎnú.»

¹³ Bíó ó o jǎa be-beení zǔna le 6a jǎn wo dó ho tá yi vó, ó o bò a háa na ton o za báa yi wee jǎa.

* **12:9** Mǐ Loí Bíó Nǐhùt Búeeníí vǐtahù (Genèse) 3.1-15

14 A 6a nɔn hã mía búí o háa mu yi lòn duio be-beeni mía, ó o déera vannáa le dùure yi, ho lahó na le Dónbeeni wíokaa ká làa wo yi. Lé bín 6a à pa a bío yi há lúlúio bío tɔn lè mí sanká pàahú. O o nɔn be-beeni na mún lé o háa mu na wi bín hàání máa yi o máa wé làa dɛɛ.

15 O o háa mu kúna mu nɔmu á mu vɔná lòn muhú nɔmu á bò a háa món wà vaá lá a.

16 Ká ho tá màhá séenia o háa á héra mí nɔn à ho dɛenia vɔ mu nɔmu mu búenbúen véenia.

17 Bío mu wó ká, ó o nɔn be-beeni mu sɔi cá a háa yi, ó o bɔnɔn wà vaá wee fi là a zàwa na ká. Bán zàwa so lé 6a nɔpua na wee bè bío le Dónbeeni bò henia yi, á bò ho tɔúá poni na ó o Yeesu zéenia làa ba yi.

18 O nɔn be-beeni mu wà vaá dɔn mu yámú nɔmu nɔn.

13

O yia na ló mu yámú nɔmu yi bío

1 A í bɔnɔn le 1 loí á í mɔn yia búí ò o ló mu yámú nɔmu yi. O nɔn lée bío hɛnɔn, á wáa lée bío píru. Há wáa mu mí bío píru zɔnɔn lè mu bá-zàmu khònlúe-zàwa. Há nɔn mu á 6a túara há yènnáa wán á là lè le Dónbeeni.

2 O yia mu ka lòn manɔn muinda. O nɔn-khonna ka lòn búe-khá nɔn-khonna, á nɔn ka lòn kúden nɔn. O o nɔn be-beeni á nɔn mí pànká 6àn sɔi wo yi, á nɔn mí bá-zàmu 6àn sɔi wo yi.

3 O yia mu nɔhú dà-kéni ka lè 6a hà ho ó o lá á hí. Éé ká ho màhá bɔnɔn wan. Bío mu wó ká á ho dɔmɔn nɔpomu búenbúen wó coon mu bío yi, á 6a tá a yia mu bío.

4 A 6a wee búaaní a nɔn be-beeni lé bío ó o nɔn mí pànká 6àn sɔi wo yi. Ba mún wee búaaní a yia mu ká 6a à bío: «Yia á à tɛè là a yia mu wón mía. Yia dá a mía.»

5 O yú le nɔn ò o wé yáa mí nɔn yi ká a là le Dónbeeni. Bɔn 6àn wéro nɔn wo yi há pína búarà-nɔn làa bío nɔn yi.

6 O o wee bío há bɔn-kora lé le Dónbeeni yi ká a là le yèni, làa hen na le wi yi, làa bío wi ho wáayi.

7 O yú le nɔn ò o fi làa bío sá le Dónbeeni yi à dàr 6a. O yú ho pànká ho dɔmɔn kána nɔpua lè mí sɔiwá búenbúen wán, hàrì 6a kɛrì lúe lée lúe, hàrì 6a bío bɔnɔn lée bɔnɔn.

8 Ho dɔmɔn nɔpua búenbúen á à búaaní a. Bán na yènnáa yi túara hàrì ho dɔmɔn nɔhú búenbúen bío yú le mukáni binbirì yènnáa vɔahú yi, hã ó o Pioza na 6a bó te, lé bán á à búaaní a.

9 Yia wee nɔn bío, á 6ànso nɔn bío á à bío:

10 Yia ho kásó zoró sá yi, wón n zò ho. A yia ho khà-tóní húmú sá yi, wón 6a à búe làa ho. Lé bɔn á bío sá le Dónbeeni yi ko 6a hí mí sɔi yi, á wíoka dé mí sɔi le Dónbeeni yi.

O yia na ló ho tá yi bío

11 A í bɔnɔn le 1 loí á í tɔn mɔn yia búí ò o líí ló ho tá yi. O wáa lé mu bío nɔn á ka lòn Pioza wáa. Ká a màhá wee bío là a nɔn be-beeni bío sɔi.

12 O nɔn-yání yia pànká 6àn sɔi ó o yú bèra a na ò o wé sá a yahó. O wee kɔkɔ ho dɔmɔn nɔpua búenbúen yi à 6a búaaní a nɔn-yání yia na 6a hà ó o lá á hí ká a màhá bɔnɔn wan.

13 O wee wé mu yéréké bè-beera. O yáa wee wé à ho dɔhú lé ho wáayi líi à 6a nɔpua búenbúen mí.

14 O wee vīnī ho dīmīná nùpua lé bīo ó o yú le nī à wéráa b̄n yéréké biowa so o yīa na ló mu yámú n̄umu yi yahó. O wee bīo le o yīa na 6a hà là le ho khà-tóní ó o yí hūrun, à 6a mí 6àn kansī à déráa ho cukú wo yi.

15 O yú ho pànká ò o dé le mukānī o kansī mu yi ò o wé dānī bīo, ò o mún dānī 6úe bīa 6úen6úen le mí máa 6úaaní a kansī mu.

16 Bīa bīo n̄uhū wi làa bīa bīo n̄uhū mīa, ho nāfóró 6ànsowà là 6a nī-khenia, 6a nùpua na wi mīten là 6a wobāanī, bán 6úen6úen ó o yīa mu wee kīká yi à 6a bè le fīminī mí nín-tlānī nīnī wán tàá mí 6uráa wán.

17 Ká le fīminī mu mīa nùpue wán, á 6ànso yí dà bīo máa yà, ó o mún yí dà bīo máa yéé. Le fīminī mu lé o nín-yání yīa yèni, tàá ho mīlò nīi na màa là le yèni mu.

18 Ba nùpua ko 6a le mí yiwa hen sese: Yīa zū mu bīo, á 6ànso dà à zūrī o yīa mu yèni mīlò nīi 6àn kúará. Mu wee zéeni a nùpue bīo. Hā nīi léé 666.

14

O Pioza làa bīa le Dónbeenī yà bīo

1 A ī bīnīa le 1 loí à léé Pioza na le 6úee na 6a le Sion 6úee wán. Ba nùpua muaaseé 6úará-hè̄n̄un, làa muaaseé náa pāanīa wi le wán làa wo. Ba nùpua mu ó o Pioza le mín maá yènnáa túara 6uráa wán.

2 A ī jná tāmū 6úí sá ho wáayi lòn n̄un-beenī vānáló. Mu sá mún wee jí lòn vīohó na wee nāmaka là mí pànká. Mu sá wee jí lòn kòncówá na 6a wee 6úa.

3 Ba nùpua mu 6úen6úen d̄n̄ mu bá-zāmu kanmūinī, là 6a b̄uaa b̄uaa náa, là 6a nī-kīa yahó à 6a wee sío le len-fīnle. Nùpue na dà le lenī mu á à sío mīa ká mu yīn̄n̄ 6a nùpua muaaseé 6úará-hè̄n̄un làa muaaseé náa mu na le Dónbeenī yà ho dīmīná nùpua t̄ah̄t̄.

4 Bán á yí pāanīa làa hāwa yí m̄n̄ hūúú á 6a wee ce le Dónbeenī yahó. Ba wee bè o Pioza yi à varáa hā lūa 6úen6úen na á wón wee va yi. Ho dīmīná nùpua t̄ah̄t̄ á 6arén lé bīa le Dónbeenī yà á 6a bīo sá lerén là a Pioza yi lòn bè-yáa bīo síi.

5 Ba yí fā sabéré yí m̄n̄ hārī lòn wizon-kénī. Wékheró bīo yí dà máa mī máa léé 6a yi.

Ho wáayi tonkaró 6úí wee bīo le Dónbeenī cītīi bīo

6 A ī bīnīa le 1 loí á ī m̄n̄ wáayi tonkaró 6úí ò o yóo wee dée ho wáayi frīcīrī. O wá 6úee bue le bīn-tente na wi bīn f̄éé á nīi mīa á à na ho dīmīná kāna nùpua là mí síwà 6úen6úen yi, hārī 6a k̄n̄ lūe léé lūe, hārī 6a bīo bīonī léé bīonī.

7 O wee bīo bīo ká p̄n̄p̄n̄: «Mī wé k̄n̄bi le Dónbeenī à lén le yèni. Lé bīo le Dónbeenī cītīi fló p̄ah̄t̄ d̄n̄. Mī wé 6úaanī le Dónbeenī na lera ho wáayi, là ho tá, là mu n̄umu 6úen6úen.»

8 O ōn̄un nīi wáayi tonkaró na bò a nín-yání tonkaró m̄n̄, á wee bīo bīo ká: «Ho *Babiloona beenī bīo yáara loo! Ho bīo yáara! Ho d̄éera ho dīmīná nùpua 6úen6úen là ho bá-fénlò là ho há-fénlò là mí síwà làa sòobéé lòn *d̄iv̄én na ho n̄uifina làa ba.»

9 B̄n̄ m̄n̄ ó o t̄n̄ nīi wáayi tonkaró na bò a n̄un nīi m̄n̄, á bīa bīo ká p̄n̄p̄n̄: «Yīa wé è 6úaanī a yīa na ló mu yámú n̄umu yi là mí kansī, ká 6ànso ó o yīa mu fīminī wi 6uure tàá o nīi wán,

10 á wón le Dónbeenī síi á à c̄l̄ yi làa sòobéé. Mu ù wé lòn d̄iv̄én na here á le Dónbeenī n̄uifina là 6ànso. O ló á à be làa sòobéé ho k̄irībī na wee c̄l̄ yi 6a tonkarowá na bīo sá le Dónbeenī yi là a Pioza yahó.

11 A ho dshũ na wee beé o lò á máa hí máa mi. Ho yiĩni wé è lé fɛɛɛ há lúlúio na jii mǎa yi. Mu bon, bán na wé è òuaaní a yia lè mí kansí, na ɓa à bè o yia mu flimĩnĩ wán, bán lò khii wé è be le wisoni lè ho tĩnàahũ fɛɛɛ.»

12 Lé bũn á bía bǎo sá le Dónbeenĩ yi, bía wee bè bǎo le bò henía yi á yí bǎnía o Yeesu mǎn, á ko ɓa hĩ mí sǎa yi.

13 I jǎ tǎmu ɓúí sǎ ho wáyai, à mu bía: «Túa bǎo kà: Bía wee hí ká ɓa páanía là a Nũhũso bán júná sǎ bǎo ká wán.» A le Dónbeenĩ Hácírí le úu le bán júná sǎ. Le ɓa à wũn le lònbee na ɓa lá bǎo yi. Ba bè-wénia wee zéeni le ɓa tonló sǎ se.

Lé mu bǎo khèro páahũ wáa dǎn

14 A ĩ bǎnía le ĩ loĩ à lée dùndúure dà-poni na, ò o ɓúí lòn nùpue kará le wán. O búra mu bá-zǎmu khǎnlúee na wó lè ho sǎnú, á ɓuan le khǎnle na jia wi.

15 O o tonkaró ɓúí zoó ló le *Dónbeenĩ zǐ-beeni na ho wáyai yi á wee bǎo pǎnpǎn làa yia kará le dùndúure wán: «Lá ũ khǎnle à ũ khè mu bǎo ho tá wán, mu khèro páahũ dǎn.»

16 A yia kará le dùndúure wán wáa khò mu bǎo ho tá wán ɓúenɓúen véenia.

17 O o tonkaró ɓúí bǎnía zoó ló le Dónbeenĩ zǐ-beeni yi ho wáyai, á mún ɓuan le khǎnle na jia wi.

18 O o tonkaró ɓúí na wee loĩ le muini yɛni dshũ bǎo á zoó ló ho *ǎnsǎn cǐnii lùe yi. O wee bǎo bǎo ká pǎnpǎn làa yia ɓuan le khǎnle na jia wi: «Lá ũ khǎnle à ũ lǐi khé ho èrèzén na ho tá wán ɓúenɓúen, ho wáa bon.»

19-20 O o wáyai tonkaró mu líi kǎo ho èrèzén ɓúenɓúen á lée kúaa le dà-beeni na ɓa wee jaa ho yi ho donktahtũ. Le dà-beeni na ho èrèzén wee jaa yi á wee zéeni le Dónbeenĩ sǐ-cǐlè bǎo. Ba lée jaana ho èrèzén mu, á mu wó le cǎni vǎnǎa yú há kilomɛterewa khǎ-tĩn sǎi, ká le booró wee dé o cúa à ká a jũhũ.

15

Le Dónbeenĩ tonkarowà lè mu bè-súmáa bǎo

1 A ĩ bǎnía le ĩ loĩ á ĩ mǎn yéréké bè-beeni ɓúí ho wáyai na wó mi coon. I mǎn Dónbeenĩ tonkarowà nùwǎ hɛɛn, á ɓuanka mu bè-súmáa bǎo hɛɛn. Bũn bè-súmáa so lé bǎo á à tǐi le Dónbeenĩ sǐ-cǐlè jii.

2 A ĩ bǎnía le ĩ loĩ á ĩ mǎn bǎo ɓúí lòn saahó na jumu wee ce wéréwéré lòn máká dũhũ á ho dshũ mún wi yi. Bía dàina a yia lè mí kansí lè ho mǎlò jii na màa là a yèni, lé bán dǎn ho saahó mu wán. Ba ɓuan há kǎncówá na le Dónbeenĩ nǎn ɓa yi,

3 á wee sǎo le Dónbeenĩ ton-sǎ *Moyiize là a Pioza leni:

«Nũhũso Dónbeenĩ na dà mu bǎo ɓúenɓúen,
bǎo fo wee wé ɓúenɓúen lé mu bè-beera, mu wee wé ɓa nùpua coon.

Dímǎná kǎna ɓúenɓúen bɛɛ,

bǎo fo wee wé ɓúenɓúen á téréna, mu dǎn ho tǎiá poni wán.

4 Yia máa kǎnbi fo

wón mǎa.

Yia á à pí máa òuaaní fo

wón mǎa.

Fo lé le Dónbeenĩ ũ dòn, ũ sǎi mǎa.

Ho dímǎná kǎna nùpua ɓúenɓúen á ɓueé òuaaní fo

lé bǎo á ũ wee wé bǎo téréna à ɓa mi.»

5 Bún món á ĩ mən à le zì-beenĩ na ho wáayi jii héra. A há p̄nsòni bukú na wee zéeni le le Dónbeenĩ wi lè mí n̄pomu á zoó díá wee mí.

6 A le Dónbeenĩ tonkarowà nùwā h̄j̄n̄un mu na òuan mu bè-sūmāa b̄io h̄j̄n̄un á zoó ló le zì-beenĩ mu yi. Ba zā há báká túa bè-poa p̄tiapt̄ia, á canka m̄iten lè há n̄in-kéníwā na tá lè ho sánú.

7 A 6a bùaa bùaa náa na k̄n̄ia mu bá-zāmu kanm̄uini yi yà-kéní á n̄on há lánpórā b̄io h̄j̄n̄un na wó lè ho sánú ho wáayi tonkarowà nùwā h̄j̄n̄un mu yi. Há lánpórā mu sú lè le Dónbeenĩ na wi f̄εε há lúlúio na jii m̄ia yi sí-čl̄ilè.

8 A le *Dónbeenĩ zì-beenĩ wāa sú lè le ȳini. Le ȳini mu wee zéeni le Dónbeenĩ cukú lè le d̄ar̄l̄ó b̄io. A n̄upue ȳi dà m̄aa b̄ini m̄aa zo le, ká mu bè-sūmāa b̄io h̄j̄n̄un na 6a tonkarowà mu òuan á ȳi kh̄fina.

16

Mu bè-sūmāa b̄io h̄j̄n̄un b̄io

1 A ĩ j̄ná t̄amu òui s̄á p̄np̄n̄ zoó le *Dónbeenĩ zì-beenĩ yi á mu b̄ia b̄io ká n̄on 6a tonkarowà nùwā h̄j̄n̄un mu yi: «Le Dónbeenĩ sí-čl̄ilè na wi há lánpórā mu yi á mí kónkó kúia ho tá wán.»

2 O o n̄in-yání tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi b̄io kúaa. A mu h̄n̄on wó há čaká-sūmāa b̄ia òuenòuen na ó o ȳia f̄im̄ini wi wán, b̄ia wee òuaani a ȳia mu kans̄i.

3 O o j̄un n̄ii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi b̄io kúaa mu yámú j̄umu yi, á mu yèrēmāa ka lòn n̄i-hío c̄ani. A 6a bùaa na wi mu yi òuenòuen h̄urun.

4 O o t̄in n̄ii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi b̄io kúaa há v̄una lè há j̄un-dāa yi, á há j̄umu yèrēmāa wó le c̄ani.

5 A ĩ j̄ná ò o tonkaro na mu j̄umu b̄io wi n̄ii yi á b̄ia:

«Ūn̄én na wi f̄εε á wi ká b̄io òui d̄in̄ ȳi léra, ū s̄ii m̄ia.

B̄io fo fá lè ū c̄it̄i á t̄ér̄enna.

6 Ba n̄upua kúaa á ū j̄i-cúa f̄εerowā c̄ani làa b̄ia b̄io s̄á foñ na ká c̄ani, á fo b̄èn n̄on le c̄ani 6a yi le 6a j̄u. Mu yú 6a.»

7 A t̄amu òui ló ho *āns̄an c̄in̄i, á ĩ j̄ná. Mu b̄ia: «Mu bon, N̄úh̄so Dónbeenĩ na dà mu b̄io òuenòuen, b̄io fo wee fi lè ū c̄it̄i á t̄ér̄enna, mu d̄in̄ ho t̄uáa poni wán.»

8 O o náa n̄ii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi b̄io kúaa le wii wán. A le wii yú le n̄ii wee c̄ikarāa 6a n̄upua lè mí d̄sh̄u,

9 á le c̄ikaa 6a làa s̄ob̄éε. A 6a wee là le Dónbeenĩ, d̄én na p̄anká wi mu bè-sūmāa mu wán. Ba ȳi tá à yèrēmāa mí yilera lè mí wárā à dérāa ho cukú le Dónbeenĩ yi.

10 O o h̄onú n̄ii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi b̄io kúaa a ȳia bá-zāmu kanm̄uini wán. A há k̄ana na ó o wi j̄uh̄ wán á le t̄ib̄i-cúaa dó wán. A 6a n̄upua wee c̄uaaka mí d̄enni lè b̄io 6a lò wee berāa.

11 A 6a wee là le Dónbeenĩ lè b̄io há čakáwā wee beérāa 6a lò à 6a pá ȳi tá ȳi yèrēmāa ȳi díá mí wén-kora wéró.

12 O o h̄ez̄in̄ n̄ii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi b̄io kúaa ho muh̄ na 6a le Efaraate yi, á ho j̄umu v̄a bèra a na à 6a bá-zāwa na ló lè le wii h̄ēn̄i b̄uee d̄an̄ kh̄í.

13 A ĩ b̄inia le ĩ lorí á ĩ m̄ən c̄in̄awa bùaa t̄in̄ òui á 6a wee lé 6a bùaa bùaa t̄in̄ j̄ini yi. Ba ka lòn beéwa. O yà-kéní wee lé o j̄ia be-beenĩ jii yi, ká a òui wee lé o ȳia na ló mu j̄umu yi jii yi, ká a yà-kéní wee lé ȳia na wee f̄εε há j̄i-cúa na ȳi bon jii yi.

14 Ba lé o *Satāni tonkarowà na wee wé mu yéréké biowa. Ba à hīnī ì tē ho ðīmījā búenbúen bá-zàwa yí á à ve, à 6a buée tá hā hīa lè le Dónbeenī, dén na dà mu bío búenbúen, le Dónbeenī mu wizon-beenī zoñ.

15 O o Nuhũso bía: «Mi loñ! I buée yòoka mi wán là a kònlò bío. Yia fánia mí yío, á wee zí mí sīa fēēē bēra a na ò o yí vará mí bírī í buenlò páahũ à hā nīyio ðí, wón bānso jũhũ sí.»

16 Ba cīnāwa mu von ho ðīmījā bá-zàwa búenbúen kúaa mín wán ho laho na 6a le Haamakedon lè mu heberemu yi.

17 O o hējun níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bío kúaa ho pinpiró yi. A tāmú búí ló mu bá-zámú kanmúinī yi zoó le *Dónbeenī zī-beenī yi, á bía pópóp: «Mu wāa vó.»

18 Ho viohó juiiikaa á nāmakaa, á ho tá dēkío lè mí pánká. A lá 6a núpua lénlò jii wán buée búe ho páahũ mu yi á ho tá dēkéro mu bān síi ðñ yí wó yí mən.

19 A ho ló-beenī bēnkaa lè hā cúa-tīn, á ho ðīmījā kāna lórá búenbúen fù. Le Dónbeenī yí cēra ho ló-beenī *Babiloona yí día. A ho ðivén na wee zéeni le le Dónbeenī síi cá lè mí sòobéé bío á le kíkkaa ho yi á ho jun.

20 Hā kāna na mu jumu kīnīa yi lè hā búaa búenbúen vūnun, á núpue yí máa mí.

21 Ho viohó mánāayi-beera tò lion 6a núpua wán. Le mánāayiire dà-kéní líró dà à yí kiloowa búará-jun láa píru síi. A 6a núpua là le Dónbeenī le minka lònbee na yú 6a hā mánāayio mu bío yi. Le lònbee mu bān síi mía.

17

O hāa na sòobáa wee yèé mīten bío

1 Būn mōn á 6a tonkarowà nūwā hējun na buan hā lánpórā nī-kéní vá buée 6ó mī ò o bía: «Buen le í zéeni bío á ì ì síinínaa o hāa na sòobáa wee yèé mīten dàkhīna jũhũ láa fo, yia kará mu jun-beera jii.

2 Ho ðīmījā kāna bá-zàwa wee fé o. Ho ðīmījā núpua mún wee fé o láa sòobéé, ó o bío wee khéeni 6a lòn *ðivén na 6a jun.»

3 A le Dónbeenī Hácírí pánká kera í wán, ó o tonkaro mu buan mi vannáa le dùre yi. A ì mən hāa búí le dùre mu yi ká a kará a yia yà-muhũ búí wán. O yia mu júná lè hā bío hējun á wāa lè hā bío píru. O sánia búenbúen vó lè hā yènnáa na wee là le Dónbeenī.

4 O hāa mu na kará a wán zá le dà-muhũ cūencūen. O bè-zīnia á wó lè ho sánú, lè hā *hue-senī lè mí síiwá na yáwá here. O buan le jūuníi dēē na wó lè ho sánú. Le sú lè mu bío na wee zéeni a yírā-wará là a bá-fénló na ó o wee wé.

5 Le yèni búí na kúará sá yi á túara a buure wán, le

«Babiloona BEENI,

HÁAWA NA WEE YÈÉ MITEN LÈ HO ðÍMÍJÁ YIRÁ-WARÁ BÀN NU.»

6 I mən o hāa mu ò o jun le cāni á sù wee khée. Bía bío sá le Dónbeenī yi, bía má ho túiá o Yeosu jii lè bān te mí cāni.

Bíó á ì mən wo ká, ó o bío wó mi coon láa sòobéé.

7 O o tonkaro mu bía le léé webio nən ó o hāa mu bío wórāa mi coon. O bía: «Bíó ó o hāa mu, là a yia na ó o kará wán bío kará á ì ì benka à na fon. O yia mu ló o yia na júná lè hā bío hējun, á wāa lè hā bío píru.

8 O yia mu na fo mən á yío lá wi lua, ká bío ká wán ó o húrun. O ko ò o vèe lè ho kōhũ na nāyiló jii mía yi, á bío léé yáa búenbúenbúen. Ba núpua na yènnáa yí túara hārī ho ðīmījā jũhũ búeenīi bía na yú le mukānī binbirī

yènnáa vūahú yi á à mi a ká 6a à wé coon. Ba à wé coon lé bïo ó o yïo lá wi lua, á húrun, á bíníá mɔn wán.

⁹ «Ba nùpua ko 6a le mí yiwa hen sese à zúrúnaa mu bïowa mu bân kúará. Há júná bio hɛjun wee zéeni há búaa bio hɛjun na ó o háa na bio bía á kará wán. Há mún lé 6a bá-záwa nùwá hɛjun.

¹⁰ Ba bá-záwa mu t̄lahú á 6a nùwá hònú bɛɛní vó. Ká a nì-kéní wee dí mí bɛɛní, ká yia so bɛɛní díró wi làa mún. O khii lá le, ó o máa dí le máa mía.

¹¹ Ká a yia na yïo lá wi lua ká bio ká wán ó o húrun, wón mí bɛɛre lé 6a bá-záwa nùwá hɛtin níi. O mún ló 6a nùwá hɛjun t̄lahú. Wón bio á à yáa búenbúen.

¹² «Há wáa bio píró na fo mɔn h́n bèn lé 6a bá-záwa nùwá píró na d̄n yí lá mí bɛɛní. Ba à yí ho pánká á à dí le bɛɛní là a yia ho p̄n-za d̄ɛ c̄línú mí dòn yi.

¹³ Ba à wé le jii dà-kéní á à sá à nanáa o yia mu yi lè mí pánká búenbúen.

¹⁴ Ba à fi là a Pioza, ká wón mahá à dàñ 6a, lé bio ó o wi 6a júnáa búenbúen j̄húh wán, á wi 6a bá-záwa búenbúen j̄húh wán. Bía ó o von á hueekaa, bía stadéro wo yi f́rá d̄n, lé bán là a Pioza mu á à páaní ì fá ho f̄uhú.»

¹⁵ O tonkaro mu pá bíníá bía bio ká làa mi: «Mu j̄un-beera mu na fo mɔn, bio ó o háa na wee yéé m̄iten kará jii, bún lé ho d̄m̄j́ná kána minka nùpua, h́rí 6a wé lùe lée lùe, h́rí 6a bio bíoní lée bíoní.

¹⁶ Ká há wáa bio píró na fo mɔn là a yia mí bɛɛre bán á à j̄in o háa mu. Bio wi o c̄n búenbúen 6a à búe j̄uhú ká 6a à día wo mí káamáa. Ba à là a taa ká bio ká 6a à c̄í.

¹⁷ Mu bon. Le Dónbeení dó bio le le mí ì wé wéró 6a sía yi á 6a à wé le jii dà-kéní á à sá à nanáa o yia mu yi lè mí pánká búenbúen f́úaa bio le bía à jii sí.

¹⁸ Ká a háa na fo mɔn, wón lé ho ló-beení, h́ia yú ho pánká ho d̄m̄j́ná kána bá-záwa búenbúen wán.»

18

Ho Babiloona lóhó c̄ló bio

¹ Bún mún á ì bíníá mɔn le Dónbeení tonkaro búí ò o yòo ló wee lii. O yú ho pánká beení á c̄kú khon-beení líi kúará ho d̄m̄j́ná kúaráa búenbúen yi.

² O tonkaro mu bía bio ká p̄n̄p̄n̄: «Ho *Babiloona beení bio yáara loo! Ho bio yáara! Ho wáa lé 6a c̄ńáwa lóhó. Ba c̄ńáwa lè mí síwá kará ho yi. Ba j̄in̄záwa na yí máa là* na 6a nùpua j̄ina, bán búenbúen wi ho yi.

³ Ho d̄ɛra ho d̄m̄j́ná nùpua búenbúen lè ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síwá làa sòobɛɛ lòn d̄v̄ɛn na ho j̄uúina làa ba. Ho ka lòn háa na wee yéé m̄iten á ho d̄m̄j́ná bá-záwa wee fé. Ba duanlowá wó ho náfóró 6̀ansowá mu minka bio na á ho lóhó mu sa sía wee vá yi bio yi.»

⁴ A ì bíníá j́á t̄amu búí sá ho wáayi à mu bía: «Minén na lé ì n̄ipomu, mi lé ho lóhó mu yi, b̄era a na à mi níni yí k̄ɛní mu b̄e-kora na ho wee wé yi, à mu b̄e-s̄umáa na à yí ho à yí yí mia.

⁵ Mu b̄e-s̄umáa á à yí ho lé bio mu minka b̄e-kora na ho wee wé á j̄á m̄in wán yòo 6́o le Dónbeení yi, á le yí c̄era ho yí día.

⁶ Há wén-kora na ho wó lè 6a nùpua lé h́n̄ b̄an síi à mi mún wé làa ho. Bio á ho wó lé bún b̄an síi c̄ua-j̄un à mi wé làa ho. Ho wén-kora na ka lòn *d̄v̄ɛn á ho j̄uúina lè 6a nùpua lé h́n̄ hereló b̄an síi c̄ua-j̄un à mi mún j̄uúí làa ho.

* 18:2 Ba j̄in̄záwa na yí máa là: Mí lorí ho Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 14.12-18

⁷ Hen na ho bùaaníá míten vaá 60 yi, lè mu minka bè-sení na ho weéra lè mí síi, lè ká síi à mí mún beé lè ho lò á véení ho yi. Ho wee bío mí yi le mí lé o béé, le mí yínorí maháa á mí yi máa vá máa mi hùúu.

⁸ Lé bñ nòn á wizon-kéní búi ká mu bè-súmaa á á yí ho. Bñ lé mu húmú, lè le yi véé, lè le hín-súmú. Horén mí beere á à cí ho dshú yi dúkú dúkú dúkú. Lé bío ó o Núhúso Dónbeení na síiníá ho núhú á pánká wí.»

⁹ Mu nanzon á ho ðímjńá kána bá-záwa na lè ho lóhó mu leéra ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síwá lè ho minka bè-sení na weéra ho sti yi á à mí ho cíló yíiní. Ká 6a mən le á 6a à wá à kùaará ho bío yi.

¹⁰ Mu zon ká 6a à khèn á à ðín lè le záníi bio wee wé ho yi bío yi, ká 6a à bío bío ká:

«Yéréké loo, yéréké!

Ho *Babiloona beení na lá yí máa sí yí,

nín-hĩa núhú ðèeníá sú ho pñn-za ðèè yi.»

¹¹ Ba duanlowá búenbúen mún ñ tá le wée lòn yúmú wó 6a wán lè bío á yía wé è yá 6a bío á wáa mía. ¹² Bñ biowa so lé ho sánú, lè ho tşnòn, lè há *hue-sení lè mí síwá na yáwá here, lè há pñnsò-sení bè-poa, lè há pñnsò-muna na yáwá here lè há síúina, lè há búèení búi síwá na yáwá here. Ba mún wee yéé há donkhue-síá lè mí síwá. Há búú wó lè 6a sámáwá yia, há búú lè há búèení búi síwá na yáwá here, há búú lè ho hñnló, há búú lè ho tşnòn, há búú lè há *hue-sení búú síí.

¹³ Ba mún wee yéé mu biowa na sámu sí á yáwá here. Bñ lé le vñndèe búú donkuua, lè há vñn-záwa búú, lè ho jiló na sámu sí, lè ho mírè. Ba mún wee yéé ho ðívén lè ho jiló, lè mu ðumu lè ho ðínló lè mí síwá. Ba mún wee yéé 6a náwa, 6a pia, 6a cúawa lè mí wòtórówa. Ba mún wee yéé 6a núpua.

¹⁴ Ba wé è wá ká 6a à bío bío ká: «Mu minka bè-sení na ũ yío lá wee lé á yáara wó búenbúen. ũ náfòró lè ũ semu búenbúen wó. Fo máa bíní máa yí mu hùúu.»

¹⁵ Ba duanlowá na duara ho yi wóráa ho náfòró 6ansowá á à khèn á à ðín lè le záníi bio wee wé ho yi bío yi. Ba à tà le wée lòn yúmú wó 6a wán

¹⁶ ká 6a à bío bío ká:

«Yéréké loo, yéréké!

Ho ló-beení yáara wó!

Ho lá ka lòn háa na wee ní há pñnsò-sení bè-poa,

lè há pñnsò-muna na yáwá here,

á wee zí mu biowa na wó lè ho sánú,

lè há *hue-sení lè mí síwá na yáwá here.

¹⁷⁻¹⁸ Ho ló-beení mu náfòró búenbúen ðèeníá yáara wó ho pñn-za ðèè yi.»

Há won-beera júnása, láa bia wee pà há, láa bia wee zó há, láa bia wee yí mí jii ðínló mu yámú jumu wán, bán búenbúen ká 6a mən ho ló-beení mu cíló yíiní á 6a à khèn á à ðín, á à bío bío ká pñnpñ: «Ho ló-beení mu 6an síi lá mía.»

¹⁹ Ba à tà le wée á wé è khuii le ðní á à kúee mí wán lòn yúmú wó 6a wán, ká 6a à bío bío ká pñnpñ:

«Yéréké loo, yéréké!

Lé ho ló-beení mu minka náfòró bío yi á há won-beera 6ansowá á náfòró wiráa.

Lé bñ búenbúen ðèeníá yáara wó ho pñn-za ðèè yi.»

²⁰ Minén na wi ho wáayi, mí zámaka ho yáaró bío yi.

Minén na bío sá le Dónbeení yi,

là a Yeesu tonkarowá lè le Dónbeení jii-cúa fèerowá, minén mún zámaka.

Lé bïo le Dónbeení síiníá ho ñúhú bïo ho wó làa mia bïo yi.

21 A ho wáayi tonkaro búí na pànká wi wáa lá le hue-be-beení búí á lèeráa dó mu yámú ñumu yi ò o bía: «Lé ká síí á 6a khíi lèeráa ho ló-beení *Babiloona le mí pànká cúekúee wán, á ñúpue yère máa bíní máa dá ho wán.

22 Ú kòncó búawá, le ú len-béwá, le ú pòròpí-wíwa, le ú búaa-wíwa á sá máa bíní máa jí hùúu. Ú níi ton-sáwá á ñúpue yère máa bíní máa dá wán. Ú bïo niló sá máa bíní máa jí.

23 Khoomu máa bíní máa dé foñ. Yaamu máa bíní máa ca foñ. Bún búenbúen á à wé foñ, le bïo á ù duanlowà bïo wi po ho ðímíjána duanlowà búenbúen. Fo mún khà ho ðímíjána ñúpua búenbúen víníá le ú nín-símú wára.

24 Le Dónbeení ñi-cúá fεεrowá, làa bíá ká na bïo sá le yi na 6a 6ó, le 6a ñúpua na 6a 6ó búenbúen, bún búenbúen ñá ho ló-beení mu ñúhú yi. Lé bún te bïo le Dónbeení á à síinínáa ho ñúhú.»

19

1 Bún món, á ïjána támu búí sá ho wáayi lòn zámá-kúii na wee bïo:

«Mi khòoní le Dónbeení.

Lerén lé ðio wee fení 6a ñúpua.

Ho cùkú le ho pànká á bïo sá wán Dónbeení yi.

2 Bïo le wee fi le le cítii á téréinna, mu ðin ho túiá poni wán.

Mu bon, lerén lé ðio síiníá a háa mu na sòobáa wee yéé mítén ñúhú,

yíá wó á ho ðímíjána ñúpua páanía làa wo á yáararáa 6a.

Le Dónbeení ton-sáwá na húmú bïo ló a níi yi á le dù yúaa.»

3 Mu támu pá bíníá bía:

«Mi khòoní le Dónbeení!

Ho ló-beení mu cíló dshú máa hí máa mi.

Ho yíini á à lé fεεε há lúlúio na ñii mía yi!»

4 A 6a ní-kíá 6óní làa ñuwá náa, le 6a búaa búaa náa á líí búrá le Dónbeení na kará mí bá-zámu kanmúini wán yahó, à 6a wee bïo:

«*Amiina! Mi khòoní le Dónbeení!»

O Pioza yaamu sánú díró bïo

5 A ïjána támu búí sá le mu bá-zámu kanmúini cón à mu bía:

«Minén na lé le Dónbeení ton-sáwá na wee kònbí le,

bíá bïo ñúhú wi làa bíá bïo ñúhú mía, mi khòoní wán Dónbeení.»

6 A ï bíniá ñá támu búí sá ho wáayi lòn zámá-kúii támu. Mu sá ñá lòn ñun-beení vánaló, mu sá ñá lòn viohó na ná le mí pànká bïo síi, á bíá bïo kà:

«Mi khòoní le Dónbeení

lé bïo á wa Núhúso Dónbeení na dà mu bïo búenbúen á wi mí béeni yi.

7 Mi le wa sía wa, mi wa zámaka, mi wa dé ho cùkú le yi,

lé bïo ó o Pioza yaamu sánú díró á ðñ.

Bàn fúaalè wón wíokaa mítén wó.

8 Le Dónbeení ñon há sí-zíniá bè-sení bè-poa púiapúia wo yi.»

Hín sí-poa so bïo wee zéeni bïo téréinna na á bíá bïo sá le Dónbeení yi wó.

9 A le Dónbeení tonkaro wáa bíá ñon mií: «Túa bïo kà: Bíá 6a von o Pioza yaamu sánú ðiiníi bèntín ñúná sí.» O o bíniá bía: «Bïo bíá lé le Dónbeení túiá na á le mà.»

10 A ï wáa líí búrá a tá le 1 6úaaní a, ká a màhá bíá ñon mií: «Ébé! Yí wé bún. Inén wee sá le Dónbeení tonló le únén le mìn zàwa le mìn hínni bïo síi, minén na bò ho túiá poni na ó o Yeesu zéeniá yi. Le Dónbeení lé ðio á ù 6úaaní. Mu

bon, ho tũia poni na ó o Yeesu zéenia, lé hón á le Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛerowá jĩ-cúa fára wán.»

Bio á yia yòora a cón-poni á à wé

11 A ĩ bĩnia le 1 loĩ, á ĩ mɔn à ho wáayi jii héra. A ĩ le 1 loĩ à lée cón-poni na. Yia yòora a yèni 6a le «Yia láayi wi á lé ho tũia poni b̄anso.» O wee siini 6a nũpua júná, à tá h̄a h̄a làa bio téréna.

12 O yio ka lòn d̄shũ d̄enle. Mu bá-zàmũ khònlúe-zàwa c̄èr̄èe á búra a jũhũ yi. Yèni búii á túara a wán. Nũpue yí zũ le ká mu yínor̄ orén mí dòn.

13 O kánbun na ó o z̄á á z̄ira le c̄ani yi. O yèni búii 6a le «Dónbeenĩ bíonĩ.»

14 Ba h̄n-táwá na ló ho wáayi á yòora 6a cón-poa b̄o a yi. Ba z̄á h̄a s̄i-poa bè-seni p̄iáp̄iia.

15 Khà-tóni yara j̄unso na j̄ia wi á wee lé o jii yi. Hón khà-tóni so lé h̄ia ó o ò firáa lè ho d̄im̄j̄ná k̄ana nũpua, á à d̄an 6a. O o ò s̄uwanĩ mí p̄anká 6a wán làa s̄ob̄éé. O ò fi 6a làa bio 6a wee firáa ho Er̄éz̄én bia à j̄aa bio s̄i, á z̄éenináa le Dónbeenĩ na dà mu bio búenb̄uen s̄i-c̄il̄lè.

16 Bio ká lé bio túara a kánbun là a buzòohũ wán:

«BÁ-ZÁWA B̄ÚENB̄ÚEN B̄ÉÉ, N̄ÚNÁSA B̄ÚENB̄ÚEN N̄ÚH̄ŪSO.»

17 A ĩ bĩnia le 1 loĩ, á ĩ mɔn le Dónbeenĩ tonkaro búii ò o zoó d̄in le wii yi, á wee bio bio ká p̄np̄ón lè 6a j̄inzàwa na wee kh̄i yòo d̄éé fir̄ic̄ir̄ii ho wáayi: «Mí b̄uee k̄úee mín wán à mí d̄i ho s̄ánú, h̄ia le Dónbeenĩ wiokaa bio.

18 Bia búenb̄uen na h̄urun á mí b̄uee d̄i s̄anía: Ba bá-zàwa, 6a d̄ásiwá j̄únáa, 6a c̄uawa làa bia wee yòo 6a, 6a nũpua na wi mít̄en lè 6a wobáani, bia bio jũhũ mía làa bia bio jũhũ wi.»

19 A ĩ bĩnia le 1 loĩ á ĩ mɔn o yia, lè ho d̄im̄j̄ná bá-zàwa lè mí h̄n-táwá, à 6a k̄úaa mín wán à firáa làa yia yòora a cón-poni lè mí h̄n-táwá.

20 A 6a w̄ira a yia mu, á w̄ira yia f̄era h̄a jĩ-cúa na yí bon na wó mu yéréké biowa o yia mu yahó. O wó ká s̄i á kh̄aráa 6a nũpua v̄iniá, bán na ó o yia mu f̄im̄ini b̄o wán, bán na búaanía o kansi. O yia mu là a jĩ-cúa f̄ero mu á 6a k̄úaa ho kirib̄i d̄a-be-beeni yi lè mí yèn-vèeni.

21 O o yia mu h̄n-táwá na ká bán á yia yòora a cón-poni b̄o lè ho khà-tóni na wee lé o jii yi, á 6a j̄inzàwa búenb̄uen b̄ueé dú 6a s̄anía, á s̄u.

20

Bio wó h̄a lúlúio kh̄iá-pírú p̄ahũ

1 A ĩ bĩnia le 1 loĩ á ĩ mɔn le Dónbeenĩ tonkaro ò o ló ho wáayi wee lii. O b̄uan ho k̄shũ na n̄ayiló jii mía b̄an z̄aj̄ii won-za, á b̄uan ho z̄uak̄uarĩ na b̄úaa.

2 O tonkaro mu w̄ira a j̄ia be-beeni. O j̄ia mu lé o háa na wi b̄in hàani. Ba wee ve o làa N̄i-bakálo táá Sat̄ani. O w̄ira a can lè ho z̄uak̄uarĩ ò o mía d̄á h̄a lúlúio kh̄iá-pírú.

3 O can wo lío dó ho k̄shũ na n̄ayiló jii mía yi, á dó jii, á b̄o le Dónbeenĩ f̄im̄ini wán. O wó b̄un bèra a na, ò o wáa yí b̄ini yí d̄an kh̄a 6a nũpua v̄ini ká h̄a lúlúio kh̄iá-pírú mu yí kh̄iina. Ká h̄ón kh̄i kh̄iina, ó o ko ò o lén lée fee d̄ia o ò wé ho p̄èn-za d̄éé.

4 A ĩ bĩnia le 1 loĩ á ĩ mɔn bá-zàmũ kanm̄uini. Bia kará h̄a wán á le b̄éeni d̄iró p̄anká non yi. I m̄un m̄on bia 6a k̄úiora j̄úná m̄anákawa. Ba k̄úiora 6a j̄úná lé bio 6a zéenia ho tũia na ó o Yeesu mã, á buera le Dónbeenĩ bíonĩ. Bán yí búaanía o yia, á yí búaanía o kansi. O f̄im̄ini m̄un mía 6a buráa lè 6a níni

wán. Ba vèera á à páani ì dí le béenì làa yia le Dónbeenì mɔn léra á à dā hā lúlúio khíá-pírú.

⁵ Bùn lé ho nín-yání vèeró. Ba nì-hía na ká bán máa vèe ká hā lúlúio khíá-pírú jii á yí sú.

⁶ Bía nín-yání vèera bán júná sí, 6a bío sá le Dónbeenì yi. Mu cúa-jun nii húmú máa yí pánká bán wán. Ba à wé le Dónbeenì làa yia le mɔn léra yankarowà. Ba à dí le béenì làa wo á à dā hā lúlúio khíá-pírú.

O Satāni bio yāra

⁷ Ká hā lúlúio khíá-pírú mu khíina, á 6a à lén o Satāni á lée fee á à dí

⁸ ó o tɔn ì híní wé è khà ho dímjɔ́ kána búenbúen nùpua á à vīnì. Hón kána so 6a wee ve làa Kooki làa Makooki* O o ò ve 6a à kúee mín wán hā hā táro bío yi. Ba à wé boo lòn yámú jumu jii hñnlè bia bio sí.

⁹ I mɔn 6a à 6a ló ho dímjɔ́ kùaràa búenbúen yi jàana lua á 6ueé dó kñia ho lóhó na le Dónbeenì wa làa sòobé yi, hía le nípomu wi yi. Ká dshú búí màhá ló ho wáayi á líí bó 6a jùhú.

¹⁰ O Satāni na lá wee khà 6a vīnì wón 6a wīra dó ho kiribí dā-be-beenì yi, hen na á 6a kúaa o yia làa yia fɛera hā jii-cúa na yí bon yi. Ba lò á à be bín fɛɛe le wisoni lè ho tñahú hā lúlúio na jii mīa yi.

Le Dónbeenì cítio ho dímjɔ́ nùpua búenbúen

¹¹ A ì bínia le 1 lorí á ì mɔn bá-zàmu kanmúí-beenì dà-poni làa yia kará le wán. Ho tá lè ho wáayi jjuuna vùnun o yahó, á máa bíní máa mī.

¹² A ì bínia le 1 lorí á ì mɔn 6a nì-hía, bía bío jùhú wi làa bía bío jùhú mīa, à 6a dín mu bá-zàmu kanmúíni mu yahó. O o búí hénkaa hā vónna na 6a nùpua bè-wénia túara yi. O o búí mún lá ho vūahú búí héra. Hón á bía yú le mukānì binbirì yènnáa túara yi. A le Dónbeenì fā le cítii 6a nì-hía wán á héhaa lè 6a bè-wénia na túara hā vónna mu yi.

¹³ Bía húrún mu jumu yi céra á mu jumu díá á 6a ló. Hārì mu húmú lè ho nì-hónbó-lóhó á díá mī nì-hía á 6a ló. A le Dónbeenì cítio 6a nì-hía búenbúen á héhaa làa bío 6a nì-kéní kéní wó.

¹⁴ A mu húmú lè ho nì-hónbó-lóhó á 6a dóra kúaa ho dā-be-beenì yi. Hón dā-be-beenì so lé mu húmú cúa-jun nii.

¹⁵ Nùpue lée nùpue na yèni mīa ho vūahú na á bía yú le mukānì binbirì yènnáa túara yi, bán búenbúen 6a mún dóra kúaa ho dā-be-beenì mu yi.

21

Ho wáayi finle lè ho tá finle

¹ A ì bínia le 1 lorí á ì mɔn ho wáayi finle lè ho tá finle. Ho wáayi lè ho tá na lá wi lè ho yahó á jjuuna vùnun. Mu yámú jumu wāa mīa.

² A ì mɔn ho Zeruzaleemu lóhó dà-finle, hía bío sá le Dónbeenì yi. Ho ló ho wáayi le Dónbeenì cón wee lii. Ho se làa sòobé lòn há-fla na wíokaa mítén mī yaamu bío yi.

³ A mu tɔn-beenì búí sá já lè mu bá-zàmu kanmúíni cón á bía: «Mi lorí, bío ká wán á le Dónbeenì páania kará lè 6a nùpua. Le páania kará làa ba, á 6a lè le nípomu. Le Dónbeenì mī beere wi làa ba.

⁴ Le sùkkaa 6a yèn-caa búenbúen. Mu húmú lè le yi véé lè le wéé, lè le lònbee á wāa wó, lé bío á mu bè-kía búenbúen wó.»

* **20:8** Kooki làa Makooki: Hā bío wee zéeni bía lé le Dónbeenì zúkúsa bío ho páahú vaa véeni. Lorí Ezekiyeele vūahú 38-39

5 A yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán wáa bía: «Mi lorí, 1 wó mu bío búenbúen lè mu bè-fla.» O bía: «Túa bío á í bía, lè bío há bíoní mu lè ho túiá poni á láayi wi.»

6 O o bínía bía: «Mu nii wáa sú. Lè ínén á búa mu bío búenbúen jùhú, á lè ínén mún ò véení mu bío búenbúen. 1 lè mu bío búenbúen jùhú búeení, á mún lè mu véení. Yia le ju-háni dà, á mu numu na wee lè le mukáni binbirí jun-dání yi á ínén ò na bânso yi làa káamáa ó o ò ju.

7 Bún búenbúen lè há kía na bío á à sí yia fá ho fúuhú yi. A í wáa à wé bânso bân Dónbeení, á bânso wáa à wé 1 za.

8 Ká 6a zónlowá, làa bía pá le Dónbeení bío, lè há yírá-wará wérowá, lè 6a ní-búewá, làa bía wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá, lè 6a ní-cíwa, lè 6a wón-háwá, lè 6a sabin-fúaalowa, bán búenbúen á à kúee ho kíribí dá-be-beení yi á bún bèn ò wé bán bío na sá 6a yi. Bún lè mu húmú cúa-jun níi.»

Ho Zeruzalemu lóhó dà-ftnle

9 A le Dónbeení tonkarowá nùwá hẹjun na fuan há lánporá bío hẹjun na mu bè-súmáa wi yi ní-kéní á 6ueé bía non mi: «Buen le 1 zéení a Pioza bân há-fla làa fo.»

10 A le Dónbeení Hácírí pànká kera 1 wán ó o tonkaro mu lá mi yòoraráa le 6úee búí na búa á dñn làa sòobéé wán. O zéenia ho Zeruzalemu lóhó na bío sá le Dónbeení yi làa mi ká ho ló lo wáayi le Dónbeení cñn wee líi.

11 Ho lóhó mu wee juúika kúíakúíá lè le hue-sení na yáwá here na 6a le zasipu bío síi. Ho wee ce wéréwéré lòn máká dñuhú. Bío ho wee juúikaráa wee zéení le Dónbeení cùkú.

12 Ho lóhó mu dándá na bánbáa ho á búa, á mún dñn. Há zūajiní na wi ho dándá mu yi á lée píru jun. A há lè mí dà-kéní kéní á le Dónbeení tonkarowá ní-kéní kéní pan yi. O o *Isirayeele zí-júná píru jun yènnáa túara há zūajiní mu mí dà-kéní kéní wán.

13 Há zūajiní bío tñn wi lè le wii hèníi, bío tñn wi lè le wii hèníi bân nín-tání, bío tñn wi lè le wii hèníi bân nín-káahó, ká há bío tñn wi lè le wii tèníi.

14 Ho dándá mu jùhú bàrá há hue-be-beera píru jun wán. O Pioza tonkarowá píru jun yènnáa túara há hue-be-beera mu dà-kéní kéní wán.

15 O o tonkaro mu na wee bío làa mi á fuan le dèe búí na wee m̀nzá lè mu bío. Le wó lè ho sánú. Dén lè dño ó o ò m̀nzá lè ho lóhó, lè ho zūajiní, lè ho dándá.

16 Ho lóhó mu sáa lée bío náa, á màa mín. O o tonkaro mu wáa m̀nzáa ho lóhó mu á ho yú mu bío m̀nzáníi cúa-muaaseé píru jun na à yí há kilomēterewa muaaseé jun làa kñíá-náa síi. Ho dáamu á mún màa mín lè ho sání dà-kéní tóntómú.

17 O mún m̀nzáa ho lóhó mu dándá làa bío 6a nùpua wee m̀nzá lè mu bío á ho yú nín-kókóní cúa-búará-hẹjun làa bío náa.

18 Ho dándá mu son lè há *hue-sení búí na 6a le zasipu. Ho lóhó mí beere hón son lè ho sánú binbirí, á wee ce wéréwéré lòn máká dñuhú.

19 Há hue-be-beera píru jun na ho dándá jùhú bàrá wán á donkhueékaa lè há hue-sení píru jun.

Le nín-yání hue-be-beení á donkhueéaa lè le hue-sení na 6a le zasipu.

Le jun níi donkhueéaa lè le hue-sení na 6a le safiire.

Le tñn níi donkhueéaa làa dño 6a le kaliseduana.

Le náa níi donkhueéaa làa dño 6a le emeroode.

20 Le hònú níi donkhueéaa làa dño 6a le saaduana.

Le hèn nii donkhueéra làa ðio 6a le koronaliina.
 Le hènun nii donkhueéra làa ðio 6a le korisoliite.
 Le hèn nii donkhueéra làa ðio 6a le beeriile.
 Le dènu nii donkhueéra làa ðio 6a le topaaze.
 Le píru nii donkhueéra làa ðio 6a le korizoparaze.
 Le píru dòn nii donkhueéra làa ðio 6a le turikuaaze.
 Le píru ñun nii donkhueéra làa ðio 6a le amitsiite.

21 Hã zūajini píru ñun na lénkaa ho lóhó mu dándá yi wonna lè mí dà-kéni kéni á wó lè hã hue-poa búí síi bè-seni dà-kéni kéni na yàwá here. Ho lóhó mu wá-beeni hón wó lè ho sánú, á wee ce wéréwéré lòn máká dūuhú.

22 Ho lóhó mu á í yí mən *Dónbeeni zì-beeni yi. Ho màkóo mía le yi, lé bío ó o Nuhúso Dónbeeni na dà mu bío búenbúen là a Pioza lé bán mí beere á wi bin.

23 Ho lóhó mu màkóo mía le wii lè ho piihú khoomu yi. Le Dónbeeni cùkú ka lòn khon-be-beeni á dó ho wán. O o Pioza mún dó mí khoomu ho wán.

24 Lé bún khoomu so á ho ðímíjǎ kána nùpua á à keɛ́ yi. A ho ðímíjǎ bá-zàwa á à ɔua mí nii bío ò buennáa ho yi.

25 Ho lóhó mu dándá zūajini á máa bíni máa pe le wisoni yi. Mu bon. Hã máa bíni máa pe, lé bío á tá máa bíni máa hí.

26 Ho ðímíjǎ cùkú lè ho bè-seni búenbúen á ɔa wé è ɔua à buennáa ho lóhó mu yi.

27 Bío na yí máa ce le Dónbeeni yahó máa zo ho lóhó mu hùúu. Hã yírá-wára wérowá lè ɔa sabín-fúaalowa mún máa zo ho lóhó mu hùúu. Bía yennáa túara bia yú le mukáni binbirí yennáa vūahú yi, hía ó o Pioza te, lé bán mí dòn zoó keɛ́ni ho lóhó mu yi.

22

1 O o tonkaro mu zéenia ho muhú búí làa mi. Ho ñumu wee na le mukáni binbirí ɔa nùpua yi. Mu wee ñuiika lòn máká dūuhú. Mu wee lé le Dónbeeni là a Pioza bá-zàmu kanmúini cón,

2 à vána ho lóhó mu wá-beeni síi yi. A le vɛ́ndɛɛ na wee na le mukáni binbirí á wi ho muhú mu sáa mí bío ñun yi. Le wee ha hã cúa-píru ñun le lúlúure yi. Piihú léee piihú à la ha. Le bán vónna lé le tni á ho ðímíjǎ kána nùpua wee váani lè míten.

3 Bío búí na le Dónbeeni dánkánia á máa bíni máa keɛ́ni ho lóhó mu yi. Le Dónbeeni là a Pioza bá-zàmu kanmúini wi ho yi, á le Dónbeeni ton-sáwá wé è ɔuaani le Dónbeeni.

4 Ba à mí le Dónbeeni yahó, le yèni á à túa ɔa ɔuráa wán.

5 Ho tá máa bíni máa hí. Nùpua màkóo máa bíni máa keɛ́ni fɛ́ntáni làa wii khoomu yi, lé bío ó o Nuhúso Dónbeeni á à dé mí khoomu ɔa wán. Ba à dí le béeni féee hã lúlúio na ñii máa.

O Yeesu le hen làa cínú ká mí ì bini ì buen

6 Bún món, ó o tonkaro mu bínia bía nən mii: «Hã bíni na fo ñá lé ho túia poni á láayi wi. O Nuhúso Dónbeeni lé yia wee dé mí Hácírí mí ñi-cúa fɛɛrowá yi. Orén lé yia tonkaa mí tonkaro ò o buee zéeni bío á à wé hen làa cínú lè mí ton-sáwá.»

7 O Yeesu bía: «Loí, í ì bini ì buen hen làa cínú. Yia wee tà bè le Dónbeeni ñi-cúa na fɛera ho vūahú na ká yi ɛ̀ntɛ́n ñúhú sí.»

8 Lé ínén Zán á mən mu bíowa mu, á ñá bío bía búenbúen. Bío á í mən mu á ñá mu wó, á í líi búrá o wáayi tonkaro mu tá le í ɔuaani a.

⁹ Ká a màhã bía nɔn mi: «Ébé! Yí wé bɔn. Inén wee sá le Dónbeení tonló lè únén lè mɔn zàwa lè mɔn hɔnni bío sɔi, minén na lé le *Dónbeení jɔ-cúa fɛɛrowá làa bía wee tà bè ho vùahú na ká bioní yi. Le Dónbeení lé dío à ù òaani.»

¹⁰ O o pá bɔnía bía: «Hã jɔ-cúa na fɛɛra ho vùahú na ká yi á ù yí ɔua ù dòn. Mu bon, bío hã zéenia wéro á sàarãa.

¹¹ Yia yí téréna, à wón wé wé bío yí téréna. Yia yí maa ce le Dónbeení yahó, à wón wé wé bío yí maa ce le Dónbeení yahó. Yia téréna, à wón wé wé bío téréna. Yia bío sá le Dónbeení yi, à wón wé wé bío sí le Dónbeení yi.»

¹² O Yeesu bɔnía bía: «Loń, 1 ì bɔnì ì buen hen làa cɔnù. Bía wó se làa bía yí wó yí se lè mí nì-kénì kénì á ì buan bío na ko làa ba wà ɔueé na yi.

¹³ Lé Inén á ɔua mu bío ɔúenɔúen jùhú, á lé Inén mún ñ véení mu bío ɔúenɔúen. I lé mu bío ɔúenɔúen jùhú ɔúeenii, á mún lé mu véení.

¹⁴ «Bia sɛera mí sí-zɔnia á hã wee ce wérwéré bán júná sí. Ba à dàrì ñ zo ho lóhó mu yi á zoó dí le vɔndɛɛ na wee na le mukánì binbirì bia.

¹⁵ Ká bía lé ɔa booní* lè ɔa nì-cɔwa, làa bía wee wé ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwá, lè ɔa nì-ɔúewá, lè ɔa wɔn-háwá, làa bía wa hã sabioní, bán ɔúenɔúen á à kɛrì ho khúhú.

¹⁶ «Inén Yeesu lé mi tonkaa 1 tonkaro na ló ho wáyai ò o ɔuee zéení mu ɔiowa mu bío lè minén kèrètɛwa mi kuio yi. I lé o béɛ *Daviide mɔnmánii, 1 ka lòn tá-tla mànàayire† na wee jùúika.»

¹⁷ Le Dónbeení Hácirí là a hã-fla páania wee bío le: «Buen.» Bía ɔúenɔúen já bío bía à bán mún bío le: «Buen.» Bía le jɔ-hánì dà, à bán buen. Bía wi à ɔa jɔ mu jɔmu na wee na le mukánì binbirì à ɔa ɔuee jɔ mu làa kãamãa.

¹⁸ Minén ɔúenɔúen na wee jí le Dónbeení jɔ-cúa na fɛɛra ho vùahú na ká yi á Inén Zán wee mí bío ká làa sòobɛɛ á à na yi: Hen ká nùpue bò bío ho vùahú mu jɔ-cúa na fɛɛra wán, á le Dónbeení ì wé á mu bè-súmãa na bío bía ho vùahú mu yi á à yí ɔanso.

¹⁹ Ká yia ɔèn mún léra bío ɔúí ho vùahú mu jɔ-cúa na fɛɛra yi, á le Dónbeení á à lén ɔanso níí le vɔndɛɛ na wee na le mukánì binbirì bia díinii, lè ho lóhó mu zoró yi, làa bío mu zéeniaáa ho vùahú mu yi.

²⁰ A yia na zéenia bío bía ho vùahú na ká yi bío wee bío bío ká: «Hen làa cɔnù ká 1 bɔnì ì buen léé kénkén.»

«*Amiina! Nùhúso Yeesu, buen!»

²¹ Le o Nùhúso Yeesu wé mí sãamu lè ɔa ɔúenɔúen.

* 22:15 Ba booní: Ba zúúfúwa cɔn á ɔa booní bío wee zéení ɔa nùpua na yí maa ce le Dónbeení yahó.

† 22:16 Tá-tla mànàayire: Mi loń 2.26-28